

Copies in MS Lists by N.H.C.

Calif. - San Francisco Valley State College C No 5

Conn. - Yale Ct Y

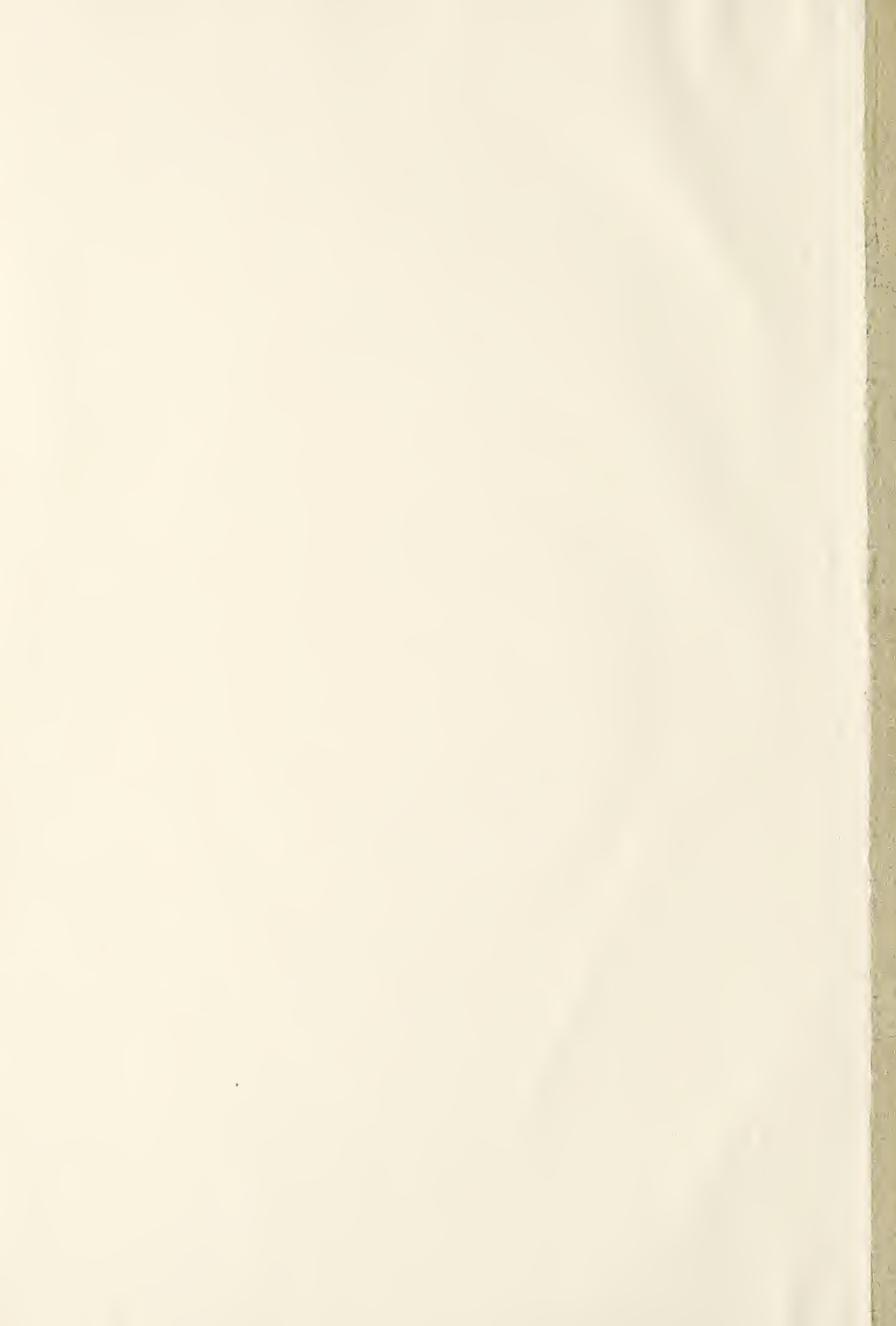
Mass. - Harvard-Boston Medical Libraries MBM

Smithsonian
Institution
Libraries

Gift of

DR. FREDERICK M. BAYER

CAIVS PLINIVS MARCO SVO SALVTEM.

PErgratū ē mihi q̄ tā diligēter libros auunculi mei lectitas: ut habere oēs uelis: quō
 rāq̄ qui sint oēs. Fungar iudicijs partib⁹ atq̄ et quo sint ordine scripti: notū tibi fa
 ciam. Est. n. hęc quoq̄ studiosis nō iucunda cognitio: De laculationē eq̄ ueltri unus
 hūc cū p̄fectus alā militaret: pari īgenio curaq̄ cōposuit. De uita Pompeiū Secūdi duo: a
 quo singulariter amat⁹ hoc memoriā amici quasi debitū mun⁹ exoluit. Belloḡ Germaniā pompōniū
 xx. q̄bus oīa quę cū Germanis gessimus bella collegit. Incoauit cū ī Gēmāia militaret: som
 niū comēdabat memoriā suā: orabatq̄ ut se ab iniuria obliuiois assereret. Studiosi tres
 quos ī sex uolumina pp̄ aptitudinē diuisit q̄bus oratorē ab icunabilis instituit: p̄fecit. Dubiū
 sermonis octo scripsit sub Nerone nouissimis ānis cū oē gen⁹ studioq̄ paulo liber⁹? & ere
 ēti⁹ p̄iculosū seruit⁹ fecissit. A fine. Aufidi Bassi. xxxi. Naturę historiāq̄. xxxvii. opus diffu
 sū eruditū: nec mius uariū q̄ ipsa natura. Miraris q̄ tot uolumina multaq̄ ī his tā scrupulosa
 hō occupatus absoluerit? Nā sagis miraberis: si scieris illū aliq̄ diu causas actitasse. Decēssit plinius 56 anno
 āno. vi. & quinquagesimo. Mediū tēpus distentū: ipeditūq̄ q̄ officijs maximis: q̄ amicitia pri
 cipū egisse. Sed erat acre ingeniu⁹: incredibile studiū: sūma uigilātia. Lucubrare a uulcanali
 bus incipiebat: nō auspiciā di: sed studēdi statū a nocte multa Hyeme uero ab hora septia
 uel cū trāditissime octaua: sępe sexta. Erat sane sōni parcissimi Nōnūq̄ ēt iter ipsa studia ī
 stāns? differētis. An̄ Iucē ibat ad Vespasianū īperatorē. Nā ille quoq̄ noctibus utebat. In
 de ad delegatū sibi officiu⁹. Reuersus domū: qd̄ reliquū tēporis studiū reddebat. Post cibū
 sępe quē iterdū leuē & facili ueterū more sumebat: astate si qd̄ ocii iacebat ī sole. Liber
 legebat⁹ ānotabat. Excerpebatq̄. Nihil. n. unq̄ legit: qd̄ nō excerperet. Dicere ēt solebat nul
 lum cē librū tam malū: ut nō aliqua parte p̄desset. Post solē plerūq̄ frigida aqua lauaba
 tur. Deinde gustabat: dormiebatq̄ minimū. Mox quasi alio die studebat ī coena tēpus. Su
 per hęc liber legebat⁹ ānotabat & qdem cursim. Memini quendā ex amicis q̄ lectōr quādā
 p̄nunciasset: p̄perā reuocasse: & repeti coegisse. Tuic auūculū meū dixisse itellexaras: Ne
 pe cū ille ānuisset. Cur ergo reuocabas? Decem āpius uersus hac tua īterpellatōe p̄didim⁹
 Tanta erat parsimonia tēporis. Surgebat astate a luce. Coena hyeme itra primā noctis: & tā
 quā aliqua lege cogēte. Hęc īter medios labores urbisq̄ fremitū. In secessu solum balinei
 tēpus studiū exēbatur. Cū dico balinei de interioribus loquor. Nā dū distringit tergē que
 audiebat aliqd̄: autē dictabat. In itinere quasi solutus cæteris curis huic uni uacabat. Ad
 latus notarius cū libro & pugillaribus: cuius manus hyeme manibus ueniebat: ut ne cæli q̄
 dem aperitis ullū studiū tēpus eriperet. Qua ē cā Romę quoq̄ sella uiebat. Repeto me
 correptū ab eo cū ambulare. Poteras iquit has horas nō p̄dere. Nam perire oē tēpus arbitra
 batur quod studiū nō impiretur. Hac itentione tot ista uolumina peregit electorum: q̄ cō
 mentarios. clx. mihi reliquit. Opistographos qdem minutissimis scriptos. Qua ratiōe multi
 plicat hic numerus. Referebat ipse potuisse se cū procuraret uendere ī Hispania hos com
 mētarios Lartio Licinio. cccc. milibus nūmum aliquāto pauciores erāt. Nōne uidet tibi re
 cordatū quātum legerit. q̄tum scripserit: nec ī officijs ullis nec ī amicitia principum fuisse?
 Rursus cū audis qd̄ officiorū studiū laboris īpenderit nec scripsisse satis: nec legisse: qd̄ est
 .n. qd̄ nō ille aut occupatiōes īpedire: aut hęc īstantia nō possit efficere? Itaq̄ soleo ridere
 cū me qdā studiosū uocā: q̄ si cōparat illi: sim desidiolosus. Ego aut̄ tm̄ quē parti publi
 ca: partī officia amicorū distringūt: qs̄ ex istis q̄ tota uita litteris assidet collatus illi nō q̄si
 sōnio & iertite deditus erubescat. Extēdi epistolā cū hoc solū qd̄ regibus scribere destinaſse
 quos. l. libros reliq̄set. Cōfido hęc tñ quoq̄ tibi nō mius gratia q̄ ipos libros futura q̄te nō
 tū ad legēdos eos: ueq̄ ēt ad simile aliqd̄ elaborādū possūt emulatiōnis stūulis excitare. Vale

PLINIUS SECUNDUS IN LIBRO DE VIRIS ILLUSTRIBUS.

Plinius Secundus Nouocomēsis eq̄stris militiis īdustriz fūctus p̄curatiōes quoq̄
 p̄plēssima. atq̄ cōtinuas sūma itegritate admīstrauit. Et tñ liberalibus studiis tm̄ bella
 operā dedit: ut nō temere qs̄ plura ī ocio scripserit. Itaq̄ oīa q̄ unq̄ cū gemāis gesta pl. ca. 10. 11
 sūt. xx. uoluminibus p̄phedit. Itē nālis hystorię: xxxvii. libros absoluit. Penit gades cāpaniā.
 Nā cū missenēsi clasi p̄fesset. & flagrāte uesuiuo ad explorādū p̄prios causas: liburnitas p̄ā
 disse: neq̄ aduersatibus uentis remeare posset: ui pulueris ac fauille oppressus est. Vel ut
 quidā existimant a seruo suo occisus: quem deficiens æstu ut necē sibi maturaret orauerat.
 Hic ī his liris. xx. milia rege dignage ex lectiōe uoluminū circiter duū miliū cōplex⁹ ē. Prim⁹

at liber quasi idex. xxxvi. librorū sequentiū cōsumationē ton⁹ opis: & spēs cōtinet tituleg.

CAIVS PLINIVS TACITO SVO SALVTEM.

Meritis ut tibi auunculus mei exit scribā: quo ueri⁹ tradere postferis possis. Gratias ago. Nā uideo monū eius si celebrē a te imoralē gloriā eē ppositā. Quāuis. n. pulcherri⁹ marū clade terrag: ut populi ut urbes memorabili calu quasi semp uictus us occide rit. Quis ipse plura scripserit: plura tñ pperuitati ei⁹ scriptorū tuog: aternitas addet. Egdē beatos puto qbus deorū munere datū ē aut facere scribēda: ut scribere legēda. Beattissimos uero qbus utruq;. Horū ī numero auunculus me⁹ & suis libris & tuis erit. Quo libētus su scriptio depolco ēē qd miūgis. Erat misseni: classēq; iperio plēns regebat. Viii. kal. hora fere fregida mater meā idicat ei apparere nubē iūstata & magnitudē & spēs. Vfus ille sole: mox frigida: gustauerat iacēs: studebatq; Poposcit soleas. Ascēditq; locū: ex quo maxie mirāculū illud: cōspici poterat. Nubes & icertū pcul & ituentib⁹ ex quo mōte: uesuiū postea fuisse cognitū ē oriebat. Cuius similitudinē & formā nō alia res magis quā pinus expserit. Nā lōgissimū uelut trāco statū ī altū qbusdā: ramis diffūdebat. Credo & recti spiritū eue sta: dein se uesēte eo desituta: ut ēt pōdere suo uictā ī altitudinē uanescebat: cādida inter⁹ hū dū sordida & maculosa: put terrag: cinerē ue sustulera Magnū & ppiusq; noscēdū ut eru ditissimo uiro uisū. Iubet liburnicia aptari. Mihi si uenire uia uellē facit copia. R. espōdi stu dere mē malle: & forte ipse qd scriberē dederat. Egrediebat domo: accepti codicillos. Reti nere clāstariū iminēte piculo exterriti: nauicula eius sub iacebat: nec ulla nisi nauibus fuga: ut se tāto discrimini eniperēt orabat. Vertit ille pfilliū: & qd studio animo īchoauerat: obit maxio. Deducit quadrimēs: ac ēdit ipse: nō reticet modū. Sed multū erat. n. frequēs amoe nitas: orta. Laturus auxiliū pperat. Alii territi fugiūt. Rectū ipse cursū: rectaq; guberna cula ī piculū tenet. A deo solūsus meru: ut omēs illius malis motus oīs fugurāt ut dephēderat oculis distaret: enotareq;. Iā nauib⁹ cinis iciderat: quo ppius accedere calidior & dēfior. Iā pumices ēt nigri abustiq; & fracti lapides. Iā uadū subitū ruinaq; mōtis. littora obstātia. Cō statū paulū an retro flecteret: mox gubernatori ut ita faceret monēt. Fortes iq; fortuna iu uat. Pōponianū pete: stabit: erat: dirimit sine medio. Nā cēsum circūactis turbatūq; litorib⁹ maxia re īfūdē. Ibi qd nōdū piculo appiq;te cōspicuo tñ: & cū creuerat pxio sarcinas cōru lerat ī nauis ī art⁹ fuga: si cōtrari⁹ uētus resēdisset. Quo tūc auūculus me⁹ secūdissio iue⁹ & us cōplectitē trepidatē cō cōsolat: hortat: utq; timorē ei⁹ sua securitate lenitē deserrī ī bal neū iubet: lotus accubat: cœnat atq; hylaris: aut qd ē atq; magnū similis hylari. Interiē & uesuo uio mōte pluriū locis latissia flāmā: ī cēdia relucebāt: quog; fulgur: & tenebras noctis exci picbat. Ille agrestū trepidatōe ignis relicto: of desertatq; uillas p solitudinē ardere ī remediū formidīs distabat. Tūc se qeti dedit: & quēt uerissio qdē sōno. Nā mear⁹ aīa q; illi pp āplūu dinē corpis gēruior & sonātor erat ab iis q; limi obier: sabāt: audiebat. Sed era ex q; zeta ad ba: ita tā cētre mixtisq; pūcib⁹ oppleta surrexerat ut si lōgio ī cubiculo mōra eēt: exit⁹ ne garet. Excitat⁹ pcedit: seq; Pōponiā cæterisq; q; puigilar at redidit: ī cōe cōsultat itra tēcta⁹ subsistat: an ī apto uagē. Nā crebris uasitq; tremoribus tēcta mutabāt: & q; emota sedib⁹ suis nūc huc nūc illuc abire: aut referri uidebāt. Sub dio rursus q; leuiū exesorūq; puniciū calus metuebat⁹ tñ malog; collatio elegit: & apud illū qdē rō rōnē apud alios riorē timor uicit. Ceruicalia capitūb⁹ iposita liteis cōstrigūē. Id mūmētū aduerfus icidētia fuit. Iā dies alibi illi nox oīb⁹ noctibus nigriō: dēfio: quā tñ faces multæ uariag; lumina soluebat. Placuit egredi ī littus & ex pxiō aspiciere & qd iā mare admitteret qd adhūc uastū & aduer sū pmāebat. Ibi sup abiectū litēū recubās semel atq; iteq; frigida aq; poposcit uasitq;. Deīde flāmā flāmāq; p pnuūitō odor sulphuris alios ī fugā uertūt excitat illū. Innixus seruis duo bus affurrexit: & statū cōcedit. Ut ego cōiectōr crassiore caligie spiritū obstructo: clausoq; stōaco q; illi nā iualidus & āgustū & frēquēt lūtera estuāl erat Vbi dies reddiō is ab eo quē nouissie uiderat tertio corp⁹ iuctū itegrū illesū: optūq; ut fuerat idut. Habit⁹ copis qesēē ti similio: q; defūcto iteri missi ego & mater. Sed nihil ad hystoria. Ne tu aliud q; de exi tu Finē ergo faciā: Vnū adiciā. oīa ea qb⁹ iterfuerat: q; statū cū maxie uera memoratē: audī erat psecuti. Tu potissimū excerpes. Aliū ē. n. epistolā: aliū hystoriā: aliū amico aliud oībus scribere. Vale

ITEM TERTVLLIANI IN APOLOGETICO.

Plynus secundus cū quādam puinciā gereret: & In magistratu plurimos xpianog; interficeret: multitudinē eorum perterritus quāsiuit de Traiano quid factū opus esset nuntiāns dīrer obstinationē sacrificandi & ante lucanos coetus ad cānendum

stis nouitate dare: nouis auctoritate: obsoletis nitore obsecris luce: fastiditis gratia: dubis
 fide: oibus uero naturam: & naturæ suæ oia. Itaq; et non assensit uoluisse: abinde pulchrū at
 que magnificū ē. Quidē ita setio pecuniarē i studiis cam eorū eē: q̄ difficultatibus uicti uer
 litatē iuadā p̄ulerūt gratiæ placēdi. Idē & in aliis opibus ipse feci: & p̄ficeo me mirari Li
 uij auctore celeberrimū i hystoriarū suarū quas reperit ab origine urbis quodā uolumine sic
 ortū. Iā sibi satis gloriæ q̄sitū & potuisse se designere: n̄ amissus reges pascere ope. Profecto
 enī populi gētū uictoris & Romani nomis gloriæ nō sibi cōposuisse illa deuit. Maius me
 ritū eēt opis amore: nō animi cā p̄seuerasse & hoc populo Romano p̄stitisse nō sibi. Vigin
 ti milia regū dignarū cura. Quoniam ut ait Domitius Piso. Thefauros oportet eē nō libros le
 ctitiæ uoluminū circiter duū miliū: quorū pauca admodū studiosi attingunt p̄ secretū ma
 teriæ ex exiliis auctorib; cētū scilicet triginta sex uolumib; adiectis reb; plurimis q̄s aut
 ignorauerat pores aut postea iuenerat uita. Nec dubitam; multa eē q̄ & nos p̄gret. Hoies
 .n. sum; & occupati officijs; subcilijs; tēporib; ista curam; .i. nocturnis. Ne qd nostris pures
 cessatū horis. Dies uobis ipēdim;. Cū sōno ualidū inē p̄putam; uel hoc solo p̄mio p̄tēti q̄
 dū ista (ut ait. M. Varro) musitam; plurib; hoies uiuius. Profecto. n. uita uigilia ē. Quib; de
 cautis atq; difficultatibus nihil aulo p̄mittere. Hoc ip̄sū tu p̄stas qd ad te scribimus. Nec si
 defuit opis: hac ē: sed dicatūra. Multa ualde p̄ciosa ideo uidē q̄ sit tēplis dicatā. Nos qd
 oēs patrē: fratres; dixi uo ope iusto tēporū nostrū: hystoria orsi a sine Astidi Bassi. Vbi sit
 q̄ queres iā pridē p̄ acta sicut; Et alioq; statūrū erit; stheredi mādare: ne qd abitiōi dedisti; ui
 ta iudicare. Peridē uero occupatibus locū fauco ego: & posteris quos scio nobiscū decer
 taturus sicut ip̄s fecim; cū porib;. Argumētū hui; stōachi mei habebis: q̄ i his uolumib; u
 auctoz; noīa p̄rexi. Est. n. benignū ut arbitror; & plēnū igeniū pudoris fateri p̄ quos p̄ce
 ris: nō ut pleriq; ex his quos attingi fecerūt. Scio. n. cōferentē me auctores deprehēdit ad
 iuratissimis & p̄ximis ueteres trāscriptos ad uerbu; neq; nominatos. Nō illa uirgiliana uir
 tute ut certaret. Nō Ciceroniana simplicitate q̄ in libris de repu. Platonis se Comitē p̄fi
 tetur. In cōsolatiōe filiæ Crantorē iquit sequor. Itē Panecium de officijs. Quæ uolumina:
 eius ediscēdā nō mō in manibus habēda quotidiē nosti. Obnoxii p̄fecto animi & i scēlis
 igeniū ē deprehēdendi in furto male q̄ muruū reddere. Cū p̄senti p̄sō fiat ex usura. Inscr
 ptionis apud græcos mira scēlitas. Cerion inscribere qd uolebāt intelligi fauū. Alii: cæras
 amalthæas: qd capē cornu uelut lactis gallinæ sperare possis in uolumine hāstū. Jamā
 mōs p̄cedat; Enchiridion Pinachidion inscriptiōes p̄ quas uadimū deseri possit. A cū
 i tra: ueris dii deaq; q̄ nihil in medio iuenies. Nostri crassiores; atiquatū explorū artiū: q̄
 facerissimē: lucubratiōē dicunt. Ut qui ait Bibaculus eram; & uocabat Patomimus asserit.
 Varro in satyris suis sustulit & flexibilis. Apud græcos desit nugari Diodorus: & biblio
 thēcis hystoriam suam inscripsit. Appon quidm; grāmaticus hic quē Tyberius Cæsar cym
 balum mundi uocabat: quoniam publicæ famæ ruypanum potius uideri posse: imortalita
 te donari a se scriptis: ad quos aliqua componebat. Me uero nō p̄cēniter nullum festiuo
 rem; excogitasse titulum. Et ne in totum uidear græcos insectari: ex illōs nō uelim intelli
 pingi; conditoribus: quos in libellis his inuenies absoluta opera: & illa quoq; quæ miran
 do nō fatiamur: pendenti titulo inscripsisse. Ut appelles faciebat: aut Policletus tanquā in
 choata semper arte & imperfecta ut cōtra iudicio; uarietas superesse artificij regressus
 adueniam uelut emendaturo quicquid desideraretur si nō esset interceptus. Quare plēnū
 uerecūdiæ illud ē: quod oīa opera tanquā nouissima inscribere: & tanquā aliquid singulis
 fato sit ademptū. Tria nō amplius (ut opinor) absolute quæ traduntur inscripta ille fecit q̄
 suis locis reddam: quo aparuit sūmam artis securitatem auctori placuisse. Et ob id magna
 inuidia fuere omnia ea. Ego plane meis adiici posse multa cōfiteor. Nec his solis: sed & oī
 bus quæ edidi. Ut obiter caueam istos hemeromasticas. Ita. n. uerius dixerim quā ut audio
 stōicos & dialecticos & epicureos quoq;. Nam de grāmaticis semper expectaui parturiri ad
 uersus libellos: quos de grāmatica edidi. Et subinde abortus fecere iā de cē anis: cū relierus
 ē t elephati pariāt. Cernimus ē aduersus Theophrastū hoīem in eloquentia tm: ut nomē di
 uipum inde inuenierit scriptis; ē t fœminam; & prouerbū inde natum: suspendio arborem
 elegēndā. Non quo mihi tēpēra: e quo minus ad hoc pertinētēta ipsa cēnsorii. Caronis uer
 ba ponam. Et inde appareat: etiam; Catoni de militari disciplina cōmentarij: qui suis Africa
 nō imo uero sub Hānabate didicisset militare. Et ne africanum quidem seire potuisset: qui

Attribution: i
 pat. oppoiti q̄
 nomini exponit
 monij

inquire

additū

stipendiū
 ut p̄sentando
 p̄sent p̄sent

estimatio
 apparet

magis ut
 cōmū p̄sent
 p̄sentando q̄
 p̄sentando

ab
 quā dignis uer
 q̄ p̄sentando q̄
 q̄ p̄sentando q̄
 q̄ p̄sentando q̄

f. uisus G.

f. uisus G.

f. uisus G.

f. uisus G.

f. uisus G.

f. uisus G.

f. uisus G.

f. uisus G.

f. uisus G.

f. uisus G.

f. uisus G.

f. uisus G.

indubij

no nō comparat p̄
 ut b̄ allegari
 ut p̄plomo

aliqui p̄sentando

duo bassus scrip
 ut ut ubi p̄p̄ de p̄
 p̄p̄p̄

aliqui p̄sentando

aliqui p̄sentando

aliqui p̄sentando

aliqui p̄sentando

aliqui p̄sentando

aliqui p̄sentando

aliqui p̄sentando

aliqui p̄sentando

aliqui p̄sentando

aliqui p̄sentando

aliqui p̄sentando

aliqui p̄sentando

aliqui p̄sentando

aliqui p̄sentando

aliqui p̄sentando

aliqui p̄sentando

aliqui p̄sentando

legimus
at
vultu
coram
obscure

non carome ad obr
vultu q. ex
vultu carome
lucro
f. comb. ap. p. polio
Loquit ad Timi

imperator triumphū reportasset: paratos fuisse istos q̄ obtrēditiōe alienæ scientiæ fama sibi
aucupant. Quid. n. ad te i meo volumine? Scio ego q̄ scripta sūt. Hæc si palā p̄ferant: mul-
tos fore q̄ iustī legēt. Sed ii potissimū quæz laudis exptes sūt. Eorū ego orōnes sino p̄fer-
fluere. Nec Plancus illepide q̄ cū diceret Asiū Pollio orōnes in eū parare: q̄ ab ipso aut
liberis post mortē Planci ederēt ne respōdere possēt. Cū mortuis n̄ nisi larvas luctari. Quo
dicto sic recusit illas: ut apud eruditos nihil ipudētius iudicet. Ergo securi et cōtra utili-
tatores quos. Caro elegat & vitiis & ligatorib⁹ cōposuit. Quid. n. illi aliud quā ligant
aut lire quæzrūt? Exequemur reliqua p̄positū Quia uero occupatiōibus tuis publico bono
parcendū erat: qd̄ singulis cōtineat libris: huic epistolæ subiunxi. Sumaq; cura ne plegēdos
eos haberes opādedi. Tu per hoc & aliis p̄stabilis ne plegant. Sed ut quicq; desiderauerit
aliquid ibi tantum quærat: & sciat quo loco inueniat. Hæc ante me fecit in litteris nostris
Valerius Soranus in libris quos epoptēdōn scripsit. Vale.

vide p̄p̄o dho

SVMATIM HÆC INSINT LIBRIS SINGVLIS.

PRIMO præfatio operis. T Vespasianum imperatorem.
Item auctorum nomina: ex quibus desumpsit ea quæ persequitur.
libris sex & triginta capita rerum singularum attingens.

- Secundo de mundo elementis & syderibus.
- Tertio primus & secundus europæ sinus.
- Quarto tertius europæ sinus.
- Quinto describitur Africa.
- Sexto asiæ descriptio continetur.
- Septimo de homine & rebus ab homine inuentis.
- Octavo terrestrium animalium genera.
- Nono aquatilia
- Decimo uolucrum genera.
- Vndecimo insecta animalia.
- Duodecimo plantæ odoratorum.
- Tertiodecimo plantæ arborum peregrinarum.
- Quartodecimo plante uitium.
- Quintodecimo plantæ uitium. *arborū frugiferarū.*
- Sextodecimo plantæ arborum siluestrium.
- Septimodecimo plantæ satiuarum.
- Octauodecimo natura frugum & cerealium: ac studia agricultoris
- Nonodecimo linum spartum & hortensia.
- Vigesimo quæz cibus & medicinæ in plantis satuis conueniant.
- Vigesimoprimo flores & coronamenta.
- Vigesimosecundo coronæ & medicinæ ex hærbis.
- Vigesimotertio medicinz ex uino & arboribus urbanis.
- Vigesimoquarto medicinz ex arboribus siluestris.
- Vigesimoquinto medicinz herbarum sponte nascentium.
- Vigesimosexto noui morbi & medicinæ quarundam herbarum per morbos
- Vigesimoseptimo herbæ aliæ quædam & medicinæ.
- Vigesimooctauo medicinz ex homine & animalibus magnis.
- Vigesimonono de medicinz auctoribus & medicinæ ex reliquis animalibus.
- Trigesimo magia: & medicinæ quædam per membra.
- Trigesimoprimo medicinz ex aquatilibus.
- Trigesimosecundo reliqua ex aquatilibus.
- Trigesimotertio metallâ auri & argenti.
- Trigesimoquarto metallâ æris & plumbi: & artificis ærarii
- Trigesimoquintopictura coloresq; & pictores.
- Trigesimosexto manna & lapides.
- Trigesimo septimo genarum.

- Libros
- Mundum
- Hætenus
- Tertius
- Africam.
- Asia.
- Mundus.
- Ad reliqua
- Animaliū.
- Sequitur
- Restant
- Animaliū
- Hætenus
- Externe.
- Oleam.
- Pomiferas
- Natura.
- Sequitur.
- Syderum.
- Maximū.
- In hortis.
- Cōplessē.
- Peracta.
- Ne silue.
- Ipsa.
- Sensit.
- Crescit.
- Dicta erat
- Natura
- Magicas.
- Aquatiliū.
- Ventum.
- Metalla.
- Proximæ.
- Metallorū
- Lapidum.
- Vt nihil.

L ibro secundo continet de modo & celestibus & terrestribus & ceteris an finit?	De uentis	Ca. xlvii.
sit mundus & an unus	Naturæ & obseruationes uentorum	Ca. xlviii.
De forma eius	Ventorum genera	Ca. xlviiii
De motu eius	De repentinis flatibus	Ca. l.
Cur mundus dicatur	Alia prodigiola genera tempestatum	Ca. li.
De quatuor elementis	Quibus i terris fulmina nõ cadant	Ca. lii.
De septem planetis	Fulgurum genera & miracula	Ca. liii.
De deo	De obseruationibus	Ca. liiiii.
De natura syderũ errantium	De huminibus euocandis	Ca. lv.
De natura lunæ	Catholica fulgurum	Ca. lvi.
Defectu solis & lune & de nocte	Quæ non feriantur fulmine	Ca. lvii.
De syderum magnitudine	De prodigiosis pluuiis lacte sanguine carne ferro: lana: lateribus coctis	Ca. lviii.
Quæ quis inuenit in obseruatione celesti	De crepitu armorum & tubarum de caelo audito	Ca. lix.
De defectibus	De lapidibus e caelo cadentibus	Ca. lx.
De lunæ motu	De arcu caelesti	Ca. lxi.
Erratiũ motus & luminũ cõnica	De grandine: niue: pruina: nebulæ: rore	Ca. lxii.
Quare eadem alias altiora: alias inferiora uidentur	De nubibus imaginibus	Ca. lxiii.
Catholica sydeꝝ errantium	De proprietatibus caeli in locis	Ca. lxiiii.
Quæ rõ colores eorum mutet.	De natura terræ	Ca. lxx.
Solis motus & dierum inæqualitatis ratio	De forma terræ	Ca. lxxi.
Quare ioui fulmina assignentur	De antipodibus an sint	Ca. lxxii.
Interualla syderum	Quõ aqua sit terræ innexa	Ca. lxxiii.
De syderum musica	De nauigatione maris & fluminũ	Ca. lxxix.
De mundi geometria	Quæ portio terræ habitetur	Ca. lxxx.
De repentinis syderibus	Mediam esse mundi terrarum	Ca. lxxxi.
De cometis & caelestibus prodigiis natura & situ & generibus eorum	De syderum inæqualitate & de eclipsib' & ubi & quare	Ca. lxxxii.
Hipparchus & syderib' per exempla hystorica: faces: lampades: trabes: bolides: & chasma caeli	Quæ rõ diurne lucis in terris	Ca. lxxxiii.
De caeli coloribus	Gnomica de eadem re & horologio primo	Ca. lxxxiiii.
De flamma caeli	Ubi & quando nulla umbra	Ca. lxxxv.
De coronis celestibus	Ubi bis anno umbra: & ubi in contrariis	Ca. lxxxvi.
De circulis repentinis	Ubi longissimus dies: & ubi breuissimus	Ca. lxxxvii.
Pluribus soles	Item de horologio	Ca. lxxxviii.
Plures lunæ	Quomodo dies obseruentur	Ca. lxxxix.
Dierum lux nocte	Differentiæ gentium & ratio	Ca. lxxx.
Clypei ardentes	De motu terræ	Ca. lxxxxi.
Ostentum caeli	De terræ hiatus	Ca. lxxxii.
De discursu stellarum	Signa motus futuri	Ca. lxxxiii.
De stellis castoribus	Auxilia contra motus futuros	Ca. lxxxiiii.
De ære	Portenta terrarum semel uisa	Ca. lxxxv.
De estatis tempestatibus	Miracula terremotus	Ca. lxxxvi.
De caniculæ exortu	Quibus locis maria recesserint	Ca. lxxxvii.
Vis temporibus anni statuta	Ratio insularum enascentium	Ca. lxxxviii.
De incertis temporibus	Quæ de qb' tẽporib' enate sunt	Ca. lxxxix.
De hymbribus	Quas terras interrupperint maria	Ca. xc.
Quare lapides pluant	Quæ insule continentia iuncta	Ca. xci.
De conitruis & fulguribus	Quæ terre motu mari permixta	
Qua ratione eccho reddatur		

tempu

rata
 Quæ terræ ipse se sorbuerunt
 Quæ urbes haustæ sint a mariæ
 De piaculis
 De terris semp termentibus
 De insulis semp fluctuantibus
 Quib' i terris nõ pluat & auræata terrarum
 miracula & cæterorũ elemetorũ
 Quæ ratione æstus maris accedant
 & recedant
 Vbi æstus extra rationem
 Miracula maris
 Quæ potestas lunæ & terrene
 maria
 Quæ solis & aquæ salũ mare
 Item de naturæ lunæ
 Vbi altissimum mare
 Miracula agrũ fantiũ & fluminũ
 Ignium & aquarum iuncta miracula &
 de malcha
 De napra
 De semp ardentibus locis
 Ignium per se miracula
 Terræ uniuersæ mensura longitudo &
 latitudo
 Harmoniæca mundi ratio
 Sũma res & hystorie & obseruationes. cccc.
 xvii.

EX AVCTORIBVS.

M. Varone Sulpitio Gallo Tiberio Cæsare
 impatore. Qu. Tuberone. Tu. Cicerone
 L. Pifone. T. Luiuio. Cor. Nepote. Statio se-
 bosio Celio antipatro. Fabião Antiate Mu-
 tiano Cæcia q de hetrusca disciplina scripsit
 Targio. L. Iulio. Aqlaq. Item Sergio.

EXTERNIS.

Platõe: Hipparcho Timarcho Petofiri. Ne-
 ocepho Pythagoricis. Posidonio. Casiman-
 dro Epigene Gnomonico Euclide Cerano
 phon Eudoso Democrito Critodemo Tra-
 sillo Serapione Dicearcho archimede One-
 sicrito Eratosthene Pythea Herodoto Ari-
 stotele Ctesia Arthemodoro Ephesio Isido-
 ro. Caraceno Theopompo.

LIBRO tertio cõninentur situs gètes
 maria oppida portus mōtes flumia
 mensuræ populi q sunt aut fuerunt.
 De europa
 Bethyce longitudo & latitudo
 Hispania citerior
 Narbonensis prouintia
 Italia tyberis Roma cãpania.
 Corsica
 Sardinia

Sicilia
 De lipara
 De locris italix fonte
 Secundus europæ sinus
 Regio italix quarta
 Quinta regio
 Sexta regio
 Octaua regio
 De pado flumine
 De italia transpadana regio
 nona
 Venetia decima regio
 De istria
 De alpinus & gentis alpinia
 Illiricum
 Liburnia
 Maceonia
 Norci
 Pannonia
 Dalmatia
 Messa
 Insularũ ionii & adriatici sũma. Oppida gē-
 tes. xxvi. Sũma fluiã clara. Sũmi mōtes pre-
 clari. Sũmæ insulæ. Sũma ea quæ interci-
 dere oppida gentes. Summa res & hystorie
 & obseruationes. ccc. xxvi.

EX AVCTORIBVS.

Turraneo Graculo Cor. Ne. T. Li. Catone
 Ceforio. Magrippa. M. Varrone Diuo Au-
 gusto. Varone. Atracino. Antiare. Rginio:
 L. Vetere. Pomponio Mela: Curione patre:
 Celio Aruntio Seboso Licio: Mutiano Fa-
 bricio Tusco. L. Ateio Capitone. Verrio
 Flacco. L. Pifone. Ca. Eliano: Valeriano.

EXTERNIS.

Artemidoro Alexandro Polyhystore Tuci-
 dide Theophrasto Isidoro Theopõpo Me-
 trodoro Neptio Calicrate Xenophonte Lãp-
 pasceno Diodoro Sicaculano Nimphodo-
 ro Caliphane Tigmagene.

LIBRO Quarto continentur situs gē-
 tes maria oppida portus montes flumia
 mensuræ populi qui sunt aut fuerunt.
 Epirus
 Aetholia
 Locri
 Pilopomesus
 Achaia
 De archadia
 Græcia & attica
 Thessalia
 Magnesia
 Macedonia.

Ca. viii.
 Ca. ix.
 Ca. x.
 Ca. xi.
 Ca. xii.
 Ca. xiii.
 Ca. xiiii.
 Ca. xv.
 Ca. xvi.
 Ca. xvii.
 Ca. xviii.
 Ca. xix.
 Ca. xx.
 Ca. xxi.
 Ca. xxii.
 Ca. xxiii.
 Ca. xxiiii.
 Ca. xxv.
 Ca. xxvi.
 Ca. xxvii.
 Ca. xxviii.
 Ca. xxix.
 Ca. xxx.
 Ca. xxxi.
 Ca. xxxii.
 Ca. xxxiii.
 Ca. xxxiiii.
 Ca. xxxv.
 Ca. xxxvi.

(Thracia	(Ca. xi.	(Idumæa syria palæstina samaria ascalû azo-	(Ca. xii.
(Insulæ inter eas terras inter quas creta cuboia cyclades: Sporades Mæotis Hellepõ-	(Ca. xii.	(Iudæa galileæ hierico: emmaus:	(Ca. xiii.
(tus Ponti Mæotidis Daciæ Sarmaticæ	(Ca. xii.	(Iydda: ioppe	(Ca. xiiii.
(Sythiæ	(Ca. xiii.	(Iordanis	(Ca. xv.
(Insulæ ponti	(Ca. xiii.	(Alphalides	(Ca. xvi.
(Germaniæ	(Ca. xiiii.	(Gens hefenorum	(Ca. xvii.
(Insulæ in gallico oceano	(Ca. xv.	(De capolis	(Ca. xviii.
(Britthania hibernia	(Ca. xvi.	(Tyrus & sidon	(Ca. xix.
(Gallia	(Ca. xvii.	(Mon libanus	(Ca. xx.
(Lugdunenſis gallia	(Ca. xviii.	(Syria antiochia	(Ca. xxi.
(Aquitania	(Ca. xix.	(Cassus mons	(Ca. xxii.
(Citerior hispania	(Ca. xx.	(Coele syria	(Ca. xxiii.
(Lusitania	(Ca. xxi.	(Euphrates	(Ca. xxiiii.
(Insulæ in oceano	(Ca. xxii.	(Palmira	(Ca. xxv.
(Vniuersæ europæ mensura	(Ca. xxiii.	(Hierapolis	(Ca. xxvi.
(Sûma oppida & gêtes: Sûma flûia clara: Sûma montiû clara: Sûma insulæ quæ interci-	(Ca. xxvii.	(Cilicia: & adiunctæ: gêtes: paphilia: isauria:	(Ca. xxviii.
(dere oppida & gêtes: Summa res hystorie & obseruationes.	(Ca. xxviii.	(homanadû: pissidia: lycæonia: taurus mons	(Ca. xxix.
	(Ca. xxix.	(lycia	(Ca. xxx.
	(Ca. xxx.	(Idus fluius	(Ca. xxxi.
	(Ca. xxxi.	(Laodicea apamea ionia	(Ca. xxxii.
	(Ca. xxxii.	(Ephesus æolis troas pgamus	(Ca. xxxiii.
	(Ca. xxxiii.	(Insulæ æte asia: pampiliuni mare: rhodus:	(Ca. xxxiiii.
	(Ca. xxxiiii.	(samus: chius.	(Ca. xxxv.
	(Ca. xxxv.	(Hellepõtus: misia: phrigia: galacæ: nicea:	(Ca. xxxvi.
	(Ca. xxxvi.	(bithymia: bosphorus	(Ca. xxxvii.
	(Ca. xxxvii.	(Sûma oppida & gêtes. Sûma flûia clara. Sû-	(Ca. xxxviii.
	(Ca. xxxviii.	(ma montiû clara. Sûma insulæ. cxviii. Sûma	(Ca. xxxix.
	(Ca. xxxix.	(quæ intercidere oppida. Sûma res historiz	(Ca. xl.
	(Ca. xl.	(& obseruationes.	(Ca. xli.

EX AVCTORIBVS.

(M. Varrone: Catone Ceforio. M. Agrippa Diuo augusto: Varone: Atracino: Cor. Nepote: Hignio. L. Vetere: Põponio: Meſa: Licinio: Mutiano: Fabricio Tusco: Ateio: Capitone: Atheophilologo.

EXTERNIS.

(Polibio: Hecateo: Hellanico: Damasceno: Eudoxo: Diccarcho: Timosthene: Ephoro: Cratere gramático: Scrapione Antiochêſe Callimacho sculo musico: Alexandro Polyhystore: Tocydide: Dosiacle: Anaximandro: Philistide: Malore: Dionysio: Aristide Callidemo: Menechino: Eratosthene: Anticlido: Heraclide: Philomene: Aienpõte: Pythæa: Isidoro: Philenide: Xenagora: Astymonio: Staphylo: Agorastocrito: Metrodoro: Cleobulo: Posidonio.

LIBRO Quarto cõtinentis: situs gentes: maria: oppida: portus: mõtes: flûia: mēsuræ: populi qui sunt aut fuerunt.

(De mauritania	(Ca. i.
(Tingitana prouincia	(Ca. ii.
(Numida	(Ca. iii.
(Africa	(Ca. iiii.
(Cyrene	(Ca. v.
(Libia: mareotis	(Ca. vi.
(Insulæ circa africam & aduersarum africæ	(Ca. vii.
(Acchiopes	(Ca. viii.
(De asia	(Ca. ix.
(Alexandria	(Ca. x.
(Arabia	(Ca. xi.
(Syria palæstina phœnicis	(Ca. xii.

(Agrippa: Suetonio: Paulino: Varrõe: Atracino: Cor. Nepote: Hignio. L. Vetere. Meſa: Donitio Corbulone: Licimo: Mutiano: Claudio Cæsare: Arütio: Liuiio filio: Seboſo i actis triûphorû.

EXTERNIS.

(luba rege: Hecateo: Hellanico damasceno: Diccarcho: Bione: Timosthene: Philenide: Xenagora: Astymõio: Staphilo: Dionysio: Aristotele: Aristocrito: Ephoro: Eratosthene: Hipparcho: Panetio: Scrapione: Antiocheno: Callimacho: Agatocle: Polybio: Timæo: Machania: Herodoro: Myrsilo: Alexandro Polyhystore: Metrodoro: Posidonio: q peripluton: id est de diuitiis: periegesis: id est de terræ ambitu: Sotade: Periandro: Artæare Sycionio: Eudoxo Antigene: Callicrate: Xenophonte Lâpaceno: Diodore: Siracufano: Hannone: Hamilame: Nyamphodoro: Calliphone: Arpemitodoro: Megastene: Isidoro: Eubolo: Aristocronte.

LIBRO sexto continetur: gentes: maria: oppida: portus: flumina: mensuræ: populi qui sunt aut fuerunt.

Sinus

Ponti mariandinorum **Ca. i.**
Gens paphalagonum & cappa-
 docum **Ca. ii.**
Cappadocia **Ca. iii.**
Chemistide regionis gètes **Ca. iiiii.**
Regio colchica: anchei & cæteri eodem
 tractatu **Ca. v.**
Bosphorus cæricus mærotis **Ca. vi.**
Gentes circa mærotim **Ca. vii.**
Armeniæ duæ **Ca. viii.**
Armenia maior **Ca. ix.**
Albania hiberia **Ca. x.**
Portæ caucasæ **Ca. xi.**
Infulæ in ponto **Ca. xii.**
Gentes in scythico oceano **Ca. xiii.**
Media: caspiæ porte caucasie **Ca. xiiii.**
Gentes circa hircanû mare **Ca. xv.**
Item gentes **Ca. xvi.**
Scitarum gentes **Ca. xvii.**
Flûuius ganges **Ca. xviii.**
Ganges indiæ **Ca. xix.**
Indus fluuius **Ca. xx.**
Arii & iunctæ gentes **Ca. xxi.**
Taprobæ insula **Ca. xxii.**
Capissene daritis carmania **Ca. xxiii.**
Sinus persicus & arabicus **Ca. xxiiii.**
Calcædus isula pthorû regna **Ca. xxv.**
Media mesopotomia: babylon:
 seleucia **Ca. xxvi.**
Flumen tigris **Ca. xxvii.**
Arabia nomades: nabatei: omari: tilos: &
 ogyris isulæ **Ca. xxviii.**
Sinus maris rubri trogloditici:
 & æthiopici **Ca. xxix.**
Multiformes & miræ hominum
 effigies **Ca. xxx.**
Infulæ æthiopici maris **Ca. xxxi.**
De fortunatis insulis **Ca. xxxii.**
Terræ per mensuras computatæ
 digestio **Ca. xxxiii.**
Digestio terrarum in paralellos &
 umbras pares **Ca. xxxiiii.**
Sûma oppida. c. lxxxv. Sûma gètes. d. lxxvi.
 sûma fluuiû clara. c. lxxx. sûma môtes clari
 xxxviii. sûma isule. c. viii. sûma que itercide
 re oppida aut gètes. lxxxv. Sûma res & hy
 storiz & obseruationes duo milia. cc. xiiii.

LEX AVCTORIBVS.

M. Agrippa: Varrone: Atracino: Cor. Ne-
 pute Higino: L. Vetere: Mela Pomponio:
 Domitio: Corbulone: Licinio: Mutiano:
 Claudio Casare: Aruntio: sebofo: Fabritio
 Tulco: T. Luio: Seneca: Higijio.

EXTERNIS.

Iuba rege: Hecateo: Hellenico damasceno:
 Eudoxo: Dicearcho: Bctôio: Timostene: Pa-
 trode: Demodemate: Clitarcho: Eratosthe-
 ne: Alexandro magno: Ephodoro: Hippar-
 cho: Panetio: Cassiacho: Artemodoro: Apol-
 lodoro: Agatone: Polybio: Vinaco Siculo:
 Alexandro Polyhystore: Isidoro: Hiâmome-
 ro: Metrodoro: Posidonio: Onesicrito: Ne-
 archo: Megasthene: Diogenete: Aristrocre-
 onte: Bione: Dialdone: Simonide minore:
 Basile Xenophonte: Lampfaceno.

Ibro seprimo continentur gétium
 mirabiles figuræ.

Gentium mirabiles figuræ **Ca. i.**
De scythis & aliarum diuersitate
 gentium **Ca. ii.**
De prodigijs partibus **Ca. iii.**
De mutatione sexus & geminis
 partub us **Ca. iiiii.**
De hoie generâdo & piendi tpa p illustria
 exêpla mēfib⁷. vit. ad. xi. **Ca. v.**
De cōceptibus & signa sexus i grauidis pti-
 nentia ante partû **Ca. vi.**
De conceptu hominum & genera-
 tione **Ca. vii.**
De agrippis **Ca. viii.**
Mōstruosi ptus/excisi utero **Ca. ix.**
Qui sint uopisci **Ca. x.**
Exêpla numerosæ sobolis **Ca. xi.**
Exempla similitudinum **Ca. xii.**
Exêpla sit generandi ratio **Ca. xiiii.**
Item de eodem multipliciis **Ca. xiiii.**
De menstruis mulierum **Ca. xv.**
Item de ratione partuum. **Ca. xvi.**
Infigna corporum. **Ca. xvii.**
Exempla uariarum fugurarum. **Ca. xviii.**
Diuersorum morum exempla. **Ca. xix.**
De fortitudine & uelocitate **Ca. xx.**
De iustu. **Ca. xxi.**
De auditu. **Ca. xxii.**
Exempla patientia. **Ca. xxiiii.**
Memoriæ exempla. **Ca. xxiiii.**
Laus. C. Iulii Casaris. **Ca. xxv.**
Laus pompeii magni **Ca. xxvi.**
Laus catoni primi **Ca. xxvii.**
Item de fortitudine **Ca. xxviii.**
Duersæ laudes plurimorum **Ca. xxix.**
De platone: Ennio: Virgilio. M. Varone: &
M. Cicerone **Ca. xxx.**
De morum honestate **Cn. xxxi.**
De auctoritate **Ca. xxxii.**
De diuinitate **Ca. xxxiiii.**
De nascica **Ca. xxxiiii.**
De pudicitia **Ca. xxxv.**

- De pierate
De artium plurimarum excellentia: astrologia: gramatica: geometria
Item mira opera artificis:
De seruitiis
De praestantia gentium
De felicitate foeminae
Varia exempla fortunae
De bis proscriptis. L. Silla: Quinto: Mello
De altero Metello
De diuo Augusto
Quos beatissimos dii iudicauerunt
Quem uiuentem ut deum coli iusserunt
De sparsis uitae longissimis
De uarietate nascendi
In morbis uaria exempla
De signis mortis
De his qui elati reuixerunt
De mortibus repentinis
De sepultura
De aia: uel de manibus: uel de reuoluntate
ne uerba gentilium inania
Quae quis inuenerit in uita
In quo primus gētū cōsensus
De litteris antiquis
Quādo p̄mū tōsores romae
Quādo primū horologia
Sūma res & hystorie & obseruationes. d. cc. xlvii.

EX AVCTORIBVS.

- Verrius Flacco: Cn. Gelio: Licinio: Mutiano: Mutio: Mafurio: Agrippino: Claudio
Caesare: M. Cicerone: Asinio Pollione: Messala: Ruffo: Nepote Cornelio: Virgilio. L. Cordo: Melisso: Sebofo: Cor. Celfo: Maximo Valerio: Trogo: Nigidio Figulo: Poppo: Peditano: Pediano alconio: Sabino: Catone Censorio: Fabio uestale.
De EXTERNIS.
Herodoto: Aristea: Berone: Sigono: Crate: Agatharce: Calliphane: Aristotele: Nymphodoro: Apollodoro: Philarcho: Damon: Megasthene: Cresta: Taurone: Eudoxo: Onesicrito: Clitarcho: Duride: Artemidoro: Hippocrate: Medico: Asclepiade medico: Heliodo: Anacreonte: Theopompo: Hellanico damasceno: Ephodaro: Epigene Beroso: Petofarino: Neoclepo: Alexandro polyhistoro: Xenophonte: Callimacho: Democrito: Diuilio: Polyhistoro hystorico: Stratonem: q̄ cōtra Ephori theoremata scripsit: Ite

- Ca. xxxvi. raclide pōtico: Asclepiade: qui tragodiamena phō: Stephano: Egesia: Archimacho: Tucidide: Mnestygitione: Xenagora: Metrodoro: Sceptio: Anticlide: Critodemio:
LIBRO Oſtauo contiuentur animalium
De animalibus terrestribus elephanta: comenatio: & de sensu eorum
Quādo primū iuncti
Quae docilitate eorum
De clemētia eorū: & qd̄ picula sua itelligat
& de tygridis trucelēria
De itell. etu & memoria eorū
Quādo primū in italia
Pugnā eorum
Quomodo capiuntur
Quomodo domantur
De partu eorū & reliq̄ natura
Vbi nascantur & de discordia eorum & dicitur
De solertia animalium
De draconibus
De serpētibus maximis & bois
De scyricis animalibus & serpētibz
Onalibus
De leonibus
De pantheris
De tigridis natura & camelis & camelopardali & qn̄ primū Romae uisa
De chao & cepho
De rhinocerote
De lyncibus & spingibus & coctutis cerco: pithecis: idicis bubus: leucrocotis: eale: rauris aethiopia: maticora monocerote: catoblepa: basilisco.
De lupis
De serpentibus
De hiecumone
De crocodillo & hippopotamo
Qui primus Romae hippopotamū & crocodillos ostendit: & medicinae ab animalibus reperta
Quae animalia quas herbas ostederunt cerui facerti: hirundines: testudines: mustella: cicōia: ap: anguis: draco: panthera: elephanti: cerui palūbes: grues: coruus
Prognostica animalium
Ciuitates & gentes: & minutis animalibus delera
De hyena & crocuta: & mauticora: & fibris & lutris
De ranis & uitulis marinis & stellionibus
De ceruis

A Sabino

P. Onofreio

columbe

De tragelapho & cameleonte & reliquis colorem mutantibus	Ca. xxxiii.	lit: Diophane qui ex Dionysio epitoma fecit. Archelao rege: Nicandro.	
De tarādo & lycæone & thoe	Ca. xxxiiii.	L IBRO nono cōtinentur animalium aquarum hystoriæ & naturæ.	
De hystrice	Ca. xxxv.		De aquatiliū natura
De ursis & foetibus eorum	Ca. xxxvi.	Quæ maxia in mari aialia	Ca. ii.
De muribus ponticis & alpinis & he rinaciis	Ca. xxxvii.	De indicis maris beluis	Ca. iii.
De leontophno: lynce: mellibus: & sciuris	Ca. xxxviii.	Quæ i oceāo quoq; maia	Ca. iiii.
De uipera cocleis & lacertis	Ca. xxxix.	De tritonum nereidum & elephantorū ma rinorum figuris	Ca. v.
De canibus	Ca. xl.	De balenis & orchis	Ca. vi.
Ad canis rabidi morsum	Ca. xli.	An spirent pisces: an dormiant	Ca. vii.
De natura equorum	Ca. xlii.	De delphinis & eorum natura	
De asinis & mulis	Ca. xliiii.	mirabili	Ca. viii.
De bubus	Ca. xlv.	De torsionibus	Ca. ix.
De apiboue.	Ca. xlvi.	De testudinib; quō capiatur	Ca. x.
De natura pecorū & pecudū	Ca. xlvii.	Quis primus testudines secare insti tuerit	Ca. xi.
De generib; lanarū & uestiū	Ca. xlviii.	Tegmenta aquatiliū	Ca. xii.
De musmono	Ca. xlix.	De utulo marino	Ca. xiii.
De capris & generatione earum	Ca. l.	De piscibus pio carētibus: & quō pariant; & quot eorum genera	Ca. xiiii.
De suis & natura earum	Ca. li.	De nominibus & naturis multorum piscium	Ca. xv.
De uuariis bestiarum	Ca. lii.	De auguriis & diuersitate pi scium	Ca. xvi.
De semiferis animalibus	Ca. liii.	De mugili & aliis piscibus: & q; non idem ubique placeant	Ca. xvii.
De finnis	Ca. liii.	De mulo: & coratino: salpa: falmone	Ca. xviii.
De leporibus	Ca. liii.	De exoceto: muribus: polypis: murenis	Ca. xix.
De damnis	Ca. liii.	Digestio piscium in figurab corporum	Ca. xx.
De muribus & gliribus	Ca. liii.	De anguillis	Ca. xxi.
Quæ aialia qbus locis nō sine	Ca. liii.	De captura earū in lacu benaco	Ca. xxii.
Quæ aduenis noceant	Ca. liii.	De murenæ natura	Ca. xxiii.
Summa res & hystoriæ & obseruatiōes. dec. lxxxviii.		De planis piscibus	Ca. xxiiii.
EX AVCTORIBVS.		De echino pisce eiusq; natura mirabili	Ca. xxv.
Mutiano: Icilio: Verrio Flacco: L. Pisone: Cor. Valeriano: Catone: cenfortio: Feneffel la: Trogo: A&io: Columella: Virgilio: Var rone: L. Metello: Scipio: Cor. Celfo: Nigi dio: Trebio nigro: Pōponto: Mel. Manilio Sura.		De uarietate naturæ piscium	Ca. xxvi.
EXTERNIS.		De miluo pisce & dracone marino	Ca. xxvii.
Iuba rege: Polybio: Onesicrito: Isidoro: An tipatro: Aristorelle: Demetrio physico: De mocrito: Theophrasto: Euāte: Apocha qui olympionica: Hierōe cineo: Agathole chio Iometere rege: Ctesia: Duride: Philisto: Ar chita: Philarcho Amphilocho: Ateneo Ana xipoli: Thasio Apollodoro lenio Aristopha ne milefio: Antigono cineo: Agathole chio Apollino pergameno: Anistrādo ateneo: Bacatio milefio: Bione solense: Cherea ate neo: Diodoro prienneo: Dione colophanio: Epigene Rhodio Euagone Tasio: Euphro nio: Ateneo: Hegesia: Maroneo: Mewādro Pariēnio: Heracleote Menerate poeta: An drotione qd de agricultura scripsit: Eserioe qui item Dionysio qui magonem transtu		De loligine & sepiis: & polipis: & naupliis	Ca. xxix.
		De onigena: locustis & cancris cocleis & conclis	Ca. xxx.
		De cancris	Ca. xxxi.
		De cocleis	Ca. xxxii.
		De pectinibus	Ca. xxxiii.
		De diuitis marinis	Ca. xxxiiii.
		Quomodo nascantur & ubi & quomodo	

inueniuntur margaritæ	(Ca. xxxv.)	De phoenice	(Ca. ii.)
De natura purpuræ & muricis	(Ca. xxxvi.)	De aquilis	(Ca. iii.)
Quot sunt genera	(Ca. xxxvii.)	Quando legionum signa esse coe-	
Quo capiuntur tempore	(Ca. xxxviii.)	purit	(Ca. iiiii.)
Romæ quâdo usus purpuræ	(Ca. xxxix.)	Mirum de aquila	(Ca. v.)
De precio carum	(Ca. xl.)	De uulturibus.	(Ca. vi.)
De tingendo amethystion & cocco	(Ca. xli.)	De sanguale	(Ca. vii.)
bissyno	(Ca. xli.)	De accipitribus	(Ca. viii.)
De pinna & pinnotere. & aquatiliu	(Ca. xlii.)	De cocyce quæ a suo genere interi-	
sentur	(Ca. xlii.)	mitur	(Ca. ix.)
De scolopendris: uulpibus &		De miluis	(Ca. x.)
glanis	(Ca. xliiii.)	Digestio auium per genera	(Ca. xi.)
De ariete pisce	(Ca. xliiii.)	De inauspicatis auibus: cornice corpis bu-	
De his quæ tertiâ naturâ hnt nō aialiu neq;		bone	(Ca. xii.)
fructu: & de urticis: & spōgiis	(Ca. xlv.)	De incendiaria,	(Ca. xiii.)
De caniculis marinis	(Ca. xlvi.)	De cliuina	(Ca. xiiii.)
De animatibus q̄ silicia testa: & q̄ sine uillo		De auibus incognitis	(Ca. xv.)
cludut & reliqs fordidis aialib;	(Ca. xlvii.)	De auibus nocturnis	(Ca. xvi.)
De uenenatis marinis	(Ca. xlviii.)	De noctuis	(Ca. xvii.)
De morbis piscium	(Ca. xlix.)	De pico martio	(Ca. xviii.)
De generatione eorum mira	(Ca. l.)	De uncis ungues habentibus &	
Item de generatione: & qui pisces oua pa-		digytos	(Ca. xix.)
riant.	(Ca. li.)	De pauonibus: & quis eos primus	
De uuluis piscium	(Ca. lii.)	comederit	(Ca. xx.)
De longissima uita pis. ium	(Ca. liii.)	De gallis & quando castrentur gallinaceo	
De uiuariis ostrearum: & qui primus		locuto	(Ca. xxi.)
inuenierit	(Ca. liiiii.)	De anserib; & quis primus iecur anserinū	
Quis primus murenarum uiuaria		comederit: & de adipe anserino coma-	
fecerit	(Ca. lv.)	geno	(Ca. xxii.)
De coclearum uiuariis: & qui primus insti-		De gruib; cōcōis: coloribus: & pegrinis auib;	
ruit	(Ca. lvi.)	bus & cornicibus de glote	(Ca. xxiii.)
De piscibus terrenis	(Ca. lvii.)	De hirundinibus: merulis: turdis: & stur-	
De muribus nili	(Ca. lviii.)	nis: turturibus & palūbis	(Ca. xxiiii.)
De anthia pisce: & quocapiat	(Ca. lix.)	Quæ auium perennes: quæ semestres: quæ	
De stellis marinis	(Ca. lx.)	trimestres	(Ca. xxv.)
De dactylis eorū miraculis	(Ca. lxi.)	De auibus mira	(Ca. xxvi.)
De inimicitis & amicitis inter se aquatili-		De auibus seleucidibus	(Ca. xxvii.)
um	(Ca. lxii.)	De ibi	(Ca. xxviii.)
Suma res & hystoræ & obseruationes. dc. l.		Quæ aues ī qb; locis nō sūt & quæ mutant	
(EX AVCTORIBVS.)		colorē & uocē & de lusciniis	(Ca. xxix.)
Turrano: Graculo: Trogo: Moecenate:		De merulis	(Ca. xxx.)
Albo flauo: Corn: Nepote. Valerio mino-		Tempus auium geniture.	(Ca. xxxi.)
grapho: Fabiano: Fenestella: Mutiano: He-		De halcyonibus & de diebus earum nauiga-	
lito Scilone: Statio febofo: Melisso: Seneca:		bilibus: & gaue & reliquo aquaticarum ge-	
Cicerone: Macro: Aemilio: Messala: Corui		nere	(Ca. xxii.)
no: Trebonio Nigro: Nigido.		De diuersitate nidificatiū auium: agathilis	
(EX TERNIS.)		ciamulgis & pdicibus	(Ca. xxxiii.)
Aristotele: Archilao rege: Callimacho: De		De columbis	(Ca. xxxiiii.)
mocricio: Teophrasto: Trasillo: Hegefide,		De palumbis & differentia palum-	
no: Cudnio: Alexandro polyhistore.		bum	(Ca. xxxv.)
		De passeribus	(Ca. xxxvi.)
		De timungulo	(Ca. xxxvii.)
		De uolatu & incessu auium	(Ca. xxxviii.)
		De apodibus	(Ca. xxxix.)

LIBRO Decimo continent naturæ & hystoriæ animalium uolatilium. De natura auium (Ca. i.)

De caprimulgis & plateis **Ca. xl.**
 De ingentis auium **Ca. xli.**
 De carduele & pyraco & aibus quæ lo-
 quuntur **Ca. xlii.**
 De coruorum intelligentia **Ca. xliiii.**
 De diomedis aibus **Ca. xliiii.**
 Quæ aialia nihil discans **Ca. xlii.**
 De potu auium **Ca. xlii.**
 De ematopodi: onocrotali & de peregrinis
 aibus **Ca. xlii.**
 De mulrarū auū noib⁹ & natura **Ca. xliiii.**
 De nouis aibus & fabulos **Ca. xlix.**
 Quis gallinas farcire istituerit: de asianis
 & q̄s ea primus istituerit **Ca. l.**
 De scopi patina **Ca. li.**
 De generatione auium & preter aues quæ
 nata tempedes oua pariat **Ca. lii.**
 De tempore & generatione incubatus au-
 um & coitu **Ca. liii.**
 De uitis & remediis incubatiū **Ca. liiii.**
 De auguriis ouorum **Ca. ly.**
 Quæ gallinæ optimæ **Ca. lyi.**
 De morbis earū & remediis **Ca. lvii.**
 De conceptu & numero foetus
 auium **Ca. lviii.**
 De pauone & anserib⁹ **Ca. lix.**
 De ardeolis & quomodo seruentur opti-
 me oua **Ca. lx.**
 Quæ uolucrum sola animal pariat & lacte
 nutriat **Ca. lxi.**
 De conceptu uipere & partu: & quæ terre-
 strium oua pariant **Ca. lxii.**
 De generatione terrestrium **Ca. lxiii.**
 De uaria generatione auium **Ca. lxiiii.**
 De murium foetu **Ca. lxy.**
 De spina hois anguē nasci **Ca. lxvi.**
 De salamandra. **Ca. lxvii.**
 De his quæ nascuntur ex nō genitis & quæ
 nata nihil gignūt **Ca. lxviii.**
 De sensibus animalium **Ca. lxix.**
 Auditū & olphatū eē piscib⁹ **Ca. lxx.**
 Actū cōem eē oibus. **Ca. lxxi.**
 Quæ uenētis uiuat & quæ terra **Ca. lxxii.**
 De cibo & potu quorūdā **Ca. lxxiii.**
 Quæ inter se dissideant & quæ inter se con-
 ueniant **Ca. lxxiiii.**
 De somno animalium **Ca. lxxv.**
 Summa res & h̄storiz & obseruatiōes. dcc.
 xxiiii.

DE AVCTORIBVS

Manlio: Cornelio: Valeriano: Actio: Vm-
 britio meliore: Massurio: Sabino: Antustio:
 Labone: Trogo: Cremutio: M. Varrone:
 Marco: Aemilio: Emissio: Mutiano Nepo:

te Fabiano pistore. T. Lucretio. Cor. Celso-
 Oratio Delusōe: Higimio: Sarsenis: Higidio
 Manlio Sura.

EXTERNIS

Homero: Phœmonoe: Philemone: Boeto:
 qui onyrgonia illa quæ de auguriis: Ari-
 stotele: Theoprafto: Callimacho: Efcchilo:
 Hierone rege: Philometere rege: Archita:
 Amphliocho atheniense: Anaxipoli thasio:
 Appollodoro lennio: Aristophane millesto
 Antigono cymeo: Agatocle chior: apollonio
 pergameno: Aristandro atheno: Bachio
 millesto: Bone Solense: Cherea atheniense:
 Diodoro priennio: Diono colophonio. Des-
 mocrito: Diophane nicense: Epigene rhodio
 Euagora thasio: Euphronio atheno: Iuba:
 Androcione qui de agricultura: Ascrione
 qui item: Dionysio qui magonem transtus-
 lit: Diophane qui ex Dionisio epitoma fecit
 Nicandro: Onesicrito: Philarcho: Heficdo

**LIBRO Vndecimo continetur hystoriae
 & naturæ paruorū aialū & repetilium**

De insectorum genere. **Ca. i.**
 De subtilitate naturæ in his. **Ca. ii.**
 Vtrū spirēt an habeāt sāguinē. **Ca. iii.**
 De corpore eorum. **Ca. iiii.**
 De apibus **Ca. v.**
 Qui ordo naturæ in eis. **Ca. vi.**
 De uocabglis operis **Ca. vii.**
 Ex quibus floribus opera
 fiant. **Ca. viii.**
 De amatoribus earum **Ca. ix.**
 Ratio operis **Ca. x.**
 De fucis **Ca. xi.**
 Quæ natura mellis **Ca. xii.**
 Quæ optima mella **Ca. xiii.**
 Quæ ḡra mellis ī singulis **Ca. xiiii.**
 Quō probentur mella **Ca. xv.**
 De tertio genere mellis: & quomodo
 apes probentur **Ca. xvi.**
 Quæ regiminis ratio **Ca. xvii.**
 De genere apum: & quæ inimica
 apibus **Ca. xviii.**
 De morbis apum **Ca. xix.**
 De continendis apibus: & quomodo
 repantur **Ca. xx.**
 De uestpis & crabronibus **Ca. xxi.**
 De bombicibus & bombyli: & nedydalo: &
 quis primus bombicinam uestem in-
 uenerit **Ca. xxii.**
 De bobicē coa **Ca. xxiii.**
 De araneis & generatiōe earū **Ca. xxiiii.**
 De scorpionibus **Ca. xxv.**

- De stellionibus ¶ Ca. xxvi.
 De cicadis ¶ Ca. xxvii.
 De penis insectorū & scarabejs. & reliquis
 scarabecorum generibus ¶ Ca. xxviii.
 De locustis ¶ Ca. xxix.
 De formicis nostratibus ¶ Ca. xxx.
 De indicis ¶ Ca. xxxi.
 De diuersitate insectorum. ¶ Ca. xxxii.
 De animalibus in ligno & ex ligno nascentibus ¶ Ca. xxxiii.
 De aiali cui cibi exitus nō ē ¶ Ca. xxxiiii.
 De rineis & culicibus: & de diuersitate earum ¶ Ca. xxxv.
 De pyrali siue pyrausta ¶ Ca. xxxvi.
 Historiæ naturæ animalium per singula membra. ¶ Ca. xxxvii.
 De sanguine & quorum celerrime siccetur & quorum nō coeat: quorum grauisimis uel tenerissimus quoru nullus ¶ Ca. xxxviii.
 An in sanguine principatus & tergo: & pilis & mammis & uestitu ¶ Ca. xxxix.
 Notabilia aīalia quæ māmīs. ¶ Ca. xl.
 De lacte: & unde caseus nō fiat ¶ Ca. xli.
 De diuersitate caseorum ¶ Ca. xlii.
 Differentia membrorum hominis a cæteris animalibus ¶ Ca. xliiii.
 De simiarum multitudine ¶ Ca. xliiii.
 De unguibus ¶ Ca. xly.
 De unguis ¶ Ca. xlyi.
 De pedib⁹ aniū & unguibus ¶ Ca. xlvii.
 De pedibus insectorum a duobus ad centum ¶ Ca. xlviii.
 De pomiliōib⁹ & gētalibus ¶ Ca. xlix.
 De caudis ¶ Ca. l.
 De uocibus ¶ Ca. li.
 De agnascētib⁹ membris: & dicta aristotelis de uita hominis ¶ Ca. lii.
 De aīa & de habitu animalium: & quæ gustata iterimant: & de uictu hominis: & quibus de causis nō coquat ¶ Ca. liiii.
 De corpulentia augenda uel minuenda: & quæ gustu famē ac sitē sedēt ¶ Ca. liiii.
 Summa res & hystoriæ & obseruationes. ii. M. cc. lxx.
- ¶ EX AVCTORIBVS.**
 M. Varrone: Higino: Scrophā: Saffeha: Celso. Cor. Aemilio: Marco: Virgilio: Colūmella: Iulio: Aquilio qui de hetrusca diticiplina scripsit: Tarquinio qui item: Vmbriatio qui item Carone: Cenforio: Domitio caluino: Trogo melisso: Fabiano: Mutiano Nigidio: Manilio: Opio.
- ¶ EXTERNIS**
 Aristotele: Democrito: Neoptolemo: & mel
- la scripsit. Aristomacho qui item: Phylisto qui item: Nicandro: Menecrate: Dionysio q magonem transtulit: Empedocle: Callimacho: Attalo rege. Apollodoro qui de bestijs uenenatis: Hippocrate: Eriphilo: Erasistrato Asclepio: Themisone: Possidōio stoico: Menandro prienense: Heraclea: Euphrōio atenēo: Theophrasto: Hesiodo: Philometre Rege.
- ¶** Libro duodecimo continetur de arboribus. De arborum honore & quando Platanus primum in italia: & de natura earum. ¶ Ca. i.
 De cameplaton: & quis tonderit. ¶ Ca. ii.
 De peregrinis arboribus & malo assyrio. ¶ Ca. iii.
 De india arboribus uel quando romæ hebenus primum. ¶ Ca. iiiii.
 De spina & ficu indicis. ¶ Ca. v.
 De arbore pala & arboribus indicis sine nominibus & laniferis. ¶ Ca. vi.
 De piperis arboribus & gariophyllo & alijs pluribus. ¶ Ca. vii.
 De machir & arboribus gentis amanae. ¶ Ca. viii.
 De behelo & arboribus persicimarīs. ¶ Ca. ix.
 De arboribus persice insulæ & lanigeris arboribus. ¶ Ca. x.
 De gossampino & arboribus ex quibus uertes fiunt & quibus modis consistant arborū fructus. ¶ Ca. xi.
 De costo & nardo & differentiis nardi. ¶ Ca. xii.
 De assaro amomo: & amomi: & de cardamomo. ¶ Ca. xiii.
 De thurre & arboribus thuris. ¶ Ca. xiiii.
 De natura thuris & generibus ¶ Ca. xv.
 De myrrha & arboribus myrrhæ. ¶ Ca. xvi.
 De generibus myrrhæ & natura & precio eius. ¶ Ca. xvii.
 De mastice ladano: & bruta hennemo: & strobo & styracæ. ¶ Ca. xviii.
 De foelicitate arabia. ¶ Ca. xix.
 De cynamomo & xilicinnamomo & cassia. ¶ Ca. xx.
 De isocinnamomo & cancamo aitaro. ¶ Ca. xxi.
 De serichato & gba alio: & de myrobalano. ¶ Ca. xxii.
 De foenicobalano & calamo odorato. ¶ Ca. xxiii.

De hammoniaco & spagno ¶ Ca. xxiiii.
 De cypero & spalatro et mato ¶ Ca. xxv.
 De balsamo & opobalsamo & xilobalsamo & styrace & galbana ¶ Ca. xxvi.
 De panace & spodylo & maloba rhorole ¶ Ca. xxvii.
 De elomphacio ¶ xxviii.
 De yrio & denathe: & de elate arbore & cinnamo & comaco ¶ Ca. xxix.
 Summa res & hystoriae & obseruationes. cccc. lxxviii.

¶ EX ACORIBVS.

M. Varrone: Mutiano: Virgilio: Fabiano: Sebofo: Pomponio Mela: Flauio Proculo: Trogo: Higino: Claudio Casfare: Cor: Ne pote: Sex: Nigro qui graece de medicina scripsit. Cassio Hemina. L. Pisone: Tudirano: Antiate.

¶ EXTERNIS

Theophrasto: Herodoto: Callistene: Isigono: Clitarcho: Anaximene: Duride: Nearycho: Onesicrito: Olympiodoro: Diogenetoro: Nigibulo: Anticlido: Carete: Cidonio: Menechino: Doroteo: Xeniate colico: Anteo: Epipodo Cherea Democle Ptolemaco Lago Masia Macedone. Soilo. Item Democrito Amphilocho Aristomacho Alexandro polyhistore Iuba Apollodoro qui de odoribus scripsit. Heraclide medico Archidemo. Item Dionysio. Item Democle. Item Euphrone: Item Opfenide. Itē Diagera Item Iolla Item Heraclide tarentino: Xenocrate ephesio.

LIBRO Tertiodecimo continentur de unguentis & arboribus: maritimis.

De unguentis & quomodo primum sunt cognita nobis & de compositione ¶ Ca. i.
 Quod unguentum regale uocetur: & quae diapasmaria & qualiter seruentur ¶ Ca. ii.
 Quanta in unguentis luxuria: & quando primum Romanis in usu ¶ Ca. iii.
 De palmis & natura earum & gñib ¶ Ca. iiii.
 De syriae arboribus ¶ Ca. v.
 De terebintho ¶ Ca. vi.
 De ficu aegyptia & cypria ¶ Ca. vii.
 De ceraunia & siliqua ¶ Ca. viii.
 De psico egypti & spia egyptia ¶ Ca. ix.
 De pruno & arboribus circa memphiam ¶ Ca. x.
 De gummi generibus & papyro ¶ Ca. xi.
 De generibus chartarum: & quomodo chartae fiant: & de chartarum probatione & uitis & glutino earum ¶ Ca. xii.

De libris Nummae ¶ Ca. xiiii.
 De arboribus aethiopiae ¶ Ca. xiiii.
 De atlantis arboribus & citreis: & quae in his laudetur: & quae uituperentur ¶ Ca. xv.
 De arbore trogete ¶ Ca. xvi.
 De arbore lotho ¶ Ca. xvii.
 De scapo ipso & radice lothi ¶ Ca. xviii.
 De paliuro & punico malo: & de flore punici mali ¶ Ca. xix.
 De aliae & graeciae fructibus ¶ Ca. xx.
 De timelea siue camelae & tragacantha & de trago siue scorpione & mynice & bria & galla ¶ Ca. xxi.
 De enonymo & andrachna congyria & thapsia ¶ Ca. xxii.
 De cappari siue cynosbato aut ephoeostaphyle: & de saripha ¶ Ca. xxiii.
 De spina babilonis regia: & de cytiso ¶ Ca. xxiiii.
 De fructibus & arboribus nostri maris atque rubei & indici ¶ Ca. xxv.
 Summa res & hystoriae & obseruationes. cccc. lxxviii.

¶ EX AVCTORIBVS.

M. Varrone: Mutiano: Virgilio: Fabiano: Sebofo: Pomponio Mela: Fabio: Higino: Trogo: Proculo: Claudio Casfare: Cor: Ne pote: Sex: Nigro qui graece de medicina scripsit: Cassio hemina. L. Pisone: Tudirano: Antiate.

¶ EXTERNIS.

Theophrasto: Herodoto: Callisthene: Isidoro: Clitarcho: Anaximene: Duride: Nearycho: Onesicrito: Olympiodoro: Diogenetoro: Cleobolo: Anticlido: Crate Mitileneo. Menetimodoro Thebano: Doroteo Atheniense: Lyco: Anteo: Epippo: Dione: Adimantho: Ptolemaeo: Lago: Masia Macedone: Soilo: Item Democrito: Amphilocho: Alexandro Polystore: Aristomacho: Iuba rege: Apollodoro qui de odoribus scripsit: Heraclide medico: Boene medico: Archidemo: Item Dionysio: Item Democle: Item Euphrone: item Mnefide: Item Giagara: Itē Iolla: Item Heraclide Tarentino. Xenocrate ephesio.

LIBRO Quartodecimo continetur de uitibus & uineis

De arboribus fructiferis ¶ Ca. i.
 De uitium natura & quibus modis ferrant ¶ Ca. ii.
 De generibus uinum ¶ Ca. iiii.
 Item de uitium generibus ¶ Ca. iiii.

- ◊ Insignia culturæ uinearum ◊ Ca.v.
- ◊ De natura uini ◊ Ca.vi.
- ◊ Vina generosa ◊ Ca.vii.
- ◊ Vina transmarina ◊ Ca.viii.
- ◊ De uino quod uocatur bion genera septem ◊ Ca.ix.
- ◊ De dulcium generibus.xiii. ◊ Ca.x.
- ◊ De deuteriis & secundariis uini generibus tria ◊ Ca.xi.
- ◊ Quæ nuper in italia generosa uina esse coeperint ◊ Ca.xii.
- ◊ De uini obseruatione Romulo rege postea ◊ Ca.xiii.
- ◊ Qui uini usus antiquis & de uinis anriquo rum ◊ Ca.xiiii.
- ◊ De apothecis & de uino optimiano ◊ Ca.xv.
- ◊ De liberalitate Cæsaris i uino & quomodo primū genera uini fictitiū ◊ Ca.xvi.
- ◊ De uinis fictitiis ◊ Ca.xvii.
- ◊ De hydromelle & oximelle ◊ Ca.xviii.
- ◊ Prodigiosa genera uini ◊ Ca.xix.
- ◊ Quibus uinis ad sacra uti fas nō sit & quibus quibus musta condiantur ◊ Ca.xx.
- ◊ De picis generibus & resinis & mustis cōdicis & de aceto & fece ◊ Ca.xxi.
- ◊ De Cellis uinariis ◊ Ca.xxii.
- ◊ De euitanda ebrietate ◊ Ca.xxiii.
- ◊ Sūma res & hystoria & obseruationes .d.x.

◊ EX AVCTORIBVS.

◊ Cor. Valeriano: Virgilio: Celso Catone Celsorio: Sarsen patre & filio: Scropha. M. Varrone. D. Syllano: Fabio pictore: Trogo: Higino: Flacco: Verrio: Grecino: Iulio Sabino: Columella: Massurio: Sabino: Fenestella: Terentilla: Mactōri Planco: Flauio Dorfino: Secuola: Aelio: Atteio Capitone: Cotta Messalino: L. Pifōe: Pompeio: Lcneo: Fabiāo: Sex: Nigro: Bibio Ruffo.

◊ EXTERNIS.

◊ Presiodo: Theophrasto: Aristotele Democrito: Atralo rege: Pylometere Rege: Archita: Xenophonte: Amphilocō: Ateneo: Anaxipoli Thasio: Appollodoro Lennio Aristophæ Milefio antigono Cyneo: Agatone: Apolloneo Pergameno: Aristandro ateneo: Botriete. Item Bacchio: Milefio bione: Solese: Cherea atheniense: Cheristo. Item diodoro prieneo: Dione colophomo: Epigene Rhodio: Eurgora Thasio: Euphrone ateneo: Androtione qui de agricultura scripsit: Eschirione qui item lysimacho qui item Dionisio qui magonē trāstulit diophene q ex Diouy. epitonā fecit: Asclepiade medico: Onesicrito:

Erasttrato qui item luba Rege.

LIBRO quintodecimo continentur de natura frugiferarū arborum & culteꝝ

- ◊ Naturæ frugiferarum arborum ◊ Ca.i.
- ◊ De olco ◊ Ca.ii.
- ◊ De natura oliuæ & oleæ inciꝝ pientis ◊ Ca.iii.
- ◊ De natura olei ◊ Ca.iiii.
- ◊ De cultura oliuarum ◊ Ca.v.
- ◊ De seruandis oliuis: & quomodo faciendum oleum ◊ Ca.xi.
- ◊ De oleo fictitio ◊ Ca.vii.
- ◊ De amurca ◊ Ca.viii.
- ◊ Pomorū oīum gñra & naturæ ◊ Ca.xi.
- ◊ Nucū pineæ gñra quattuor ◊ Ca.x.
- ◊ De malo coroneo ◊ Ca.xi.
- ◊ De persico gñra quattuor ◊ Ca.xii.
- ◊ De pruno genera.xi ◊ Ca.xii.
- ◊ De diuersis generibus malorum genera. xxix. ◊ Ca.xiii.
- ◊ De pyris & insitog. uarietate ◊ Ca.xv.
- ◊ De pomis seruandis & uuis ◊ Ca.xvi.
- ◊ De cotoneis pyris & sorbis ◊ Ca.xvii.
- ◊ De ficis genera. xxix. ◊ Ca.xviii.
- ◊ De caprisico & caprificatione ◊ Ca.xix.
- ◊ De mēspalis & eog. gñribus iiii. ◊ Ca.xx.
- ◊ De sorbis genera quattuor ◊ Ca.xxi.
- ◊ De nuce iuglande ◊ Ca.xxii.
- ◊ De castancis genera octo ◊ Ca.xxiii.
- ◊ De siluicis & carnofis pomis & moris: & de acinis & baccis ◊ Ca.xxiiii.
- ◊ De cerasis genera octo ◊ Ca.xxv.
- ◊ De corno & lentisco ◊ Ca.xxvi.
- ◊ De gñribus succorū & de odore ◊ Ca.xxvii.
- ◊ De succis fructuū & arborū & coloribus: & odoribus: & natura pomorum & de cōmendatione fructuum ◊ Ca.xxviii.
- ◊ De myrto genera eius ◊ Ca.xxix.
- ◊ De lauro genera. xiii. ◊ Ca.xxx.
- ◊ Sūma res & hystoria & obseruationes .d. xx.

◊ EX AVCTORIBVS.

◊ Fenestella Fabiano: Virgilio Cornelio Valeriano: Celso. Catone Celsorio: Sarsen patre & filio: Scropha. M. Varrone: Dylsumcho: Fabio pictore: Trogo Higino: Flacco Verrio: Grecino attico: Iulio Sabino: Terentilla: Cotta: Messalino Columella. L. Pifone: Pompeio Lcneo: Mactōri plano: Flauio Dorfino: Secuola: Helio: Atteio: Capitone: Sex. Nigro: Mumio Ruffo.

◊ EXTERNIS.

◊ Esiodo Aristotele: Democrito: Hierone Rege: Archita: philometere Rege: Atralo Rege

genera

quando

Alamo

Xenophonte: Amphilocho: Ateneo: Anaxipoli Thasio: Apollodoro Lenio: Aristophane Milefio: Antigone Cymeo: Agatocle: Chio: Apollodoro pergameno: Aristandro Ateneo: Bacchio milefio: Bione solense Cherea ateneo: Cheristo: Item Diodoro prieneo: Dione colophonio: Epigene rhodio: Euagora Thasio: Euphrasio ateneo: Androtione qui de agricultura scripsit: Eschirione qui item: Dionysio qui magonem transtulit: Diophane q ex Dionysio epitoma fecit: Asclepiade medico: Erasistrato item. Comiade qui de conditura uini: Aristomacho qui item: Hycesio qui item: Themifone medico: Onesicrito. Iuba rege.

De populo tria genera: & quorum foliorum figura mutetur ¶ Ca. xxiiii.
 Quæ folia uersentur omnibus annis: quæ foliorum eius palmis cura & usus & foliorum mirabilia ¶ Ca. xxv.
 De ordine naturæ in satis: et de flore arborum et conceptu et geminatione et partu et quo ordine floreat ¶ Ca. xxvi.
 De cornu et quo tempore quæque ferant: et quæ fructum non ferant: et quæ infœciles existimantur: & quæ facillime fructum perdunt: & quibus fructum antequam folium nascantur ¶ Ca. xxvii.
 De biferis & triferis: & quæ celerissime nascant: & de ætatibus earum ¶ Ca. xxviii.
 De moro ¶ Ca. xxix.
 De siluestribus ¶ Ca. xxx.
 De buxo & faba græca siue loto ¶ Ca. xxxi.
 De ramis cortice & radicibus arborum ¶ Ca. xxxii.
 De prodigijs arboribus: & quibus modis sponte nascuntur: & quod non omnia ubiq; nascuntur & quæ non alibi nascantur arbores ¶ Ca. xxxiii.
 De cypresso: & quod ex terra noua aliqua sæpe nascantur quæ in ea antea non fuerunt ¶ Ca. xxxiiii.
 De hedera ¶ Ca. xxxv.
 De hedera quæ uocatur similax ¶ Ca. xxxvi.
 De aquaticis calamis & fructibus ¶ Ca. xxxvii.
 De salice genera eius octo: & quæ præter salicem sint utilia ligaturis & de rubis ¶ Ca. xxxviii.
 De Iuccis arborum: & natura materiarum & de cedendis arboribus ¶ Ca. xxxix.
 De teredinibus larice ¶ Ca. xl.
 De materiis: & de magnitudine arborum: & quæ cariem & ruinam non sentiunt: & de perpetuitate materiarum ¶ Ca. xli.
 De teredinibus ¶ Ca. xlii.
 De materiis architecti: & quæ materies ad quid utiles: & quæ firmior materia intectû ¶ Ca. xliiii.
 De glutinanda materia & lignis scetilibus ¶ Ca. xliiiii.
 De arborû & ætate & quæ genera arborum minime durant ¶ Ca. xlv.
 Sûma res et historie & obseruationes. c. xxxv.

Epitoma

libro

LIBRO Sexto decimo continentur siluestrium arbor: naturæ ¶ Ca. i.
 Gentes sine arbore: & miracula in septentrionalis regionis arboribus ¶ Ca. ii.
 De hyrcinæ silue magnitudine ¶ Ca. iii.
 De glandiferis ¶ Ca. iiiii.
 De ciuica corona: & qui frondea corona donati ¶ Ca. v.
 De glande genera xiiii. ¶ Ca. vi.
 De fagina glande & reliquis glandibus: & carbone & pastu porcorum ¶ Ca. vii.
 De glande & quam multa præter glandem eadem ferant arbores ¶ Ca. viii.
 De canchrye & cocco grano & agarico & subere ¶ Ca. ix.
 Quorum sint in usu cortices ¶ Ca. x.
 De scandulis & pinu: pumastro: abiete: pice: que: larice: taeda: taxa ¶ Ca. xi.
 Quibus modis fiant genera picis & quomodo fiat cedrum & de spissa pice quomodo fiat & quibus modis resina coquatur ¶ Ca. xii.
 De zosippa & sapio & quarum arborum materia in precio ¶ Ca. xiii.
 De fraxino genera eius. iiii. ¶ Ca. xiiii.
 De tilia genera duo ¶ Ca. xv.
 De aceris genera decem ¶ Ca. xvi.
 De bruscho moluscho & staphilodendro & buxo genera tria ¶ Ca. xvii.
 De ulmo genera quattuor ¶ Ca. xviii.
 De arborum natura per situs ¶ Ca. xix.
 Diuisio generum ¶ Ca. xx.
 Quibus folia non decidant: & de rhododendro ¶ Ca. xxi.
 Item quibus folia non decidunt: & quibus non omnia folia candant: & quibus locis nullæ arborum ¶ Ca. xxii.
 De natura foliorum cadentium & quibus foliorum uari colores ¶ Ca. xxiii.

¶ Ca. xxiiii.
 ¶ Ca. xxv.
 ¶ Ca. xxvi.
 ¶ Ca. xxvii.
 ¶ Ca. xxviii.
 ¶ Ca. xxix.
 ¶ Ca. xxx.
 ¶ Ca. xxxi.
 ¶ Ca. xxxii.
 ¶ Ca. xxxiii.
 ¶ Ca. xxxiiii.
 ¶ Ca. xxxv.
 ¶ Ca. xxxvi.
 ¶ Ca. xxxvii.
 ¶ Ca. xxxviii.
 ¶ Ca. xxxix.
 ¶ Ca. xl.
 ¶ Ca. xli.
 ¶ Ca. xlii.
 ¶ Ca. xliiii.
 ¶ Ca. xliiiii.
 ¶ Ca. xlv.
 ¶ Ca. xxxv.

¶ **EX AVCTORIBVS.**

¶ N: Varrone. Feciale Nigidio. Cor. Nepote Higinio. Massurio. Catone. mutiano. L. Pisono. Trogo Calpurnio basso Cremutio.

Sexto Nigro. Cor. Boccho. Vitruuio: Græcino. **EXTERNIS.**

Alexádro polihystore. Hesiodo Theophrasto Democrito. Homero Timeo Mathe-

LIBRO septimodecimo continentur factuarum ac culturarum arborum naturæ.

Arborum præcia mirabilia ¶ Ca. i.

De natura cæli ad arbûres & quam partem cæli spectare debeant ¶ Ca. ii.

De societate cæli & terre ad arbôres ¶ Ca. iii.

De qualitate regionum ¶ Ca. iii. !

Genera terrarum ¶ Ca. v.

De terra quam britannia & gallia amat ¶ Ca. vi.

De græcorum doctrina ¶ Ca. vii.

De terrarum generibus ¶ Ca. viii.

De cæcis ulu & de fimo & quæ fata uberio regi terræ faciunt et quæ urant ¶ Ca. ix.

De sationes arborum et quæ auulsiõne nascuntur arbôres ¶ Ca. x.

De transferendis seminariis et ulmis ferendis et scropibus ¶ Ca. xi.

De intènalis plantandarum arborum et umbris et sillicidiis et ubi plantari debeant ¶ Ca. xii.

Quæ arbôres tarde crescunt et quæ celeriter et de sabina ¶ Ca. xiii.

De satione arborum et insitione et quomodo inuenta sit tenera inferendi implastratio ¶ Ca. xiiii.

De uitæ inferenda ¶ Ca. xv.

De emplastratione ¶ Ca. xvi.

Exemplum huius rei ¶ Ca. xvii.

De cultura taleæ et quibus temporibus insitatio fiat ¶ Ca. xviii.

Quæ arbôres societate gaudeant et de disciplina oblaqueãdi et aculeãdi ¶ Ca. xix.

De salicto et harundineto et cæteris caeduis ad pertical palos ¶ Ca. xx.

De culturis et disciplina excolendarum uinearum ¶ Ca. xxi.

De sulco et uineæ putatione ¶ Ca. xxii.

Ratio arbusistorum ¶ Ca. xxiii.

De seruandis uuis et morbis arborum ¶ Ca. xxiiii.

De prodigiis ex mutatiõne et de remediis ex arborib⁹ et quæ irrigatiõne pfiat et quæ iter rigãdũ et mirabilia de riguis ¶ Ca. xxv.

De remediis morborum arborum ¶ Ca. xxvi.

De caprificatiõne et stercoratiõne ¶ Ca. xxvii.

De diuersis medicamentis arborũ contra uenenata animalia et contra formicas et con-

tra noxia animalia

Sûma res et hystorie et obseruatões d. lxxxi

EX AVCTORIBVS.

Cor. Nepote. Catone Censorio. M. Varrõe

Celso. Virgilio. Higino. Sarsenis patre et filio. Scrophæ. Calfurnio. bassio. Trogo. Aemilio Macro. Græcino. Columella. Attrico. lulo. Fabiano. Sura. Mamlio. Decio. Mundo

C. Epidoco. Lu. Pisone.

EXTERNIS.

Isidoro. Theophrasto. Aristotele. Democrito. Theopõpo. Hieroneo Rege Atralo Rege. Archita. Xenophõte. Ampilocho ateniese. Anaxipoli Thasio Apollodoro. Lemnio. Aristophane Milefio. Antigono. Cymeo. Agatochle chio. Apollonio Pergamõeo. Barchio Milefio Bione. Cherea atheniese. Cherecto. Item Diodoro priennio. Dione Colophonio. Epigene rhodio. Euagene. Thasio. Euphronio. Atteneo. Androtione q de agricultura scripsit. Aschriõne qui ite. Lysimachio qui item. Dionysio qui magonem transtulit. Diophane qui ex. Dionysio epitoma fecit Aristandro qui de portentis.

LIBRO octauodecimo continetur de

agricultura

Quod antiquis maximum studium agriculturæ fuit ¶ Ca. i.

Quæ corona primo romæ ¶ Ca. ii.

De iugere & actu & legibus circa pecora & quotiens & quibus temporibus fuit summa utilitas annonæ & qui agriculturam illustres ¶ Ca. iii.

Ratio ad agricultura ¶ Ca. iiiii.

Laus agricolarum & que obseruãda in agro parando ¶ Ca. v.

De uillarum positione & precepta atiquorũ ¶ Ca. vi.

De agro colendo ¶ Ca. vi.

De frugũ generibus & natura ¶ Ca. vii.

Non oia frumenti genera ubique nasci & de reliquis in oriente generib⁹ ¶ Ca. viii.

De pistoriis & molitura & farina ¶ Ca. ix.

De simlagine. siliginis & de aliis generibus & de pistura ¶ Ca. x.

De fermentis & panis faciendi ratio genera & quando primum pistores Romæ & de cribris & alica ¶ Ca. xi.

De leguminibus ¶ Ca. xii.

De rapis & naps amiterinis ¶ Ca. xiii.

De lupino ¶ Ca. xiiii.

De uitiã & erno ¶ Ca. xv.

De foeno & faragine & de ocimo & de di-

- ca & cytiso ¶ Ca. xvi.
 De uitiis frugum & remediis: & quid i quo que terræ genere debeat feri ¶ Ca. xvii.
 De prodigiis frugum: & arandi disciplina: & uomerum generibus ¶ Ca. xviii.
 De temporibus arandi & iunctio ne boum ¶ Ca. xix.
 De occando & quodam arationis genere & de iteratione & refectione ¶ Ca. xx.
 De cultura terræ ¶ Ca. xxi.
 Exempla diuersarum terrarum: & de summa fertilitate & bifera uitæ: & quarum differentia ¶ Ca. xxii.
 De qualitate terræ & sterora tione ¶ Ca. xxiii.
 De bonitate seminū & disciplina seminandi & quantū ex quoque genere frumēti in iuge ro serēdū: & tēporibus serendi ¶ Ca. xxiiii.
 Digestio syderū i noctes & dies ¶ Ca. xxv.
 Replicatio totius culturæ & quid quoque mense in agro fieri oporteat ¶ Ca. xxvi.
 Ne agricolæ aspiciant stellas: sed magis tēpora serendæ frugis: & ortus occasusque syderis in quibusdam hærbis & pro stella rum ortu & occasu ¶ Ca. xxvii.
 De pratīs & reparatione prati & cotibus & falcibus: & descriptio frugum & syderum ¶ Ca. xxviii.
 De tempestate utriusque temporibus et remediis sterilitatum ¶ Ca. xix.
 De messe et tritico et palea et fumento seruando ¶ Ca. xxx.
 De uindemia et autumnū tēporibus ¶ Ca. xxxi.
 De lunari ratione ¶ Ca. xxxii.
 De uentorum ratione ¶ Ca. xxxiii.
 De limitatione agrorum ¶ Ca. xxxiiii.
 Prognostica tempestatum ¶ Ca. xxxv.
 Summa res et hystorie et obseruationes. ii. m. lx.

¶ EX AVCTORIBVS.

- ¶ Massurio: Sabino: Cassio Hemina: Varrio Flacco: L. Pisone: Corn. Celso: Thuriano: Graculo: D. Syllano. M. Varrone: Catone Censorio: Scrophia: Saisensis patre et filio: Domitio Caluino: Higino: Virgilio: Trogo: Ouidio: Grecino: Columella: Tuberōe: L. Aruntio qui græce de astris scripsit: Cesare dictatore qui item: Sergio: Paulo: Sabino: Fabiano: M. Cicerone: Calurnio Basso: Atteio Capitone.

¶ EXTERNIS.

- ¶ Hesiodo Theophrasto: Aristotele: Demotrico: Hierone rege: Philometere rege: Artalo rege: Archelao rege: Archita: Xenophō

te: Amphilacho Ateneo: Anaxipoli thasio: Aristophane miletio: Apollodoro Lennio: Antigene Miceneo: Agatocle chio: Apollonio pergameno: Aristandro ateneo: Baccio millelio: bione solense: Chereca ateniense: Cheresto: Item Diodoro prienneo: Dione colophonio: Epigene rhodio: Euagora thasio: Euphronio ateneo: Andronione qui de agricultura scripsit: Eschryone q itē Lyfimacho qui item: Dionysio epitomam fecit: Palete: Eudoxo: Philippo: Calippo: Dositheo: Parmenisco: Melitone: Critone: Oenopide: Senone: Eutemone: Harpalo: Hecateo: Anaximandro: Sosigene: Hipparcho: Arato: Sorastro Archibio.

¶ LIBRO Nondecimo continentur lini natura: & mirabilia.

- ¶ De lini satione & generibus eius: & quomō pficiat: & de mappis: & lino non ardente: & quū primū in theatris uela ¶ Ca. i.
 ¶ De sparti natura: & quādo primū usus eius & quomodo perficiatur: & quæ sine radice nascantur & uiuant ¶ Ca. ii.
 ¶ De nyssi & tuberibus & de fungis pizicis la serpito: & magyderi: & rubia & radricula ¶ Ca. iii.
 ¶ De hortorū cura ex digestiōe terræ nascētiū pter fruges & frutices ¶ Ca. iiii.
 ¶ Natura & genera & hystoria nascētiū in hortis rerum ¶ Ca. v.
 ¶ De hortensium herbagū radicibus: foliis floribus coloribus ¶ Ca. vi.
 ¶ Quoto die queque herbæ nascunt fate & quomō queque formant & digerant & quorū lingua gūra sūt: & quorū plura. ¶ Ca. vii.
 ¶ Natura & gūra & hystoriæ ad cōdimenta in horto satagū rerū. xxxvi. ¶ Ca. viii.
 ¶ De foeniculo & canabi ¶ Ca. ix.

- ¶ De morbis hortorū & remedia circa formicas erucas & culices ¶ Ca. x.
 ¶ Quæ magis sint fortia uel minus: & quibus salte aquæ sōfint ¶ Ca. xi.
 ¶ Ratio rigandorū hortorum & quæ translata meliora frant & de succis hortensiorum: & saporibus ¶ Ca. xii.
 ¶ Summa res & hystoriæ & obseruationes. M. c. xliiii.

¶ EX AVCTORIBVS.

- ¶ M. Aftio: Planco: M. Varrone: D. Syllano: Catone Censorio: Higino: Virgilio: Mutiano: Celso: Columella Calurnio Basso: Manilio: Sura: Sabino: Tyrione Licinio: Macro

Q. Hirtio: Bibio Ruffino: Cefeneo: qui ce-
purica fcriptis: Castritio: Item Firmio Item
Peritio. **EXTERNIS.**
Herodoto: Theophrasto: Democrito: Aristo
macho: Menag diocrea fcriptis Anaxilao.

Libro. xx. continentur medicinae ex his
quae in hortis feruantur

De cucumere siluestri & elaterio Ca. i.

De angurio cucumere siue erratico & de
fatiuo & de pepone Ca. ii.

De cucurbita siluestri & rapo Ca. iii.

De naporu differentiis & raphano siluestri: &
De raphano fatiuo & pastinaca Ca. iiiii.

De porro festiuo & capitato &

De staphylo siue pastinaca & gigidio: et si
fere efesili & iula & de cope siluestri. Ca. v.

De allio Ca. vi.

De lactuca siluatica siue caprina & esopo
& ifari & lactuca siluestri Ca. vii.

De generibus bete et intybis et cychorio: et
feri genera duo Ca. viii.

De brassica et lapsana: de brassica maria: et
scylla et de bulbis et bulbine Ca. ix.

De sparagis et corrua et lybico et hor
minio Ca. x.

De apio et de apiastro et heliofelino et
oreofelino Ca. xi.

De petrosilino et ocimo Ca. xii.

De siluestri ocimo et erucas et nastur
tio et ruta Ca. xiii.

De mentastro et menta et pulegio et nepe
ra et de cumino Ca. xiiii.

De posca quae urinam stringit et de cappari
et de ligustico siue panace et cunila
bubula Ca. xv.

Item de cunilla gallinacea siue origano et
cunilagine et cunila fatiua et cunila
montana Ca. xvi.

De piperciti et origano et othimig prasso et
tragorigo et heraclio et lepido et cithsiue
melanthio et aniso Ca. xvii.

De aneto et sagapenio: et de papauere albo
et nigro: quomodo succus herbarum colligen
dus est et de opio Ca. xviii.

De empractico et erratico et glaucio siue
paralio et heraclio siue aphro et de
diacodio Ca. xix.

De tichymalo et archalio et portulaca siue
peplo et corradro et de atriplici Ca. xx.

De malua malope et althea et laphato oxy
lapato hydrolapto et hyppolapato et bu
lapato Ca. xxi.

De sinapis tribus generibus et marrubio et

scipillo et sylibrio siue thymbrio et de li
ni semine et bito Ca. xxii.

De meu et foeniculo et hippomarathro uel
myrseneo et canabi et de ferula et
carduis. Ca. xxiii.

Confectio tyriace compositio medicaminis
anthiochi. Ca. xxiiii.

Suma medicinae et historie obseruationes.
M. dc. vii.

EX AVCTORIBUS

Catore: Censorio: M. Varrone: Pompeio:
Leneo: Gallione: Viginio: Sex. Nigro: qui
graece fcriptis: Iulio Basso qui item: Celso:
Antonio Castore.

EXTERNIS.

Democrito Theophrasto: Orpheo Menan
dro bioeria fcriptis: Pythagra Nicandro.

MEDICIS.

Nicandro: Hippocrate: Crisippo: Diocle
Ophiode: Heraclide: Hiferi: Dionysio: Apol
lodoro Tarentino: Apolodoro Cetiense: Pra
xagora: Phistonico medo: Dieuce: Cleopan
te: Philistione: Asclepiade: Cratecia: Petro
nio: Diodoro: Iolla: Erasistrato: Diagora:
Andrea: Mnescle: Epicarmo: Dfamiode: Da
sione: Sosimene: Hylepolemo: Metrodoro:
Solente: Lycio: Olympiade thebana: Thili
no: Perridio: Mictione: Claudio: Xenocrate

LIBRO Vigesimo primo continentur
florum & coronamentorum naturae

De mira florum uarietate Ca. i.

De stophiolo & ferto: & qui primu flores ma
scere ceperint: & quando primu corolla in
uenta uel appellata & quare Ca. ii.

Quis primu coronam folijs aureis & ar
genteis dedit: & de honore coronaru apud
antiquos & de Scipionis honore: & de pa
stilibus coronis: & de Cleopatre
reginae facta Ca. iii.

De rosa in coronis: & de generibus eius: &
ubi seratur Ca. iiiii.

De lilio tria genera: & ratione ea inse
rendi Ca. v.

De uiolis: & de calta & bachare & com
breto Ca. vi.

De floribus antiquis & de odoramentorum
diuersitate & salica & polino Ca. vii.

De uestiu emulatioe cu florib' & amaratho
& chryfome siue chryfiti Ca. viii.

De honore coronae & cyclamino & mello
tro & trifolia tria genera eius Ca. ix.

De origano & thymo & melle attico et con
niza et iouis flore et helenio et ambrotono

et leucantheo

De amaraco uel sanfugo et nyctegreto et meliloto et uiola alba et codianino et de fistuoftribus bulbis et helichyfo et lychnis et de hærbis citra mare

Ca. x.

Ca. xi.

De cura apum et pabulo et morbis earum et remediis

Ca. xii.

De uenenato melle et de remediis mellis uenenati et mellis infani

Ca. xiii.

De melle quod mufca non attingunt et al/ ueariis et cura eorum fi famemfentiut apes et quomodo caera fiat

Ca. xiiii.

De hærbis fponfe nafcentibus et aculeatis

Ca. xv.

De carduo et helxine et tribulo et anchufa

Ca. xvi.

De differentia hærbarum per folia et quae hærbae toto anno flofeant et haftula regia et piftana et de gladiola

Ca. xvii.

De iunco genera fex et de cypero et de me/ dicamentis earum et de cyprio et odorato iunco

Ca. xviii.

Ex rofa medicinae et de lilio et de narcifo et ex uiola et de bacchara et combreto et afaro

Ca. xix.

De nardo gallico et de croco medicinae et croco mago et ex firi et faluoca et holo/ chryfo et chryfocome et meliloto

Ca. xx.

De trifolio et thymo et homerocalle et de helifinio et ambrotono

Ca. xxi.

Ex leucantheo et fanfugo me/ dicinae

Ca. xxii.

Ex anemona medicinae

Ca. xxiii.

Ex oenanthe medicinae

Ca. xxiiii.

Ex heleoctrifo medicinae

Ca. xxv.

Ex hiacyntho medicinae

Ca. xxvi.

Ex uincaperuina medicinae

Ca. xxvii.

Ex colocalia medicinae

Ca. xxviii.

Ex anthalio medicinae

Ca. xxix.

De parthenio medicinae

Ca. xxx.

De ftrychne medicinae

xxx.

De corcero

Ca. xxxii.

De perfoluta

Ca. xxxiii.

De menfuris et ponderibus

Ca. xxxiiii.

Summa medicinae hystoriae et obferuatiões

dec. xxx.

EX AVCTORIBVS.

Catone Ceforio M. Varrone Maffurio: An/ tiate. C. Helio Vefтино: Vlpio Ruffino: His/ gino: Pompõio mela: Põpõio lenate: Corn/ Celfo Calfurnio Baffo . P. Lar gio : Licinio/ macro: Seftio q graece fcripfit : Iulio baffo: qui item: Antonio Caffore.

EXTERNIS.

Theoprafto: Democrito: Orpheo : Pytha/ gora: Magone: N lenandro qui biocrea fcrip/ fit: Nicandro : Homero : Thefodo: Mufco: Socophle: Anaxilao.

Sophote

IMEDICIS.

Mnefte q de coronis : Callimacho qui ite/ Phania phyfico: Simo Timãtho: Hippocra/ te : Cgrifippo: Diole: Opione : Heraclide: Neeelio : Dionyfio : Apollodoro Citienfe: Apollodoro Tarentino: Protagara: Pifto/ nio medo: Euche. Chleophanto : Phylifine: Afcepiade: Cartecia: Petronio: Diodoro. Iolla: Erafiftrato: Diagore: Andrea: Mnefi/ cle: Epicharmo: Damione: Daliona: Sofime/ ne: Theopolerno: Merrodoro: Solone: Ly/ cio: Olympiade: Thebana: Phillino : Petre/ io: Myctione: Claudia: Xenocrate.

LIBRO uigefimofecundo cõtinetur de auctoritate herbarum.

De gentibus herbis formæ gratia utentibus

Ca. i.

Quod herbis uestes inficiant

Ca. ii.

De corona graminca

Ca. iii.

De uarietate eius

Ca. iiii.

Qui foli corona ea donati

Ca. v.

Quis folus ceturio coronatus

Ca. vi.

Medicinae ex reliquis ornamentis & erynge

Ca. vii.

De herba q centu capita uocat

Ca. viii.

De achano & glycyrrhiza & flo/ mathice

Ca. ix.

De tribulo & generibus eius & me/ dicinis

Ca. x.

De ftoebe & medicinis eius

Ca. xi.

De hypophye & medicinis eius

Ca. xii.

De urtica & medicinis eius

Ca. xiii.

De lamio & medicinis eius

Ca. xiiii.

De fcorpione: generibusque ac medi/ cinis eius

Ca. xv.

De leucachanta fuae phinio fuae ifcada & medicinis eius

Ca. xvi.

De helxine perditio parthenio fyderite & medicinis eius

Ca. xvii.

De cameleonte generibusque & medi/ cinis eius

Ca. xviii.

De coronopo & medicinis eius

Ca. xix.

De anchufa & pfudanchufa & medicinis earum

Ca. xx.

De onychilo: athei: Ioro : & lotocetra helio/ tropio: tricocco & callitricho

Ca. xxi.

De picride & thefio & afpodelo halimo & achato & bupreftri elaphobofco fadice: & la/ fina & de caualide. fio: fyllibo: fcolymo fuae

bb iiii

raritate

- simonio & foncho condriilo siue condriili
& boletia ¶ Ca.xxii.
- De fungus & silphio & de lasere
mede. ¶ Ca.xxiii.
- De natura mellis & aqua mulsa & quare
genere ciborum mores immutent & de me
litide & caera ¶ Ca.xxiiii.
- Contra oppositiones medicorum medicine
ex frugibus ¶ Ca.xxv.
- Summa medicinarum & hystoria & obseruatioes.
deccc.vi. ¶ EX AVCTORIBVS.
- Hisde quibus priore libro: & preter eos Chry
sermo: Eratosthene. Alceo.

- L**IBRO uigesimotertio continentur de
cultis arboribus.
- De medicinis uuarum recetium: & sarmetis:
uuarum & uinaceis & de uua theriace & uua
passa & astaphi de & astaphisagria pituaria
& labrusca: & de uite alba & nigra & de mu
stis & uini generibus ¶ Ca.i.
- De aceto scyllino & oximelle et sapa & fece
uini aceti & sape ¶ Ca.ii.
- De oleis & foliis oleo: flore & ciete & de oli
ua alba & nigra & de murca ¶ Ca.iii.
- De foliis oleastri & oenantino oleo & cocci
no & amygdalino & laurino & myrtheo cha
memirsino et cupressino citreo et
caryno ¶ Ca.iiii.
- De myrobelano palma et palma
elara ¶ Ca.v.
- Medicinarum ex singulorum generum flore fo
liis: fructu ramis cortice ligno: succo: radi
ce: cinere. ¶ Ca.vi.
- De pyris et eoz obseruatioibus et de ficoz
obseruatioe et caprifico et hermea et aliogz
generibus medicine ¶ Ca.vii.
- De pineis et amigdalis: et nuce auclana: et
nuce iuglande et pistaciis: et castaneis et si
ligis et cornu: uredine et lauro ¶ Ca.viii.
- De mirto satiuo et mitridano et de mirto
siluestri ¶ Ca.ix.
- Summa hystoriae medicine et obseruatioes.
¶ Mccc.xix.

¶ EX AVCTORIBVS.

- C. Valgio: Pōpeio: Lēnio: Sex. Nigro q̄ grae
ce scripsit. Tul. Basso qui item: Antonio Ca
store. M. Varrone. Cor. Celfo. Fabiano.
- ¶ EX TERNIS.
- Theophrasto: Democrito: Orpheo: Pytha
gora: Magone: Menadro q̄ biocrea scripsit:
Nicadro: Homero: Hesiodo: Musco: So
phocle: Anaxilao.

¶ MEDICIS.

- Mnesteo: Callimacho: Phania phisco: Si
mo. Timaristo: Hippocrate. Crisippo. Dio
cle. Opione: Heraclide: Hidesio. Dionysio.
Apollodoro citiense. Apollonio Tarentino
Praxagora: Platonico: Medo Dieuche Cle
ophancho. Pilsitione Asclepiade. Crateua.
Petronio: Diodoro: Iolla: Erasistrato: Dia
gora. Andrea: Onorca: Mnesticle: Epicarmo:
Demione: Datone. Sofimene: Milepoietmo
Metrodoro: Solone Lycio: Olympiade The
bana: Phillino: Petrino: Myctone Galau
cia: Xenocrate.

- L**IBRO Vigesimoquarto continentur
medicinarum ex arboribus siluestribus ¶ Ca.i.
- Lotos ¶ Ca.ii.
- Glan ¶ Ca.iii.
- De coco ilicis & galla & uisco pillulis glan
de: de ceri radice & subere ¶ Ca.iiii.
- De fago & cupressio & caedro magna: de
caedride galbano ¶ Ca.v.
- De hammoniaco & styrace & spondyllo &
sphano & terebintho & chamepite & picio
& resinis & picea & lentisco ¶ Ca.vi.
- De pice spissa & liquida & palimpissa & pis
sphaltos & zopissa & teda &
lentisco ¶ Ca.vii.
- De platano & fraxino & acere & alba popu
lo & ulmo & tilia & sambu
co & iunipero ¶ Ca.viii.
- De salice & amerina & uutilibus
& eristro ¶ Ca.ix.
- De uirga sanguinea & silere & ligustro &
alno & hedera & cystho & cisso & erythra
no & chamecisso & milace & de
clematida ¶ Ca.x.
- De arundine & papyro et hebeno et rhodo
dendro: de rhufen et hydro et canchyre et
sabina et selagine et samulo et gummi
medicinae ¶ Ca.xi.
- De spina aegiptia et spina alba et achanto
et acacia ¶ Ca.xii.
- De uulgaris spina et siluestri: et de syriscipro
et de appedice spina et pyrachato et paliuro
aq̄folia et taxo et rubis medicinae ¶ Ca.xiii.
- De cynobato et ideo rubro et rhano et lytio
sarcocola et oporice medicinae ¶ Ca.xiiii.
- De chamedie et chamedaphne et chame
lea et chamefice et chamecisso et chameleu
ce et chameciparisso et empeloprafo et sta
chie et chlinopodio et centuculo et clemati
de aegiptia medicinae ¶ Ca.xv.
- De aron et draculo et dracutio et eri et mil
lefolio et herba eiusdem nominis et pseu

douunio et mirchi et onebryche
medicina

¶ Ca. xvi.

De coriacea et callicia et menaicle: et aliis
xxiii. et medicis earū quas quidē magicas
eē dicunt: et de cōsidiā et de aproxi et reci
diuis morborū

¶ Ca. xvii

De eriphia et lamaria et strationi
medicinæ

¶ Ca. xviii

De hærba quæ nascitur in capite statuæ: et
de hærba de fluminibus et hærba ligua et
cribro et simetis et rhodo et impia et uene
ris p̄ctine et nodia et philauthrōpo et cana
sia lappa et ordyle: et de gramine et dacty
lo: et foenogracæ medicina. ¶ Ca. xviii

Summa medicinæ et hystoriæ et obseruati
ones. M. cccc. xix.

¶ IEX AVCTORIBVS.

¶ C. Valgio: Pompeio Leneo: Sex. Nigro: q
græce scripsit: Iulio basso qui itē: Antonio
Castore. M. Varro: Corn. Celso: Fabiano.

¶ IEX TERNIS.

¶ Theophrasto: Apollodoro: Democrito: Or
pheo: Pythagora: Magone: Menandro qui
biocrea scripsit. Nicandro: Homero: Hefio
do: Museo: Sophocle: Anaxilao.

¶ IEX MEDICIS.

¶ Mnesteo: Callimacho: Phania physco: Si
mo: Timaristo: Hippocrate: Crisippo: Dio
cle: Opione: Heraclide: Nicesto: Dionysio:
Apollodoro Citiense: Apollodoro Taren
tino: Praxagora: Platonico medo: Cleopa
tra Philitione: Aesclepiade: Crateua: Petro
nio: Diosodoro: Iolla: Erasistrato: Diagona
Andrea: Enorta: Marconeside: Epicarmo:
Demione: Sofimene: Thopolemo: Solone
Lycio: Metrodoro: Olympiade: Thebana
Phillino: Petreio: Mictōe. Glaucia. Xenoc
rate. Diocle.

Diorde

LIBRO Vigesimoquinto continentur
naturæ hærbarum sp̄ote nascentium
auctoritas hærbarum et de origine usū ear
rum.

¶ Ca. i.

¶ Qui latine usus hærbarum scripserint. et
quando ad Romanos noticia earum perue
nerit: et qui primi græcorum de his compo
suerint: et de hærbarum inuentione: et anti
qua medicina: et quare minus exercentur
earum remedia: et de cynhorodo: et de dra
cunculo medicina. ¶ Ca. ii.

¶ De quodam pestifero fonte germaniæ: et
de britannica: et maximis morborum do
loribus. ¶ Ca. iii.

¶ De moly et dodochateo: et pacoña nel pen

torobo: nel glycidide et panace uel ascepio
& heracleo panace chironio et panace cetau
reo uel phanceo et heracleo syderio et hyo
sciamo uel apollinari siue alter
cangeno

¶ Ca. iiii.

¶ De linozoste: parthenio hermpora siue po
tius mercuriali et achileæ et panace heraclea
sideriti millefolii: et de scopæ regia: et her
mineo teucro splenio et de melapodio si
ue helleboro: quoruē eorum genera: et de
nigro helleboro: et albo medicina: et quādo
detur: et quomodo summendum: et quibus
non dandum: et quæ mures necat. ¶ Ca. v.

¶ De mithridatia: et scordoti siue scordio: et
polōmonia uel phileteria uel chiliodynama
& eupatoria et centaurea siue chyroiā et de
lecto centaureo libadio felle terre et trior
che medicina. ¶ Ca. vi.

¶ De climeno et gētiana et lysimachia: et par
thenide et arthemisia et ambrosia et nym
phea et heracleo siue rhopalo et euphor
bia medicina. ¶ Ca. vii.

¶ De plantagine et buglossio et cynoglossio
et buphatalmo et scitica et d spartia et hip
pice et hesehemone: et de betonica et cāta
brica et consiligne et hiberida et chelido
nia et canaria et elephoboseo et distāno et
aristolochia: et quæ eius delectatione inuol
uant pisces et statim capiuntur: et medicina
contra serpentium ictus ex hærbis quas su
perius nominauit. ¶ Ca. viii.

¶ De agfemonia et agarico et chio et hyoscia
mo et iereboate et blattaria et lemōia et gn
quefolio et danco pfolata et arctio et cycla
mino et peucedano. ¶ Ca. ix.

¶ De rhysselio et cetaurea et chelidonia et pa
nace et hyosciao et euphorbio. ¶ Ca. x.

¶ De anagalide siue acoro et mādragora siue
circelo et cicuta et creno agrio et molibda
na et iride et capno et alice et achoro cori
ledo aizoo et andrachne et erigero et de
ophœoro: et de labro ueneris et de ramūcu
lo medicina et de oris uitis. ¶ Ca. xi.

Summa medicine et hystoriæ et obseruati
ones. M. cc. lxxxii.

¶ IEX AVTORIBVS.

¶ Sex. Gallico: Pōpeio Leneo: Sesto Nigro
qui græce scripsit: Iulio Basso qui item: An
tonio Castore: Cor. Celso.

¶ IEX TERNIS.

¶ Theophrasto: Apollodoro Democrito Iu
ba Orpheo: Pythagora: Magone: Menādro
q biocrea scripsit: Nicādro: Homero: Nefo
do: Museo: Sophocle: Xantho: Anaxilao.

hospo

MEDICIS.

¶ Mnesteo: Callimaco: Phaiia physico: Timaristo: Simo: Hippocrate: Crisippo: Diocles Ophide: Heraclide: Hicfio: Dionifio. Apollodoro: Citiense: Apollodoro Tarentino Praxagora: Pliftoico medo: Dieuche: Theophato: Phyliftione. A fclepiade: Crateua: Iofla: Erafiftrato: Diagora: Andrea: Mneficte: Epicharmo: Demione: Sofimene: Theopolemo: Metrodoro: Solone: Lycio Olympiade thebana Phyllino. Petreio. Miftione Glaucia. Xenocrate.

LIBRO uigefimofexto continentur relique per morborum genera medicine & de nouis morbis: & de lichne quid fit: & quando primū in italia coeperint & de carunculo elephantiāfi & cōlo ¶ Ca.i.

¶ Laus Hippocratis ¶ Ca.ii.

¶ De noua medicina: & Afclepiade medico & qua ratione ueterō medicina inuenerit ¶ Ca.iii.

¶ Irifio magice artis & de lichene & rapfia ¶ Ca.iiii.

¶ Ad ftrumas & ad digitos & ad pectus & ad ruffim medicina. ¶ Ca.v.

¶ De uerbalco & cameleuce uel ruffilagine & bechio & aqlea & falua ¶ Ca.vi.

¶ Ad lateris dolores & pectoris & ad hortopnoeas ad iacinoris dolorem cordis dolori pulmoni urinæ tuffi pectori ulceribus pulmoni rēibus epaticis: ad uomitionē ad fingultus pleuretici lateri ¶ Ca.vii.

¶ De omnibus uitiiis uentris & remediis eoz que circa uel intra funt. & de alio fiftenda uel foluenda ¶ Ca.viii.

¶ De pulco & argemone ¶ Ca.ix.

¶ De nympha & abftinentia & appetētia uentris: & de fatyro erythrochoeco & crategi erifideri ¶ Ca.x.

¶ Medicine generales de pedibus talis articulis neruis & remedia contra morbos q̄ totū corpus occupāt: & de myrido & uigiliis & paralyfi: & de febribus frigidis & februmentorū: & freneticis & chameacte: & aizoo & igne facro ¶ Ca.xi.

¶ Ad eluxata mēbra & contra morbū regium & contra futunculos & fiftulas & inflatōes & ambuftione & contra alios morbos ad neruos & languinem ¶ Ca.xii.

¶ De herba equifeto & ftephanomeli & erifitale & contra uermes ¶ Ca.xiii.

¶ De ulceribus & ad plagas & de polichnemo ¶ Ca.xiiii.

¶ De plurimis experimentis ad inficiēdos capillos & partus, eiciēdos & continēdos & aliorum remedia ¶ Ca.xv.

¶ Summa medicina & hystoria & obferuationes. M. cc. lxxxvii.

¶ EX AVCTORIBVS

¶ M. Varrone. C. Valgio: Pompeio Ieneo: Sestio Nigro qui græce fcripfit. Iulio baffo & item Antonio Cafitore. Cor. Celso.

¶ EX TERNIS.

¶ Theoprafto: Apollodoro: Democrito: Iuba: Orpheo: Pythagora: Magone: Menadro q̄ biochrea fcripfit: Nicandro: Pionero: Hefiodo: Mufeo: Sephocle: Xanto: Anaxilao.

¶ MEDICIS.

¶ Mnesteo: Calimachō: Phania phifico: Cimarcho: Simo: Hippocrate: Crifippo: Diocle: Opione: Heraclide: Hicfio: Dionyfio Apollodoro Citiense: Apollodoro Tarentino: Praxagora: Pliftonico medo: Dieuche Chlephantos: Phyliftione: Afclepiade: Crateua: Iofla: Erafiftrato: Diagora Andrea Mneficte: Epicharmo: Demione: Theopolemo: Metrodoro: Solō: Lycio: Thebana Olympiade: Phyllino: Petreio: Miftione: Glaucia Xenocrate.

LIBRO Vigefimofeptimo continētur reliqua harbarum genera.

¶ De aconito & panthere quæ extinguitur aconito ¶ Ca.i.

¶ Quod omnium creaturarum conditor fit deus ¶ Ca.ii.

¶ De æthiopide & amarantho & aloe & alcea & alipho & alfima & androfacc et androfe no et ambrofia et aconi et anagyro et anonymo ¶ Ca.iii.

¶ De aparine et arctio et afpleno et afclepiade: et oftere uel buboni et a feyro uel a feyroide et apace et de alcibio et aleodoro ¶ Ca.iiii.

¶ Iopho ¶ Ca.v.

¶ De alga et aclea et de ampelofagia et abfinthio ¶ Ca.vi.

¶ De abfinthio et balothe et botrye fructuofa et brauylla et brio et bupleuri et catanate et calli cireea et circifio et trategono et thelygono et crocodilio et cynoforchy et chryfolachano et cuculo et fperua ¶ Ca.vii.

¶ De cocco gnidio et diopteris et dryphono et elatie et epetro fiue calcacifraga et epicafti uel helleborie et epimedio et encaphylo et filicepteri et d femore bubulo ¶ Ca.viii.

¶ De glaucio & glycyfide & glaphalio fiue

camezelo & galedrago & holco & hyofiri
& holosteio & hypopelto **Ca. ix.**

De hypoglossa & tremulis hydropicis con-
tra imagnies ortopnoeas paralisis incipien-
tes **Ca. x.**

De medio & myofota & myagro & natrice
& othone & onofina & onopodo et ofiri et
oxye et batrachio et polygono et leucateo
et plyphena et phyllo et pheladrio et phaleri
et polyrhizo et pserpinaca et de rhecoma
de refeda et stoechade **Ca. xi.**

De solano et smyrnio et thelepno et tri-
cho mane et thalietro et thalape et thrago-
nia et tragoni et trago et tragologo et spo-
dile et quod quida morbi in quibusda non
sunt genibus **Ca. xii.**

Summa medicinæ et hystoriæ et obseruati-
ones. d. c. ii.

EX AVCTORIBVS.

Pompeio Lennio: Sestio Nigro: qui græce
scripsit: Iulio basso qui item: Antonio Ca-
store: Cor. Celfo.

EXTERNIS.

Theophrasto: Apollodoro q ite: Democrito
Aristogitone: Orpheo: Pythagora: Mago-
ne: Menandro q biocrea. scripsit: Nicadro.

MEDICIS.

Mnesio: Callimacho: Timaristo: Simo:
Hippocrate: Crystippo: Diocle: Opione: He-
racide: Hicelio: Dionisio Apollodoro citie
se Apollodoro tarentino: Praxagora. Plis-
tonide medo Diuche Cleophanto: Philisti-
one: Asclepiade: Crateua: Iolla: Erasistrato:
Diagora: Andrea: Mnesicle: Epicarmo: De-
mione: Sofimene: Theopoleso: Metrodo-
ro: Soloe: Lycio: Olympiade: Thebana. Phy-
lino: Petreio: Mytione: Glauca: Xenocrate

generis placidis: lactis usus: et obseruatões
et caseis butyro et adipe **Ca. xiii.**

Medicine de apro et capris et equis feris et
remedia de bestis contra omnes
morbos **Ca. xi.**

Mira de animalibus
Summa medicinæ et hystoriæ et obseruati-
ones. d. c. lxxxv.

EX AVCTORIBVS.

M. Varrõe. L. Pifone: Fabiao: Verre: Mutia
te: Verrio Flacco: Catone Ceforino: Sergio
Sulpitio: Lucinio: Marcõ: Celfo: Massurio:
Sestio Nigro q græce scripsit: Bytho: Din-
rtheno: Ophilio medico: Granio medicis.

EXTERNIS.

Democrito: Apollonio qui & mir. sin: Mife-
to Artemõe: Sextilio: Homero: Theophra-
sto: Lyfimacho: Atalo Xenocrate, Orpheo
qui diophios. Archelao qui item Demetrio
Sotyra: Laide Elephantide Salpe. Olympia
de thebana. Diotrio Iolla Mitione Smit-
neo. Esine medico. Hippocrate: Aristotele
Metrodoro: Iccacida medico. Hesiodo. Dia-
alcoñe Cecilio Bione q peridinameon. Ana-
xilao: Iuba rege.

LIBRO uigesimo nono continetur me-
dicinæ ex animalibus.

De origine medicinæ & qñ primũ clinice &
qñ primũ iatraliptice & de Crystippo & Era-
sistrato & Empirice & Erophiolo & reliquis
illustribus medicis & quoties ratio medici-
næ mutata sit & qui primus romæ medicus
& qñ. & quid de medicis antiq̃ romani iud-
cauerint & uitia medicinæ **Ca. i.**

De medicinis lanarũ. **Ca. ii.**

De ouorum natura **Ca. iii.**

Remedia de cane & ex aialibus quæ placi-
da nõ sunt. sed fera: & ex uolucris & con-
tra morsus phalangiorum **Ca. iiii.**

De seruo camellino & cane rabido & lacerta
et anseribus et columbis et mustellis re-
media **Ca. v.**

Ad alopecias tollendas & ad palpebras & ad
glaucomata & ad oculos & ad parotidas re-
media. **Ca. vi.**

Sũma medicinæ & obseruationes. d. xxi.

EX AVTORIBVS.

M. Varrone. L. Pifone. Verno Flacco: Anti-
ate: Nigidio: Cassio: Femina: Cicerõe Plau-
ro: Celfo: Sestio Nigro qui græce scripsit.
Cecilio medico: Metello Scipione: Ouidio
poeta. Licinio Macro.

EXTERNIS.

Philopatore: Homero Aristotele: Orpheo

Annate

LIBRO uigesimo octauo continentur
medine ex animalibus

Ar si medendo aliqua uis uerborum: et sa-
nari et depelli **Ca. i.**

Remedia ex hoie ptra magos **Ca. ii.**

De quibusdam sortilegiis et salua hominis
ieiuni **Ca. iiii.**

Ad lippitudines oculorum **Ca. iiii.**

De sterutamento et uenere: et cæteris re-
mediis **Ca. v.**

De remediis mulieribus **Ca. vi.**

Medicinæ ex animalibus peregrinis: de ele-
phanto et leone de camelo et hyena et cro-
codilo et chameleante et stinco & hippo-
tamo et lycibus **Ca. vii.**

Medicine cões ex feris aialibus aut eiusede

et ad pilos reddens
ad lentes tollendo

Democrito: Anaxilao

MEDICIS.

Botriense: Apollodoro: Orchidemio: Anaxilao: Aristone: Xenocrate: Democrate: Diosdoro: Cryssippo philosopho. Ori. Nicandro Apollonio: Tyaneo.

LIBRO trigesimo continentur medicinae ex aialibus reliquae prioris libri. De origine magice artis quado & a quibus coeperint: & a quibus celebrata fuerit.

Vituperatio Nerōis Cæsaris (Ca. i.)

De talpis & reliquae medicinae per morbos digestae in animalibus: quorum genera placida sunt aut fera (Ca. iii.)

Ad muliebra mala medenda: & conceptus maturados (Ca. iiiii.)

Promiscuae medicinae (Ca. v.)

De miraculis quarundam bestiarum (Ca. vi.)

Sūma medicinae & obseruatōes. dccc. liiiii.

EX AVCTORIBVS.

M. Varone: Nigido. M. Cicerone. Sestio Nigro: qui graece scripsit. Licio macro.

EXTERNIS.

Herodoto: Aristotele: Hermippo: Homero: Appione: Orpheo: Democrito: Anaxilao

MEDICIS.

Botrio: Appollodoro: Menadro: Archimede: Aristone: Xenocrate: Diosdoro: Chryssippo: Ori: Nicandro: Apollonio: Tyaneo.

LIBRO Trigessimoprimo continentur medicinae ex aq̄tilib⁹ & q̄rū mirabilia

Aquarum mirabilia (Ca. i.)

De differentia aquarum medicinis & obseruationibus. cc. lxxvi. (Ca. ii.)

De qualitate aquarū in salubritate uel cōmoditate earum (Ca. iii.)

Aquarum subito nascentium aut densinētium ratio (Ca. iiiii.)

Obseruatio hystorica (Ca. v.)

Ratio aquae ducenda: & quomodo medicatis utēdam: & quid profit nauigatio & medicinae aquae marinae (Ca. vi.)

De generibus salis cōfecturis & medicinis & obseruationibus (Ca. vii.)

De scombro pisce & muria & alece (Ca. viiii.)

De natura salis et eius medicis (Ca. ix.)

De niri generibus et cōfecturis et medicinis et obseruatiouibus (Ca. x.)

De spongiarum natura (Ca. xi.)

Sūmma medicinae hystoricae et obseruatio

nes. dccc. xxiii.

EX AVCTORIBVS.

M. Varrone: Cassio Paimense. Cicerone: Mutio: Corn. Celso: Trogo: Iuidio: Polybio: Sorono.

EXTERNIS.

Callimacho: Cæcilio: Cresia: Lyndo: Theophrasto: Eudoxo: Teopompo: Polyclito: Iuba: Pyco: Appione: Epigene: Pelope: Apelle: Democrito: Trasillo: Nicandro: Menadro comoedo: Attalo: Salustio: Dionysio: Andrea: Nicerato: Hippocrate: Anaxilao.

LIBRO Trigesimo secundo continentur reliquae medicinae ex aquatilibus.

De echeneide pisce et mirabili eius proprietate: de torpedine et marino lepore: et mirabilia rubri maris (Ca. i.)

De ingenis & mansuetudine quorūdam piscium: & ubi ex manu edant. & ubi resposafantur ex piscibus (Ca. ii.)

De his quibus interris & in aquis uictus est & de castoreis medicinae & obseruationes (Ca. iii.)

De testudine & multorum piscium medicinae: & obseruationes (Ca. iiiii.)

Promiscuae medicinae (Ca. v.)

Ad febres omnium generum: & contra diuersas infirmitates (Ca. vi.)

Animalium omnium in mari uiuentium. c. lxxvi. genera esse (Ca. vii.)

Sūmma medicinae & hystoricae & obseruationes. d. cccc. xxviii.

EX AVCTORIBVS.

Licio macro: Trebonio Nigro. Sestio Nigro qui graece scripsit. Ouidio poeta: Cassio: Hemina: Mecenate. L. Ateio.

EXTERNIS.

Iuba: Andrea: Salpe: Appione Pelope: Apelle Thasto: Trasillo Nicandro.

LIBRO Trigesimo tertio continetur natura metallorum.

Quae prima commendatio metallorum auri & de origine annulorum aureorum & mō auri apud antiquos & equestri ordine & de iure annulorum aureorum (Ca. i.)

De decuriis iudicum & quotiens nomina equestris ordinis immutata: & donis militantibus & quando primum corone aurea (Ca. ii.)

De reliquo usu auri i uiris & mulieribus & de nūmo aureo: & qn̄ primum signatū est aes argentum et aurum: et anteq̄ signaret

qui mos i aere: et quæ maxima pecunia pri-
mo censu et quotiens: et quibus temporis
bus auctoritas auri ¶ Ca. iii.
¶ Ratio naturalis auri inueniendi et quado
primum aurea statua: et medicina ex
auro ¶ Ca. iii.
¶ De cryfocolle et medicina et cryfocolle. vi.
et mirabilia natura de glutinandis inter se
perficiendisq; metallis ¶ Ca. v.
¶ De argento et argento uiuo ex stibia siue
alabaſtro: et scoria argenti et spuma
argenti ¶ Ca. vi.
¶ De minio quantæ auctoritatis fuerit apud
romanos et origine ac inuentione eius: et
cinnabaris ratione in picturis et medicina
¶ De generibus minii et ratione eius in pictu-
ris ¶ Ca. vii.
¶ De hydrargyro de argeto inaurando de co-
niculis et argenti generibus et expe-
rimentis ¶ Ca. viii.
¶ De speculis et egyptio argeto ¶ Ca. ix.
¶ De immodica pecunia: et quorum maxi-
me opes fuerint et quando primum Po. ro.
stipein sparserit ¶ Ca. x.
¶ De luxuria et frugalitate in uasis: et lectis
argenteis quando lances immodice
factæ ¶ Ca. xi.
¶ De statutis argenteis: et celatura argenti et
cæteris quibuscumq; ¶ Ca. xii.
¶ De stile et ceruleo et cryfocolle et nestoris
ano: et cilono et q non omni anno equalis
ter species uendantur ¶ Ca. xiii.
¶ Summa medicina et hystoria et obserua-
tiones. M. cc. xv.

¶ LEX AVCTORIBVS.

¶ L. Pisone: Antiate Verrio. M. Varrõe Cor.
Nepote: Messala ruffo: Marfo poeta Butho
Iulio basso q de medicina græce scripsit: Se-
ſtio nigro qui item: Fabio Vestale.

¶ LEX TERNIS.

¶ Democrito: Metrodoro Sceptio: Menechi
no qui de torentice scripsit: Xenocrate qui
item Antigono qui item: Heliodoro q de
atheniensi anathematis: Praxitele q admi-
rabilia opera scripsit: Nymphodoro: Iolla:
Apollodoro: Andrea: Heraclide: Diagora:
Borriense: Archimede: Dionysio: Aristoge-
ne Democrito: Mnesicle: Atralo medico:
Xenocrate: Senone: Tenestio.

¶ LIBRO trigesimoquarto continentur
æri metalla: & ferri & plumbi &
ſtagni ¶ Ca. i.
¶ Genus æris quæ corinthia: & quæ deliayca

quæ argenticæ ¶ Ca. ii.
¶ De candelabris & templorum orna-
mentis ¶ Ca. iii.
¶ Quando primum simulachrum romæ factum
& de origine statuarum & honore statuarum &
generibus & figuris ¶ Ca. iii.
¶ De statuis togatis & quibusdam alijs & qui-
bus primum in columna: & quando rostra
& quado primum publice & quæ primum sta-
tuæ romæ ¶ Ca. v.
¶ De stasis sine tunicis & quibusdam alijs: &
quæ prima romæ statua equestris & quado
omnes statuæ priuatim & publice sublatæ
& quibus romæ mulieribus & quæ primæ ab
exteris publice positæ ¶ Ca. vi.
¶ De antijs statuarijs & pæcis signorum imodi-
cis & colossis i urbe celeberrimis ¶ Ca. vii.
¶ Nobilitates ex ære operum & artificum
ccc. lxxvi. ¶ Ca. viii.
¶ Differentiæ æris & mixturæ & de seruan-
do ære ¶ Ca. ix.
¶ De cadmia medicina ¶ Ca. x.
¶ De scoria & flore & squama æris & stonia-
ce & erugine & hyeratio ¶ Ca. xi.
¶ De scolio & calciti & sporo &
chalcano ¶ Ca. xii.
¶ De pompholige & spondio & antispodio
& diphryge & triete serulio ¶ Ca. xiii.
¶ De ferri & ferreis metallis & differentiæ
ferri ¶ Ca. xiiii.
¶ De temperatura ferri: & medicina ex ferro
& ex erugine & rubigie & squama ferri &
hygremplastro ¶ Ca. xv.
¶ De plumbi metallis & balbo plumbo
et nigro ¶ Ca. xvi.
¶ De ſtagno & plumbo argentario: & quibus-
dam alijs ¶ Ca. xvii.
¶ Medicina de plumbo & scoria plumbi: de
molibdena siue galena: de psymitio & ſan-
daraca ¶ Ca. xviii.

¶ SUMMA res & hystoria obseruatões. dccc. xv.

¶ LEX AVCTORIBVS.

¶ L. Pisone: Antiate Verrio: M. Varrõe. Mes-
ſala: Ruffo: Marfo poeta: Butho: Iulio bas-
ſo qui de medicina græce scripsit: Sex. Ni-
gro item Furio Vestale.

¶ LEX TERNIS.

¶ Democrito: Metrodoro: Sceptio: Menechi
no qui de torentice scripsit: Xenocrate qui
item Antigono qui item Duride qui item
Heliodoro qui de atheniensium anathema-
te scripsit: Nymphodoro: Andrea: Heracli-
de: Diagora: Buthiense Iolla: Apollodoro
Archimede: Dionysio: Aristogene: Diome

de: Mnesicle: Xenone.

LIBRO Trigesimoquinto continetur honos picturæ

Honos picturæ **Ca. i.**
Honos imaginum **Ca. ii.**

Quando primum clypei imaginum publicæ: quando in domibus positi: & de picturæ initiis & monochromaton & primis pictoribus: & antiquitate picturarum in italia **Ca. iii.**

De pictoribus romanis: & quando primum dignitas picturæ: & qui victorias suas pictura proposuerunt: & quando externis picturis dignitas Romæ. **Ca. iiiii.**

Ratio pingendi de pigmentis **Ca. v.**
De coloribus natiuis & factitiis **Ca. vi.**

Qui colores non inducantur: & quibus coloribus antiqui pinxerunt: & quando primum gladiatorum pugnæ proposite sunt **Ca. vii.**

De ætate picturæ opum et artificum iudicatura nobilitates. ccc. v. **Ca. viii.**

Primum picturæ certamen: et qui primi penicillo pinxerunt **Ca. ix.**

De auiibus per picturam deceptis: et quid difficilissimū in pictura **Ca. x.**

De auium cantu compescendo: & qui encausto & penicillo primus lacuaria & cameras pinxerit: sparsimq; precia mirabilia picturarum **Ca. xi.**

Plastices primi iuētores de simulachris & uasis fictilibus & precio eorū **Ca. xii.**

Terræ uarietates: & de puluere puteolano & aliis terræ generibus quæ in lapidem uertuntur **Ca. xiii.**

De parietibus fornaceis & lateritiis & eorum ratione **Ca. xiiii.**

De sulphure & alumine & generibus eorū & medicinæ **Ca. xv.**

De terra fannia & cretria & chia & fabanisia & phiniti & appellati medicinæ **Ca. xvi.**

Cretræ genera ad uestiū usum cimolia: sarda umbrica: saxū argentaria **Ca. xvii.**

Qui & quorū liberti prepositi **Ca. xviii.**

Terra exalata & terra cuprea: terra balea: rica: terra ebusicana **Ca. xix.**

Summa medicinæ & hystoriæ & obseruati ones. d. cccc. lvi.

DE AVCTORIBUS.

Messalla oratore: Messalla sene: Feneffella attico: Verrio. M. Varrone: Corn. Nepote: Decio Eculeone: Mutiano: Melisso: Vitruuio Cassio seuero: Longulano: Fabio uestale qui de pictura scripsit.

DE EXTERNIS.

Prasitele: Apelle: Melantio: Asclepiodoro: Euphranore: Parrhasio: Heliodoro qui anathemata scripsit athenis: Metrodoro qui de architectione scripsit: Democrito: Theophrasto: Apoione grammatico qui de metallica medicina scripsit: Nymphodoro: Andrea: Heraclide: Iolla: Apollodoro: Diagoras: Butriense: Archydemo: Dionysio: Aristogene: Demade: Mnesicle: Xenocrate: Xenonnis: Theoneste.

LIBRO trigesimo sexto continetur natura lapidum ac marmorum luxuria **Ca. i.**

Qui primus in publicis operibus ostenderit **Ca. ii.**

Quis primus peregrino marmore columnas habuerit romæ **Ca. iii.**

Qui primus laudati in marmore scalpēdo & quibus opibus **Ca. iiiii.**

Nobilitates opum & artificum in marmore. c. xxvi. de marmore pario et mausoleo **Ca. v.**

Quando primum marmorum in ædificiis usus et quis primus romæ crustauerit parietes: et quibus etatibus quæq; marmora in usum uenerint romæ: et quis primus in marmore secuerit: et ratio secandi de harrena **Ca. vi.**

De nazio et harmonio et de generibus marmorum **Ca. vii.**

De alabastrite et tigrindo alabandico **Ca. viii.**

De obelisco thebaico. alexandrino. et de illo qui est in circa magno **Ca. ix.**

De illo qui est in campo uario prognomene **Ca. x.**

De tertio obelisco romæ in uaticano **Ca. xi.**

De pyramidibus egyptiis et sphynge **Ca. xii.**

De labyrinthi egyptio lemnio italico **Ca. xiii.**

De pensili et horto et oppido et templo dianæ ephesiæ **Ca. xiiii.**

De delubro cyzici et lapide fugituo: et de echo septies resonante et ædificio sine clauo et mirabilia ædificiorū romæ **Ca. xv.**

De magnetis generibus et medicinis **Ca. xvi.**

De lapidibus qui cito absumunt corpora in eis condita et de his qui diu seruant et de thasio lapide et medicinis eius. **Ca. xvii.**

ngmo

De ebore fossili & lapidibus offeis & palmaris & aliorū generibus ¶ Ca. xviii.

De corallio: uel pyrite & medicinis eius: & ostracite: de amanto lapide & medicinis eius de militio lapide & uiribus eius de gagate lapide & medicinis eius: & de spongiis & phrygio lapide & natura eius ¶ Ca. xix.

De mathide & quinq; generibus eius & schisto ¶ Ca. xx.

De quattuor generibus etidis & calamo & salamio & arabo & punicebus ¶ Ca. xxi.

De lapidibus marmorū medicinalium & mollibus lapidibus & speculari lapide & stibicibus & phengite & coribus & reliquis ad struendam lapidibus igni & tempestatibus resistentibus ¶ Ca. xxii.

De cisternis & calce & harenæ: generibus & mixtura calcis & harenæ & uitiis structura & rectoribus columnis ¶ Ca. xxiii.

De medicinis calcis & maltha & gypso ¶ Ca. xxiiii.

De pauimentis & quādo primū romæ & sub adualibus pauimentis & græcanicis & quā primū cameræ ¶ Ca. xxv.

De origine uitri & ratione faciendi & de obliano uitro & de generibus multiformibus uitri ¶ Ca. xxvi.

Ignium miracula: & medicina & prodigia ¶ Ca. xxvii.

Summa medicina & hystoria & obseruationes. d. xxiiii.

EX AVCTORIBVS.

M. Varro: Celio: Galba: C. Iulio: Mutiano Nepote: Cor. L. Pisone: Tuberone: Seneca Fabio: Vestale: Ammo Foeciale: Fabiano: Catone Cenforio: Vitruuio

EX TERNIS.

Theophrasto: Praxitele: Iuba rege: Nicandro: Soraco: Sudine: Alexandro: Polyhistore: Apione: Philistonio: Duride: Herodoto: Eumero: Aristagora: Dionysio: Archemidoro: Bucorida: Antistene: Democrito: Demotele: Licea.

LIBRO trigesimo septimo continentur origo gemmarum.

De gemma polycratis tyranni & pirihi re-

gis & qui sculprores optimi & nobilitates artificum & quis primus dactylothemam romæ habuit. ¶ Ca. i.

De gemmis translatis in triumpho Pōpeii & natura cristalli & medicis: & luxuria circa eam: & quando primum inuenta myrrha & luxuria circa eam & natura myrrhinorum quæ mentiti sunt auctores de succino ¶ Ca. ii.

De ortu: & medicis: & generibus & luxuria succinorū & licurio & medicina ¶ Ca. iii.

De adamantis generibus & medicinis & Margaritis ¶ Ca. iiii.

De smaragdi generibus: & gemmis uiridibus translucentibus ¶ Ca. v.

De opali generibus & uitiis & experimentis & uariis gemmis ¶ Ca. vi.

De generibus carbunculorū & uitiis experimentis & gemis ardentibus ¶ Ca. vii.

De generibus topatii & callaitis: & de gemmis uiridibus nō translucentibus ¶ Ca. viii.

De iaspidum generibus ¶ Ca. ix.

De quibusdam gemmis per alphabeti ordinem ¶ Ca. x.

De gemmis quæ a membris hominum cognominantur: & quæ ab animalibus: & de his quæ a cæteris rebus ¶ Ca. xi.

De gemmis nascentibus & factitiis: & figuris gemmarum ¶ Ca. xii.

De ratione probandarum gemmarum ¶ Ca. xiii.

Sūma res & hystoria & obseruationes. M. ccc.

EX AVCTORIBVS.

M. Varro: Aëtio triumphii: Moccenate: Iaccho: Cor. Boccho.

EX TERNIS.

Iuba rege: Xenocrate: Zenonis. Sudine Eschylo: Philoxene: Erupide: Nicandro Sartyro: Theophrasto: Carete: Philomene: Democrate: Xenotino: Netrodoro: Soraco: Pythea: Timeo: Siculo: Nicea: Theocresto. Afaruba: Mnasia: Theomene: Crestia: Mitrirate: Sophode: Archelao rege: Callistato: Democrito: Ismenio: Olympico: Alexandro Polyhistore: Appione: Ori: Soroaestre: Saetalia.

Plinius cum nonis Veronenſis, Vaeſpſiam Impi. hinc temporibus, mo hinc acci
ingens, ſtudio incredibili, in ea familia ſumma. Conſcripſit de hiſtoria mundi
ſeu naturalis hiſtoriae hoc 37. libros, opus quemadmodum Vires reſte can. hinc, tem
namque quam ipſa eſt rerum natura, vitam trahat. Perire omne tempus
litro badi, quod ſtudio non inperitetur. Idem, Nullum dicere ſolebat
librum neque adeo eſſe malum, ſi non aliqua parte proceſſet. Perire ſiſſe
ſamo ex Veſuntio, cum ad eius incedit, explorandis in hinc, propius aut
ſiſſet. Cay Plinius in epiſtola de plinij ſita. Plinius a hinc, in hinc, ſit
Cay egerant epiſtola dicitur.

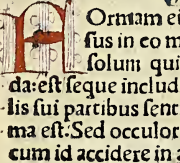

AN FINITVS SIT MVNDVS & an vng. Ca. I.

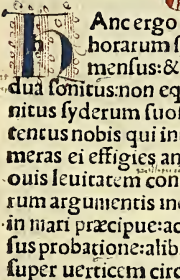
Mundum & hoc quod nomine alio Caelum appellari libuit: cuius circumflexu teguntur cuncta: numen esse credi par est: æternum: impen-
sum neque genitum: neque interitum: unquam Huius extra inda-
gare: nec interest hominum: nec capit humanæ coniectura mentis. Sa-
cer est: æternus immensus: totus in toto: immo uero ipse totum infi-
nitus: ac finito similis. Omnium rerum certus & similis incerto. Extra
intra cuncta complexus in se idemque rerum naturæ opus & rerum ipsa
natura: furor est mensuram eius animo quosdam agitate atque prodere ausos. Alios rursus
occasione hinc sumpta: aut his data innumerabiles tradidisse mundos: ut totidem rerum
naturas credi oporteret. Aut si una omnes incubarent: totidem tamen solis: totidemque lu-
nas: & cætera etiam in uno & immensa & innumerabilia sydera: quasi non eadem quaestio-
ne semper interminio cogitationis occurrere desiderio finis alicuius. Aut si hæc infinitas
naturæ: omnium artificii possit assignari. Non illud idem in uno facilius te intelligi tanto
præsertim opere: furor est: profecto furor egredi ex eo. Et tanquam interna eius cuncta pla-
ne iam sunt nota ita scrutari externa quasi uero mensuram illius rei possit agere: qui sui ne-
sciat: aut homines possint uidere quæ mundis ipse non capiat.

DE FORMÆ EIVS. Ca. II.

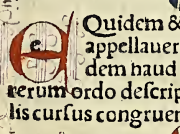
Formam eius in speciem orbis absoluti globatam esse nomen imprimis & consen-
sus in eo mortalium orbem appellantium. Sed & argumenta rerum docent non
solum quia talis figura omnibus sui partibus uergit in se se: ac sibi ipsa tolleranda:
est: seque includit & continet nullam egens compagum: nec finem aut initium ul-
lis sui partibus sentiens: nec quia ad motum quo subinde uertit: mox apparebit: talis aptissi-
ma est: Sed oculorum quoque probatione quod conuexus mediisque quacunq; cernatur:
cum id accidere in alia non possit figura.

DE MOTV EIVS. Ca. III.

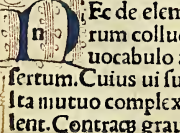
Hanc ergo formam eius æterno & irrequieto ambitu: inenarrabili celeritate. xxxiiii.
horarum spatio circūagi solis exortus & occasus haud dubium reliquere: an sit in-
mensus: & ideo sensum humani facile excedens tanta molis rotata uertigine assu-
dua somitus: non equidem facile dixerim: non hercle magis quam circunactorum simul
nitus syderum suosque uoluentium orbis. An dulcis quidam & incredibili suauitate con-
tencus nobis qui intus agimur: iuxta diebus noctibusque tacitus labitur mundus: esse innu-
meras ei effigies animalium rerumque cunctarum impressas: Nec ut in uolucrum notamus
ouis leuitatem continuam lubricum corpus: quod clarissimi quidem auctores dixerunt: he-
rum argumentis indicatur quoniam inde deciduis rerum omnium seminibus in numeras
in mari præcipue: ac plerunq; confusis monstrificæ digenerantur effigies. Præterea uisus
probatione: alibi plaustra: alibi urfi tauri alibi: alibi literæ: figura & candidiore medio
super uerticem circulo.

CVR MVNDVS DICATVR. Ca. IIII.

Quidem & consensu gentium moueor. Nāque Cosmos græci nomine ornamenti
appellauerunt eum & nos a perfecta absolutaque elegantia mundum Cælum qui-
dem haud dubie cælati argumento diximus: ut interpretatur. M. Varro Adiuuat
rerum ordo descripto circulo qui lignifer uocatur in. xii. animalium effigies: & per illas so-
lis cursus congruens totius sæculis ratio.

DE QVATTVR ELEMENTIS. Ca. V.

Mæ de elementis uideo dubitari quattuor ea esse. Ignitum summum: inde tot stellas
rum collucentium illos oculos. Proximum spiritus: quem græci nostricæ codæ
uocabulo aera appellant. Vitalem hunc: & per cuncta rerum inebabilem: totaque cõ-
sertum. Cuius ut suspensionem cum quarto aquarum elemento librari medio spatii telluris.
Ita mutuo complexu diuersitatis effici nexum: & leuia ponderibus ihiberi quo minus euo-
lent. Contractæ grauita ne uuant suspendi leuibis in sublime tendentibus. Sic pari in diuer-

ndia in font. G. de l.
daly. Et formæ ipse
Demus est pl. mag. per
uolunt q. dicit. in dem. etc.
Quia est in m. h. l. est
in m. h. l.
al' m. h. l.

in m. h. l.

al' compagum
l' debeat ut

al' rotata

al' dicitur in m. h. l. sup
Con. l. ca. pla. qui dixit
in m. h. l. quibus locuce polly

al' planis rei
ad appellans de l. etc.
ad pulch. nes. de l. etc.

Tretoni l. c. l. m.

l. g. r. u. z.
p. e. o. b. v. p. e.

sup. p. e. n. d.

m. h. l.

in m. h. l. etc. p.
Com. p. m. h. l.

in m. h. l.
p. l. u. s. p.
G. l. l. p. a. r. i.
m. h. l. e. u. e.

in m. h. l.
p. l. u. s. p.
G. l. l. p. a. r. i.
m. h. l. e. u. e.

sa nifu vi sua quazq; consistere Irregueto mundi ipsius constricta circuitu: quo semper in se currente imā atq; mediam in toto terram eadēq; uniuerso cardine stare pendentem librantem per quā pendat. ita solam immobilem circa eam uolubili uniuersitate eadēq; ex omnibus neā: eadēq; omnia innitit.

De septem Planetis.

Inter hanc cælūq; eodem spiritu pendent certis discreta spatiis. vii. sydera: quā ab incōsū uocamus errantia: cum errent nulla minus illis. Quorum medius sol fertur amplissima magnitudine ac potestate: nec temporum modo terrarūq; sed syderū etiam ipsorum cælique rector. Hunc mundi esse totius animū: ac planius mentem. Hūc principale naturæ regimen ac numen credere decet opera eius existimantes. Hic lucem rebus ministrat. aufertq; tenebras: Hic reliqua sydera occultat. hic uicēs tēporum annūq; semper renascentem ex usu naturæ temperat. hic cæli trinitiam discutit. atq; etiam nullifā humani animi serenat. hic suū lumen cæteris quoq; syderibus scēnerat. præclarus: eximius omnia intuens oīa etiā exaudiens ut principi litterarum Homero placuisse in uno eo uideo.

De deo.

Qua propter effigiem dei formāq; querere inbecillitatis humanæ reor: quisquis est deus (si modo est alius) & quacūq; in parte totus est sensus: totus est uisus: totus auditus: totus animā: totus animi: totus sui. Innumeros quidem credere atq; etiā ex uirtutibus uisitque hominum ut pudicitiam: concordiam: mentem: spem: honorem: claritatem fidem: aut (ut Democrito placuit) duos omnino poenam & beneficium: maiorem ad socordiam accedit. Fragilis & laboriosa mortalitas in partes ista digressit infirmitatis suæ memor: ut portionibus coleret quicq; quo maxime indigeret. Itaq; nomina alia aliis gentibus: & numina in isdem innumerabilia reperimus. Inferis quoq; in genera descriptis morbisq; & multis etiam pestibus dum esse placata trepidu metu cupimus. Idcoq; etiā publice febrī sanum in palatio dicatū est. Orbonā ad ædendarum ara. Et mala fortunæ esquiliis. Quāobrem maior callitum populus etiam quam hominum intelligi potest: cum singuli quoq; ex semetipsis totidem deos faciāt lunones geniosq; adaptando sibi. Gentes uero quedam animalia etiam aliqua & obscenā pro diis habent: ac multa diū magis pudenta peiferidos cibos & alia similia iurantes. Matrimonia quidem iter deos credi: tātoq; uero ex his nūmicū nasci: & alios esse grandæuos: semperq; canos: alios iuuenes: atq; pueros atricoloris: aligeros: claudos: ouo editos: & alternis diebus uiuentes morientesq; puerillum prope deliramentorum est. Sed super omnem impudentiam: adulteria inter ipsos fingi: mox iurgia: & odia: atq; etiam furtorum esse & scelera numina. Deus est mortali iuuare mortalem: & hæc ad æternam gloriam uia: hac præceres iere romani: hac nunc cælesti passu cum libris suis uadit maximus omnis æui rector Vespasianus Augustus fessis rebus subueniens. Hic est uetustissimus referendū benemerētibus gratiam mos: ut tales numinis ascribant. Quippe & omnium aliorum nomina deorum & quæ supra syderum reguli ex hominum nata sunt meritis. Iouem quidem aut mercurium aliterue alios inter se uocari: & esse cælestis nomē eulaturæ quis non interpretatione nature fareatur? Irriādē uero agere curam rerum humanarum illud quicquid est summum. an ne tā tristi atq; multiplici ministerio non pollui credamus dubitemus ue? Vix prope est iudicare utrum magis conducatur generi humano quando aliis nullus est deorum respectus: aliis pudendū: exterminis famulantur sacris: ac digyitis deos gestant: & monstra quoque quæ colunt dantant: & excogitant cibos imperia dira in ipso: ne somno quidem quieto irrogant. Non matrimonia non liberos non denique quicquam aliud nisi iubentibus sacris diligunt. Alii i ipso capitolio fallunt: ac fulminantem peierant Iouem: & hos iuuant scelera: illos sacra sua poenis agunt. Inuenit tamen inter has utraque scētentias mediū sibi ipsa mortalitas nūmicū: quomniū etiam plana de deo coniectatio esset. Toto quippe mundo & locis oibus omnibusq; oī oīs omnium uocibus fortūā sola inuocatur: & una nominatur: una accufatur: una agitur: una cecitatur: una existimata: uaga: inconstans: incerta: uaria: indigniorūq; fauitrix huic omnia expensa huic omnia feruntur accepta: & in tota ratione mortalium sola utrāq; paginā facit. A deoq; obnoxia. fumus fortis: ut fors ipsa pro deo sit: qua deus probatur incertus. Pars alia & hanc pellic: astroq; suo euentus assignat: & nascendi legibus semelq; in omnes

futuros unquā deo decretū. In reliquū vero ocium datur. Sedere cepit sententia hęc: pariterq; & eruditū vulgus & rude in eā cursū vadit. Ecce fulgurum monitus: oraculorū precita: aruspiciū pdicta atq; etiā parua dictū in auguriis sternutamenta & offensiones pedū: Diuus Augustus læuū pdidit sibi calcēū p̄postere indutū quo die interfectione militari ppe afflictus est. Quæ singula id p̄uidam mortalitatē inuoluūt: solū ut inter ista uel certū sit nihil esse certū: nec miserius quicq; homine aut superbius: Ceteris quippe animantium sola uictus cura est. In quo sponte naturæ benignitas sufficit: uno quidē uel p̄ferenda cūctis bonis q; de gloria: de pecunia: ambitione: superc̄q; de morte q; cogitand. Vex̄: i his deos agere curā rerū humanarū credi ex usu uitæ ē p̄nasc̄q; maleficijs aliquid seras occupato deo in tanta mole: nunq; autē irritas esse. Nec ideo proximū illi genitum hominem: ut uitate iuxta beluas esset. Imperfecte uero in hominē nature precipua solatia ne deum quidē posse esse omnia. Nāq; nec sibi potest mortē cōsciscere: si uelit: quod homini dedit: optimū in tātis uitæ p̄oenis: nec mortales æternitate donare: aut reuocare defunctos nec facere ut quī uixit non uixerit: qui honores gessit: nō gesserit. Nullumq; habere iū p̄terita ius p̄teritū obliuionis. Atq; ut facietis quoq; argumētis societas hęc cum deo copuletur ut bis dena uiginti non sint: ac multa similiter efficere non posse: per quæ declarat ur haud dubie naturæ potentia id quoq; esse quod deum uocamus. In hęc diuertisse nō fuerit alienū propter uulgatam assidue questionem de deo.

De natura syderum errantium. Ca. VIII.

Hinc redeamus ad reliq; naturæ sydera quæ effixa diximus mundo: non illa ut existimat vulgus singulis attributa nobis: & clara diuitibus: minora pauperibus: obsecura defectis: & pro sorte cuiusq; lucetia ad munera mortalibus. Quia nec cū uoquēq; homine orta moriuntur: nec aliquem extingui decidia significant. Non tanta celo societas nobiscū est: ut nostro fato mortalis sit ille quoq; syderum fulgor. Illa nimio alimēto tracti humoris igneam uim habundantia reddunt: cū decidere creduntur: ut apud nos quoq; id luminibus accēs liquorē olei notamus accidere. Ceterum æterna est cælestibus natura intextentibus mundum intextucq; concretis. Potentia autem ad terrā magno pere corū pertinens: quæ propter effectus claritatēq; & magnitudinē in tanta subtilitate nosci potuerunt: sicut suo demostrebimus loco. Circulorū quoq; cæli ratio in terrā mētio ne aptius dicet: quando ad eā pertinet tota signiferi modulatio inuentionibus non dilatis. Obliquitatem eius intellexisse: hoc est rerū fores appuisse Anaximāder Milesius traditur: primus olimpiade. lviij. Signa deinde in eo cleostratus: & primū arictis ac sagittari Sphaerā ipsam ante multo atlas. Nūc relicto ipsius mundi corpore reliqua inter cælū terrasq; tractatur. Sūmum esse qd̄ uocant saturni sidus: ideoq; minimū uideri: & maximo ambire circulo. ac. xxx. anno ad breuissima sedis suæ principia regredi certū est. Omnium autē errantium syderum meatus interq; ea solis & lunæ: cōtrariū mundo agere cursū. id est leuū: semp̄ illo in dexteram p̄cipiti & quis assidua conuersione immēse celeritatis attolātur ab eo: rapian- turq; in occasū: aduerso tamē ire motu: per suos quæq; passus ita ferri: ne cōuolutus aer eā dē in preem æterna mūdi uertigine ignauo globo torpeat: sed f̄sdatur aduerso syderū uerberē discretus & digestus. Saturni autē sydus gelidā ac rigentis esse naturæ: multoq; ex eo inferiorem iouis circulum: & ideo motu celeriore duodenis circūagi annis. Tertiū Martis quod quidā. Herculis uocant: ignea ardētis solis uicinitate binis fere ānis cōuertit. Ideoq; ardore nimio & rigore Saturni: interiectū ambobus ex utroq; temperari. Iouē. salutaremq; fieri. deū. Inde solis meātū esse p̄tū qd̄e trecentarū. lx. Sed ut obseruatio umbrarū eius re- deas ad notās qui nos annis dies adiici. sup̄q; quartā partē diei. Quam ob eā m quinto anno unus intercalaris dies adit: ut tēporū nō facilius solis itineri cōgruat. Infra solē ambit igēs sydus appellatur. Veniens: alterno meātū uagū: ipsiq; cognominibus amulū solis & lunæ p̄ueniens q̄ppe & ante matutinū exoriens luciferi nomē accepit: ut sol alter: diemq; maturans. Contra ab occasu refluxens Sanius primus dēprehendit olympiade circiter. xlij. qui fuit urbis Romæ annus. cxliij. Largiori magnitudine extra cuncta alia sydera: est claritatis quidem tantæ ut unius huius stellæ radiis umbre reddantur. Itaq; & in magno nominum ambitu ē. Alii enī lunonis: alii lfidis. alii martis deū appellauerunt. Huius natura cuncta generant in terris. Nāq; in alterutro exortu genitali rore conspersēs nō terrā mō cōceptus

quo p̄cedat
 iustitia in p̄oblem
 sine m̄dy & p̄p̄
 suo p̄ueniant
 6. 20

homo app̄t humani

Error pl̄ nira
 Resurrectione

labeuta
 signa a stellis dlab

Sunt impense in ager
 in ager. que p̄nt m̄dy
 rapitē & ceteris

in ageribus h̄m̄m̄ sunt
 Anaximand̄ s̄odia
 Apollonius in ueracibile
 pl̄i apollon
 Sphæraz Atlas in

in ageribus homo uicid
 nesci meridie a z̄p̄m̄
 Septentrio dē d̄ h̄ m̄
 uoluntate ab eā - nō
 E p̄nt de iustitia q̄
 ponat̄ uita quic
 mouet & m̄ h̄m̄m̄
 m̄dy q̄ m̄dy z̄p̄e &
 m̄dy m̄dy m̄dy
 modo pl̄o m̄dy

Sol complet̄ a t̄st
 dieb̄ m̄y k̄ia parte
 in p̄p̄tate nō ḡm̄o

lunonē & h̄p̄p̄m̄ om̄m̄
 ad h̄m̄m̄ h̄m̄m̄ m̄t̄

pythagoras Sam

Ex solis radijs Ven
 umbre reddant

Venus est causa q̄

implet: uerū animātū quoq; omniū stimulat. Signiferi autē ambitū peragit tricīs & duo dequiquagēis diebus: ab sole nūquā abfiste n̄ pribus sex atq; quadraginta lōgius (ut. Ti meo placet) Simili rōe fed nequaquā magnitudinē scilicet aut ui. pximum illi Mercurii sy dus a quibusdam appellatū Appollinis inferiore circulo fertur. ix. diebus ociose abitu mo ante solis exortū: modo post occasū splendens: nūquā ab eo. xxii. partibus remotior: ut Cre las & Sofigenes docent. Ideo: & peculiaris horū syderū statio: nec cōmunis cū supradic tis. Nāq; ea & q̄rta pte cæli a sole abesse & tertiā & aduersā soli sæpe cernuntur maiorelq; aliis habent cupēda plæne conuerfionis ambitus in magni anni ratiōe dicendos.

De Lunæ Natura.

Ca.

VIII.

Ed oium admiratōe uincit nouissimū sy dus terriq; familiarissimū: & i tenebra rum remediū ab natura repertū lunæ. Multiformi: hæc ambage: torfit ingenia cō templantiū: & pximū ignari sy dus maxie indignantiū. crescens semp aut fenescēs Et modo curuatū in cornua: modo aquā. pportioē diuisā modo sinuata in orbem maculo sa. eodemq; subito pnitens. imēna orbe pleno. ac repente nulla alias pnox. alias fera &. par te diei solis lucē adiuuans: deficiens: & in defectū tamē cōspicua. Quæ mēsis extitū latet cū laborare nō credit. Iā uero hūilis & excelsta: & ne id quidē uno mō: sed alias admota cælo: alias contigua mōribus: nūc in aquilonē elata. nunc in austrō deiecta. Quæ singula in eam deprehēdit hominū primus Endimion. & ob id amore eius captus fama traditur. Non sū mus pfectō ingratū erga eos qui labore curaq; lucē nobis aperuerūt. In hæc luce mira quoq; humani ingenii peste languinem & cædēs condere analibus iuuat: ut scelera hominū noscā tur mundi ipsius ignariis. Proxima ergo cardini: deoq; minimo ambitu uigenis diebus se tenensq; & tertiā diei pte peragit spatia eadēq; saturni sy dus altissimum. xxx. ut dictū est annis. de inermora in coitu solis biduo cum tardissime a trigesima luce: rursus ad eadē dem uices exit. Haud scio an omnium quæ in cælo prenosci potuerunt magistra in. xii. spa tia mensium oportere diuidi annū: quādō ipsūm totiens solē redeundo ad principia cōse quitur. Solis fulgore eā ut reliqua sydera tegi: siquidē in torū mutata ab eo luce fulgore qualē in re pculsi aque uolitare cōspicimus. Ideo molliore & iperfecta ui soluere tantum humore atq; etiā augere. quē solis radii absument. Ideo & inequali lumie aspici. quia ex ad uerso demū plenarū diebus tantū ex se terris ostendat: quātū ex sole ipsa cōcipiat. In coitu quē nō cerni: quoniā autūm oēm lucis aduersā illi regerat. Vnde accepit i Sydera uero haud dubie hūore terreno nasci quia orbe dimidio nōnunq; maculosa: cernantur scia licet nontū suppetente ad hauriendū ultra iusta ui. Maculas enī nō aliud esse q; terre rapas cū hūore sordes.

De defectu Solis & Lunæ Et de nocte.

Ca. X.

Efectus autē suos & solis rē in tota cōteplatiōe naturæ maxie mirā & ostēto similit eorum magnitudinū umbræq; indices existere. Quippe manifestū ē solem inter uc tu lunæ occultari: lunāq; terræ obiectū: ac uices reddi: eosdē solis radios lūa i tēpo situ suo auferere terræ: terræq; lunæ. Hæc uero subēite repetinas obducit tenebras: rursusq; illius umbra sy dus hebetari. Neq; aliud esse noctē quā terræ umbrā. Figurā autē umbræ si milē metæ ac turbini inuerso: quādō mucronē tantū ingruat: neq; lunæ excedat latitudinem: quoniā nullū aliud sy dus eodē mō obseruetur: & talis figura semp i mucronē deficit. Spa tio quē solē umbras indicio sunt uolucrū plati uolatus. Ergo cōfiniū illis est aeris tenui nus initiūq; ætheris. Supra lunā pura omia ac diuturnæ lucis plena. A nobis autē p noctem cernuntur sydera ut reliqua lumina e tenebris: & ppter hæc cas nocturno tēpore deficit lu na. Stari autē atq; mēstui nō sunt ueriq; defectus pp obliquitatē signiferi: lunæq; multiaua gōs: ut dictū est flexus: nō sēper in serupulis partium cōgruete syderum motu.

De syderum magnitudine.

Ca.

XI.

Aec rō mortales aios subducit i cælū ac uelut i de cōteplatiōe triū maximā rerū natura partū magnitudinē detegit. Nō posset q̄ppe totus sol admittēris iterceden te luna. si terrā maior eēt quā luna. Tertio ex utraq; uastitas solis apitur ut non sit necesse āplitudinē eius oculogē arg. uicētis atq; cōiectura animi scrutari. Inmēsū cē cōstat: quā arborū i limitibus porrectarū i quilibet passuū milia umbras paribus iaciat interuallis: tēquā toto spatio mediis. Et quia p æquinoctiū oībus i meridiana plaga habitāribus simul fiat a uertice. Itē quia circa solstitialē circulū habitāriū meridiē ad septētrionē umbrā cadat ortu uero ad occasū: q̄ fieri nullo mō possēt: nisi multo eēt maior quā terra: & q̄ mōrē idā

exoriēs latitudine exapat dextra leuāq; large aplectēs p̄serti discretus tāto īteruallo. Defectus lunāe magnitudine eius haud dubia rōe declarat sicut terrā puitatē ipsā deficientis. Nā q̄ cū sint tres umbrarū figuræ: cōstetq; si par lumini sit materia: q̄ iactat umbrā: cōlūnæ & figie iaci: nec habere finē. Si uero maior materia quā lumē: turbis recti: ut sit imū eius angustissimū: & simili mō infinita lōgītudo. Si miōr materia quā lux: metæ existere effigiem & cacuminis sine definitē: talēq; cerni umbrā deficientē luna palā fit: ut nulla aplus reliquetur dubitatio supari magnitudine terrā. Id quidē & tacitis ipsius naturæ iudicis. Cur. n. prius uicibus āni brumalis abscedit: ut noctū opacitate terræ reficiat: exurturus haud dubie & sic quoq; exurens quadam in pre tāta magnitudo eius ē.

Quæ quis inuenit in obseruatione cælesti.

Cæ. XIII. XII. T rōem quē defectus utriusq; primus romani generis i uulgus extulit Sulpitius Gallus & cōf. cū. M. Marcello rexit. sed tū Tribunus militū sollicitudine exercitū liberato: pridie quā Perles rex supatus paulo ē: i cōcionē ab ipatore pductus p̄p̄tinēdā eclipsum: mox & cōposito uolumine. Apud græcos autē uestigauit primus oīum Tales Milesius olympiadis. xlviii. āno q̄rto p̄dicto solis defectu q̄ sub. Haliat rege factus ē urbis cōditā. āno. c. lxx. Post eos utriusq; syderis cursū in sexceteros ānos p̄cuiuit Hipparchus mēles gētū dieq; & oras ac situs locorū: & uicos populorū cōplexus x̄uo teste haud alio mō quā cōlliorū naturā p̄iceps. Viri igētes supraq; mortaliū naturā tātorū nūminū lege deprehēsa: & misera hoim mēte absoluta i defectibus stellæ: scelera: aut mortē aliquā syderū pauētes. Quo i metu fuisse Stercoris & Pindariuatū sublimia ora palā ē deliq̄ solis: & i luna ueneficia arguētē mortalitate: & ob id crepitu dissono auxiliante. Quo pauore ignarus causā Nicias atheniēsiū impator ueritus classē portu educere: opes eorū affixit. Marti igenio & cæli iterprætes rerūq; naturæ capaces argumētī ipatore quo deos hoīcūq; uicistis. Quis. n. hæc carnēs & steros syderū quoniā ita placuit appellare labores nō suæ necessitati mortalis gemitus ignoscat. Nūc cōfessa de iisdē breuiter atq; capitulati attigā: ratione admodū necessaris locis strictiq; reddita. Nā nec istuū op̄is talis argumētatio ē: neq; oīum rerū afferri posse causas minus mirum est: quā cōstare in aliquibus.

De defectibus.

Cæ. XIII. XIII. E defectus. cc. xliii. mēsisbus redire i suos orbēs certū ē. Solisq; defectū nō nisi nouissima prima ue. fieri luna: quod uocat cotiū. Lunæ autē nō nisi plena: sepeq; citra quā pxime fuerit. Oībus autē annis iterū utriusq; syderis defectus stas diebus horūq; sub terra. Nec tamē cū fiat supne ubiq; terni: aliquādo p̄pter nubila: sepius globo terræ obstante cōuexitatibus mūdi. Intra ducentos ānos Hipparchi facagitate cōpātū ē & lunæ defectū aliquādo q̄nto mēse a priore fieri: solis uero septio. Eadē bis in triginta diebus supra terrās occultari: sed ab aliis atq; aliis hoc cerni: quæq; sūt i hoc miraculo maxie miracū cōuiciat umbra terræ lunā hebetari: nūc ab occasu pre hoc ei accidere nūc ab exortu. Et quā nā rōne cū solis exortu umbra illa hebetatrix sub terra esse debeat semel iā acciderit: ut i occasu luna deficeret utroq; sup terrā cōspicuo sydere. Nā ut i duodeci diebus utroq; sydu quæreretur: & nostro x̄uo accidit īperatoribus Vespasianis patre. iiii. filio iterum cōf.

De Luna Motu.

Luna sep̄ aueris a sole cornibus si crescat ortus spectare: si minuat occasus haud dubiū ē. Lucere dodratē semūtiās horarū ab secūdā adiciētē usq; ad plēnū orbē detraētēq; i diminutionē. Intra. xliiii. aut̄ p̄res solis semp̄ occultat esse. Quo argumēto aplus erratiū stellarū quā lunæ magnitudo colligīt: quādo illæ & a septenis iterū tribus emērgāt. Sed altitudo cogit minores uideri: sicut affixas cælo solis fulgore interdū nō cerni: cū æque die ac noctu luceant idē manifestū fiat defectus solis: & p̄æaltis puteis.

Errantiū Motus Et Luminum Canonica.

Ratiū aut̄ tres q̄ supra solē diximus stas occultatū meantes cū eo. Exoriūtur uero matutino discedēs tribus nunquā aplus undenis. Postea radiorū eius cōtūctū tegunt: & i triquetra a tribus. c. xx. stationes matutinas faciūt: quæ & primæ uocātur. mox i aduertē a tribus. c. lxxx. exortus uestrinos. Iterū i. c. xx. ab alto laterē appropiquatē stationes uestrinas: quas & secūdā uocatē: donec asecutus i tribus duodenis occultet illas: q̄ uestrini occasus appellant. Marti stella ut propior etiā ex quadrato sēt i rādios ab. lxxx. partibus: unde & nomē accepit ls motus primus & secūdus nō agēnariū dicitur

Etus ab utroq; exortu. Eade stationalis senis mēibus cōmorat in signis. alioquin bimestris
 cū cæteræ utraq; statioe quaternos mēses nō i pleant. Inferiores autē duæ occultant in coi
 tu uespertino simili mō: relictoq; sole toridē in p̄ribus faciunt exortus matutinos: atq; a lon
 gissimis distātiæ suæ mentis solē iſc quātur: adeptaq; occasū matutino condūt ac prae
 reūt. mox codē iteruallo uesperti exōnātur usq; ad quos diximus terminos. Ab his retro
 gradiunt ad solē: & occasu uespertio deliteſcūt. Veneris stella & stationes duas matutinā
 uespertinaq; ab utroq; exortu facit a longissimis distātiæ suæ finibus. Mercurii stationes
 breuiore momēto q̄ ut deprehēdi possit. Hæc ē luminū occultationūq; rō pplexiore motu
 multiscip̄ i uoluita miraculis. Si quidē magnitudines suas & colores mutat: & eadē ad septē
 trionē accēdit: abeūtq; ad austrū: terrisq; p̄piorē aut celo repēte cernunt. In qbus aliter
 multa quā priores tradituri fatemur: ea quoq; illorū esse muneris. q̄ primi quæ rēdi uias de
 mostrauerūt. Mō ne quis desperet secula p̄fē cēre sepe: pluribus de cāis hæc oīa accidit
 P̄ria circularū ē: quos græci absidas i stellis uocant etem græcis utēdū erit uocabulis. Sūt
 autē hi sui cuiq; earū: aliq; q̄ mūdo. quoniā terra a uerticibus duobus quos appellauerūt po
 los cētrū celi ē nō signiferi obliq; iter eos ſiti. Oīa autē hæc cōstāt rōe circini sepe idubita
 ta. Ergo ab alio cuiq; cētro absides suas exurgūt. Ideoq; diuersos habet orbis motusq; dis
 similes qm̄ iteriores absidas necesse ē breuiores eē.

Quare eadē alias altiora: alias inferiora uideantur.

Ca. XVI.

Gie a terræ cētro absides altissime sūt. Saturno i scorpionē: Ioui i uirginē: Marti in
 leone: Soli i geminis. Veneris i sagitario: Mercurio i capricorno: mediis oīum p̄ri
 b⁹ Et ecōtrario ad terræ cētrū humillia atq; p̄xic. Sic fit ut trādius me ueri uideat:
 tū altissimo abitu ferūt. Nō q̄ accelerēt tardēt ue naturales mor⁹ qui certi ac singuli sūt il
 li: sed q̄a de deductas ab sūma abside lineas coartari ad cētrū necesse ē sicut i rotis radios. Idē
 q̄ morus alias minor cētri p̄piquitate ſeritur: Altera sublimitari eā. qm̄ a suo cētro absi
 das altissimas habēt i aliis signis. Saturnus i librā p̄e uicesima. Iupiter cæci. xv. Mars ca
 p̄ricorni. xxviii. Sol arctis. xxix. Venus pisciū. xvi. Mercurius uirginis. xv. Luna tauri. iiii.
 Tertia latitudinē rōe coeli mēsurā nō circuli itelligit subire eas ut descēdat p̄fūdū aeris
 oculis existimātib⁹. Huic cōnexa latitudinū signiferis obliquitatibusq; eā ē. Per hæc stella
 q̄s dixiſ errorē ferūt. Nec aliud habitat i terris q̄ qd illi subiacet. Reliqua a polis squalēt.
 Veneris tātū stella excedit ut binis p̄rib⁹. Quæ cā itelligit efficerē ut qdā aialia & idē fertis
 mūdi nascāt. Luna quoq; p̄ totā latitudinē eius uagat: sed oīo nō excedens eū ab his. Mer
 curii stella laxissime: ut tñ eduodenis p̄rib⁹ (et. n. sūt latitudinē) nō āplius cētonas p̄ret nē
 q̄ has cōlter. Sed duas medio eius: & supra. iiii. i fra duas. Sol de idē medio fert iter duas p̄
 res flexuosō diaconū meatu i aequalis. Martis stella. iiii. medias. Iouis mediā & sup eā duas.
 Saturni duas ut sol. Hæc erit latitudinū rō ad austrū descēdētū aut aq̄lonē subeūtū. Hæc rōe
 q̄stare & tertiā illā a terra subeūtū i cælū. Et pariter scādi eā quoq; existimauere pleriq; fal
 so. Qui ut coarguat ap̄iēda ē subtilitas imēsa. & oīs eas cōplexa cās. Cōuenit stellis i occa
 su uespertino p̄xias eē terræ & latitudie & altitudie: exortusq; matutinis i initio cuiusq; ſie
 ri. Stationes i mediis latitudinū articulis: quæ uocāt ecleptica: p̄inde cōfessū ē morū augerū
 q̄diu i uicino sint terræ: ut abscedāt i altitudinē: minui. Quæ rō lūx sublimitatib⁹ maxime
 approbat. Acq; non est dubium in exortibus matutinis etiam numerum augeri: atq; a sta
 tionibus primis tres superiores diminui usq; ad stationes secundas. Quæ cum ita sint: mani
 festum erit ab exortu matutino latitudines scandi: quoniam in eo primū uenit habitu inci
 piāt prius adici motus. In stationibus uero p̄mis ac altitudie subire. qm̄ tū p̄m̄ ticipiāt detra
 hi nēri: stellæq; retroire. Cui⁹ rei rō p̄uari redēda ē p̄cussa i qua dixiſ p̄e & triāgulo so
 lis radio ihibētur rectū agere cursū: & ignea ui leuāt i suble. Hoc nō prius itelligi pōt
 uisu nostro. ideoq; existimāturi stare: unde & nomē accepto statio. Progredit deidē eiusdē
 radii uolētia: & retroire cogit uapor repercussas. Multo id magis i uestro eaq; exortu to
 ro sole aduerso: cū i sūmas absidas expellūt: miniq; cernūt: qm̄ altissime absūt: & minimo
 ferūtur motu: rāto minores cū hoc i altissimis absidū euenit signis. Ab exortu. uespertio
 latitudo descēditur partius iā se minuēt: motu nō tñ añ stationes secūdas augēt cū & alti
 tudo descēdit superueniēt ab alio latere radio: eadēq; ui rursus ad terras deprimēt: que
 substulerit i cælū ex priore triquetrio. Tātū itereſt subeāt ne radii an superueiāt. Multoq;
 eadem magis inuestp̄tino occasu accidūt. Hæc ē superiorū stellæ rō. Difficilior reliquæ

Handwritten marginal notes on the left side of the page, including the word 'LIBER.' at the top and various smaller annotations.

Handwritten marginal notes on the right side of the page, including the word 'LIBER.' at the top and various smaller annotations.

& a nullo ante nos reddita.

Catholica syderu erratium.

Ca.

XVII.

Primū igitur dicatur cū sint diuersæ stellæ: cur Veneris stella nūq̄ lōgius. xlvi. parti bus. Mercurii. xx. a sole abscedat. Sæpe citra eas ad solē reciprocet. Cœliuas habet utraq̄ absidas: ut ifra solē sitæ: rātūq̄ circulis earū sub terra. ē: q̄ tū superne p̄dicta rū. & iō nō possunt abesse amplius: quoniā curuatura absidū ibi non habet longitudinem maiore. Ergo utraq̄ simili ratione admodū statuēt absidū suarū margines: ac spacia longi tudinis latitudinū euagatione p̄stant. At enī cur nō semper ad xlvi. & ad partes. xx. perueni unt: imo uero. Sed ratio canonica fallit. Nāq̄ apparet absidas quoq̄ eaz̄ moueri: q̄ nūq̄ transeat solē. Itaq̄ cū in partē ipsā eius incidere margē alterutro lateris: tū & stellæ ad lon gissima sua iteualia peruenerit. Itelligitur: cū citra fuere magines totidē partibus: & ipse oculus fidei credūtur: cū illa seper utriq̄ extremitas sūmas. Hinc & ratio motuū cōuertit ī telligitur. Superiores. n. celerime mouētur ī occasu uespertino: hæ tardissima. Illæ a terra al tissime absunt: cū tardissime mouētur: hæ cū ocissime. Quia sicut in illis p̄pinq̄uitas. cœtri accelerat: ita ī iis extremitas circuli. Ille ab exortu matutino minuere celeritate īcipiūt: hæ uero augere. Illæ retro cursū agunt a statione matutina usq̄ ad uespertinā. Veneris a ue spertina usq̄ ad matutinā. Itcipit aut ab exortu matutino latitudine scandere. Altitudinem uero ac solem īsequi a statione matutina ocissima ī occasu matutino & altissima. Digredi autē latitudine: m. utiq̄ minuere ab exortu matutino retro quidem ire: simulq̄ altitudine digredi a statione uespertinā. Mercurii rursus stella utroq̄ mō scandere ab exortu matutino digredi uero latitudie. a uespertio: p̄secutoq̄ sole ad. xv. partiū iteualum cōsistit: quadri duo p̄pe imobilis. Mox ab altitudine descendit: retroq̄ graditur ab occasu uespertio usq̄ ad exortū matutinū. Tantūq̄ hæc & luna totidē diebus quod subire descendunt. Veneris quoddecies & plurib⁹ subit: rursus Saturni & Iouis duplicato digrediunt. Mars etiam qua duplucato. Tanta ē naturæ uarietas. Sed ratio euidēs. Nam quæ ī uaporē solis nitentur et descendunt egere. Multa p̄mi amplius circa hæc possunt secreta naturæ legesq̄: q̄bus ipsa seruiat: exēpli gratia. In martis sydere cuius est maxie inobseruabilis cursus nunquā id sta tionē facere. Iouis sydere triquetroro raro ad modū. Ix. partibus discreto. Quinumerus sexā gualis mūdi efficit formas. Nec exortus nisi ī duobus signis tantū cœci & leōis simul ede re. Mercurii uero sydus īp̄ficibus exortus uespertios raras facere: creberie ī uirgine. In li bra matutinos. Itē matutinos ī aquario: rarissimos ī leone. Retrogradum ī tauro & ingemis nō fieri. In cancro uero nō citra. xxv. partē Lunā bis coitum cū sole ī nullo alio signo fa cere q̄ geminis. Nō coire aliq̄n ī sagittario tantū nouissimam uero p̄mamq̄ eadē die uel nocte nullo alio in signo quam ariete conspici. Id quoq̄ paucis mortaliū contingit. Et ide fabula cernendi lynceo: nō comparere in celo. Saturni sydus & martis cum plurimū die bus. clxx. Iouis. xxxvi. autē cum minimū denis pertractis diebus. Veneris. lxxix. autē cum mi nimum. liii. mercurii. xliii. autē cum plurimum. xvii.

adnotat

inpendendo

inpendendo

inpendendo

inpendendo

inpendendo

quod non

quod non

quod non

quod non

Exempli gratia

quod non

quod non

quod non

quod non

quod non

quod non

quod non

quod non

quod non

quod non

quod non

quod non

quod non

quod non

quod non

quod non

quod non

quod non

quod non

quod non

quod non

quod non

quod non

quod non

Ca.

XVIII.

Coloris ratio altitudinum temperat: siquidem earum similitudinem trahunt: ī qua rum æra uenere subeūdo: tingitq̄ appropinquantes utralibet alieni meatus cir culus Frigidior in pallorē. Ardentiior in ruborem. Ventosus in honorē. Sol atq̄ cō missuræ absidum extremæ quæ orbitæ a terram obscuritatē. Suus quidem cuiq̄ color est Saturno candidus. Ioui clarus. Marti igneus. Lucifero candēs. Vesperti refulgens. Mercurio radians. Lunæ blandus. Soli cū tritior ardens postea radians. Fias causis connexo uisu & earum quæ cœlo continentur. Nāq̄ modo multitudine conferta iē circa dimidiōs orbes lunæ placida nocte leniter illustrante eas. Modo raritas ut fugisse miremur plenilunio ab scendent: aut cum solis supra ue dictarum radii uisus perstringente nostros. Et ipsa autē luna ingruentium solis radorum haud dubie differentias sentit heberante cætera iste xos mundi conuexitate eos: proterequā ubi recti angulorū cōpeterit idus. Itaq̄ in quadrato so lis diuidua est: ī triquetro semi ambitur orbe: impletur aut in aduerso: rursusq̄: manūcis so dem effigies pibus edit interuallis simili ratione qua supra solē tria sydera.

inpendendo

inpendendo

inpendendo

inpendendo

inpendendo

inpendendo

Ca.

XVIII.

Ol aut ipse quatuor differētiās habet bis æquata noctē diei uerno & autūno: iē tū incidens terræ octauis in pibus arietis ac libræ: bis permutatis spatiis in autū diei bruma octaua ī pte capricorni. Noctis uero solstitio totidē ī pibus cancri: in

quod non

quod non

quod non

quod non

quod non

quod non

quod non

quod non

æqualitatis causa obliquitas est signiferi: cū pars æqua mundi super subterq; terras oibus fiat momētis. Sed quæ recta in exortu suo cōsurgūt signa longiore tractū tenēt lucē: quæ uero obliqua eciore transeūt spatio. ¶ Quare Ioui fulmīa assignent. ¶ Ca. XX.

L Ater plerōsq; magna cœli affectione cōpētū a p̄cipibus doctrine uiris sup̄ernog; triū syderū ignes esse: qui decidui ad terras fulminū nomē habeāt. Sed maxime ex iis medio loco siti: fortassis quoniā otagiū nimii humoris ex superiore circulo: atq; ardoris ex subiecto p̄ hunc modū egerat. Ideoq; dictū Iouē fulmīa iaculari. Ergo ut e flā grante ligno carbo cū crepitu: sic a sydere cælestis ignis expuitur p̄cæta secū afferens: ne abdicata quidē sui parte indiuinis cessante operibus. Idq; maxie turbato fit aere: quia collectus humor abundantiam stimulat: aut quia turbat quodā ceu grauidi sydens partu. ¶ Ca. XXI.

Interualla quoq; syderū a terra multū idagare tentauerūt. Et solem abesse a luna: unde uiginti pres: quātū lunā ip̄am a terra p̄diderūt. Pythagoras uero uir sagacis animi a terra ad lunā .ccxxv. milia stadiorum esse collegit. Ab ea usq; ab solē duplū. Inde ad duodeci signa triplicatū. ī qua sententiā Gallus Sulpitius noster fuit. De siderum musica. ¶ Ca. XXII.

Sed Pythagoras intermū ex musica ratione appellat totum quātum abicit a terra. I. na. Ab ea ad Mercurium spatii eius dimidium & ab eo ad Venerem: A. qua ad solem sescuplūm. A sole ad martē tonū. i. quantum ad lunā a terra. Ab eo ad Iouē dimidium: & ab eo ad Saturnū dimidium & inde sescuplūm ad signiferum. Ita septem tonos efficit: quam diapason harmoniam uocant: hoc est uniuersitatem cōcētus: In ea Saturnum Dorio moueri. Mercurium p̄tongo. Iouem. Phrygio. & in reliquis similia iucunda magis quam necessaria subrilitate. ¶ Ca. XXIII.

De mundi geometria. ¶ Ca. XXIII. Tadiū. ccxv. nostros efficit passus hoc ē pedes sexcentos. xxv. Possidonius non minus. xl. stadiorum a terra altitudinē esse in qua nubila ac uenti nubescq; pueniant. In de purū liquidūq; & ip̄ turbata lucis aerē. Sed a turbido ad lunā uicies cētū stadiorum. Inde ad solē quinquies milies. Eo spatio fieri ut tā imēsa eius magnitudo nō exurat terras. Plures aut nō ingentis stadiis in altitudinē subire prodiderunt. In cōp̄erata hæc & inextricabilia: post tā p̄cēda quā fūt probata. In q̄s tamē una ratio geometricæ collectiōis nūquā fallacis: sed nō repudiaria: si cui liberat altius ista p̄sequi. Nec ut mensurācti. n. uelle pene demētis otii ē: sed ut tantū cōiectātū ai o cōstet existimatio. Nam cū trecētis. lx. & fere sex partibus orbis solis ex circuitu eius patere appareat circulū per quem meat semperq; dimiciens tertiā partē ambitus: & tertiā paulominus septimā colligat: apparet dempta eius dimidia: quoniā terra centralis interueniat. Sextā uero partē huius imēsi spatii quod circa terrā circuli solaris animo cōprehenditur ī esse altitudinis spatio. Lunæ uero duodecimā: quoniā tanto breuiore quā sol ambitu currit. Ita ferri eā in medio solis ac terræ Mirū quo procedat improbitas cordis humani paruulo aliquo inuitata successit. Sicut in supradictis occasione impudentiæ ratio largitur: ausiq; diuinare solis ad terram sp̄atia. Eadem ad cælū agunt: quoniā sit medius sol: ut protinus mundi quoq; ipsius mensura ueniat ad digyros. Quantas enim dimentientes habeat septimas: tātas habere. circulū duō & uigessimas: tanq; plane a perpendiculari mensura cæli consistet. Aegyptia ratio quā Petosiris & Necepos ostē dere. singulas partes in lunari circulo (ut dictum est) minimo. xxxiii. stadiis paulo amplius patere colligit. In Saturni amplissimo duplūm. In solis quem mediū esse diximus utriusq; mensuræ dimidium. Quæ computatio plurimum habet pudoris quoniā ad Saturni circulum addito signifieri ipsius interuallo nec numerabilis multiplicatio efficitur.

De repentinis syderibus. ¶ Ca. XXIII. Estāt pauca de mūdo. Nāq; & ī ipso cælo stellæ repente nascuntur plura eaz; genera. De cœteris & cælestibus p̄digiis: natura & situ & generibus eoz;. ¶ Ca. XXV.

Ometas græci uocant: nostri crinitas horrentes crimine sanguineo: & comarū mō ī uertice hispidas. Iidē pogonias quibus ī inferiore ex parte ī speciē barbæ longæ promittit iuba. Ac cōtæ iaculimō uibratocillimo significatū. Itæc fuit de q̄ quito plū latū suo Tyberius ip̄atori Cæsar p̄claro carnīe p̄scriptit ad hūc diē nouissime uisam. Eas dē breuiiores & in mucronem fastigiatas xiphias uocauerē: quæ sunt oium palidissimæ: &

circulo maito
ydeca Varietia

ythagoras
stadim octauo ps
mharco

terram ad dromedra
terram ad dromedra
id dromedra
id dromedra

stadiū

terram ad aere p̄
stadiū et stadiū

dromedra

comarū mō
gon barba
mō facies
epheo glabro

appetatoe
et aplice
non dicit

curant

p̄huc
que p̄huc
hys partē

quodammodo
non dicit

id dromedra
id dromedra

id dromedra
id dromedra

id dromedra
id dromedra

id dromedra
id dromedra

Cernunt & stelle cū sole totis dieb: plerūq; & circa solis orbē ceu spē coronæ & uer
 patris ad nomē ingens capellendum. ¶ De coronis celestibus. ¶ Ca. XXIX.
Cristū eadē coronē circa lunā & circa nobilia astra: cælo quoq; inhæretia. Circa so
 lem arcus apparuit. L. Opimio. iii. Qu. Fabio. ii. consoribis. L. Portio. M. Acilio.
 De circulis repentinis. ¶ Ca. XXX.

Circulus rubri coloris. L. Iulio. P. ruulo conf. fiunt prodigiosi & longiores solis de
 fectus qualis cæso dictatore. Cæsare & antoniano bello. totius pene anni pallore
 continuo. ¶ Plures soles. ¶ Ca. XXXI.

C Taurus plures soles continguntur: nec supra ipsum nec infra se: sed ex obliquo nunq;
 iuxta nec cōtra terrā: nec noctu sed aut oriente aut occidente. Semel in meridie cō
 specti in bosphoro p̄dūt: q̄a matutino tpe durauerūt in occasum. Trinos soles antiqui
 sæpius uidere. Sicut Sp. Postumio. Q. Minutio. Q. Martio. M. Portio. M. Antonio. P. Do
 lobella & M. Lepido. L. Planco cōs. & nostra ætas uidit Diuo Claudio principe: consulatu
 eius. Cornelio Orfito collega. Plures simul quā tres uisi ad hoc æui nunq; produxerunt.
 Plures lunæ. ¶ Ca. XXXII.

L Vnæ quoq; trinxit ut Cn. Domitio. C. F. L. Anno conf. apparere: quos pleriq; ap
 pellauerunt soles nocturnos. Dierū lux nocte. ¶ Ca. XXXIII.
 Vmen de cælo noctu uisum est. C. Cecilio. Cn. Papyrio cōs. & sæpe alias ut diei spe
 cies noctu lucret. ¶ Clypei ardentes. ¶ Ca. XXXIII.

C Lypeus ardens ab occasu ad ortum sinitillās transcurrit solis: occasum. L. Valerio.
 Cn. Mario con. ¶ Ostentum cæli. ¶ Ca. XXXV.

S Intillā e stella cadere: & augeri terræ appropinquantē: ac postq; in lune magnitudi
 nem facta sic illuxisse ceu nubilo diæ. Dein cū in cælu se reciperet: lampadem fastā
 semel unq; proditur. Cn. C. Cæstio. C. Scribonio conf. Vidit hoc Licinius Scillanus p
 consultū comitatu suo. ¶ De discursu stellarum. ¶ Ca. XXXVI.

F Ieri uidētur & discursu stellarū nunq; temere ut nō ex ea parte truces uenti coriā
 tur: & ex iis tūc pellæ in mari ternsq;. ¶ De stellis castoribus. ¶ Ca. XXXVII.

C Id in nocturnis militū uigiliis ihæreere pilis pro uallo fulgurū effigies: eæ & ætens
 nauigatiū aliisq; nauū partib; ceu uocā in quodā sono inhiisūt ut uolucres sedem
 ex sedē mutates. Graues cū solitarie ueneræ: mergētesq; nauiga: & si in carinæ ima decide
 rint exurētes. Gemine aut salutare & p̄speri cursus p̄nunciæ quarū aduētū fugati dirā il
 lam ac minacē appellatāq; Helenā ferūt. Et ob id Polluci & castori id nomē assignat: eosq;
 in mari deos inuocant. Hoim quoq; capita uespertinis horis magno prælagio circūfulgēt.
 Oīa incerta rōne & in naturā maiestate abdita. ¶ De aere. ¶ Ca. XXXVIII.

D Aëten de mūdo ipso sydenbusq;. Nūc reliqua cæli memorabilia. Nāq; & hoc ce
 lum appellauere maiores: quod alio noie aera: oē quod inani simile uitalē hūc sp̄ri
 tū fundi. Infra lunā hæc sedes: multoq; inferior. Ut aiadueto p̄p̄modū cōstare in
 finitū ex superiore natura aeris & terreni halitus miscēs utraq; sorte confundit. Hic nubi
 la tonitrua & alia fulmina. Hinc grādines: & pruina: imbrēs: procellæ: turbines. Hinc pluri
 ma moraliū mala: & rerū naturæ pugna secū. Terrena in cælu tēdētia deprimit syderum
 uis. Eadē q; quæ sp̄ote nō subear ad se trahūt. Decidūt ibres. Nebulæ subeūt. Siccantur am
 nes. Ruūt grādines. Torrēt radii: & terrā in mediū undiq; ipellūt. Iidē in fracti resiliunt: &
 quæ potuerē auferūt secū. Vapor ex alto cadit: rursūq; in altū redit. uenti ingruūt sanes
 sidēq; cū rapina remeāt. Tot aialū haustus spiritū trahit. At ille cōtra mitē. Telsūq; ut i
 ani cælo spiritū infundit. Sic ultro citro cōmeante natura ut tormēto aliquo mūdi celerita
 te discolora accendat: nec stare dignā licet: sed assidue rapa cū uoluitur. Et circa terrā im
 mensio rerū causas globo tendit: subinde per nubes cælu aliud obtexent uetorum hoc re
 gnū: Itaq; præcipua eorū natura ibi: & ferme reliquas cōplexa causas: quoniā & toutitruum
 & fulminū iactus horū uolentiæ pleriq; assignant. Quin & ideo lapidibus pluerē intricis
 quod uento sint rapti & multa similiter. Quam ob rem plura simul dicenda sunt.
 De ætatis tempestatibus. ¶ Ca. XXXIX.

Empestatū rerūq; quasdā statas esse causas: quasdā uero fortuitas: aut adhuc rōnis
 in cōparte manifestū est. Quis enī ætates & hymes quæq; in tēporib; annua uice

as grece ad Cronu

ut e Cornula
orionis plio
v. Cælo

uasi fuito

fuit a uentis

ab fulgore

Helena syduo

Remo Aeris est
infra Lunam

font. a uentis
a uentis
a uentis

ex plūm

ex p̄p̄modū
quā uis hūc p̄p̄
comproba p̄p̄

quasi

uoluerē
ut q; uentis
uicis

apud pint
ut Carno laice

comfuito

intelligunt syderu motu fieri dubitet? Ergo ut solis natura temperado intelligitur anno: sic reliquorum quoque syderum propria est quibusque vis & ad sua cuiusque natura fertur alia sunt in liquore soluti humoris fecunda alia concreti in pruvas: aut coacti in mices: aut glaciati in grandines. Alia flatus: alia uaporis: Alia roris: alia rigoris. Nec uero hac rata debet existimari quata cernuntur: cum esse eorum nullum minus luna tam infixa altitudinis rō declarat. Igitur in suo quoque motu natura sua exerceat quod manifestū Saturni maxime transitus hymbribus facit. Nec meritiū mō syderu hæc uis est: sed multorum etiā adherentiū celo: quo tians erratiū accessu impulsu aut coiectu radiorum extimulata sunt: qualiter in succulis sentimus acciderere: quas greci ob id pluuio noīe hyadas appellat. Quin & sua sponte quada stantibus teporibus ut hædorum exortus arcturi uero sydus non ferme sine pellosa grandine emergit.

De caniculæ exortu.

Ca.

XL.

MAm caniculæ exortu accendi solis uapores qs ignorat? Cuius syderis effeētus amplissimi in terra sentiuntur. Feruet maria ex oriente e fluctuat in caelis uina. Moutur stagna. Origē appellat ægyptus ferā: quā in exortu eius cōstrastare & centueri tradit: ac uelut adorare cū iheruerit. Canes quidem toto eo spatio maxime in rabiem agi non est dubium.

Vis temporum anni statura.

Ca.

XLII.

QVin in partibus quoque signorum quorūda sua uis inest ut autūnali ægnoctio bruma que cū tepstatib⁹ cōfici sydus intelligimus. De incertis tepstatib⁹. Ca. XLII.

MEc hymbribus tū tepstatib⁹: sed multis & corporis & ruris expimētis. Assianē alii sydere. Alii cōmūter stans teporibus: alio: neruis: capite: metē. Oka & populus alba & salices folia solstitio circūagunt. Floret ipso brumali die suspensa in reccis arctis herba pulegiū. Rūpūtur intentæ spiritu membrana. Nire: hoc qui non obfermet quotidia: no experimēto herba unā: quæ uocat heliotropiū abeunte solē inueri temp oibusque horis cū eo uerti: uel nubilo obūbrāte. Iā quide lunari potestare ofitēarū cōchiliorūq; cōchaytum oium corpora augeri & rursus minui. Quin & sonicū fibras respondere numēro lunæ exquisiue diligenter. Minimiūq; aiā formica sentire uires syderis inter lunio si imper cessantem. Quo turpior homini infecia est fatci pcipue iumētorū quorūda in oculis: morbos cū luna crescere ac minui. Patrocinaſt uastitas celi imensa discreta altitudine in duo atq; septuaginta signa. Hæc sunt rerū ut animatiū effigies in quas digessere cæli periti. In his quidam mille sexcentas annotaueſtellas insignes uidelicet effectū uisue. Exempli gratia in cauda tauri septē quas appellauere Vergiliās. In fronte succulas Bootem que sequitur septētriones.

De hymbribus.

Ca.

XLIII.

EXtra has cās no negauerim existere hymbres uctosq; qm̄ humidā a terra alias uero ppter uapores fumidā exalare caliginē certū est: nubesque liquor egresso in sublime aut ex aere coacto in liquore egresso in sublime: aut ex aere coacto in liquore gigni. Desitas earū corpusq; haud dubie coiectatur argumētorum solem ombumbret. Perſpicuū alias etiam urinantibus in quālibet profundam aquarum altitudinem.

Quare lapides pluant.

Ca.

XLIII.

Igitur non cā inficias: posse in has & ignes superne stellarum decidere: quales ferē no sæpe cernimus: quorum idū concuti aera uerū est: quādo & tella uibrata stridē. Cum uero in nubem peruenerint: uaporem diffusum gigni ut candente ferro in aquam demerso: & fumidum uorticem uolui. Hinc nasci procellas.

De tonitruis & fulguribus.

Ca.

XLV.

Si nube lucetetur flatus aut uapor conitrua ediſi erumpat ardens: flumina. Si lo giore tractu nitatur: ulgetra. His fundi nubē: illis perrumpi. Et esse conitrua impatōrum igniū plagas: ideoq; protinus corrūscare igneas nubiu rimas. Posse & repulſu syderum: depressum quia terra meauerit spiritū nube cohibitu tonare natura strangulante sonitū dū rixet edito fragore cū erūpat: ut in membrana spiritu inēta: posse & attritu dū in præcēps feratur illū quiseq; est spiritū accendi. Posse & afflictu nubiu ediſi: ut duorū lapidū similitanib⁹ fugeris. Sed hæc omnia esse fortunata. Hinc bruta fulmina & uana ut nulla ueniāt rōne natura. His peuri motēs: iis maria: oēsque alios irritos iact⁹. Illa uero fatidica ex alto stanſq; de cais & ex suis uēire syderib⁹: simili mō uētos uel poti⁹ fiat: posse & hari do sicco & aëlitu terræ gigni n̄ negaueri posse & ags aera xpiratiū q; neq; i nebulā defec nec crassecat in nubes. Posse & solis impulsu agi: qm̄ uētus non aliud intelligatur q; fluctus

conglobat
in aëre

Simile hinder alio
dicitur qm̄ stelle q
in aëre sunt
in nube

conuulsiōne
ore q; sua

q; per h̄ saltem h̄ cogno
scendo qm̄ quāda s̄
apertio aliquo mō b̄
non sunt
Necm̄ qui laborem
Berimalis dies oī
a; d'emberū: n̄ anti
Nōm̄ sol tepm̄ qm̄
herba p;laguatiō

Coniugit lue. Lima
P;traxerunt uicē
plenitudo min-opio

Telustia
l'comō
Vergilie St
P;lagada h̄ gercē et d
Vergilie cūia ip̄o oī
nec oīe et ip̄o desip̄
nec desip̄

qui m̄ cogit̄ p̄ m̄
in uentem Solem

apertio

siq; p̄ h̄ h̄ p̄
p̄ p̄ p̄
fulmina
tonitrua

h̄ h̄
dicitur qm̄ h̄
quidam dicit
Bruta
fulmina
Sandia

Ventus quid sit

aeris: pluribusq; etiã modis. Nãq; & fluminibus & niuibus & e mari uidentur etiã tranqui-
lo: & alios quos uocat altanos & terra cõfurgere. Qui quidẽ cũ e mari redeunt tropici uocã-
tur li pergunt apogei.

Qua rursus echo reddatur. ¶ Ca. XLVI.

Ontium uero flexus crebriq; uertices & cõflexa subito aut contracta in humeros
iuga cõcaui uallũ sinus seindunt inaequaliter: inde resurgunt aera: quã causa etiã
uoces multas in locis recipere facit. ¶ De uentis. ¶ Ca. XLVII.

Ine sine uetos generat iã quidã etiã specus: qualis in dalmatiã ora uasto in præcep-
suaru in quã deiecto leui pòdere quib; tranquillo die turbini similib; emicãt: procella:
nomen loco est sententiã. Et in cyrenaica puincia rupes quãdã austro tradit sacra
quã profanũ sit atretari hois manu: cõfestim austro inuoluete harenas. In domib; etiã
multis manufacta iuclusa opacitate cõceptacula auras suas habet. adeo causa nõ deest. sed
plurimũ i terest; status sit an uetus: illos status atq; pspirãtes: quos non tractus aliquis uerũ
terre sentiũt q nõ aura nõ pcella maris: sed appellatione quoq; ipsa uenti sunt. Qui siue af-
siduo mudi incitũ & cõtrario syderũ occurũ nascũtur siue hic est ille generabũs rerũ na-
tura: spiritus huc illucq; tanq; in uetro aliquo uagus: siue disparili erratũ syderũ icũ: ra-
diorũ p multiformi iãctũ flagellatũs aer: siue a suis syderib; exũt his ppioribus: siue ab il-
lis celo affixis cadũ: palã est illos quoq; legẽ hẽre naturã nõ ignorã etiã li nõdũ prognitã.

Naturã & obseruationes uentorum. ¶ Ca. XLVIII.

Iginti & amplius auctores grãci ueteres pdidere de his obseruationes: quo magis
mior orbe tã discordi & in regna hoc est in mēbra diuiso tot uiris curã fuisse tam
arduã uetũ pquirere inter bella pserim & in fida hospitia. Piratis etiã oĩum morta-
liũ hostibus trãstus fame tenētib;: ut hodie quãdã in suo quãq; tractũ ex eorũ cõmētariis
sui nunq; accessere uerius noscãt q; indigenarũ sciãtia. Nũc uero pace tã festa: tã gaudẽ
te pro uetũ rerũ artiũq; principe: oĩno nihil adisci noua inquisitione: imo ne ueterũ quidẽ
inuẽta perdisci. Nõ erãt maiora pnia in multis dispersa fortunã magnitudine: & ista plus
res sine pmiõ alio: qui posteros iuuaði eruerũt. Nãq; mores hominũ senuere nõ fructus
Et imẽsa multitudo aptũ quocũq; est mare hospitalisq; littorũ oĩum a pulsũ nauigat: sed lu-
cũ nõ sciẽtiã grã. Nec reputat cãca mēs etiã tantũ auaritiã intẽta id ipsum sciẽtiã posse tu-
tis fieri. Quapropter scrupulosius q; instituto fortassis cõueniat operi: tractabo uentos tor-
milia nauigantium cernens. ¶ Ventorum genera. ¶ Ca. XLIX.

Eres quatuor oĩno seruarẽ per totidẽ mudi partes. Iõ nec Homer? plures noĩas
Hiberi mox iudicatu secuta ætas octo addidit: rone nimis subtili & cõscissa: Proxi-
mis iter utraq; media placuit ad breuẽ numerũ additis. iiii. sũt ergo bini in .iiii. ca-
li partib;. Ab oriẽte a quodãlibet subfolano. Ab oriẽte brumali ulturnus. Illũ apeliõrẽ hunc
grãci eurũ appellãt. A meridie auster. Et ab occasu brumali africanus noton & liba nominãt.
Ab occasu a quodãlibet fauoniũs. Ab occasu solstitiali corus: zephiron & argesteon uocantur.
A septẽtrionibus septemtrio. Interq; eũ & exortũ solstitialẽ aquilo. A partibus dicti & bore-
as. Numerosior ratio. iiii. iis interiecerat transcã media regione inter septẽtrionem & oc-
casũ solstitialẽ. Itẽq; cãtiã media inter aquilonẽ & exortũ a quodãlibet aalem. Ab ortu solstitia-
li phoenicia media regione inter ortũ brumalẽ & meridie. Itẽ inter liba & noton cõpositũ ex
utroq; mediũ. Inrer meridie & hybernũ occidentẽ libanoitẽ. Nec finis. Alii quippe mesen-
nomine etiãndũ addidere inter boreã & cãtiã. Et inter eurũ & noton euronoton. Sũnt etiã
quidã peculiãres quibusq; gentibus uetũ nõ ultra certũ procedẽtes tractũ: ut Atheniensib;
syron: paulo ab argeste deflexus: relique grãciã ignoras. Aliubi elatior idẽ olympiũs uo-
catur: Cõsuetudo his oĩbus nõibus argestẽ intelligit & cãtiã. Aliqui uocãt hellespontion.
Et eorũdẽ alibi aliter. Itẽ in narbonẽsi prouincia clarissimũ uetorũ est circius: nec ulli uiolẽ-
tia inferior. Osti plerũq; recto liguistico mari pferẽs. Idẽ nõ mō in reliquis partib; cãli igno-
tus est. sed ne ueniã quidẽ eiusdẽ puinctiã urbe attingẽs: paucis ante limitibus iugi modici
occurũ tantus ille uentorũ est coertũs. Et austros in ægyptũ penetrare negat Fabianus.
Quo fit manifesta lex naturã uentis etiã & tẽpore & sine dũlo. Ver ergo aperit nauiganti-
bus maria. Cuius in principio fauoniũ hyberũ mollitũ cãlum: sole aquariũ. xlv. optinente
partẽ. Is dies sextus est ante februariã idus. Cõpetit ferme & hoc oĩbus quo: deinde ponã
per singulas intercalationes: uno die anticipãtib; rursũq; iustã sequẽti ordine seruãtiã
bus Fauoniũ quidã ad. viii. cha. martiũ chelidoniã uocant ab hirũdinis uisũ. Nonnulli uero

q; publia
pauca pord. depozo
nuu expere

q; pntia

q; pntia

q; pntia

q; pntia

q; pntia

q; pntia

q; pntia

q; pntia

q; pntia

q; pntia

q; pntia

q; pntia

q; pntia

q; pntia

q; pntia

q; pntia

q; pntia

q; pntia

q; pntia

orithiam uno & septuagesimo die post brumâ ab aduêru auuî flâtê per dies nouê. Fauonio
 cōtrarius est quê subfolano appellauimus. Dacus est aut huic exortus uergiliarû in totidê
 partibus tauri sex diebus ante maias idus. quod tēpus austrinû est huic uero septētrioe cō-
 trario. Ardētissimo autē æstatis tēpore exorit caniculæ sydus. sole primâ partē leonis ingre-
 diet. Qui dies. xv. ante augustichal est. Huic exortû diebus octo fermæ aquilones ante-
 cedūt: quos p̄romos appellât. Post diduû aut exortus indē aglones cōstati us p̄sar diebus
 xl. quos ethelias uocât. Mollit eos credid̄ solis uapor geminatus ardore syderis. Nec uen-
 torû ulli magis staci sunt. Post hos rursus austri frequêtes usq̄ ad sydus acturi: q̄ exorit.
 xi. dieb⁹ ante ægnoctiû autûni. Cû hoc corus incipit: corus autûnar. Huic est cōtrarius uul-
 turnus. post id ægnoctiû diebus fere. iiii. & xl. uergiliarû occasus hymê incohat. Quod tps̄
 intertio dius nouebriis incidere cōsueuit: hoc est aquilonis hyberni: multûq̄ æstiuo illi dis-
 similis. cuius ex aduerso est africanus. Ante brumâ autē septē diebus totidēq̄ postea sternicna
 re halyconû foeturê: & inde nomê ii dies traxere. Reliquû tēpus hyemat. Nec tamê sæuitia
 tēpestatû cōcludit mare. Piratæ primû cogere mortis piculo in mortem ruere: & hyberna
 experiri maria. Nûc idê auaritia cogit. Ventorû etiâ frigidissimi sunt quos a septētrione di-
 ximus spirare. Vicinus his chorus. li. & reliquos cōpescūt: & nubes abigunt. Humidi auster
 africanus: & p̄cipue auster italiæ narrât & in p̄oto cæciâ in se trahere nubes. Staci corus & uul-
 turnus p̄terq̄ definêtes. Niuales aqlo & septētrio: gradines septētrio iporat & corus æstiuo
 sus auster: tepidi uulturnus & faonius. Idê subfolano sicciore: & in totû ocs a septētrio-
 ne & occidete sicciore: quâ meridie & oriêt: Saluberrimus aut oium aqlo. Noxius auster
 & magis siccus fortassis: quia humidus frigidior est: minus exuriæ eo spiratê credûtur ani-
 mâtes. Ethelias noctu definût flare: & tertia diei hora oriûtur. in hispania & asiâ ab oriêt
 flatas est eorû. in p̄oto ab aquilone: reliqs̄ in partibus a meridie. Spirat autê & a bruma qui
 uocâtur ornithiæ: sed leniores & paucis diebus p̄mutant & duo naturâ cû situ Auster afr-
 cæ serenus. Aqlo nubilus. Ocs ueti uicib⁹ iuis spirat maiore ex parte. aut ut cōtrarius desi-
 nenti icipiat cû pxime cadētibus. Surgit a leuo latere in dextrû ut sol ambiût. De rōne eo-
 rû mēstrua quarta maxime luna decernit. Iisdê aut uetis in cōtrariû nauigat placis pedib⁹
 ut nēctû plerûq̄ aduersâ uela cōcurât. Austro maiores fluctus edûtur q̄ aglone: qm̄ illæ i
 feruês ex imo maris spirat hic sumo. Iōq̄ post austros noxiû p̄cipue terremorus. Noctu uul-
 tur: interdii aqlo uehemētior. Et ab ortu flates diurniores sunt ab occasu flâtibus septē-
 triones ipari ferê definût numero. Quæ obseruatio etiâ in aliis multis rerû naturâ partib⁹
 ualeat: Mares itaq̄ existimâtur ipares numeri. Sol & auget & cōprimit flatus Auget exoriet
 occidētq̄. Cōprimit meridianus æstiuus tpiibus. Itaq̄ medio diei aut noctis plerûq̄ sopiunt
 tur: qa aut nimio frigore aut æstu soluunt. Et hymbribus ueti sopiûtur. Expertûr autem
 maxime unde nubes discussæ adaperuere cælû. Oium quidê si libeat obseruare minimos
 ambitus redire easdê uices quadriênio exacto. Eudoxus putat nō uetorû modo uerû & re-
 liquarû tēpestatû magna ex parte. Et est principiu lustrî eius semp iter calari anno canicu-
 lâr ortu. De generibus uetis hæc. De repentinis flâtibus. Ca. L.

Ornis Iros anno
 Subfolano in dieb.
 Octo uergiliar.
 Sydus caniculæ ex
 xv. kalend Augusti
 Aglones by mal Aug
 q̄ p̄mofore
 p̄ p̄mofore
 duo in septē Ethelias
 a magis Sydus arcti
 a quinq̄ uelut Septē
 p̄ Chorus
 Vergethars omfij in
 Aquilo.
 Affertis ex aduerso
 Alitij bnd

Surti
 i. uul. Modus loquendi p̄lo

Comma p̄p̄mofore

Armo Chimes amirale
 qui impetret ab omi car

al' exhalant' al' in tte
 qm̄ nōc' p̄p̄mofore
 p̄p̄mofore
 kermephias

Thurbo
 Tiphon

Thurbo arrensus
 p̄p̄mofore

Munc de repētinis flâtibus qui exhalat e terra ut dictû est coorti rursusq̄ deiecti interi-
 obductâ nubî cûte multiformes existit: uagi q̄ppe & ruetes torrētîi nō ut aliq-
 bus placere ostēdimus tonitrua & fulgura edūt: maiore uero illati p̄dere icursu
 q̄ si latecâ rotæ perine nubē: pcellâ gignūt quæ uocat a græcis cnephias: si uero depresso
 sinu arctiâ rotati effregerit sine igne hoc est sine fulmine uorticê faciūt: qui thiphon uo-
 catur. i. uibratus. Cnephias difert. Hic secû aliquud abreptû e nube gelida cōuolues uersâ
 q̄ & ruinâ suâ illo p̄dere aggrauâs: & locû ex loco mutâs rapida uertigine: p̄cipua nauigâ-
 tiû pestis: nō antenas nō: uerû ipsa nauigia cōtorta frangēs: tenui remedio aceti in aduen-
 tentē effusi: cui frigidissima est natura. Idê illisu ipsô repercussus corrent a secû in cælum: re-
 fert sorbetq̄ in excessum. Quod si maiore depresso nubis eruperit specus: sed minus altô q̄
 pcellâ: nec sine fragore turbine uocat. pxima quæq̄ p̄fermentê. Idê ardētior accelsusq̄ dū
 fuerit præster uocatur amburens contacta pariter & proterens.

Aliâ prodigiosa genera tempestatum. Ca. LII.
Mon fit autê aqlonibus typhon nec niualis: aut niue iacente cnephias. Quod simul
 rupit nubē: exarsitq̄: & igne habuit: aut postea cōcepit fulmê est. Distat a præstete
 quo flammâ ab igne. Hic late funditur flatu: illud conglobatur impetu. Vortex

alq̄ aquilonib⁹
 mualibus
 p̄mofore
 p̄p̄mofore
 p̄p̄mofore
 p̄p̄mofore
 p̄p̄mofore

Wimery

qu dndunt
 al' defert

exortu. Secunda ad meridiem. Tertia ad æquinoctiale occasum. Quarta optinet quod reliquum est ab occafu ad feptentriones. Has in quaternas iteru diuifere partes: ex qbus octo ab exortu finiftras: totidẽ e contrario appellauere dexteras. Ex iis maxime dira quæ per feptetriocẽ occasum artingit. Itaq; per plurimu refert unde uenerint fulmina & quo coefferit. Oportet enim est in exortibus redire partes. Ideo cũ a prima cæli parte uenerint & in eandẽ coefferit fuma foelicitas portendit. Quale fylle dictatori ostentũ datũ accipim⁹. Cætera ipfi mundi portio: minus p̄fa aut dira. Quædã fulgura enũciare nõ putat fas: nec audire: p̄ter q̄ si hoſpiti indicent aut parati. Magna obferuatioẽ hui⁹ uanitas: tacta iunonitæ de romæ depheta est: Scauro cõfule qui mox p̄cep̄s fuit. Noctu magis q̄ inter diũ fine tonitribus fulgurat. Vnũ aial hoĩem nõ semp extinguit: cætera illico: hũc uidelicet natura tribuẽte honorẽ: cũ tot beluæ uiribus præfert. Oia contrariis incubat partes. Homo mihi coũtrat ui: percuffus nõ expirat. Supne icũ coicipiũt. Vigilã icũs cõnuictibus oculis dormiẽs patẽntibus reperit. Homine ita examinatu cremari fas nõ est: cõdi terra religio tradidit. Nullũ animal niſi examinatu fulmine accenditur. Vulnere fulminatorũ frigidiora reliquo corpore funt.

¶ Que non feriantur fulmine. ¶ Ca. LVII.

QX his quæ terra gignunt lauri fructicẽ nõ icti. Nec unq̄ altius quinq; pedibus deſcendit in terrã. Ideo pauidi altiores specus tutiſſimos putant: aut tabernacula pelilibus beluarum quas uitulos marinos appellant: quonia hoc ſolum animal ex marinis nõ percutiat: ſicut nec euolucris aquilam: quæ ob hoc armiger huius cæli ſtingit in italia inter terracinam & ædẽm foctoia turres bellicis temporibus deſtere ſicri: quia nõ nullæ earum funt fulmine diruta.

De pdigioſis pluuiis lacte & ſanguie carne ferro lana laterib⁹ coctis. ¶ Ca. LVIII. Ræter hæc inferiore cælo relatu in monumeta est lacte & ſanguine pluuiſſe. M. Acilio. C. Porcio cõf. Et sæpe alias carne. ſicut. L. Volũtio Seruio Sulpicio cõf. Ex q̄ ea nõ p̄tuitiſſe q̄ nõ diripiſſent aues. Itẽ ſero in lucanis anno ante q̄. M. Cra. a parthis in trepẽtus est: nec q̄ cũ eo lucani milites: quorum magnus numerus in exercitu erat. Effigies quæ pluerat ſpõgiarũ fere ſimilis fuit. Auruſpices cauẽda præmonuerũt ſupna uulnera. L. autẽ Paulo C. Mar. cõf. laſna pluuit circa caſtellũ carilſanũ: iuxta q̄ poſt annũ. T. Annii Milo occiſus eſt. Eodẽ cauſam dicente lateribus coctis pluuiſſe in eiũs anni actũ relatu eſt.

¶ De crepitu armorũ & tubarũ de cælo audito. ¶ Ca. LIX.

Armorũ crepitu & tubæ ſonitu audito & cælo cimbricis bellis. accepimus. crebro q̄ & prius & poſtea. Tertio uero cõſulatu Marſii a Mamertinis & tudertibus ſpectata arma cæleſtia ab ortu occafuq; inter ſe concurrẽtia pulſiſq; ab occafu erant. Ipſum ardere cælum minime mirũ eſt. Et sæpius uifum maiore ui ignis nubibus correptis.

¶ De lapidibus & cælo cadentibus. ¶ Ca. LX.

Olebrat græci Anazagorã elazomeniũ olipiadis ſeptuageſime octauæ ſecũdo anno prædiſſiſſe cæleſtiu literarũ ſciẽtia qbus diebus: ſaxũ caſurũ eſſet e ſole. idq; factũ inter diu in thraciã parte ad ægos ſumẽ: qui eſſet nũc lapis oſtẽditur magnitudine uehiculi colore aduſto: comete quoq; illis noctibus ſagrate. Quod ſi q̄s pdictũ credat: ſi uul fateat necelle eſt maioris miraculi diuinitatẽ fuiſſe Anazagore. ſoluq; rerũ naturã iclectũ: & cõfundi oia ſi aut ipſe ſol lapis eſſe: aut unq̄ lapidẽ in eo fuiſſe credatur. Decide re tamẽ crebro non erit dubium. In abidi gymnaſio ex ea cauſa colitur hodieq; modicuſq; dam: ſed quẽ in medio terrarũ caſurũ. id Anazagoras: pdixiſſe narrat. Coliẽ & Caſſandriã: q̄ portidca uocitata eſt ob id deducta. Ego ipſe uidi in uocotiorũ agro pauloante delatum.

¶ De arcu cæleſti. ¶ Ca. LXI.

Areus uocamus extra miraculũ frequẽtes: & extra oſtẽtu. Nã nec pluuios quod aut ſerenos dies cũ ſide portẽdũt. Magniſeſtu eſt radiũ ſolis inſiſſum cauẽ nubi repulſa acie in ſolẽ refringi: colorũq; uarietatẽ mixtura nubiu aeris igniuq; fieri. Certe niſi ſole aduerſo nõ hũc: nec unq; niſi dimidia circuli forma nec noctu. Quãuis ariſtoteles probat aliquãdo uifum: quod tamẽ fatei idẽ nõ niſi trigefima luna poſſe. Fiũt aut hyeme maxime ab æquinoctio autũnali die decreſcente. Quo ruruſ creſcere ab æquinoctio uerno nõ exiſtũt: nec circa ſoſtitiuũ lõgiſſimis diebus: bruma uero hoc eſt breuiſſimis diebus: frequẽter. Idẽ ſublimiſ humilĩ ſole: humileſq; ſublimi. & minoreſ occidente uel oriente: ſed in la uicudinẽ diſſuſi: meridie exiſ: uerũ ambitus maioris. Aẽſtate uero p meridiẽ nõ cenunt.

fulminatio al

LVII.

LVIII.

LIX.

LX.

LXI.

De Tod. Luna uimbiũ al Arneum

De Tod. Luna uimbiũ al Arneum

De Tod. Luna uimbiũ al Arneum

De Tod. Luna uimbiũ al Arneum

De Tod. Luna uimbiũ al Arneum

De Tod. Luna uimbiũ al Arneum

De Tod. Luna uimbiũ al Arneum

De Tod. Luna uimbiũ al Arneum

De Tod. Luna uimbiũ al Arneum

De Tod. Luna uimbiũ al Arneum

De Tod. Luna uimbiũ al Arneum

De Tod. Luna uimbiũ al Arneum

De Tod. Luna uimbiũ al Arneum

De Tod. Luna uimbiũ al Arneum

De Tod. Luna uimbiũ al Arneum

De Tod. Luna uimbiũ al Arneum

Post autumnū æquinoctium quacūq; hora. Nec unq; plures simul q̄ duo. Cætera eiusdem naturæ non multis dubia esse uideo.

De grandine: niue pruina: nebula rore.

Ca.

LXII.

Grandinē coglaciato hymbra gigni: & niuem eodem humore mollius coactō pruinaem autem ex rore gelido. Per hyemē niues cadere non grandines ipsasq; grandines inter diu sæpius q̄ noctū: & multo celerius resolui q̄ niues. Nebulā nec æstate nec maximo frigore existere. Rores neq; gelu: neq; ardoribus: neq; uentis: nec nisi serena nocte. Gelando liquorem minui solutūq; glacie non eundem inueniri modum.

De nubium ymaginibus.

Ca.

LXIII.

Arietates colorū figurarūq; in nubibus cerni prout admixtus ignis superet aut uincatur. De proprietatibus cæli in locis.

Ca.

LXIII.

Preterea qualidā proprietates cæli quibuldā locis esse. Roscitās æstate africa noctes in italia locris & lacu uelino nullo nō die apparere arq̄us. Rhodi & syraculis nunq; tanta nubila obduci. ut non aliqua hora sol cernatur. qualia aprius suis referentē in locis. Hæc sint dicta de aere.

De natura terræ.

Ca.

LXV.

Equitur terra cui upi rerū naturæ partiū eximia propter merita cognomen inacidimus matere uenerationis. Sic hominum illa ut cæli dei: q̄ nos nācentes excipit: natos alit semelq; editos sustinet semper: nouissime complexa gremio iā a reliqua natura abdicatos: tu maxime ut mater operiēs: nullo magis sacramento q̄ quo nos quoc; sacros facit: etiā monumēta ac titulos gerēs: nomēq; progās nostrū: & memoriā extedēs contra breuitatē æui. Cuius numē ultimū iā nōnullis ipsecamur irasci graue: tanq; nesciamus hāc esse solā: quæ nunq; irascat hōi. Aquæ subeunt in ibres: rigescūt in gradines: tumescūt in fluctus precipitātur in torrétes. Aer desat nubibus: furit pcellis. At hæc benigna mitis: indulgens: usulq; mortaliū semp ancilla: quæ coacta generet. que spōte fundit: quos odores saporesq; quos succos: quos ætus: quos colores: q̄ bona fide creditū reddit: fœnus: q̄ nostrā causa alit. Pestifera enī animatiā: uitali spiritu habētē culpā: necesse est illi seminata excipere & genita sustinere. Sed in malis generatū noxa est. Illa serpētē homie pectso nō recipit amplius. penasq; etiā inertiū noie exigit. Illa medicas fundit hærbas: & semp hōi parturit. Quæ & uenena nostri miserta instituisse credi potest: ne in medio uitæ diræ famis mors terrarū meritis alienissima lenta nos cōsumeret tabe. ne lacerū corpus abrupta dispergerent: ne laquei torqueret pœna p̄postera: in cluso spiritu cui quereret exitus: ne in profundo questā morte sepultura fabulo fieret. ne ferri cruciatus scinderet corpus. ta est miserta genitor id. cuius facillimo haustu allibato corpore & cū toto sanguine extingueremur: nullo labore sitiētibus similes. Quō aliter defunctos nō uolucres nō feræ attingerēt terræq; serua retur qui sibi ipse perisset. Et ut uerū fateamur terra nobis malorū remediū genuit: nos illud uite fecimus uenenum. Nos enī & ferro quo carere nō possumus simili modo utimur. Nec tamen quereremur merito. etiā si maleficii causa attulisset. Aduersus unā quippe naturæ partē ingrati sumus: quasi quæ nō ad delicias quasq; nō ad contumelias seruiat hominī in maria iacitur ut freta amittamus: eruditer aq; ferro: ligno: igne: lapide fruge: oibus cruciat horis: multoq; plus ut deliciis q̄ ut alimētis nostris famuletur: illa tamen quæ sūma patiaē: atq; extrema cute tollerabilia uidētur. Penetramus in uiscera auri argentiq; uēas & aeris ac plūbi metallā fodiētēs. Gēmas etiā & quosdā paruulos quærimus lapides seropibus in profundū actis. Viscera eius extrahimus: ut digito gestet gēma q̄ petimus. Quot manus atēditur ut unus nitet articulus. Si ulli essent inferi iā pfecto illos auaritiæ atq; luxuriæ cuniculi refodissent. Et miramur si eadē ad noxa genuit aliq; Feræ enī credo custodiunt illā: arcenq; sacrilegas manus. Nōne inter serpētēs fodimus. Et uenas auri tractamus cū ueneni radicibus. Placatiore tamē dea utimur ob hoc: q̄ oēs hi opulentiē exitus ad scelestesq; & bella tendunt: quæq; sanguine nostro irrigamus in sepulchris ossibus tegimus. Quibus tamē uelut exprobatō furore tandē ipsa se obduci. & scelera quoq; mortaliū occulcat inter crimina ingrati animi & hoc dixerim q̄ naturam eius ignoramus.

De forma terræ.

Ca.

LXVI.

St autē figura p̄ma de qua cōsensūs iudicat. Obsecerte dicimus terræ globū: quem uerticibus includi fateamur. Neq; enī absoluti orbis est forma in tanta montium excelitate tanta camporū planitie: sed cuius amplexus si cuncta linearū cōprehendātur am-

inione hte pomt pl
a li xvi in primis

mi pœte. inprimis alius
infulto fite graue l' loue

perit

era non desit q̄ p̄sent
ui p̄sentis huiusmodi

indus q̄st quā hō mō
mias.

exodit

indus q̄st m̄ cont' ecc
et eror plerū q̄ non
cedidit esse infus

q̄ q̄no hly
replatur f. n.

ingressu

domica a q̄b
quid h̄c h̄c
hō. h̄c h̄c h̄c
Perig. q̄

uillit
p̄sentis
al' rati

o m̄
al' face que
et in p̄sentis
aqua q̄ p̄sent

terranata
f̄m̄ d' rati

of quos tel

q̄ p̄sentis

bitu. figurā absoluti orbis efficiat. id quod ipsa rerum natura cogit ratio: nō eisdem causis quas articulimus in celo. Nam in illo caua in se cōuexitas uergit: & cardini suo hoc est terre undiq; incūbit. Nec ut solida atq; conferta assurgit intumescenti similis. extraq; protenditur. Mundus in centrum uergit. At terra exit a centro. inmensum eius globum in formā orbis assidua circa eam mundi uolubilitate cogente.

De Antipodibus an sint.

Ca.

LXVII.

I Ngens hic pugna litterarū: cōtraq; uulgi opinionionem circumfundi terræ homines undiq; cōuertitq; inter se pedibus stare: & cunctis similem esse cæli uerticē: ac similia modo ex q̄cūq; parte mediā calcarī illo querēte cur nō decidat cōtra sitū: tanq; & ratio praestro sit ut nos nō decidere mirentur illi. Interuenit sententia quīs id oculi p̄ba bilis turbā inequali globo: & si sit figura pinæ nucis nihilominus terram undiq; icili. Sed quid hoc refert alio miraculo ex oriente. Pendere ipsos ac nō cadere nobilicūmce uo spiriti? uisimundo praesertim inclusi dubium sit: an possit cadere natura repugnante & quo cedat negante. Nam sicut ignium sedes non est nisi in ignibus. aquarum nisi in aquis. spiritus nisi in spiritu: ita terræ arcubentibus cunctis nisi in se locus non est Globum tamē effici mirum est in tanta planitie maris camporum. Cui sententia adest Dicaearchus uir in primis eruditus. regum cura permensus montes. ex quibus altissimum prodidit Pelion. M. c. l. passuum ratione ppendiculi nullam esse eam portionem uniuersæ rotunditatis colligēs Mibi ierata hæc cōiectura uidetur. Haud ignoro quosdam alpii uertices lōgo tractū nec breuiores quinquaginta milibus passuum assurgere. Sed multo maxime hæc pugna est: si coactā in uerticem aquarū quoq; figurā credere cogatur. Atq; nō aliud in rerum natura aspectu māifestius. Nam dependentes ubiq; gurtæ paruis globantur orbibus. Et pulueri illatæ: frondiū q̄lanugini iposite absoluta rotunditate cernuntur. Et in poculis repletis media maxie tumēs. Quæ pp subtilitate humoris mollitiq; in se residente rōe facilius q̄ uisu deprehenduntur. Idq; ē magis mirū i poculis repletis addito hūore minio circūfluere qd̄ fūgit. Contra euenire pōdenbus additis ad uicenos sepe denarios. Iga itus recepta liqore i uerticē arcolat. ut cumulo eminēte i fusa dilabatur. Eadē est cā ppter quā e nauibus terra nō cernatur e nauium malis conspicua. At procul recedente nauigio si quid quod fulgeat religitur in mali cacumine: paulatī descēdere uideat: & postremo occultetur. Deniq; oceanus quē fatemur ultimū: quā nō alia figura cohereret: atq; nō decideret: nullo ultra margine includente: ipsū id ad miraculum redit: quo nā modo etiā si globetur extremū nō decidat mare. Contra q̄ ut sint plana maria: & quia uidetur figura nō: posse id accidere magno sui gaudio magnaq; gloria inuentores graeci docent subtilia tegeometrica. Namq; cum e sublimi in inferiora aquæ ferantur: & si hæc natura earū confessā: nec qsquā dubitet i littore ullo accessisse eas. quā longissime de uexitas passa sit: proculdubio apparere quo quid humi lius sit proptius a centro esse terræ: oēsq; lines quæ emittantur ex eo ad proximas aqs breuiores fieri quā quæ ad extremū mare a primis aqs. Ergo totas omniq; ex parte aquas uertere in centru: ideoq; non decidere: quoniam i interiora nitantur. Quod qdē & ita formal se artifex natura credi debet: ut cū terra arida & sicca constare per se: ac sine hūore non posset: nec rursus stare aqua nisi sustinente terra mutuo āplexu iungerentur: hac sinus pāden te illa uero pmeante totā intra extra supra: uenis ut uinculis discurrentibus: atq; etiā i summis iugis erumpente. quo spiritu acta & terræ pondere expressa siphonum modo emicat: tātūmq; a periculo decidendi abest: ut in summa quæq; & altissima exiliat. Quæ ratio māifestum est quare tot fluminum quotidiāno accessu maria nō crescant.

Quomodo aqua sit terræ innexa.

Ca.

LXVIII.

St igitur intoto suo globo tellis medio ambitu prædicta circūfuo mari: nec argumētis hoc inuestigandum: sed iam experimentis cognitum.

De nauigatione maris & fluminum.

Ca.

LXVIII.

Gadibus colūsijs Herculis Hispaniæ & galliarū circuitu totus hodie nauigat occidens. Septentrionalis uero oceanus maiore ex parte nauigatus ē aulpicis. Diouiu Augu. germaniā classe circumuēctā ad cibrorum promotōriū: & inde immenso mari prospecto aut fama cognito: ad lythicā plagam & hūore nimio rigentia. Propter q̄ minime uerisimile est illie maria deficere: ubi uis humoris supet. Iuxta uero ab ortu ex idico mari sub eodem sidere pars tota uergens i caspium mare per nauigata ē macedonū annis Seleucho

qui excedit a Centro rēndi in Cœli rēnd.

al ipsam

ignero
usiq; ab
De Rounditate aq

Quare stare nō desit

⊙

Siphonū s̄d̄ s̄ophonū h̄
quare maria nō cres
Lucentia ei p̄li in hoc d̄p̄
ab f̄p̄le qui d̄re maris
retere p̄ s̄an̄m̄m̄y f̄re
at̄ore lucentia quare e
m̄ra p̄ solū q̄m̄p̄a
p̄ d̄re p̄cip̄at̄ a rō

Mare Caspiū
n̄m̄q; est in quibus d̄
que q̄ p̄p̄at̄ a d̄p̄
quō p̄t̄e Caspij.

Seleucus p̄recep̄t Alle
magis in Asia

b

atq; Antiocho regnantibus. quæ seleuchida atq; antiochida ab ipsis appellari uoluer. Circa caspium quoq; multa oceani litora explorata: paruocq; breuius quã totus hinc aut illinc septemtrio eremigatus. Vt tamẽ coniecturæ locum sit quoq; nõ relinquã ingens argumentũ paludis mæoticæ: siue ea illius oceã sinus ẽ: ut multos aduerto credidisse: siue angustio sinu discreti resignatio. Alio latere Gadum ab eodẽ occidite magna pars meridiana sinus ambitu mauritanæ nauigatur hodie. Maiorẽ quidem eius partẽ & oriẽtis: uictoria. Magni Alexandri iustitruere usq; in arabicum sinum. In quo res gerente. C. Cæsare Augusti filio signa nauium ex Hispaniisibus naufragiis ferunt agnita. Et Hãno Carthaginis potentia florente circumuectis a gadidus ad finem arabicæ nauigationẽ eam prodidit scripto. Sicut ad extrema europæ noscenda missus eodẽ tẽpore Himilco. Præterea Nepos Cornelius auctor ẽ. Eudoxũ quẽdam suã arate cũ Latherũ regem fugeret arabico sinu egressũ gades usq; puectũ. Multoq; ante eũ Cœlius Antipater uidisse se qui nauigasset ex Hispania i Aetioptiã cõuertii gratia. Idem Nepos de septemtrionali circuitu tradit. Qu. Metello Celeri. C. Afrãtani in consulatu collegæ sed tum galliæ procõsulũ indos a rege sueuorum dono datos q; ex India cõuertii causa nauigantes tempestatibus essent in Germaniam abrepti. Sic maria circumuicta undiq; diuidio globo partẽ orbis auferit nobis: nec ide huc nec hic illo puio tractu. Quæ cõceptio aptadetegendæ mortalium uanitati potere uiderur: ut totũ hoc quod est in quo singulis nihil factis est ceu subiectum oculis quãtũ sit ostendam.

Quæ portio terræ habitetur. **Ca. LXX.**

I Aã primũ in dimidio cõputarimibi uidetur tãquã nulla portio ipsi decedat oceano qui toto circumdatus medio & oēs cæteras fundens recipiens aquas: & quicquid exit in nubes aut sydera ipsa tot & tantæ magnitudinis pascens: quo tandem amplitudinis spatio terra creditur habitari: i proba & infinita debet esse tam uastæ mollis possessio. Adde quod ex relicto spatio plus abstulit cælum. Nam cum sint eius quinq; partes quas uocant Sonas infesto rigore & æterno præmitur gelu omne quicquid est subiectum duabus extremis utriusq; circa uertices hunc: qui trionum septem uocatur: eũq; qui aduersus illi austrinus appellatur: perpetua caligo utrobicq; & alieno molliorum syderum: aspectu maligno: ad pruina tantum albicans: lux uero media terrarumque. solis orbita est exusta flammis: & cremata comminus uapore torretur. Circa quam quæ tantum inter exustam & rigentes temperantur. hæc ipsæ inter se non per uia præter incendium syderum: ita tres terræ partes abstulit cælum: oceani raptã incerto ẽ. Sed & relicta nobis una portio: haud scio. an etiam in maiore damno sit. Idem siquidem oceanus infusus: in multos ut dicemus sinus: ad eoc uicino accessu interna maria allatrat ut centum quindeci millibus passuum Arabicus sinus distet ab Aegyptio mari. Caspius uero. cccclxxv. millibus a pontico. Idem interfulus intrat per tot maria: quibus Affricam Europam Asiam: dispartit quantum terrarum occupet. Computetur etiam nunc mensura tot fluminum & tantarum paludum. Addantur & lacus stagna iam elata in cælum & ardua aspectu quoq; iugam siluæ ualleq; præruptæ & solitudines: ac mille causis deserta derrahantur. Hæc tot portiones terræ: immo uero ut plures tradidere mundi pœnus: neq; n. est aliud terra in uniuerso: hæc materia gloriæ nostræ hæc sedes: hic honores gerimus: hic exercemus imperia: hic opes cupimus: hic tumultuatur humanum genus: hic instauramus bella etiam ciuilia: mutuiq; cædibus laxiore facimus terram: & ut publicos furores gentium transeam: hæc in qua contentos pellimus: furtoq; uicini celsitem nostro solo affodimus: ut qui latissime rura metatus fuerit: ultraq; famam exegerit accolæ quõta terrarum parte gaudeat: uel cũ ad mensurã auaritiæ suæ propagauerit: quã tandem portionem eius defunctus obtineat.

Mediam esse mundi terram. **Ca. LXXI.**

M Ediam esse mundi totius haud dubiis constat terram argumentis: sed clarissime æquinoctii paribus horis. Nam nisi in medio esse: æquales dies noctesq; habere nõ posse depræhenderetur: & dioptræ: quæ uel maxime ut confirmant eum æquinoctiali tempore ex eadem linea ortus: occasusq; cernatur & solstitialis exortus per suã lineã brumalis occasusq; quæ accidere nullo modo possent: nisi in centro sita esset.

De syderum inæqualitate & de Eclipsi. Et ubi? **Ca. LXXII.**

Res autem circuli supradictis Sonis implexi inæqualitates temporum distinguit. Solstitialia a parte signiferi excelsissima nobis ad septemtrionalem plagam uertit

loris sit
non hinc
f ad opus
hoc fecit hinc
pauca nõ popte
morbili
era pasant hinc
ic si pli et platonẽ
Sane meo
placuit
pape
Inhabitabilis pignis
Inhabitabilis pignis
Inhabitabilis pignis
vniuersa
na est pignis milia
fruct
fram
ipã regule ad mens
d. aliquis raliã disp
may tã ppholabia

Septemtrio
militie
dignis
hic pignis
mã lop

contra ad alium polum brumalis. Item medio ambitu Signifer orbis incedens æquinoctialis. Relinquoꝝ quæ miramur causa in ipsius terræ figura est: quam globo similem & cū ea aquam iisdem intelligitur argumentis. Sic enim fit haud dubie: ut nobis septemtrionalis plagæ sydera nunquam occidant: contra meridianæ nunquā oriuntur. Rursusq; hæc ab illis non cernatur: attollente se contra medios uisus terrarum globo: septemtriones non cernūt trogoditæ & confinis Aegyptus: nec canopus italia. & quam uocant berenices crinæ. Itē qua sub Duobus Augusto cognominauere Cæsaris thronon: insignis ibi stella adeoq; manifesto assurgens fastigiu incuratur: ut canopus quartam ferè partem signi unius supra terram emineret Alexandria intuentibus uideatur: eadem a Rhodo terram quodammodo ipsa stringere in ponto omnino non cernatur ubi maxime sublimis septentrio. Idem a Rhodo absconditur magisq; Alexandria in Arabia Nouembri mense prima uigilia occultus. Secunda se ostendit in merose solstitio uesperis paulisper apparet: paucisq; ante exortum arturi diebus pariter cum diecernitur. Nauigantium hæc maxime cursus depræhendunt: & alia aduerso: alia partio mari subitocq; conspicuis atq; ut e freto emergentibus quæ in austru pilæ latere syderibus. Neq; enim (ut dixere aliqui) mundus hic polo excelso ferè attollit: ut undiq; non cernatur hæc sydera. Verum hæc eadē quibusq; proximis sublimiora creduntur: eadēq; demersa longinquis. Vtq; nunc sublimis in defectu positus uidetur hic uertex: sic in illam terræ de uexitate transgressis illa se attollunt residentibus quæ hic excelsa fuerant. quod nisi in figura pilæ accideret non posset. Ideoq; defectus solis ac lunæ uesperinos orientis incolæ nō sentiunt. nec matutinos ad occasum habitantes: meridianos uero sæpius. Nobili apud arabiam magni Alexandri uictoria luna defecisse noctis secunda hora prodita est. Eadēq; in sicilia exorientis. Solis defectum Vipsano & Fonteio cons. qui fuere ante paucos annos factum pridie cha. maias campania hora diei inter septimam & octauam sensit. Corbulo dux in in armenia inter horam diei decimam & undecimam prodidit uisū circuitu globi alia aliis detegente & occultante. Quod si plana esset terra sumul omnia apperent cunctis: noctesq; nō fierent inæquales neq; aliis quā in medio sitis paulo duodeci horarum interualla cernerentur: quæ nūc nō in omni parte similimodo congruunt.

Quæ ratio diurnæ lucis in terris.

Ca. LXXIII.

IDeo nec nox diesq; uis eadem toto orbi simul est: oppositu globi noctem aut ambitu diē afferente. Multis hoc cognitum experimentus. In africa hispaniaq; turium Hātibalis. In asia uero propter piraticos terrores: simili specularum præsidio excitato: in quis prænunciatos ignes sexta hora diei accensos sæpe cōpētū est: tertia noctis a tergo ultimis uisus. Eiusdem Alexandri cursor Philonides ex sicione ad clin mille & ducenta stadia nouem diei cōfecit horis. Inde q; quāuis decliui itinere tertia noctis hora, remeans est sæpius. Causa q; eūti cum sole iter erat: eundēq; remeans obuium contrario præuertebat occurſu. Qua de causa ad occasum nauigantes quāuis breuissimo die uincit spatia nostræ nauigationis ut solem ipsum comitantes.

Gnomica de eadem re & horologio primo.

Ca. LXXIII.

Alæq; horoscopa nō ubiq; eidem sunt usui: trecentis stadiis aut longissime etiā gentis mutantibus semet umbris. Solis itaq; umbilici quem gnomonem appellat umbra in aegypto meridiano tempore æquinoctii die paulo plus quā dimidia gnomonis mensuram efficit. In urbe roma nona pars gnomonis deest umbræ. In oppido anconina superest quinta. xxx. In parte italiæ quæ uenetia appellatur eisdem horis umbra gnomoni par sit. Vbi & quando nullæ umbræ.

Ca. LXXV.

Simili modo tradunt in syene oppido quod est supra alexandriam quinq; milibus stadiorum solstitii die medio nullam umbram iaci. Puteūq; eius experimenti gratia factum totum illuminari. Ex quo apparere solem illi loco supra uerticem esse: quod etiam in india supra flumē hy spasin fieri tempore eodem. Onesicritus scripsit. Cōstat q; in berenice urbe troglodytarū & inde stadiis. iiii. milibus octingentis. xx. eadē gente i prolemaidæ oppido quod in margine rubri maris ad primos elephantoꝝ uenatus cōditū est. Hoc idem ante solstitium quadrigenis quinis diebus toridēq; postea fieri: & post eos nonaginta dies in meridiem umbras iaci Rursus in meroe insula quæ est caput gētis æthiopicum quinq; milibus stadiorum a syene in anne nilo habitatur bis anno absumi umbras sole duodeuigesimam tauri partem & quartadecimā leonis obtinente. In india gente orū

Sulliguoſa q; and nuptia q; p;e; nō illa

globi uisus

in armenia

visum maris & medes
Anirole hanc a pō
nō dno troglodyta
Canoque stellam men
Canoque stellam men
Canoque stellam men
Canoque stellam men
Canoque stellam men
Canoque stellam men
Canoque stellam men
Canoque stellam men
Canoque stellam men

Cumque Arabe

in paphat

horoscopa
graphica præstata
q; nō p;e; nō illa

Horoscopa d' alia p;e;
hæc uidentur q; nō illa
dum p;e; nō illa

Suene

papa zombi

Regio India d' hanc p;e;
uidentur d' p;e; nō illa
p;e; nō illa
p;e; nō illa

mons. Quae malcus noie iuxta quem umbræ æstate in austrum hyeme ad septentrionem faciunt. Et quæ tantum noctibus ibi apparet septentrio. In eadem india patalis celeberrimum portu sol dexter oritur. Umbræ in meridiem cadunt. Septentrionem ibi Alexandro morante annotatam prima tantum noctis parte aspici Onescritus dux eius scripsit. Quibus in locis indicæ umbræ non sunt septentrionem non cospici: & ea loca appellari a scia: nec horas dinoscari ibi. ¶ Vbi bis anno umbræ: & ubi in cõtrarium.

¶ Ca. LXXVI.

T in tota troglodytice umbras bis. xlii. diebus in anno Eratosthenes in cõtrarium cadere prodidit.

¶ Vbi longissimus dies & ubi breuissimus.

¶ Ca. LXXVII.

Ic fit ut vario lucis incremento in meroe longissimus dies. xii. horas æquinoctiales & octo partes unius horæ colligat. Alexandria vero. xlii. horas. In italia xv. In britania xv. ubi æstate lucidæ noctes: aut dubie reprotmittunt: id quod cogit ratio credit. Solstitialibus diebus: accedente sole propius verticem mundi angusto lucis ambitu subiecto terræ cõtinuos dies haberi senis mensibus: noctesq; diuerso ad brumam remoto. Quod fieri in insula tyle Pythias massiliensis scripsit: sex dierum navigatione in septentrionem a britania distante. Quidam vero in roma quæ distat a Canalduno britaniæ oppido circiter ducentis milibus affirmant. ¶ Item de horologio.

¶ Ca. LXXVIII.

Mbrarum hanc rationem & quam uocant gnomonicam inuenit Anaximenes milesius Anaximandri de quo diximus & Taletis discipulus: primusq; horologiũ quod appellant sciotericon lacedæmonæ ostendit.

¶ Quomodo dies obseruentur.

¶ Ca. LXXIX.

Tpsum diem alii aliter obseruauerunt. Babylonii inter duos, olis exortus. Athenienses inter duos occasus. Umbræ in meridie in meridie. Vulgus omne a luce ad tenebras Sacerdotes romani & qui diè diffiniere ciuile: item ægyptii & hipparchus a media nocte in mediã. Minora autè interualla esse lucis inter ortus solis iuxta solstitia quæ æquinoctia apparet. quia positio signiferi circa media sui obliquior est: iuxta solstitium uero rectorior.

¶ Differentia gentium & ratio.

¶ Ca. LXXX.

Ontexeda sũt his cælestibus nexa causis. Namq; athiopas vicini syderis. uapore torreri: adustisq; similes gigni: barba & capillo uibrato nõ est dubium. Et aduersa plaga mundi atq; glaciali candida cute esse gentes flauis pmissas crinibus. Tunc uero ex cæli rigore & illas mobilitates habentes. Ipsorumq; crinium argumento illis in supera succũ reuocari natura uaporis. His in inferas partes depelli humore deciduo. Hic graues feras: illic uarias effigies animalium puenire & maxime alitum & in multas figuras gigni uolucres. Corporum autem pceritatem utrobiq; illic ignium nisus: hic humoris alimẽto. Medio uero terræ salubris utrinq; mixtura: fertilis ad omnes tractus: modicus corporũ habitus: magna & in colore temperies: Ritus molles: sensus liquidos: ingenia fecunda totiusq; naturæ capacia. Iisdem imperia quæ nõquã extimefcẽtib; fuerint: sicut ne ille quidem his paruierint auulsa ac pro uincitate naturæ urgentis illas solitarie.

¶ De motu terræ.

¶ Ca. LXXXI.

Abiliorum placita motus terræ hiatuq; & cætera oia ui syderum existimant fieri. Sed illorum triũ quibus fulmina assignant. Fieri aut hæc meantiũ cũ sole aut cõgruentiũ: & maxie circa qdrata mudi. Præclara quædam esse & imortalis i eosi credimus: diuinitas phibetur Anaximandro milesio physico: quæ ferũ lacedæmonis prædixisset: ut urbem ac tacta custodirent. In stare. n. motum terræ. Et tum urbs tota eorum corruit. Et raygeti montis magna ps ad formam puppis emines abrupta: cladem insup eam ruina pressit. Phibetur & pherecydis pythagoræ doctoris alia cõiectatio: sed & illa diuina. Haustu aquæ c puteo præfensisse ac prædixisse ibi terræ motum. Quæ si uera sunt quãtũ a deo tandem uideri possunt tales distare dũ iuuant? Et hæc quidẽ arbitrio cuiusq; existimanda relinquantur. Ventos in causa esse nõ dubium reor. Neq; enĩ unquã intremiscũt terræ nisi sopito mari: cæloq; adeo tranquillo ut uolatus auiũ nõ pendeat substracto omi spiritu quæ hit: nec unq; nisi post uentos cõditos. s. i. uenas & cauernas eius occulto afflatu. Neq; aliud est in terra tremor q̃ in nube contrituũ. Nec hiatus aliud: quã cũ fulmẽ erupit: incluso spiritu lucente: & ad libertatem exire nitere.

¶ De terræ hiatibus.

¶ Ca. LXXXII.

C Ariē itaq̄ quatitur: & mira eduntur opera: alibi p̄stratis mœnibus: alibi hiatu profundo haustis: alibi egestis molibus: alibi emissis ânibus: nōnunquā etiā ignibus calidis ue fōtibz: alibi aduerso fluminū cursu, præcedit uero conitaturq̄ terribilis sonus: alias murmur similiū mugitibus aut clamori humano armorum ue pulsatiūm fr̄gori: p̄ qualitate materiæ excipientis formaq̄ uel cauernarum uel cuniculi: per quē meat exilius grassate in angusto eodē rauco: in recuruis resurgente: in duris feruente: i humidis flu&uante & stagnantibus. Itē feruente contra solida. Itaq̄ & sine motu sæpe editur sonus nec simplici modo quatitur unq̄: sed tremit uibratq̄. Hiatus uero alias remanet ostendens quæ forbit: alias occultat ore cōpresso. Rursusq̄ ita indulto solo ut nulla uestigia extent: urbibus plerūq̄ deuoratis agrorūq̄ tractu hausto. Maritima autem maxime quatuntur. nec moniosa tali modo carent. Exploratum est mihi alpes apenninas sæpius tremuisse. Et autūno ac uere terræ crebris mouentur: sicut fiunt fulmina. Ideo galliæ & ægyptus minime quatuntur: quoniam hic æstatis causa obstat: illichyemis. Item noctu sæpius quā inter diu. Maximi autē futuri signa motus existunt: hi matutini uespertiniq̄: sed propinqua luce crebri. Interdiu autem circa meridiē fiunt: & solis lunæq̄ defectu: quoniam tēpestates tunc sopiuntur. Præcipue uero cum sequitur hymbrem æstus hymbres ue æstum.

Signa motus futuri.

LXXXIII.

M Augantes uero sentiunt nō dubia coniectura: siue statu tumescente fluctu subitoto: aut quatiēte istū. Intremunt uero & in nauibus posita æque quā i ædificiis: crepitūq̄ prænuñtiant. Quin & uolucres non impauide sedent. Est & in cælo signum præceditq̄ motu futuro: aut interdiu aut paulo post occasum sereno ceu tenuis linæ nubis in longum porrecta spatū. Est & in puteis turbidior aqua: nec sine odoris tedio.

Auxilia contra motus futuros.

LXXXIII.

Icut & iisdē est remedium: quale cloacæ & crebri specus p̄bent. Præcōceptum enī spiritum exhalant, quod i certis notatur oppidis: quæ minus quatuntur. crebris ad purgādā elumiēt cuniculis cauata. Multoq̄ sūt tutiora i iisdē illis q̄ pedēt: sicut neapoli i italia i telligitur: parte eius quæ solida ē ad tales casus obnoxia. Tutissimi sūt ædificiorū fornices: angulū quoq̄ parietū: p̄tēsq̄ alterno pulsu renitente. Et latere terrēo facti parietes minore noxa quatuntur. Magna differentia est & i ipso genere motus. Plurūb' siquidē modis queritur. Tutissimum est cum uibrat crispante ædificio rum crepitu: & cū i tumescit assurgens: alternoq̄ motu residet innoxium: & cum cōcurrētia tēcta cōtrario ictu arietant: quoniam alter motus alteri reniitur. Vndantis inclinatio & fluctus more quadā uolutatio infesta est: aut cum in unam partem totus se motus impellit. Desinunt autē tē mores cum uentus emerit. Sin uero durauere: nō ante quadraginta dies sistūtur. Plerūq̄ & tardius: utpote cum quidam annuo & biēniū spatio durauerint.

Portenta terrarum semel uisa.

LXXXV.

Actum est & hoc semel: quod equidem i hetruscæ disciplinæ uoluminibus inueni ingens terrarū portentū. L. Martio. Sex. Iulio cons. in agro mutinensi. Nāq̄ montes duo inter se concurrerunt crepitu maximo assultates recedentesq̄: iter eos flamma fumoq̄ in cælum exeunte interdiu spectante e uia æmilia magna equitum romanorū familiarūq̄ & uiatorum multitudine. Eo cōcursu uillæ oēs elisæ. Animalia pmulta q̄ intra fuerant examinata sūt: āno ante sociale bellū: quod haud scio an funestius ipsi terræ italiæ fuerit quā ciuile. Nō minus mirū ostentū & nostra cognouit ætas: anno Neronis principis supremo sicut in rebz eius exposuimus: pratis oleisq̄ intercedētē uia publica in cōtrariis sedes transgressis in agro marucio prædiis Vectii Marcelli equitis ro: res Neronis pcuratis.

Miracula terræmotus.

LXXXVI.

Iunt simul cum terræmotu & iundationes maris eodē uidelicet spiritu infusi: aut residentis sinu recepti. Maximus terræ memoria mortalium extit motus Tyberii Cæsaris p̄cipatu. xii. urbibus asiæ una nocte prostratis. Creberintus punico bello intra eun de ānū septies atq̄ quinquagies nūtiatus romā. Quo quidē anno ad thrasimēniū lacū dimicantes maximū motum nec p̄cni fensere nec romani. Nec uero simplex malum aut in ipso tantū motu piculū est. Sed par aut maius ostentū nunq̄ urbes roma tremuit ut non futuri euentus alicuius id prænuñtium esset.

Quibus locis maria recesserint.

Ca.

LXXXVII.

biii

Quæ Adæ nascētū causa terrarum ē cū idē ille spiritus attollendo potens solo nō ualet erumpere. Nascitur enim: nec fluminū tantū iuectū sicut echinades insulæ ab acheloo amne quæ dicitur: miraq; pars ægypti a nilo. In quā a pharo insula noctis & diei cursū fuisset Homero credimus. Nec recessu maris sicut idē circens. Quod accidisse & in ambraciæ portu decē milium passuum interuallo & atheniensū quinq; milia ab pyræum memoratur. Erat ephesi ubi quōdā ædē Dianæ alluebat. Herodoto quidē si credimus mare fuit supra mentis ubi usq; ad æthiopū mōtes. Itaq; a planis arabiz mare circa ilium & tota theuthranie: q̄q; campos intulerit meander.

Ratio insularum enascentium. **Ca.** LXXXVIII. Ascuntur & alio modo terræ: ac repente sin aliquo mari emergunt uelut paria se cum faciente natura: quæq; hauserit hiatu alia loco reddente.

Quæ & quibus temporibus enatæ sunt. **Ca.** LXXXIX.

Quæ Laræ iam pridem insulæ delos & rhodos memoriæ produntur enatæ. Postea minores ultra melo: anaphe. inter lennum & hellespontum nea: inter lebedum & theon alonci: inter cycladas olympiades. cxxxv. anno quarto thera & therasia. inter easdem post annos. cxxx. hiera eademq; oliu tomate. Et ab ea duobus stadiis post annos. cx. in nostro æuo. M. Iunio Syllano & L. Balbo. conf. ad. viii. iudus iulii thia.

Quas terras interrumpierint maria. **Ca.** LXXXX.

Nte nos & iuxta italiam iter æolias insulas: itē iuxta cretam emerit e mari mille quingetum passū una. Cū calidis fontibus altera olympiades. cxliiii. anno tertio i thulco sinu flagrans hæc uiolētō cū flatu. Proditur quoq; memoriæ magnā circa illam multitudinē piscium fluitantē cōfestim expirasse quibus ex iis cibus fuisset. Sic & pythecusas i cæpao sinu ferunt ortas. Mox in iis montē epocon cū repente flama ex eo emicuisset campestri æquarum planitie. in eadem & oppidū haustū pfundo: alioq; motu terræ stagnū emeruisse. Et alio puolutis montibus insulam extitisse prochitam. Nāq; & hoc modo insulas rerum natura fecit. Auellit siciliam italiæ: cyprum syriæ: euboæam bætiæ: euboææ atlantem & macriam: belbicum bithyniæ: leucosiam syrenum promontorio.

Quæ insulæ continenti adiunctæ. **Ca.** XCI.

Rivus abstulit insulas mari iunctaq; terris. Antissam lesbos: zaphirium halicarnasos: ethusa mindo: domiston & pernem mileto: arthcmisla partenio pmontorio hybanda quondam insula ioniz. cc. nunc a mari abest stadiis. Syritē ephesus i mæteraniam habet. Derasidas & sophonā uicinā ei magnesia. Epidaurus & orico insulæ esse deserunt.

Quæ terremoto mari permutatæ. **Ca.** XCII.

Torū abstulit terras primum oim ubi atlanticum mare ē (si Platoni credimus) in medio spatio. Mox interno: quæ uidemus hodie mersam acarnaniam ambraciō sinu achaiam corinthio: europam asiāq; propontide & ponto. Ad hoc prupit mare leucada antiurum: hespontium: bosphoros duos.

Quæ terræ ipsæ se forbuerunt. **Ca.** XCIII.

Tq; ut sinus & stagna præterea: ipsa se condens terra deuorauit. Cybotū altissimū montē cū oppido curite: syphilū in magnesia. Er prius in eodem loco clarissimam urbē quæ tātalis uocabatur. Galanis & calanies urbiū in phœnicie agros & cum ipsiis phægium ætiopiæ iugum excelssimum: tāquā non infida grassarentur & littora.

Quæ urbes hauste sint a mari. **Ca.** XCIII.

Pyrriā & antistā circa meotin pōtus abstulit. Elicen & burā sinus corinthius: quarū in alto uestigia appent. Ex insula ææa aplius. xxx. milia passuum abrupta subitō cū plurimis mortalium rapuit. Et in sicilia dimidiam ryndarida urbem ac quicquid ab italia deest. Similiter in bætiæ & eufusina. **De Piaculis.** **Ca.** XCV.

Otus eniuero terræ sileantur & qcquid ē: ubi saltē busta urbiū extāt. Simul ut terræ miracula potius dicamus quā scelera naturæ. Et hercule nō cælestia enarratu disticiliora fuerint. Metallorum opulētia tam uaria: tā diues: tā fecunda: tot sæculis subonens: cū tantū quotidie orbe toto populentur ignes: ruinæ: naufragia: bella: fraudes: tantū uero luxuria & tot mortales cōterant. gemarum pictura tam multiplex. Lapidū tam discolorēs maculæ. Interq; eos candor alicuius præter lucem omnia excludens. Medicarum fontium uis. Igniū tot locis emicantiū ppetua tot sæculis icēdial. Spiritus letales alibi aut scrobibus emissi: aut ipso loci situ mortiferi. Alibi uolucibus tantum. ut forasce uici/

no urbi tractu. Alibi præter cæteris animantibus: nonnūq̄ & homini: ut in sinuesano agro & puteolano sunt: quæ spiracula alii uocant. alii charoneas scobres mortiferum spiritū exhalantes. Item in hirpinis a sancti ac methis eundem locum: quem qui intrauere moriūtur. Simili modo hirapoli in asia matris magne tantum sacerdoti innoxium. Alibi fatidici specus quorum exhalatione temulentis futura precinunt: ut delphis nobilissimo oraculo. Quibus in rebus quid possit aliud causæ afferre mortalium quispiam quæ diffusæ per omnē naturæ subinde aliter: atq; aliter numen erumpens.

De terris semper trementibus.

Ca. XCVI.

Q Vædam uero terræ ad ingressus tremunt sicut in Gabinensi agro non procul urbe Roma iugera ferme ducenta equitantium cursu.

De insulis semper fluctuantibus.

Ca. XCVII.

S Imiliter in reatino quædam insulæ semper fluctuant: sicut in agro cebubo: & eodem reatino mutinensi stationensi: in uadimonis lacu: & ad cutilias aquas opaca silua quæ nunq̄ die ac noctu eodem loco uisitur. In lydia aquæ uocantur calami nō uetis solium: sed etiam cōtis uel quolibet impulsu: multorum ciuium mithridatico bello salus. Sūt & in nymphoe paruæ saltares diuæ: quoniā in symphonix cantu aditus modulantium pedū mouentur. In tarquinensi lacu magno italix duo nemora circumferuntur nunc triquetra figuram edentes: nūc rotundam complexu uentis impellentibus. quadratam nunquā.

Quibus in terris non pluat: & acruata terrarum miracula & cæterorum elementorum.

Ca. XCVIII.

C Elebre fanum habet Veneri paphos: in cuius quandam aream non impluit. Itē in heca oppido treadis circa simulachrū Mineruæ. In eodem relicta sacrificia nō putrescunt. Iuxta marpasa oppidum Asiæ cautes stat horrenda: uno digyto mobilis. Eadem sitoto corpore ipellarur resistes. In taurorum peninsula i ciuitate parasino terra ē qua sanatur omnia uulnera. Ac circa ason troadis lapis nascitur: quo consumitur omnia corpora: sarcophagus uocatur. Duo sunt montes iuxta flumē Indū: alteri natura ē ut ferrū omne teneat: alteri ut respuat. Itaq; si sunt clauī i calciamēto uestigia auelli in altero nō posse: i altero sisti. Locris & crotone pestilentia nunquam fuisse nec ullo terræ motu laboratum annotatum est. In lycia uero semper a terremotu. xl. dies serenos esse. In agro harpauio frumētum satū nō nascitur. Ad aras mutias inueniente & apud tusculanū: & in silua ciminia loca sunt in quibus in terram depacta nō extrahuntur. In crustumino natū fœnū ibi noxiū: extra salubre est. Et de aquarum natura complura dicta sunt.

Ca. XCIX.

Qua ratione æstus maris accedant & recedant.

S Ed æstus maris accedere & reciprocitare maxime mirum est. Pluribus quidem modis accidit. Verum causa in sole: lunaque. Bis inter duos exortus lunæ affluunt bis que remeant uicenis quaternisque semper horis. Et primum attollentes se cū ea & mundo intumescentes. mox a meridiano cæli a fastigio uergente in occasum residentes. Rursusque ab occasu subter a cæli ima & meridiano contraria accedente inūdātes. Hic donec iterum exoriantur se sorbentes. Nec unquam eo dem tempore quo pridie refluūt: ut ancilante sydere trahenteque secum auido haustu maria & assiduo aliūde quam pridie ex oriente partibus tamē interuallis reciprocis: senisq; semper horis non cuiusq; diei aut noctis aut loci: sed æquinoctialibus: ideoque inæquales uulgarium horarum spatio utcunq; plures in eas aut diei aut noctis illarum: mēsuræ cadunt. & equinoctio tantum pares ubiq; Ingens argumentum plerumque lucis ac uicis etiam diurnæ: hebetes esse qui negent subtermeare sydera: ac rursus eadem resurgere: similemque tetris immo uero uniuersæ naturæ & inde faciem in iisdem ortus occasusq; operibus non aliter sub terra manifesto syderis cursu alio uicefectu quā cum præter oculos nostros feratur. Multiplex etiānum lunaris differentia: primumq; septenis diebus. Quippe modici noua ad diuiduam æstus pleniores ab ea exundant: plenæq; maxime feruent. Inde mitescunt. Pares ad septimam primis. Iterumq; alio latere diuidua augmentur. In coitu solis parcs. Plane eadem aquilōia & a terris longius recedente miores quā cum in austris digressa propiore uisu uim suā exerceat. p. oñios quoq; annos ad principia motus & paria incrementa centesimo lunæ reuocantur ambitu: augente ea cuncta: solis annuis casibus duobus æquinoctiis maxime effluentes & autumnali amplius quam uerno. Inanes uero bruma & magis solstitio. Nec tamē in ipsis quod dixi tem

porum articulis sed paucis post diebus: sicuti neq; in pleá aut nouissima sed postea: nec ita-
rim ut lunam mundus ostendat: occultet ue: aut media plaga declinet: uerum festre dua-
bus horis æquinoctialibus ferius: tardiore semper ad terras omnium quæ geruntur in cæ-
lo effectu cadente quâ uisu: sicuti fulguris & tonitruj & fulminum. Omnes. n. æstus i oc-
ceano maiora integunt spatia inundatq; quâ in reliquo mari siue quia torum in uniuersita-
te animosius est quâ i parte: siue quia magnitudo aperta syderis uim laxæ crassantis effica-
cius sentit eadem angustibus arcenibus. Quæ de causa nec lacus nec amnes similiter mouen-
tur. Octogenis cubitis supra britaniam intumescere æstus Pytheas massiliensis auctor est
Interiora autem maria clauduntur ut portu. Quibusdam tamen in locis spaciosior laxitatis
dicioni patet. utpote cum plura exempla sunt in tranquillo mari: nullorq; uelorum impul-
su tercio die ex italia peruectorum uticam æstu feruente. Circa litora autē maïs quâ in al-
to depræhenduntur himotus: quoniam & in corpore extremo pulsuum uenarum. i. spiritus
magis sentiunt.

¶ Vbi æstus extra rationem.

¶ Ca. C.

IN pleniq; tamē æstuaris propter dispares syderū in quoq; tractu exortus diuersi
existunt æstus tempore nō ratione discordes: sicut in syrtibus. Et quorūdam tamē
priuata natura est: uelut taurominitani erupi. Sæpius & in eubœa septies die ac no-
ste reciprocantes. Aestus idem triduo in mense consistit septima: octaua: nona: luna. Ga-
dibus qui est delubro Herculis proximus fons inclusus ad puteimodum alias simul cum
oceanō augetur: minuiturq; alias uero utrunq; contrariis temporibus. Eodem i loco alter
oceanī montidus consentit. In ripa bethys oppidum est cuius putei crescente æstu minui-
tur: augetur decedente: mediis temporum immobilis. Eadē natura in hispali oppido unū
puteo: cætaris uulgaris. Et pontus semper extra meat in propontidem in trorsus in pontū
nunquam refluxo mari.

¶ Miracula maris.

¶ Ca. CII.

OMnia plenilunio maria purgantur: quædam & stato tēpore. Circa messanā & mas-
simo similia expuuntur in litus purgantem: unde fabula solis boues ibi stabulari.
His dēde ut nihil quod equidem nouerim præteream. Aristoteles nullum animal
nisi æstu recente expirare affirmat. Obseruatum id multum in gallico oceanō & dunta-
xat in homine comperitum.

¶ Quæ potestas lunæ & terrena & maria.

¶ Ca. CIII.

Quo uera cōiectatio existit haud frustra spiritum sydus lunæ existimari. Et hoc esse
quod terras saturat: accedensq; corpora implet: abscedensq; inaniat. Ideo cū incre-
mento eius augeri cōchyliā: & maxime spiritum sentire quibus sanguis nō sit. Sed
& sanguinem hominum. esse: cum lumine eius augeri ac minui. Frondes quoq; ac pabula
ut suo loco dicitur sentire in omnia eadēdem penetrante ui.

¶ Quæ solis & quæ salum mare.

¶ Ca. CIII.

Taq; solis ardore siccatur liquor: & hoc esse masculum sydus accepimus torres cū
ita sorbensq;. Sic mari laste aptenti saporem incoqui salis aut quia exhausto inde
dulci tenuiq; q; facillime trahat uis ignea: omne asperius crassiusq; linquatur. Ideo
sumā equorum aquam dulciorem profunda. Tanc esse ueriores causā asperi saporis: quā
quod mare terre sudor sit æternus: aut quia plurimum ex arido misceatur illi uapore: at
quia terre natura medicatas aquas inficiat. Est in exemplis Dionysij siciliæ tyrannō cūpū-
sus est ea potentia accidisse q; prodigium: ut uno die in portu dulce secret mare.

¶ Item de natura lunæ.

¶ Ca. CIII.

Contrario ferunt lunæ femineum ac mox sydus atq; nocturnum soluere humorē
& trahere nō aufere. Id manifestū est qd feratū occisa corpora i tabe nisi suo resolu-
uat: sonorq; sopitis torporē tractū i caput reuocet. Glaciē refudat: cū itaq; hūicō spiritū
laxet. Ita pefari naturæ uices: semper sufficere aliis sydex elemēta cogētib; aliis uero fūdē
tib;. Sed i dulcib; aqs lunæ alimētū eē sicut i marinis solis. Vbi altissimū mare. Ca. CV

Altissimū mare. xv. stadiorū Fabianus tradit. Alii in ponto ex aduerso coraxorū gē-
tis uocat bathea pōti: tricecēsi fere a cōtinenti stadiis i mensā altitudinē maris traditū
uadis nūq; reptis.

¶ Miracula aquarum fontium & fluminū.

¶ Ca. CVI.

Irabilius id faciunt aquæ dulces iuxta mare ut fistulis emicantes. Nam nec aquarū
natura a miraculis cessat. Dulces mari inuehūtur leuiores haud dubie. Ideo & ma-
rinæ quarū natura grauior magis iuecta sustinet. Quædam uero & dulces inter se

supermeant alias. Vt in fucino lactu in uetus amnis: in latio addua in uerbano tincus: in
 benaco manticus: in seuino olliis: in lemano rhogainus. Hi transalpes superiores in italiam
 multorum millu transitu hospiales suas tantu nec largiores q̄ intulere aquas euehentes.
 Proditu hoc & in oronte amne syriae multu sc̄q̄ aliis. Quidam uero odio maris ipsa subeunt
 uada: sicut Aretusa fons syraculanus in quo reddunt iacta in alpheu: qui per olympia flu
 ens peloponnesia lictori infunditur. Subeunt terras rursus reddunt. Lycus in asia. Erasi
 nus in argolica. Tigris in mesopotamia. Et quae in Aesculapii fonte athenis iuxta sunt in
 phalerico reddunt. Et in atinate capo fluuius merlus post. xx. milia passuū erit. Et in aquia
 leuensi timauus. Nihil in phalatre iudee lacu qui bitumē gignit mergi pot̄. Nec in anie
 nix maioris arithisso. is quidē introfus pisces alit. In salentino iuxta oppidu mādu riam la
 cus ad margines plenus: neq̄ exhaustus aquis minuitur: neq̄ infusus augetur. In ciconum
 flumine & in piceno: lactu uelino lignum deiectū lapide cortice obducitur. Et in furio col
 chidis flumine adeo ut lapidē plerūq̄ duras adhuc integat cortex. Similiter in flumine sile
 ro ultra surrentu nō uirgulta modo iuxta: uerū & folia lapidescunt. alias salubris potus ei⁹
 aquae. In exitu paludis reatine saxū crescit: & in rubro mari oleū uirentescit frutices ena
 scuntur. Sed & fontiu plurimorū natura mira est feruore. Idē etiā in iugis alpū ipsoꝝ in
 mari: & iter italiae & enariae & ut in barano sinu & in liri fluuii multisq̄ aliis. Nā dulcis hau
 stus in mari plurimis locis ut ad chelidionias insulas & arabū: & ingaditano oceano. Parau
 norū aquis calidis herbā uirētes innascuntur: pisanorū ranæ. Ad uetulosanos in hetruria nō
 procul a mari pisces. In castine fluuii appellat scatebra frigidus abundantior æstate. In eo
 ut in archadiae stymphali enascuntur aquatiles musculi. In dodone louis fons cū sit gelidus
 & iuxta faces extingit si extingit adiuuatur accedit. Idē meridie semper deficit: q̄ de
 causa apouomenon uocat̄. Mox increfcens ad mediū noctis exuberat. Ab eo rursus sen
 sim deficit. In illyriis supra fontē frigidū expalaē uestes accenduntur. louis ammonis fons i
 terdum frigidus noctibus feruet. Inrogodytis fons solis appellatur dulcis: & circa meri
 diem maxime frigidus: mox paulatim tepescens ad noctis media feruere & amaritudine i
 festatur. Padi fons mediis diebus æstiuis uelut interquiescens semper aet. In tencedō insu
 la fons semper a tertia noctis hora in sextā ab æstiuo solstitio exūdāt. Et in delo insula ino
 pus fons eodē quo nihil modo: ac pariter cū eo decrefcit augetur. Contra timauū annē
 insula parua in mari est cum fontibus calidis: qui panter cum æstu maris crescut minū
 turq̄. In agro picinate transparentiu fluuius nouanus oibus solstitiis torres bruma siccatur
 In salifico clitūni amnis aqua potara candidos boues facit. In boetia amnis melas oues m
 gras. Cephilus ex eodem lacu profluens albas rursus nigras penitus. Ruffasq̄ iuxta ihum
 xantus: unde & nomen amni. In ponto fluuius astaces irrigat compos in quibus pasta oues
 nigro lacte æque gentes alunt. in reatino fons nemina appellatus alio atq̄ alio loco exori
 tur annone mutationem significans. Brūdusiu in portu fons inuolutas praestat aquas na
 uigantibus. Lyncestis aqua quæ uocatur acidula uini modo remolentes facit. ita in paphla
 gonia & in agro caleno: in andro insula templo Liberi patris. fontem nonis ianuarii sem
 per uini sapore fluere Mutianus ter conf. credit doctodofa uocatur: iuxta nonacrinam ar
 chadiae stix nec odore differens nec colore epota illico nefat: itē in beroso taurorū colle
 tres fontes sine remedio sine dolore mortiferi. In carinensi hispania agro duo fontes iux
 ta fluunt: alter oīa respuēs: alter absorbēs. in eadē gēre alius aurei coloris oēs ostēdit pisces
 nihil extra illā aquā ceteris differētēs. in comēti iuxta lariū lacū fons largus: horis singulis
 semp intumescit ac residet. in cythonia insula ante lesbum fons calidus latū fluit. Lacus fan
 naus in asia circūnascēte absynthio inficit. Colophone in Apolinis clari ipecu lacuna est
 cuius potu mira reddunt oracula bibētū breuiore uita. Amnes retrofluere & nostra uidit
 ætas. Neronis principis annis supremis sicut in rebus eius retulimus. iam oēs fontes astra
 te q̄ hyeme gelidiores esse quē salit: Sicut illa permira naturæ opera æs & plumbū in mas
 sa mergi: dilatata fluitare. Eiusdēq̄ ponderis alia sedere: alia inuehi. Onera in aqua facilius
 mouent. Thyre lapidem quīs grandem innatate: undēq̄ cōminutum mergi. Recentia ea
 dauera ad uadum labi: intumescētia attolli. Inania uasa haud facilius q̄ plena extrahi. Plu
 uia salinas aquas dulciores esse quam reliquas. Nec fieri salē nisi admistis dulcibus. Ma
 rinas rardius gelare: & celerius accendi. Hyeme mare calidius esse: autumno saltius: Om
 ne oleo tranquillari. Et ob id urines ore spargere: quoniam mitiget naturam asperam

supra
progr
me lant
mipiam

uictoria ad huc
st dicitur in font

Arctico mediu Mesoz
pudica mid Togran
triflanu
Arctico u hominu
Arctico ipse palus
Salsitas
Ciconias fons thron
mide. Scappi p. a
Phony.

Fenaria lapsula Campa

Serobica v. p. p. m. m. l.

in
m. m. m.

Tempus u. m. m. m. m. d.
Troglodytes habitans
in caueis
in h. m.

Meton v. m. g. e.

Quoniam u. m. m. m. m. m. m.
Dapud v. o. m. m. m. m. m.

at dicitur in
quodam loco dicit
et in h. m. m. m. m. m. m.
p. e. h. m. m. m. m. m. m.

Vere m.

Quoniam u. m. m. m. m. m. m.
m. m. m. m. m. m. m. m. m.

Ad huc

Arctico ipse palus

lucemq; deportet. Nives in alto mari non cadere. Cum omnis aqua deorsum feratur exili
re fontis: atq; etiam in ætæ radicibus flagrantis in tantu ut quinquagena & centena mi
lia passuum harenas flammaram globus eructet.

¶ Ignium & aquarum iuncta miracula & de maltha. ¶ Ca. CVII.

Ignis & ignium q; est naturæ quartum elementum reddamus aliqua miracula. sed
primum ex aquis. In comagene urbe famosata stagnum est emittens limum: maltha
uocant flagrantem. cum quid attingit solidi adheret. Præterea tactus sequitur fu
gientes. Sic defendere muros oppugnante Lucullo: flagrabatq; miles armis suis. Aquis et
accenditur. Terra tantum restingui docuere experimenta.

¶ De naptha. ¶ Ca. CVIII.

Similis est naturæ naptha: ita appellatur circa babiloniam: & in austriæ parthiæ
profluens bytuminis liquidi modo: Huic magna cognatio ignium: transfiliuntq; p
tinus in eam undecunq; uisum. Ita ferunt a Mediâ pelicem circumatam postq; sacra
catur ad aras accesserit corona igne rapta.

¶ De semper ardentibus locis. ¶ Ca. CIX.

Uerum in montiu miraculis ardet ætæ noctibus: semper tantq; æuo igniu materia
sufficit. Nivalis hybernis teporibus: egestq; cinerem pruinis operiens. Nec in illo
tantu natura sæuit exustionem terris denūcians. Flagrat in gage lyciæ mons chime
ra & quidem imortalis diebus ac noctibus flama. Ignem eius accendi aqua: extingui uero
terra aut foeno. Gnidius Ctesias tradit. Eadem in lycia ephesti montes tæda flammante tacti
flagrant adeo: ut lapides quoq; riuorum & harenæ in ipsis aquis ardêat: aliturq; ignis ille
pluuiis: Baculo si quis ex iis accenso traxerit sulcos riuos ignium sequi narrant. Flagrat in
bactris cophanti noctibus uertex. flagrat in medis & celtia gente cõfinio perfidis. Sufis q;
dem ad turrim albam. xv. caminis maximo eorum. Et interdiu. campus babiloniæ flagrat
quodâ ueluti piscina iugeri magnitudine. Item æthiopum iuxta heperiu montem stellaru
modo campi nocte nitent. Similiter in megalopolitanorum agro tameris internus sit ille iu
cundus: frondemq; densi supra se nemoris non adurens: & iuxta gelidum fontem semper ar
dens. Nymphi crater dira apolloniatis suis portendit ut Theopompus tradidit. Augetur
hymnibus: egeritq; birumet temperandû fonte illo inguq; stabili: alias omni bytumine dilu
tus. Sed quis hæc miretur? In medio mari hiera insula ardet. Aeolia insula iuxta italiã cû
ipso mari arsit per aliquos dies sociali bello: & donec legatio senatus p̄iuit. Maximo tamê
ardet in cendio theonochema dictum æthiopum iugum. Torrentesq; solis ardoribus flama
mas egerit. Tot locis tot incendiis rerum natura terras cremat.

¶ Ignium per se miracula. ¶ Ca. CX.

Præterea cum sit huius unius elementi ratio foecunda: seq; ipsa pariat: & miris cre
scat similibus: quid fore putandû est in tot rogis terræ? Quæ est illa natura quæ uora
citate audissimâ in toto mûdo sine dano sui pascit? Addatur nis sydera innumera ingenq;
sol. Addatur humani ignes: & lapidû quoq; insiti naturæ: atrita inter se ligna: iâ nubium
& origines fulminum. Excedit profecto oia miracula ullum diẽ fuisse: quo nõ cuncta fla
grarent: cum specula quoq; cõcaua: aduersa solis radiis: facilius etiam accendantur: quã ul
lus alius ignis. Quid q; innumerables partu: sed naturales scætet? In nymphæo exit e petra
flama: quæ aqua accenditur. Exit & ad aquas scâtias. Hæc quidẽ inualida cû trãsit nec lôge
in alia durans materia. Viret & ætæno hunc fontẽ igneũ quidẽ existens fraxinus. Exit in muri
nensi agro stans uulcano diebus. Reperitur apud auctores subiectis ariciæ aruis si carbo
deciderit ardere terram. In agro sabino & sidicino unctû flagrare lapidem. In selentino op
pido natâ imposito ligno in saxum quoddâ ibi: sacrum proinus flama existere. In laciniæ
lunonis ara sub diuo sita cinerem imobile esse perflantibus undiq; procellis. Quin & repen
tinos ignes existere & in aquis. Et in corporibus etiã humanis emicuisse. Tra siuenum lacû
arsisse totû. Seruio tullio dormientis in pueritia ex capite flammam emicuisse. L. Martium
in hispania interemptis Scipionibus concionantẽ & milites ad ultionem exhortantem ar
sisse. simili modo Valerius Antias narrat. Plura mox & distinctius. Nunc enim quadã mix
tura rerum omnium exhibentur miracula. Verum egressã meis interpretationem naturæ
festinat legentium animos per totum orbem ueluti manu ducere.

¶ Terre uniuersæ mensura longitudo & latitudo. ¶ Ca. CXI.

Pars nostra terrarum de qua memoro ambiēte ut dictum est Oceano uelut innatās longissime ab ortu & ab occasu patet: hoc est ab india ad herculis colūnas gadibus sacratas octoginta quinque milia sexaginta octo milia passuū ut Artemidoro placet auctori. Vt uero isodorū nonaginta octo milia decem & octo. Artemidorus adicit amplius a gadibus circuitu sacri promontorii ad promontorium artaburū quo longissime fons percurrit hispaniā octingenta milia nonaginta unum: id mensura duplici currit uia. A gange anne hostioq; eius quo se in eoum oceanū effundit per indiam parthienēq; ad mynandru urbem syriæ in islico sinu positam quinquaginta quinque milia passuum decē & nouē. Inde proxima nauigatione cyprū insulā paratā lyciæ rhodū astypaleam in carpatio mari in insulas laconicā tēnarū. Lylibeū siciliæ. Caraliū sardinæ triginta quattuor. Deinde gades duo decim milia. Quæ mensura uniuersa ab eo mari efficit. lxxxviii. milia passuum. lxxix. Alia uia quæ certior itinere terreno maxime patet a gange ad euphratem amnē. l. m. passuum. xxi. Inde cappadociæ in miazaca. cc. milia. xliiii. Inde per phrygiā: cariæ: ephesum: quadringēta milia passuum. xciii. Ab epheso per ægeū pelagus delū ducenta milia. Isthmum ducenta duodecim milia. Deinde terra & laconico mari & corinthiaco sinu patrans peloponem si ducenta duo milia quingenti. Leucadē octuaginta sex milia quingenti. Corcyram totidem. Actocerauniā centū trigintaduo milia quingenti. Brundisium octoginta sex milia quingenti. Romam. ccc. milia sexaginta. Ad alpes usq; calcincomacum uicū quingenta decem & octo milia. Per galliā ad pyrenicos montes illibriū quingenta quinquaginta sex milia. Ad oceanū & hispaniā horam trecenta trigintaduo milia. Traiectu gadis septem milia quingenti. Quæ mensura Artemidori ratione nonaginta efficit sexaginta nouem. Latitudo autem terræ a meridiano situ ad septētrionem dimidio fere minor colligitur: quinquaginta quattuor milium sexaginta duo. Quo palam fit quātum & hinc uapor abstulerit: & illinc rigor. Neq; enim deesse arbitror terris: aut non esse globi formam. Sed inhabitabilia utrinq; incōperta esse. Hæc mēsurā currit a lictore ætiopici oceani: qua modo habitat ut ad me roen quingenta quinquaginta milia. Inde alexandriā duodecim milia quinquaginta. Rhodum quingenta octoginta. Gnidum octoginta quattuor milia quingenti cum. xxv. M. Samum. c. milia. Chium octoginta quattuor milia. Mitilēnē. lxxv. milia. Tenedon. xxix. milia. Sigæum promontorium. xii. milia quingenti. Os ponti. ccc. xii. M. d. Carābin promotorium. ccc. Os meotidis. ccc. xii. d. M. Ostium tanais. ccl. x. Qui cursus compendiosi maris breuior fieri potest. lxxxix. M. Ab hostio tanais nihil modicum diligentissimi auctores fecere. Artemidorus ueteriora in contemptam existimante: cum circa tanain farmatarum gētes. degere fateretur ad septētriones uersas. Isidorus adiecit. xii. M. l. usq; ad tilen: quæ coniectura diuinationis est. Ego non minore q̄ proxime dicto spatio farmatarum fines non sci intello. Et alioquin quātum esse debet quod innumerabiles gētes subinde sedem mutantes capiatur. Vnde ueteriorem mensuram inhabitabilis plagæ multo esse maiorem arbitror. Nam & a germania inensas insulas non pridem cōperas cognitum habeo. De longitudine & latitudine hæc sunt quæ digna memoratu putem. Vniuersum autem hunc circuitum Eratosthēns in omnium quidem literarum subtilitate: & in hoc utiq; præter ceteros solers: quem a cunctis probari uideo ducentorum quinquaginta duorum milium stadiū prodidit. Quæ mensura romana computatione efficit trecenties quingenties centena milia passuum. Improbum a uisum: uerum ita subtili argumentatione comprehensum ut pudeat nō credere. Hipparcus & in carguendo eo & in reliqua omni diligētia mirus adiecit stadorum paulominus. xxv. milia.

Harmonica mundi ratio,

Ca.

CXII.

Lia Dionysiodoro fides: neq; enim subtraham exemplum uanitatis græce maximum. Melius hic fuit geometrica scientia nobilis. Seneclā diem obiit in patria. Fumus duxere ei propinquæ: ad quas pertinebat hæreditas. Ez cum secutis diebus uista peragerent: inuenisse dicuntur in sepulchro epistolam Dionysiodori nomine ad superiores scriptam. Peruenisse eum a sepulchro ad infimam terram: esseq; eo stadorum quadragintaduo milia. Nec defuere geometræ qui iterpretaretur: significare epistolā a medio terrarū orbe missam quo deorsū ab sumo longissimum esse spatium: & id ē pilæ mediū. Ex quo cōsecuta cōputatio est: ut circuitu esse. cc. quinquaginta quinque milia stadia pronūciarent. Harmonica ratio quæ cogit rerū naturam sibi ipsam cōguere: addit huic mensuræ stadia

octoginta quinque milia
secentis
nonaginta octo
octingenta milia
centis nonaginta quinque
milia passuum

octingenta

nonaginta octo

nonaginta octo
nonaginta octo
nonaginta octo

nonaginta octo
nonaginta octo

nonaginta octo
nonaginta octo

nonaginta octo
nonaginta octo

CAPI PLINII SECVNDI NATVRALIS HISTORIAE LIBER TERTIVS.

PROEMIVM.

MACTENVS de situ & miraculis terræ aquarumque ac siderum & ratione
 universitatis atque mensura. Nunc de partibus quam infinitum id quod
 existimatur nec temere sine aliqua reprehensione tractatum. Faud ullo
 in genere uenia iustior est: si modo minime mirum est hominem genitum
 non omnia humana nouisse. Quapropter auctorem neminem unum sequar.
 Sed ut queque uerissimum in quaque parte arbitror. Quoniam commune
 ferme omnibus fuit: ut eos quisque diligentissime situs disceret: in qui-
 bus ipse probebat. Ideo nec culpabam aut coarguam quemque locorum nuda nomina & qua
 tabitur breuius ponentur claritate causisque dilatis in suas partes. Nunc enim sermo
 de toto est. Quare sic accipi uelim: ut sicut uidua fama sua nomina qualia fuere. primor-
 dio ante ullas res gestas noncupentur: & sic quedam in iis nomen data quidem: sed mu-
 di de rerumque natura. Terrarum orbis uniuersus in tres diuiditur partes: europa: asiam africa-
 cam. Origo ab occasu solis & gaditano freto: qua irrupens oceanus atlanticus in maria in-
 teriora diuisiuitur. Hinc intranti dextra africa est: leua europa: inter has asia est. Termini
 amnes tanais & nilus. xii. milia passuum in longitudinem quas diximus fauces oceani pa-
 tent: quinq; milium in latitudine a uico mellaria hispania: ad promontorium africae albuna:
 auctore. Turannio graecula iuxta genito. T. Liuus ac nepos Cornelius latitudinis tradi-
 derunt ubi minus. vii. M. passuum. Vbi uero plurimum. x. M. Tam modico ore tam immen-
 sa equorum uastitas proditur. Nec profunda altitudo miraculum minuit. Frequentes quippe
 tenax candicantis uadi carinas territant. Qua de causa limen interni maris multi eum locum
 appellauere. Proxima autem faucibus utrinque impositi montes coherent claustra: ab illa
 africa: europa: calpe labori Herculis metæ. Quæ ob causam idigene colunas eius dei uo-
 cant: creditur perfolata exclusa antea admisisse maria: & rerum naturam mutasse faciem.

*Europa
Asia
Africa
Terra
Mare
Oceanus
Mellaria
Gaditanum
Freto
Tanais
Nilus
Albuna
Turannio
Cornelius
Liuus
Mellaria
Hispania
Africae
Albuna
Turannio
Graecula
Iuxta
Genito
T. Liuus
Nepos
Cornelius
Latitudinis
Tradiderunt
Ubi minus
Vii. M.
Passuum
Vbi uero
Plurimum
X. M.
Tam modico
Ore
Tam immensa
Equorum
Uastitas
Proditur.
Nec profunda
Altitudo
Miraculum
Minuit.
Frequentes
Quippe
Tenax
Candicantis
Uadi
Carinas
Territant.
Qua de
Causa
Limen
Interni
Maris
Multi
Eum
Locum
Appellauerunt.
Proxima
Autem
Faucibus
Utrinque
Impositi
Montes
Coherent
Claustra:
Ab illa
Africa:
Europa:
Calpe
Labori
Herculis
Metæ.
Quæ ob
Causam
Idigene
Colunas
Eius
Dei
Uocant:
Creditur
Perfolata
Exclusa
Antea
Admisisse
Mare:
& rerum
Naturam
Mutasse
Faciem.*

O De europa.
 Primum ergo de europa aethrice uictoris omnium gentium populi: longaque terrarum
 pulcherrima: quam plerique merito non tertiam portionem fecere: uerum æquam in
 duas partes ab amne tanai ad gaditanum fratrum iuniorum orbe diuiso. Oceanus hoc
 quod dictum est spatio atlanticum mare infundens: & uido meatu terras quæcumque ueni-
 entem expauere demergens: resistentes quoque flexuoso lictarum anfractu lambit: europa:
 uel maxime recessibus crebris excauens: sed in quattuor præcipue sinus. Quorum primus
 a calpe hispania: extitit (ut dictum est) monte locobrutinum usque promontorium: imenso
 ambitu flectitur. In eo prima hispania terrarum est ulterior appellata. Eadem bethyca. mox
 a sine tigitano citerior: eademque tarraconensis ad pyrenea iuga: Vterior in duas per lon-
 gitudinem prouintias diuiditur. Siquidem bethyca: latere septentrionali protenditur lu-
 gitania amne ana discreta. Ortus hic in aminitano agro citerioris hispania: & modo se in sta-
 gna fundens: modo in angustias reforescens: aut in totum cuniculis condens: & sepius nasci
 gaudens in atlanticum oceanum effunditur. Tarraconensis autem hinc affixa pyreneo:
 totus eius a latere decurrens & simul ad gallicum oceanum hiberno mari transierat se
 pandens solorio monte: & oretanis iugis carpentanicis & asturum a bethyca atque lus-
 sitania distinguitur. Bethyca a flumine cam mediam secante cognominata cunctas prou-
 intiarum diuiti cultu: & quod in fertili ac peculiari nitore præcedit. Iuridici conuen-
 tus ei quattuor. Gaditanus: Cordubensis: Astipranus: Hispalensis. Oppida omnia nume-
 ro. clxxii. In iis coloniarum septem. Municipia. xviii. latio antiquitus donata. xxix. Libertate. vi.
 Fœdere. iiii. Stipendiaria. cxx. Ex his digna memoratu aut latino sermone dicta facilia.
 A flumine ana littore oceani Oppidum ossoba asturia cognominatum. Interfluentem
 luxia & uirium harenae montes bethis fluius. Litus cursense inflexo sinu. Cuius ex ad-
 uerso gadis inter insulas dicenda. Promontorium iunonis. Portus uelippo. Oppida be-
 lon mellaria. Fretum ex atlantico mari. Cartheia carthesos a graecis dicta. Mons calpe. De-

*Europa
Asia
Africa
Terra
Mare
Oceanus
Mellaria
Gaditanum
Freto
Tanais
Nilus
Albuna
Turannio
Cornelius
Liuus
Mellaria
Hispania
Africae
Albuna
Turannio
Graecula
Iuxta
Genito
T. Liuus
Nepos
Cornelius
Latitudinis
Tradiderunt
Ubi minus
Vii. M.
Passuum
Vbi uero
Plurimum
X. M.
Tam modico
Ore
Tam immensa
Equorum
Uastitas
Proditur.
Nec profunda
Altitudo
Miraculum
Minuit.
Frequentes
Quippe
Tenax
Candicantis
Uadi
Carinas
Territant.
Qua de
Causa
Limen
Interni
Maris
Multi
Eum
Locum
Appellauerunt.
Proxima
Autem
Faucibus
Utrinque
Impositi
Montes
Coherent
Claustra:
Ab illa
Africa:
Europa:
Calpe
Labori
Herculis
Metæ.
Quæ ob
Causam
Idigene
Colunas
Eius
Dei
Uocant:
Creditur
Perfolata
Exclusa
Antea
Admisisse
Mare:
& rerum
Naturam
Mutasse
Faciem.*

inde littore interno oppidum berbesula cum fluuio. Item salduba oppidum nel masacha cum fluuio foederatorum. Dein menoba cum fluuio. Sexfirmum cognomine iulium. Sexabdera Murgis. Bethycae finis. Ora ea uniuersam originis poenorum exiitima uuit. M. Agrippa. Ab ana autem atlantico oceano obuersa bastulorum turdulorumque est. In uniuersam hispaniam. M. Varro peruenisse hiberas & perfas & poenicas celtasque & poenos tradit. Lusum enim. Liberi patris ac lylam cum eo haccantem nomen dedisse lusitaniam & pana praefectum eius. Vniuersa autem quae de herculae ac pyrenae uel Saturno traduntur fabulosa in primis ut arbitror. Bethys in tharraconensi prouincia non ut aliqui dixerunt metesa oppido sed tygensis exoritis saluixta quae trader fluius qui cartaginensem agrum rigat ille ocior refugit Scipionis rogum uersus usque in occasum oceanum atlanticum prouincia adoptans petit modicum primo: sed multorum fluminum capax: quibus ipse fama aequalis aufert. Bethycae primum ab ossigetania infusus ameno blandus alueo: crebris dextra leuaque accollitur oppidis. Celeberrima inter hunc & oceanum ora in mediterraneo segeda: quae augurina cognominata. Iulia quae fidentia. Vigao quae alba. Ebura quae cerialis. Siliberi quod liberini. Libida quae clausa. Stici quod iulienfes. Vesci quod fauetia: singilia: hegua: aua: hebdanu: agla minor: hebura: castrauaria: epifibrum: iphonua: illirico: osca: escua: succabon: uidanu: tauatice uetus: obuia bastetania uergentis ad mare. Conuetus uero cordubensis circa flumem ipsius ossigii quod cognominatur laconium. Iiturgi quod forum iulium. Ipasturgi quod triuphale. Sitia & .xliiii. milli. pass. remotum in mediterraneo Obulco quod boniticense appellatur. Mox ripepora foederatorum. Sacimari talium onuba. Et dextra corduba colonia patritia cognominata. Inde primum nauigabili Bethycae. Oppida carbulo decumo. fluuuius singulis eodem bethys latere incedens. Oppida hispalensis conuentus: celtica: uacamana: acria: ilipa cognomine illa italica. Et a leua hispali colonia cognomine romuliesis. Ex aduerso oppidum osser: quod cognominatur iulia constantia. Virgeniu quod Iulii genitor. Hippo caurasiu fluuius menoba & ipse a dextro latere infusus. Ac inter aestuaria bethis oppidum nebrissa cognomine ueneria & colobona. Colonia asta quae regia dicitur. Et in mediterraneo asida: quae caesariana. Singulis sigilis fluius in bethyn quod dictum est ordine irrumpens aegyptianam coloniam alluit cognomine augustam firmam. ab ea nauigabilis. Huius conuentus sunt reliquae coloniae immunes tucci quae cognominatur augusta gemella. Tucci quae uirtus iulia. Atubi quae claritas iulia. Vrsio quae genua urbanorum. Inter quae fuit munda cum Pompeii filio capta. Oppida libera astygie uetus ostippo. Stipendiaria: callet: calucula: castragemma: ilipula minor: meruera: sucra: na: obucula: oningis. Ab ora prope monobam annu & ipsum nauigabilem haud procul accessit alontigiceli: aostigi. Quae autem regio a bethyca ad fluuium anantendit: extra praedia beturia appellatur in duas diuisas partes totidem gentes. Celticis qui lusitania attingunt. & hispalensis conuentus. Turdulorum qui lusitaniam & terraconensem accolunt: iura cordubam petunt. Celticis a celtiberis ex lusitania aduenisse manifestum est sacris lingua oppidorum uocabulis sacrisque cognominibus in bethyca distinguuntur. Serica quae dicitur fama iulia. Vertobrige concordia iulia. Segede restituta iulia. contributa iulia. Vcutunia cum: quae & turiga nunc est. Lacimurge constantia iulia. Terefibus fortunales: & callensis bus emanici. Praeter haec in celtica acimbora: arunda: arunci: turobrica: lastigi: alpeta: sepone serippo. Altera beturia quam diximus turdulorum & conuentus cordubensis habent oppida non ignobilia. Arsam: mellariam: mirobicam regiones osinthiadis isepone. Gaditani conuentus ciuium romanorum. Regia latinorum regia. Carisa cognomine aurelia. Vri: gia cognomine ciuium castru iulium. Ite Caesaris saluariensis. Stipediaria basaro: bellipo: barbes: ulula: ciprobassis: progaller: cappagu: oleatro: icocio brana: lisculafa: gutiafa: andorise. porro longitudine uniuersa eius prodidit. M. Agrippa. cccclxv. M. p. latitudinem. cclvii. M. sed cum termini cartaginensem usque procederent: quae causa magnos errores computatione mensurae saepius parit. Et dum alibi mutato prouintiarum modo alibi itinerum actis aut diuinitus passibus incubere maria tam longo aeuo alibi processere littora. Torfere se & fluminum aut correxere flexus. Praeterea aliunde aliis exordium mensurae est: & alia meatus. Ita fit ut nulli duo concinant.

Cordub

Ora regio hiberica
Lusitania
Autuba & ppi pauer
Lupini
pau m dta borge m dta
pauce hnd m dta borge
Bethyca fl

Istiberi Granati m
p quoydam appellam

Corduba

Bethyca op

Munda

Venni

Beturia dicitur
in Genio
Peltro
Turdul

Hispane

Teuca ad oppidum
p. Aniano marcelli
Alusimonia e a Calte
ostippo & mioro

Bethycae longitudo & latitudo.

B

Ethycae longitudo nunc a castulonis oppidi sine gadis. ccl. M. & a murgi maritima ora. xxii. M. p. amplior. Latitudo a carticiana ora. cccxxvi. M. p. Agrippa quidem

Ca.

II.

in tanta uiri diligentia præterea in hoc opere cura cum orbem terrarum urbi spectandum proponeret cæce errasse quis credatur. Et cum eo Diuū Augustū. Is namq̄ complexa ea porticunt ex destinatione & cōmentariis. M. Agrippæ a sorore eius inchoatā peregit.

Hispania ceterior.

Ca.

III.

Osterioris hispaniæ sicut complurium prouintiūum aliquantum uetus forma inuenerata est: utpote cum Pompeius magnus trophæis suis quæ statuebat in pyreneo d. cccxlvi. oppida ab alpiibus ad fines hispaniæ ulterioris in ditionem a se redacta te status sit. Nunc uniuersa prouintia diuiditur in cōuentus septem. Carthaginensium: Tarracōnensium. Cæsaragustanū. Cluniensem. Asturū. Lucrēsem. Bracarū. Accedūt insule quarū mensione sepolitæ ciuitates: prouintia ipsa præter contriūda aliis. cccxiii. continet. oppida. In iis Colonia. xii. Oppida ciuium romanorum. xiii. Latinorū ueterum. xviii. Fœderatorum unum. Stipendiaria. cxxxii. Primi in ora bastuli: post eos quo dicitur ordine intus recedente mentefani: oretani: & tagum carpentani: iuxta eos uocantur: uettones: & celiberi: atrebaci. Oppida ore proxima urci. Ascriptūq̄ bethycæ barea regio maufitanea: mox detantania. Dein contestania. Carthago noua. Colonia cuius a promontorio quod Saturni uocatur Cæsariam mauritaniam urbem. clxxxvii. M. pass. traicitus. Reliqua in ora flumen tader: colonia imuni. Illici. unde illicitanus sinus in eam contribuuntur: icofitania: Mox latinorū lucentium: dianium stipendiarium: suco fluius: & quondam oppidum. Cōtestantæ finis regio idetania: amœno prætendente se stagno ad celiberos recedens. Valentia colonia. iiii. M. pass. a mari remota. Flumen turrium: tantūdem a mari saguntū ciuium romanorū oppidum. Vridi nobile flumen idubeda regio ilergoanum ibacus annis nauigabili cōmercio diues: ortus in cantabris haud procul oppido iulibrica. ccccl. Mil. pass. fluens: nauium per cclx. M. a uaria oppido capax quem propter uniuersam hispaniam græci appellauerunt iberiam. Regio cæstania flumē subit: colonia: Tarraco Scipionum opus: sicut carthago pænorū Regio ilergerum: oppidum subur: flumen rubricatum: a quo laletani & idigetes. Post eos quo dicitur ordine intus recedentes radice pyrenei: auletani: itani: lacetani. Perq̄ pyreneū ceretani. dein uascones. In ora autem colonia barcinæ cognominē fauentia. Oppida ciuium romanorum beturo illuro. Flumen lanum blandē fluens alba. Emporia geminum hoc ueterum incolarum & græcorum qui phocentium fuisse soboles. Flumen ticher. Ab eo pyreneæ Venus: in latere promontorii altero. xl. M. Nunc per singulos cōuentus reddētur insulæ præter supradicta: terracone disceptar: populi. xliiii. quorū celeberrimi ciuiū romanorum derufani: hisgargitani. Latinorum auletani: ceretani: qui iuliani cognominantur: & qui augustini: sedertani: gerundenses: gessoriensēs: teati. qui iulienfes. Stipendiariorum aquicaldenses: onenses: betulonenses: Cæsaragustana colonia imunis: anne iberō affusa: ubi oppidum antea uocabatur saldyba. regionis feditaniæ recipit populos. lii. Ex iis ciuium romanorum bellitanos: calsenses. Ex colonia calaturiganos: qui nascici cognominantur. Ierdenses sudanonum gentis iuxta quos sicoris fluius: ofcenses regionis uestetaniæ: turiassonenses: Latinorum ueterum calcantenes: ergauicenses: gracchuritanos: leonicenses: ofsigerenses. Fœderatos tarragenes. Stipendiarios arcobrienses: andolenses: arocelitanos: burfaonenses: calaguritanos: qui fabularenfes cognominantur. Complutenfes: carenenses: cincienfes: cortoces: damitanos: larnenses: lusenses: spalenses: ilumberitanos: lacetanos: iubienses. pompolonenses: segisenses. Carthaginen conueniunt populi. lxii. exceptis insularum incolis. Ex colonia ac citania gemellesenses & libisofona cognominē ferouagustana: quibus duabus ius italiæ datum. Ex colonia sarianse oppidani latii ueteris castulonenses: qui cæsariuenaes appellantur. Setabitani qui augustani ualeriensēs. Stipendiariorū autē hi celeberrimi: albanenses: bastiani: cōsaburenfes: dianenses: egelestani: lorctani: laminitani: mēfani: qui & oritani: mentefani qui & bastuli: oretani qui & germani cognominantur: caputq̄ celiberiæ segobrigenses: carpētani: & toletani tago flumini impositi. Dein uicienses: uirgilienses. In cōuentū cluniensem uarduli ducūt populos. xliiii. ex qbus labanenses tantū noiare libeat. Turmodigi quattuor: in qbus segitamones: segisamaiulenses. In eundem conuentum carietes: & uennenses quinq̄ ciuitatibus uadunt: quarum sunt uelienfes: eodē pelleodeones celiberorū quattuor populis: quorum nutmāti fuisse clari sicut in uaccorū. xliiii. ciuitatibus inter catinenses palatini: locobrigenses: caucenses. Nam in cantabris quattuor populis iulibrica sola memoratur. In autrigonum decem ciuitati /

bus tritici & uirovesca: Aereuacis nomen dedit fluuius areua. Horum sex oppida raguntia
 & ibi xama: quæ nomina crebro aliis in locis usurpantur. Præterea segouia & noua augusta
 tertmes ipsa & diuicia celtiberiæ finis. Ad oceanum reliqua uergunt uardulicæ ex prædictis &
 cantabri. Iunguntur iis asturum. xii. populi diuisi in aulstano affrica uibe magnifica. In his
 sunt giri pelici latieses zoelæ. Numerus omnis multitudinis ad. cclx. M. liberorū capitum
 Lucensis cōuentus populorum est. xvi. præter celticos & leuanios ignominiosæ ac barba
 ræ appellationis. Sed liberorū capitū ferme. clxvi. Simili modo bracarū. xxiii. ciuitates. ce
 lxxv. capitum: ex quibus præter ipsos bracaros iuballi: celerni: gallici: equestris: quærquer
 i: citra fastiditū nominentur. Longitudo ceterioris hispaniæ est ad finem castulonis apyre
 neo. d. cvii. M. pas. & ora paulo amplius. Latitudo a terracone ad litus oiarsonis. cccvii. Et
 radicibus pyrenei ubi cuneatur angustissimè inter duo maria paulatim deinde se pandes: qua
 contingit uerticentem hispaniam: tantūdem & amplius latitudinem adiicit. Metallis plum
 bi: ferri: æris: argenti: auri: tota ferme hispania scaret. Ceterior & specularibus lapidibus
 Betyca & minio. Sunt & marmoꝝ lapidicinæ uniuersæ hispaniæ. Vespasianus imperator Au
 gustus iactatus procellis reip. latini ius tribuit. Pyrenei montes hispanias galliasq; dister
 gunt promontorijs in duo diuersa maria proiectis.

¶ Narbonensis prouincia.

¶ Ca.

III.

Narbonensis prouincia appellat pars galliarū: quæ interno mari alluit: brachata ante
 dicta ante uaro ab italia discreta alpiūq; saluberrimis romano imperio iugis A re
 liqua uero gallia latere septentrionalibus montibus gebena & urbibus agrorū cultu ui
 torū moriūq; dignatione amplitudine opū nulli prouintiarū postferenda breuitereq; italia
 uerius q̄ prouincia. In ora regio fardonū intulq; confusorū. Flumina techū nemodu
 brū. Oppida illefeberæ magnæ quondā urbis tenue uestigiu. Rusino latinorū: flumen a
 tate pyreneo rubresem permeas lacū. Narbo Martius decumanorū colonia. xii. M. passuū
 a mari distas. Flumina araris liria. Oppida de cetero rara præiacētib; stagnis agatha quodā
 massiliensiu & regio uolarū tectofagū. atq; ubi rhoda rhodiortū fuit. Vnde dictus multo
 galliarū fertilissimus rhodanus fluuius ex alpius se rapiens per lemānū lacū: segnēq; dese
 rens arariū: nec minus seipso torrenē ifaram & truenciā. Lybica appellantur duo eius ora
 modica. Ex his alterū hispaniensē; alterū metapinū: tertiū idēq; amplissimū massalioticū.
 Sunt auctores & heracleæ oppidū in hostio rhodani fuisse ultra fossam ex rhodano. c. passi
 bus. Marii opere & nomine insigne stagnum. Astromela oppidum maritima auaricorum;
 superq; campi lapidei Herculis prælorum memoria. Regio anataliorum & intus defluuia
 tium cauarrūq;. Rursus a mari tricolorū & intus tricolorum. Vocōtiōrum & segouellauno
 rum mox allogobrum ac in ora massilia græcorum phocentiū fœderata promotōriū zoa
 chitarsita portus regio clamarulicorū. Dein fuelteri supra; uerucini. In ora autē hæc athe
 nopolis massiliensiu forū. Iulioctauianorū coloma: quæ picēs appellat: & classica amnis si
 ue argete. Regio oxiborū: hganorū sup quos suebri quariates adunicatēs. At in ora opi
 dum latinū antipolis Regio decariū. Amnis uarus ex alpiū monte cemeno profusus. In
 mediterraneo colonia arelate sex tanorū: betere; septimanorū: arausio secundanorū. In
 agro cauarum ualencia: uienna allogobrū. Oppida latina aqua sextiæ salubiorū: auenio ca
 uarū: aprauiulia uulgentiū alebecerorū appolinariū: alba heluorum: augusta tricastrinorū:
 abatilia areabormannico macina bellio carcaum uulgarum tectofagum cesterro carbontho
 rathe: memoriorū: cenicenses: cābolestri: qui athlantici cognominantur. Forū Voconi. gla
 rum Liuii Leureuani: qui & foroneroniensēs Nemaufum aremicorum. Pilsenæ ruteni fa
 nagenes tholofani tectofagiū aguianæ cōtermini atafcodinitariū cononiēses umbranci.
 Vocōtiōrum ciuitati fœderatæ duo capita ualgo & lucus Augusti. Oppida uero ignob
 lia. xix. sicut. xxiii. nemaufensibus attributa. Adiecit formulæ Galba imperator ex inalpi
 nis aganticos atq; bodionticos: quorū oppidū dina. Longitudinem prouintiæ narbonen
 sis. cccclxx. M. passus. Agrippa tradit latitudinem. cclxviii.

¶ Italia tyberina roma campania.

¶ Ca.

V.

Italia dehinc primū eius ligures mox hetruria: umbria: latium: ubi tyberina ostia
 & roma terrarū caput. xvi. mille pass. interuallo a mari. Volscorū postea litus: & ca
 pania picentiū inde ac lucanum brutiumq; quo sōgissime iur meridiem ab alpiū
 pene lunatis iugis in maria excurrit italia. Ab eo græciā ora: mox saleptinū: peduciliū:

Amma

Amabri Aprico

in ballia nō erit que in lapidibus longitudo uiciorū hispaniæ

Sunt

Italia in eadem parte Latia Gallie narbonensis in septentrionali Italia

Arabis fl.

Agrippa Aboniu

Lybia in agrippa

quædam in ore

Allagobroc de belmari

Varus fl

Valentia Arania Auenio

Ruteni tholoani

in d. b. in alpijs Sababari

Longitudo narbonens

Agrippa in eadem parte Italia in eadem parte Italia in eadem parte Italia

apuli: peligini: ferentani: marucini: uestiui: sabini: picentes: galli: umbri: hetrusci: ueneti:
 carni: iapides: istri: liburni: Nec ignoro ingrati ac legnis animi existimari posse merito: si
 breuiter atq; in transcurso in huc modū dicat terra omnium terrarū alina eade & patēs: numi
 ne. deū electa: quæ cælum ipsum clariū faceret: sparsa cōgregaret imperia: ritulosq; molliret
 & tot populorum discordes feratq; linguas sermōnis cōmeruo cōtraheret: ad colloquia &
 humanitatē homini daret: breuiterq; una cōctarū gentiū in toto orbe patria fieret. Et qd
 agam tanta nobilitas oīum locorum quos quis attigerit: tanta rerum singularū: populorū
 q; claritas tenet. Vrbs Romana uel sola in ea & digna etiā festa ceruice facies: quo tandem
 narrari debet opere? Et qualiter cāpaniæ ora per se fœlixq; illa ac beata amicitias: ut palam
 sit uno in loco gaudētis opus esse naturæ. Iam uero tota ea uitalis ac perēnis salubritatis
 cæli tēperies est: ita fertiles campi & tā aprici colles: tam inuosiū saltus: tam opaca ne mora.
 tam munifica siluarū genera: tot mōtiū affatus: tanta frugū & uitū olearūq; fertilitas: tā
 nobilia pecori uellāra: tot opima tauris colla: tot lacus: tot animū fontiuq; ubertas: totā eā
 perfundēs: tot maria portus: gremiūq; terrarū cōmercio patēs undiq; & tanq; adiuuandos
 mortales ipsa uida in mare pcurrēs. Nec ingenia ritusq; ac uiros & lingua manuq; supē
 ratas cōmemoro gētes: ipsi de ea iudicauere græci genus in gloriā suam effusissimū quōtā
 partē ex ea appellādo græciā magnā. Nimirū id quod in mēsiōne cæli fecimus hac quosq;
 in parte faciēdū est: ut uasquā notas ac pauca sydera attingamus. Legentēs tñ quāto me
 minerint ad singula toto orbe cōferenda festinari. Est ergo solio maxime quēmo affimila
 ra: multo proceritate amplior q; latitudine: in leuo se flectēs cacumine: & amazonicæ figura
 desinēs parmæ: ubi a medio excurfu cynthios uocatur pelsinus lunatos duo cornua. mit
 tens leucopetram dextra: laciniiū sinistra. Patet longitudine alpino fine: prætorū auguste p
 urbem capuā eiq; cursu meate rhegiū oppidum in humero eius situm: a quo ueluti ceruic
 is incipit flexus: decies cētena & uiginti milia passuū multoq; amplior mensura feret laci
 nium utq; nitalis obliquitas in latus digredi uideret. Latitudo eius uaria est. cccc. miliū
 inter duo maria inferū & superū: amnesq; uarū atq; arsiam: mediā ac ferme circa urbem ro
 mam ab hostia a terni annis in adriaticū mare influētis ad tyberina hostia. cxxvi. & paulo
 minus a castronouo adriatici maris alpiū ad tuscū æquor. Haud ullo in loco. c. in latitudi
 nem excedēs. Vniuersæ autē ambitus a uaro ad arsiā. xxx. milia pass. lviij. efficit. A b e t a c i r
 cundatis terris hīstria ac liburnia quibusdā locis. c. M. passuū. Ab epiro & ilirico. I. Ab Afri
 ca minus. cc. ut auctor affirmat uarro. ab Sardinia. cxx. milia. a Sicilia. M. diā cōstia. niij.
 Ixx. ab ista. I. Incedit per maria cæli regione ad meridiē quidē. Sed si quis diligit subtilitate
 id exigat: inter scxtā horam primāq; brumalē. Nunc ambitū eius in urbēscq; enumerabimus.
 Qua in re præfari necessariū est auctore nos Diuū Augustū secuturos: descriptionēq; ab
 eo factā italiæ totius in regiones. xi. Sed ordine eo qui in litorū tractū fiet urbū quidem
 uicinitatis oratione utiq; præpropere seruari non potē. Itaq; interiori in parte digestio
 nem in litteras eiusdem nos secuturos coloniarum mentione signata: quas ille in eo p d i a
 dit numero. Nec situs originēscq; persequi facile est. In ganis liguribus ut cæteri omittā
 tur agro tricies dato. Igitur ab anne uaro nicea oppidum a massiliensibus conditū. Flui
 us pado. Alpes populiq; in alpinis multis noībns: sed maxime capillari oppido uedantiozē
 ciuitatis gemellio: Portus Herculi monoechi. Ligustica ora. Ligurū celeberrimi ultra ai
 pes saluideceates: mox ubi: citra uenæ mesturi: sorbagieni: itari: albi: uelli: aelli: euburia:
 tes: casimonates: ueliates: & quorū oppida in ora pxiā dicem. Flumē rutuba: oppidū albiū:
 intemelū: flumen merula: oppidū albinga unū portus uadū sabariū: flumē porci fera: oppi
 dum genua: fluminis feritor: portus delphini. Tigulia intus & segesta tiguliorū: flumē na
 cra liguriæ finis. A tergo autē supradictorū omniū apenninus mons italicæ amplissimus p
 petuis iugis ab alpinis tendens ad siculū fretum. Ab altero eius latere ad padū annē italicæ
 ditissimū: omnia nobilibus oppidis nitēt. Libarna dartona colonia: trira: bardera: Induffria:
 polentia: carrea: quod potentia cognominatur. Forofulū quod ualētinum. Augusta uaci
 ennorum. Alba pōnperia: asta aquæ scatiellorum. Hæc regio ex dīscipione Augusta nona
 est. Patet ora liguriæ inter amnes uarum & magrā. cxxi. M. pass. adnēctitur septimæ in qua
 hetrusia est ab amne macra: & ipsa mutatis sæpe nominibus. Vmbros inde exegere antiqui
 us pelasgi. Hos lydii: a quorum rege tyrrheni: mox a sacrificio ritu lingua græcorum tufci
 sunt cognominati. Primū hetrusiæ oppidū luna portu nobile. Colonia luca a mari cedēs

Luce talie

Luca Campans

Longitudo
Sensu clausis talie

Latitudo

castronouu

Genua

Mont Apennin

Euburia

Thyrem

Touisi

Luna op.

Luca op.

at no

ff roles

C
Lemore
Laminij

ter d

apud

oortio

Tuo m

rus bairum: bauli: lacus lucrinus & auernus. Iuxta quem cimeterium oppidum quondam: de
 putcoli colonia dicearchia dicti postq̄ phlegraei campi. Acherusa palus cumis uicina. Lito-
 ree autem hoc neapolis chalcidensis: & ipsa parthenope a tumulo syrenis appellata. Hira-
 culanum Pompei haud procul expectante monte uesuuio. Alluere uero famo amne ager
 nucerinus est: & viiii. M. passibus a mari ipsa nuceria. Surrexum cum promontorio Miner-
 uae sirenium quondam sede nauigatione a circeis duo de. lxxx. M. p. patet. Regio ea a tybe
 ri prima italiæ seruatur ex descriptione Augusti. Intus coloniæ capua a campo dicta a qui-
 num: sueffa: uenafurum: fora: theanum: sidicinum cognomine nola. Oppida abellinum: aricia
 alba longa: acerani: allifani: atinates: alerinatens: anagnini: atellani: uerulani: arpinates: auxi-
 nates: auxellani: alfaterni. Et qui ex agro latino. Item hernico. Item labicano cognominati
 Bouille: calatie: casinum: calenum: capitulum: hermertum: cernetani qui mariani cognomi-
 nantur. Corani a Dardano troiano orti. Cubulterini: castrimonienfes: cingulani: gabientes
 In monte albano foro populienfes. Ex falerno frusinates: ferentinates: freginates: frabater-
 ni ueteres frabaterni noui: ficolenses: fregellani: foro oppii: forentani: gabini: iteranates: iuc-
 eafani: & lirisates uocatur. Ilionefes: lauini: norbani: nouentani: pnestini urbe quodã stepha-
 na dicta. Priuernates: scitini: signini: suculani: telini: trebulani cognomine balimenses. Tre-
 bani: thufculani: uerulani: uehertini. ulubrenfes: uluarinates. superq̄ roma ipsa: cuius nomē
 alterum dicere arcanis ceremoniarum nefas habetur: optimaq̄ & salutari fide abolitum an-
 nuntiauit Valerius solanū: luitq̄ mox poenas. Nō alienum uidetur inserere hoc loco exē-
 plum religionis antiquæ: ob hoc maxime silentium instituta. Namq̄ Diua Angerona cui
 sacrificatur ad diem. xii. chaldæas ianuarii ore obligato obfignatoq̄ simulacrum habet. Vr-
 bē tris portas habentem Romulus reliquit: aut plurimis tradentibus credamus quattuor.
 Mœnia eius collegere ambitu imperatoribus censoribusq̄ Vespasianis anno condita. d. ccccxxviii. M. p. xlii. M. Cōplexa montes. vii. Ipsa diuiditur in regiones. xliii. Comitā sin-
 gularū. cclxv. p. eiusdem spatii mensura corrente a miliario in capite romae fori statuto ad
 singulas portas: quæ sunt hodie numero. xxx. ita ut. xii. portæ semel numerentur: præter
 tūq̄ ex ueteribus. vii. quæ esse deserūt. Efficit passuum per directum. xxx. m. d. lxii. Ad ex-
 trema uero rectorum cum castris prætoris ab eodem miliario per uicos omnium uiarū mē-
 fura colligit paulo amplius. lxx. m. passuum. Quod si quis altitudinem rectorum addat: di-
 gnari pfecto æstimationem concepat fateaturq̄ nullius urbis magnitudinem in toto or-
 be potuisse ei cōparari. Clauditur ab oriente aggere tarquini Superbi iter prima opere in-
 rabili. Nāq̄ cum muris æquauit: qua maxie patebat aditu plano. Cætero munita erat præ-
 cellis muris: aut abruptis montibus: nisi q̄ exparientia tecta multas addidere urbes in pri-
 a regione. Præterea fuere in latro clara oppida: satricum: pometia: scaptia: pitulum: politorū
 tellene: tifata: cecin: african: acrustumiam: meridia: medullum corniculum: saturnia ubi nūc
 Roma est. Antipolis quod nunc ianiculum ī parte romæ: antena: camerium: collatia amiter-
 num: norbe: fulmo: & cum his carnem in monte albano soliti accipere populi albenfes. Al-
 bani: efolani: accienfes: abolani: hubertani: bolanicii: suetani: coriolani: fidenates: coretū: hor-
 tenses: latinienfes: longani: manates: macrales: munienfes: olliculani: ostulani: pedani: polle-
 taurini: querculanū: sicā: sisolfes: toleriēfes: turense suimitaliueliēfes: uenerulā: uicel-
 lenses. Ita ex antiquo latio. liii. populi interiere sine uestigiis In campano autē agro stabi-
 e oppidum fuit usq̄ ad. Cn. Pompeium & L. Catonem cons. ad pridie chalend. maii. quo die
 Sylla legatus bello sociali id deleuit: quod nunc in uillas abiit. Intercidit ibi & taurāta. Sūt
 & mortentis scālini reliquæ. Præterea auctor est Antias oppidum latinorum opolans cap-
 tum a. L. Tarquino rege: ex cuius præda capitoliū is in sine incohauerit. A surretino ad
 silarum amnem. xxx. M. passus ager picentinus fuit: thufcorum templo iunonis argiuæ
 ab iafone condito insignis: Intus oppidum salerni: picentia. A silaro regio tertia & ager lu-
 canus brutiusq̄ incipit. nec ibi rara incolarum mutatio. Tenuerunt eum pelafgi: anortii:
 itali: morgetes: siculi græciæ maxime populi: nouissime lucani a sannitibus orti duce Lutio
 Opida pestum a græcis posidonia appellatum sinus pestarus: oppidum elea: quæ nūc uelia.
 Promontorium palinuro in quo sinu recedente traiectus ad coloniam regiam. c. M. pas-
 sus proximū autē huc flumen melphes. Oppidum buxentum græciæ prius magna: nūc
 lucania. Saus annis fuit & oppidum eodem nomine. Ab eo brutum litrus: oppidum blan-
 da: flumen balatum: portus parthenius: & phœcentium sinus uibonenfis locus clampetia.

Marginal notes on the left side, including "na regio palia", "m", "moniboni palinuro", "relphes", and "A. m. al".

Marginal notes on the right side, including "Auna", "Angerona", "na pelafgi", "rel lacio", and "na mure".

populorum illenses: salari: eorsi. Oppidorum. xliiii. sulchitani: ualentini: neapolitani: bocenses: calaritani ciuium romanorum. & norenses. Colonia autē una: quā uocatur ad turrin libyfonis. Sardiniam ipsam Timeus sandalioſi appellauit ab effigie folēx. Myrsilius ichnuſam a ſimilitudine ueſtigii. Contra peſtanum ſinum leu caſia eſt a ſyrene ibi ſepulca appella ta. Contra ueliam pontea & iſacia: utraq; uno nomine cenotrides: argumētum poſteſſe ab cenotriis italiae: & contra uibonem parua quā uocantur ithaceſia ulixis ſpecula.

De Sicilia.

Ca.

VIII.

Uerum ante omnes claritate Sicilia Siciana a Thucydidē dicta: Trinactia a pluribus aut triquetra a triangula ſpecie. Circuitu patens ut auctor eſt Agrippa. d. cxviii. m. paſſibus: quondam brutio agro coharens. mox inter fluuij mari auuſa. xii. m. in longitudinem freto. In latitudinem autē. cx. d. luxta coloniam regia hoc debiſſedū argu mento rhegium græci nomē dedere oppido in margine italiae ſito. In eo freto eſt ſcopulus ſcylla. ſcēm carybidis. Mare uorticolum. Ambo clara ſeuitia. Ipſius triquetra ut diximus promontorium pelorus uocatur aduerſus ſcyllam uergens in italem. Pachynum in græ ciam. cxliiii. m. ab eo diſtante peloponneſo. Lilybēū in africanā. clxxx. m. interuallo a mercu rii promontorio: & a calaritano ſardināe centum uiginti. m. Inter ſe autē hæc promon toria late diſtant. hiſpaciū. Terreno itinere: a peloro pachynum. clxvi. m. paſſuum. In de lilybeum. cc. m. In de pelorum. clxx. m. colonie ibi urbes ac ciuitates. lxxii. A peloro ma re ionium ora ſpectante oppidum meſſana ciuium romanorum: qui maxſertini uocantur. Promontorium drepanum: colonia taurominium. quæ antea naxos. Flumen aſines. mons æta nocturnis mirus incēdius. Crater eius patet ambitu ſtadia. xx. Fauilla taurominium: ca tanam uſque peruenit ſeruens. Fragoſo uero ad maronem & gemelloſos colles. Scopuli tres cypoculum. Portus ulixis. Colonia catina flumina ſymēthus: terias. Intra leſtrigoni campi. Oppida leontini: megaris: aminis panthagies. Colonia ſyracufa cum fonte arethufa. Quam quæ & tementis: & archidemifa: & megea: & cyane militiae fontes in ſyracufano potantur. agro portus nauſtachmūs: flumen florus promontorium pachynum: a qua fronte ſiciliae flumen hirminium. oppidum camarina: fluuius gelas: oppidum agregas: quod agrigentū noſtri dixerunt. Thermae colonia: amnes agathema therypſa celinus. Oppidum lilybeum: ab eo promontorium drepana: mox erix. Oppida pannormūs: folonium: mynera cum fluuiio cephalēdi: ſeleuntinum: agathyrnum: tyndaris colonia: oppidum myle. Et unde cœpimus pelorus. Intra latinæ conditionis centurpini: nepini: ſegeſtini. Stipendiarii aſſorina: areſes agerini: aceſtei: acrenſes: bidini: citatariini: drepanitani: aſgeſtini: aceſtienes: ericini: entelle tini: nerini: edini: eguini: gelani: galateni: haleſini: enneſes: hyblēſes: hebritenſes: herbēſes: hecubulenſes: halicenſes: hadranirani: macarenſes: hypanenſes: ietenſes: muruſtiani: magel ſini: murgentini: muticenſes: menanini: maxinonii: petini: paropini: teraphitienſes: ſemellita ni: ſelcherini: ſelinuntii: ſimēti: hilarenſes: tiſinenſes: triocalini: triracienſes: zancle: meſſeni orum. Horum in ſiculo freto ſunt inſule in africanā uerſæ gauros melita a cæcina. lxxxiiii. m. paſſibus a Lilybeo. cxliii. conſtrua croneſes: crenie: galathea: lepadiſa: arethufa quam alii ægulam ſcripſerunt. Bucion ætae: & aſeleunte. lxxv. m. offēades: contra q; paropinos uſer ca. Citra uero ſiciliam ex aduerſo metauri amnis. xxii. ferme paſſuum ab italia. vii. æoliae ap pellaæ. Eadem lipareorum & epheſtiades a græcis: a noſtris uulcani. Aeoliae q; Aeolus ilia cis temporibus ibi regnabat.

Ca.

VIII.

Lipara cum ciuium romanorum oppido dicta a Liparo rege: qui ſuceſſit Aeolo an tea longina uel meligonis uocata ab eſt. xii. m. p. ab italia ipſa circuitu paulo mi nori. Inter hanc & ſiciliam altera antea therafia appellata nunc hiera: quia ſacra uel cano eſt. Colle in ea nocturnas euomere flamas. Tertia ſironygle a lipara mille paſſus ad ex ortum ſolis uergens: in qua regnauit Aeolus: quæ a lipara liquidiore flama ratum differt. Cuius fumo quinam ſtaturi ſunt uentri trido prædiſcere incolæ traduntur. Unde Aeolo uento paruiffe exiſtimatur. Quarta didyme minor quam lipara. Quinta eriſpufa: Sexta phœnicufa pabulo proximarum relicta. Nouiſſima cadęs mininia euonymus. Haſtenus de primo europæ ſinu.

Ca.

IX.

Locriſ italiae ſrons incipit: magna græcia appellata in tres ſinus incēdens auſoni

maris quoniam aufones tenere primi. patet. lxxii. M. passuum ut auctor est. Varro. Pleri que. lxxii. M. fecere. In ea ora flumina innumera. sed memoratu digna loconus. sagra. & ue frigia oppidi caulonis. mystia consilium castrum. carcinum. quod esse longissimum ita lxxii. M. passuum. Carcinus promontorium aliqui existimant. Dein scyllaceus. & scoliagium scyllaceum. & scyletus a hanciensibus cum conderent dicitur. quem locum occurrentes thesiore sinus peninsulam efficit. & ea portus qui vocatur castra Hannibalis. nusquam angustiore italia. xl. M. passuum latitudo est. Ita que Dionysius maior intercisam eo loco adiciere sicilia uoluit. Minnes ibi nauigabiles carcinastrotalus. semirus. arocha. targines. Oppidum incus. petilia. mons clibanus. promontorium lacinium cuius ante oram insula. x. m. p. a terra diocoron. altera calypsus quam ogyiam appellasse Homerus existimatur. Præterea tiriseranus amœssa. Ipsi a cauione abesse. lxx m. passibus prodidit Agrippa.

Secundus europæ sinus.

Ca.

X.

Alacinio promontorio secundus europæ sinus incipit. magno abitu flexus. & acroceranium epyri finitur promontorio. a quo abest. lxxv. m. passibus. Oppidum cotto amnis neethus. oppidum thurium inter duos annes cratin & sybarim. ubi fuit urbs eodem nominis. Similiter est inter sirion & acrin heraclea aliquando syris uocitata. Flumina thalandrum. casuentum. oppidum metapontum. quo tertia italia regio finitur. Mediter ranei brutiorum agrifuntani tantum. Lucanor um autem hinc atinates. buxetini. eburini. grymentini. potentini. fontini. syriani. tergiliani. urfentini. uolentani. quibus numestrani iugurur. Præterea interisse thebas. lucanas Cato auctor est. Et mardoniam lucanor um urbem fuisse Theopompus in qua Alexander epirotes occubuit. Connectitur secunda regio ample xa hirpinos. calabriam. apuliam. salentinis. ccl. M. sinu qui tarentinus appellatur ab oppido laconum. in recessu hoc intimo sito contributa eo maritima colonia. quæ ibi fuerat. Abest. cxxvi. m. p. a lacinio promontorio aduersam ei calabriam. i. peninsulam emittens. Græci mes sapiam a duce appellauere. Et ante peucetiam a Peucetio Oenotri fratre. In salentino agro inter promontoria. c. M. passibus intersunt. Latitudo peninsule a tarento brundisium terreno itinere. xxxii. M. passibus patet. multoque breuius a portu sasina. Oppida per continentem a tarento. uaria. cui cognomen apule. messapia. aletium. In ora uero senonum gallipolis. quæ nunc est anxa. lxxi. M. passibus a Tarrento. Inde. xxxiii. M. promontorium quod acran iapygiam uocant. quo longissime in maria excurrit italia. Ab eo hasta oppidum & hydruntium. x. M. ac. ix. M. passuum. ad discernim ionii & adriatici maris. quæ in greciam breuissimus transitus. Ex aduerso apollonia oppido latitudie stercurrentis fieti. non amplius passuum. Hoc interuallum pedestri conuiguare transitu pontibus iactis primum Pyrrus epyri rex cogitauit. Post eum. M. Varro cum classis Pompeii pyratice bello præflet. Vtrunq; alia impediere curæ. Ab hydrunte soletum desertum. Dein fiaturtertium. portus tarentinus. statio militum lispia. balesum. celium. Brundisium. l. M. passuum. Ab hydrunte. in primis italia portu nobile ac uelut certiore transitu. sicuti longiore excipiente illyrica uel dirrachio. cccxx. M. traiectu. brundisio conterminus pediculorum. ager. nouem adolecentes totidẽq; uirgines ab illyriis xiii. populos genere. Pediculorum oppida rhudia. stegnatia. barion ante iapyx a Dedali filio a quo & iapygia. amita. pactus. autidus ex hirpinis montibus canusium præstans. Hinc apulia dauniorum cognomine a duce. Diomedis focero. In qua oppidum salapia Hannibalis meretricio amore inelytum. Si pontum. uria. annis cerbalus Dauniorum finis. Portus agafus. Promontorium montis gargani. a salentino siue iapygio. cxxxiiii. Milibus passibus ambitur gargani portus gainæ. lacus pantanus. humen portuofum frento teanum apulorum. Itemq; Iarum. diuerbia. rucus. anis. Inde regio. frentana. ita apulorum genera tria. Teai a duce Gares. Lucai q; subacti a chalcante tenere loca. quæ nunc tenent erinates. Dauniorum præter supra dicta colitæ lucania. uenusta. Oppida canusium. harpi aliquando hargos hippium Diomedæ condente. mox hargitrippa dictum. Diomedes ibi deleuit gentes monadorum dardoru. & urbes duas. quæ in prouerbii ludicrum uertere apinam metaicram. Cætera intrus. In secunda regione hirpinorum colonia. una beneuentum auspiciatus mutato nomine. quæ quondam appellata maleuentum. ausculani. aquiloni. abellinates cognomine protropi. compfani. caudini. ligures. qui cognominantur cornelani. & qui bebiani. tusecliani. de culani. al. trini. abellinatres. cognominati marsi. atrani. ecani. alfellani. artinates. arpani. uorcani. collatini. corienfes.

Carminis promontio

penha op.

lxxii. M. passuum

Carminis promontio

Meta pontis finis

regio italica

Tarentum

Iapygia

Hydruntium

Apollonia

Aletium

Scandastium

Dyrachium

Iapygia

Apulia

Salapia

Epontium

Tranum

Hermy

Metra

Canusium

Beneuentum

et nobiles clade romana canenses: dirini: forentani: genufina: herc orientes: iunini: ianaces cognomine
frentani: etinates: ex gargano marcolai: nerecini: marini: rubustini: sulvini: strapelini: turmasi:
tini: ubinates: uenulini: ulurtini. Calabrorum meditarane: iegerini: burdunenses: deciani:
brubestini: narbonenses: stulnini: turini. Salentinorum aletini: basterbini: nerecini: ueleni:
tini: uerghi.

Regio italiae quarta.

Ca.

XI.

Sequitur regio quarta gentium uel fortissimarum: italiae in ora fretranorum a tifer
no flumē trinium portuosum. Oppida bistonium: buca: ortona: aternus amnis. In
tus anaxini cognomine frentani: carentini: superi nates: & inferi nates: lanueses. Ma
rsinorum reatini: Pelignorum corfinienses: superi equani sulmonenses. Marforum anaxi
tini: atinates: sucentes lucentes: marui. Albensium alba ad fucinum lacum. Acquiculano
rum citermini: carseolani. Vestinorum angulani: penienses: peluinates: quibus iunguntur
aufinates: cismontani. Sāniti uim quos fabellos & graeci faunias dixerē. Colonia bouiani
uerus: & alterum cognomine undecumanorum: aufidenates: efernini: fagi: fugali: ficolen
ses: sepinales: treuentiātes. Sabinorum amitermini: curenses: forum Decii: forum nouū: fi
denates: interamnates: nurfina: nonentani. reatini: trebulani qui cognominantur mutuesti:
& qui suffenates: tyburtes: parinates. In hoc sicu ex aquiculis interiere comini: radiates: ace
dici: alfaterni. Gelianus auctor est lacu fucino haustum marforum oppidum alchippe con
ditum a Marsa quidam ludeo rum. Item urticinorum in piceno deletum a Romanis Valeria
nus Sabini (ut quidam existimauerē) a religione & decorum cultu seuini appellati uelinos
accolat lacus roscidis collibita. Nar amnis exaurit illos sulphureis aquis. Thyberim ex his
petens replet e monte fiscello labens iuxta uacuna nemora & reate in eisdem conditus.
At ex alia parte in monte trebanorum ortus lacus tris amoenitate nobiles: qui nomē
dedere sub laqueo defert in Tyberi. In agro reatino cutyilia lacum in quo fluetur insula
italiae umbilicum esse. M. Varro tradit. Intra sabinos lacum esse: a latere picenum: a tergo
umbria apennini iugis sabinos utrinque uallantibus.

Quinta regio.

Ca.

XII.

Quinta regio piceni est quondam uberrima multitudinis. ccc. lx. M. picentium in fi
dem Ro. populi uenere. Orti sunt a sabinis uoto uere sacro. Tenuere ab atero
anne ubi nunc ager hadrianius: & adria colonia a mari. vii. M. passuum flumen uo
manum: ager praetutianus palmensisque. Item castum nouum: flumen batium: iurētum
cum amne: quod solum liburnorum in italia residuum est. Flumina albulates: suinum: he
luinum quo finitur praetuciana regio: & picentium incipit. Cupra oppidum: castellum fir
manorum: & super id colonia asculum piceni nobilissima. Intus nobana. In ora cluana: po
tencia: numana a siculis condita. Ab iisdem colonia ancon apposita promontorio cumero
in ipso flectentis se ore cubito a gargano. clxxxiii. m. passibus. Intus aufinates: uere grani:
cigulari: cupreses cognomine moti: salarienses: paululari: pylienses: ricinenses: septempedan
tollentines triacenses cum urbe saluia: polentini.

Sexta regio.

Ca.

XIII.

Sequitur hic sexta regio umbriam complexa: agrumque gallicum circa Arimanum
Anconae gallica ora incipit togata galia cognomine ficuli & liburni plurimi eius
tractum tenuere in primis palmensem: praetutianum adrianumque agrum. Umbri
eos expluere: hos hebruria: hanc galli. Vmbrorum gens antiquissima italiae existimatur: ut
quos umbrios a graecis putent dictos: quod inundatione terrarum hymbribus superfuis
sent. Trecenta eorum oppida tusci debelasse reperuntur. Nunc in ora flumen esis: senega
lia: meta uris fluius: colonia fanū fortia: pifaur uim cum amne. Et intus hispellum tuder
Decetero amerini: actidiates: asrinates: arnates: efinates: camertes: casuentini: carfulani: do
sates cognomine salentini: fulginates: foroflaninenses. foroiulienenses cognomine concubi
ses: fitobremitiani: forofempronienenses: inginini: intragrates cognomine nates: meuanates
muacionenses: matilicates: narnienses: quod oppidum nequinum antea uocitatum ex nu
cerini: cognomine fauoninenses: & camellani: orriculani: ortani: piculani cognomine piluer
tes: atali: mergentini: pestini: fetinates: farscinates: spolentini: suareani: festinates: suillates:
adinates: trebaties: tusciani: tibernates: cognomine tyburini: & alimentarenenses: ustonica
tes: urbinates cognomine metaurenenses & alihortenses: metionenses: uindinates: uiuentani

In hoc situ interiori feliginates: & qui clusivolum tenuere. supra interranani & saranates cū oppidis acerris quæ uafriæ cognominabatur. Turocelo quod uetivolum. Item solinnates: funiaries: fallinates. Apennates interiori & ariennes cum crinuolo: & ulfidicani: & plan genfes: pifiates: cælastini. Ameriam fuprafcriptam Cato ante Perfei bellum conditam an nis. d. cccclxiii. prodidit.

Apennina pldo pln

Octava regio.

Ca.

XIII.

Octava regio determinantur Arimino: pado: apennino. In ora fluius crustumium Ariminum Colonia cum annibus Arimino & aprufa. Fluius hinc rubico quondam finis italie. Ab eo fapis: & uitis: & æmo. Rauenna fabinorum oppidum cum amne bcfede ab Ancone. cit. M. p. nec procul a mari umbrorum bruttium. Inius colomiam Bononia felina uocitata cum princeps hetruia: effer. Brixillum: Mutina: Parma. Placentia. Opida Cefena: Claterna: foro clodii: liuni: Poduli: trecentinorum: Corneli: licini. Fauentini: fid: entini: otensani: padimates: regienfes a Lepido: folonates: faltes qui galliani cognominatur: aquinates: tãnitani: uelitates cognomine ueteri: regiates: uibrinates: In hoc tractu iteriunt boii: quorum tribus. cxii. fuisse auctor e Cato. Item fenones qui cœperant Romam.

Ambro pl. enera. Raucema. Bonoma. oli. f. ftra princeps f. b. pampibif

De pado flumine.

Ca.

XV.

Adus gremio uesuli montis celsissimum in cacumē elati finibus ligurum gabienorum uisendo fôte profluens condēscq; sese cuniculo: & in foro uibienfū agro iterū exortiens: nulli anniū claritate inferiora: græcis dictus eridanus: ac pœna Phærontis illustratus. Augetur ad canis ortus liquatis niuibus: agris quæ nauigiis torrētior: nil tamē ex rapto sibi uendicans. Atq; ubi liquit agros. ubertate largior: ccc. passibus a fôte ad dens meatu duodenonagita. Nec amnes tantum apenninos alpinosq; nauigabiles capiens: sed lacus quoq; inuenfos in cum sese exonerantes omni numero. xxx. flumina i mare adriaticum defert. Celeberrima ex iis apennini latere iactum: taranum: trebiam placentinum: tagniciam gabillū: sculerianū: rhenum. Alpium uero sturam: morgum: durias duas: sessiten: ticinum: lambrū abd uā: o: llium: mium. Nec alius anniū tam breui spatio iraioris incrementi est. Vergetur quippe aquarum mole: & in pfundum agitur. Grauis terræ quæq; deducus in flumina: & fossas inter rauennam altinūq; passuū. cxx. M. tamē quia largius uomit septem maria dictus facere. Angusta fossa rauennā trahitur: ubi padusa uocatur: quondam messanicium appellatur. Proximū inde hostium magnitudinē portus habet: quā uatreni dicitur. Quo Claudius Cæsar e britania triūphans pgradi illa domo uerius quæ naue itrauit hadria. Hoc ante eridanū hostium dictū est: ab aliis spiriteticū ab urbe spira: quæ fuit iuxta: pualens & delphici creditum e the sauris cōdita a Diomede. Auget ibi padū uatrenus amnis ex foro corneliis agro. Proximū ide hostiū caprasæ: deī sagis deī uolane: qd ante alane uocabatur. Omnia ea fossas fluminatq; primi asagi fecere tufci egesto amnis ipetu per trāuersum in hadrianorum paludes. quæ septem maria appellantur: nobili portu oppidi tuscorum hadria: a quo hadriacū mare ante appellatur. quod nunc hadriaticū. Inde hostia a ple nabonaria ac fossiones philistinæ: quod alii tartarū uocant. Omnia ex philistinæ fosse abundatione nascentia accedentibus atesi ex tridētinis alpiibus & togifono ex patauinorū agris. Pars eorum & proximū portū facit brundulum sicut edronē medacina ac fossa clodia. His se padus miscet: ac per hæc efunditur plerūq; ut in ægypto nilus quod uocat delta: triquetraq; figuram in alpes atq; oram maris facere proditur stad. ii. M. circuitu. Pudet a græcis italie rationē mutari. Metrodorus tamē Sceptius dicit. Quoniam circa fontē arbor multa fit piceaq; pades gallicæ uocetur padum hoc nomē accepisse. Ligurum quidē ligua amnē ipsum bodinū uocari: quod significet fundo carētē. Cui argumēto adest oppidum iuxta industria uesulto nomine bondicomagū: ubi precipua altitudo incipit.

eridano

Ally. ad alle

an. huda

Aressu in hancum & p. Medonab

De italia transpadana regio. ix.

Ca.

XVI.

Transpadana appellatur ab eo regio nona tota in mediterraneo: cui maria cūcta fluituoso alueo importat. Oppida ubi forum: seg usio: Colonia ab alpium radicibus augusta taurinorū antiqua ligurū stirpe: inde nauigabili pado. Dein salforū augusta priora iuxta geninas alpium fauces graias atq; pœnias. His pœnos: graias Hercule trāsisse memorant. Oppidum eporedia sybillinis libris a po. ro. condi iustum. Epore dicas enī galli bonos equorū domitores uocant. Vercellæ libitiorum ex falis ortæ: nouaria ex uertamacoris uocōtorū: hodieq; pagus. Nō (ut Caro existimat) ligurum ex quibus leui & mari

Esipadani Transpadani

Januarii in italiam Augusti pætorista

Verelle Nouaria

ci condidere ticinum nō procul a pado. Sicut boii transalpes profecti laudē ponpeia . Inful
bres mediolanum. Oroborum stirpis esse comū atq; bergomū & liciniforū: & aliquos cir
ca populos auctor est Cato: sed origine gentis ignorare se fatecur: quam docet Cornelius
Alexander ortam a græcia interpretatione etiā nominis vitā in motibus. In hoc situ iterit
oppidum orobiorū barra: unde bergomates Cato dixit ortos etiānam prodente se alius q̄
fortunatius situ. Interiere & earuri gens in subrum exules: & spira supradicta. Item melū
opulencia præcipuum: quod ab infubribus & boiis & senonibus delectum est eo die quo ca
millus ueios cepit: ut nepos Cornelius tradit.

¶ Venetia decima regio.

¶ Ca

XVII.

Equitur decima regio italiæ hadriatico mari apostita: cuius uenetia. Fluius Silif ex
montibus taurifanis. Oppidum altinum: flumē liquentia ex montibus opiterginis
& portus eodem nomine: colonia: cōcordia: flumē & portus romatinum tiliantū
maius minusq;: anafū quo uarāmus defluit: alfa: natio cū turro pfluete aquilē. xii. M. pas.
a mari sita. Carnorū hæc regio iūctaq; regioni lapidū: annis timau? castellū nobile uho pu
cinū. Tergestinus sinus: colonia tergeste. xxx. M. iiii. M. ab aquilea: ultra quā sex milia pas
suū formio annis. Ab Rauēna. clxxxix. pas. antiquus auctæ italiæ terminus. Nūc uero istriæ
q̄ cognominatā tradū a flumē isto i hadriā ad effluēte e danubio amne: eodēq; istro ex ad
uerso padi fauces cōtrario eorū percussū mari interiecto dulcescēte pleriq; dixere falso &
Nepos Cornelius et padi accola. Nullus. n. ex danubio anni i mare adriaticū ofūdūtur. Des
ceptos credo quoniam argo nauis flumine in mare hadriaticū descēdit: nec pcul tergeste. nec
iam cōstat quo flumē. Humeris trāiectam alpes diligētiore tradunt. Subiisse autē istro
deinseo: dein nauigorto: cui nomen ex ea causā ē inter hemoniāq; alpeq; exorienti.

¶ De istria.

¶ Ca.

XVIII.

Istria ut peninsula excurrit. Latitudinē eius. xl. M. pas. circuitum uero. cxxii. M. p
didere quidam. Item adherentis liburniæ & fanatici sinus. Alii liburniæ. clxxx. M.
Nōnulli in fanaticū sinū iapidiam pmouēre a tergo istriæ. cxxx. M. pas. Dei. libur
nam. cl. M. fecere. Tuditanus qui domuit istros in statua sua ibi inscripsit ab aquilea ad ti
num flumen stad. cc. M. Oppida istriæ ciuium Romanorum agida parentium. Colonia pos
la: quæ nunc iulii pietas quondam a colchis condita. Abest a tergeste. c. M. n. p. mox opidū
nexantium: & nunc finis istriæ fluius arsa. Polam ab ancona traiecit. ccxx. M. pas. est. In
mediterraneo regionis decimæ: colonia eremona: brixia cēnomānorū agro: Venetorum
autem mari a cestæ & oppida a cælum patauium: opitergium: beluium: Vicetia: Mātua tus
corum transpadum sola reliqua. Venetos Troiana stirpe ortos auctor ē Cato. Cēomanos
iuxta massiliā habitasse. In uolsis fertini: & tridentini: & beruenses. rhetica oppida rhe
torum: & euganeorum Veronam iulienſes carnorū. Dein quos scrupulose dicere non atti
neat: alutracēs: asseriatēs: stamonienſes: uanienſes: tuli cognomine culici foroiulienſes co
gnomine transpadani: floretani: nedinates: quarqueni: tarufani: cogienſes: uaruā. In hoc si
tu interiere per oram iraminæ: pellaon: passitium: ex uenetis atina & cælina carnos: segeſtie:
& oca. Tauricis noreia. Et ab aquilea ad duodecimum lapidem deletum oppidum etiā in
uito senatu. a. M. Claudio. L. Marcello. L. Pifo auctor est. In hac regione & xi. lacus inelyti
sunt: amneq; eorum partus aut aluminī si modo acceptos reddunt: ut abduam larius: tici
num uerbanus: mītiūm benacus: olium lebinus: lambrium: eūpilis: omnes in colas padi. Al
pes in longitudinem. xx. M. pas. patere a supero mari ad inferum. Cælius tradit. Timagenes
xxii. M. pas. deductis in latitudinem. Cornelius Nepos. c. M. T. Lilius tria. M. stadiorum
uterq; diuersis in locis: Nam centum milia excedunt aliquando ibi germani ad italia sub
mouent. nec. lxx. m. explent: reliqua sui parte glācilis ueluti natura prouidentia. Latitu
do italiæ subter radices earum a Varro per uada sabatia taurinos: comum: Brixiam Veronā
Vicentiam: opitergium: aquileiam: tergeste: polā: arsiā. d. ccxlii. m. p. colligit.

¶ De alpihus & gentibus alpinis.

¶ Ca.

XIX.

Ncolæ alpium multi populi: sed illustres a pola ad tergestis regionem secusses: su
bocini: arali menoceleni: iuxtaque carnos quondam taurifici appellati: nunc
norici. His continerit theti & uindelicī omnes in multas ciuitates diuisi. Rhetos
thuscorum prolem arbitrantur a gallis pulsos duce Rhero. Verso deinde italiā pfectore al
pium latini iuris euganeæ gentes: quarum oppida. xxxiiii. enumerat Cato. Ex iis triūpilini

uenalis pom agris suis populis. Dein canuni: compluresq; similes finitimis attributi titoni
 cipiis. Leponecos: & salafos tauricae gentis idem cato arbitrat. Ceteri fere leponecos
 reliquos ex comitatu Herculis interpretatione graeci nominis credunt praefuisse intra sin'
 alpiam niue nambrib: eiusdem & graios fuisse positos in transitu. Graiarum alpiam incol-
 las praefantescq; genere euganeos inde tracto nomine. Capur eorum stheonos: iherorum
 uenionenses: saruenerescq; ortus themi annis accolunt. Lepontiorum qui uiberi uocatur s'c
 rem rhodani eodem alpiam tractu. Sunt praeterea latio donati incolae: ut oedodurenses: &
 finitimi centrones: cottianae ciuitates: euri e liguribus orti: uagieni: ligures: & qui monta-
 ni uocantur. Capillatorumq; plura genera ad finium ligustici maris. Non alienum uis-
 detur hoc loco subicere inscriptione e tropheo alpiu quae talis est. Imperatori Gazaru Di-
 uisilio Augu. pontifici maximo imper. xiiii. tribunitiae potestatis Senatus populuscq; ro. q;
 eius ductu auspiciisq; gentes alpinae omnes quae a mari supero ad inferum pertinebant
 sub imperiu po. ro. sunt redactae. Gentes alpinae deuictae: triupilini canuni uenotes: uenone
 tes: hi farci: breuni: naunes: focunates: uindelicorum gentes: quattuor consuantes: uiru-
 cinates: licates: catrenates: abisuntens: rugulsci: suaneres: collucouones: brixenates: lepontii: iube-
 ri: nauuonates: feduni: uaragri: salassi: acitauones: medulli: ueneni: caturiges: brigiani: fontio-
 tii: brodiotini: nemaloni: edenates: esubiani: ueamini: gallicae: triulatti: c'cini: uerguni: egui-
 turi: nem: euri: oratelli: uerusi: uelauini: fuctri. Non sunt adiectae cottianae ciuitates. xii. quae
 non fuerant hostiles: sed item attributae municipiis lege pompeia. Haec est italia diuis sacra
 he gentes eius: haec oppida populorum. Super haec italia quae. L. Aemilio Paulo. C. Stati-
 lio Regulo cons. nunciato gallico tumultu sola sine externis ullis auxiliis: atq; etiam tunc
 sine transpadanise quitum. lxxx. mil. peditum. d. cc. mil. armauit. Metallorum omniu ferti-
 litate nullis cedit terris. Sed in interdictum id uetere consule patrum italiae parci iubentiu.

Ortus them
 uenit rhodani

primipon s'c
 potenna s'c

Illyricum.

Ca.

XX.

Arsia gens liburnorum iungitur usq; ad flumen titium. Pars eius fuere mentores:
 hymani: encheleae: dudini: & quos Callimachus puercias appellat: nunc totu uno
 nomine illyricum uocatur generatim populorum pauca effatu digna aut felicia no-
 mina. Conuentum scardonitanum petru iapides: & liburnorum ciuitates. xiiii. e quibus la-
 cinienfes: sculcinos: bruniatas: orbonenses nominare non pigeat. Ius italicum habent eo co-
 uentu alutae: fanates a quibus sinus nominat. Lopfi: uarubarum: imunesq; afferiatae: & ex
 insulis iseritanae curiatae. Ceterum per ora oppida anefatio: aluona: flauona: tarfatica: se-
 ma: lofpica: ortoplyma regiu: argirutum: coriniu: enona ciuitas: paufinus: flumē telaulum:
 quo finitur iapidia. Insulae eius sinus cum oppidis praeter supra significata: ablyr: titi: arba:
 tragurium: issa: portunata: paros ante: rursus in continente colonia iadera: quae: apola. clx.
 mil. pass. adest inde. xxx. M. colentum insula. xviii. hostium titii fluminis.

Arsia fl
 sculcinos

lades

Liburnia.

Ca.

XXI.

Liburnia finis & initiu dalmatiae scardona in amne ea. lxii. mil. p. a mari. Dein tariora
 rum antiqua regio: & castellum tariona. Promontorium Diomedis: uel ut alij peni-
 sula Hiliis circuitu. c. mil. pass. tragurii ciuium romanoru marmore notu sicili. In
 quem locum Diuus claudius ueteranos misit. Salona colonia ab iadera. cc. xxii. mil. passuu.
 Petunt in ea iura iuribus descriptis indecurias. ccc. lxii. dalmatae. uigintiduo. decuni. ccx-
 xxix. ditiones. sexagintano ue. mazei: quinquagintaduo. sardiates. In hoc tractu sunt burniu
 mandertium: tribulium. Nobilitata praecelsa castella petunt ex insulis stati: colentini: sepati:
 epetini. Ab his castella piguntiae: rataneum: narona colonia. Terii conuentus a salona. lxx-
 ii. mil. pass. apposita cognominis fluuiio a mari. xx. mil. passuu. M. Varro. lxxxix ciuitates
 eo uenitasse auctor est. Nunc prope soli noscuntur cetrari decuriis. xxiiii. diuersi. xvii. de-
 sitates. ciii. doceates. xxxiiii. detretini. xiiii. de remistae. xxx. didari. xxxiii. gl' ditiones. xliiii.
 melcomani. xxliii. nares. cii. sciritari. lxxii. siculotae. xxiiii. Populatoreq; quoda ita s'c uardei
 no amplius q. xx. decuriis. Praeter hos tenere tractum cum o'uei. partheni: hamasi: marst /
 hitae: arnistihae A narone anne. c. mil. pass. adest epidauru colonia. Oppida ciuiu ro. rhiziniu
 ascriuiu: butuuiu: olchiniu: quod antea colchinu dictu est a colchis coditu: annis dirimo
 superq; eum oppidu ciuiu romanoru scodra a mari. xix. mil. pas. Praeterea multoru graeciae
 oppidorum deficiens memoria: necnon & ciuitatum palidarum. Eo namq; tractu fuere la-
 y beates: enederudini: sassei: grabci: pprieq; dicti illyrii: & taulanti: & pyrei. Retinet nomen

Gubert m p' uenim

Scodra

in ora nymphaeum promontorium. Lyssum oppidum cuius ro. ab epidauro. c. M. pass.

Macedonia.

Ca.

XXII.

ALyso macedonia prouintia: gentes parthini: & a tergo eorum distaret. Motes ca-
dzua: adyrachio. lxxix. mil. passuum. in ora uero cuium ro. Epidamniū Colonia
propter inauspicatum nomen a romanis dyrrachiū appellata. Flumen aous a qui-
busdam eas nominatum. Apollonia quondam corinthiorum Colonia. iiii. M. pass. a mari
recedens. Cuius in finibus celebre nymphaeū accollunt barbari amantes & bellionis. At in
ora oppidū oticum a colchis conditum. inde initium epiri. Montes acrocraui: quib' hūc
europæ determinauimus sinum. Oricum a salentino italie promontorio distat. lxxv. M.
pasa tergo carnorum & iapidum qua se offert magnus iister.

Noric.

Ca.

XXIII.

Oretus iunguntur norici: Oppida eoz uirunū: cela: taurnia: aguntū: uiuana: monia:
claudia: fluuium solense. Noricis iunguntur lacus peiso: deferta boiorum. iam ta-
men Colonia Diui Claudii Sabaria: & oppida carmaria iulia.

Pannonia.

Ca.

XXIII.

Abitantur inde glandifera pannonia qua mitefcentia alij iuga per medium illy-
ricum a septentrione ad meridiem uersa molli in dextra ac leua deue xitate con-
fidunt.

Dalmatia.

Ca.

XXV.

Vz pars ad mare hadriaticum spectat appellatur Dalmatia & illyricum supradictū
Ad septentriones pannonia uergit: finitur inde danubio. In ea coloniz mona sci-
scia. Amnes clari & nauigabiles in danubium fluunt drauus & noricis uolentior.
Sauus ex alpihus carnicis placidior. cxv. mil. passuum interuallo. Drauus per serretes: sera-
pillos: iafos: sandrizetes. Sauus per colapia nos breucolq. Populārū hęc capitā Prætereā
ariuacs: afali: amantes: belgites: carthari: cornacates: erauici: hercuniates: latouici: oferia-
tes: uarciani: monsclaudius. cuius in fronte scordisci. intergo taurisci. insula in sauo metu-
barus amnicarum maxima. Prætereā amnes memorandi colapis in sauum influens iuxta
fisciam gemino alueo insulam ibi efficiens quæ fegestica appellatur. Alter amnis bacunta-
us in sauu firmio oppido influit: ubi ciuitas firmiensium & amantinorum. inde quadra-
gintaquinq; milia passuum taurunum ubi danubio miscetur saus. Supra insiunt ualda-
nus urpanus. & ipsi non ignobiles.

Mesia.

Ca.

XXVI.

Pannonia iungitur prouintia quæ mesia appellatur ad pontum usq; cum danubio
decurrens. Incipit a confluentē supradictō. in ea dardani: celegeri: tribali: trimachi:
mæsi: thraces: pontoz contemini: scythæ. Flumina clara dardanus margis pingi-
us: timachus ex rōdope: oescus ex hemo: utus efcamus: ieretus: Illyrici latitudo qua maxi-
ma est. ccxxv. mil. passuum colligit. Longitudo a flumine arsa ad flumen prinium. d. ccc.
mil. a drinio ad promontorium acrocraui. clxxii. mil. Agrippa prodidit uniuersum hūc
sinum italie illyrici ambitus. xliii. mil. In eo duo maria quo distinximus siue inferum siue
ionium in prima parte. Interius hadriaticum: quod superum uocant. Insulæ in ausonio ma-
ri præter iam dictas memoratu dignæ nullæ. in ionio pauca calabro litore ante brundisi-
um: quarum obiectu portus efficitur. Contra apulum litus diomedea conspicua monumē-
to. Diomedis. Et altera eodem nomine a quibusdam theuthria appellata. Illyrici ora mille
amplius insulis frequentatur natura uadof: maris æstuarisq; tenui alueo interculantibus.
Clare antea hostia timauī calidorū fontū cum æstu maris crescentiū iuxta istrorū agrū.
Cissa pullariæ & absyctides gratis dicte a fratre medeæ ibi interfecto: nunc absyctiū iux-
ta eas electridas uocauere: in quibus proueniret fucinum: q; illi electrum appellant: uanita-
tis græcæ certissimum documentum. Adeo ur Lissa quas carum designent: haud unq; con-
stiterit. Contra iader est issa quæq; appellata cōtra liburnos cretæ aliquot. Nec pauiores
tricones liburnicæ. Celadusa intraluriū bubus & capris laudata batriasa cuium roma-
norū: reliqua: & cum oppido pharia. Ab his corcyra melana cognominata cum gnidorū
oppido distat. xxii. mil. pas. Inter quam & illyricum melta. Vnde catulos meliteos appellari
Calimachus auctor est. xxii. mil. pass. Ab ea. iiii. mil. elaphites. In ionio autem mari ab arico,
mle mil. pass. Sazonis piratica statione nota.

Epidamni
dyrrachius
Apollonia
Iunio Epyri
Montes Acrocraui
Noric Syretes
Vuana
menna

Dravus
Favos

Thracis
Dardani
Arctani
Hadriani
Superum

Electrum
Suntius
Melita
Caruli mellure

Dravus
Favos
Arctani
Hadriani
Superum
Meliteos
Caruli mellure

¶ Sinus claritatis litterarum & omnis fabulositatis.

MERTIVS europæ sinus acrocerauniis finitur: finitur helle
 sponte: amplectitur præter minores sinus. xix. xxii. M. passuum. In eo
 epirus: a carania: ætholia: phocis: locris: achaia: messenia: laconia: argo
 lis: megaris: attica: boetia. Iterumq; ab aliâ mari eadem phocis & locris:
 doris: phtiotis: thessalia: magnesia: macedonia: thracia. Omnis græcie
 fabulositas: sicut & litterarum claritas ex hoc primum sinu effulsit.
 Quapropter in eo paululum cômorabimur. Epirus in uniuersum ap-
 pellata acrocerauniis incipit montibus. In ea primi chaones: a quibus chaonia. Dein thesp-
 ri: antiochenes: locus aornos: & pestifera aubus exalatio. Cestrini: perhebi: quorum mōs
 pindus: cassopæi: diopes: sella: pelopes: molossi: apud quos dodonei Iouis templū oracu-
 lo illustre. Tomarus mons centum fontibus circa radices Theopompo celebratus.

deus in epies
Laus Epvri

¶ Epirus.

¶ Ca.

I.

Pirus ipsa ad magnesiâ macedoniâq; tendens a tergo suo deffarethas supradi-
 ctos liberam gentem mox feram dardanos habet. Dardanis leuo tribali prætedū
 tur latere. Et mœsica gentes a fronte junguntur: medi: ac benesetæ: quibus thra-
 ces ad pontū usq; pertinentes. Ita succinta rhodopes: mox & hemi uallat excelsitas. in epi-
 ri ora castellum in acrocerauniis chimera: sub eo aquæ regie fons. Oppida nicandria. Ce-
 stria flumen thesprotia: uesthimius colonia butrotū: maximeq; nobilitatus ambficius sin-
 faucibus spaciolum æquor accipiens. Longitudinis. xxxix. M. pass. Latitudinis. xv. milia. In
 eum defertur annis acheron e lacu thesprotia: acherusia profluens. xxxvi. mil. pas. inde &
 mille pedum ponte mirabilis omnia sua mirantibus. in sinu oppidum ambratia. Molosso-
 tum flumina alphas: arathus. Ciuitas anaetoria. Lacus pandosia. Acarnania quæ antea cu-
 retis uocabatur. Oppida heraclea: chiis. Et in ore ipso colonia Augusti actium cum tem-
 plo Apollinis nobili: ac ciuitate libera nicopolitana. Egressos sinu ambracio in ionium ex-
 cipit leucadium litus. promontorium leucates dein sinus: ac leucadia ipsa peninsula quo-
 dam neritis appellata opere acolarum abscisa a continenti ac reddita uentorum flatu con-
 gentem harenæ accumulantium: qui locus uocatur diorectus stadiorum longitudine triū
 oppidum in ea leucas quondam neritum dictum. Deinde acarnanum urbes halyzia: as-
 cus: argos: amphilocheicum cognominatum. Annis achelous e pindo fluens atq; acarnaniâ
 ab ætolia dirimens: & artemicam insulam assiduo terre inuectu continenti annexens.

monis thure
Rhodope
Hermus

Acarnania in
Civitas olim cel.

Achelous fi.

¶ Aetolia.

¶ Ca.

II.

Aetolorum populi athamanes. tympei: epirimenfes: perhebi: dolopes: marages: atre-
 ces: a quibus atrax annis ionio mari infunditur. Aetoliæ oppidum calidon est se-
 ptem milium quingentorum passuum a mari iuxta euenum amnem. Dein matina
 molycrea: cuius a tergo chalcis & mons est prasus. At in ora promotorium antiriū: ubi ho-
 stium corinthiaci sinus minus mille passuum latitudine influentis: ætolosq; dirimentis a
 peloponneso. Promotorium quod contra procedit appellatur rhion: sed in corinthiaco si-
 nu. Oppida ætoliæ naupectum: eupalimna & in mediterranea pleuron: haliforna. Montes
 clari in dodone tomarus: in ambracia acranos. in acarnania aracynthus: in ætolia achaton:
 panctolium: madimium.

Antiriū qd est
Munipertu

¶ Locri.

¶ Ca.

III.

Proximi ætolis locri qui cognominantur ozolæ imunes. Oppidū canthem. Portus
 apollinis pfectis. Sinus chneus. Inrus oppida argon: eupolea: pestum: calanifus. Vi-
 tra cirrhæi phocidis campi: oppidum cirrha: portus caleon: a quo septem milia pas-
 suum introrsus liberum oppidum delphi sub monte pernafo clarissimi in terris oraculi Appolia-
 nis. Fons castalius. Annis cephalus profluens delphos: ortus in lilea quondam urbe. Præte-
 rea oppidum chrysa & cum ulensibus antycira: naulocum: pyrtha: amphisa in unis: tricōe:
 trycornibus: myrena: regio tanlis appellata. Dein in intimo sinu angulus boetia alluitur
 cum oppidis gymnīs: thebie quæ corfica cognominatæ sunt iuxta heliconē. Tertium ab
 hoc mari boetia oppidum pagæ: unde peloponnesi profilit ceruix.

Pro duo organos et
tempo subter. Abo
teci in julian enos pti

Oraculi delphici
fons castalius

Thebe
nissa mpta

¶ Peloponnesus.

¶ Ca.

III.

Peloponēsus apie ante appellata pelagja & penisula haud ulli terræ nobilitate post
ferenda inter duō maria ægeū & ionīū platani folio similis ppter angulosos inces-
sus circuitu quingentōrū sexagintatū mil. pas. colligit auctore isidor. Eadē per-
sinus pene tantūdem adicit. Angustia unde pcedit isthmios appellatur. In eo loco irrumpit
ria & diuerso quæ dicta sunt maria a septētrione exortu eius omniē ibi latitudinē uorando:
donec cōtrario in cursu æquorū tantorū in.v. mil. pass. interuallo excelsis utrinq; laterib; an-
gusta ceruice peloponēsum cōtinēat hellas. Corinthiacus hinc illinc saronicus appellatus
sint. Lecha hic cēchre: illic angustiarū termini lōgo & ancipiti nauū ambitu: quas magni-
tudo planities trāuehi phibet. Quā ob causam prouere nauigabili alueo angustias tenta-
uere Demetrius rex diadator Cæsar. C. princeps. Domitius Nero inausulto ut omniū patu
it exitu incepto. Medio hoc interuallo q̄ isthmi appellauimus applicata colli habitat Co-
lonia corinthus: aīa epyrha dicta sexagenis ab utroq; litore stadiis e sumā sua arce quæ
uocatur acrocorinthus. In qua fons pyrene diuersa duō maria prospectans. lxxvii. mil. pa.
ad corintheiū sinū traiectus est patras a leucade. Patras colonia in longissimo promonto-
rio peloponēsi condita ex diuerso ætolia & fluminis e ueni minus mille passuum ut dictū
est interuallo. In isthis faucibus sinum corinthiacum. lxxxv. mil. pass. longitudinem usq; ad
isthmum trahitur.

Ca. Achaia.

Ca.

V.

Achaia nomen prouincie ab isthmo incipit: antea egialos uocabat propter urbes
in litore per ordinem dispositas. Prime ibi quas diximus lechaē corinthiorū por-
tus. Mox olirus pellaneorū castellū. Oppida helice: bura: in quæ refugere haustis
prioribus sytion: egrira: region: entus: intus cleone: hisie: palinbormus portus. Demōstra-
tūq; iam rhiū: a quo promotōriū quinq; milia passūū ab sunt patre: quas supra memora-
uimus. Locus fere in achaia nouē montiū scio esset. Notissimus fons cymothoe. Ultra pa-
tras oppidū olenū. Colonia dyme: loca buprassum homine: promotōriū auracy: cymothoe:
lae: sinus: promotōriū chelonates: inde cyllenem duorū milia passūū castellum phliū. Quæ
regio ab Homero arethuse dicta postea a sophis: inde eliorum ager: qui aīa epie uocabat.
Ipsa elis in mediterranea & apilo. xii. mil. passibus. Inrus delubri olympi louis ludorum
claritate fastus græcie cōplexum. Pisa eorum quodā oppidū præsentem alpheo amne. At
in ora promotōriū ichthis. Annis alpheus nauigabilis prope sex oppida. Aulon brespion:
promontorium plataneōdes. Omnia hæc ad occasum uersa. Ad meridie autē cyparisiorū
sinus cum urbe cyparida. lxxii. mil. pass. circuitu. Oppida pilos: meronē: lucus: elis: pmontoriū
acritas: sinus a fineus ab oppido aīna: coroneus a corona. Finituntur tenero promotōrio.
Ibi regio messenia duodeuiginti montiū amnis pamifus. Inrus autem ipsa messene: itho-
me: occhalia: arenæ: ptoeleon: thrion: dorion: zancleuarii temporibus claxa. Huius sinus cir-
cuitus. lxxx. mil. pass. Traiectus uero. xxx. milia. Dehinc a tenaro ager laconicus liberæ gē-
tis. Et sinus circuitu ducenta sex milia: traiectū. xxxix. mil. Oppida cenarū: amiclae: phera:
leura: & intus sparta: teherane. Atq; ubi fuerē cardamille: piperae: antiane: locustiferae: ege-
rania. Mōs taygetus: amnis euotus: sinus ægilodes. Oppidū plaminthium. Sinus cytheates
ab oppido. Ex quo ad cretā insulam certissimus cursus. Omnia autem mæleo promotōrio
includuntur. Qui sequitur sinus ad scyleū argolicus appellatur traiectū quinquaginta
milia pass. Idem ambitu centū septuaginta duō milia. Oppida boea epidaurus liera cognō-
mine. Narax: ciphanius portus: annes inachus: erafinus: inter quo argos hippii cognōmina-
tum. Supra lacū lerne a mari quadringētis milibus nouēq; additis milibus micenæ: & ubi
fuisse tyntiba tradunt: & locus matine: montes aremius: apanthus: afection: parparus:
aliiq; undeciq; numero. Fontes niobe: amymōē: plammate. A scylleo ad isthmū. clxxvii. M.
passibus oppida hãmione: troezenē coriphasium appellatū: quæ alias inachiū alias diphū
argos. Portus chenitas: sinus saronicus olim querno nemore redimitus. Vnde ei nomē ita
græcia antiqua appellatæ quercū. In eo epidaurū oppidū Aesculapii delubro celebre. Pira-
um pmontoriū: portus anted us: & bucephalio: & quas supra dixeramus cenææ. Isthmūq;
altera cum delubro Neptuni quinquennialibus in clyto ludis. Tot sinus peloponēsē orā
lancinant: tot maria allatrant. Si quidem a septētrione ionium irrumpit: ab occidente sicu-
lo pulsatur a meridie cretico urgetur: ab oriente brumali ægeo: ab oriente solstitiali myr-
too quod a magarico incipiens siuū totam aitiāam aluit.

De Archadia.

Ca.

VI.

Isthmos

Hellos
Bœcia

three
iucee

corinthus
Epyrha eli:

patras

sioeſſa

Alphous fl

ithaba
maiu
mycte
Tarnte

Maleus promontorij

and lerne

tyntiba

epidaurū

omy r
doyro

loni
orili
ueneri
regeri
mivrog

M

g. diue Pa

Cesar de
C prime

tyeā/la

atopie et
fiomoni

abromba

pia on
op. fime
in. m. n. 100

Messena

Laonia

manifer bo
omy ans p

in Argolis
epidaurū

gymnalop

in Argolis
epidaurū

abundantia generis

Editerranea eius archadia maxime tenet undiq; a mari remota: initio drymodis: mox pelagis appellata: Oppida eius prophis: mantinea. symphalu: regea: antigonea: orchomenu: phineu: pallantiu. unde palatiu roma: Megalepolis: catina: bocalis: um: crano: parrhasia: thelphusa: menala: here: phile: paliene: pincina: tehelegre: arcale: partheniu: elec: methy driu: enispha: macistu: lampadia: clioriu: elese. Inter quæ duo oppida regio ne mea est thembinania uocitata. Montes in archadia pholoe cum oppido. Item cyllene: lyceus. In quo lycei louis delubru. menalus: arthemisius: perthemisus: lapheus nonacris. Præterea ignobiles octo. Amnes laidon e paludibus: phineus & erimanthus monte eiusdem nominis in alphe um defluens. Reliquæ ciuitates in achaia dicendæ: alithrei: ab ea te purgentes: preate: paregenite: tortuni: triphanai: trifusi: trirenses. Vniuersæ achaie libertatem. Domitius Nero dedit. Peloponnesus in latitudine a promontorio maleæ ad oppidum rhegeum corinthiaci sinus. clx. milibus passibus patet. At ad in transuersum ab elide epi dauru. cxxv. milibus. ab olympia argos per archadia. lxxviii. milibus. Ab eodẽ loco ad phlianta dicta mensura est. cl. miliu passiu. Vniuersa autẽ nelut pelante equorũ incurfus natura in motes sex atq; septuaginta attollitur. **G**ræcia & Attica. **Ca.** VII.

Symphali
30 fandi te galle
parrhasia
Megalopolis
Parrhasia
Dionysius Cylene
Eleone
Mantinea
Ladones

Alphidei angustius hellas incipit: a nostris græcia appellata. In ea prima attica antiquis arte uocata. Attingit isthmũ parte sui quæ appellatur megaris a colonia megara regione pagaru. Duo hæc oppida excurrere peloponneso sita sunt utraq; ex parte nelut in numeris helladisi pagei. clii. mil. passibus & amplius egosthenenses contibuit megarensibus. In ora autẽ hæc portus schenos. Oppida duo crenion syronia saxa septẽ milia longitudine: geranea: megara: eleusin. Fuere & enoa & probalinthos: quæ nunc non sunt. Ab isthmo quinquaginta duoru miliu passiu pyreus & phalera portus duoru miliu passuum muro recedẽtib; athenis iuncti. Libera hæc ciuitas: nec indaga ullius præconii ampliatanta claritas supersuit. In attica fontes cephisia: larine: calliroe: nemice: crunos. Montes brilesus: agialus: icarius: hymetus: lycabettus: lacus selinos. A piro quadrata duob; milib; passibus funiu doriscu promotorium. Polypostere: brauro: ion quodã oppida. Rhanos pagus. Marathon campus. Triassus oppidũ: miletu & oropus in confinio boetia. Cuius antechon onchecos: thespie liberũ oppidũ: lebedea. Nec cedentes athenis claritate: quæ cognominatur boetia thebarũ duoru numinu. Liberi atq; herculis ut uolunt patria: & musis natale in nemore heliocone assignant. Datur & his thebis saltus citheron amnis ifinenius. Præterea fontes in boetia oedipodia: psammare: dirce: epigranea: aretusa: hip potene: agganippe: gargaphie. Motes extra prædictos micalefus: adifilus: acontius. Reliqua oppida inter megara & thebas leuthra: haliartus: platea: phera: aspledon: hile: tibe: erithre: gliffa: cophe. Iuxta cephisum amne lamie & anichie: medion: phligone: grephis. corone: acharo. In ora autẽ intra thebas ocale: etheon: iolcos: schenos: peteon: hyrie: mycaleffus: hyrseon: pteleon: olyros. Tanagra liber populus. Et in ipsis faucibus euripi quẽ facit obiectu insule euboæ aulis capaci nobilis portus: boetos hyantas antiquitus dixerẽ: locri deinde pygmenidi cognominatur olim leges appellati: per quos amnis cephisus defertur in mare. Oppida opuns: unde opontinus sinus: ginusæ phocidis. In litore unũ daphnus. Intra forus autẽ larisse: clatea: & in ripe cephisu (ut diximus) ilea desphosca: uersenemis & hyampolis. Rursus in locrorũ ora in qua larymna: troniu iuxta quod boagrius amnis defertur in mare. oppida naricuni: alope: scarpia. Postea maliacus sinus ab incolis dictus in quo oppida halcyo: econia: phalerna. Doris deinde in qua sparcos: erimeu: bolõ: pindus: cythinu. Doridis a tergo mons est oetha. Sequitur mutatis sæpe noibus hemonia. Eadẽ pelagicu argos. Hellas eadem thessalia: & dropis semper a regibus cognominata. Ibi genitus rex nomine græcus a quo thessalia. Ibi Hellenes a quo hellenis. hos eosdẽ Homerus tribus nominibus appellauit myrmidonas & hellenas & acheos. Ex iis phthiotæ nominantur dorica accolentes. Eorum oppida echinus in faucibus sperchii fluminis. Teriopylaru mangustæ. Quo argumento iiii. mili. passuum in heraclea trechin dicta est. mons ibi calidromus. Oppida celebra hellas. halos: lamia phthia: arne.

helleno Goro
Megaris
cremonia
Lous Athenaze
mit znea
Natalis Iouis
Thebe Boene
Lori
Delphi
Thessalia
Thessalia
Droipio
Myrmidones
Hellenes
Arche

Tessalia.

Ca.

VIII.

In thessalia autem amnis orcomenus minilus antea dictus. Et oppidum alimon ab aliis elimon: atrax palamna fons heripia. Oppida thebe æquarum a tergo pierus ad macedoniam protenditur: larissa: gomphi: theba: teissalia: nemus pteleon: si

Myrmidones
Hellenes
Arche

Mus pagasicus. Oppidū pagasa: idem postea demetrius dictum: tricea. Pharsalici campi cum ciuitate libera cranon ilenia. Montes phthiotidis nymphæus quōdā topiario natura: opere spectabilis. Buzigeus: donacea: bromius dalphus: achimaron: athamas: stephæ. In tessalia sunt quattuor atq; triginta montes quorum nobilissimi cerceti: olimphus: pierus ossa: cuius ex aduerso pindus & othris laphyrtarum sedes ad occasum uergentes. Ad ortus pelos omnes theatrali modo inflexi caucatis ante eos septuaginta quinq; urbibus. Flumina thessalia: apidanus: phoenix: enipheus: onochonus: laminissus. Fons uxeis. Lacus bebcis: & ante cunctos claritate peneus ortus iuxta gomphos: interq; ossam & olymphū nemorosa cōuale defluens quingentis stadiis dimidio eius spatio nauigabilis: in eo cursu tempe uocatur quinq; miliū passuum longitudine: & ferme sex latitudine ultra usum hominis at tollentibus sed dextera leuag; leniter couexis iugis. Intus sua luce uiridante allabitur peneus uiridis calculo amœnus circa ripas gramine: carōnis auiū concētu. Accipit annē orcon: nec recipit sed olei modo supernatantē (ut dictū est ab Homero) breui spatio portatū abdicat. Pœnales aquas dirisq; genitas argenteis suis misceri recusat.

Magesia.

Messalia annexa magnesia est: cuius fons libetra. Oppida ormentium: pyrthamet: olizon: promontorium sepas. Oppida casiana: palatra: promontorium cantū. Oppida melibœa: rhibus: erimine hostium peni: oppidum omoliū: orthia: hesie: pelus: nathocum: achre: cricon: cranon: acarne: dorion: melite: phila: ceponio: Epiri: achaiæ: Atticæ thessalia: in porrectum longitudo quadringentorum octaginta miliū passuū traditur. Latitudine. cclxxxvij. milium.

Macedonia.

Macedonia postea. cl. populorū duobus inclta regibus quōdāq; terrarum imperio: emathia antea dicta. Hæc ad epiroticas gentes in liois occasum recedēs post terga magnesiæ atq; thessalia infestatur a dardanis. Partem eius septentrionalem pœnia ac pelagonia protegunt a tribalis. Oppida egle: in quo mos sepelire reges. Beroa & in regione quæ pieria appellatur a nemore egidiū. In ora heraclea. flumen apilas: oppida phina: oloros. Annis haliat modo. Intus halorita: allei: philacet: cyrrhesta: thyrisei. Pella colonia. Oppidum stobici ciuium ro. Mox antigone europus ad axium amnem eodēq; nomine amnis per quod rhedias fluit: scydra: phordea: emiona: gorgidone. Mox in ora ichne fluuius axius. Ad hunc finem dardani: treres pieres: madonia accolunt. Ab hoc amne pœnie gentes: parocci: heordenes: halmiopi: pelagones: mygdones. Montes rhodope: scopius: orobellus Dein præiacepte gremio terrarū arecusi: antiochenes: idomenenses: doberientes: trienses: allatenes: accanstenes: morili: garetii: lyncesta: enoriceni: & manciui liberi: atq; orestæ colonia: bullidentes: edientes: xylopolita: cotisei: liberi: heraclea: scyntia: tymphæ: coronei. In ora sinus macedoni Oppidum calastia: & intus phileros: lethe. Medioq; flexu littoris thessalonica: libera: conditionis. Ad hanc dirrachio: cxliiij. miliū passuū theme. In thermico sinu oppida dicea: padina: dera: scione: promontorium chanastreu. Oppida palene phlegra. Qua in regione montes hypfizzor: epitus: althione: leuomne. Oppida mios: phryx: eleon: meande: & hippalæsis: histhmo quōdam potidea: nunc cassandria colonia: athemus: olympus sinus metiberna. Oppida iscella: ampelos: torone: soggo: edes: fretumq;. Mons athon quem Xerxes rex perfarum continentis absidit in longitudine passuū mille. quingentorū. Mons ipse a planicie excurrit in mare. lxxv. milia. passuum. Ambitus radicis. cl. mili. colligit. Oppidum in cacumine fuit acroton. Nunc sunt urnapolis: paleotri: tyrsus: oleon. apolonia: cuius incolæ macrobiū cognominatū. Oppidū cassera: faucesq; a latere isthmi. Acanthus: istria: gyrafftonia: heraclea. Regio mygdonia: thaciens. In qua recedētes a mari apolonia: arethusa. In ora: ursus possidiū: & sinus cū oppido cermoro amphipolis. Libera gens bysalthe. Dein macedonia: terminus. Annis strimō ortus in emō. Memorandū in septem lacus eum funde priuq; dirigit cursum. Hæc est macedonia terrarū imperio potita quondam. Hæc asiā: armenia: iberia: albania cappadocia: syria: ægyptū: taurū: caucasiū transgressa: hæc in bactris: medis: persis dominata toto oriente possessa. hæc etiā india: uictrix per uestigia Liberi patris atq; herculis uagata. hæc eadem est macedonia: cuius uno die Paulus Aemilius imperator noster. lxxii. urbes directas uendidit tantam differentiam sortis præstiterit duo homines.

Thracia.

Ca.

nus ad hunc modū clauditur. Montes extra prædictos thraciæ edonus: gygemoros meri-
tus: melápillus. Flumina in hebrū cadentia bargus: fucmus. Macedonia thraciæ bellepóti
longitudo supradicta. Quidam. d. cxx. milia. faciunt. latitudo. ccc. lxxxiii. M. est. Aegeo
mani nomē dedit scopulus inter tenū & chiū uerius q̄ insula ex eo nomine a specie capræ
quæ ita a græcis appellatur repente in medio mari exiliens. Cernūt eum a dextra parte an-
drum nauigantes ab achaia dirū & pestiferū. Aegei pars myrodonus appellatur ab insula
parua quæ cernitur Macedonia a geresfo petentibus haud procul euboæ caristo romani
omnia hæc maria duobus nominibus appellant. Macedonicum quodcuq̄ macedoniam
aut thraciam attingit. Græciens quæ græciam alluit. Nam græci & ionium diuidunt in si-
culum ac creticum ab insulis. Item icariū quod est iter fannū & myconem. Cætera nomi-
na sinus dedere quos diximus. Et maria quidem gætesq̄ in tertio europe sinu ad hūc mo-
dum se habent. **I**nsulæ inter eas tera quas creta: euboia: cyclades: sporades: mærotis:
hellepontus: ponti: mærotidis: dacæ: salmatæ: Scythiæ.

Insulæ autem ex aduerso thesprotiæ a butroio. xii. M. passibus. Eadē ab acrocerau-
niis quinquaginta. M. cum urbe eiusdē uominis corcyra liberæ ciuitatis & oppido
castiope temploq̄ cassii louis. pas. lxxxvii. M. in longitudine patens. Homero di-
sta scherà & phæcia. Calumacho etiam drepanē. Circa eam aliquot. Sed ad italiam uergēs
thoronos: ad leucadiā paxoe duæ quinq̄. M. discrete a corcyra: nec procul ab iis ante cor-
cyram ericula marathe: elaphusa: malthace: trachie: pytionā: pthichia: taracie. Et a phalacro
coreyre promōtorio scopulus in quē mutata Vlixis nauē a simili spem fabula est. ante leu-
cadiam sibo, inter leucadiam autē & achaia permulæ: aquarū teleboides ex dēq̄ thaphiæ i-
colis ante leucadiā appellatur. Saphiosis: anoxia: pritnessa. Et ante ætolia sibora. ab inechi-
nades: ægialia: coronis: thiatyra: geoaris. Dionysia: cirnus: calcis: pinara: mistus. Ante eas in
alto cephalenia: zacintus utreq̄ libere. Ithaca: dulichium: famos: crocilea: paxos. Cepha-
lenia quondā melena dicta undecim mille passuū abest: circuitu patet. xliiii. mil. Sane diruta
a romanis adhuc tamē oppida tria habet. Inter hanc & achaiam cum oppido magnifica &
fertilitate præcipua zacinthi aliquando appellata hyrie: cephalama a meridiana parte. xxii.
M. abest: mons elatus ibi nobilis. Ipsa circuitu colligit. cxxvi. mil. Ab ea ithaca. xii. mil. di-
stat. in qua mons neritus. Tota uero circuitu patet. xxv. mil. passuū. Ab eo araxū pelopōne
si promontriū. xii. mil. pass. Inter hanc in alto æstær. Prothe ante zacinthū. xxxv. mil. pass.
In eorū uentū strophades duæ: ab aliis plotæ dictæ. Ante cephaleniā letoia. Ante plū. iiii.
spætera: & totidē ante messeuen ænusta. In sinu asineo thestirides. In laconico reganisa:
cothon. Cythera cū oppido antea prophyris appellata. Hæc sita est a malæ promontorio
v. mil. passuum accipiti propter angustias ibi nauū ambitu. In argolica pythiua: irina: esti-
ra contra hermonū agrum tipareus epiropia colonis: aristera contra troezenū caulauria
quinquaginta mil. pass. distans a plateis: bellina: lasia: bauçidias: Contra epidaurum cetipha-
los: sytionelos. vi. mil. pas. abest a continente. Ab hac egina liberæ cōditionis. xvii. mil. pas-
suius. xx. mil. passuū nauigatio est. Eadē autem a pyreno atheniensium portu. xii. mil. pass.
abest ante enone uocata. Spir eo promōtorio obiacent eleusa: dēdros: graugia: duæ: ceriæ
duæ: selacōsa: dacenchrus: saspis septē: & in megario sinu ethurides. iiii. Egila autē. xv. pass.
a cythera. Eadēq̄ a crete phalafarna oppido. xxv. mil. passuū. Ipsa creta altero latere ad sepa-
ticionem inter oritur & occasum q̄ porrigitur centū urbium clara fama. Dosiades cū
a creta nimpha hesperidis filia. Anaximander a rege curētū. Philistides: Malotes: Crates
primū aeriā dictam: deinde posteri curetin appellauere. Et maciōn nōnulli a temperie cæ-
li appellata existimauere. Latitudine nusq̄ quinquaginta mil. passuum excedens: & circa
mediā sui partem maxime patens. Longitudine impler. cclxx. mil. passuū. Circuitu. d. lxxx.
ix. hēctensq̄ se in creticū pelagus ab ea didūm: qua longissima est ad orientem: iāmonium
promontoriū aduersum rhodo. Ad occidentē criū metopon cyrenas uersus expellit. Opy-
pida eius insignia palafærne: clea: cysamon: pergamon cidon: minoon: apteron: pantomatri-
um: amphim ala: rhitumna: parnomiū: cyteū: appolonia: mathium: heraclia: miletos: ampela:
hierapicna: lebana: hierapolis. Et in mediterranea cortina: ephestum: gnosum: polirenū: my-
rma: lycastus: rhandus: sicus: dium: asium: phileras: rhiton: latos: spher: olypion: laspha:
cleuterne: therapne: manathusa: gichifos: & aliorum circiter. lx. oppidorū memoria extat.
Montes cadiscus: idæus: diætinæus: crocus. Ipsa abest a promontorio suo quod uocat criu-

Mare Aegeum

Mare nigricum

Mare omni-
duiditum
Sinitus
Creteus
Iocænis
m. c. lxxv. d.

Coçyra

phalemia
delenn
tactia
alichiu
armibus

æstær
si
neophadæ

Cythera

ab Enopia

Crete
Caretis olim
Naronon q̄ beata

Mare græc

ægeu

ægeu

ægeu

inter

leuca

ægeu

ægeu

ægeu

ægeu

ægeu

ægeu

ægeu

ægeu

ægeu

ægeu

ægeu

ægeu

ægeu

ægeu

ægeu

m etopon: ut prodit Agrippa a cyrenarum promontorio phicunte. cxxv .m.p. Item cadisto a meleo peloponesi. lxxx. A carpatu insula promontorio famonia. lx. m. in fauonium uentū Hæc inter eam & rhodum interiacet. Reliqua circa ea ante peloponesum duæ cosicæ: toti dem milæ & alatere septentrionali dextera cretam habent. Contra pydoniæ leucæ: & duæ bu dræ. Contra matium dia. Contra itanum promontorium onisa leuce. Contra hierapycnâ cryfa gaudos. Eodem tractu ophius fabuto: aranus circueuêstiq; eriu meropon: tres acausa gores appellatæ. Hæc ante famonium promontorium phocæ: plachia: sirindes: & nauolos: armedon: zephire. Ac in helladè etiãnum in ægeo lycades scarphia corefa: phocasia: cõplu resq; alia: ex aduerso atticæ uero oppidis & ideo ignobiles. Sed cõtra eleutina clara salamis ante cam ptyralia. A funio uero helenæ. v. mil. pas. distans. Dein coos ab ea totidem: quã no stri quidem dixere ceam. Græci & dybrusam auulsam euboæ: quingentis lōga stadiis fuit quondam: mox quatuor fere partibus quæ ad boetiam uergebant eodem mari deuoratis. Oppida habet reliqua iulida: cartheia. Intericidere cereffa. phocessa. Ex hac profectam dese ctationi feminis uestem auctor est Varro. Euboea & ipsa auulsa boetiæ & a modico inter fluente euripo ut ponte iungatur ad meridiem promontorii duobus gerasto ad atticam uergente: & ad hellepontum caphræo insignis: a septentrione ceneo nusquã altitudine ul tra. xl. M. passuum extendit nusquã infra. xx. mil. contrahit. Sed in longitudinem uniuersa boetiæ ab atticâ thessaliam usq; prætentam in. cl. mil. passuum. Circuitu uero. cccxv. abest ab helleponto partecapharæ. cccxv. urbibus clara quondam pyritha: portamo: nesso: cerin tho: oreo: dio: edepso: achalia: nunc calcide. Cuius ex aduerso in continenti aulis est gera sto: cretria: caristos: orostane: oritano: artemilia cum fonte arethusa flumine Iclantio usq; calidis quæ elopizæ uocatur. Carystus nobilis notiorq; tamè marmore carystio ante uocita tæ è chalcodotis: aut macris ut Dionysius & Ephorus tradunt. Vt aristides macra. Vt Calli deus chalcis: ære ibi primū repto. Vt menecihem abantias. Vt poetæ uulgo afopis. Extra eã i mirthoo multæ: sed maxie illustres glaucoceros: & begilia & a pmõtorio gereffo circa de sũ i orbe sitæ. Vnde & nomen traxere cyclades. Prima earũ andrus cum oppido abem a ge resto. x. mil. pas. a cõ. xxxix. mil. Ipsam Myrsilus cauron deinde antandron cognominatam tradit. Callimachus lassiam. Alii nonagiam: hydrusam epagrim. Patet circuitu. xciii. mil . p. ab eadem andro passus mille. Et a delo. xvii. mil. Tenos cum oppido. xv. mil. passuum por recta. Quã propter aquarum abundantiam Aristoteles hydrusam appellatã ait. aliqui ophiu sam. Cæteræ myconè cum monte dimafsto a delo. xvii. mil. pas. Scyros siphnus ante eropia Dacis appellata circuitu. xxviii. mil. pas. scriphus. xii. præpsinthus citanos. Ipsaq; longie cla rissima cycladum mediã a templo Apollinis & mercatu celebrata delos: quæ diu fluctuata: ut proditũ sola motum terræ nõ sensit. ad. m. Varonis ætatem. Mutianus prodidit bis cõ cussam. Hanc Aristoteles ita appellatam prodidit: quoniam repete apparuerit enata. Eglost henes cynthiam: alii ortygiã: aetria: lagiã: cerhã: midiam. cynthium: pyrpilem igne ibi primū repto. Cingitur quinq; mil. passuum. assurgit cintho mōte. Proxima ei iherena: quã Anuclides celadusam uocat. Item arthemitem helladius. Scyros quam circuitu patere. xx. m. passuum prodidere ueteres. Mutianus. clx. Olearus: paros cum oppido ab delo. xxxviii. mil. marmore nobilis quam primo plateaii postea minoida uocatur. Ab ea septies quingeta naxus a delo. xviii. mil. cum oppido quã strogyle: deã dian monysiada a uincarum fer tilitate: alii Sicilia minorem aut callipolin appellarunt. Patet circuitu. lxxv. m. pas. dimidio q; maior est quã paros. Et ætenus quidem cycladas seruant. Cæteras quæ sequuntur spo rades. Sunt autè hellena: phocusa: hecaria: scinusa: polegrados: & a naxodecem & septem m. pas. icaros: quæ nomè mari dedit: tantũdem ipsa in longitudinem patens cõ oppidis duo bus tertio amisso ante uocata doliche: & maris: & icthifusa. Sira est ab exortu solstitiali de lo quinquaginta. mil. pas. Eadem a famo. xxxv. mil. Inter euboam & andrum. x. mil. pas. fre to. Ab ea gressum. xii. mil. quinquaginta passuum. Nec deinde seruari potest ordo. Acer uari ergo ponitur reliquæ. Scyros a naxo. xiii. m. pas. Homerj sepulchro ueneranda. Lon gitudinis. xxv. mil. antea phœnice appellata. Odua latandro gyaros cum oppido circuitu. xii. mil. p. prope. Abest ab andro sexaginta duorum. m. p. Ab ea syrnos. lxxx. mil. pas. Cyne thus atelos unguetõ nobilis a Callimacho agarhusa appellata. Dionysia: pathmos circuitu. xxx. m. passuum. Carusa lebinthus: gyrus: cynara: sycinus q; ætea cnos cheratia q; onus casos quæ astragale: cimolus quæ echinusa. Melos cõ oppido q; Aristides miblidã appellat. Ari

Mare Carpathi
a Carpatu insul
inter Rhodum et Cyprum

Scythia
Cocæ

Euboea
Euxipus
Dionysius Iulius
Cenei promontorio

Artemisia
fontis Arctifusa

Menecimus

Carystus nobilis
Cyclades
Andrus

Tenos aqua
in Scyros diomedeo

Delos
inuenitur in insula
quæ ibi dicitur a Castore
quæ prima prima pars

Cynthia
in Apollonio
quæ quædam dicitur

Paros
in marmore paruo

Sporades
quæ septem sunt
in phœnice

Schyra
Euxipus
Phœnicia

Carusa
Dionysia
Pathmos

Melos

stotiles zephirum. Callimachus mimallida. Heraclides siphnum & acitlam. Hæc usufarū ro-
 tudissima est. Post machia: hiere quondam parage: & ut alii plitage nunc amegros polye-
 gas. Philetera cum primum mersit caliste dicta. Ex ea auulsa postea therassa atq; iter duas
 enata. Mox autonate. Eadem hiera enata. Distat ios a thera. xxv. M. p. Sequuntur. lea: asca-
 nia: canaphe hippurus: hipurtusa: astipalea liberæ ciuitati circuitu. lxxxviii. M. p. Abest a ca-
 diito crete. cxv. M. Ab ea platea. lx. M. Vnde caninia. xxxviii. M. azibynca: lamise: atragia:
 parmacusa: techedia: chalcia: calimna. In qua oppidum co. Corefia olomnos. Aqua carpatū
 quæ nomen carpatio mari dedit. xxv. mil. passuum. Inde rhodum africa uento. l. mil. passuū
 A carpatio ad cafon. vii. mil. A casto sâmonium cretæ promôtorium. xxx. mil. In euriop aut
 euboico primo fere introitu petalia. iiii. insulæ & in exitu athlante cyclades: & sporades.
 ab oriente littoribus icariis asiæ. Ab occidente myrtos atticæ. A septentrione ægeo mari.
 A meridie cretico & carpatio inclusa. cc. mil. pass. in longitudinem: & per. cc. mil. in latitudi-
 nem iacent. Pagasicus sinus ante se habet cutyciam: syrur suprâdictam. Sed cycladum &
 sporadum extrema gerontiam: schadiram: theme usim: irbestiam: silymniam: eudemiam: nea:
 quæ. Mineruæ sacra est: Athos ante se quattuor parethum cum oppido . quondam eunonū
 dictam nouem mil. pass. sciathum. xv. mil. imbrum cum oppido. lxxxviii. mil. p. Ea-
 dem abest a mastusia cheronnesi. lxxv. mil. passuum: ipsa circuitu. lxxii. mil. p. Perfunditur
 amne illiso. Ab ea lemôs. xxii. m. quæ ab atho. lxxxvii. m. Circuitu batet. xxii. m. d. pas. Oppi-
 da habet ephestiam & myrinam in cuius forum solstitio athos eciacuatur umbram. Ab ea
 thalos libera. vi. mil. passuum: olim eria uel etria dicta. Inde abdera a contineti. xxii. mil. pas-
 suum ad orthos. lxii. mil. tantundem ad insulam samothracem: quæ libera ante hebrum ab
 imbro. xxxii. mil. a lemno. xxii. mil. d. attolitur monte faoce. x. mil. pas. portuosissima omniū
 Callimachus eam antiquo nomine dardaniam nominat: inter cheronefus & samothraean
 utrinq; fere quindecim mil. Halonesos ultra gethone: lamponia: alpeconnus haud pro-
 cul a cælo Ceronefi portu & quædâ ignobiles: desertis quoq; redduntur in hoc sinu qua-
 rum uix inueniri potuerunt nomina. Desitos iarnos: cyffiros carbrusa: calathusa: scylla: dia-
 leon dicta melantia: drachon: aronessus: diethusa: scapos: eapheris: mesata: canctio: phaterū
 ncos: pateria: calete: neriphus: polendos. Quartus e magnis europæ sinus ab helleponto i-
 cipiens mæotis hostio finitur. Sed totius ponti forma breuiter amplectenda est: ut facilis
 partes noscantur. Vastum mare præcæns asiæ ab europa portrecto cheronefus: littore ex-
 pulsio angusto meatu irrupit in terras septem stad. ut dictum est interuallo. europâ au-
 ferens asiæ. primas angustias helleponti uocant. Hac Xerxes persarum rex contrato in
 nauibus eonte duxit exercitum. Porrigitur inde tenuis euripus. lxxxvi. mil. pass. spatio ad
 urbem priapum asiæ: qua magnus Alexander trascendit. Inde expatiatur æquor rususq; i
 arcum coit laxitas Propontis appellatur. Angustia thracius bosphorus latitudine. d. pas-
 suum qua Darius pater Xerxis copias ponte transfuxit. Tota ab helleponto lōgitudō. cc. mil.
 xxxix. mil. passuum. Dein uastum mare. pontus æxeos qui quondam anægus longe
 refugientes occupat terras: magnosq; littorum flexu retrocuruatus in cornua ab iis utriq;
 porrigitur ut sit plane arcus scythici forma: Medio flexu iungitur hostio mæotici lacus ci-
 merus bosphoros: idos uocat. ii. mil. d. passuum latitudine. At iter duos bosphoros thracii
 & cimierum directo cursu ut auctor est. Polibius. d. passus intersunt. Circuitu uero totius
 ponti uities semel milia ut auctor est. Varro & fere ueteres. Nepos Cornelius. ccc. m. j. adi-
 cit. Arrentidorus uities nouies decem nouem milia facit. Agrippa. xxiii. lx. mil. Muriâus.
 xxviii. lxy. mil. Simili modo europæ latere mensuram alii quattuordecies. lxxxviii. m. j. pass.
 determinauere. Alii undecies. lxx. mil. M. Varro ad hunc modum meretur. Circuitu ponti
 appolsoniam. clxxxiii. mil. d. Calatin tantundem. Ad ostium istri. cxxv. ad borystene. ccl.
 mil. Cheronnesum heraclidasaum oppidum. cclxxv. mil. pass. Ad paticapeum quod aliqui
 bosphorum uocant: extremum in europæ. ora. cc. mil. xxii. d. quæ summa efficit. xiii. mil.
 xxxv. mil. d. Agrippa a bizantiō ad flumē istrum. d. lx. Inde paticapeum. d. cxxx. Inde la-
 cus ipse mæotis tanain amanē ex ripheis montibus defluente accipiens nouissimum inter eu-
 ropam asiamque finem. xiiii. mil. v. mil. circuitu patere traditur. Ab aliis undecim. mil. xxv.
 Ab hostio eius tanais ortum directo cursu. cc. lxxv. mil. passus esse constat. Accolæ sinus
 eius in mentione thracii dicti sunt istropolin: inde ostia istri. Ortus hic in germaniæ iugis
 montis arnobæ: ex aduerso thaurici galliæ oppidi: multis ultra alpes milibus: ac per innu

Mare Carpatū

Cyclades Sporades

Insulæ sicut florum

ad aliam lē...

Quartus Sinus Europæ

Propontis

Angustia Bosphorus

Mare Suxmō

Lacus Cimerus Bosphorus

Propontis

Quædam insulæ

Amas fl

Arnobæ

Germaniæ

Carpatia

Abdera

Arnobæ

Arnobæ

meras lapsus gentes danubii nomine immenso aquarum auctu & unde primum illyricum
 alluit iter appellatur: sexaginta annibus receptis: medio ferme numero eorum nauigabi-
 li in pontum uastis sex fluminibus euoluitur. Primum ostium peuce: mox ipsa peuce insu-
 la: in qua proximus alueus appellatus. xix. mil. pass. magna palude sorbetur. Ex eodē aluco
 & super istropolin lacus gignitur. lxxiii. mil. pass. ambitu: halmi: in uocant. Secundum osti-
 um nauicostoma appellatur. Tertium calostoma iuxta insulam farmaticam. Quartum pseu-
 dostoma & insula conopondiabasis: postea borostoma & spirēstoma. Singula autē ora rāta
 sunt ut prodatur in. xl. mil. pass. longitudinis uinci mare: dulcemq; intelligi auctū. Ab eo
 in plenum quidem scytharum sunt gentes: uariā tamē littori apposita tenere alias
 gethæ daci a Romanis dicti: alias farmatæ & græcis sauromata: eorūq; haniobobii aut corsi:
 alias scythæ degeneres & a feruis orti: aut troglodytæ: mox alani & toxolani. Supiora autē
 inter danubium & hyzinum saltum usq; ad pannonica hyberna carunti germanorumq; ibi
 confiniunt. Campos & plana iagyes: farmatæ uero mōtes & saltus. Pulli ab his daci ad pa-
 thissum amnen amoros siue duria est: a lucuis: regnoq; uaniano diuimens eos. Ex aduer-
 so basternæ tenentaliq; inde germani. Agrippa totum eum tractum ab istro ad oceanū bis
 ad decies centum milia passus: in longit udine quattor milibus quadringentis. In latitudi-
 ne ad flumē uischiam a desertis farmatiæ prodidit. Scytharum nomen usq; qua; transit in
 farmatas atq; germanos. Nec aliis prisca illa durauit appellatio: quā qui extremi gentium
 harum ignoti prope cæteris mortalibus degunt. Verum ab istro oppida crēne scepolium.
 Montes macrofennius clarus Amnis tyrapido nomē imponens: ubi antea ophyusā dice-
 batur. In eodem insulāndem spatiosam incolunt tyageræ. Abest a spēudostomo istri ostio
 cxxx. mil. Mox astacæ cognominis flumini. ultra quos erobizi: flument rhode synus sagga-
 ricus: portus ordesus. Eta tyra cxx. mil. passuum flumē boristhenes: lacusq; & gens eodē no-
 mine: & oppidum a mari recedens. xv. mil. passuum. Olbiopolis & mileropolis antiq; uo-
 minibus. Rurtus in littore portus achæorum. Insula achillis tumulso eius uiri clara. Et ab
 ea. cxxv. Mil. pass. peninsula ad formam gladii in transfucrum porrecta exercitatio eius
 dem cognominata dromos achileus. Cuius longit udinem. lxxx. mil. pass. tradidit Agryppa
 Totū enī tractū sardi: scire: & scyraci tenē. Inde siluestris regio: hyleum mare quo allucitur
 cognominant. Enæ cādloæ uocantur incolæ. Ultra panticapes amnis qui nomadas & geor-
 gos determinat. mox acefinus. Quidam panticapem confluere intra olbiam cum boryste-
 ne tradunt. Diligentiores hypani tanto errore eorum qui illum in istæ parte prodider. Ma-
 re subit uasto recessu donec quinq; mil. pass. interuallo absit a mæotidē uasta ambiens spa-
 tia: multasq; gentes. Sinus gærcinites appellatur: flumen placyris. Oppida nauarum goricæ
 ne. A tergo lacus buges fossa missus in mare. Ipse buges a corēto mæotis lacu sinu petro-
 so discluditur dorso. Recipit amnes bugem: gerrhum: hypanin: ex diuerso uenientes tra-
 ctu. Nam gerrhus basilidas & nomadas separat. Hypanis per nomadas & hyleos fuit manu
 factō alueo in bugem: naturali in coretum. Regio scythiæ fœdica nominatur. Sed a carci-
 nite taurica incipit: quondam mari circūfusa & ipsa: qua; nunc iacent camēi. Deinde ua-
 stis at tollitur iugis. Triginta sunt eorum populi. Ex iis mediteraneis. xxvii. Sex oppida or-
 gocyni: caraseni: astyrani: tractani: arcissali: tecali: caliordi. Iugum ipsum scythorauti tenent.
 Clauduntur ab occidente cheronneso: ab ortu scytissa tauris. In ora a carcinite oppida ta-
 græ in ipsis angustiis peninsulæ. Mox heraclea cheronnesus libertate a romanis donatū.
 Megaricæ uocabatur antea præcipui nitoris in toto eo tractu custoditis græciæ moribus:
 quinq; mil. pass. ambiente muro. Inde parthenium promontorium taurorum ciuitas placia.
 Symbolum portus. Promontorium criu metopon ad uerfum carambico asiz promontorio
 per medium euxinum percurrere. clxx. mil. passuum interuallo. quæ maxime ratio schytici
 arcus formam efficit. Ab eo taurorum portus multi & lacus. oppidum theodofia a criu
 metopo. cxxii. mil. pass. A cherōneso. cxlv. mil. Ultra fuere oppida cyte: zephirium: acre: nym-
 pheum: dia. Restat longe ualidissimum in ipso bosphori introitu panticapem milisiorum
 a theodofia mille. xxxv. pass. a cimero uero oppido trans fretum scito mil. d. ut diximus spa-
 tium bosphori cimerei. Latitudo. xii. d. passuum. Oppida habet miferisum: mirmetium: &
 intus insulam alopecem. Per mæotin autem ab extremo isthmo: qui locus taphræ uocatur
 ab ore bosphori ducenta sexaginta mil. pass. longitudo colligitur. A taphris per continentē

peuce insula

Gethe
Dan
Saurmate
Saurmatæ
Hannaxobii
Troglodytæ
Alani

num. mæotianum
a. g. punicia

in Bosporo
Saxiferae fl

Forma Appelleo
g. m. p. a. g. d. g. d. g. d. g. d.

appellatur in Georgia
Normada

Taurica regio

parthenium promon

C

ma. i.

U. v. v. v.

mag. Salu
d. m. r. v. v. v.
h. v. v. v. v.

e. v. v.

g. v. v. v.

g. v. v. v. v.
h. v. v. v. v.

g. v. v. v. v.
h. v. v. v. v.

g. v. v. v. v.

introrsus tenent aucteræ. apud quos hypanis oritur. Neuri: apud quos borysthenes: geloni: tugafete: budini: basiliidæ: & ceruleo capillo agathyrsi. Super eos nomades. Deinde antropophagi. A bure super meorin sauromata & hellestones. At per oram ad tanaim usque mare: a quibus lacus nomi est acceptus. Vltimiq; a tergo eorum an' mapi. Mox riphei montes & affiduo niuis casu pinnarum similitudine pterophoros appellata regio: pars mudi dâ nata a natura rerum: & densa mersa caligine: neq; in alio qua nigros opere gelidissq; aquilonis conceptaculis. Ponè eos montes ultrâq; aquilonem gens scelix (si credimus) quos hy perboreos appellauere. annofo degit æuo: fabulosis celebrata miraculis. Ibi creduntur esse cardines mundi: extremiq; syderum ambitus. scemstri luce & una die solis aures: non ut imperiti dixere ab æquinoctio uerno in autûnum. Semel in anno solstitio oriuntur iis foles: brumâq; semel occidunt. Regio aprica: scilicet temperie: omni abatu noxijs carens. Doms iis memora luciq; & deorum cultus. Virum gregatq; discordia ignota: & ægritudo omnis. Mors non nisi facietate uitæ: epulatis: delibutissq; senibus luxu ex quadam rupe in mare salientium. Hoc genus sepulturæ beatissimum. Quidam eos in prima parte asiæ litorum posuere non in europa qui sunt ibi similitudine & situ atacorî nomie. Alii medio fecere eos inter utrunq; solem antipodum occasum orienteq; nostrum: quod fieri nullo modo potest: constare tam uasto mari interueniente. Qui alibi quam in semestri luce constituere eos: serere matutinis: meridie metere: occidenti sole factus arborum decerpere: noctibus in specus condi tradiderunt. Nec libet dubitari de gente ea cum tot auctores prodant: frugum primitias solitos delon mittere. Apollinari: quem præcipue colunt. Virgines ferebant eas hospitiijs gentium per annos aliquot uenerabiles: donec uiolata fide in proximis uolgarum finibus deponere sacra ea instituerent. Hicq; ad contentum deferre atq; ita delum usq; Nox & hoc ipsum exoleuit. Samatiz: scythiæ: tauricæ: omnissq; ab oriente: amne: tractus longitudo. d. cccclxxx. mil. Latitudo. d. ccxvii. M. Agrippa tradita est. Ego incertam in hac terrarum parte mensuram arbitror. Verum instituto ordine reliqua huius sinus dicantur: & maria quidem eius nuncuq; abimus.

Insula ponti.

Ca.

XIII.

Hellespontus insulas non habet in europa dicendas. In ponto duæ. M. d. passibus ab europa. xliii. mil. ab ostio cyanae: ab alijs symplegades appellatae: traditæ fabulis inter se concurrisse: quoniam paruo discreto intervallo ex aduerso intrantibus gementæ cernebantur: pauliq; deflexa acie coeuntium speciem præbent. Circa istum apollinatarum una. lxxx. mil. a bosphoro thracio. Ex qua. m. Lucullus capitolinum Apollinem aduexit. Inter ostia istricæ essent diximus. Ante borysthenem achillea est supradicta: eadem leuce & macaron appellata. Hanc temporum horum demonstratio a borysthene. cxl. mil. ponita tyra. cxx. mil. a peuce insula. l. mil. Cingitur circiter. x. mil. passus. Reliquæ i carcinitis sinu cephalones: rhosphodus: amacra. Non est omittenda multorum opinio prius quâ digrediamur a ponto: qui maria omnia interiora illo capite nasi non gaditano freto existimauere: haud improbabili argumento: quoniam astus semper e ponto profluens nûquam reciproctur ad eundem. Deinde est ut extera europæ dicantur: transgressiq; in ripheos montes littus oceani septentrionalis in leua donec perueniant gades legendum. In insula complures sine nominibus eo situ traduntur. ex quibus ante scythiam quæ appellatur banonia: unam abesse a scythia diei cursu: in quam ueris temperie fluctibus electrum ciicitur Timæus prodidit. Reliqua littora incerta signata fama. Septentrionalis oceanus: amalchium eum Vecatæus appellat a paropanso amne qua scythiam alluit quod nomen eius gentis lingua significat congelatum. Philemon morimarulam a cimbris uocat hoc e mortuum mare. Inde usque ad promontorium urbeas. Ultra deinde crenium. Xenophon lant pfacenus a littore scytarum tridui navigatione insulam esse immensæ magnitudinis baltiam tradit. Eandem pythias basiliana nominat. Feruntur: oonæ: in quibus ouis auium & auenis incolæ uiuant. Alie in quibus equinis pedibus homines nascuntur. hippopodes appellati. Fanestorum aliæ in quibus nuda alioquin corpora prægrandes ipsorum aures: tota integant. Incipit inde clarior aperiri fama ab gente ingeouonum: quæ est prima. Inde gemaniz seuo mons ibi smenlus: nec ripheis iugis minor imane ad cimbrorum usq; promontorium efficit sinum: qui codanus uocatur refertus insulas: quarum clarissima scandiavia est incomperite magnitudinis. Portionâ tantum eius quod sit notum: hilleuionum gente.

quingentis incolente pagis: quæ alterum orbem terrarum eam appellat. Nec è mitor opione eningia. Quidam hæc habitari ad insulam usq; fluuium: a farmatis benedictis: scyris byrri tradunt. Sinum dylipenum uocari: & in ostio eius insulam latrin. Mox alterum sinû lagnum conterminum cimbris. Promontorium cimbrorum excurrans in maria longepe minisulam efficit: quæ austifus appellatur. xxiii. mil. passuum. Inde insula Romanis armis cognita. Earum nobilissime buirca fabaria a nostris dicta a frugis similitudine sponte prouenientis. Item glessaria a fucino in iliciæ appellata a barbaris austermania: præterq; actania. Toto autem hoc mari ad scaldin usq; fluuium germaniæ accollunt gentes haud explicabili mensura: tam immodica prudentium discordia est. Græci & quidam nostri. xxv. mil. pass. oram germaniæ tradiderūt. Agrippa cum rhetiæ & norico longitudinem. d. c. mil. lxxvi. mil. pass. Latitudinem ducenta. xlyiii. milia.

¶ Germaniæ.

¶ Ca. XIII.

RHetiæ prope unius maiore latitudine: sane circa excessum eius subactis. Nam germania multis postea annis nec tota percognita est. Si coniectare permittitur haud multum ora deerit grecorum opinio: & longitudini ab Agrippa traditæ: Genera germanorum quinq;. Vindelici: quorum pars burgundiones: uariinæ: charini: guttones. Alterum genus ingeones: quorum pars cimbrici: teutoni: a chaucorum gente. Proximi autem theno iste uones: quorum pars cimbrici mediterranei: hermiones quorum fueci hermuduri: chati: cherufci. Quarta pars peucini: basteria supradictis contermini dactis. Amnes clarissimi in oceanû defluunt: gutalus iustillus siue iustilia alius uisurgis amnisuis: rhenus: mosam. Introitus uero nulla inferius nobilitate hercyniû iugum præteritur.

¶ Insule in gallico oceano.

¶ Ca. XV.

IN rheno autem ipso prope. c. mil. pass. in longitudinem nobilissima batauorum insula & cænefatum: & alia friflorum: caucorum: friflabonum: sturiorum: morfa: riorum: quæ sternuntur inter helinum ac fleuum. Ita appellantur hostia in quæ effusus rhenus ab septentrione in lacus ad occidentem in amne mosam se spargit. medio inter chore modicum nomini suo custodiens alucum.

¶ Britania hiberna.

¶ Ca. XVI.

EX aduerso huius sitis britannia insula clara græcis nostrisq; monumentis inter septentrionem & occidentem iacet: germaniæ: galliæ: hispaniæ: multo maximis europæ partibus magno intervallo aduersa. Albion ipsi nomine fuit cum britaniæ uocarentur omnes de quibus mox paulo dicemus. Hæc abest a gesoriaco minorum gætis litore proxime traiecto quinquaginta milia milium. Circuitu uero patere triginta octo mil. passus. lxxv. mil. Pytias & lfidorus tradunt. Triginta prope iam annis notitiam eius Romanis armis non ultra uiciniam siluæ calidoniæ propagantibus. Agrippa longitudinè octi genitorum milium passuum credit esse. Latitudinem trecentorum mil. pass. minorem. Super eam hæc sita abest breuissimum transitu a silurum gente. xx. mil. pass. Reliquarum mella. cxxv. mil. circuitu amplior proditur. Sunt autè hinc. xl. mil. pass. orades modicis inter se discretæ spariis Septem acmodæ: & triginta hebudes: & inter hiberniam & britanniam mona: menapia: ricæ: nea uectis silinus andros. Infra uero siambis: & axantos. Et ab aduerso in germanicum mare sparset glesariæ quas electridas græci recentiores appellauerunt: quibus electrum nasceretur. Vitima omnium quæ memorantur tyla. In qua solstitio nullas esse noctes indicauimus cæcri signum sole transire nulloq; contra per brumam dies. Hæc quidam senis mensibus cõtinue fieri arbitrantur. Tineus hystoricus a britannia introrsus sex dierum nauigatione abesse dicit insulam mitrerin. in qua candidum plumbum proueniat. Ad eam britanos utilibus nauigiis corio circumfusus navigare. Sunt & qui alias prodant scadiam: dumnâ: bergos: maximamq; annium nerigon ex qua i tylem nauigerunt. A tyle unius diei nauigatione mare concretum a nonnullis cronium appellatur.

¶ Gallia.

¶ Ca. XVII.

GAllia omnis comata uno nomine appellata in tria populorum genera diuiditur: amnibus maxime distincta. A scalde ad sequaniam belgica. Ab eo ad garuniam celtica. Eademq; ludugnesis. Inde ad pyreni montis excursum aquitania aetionica antedicta. Agrippa uniuersarum galliarum inter rhenum & pyreneum atq; oceanum ac mon-

tes gebennani & iuram quibus narbonensem galliam excludit: longitudine. ccccxx. mil. pas. Latitudine. cccxii. coputauit. Ascaldi icolunt: exerni: texandi pluribus noibus. Deins de menapii: moriti: oromafaci iuncti pago q cerfiacus uocatur. Britani: ambiani: bellouaci: bafii. Inrorius catollogi: arebeates: ueruii: liberi uero madii: fueuoi: fueffiones: ueruni: liberi: ulmanetes liberi: tungri: rinuci: frifi: auones: betafi: leuci: liberi: treueri liberi antea: & lingones federati: remi federati: medio matrici: fequani: rauraci: heluetii. Colōia eque: ftris & rauriaca. Rhenū aut ac tolentes germaniæ gentiū i eadē prouintia menetes: triboci uāgiones: cubi: colonia aggrippinēfis guberri: butani: & quos i infulis diximus rheni.

¶ Lugdunensis gallia. ¶ Ca. XVIII.

Lugdunensis gallia habet lexouios: uelocasses: galletos: uenetos: abricaruos: ossifinos: flumē clarū ligeri. Sed peninsulā spectatorem excurrēt in oceanū a fine ossiforū circuitu. d. c. xxv. mil. pas. lōgitudine. In latitudine. cxxv. mil. Ultra eā uānetes. Inrus aut hedui federati: caurabati: federati: boii: fenones: Auleri q cognominantur eburo: rones: & cenomani: meldi liberi: parisi: trecasses: andegau: inducasses: bodicasses: uenell: cariofules: diablidi: rhedones: turōnes: itefui: secussii: albi liberi: i quorum āgro colonia lugdunum.

¶ Aquitania. ¶ Ca. XIX.

Aquitaniæ sunt ambulatri: anagnutes: pictones: fantones liberi: bituriges liberi: signani: cognomine ubifci: agani unde nomē puintiæ: sediboniatēs. Mox in oppidu cōtributi cōuenæ: bergebi: tarbeli quattuor: signani: cocofates: sexagnani: uenami: enobrifates: belendi: saltus: pyrenēus. Infraqz nemeof: ofqz dates montani: lybillates: cāponi: bercorcates: pipedimui: fassunini: uellates tornates: conforāni: aufci: elulates: fortia: tes: ossidates: capeltes: succasses: latufates: basabocates: uassei: fenates: caboleftri: agefinatē pictonibus iuncti. Hinc bituriges liberi qui cubi appellantur. Dein lemouices: aruerni liberi: gabales. R urfus narbonēnsis prouintia cōtermini rutē: cadurci: antobroges. Tarnaqz amne discreti a tolosanis petrogori. Maria circa oram ac rhenum septentrionalis oceanus: inter rhenum & sequanam britannicus: inter rhenum & pyrenēum gallicus. Insule complures uentorum. & quæ uenetici appellantur: & inter aquitanicum sinum.

¶ Citeriora hispania. ¶ Ca. XX.

Pyrenei promōtorio hispania incipit angustior nō gallia modo: uerum etiā semetipfa (ut diximus) imensum quantum hinc oceanō: illic hiberico mari comprimenti bus. Ipsa pyrenei iuga ab exortu æquinoctiali in occasum brumalē breuiores latere septentrionali q meridiano hispanias faciunt. Proxima ora citioris est eiusdem tarraconēsis situs a pyreneo p oceanū bastonū saltus. Aolarso uasdulorum oppida morofgi: menofstauē ferēs: amanum portus: ubi nunc obrica flauū: colonia ciuitatū nouem. Regio cantabrorum. flumen sangna: portus uictoria: iulibricēsum. Ab eo loco fontes hiberi quadraginta mil. pass. Portus biendium: origēi mixtis cantabris Portus eorum uel: ueca. Regio asturum: neoga oppidum in peninsula pisci. Et deinde conuentus lucensis a flumine nauia. Albiones: cibarci: ego uarri cognomine namarini: iadoni: arroteba: promontorium celticum Amnes florius. nelo: celtici cognomine neria: superqz tamarci: quorum in peninsula tresaræ: festianæ Augusto dicatæ & Toporio oppidum nolæ. Celtici cognomine præstamartii: cileni. Ex insulis nominatæ corticata: & amios: acilensis: conuentus bracarum: heleni: gromi: castellum tide: græcorum sobolis omnia. Insulæ cicæ. Insigne oppidū abobrica. Minus amnis quattuor mil. pas. ore spatiosus: leumi: seurbi: bracarum oppidum augusta: quos super galicia. Flumē limia. Durio amnis e maximis hispaniæ ortus in pelondonibus: & iuxta nuntiam. Lapsus dein per areuacos uaceofqz determinatis ab asturia uetionibus: a lusitania gallicis. Ibi quoqz turdulōs. a bracharis arcens: onjiscy dicta regio a pyreneo metallis referta auri argenti: ferri plumbi nigri albiqz.

¶ Lusitania. ¶ Ca. XXI.

Durio lusitania incipit. Turduli: ueteres: pefuri. Flumē uagia. Oppidum talabrica. Oppidum & flumē eumenium. Oppida conimbrica: colippo: euburo: britium. Ex currit deinde in aliud uasto cornu promontorium: quod alii arabrū appellauerunt: alii magnum: multi ulyfipponēse ab oppido: terras maria cælum determinās. Illo finitur hispaniæ latus. Et a circuitu eius incipit frons septentrionis.

¶ Insulæ in oceano. ¶ Ca. XXII.

Hinc oceanus qui & gallicus occasus: illinc oceanus atlanticus promontorii excursum. xl. mil. prodidit. Alii. xc. mil. passad pyreneum. Inde non pauci duodequinginta milia. & ibi gentem artabrum quae nunquam fuit manifesto errore: Arobras enim quos ante celticum diximus promontorium hoc in loco posuere litteris permixtis. Erratum & in annibus inelytis ab minio quem supra diximus. cc. mil. pass. ut auctor Varro abest eminius: quem alibi quidam intelligunt. & limeam uocant: obliuiois antiquis dictus: multumq; fabulosus. Ab durio tagus. cc. milii. passuum interueniente munda. Tagus auriferis arenis celebratur. Ab eo. clx. mil. passuum promontorium sacrum e media prope hispaniae fronte profilit. xliii. mil. passuum. Inde & pyreneum medium colligitur. Varro tradit. Ab ana uero quo lusitaniam a betica discreuimus. cxxvi. mil. passuum. Agadibus. cii. mil. pass. additis gentes celticae turduli: & circa tagum uetoes. Ab ana ad sacrum lusitani oppida memorabilia a tago in ora: olyssippo equarum e fauonio uento conceptu nobile salatia cognominata. Urbs imperatoria merobrica: promontorium sacrum: & alteru cencus. Oppida offonobia bassa myrtili. Vniuersa proiuita diuiditur in conuentus tres: emericensis: pacensis: scolabitanum. Tota populorum. xlii. in quibus coloniae sunt quae municipium ciuium Romanorum latii antiqui quattuor. Stipendiaria. xxxvi. Colonia Augusta emerita anae fluuio apposita: merulinensis: pacensis: norbensis: caesariana cognomine. Contributa sunt in eam castra iulia: castra cecilia. Quinta est scalabis: quae praesidium iulium uocatur. Municipium ciuium romanorum olyssippo felicitas iulia cognominatum. Oppida ueteris latii eborae: quod idem liberalitas iulia & myrtilis & salatia quae diximus stipendiatorum: quos nominare non pigeat. Praeter tam dictos in betica cognominibus: augusto brigenses: eminentes: aranditani: taxabritenses: blaxenses: caesarienses: caperenses: caurense: colarnici: biliani: concordenses: & bocori: ineraufenses: latientes: mirobrigenses: qui celtici cognominantur: medubrigenses qui plumbarii: cocelenses: lancienfes: turduli qui barduli: & taponi. Lusitaniam cum asturia & galecia patere longitudine. xl. mil. pass. Latitudine. d. xxxvi. mil. Agrippa prodidit omnes autem hispaniae a duobus pyrenei promontoriis per maria totius orae circuitu. xxxix. mil. xii. colligere existimantur ab aliis. xxvi. mil. Ex aduerso celtiberiae complures sunt insulae castiterides dictae a graecis a fertilitate plumbi. & e regione arrotrebarum promontorio deorum sex: quas aliqui fortunatas appellauerunt. In ipso uero capite mox beticae ab ostio freti passus. lxxv. mil. gadis longa & (ut polybius scripsit) xii. mil. lata. iiii. mil. pass. abest a continente. Proxima parte minus pedes. d. cc. Reliqua plus. vii. mil. ipsius spatium. xv. mil. pass. est. Habet oppidum ciuium romanorum quae appellatur augustana urbs iulia: Gaditani ab eo latere quo hispaniam spectat passibus fere c. Altera insula est in longum. cc. mil. pass. xl. mil. lata. In qua prius oppidum gadium fuit. Vocatur ab Ephoro & Phyllide erythrea a Timaeo & Syleo ophrodias: ab idigenis lunonis. Maiorem Timaeus potinufam a puteis uocitaram ait. Nostri tarteson appellat: quae praenomen appellatur gaditani. Praenica diruta punica lingua septem significante. Erythrea dicta est quoniam tyri ab origine eorum orti ab erythreo mari ferebantur. In hac Geriones habitasse a quibusdam existimantur: quorum armenta Hercules abduxerit. Sunt qui alia esse eam: & contra lusitaniam arbitrentur: eodemque nomine quondam ibi appellant.

Vniuersa europae mensura. *alpelio* *Ca.* *et sui per d. g. p. m.* XXXIII.

Peracto ambitu europae reddenda consumatio est: ne quid in expedito non sit noscere uolentibus. Longitudinem eius Artemidorus atque Isidorus a tanai usque gades. lxxxiii. mil. xliii. passuum prodiderunt. Polybius latitudinem europae ab italia ad oceanum scribit xi. Mil. l. esse etiam tum incomperta magnitudine huius. Est autem ipsius italiae (ut diximus). xii. mil. xx. ad alpes. Vnde lugdunum ad portum minorum britannicum: qua uidetur mensuram agere Polybius. xliii. mil. xviii. Sed certior mensura ac longior ad occasum solis aestiui ostiumque rheni per castra legionum germaniae ab iisdem dirigitur alpius. xlii. mil. xliii. pass. Hinc deinde africa atque asia dicuntur.

CAI PLINII SECVNDI NATVRALIS HYSTORIAE LIBER. V.

Africa Descriptio.

Fricā græci libyam appellauere qua mare ante eam libycū icipiēs ægypte finitur. Nec alia pars terrarū pauciores recipit sinus longe ab occidentē littorū obliquo spatio. Populorum eius oppidorūq; nomina uel maxime sunt ineffabilia: præterq; ipsorū linguis & alias castella ferme inhabitant.

Mauritania.

Ca.

I.

Rincipio terrarū mauritanæ appellatur usq; ad C. Cæsare Germanici filiū regna. Seuitia eius in duas diuisa est puintias. Promontoriū occai ex stimū ampelusia noīatur a græcis. Oppida fuere lissa: corte: ultra colūnas ceret appellatū traducta iulia. Abest a belone oppido beticæ p̄xio traiectu .xxx.iii. p. Ab eo xxv. m. i ora oceani colonia Augusti iulia cōstātia: zubil regū ditioi exēpta: & iura i beticā petere iussa: & ab eo. xxxii. m. p. colōia a Claudio Cæsare facta iussu: uel fabulosissime ab antiquis narrata. Ibi regia Antei: certamēq; cū Hercule: & epidū horti. Affūdīc aut huic æstua riū e mari flexuoso meatu: i quo dracōis custodia istar fuisse nūc interpretant. Amplectē i tra se ifula: quā solā e uicio tractu aliq̄to exceliores nō tam æstus maris iundat. Exat: in ea & ara Herculis: nec p̄ter oleastros aliud ex narrato illo aurifero nemore. Minus p̄fecto mirētur protētofa græciā mēdacia de iis adē amne lixopdita: q; cogitēt nostros nup paulo minus mōstrifica q̄dā de iisdē tradidisse. Præualidā hāc urbē maiorēq; carthagine magna. Præterea ex aduerso eius sitā & ppe imēlo tractu. Abtigi quoq; aliā Cornelius Nepos: au dacissime credit ab lixo. xl. m. p. In mediteraneo altera Augusti colonia ē babba: iulia cāpe stris appellata. Et tertia panasa. lxxv. m. ualētia cognoīata Ab ea. xxxv. m. p. uolubile oppi dū: rātudē a mari utroq; distas: & i ora a lixo. l. m. amnis subub' p̄ter banafā colōniā deflues & magnificus & nauigabilis. Ab ea toridē milibus passuū o ppidū sala eiusdē nominis flua uiō ipositū: iā solitudinibus uicinū: elephatorūq; gregibus i festū. Multo tamē magis aurololū gēte p̄ q̄ iter ē ad motē africæ uel fabulosissimū: uē atlātē. E mediis hūc harenis i cælu at toli p̄diderit: asperū: squalētē qua uergat ad littora oceani: cui cognomē i posuit. Eundē opacū memorosūq; & featrebris fōtiū riguū q̄ spectat africa fructib' oīum generū sp̄te ita subnascētibus ut nunq̄ satietas uoluptatibus desit. Incolæ: neminē iterdiū cerni: silere oīa haud alio q̄ solitudinū horrore: subire tacitā religionē animos p̄pius accedētē: p̄terq; hor rodē elati sup nuūila atq; i uicinia lunaris circuli. Eūdeq; noctib' micare crebris ignib' ægy panū fatyrorūq; lasciuia. Impleri tibiariū ac fistulæ cātu tympanorūq; & cymbalarū sonitu strepere. Hæc celebrati auctores p̄diderē p̄ter Herculi & p̄leo laborata ibi: spatiū ad cū in mensum incertūq;. Fuere & Hannonis carthageniensium ducis cōmētariū punicis rebus flo rentissimis explorare ambitum africæ iussi: quē secuti pleriq; & græcis nostrisq;. Et alia que dam fabulosa: & urbes multas ab eo conditas ibi prodidere: quarum nec memoria ulla nec uestigium extat. Scipione Aemiliano res in africa gerente Polybius: annalium conditor ab eo accepta classe scrutandi illius orbis gratia circumuectus prodidit a monte eo ad occasū. uersus saltus plenos feris: quas generat africa: ad flumem anatin. cccclxxxv. mil. pass. ab eo lixum. ccv. mil. pass. Agripa lixum a gaditano freto. cxii. mil. pass. abesse. Inde sinum qui uo cetur fax uci. Oppidum in promontorio mulclacha. Flumina sububani & salat. Portum rū bis a lixo. cccxiii. mil. pass. Inde promōtorium solis: portum risardir. Getulos: autotēles: flu mē cofenum: gentem felaticos & mafatos: flumē mafatar: flumē darat: i quo cocrodilos ḡgni. Deinde sinū. d. cxvi. mil. p. Includi montes ultra promontorio excurrētē in occasum quod appellatur furrentiū. Postea flumē p̄alsum. ultra quod ætiopas perōros: quorū a ter go porulos. Iis iungi mediteraneos hetilos daras: at in ora æthiopas daratitas. flumē b̄am botū cocrodilis & hippopotamis refertū. A beo montes p̄petuos usq; ad eum quē eonoche ma dicemus. Inde ad promōtorii hesperū nauigatiōe diēri ac noctium. x. In medio eo spa tio atlantem locauit: cæteris omnibus in extremis mauritanæ proditum. Romana arma primum Claudio principe in mauritania bellauere: proclameū rege a C. Cæsare interem ptum ulciscente liberto Aedonē: refugientibusq; barbaris uentū constat ad montē atlantē. Nec solū cōsulatu p̄fūctis atq; e senatu ducibus q; tum res gessere: sed equitibus quoq; romanis qui ex eo præfuerē: ibi atlātem penetrasse gloria fuit. Quinq; sūt (ut diximus) ro mane colonie in ea prouincia: p̄uicūq; famæ uideri potest. Sed id plerumq; fallacissimo ex perimento deprehenditur: quia dignitatē in dagare uera pigeat: ignorantiaē pudore menti

Iuxta et Gales

Iuxta et Gales

Iuxta et Gales

Iuxta et Gales

Subur et Sala

Theon et hema

Aedemone

Siboz

p̄npsib

perozob

ri nō piget. haud alio fidei proniore lapsu: q̄ ubi falsa rei grauis auctor existit. Et equidem minus miror incōperera quādā esse equestris ordinis iuris. Iā uero & e fenatu nō alūde in-
 rancibus q̄ causa luxuriae: cuius effracissima ius sentit atq; maxima cū ebori citroq; sil-
 ue exquirat: uerō oēs scopuli getuli muricibus ac purpuris. Indigena tñ tradit in ora abfata
 ci. mil. passū flumē asanā marino haustu: sed portu spectabile. mox amnē quē uocat fuit.
 Ab eo ad dirin hoc enī atlātinomē esse eorū lingua cōuenit. cc. mil. pas. interueniēte flumi-
 ne cui nomē est uior. Ibi fama existere circa uestigia habitati atq; quōdā soli uinearū palmeto
 rū: reliquias. Suetonius Paulinus quē cōsulē uidimus primus romanorū ducū trasgres-
 sus quo: atlātā aliquot milia spatio pdidit de excellentie qdē eius quae ceteri. Imas radi-
 ces desūs altisq; reptas silis incognito genere arborū: pccitate enodi nitore: frōdes cu-
 pressis similes prāter grauitatē odoris tenui eas obduci lanugine: qbus addita arte posse
 quales bōbice uestes cōfici. Verticē altis etiā astatē opiri niuibus. Decumis se eo puenisse
 castris: & ultra ad fluuiū q niger uocat per solitudines nigri pulueris eminetib; interdū ue-
 lut exultis cauib; loca inhabitabilia fluuore quanq̄ hyberno tpe expertus. Qui pximos ī
 habitet ei saltus refertos elefatorū ferarū: & serpētū oī genere canarios appellari. Quip-
 pe uictū eius aialis pmissuū iis esse: & diuidua ferarū uiscera. Iustā aethiopiū gentem quos
 peroros uocat satis cōstat. Iuba tolemei pater q̄ pmus utriq; maritaniae iperuit studiose
 claritate memorabilior etiā q̄ regno suo similia prodidit de atlante: prāterq; gigni ibi her-
 bā euphorbiā noīe ab inuētore medico appellatā. Cuius lactē succū miris laudibus cele-
 brat in claritate uisus. contra serpentes & uenera oīa priuatum dictato uolumine. Et satis
 superq; de atlante. ¶ Tingitania prouincia. ¶ Ca. II.

Tingitaniae prouinciae lōgitudō. clxx. mil. pas. est & gēs in ea quōdā p̄cipua mauro-
 rum: undē nomē p̄uincia: quos pleriq; maurulios dixerūt. Atenuata bellis ad pau-
 cas rēdit familias. Proxima illi massesylorū fuerat: sed similitudo extinta est. Ge-
 eulā nūc tenet gētes: bamurā: multoq; ualidissimi autololes. Et horū pars quōdā nescimī q̄
 auulsi iis p̄pria fecere gentē uerū ad aethiops. Ipsa prouincia ab oriētē mōfola fert elephā-
 ros. In abia quoq; mōte & quos se p̄tē fratres a simili altitudine appellant freto iminenti
 iūctis abile. ab iis ora īterni maris. Flumē tamūdā nauigabile quōdā & oppidū. Flumē laud
 & ipsū nauigiorū capax. Rufardir oppidū & portus maluana fluiui nauigabilis figa. oppi-
 dū ex aduerso maluanae in hispania sitū Syphacis regia alterius iā mauritaniae. Nāq; diu re-
 gū noīa optinuerē: ut bogudiana appellaret extima. Itēq; Bochi quae nūc caesariensis. Ab ea
 portus magnus harpatio appellat; ciuiū ro. oppidū. Annis mulucha Bothi massesylorūq;
 finis. Quizacenitana pegrinorū oppidū. Arlennaria latinorū tria mil. passuum a mari. Car-
 cēna colonia Augusti: legio secunda. Itē colonia eiusdē deducta chorte p̄tor ia gunugii. p̄
 montorio Apollinis. Oppidūq; ei celeberrimū caesarea antea uocitatū iol iube regia a Di-
 uo Claudio coloniae iure donata eiusdē iussu deductis ueteranis. Oppidū nouum & latio
 datū tipasa. Itēq; a Vespasiano impatore eodem munere donatū icof. o. Colonia Augusti
 rufgunia Rusguriū ciuitate honoratū a Claudio Ruzasus colonia Augusti. Salde colo-
 nia eiusdē: gigili oppidū. Tuca ipositū mari & flumini ampaga. Intus colonia augusta
 quae itē succa: baritē: tubi: subtū. Ciuitates tirinici: rigauā. Flumina ilarges: gen nabades:
 fardana: lauerna: barge: sinfa: turebi: flumē usariēs nauigabile. flumē ampaga abest a caesa-
 rea: cccxxiii. mil. pas. utriusq; mauritaniae lōgitudō. d. ccc. mil. pas. xxxix. mil. Latitudo. ccc.
 cc. lxxvii. mil. passuum.

¶ Numidia.

¶ Ca.

III.

Ampaga numida est Masinisse clara noīe metagonitis terra a graecis appellata.
 Nimide uero nomades a permutadis papilionibus mapalia sua hoc est domus palu
 stis ciciferetes. Oppida cullutus ichadae: ab ea ad. xlyiii. mil. pas. in mediterraneo
 colonia cirtha sitanorū cognomine & alia intus sicca: liberū: oppidū bullaregia. Et ī ora
 tacata hippo regius flumē armua. Oppidū trabacha ciuiū ro. Tusca fluuius numidiae fi-
 nis. nec prāter marmoris numidici ferarū: prouentum aliud insignē.

¶ Africa.

¶ Ca.

III.

Tusca zeugitana regio & quae p̄priae uocet africa est. Tria promōtoria: candiduni
 mox Apollonis aduersum fardiniae: Mercurii aduersum siciliae in altū. procurretia
 duos efficiūt sinus: hipponēsem pximū ab oppido: quod hipponem dirutū uocant

spertabilis

aba prelome
 atq; Atantrant

dimto

ndia
 t mo

dit nel
 abir

alate

quorum

edabilia
 bar

Nimide
 Nomades

fla mol unigena

hippone

diarrhidū a græcis dictū ppter aquarū irrigua. Cui finitimū theudalis immune oppidum longius a littore. Dein promontoriū Apollinis & in altero sinu utica ciuiū romanorū Ca thonis morte nobilis: flumem bagrada. Locus castra cornelia. colonia carthago: magnæ in uestigiis carthaginis colonia maxilla: Oppida carpi: misua. Et liberū clūpa in promonto rio Mercurii. Item libera curcubifine. Mox africa ipsius alia distinctio. Libyphœnicæ uo cantur qui bizantiū incolunt. Ita appellatur regio. ccl. mil. pas. per circuitum fertilitatis exi miæ cum cenesima fruge agricolis fœnus reddete terra. Hic oppida libere leptis adrum: tun: ruspina: rapsus. Inde thena: fabrata contingens syrtin minorē. ad quā numidie & afri cæ ab ampfaga lōgitudo. d. lxxx. mil. pas. Latitudo qua cognitū est. cc. mil. & a pars quæ afri cam appellauimus diuiditur in duas prouintias: ueterem & nouā discretas fossa. Inrer afri canum sequentem & reges thenas usq; prōducta. quod oppidū a carthagine abest. ccxvii. mil. pas. Tertius sinus diuiditur in geminos duarū syrtiū uadolo ac reciprocō mari. Dierū / rhoods ad pximā quæ minor est a carthagine. ccc. mil. pas. ut polybius tradit. Ipsam cētū mil. pas. additu. ccc. mil. ambitu. Et terra hæc autē syderū obseruatione nobilis. Ad eam per des ferta harenis perq; serpentes iter est. Excipiūt saltus repleti ferarū multitudine: & introrsus elephatorū solitudines: mox deferta uasta. Vtrinq; garanātes ab augylis diēri. xii. itinere diftantes. Super illos fuere gens p̄sili: super quos lacus lycomedis defertis circūdatus. au gylæ ipsi medio fere spatio locantur ab æthiopia quæ ad occidentē uergit & a regiōe. quæ duas syrtes interiacet pari utrinq; interuallo. sed littore inter duas syrtes ducetorū quæ quæ ginta mil. pas. Ibi ciuitas oensis. Cyniphs fluiuis ac regio. Oppida nepolis taphra: abro / thonū: leptis altera quæ cognominatur uagna. Syrtis maior circuitu. cxxv. mil. pas. tū. ad tu autem. cccxiii. mil. Inde accolit gens cispadū. In intimo sinu fuit oralothophagon: quos quidam alachroas dixere ad philenorū aras: ex harena sunt cæ. Ab iis non procul a conti nente palus uasta ad annem tritonem. nomēq; ab eo accepit: palantias appellata a Callima cho: & citra minorē syrtim asse dicta: a multis uero inter duas syrtes. Promōtorium quod maiorē includit burū appellatur: ultra cyrenaica prouincia. Ad hunc finē africanum a fluuiō ampfaga populos. xxvi. habet qui romano parent imperio. In iis colonias sex præter iam su pradictas p̄thinam tuburbin. Oppida ciuiū romanorū. xv. ex quibus in mediterraneo dicē da abfuitanti: aburrensæ: ab oriente canophicū: chimanense: rhimituense: tumidiense. tur bubiente: tybiburmense: ribigense. Vc itana duo maius & minus. uagense: oppidū latinum unum uzzalitanū. Oppidū stipendiariū unū. Castris corneliis oppida libera triginta: ex q; bus dicenda intus acolitanum: acharitanum: auinense: abziritanū: canopitanum: melizita / num macarense: salaphiranum: tufdritanum: diricense: tiphicense: tunisense: scoedense: ta galense: figense ulufuburitanum: uagiense: aliud figenge: zianense. Ex reliquo numero non ciuitates tm: sed pleræq; etiam nationes iure dici possunt: ut natabudes: caspitani: mu fulani: barbares: massilini: ciues uamacures: ethini: mussimi: marchubi: & tota getulia ad flumen nigrin: qui african ab æthiopia dirimit. **Cyrene. C. Ca. V.**

CYrenaica eadē pentapolitana regio illustratq; Hammonis arculo: quod a cyrenis abest. cccc. mil. pas. fonte solis: pentapolis urbibus maxime quinq; berense: arfinoe: ptolemaide apollonia: ipsaq; cyrene. Berencie in syrtis extimo cornu est quondam uocata hesperidum supradictarum uagantibus græciæ fabulis. Nec procul ante oppidum fluiuis lethon: lucus facer: ubi hesperidum horti memorantur. Abest a lepti. cclxxxv. mil. pas. Ab ea arfinoe theutyra uocitata. xliii. mil. pas. Et deinde ptolemais antiquo nomine barce. xxii. mil. pas. Mox. ccl. mil. promontorium phicus per creticum mare excurrit distās ccl. mil. pas. a tænarō laconicæ promontorio. A creta uero ipsa. cxxv. mil. Post id cyrene a mari. xi. mil. pas. A phicunte apolloniā. xxiiii. m. pas. ad cherōnesum. lxxxviii. mil. pas. Vnde cathabatinū. ccxvi. mil. passuū accolūt marmaridæ a phæredoni ferme regiōe ad syrtim usq; maiorem porrecti. Post eos a craucæ lesatiani. In ora syrtis nasammones quos mesam mones greci appellauere ab argumentō loci medios inter harenas siros. Cyrenaicus ager xv. mil. passuum latitudine a littore arboribus fertilis habetur. Intus eodem spatio frugi / bus tantum mox uiginti mil. passuum latitudine: & ccl. mil. pas. longitudine laseri modo post nasammonas habitaæ & macæ uiuunt. Ultra eos hamonienfes. xi. diērum itinere a syr tibus maioribus ad occidentē & ipsi quaquæ uersus harenis circūdant: put eos tamē haud difficiles binum fere cubitorū inueniunt altitudine ibi restagnantibus mauritanicæ aquis

Domos sale e montibus suis exciso ceu lapide cōstruūt. Ab iis ad troglodytas hyberni occasus plaga dierū quattuor iter: cū quibus cōmerciū gēme tantū quā carbunculum uocamus ex æthiopia uectā. Interuenit ad solitudines africā sup̄ minorē syrtim dictas uerphazania: ubi gentē phazaniōr̄ urbesq̄ aelen & cillabāsubegmus. Item citamū e regione fabrate. Ab his mons longo spatio in occasum ab ortu tendit: atera nostris dictus a natura adusto similis: aut solis repercusū accenso. Ultra eū deserta. Martigā oppidū garamantū. Itemq̄ detris affuō fonte a medio die ad mediā noctē aquis feruentibus. totidem horis ad mediū diei rigentibus. Clarissimūq̄ oppidū garadamū caput garadamantū: omnia armis romanis superata: & a Cornelio Balbo triūphata: unius omniū curru externo & quiritium iure donato. Quippe gadibus nato ciuitas romana cū Balbo maiore patruo data est. Et hoc mirū sup̄radicta oppidā ab eo capta auctores nostros prodidisse. Ipsum in triūpho præter cydamū & garadamū oīum aliarū gentiū urbūq̄ numina ac simulacra duxisse que fuere hoc ordine. Tabidiū oppidū: niteris nationis gligemela oppidum. Bubeiū natio uel oppidum. Enipi natio. Thuben oppidū. Mons nomine niger: nitubrū rapā oppidā: discera natio. detri oppidū: flumē nathabur: taphagū oppidū uatagi natio: boin oppidū: pege oppidū: flumē dāsbāri. Mox oppidā cōtinua baracū: buluba: alāsi: balsa: galla: maxalla: zizama. Mons gyri: in quo gēnas nasci titulus prodidit. Ad gramātas iter in explicabile adhuc fuit latronibus gētis eius. Puteos qui sunt nō alte fodiedi si locosq̄ noticia adfit harenis operientibus. Proximo bello quod cum cēlibus romanis gessere auspiciis Vespasiani imperatoris cōpendiū uitæ quattuoriduo dephēsum est. Hoc iter uocatur p̄ter caput saxi. finis cyrenaisica cathabathmos appellatur oppidū & uallis repēte cōuexa. Ad eum terminū cyrenaisica africa a syrti minore decies sexaginta mil. pas. in lōgitudine patet. In latitudine qua cognitum est. d. ccc. passuum.

¶ Lybia mareotis. ¶ Ca. VI.

EA que sequitur regio mareotis libya appellat: ægypto cōtermina. Tenēt martari des: adirmachide: deinde mareotā. Mensura a cathabathmō ad parctonium. lxxxvi. mil. pas. In eo tractu intus apīs interest nobilis religio ægypti. locus. ab eo parctoniū. lxxii. mil. passuum. Inde alexandriā. c. mil. passuū. Latitudo. clxix. est. Eratosthenes a cyrenis alexandriā terre stri itinere. d. xxv. mil. prodidit. Agrippa totius africā a mari atlantico cum inferiore ægypto. lxxxv. mil. passuū. longitudine posuit. Polybius & Eratosthenes diligētissime existimari ab oceano ad carthaginē magnā. lxxvi. mil. pass. Ab ea canopum nili proximum ostiū. xvi. mil. passuū. xxix. fecerunt. Isidorus a tingi canopum. xxxv. xcix. mil. p. Artemidorus quadraginta minus q̄ Isidorus.

¶ Insulæ circa Africā & aduersarum africā. ¶ Ca. VI.

Insulas non ita multas complectuntur hæc maria. Clarissima est menix lōgitudine xxxv. mil. pass. latitudine. xxv. ab Eratosthene lotophagites appellata. Oppidā habet duo menigen ab africā latere: & altero toiar. Ipsa a dextro syrtis minoris promontorio passibus. cc. sita ab ea. c. pass. contra leum cercina cum urbe eiusdē nominis libera long. ga. xxv. mil. pas. Lata dimidium eius ubi plurimum. ac in extremo non plus. v. mil. passus. Hinc per parua carthaginem uersus cercinitis ponte iungitur. Ab iis. l. mil. fere pass. līpa / dusa longa. vi. mil. pas. Mox gaulēgalata: cuius terra scorpionem dirum animal africā ne car. Dicuntur & in clupea emoti: cuius ex aduerso cossyria cum oppido. At contra carthaginis sinum dua e gremio aræ aræ. Re uera autem scopuli uerius q̄ insulæ: inter siciliam maxime & sardiniam. Auctores sunt & has quōdam habitatas subsidisse. Interiori autem ambitu africā ad meridiem uersus: superq̄ gerulos interuenientibus desertis primū omnium libyæ: ægypti: deinde leucæ æthiopes habitant.

¶ Aethiopes. ¶ Ca. VIII.

Super eos æthiopi gentes nigritæ a quo dictum est flumine. Gymnetes pharusi etiam oceanum attingentes: quos in mauritanie sine diximus perorri. Ab iis omnibus uaste solitudines orientem uersus: usq̄ garamates: auy lasq̄ & troglodytas: uerissima opinio eorū qui desertis africæ duas æthiopias superponunt: & ante omnes Homerique bipartitos tradit æthiopas ad orientē occasūq̄ uellos. Nigri fluuiio eadē natura q̄ nilo: calamū & papirū & easdē gignit animates isdēq̄ teporibus auget. Oritur inter tales æthiops: œcalicas. Horū oppidū mauin quidā solitudinibus: interposuerunt. At lā: eas iuxta eos: ægipanas semiferos: & blemmitas: & gāphalantas: & satyros: & himantopodas

Atlantes degeneres sunt humani ritus si credimus. Nā neq̄ nominū ullorū inter eos ap-
 pellatione est: & solē orientē occidentēq̄ dira imprecatione cōtēntur: ut exitiale ipsi agrū /
 q̄. Neq̄ in sōnia uiuunt qualia reliqui mortales. Trogloditæ specus excauant. h̄c illis do-
 mus uictus serpētū carnes: stridorq̄ nō uox. ad eo sermonis cōmercio carent. Garamantes
 matrimoniorū exortes passim cū fœminis degunt. Augylæ tantū inferos colunt. Cāpha-
 santes nudī: præloriq̄ expertes externo cōgregātur. Blēmīis tradūtur capatā abesse: ore
 & oculis pectore affixis. Satyris præter figuram nihil moris humani. Aegipanis qualis uul-
 go pingitur forma. Himatopodes loripedes quidam: quibus serpendo ingredi natura est.
 Phariū quondam persæ comites fuisse dicuntur. Herculis ad hesperidas tendentis. Nec
 de africa pluraq̄ memorentur occurrunt. De Asia. Ca. IX.

Theret asia quā petere a canopico ostio ad pōti ostiū Timosthenes. xxvi. xxxviii.
 mil. pas. tradidit. Ab ore autē ponti ad os mæotis Eratosthenes. xv. xlv. mil. pas. Vni
 uersam uero cū ægypto ad tanain. Artemidorus & Isidorus. lxxxviii. d. cc. l. mil. p.
 Maria eius cōplura ab accolis traxere noīa quare simus indicabuntur. Proxima africa ico-
 litæ ægyptus introrsus ad meridi recedēs donec a tergo prætedatur æthiopes. Inferiorem
 eius partē nilus dextra leuāq̄ diuisus amplexu suo determinat. canopico ostio ab africa:
 ab alia pelusiaco. clxx. mil. pass. interuallo. Quā ob causam inter insulas quidā ægyptum re-
 tulere: ita se findente nilo ut triquetra terre figurā efficiat. Ideo multi græcæ literæ uoca-
 bulo deltā appellauere ægyptū. Mensura ab unitate alui uel ne primum findit in latera
 ad canopicū ostiū. cxli. mil. ad pelusiacū. cclvi. mil. est. Sūma pars cōtermina æthiopiæ the-
 bais uocatur. Diuiditur in præfecturas oppidorum: quas nomos uocat: ombiten: phāturi
 ten: apollopolitē: hermotiten: cinitē. phanuriten: copticen: tentiriten: diopoliten: antipo-
 liten: aphrodipoliten: lycopoliten. Quæ iuxta pelusiū est regio nomos habet barbaritē: bu-
 baritē: thytrotiten: tanitē. Reliqua autē arabicū hāmōniacū tendētē ad Hāmōnis iouis
 oraculū osirinitē: leontopolitē: atribitē: synopolitē: hermopolitē: xoitē: mendesiū: sebenni-
 ten: sabastiten: setapolitē: heliopolitē: psopten: cynopolitē: thermopolitē: brusophiten: om-
 phiten: seiten: prenehitē: temphū: nauaritatē: ueraticē: meletitē: gynopolitē: menclaitē. Ale-
 xandriæ regione. Itē lybiæ marcotis: heracleopolitis est in insulata nili longa passus. l. mil.
 in qua & oppidū Herculis appellatū. Arfinoitæ duo sunt: hi & mēphites usq̄ ad summū
 delta perueniūt. Cui sunt cōtermini ex africa duo aësitæ. Quā idam ex iis aliqua nomina p-
 mutat & substituit: alios nomos: ut heroopoliten: crocodilopolitē. Inter arfinoitē: autem
 ac mēphitē lacus fuit circuitu. ccl. mil. pas. aut ut Mutianus tradit. ccccl. mil. & altitudinis
 l. pas. manufactū a rege qui fecerat mæridis appellatus. Inde. lxxii. mil. pas. prope abest mē-
 phis quōdam arx ægypti regū. Inde ad Hāmōnis oraculum. xii. dierum interest. Ad scissu-
 ram autē nili quod appellauimus delta. xv. mil. pass. Nilus incertis ortus fontibus: ut p-
 sersa & ordentia & imenso longitudinis spacio ambulans famaq̄ tantū inermi quæritu co-
 gnitus sine bellis: quæ ceteras oēs terras inuenere originē (ut luba rex potuit exquirere) in
 monte inferioris mauritanicæ nō procul oceano habet: lacu protinus stagnatē: quē uocant
 hilidem. Ibi pisces reperiuntur alabæ: coracini: siluri: crocodilus quoq̄. Inde ob argumen-
 tum hoc cætareæ ortus creditur: in iis quæ nili alueo spectantur: hocq̄ lacu educantur: in
 heslo dicatur ab eo spectat: hodie præterea obseruatū est prout in mauritanica niues hym-
 bresue fatiauerint: ita nilum incescere ex hoc lacu. Rursus indignatur siuere per arenosa
 & squalentia. Conditq̄ se aliquot dierum itinere. Mox alio lacu maiore in cæsariensis mau-
 ritanicæ gente mæfysilū erumpit: & hominum cætus ueluti circūspicit iisdem animalū ar-
 gumentis. Iterū harenis receptus cōditur rursus. xx. dierū diserti ad proximā æthiopas
 atq̄ ubi iterū senserit hominē profilit fonte (ut uerisimile est) illo quem nigrin uocauerit.
 Inde africa ab æthiopia dispescens etiā si nō protinus populis: feris tamen & beluis frequēs:
 siluarūq̄ opifex medius æthiopas secat cognominatus astapus: quod illarum gentium ling-
 gua significat aqua & tenebris profuētē. Insulas ita innumeras spargit quasdamq̄ tam
 uaste magnitudinis quantā rapida celeritate ut tamen die rum quinq̄ cursu non breuiore
 tranfuolet. circa clarissimam earum imeroen astabores leuo alueo dictus: hoc est ramus
 aquæ ueniens & tenebris. Dextera uero astusapes: quod latens significationem adicit.
 Nec ante nilus q̄ se totum aquis concordibus rursus iunxit. Sic quoq̄ certianum gyrisana-
 tes nomiatus per aliquot milia & in totū Homero ægyptus: aluf. p. triton. Subinde insulis

phathritæ

basitien
gynocrop

Memphite

Nigro

Egyp

11086
 11087
 11088
 11089
 11090
 11091
 11092
 11093
 11094
 11095
 11096
 11097
 11098
 11099
 11100
 11101
 11102
 11103
 11104
 11105
 11106
 11107
 11108
 11109
 11110
 11111
 11112
 11113
 11114
 11115
 11116
 11117
 11118
 11119
 11120
 11121
 11122
 11123
 11124
 11125
 11126
 11127
 11128
 11129
 11130
 11131
 11132
 11133
 11134
 11135
 11136
 11137
 11138
 11139
 11140
 11141
 11142
 11143
 11144
 11145
 11146
 11147
 11148
 11149
 11150
 11151
 11152
 11153
 11154
 11155
 11156
 11157
 11158
 11159
 11160
 11161
 11162
 11163
 11164
 11165
 11166
 11167
 11168
 11169
 11170
 11171
 11172
 11173
 11174
 11175
 11176
 11177
 11178
 11179
 11180
 11181
 11182
 11183
 11184
 11185
 11186
 11187
 11188
 11189
 11190
 11191
 11192
 11193
 11194
 11195
 11196
 11197
 11198
 11199
 11200

nulli

Sercotit
ozirinitie
latopoliten
omphiten

thepe

11086

impactus totidem incitatus irritamentis. Postremo inclusus in montibus nec alibi torrentior uectus aquis pperatibus ad locū æthiopū: qui catadupi uocatur: nouissimo cataracte iter occurfantes scopulos nō fluere inuenso fragore creditur: sed ruere. Postea lenis & confra ctis aquis domicaq̄ uolentia: alioquin & spatio fessis multis quibus faucibus in ægyptū ma re se euomit. Certis tamen diebus auctū magno per rotam spatiatu ægyptum sœcundus innatat terræ. Causas huius in camenti uarias prodidit: sed maxime probabiles etefiant eo tempore ex aduerso flantium repercussu ulro in ora actō mari. aut fibres æthiopiæ asti uos iisdem etefus nubila illo ferentibus e reliquo orbe. Timeus mathematicus occultam protulit rationē. Phialiam appellari fontem eius uergiq̄ in cuniculos ipsū aminē uapore anhelantem fumibus cauitibus ubi conditur. Verū sole per eos dies cōtinus factō extrahi ardoris ui: & suspensum abandare: ac ne deuoretur abscondi: idq̄ euenit: a canis ortu per introitum solis in leonē contra perpēdiculum funtis sydere stante: cum & in eo tractū absumantur umbræ. Pleriq̄ aduerso opinatis largiore fluere ad septentrionē sole discedente: quod in cancro & leone euenit. Ideoq̄ tunc minus siccari. Rursus in capricornū & austrinum polū uerso forberi: & ob id partius fluere. Sed Timæo siquis extrahi posse creditur umbrarum defectus iis diebus & locis sine fine abest. Incipit crescere luna noua quæcūq̄ post solstitium est sensim modiceq̄ cancrū sole transeunte: abundantissime autē leone in. Et residet iu uirgine iisdem quibus accreuit modis in totum autē reuocatur intra ripas in libra: ut tradit Herodotus centesimo die. Cū crescit reges aut præfectos nauigare eo nefas iudicatum est. Auctus eius per puteos mensuræ notis deprehenditur. iustu scementum esse cubitorū. xvi. Minores aquæ nō oīa rigant. Apiores detinent tardius recedendo. Hæ ferendi tempora absumunt solo mandante. Ille non dant sitiente. Vtrūq̄ reputat prouincia in. xii. cubitis famē sentit. In. xiii. etiānum ekurit. Xiiii. cubita hilaritatē afferūt. xv. securitatem. xvi. delicias. Maximū incrementū ad hoc xvi fuit cubitorum. xviii. Claudio. principe. Minimūq̄ pharfacico bello: ueluti necem Magni prodigiū quodā flumine auerisante. Cū steteret aquæ opertis molibus admittitur. Ut quæq̄ liberata est terra: feritur. Idē amnis unus omnū nullas expirat auras. Ditionis ægypti esse incipit a fine æthiopiæ syene ita uocat insula. c. mil. pas. ambitu. in qua cerastæ sūt latere arabia & ex aduerso insule. iiii. pile. d. c. mil. pas. & a mili fixura. unde appellari dixim⁹ delta. Hoc spatū edidit Artemidorus: & in eo. ccl. oppida fuisse. luba. cccc. mil. pas. Aristocreon ab elephantide ad mare. ccl. milia pas. Elephantis insula infra nouissimum cataractem. cccc. mil. pas. & supra syenam. xvi. milia habitatur. Navigationis ægyptiæ finis ab alexandria. d. lxxxv. mil. pass. in tantū eraueri uo praescripi. Ibi æthiopiæ cōueniunt naues. Namq̄ eas plicatiles humeris transferunt quotiens ad cataractas uentum est. Aegyptus super ceterā antiquitatis gloriam. xx. mil. urbium ibi Amale regnante habitata præfert. Nunc quoq̄ multis etiā ignobilibus frequēs celebratur tamen Apollinis: mox leucoche: & dispolis magna. Eadem thebe: portarum. c. nobilis: fama copiosa indicarum arabicarū: mercium nilo proximum emporium. Mox ueneris oppidum: & iterum iouis ac tentyris: infra quod abydu Mēnonis regia: & Osiris templo insylum. vii. dierum itinere in lybiam remotum a flumine Deinde ptolemis & panopolis ac Vereris iterum. Et in lybico lycon ubi montes finiunt thebaidē. Ab iis oppida mercuri: alabastri canū: & supradictū Hercules Deinde arfinoes & iam dicta memphis: inter quā & arfinoitem nemeon. In lybico turres quæ pyramides uocantur. labyrinthus in miris diis lacu nullo addito ligno ædificatus: & oppidū erialon. Vnū præterea intus & arabia contemninum claritatis magnæ solis oppidum.

Alexandria.

Ca.

X.

Ed iure laudetur in littore ægypti maris alexandria a magno Alexandro condita in africa parte ab ostio canopico. xii. mil. pas. iuxta mareotim lacū: qui lacus antea arapotes notabatur. Meratus est eā Dinocrates architectus pluribus modis memoria bili ingenio. xv. mil. pas. laxitate inserta ad effigiē macedonicæ chlamydis orbe gyrate lacu niosam dextra leuaq̄ anguloso pcursum: iā tū tamen quinta situs parte regi dicata. Mareotis lacus ad meridianā urbis partē euripo & canopico ostio mittitur. ex mediterraneo com mercio. Insulas quoq̄ plures amplexus. xxx. mil. pass. traiectū. dc. ambitu uo tradit. Claudius Cæsar. Alii schoenon in latitudinem patere. xl. faciunt schoenunq̄ stadia. xxx. Ita fieri lōgitudinis. cl. mil. passuum: tantundem & latitudinis. Sunt in honore & intra decursus nū

syene

leucoche

Osiris templi

pyramides

Alexandria

lycon

multa oppida præcipue quæ nomina dedere ostiis non omnibus. xi. enim reperuntur: super quatuor quæ ipsi falsa ora appellant. Sed celeberrimis septem: proximo alexandriæ caenopico: deinde bolbitino: sebemitico: phænítico: mendefico: ranico: ultimoque pelusiaco. præterea bubios: pharberos: leotopolis: atribus: ifidis oppidum: busiris cynopolis: aphroditosis: is naucratis: unde ostium quidam naucraticum nominant: quod alii heracleoticum: canopico cui. yi. mil. pass. proximum est præferent:

Arabia.

Ca.

XI.

Ultra pelusiaco arabia est ad rubrum mare pertingēs & odoriferam illam ac diuitem & beatæ cognominē insulā. Hecābanū & esbonitarum & scenitarū arabū uocantur: sterilis præterquam ubi syrie cōfinia attingit. nec nisi cassio mōte nobilis. His arabes iunguntur: ab oriente cæleis: a meridie cedreis quidam: dein ambo nabatheis. Heropoliticus uocat alterque lelaniticus sinus rubri maris in ægyptū uergentis. cl. mil. pass. interuallo. Interduo oppida læana & in nostro mari gaza. Aguppa a pelusio arfinoē rubri maris oppidum per deserta. cxxv. mil. pass. tradit tam paruo distat ibi tanta rerum naturæ diuersitas.

Syria palestina phœnicis.

Ca.

XII.

Vixta syria licus uocatur quōdam terrarum maxima & pluribus distincta nobis. Namque palestina uocabetur qua contingit arabas & iudea: & cœle: dein phœnicis: & qua recedit intus damascena: ac magis etiam nū meridiana babylonica. Et eadē mesopotamia inter euphraten & tigrin: quæq; transit taurum: rophœne. Citra uero etiam comagene. Et ultra armeniam adiabene: assyria ante dicta. Et ubi ciliciam attingit antiochia. Longitudo eius inter ciliciam & arabiam. cccclxx. mil. pass. est. Latitudo a seleucia pieria ante oppidum in euphrate zcumam. d. uiginti quinque mil. pass. Qui subtilius diuidunt circum euphraten syriam phœnicem uolunt: & esse oram maritimum syriæ: cuius pars sit idumæa & iudea: deinde phœnicem deinde syriam. Id quod præiacet mare totum phœnicum appellatur. Ipsa gēs phœnicum in gloria magna litterarū inuentionis: & syderū: naualiumque: ac bellicarū artū. A pelusio capriæ castra: cassius mons: delubrum louis Cassii tumulus magni Pompeii trācinē. Arabia finitur a pelusio. lxxv. mil. pass.

Idumæa syria: palestina: samaria: ascalon: azotus: cæsarea.

Ca.

XIII.

Ox idumæa incipit & palestina ab emerfu sirbonis lacus: quæ quidam. cl. mil. pass. circumcuius tradidere. Herodotus cassio mōti applicuit. Nunc est palus magna. Oppida rhino: colura: & intus raphæce: & intus archedo: mons angaris. Regio per orā samaria oppidum ascalon liberum: azotus: samnes duæ. Altera intus ioppe phœnicum antiquior terrarum inundatione ut ferunt: insidet colli præiacente saxo: in quo uinculorum Andromadæ uestigia ostendunt. Colitur illic fabulosa ceto. inde apollonia stratonis turris: eadem cæsarea ab Herode rege condita. Nunc colonia prima flauia a Vespasiano imperatore: deducta. Finis palestinae. clxxxix. mil. pass. a cōfinio arabia. Deinde phœnicis. Intus autem samaria. Oppida neapolis quod antea marmortha dicebatur. Sebaste in monte altiore ganala. Supra idumæam & samariam.

Iudæa: galilæa: hierico: hemmaus: lydda: ioppe.

Ca.

XIII.

Iudea longe lateque funditur. Pars enim syriæ iuncta galilæa uocatur. Arabia uero & ægypto proxima parca asperis dispersa montibus: & a cæteris iudeis iordane amene discereta. Reliqua iudea diuiditur in toparchias decem quo dicemus ordine. Hiericōte palmetis constitā: fontibus irriguā: emmau: lydda: ioppica: ac rathena: & zophaniticā: thamiticā: bethole: & thephene: norine in qua fuisse hierosolyma lōge clarissima urbium orientis: nomen iudææ: modo herodium cum oppido illustri eiusdem nominis.

Iordanis.

Ca.

XV.

Iordanis annis oritur e fonte peneade: qui cognomen dedit cæsareæ de qua dicemus: annis amœnus: & quatinus locorum situs patitur accolis se præbens uelut inuitus: asphaltitē lacum dirum natura petit: a quo postremo ebibitur aqua: sed laudatas perdit pestilentibus mixtas. Ergo ubi prima cōuallium fuit occasio: in lacum se fundit: quem plures genesaram uocant. xvi. mil. pass. longitudo inis. vi. mil. latitudinis: amœnis circūseptus oppidis. ab oriente iuliadæ & hippo: a meridie: tharitie: quo & nomine aliqui etiam lacum appellant. ab occidente tiberiade aquis calidis salubri.

Asphaltites.

Ca.

XVI.

H Sphalctites nihil præter bitumē gignit: unde & nomē. Nullū corpus animalū recipit: tauri camelūq; fluitāt. Inde fama nihil in eo emergi. Longitudoine excedit. c. mil. pass. Latitudoine maxima. xxv. implet. Minima sex. Prospectū eū ab oriente arabia nominādum a meridie acharon: secunda quondā arx iudeæ ab ierosolymis. Eodem latere estca sidus fons medicæ salubritatis callithoe aquarū gloriā ipso nomine præferens.

¶ Gens hessenorum. Ca. XVII.

H B occidentali litore hesseni: quos fugitāt usq; quaq; nocentes. Gens sola & in toto orbe præter cæteras mira: sine ulla femina: omni uenere abdicata: sine pecunia forcia palmarū. In diem ex æquo cōuenarū turba renascitur: lōge frequentibus quos uita festos ad mores eorū fortunā fluctibus agitāt. Ita per seculorū milia (credibile dictū) gens æterna est: in qua nemo nascitur. Tā fœcūda illis aliorū uita penitētia est. Infra hos egadā oppidū fuit secundū ab hierosolymis fertilitate palmetorūq; nemoribus. Nunc alcerū buitū. Inde māsada castellum in rupe & ipsum haud procul ab asphaltite. Et hactenus iudea est.

¶ De capolis. ¶ Ca. XVIII.

I Vngitur e latere syrie decapolitana regio numero oppidorū in qua nō omnes eadē obseruant. Plurimi tamē damascū & oporū riguas amne chrysofoa: fertile philadelphiā raphanā: oia in arabia recedētia. Scytopolin antea nisā a Libero patre sepulta nutrice ibi scycis deductis. Gaddara hieramiace præfluente & iā dictū hippodiū. Pellā ags diuitem. galafam eanarā. Intercurrunt cinguntq; has urbes tetrarchiæ: regnorū instar singulæ: & in regna contribuantur: tracōitis paneas. In qua cæsarea cum supradictō fonte abila: aca: ampelocssa: gabæ.

¶ Tyrus & sydon. ¶ Ca. XIX.

I nc redeūdū est ad orā atq; phoenicē. Fuit oppidū crocodilō. Est flumē nēptoria urbi indosum. Sigaminū promotōriū: carmelūq;. Et in monte oppidū eodē nomine quōdam egbarana dictū. Iuxta galudē cendētia a radicibus carmeli profluit. Iuxta coloniam Claudii Cæsaris prolemais quæ quōdam ace. Oppidū eedippa. Promontoriū albū Tyrus quōdam insula præalto mari septingētis passibus diuisa. Nūc uero Alexandri opugnatis operibus cōtinens: Olim partu clara urbibus genitis: lepri: utica: & illa romani operi emula terrarū orbis auida carthagine: etiā gadibus extra orbē conditis. Nūc oīs eius nobilitas cōcyllo atq; purpura cōstat. Circuitus. xix. mil. pass. est. Intra paletyo inclusa. oppidum ipsum. xxii. stadia opinet. Inde idē ac sarepta & ornithon oppida. Et sidon artifex uitri. chebarūq; boctiarū parens.

¶ Mons libanus. ¶ Ca. XX.

T ergo eius mons libanus oīsus centū quinquaginta stadiis zymirā usq; porrigit quæ cœlesyria cognominatur. Huic par interiacente ualle mons aduersus antelibanus obtenditur quōdam muro cōiunctus. Post eū introrsus decapolitana regio ē. prædictaq; eū ea tetrarchiæ & palestines tota laxitas. At in ora nūc subiecta libano fluuius nagoras bericus colonia quæ fœlix iuliā appellatur. Leontos oppidū: flumē lycos: palābiolos: flumen adonis. Oppida biblos: botris: lycāda: trieris: calamos: tripolis quōdam. Tyri & sidonii & ataradiū optinet orthoele uteros flumē. Oppida zymira: marathos: cōtraq; arados septem stadorū oppidū: & insula ducētis passibus ea continente distans. Regio i qua supradicti desinunt mōtes. Et interiacentibus cāpis bargilus mons incipit. Hic rursus syria desinente phoenice. Oppida carnebala: neapalots: Gabala prom ontorium in quo iacdi cea libera: diopolis: heraclea: caradrus: posidium.

¶ Siria Anthiochia. ¶ Ca. XXI.

E inde promontorium syrie antiochenæ. Intus ipsa antiochia libera: epidaphneis cognominata oronte amne diuiditur. In promontorio autem selucia libera picria appellata.

¶ Cassius mons. ¶ Ca. XXII.

S per eam mons eodē quo alius nomine cassius. Cuius excelsa altitudo quarta uigilia orientē per tenebras solē aspicit breui circūactu corporis diē nō atq; pariter ostēdens. Ambitus ad cacumē. xix. mil. pas. est altitudo per directū. iiii. At in ora amnis orontes: spatius inter libanū & antelibanū iuxta heliopolim. Oppidū rhofes. & a tergo portæ quæ syriæ appellantur interuallo rhosiorum montium & tauri. In ora oppidum nyriandros. Mons amanus. In quo oppidum bomite ipse ab syris ciliciam separat.

¶ Cœle syria. ¶ Ca. XXIII.

Handwritten marginal notes in various colors (red, blue, green) and styles, including names like 'Dromopole', 'Gecasa et Canatha', 'Tyros & sydon', 'Cœle syria', etc.

DVnc interiora dicantur. Cœle habet apameam marfia amne diuisam. Anazepinorū
Tetrarchia bābicum: quæ alio nomine hierapolis uocatur. Syris uero magogibi pro-
digiosa. At argatis græcis hoc decreto dicta colitur chalciden cognominata. a dira
bellū: unde regio chalcidene fertilissima iyriz. Et inde cyrestica: irneazates: gindare nos
gabenos tetrarchias duas quæ granii comatitæ uocantur. Hermifenos: hylaras: itureorū gē-
tem: & qui ex iis betemi uocātur. Mariaminitanos. Tetrarchiā quæ māmifca appellat. Para-
disum: pegnas: penelentis: seleuciā: præter iam dictas duas: quæ ad euphraten: & quæ ad
amellū uocantur. T radicentes. Reliqua autē syria habet exceptis quæ cū euphrate dicent
arbethusios: berencenos: epiphantes: ad orientē laodicenos: qui ad libanū cognominan-
tur: leucadios larifseos: præter tetrarchias in regna descriptas barbaris nominibꝫ decem &
sep tem. ¶ Euphrates. ¶ Ca. XXIII.

ET de euphrate hoc in loco dixisse aptissimū fuerit. Oritur in præfectura aineniæ
maioris caranide. Ut prodidere ex iis qui proxime uiderunt Domitius Corbulo
in monte aga. Licinius Mutianus sub radicibus montis quæ caporē appellant: su-
pra cymirā. xii. mil. pas. initio pyxirates nominatus. Fluit derzenen primū: mox anēxiā arme-
niæ regiones a cappadocia excludēs. Dascusa abest a zimara. lxxv. mil. pass. inde nauigat
pastonā quinquaginta mil. pas. Melitene cappadociæ. xxvii. mil. pass. Elegam armenie. x.
mil. pass. acceptis fluminibus lyco: arsanā: arfano: Apud elegam occurrit ei taurus mons.
Nec resistit qꝫ. xii. mil. pass. latitudine perforata præualens omnia uocant irumpentem.
Mox ubi cornu perfregit euphraten. Ultra quoqꝫ saxolum ac uiolentum arabiam. Inde le-
ua merorum dictam regionem tricena mensura dextræqꝫ comagenem determinat. Pontis
tamen etiam ubi tauri expugnat patiens. Apud claudiopolim cappadociæ cursum ad ocy-
samum solis agit. Primo hunc illi impugnatu cursum taurus aufert: uictusqꝫ & abscissus
sibi met alio modo uincit: ac fractum expellit in meridiem. Ita naturæ dimicatio illa æquas
hoc eunte quo uult: illo prohibete ire qua uelit. A cataractis iterū nauigatur quadraginta
mil. pas. inde comagenes apud famosata. Arabia præter suprādicta habet oppida edēsam:
quæ quōdam antiochia dicebatur: callirhoen a fonte nominatā: caras clade Crassi nobiles
Iungitur præfectura mesopotamiæ originem a syris traqꝫ in qua antē musia & mæpho-
rium oppida. Mox arabes qui rhetauū uocantur. Horum caput lyngara. A famosatis autē
latere syriæ martias amnis influit. Gingla comagenem finit. Merorum ciuitas incipit. Op-
pida alluuntur epiphania & antiochia: quæ ad euphraten uocantur. Item Zeugma. lxxii. m.
passuum a famosatis transitu euphratis nobilis. Ex aduerso apameæ Seleucus. Idem utriusqꝫ
condito ponte iunxerat. Qui cohærent mesopotamiæ rhoali uocatur. At in syria oppi-
dum europum tāsfacum quōdam nunc āphipolis. Arabes thoenitæ: ita feruntur usqꝫ urā lo-
cum: in quo conuersus ad orientem relinquit syrie palmirenas solitudines quæ usqꝫ ad pe-
tram urbem & regionem arabæ foelicis appellatæ pertinent.

¶ Palmiras. ¶ Ca. XXV.
Palmira urbs nobilis situ diuitiis soli & aquis amoenis: uasto undiqꝫ ambitu harenis
includit agros: ac uelut terris exempta a rerū natura priuata forte inter duo impē-
ria summa romanorū parthorūqꝫ. Et prima in discordia cuius seruitur utriqꝫ cura
Abest a celeruria parthorūqꝫ uocatur ad tigrin quingentis triginta septē mil. pas. A proxi-
mo uero syriæ litore ducentis quiquaginta uobus mil. Et a damasco uigintiseptē mil. p.
¶ Hierapolis. ¶ Ca. XXVI.

Propius infra palmiræ solitudines stellendena regio est. dictaqꝫ iam hierapolis ac
bercæa & chalcis. Ultra palmirā quoqꝫ ex solitudinibus iis aliquot optinet emesa te-
melanū diuidio propior petræ qꝫ damascus. Arura huic proxima est: philiscum op-
pidum parthorum ad euphratē: ab eo seleuciā dierum decē nauigatio: totidēqꝫ fere baby-
lonē. Scindit euphrates a zeumate. lxxiii. mil. pas. circa uicū massicen. Et parte leua in me-
sopotamiam uadit per ipsam seleuciam: circaqꝫ eam præliant infusus tigris. Dexteriore
autem alueo babylonē quōdam caldæa caput petit: mediāqꝫ permeans. Item qua: oritur in
cauc: distrahitur in paludes. Insciscit autē & ipse nili modo statis diebus paulum differens
ac mesopotamiam inundat sole obrinente uicissimam partē cancri. Minui incipit in uirgi-
ne & leone transgresso. In rotum uero remeat in. xxix. parte uirginis.

¶ Cilicia & adiuncte gentes. pamphilia: isauria: homanadum: pifidia: lycio

Die 20 pascend offendiunt Bononiam ad Aluastriam diu Sregnum vobis b' v' r' g' m' mare Et uenit supra p'ne b'nda latitudinis t'ru
fora die: totus et longitudo: p'ma v'na t'mi diuidio: p'ma coloris: n'ra p'm' d'noq' q' qua m'are: p'ra fuerit: Cos die d'nti Se
h'ra m'as: p' r' d' r' r' a' u' e' l' e' n' t' i' u' h' a' p' p' r' i' a' l' i' s' e' i' p' o' s' i' t' i' u' e' i' n' d' i' e' i' n' t' e' r' m' e' m' i' n' c' e' r' i' t' a' m' e' r' i' a' m' u' o' i' e' t' i' p' i

V.

nia taurus mons. lycia.

Ca.

XXVII.

Sed redeamus ad oram syriae cui proxima est cilia. Flumen diaphanes: mons cro
codilus parte amani montis. Flumina andracus: pynarus: lycus: sinus illicus. Op
pidum ifos: idem alexandria. Flumen chlorus: oppidum aege liberum. amnis pyra
mus: portus ciliae: oppida mallos: magirfos: & intus tharfos. Campi aleii: oppida cassiponis:
mopfos liberum pyranio impositum: thynos: zephyrium: facile. Amnes faros: cygnus: thar
sum liberam urbem procul a mari secans. Religio celendiritis cum oppido. Locus nymphe
um: soloe ciliae: nunc pompeiopolis. Adaria cybira: pynare: pedalie: haless: arfinoe: rabe: do
rion: luxtaq; mare coricos: eodem nomine oppidum & portus & specus. Mox flumen cali
cadnus. Promontorium sarpedon: horrida horrite. Mili promontorium & oppidum Vene
ris a quo proxime cyprus insula. Sed & in continente oppida myanda: anemurium: corace
sium: fimsiq; antiquus ciliae: melas amnis. Intus autem dicendi anazerbini: qui nunc casta
rag usiani: castabala: epiphania: quae antea eniandos: eleusa: iconium. Seleucia supra amnen
calicadnum tracheotis cognomine a mari relata: ubi uocabatur hormia. Praeterea intus flu
mina liparis: bombos: paradisus. Mons imbarus. Ciliae pamphiliam omnes iunxere ne
glecta gente ifauriua. Oppida eius intus ifaurca: clybanus: lalasis fluiuius decurrit. Hic
autem ad mare a nemuri regione supradicta. Simili modo omnibus qui eadem compo
sueri ignorata est contentia illi gens homanadum: quorum intus oppidum hom ana.
Caetera castella. xliiii. inter asperas conualles latent. Insident uerticem pisdia: quondam
solymi appellati: quorum colonia caesarea: eadem antiochia. Oppida orodia la galéfos. Hos
iclidit lycania: in asiaticam iurisdictionem uersa: cum qua conueniunt philomelisenfes:
ymbriani: leucolithi: peltheni: tyrienses. Datur & tetrarchia ex lycania qua partegalae
tia contenta est ciuitatum. xiiii. urbe celeberrima iconio. Ipsius lycaniae celebratur
basa in tauroridiae in confinio galaciae atq; cappadociae. A latere autem eius super pamphi
liam ueniunt thracum soboles nyliæ. Quorum aricanda oppidum: pamphilia aet molopia
appellata. Mare pamphiliam cilicio iungitur. Oppida eius sydzæ: & in monte aspendum:
plantanistum perga. Promontorium leucolla. Mons facemius: amnis eurimedon iuxta
ascendum fluens carates: iuxta quem lyrnefus & olbia. Vltimiq; eius ora phafelis: iunctu
ei mare lyciæ e gentis lycia: unde uastus sinus. Taurus mos ab eo ueniens littoribus che
lidonio promontorio determinatur. Immenso ipse: & innumerarum gentium arbiter: de
xtero latere septentrionis alis: ubi primum ab indico mari exurgit: leuo meridianus: & occa
sum tendens: media q; distrahens asiam nisi opprimenti terras occurreret maria. Resilit
ergo ad septentriones: flexusq; immensum iter quaerit: uelut de industria rerum natura
subide aequora opponente: hinc phoenicum: hinc ponticum: illinc caspium & hyrcanum: co
traq; in oceanum lacum torquetur. Itaq; collisus inter hæc claustra: & tamen uictor flexuo
sus euadit usque ad cognita ripheorum montium iuga numerosis nominibus: & nouis
quocunq; incedit in signis. Imaus prima parte distus: mox edigis: paropanifus: circius: cam
bades: pharpharia: des choatras: oreges: oroandes: nyphates: taurus. Atq; ubi fe quoq; exu
perat caucalus: ubi brachia emittit subinde tentanti maria similis sarpedon: coracefus: gar
gus: iterum p; taurus etiam ubi dehiscit: seq; populis aperit: portarum tamen nomine unia
tate sibi uendicans: quæ alibi armenicæ: alibi caspia: alibi ciliae uocatur. Quinetia contra
tus effugiens quo; maria plurimis fe gentium nominibus hinc & illinc implet: & a dex
tra hyrcanuis caspius: a leua pariedrus moschus: amazonicus: coraxicus. scythicus appella
tus. In uniuersum uero graece ceranus. In libya igitur a promontorio eius oppidum fe
mena: mons chim tra noctibus flagrans: ephestium ciuitas: & ipsa sæpe flagrantibus iugis.
Oppidum olympus ibi fuit: nunc sunt montana gage corydalla rhodiopolis: luxta mare ly
mira cum amne: in quem aricandus influit: & mons masticus: andria ciuitas mira: oppida
aperie & antipellos: quæ quondam habessus atq; in recessu pellus. Deinde phyrta. Itemq;
xanrus a mari. xv. mil. pal. flumen eodem nomine. Deinde patara: quæ prius paratas: & in
monte sydinia. Promontorium gragus. Ultra par sinus prioribus. Ibi pyrama: & in qua ly
ciam finit termefus. Lycia quondam septuaginta oppida habuit: nunc triginta sex. Ex his
celeberrima præter supradicta canas: candida: ubi laudatur onium nemus. Pedalia coma
praefluente. Edefa cyanea: ascandialis: amelas: noscopium: troa: telendus. Comprendit & i

Tharfos
antioche

Soloe
pompeiopele

ΕΛΕΟΥΣΑ
ολμια
pamphilia

pyrus
solym

leoni
idea

Mare pamphili
Sardeffus

sinus
mare lyni

phoeni
berniat
caspium
Hyrcanus

gragus

cherriamens

antiphellus
xanrus
parara

per sinus prior ibi
ymada
candyda
inos

relandus

oemanda

carpatius

Asianus

mediterraneis cabaliam: cuius tres urbes: oemanda: balbura: bubona Telmeso. Asiaticum mare siue carpatium: & quæ proprie uocatur asia in duas eam partes Agrippa diuisit. Vnâ inclusit ab oriente phrygia & lycaonia: ab occidente ægæo mari: a meridie ægyptio: a septentrione paphlagonia. Fuit eius longitudinem. cccclxx. mil. pass. Latitudinem. ccc. mil. fecit. Alteram determinauit ab oriente armenia minore. Ab occidente phrygia lycaonia paphlagonia. A septentrione prouincia pontica. A meridie mari paphlylio. Longa. d. lxxv. mil. pass. Lata. cccxxv. mi. In proxima ora caria est: mox ionia. Ultra eam æolis: media doride. Circumfunditur mari utroque latere ambiente. In ea promontorium pedaliū. Amnis glaucus deferens comedum. Oppidum dedala cyria fugitiuorum. Flumen axon: oppidū calida.

Cindus fluiuis.

Ca.

XXVIII.

Mnis nidus cybatarum iugis ortus recipit. lx. perennes fluiuis torrētes uero: amplus centum. Oppidum caunos liberum: dein pyrnos. Portus cressa a quo rhodus insula pas. xx. mil. Lacus lorima. Oppida thyfanusa: paridion: larimna. Sinus tymnias. Promōtorium aphrodisias. Oppidum lydas. Sinus schœnus. Regio bubasus. Oppidū fuit acanatus: alio nomine dulopolis. Est in promontorio gnidos libera: triopia. Deinde pegusa est stadia appellata. Ab ea doris incipit: sed prius telga. Et mediterræas iurisdictiones indicasse conueniat. Vna appellatur cybatarica. Ipsum oppidū phrygiæ est Conueniūt eo. xxv. ciuitates.

Laodicea: apamea: ionia.

Ca.

XXIX.

Eleberrima urbs laodicea imposita est lyco flumini latera alluentibus asopo & carpro: appellata primo diopolis: dein rhoas. Reliqui in eo conuentu quos nomina se non pigeat. hydrelitæ: timisiohes: hieropolitæ. Alter conuentus a sinuade accipit nomē. Conueniunt lycaones: appiani: corpeni: dorilei: nudei: iulienenses: & reliqui ignobiles populi. xv. Tertius apameam uadit ante appellatam celenas. dein ciboton. Sita est in radice montis signiæ circumfusa: marisa obrima obra fluminibus in mæandrum cadentibus Marlyas ibi creditur ortus: ac paulo mox conditus: ubi certauit tibiaram cantu cum Apolline: Aulocenes ita uocatur conuallis. x. mil. pass. phrygiam ab a pamea petentibus. Ex hoc cōuentu deceat nominare metropolitæ: dionysopolitæ: euphorbenos: ac monefos: peltenos: siluianos. Reliqui ignobiles. ix. Doridis sinu leucopolis: amaxitos: eleusis: & eutene. Deinde caria oppida piacium: eutane: halyarnasus. Sex oppida contributa ei sunt a magno Alexandro thagele: asideni: ednassa: euranium: pedasum: telmessum. Habitat ur iter duos sinus ceraunicum & iasium inde mindos: & ubi fuit palemidus: nariandus: neapolis: aranda termera libera: bargila & a quo sinus iasius oppidum iasus. Caria interiorum nominum fama prænitet. Quippe ubi sūt oppida milasa libera: atiochia: ubi fuere seminethos & chra naos oppida: nunc eam circumfluunt meander & mossinus. Fuit in eo tractu & mæandro polis. Est eumenia cludro flumini apposita. Glaucus amnis. lysias oppidum: & althrusa: be recintæus tractus: nysa: trallis: eadem euanthia & seleucia & antiochia dicta. Othlur eudone amne. perfunditur thebaide. Quidam ibi pigmæos habitasse tradunt. Præterea sūt thydonos: pyrtha: eurome: heraclea: mysos: alabanda libera: quæ conuentum eum cognomina uit. Stratonicæ: alibira libera. hynidos. ceramus: throcene: phorontis. Longinquiores eodem disceptant foro orthroniensis: halydienses: seu hippini: xistrani: hydienses: appillōiæ: trapezopolitæ: aphrodienses liberi. Præter hæc colinus: harpasa apposita fluiuo harpaso: quo & trallicō cum fuit alluebatur. Lydia autem perfusa flexuosi amnis mæandri recurribus su per inoiam procedit: phrygiæ ab exortu solis uicinia: ad septentrionem mysiæ: meridiana parte cariam amplectens: meonia ante appellata. Celebratur maxime sarδibus i latere timoli montis: qui ante timolus appellabatur uitibus constitus: ex quo profluente pactolo eodem demum chyrhoa ac fonte tarne a meonis ciuitas ipsa lyde nide uocitata ē: clara stagno grægo. Sardinia appellatur nūc ea iurisdicōio. Conueniuntq; in eam extra prædictos ma cedones: cadueni: loreni. philadelpheni: & ipsi i radice tioli cogamo flumini appositi. Meonii: tripolitani. Iidem & antoniopolitæ mæandro alluuntur. Apollonihæritæ: mysopolitæ & alii ignobiles. Ionia ab iasio sinu incipiens numero ambitu littorum flecitur. In eā pri mus sinus basilicus. P ostiudum promontorium & oppidum: oraculum brācidarum appellatum. Nunc didymi Apolinis a littore stadiis. xx. mil. Et inde. clxxx. mil. mileris ionia ca

ring

prou. stat

coris

tegra

harpass

halyarnasus

aria

Anatolia

Meander fl

Dexerrim quarto

Trallis: Mysa

Seleucia

alinda

Harpasso

Timolus mons

Dauonis fl

Chyrhoa

Milema

prou. stat

themis

pigme

amyrō

throcen

lydia

Meonia

hude

Apolla

didom

put. Lelegeis antea & phitiufa: & anaſtoria noſata: ſuper. lxxx. urbium per cunſta maria ge
 nitrix: nec fraudanda ciue Cadmo qui primus profaſcam orationē condere iſtituit. Amnis
 meander ortus eſt lacu in mōte auolocrene plurimiſq; affuſus oppidis: & repletur flumini
 bus: crebris ita ſinuofus flexibus: ut ſæpe credatur reuerti. Apamenam primum peruaga
 tur regionem: mox eumeneticam: ac dein hircaleticos campos poſtremo cariam placidus: u
 omniſq; eos agros fertiliſſimo rigans limo. Ad decimū a mileto ſtadium lenis illabitur ma
 ri. Inde mons latinus. Oppida heraclea. Montis eius cognominis caria: minus: quod primo
 condidiſſe iones narrantur: athenis profecti nauolocum prienne. In ora quæ trogela appel
 latur geſſus amnis. Regio omnibus ionibus ſacra: & ideo panionia appellata. Iuxta fugiti
 uis conditum (u ti nomen inditio eſt) phygela fuit & marathelus oppidum. Supra hæc ma
 gneſia meandri cognomine inſignis a theſſalica magneſia orta. Abeſt ab epheso. xv. m. p.
 Trallibus eo amplius. ccc. mil. antea theſſaloe & adrolitia nominata & littori apoſſita. De
 raſidas inſulas ſecum abſtulit mare. Intus & tyana alluitur: & lyco pelopea: aliquādo & eu
 hippia cognominata. In ora autem mathium: ephelus amazonum opus multis ante expet
 ta nominibus. Alopes cū pugnatū apud troia ē: mox ortygia & moiges uocata eſt & ſmyr
 na cognomine thracia & hemonion & ptele. Attollitur monte pione. Aluitur caſtro in cyl
 bianis iugis orto: multoſq; amnes deferente & ſtagnum pegafeum: quod phyrices amnis
 expellit. Ab iis multitudo limi eſt: qua terras propagat. mediūq; iam campis ſyrien inſulas
 adiecit. Fons in urbe callippia templum Dianæ complexa. E diuerſis regionibus duo ſeli
 nuntus. Ab epheso mathium aliud colophoniorum & intus ipſa colophon: haleſo affluēte
 Inde Apollinis clarii fanum leuedos fuit. & notium oppidum. Promōtorium cyreneum:
 mons minas. ccl. mil. paſ. excurrens: atq; in continentibus campis reſidens. Quo in loco ma
 gnus Alexander interdicti planiciem eam iuſſerat. vii. mil. d. paſ. longitudie: ut duos ſinus
 iungeret: erythraſq; cum mimante circumfunderet. Iuxta eos fuerunt oppida teleon: he
 los: doryon: nunc eſt alēo. Fluiuius corineon. Minātis promontorium: clazomena: parthe
 nia: & epiothophoria appellata: cum inſulæ eſſent. Alexander idem per duo ſtadia conti
 nenti adieuit. Interie inſus daphnus & hermeſia: & ſyphilum quod ante tenealis uoca
 batur caput mæonia: ubi nunc eſt ſtagnum ſalocobite & tharceopolis ſubſtituta ſyphilo:
 & inde iliicolpe & hinc libade regredientibus. Inde abeſt. xii. mil. ab amezone condita: re
 ſtituta ab Alexandro. In ora ſmyrna amne neſta gaudens non procul orto. Montes aſia
 nobiliſſimi in hoc tractu ſere explicant ſe: maſtuſia a tergo ſmyrnæ & hermetis olympi
 diebus iunctus. Is in dracone definit: draco in timolo: timolus in cadmo: ille in tauro. A
 ſmyrna hermus amnis campos facit: & noi ſuo adoptat. Oritur iuxta adorilaum phrygia
 ciuitatem: multoſq; colligit fluiuos: inter quos phrigem: qui nomine genti dato a caria eā
 diſterminat: hylum & cryō & ipſos phrygia: meſia: lydia: amibus repletos. Fuit in ora eius
 oppidum temnos: nunc in extremo ſinu ſmyrne ceſteopoli promontorium. Leuce dein op
 pidum quod inſula fuit: ſiniſq; ionia. Smyrneum conuētum magna pars æolia quæ mox
 dicitur frequentat: præterq; macedones hyrcani cognominati & magnetes. Aſyphilo uē
 ro ephesum alterum lumē aſia: remotiores conueniunt caſarienſes: metropolitæ: cilbiani:
 inferiores & ſuperiores myſi: macedones: metaureſes: brullitæ: hibepeni: dioſiritæ.

¶ Ephelus: æolis: troas: pergamus. ¶ Ca. XXX.

H Eolis proxima eſt quondam miſia appellata: & quæ helleſponto adiacet troas. Ab
 ea phocea: aſcanius portus: dein fuerat lariffa & cume mirina: quæ ſabaſtopoli ſe
 uocat. & intus ægea italia poſſidēa: nenaticos temnos. In ora autem titanus amnis
 & ciuitas ab eo cognominata. Fuit & grima: nunc tantum portus ſolis inſula apprehenſa.
 Oppidum elea: & ex myſia ueniens caicus amnis. Oppida pithane canaiulam. Intericidēre cā
 clyti: macea: aranea: carene: ciſtene: cylla: cocylle: thebe: aſtyre: chriſa: palapſcepsis: gergetha
 noendros: nunc eſt perperēne ciuitas Heracleotes tractus. Conphas oppidum. Amnis gry
 liofolius. Regio aphrodiſias: quæ ante politicorgas. Regio ſcepsis. flumen euenum: cuius
 in ripis intericidēre lynneſos & mileros. In hoc tractu ida mons. Et in ora quæ ſinum cogno
 minauit & conuentum adramiteos olim pedaluſ dicta. Flumina aſtron: cormalos: cryanos:
 alabaſtros: ex ida. Intus mons gargara eodemq; nomine oppidum. Rurſus in litore antan
 dros edonis prius uocatum: deinde cymēriſſos: eadem apollonia. Fuit & oppidum. Promō

Cadmus
 meandri fl
 Heraclea
 Magneſia a theſſalia
 mantheu
 ortygia
 Smyrna
 thalyſto
 Apollo clarius
 promontorium cyrene
 taniale
 Smyrna
 dorylaum
 Temnos
 myſia macedones
 phocea
 ægea italia
 canis fl
 canē ſymachea
 Regio aphrodiſias
 Damono
 corymba
 Anasidros
 edonis l. palamec
 Apollonia

inrig

a nibe
 Apollonia
 de laſia

ſeo polis

ut ad
 nithos
 moamis
 8 ammi
 88
 ndrae

rob
 exis

torium letum difteraminans æolida & troada. Fuit & polymedia ciuitas & chriſſa: & ſariſſa alia: ſimintium ſemplum durat: Intus colonia inter eſſidit deportatis adramiteu negotia apolonia: arhidaces antine ereſi milepolite pemanetii: macedones alchylace polycnei: pioni: clices: mandagandeni: miſani: abreteni: & hellepontii appellati. & alii ignobiles. Troadis primus locus amaxicus: dein creberia. Ipſaq; troas antigonia dicta nunc alexandria colonia romana. Oppidum nec. Scamander amnis nauigabilis: & in promontorio quondam ſigæum oppidum. Dein portus acheorum: in quem inſluit xantus ſumiconti iunctus ſtagnum: pius faciens. Palaſcamader. Cæteri Homero celebrati rheſus: heptaphorus: acieſus rhodius ueſtigia non habent. Gramicus diuerſo tractu in propontida fluir. Eſt tamen & nunc ſcamandria ciuitas parua. Ac mille quingentis paſſibus retrorua a portu ilium imune: unde omnis rerum claritas. Extra ſuum ſunt thetea littora theteo & dardanio & arifone oppidis habitata. Fuit & achilleon oppidum iuxta tumulum Achillis conditum a mytilenais: & mox athenienſibus: ubi claſſis eius ſteterat. In ſigæo fuit & xantion rhodius conditum: in altero cornu Aiace ibi ſepulto. xxx. ſtadium interuallo a ſigæo & ipſo in ſtatione claſſis ſue. Supra æolida & partem troadis in mediterraneo eſt quæ uocatur teutrania: quam myſi antiquitus tenuere. Ibi caicus annis iam dictus oriſur. Gens ampla per ſecula: cū totum myſia appellaretur. In ea epionis: andera: dale: ſtabulum: conifiſium: tegium balceciare: teutranie: ſarnaca: halyſerne: lycide: parthenium: cambre: oxyopum: lygdanum: apollonia: longeo: clarifiſſimum aſia pergamum: quod intermeat ſileus: præſuit titius profuſus pinſado monte. Abſt haud procul. eia quam in littore diximus. Pergamea uocatur eius tractus iuriſdictio. Ad eam conueniunt thiatreni: migdones: moſſini: bregmenſeni: hierocœia: ppereni: tyaræ: hiropoliçes: hermacopolita: atraleſes: paræes: ſapollodoniçes: aliaq; in honore ciuitates. A theteo dardanium oppidum paruum abſt ſtadia. lxx. mil. inde. xviii. promontorium trapeze. Vnde primum concitat ſe heleſpontus. Ex aſia inter ſe gentes tradit Eratoſthenes ſolimorum: ilelegum: bebricum: colycantionum. trefſedorū. Iſidorus arienoſ: & caprætas: ubi ſit a pamea condita a Seleuco rege inter cilitiam cappadocia cataonia armenia. Et quonia ferociſſimas gætes domuiſſer initio damea uocatur.

Inſulæ ante aſiam: pamphiliū mare rhodus ſamus chius. **Ca. XXX.**

Inſularum ante aſiam prima eſt in canopico hoſtio mili a Canopo Menelai gubernatore (ur ferunt) dicta. Altera iuncta pote alexandria colonia Cæſaris didicatoris pharus quondam diei nauigatione diſtans ab ægypto: nunc e turri nocturnis ignibus curſum nauium regens. Namq; fallacibus uadis alexandria tribus omnino aditur alueis maris: tegamo: poſſidonio: tauro. In phoeniceo deinde mari eſt ante ioppe paria. Tota oppidum in qua obiectam beluz Andromedam ferunt: & iam dicta arados. Inter quam & continentem. I. cubita alto mari (ut auctor eſt Mutianus) e fonte dulcis aqua tuba coriis facta uſq; ad uadum trahitur. Pamphiliū mare ignobiles inſulas habet. Cilicium ex quicq; maximis cyprum ad ortum occaſuq; cilicia ac ſyria obiectam: quondam noue regnorum ſede Huius circuitum Timotheus. cccxxix. mil. d. prodidit liſiduros. cclxxv. mil. Longitudinem inter duo promontoria dinareta & acamata quod eſt ad occaſum. Artemidorus. clxii. d. Timotheus. cc. uocatum antea acamantida. Philonides ceraſtin. Xenagoras & apelia & amathula & macara ſtyrnosus criptō & colinia. Oppida i ea. xv. paphos: palepaphos: curiaſ cithium: corinæum: ſalamina: amatus: lamphétos: ſaloe: amafos: epidarum: cytri arſinoe: carphaſium: colee. Fuere & ibi cynidia: maleum: dalium. Abſt ab emuſio cilicia. l. p. Mare qd prætenditur uocatur aulona cilycium. In eodem ſitu eleuſa inſula eſt & quattuor ante promontoria. Ex aduerſo ſyriae clydes ruſuſq; ab altero capite ſtria. Cōtra meaphaum hierie & cephia. Contra ſalamina ſalamina. In ſigeo autē mari illyris: telendos: atta: lebosa. Cyprus tres ſteriles: & dionifia prius caretha dicta. Deinde contra tauri promontorium peſta feræ nauigantibus helidonia: totidem Abiis cum oppido leucolla: pactia: elifia: nymphalis: meris: megifta cuius ciuitas interiit. Multæ deinde ignobiles. Sed contra chimeram dolichifia: chiroygium: crambis: aroga: enagora. viii. mil. paſſ. dædaleon duæ cypræ tres ſtrogylix: & contra ſidima antiochia clauicq; uerſus amnē lacuſa macris didyme: hellos: copee apſis: & in qua oppidum interiit telandria: proximaq; caunardosa. Sed pulcherrima & libera rhodos circuitu. cxxv. mil. paſſ. Aut ſi potius liſidoro credimus. ciii. habitata urbibus lyn

do: canyro: ialyo: nuc rhodo. Distat ab alexadria ægypti. d. lxxviii. mil. ut Isidorus tradit. Vt Eratostenes. cccclxix. mil. ut mutiast. d. a cypro. clxvi. Vocitata é ætea ophiusa: a fterea: edria trinactia : combira: petroessa: at tabiria ab rege. Deinde macria & olcra. R. hodiour infula carpatus quæ mari nomé dedit. Caros ac neelinia scyros distans ab gnido. xii. mil. d. por phyrus antea dicta. Et eodem tractu media inter rhodum gnidiq; simc. Cingitur. xxxvii. mil. d. Portus begnemin præter octo. Præter has citra rhodum cyclops tergamio: cordylusa adiabeta. iiii. Hymeos calche cum oppido feutlusa: dymastos: progno: & a gnido ciferusa: therio: arhia: galigne: cû trib' oppidis nououistiro: medetero. & marcônese. Oppidû cerany us In caria ora quæ uocantur argæ numero. xx. ethecusa: lepsia: hiroes. Nobilissima uero in eo sinu eo ab halycarnafo. xv. pass. distans circuitu. c. mil. ut plures existimant merope uo cata. Chæa ut Staphylus: meropis ut Dionysius: dein nymphaea. Mons ibi priou & nyfiron Abruptam illi putant quæ porphyri fantea dicta est. Hinc cariadra cum oppido. Nec pro cul ab halycarnafo pidofus: In ceramicum autem sinu priaponnesos: hipponnesos. pferè: mya lampsa: emindus: passala: crusa: pyrthe: sephiusa: melanum: pauluq; a continente distas: quæ uocata est cynedopolis probrosi ibi relictais a rege Alexandro. Ionix ora egeas & corieas haber & icaron: de qua dictum est. Ladè quæ prius late uocabatur: atq; inter ignobiles ali quot. Discumelitas: mileros: lucinas: mycaleni: trogylias: trefpylion: argênô: scandalion: fa: mō liberam circuitu. lxxvii. mil. d. Aut ut Isidorus. c. partheniam primum appellatam. Vt Aristoteles tradit: postea adriusam: dein antemusam. Aristocritus adicit melanphilum: deî cyparisiam. Ab parthenio arufam: stephanem. Amnes in ea imbrasilus: chesius: iberthes. Fō tes eucarto: leucothea. Mons gergæcius. Adiacent infulæ rhipara: nyphea. Achillea par cla ritate ab ea distat. xciii. milia passuum cum oppido. Chios libera quam etaliâ Ephorus pris co nomine appellat. Metrodorus & Cleobolus chiam a Chiōe nymphæ: aliqui a niue. & ma crin & pytiusam. Montem habet pillineum. Marmorchiuam circuitu. cxxv. mil. pass. colligit ut ueteres tradidere. Isidorus. ix. mil. adicit. Posita est inter samum & lesbum. Ex aduerso maxime erythraeum. Finiti næ sunt thellusa. quam alii daphniam scribunt. Oenus: elaphi tes: eurianna: arginusa cum oppido. Iam hæ circa ephesum: & quæ Pissistrati uocant anax: myoneteros: clareusa. In utraq; oppida incidere. Porofelene cum oppido. cercie: halene: cōmōe: illertia: lepria: & thespéria: procuse: bolbule: pheate: priapos: syce: melane: enarfidus: apele: drēmusa: ambydros: ftopelos: ficusa: marathusa: phyle: perhirausa: multa q; ignobilis. Clara uero in alto theos cum oppido a chio. lxxi. mil. d. Tantundem ab erythis. Iuxta smyrneam sunt peristerides. Catera alopece. eleusa: bachina: pystira: comionnesos: megate. Ante troada alcantiæ: plareæ tres. Dein lamix plitanix duæ: plareæ: scopelos: getone: arteidō celæ: lagufæ: didyme. Clarissima autem lesbos a chio. lxxv. mil. pass. Hermete: & lasia: pelaf gia: egira: æthiopiæ macaria appellata fuit nouem oppidis inclyta. Ex iis pyrria hauita est mari. Atisbe terrarum motu subersa. Antissam methymna traxit in se ipsam octo urbibus afiæ. xxxvii. mil. pass. uicina. Et agamede obiit & hiera. Restant erefon: pyrria: & libera my tilenæ annibus. l. potens. Tora infula circuitur (ut Isidorus) clxxviii. mil. pass. Vt ueteres. cxcv. mil. Montes habet lepthymnum: ordimum: macystum: creonem: olypnum. A proxima con tinente abest. vii. mil. d. pass. Infulæ appositæ scandalion: leuce. v. Ex his cydonea cum fonte calido. Argémise. iiii. pass. d. dein phetusa pedna. Extra hellepontum aduersa figeo littori adiacet tenendus: leucophris dicta: & phœnice & lyrnesos. Abest a lesbos. lvi. mil. pass. A si geo. xii. mil. d.

Alexandria Aegypti
Carpathos insula
Cape et dicitur talym
Crotops
In arcione oppido
Carannus
Argæ
Duce in meliodas m
uimab
Achillea
Amos
Samos
Lesbos
Antime
Lesbos
Phob
Mytilene
Tenedos
Phœnice

pro
ndos
artemisa
icia
uiciniat
Cea
uicini
seprio
cpage

Hellepontus: mysia: phrygia: galatia: nicea: bythinia: bosphorus. **Ca. XXXII.**
Mpetum deinde sumit hellepontus: & mare incumbit uorticibus limitè fodiens donec asiam abruptat europæ. Promontorium id quod appellauimus trapezâ ab eo. x. mil. pass. ad abydum oppidum: ubi angustia septem stadiorum. Deinde per cote oppidum: lampscam antea pytrussa dictum. Parium colonia quam Homerus adra stiam appellauit. Oppidum priapos: Amnis absepus: zelia propontis: ita appellatur ubi se dilatat mare. Flumie granicum: artage portus: ubi oppidum fuit ultra infulam quam conti nenti iuxit Alexander. In qua oppidum milefiorum cizicum antea uocitatur archôneseus & dolionis & didymis: cuius a uertice didymus. Mox oppida placia: ariacos: ceylace: quorum a tergo mons olympus mysus dictus. Ciuitas olympena. Amnes horisius: & rhynd

Amnem
Iam in m
myria m
arcione
Didymè mont

dacus: ante lycus uocatus. Oritur in stagno artinia iuxta miletopolim. Recipit mageston & pterofq; alios. Asiam bithyniaq; determinans. Ea appellata est conia: dein theffalus: dein de malianda: & strymionis. Hos Homerus halizonas dixit: quando praecingitur gens mari Vrbis fuit imensa: attula nomine: nunc sunt. xv. ciuitates inter quas gordiocoe: qua iulio polis uocatur. & in ora dasylii. Deinde flumē gebes: & intus elgas oppidum qua germina nicopolis: alio nomine boofcete. sicut apamea qua nunc myrina. Colophoniorum flumē ethecantius troadis finis. & myfia initium. Postea finis in quo flumē ascanium: oppidum bralio: aenes gylas: & chios cũ oppido eiusdē nominis: quot fuit eporiū nō pūl accoleris phrygia: a milefiis quē dicitur. In loco tñ q̄ aciaē phrygiae uocabat. Quapp̄ nō alibi apti de ea dicit. Phrygia troadi supiecta populisq; apmōtorio lecto ad flumē celeū praedictis septē trionali sui pte galatiaē cōternina. meridiana lycadiaē: pyfida: mygdōiaē: ab oriente cappadociam attingit. Oppida ibi celeberrima praeter iam dicta mangyra: andria: celene: cologis: carina: atcton. cerane. iconium: mydium. Sunt auctores trāsisse ex europa Myfas & Phrygos & Thinos a quibus appellantur mysi phryges bityni: Dicendum simul uideret & de galatia qua superposita agros maiori ex parte phrygiae tenet: Caputq; quōdā eius gordiū. Qui partem eam infedere gallorum toloftobagi & uoturi & ambiani uocantur: qui meonia & paphlagoniaē regionem Troginaē. praetenditur cappadocia a septentrione & solis ortu: cuius uberrimam partem occupauere rectofages & teptobodiaci. Et gentes quidem hae. Populi uero ac retrarchiae omnes numero. cxcv. oppida rectofagum antiqua: trogonorum cauium: telostobagorum p̄simius. Praeter hos celebres atralenses: alafenses: comenes: didyfes: hieronenses: lystrēne: neapolitani. ceandenses: seleucenses: sebasteni: timonienses: thebifeni. Attingit galatiam & paphlagoniam gabaliam & milyas: qui circa barin sunt: & cyllantium & oronticum pyfidiaē tractum. Item lyconiaē partem obigenen. Flumina sunt in ea praeter iam dicta fangarius: & gallus: a quo nomen traxere matris deum sacerdotes. Nūc reliqua in ora atio intus & bithynia bithyia ab Hannibale sub olympo condita. Inde nicea xxv. mil. pas. interueniente ascanio lacu. Deinde nicea in ultimo ascanio sinu: qua prius oliua & prusias. Item altera sub hippio monte. Fuere pythopolis: parthenopolis: gariphanta: Sunt in ora amnes eluis: bryazon: platenus: areus: ifiros: gendos: qui & chryforboas. Promontorium in quo megarice oppidum fuit. Inde crūspedites sinus uocabatur: quoniam id oppidum uelut in lacinia erat. Fuit & astacum: unde & ex eo astacenus idem finis. Fuit & libyfia oppidum: ubi nunc Hannibalis tantum tumulus. & in itimo sinu nicomedia bithyniaē praecleara. Leucadas promontorium quo includitur astacenus sinus a nicomedia xlii. mil. quingentis passibus. Rursus coeuntibus terris angustiaē pertinentes usq; ad bosporum thracium. In iis galeadon libera a nicomedia. lxxii. quingentorum: procerastis ante dicta. dein compusa. Postea cecorum oppidum quod locum eligere nescissent: septem stadiis distans a bizantio tanto foelicior omnibus modis sede. De caetero intus in bithynia colonia apamena: agrippenses: iulio politaē: bithyniotaē. Flumina syrium: lapias: pharnicas: alices: crynis: lyleus: scopius: hieras qui bithyniam & galatiam determinat. Ultra calchedona: deinde chrytopolis fuit. Deinde nicopolis: a qua nomē etiānum sinus retinet. In quo portus amyce. Deinde naulocium: promontorium est: templum Neptuni. Bosporus quingentorum passuum intervallo asiam europaē iterum auferens abest a calchedone. xii. mil. d. pass. Inde fauces prima. viii. mil. ccl. pas. ubi spiropholis oppidum fuit. Tenent oram omnem thyni: interiora bithyni. Finis asiaē est populorumq; cc. lxxxii. qui ad eum locum a sine lycia numerantur. Spatium helleponti & propōditis ad bosporū thracium. clxxxviii. mil. pass. diximus. A calchedone sigaeum lfidorus. ccc. xii. mil. d. pass. Infula in propontide ante cizicum elaphonefus: unde cizicenum marmor. Eadem neuris & proconnesus dicta. Sequuntur ophiusa. cania: plebe: zeopolos: porphyrtione: halone cum oppido dephace: polydora: utarceon: cum oppido. Est & contra nicomediaē demonesos. Item ultra hera cleam aduerfa bithyniaē ethynias: quam barbari bithyniam uocent. Est & antiochia & contra fauces rhyndaci besbicos. xviii. mil. pass. circuitu. Est & elca: & duae rhodia: affoe: crebinthos: magale: chalcitis: pythiodes.

ONTVS Euxinus antea ab inhospitali feritate axenos appellatus est peculiari iuidia naturæ sine ullo sine indulgētis auiditati maris. Et ipse in europā asiāque funditur. Non fuerat satis oceanus ambisset terras: & pte eaz aucta in auitate abstulisset. Nō irrupisset fractis mōtibz: calpeque africæ auulsa multo maiora absorbuisset quam reliquerit spatia. Non per hellepontum in propontida in fudisse iterū terris deuoratis. A bosphoro quoq; in antia uastitate pādirt nulla satietate: donec expatiante lacus a mæoti rapinā sibi iūgat. Inuitis hoc accidisse terris iditio tot sūt angustie atq; tam parua naturæ repugnantis interualla: ad hellepontum octingentorum uiginti passuum. ad bosphoros duos. uel bubus mcabili transitu. Vnde nomen ambobus: & tanquam in dissotiatione germanitas concors. Alitum quippe cantus canūq; latratus iuicem audiuntur. Vocis etiam humanæ commercia inter duos orbes manente colloquio nisi cum id ipsum auferunt uenti. Mensuram ponti a bosphoro ad mæotium lacum quidā fecere. xliii. xxxviii. mil. d. pass. Eratosthenes. c. minorem. Agrippa a machedone ad paphin. x. mil. Inde bosphorum cimærium. ccc. mil. Nos interualla generatim ponimus comperta in nostro auro: quando etiam in ipso ore cimærio pugnatum est. Ergo a faucibus bosphori est amnis rhēbas. quem aliqui rhesum dixerunt. Deinde syris. portus calpas. Sangaris fluuius ex iclitis. Oritur in phrygia: accipit uastos amnes: inter quos tembrogium & gallum. Et idem sangarius a plerisq; dicitur coralius: a quo incipiunt mariandini: sinus oppidum q; heraclea lyco flumini appositum. Abest a pontiore miliaris ducentis portus acone ueneno aconito dirus. Specus acherusia. Flumina pedopiles: callichorum sonantes. Oppidum titiū ab heraclea. xxxviii. mil. pass. Fluuius billis.

Septimiam quia p
tradidit secrete

Callithoon Tuis

ppillis

billis

¶ Gens paphlagonum & cappadocum.

Ca.

II.

phylemenia

Utra quem gens est paphlagonia: quam philemeniam aliqui dixerunt: inclusam a tergo galatia. Oppidum mastya milesiorum. deinde cromna. Quo loco henetos adicit. Nepos Cornelius a quibus in italia ortos cognominis eorum uenetos credi postulat. Sefamū oppidū qd nunc amastris. Mons cytorus a cio. lxxi. mil. pass. Oppida chimolis stebane. Amnis parthenius. Promontorium carambis uasto excursu abest a ponti hostio. cccxv. mil. pass. uel ut aliis placuit. ccl. mil. Tantundem a cimærio: aut ut aliqui maluerunt. cccxii. mil. d. Fuit & oppidum eodem nomine: & aliud inde armine: nunc est colonia sinope cytoros a cytoro. clxiii. flumē uaretum. Gens cappadocum. Oppidum caruria lacolum. Amnis halys a radicibus tauri per cataoniam cappadoriamq; decurrens. Oppida gangē carufade. Amysum liberum a sinope. cxxx. mil. pass. Eiusdēq; nominis sinus tantū recessus ut asiam pene insulam faciant ducentis milibus. pass. ut amplius per continentem ad isicum ciliciæ sinum. Quo in omni tractu proditur tres tantum gētes græcas iure dici doriam: ionicam: æolicam: cæteras barbarorum esse. Amyso iunctum fuit oppidum eupatoria a Mithridate conditum. Victo eo pompeiopohis utriūq; appellatum est.

colis sphane

uiffa mde osyrum

¶ Cappadocia.

Ca.

III.

halys Sarius

Cappadocia intus habet coloniam claudi cæsaris archelaidem: quam præfuit hy las. Oppida camana: quod salus. neo cæsarem quod lycus: amasiam quod iris. In regione hac gazacena in colopena uero sabastiam & sabastopolin. Fræc parua. sed paria supradictis. Reliqua sui parte habet melitam a Semiramide conditam haud procul euphrate. Diocæsariam: riaran: castalian: magnopolin: zelam. Et sub monte atarga onyza: cam: quæ temiscyra nunc cæsarea nominatur. Cappadociæ pars præterita armenia maiori melitene uocatur: comagenæ catabia phrygiæ ganphauritis: sargaurasine camanene: galatiæ morimēni: ubi disterninat eos cappadox annis: a quo nomē traxere: antea leucosiri dicti. A neo cæsarea supradicta minorem armeniam lycus annis disterninat. Est & ceranus intus clarus. In ora autem ab amyso oppidum & flumē scadista lycatum a quo themiscyrena regio. Iris flumen deferens lycum. Ciuitas tela intus nobilis clade Triarii & uictoria C. Cæsaris. In ora annis thermodoon ortus ad castellum: quod uocant phanoriam: præter

legro

Tyana castobala

chaofia

Thermodoon

que radices amazoni montis lapsus. Fuit oppidum eodem nomine: & alia quinque amazonicus: themiscyra: fortira: amasia: comara,

Themiscida: regionis gentes.

Ca.

III.

Nunc matium: gentes cenarum chalibum. Oppidum cotylorum. Gentes tybareni: masuni gentis. signantes corpora. Gens macrocephali: oppidum casarus: portus cordula. Gentes bechyres buxeri. flumen melas. Gens macrones sydoni: flumen qsydenum quo alluitur oppidum balemionium ab amyso. cxx. mil. pas. Inde flumina lasonium: melanchium & ab amyso. lxxx. mil. pas. Pharnace oppidum: tripolis castellum & fluuius. Itē philocalia: & sine fluuiio liuiopolis & a pharnace. c. mil. pass. Trapezus liberum uasto monte clausum. Ultra quod gens armenocalybes: & maior armenia. xxx. mil. pass. distās. In ora autem trapezunta flumen est pyrites. Ultra uero gens annoi: umenicorum. Flumen absarum cum castello cognomine in faucibus. a trapezunte. cxl. mil. pas. eius loci atergomontionium hiberia est. In ora uero eniochi: ampræ: utelazi. Flumina a campstonytis: nogrus bathis Gentes colchorum. Oppidum matium Flumen heracleum & promontorium eodem nomine. Clarissimumq; portū phasis oritur ī moschis. Nauigat quilibet magnis nauigiis. xxxviii. M. d. p. inde minoribus longospatio pontibus. cxx. peruius. Oppida in ripis habuit cōplura. Celeberima tyrida: acuum: cygnum: & in faucibus phasin Maxime autem inclaruit ea. xv. mil. pas. amari: ubi hippos & cyanos uasti amnes e diuerso in eum confluunt. Nunc hęc fyrium tantum: & ipsum ab amne influente ibi cognominatum: usq; quo magnarum in uium capacem esse diximus. & alios accipit fluuios magnitudine numeroq; mirabiles. Inter quos glaucum. In ora eius insulæ sine nomine. Abest a sarro. lxxv. mil. Inde aliud flumen gariens. Gens saltæ in antiquis phthirophagi dicti & alafani. Flumen cobum e caucaso per suanos fluens. Dein thoan. Regio agritite: amnes sigania: terfos: atelpos: chryforboas: ges absyle: castellum sebastopolis. A phaside. c. mil. pas. gens sanigarum: oppidū cygnus: Flumē oppidum penius. Deinde multis noibus eniochorum gentes.

Regio colchica anchazi & ceteri eodem tractu.

Ca.

V.

Sibiūcti ponti regio colchica: in qua iugacaucasi ad rhipheos montes torquentur: ut dictum est: altero latere in cuxinum & mæotin de uexa: altero in caspium & hircanum mare. Reliqua littora fere nationes tenēt melæleni coraxi urbe colchorum dioscōriade iuxta fluuium antemunta. Nunc deserta: quōdam a deo clara ut Timothenes in eam. ccc. nationes quæ dissimilibus linguis uerentur descendere prodiderit Et postea a nostris. cxxx. interpretibus negocia ibi gesta. Sunt qui conditam eam ab Amphito & Telchio Castoris ac Pollucis aurigis putant: a quibus ortam eniochorum gētem feram constat. A dioscōriade oppidum heracleū distat a sebastopoli. lxxx. mil. pas. anchæzimiardi cercetæ: post eos serri caphalotomi. In intimo eo tractu phytis oppidum opulentissimum ab eniochis directum est. A tergo eius epageritæ famatarum populus in caucasi iugis. Post quem sauromata. Ad hos confugerat Mythydates Claudio principe: narrauit que thalos iis esse confines qui ab oriente caspii maris fauces attingerent sicari eas æstu recedente. In ora autem iuxta cercetas flumen icarusa cum oppido hiero: & flumine ab herachleo. cxxvi. mil. inde promontorium cronea quo supercilium arduum tentoret. Ciuitas sindica ab hiero. lxxvii. mil. d. pas. flumen sceacriges.

Bosphorus cimmericus: mæotis.

Ca.

VI.

Inde ad bosphori cimmerici introitum. lxxxviii. mil. d. pas. Sed ipsius peninsula: in ter pontum & mæotium lacum excurrentis non amplior. lxxxvii. mil. d. pas. longitudo est. Latitudo nusquam int̄ duo iugera eonem uocant. Ora ipsa bosphori utriq; ex asia atq; europa curuatur in mæotin. Oppida in aditu bosphori primo hermonasa. Dein cepe milesiorum: Mox stratoelia: & phanagoria: & pene desertum apatur os: ultimoq; in hostio cimmericium: quod antea cerberion uocabatur.

Gentes circa mæotium.

Ca.

VII.

Inde mæotis lacus in europa dictus. A cimero accolunt mæotici: hali: fermi: ferei: scizi: gyphi. Dein tanain amnem gemino ore influentem. incolunt farmata: medo: rus: ut ferū: soboles. Et ipsi ī multa genera diuisi. Præ sauromata: gynei: gratumenæ unde amazonū cōlubia. Deī euazæ: cotta: cizimēi: messeniā: chotobocci: choata: cyzæ:

manterū generatā
ym & mofioneni

arise il
tyritaten

phambron

excafiō
fidem

archai
pnytiō
phonio

tenent
torret

loxamata

ali ferbi aucterij
t ingi p p p p p

l p p p p p

mgoim

gnyl

In reg
chiphoeo

indarittusfageta: turaca: nscq ad solitudines saxolis: conualibus asperas: ultra quas arym/
phei qui ad harrissos pertinet montes. Tanaim ipsum scythae filium uocat: meotim teme/
rinda: quod significat matrem maris. Oppidum in tanais quocq ostio fuit. Tenuere fini/
tima primi cares. Deinde clasomeni: & macones. Postea panica penes. Sunt qui circa ma/
otim ad ceranicos montes altiores has tradunt gentes: a litore napras: supraq esse donas
colchis iunctos: ac montium cacuminiibus. Dein carmacas oranos. nautagas: mazacas: aica/
cios. acapeatas: agagamatas: phycers: rhimosolos: asconmarcos. Et ad iuga cauzai: icatalas
imaduchos: ranos: auclacas: tydios carastascos: afutiandas. Lagoum amnem ex montibus
cathetis: in quem defluit opharus: ubi gentes caucadas: opharicas. Amnem menotharum
imituenis: ex montibus scissum. Inter agdeos: carnapas: gardeos: accifos: gabros: gregatos:
Circacq fontem imitissimi imituos: & a parthenos. Alii influxisse eos cuitas: anheetas: satar/
neos: alampatas: Ab his tanaitas: & nephonitas uiritim deletos. Aliqui flumen ocharium
sabi per cantecos & sapeos tradunt. Tanaim uero transisse satareos: herticeos: spondolicos
fynietas: amafos: iflos: cataectos: tagoros: catonos: nceipos: agandeos: madareos: satureche/
os: spaleos.

Armenia duar.

Ca.

VIII.

Peracta est interior ora: omnesq accola. Nunc reddantur gentes in mediterraneo
sinu. In quo multo aliter ac ueteres proditurum me non eo inficias anxia perquisi/
ta cura rebus nuper in eo situ gestis a Domitio corbulone: regibusq inde missis
supplicibus: aut regum liberis obsidibus. Ordinem autem a cappadocu gente. Longissi/
me hac ponticarum oium introrsus recedens minorem armeniam maioremq & comagenem
leuo suo latere transit. Dextra uero omnes in asia dictas gentes plurimis superfusa popu/
lis: magnoq impetu scandens ad ortum solis & tauri iuga transit lycaniam: pyfidiam: cili/
ciam. Vadit super anthiochia tractum & usq ad cyresticam eius regione: parte sua quae
uocatur cotonia. contendit itaq ibi longitudo asiae. xii. quinquaginta mil. pass. efficit. lati/
tudo. d. c. M. xl. mil.

Armenia maior.

Ca.

IX.

Armenia autem maior incipit a pariedris montibus: euphrate amne ut dictum est:
aufertur capadocae: & qui discedit euphrates mesopotamiae haud minus clara am/
ne tigris. Verumq fundit ipsa: & initium mesopotamiae facit inter duos amnes ita
re. Quod interest ibi tenent arabes orei: sic finem usq in adiabene praefert. Ab ea transuer/
si iugis inclusa. Latitudinem in leua pandit ad cyrum amnem transuerfa in araxem. Longi/
tudinem uero ad minorem usq armeniam ablaro amne in pontum deflucte & pariedris mo/
tibus qui fundunt ablarum discreta ab illacoriis. Oritur in eniochijs montibus: quos alii
coraxicos uocauerunt. Araxes eodem monte quo euphrates. vi. mil. pass. inuallo actusq ama/
ne mus & ipse (ut plures existimauerunt) cyro defertur in caspium mare. Oppida celebra/
tur in minore caesarea: zanicopolis. In maiore arsamote euphrati proximam. Tigris arga/
thiocerta. In excelsis autem tigranocerta. Et in campis iuxta araxem artaxata. Vniuersa ma/
gnitudine Aufidus quinquages centena milia prodidit. Claudius Caesar longitudinem
a dacusa ad confinium caspii maris. xiii. mil. pass. Latitudinem dimidiatum eius. A tigris no/
certa adhiberiam diuiditur (quod certu est) in praefecturas: quas ii strategias uocant. Quaf/
dam ex iis uel singula regna quondam barbaris nominibus. cxx. Claudium ea ab oriente mo/
res: sed non statim ceramii: nec a diabene regione. Quod interst spatii coprehenti tenent.
Ab iis iuga ceramii. Ultra diabeni tenet. Per conualles autem proximi armeniae sunt meno/
bardi: & moscheni. Adiabene tigris & montiu sinus municiungunt. Ab leua eius regio me/
dorum est: & prospectus caspii maris. ex oceano hoc ut suo loco dicemus funditur: totu/
q caucasis montibus cingitur. Horum incolae per confinium armeniae nunc dicentur.

Albania hiberia.

Ca.

X.

Planitium omnem a cyro usq albanorum gens tenet. Mox hiberum discreta ab iis
amne oceane in cyro & caucasis montibus defluente. Praeualent oppida albaniae
cabalaca. Hiberiae pharmafus iuxta flumen neoris. Regio thasiae: & triare usq ad
partedoros montes. Ultra sunt colchicae solitudines: quarum a latere ad ceramios uerso
armenochalibes habitant. Et moschoru tractus ad hiberu amnem in cyru defluentem: & infra
eos sudasani: & deinde machetones ad flumen ablarum. Sic plana ad deuexa optinentur.

in omnia

in asiae pl

in phem

in pharmafus

in machetones

in zone

in usum

Rurfus ab albania confinio tota montium fronte gentes siluorum fere & infra lupeniorum
mox diduri & sodii.

Porta caucasica.

Ca.

XI.

A his sunt portae caucasicae magno errore a multis caspia dictae: inges naturae opus
& montibus interruptis repente ubi fores obdita ferratis trabibus subter medias
tamne dyriodori fluentes. Citraque in rupe castello quod uocatur cumania comuni-
to ad arcendas transitu gentes innumeras: ubi loci terrarum orbe portis discluso: ex aduerso ma-
xime armastis oppidi hiberum a portis caucasiis per montes gurguliuos ualli. Suani indomi-
tae gentes auri tantum metalla fodiunt. Ab iis ad pontum usque eniochorum plurima gene-
ra: mox a cheorum. Ita se habet terrarum sinus e clarissimis. Aliqui inter pontum & caspium
mare. cccxxv. mil. pass. non amplius interesse tradiderunt. Cornelius Nepos. cl. mil. tantis
interim angustiis infestatur asia. Claudius Caesara a cimerio bosphoro ad caspium mare. cl.
M. prodidit eaque perfodere excogitasse Nicanorem Seleucum quo tempore ab Ptolomeo
Ceraunio sit interceptus. A portis caucasiis ad pontum. cc. mil. pass. esse constat fere.

Insula in ponto.

Ca.

XII.

I nsulae in ponto planitiae siue cyanae. siue symplegades. Deinde apollonia tyinni
mas dicta: ut distingueretur ab ea quae est in europa. Distat a continente passibus
mille. Cingitur. iiii. mil. contra pharnaceam calcheritis: quam graeci arietem dixerunt
sacramque Marti: & in ea uolucres cum aduenis pugnassem pennam ietu.

Gentes in scythico oceano.

Ca.

XIII.

Vnc omnibus quae sunt interiora asiae dictis rhipheos montes transcendat animus
destraxit littora oceani incedat. Tribus hic e partibus caeli alluens asiam scythicus a
septentrione: ab oriente eous: a meridie indicus uocatur. uarieque per sinus & inco-
las in coplura nomina diuiditur. Verum asiae haec quoque magna portio apposita septentrio
ni iniuria syderis rigentis uastatae solitudines habet. Ab extremo aquilone ad initium orientis
aestuui scythae extra eos ultra aquilonis initia hyperboreos aliqui posuere: pluribus in euro-
pa dictos. Primum inde noscitur promontorium celtice lytarnis. Fluuuii carabucis: ubi lassata
cum syderum uir rhipheorum montium deficiunt iuga. Ibique arimpheos quosdam accepimus
haud dissimilem hyperboreis gentem. Sedes illi nemora. Alimenta baccae. Capillus iuxta
feminas uirisque in probro existimatur. Ritus clementis: itaque sacros haberi narrat in
uiolatosque esse etiam feris acolarum populis. Nec ipsos modo: sed illos etiam qui ad eos per-
fugerint. Ultra eos plane iam scythae cimerii: cisanthi: georgi: & amazonum gens. Haec usque
ad caspium & hircanum mare. Namque id erumpit scythico oceano in aduersa asiae pluribus
nominibus acolarum appellatum celeberrimis duobus caspio & hircano. Non minus hoc esse quod
pontum euxinum Clytharcus putat. Eratosthenes ponit & mensuram ab exortu ad meridiem
per cadusiam & albaniam oram quinque quadringenta stadia. Inde per aratiaticos: anar-
bos hyrcanos: ad ostium zoni fluminis quater octingenta stadia. Ab eo & ostium laxarum
mille quadraginta. Quae summe efficit quindecies. lxxv. mil. pass. Artemidorus hinc de trahit
xxv. mil. passuum. Agrippa caspium mare gentesque quae circa sunt & cum iis armeniam de-
terminans ab oriente oceano serico: & ab occidente caucasii iugis a meridie tauri a septen-
trione oceano scythico patere qua cognitum est. cccc. mil. passuum. in longitudinem. cxc.
mil. in latitudinem prodidit. Non desunt uero qui eius maris uniuersum circuitum a fre-
to uiginti quinque mil. passuum tradunt. Irrumpit autem arctis faucibus in longi uadine spa-
tiosius. At ubi coepit in latitudinem pandi: lunatis obliquatur cornibus uelut ad maotium
lacum ab ore discides sythici arcus uir auctor est. M. Varro similitudine. Primus sinus ap-
pellatur scythicus: utrumque enim accolunt scythae: & per angustias inter se commicant. Hinc
nomades & sauronathae multis nominibus: illinc abozae non paucioribus. Ab introitu dex-
tra mucronem ipsam faucium tenent uirini: scytarum populus. Deinde per oram albaniam
uir ferunt & lasone orti. Ante quos mare quod est albanum nominatur. Haec gens sua
perfulsa montibus caucasis ad cyrum anhem armeniae confinium atque hyberiae descen-
dit ut dictum est. Super maritima eius uadiorumque gente sarmatae: utidoris: arotetes,
praetenduntur. Quorum a tergo indicatae iam amazones & sauromatides. Flumina
per albaniam decurrunt in mare casos & albaneos. Deinde cambyses in caucasiis ortus

montibus: mox cyrus in coraxitis ut diximus: Oram omnem a caucaso præaltis rupibus in
 accessu patere. cccc. xxv. passuum auctor est Agrippa. a tiro caspium mare uocari incipit: res
 colat caspii. Corrigendus est error in hoc loco multorum: & eorum etiã in armenia: ac
 proxime cum corbulone gessere. Nãq; ii caspias appellauere portas hiberie: quas caucasias
 diximus uocari. Situfq; depicti & inde missi hoc nomẽ in scriptum habent: Et Neronis p̄s
 cipis cõminatio ad ipsas portas tendere dicebatur cum peteret illas: quã per hiberiã in far
 matas tendunt uix ullo propter appositos mōtes aditu. Ad caspium mare sunt alie caspiis
 gentibus iunã: quod dignosci non potest nisi in comitatu rerum Alexandri magni. Nã
 q; per sarum regna quã nunc parthorum intelligimus inter duo maria persicum & hyrcan
 num caucasis iugis artolluntur utriq; per deuexa laterum. Armenia maiori a frõtis par
 te quã uergit in cõmagenem cephæa ut diximus copulatur: eiq; ad diabene affiriorũ iniri
 um. Cuius pars est arbelitis: ubi Darium Alexander debellauit proxima syriã. Totam eã
 macedones mygdoniam cognominauerunt a similitudine. Oppida alexandria: item antio
 chia: q; nysibim uocant. Abicit ab artaxatis. d. ccl. mil. pas. Fuit & ninus inposita tigni ad so
 lis occasum spectans quondam clarissima. Reliqua uero fronte qua tendit ad caspiũ mare
 a trapatene: ab armenia etene regione discreta araxã. Oppidũ eius gaze ab artaxatis qua
 dringenta quinquaginta. mil. pas. Toridem ab ecbathanis mediorũ quorum pars sunt atra
 pateni.

¶ Media caspiã portã caucasias. ¶ Ca. XIII.

A Charana caput mediã est. Seleucus rex condidit. A seleucia magna. d. ccl. mil. pas.
 a portis uero caspiis. xx. mil. Reliqua mediorum oppida phislaganzaga. apamea: ra
 phane cognominata. Causa portarum nominis eadem quã supra: interuptis an
 gusto transitu iugis ita ut uix singula meent plaustra: longitudine. viii. mil. pas. toto opere
 manu factõ. Dextra leuaq; ambultis similes ipendẽr scopuli sitiente tractu per. xxxviii. M.
 pas. angustias impedituratus salis e caucibus liquor atq; eadem emissus. Præterea ser
 pentium multitudo nisi hyeme transitum non sinit.

¶ Gentes circa hyrcanum mare. ¶ Ca. XV.

A Diabenis connectuntur carduci quondam dicti: nunc cordueni præfente tigris.
 præterea paredoni appellati qui tenent caspias portas. In is a latere occurrunt alte
 pro deserta parthiã & cythenis iuga. Mox eiusdem parthiã amœnissimus situs qui
 uocatur choara. Duæ urbes ubi parthorum appositæ quondam medis cauliope: & alia i ru
 pe istatis quondam. Ipsius uero parthiã caput hecathophylos abẽ a portis. cxxxiii. M. pas.
 suum. Ita parthorum quoq; regna foribus discluduntur. Egressos portis excipit protin
 gens caspica ad litora usq; quã nomen portis & mari dedit. Leua mōtosa. Ab ea gente re
 trorsus ad cyrum amnẽ produntur. cccx. mil. pas. Ab eodem emne si subeatur r ad portas
 cc. mil. pas. Hunc enim deinde cardinera Alexandri magni itinerã faciere. Ab iis portis ad
 indiã principium stadia. xv. d. clxxx. mil. procedendo ad bactra oppidum: q; appellant za
 riasã miles tria milia. d. cc. mil. Inde ad artaxatẽ amnem. v. mil.

¶ Item gentes. ¶ Ca. XVI.

Caspiis ad orientẽ uersus regio est a pauortene dicta & in ea fertilitatis inclitã lo
 cus clareũ mons: geres papyri: mariaci: stauri: hyrcani: a quorũ littoribus idẽ mare
 hyrcaniũ uocari incipit a flumine syderi. Citra id amnes maziris: straor: oia ex cau
 casso. Sequitur regio margiane apricitatis inclyte: sola in eo tractu uitifera. Vndiq; in clusa
 mōtibus amœnis: ambitu stadiorum quingentorũ: difficilis aditu propter harenosas solitu
 dines per. cxx. mil. pas. Et ipsa cõtra parthiũ tractum sita. In qua alexander alexandriã cõ
 diderat: qua diruta a barbaris Anthiocus Seleuci filius eodẽ loco restituit selciciã. Nam
 interfluente: amargo qui corruat in zotaleis maluerat illam Antiochiam appellare. Vn
 bis amplitudo circuitum. lxx. stadiis. In hanc Orodes Romanos crassana clade captos dedu
 xit. Ab huius excelsi per iuga caucasã protenditur ad bactros usq; gens mardorum fe
 ra sui iuris. Ab eo tractu geres oceani cõmori: berdridgei: hãmartopi: cemari: cõmani: mir
 thasi: aremandi: ianxi. Flumina mãdrũ: cridinũ. Vtraq; corasini: gaudari: arasini: parcani:
 arang: parafini: maratiani: nasoriani: arfilegi: quos grãci cadusios appellauerunt: maticoni.
 Oppidum heraclea ab Alexandro conditum: quod deinde subuersum ac restitutum An
 tochus achaidã appellauit. Dribrices: quorum medicos fines secat oaxus annis ortus in la

phene
 bene
 roatana
 caspij

orte caspiã
 delims
 Gordyem
 us
 Jaxarte
 thopyri
 Anaxian
 phamãthophy
 tiene ali polij
 Derbitẽ

cu oaxo. Syrmata: oxii tagenioci: batiem: faraparæ: baetri: quorum oppidum zariabastes q
 postea baetrû a flumine appellatum est. Gens hæc optinet ad uersa mœtia paropassii & ad Zariabaste
 uersa fontes indi. Includuntur flumine ocho. Ultra sogdiani oppidum panda & in ulti/
 mis eorum finibus alexandria ab Alexandro magno cõditum oppidum. Aræ ibi sunt ab
 Hercule & libero patre constitutæ. Item Cyro & Semitamide atq; Alexandro. Finis omni
 um eorum dictus ab illa parte terrarum includente flumine laxæres quod scythe sylvin uo/
 cant. Alexâder militescq; eius tanain putauere esse. Transcendit cum annè Demõdas Seleu
 ci & Antiochi regû dux: què maxime sequitur in is: arafq; Apollini dydineo statuit. Iaxarte

Scytarum gentes.

Ica.

XVII.

CUtra sunt scytarum populi. Per se illos sacas ueruos appellauere a proxima gẽ
 re. Antiqui arameos. Scythe ipsi persas chorfaros: & caucasum montè graucasum
 hoc est niue candidû. Multitudo populorum innumera & quæ cum partis ex æquo
 degat. Celeberrimi eorum sacæ: massageta: dagæ: essedones: astacæ: rhumnici: peisithomo
 toti: histi: hedones: camæ: camacæ: eucharæ: cotieri: antariani: piacæ: arimaspi: antea cacidiri:
 affai: oetci: ibi napei interisse dicunt & appellati. Nobilia apud eos flumina in dâragrèu &
 caspafum. Nec in alia parte maiorem auctorum inconstantiam crado propter innumeras
 uagafq; gentes. Hæultum ipsius maris dulcem esse & alexander magnus prodidit: & M.
 Varro talem prælatum Pompeio iuxta res gerenti mithridanco bello: magnitudine haud
 dubie influentium annuum uisû sale. Adicit idem pompeii ductu exploratû in baetros.
 vii. diebus ex india perueniri ad icarum flumen: quod in oxum inibat. Et ex eo per caspi
 um in cyrum subuectos. Et quinq; non amplius diebus terreno itinere ad phasin in pon
 tum indicas posse deuchi merces. In sulæ toto eo mari multa. Vulgata una maxime tuza/
 ga. A caspio mari scythicoq; oceano in eam cursum inflectitur ad orientè cõuerfa littorum
 fronte. Inhabilis eius prima pars a scythico promotorio obtinues. Proxima inculta fauitia
 gentiû antropophagi scythæ insident humanis corporibus uescentes. Ideoq; iuxta uaste
 solitudines ferarumq; multitudo haud dissimilem hominum imanitatem obfidens. Iterum
 deinde scythæ: iterûq; deserta cum beluis usq; ad iugum incumbens mari quod uocant ta
 bin. Nec ante dimidiam ferme longitudinem eius ore quæ spectat æstiuum orientem in/
 habitatur illa regio. Primi sunt hominum qui noscantur: seres lanitio fluarum: nobiles:
 referufam aqua depectens frõdium caniciem. Vnde geminus scæmnie nostris labor redor
 diendi sila: rursûq; ostendi tam multiplici opere: tam longinq; orbe penitus ut in publico
 matrona transluceat. Seres mites quidem sed & ipsis feris persimiles. Cæterum reliquorum
 mortalium fugitum: cum cõuertia expectant. Primum eorum noscitur flumen plitaras. p
 ximum carabi: tertium latas: a quo promontorium: chryse sinus: cyrnaba flumen: attanos si
 nus. Et gens hominum attacorum apricis ab omni noxio afflatu seclusa collibus: eadẽ
 qua hyperborei degunt temperie De iis priuatim condidit uolumẽ Amometus: sicut Eca
 reus de hyperboreis. Ab atacoris gentes thynni & phocari & iam indorû casiri introrsus
 ad scythas uersi humanis corporibus uescuntur. Nomades quoq; india uagantur. Sunt qui
 ab aquilone contingit ab ipsis & cyconas dixere: & brisanos Sed inde (ut plene consentiunt
 omnes) emodi montes asurgunt. Indorûq; gens incipit non eo tantum mari adiacens: ue
 rum & a meridiano quod indicum appellauimus quæq; pars orienti aduersa recto preten
 ditur spatio ad flexum & initium indie in maris. xviii. mil. pas. colligit. Deinde quæ fle
 bitur in meridiem. xxiii. lxxv. mil. pas. ut Eratosthenes tradit usq; ad indum qui est ab occi
 dente finis india. Cõplures autem totam ipsius longitudinem. xl. dierum noctiumq; ueli
 fico nauium cursu determinauere. Et a septentrione ad meridiem. xxviii. l. mil. pas. Agrip
 pa longitudinis. xxxiii. mil. latitudinis. xxiii. mil. prodidit. Possidonius ab æstiuo solis ortu
 ad hibernum exortum metatur esse. Eam aduersam galliæ statuens: quam ab occidite æsti
 uo ad occidentem hibernû metatur totam a fauonio. Itaq; obuersam eius uenti afflatu
 iuuari india: salubrèq; fieri haud dubia rone docuit. Alia illius cæli facies. Alii syderû or
 tus. Binæ messes in anno. Binæ æstates media inter illas hyeme et æstiuo flatu. Nostra uero
 brumali. Lenes ibi auræ. mare nauigabile. Gentes & urbes innumerales: si quis omnes p
 sequi uelit. Et enim patefacta est nõ modo alexandri magni armis regumq; qui ei success
 sere: circumuectis etiam in byrcanum mare & caspiû Seleuco & antiocho: præfectoq; classis

eorum Patrochle: Verum & aliis auctoribus græcis qui cum regibus indicis morati sunt sicut Megasthenes & Dionysius a Philadelpho missus ex ea causa vires quoq; gentiū pdiderc. Non tamen deest diligentiæ locus: adeo diuersa & incredibilia traduntur. Alexandri magni comites in eo tractu indiæ quem subegerant scripserunt. xv. mil. oppidorum fuisse nullum cōmūnē gentiū nouem. Indiāq; tertiam esse terrarū omnium. Multitudine gentium in unā probabili sane ratione. Indi enim prope gentiū hūc nunq; emigraverunt in suis. Colliguntur a libero patre ad alixādrum magnum reges eorum. clii. annis. vi. mil. cccii. adiiciunt & menses tres. Anniū mira uastitas. Proditur alexandrū magnū nullo die minus stadia sexcenta nauigasse in indo: nec potuisse ante menses quinque enauigare. adiectis paucis diebus: & tamen minore gange esse constat. Seneca etiam apud nos Megasthenes tentata in die cōmentatione. lx. annes eius prodidit. Gentes duodeuiginti centūq; Par labor sit montes enumerare. Iungūtur inter se hymaus: hemodus: paropanisus: cau casus. p. a. R. a. quibus tota decurrit. in planitiem imenfan & ægypto similem. Verū ut terrena demonstratio intelligatur. Alexandri magni uestigiis insulam. Diognetus & Betō itinerū eius menses scribere a portis caspius hecatōphylō partorum quot diximus milia esse. Inde Alexandriam arion quā urbē is rex condidit. d. lxxv. mil. Inde ad prophetafiā drangarum. cxcix. mil. ad cricasiōrū oppidum. d. lxy. Inde orthospanū. clxxv. mil. Inde Alexandri oppidum. l. mil. in quibusdam exemplaribus diuersi numeri reperiuntur. Hanc urbem sub ipso caucafo esse positam. Ab ea ad flumen chepta & oppidum indorum peucodatum. cccxxvii. mil. Inde ad flumen indum & oppidum taxilla. lx. mil. ad hydaspem. fluuium clarum. cxx. mil. ad hypasin non ignobiliorē. lxix. cccxc. mil. qui fuit Alexandri itinerū terminus exuperato tamen amne arisq; in aduersa ripa dicatis. Epistole quoq; regis ipsius cōsentiant is. Reliqua inde Seleuco Nicēoari peragrata sunt: ad hesidrum. clxix. mil. iomanē amnem tantūdem. Exemplaria aliqua adiiciunt. v. mil. passū. Inde ad gangem. cxii. mil. ad rodaphā. clxix. mil. Alii. cccxxv. mil. In hoc spatio prodūt ad calinipaxa oppidum. clxvii. d. alii cclxv. mil. Inde ad cōfluentem iomanis amnis & gangis. d. cxxv. M. Pleriq; adiiciūt. xlii. mil. ad oppidūq; polypodra. ccccxv. Ad ostium gangis. d. cxxxviii. mil. d. gentes quas memo rare non pigeat a montibus hemodis: quorum promontorium hymaus uocatur: incolarū lingua niuosum significante: isari: cosyri: izgi: & per iuga chisotofagi: multarumq; gentiū cognomen bracmanæ: quorū mæcco calingæ flumina pumas & cānas: quod in gangæ influ it ambo nauigabilia. Gentes calingæ proxime mari: & supra mandei: mali: quorum mons mallus: tractusq; eius finis ganges.

¶ Fluiuius ganges.

¶ Ca.

XVIII.

Hinc alii incertis fontibus ut nilū: rigantemq; uicina eodem modo: alii in scythicis montibus nasci dixerunt. Influere in eum. xix. annes. Ex iis nauigabiles præter iam dictos crenacani: uamam: rhumuobā: casphagū: sonū: Alii cum magno fragore ipsi us statim fontis erumpere deiectūq; per scopulosa & abrupta ubi primū molles planities contingat in quodam lacu hospitari. Inde lenem fluere: ubi minimū. viii. mil. passuum latitudine. Vbi modicū stadiorum. c. Altitudine nusq; minorē pass. xx. mil.

¶ Gentes indiæ.

¶ Ca.

XIX.

Mouissime gentes gandarum: calignarū. Regio pertalis uocatur. Regi. lxx. milia pedium: equites mille: elephantū. d. cc. in procintu bellorū excubāt. Nāq; uita miltioribus populis indorū multipartita degitur. Alii tellurē exercent. militiā alii capessunt. merces alii suas euehunt. Res externas inuehūt respublicas optimi distulimiq; tēperant. ludicia reddūt. Regibus assidēt. Quintū genus celebrat illic & prope in religionem uersa sapientiæ deditū: uoluntaria semper morte uita accessio prius morte uita rogo finit. Vnū super hoc est tenuiferū ac plenū laboris imen: a quo supradicta cōtinētur uenādī elephātes domandiq; Is arantē inueunt. Hæc maxime nouere pecuaria. His dimicant: militatq; pro finib⁹. Delectūm in belua uires & ætas atq; magnitudo faciūt. In sila in gāge est magnæ amplitudinis gētē cōrinēs unā modo galicā noīe. Ultra siti sunt modubæ molindæ. Vbere cū oppido eiūsdē noīs magnifico modroesi: præri: calissa: saluri: sassula: colubæ. orocufa: abasli: taludæ: Rex horum pedium. l. mil. equitum iiii. mil. elephantorū. cccc. in armis habet. Validior deinde gens andare plurimis uiciis. xxx. oppidis: quæ muris turribusq; munium

cur. Regi præbet peditum centum milia equitum duo milia elephantos mille. Fertillissimi sunt auri darde: scilicet uero argenti. Sed omnium in india prope non modo in hoc tractu potentiam claritatemque antecedunt prasi amplissima urbe ditissimaque palibotra. Unde quidam ipsam gentem palybotros uocant imo non tractum uniuersum a gange. Regi eorum peditum sexcenta milia equitum. xxx. milia elephantorum. ix. milia per omnes dies stipendiarum. Unde coniectatio ingens opum est. Ab iis in interiore situ montes & suauis quorum mons malleus: in quo umbræ ad septentrionem cadunt hyeme: æstat in austrum per senos menses: septentriones i eo tractu semel in anno apparere: nec nisi. xv. diebus Bcton auctor est Hoc idem: pluribus locis india fieri Megasthenes. Austrinum polum indi dramasa uocat Annis iomanes per gangem & palybothros decurrit. Inter oppida methora & cyrisoboræ ca. A gange uersa ad meridiam plaga tinguntur sole populi iam quidem infecti: nondum tamen ethiopum modo exusti: quorum ad indum accedunt: tantum colore præferunt sydus Indus statim a prasiorem gente quorum in montanis pygmæ traduntur. Artemidorus inter duos annos. xxi. passuum interesse tradit.

Indus fluius.

Ca.

XX.

Indus sanctus ab incolis appellatur in iugo caucali montis quod uocatur paropa-
nyfus ad uersus solis ortum effusus: & ipse unde uiginti recipit annos. Sed clarissimos hydaspen quatuor alios afferente: cantabræ tres. Per se uero nauigabiles accinum & hypalin quadam tamen aquarum modestia nusquam lanor quinquaginta stadus: aut altior. xv. pass. amplissima insulam efficiens: quæ prasiene nominatur: & aliam minorem quæ pacale. Ipse per. xii. xl. pass. paucissimis auctoribus nauigatus: & quodam solis comitatu in oceanum uersus oceano infunditur. Mensurâ in ora ad eum ponam ut inuenio generationum: quantum inter se nullæ congruat. Ab ostio gangis ad promontorium galigon & oppidum dagula. d. cc. xxv. mil. pass. Ad tropina. xii. mil. xxv. Ad peninsulam promontorium: ubi est celeberrimum indiae emporium. d. ccl. ad oppidum in insula quâ diximus patalam. d. cxx. mil. passuum. Gentes montanæ inter eum & iomanem cesi: cetriboni siluestres: Deinde megallæ quorum regi quingenti elephantum. peditum & equitum numerus incertus. Chrysei: parafange: asangi: tigris: fera scærentes. Armant peditum. xxx. mil. elephatos. ccc. equites. d. ccc. Hos includit indus montium corona circumdatus & solitudinibus. d. ccxv. mil. infra solitudines dari sura: iterumque solitudines per. clxxxvii. mil. pass. plerumque harenis ambientibus haud alio modo quâ insulas maris. Infra deserta hanc maltecora: singa: maroha: rarungæ: moruntes: & masua: pangungæ: ialii. Hi montium qui perpetuo tractu oceanam tenent: incolæ liberi & regum expertes multis urbibus montanos optinet colles. Naræ deinde quos claudit mons altissimus indicorum capitalia. Huius incolæ alio latere late auri & argenti metalla fodiunt. Ab iis oraturæ. Quorum regi elephantum quidem. x. milia. Sed amplæ uires peditum. Varetaræ qui sub rege elephantos non alunt fiducia equitum peditumque. Odombocæ salabastræ orate urbe pulchra fossis palustribus munita: per quas crocodilli humani corporis auidissimi aditum nisi ponte non dant. Et aliud apud illos laudatur oppidum automela inpositum littori quinq; annium in unum confluentem concursu emporio nobili regi eorum elephantos mille. dc. peditum. cl. equitum. v. Pauperior charmarum rex elephantos. lx. parualque reliquis uires. Ab iis gens pande sola indorum regnata sceminis. Vnam Herculi sexus eius genitam ferunt: ob idque gratationem regno donatam præcipuo. Ab ea deducuntur originem imperitant. ccc. oppidis peditum. cl. mil. elephantis quingentis. Post hanc treccenarum urbium syrieni: deranza: pofingæ: buze: gogitari: umbræ: nereæ: brancosi: nobunda: coconda: nesei: pedatrica: salobitæ: oloftræ: patala: insula attingentes a cuius extremo littore ad caspias portas. xviii. xxv. mil. produntur. Hic deinde accolunt indum aduersus eos euidentem demonstrationem amara: boligæ: gallituta: diuri: megari: ordabæ: mæsa: abhisuri: syleni. Mox deserta in. ccl. M. passuum. Quibus superatis organagæ: abao: tæ: sibaræ: fuerat: & ab iis solitudines prioribus pares. Dein sarophages: forgæ: baragomata: umbriteque: quorum duodecim nationes singulifque binæ urbes. Aferi trium urbium incolæ. Caput eorum bucephala Alexandri regis equo: cui fuerat hoc nomen ibi seiputo conditum. Mutani super hos caucaso subiecti. Soleadæ fundre transgressi: indum & cum eo decurrentibus samarabriz: sambraceni: brisabrita: orsiandi: lenifaxilæ cum urbe

(voredil)

habet

pande regnâ foemis

abhisuri

bucephala op: a mare
in silicemari

celebri. lam in plana demisso tractu cui uniuerso nomen amandæ. Populi quattuor peu-
colitæ: ar sagalitæ: gereræ afoi. Et enim pleriq; ab occidente non indo amne determinant:
sed adiiciunt quattuor satrapias: gedrosos archaotas. arios paroppaylidas: lasdas:

¶ Arii. & iunctæ gentes.

¶ Ca.

XXI.

Ultimo sine cophetæ fluuiio: quæ omnia ariorum esse aliis placet. Necnon & nyfam
urbem pleriq; indiæ ascribitur: montenq; merum Libero patri sacrum. Vnde ori-
go fabulæ louis fœmine editum. Item alpagonas gentem uitis & lauri & buxi po-
morumq; omnium in gratia nascentium fertilem. Quæ memoranda & prope fabulosa de
fertilitate terræ ac genere frugum arborumq; aut ferarum aut uolucrum & aliorum ani-
malium traduntur: suis quæq; locis in reliqua parte operis cõmemorabuntur. Quattuor
uero satrapie mox paulo ad taprobanam insulam festinante animo. Sed ante sunt aliæ pe-
talæ quæ signifiuauimus in ipsis faucibus indi triquetra figura. ccxx. mil. passuum latitudi-
ne. Extra ostium indi chrytæ & argyræ fertiles metallis ut credo. Nam quod aliqui tradi-
dere aureum argetæcũq; iis solum esse haud facile crediderim. Ab iis. xx. mil. pass. crocale. ab
ea. xii. mil. pass. bibaga ostreis & cõchylis referta. Deinde coralliba. ix. mil. passuum a supra-
dicta multeque ignobiles.

¶ Taprobane insula.

¶ Ca.

XXII.

Taprobane alterum orbem terrarum esse diu existimatum est antichthonum appel-
latione. Vt liqueret insulam esse Alexandri magni ætas resq; præstitere. Onesicri-
tus classis eius præfectus. elephatos ibi maiores bellicosioresq; quæ in india gigni
scripsit. Megasthenes flumine diuidi incolatq; paleogones appellari: auri margaritarumq;
grandium fertiliores q; indos. Erasthenes & mensuram prodidit longitudinis. vii. mil. sta-
diorum. latitudinis quinque mil. nec urbes esse: sed uicos septingentos. Incipit ab eoo mari.
inter ortum occasumq; solis indiæ prætenta: & quondam credita. uiginti dierum nauiga-
tione a prasiana gente distare: mox quia papiracis nauibus armamentisq; nili peteretur ad
nostram nauium cursus. vii. dierum intervallo taxato. Mare interest uadolum: senis no-
amplius altitudinis passibus: sed certis canalibus adeo profundum ut uallæ anchoræ sidat
Ob id nauibus utrinq; proræ: ne per angustias aluei circũagi sit necesse. Syderum in nau-
gando nulla obseruatio. Septentrio non cernitur. Sed uolucres secum uehunt emittentes
sæpius meatumq; earum terras petentium comitantur. Nec plusq; tenuis mensibus in an-
no nauigant. Cauent a solstitio maxime centum dies tunc illo mari hyberno. Hactenus a
prisicis memorata. Nobis diligentior noticia Cladii principatu contingit. Legatis etiam ex
insula aduectis. Id accidit hoc modo: Annii Plocamii qui maris rubri uctigal a sisco rede-
merat libertus circa arabiam nauigans aquilonibus raptus præter carmaniam quintodeci-
mo die hippuros portum eius inuectus hospitali regis clementia sex mensium tempore i-
butus alloquo percontanti postea enarrauit Romanos & Cæsarem mirum in modum in-
auditos iusticia: ille suscepit quod pares pondere denarii essent in captiua pecunia: cum di-
uersæ imagines indicaret a pluribus factos. Et hoc maxime sollicitatus ad amicitiam lega-
tos quattuor misit principe eorum Rhachia. Ex iis cogniturum. d. esse oppida portumq; cõtra
meridiem appositum oppido palestundo omnium ibi clarissimo ac regia ducentum pas-
sibus stagnum intus megilba tricentum septuagintaquinque milia passuum ambitu: insulas
pabuli tantum fertiles complexum. Et ex eo duo annes erumpere palestundum dum iuxta
oppidum eiusdem nominis influentem in portum tribus alueis quinque stadiorum archissi-
mo quindecim amplissimo. Alterum ad septentrionem indianq; uersus cydara nomine. Pro-
ximum esse indiæ promontorium quod uocatur colaicum quatruidi nauigatione: medio
in cursu solis insula incurrit. In Mare id colore peruiridi: præterea fruticosum arboribus
iubas earum gubernaculis deterrentibus. Septentriones uergiliasq; apud nos ueluti in
nouo cælo mirabantur. Lunam quidem apud ipsos non nisi ab octaua ad. xv. supra terram
aspici fatentes. Canopum lucere noctibus sydus ingens & clarum. Sed maxime mirum iis
erat umbras suas in nostrum cælum cadere non in suum: solæq; a leua oriri & in dextra oc-
cidere potiusq; e diuerso. Idem narrauerat latus insulæ quod prætereretur indiæ decem mi-
lia stadiorum esse ab oriente hyberno ultra montes emodos. Særas quoq; ab ipsis aspici
notos etiam cõmercio patriæ mabaciæ commisse eo aduenis ibi feras occurrere. Ipsos ue-

ut antea qm uille re
fuerit non possint

septadecima

ro excedere hominum magnitudinem: rutilis comis: ceruleis oculis: oris sono truci nulli commertio linguæ. Cætera eadem quæ nostri negotiatores. Fluminis ulteriore ripa mercæ positas iuxta uenalia tolli ab iis si placeat permutatio non aliter odio tristiore luxuriæ quæ si perducta mens illuc usq; cogitet quid & quod petatur & quare. Sed ne taprobane qui deum quâuis extra orbem a natura relegata nostris uitis caret: aurum argentumq; & ibi in præcio. Marmor testudinis simile. Gemmæ margaritæq; in honore multo præstantiores. Et totus luxuriæ nostræ cumulus ipsorum opes maiores esse dicebant: sed apud nos opulentia maiorem usum. Seruum nemini. Ne in diem aut interdiu somnum. Adificia modice ab humo extantia. Annonam nunq; augeri. Non fora lites ue esse. Coli Herculem. Eli gi regem a populo sancta clementiaq; liberos non habentem: & si postea gignat abdicari: ne fiat hereditarium regnum. Rectores ei a populo. xxx. dari: nec nisi plurimum sententia quemq; capite dånari: sic quoq; appellationem esse ad populum. lxx. iudices dari: si liberet ii. reum: amplius. xxx. iis nullam esse dignationem grauissimo probro. Regi cultum Liberi patris: cæteris arabum: Regem si quid delinquat morte multari nullo interueniente: sed aduersantibus cunctis & commertia etiam sermonis negantibus. Festa uenatione absumi. Gratissimam eam tigris elephantisq; constare. Agros diligenter colli. Pomis abundare. Esse in piscatu uoluntatem testudinum maxime: quarum superficie familias habitantium contegi tanta reperiti magnitudine. Vitau hominũ centũ annis modicam. Hæc comperta de taprobane. Quattuor satrapia quas in hunc locum distulimus ita se habent.

Capissenæ: dariti: carmania.

Ca.

XXIII.

A Proximos indo gentibus montana capissenæ habent capissam urbem: quam diuic Cyrus: Aracosis cum oppido & flumine eiusdem nomine: quod quidam cutim dixeret a semiramidæ conditum. Amnis hermandus præfluens per abestem rhacosis & arachosiarum proximos iis meridie ad partem arocharum faciunt dexendrosos: a septentrione parophanysidas. Cartana oppidum sub caucaso: quod postea cecogtonis dictum. Hæc regio est ex aduerso bactrianorum. Deinde eius oppidum alexandria a conditore dictum. Sindraci: daugala: parapiana: cantaces: magi. Ad caucasum cadrusi oppidum ab Alexandro conditum. Infra hæc omnia ora arabindo. Ariana regio abusta feruoribus: desertisq; circũ data. Multa tamen interfusã opacitate cultores congregat circa duos maxime fluuios tonderon & arosapen. Oppidum artaco: anarus amnis: qui præfuit alexandriam ab Alexandro conditam. Patet oppidum stadia triginta. multoq; pulchrius: (sicut Acticius tradit.) artacabane. Item ab Antiocho munium stadia quinquaginta. Deinde dorisci gês: Amnes pharnacotis: oppradus: prothasia. Oppidum zarasparum drangæ: argetæ: zarangæ: gedrusi. Oppida peucolis: lymphorta: methoricum: deserta: Amnis manam. Augutiij gens. Flumen boru. Genfurbi flumen nauigabile ponamus pandorum finibus. Item carus suarorum ostio portuosus. Oppidum condigrãma. Flumen cophes. Influunt in eum nauigabilia sadarus: parospus: fodinus: Arianae partem esse dararii aliqui uolunt: mensuramq; produnt utriusq; longitudine. xix quinquaginta milium passuum: latitudine dimidio minorem quã india. Alii gedrosos & tyros poluere per centũ trigintaquattuor. mil. passuum mox ichtiophagos. Oritas propria non indorum lingua loquentes per. cc. mil. passu. Inde posuere arborum gentem per. cc. mil. passuum. Icthiophagos omnes Alexander uetuit piscibus uiuere. Ultra deserta deinde carmania: ac persis atq; arabia. Sed priusq; hæc generatim persequamur: ind. care cõuenit quæ prodit Onesicritus classe Alexandri circũuectus in mediterranea persidis & india narrata proxime a iuba: Deinde eam nauigationem quæ his annis comperta seruatur hodie. Onesicriti & Narchi nauigatio nec nomina habet mentionum nec spatia. Primũq; xylenopolis ab Alexandro condita unde cõeperunt exordium luxta quod flumen aut ubi fuerit non satis explanatur: hæc tamen digna memoratu produntur. Ab iis oppidum a Nearcho conditum in nauigatione ea. Flumen nabrum nauium capax contra insulam distans. lxx. stadiis. Alexandria condita a Leonato iussu Alexandri in finibus gentis. Argenus portu salubris. Flumen tũberum nauigabile: circa quod paritæ Deinde ichtiophagi tam longo tractu ut. xx. dierum spacio præiunguerint insulã: quæ solis appellatur: & eadem cubile nympharum rubens in qua nullum non animal absumit incertis causis. Ori gens. Flumen carmaniae bytanis portuosum & auro fertile. Ab eo pri-

No

Arachosia

arboraz sanum
edrosos et a septentrione parophanysidas

Arachosia Arachosia

prophasia

ichtiophagi

Arachosia

Arachosia

Arachosia

mum septentriones apparuisse adnotauere. Arcturum nec omnibus cerni noctibus: nec totis unquam. Achemenide usque illo tenuisse. Aeris & ferri metalla & arsenici & mini exer cerè. Inde promontorium carmaniae est. Ex quo in aduerso ora ad gètem arabiae macas tra iectus distat. l. mil. pas. Insulae tres quarum prada tantum habitatur aquarum a continenti. xxv. mil. p. Insulae quattuor intimo in sinu ante perida. Circa has hidri marini uicenum cubitorum ad natantes tenere classem. Insula ac rotadus. Item gaurate: in quibus chiana gens. Flumen hyperis in medio sinu persico oneratarum nauium capax. Flumen sitiogagus: quo sparsa gatas septimo die nauigatur. Flumen nauigabile phirsimus. Insula sine nomine. Flumen granius modicarum nauium capax per susiauem fluit. Dextera eius accollunt desumonta ni: qui bitumè perficiunt. Flumen zarotis ostio difficili nisi peritis. Insulae duae paruae. Inde uadosa nauigatio palustri similis. Per europos tamen quosdam peragitur. Ostium euphratis. Lacus quem faciunt euleus & tigris iuxta cariacem. Inde tigris fluit. Festos dies ibi agentem Alexandrum inuenerunt septimo mense postquam digressus ab eis fuerat patalis tertio nauigationis die. Sic. Alexandri classis nauigauit. Postea a sagyro arabiae promontorio paralen fauonio quem hypalum ibi uocant peti certissimum uidebatur. xiii. mil. xxxii. pas. aestimatione. Secuta uero aetas propiore cursum tutioreq; indicauit si ab eodem promontorio zizerum annè portum indiae peteret. Diuque ita nauigatum est donec cõpendia inuenit mercator: luctoque india admota est. Quippe omnibus annis nauigatur sagittariorum cohortibus inpositis. Etenim pyrae maxime infestabant. Nec pigebit totum cursum ab aegypto exponere tunc primum certa notitia patescente. Digna res. Nullo anno minus hic quingentis imperii nostra exhausta india & merces remittente: quae apud nos centuplicato ueniant. Mille milibus passibus alexandria abest oppidum iulio polis. Inde nauigant niso coptum. ccciii. mil. pas. qui cursu etesibus flantibus peragitur xv. diebus. A copto camelis itur aquationum ratione mansionibus dispositis. Prima appellatur hydrèum. xxxii. Secunda in monte diei itinere. Tertia in altero hydremate a copto: xcv. Deinde in monte. Mox ad hydrèum Apollonis a copto. clxxxiii. mil. pas. Rursus in monte. Mox ad nouum hydrèum copto a. cccxxxiii. pas. Est & aliud hydrèum uetus. Troglodyticum nominatur: ubi praesidium excubat diuerticulo duum milium. Distat nouo hydremate quattuor mil. pas. Inde bhenice oppidum ubi portus rubri maris a copto. cclviii. pass. sed quia maior pars itineris conficitur noctibus propter aestus: & statim die absumuntur totum a copto bhenicem inter. xii. conficitur die. Nauigare incipiunt aestate media ante canis ortum: aut ab exortu proinus. Veniuntq; circiter. xxx. die ocelin arabiae: aut canè thuriferæ regionis. Est & tertius portus qui uocatur muza: quem indica nauigatio non petit nec nisi thuris odorumq; arabicorumq; mercatores. Intus oppida regia eius: unum appellatur saphar: aliudq; sabe. Indos autem petentibus utilissimum est ab oceli egredi. Inde uentur hipalo nauigant diebus. xl. ad primum emporium indiae. Muzirum non expectendum propter uicinos pyraes qui optinent locum nomine hydras: neq; est abundans mercibus. Praeterea longe a terra abest nauium statio: lintribusq; efferuntur onera quae geruntur. Regnabat ibi cum proderem haec Celeborhas. Alius utilior portus gentis necaidon: qui uocatur becare. Ibi regnat paridon: longe ab emporio mediterraneo distate oppido quod uocatur modusa. Regio autem ex qua piper monoxilis lintribus becare conuehant uocatur contionara: quae omnia gentium portuum ue aut oppidorum nomina apud neminem priorum inueniuntur. Quo apparet mutari locorum status. Ex india reuauigat mense aegypto tybi incipiente nostro decembris: aut utiq; mechiris aegypti intra diem sextum quod fit intra idus ian. nostras. Ita euenit ut eodem anno remeant. Nauigant autem ex india uentur uulturno & cum intrauerer rubrum mare aethio uel austro. Nunc reuertemur ad propositum. Carmaniae oram patere duodecies. l. mil. pass. Nearchus scripsit. Ab initio eis ad flumen sabin. c. mil. pass. Inde uineas coli & arua. Flumen ianinan. xxv. mil. spatio. Regio uocatur artixia. Oppida carmaniae zetis. Alexandria. Irrupit deinde & hac parte geminum mare in terras quod rubrum dixere nostri graecia erythreum a rege erythra. Aut ut alii solis repercussu tale reddi colorè existimantes. Alii habere terraq; Alii tali aquae ipsius naturae.

¶ Sinus persicus & arabicus.

Ca. XXIII.

Ed duos diuiditur sinus. Is qui ab oriente est persicus appellatur. xxv. mil. pass. cir

textu

opis

HS

opolis

ecum

bc

pm

a rosa

tigri iusa

syagro

Berenice portus Rubri maris

Baraten

Rubrum Mare Erythraeum

cuitu: ut Eratosthenes tradit ex aduerso est arabia. cuius. xii. mil. pass. est longitudo. Rur-
sus altero ambitur sinu arabico nominato: oceanum qui influit azanium appellant. Persi-
cum introitum. v. mil. pass. latitudinis. alii quattuor fecerunt. Ab eo ad intimum sinum res-
cto cursu. xi. mil. xxv. propmodum constat esse & firum eius humani capitis effigie. Que
sicitus & Nearchus ab indo amne in sinum persicum: atq; illis babylonem ab euphratis pa-
ludibus scripserunt. xxv. mil. pass. esse. In carmaniaz angulo sunt chelonophagi testudinū
superficie a casis tegentes. Carne uescuntur. A flumine arabi promontorium ipsum inhabi-
tant: præter capita toro corpore uertenti hirti coriisq; piscium uestiti.

chelonophagi

orimandros

Calcan drus insula parthorum regna.

Ca. XXV.

Horū tractu indiam uersus cascandrus deserta insula in oceano. mil. pass. tradi-
tur. Iuxta eam freto influente stoidis quæstiuosa margaritis a promontorio. Carma-
nis iunguntur armozet. Quidam interponunt arbios. ccccxii. mil. pass. toto litore.
Ibi portus macedonum: & aræ Alexandri. In promontorio amnes siccamas: dein dratinus
& falsus. Ab eo promontorium themisteas. Insula aphrodisias habitatur. Inde persidis ini-
tium ad flumen oratim: quo diuiditur ab elimaide. Contra persidem insulæ philos Casana
dra aracha cum monte præalto Neptuno sacra. Ipsa persis aduersus occasum sita optinet
littora. d. l. mil. pass. etiā in luxum diues in parthorum iam pridem translata nomē. Horum
de imperio nunc paucis. Regna parthorum duodeuiginti sunt omnia. Ita enim diuidunt
provinciae circa duo ut diximus maria: rubrum a meridie: hyrcanum a septentrione. Ex iis.
xii. quæ superiora dicuntur incipiunt a confinio armeniaz caspiisq; littoribus pertinent ad
scythas: cum quibus ex æquo degunt. Reliqua. vii. regna inferiora appellantur. Quod ad
parthos attingit: sæper fuit parthia i radicibus montium sæpius dictorum: qui omnes eas ge-
tes prætexunt. Habent ab ortu arios a meridie carmaniam & arianos. Ab occasu medos a
septentrione hyrcanos. Vndiq; desertis cincta. Vteriores parthi nomades appellantur. Ci-
tra deserta. Ab occasu urbes eorum quas diximus issatis & calliope. Ab oriente æstiuo py-
ropum: ab hyberno maia. In medio hecatopylos. Arfacæ regio misæ parthienæ nobiles: ubi
alexandropolis a conditore.

omares

arania regio regna
parthienæ

hyrcan

Media: mesopotamia: babylon: seleucia.

Ca. XXVI.

Necessarium est in hoc loco signare & medorum situm: terrarūq; faciem circunage-
re ad persicum mare: quo facilius deinde reliqua noscantur: media ab occasu tras-
uersa obliqua a parthiaz occurrens utraq; regna includit. habet ipsa ab ortu caspios
& parthos: a meridie sithacenam & susanem & peraida: ab occasu adiabenen: a septentrione
armenias: persæ rubrum mare semper accolluere: propter quod is sinus persicus uocatur.
Regio ibi maritima cyribolus. Quia uero ipsa subit ad medos: megalla appellatur locus
arduus montis ascensus per gradus introitu angusto ad persopolin caput regni dirutum ab
Alexandro. Præterea habet in extremis finibus laodiceam ab Antiocho cõditam. Inde ad
orientem magni optinent frasargida castellum: in quo Cyri sepulchrum est. Et horum eg-
bathana oppidum translatum ab Dario rege ad montes. Inter parthos & arianos excurrūt
parathaceni. His gentibus & euphrate inferiora regna includitur. Reliqua dicemus a me-
sopotamia excepto mucrone eius arabumq; populis in priore dictis uolumine. Mesopota-
mia tota assyriorū fuit uicanti dispersa: præter babylonā & ninum. Macedones eam in ur-
bes congregauere propter ubertatem soli. Oppida præter iam dicta habet leuitiam: lao-
diceam: arthemitum. Item in arabum gente qui arroci uocatur & mardani: antiochia: quæ
a perfecto mesopotamiaz. Nicanore condita nicanoria uel arabes uocatur. Iunguntur iis
arabes. Intra sinus eldamarii. Super quos ad pellacontam flumen bura oppidum: saltmani
& masei arabes. Gordiaçis uero iuncti aloni: per quos zerbis fluuius in tigrin cadit: azones:
silices: montani: & orontes. Quorum ad occidentem oppidum gaucamela. Item sue in ru-
pibus. Supra sicilassi. iiii. mil. pass. per quos lycus ex armenia fertur. Absitris ad hybernū ex
ortum Azochis oppidum. Mox in campestribus oppida diospage: polyteba: stratonigea:
anthemus. In uicinia euphratis incephoriūm: quod ut diximus Alexander iussit cõdit pro-
pter loci oportunitatem. Dicta est in zeumate apantia: ex qua orientem potentes excipit opa-
pidum apprimè munitum quondam stadiorum. lxx. amplitudine: & satraparum regia ap-
pellatum: quo tribura conferebantur: nunc in aream redactum. Durant ut fuerant habita-

oblique

arise
regnum Sirus
ibrum mare

xi sepelchrum
passargada

Homag

Græp
Cluraz
elyma

miratoria
in el axbelis

Gordyaçis

polyteba
in armenia

ra: & dictu Pompei magni terminus Romani imperii oruros. A zeumate. ccl. mil. pass. Sicut qui tradunt euphratem Cobaris præfæcti opere deductum: ubi eum diximus fidi: ne præcipiti cursu Babyloniâ infestaret. Ab assyriis uero uniuersis appellatum armalchar: quod significat regium flumen. Qua deriuatur oppidum fuit agrani e maximis: quod diruere per se. Babylô chaldiâcarum gentium caput. diu summam claritatem optinuit in toto orbe propter quam reliqua pars mesopotamiæ assyriæq; babyloniam appellata est. lx. mil. pass. amplexa: muris ducentos pedes altis quinquagenos latis. In singulos pedes ternis digytis mensura ampliore quam nostra: interfluo euphrate mirabili opere utroq;. Durat adhuc ibi locus Beli templum. Inuentor hic fuit syderalis scientia. Cætero à circuitu solitudinem reddidit exhausta uicinitate seleuciæ ob id condita a Nicanorestra nonagesimum lapidem incofluentem euphratis fossa perducti atq; tigris: quæ tamen babyloniam cognominatur. Libera hodie: ac sui iuris macedonumq; moris. Peruntur ei plebes urbana sexcætæ esse. Situm uero moenium aquilæ pandentis alas. Agrum totius orientis fertilissimum. Uicinem ad hanc exhauriendam & thesiphontem iuxta tertium ab ea lapidem in callonitide condidere parthi: quod est nunc caput regni. Et postquam nihil proficiebatur nuper Vologesus rex aliud oppidum uelogeocertam in uicino condidit. Sunt etiam in mesopotamia oppida hipparenum chaldeorum doctrina clarum. Et hoc sicut babylon iuxta flumen narragami: qui dedit ciuitati nomē. Moros hipparenorum per se diruere. Orcæ quoq; tertia chaldeorū doctrina in eodem situ locantur ad meridiem uersi. Ab iis notitæ & orthophanitæ & græciochantæ. Euphrate nauigari babylonem & persico mari. cccxxii. mil. pass. tradunt Nearchus & Onesicritus. Qui uero postea scripsere a seleucia. cccxc. mil. Iuba a babylôe caracæ. clxxv. mil. d. Fueratiqua ultra babylonem continuo alueo priusquam distrahatur i irrigua. lxxxvii. mil. Vniuerso autem cursu. xi. mil. pass. Inconstantiam mensuræ diuersitas auctorum facit: eum per se quoq; schænos & parasangas alia mensuram determinent. Vbi desinit alueo munire ad confinium caracis accedente tractu statim infestant arali latrones: arabum gens. Ultra quos scientie. Ambitu uero euphratis nomades arabia usq; ad deserta syriæ: unde in meridiem secti eum diximus solitudines palmirenas relinquenter. Seleucia abest a capite mesopotamiæ euphraten nauigantibus undécies. xxv. mil. pass. A mari rubro si tigris nauigatur. cccxx. mil. A zeumate. d. xxvii. Scuma a seleucia syriæ ad nostrū litrus. cxxxii. mil. pass. Hæc est ibi latitudo terrarum inter duo maria. Parthici uero regni. d. cccxliiii. mil. pass. Est etiam nunc oppidum mesopotamiæ in ripa tigris circa confluentes: quod uocant dighani.

Babyloni

Beliu monument
de zaliu Smeritæ
Cetero ueritatum
in omni zedij

thesiphontes

mir

Arali

Flumen tigris.

Ca.

XXVII.

Ed & de tigris ipso dixisse conueniat: oritur in regione armenia maioris fonte conspicuo in planicie. Loco nomē elogofine est. Ipsiua qua tardior fluit. Vnde concitata: a celeritate tigris incipit uocari. Ita appellant medij sagittam. Inluit in lacum arethissam omnia illata pondera sustinentem: & nitrum nebulis exhalatē. Vnum genus ei piscium est: & hic aquæ transcurrentis noho miscetur alueo: sicut nec e tigris pisces in lacum transfatant. Fertur autem & cursu & colore dissimilis. Transuect usq; occurrēte taurorum mōte in specu mergitur. Superq; lapsus a latere altero eius erumpit locus uocatur zo roanda. Eundem esse manifestum est quod demersa perfert. Alterum deinde transit lacus: qui testibidus appellatur: rursusq; i cuniculos mergitur: & post. xxv. mil. pass. circa nymphæū redditur tam uicinum arsania. Fluere eum in regionem arheni Claudius Cæsar auctor est ut & cum intumescere confluant: nec tamen misceantur. Leuineiq; arsanias innatat. iiii. mil. ferme spatio. Mox diuisus in euphratem mergitur. Tigris autem ex armenia acceptis fluminibus claris partheni agnice pharionis arabas oreos adiabenoq; determinans: & quam diximus mesopotamiâ faciens iustratis montibus choridiorum circa apameam melenes oppidum: citra seleuciam babyloniam. cxxv. mil. pass. diuisus in alueos duos. Altero meridiam ac seleuciam petit mesenem perfundens. Altero ad septentrionem flexus eiusdem gentis tergo campos caucas secat. Vbi remiauerit aquæ pasitigris appellatur. Postea recipit ex media hidaspē: atq; ut diximus inter seleuciam & thesiphontem uetus in lacus chaldæcos se fundit: eosq; lxx. mil. pass. amplitudine implet. Mox uasto alueo profusus dextra caracis oppidi inferitur mari persico decimo ore. Inter duorum omnium hostia. xxvi. mil. pass. fecere. Aut ut alii tradunt. vii. mil. utroq; nauigabili. Sed longo tempore euphratem præ

Diglitio

non

leuinoq;

thesiphontes

flueret

fonte

flueret

elufere orcheni & accola agros gigantes: nec nisi post tigrin defertur in mare. Proxima tigris regio paropotamia appellatur. In ea dictum est de mense. Oppidum eius dibrach. Iungitur callornis cum tefiphonte: non palmetis modo: uerū & olca pomifq; aliifq; arbustis nobilis. Ad eam peruenit agros mons ex armenia inter medos adiabenosq; ueniens supra echatēnē & perfidem. Callonitis abest a perlide. cccclxxx. mil. pass. Tantum a caspio mari et affyria abesse compendio itinerum aliqui tradunt. Inter has gentes atq; mēfēnē syracēne est: eadem arbelitis & palestina dicta. Oppidum eius syracē græcorum ab ortu est & sabdara. Ab occasu autem antiochia inter duo flumina tigrin & tornadorum. Item apameæ cui nomē Antiochus matris suæ impofuit. tigris cum funditur. Hæc diuiditur archos. Infra est susiane: in qua uetus regia perfarum fusa a Dario Histapis filio condita. Abest a seleucia babilonia. ccccl. mil. pass. Tantūdem ab egbatinis medorum per montem charbantum in septentrionali. Tigris alueo oppidū est barbēthacc. Abest a susis. cxxxv. mil. pass. Ibi mortaliū soliaurum in odio contrahunt. Id defodiunt ne quo cui fit in usu. Susians ab orientem uersus iunguntur dxi latrones & mizeorum. xl. populi liberæ feritatis. Supra eos parent parthufi mardī & faitzhyi qui prætantur supra helimaia: quam perfdi in ora iū ximus. Sufa a perfico mari abfunt. ccl. mil. pass. qua subit ad eam classis. Alexādrī pafitigritus ad lacum chaldaicum uocatur a phle. unde fusa nauigatione. lxx. mil. d. pass. abfunt. Susians ab oriente sunt chofei. Supra chofeos ad septentrionem mēfabēnæ sub monte cābalido: qui est caucasi ramus. Inde mollissimo transitu in bactros. Susianen ab helemaide determinat amnis euleus ortus in medis: mediq; spatio cuniculo conditus: ac rursus ex ortu per mesobatenem lapsus circuit arcem susarum ac Dianæ templum augustissimum cum illis gentibus & ipse in magna cerimoniam sit. Siquidem reges non ex alio biberū: & ob id in longinqua portant. Recipit amnes edippum præter alylum a montibus perfarum ueniētē ad unum ex susianis oppidum. Iuxta eum magoga a carace. xv. pas. Quidam hoc i extrema susiane ponunt solitudinibus proximum. Infra euleum elymas est: in ora iuncta perfdi a flumine orati ac caracē. ccx. mil. pas. Oppida eius seleucia & fosirate appofita mōti casyro. Oram quæ præiacet minorum syrtium uice diximus inaccessam cœno plurimum limi deferentibus brixia & ortacea annibus madente: & ipsa elymaide in tantum ut nullus sit nisi circuitu eius a perlide aditus. Infestat a serpentibus quos flumina deportant: pars eius maxime inuia characene uocatur ab oppido arabie claudente regnate quo dicemus exposita prius. M. Agrippæ sententia. Namq; is mediam & parthiam & perfidem ab oriente indo: ab occidentē tigris: a septentrione tauro caucaso: a meridie rubro mari terminatas patere in longitudinē terdecies. cxx. mil. pass. In latitudine. d. cccl. prodidit. Præterea mesopotamiam ab oriente tigris: ab occasu euphrate: a septentrione tauro: a meridie mari perfico inclusam longitudine octingentorum. mil. pas. latitudine. ccclx. Charax oppidum perfici sinus intimum a quo arabia eudem cognominata excurret: habitatur in cede manufacto inter confluentes dextra tigrin: leua euleum. iii. mil. pas. laxitate conditum est. Primū ab Alexandro magno colonis ex urbe regie durine: quæ tum interit deductis: militib; iutilibus ibi rectis Alexandriam appellari iusserat: pagumq; pelleum a patria sua quem proprie macedonum fecerat. Flumina id oppidum expugnauere. Postea Antiochus restituit quintus regum & suo nomine appellauit. Iterumq; infestat a Passiones Sogdonaci filius rex finitum arabum quem iuba satrapem Antiochi fuisse falso tradit oppositis molibus restituit: nomē suum dedit emunito situ iuxta in longitudinem. vi. mil. pass. Latitudi ne paulo minus. Primo fuit a littore stadiis. x. & maritimum etiam ipsandā porticus habebat uba uero prodente. l. mil. pass. Nunc abesse a littore. cxx. mil. Legati arabum nostriq; negotiatores qui inde uenere affirmant. Nec in ulla parte plus aut celerius profecere terræ fluminibus inuectæ. Magis id mirum est: astu longe ultra id accedente non reuerfuffa. Hoc in loco genitum esse Dionysius terrarum orbis sit us recentissimum auctorem cōstat: quē ad cōmentanda omnia in orientem præmissit Diuus Augustus ituro in armeniam ad parthicas arabicasq; res maiore filio. Non me præterit: nec sum oblitus sui quēq; situs diligentissimū auctorem uisum nobis in introitu huius operis. In hac tamen parte arma Romana sequi placet nobis: iubaq; regem ad eundem Claudium Cæsarem scriptis uoluminibus de eadem arabica expeditione.

paropotamia

Callornis

perfidem

babylone

perfidem

Coffei

mesobatenem

in uis

Sirma

Sirma

pe

e pseudo potitio
pseudo potitio

Arabia nomades nabatei omani tilos & ogyris insulae.

Ca. XXVIII.

Arabia gentium nullis possiderenda amplitudine longissima a monte amano a regio ne ciliæ comaginisq; descendit ut diximus multis gentibus eorum deductis descenda a Tigra ne magno sponte uero ad mare nostrum litusq; ægyptiacum ut docuimus. Nec non & in media syriæ ad libanum montem penetranibus nubis quibus iunguntur ramifi. Deinde teranci deinde patami. Ipsa uero petra insula arabia intra duâ maria rubæ perficimus percurrens quodam naturæ artificio ad similitudinem arcis magnitudinem cæli maris etiam circumfusa. In eadem etiam cæli partem nulla differentia spectat. Hæc quoq; in illo situ. Fœlix eius populus. A nostro mari usq; ad palmitenæ solitudines diximus. Reliqua nunc inde peragemus. Nomades infestatoresq; chaldeorum scenite ut diximus claudunt. & ipsi uagii sed tabernaculis cognominati: quæ ciliæ metantur ubi libuit. Deinde nabatei oppidum incolunt petram nomine in cõualle paulo minus. ii. mil. pass. amplitudinis circumdatum montibus inaccessis amne interfluente. Abest a gaza oppido littoris nostri. d. c. mil. a sinu persico. Fluc conuenit utrumq; biuium eorum: qui sitia palmitum petiere: & eorum qui ab gaza uenerunt. A petra incoluerunt omani ad characen oppidis quodam claris & Semiramide conditis abesamide & foroactia. Nunc furt solitudines. Deinde est oppidum quod characenorum regi parat in palstigris ripa forach nomine. In quo a petra conueniunt characeni. Inde. xii. mil. pass. secundo æstu nauigant. E parthico enim regno nauigantibus uicus theledon. Infra confluentem euphratis & tigris leua fluminis chaldei optinet dextra nomades scenitæ. Quidam & alia duo oppida longis intervalis tigris per nauigari tradunt barbariam: mox thumatham: quod abest a petra decem dierum nauigatione. Nostri negotiatores dicunt characenorum regi parere: & a patneam sitam ubi resta gratio euphratis cum tigris confluat. Itaq; molientes incurfionem parthos operibus abestis inundatione accri. Nunc a charace dicemus oram Epiphonio primum exagistam: locus ubi euphratis hostium fuit flumen salsum promontorium chaldone uoragini similis quam mari per. l. pass. ore flumen achana: de ferta. c. mil. pass. usq; ad insulam barum. Sinus capeus quem accolunt gaulopes & chatæi. Sinus gerracius. Oppidum gerra. v. mil. pass. amplitudine turres habet ex falsi quadratis molibus. A littore. l. mil. pass. regio ateneæ. Ex aduerso tilos insula totidem milibus a littore. Plurima margaritis & celeberrima cum oppido eiusdem nominis. Iuxtaq; altera in ora promontoria eius. xxii. d. pass. Ultra magnas aspici insulas tradunt ad quas non sit peruenitum. Fluminis ambitu. cxii. mil. d. pass. a persi de lögus abesse: adiri non alueo angusto. In insula asgilia gentes nocheti: zurachi: borgo di: carharrei: nomades. Flumen cynos. Ultra nauigationem in compertam ab eo latere propter scopulos tradit iuba. Prætermissa mentione oppidi omanorum bathrafa aues & tomamæ quod priores celebrem portum carmaniæ fecere. Item omen & athane: quæ nunc oppida maxime celebrari a persico mari nostri negotiatores dicunt a flumine canis: ut iuba tradit mons ad uito similis. Gentes epimaranitæ. mox ichtiophagi. Insula deserta. Gentes bathymi. Eblitei montes. Insula omœmus. Portus machorbe. Insula exaxalos. Onchobrice gens: ca dei. Insula sine nominibus multæ. Celebres uero isura rhinnea & proxima in qua scipæ sunt stellæ lapidæ litteris incognitis. Goboea portus: bragæ insula deserta. Gens caludei: dabanegoris regio. Mons orla cum portu. Sinus duatus. Insula multæ. Mons tricoriphos. Regio cardalena. Insula solanida: capina. Item ichtiophagorum. Deinde glari. Littus hânæum: ubi auri metalla. Regio canauma. Gentes apitami: gafani. Insula deuade Fons goralus garpheti. Insula alaea & amname thus. Gens clare. Insula chelonitis. ichtiophagorum: multhe. Eodanda deserta basag. Multæ sabei: orami: Flumina tharnar: animum. Insula dolice. Fontes daulotes dora. Insula epereros: labâis: coboris: sambracate: & oppidum eodem nomine incontinenti. A meridie insula multæ: maxima camari: flumen mysecros: portus leupas. Scenite. sabei. Insula multæ. Enporium eorum acila: ex quo in indiam nauigatur. Regio amithofeura: damnia. Mizi maiores & minores: drimari: nauuifachæ. Fiori promontorium contra carmaniæ est. distat. l. mil. pass. Mira res ibi traditur. Nummi ab anticho rege misæ præpositum ibi uicissè. Eodem die classe æstuq; uerco: iteru equitatu contra plas diuicantem & gemina tropha eodem in loco ioui ac Neptuno statuisse. Insula in alto ob id tacet ogyris clara Rutha rege ibi sepulto. Distat a continete. cxxv. mil. pass. Cicuitu cxii. mil. d. Nec minus altera clara in azanio mari dioseyrida distas a siagro extimo promo

1708

mate

obispt ogyris d
Eythm

torio. cclxxx. mil. pas. Reliqui in continente a noto etiānum autaride in montes octo dierū
 transitus. Gentes larédani garaphari: cebrānitā pluribus oppidis: sed maximis nagia & thō
 na templorum. lxx. Hęc est amplitudinis significatio hoc promontorium: a quo ad continē
 tem troglodytarum. l. mil. pas. thoani: ad he: camo dicitur: tonabei: antidalei: lexianā: agrici:
 cerbani. fabzi arabum propter thura clarissimi ad utraq; maria porrectis gentibus. Oppida
 eorum in rubro littore maxime: marina: corolia: fabatra. Inrus oppida nascus. cardaua: car
 nus: & quo merces odorum deferunt tomala. Pars eorum atranitā quorum caput fcbora
 le. lxx. templa muris includens. Regia tamē est omnium mare libata. Sinū optinet. xciii. mil.
 pas. refertum in sulis odoriferis. Atranitis in mediterraneo iunguntur. Miei mare acciūt:
 & elamitā. Oppidum eiusdem nominis. Iis iunguntur cagulata. Oppidum sibi: quod grę
 ci apoten uocant asficodani. Vadei oppido magno: barafei: lechieni: lygaros infula: quā ca
 nes non intranscunt expostiq; circa littora errando moriuntur. Sinus intimus in quo leanite
 qui nomen ei dedere. Regia eorum agrā: & in sinu leasā: uel ut alii elana. Nam & ipsum
 sinum nostri elaniticum scripsere: alii alaniticum. Artemidorus alaniticum. Iuba leniticum
 circuitus arabā a caraceleana colligere proditur quadragies octies. lxx. pass. Iuba paulo mi
 nus. xl. mil. putat. Latissima est a septentrione inter oppida horoeum & caracen. Nunc
 & reliqua mediterranea eius dicantur. Nabatheis thimaneos iunxerunt ueteres: nunc sunt ta
 ueni: suelleni: araceni: areni. Oppidum in quo omnis negotiatio conuenit: hemuata: ana
 litā. Oppida domada: egrata: mudei. Oppidum badanatha: charēi. Oppidum charitati aho
 ali. Oppidum phoda: ac mīnei a rege cretā Minoe (ut existimant) originem trahentes: inful
 rum charnei oppidum. xliii. mil. pass. marriba baramalcum: & ipsum non spernendum. Itē
 carnō thānei: & horum origo R hadamanthus putatur frater Minois. Hēmeritē massala
 Oppida hāmirei: sannei: chantace: baktas: hāmā. Oppidum gedranite: ampre: isfanite: ba
 chilite: sammei: amathēi. cum oppidis nesa & cenneferi. Samareni cum oppidis saice scan
 tate: bacafami. Riphearna oppidum quo uocabulo appellant ordeum. Aurei & rhau gy
 rei & māthēi. Helmodenes: cum oppido ebode. Agaturi in montibus oppido. xxv. mil. pas.
 in quo fons emiscabales: quo significat camelorum oppidum. Anyelomei colonia infulsi
 rum. Astrida oppidum calingii: quorum mariba oppidum significat dominos omnium.
 Oppida pallon muranimal iuxta flumen per quod euphraten emergere putant. Gentes
 agrici hāmōni Oppidum athenā: caurarani: quod significat ditissimos armento. Corani:
 cesani: choani. Fuerunt & gręca oppida: arethusa: larissa: chalcis: deleta uariis bellis. Ro
 mana arma solus in eam terram adhuc intulit. Aelius Gallus ex equestri ordine. Nam Ca
 ius Cęsar Augusti filius prospexit tantum arabiam. Gallus oppida diruit non nominata
 ab auctoribus qui ante scripserunt: negram: annestum: nescam. magufum: tammacum: labe
 ciam: & supradictam maribam: circuitu. vi. mil. pass. Item caripeta: quo longissime proces
 sit. Cętera explorata retulit. Nomades lacte & ferina carne uesci. Reliquos unum ut in
 dos palmis exprimere. Oleū sesamē. Nūerosissimas esse homeritas minoas fertiles agros
 palmeris arbutis. In pecore diuites cembanos & areos: armis præstare maxime chā
 ramonitas. Carreis latissimos & fertilissimos agros. Sabæos ditissimos siluarum fertili
 tate odorifera: auri metallis agrorum riguis mellis ceręq; prouentu. Deinde de odoribus
 suo dicemus uolumine. Arabes mirati degunt: aut in tonsō crine: barba abraditur: præ
 terq; in superiore labro. Aliis & hęc intonsa: mirūq; dictū ex in numeris populis pars coar
 qua in commercis aut latrocinis degit In uniuersum gentes ditissimę ut apud quas max
 xime opes romanorum parthorumq; subsistant: uendentibus quę e mari aut siluis capi
 ant. Nihil inuicem redimentibus. Nunc reliquam oram arabię contrariam persequemur.
 Timosthenes totum sinum quatruidi nauigatione in longitudinem traxit: bidui lati
 tudinem Angustias. iiii. mil. d. pas. Eratosthenes ab ostio. xliii. mil. in quamq; partem. Arte
 midorus arabię latere. xliii. l. mil.

¶ Sinus maris rubri troglodytici & athiopici.

Troglydytico uero undecies. lxxxiii. mil. d. p. prolemaida usq; A grippa. xliii. xxxii.
 sine differentia laterum. Pleriq; latitudinem. cccclxii. prodiderunt faucis quę hy
 berno orienti obuersa. Alii. vii. mil. alii. xii. m. p. patere. Situs autē ita se
 habet A sinu leanitico alter sinus quē arabes æant uocant. in quo orōon oppidum ē. Fuit
 & cambiso inter nelos & marchadas deductis eo agris exercitus. Gens tyra. Daneon

¶ Ca.

XXIX.

alaminio
hexoim
bis septuorant

laonia

carcei

imicoe

thamioe

portus. Ex quo navigabile alieu perducere in nilu qua parte ad delta dictu decurrit. lxii. d. pass. interuallo. Quod iter flumen & rubrum mare iter est primus omniu Sefostris aegypti rex cogitavit. Mox datus perfarum. Deinde Ptolemaeus legens qui eduxit fossam latitudine pedum centum altitudine triginta in longitudine triginta septem. d. pass. usq. ad fontes amaros. Ultra deterruit inundationis moetus excelsiore tribus cubitis rubro mari comperto qua terra aegypti. Aliqui eam non asserunt causerunt sed ne inmissio mari coru peretur aqua nili: quae sola potus praebet. Nihilominus iter eorum terendo frequentatur a mari aegyptio: quod est triplex. Vnum a pelusio per harenas in quo nisi calami defixi reperiuntur uia non reperitur. Subinde aura uestigia operient. Alterum uero diobus mil. pass. ultra caspium montem quod a sexaginta mil. pass. redit in pelusiacam uiam. Accolunt arabes autem. Tertium a gerro quod ad ipsum uocant. Per eisdem arabes sexaginta pass. propius asperum montibus & inops aquarum. Ee uia omnes arsinoen ducunt conditam sororis nomine in sinu charandra a Ptolemeo Philadelpho: qui primus troglodyticen excussit amne qui arsinoen praefluit: ac Ptolemeon appellauit. Mox oppidum paruum est annu pro quo alii philiterias scribunt. Deinde sunt azarei: ex trogloditarum conubiis arabes ferunt insula sapirene: scitana: mox de deserto ad myos herino: ubi fons tados: mons eois: insula labbe. Portus multi. Berenicæ oppidum maris Philadelphi nomine ad q. iter a copto diximus. Arabes autem & gnebedei troglodyticæ: quam prisci michoen: alii midoen dixerunt. Mox peredactylos insulae ste nctyre aliquot alonnes non pauciores: cardamin. Topazos quæ gemmae nomen dedit. Sinus insulis referentur ex iis: quæ maren uocatur: aquosa quæ eratanos: sinentes. Regum it praefecti fuere. Inrorus candei: quos opiophagos uocant: serpenticibus uesci assueti. Neq. alia regio fertilior earum. Iuba qui uidetur diligentissime profectus hæc onisit in hoc tractu: (nisi exemplarium uitium est) berenicen alteram: quæ panchryos cognominata est. Tertiam quæ epidires insignem loco. Est enim sita in ceruice longeprocurrente ubi fauces rubri maris quattuor mil. d. pass. ab arabia distant. Insulae ibi cyte topazium ferens & ipsa ultra siluas ubi ptolemais a Philabelpho condita ad uenatus elephantorum: ob id epiterias cognominata iuxta lacum monoleum: hæc est regio secundo uolumine a nobis significata. In qua quadraginta diebus ante solstitium toridæ postea hora sexta consumuntur umbræ: & in meridiem reliquis horis cadunt. Cæteris diebus in septemtionem: cum in berenicæ quam primam posuimus ipso die solstitii sexta hora umbrae in totum assumentur: nihilq. adnotatur aliud noui. d. centum duo mil. passuum. In teruallo a ptolemaide res ingentis exempli. locuscq. subtilitatis inmensæ mundo ibi deprehenso cum indubitata ratione umbrarum. Erat osthenesq. mensuram terræ prodere inde coepit. Hinc asanium mare promontorium quod aliqui hispalum scripserunt. Lacus mandalum. Insula castris: & in alto multæ: in quibus testudo plurima. Oppidum face. Insula dephindis. Oppidum aduliton. Aegyptiorum hoc serui a dominis profugi condidere. Maximum hic emporium troglodytarum etiam æthiopum. Abest a ptolemaide quinque dierum nauigatione. Defertur plurimum ebur. Rhinocerotum cornua. Hippopotamorum coriaceltium: testudinum spingia: mancipia. Supra æthiopes arrocheras insula: quæ alien uocatur. Item bacchias: & antibachias. & stratioren. Hic in ora æthiopiæ sinus incognitus: quod admiratur cum ulteriora mercatores scrutentur. Promontorium in quo est fons cutius expetitus nauigantibus. Ultra sidis portus decem dierum remigio ab oppido adulitarum distans. In eum a troglodytis myrra confertur. Insulae ante portum duæ pseudopylae uocantur: interiores totidem pylæ. In altera stellæ lapidæ lituris incognitis. Ultra sinus abalitus. Insula diodori: & alia desertæ. Oppidum gaza: promontorium & portus mossilicus: quo cynnamomum deuehitur. Hucusq. Sefostris exercitum duxit. Alii qui unum æthiopiæ oppidum ultra ponunt in littore baragaza. A moselite promontorio atlanticum mare incipere uult iuba: præter mauritanias suas: gadis usq. nauigandum choro. Cuius tota sententia hoc in loco subtrahenda non est. A promontorio indoru quod uocatur leptæcara ab aliis drepanum propoit recto cursu præter exusta & malacho insulam. xv. mil. pass. esse. Inde ad locum quæ uocant sceneos. ccxxv. mil. Inde ad insula sadanum. cl. mil. pass. Sic fieri ad apertum mare. xviii. lxxxv. mil. Reliqui omnes propter solis ardorem nauigare posse non putauerunt. Quin & comertia ipsa infestant ex insulis arabes asyriae appellati quorum bubulos utres binos sternentes ponte pyriticam exercent sagittis uenenatis.

Caspis

hiolexa

ene dize

iberia
in anri
radve
mne

arctis

hormon

ophiophagi

ptolemais

xl

subæ

aduliton

Troglodim Myrra
orin/ lau

portus messilicæ

reata

qm

asyris

therothes

Gentes troglodytarum iuba tradit herotoas a uenatu dictas miræ uelocitatis sicut iththiophagos natantes ceu maris animalia. Bargenos: zageras: chalybas: laxinas: syreacas: daremas: domazenes. Quin & accolas nili a syene nõ æthiopum populos: sed arabum esse dicit usq; meroen. Solis quoq; oppidum quod non procul mēphi in ægypti situ diximus arabas conditores habere. Sunt & qui ulteriores ripæ æthiopiae auferant adnectantq; africa. Ripas autem incolere propter aquam. Nos relicto cuiq; arbitrio intelligendi oppida quo traduntur ordine utrinq; ponemus. A syene & prius arabiz latere gens cataduppi. Deinde syeni tæ oppida tacomplon: quam quidam appellarunt thathicen: araman: selamon: sandura: nafadum anaundoma: cum arabe: beta: & bochiana: leuphitorga: tanta: senec: mechchidita: noa: gophoa: gyfate: megeda: lea: rhēnia: nupfia: direa: pataga: bagada: dumana: thadara: in quo felix aurca pro deo colebatur. Boron in mediterraneo mallo proximum meroe: sic prodidit Bion. Iuba aliter. Oppidū hūm in mōte megaticos inter ægyptum & æthiopiā: quod arabes myrson uocauer. Deinde tacomplum: aranium: selanium: picne: mamuda: coram: bin. Iuxta eam bituminis fontē: hāmodata: profda: parenta: mama: tessāta: gallas: zoton: gaucomene: meumpidi: botas: endōda: cāmetas. Nomadas in tabernaculis uiuentes cyfā: pemmani: gadagaleni: paloi: primii: nuptii: deseleni: patini: grābreues: magafeni: segal: mala: cranada: dēna: cadeumna: thena: batha: alana: macua: scāmos: goram. In insula ab iis ab Alcaxdro calim: sereni: mallos: agocen. Ex africa latere tradita sunt eodem nomine tacopfos altera siue pars prioris mogora: sea: edosa: pelenaria: epyndis: magufa: bauma: linitima: spyntuna: sydopta: gēfoa: pindicitoria: cugoa: orfima: suafa: mauma: huma: urbuma: mulona quod oppidum græci hypatitō uocant. Pagoargas: zamnes: unde elephanti incipiant. Mamblia: berrefa: cetuma. Fuit quondam & epis oppidū cōtra meroe ante q̄ Bion scriberet delertum. Hæc sunt prodita usq; meroen ex quibus hoc tēpore nullū prope utiq; latere extat. Cæteræ multitudines. Nuper renunciauere principi. Neroni missi ab eo milites prætoriani cum tribuno ad explorandū inter reliqua bella æthiopicum cogitanti. Intrauere autem & eorum arma Romana Diui Augusti temporibus duce. P. Petronio & ipso equestri ordinis præfectoro. Aegyptus oppida eorum expugnauit quæ sola inuenierat quo dicemus ordine. Splēgin: primin: boccin: furūmin: cābulin: attenan: stadisin: ubi nilus præcipitans se fragore auditum accolis aufert. Diripit & nepata. Longissimi autē a syene progressus. d. ccc. lxx. mil. pass. Nec tamen arma romana solitudinē ibi fecerūt. Aegyptiorū bellis attrita est æthiopia uicissim imperitandq; seruiendq; clara & potens etiā usq; ad Troiana bella Mēnone regnante. Et syriæ imperitasse eam nostrorū littore ætate regis cephei patet. Andromadæ fabulis. Simili modo & de mensura eius uaria prodidere. Primus Daliō ultra meroe longe subuectus. Mox Aristocreon: & bion: & basilis: Simonides minor etiam quinquēnio in meroe moratus cum de æthiopia scriberet. Nam & Thimosthenes classium Philadelphi præfectus sine mensura dierum. lx. a syene meroen iter prodidit. Eratosthenes. d. c. mil. xxv. Artemidorus. d. c. mil. Sebopus ab ægypti extremis sexdecies. lxxv. mil. pass. proxime dicti. lxx. Verū omnis hæc finita nuper disputatio est: quoniam a syene. d. ccc. lxxii. mil. Neronis exploratores renunciauere his modis. A syene hieranificamenon. lii. mil. pass. Inde tania. lxxv. mil. pass. suum regione enominatō. Aethiopum primi centum uiginti mil. Pitaram uiginti quinq;. Tergedum. cvi. mil. Insulam gagauden esse in medio eo tractu. Inde primū uisus aues pfiatōs: & alteram quæ uocatur artigula: animal spingion: tergedocynocephalos. Inde nabatha. lxxx. mil. Oppidum id paruum inter prædicta solum. Ab eo ad insulam meroen. ccc. lx. mil. Herbas circa meroen demū uirdiores siluarumq; aliquid apparuisse rhynocerotum elephantorumq; uestigia. Ipsum oppidum meroen ab introitu insulæ adesse. lxx. mil. pass. Iuxtaq; aliam insulam tractu dextro subeūtibz alueo quæ portum faceret. Aedificia oppidi pauca. Regnare fœminam Candacem: q̄ multis iam annis nomen ad reginas transit. Velubrum Hāmōnis est ibi religiosum: & toto tractu sacella. Cæterum cum potirentur rerum æthiops: insula ea magnæ claritatis fuit. Tradunt armatorum. ccl. mil. dare solitam: artificum. liii. mil. alere. Reges æthiopum. xlv. Et hodie traduntur.

¶ Multiformes & miræ hominum effigies.

¶ Ca. XXX.

UNiuerfa uero gens etheria appellata est: deinde atlātia: Mox a Vulcano filio Aethiopsæ Aethiopia. Animaliu hominūq; effigies nostriferas circa extremitates eius gigni minime mirū artifici ad formanda corpora effigiesq; celadas mobilitate ignea.

tabes a syene usq;
exocen

felis

grandes in taberna
to inuenio

eram stramynon
mā lxxij. m.

altera que uocat
regula animal spm
n'a tergedo

Regina Candace
uabu Hāmōnis

art.

inde

Ferunt certe ab orientis parte intima gentes esse sine naribus: æquali totius corporis planitie. Alias superiore labro orbas: alias sine linguis. Pars etiam ore concreto: & naribus carrens uno tantum foramine spirat: potumq; calamis auene trahit & grana eiusdem auenæ sponte proueniens ad uescendum. Quibusdam pro sermone nutus motusq; membrorum esse. Quibusdam ante Ptolemæum latitum regem ægypti ignotus nili usus igni. Quibusdam & pygmeorum gentem prouiderunt ante paludes ex quibus nilus oriretur. In ora enim ubi deflunt continui. montes ardentibus similes rubent. Troglodytis & rubro mari a meroe tractus omnis qui supponitur a napta tridui itinere ad rubrum litus aqua pluvia ad usum compluribus locis seruat fertilissima regione quæ interest auri. Vltiora a tabuli æthiopum gens tenet. Deinde contra meroe megabari: quos aliqui adiabaras nominare apud habent Apollinis. Pars eorum nomades quæ elephantis uescitur. Et ex aduerso in africa parte macrobii. Rursus a megabariis mēones: & danelli: dierumq; xx. i teruallo critensi. Ultra eos dochi. Deinde gymnites semper nudi. Mox anderæ: mathioe: mesagebes: hiporeæ atrii coloris tota corpora rubrica illinunt. At ex africa parte medimni. Deinde nomades cynocephalorum lacte uiuētes: olabi: sārbotæ: q̄ octonū cubitorū esse dicuntur. Aristocreon lybie latere a meroe oppidum tolen dierum quinque itinere tradit. Inde di erum. xii. efar ægyptiorum oppidum: quo psammeti cum fugeret in eo produntur annis trecentum habitasse. Contra in arabico latere diaron oppidum esse eorum. Bion autem sapen uocat quod ille efar: & ipso nomine aduenas ait significari. Caput eorum in insula sem bobitin: & tertium in arabia sui. Inter montes autem & nilū symbari sunt phaliges. In ipsis uero montibus aschæ multis nationibus. Abesse a mari dicuntur dierū quinque itinere. Vi uunt elephantorum uenatu. Insula in illo sambritarum regioni parat. Ab ea nubci æthiopes dierum octo itinere. Oppidum eorū nilo impositum tenuissi sambri: apud quos quæ drupedes omnes sine auribus etiā elephantanti. At ex africa parte ptoemari tonéphox: qui canem pro rege habent motu eius imperia augurantes. Arulbi oppido lōge a nilo sito. Posteo achisarina: phariges marigerri casantari Bion & alia oppida in insulis tradit. A sembobiti meroen uersus dierum toto itinere. xx. Proximæ insule oppidum sebaritarum sub regina. Et aliud a sara. Alterius oppidum dandē. Tertiam medoen uocant in qua oppidum asel. Quartam eodem quo oppidum nomine garoden. Inde paropas oppidum. Nauos modūda: mādatini: secād uni: colligati: secanda: nauetabæ: cumi: agrospi: ægyptiani: cād roga: ri arabū summorū. Regio supra sirbitū ubi deflunt montes traditur a quibusdam habere maruimos æthiops niscastes: niscitas: quod significat ternū & quaternum oculorum uiros: non quia sic sit: sed quia sagittis præcipua contemplatione utitur. Ab ea uero parte nili quæ supra syrtis maiores oceanūq; meridianum protenditur dalion uocatos esse dicit pluvia tantum aqua uidentes ciferos: longoporos. Ab eo calicibus dierū quinque itinere usibales eos: ifuelos: perusios: ualios: cispios: Keliq; d: ferta. Deinde fabulosa ad occidentem uersus nigroæ: quorū rex unū oculū habeat in frōte. Agriophagi patherarū & leonū carnis maxime uiuētes. Pāphagi oia mādentes. Antropophagi humana carne uescētes. Cynamolgi caninis capitibus. Arthabathitæ quadrupedū ferarū modo uagi. Deinde hesperia: spei sorgi quos in mauritanicū confinio diximus. Pars quædam æthiopū locustis tantum uiuit fumo & sale duratis in annua alimenta quadragesimū uite annum nō excedunt. Aethiopū terrā uniuersam cum mari rubro patere in longitudinem semel & uities. lxx. mil. pas. in latitudinem cum superiore ægypto duodecies. xcvii. M Agrippa existimauit. Quidam lōgi tudinem ita diuiserunt. A meroe sirbitum. xv. dierum navigatione. Ab ea. xii. ad dabellos. Ab his ad oceanū æthiopicū. vi. dierū iter. In totū enim ab oceano ad meroen. d. cc. mil. xxv. mil. pas. esse inter auctores fere cōuenit. Inde syenē q̄tum diximus. Sira est æthiopia ab oriente hyberno ad occidentē hyberno. Meridiano cardine silue hebeno maxime uirent. meridiana eius parte imminens mari mons excelsus æternis ardet ignibus ænoncaunia dictus a greno a quo navigatio quatridui ad promontoriū quod hesperionceras uocatur confine africa: iuxta æthiopias & hesperios. Quidā & in eo tractu modicos colles amæna opacitate uestitos ægypanum satyrorumq; produnt.

Tonéphox (ane pro rege habent

Agriophagi
Panthophagi
Antropophagi
Cynamolgi

Infulas toto eo mari & Euphorus cōplures esse tradit & Eudoxus & Thimostenes:

Clitarchus uero Alexandro regi renunciata ad eo diuitem: ut equos incolæ talentis au-
 ri permutarent. Alteram ubi facer mons opacus silua repertus esset distillantibus arbori-
 bus odore miræ suauitatis. Contra sinum persicum cernem nominatur insula aduersæ æti-
 opia: cuius neq; magnitudo neq; interuallum a continente constat. Aethiopias tatum po-
 pulos habere traditur. Euphorus auctos est a rubro mari nauigantes in eam non potest pro-
 pter ardores ultra quasdam colūnas (ita appellantur parua insula) prouehi. Polybius in ex-
 trema mauritania contra montem atlantam a terra stadia. viii. adesse prodidit cernem. Ne-
 pos Cor. ex aduerso maxime carthaginis a continente pass. mil. non amphorem circuitum
 ii. mil. Traditur & alia insula contra montem atlantem: & ipsa atlantis appellata Ab ea quo-
 que dierum nauigatione solitudines ad æthiopas hesperios: & promontorium quod uoca-
 mus hesperionceras. Inde primum circumagente se terrarum fonte in occasum ac mare at-
 lanticum. Contra hoc quoque promontorium gorgones insulae narrantur. Gorgonum quo-
 dam domus bidui nauigatione distantes a continente ut tradit Xenophon Lamplacenus.
 Penetrauit in eas Hano pœnorum imperator. Prodiditq; hirta fœminarum corpora uiros
 pernicitate euasisse. Duarumq; gorgonum cures argumenti & miraculi gratia in iunonis
 templo posuit spectatas usq; ad Carthaginem captam. Ultra has etiamnum duæ hesperie-
 des insulae narrantur. Adeoq; omnia circa hæc incerta sunt: ut Staius sebosus a gorgonū
 insulis prænauigatione atlantis dierum quadraginta ad hesperidum insulas cursum pro-
 diderit: ab iis ad hesperionceras unius. Nec mauritaniae insularum cercior fama est. Paucas
 modo constat esse ex aduerso autologum a luba repertas in quibus getulicam purpuram
 tingere instituerat.

De fortunatis insulis.

Ca.

XXXII.

Sunt qui ultra eas fortunatas putant esse quasdam & alias: quarum numero idem se-
 bosus etiam, spatia complexus iunoniam abesse a gadibus. d. ccl. mil. passuum tradit
 Ab ea tantundem ad occasum uersus pluuiialiam caprariam. In pluuiialia nõ esse
 aqua nisi ex imbribus. Ab iis. ccl. mil. passuum. Fortunatas cõtra leuam mauritaniae. octocē-
 tum mil. passuum. Oram solis uocari in conualle a conuexitate & planatiam a specie con-
 uallis circuitu trecentum mil. passuum. Arborum ibi proceritatem ad centum quadragina-
 ta quattuor pedes adolefcere. Iuba de fortunatis ita inquisiuit: ut sub meridiem positas
 esse prope occasum a purpurariis. d. ccxxv. mil. passuum. sic ut. ccl. supra occasum nauigef.
 Deinde per trecentum septuagintaquinque mil. passuum ortus petatur. Primã uocari um-
 brion nullis ædificiorum uestigiis: habere in montibus stagnum: arbores similes ferulae: ex
 quibus aqua exprimat ur ex nigris amara: ex candidioribus potui iucunda. Alteram insu-
 lam iunoniam appellari: In ea ædiculam esse tantum lapide extructam. Ab ea in uicino eoa-
 dem nomine minore. Deinde caprariam lacertis grandibus refertam. In conspectu earum
 esse niguarã quæ hoc nomē accepit a perpetua niue nebulosam. Proximam ei canariã uo-
 cari a multitudine canū ingētis magnitudinis. Ex quibus perducti sunt a Iuba duo qui ap-
 parent ibi uestigia ædificiorum. Cum autem copia omnes pomorum & auium omnis gene-
 ris abundant hanc & palmētis cariotas ferentibus ac nuce pinea abundare. Esse copiam quoque
 mellis papirum quoque & siluros in annibus gigni. In festam eas belluis quæ expellant ur a
 sidue putrescentibus. At abunde terrarum in traetra indicato collecta in arēum mē-
 sura æquior uidetur.

Terræ per mensuras computatæ digestio.

Ca.

XXXIII.

Polybius a gaditano freato longitudine directo cursu ad os mæotis. xxxiiii. xxxviii.
 mil. d. pass. prodidit. Ab eodem iitio ad orientem cursu recto. Siciliam. xii. c. lx. mil.
 pass. Cretam trecentum septuagintaquinque pas. Rhodum. clxxxvii. d. pas. Chelido-
 nias tantūdem. Cyprum trecentum uiginti quinque pas. Inde Syriæ Seleuciam pieriam. cxv.
 pas. Quæ computatio efficit uicies ter. xl. mil. passus. Agripia hoc idem interuallum a fre-
 to gaditano ad sinum persicum per longitudinem directam. xxxiiii. xl. c. mil. pas. taxat. In-
 quo haud scio an sit error numeri: quoniam idem a siculo, freato alexandriam cursus. xii. cl.
 mil. pas. tradidit. Vniuersus autē circuitus per sinus dictos ab eodē exordio colligit intra
 mæotim lacū. clvi. mille pas. Artemidorus adiecit. d. cclvi. mil. pass. Idē cū mæotide. clxxxiii.
 xc. pas. esse tradit. Hæc est mensura inermium & peata audacia fortunam prouocantium

gorgones insula

Gorgadim

epheides insula

miliaria

Iudodis

hominum. Nunc ipsarum partium magnitudo comparabitur utcunq; difficultatem affert auctorum diuersitas. Aptissime tamen spectabitur ad longitudinem latitudine addita. Est ergo ad hoc prescriptum europae magnitudo. lxxxi. mil. pass. Africae ut media ex omni uarietate prodentium sumatur computatio. Efficit longitudo. xxxvii. xlviii. mil. Latitudo qua colitur usq; cel. mil. passu. excedit. Sed quoniam a cyrenaica eius parte. d. cccc. mil. passuum eam fecit Agrippa. Deserta neq; ad garamantas neq; qua noscebantur conplectens uniuersam mensuram quae uenit in computatione. xlvi. cviii. mil. pass. efficit. Africae longitudo in cōfesso est. lxiii. mil. d. ccl. pass. latitudo sane computetur ad aethiopico mari alexandriam iuxta nilum sitam: ut per meroen & syenen mensura curat. xviii. lxxv. mil. pass. Apparet ergo europam paulominus dimidia astra parte maiorem esse quam asiam. Eandē altero tanto & sexta parte africae ampliorem q̄ africanam. Quod si misceantur omnes sume liquido patebit europam totius terrae tertiam esse partem & octauam paulo amplius. Asiam uero quartam & quartadecimam. Africanam autem quintam & insuper sexagesimam. His addemus etiam uisum graecae inuentionis sententiam uel exquisitissimae subtilitatis ut nihil desit in spe dandō terrarum situ. indicatisq; regionibus noscatur: & quae cuiq; earum societas sit siue cognatio dierum ac noctiu. quibusq; inter se pares umbrarū & aequa mundi conuexitas. Ergo reddetur hoc etiam: terrarū uniuersa in membra caeli digeretur. Plura sunt autē hae segmenta mudi: quae nostri circulos appellauerunt: graeci paralelos.

europa paulo minus dimidia parte Asia maioreq; Asia

Digestio terrarum in paralelos & umbras pares. Ca. XXXIII.

P Rincipium habet indiae pars uersa ad austrum. Patet usq; arabiam & rubri maris ac ycolas. Continentur gedrosi: persae: carmani: elimae: parthiae: arianae: susiana: thesopotaemia selucia cognominata. Babylonia: arabia ad petras usq;. Syria cele: pelusium aegypti. Inferiorq; ora quae uocatur alexandriae africae maritima. Cyrenaica oppida oram. Tapsus: hadrumentum: elipea: carthago. Vtica utraq; hippo. Numidia mauritania utraq; atlanticum mare: colunae Herculis. In hoc caeli circūplexu aequinoctii die media umbilicus quem gnomonem uocant septem pedes longus: umbram non amplius quattuor pedes longam reddit. Noctis uero dieiq; longissima spatia horas. xiiii. aequinoctiales habet breuissima et contrario decem. Sequens circulus incipit ab india uergente ad occasum: uadit per medios parthos persepolin: citima: persidis: arabiam: citeriorem iudaeam: libani montis ac ycolas. Amplectitur babylonem: ydumaeam: samariam: hierosolimam: ascalonem: ioppam: caesarem: phenicem: prolemaide: sidonē: tyrum: beritū: botrin: tripolim: bybliā: antiochia: laodiceā: seleucia: ciliciae: maritima: cyprum: austrinam: cretam: lylibeum in sicilia. septemtrionalia africae & numidia. Umbilicus aequinoctio. xxxv. pedum umbram. xxiiii. pedes longā facit. Dies autem noxq; maxima quattuordecim horarum aequinoctialiu est accedente uis quinta parte unius horae. Tertius circulus ab indis timauo proximis oritur. Tendit per caspias portas mediae proximas cataoniae: cappadociam: taurum: amanum: issum: cilicias portas solos: tharsum: cyprum: pisidiā: pamphiliam: syden: lycania: lyciam: patharā: xanthū: caunum: rhodum: eoum: halyarnasum: gnidū: doridum: delū. cycladas medias: cithiu: maleā: argos: laconia: elin: olympia: messeliam: peloponnesum: syracusas: catinā: siciliam mediam: sardinia: austrina: carceiam: gades. Gnomonis cunctarū umbrarum. lxxvii. unciarum faciunt. Longissimus dies est aequinoctialium horarū. xiiii. atq; dimidia cum. xxx. parte unius horae: Quarto subiacent circulo quae sunt ab altero latere timauū. Cappadociae austrina galatia: mysia: gardus smyrna: sypilus: emolus mons lydiae caria: ionia: tralis: colophon: ephefus: miletos: samos: chios: icariū mare: cyclades septentrionales: athenae megara: corinthus: sicyon: achaia: patarae: isthmus: epirus. septemtrionalia: sicilia: narbonensis galliae exortia: hispaniae maritima a carthaginē noua & inde ad occasum. Gnomoni uigintiunū pedum respondent umbrarū uiginti septem pedum. Longissimus dies habet aequinoctiales horas quattuordecim & duas tertias unius horae. Quinto continentur segmento ab introitu caspii maris baetria: hyberia: armenia: mysia: phrygia: hellepontus: troas: tenedus: abidos: secpis: ilium: idamōs cizicum: sapsacum: sinopae: amisum: heraclea in ponto: paphlagonia: letmus: imbrus: thalysus: castrandria: thessalia: macedonia: larisa: amphipolis: thessalioicae: pella: edesus: beroea: pharsalia: caristum: euboea: boeotum: chalcis delphi: acarnania: aetholia: appolonia: brundisium: tarentum: tuci: locri: regium: lucani: neapolis: puteoli: thufum: mare

omnia

imāo

lyne
doxia thii
Cythius
renni unia umbra

imāi

paphlagonia

77

corfica: baleares: hispania media: Gnomoni septem pedes umbris sex. Magnitudo diei sū-
ma horarum æquinoctialium quindecim. Sexta compræhensio qua continetur vix roma
amplectitur caspias gentes caucasum: septentrionalia armenia: appolloniæ supra rhy-
dum: nicomediam: niceam: chalcedonem: bizantium: lysimachiam: cheronefium: melan-
finum: abderam: samothraciam: maroneam: oenum: besciam: thraciam: mediam: peoniam:
illyrios: dyrrachium: canusium. Apulix extima. Campaniam: & ethuriam: pisas: lunam: lu-
cam: Genuam: liguriam: antipolim: massiliam: narbonem: tarraconem: hispaniam: tarroco-
nensem: mediam: & inde per lusitaniam. Gnomoni pædes nouem umbræ octo. Longissima
diei spatia horarū æquinoctialium. xv. addita nona parte unius horæ: aut ut Nigidio pla-
cuit quinta. Septima diuisio ab altera caspii maris hora incipit. Caditq; supra callatim: bos-
phorum: boristhenem: stonios: thracix auersa: triballos illyrici reliqua: adriaticum mare: aq-
leam: altinum: Venetiam: Vincentiam: Patauium: Veronam: Cremonam: Rauénam: Anco-
nam. Picenum: marois: pelignos: fabinos: umbriam: Ariminum: Bononiam. Placentia: Me-
diolanum: omniaq; ab apennino. Transq; alpes galliam: aquitaniam: ueniam: pireneum: cel-
tiberiam. Umbilico. xxxv. pedum umbræ. xxxvi. Ut tamen in partē uenetix exequetur um-
bra gnomoni. Amplissima dies orarum æquinoctialium. xv. & quintarum partium horarū
trium. Hactenus antiquorum ex acta celebrauimus. Sequentium diligentissimi quod su-
perest terrarum tribus assignauere segmentis. A tanai per mæotini lacum & sarmatas usq;
boristhenem: atq; ita per dacos partemq; germania: gallias oceani littora amplexi: quod eēt
horarum. xvi. Alterum per hyperboreos & britaniam horarum. xvii. Postremo scythicū a rhi-
phis iugis in thilem: in quo dies continuarentur (ut diximus) noctesq; per uices. Idem &
ante principia quæ fecimus posuere circulos duos. Primum per insulam meroem & prole-
maiden in rubro mari ad elephantorum uenatus conditam ubi longissimus dies. xii. hora-
rum esset dimidia hora amplior. Secundum per syenem ægypti euntem: qui esset horarū
xiii. Idemq; singulis dimidia horarum spatia usq; ad ultimū adiacere circulis & hactenus
de terris.

CAII PLINII SECVNDI NATVRALIS HISTORIE LIBER. VII.

PROEMIVM.

De animalibus.

VNDVS ET IN EO TERRAE GENTES MARIA:
insulæ: insignes urbes adhuc modum se habent. Animam
tium in eodem natura nullius prope partis cōtemplatione
minor est. Si quidem cū oīa exequi humanam nequeat aiūs.
Principiū iure tribuet homini: cuius causa uidet cuncta alia
genuisse natura: magna & sæua mercede cōtra tanta sua mu-
nera: ut nō sit satis æstimare parens melior homini an tristi-
or nouerca fuerit. Ante oīa unū animatiū cūctorum aliena
alienis uelut opibus: cæteris uariæ tegumenta tribuit: restas
cortices: coria: spinas: uillos: setas: pilos: plumā: pēnas: squa-
mas: uellera. Trūcos etiā arboreseq; cortice interdum gemino a frigoribus & calore tu-
tata est. Hominem tantum nudum & in nuda humo natali die abiicit ad uagitus statim &
ploratum: nullūq; tot animalium aliud ad lachrimas: & has protinus uite principio. At her-
cule risus præcox illi & celerrimus ante quadragesimum diem nulli datur. Ab hoc lucis
rudimento quod ne feras quidem inter nos genitas uincula excipiunt: & omnium mem-
brorum nexūs: atq; infelicitèr natum iaret manibus pedibusq; deuinctis flens. Animal cæ-
teris imperaturum: & a supplicis uitam auspicatur: unam tantū ob culpam quia natū est.
Heu clemētia ab iis iustis existimantium ad superbiam se genitos. Prima rōboris spes p-
mūq; temporis munus quadrupedi similem facit. Quando homini incessus: quādo uox:
quando firmus cibus os: quādiū palpitans uertex. Summè inter cuncta animalia imbe-
cillitatis indicium. Iam morbi tot atq; medicina: tot contra mala excogitata: & hæc quoq;

Tomos

Tomos et
intercedit

Tomos
intercedit
Tomos
intercedit

contra Superbia homi

Tomos

subinde nouitatis uicta: cetera sentire naturā suā. Alia pnicitatē usurpare: alia prepetes uolatus: alia uires: alia naie. Homine scire nihil sine doctrina: nō dari nō ingredi: nō uesci: breuiterq; nō aliud naturā spē q; fllere. Itaq; multi exutere q; nō nasci optimū cēserēt: aut q; ocissime aboleri. Vni amantia iuctus ē datus. Vni lux uicta: & quē dnumeralib; modis ac p; singula mēbra uini ambitio. Vni auaritia. Vni infamia fieri q; inuenerit. Vni supstitio. Vni sepultura cura: atq; etiā post se defutura. Nulli uita fragilior. Nulli rerū oī um libido maior. Nulli paor cōfusor. Nulli rabies acrior. Deniq; cetera animātia i suo genere pbe de gūt. Cōgregari uidemus & stare cōtra dissimilia. Leonū feritas iter se nō dimicat. Serpen tū morsus nō perit serpetes. ne maris qdē beluæ ac pices nisi induerla genera seuiuit. At hercule non homni plurima ex homine sunt mala.

Genium mirabiles figuræ.

Ca. I.

T de uniuersitate qdē generis humani magna ex parte in relatione gētiū diximus. Neq; enī ritus moresq; nūc tractamus. Innumeri sūt totidē pene quot sūt hominū cœtus: Quædā tamē nō omitte dā dūcō: maximeq; lōgius a mari degentiū. In qbus pdigiosa aliqua & incredibilia multis uisū iri haud dubito. Quis enī æthiops autē q; cœne ret credidit: aut cui nō miraculo ē cū primū i notitiā uenit: Quamulca fieri nō posse pitufq; sint facta iudicatur. Naturā uero rerū uis atq; maiestas i oibus momentis hie caret: hiquis modo pres eius ac nō totā cōplectatur animo. Ne pauones aut tigrū pātherarūq; maculas & tot aialū picturas cōmemore: paruū dictū: sed in seum æstimatione: tot gētiū sermōes: tot lingua: tāta loquēdi uarietas: ut externus alieno: pene nō sit hominis uice. Iā i facie uul tuq; nostro cū sint. x. aut paulo plura mēbra nullas duas i tot milibus hoīnū idicretas cō figies existere. Quod ars nulla in paucis numero pster affectado. Nec tamē ego i pleriq; eorū obstringa fide meā: pōnūsq; ad audoies relegabo: qui de dubiis rogentur omnibus. Mōnet si falsidio græcos sequi tanto maiore eorū diligētia uel cura uerpitiore.

De Scythiis & aliarū diuerfitatem gentium.

Ca. II.

Se scytharū genera & quidē plura: quæ corporibus humanis uelceretur idicauit. In se. Id ipsū incredibile fortasse in cogitemus i medio orbe terrarū ac scilia & italia fuisse gētes huius mōstri: cyclopas & lestrigonas: & nuprime trāsalpes hominē imo clari gētiū earū more soliti: quod paulo amādēdo abest. Sed & iuxta eos qui sūt ad septen trione uerū haud peul ab ipso aquilonis exortu spec usq; eius dicto: quē locū gēslitron ap pellat pducunt animāsp; quos diximus uino oculo i frōte media i signes: quibus assidue bel lū esse circa metalla cū gryphis ferarū uoluci genere quale uulgo traditur: erūete ex cu niculis aurū mira cupiditate & feris custodictibus & animalis rapiētib; multi sed maxi me illustres Herodotus & Aristetas Procnēsius scribūt: sup illos aut antropophagos scy thas i quadā cōualle magna imā mōtis regio est: quæ uocatur abarimō: in q̄ siluestres ui uēt hoies auerlis post crura plātris eximie uelocitatis: passim cū feris uagātes. Hos in alio nō spirare cælo: ideoq; ad finitimos reges nō pertrahi. Neq; ad Alexandrū magnū ptractos Beton itinerū eius mēcos pdidit. Priores antropophagos quos ad septētrione esse diximus x. diēri itinere supra borysthene annē ossibus humanorū capitū biber. Cutibusq; cū ca pillō p balrelibus ante pectora uti lignonis Nicēsis. Idē i albania gigni quōsdā glauca ocu lorū acie: pueritia statī canos: qui nōcū plusq; iterdiu cernāt. Idē iterē diēri. x. supra bory sthene sauronatas tertio die cibū cape semp. Crates Pergamēnus i hellepontū circa parū gen? hominū fuisse tradit: quos ophiogēnes uocat: serpetū ictus cōtractū leuare solitos: & manu iposita uenena extrahere corpori. Varro etiā nūc esse paucos: ibi quorū saluā cōtra tē serpetū medecatur. Similis & i africa gens pnyllorū fuit ut Agatharchides scribit a pnyl lō roge dicta cuius sepulcrū i parte syrtiū maiorū ē. Horū corpori i gētiū fuit uirus exitia le serpetibus: ex cuius odōre sopiret eas. Nos uero liberos genitos prius obiciēdi sēuissim is earū. Eoq; genere pudicitia cōiugū experiēdi nō pfugitibus adulterino sūguie natos tē serpetū medecatur. Hæc gens ipsa quidē ppe itereptione sublata c a nalāmōnis: qui nūc tenet hās sedes. Genus tamē hoīum ex iis qui pfugerāt: aut cū pugnatū est abfuerāt: hoc neq; remāet i paucis. Simile & i italia marforū gēte durat: quos a Cyrēsis filio ortos ferūt: & ideo inesse iis uim naturalē eā. Et tamē omibus hoibus cōtra serpentes iest uenenū. Frūq; idas saluā ut feruentis aquæ cōtractū fugere. Quod si i fauces penetrauerit: etiā mori: Idq; maxie hu mani ieiunū oris. Supra nalāmōnas cōfinesq; illis machias androgynas esse utriusq; naturæ

Handwritten marginal notes on the left side of the page, including the word 'MORPHOSIS' at the top and various smaller annotations.

Handwritten marginal notes on the right side of the page, including the word 'publino' at the top and various smaller annotations.

iter se vicibus coeuntes Calliphæas tradit. Aristotiles adicit dextrâ manâ iis uirile: leuâ mâr
 liebrt esse. In eadê africa familias quasdam effasciatiû Ifigonus & Méphodorus tradit. Quas
 laudatione iterat probata arefcâr arbores: emoriatur i fates. Esse eiuſdê generis i tribalis
 & illyris adicit Ifigonus: qui uis u quoq; effascinêr iterimâque quos diutius itueat: ira
 tis præcipite oculis: quod eorû malû facilius scire puberes. Notabilis esse: q; pupillas bi
 nas i oculis singulis habeât. Huius generis fœminas i scythia quæ uocantur uitia prodit
 Apollonides. Philarcus & in pôto tibiorû genus: multosque alios eiuſdê naturæ quosq; no
 tas tradit i oculo altero geminâ pupillâ: i altero eq; effigie. Eodê præterea nô posse mergi:
 nec ueste quidê de grauaros. Haud dissimile iis genus pharvacû i æthiopia pdidit Damon
 Quorû sudor tabe cõcactis corporibus afferat. Fœminas quidê oës ubiq; uisû nocere: quæ
 duplices pupillas habeant Cicero quoq; apud nos auctor est. Adeo naturæ cû ferarû more
 uelcedi humanis corporibus i hoïem rabiê genuisset: gignere i toto corpore & quoridam
 oculis quoque uenena placuit: ne qd usqua mali esset quod i hoïe nô esset. Haud pcul ur
 be roma i faliscoiû agro familiæ tradit pauca quæ uocatur hirpiæ: quæ sacrificio æno quod
 fit ad montê foradê Apollini super ambrusâ ligni struê abulâtes nô adurunt. Et ob id ppe
 tuo fenarufcõsulto militiæ oïumque aliorû munêq; uacatione habêt. Quorûdâ corpori par
 tes nascitur ab aliq; mirabiles: Sicut pyrrho regi pollex i dextro pede cuius tactu lyenosis
 medebatur. I huc cremari cû reliquo corpore nô potuisset tradit. Cõditûq; loculo in tẽplo.
 Præcipue idia æthiopiûq; tradit miraculis scatur. Maxima i idia gignunt aialia. Indictio
 sunt canes grãdioreſ cæteris. Arbores quidê tate proceritatis traditur: ut sagittis supera
 ri nequeat. Nec facit ubertas solitè peries cælia: aquarû abundantia si libeat credere ut sub
 uia ficu turmæ cõdatur equitû. Arûdines uero târã proceritatis ut singula internodia al
 tæo nauigati ternos interdû hoies ferât. Multos ibi quina cubita cõstat longitudo i exce
 dere. Nô expuere. Nô capitis: nô dentium aut oculorum ullo dolore affici. Raro aliarû corpo
 ris partiu. tâ moderate solis uapore durari. Philosophos cog quos gygnosofiphistas uocant
 ab exortu ad occasu persitare cõtuêtes solê i mobilibus oculis. Feruētibus harenis toto die al
 ternis pedibus i sistere. In môre cui nomê est millo hoies esse auerſis plâtis octonos dygitos
 i singulis pedibus habêres auctor est Megasthenes. In multis aut môribus genus hominû
 capitibus caninis ferarû pellibus uelari pro uoce latratû edere: unguibus armatum uenatu
 & aucupio uesci. Horû supra. cxx. mil. fuisse produntur. Cæstias scribit i quadâ gente idia
 fœminas semel i uita parere: genitosq; cõfestim canescere. Itê hominû genus q; monosceli
 uocaretur singulis cruribus miræ pnicitatis ad saltû. Eodêq; scio pòdas uocari qui i ma
 iore æstu humi iactêtes resupini umbra sc pedû protegât Nô lóge eos a troglodytis abesse.
 Rursus q; ab iis occidêr: uesus quosdã sine cruce: oculos i humeris habêres. Sût & faty
 ri subfolanis indorû môtibus: cartadulorû dicitur regio: pnicissimû aiâl tâquã quadrupe
 des tâ recte currêtes: humana effigie ut propter uelocitatê nisi senes aut a gri nô capiatur.
 Choromadarû gêtê uocat. Tauron siluestre sine uoce: stridoris horêdi: hirtis corporibus:
 oculis: glaucis: dentibus caninis. Eudoxus i meridians india: uiris plâtas esse cupitales. Fœ
 minis adeo paruas ut struto pòdes appellêtur. Megasthenes gêtê iter nomadas indos nariû
 loco foraminâ tarum habetum: angustum modo loripedê: uocari scyrtias. Ad extremos fines
 india ab oriente circa fontê gangis aſtomorû gentê sine ore: corpore toto hirtâ uestiri frõ
 diû lanugine: halitu tantû uiuêrê & odore quæ naribus trahât. Nullû illis cibû nullûq; pò
 rû. Tãtû radicû florûq; uarios odores siluestriû malorû: quæ secû portât lógiore itinere: ne
 desit olfactus. Grauiore paulo hodore haud difficulter examinâri. Super hos extrema i pre
 môriû spithamæi pygmæi narratur: ternas spithamas longitudine hoc ê ternos dodrâtes nô
 excedêtes. Salubri celo sêperq; uernâte: môtibus ab aq; lone oppositis: quos a gruibus iſe
 stan Homerus quoq; prodidit. Fama ê i fidêtes arietû caprarûq; dorsis armatos sagittis ue
 ris tẽpore uniuerso agmine ad mare descêdere: & oua pullosq; earû halitû consumere: ter
 nis eâ expeditione mēſibus cõfici: aliter futuris gregibus nô resisti. Casas eorû luto pēnsq;
 & ouorû putaminib; cõstrui. Aristoteles i cauernis uiuere pygmæos tradit. Cætera de his
 ut reliq;. Cirus idorû genus Ifigonus tradit anis ceteris q; dragenis uiuere. Item æthiops
 macrobios & seras existimât: & q; athon môtê icolat. Hos quidê q; uiperinis carnibus alan
 tur: itaque nec capiti nec uestibus cog; noxia corpori iesse aialia. Onesicritus. qbus i lotis
 idia umbræ nô sint. Corpora hominû cubitoz quinû & binorû palmarû existere: & uiuere

De fastinacior

Ammonis pythoi
 uiribus ambulantes
 (Tand) hinc dicitur qd
 hinc dicitur qd
 ueniunt calores ut
 res in hoi medu
 Te lege fœmin colu
 rari paribom lepro
 in dio: hinc mory q
 1 p q 6 p hinc m
 3 p hinc a albar

De qnq; rubres exere
idâ hinc mit

mbripedeo
facie plurib; ab e

uiper
 q; hinc p p
 q; hinc p p
 q; hinc p p

pygma: palma
 q; hinc calu
 de pygma: & b
 u

uiper
 oped et seras
 (Thy apu

Erit q
 melle
 p hinc m
 hinc p
 deli hinc
 noue
 hinc p
 hinc p
 bithy

que p hinc
Dolm hinc

Eugeniolo

uiper
p p p

Doru
 q; p hinc
 p hinc
 hinc
 hinc

q; hinc
hinc
hinc

uiper
hinc
hinc

annos.cxxx.nec senescere: sed ut medio æuo mori. Crates Pergamenus idos q cētōs ānos
excedāt gymnēstas appellat nō pauci macrobios. Cretias gēcē ex iis q appellatur padora i
cōuallibus si tā ānos ducētōs uiuere: in iuuetā cādido capillo qui i senectute nigrescat. Cō
tra alios qdragenos nō excedere ānos iunctos macrobiis quouū femina: semel pariat. Idq
& Agatharchides tradit. Præterea locustis eos ali: & cē plices: mādorū nomē iis dedit Cly
tarchus & Megasthenes: tricētōsq eorū uicos ānumerāt. Fœminas septimo ætatis āno pa
rere: senectā quadragesimo āno accidere. Artemidorus i taprobāna i iulā lōgissimā uitā si
ne ullo corporis lāgore tradit. Viros indorū quōsdā cū feris coire: mixtolq & semiferos
esse partus. In colinguis euadē idē gēte qui quēncēs cōcipere fœminas: octauū uitæ ānuū
nō excedere. Et alibi cauda uillosa hoies nasci pnicitatis eximæ. Alios auribus totos cōte
git. Soritas ab idis arabis flumius disternitur. Ii nullū aliū cibū nouere q pisciū: quos ungui
bus dissectos sole torreat: atq; ita panē ex iis faciūt. ut refert Clitarchus. Troglodytas sup
æthiopia uelociore esse equis Pergamēnis Crates. Itē æthiopus octona cubita lōgitudine
excedere: sibotas uocari gēte cā nomadū æthiopū secūdū flumē astragū ad septentrionē
uēgētē. Gēs memimīnōrū appellata abest ab oceano diērū itinere. xx. Animalū quæ cyno
cephalos uocamus lacte uiuūt. quorū armētā pascit maribus interēpis pteriq; lobolis cā. In
africā solitudinibus hominū species obuix subidē fiūt: momentōq; euanesūt. Hæc atq; ta
lia ex hominū genere ludibria sibi: nobis miracula īgeniosa fecit natura. Et singula qdē q
facit idies aut ppe horas qs enumerare ualeat. Ad detegedā eius potētā satis sit iter pdi
gia posuisse species. Hic ad cōfessā i homine pauca. De pdiigiolis pibus. **Ca. III.**

A Ergeminos nasci certū ē Oratiōrū Curatiōrūq; exēplo. supra iter cōstetā ad ducēt
pterq; in ægypto: ubi fœtifer potu nilus. Proxie supremis Diui Augusti ānis Pau
sa quædā e plebe ostiē duos mares: totidē fœminas enixa famē quæ secura e portē
dit haud dubie. Repertur & i pelopōneso gminos qter enixa: maiorēq; partē ex omni eius
uixisse ptu. Et i ægypto septenos utero simul gigni auctor ē Trogus. Gignunt & uirileq;
sexus: quos hermophroditi uocamus: olim androgynos uocatos: & i pdiigiis habitos: nūc
uero in delictis. Pōpeiū magnū s ornamentis theatri mirabilis fama posūt effigies: ob id
diligētius magnorū artificiū ingeniū elaboratas. Inter quas legitur Euticæ a. xx. liberis ro
go illata tralis enixa triginta partus. Mucippe elephātū qd id iter ostēta ē. Nāq; & serpētē pe
perit iter inicitā maris belli ancilla. Multiformes pluribus modis iter mōstrā partus eduit
Cladius Cæsar scribit hippocetaurū i thesalia natū eodē die iteruisse. Et nos picipiatū
eius allatū illi ex ægypto i mellē uidimus. Est inter exēpla in uterū procinus reuersus i fana
laguntī quo anno ab Hannibale deleta est.

De mutatione sexus & geminis partibus. **Ca. IIIII.**

C X fœminis mutari i mares nō ē fabulosū. Inuenim⁹ i animalibus Licinio Crasso. C.
Cassio lōgino cons. Cassini puerū factū ex uirgie sub parētib; iussuque aruspiciū
deportatū i insulā desertā. Licinius Mutianus pdiēt uisū a se argis Aristōtē cui
nomē Arestus fuisse: nupsisse ēt. Mox barbā & uirilītatē puenisse: uxoreq; duxisse. Eius
dē sortis & smynæ puerū a se uisū. Ipse i africa uidi mutari i marē nuptiatū die. L. Costiciū
cuius tidis rānā. Editis geminis rarū esse aut puerperæ aut puerperū prætēritū alteri uitā. Si
uero utriusq; sexus editi sint gemini rariore utriq; salutē. Fœminas gigni celer⁹; mares q;
sicuti celer⁹ senescere. Saxpi⁹ uero: moueri mares i utero: & i dextra fere pre: i læua fami
nas cōstat. De hoie generādo: & pariedi tēpora p illustria exēpla a mētib; .vij. ad .xj. **Ca. V.**

A Ceteris animalib; statū & pariedi & ptus egerēdi tēpus ē. Homo toto āno & scerto
gigni spatio. Ali⁹ septimo mēse: ali⁹ octauo: & usq; ad inītia decimi undecimē q;
Ante septimū mensem haud unq; uitalis ē. Septimio nō nisi pridie postero ue pleni
sunt die aut i tertulūio cōcepti nascunt. T. i. statitiū i ægyptū ē & octauo gigni. lāqdē & i ta
lia talea ptus esse uitalis. Cōtra p̄sacorū opinionones uariāt hæc pluribus modis. Vestilia. C.
Herdiciā ac postea Pōponiū atq; orfisti clarissimoz ciuū cōiūx ex iis quattuor ptus enixa sē
pronū septimo mēse: genuit. Suillū Russū undecimo: Corbulonē septimo utriq; cōsulē.
Et postea Feloniā Cuii pncipis cōiugē octauo: In quo mēsi numero gētīs itra quadrages
simū diē maxīus labor grauidis. Quarto aut & octauo mēse leales i iis abort⁹. Malurus
auctor ē. L. Papiū p̄torē secūdō hærede lege agētē bonorū possessionē cōtra eum dedisse:
cū mater p̄tū. xiiii. mēsisbus diceret tulisse. qm nullū certū tēpus pariedi statutū uideretur.

Nullus uero tempore parienti statibus videtur

margin notes on the left side: cetera... vbi...

margin notes on the right side: *Cauda villosa*, *hemophroditi*, *Anallis Serpente pep*, *cauda argyria*, *Coelibus septimo mense*, *cesonia exor cprim*

De cōceptibus & signa sexus in grauidis p̄nētia ante p̄tū. ¶ Ca. VI.

A Cōceptu decimo die dolores capitis: oculorū uertigines tenebræq; fastidiū icibus: reduciatio itō: machi idices sūt hoīs i cōati. Melior color marē ferētī & faciliōr p̄tus & ingūiū leuis rumor. Primus atq; nonagesimo die motus. Sed plurimū lāgoris i utroq; se xu: capillū ḡmināte p̄tū & i plenilunio. Quod tēpus editos quoq; īfates p̄cipuē īfestat. Adco q̄ icellus atq; omne q̄qd dicit p̄tū i grauidā referit: ut falsiorib; cibus usq; carentē u gūiculis p̄tū edāt. Et si respirāre: difficilius enīrāt. Oscitatio qdē i eniū loetalis ē: sicut iterumisse a coitu abortiuū. ¶ De cōceptu hominū & generatione. ¶ Ca. VII.

Miseret atq; etiā pudet estimāte q̄ sit friuola aialiu sup̄bilissimi origo. Cū plerūq; abor tus causa fiat odor a lucernarū extīctū. His p̄cipiūs nascitūr tyrāni. Carnifex his aiūs. Tu q; corporis uiribus fidis. Tu q; fortūnā mūnera āplexaris: & te ne alūmū qdē eius existimas: sed p̄tū. Tu cuius semp i uictoria mēs Tu q; te deū credis aliquo successu tūens. tāū tū p̄tū potuisti. Atq; etiā hodie minoris potes: quātulo serpens iūs dētē. Aut etiā ut Anacreon p̄tā acino uiaē passā. Ut Fabius senātor p̄tor i lactis haustu uno pilo frāgulat. Is demū p̄fecto uitaē atq; lācep̄sitabit: q; semp fragilitatis hūmanæ memō fuerit.

De agrippis.

In pedes p̄cedere nascētē cōtra naturā ē. E quo argumēto eos appellauerē agrippas ut regre p̄tus. Qualiter. M. Agrippa ferūt genitū unico p̄pe felicitatis exemplo ī omibus ad hūc modū genitis. Quāq; is quoq; aduersa pedū ualitudine. Misera iu uēta exercito auo: iter arma hostesq; & ad mortē obnoxio accessu: ī felice terris stirpe om ni: sed p̄ utraq; Agrippinās: maxie: quæ Caiū & Domitiū Nerone principes gēnere totidē faces generis humai. Præterea brcuitate xui quinq; uagē simūno rape āno: i tormētis ad ul tenorū cōiugis: loceriq; p̄ graui sei uicio iuissē p̄posteri ortus auguriū existimat. Neroneū quoq; paulo ante p̄cipē & toto p̄cipatu suo hostē generis humani pedibus genitū parēs eius scribit Agrippina. Ritu naturæ capite hominē gigni: os est: pedibus effici.

Monstruosi partus excili utero.

A Vipicanius eneāta parēte gignūtur. Sicut Scipio Africanus p̄tū nat⁹. Primusq; Ca sar a cæso matris utero dicitur. Qua de cā & cæsones appellati. Simili mō nat⁹ & Ma nilius q; carthagine cū exercitu itrauit. ¶ Qui sine uoipici. ¶ Ca. X.

Qu Opiscuū appellabāt unum e geminis: qui recenti utero nāscereturalio interempto abortu. Nāq; maxima & si rara circa hoc miracula existunt.

Exempla numerosa sobolis.

Pæter mulierē pauca animalia coitū nouere grauida. Vnū qdē omnino aut alterū sup̄foetat. Extat i monumētis etiā medicorū: & qbus talia cōsecrari curā fuit: uno abortu duo puerperia egesta: Sed ubi paululū tēporis iter duos cōceptus itercessit uterq; ē p̄fectus ut i Hercule & Iphiclo fratre eius apparuit. Et i ea quæ gemino p̄tū altere marito simile: alterū adultero genuit. Itē p̄ cōsilia ancilla quæ eiusdē diei coitu alterū do mino simile alterū p̄curatori eius. Et i alia quæ unū iustū p̄tū: quinq; mēsiū alterum edidit. Rursus i alia quæ septē mēsiū edito puerperio i secutis mēsiibus geminos enixa ē. Iā ista uul gata est uarie. Ex integris trūcos gigni: ut truncis itegros: eadēq; parte trūcos. Signa quæ dā neuosque & cicatrices etiā regenerari. Quarto p̄tū dācoꝝ originis nota i brachio reddidit.

Exempla similitudinum.

In lepidorū quæ tres itermissio ordie obducto mēbrana oculo genitos accepimus. Similes quidē alios auo. Et ex geminis quoq; alterū patri: altere matri. Annoq; post genitū maiori simile fuisse ut geminū. Quas dā sibi similes semp parere: quas dā uiro quas dā nulli. quas dā fœminā patri: marē sibi. Indubitatū exēplū ē Nicer nobilis p̄tæ bizatiū genti: q; adultero æthiopiū nata matre nil a cæteris colore differētē: ipse i auū de generauit æthiopē. Similitudinū qdē i mēte reputatio ē: & i q̄ credātur multa fortuita polleꝝe: iustis: au dicitur: memoriāq; hauste imaginē sub ipso cōceptu. Cogitatio ē utriuslibet animo sub bito trāsuolās effingere similitudinē aut miscere existimā. Ideoq; plures i hoīe q̄ i cæteris oibus aialibus differētē qm uolocitas cogitationū animiq; celestis & igeniū uarietas mul tiformes notas ip̄mitit: cū cæteris animātib; imobiles sint animi: & similes oibus singulisq; i suo cuiq; genere. Antiocho regi syriæ ē plebe noīe Arceon i tātū similis fuit: ut Laodice

Ceteri animantibus immobiles sunt animi

præter diffinē emittit

etiam odor abortu fat

ergo pedes geminis est

mulier superfoetat

in lepidorū

quoque simulatiuū aut similitudo quāda genitū cōditō p̄tū sūt auarata cōditōe

in lepidorū

imo dicit

etiam dicit

Agrippa

etiam dicit

Opiscus

etiam dicit

aliqui

etiam dicit

etiam dicit

etiam dicit

etiam dicit

etiam dicit

cōiux regia necato iā Antiocho munus p cū comēdatiōis regniq̄ successiōis pegerit. Ma-
gno Pōpōio Vibius qd̄ aē plebe & publiciūs et seruitor liberatus i discreta ppe lpecie fue-
refi miles illud hos pbū reddētes ipsūq̄ honorē eximie frōis. Qualis cā patri quoq̄ eius
Menogenis coci sui cognomē i poluit Strabōis i specie oculorū nomē habētis uitiū imita-
ta. Et Scipiōi i seruo Serapioe uicimari negociatoris uili mēcipio Eiusdē familia Scipionis
post Cneu cognomē Salūtōim⁹ dedit. Sicut Spiter Secundū: Retariūq̄ Paphylū col-
legio Lētuli & metelli cōsulū. In quo p̄ q̄ i forūe fortuitū hoc quoq̄ fuit. Duorū simul cō-
sulū i scena imagēs cerni. E diuiciō. L. Plācūs orator hystōriū Rubriocognomē iposuit
Rursus curiōi patri Burbuleius. Itēq̄ messalē cēsoiō Menogenes p̄ndē hystriōes. Surre q̄
dē p̄cōsulū ē rictū i loquēdo p̄tractionē liguz & sermōis tumultū nō imaginē mō p̄sca-
torū qd̄ i sicilia reddidit. Cassio Scauro celebri oratori armatariū Mimulōis obiecta simili-
tudā ē T. foriānus. M. Antonio iā triuuitio eximios forma pueros alterū i aīa genitū alterū
trāsalpes ut geminos uēdidit: rāra unitas erat. Postq̄ deidē sermōes p̄cutū detectā fraude a-
furete increpuit. Antonio ē iter alia magnitudinē peccōi cōquiere (nā dūcētis erat mercatus
fēlertius) respōdit. ueni ueni i genū māgo ob id ipsū se tati uēdidisse: qm̄ nō esset mira simi-
litudō i ullis eodē utero editis. Diuclārū qdē gentiū narales tā p̄ordi figura reperiri sup
omne esse taxationē: adeoq̄ tēpestiua admiratiōne itulit: ut ille p̄scriptor aīus mero & cō-
tumelia furēs nō aliud i cēsu magis & i fortia sua duceret. Quae lit generadi rō. Ca. XIII

libro avio
imper mag
ca h m
qu erit
salu
terat
hōi p

Mango

ma

orion
dante
ocian
māy de
a p̄ n̄
cōm

capit
Silyon
Alus q̄
dier
tama

aus

G St quedā puatī dissociatiō corporū: & iter se sterilis. Ac ubi cū aliis iuxtae gignūt.
Sicut Augustus & iulia. Itē aliū aliocōg fecimas tāū generat: ut mares. Plerūq̄ al-
ternat. Sicut Gracchorū mater duodecies: & Agrippina. Germaici nonis. Aliis ste-
rilis ē mueta. Aliis semel i uita dāt gignere. Quedā nō p̄ferit p̄. Quales sī quādō medicia
& cura uicere: fœminā fere gignūt. Diuus Augustus i reliq̄ exemplorū raritate nepis suae
nepotē uidit genitū quo excessit anno. M. Syllanū: cū aīa optieret post p̄sulatū Nerōis
p̄cipis successiōe uenēo eius iterēptus ē. Metellus macedōicus cū sex liberis relique
ret uideci nepotes reliq̄. Nusus uero generōis & oēs q̄ se p̄ter appellatōe salutarē. xvij
In actis Diui auguti tēporū i uicē. xii. p̄sulatū eius quē. L. silla collega ad. iij. idus aprilis ges-
sit Crispinū Hylianū ex i genua plebe fefulānā cū liberis nouē i quo numero filiae dūz fue-
runt: nepotibus. xxvij. nepotibus. xxix. nepibus. ix. plata pompa cū omnibus his in capro
lio in molasse.

Item de eodem multipliciū. Ca. XIII. XIII.

Mulier post quinquagesimū annū nō gignit: maiorq̄ p̄s qd̄ragesimo p̄ fluiuiū genita-
le sistit. Nā i iuris masculinā regē post octoginta sex ānos generasse filii: quē Methy-
mathnū appellauerit clarū ē. Catonē cēsoiū octogesimo exacto ē filia Salōiē chiē-
cis sui. Qua de cā aliorū eius liberorū p̄pago Liciniaī sūt cognomiati: hī Saloniā: ex qb̄us
Vticēsis fuit. Nup̄ et. L. Volusio Saturninū i urbis p̄fectū: ura exiēt u notū ē Corneliā ē Sci-
pionū gēte Volusū Saturninū q̄ fuit cōsul post. lxxij. annū genuisse. Et usq̄ ad. lxxv. ap̄e igno-
biles uulgaris reperit generatiō.

De mēstruis mulierū. Ca. XV. XV.

Solū aut aīa mēstruale mulier ē. inde unius utero q̄s appellatū molas. Ea ē caro in-
formalis ianina ferri iētū & aciē rēspūc mouet: sicut: mēses & ut ptus: alias localis:
alias una senescēs: aliquandō aluo citatiore excidēs. Simile qd̄dā & uiris i uētre gigni-
tur q̄ uocat̄ s̄yrō. Sicut Oppido Capitōi p̄torio uiro. Sed nihil facile reperit mulierū: su-
uio magis mōstrificū. Acescūt sūpuētū musta. Sterilescūt adz fruges. Moritūtur iīsta. Exu-
tūtur hortorū germia: & si uiscus arborū qb̄us isidere decidūt. Spectulorum fulgor ap̄e tu
ipso hebetat. Acies ferri p̄stigit̄ eb̄onif: nitor. Aluci ap̄e emōiūtur. Aes ē ac ferū rubi-
go ptinus corripit: odorq̄ dirus tra. Et i rabiē agūtū gustato eo canes: atq̄ insanabili ue-
neno mortus isiḡit. Qui & bituminū sequax alioq̄ & lētā natura i lacu iudaz q̄ uocat̄ af-
phalitics certō tēpore aīi supnatās: neq̄ sibi auelli: ad oēm cōtactū adherēs p̄terq̄ filiq̄ qd̄
tale uirtus i fecerit. Etiā formicis aīali minimo iesse sēsū eius serū: abiic̄: gēstas fruges
nec postea repeti. Et hoc tale tātūq̄ oibus tricēis diebus malū i muliere exiūt. & trimēstrū
spatio largius. Quibusdā uero sēpius mēse: sicut aliquib̄ usq̄. Sed tales nō gignūt. Quādō
hęc ē generadō hōi materia geminise maribus coagulā mō hoc i esse gloriante. Quod
deidē tēpore ipso aīa ratur: corporaturq̄. Ergo cū grauidis fluxit iualidi aut nō uitaes stus
edūtur: aut sanioi ut auctor est Nigidius.

Item de ratione partū. Ca. XVI. XVI.

Incipiēte aut hoc statu aut desinēte cōceptus facillime trādatur. Fœcūditatis in fœ-
r iii

Qualiūq̄
Vobis
Magistratū
cū mē
quō mē
Lal Senio
quī regnā
S̄p̄io frā
H̄llū
Similione
quō mē
Angulū
p̄p̄s
a p̄p̄s
q̄ mē
tornia p̄
Mīla
Mōla
cū mē
p̄p̄s
alū
gēp̄s
quō mē
quō mē
gēp̄s
quō mē
gēp̄s
quō mē

admonitio que de somno

vestro caligatio

in unum d. Agula vel
in unum d. IIII
ab 20. l. a. r. r. r.

At

totomitate

non possit
ab hinc
ad hinc
ad hinc

non possit
ab hinc
ad hinc
ad hinc

non possit
ab hinc
ad hinc
ad hinc

non possit
ab hinc
ad hinc
ad hinc

non possit
ab hinc
ad hinc
ad hinc

contaminatio

Soly. m. r. r. r.

Amstine
Pier. l. x. m. 75. m. p. n.
de h. ad q. spec. r. r. r.
v. m. Soly. m.

Tiberis de a. r. r. r. r.
Durena m. p. r. r. r.

non possit
ab hinc
ad hinc
ad hinc

non possit
ab hinc
ad hinc
ad hinc

non possit
ab hinc
ad hinc
ad hinc

non possit
ab hinc
ad hinc
ad hinc

non possit
ab hinc
ad hinc
ad hinc

non possit
ab hinc
ad hinc
ad hinc

non possit
ab hinc
ad hinc
ad hinc

non possit
ab hinc
ad hinc
ad hinc

non possit
ab hinc
ad hinc
ad hinc

non possit
ab hinc
ad hinc
ad hinc

Corpore uelco esse: sed eximius uiribus Tritanū i gladiatorio ludo sanitiū armatu
 ra celebrē: filiūq; eius militē magni Pōpei: & rectos & trasuersos cācelati toto cor
 pore habuisse neruos i brachiis ēt māibusq; auctor ē Varro pdigioia uirū elatiōe.
Aq; et hostē ab eo ex puogatioē dimicātē Inermi dextro aut digyto lupatū: & postremo
 correptū i castra traslatū. Alunius Valē meruit i prorio Diui Auguſti curio uehicula cū
 culeis onusta donec exānirēt sustinere solitus. Carpēta cōprehēsa una māu retiere obnilit
 cōtra nitētibus i uētis. Et alia mirifica facere: quā iſculpta monumēto eius iſpectā. Idēo.
 M. Varro R. uticē iſq; Hercules appellat⁹: mulū suū tollebat. Fulsus Saluius duo cētēna
 ria pōdera pedib⁹ totidē māib⁹: & ducenaria duob⁹ hūeris cōtra scalas ferebat. Nos quoq;
 uidimus Athanātū noie: pdigioſā ofstātiois qui quagario thorace plūbeo iſcutū Cotur
 niscq; quigēto pōdo calciatū p scenā i gredi. C. Milonē athletā cū pſtitisset nemo ueſtigio
 edebat. Malū tenētē iſq; Hercules corrigebat. Cucurrisse mille cētū. lx. stadia: ab athenis
 lacedemonē biduo Philippidē magnū erat: donec Camistius cursor lacedemoniū & Philōni
 de Alexandri magni a tyōidē helyn uno die. mil. cc. lxx. stadia curerent. Nūc quidē in circo
 quofda. clx. pas. tolerare nō ignoram⁹. Nupque Fōteio & Viplano cōsānos. ix. genitū puer
 ū a meridie ad uesperū. lxxv. M. p. cucurrisse. Cuius rei admiratio ita demū solida puenier
 si q; cogitet nocte ac die lōgissimū iter uehiculis tribus Tiberiū Neronē emēlū festinatū
 ad Drulū fratrē agrotatē i gemāia i ea fuerūt ducēta mil. pas. ¶ De uisu. ¶ Ca. XXI.

Oculog. acies uel maxie fide excedētia iuētē exēpla. In luce iclus familiaria Hōome
 ri carnē i mēbrana scriptū tradidit Cicero idē fuisse q; puideret. cxxv. mil. pa. H. uic
 & nomē. M. Varro reddidit Strabonē uocatū Solitū aut punico bello a hlybeo sicilia
 p mōtorio ex eunte classe caraginisportū ēt numerū nauū dicere. Callicates cx ebore for
 micas & alia tā parua fecit aialia: ut pres earū a ceteris cerni nō possent. Mēmercedis quidā
 in eodē genere iclaruit. a quo quadrigā ex eadē materia q; mulca integeret alſis fabricarā:
 & nauem q; apicula pennis absconderet. ¶ De auditu. ¶ Ca. XXXII

Audit⁹ unū exēplū habet mirabile. Proeliū quo sybaris delecta ē: eo die quo gestum
 erat auditū olympia. Nā cybricā uictoriā castoresq; rōai q; pſica uictoria ipso die quo
 pſtigit nūciauere uisus & audire & nūmū fuere pſagia. ¶ Exempla patētia. ¶ Ca. XXXIII

Patiētia corporis ut ē crebra fors calamitatū innumera documēta peperit: clarissimū
 i feminis leuēmeretricis exēplū quā torta nō indicauit Harmodiū & Anistogitō
 nē tyrānicidas. In uiris Anaxarchides q; simili de eā cū torqueretur precisam ē deti
 bus lingua unaq; spē iudicii i tyrānos expuit. ¶ Memoria exēpla. ¶ Ca. XXXIII

Memoria necessarii maxie uitā bonū cui pſcipua fuerit haud facile dictū ē: ita mult
 gloriā eius adeptis. Cyrus rex oibus i exercitu suo militib⁹ noīa reddidit. L. Scipio
 populo ro. Cyncas Pyrrhi regis legatus senatu & aſtſtri ordini romāe postero die q;
 aduenerat. Mithridates duarū & xx. gētū rex totidē linguis iura dixit: p cōtiōe singulas fi
 ne iterpē affatus. Carniadas qdā i grācia quā q; exegerit uolūna i bibliothecis legentis
 mō respētauit. Ars postremo eius rei facta & iuēta ē a Simōide medico psumata a Metro
 doro Sceptio. ut nihil nō iisdē uerbis redderet auditū. Nec aliud ē aq; fragile i homine
 morborū & casus iurias atq; ēt met⁹ sētis alias pſiculati: alias uniuersa. Ictus lapide obli
 tus ē litteras tātū. Ex palto recto lapsū matris & affiniū ppiquoꝝ cēpit obliuioꝝ Alius a gro
 tus feruorū ēt. Sui uero nois oblitus Messala Coruinus orator. Itaq; sepe deficere tentat
 & meditat uel q;to corpore & ualido. Sōno quoq; serpēte cōputat ut inanis mens quārat
 ubi sit loci. ¶ Laus. C. Iulii Cæsaris. ¶ Ca. XXXV.

Nimi uigore pſtātissimū arbitror. C. Cæsare dictatore. Nec uirtutē cōstātiāq; nūc cō
 memoro: nec sublimitatē omnū capax quā celo cōtinēt: sed pſtū uigore celerita
 tēq; quodā igne uolūtē. Scribere & legere simul dicere & audire solitū accepimus
 Epistolas uero tātā rerū q;ternas pariter librariū dictare: aut si nihil aliud ageret: septeis
 Idē signis collatis q;inquagies dimicauit. Solus. M. Marcellū trasgressus q; unde q;dragies di
 micauerat. Nā pter ciuiles uictorias undecies cētū & nonagiatu duo milia hominū occisa pſi
 is ab eo nō qdē i gloria posueri. Tātā ēt cōactā hūani generis iniuria. Quod ita ē cōcessus
 ē ipse bellorū ciuiliū stragē nō pdēdo. Ut iustius Pōpeio magno tribuat: octigētas q;dragi
 ta sex naues piratis admissē. Cæsari pprū & pecuniare fuit pter iā supradictā clāmētia iſi
 gne: quōsq; ad pōtētiā oēs suppari. Idē magnanimitatis pſhibuit exēplū: cui copari nō pos
 sit aliud. Spētaacula. n. edē effulſaq; opes aut operū magnificētia i hac pte enumerare lue

xuria fauetis e. illa fuit uera & icoparabilis i uicti animi sublimitas. Capris apd pharsaliam Popeni magni scriuius epistolae iterum apd taptu Scipionis ea optima cocremasse fide: atq non legisse. Laus Pompeii magni. Ca. XXVI.

impia in ista uita magna e. in ppe uolbat impie in syll.

la. optima

impia impatiantuiles

optima

und et sup ppe rem i uita magna e. in ppe uolbat impie in syll.

optima

enatu indatus

optima

na sumara

optima

relensio 44 amissu

optima

al Sing

ppe ppe

optima

ma gros noi Segrui

optima

optima

optima

optima

optima

optima

optima

optima

optima

optima

optima

optima

optima

Triumphos hoc i loco nucupare: aqto no mo Alexandri magni rege fulgore: sed et herculis ppe ac Liberi patris. Igit sicilia recupata unde pmu Syllaus i reipublice ca exorians auspicat e. Africa uero tota subacta & iudicatione redacta. Magni noie spoliu i de capto eques roman' id qd aera nemo curru triumphali reuect e: & statii ad solis occasu transerelus excitatis i pyreneo tropheis oppida octigeta. lxxvi. ab alpi' ad fines hispania ulteriois i ditio: redacta uictorie suae ascripsit: & maiore aeo Sertorio domuit: belloq: ciuili qd oia cocutiebat externa extio: iteq: triumphales currus eques Ro. iduxit. Toties impator anteq miles. postea ad tota maria & deide solis ori' missus hos rettulit patriae titulos: more sacris certaminib' uicieu. Neq. n. i pi coronat: sed patrias suas coronat. Hos ergo honores urbi tribuit i delubro Mineru: qd ex maibus dicabat. Cn. Popei' magn' imperator bello. xxx. annoru' pfecto suis fugatis occis i' deductione acceptis hominu' ceties uicies semel octuaginta trib' milib'. Depressis aut captis nauib'. d. cccxli. Oppidis castellis mille gngētis. xxxviii. i fide recepit. Terris a maioris lacu ad rubru' mare subactis uotū merito Mineru: . Hoc est breuiariū eius ab orie. Triūphi uero que duxit ad. iiii. Kal. octo. M. mesala. M. pisoe cos. p factio hac fuit. Cu ora maritima a pdoi' liberasset: & iperiu' maris populo Ro. restituisset. ex asia poto: armeta: paphlagonia: capadocia: cilicia: syria: scythis: iudais: albanis: hiberia: i stula: creta: basteris: & sup hac de regib' mithridate atq: Tigrae Triūphauit. Suma sumaru i illo gloria fuit: ut ipe i orie dixit: cu de reb' suis differeret Asia uisima pui' tianu' accepisse. eadeq: media patriae reddidisse. Sigs e cotrario simili mo uelit pcesere Casaris res q maior illo aparuit: totu pfecto terraru orbē enūcer: q i finitu ee puēlet. Laus catōis pmi. C. XXVII.

Caeteris uirtutū generib' uarie & multi fuere pscates. Cato p m' portiae gētis tres sumas i homie res pitissime existimat: e: optim' orator: pporim' impator optim' uictor. Quae mihi oia et si no p us attame clar' fuisse i Sipiōe Aemiliao uidet. De pto p sterea plurimoru odio: quo cato laborauit. Itaq: sic ppu' Catois qteriq: dragies can dixisse: nec que q sepius postulatu: & semper absolutu. Te de fortitudine. Ca. XXVIII.

Ortiudo i quo maxie exiteriu' mēse qtiōis e. Vtriqz sic recipiat poptica fabulositas. Q. Enni. T. Ceciliū Teucru' fratres ei' pcpue mirat: ppter eos sextū anale adierit. L. Scinius Deter': q tribun' plebis fuit. Sp. Tarpeio. A thermo co. had multo post exactio: reges inuero sissima suffragia her ceties uicies procliat: ocies ex puocatioe uictor. xlv. cicatricib' aduerso corpore i ffragnis nulla i tergo. Itē spolia cepit. xxxiiii. Donat' hastis puris duodeuigiti. Phaleris. xxv. Porq: trib' & lxxx. Armilis. clx. Coronis. xxxvi. Ciuisis. xiiii. Aureis octo. Muralis' trib'. Obsidionalia una. Fisco. pns. x. Captiuis. xx. milibus Impator. res noue ipsius maxie opa triūphates secue'. Præterea optimū i opib' eius reor uno ex duob' . T. Romulo ex consulatu ad populū cōdicto male acti iperū rei militaris. Haud miora foret Māliū Capitolini decora: ni pdidisset illa exitu uitae. xxii. ānos bna cæperat spolia. Prim' omniū eqs corona murali accepta. i. ciuicas. xxxviii. dona: xxxiiii. cicatrices aduerso corpore exceptat. P. Seruiliū magistrū eqū seruauerat: ipe uulnerat' humerū a femur. Sup oia Capitolia sumatq: re i co solta gallis seruauerat: si nō regno suo seruasset. Verū sūt i his qd e uirtutis opa magna sed maiora fortūe. M. Sergiu' ut eqd e arbitror nēo quēq hoim iu re pmlerit: licet nepros Catula gratiā nōderogan. Secūdo stipēdio dextra manū pdidit. Stipēdiū duob' ter & uicies uulnerat' e: obid neutra māu neutro pede satis utilis uno tātū seruo plurimis postea stipēdiū debilis miles. Bis ab H. ānijale capt'. Neq. n. cū quolibet hoste res fuit. Bis uiclorū eius p ffrugis. xx. mēsb' nullō nō die i cathēis aut cōpedib' custodi.

Sinistrā māū sola qter pugnauit: duob' eqs i iudete eos suffossis. Dextra sibi ficit ferrēa: eaq: religata procliat. Cremonā obsidione excēmit: placētia uerat e. Duodēca castra hostiu in gallia cepit. Quae oia ex oro e' apparet habitā: cū i pporio lgeris acceret a colegis ut delib' lis. Quos hic coronari acruos cōstruendus hoste mutato. Etenī plurimū refert i qat cuius i i' a' tēpota iciderit. Quas trebia tici usq: aut trasimen' ciuicas corōas dedere. Quae cā niscorōa merita. unde fugisse uirtutis sumū opus fuit. Caeteri pfecto uiciores hoim fuerē: Sergius uicit e' fortūna. i gēiorū gloriā q s possit agere delectū p tot disciplinā g'ra & tā tā rerū operūq: uariētatē: nisi forte Homero uate græco nullū foelicioe extitisse cōuenit.

ma gros noi Segrui

optima

optima

optima

optima

optima

optima

siue opis fortuna siue materia ætinet. **¶** Diverse laudes plurimorum. **¶** Ca. XXIX.

Taq Alexander magn' ætini in fingib' iudicis optie citraq inuidia tā supba cēsu
ragrē ēiter spolia Darii p̄sarū regis uengetōiū scrimio capto oēiar auro gemis
q̄ ac margaritis p̄ciosū uarios eius usq̄ amicis demōstrātib' q̄n tēdebat unguenti
bellatorē & milita fōrdidū. imo Hercule inq̄te librorū Hōmēri custodie dē: ut p̄a cōfissū
mū hūmāni animi opus q̄ maxime diuini ope seruaret Idē Pindari uatis familia p̄natiuissū
q̄ iussit parci: cū thebas raperet. Aristotelis philosophi patriā cōdidit: tantēq̄ reū claritatē
tā benignū testimoniū imicuit Archilochi poete: it̄ r̄c̄ dōres Apollo arguit delphis. Sō
phocle tragicū cōthurni principē defunctū Liber pater iussit obsecrētibus mōtia la
cedemonis: Lylandro eorū rege inuictē sapius demōnito ut p̄teret hūmāni delicias lu
as. Requirit rex qui sup̄mū diē athenis obisset: nec difficulter ex his quæ deus significasset
it̄tellexit: p̄cēq̄ funeri dedit. **¶** De platōe Ennio Virgilio. M. Var. & M. Cice. **¶** Ca. XXX.

Platōi sapie antistiti Dyoniūsi tyran' alias seuitic supbiaeq̄ nat' uirtutā nauē misit
obuiā. Ipse q̄ drigis albis egredietē i lictore excepit. Viginti talētis unā orōnē hōra
tes uēdidit. Aethies atheniēsis sum' orator cū accusatiōnē q̄ fuerat ulfus rhodi le
gisse: legit & defēsiōnē demōstētis: ob q̄ in illud depulsus fuerat exilia. Mirātib' tūq̄ ma
gis fuisse miraturos dixit: si ipsū oratē audiūisset: calamitatē tēsis iges fact' i iudici. Tūc
dē ipatorē atheniēsis i exiliū extegere: re: p̄ditōre reuocauere eloq̄ntiā mirati cui uirtute
dānauerat. Magnū & menāro i comico loco testimoniū regū ægypti & macedoniæ cōtigit
classe & p̄ legatos petito. Mai' ex ipso: regis fortunā plata intrerāt cōscia. Perhibere &
romā p̄ceres ēt exteris testionia. Cn. Pompei p̄fecto mithridatico bello intratur'. Posidonii
sapiæ p̄fessio clarē domū fores p̄cuti de more a lictore uetuit & falces lictorios ianue sub
misit is: cui se oriēs occidēsq̄ submiterat. Cato cēsori' i illa nobili triū sapiæ p̄cerū ab athe
nis legatiōe audito cānēade: q̄mū legatos eos cēsūt dimittēdos: qm̄ illo uiro argumētate
qd̄ ueri ēēt: aut facile discerni posset. Quāta morē cōmutatio. Ille semp̄ alioq̄ exiali appel
las noie uniuersos ex italia p̄lētōs cēsūt græcos. At p̄neopis ē' uirticis cato unū ex tri
bunatu militū philophū: alterū ex cypa legatiōe deportauit. Eāsēq̄ liguā ut d' diob' carō
bus i illo abiēcisse: i hoc iportasse mēorabile. Sed & nroq̄ gloriā p̄cēsam'. Prior African'.
Q. Ennii statua sepulchro suo iponi iussit: clarūq̄ illud nomē imo uero spoliū ex tertia or
bis p̄te raptū i cinere sup̄mo cū poete titulo legi. Diu. carnia Virgilio cremari p̄tra te
stamēti' ueracitā uetuit. Maiufeq̄ tra uati testimoniū cōtigit q̄ si ipse sua carnia p̄bauis
set. M. Varōis i bibliotheca quæ prima in orbe ab Asinio Pollione de manubis publicata
romæ: & unius iuuetūs posita imago est: haud minore ut quidē reor: gloria: princeps orato
re & ciue & illa in genitorum quæ tūc fuit multitudine: uni hæc corona dātē: q̄ cū eidē ma
gnus Pōpeiū pyraticho ex bello nauale dedit. Innumera bilia deinde sunt ex pla romana:
si p̄seq̄ libeat. cū plures una gēs i quocūq̄ genere eximios tulerit q̄ cetera terra. Sed quo
& te. M. Tuli piculo taceā quo ue maxime excellentē insigni p̄dicēq̄ potius q̄ uniuersi
populi & illius pietis āplissimū testimoniū: & tota uita tua ad cōsulatū tantū opibus electus
Te dicēte legē agrariā hoc est alimēta sua: abdicauerūt trib'. Te suadente roscio theatralis
fediātionis auctori legēs ignorauerūt: notatq̄ se sedes ignomiæ distimicē: a quo aio tu
lerūt. Te orate p̄c̄ptorū liberos: honores petere puduit. Tuū Catilina fuit igēiū. Tu. M.
Antonii p̄c̄pti p̄fisti. Salue p̄mus hoīm parēs patriæ appellate. Primus in toga triūphū liny
guæq̄ laureā merite: facūdiæ litteræq̄ latinarū parēs æque ut didator Cæsar hostis quōdā
tuus de te scripsit: oīm triūphorū laureā adeptē maiore. Quāto plus est igēniū romani ter
minos in tātu p̄mouisse q̄ iperū. **¶** De morū maiestate. **¶** Ca. XXXI.

Reliquis animi bonis p̄stiterē & apud cetero mortales sapiētia: ob id Cati Corculi
apud romanos: cognominati. Apud græcos Socrates oraculo apollinis Phytū p̄c̄
latus cundis. **¶** De auctoritate. **¶** Ca. XXXII.

Rufus mortales oraculorū societate dedere Chiloni lacedæmoniō: tria p̄cepta eius
delphis cōfetrādo aureis litteris quæ sunt hæc. Noffe se quēq̄: & nihil nimū cupe
re. Comitēq̄ aris alieni atq̄ lites esse miserā. qn̄ & funus eius cū uictore filio olympicē expi
rasset gaudiū tota græcia p̄scuta est. **¶** De diuinitate. **¶** Ca. XXXIII.

Iuuitas & quædā cælitū societas nobilissima ex femine: in sybilla fuit. Ex uiris i
Melapode apud græcos: apud romanos in martio. **¶** De natica. **¶** Ca. XXXIII.

Ir opūmus semela cōdito æuo iudicatus est Scipio Nafica a iurato fenatu. Idē into

Handwritten marginal notes on the left side of the page, including phrases like "Handwritten marginal notes" and "Handwritten marginal notes".

Handwritten marginal notes on the right side of the page, including phrases like "Handwritten marginal notes" and "Handwritten marginal notes".

Maximus sexagitatribus annis augur fuit. Perpena & nup. L. Volusius Saturnius omnium quos i consulatu fetetia rogauerat supstitres fuere. Perpena septē reliq̄ cxiis quos cenfor legerat. Vixit annos nonagiat octo. Qua i re & illud adnotare succurrat: unū oīo quinquenniū fuisse quo senator nullus moriret. Cū flacus & Alpinus cēsores lustrū cōdiderē usq̄ ad pxi mos cēsores ab āno urbis q̄ngētesimo septuagēsimonono. M. Valerius Corvinus cētū annos impleuit. Cuius iter p̄mū & sextū cōsulatū. xlvj. āni fuere. Idē sella curuli semel ac uicies sedit: quoties nemo aliū. Acquauit eius uitā spatiū Metellus Pōtius. Et ex foeminis Luia Rutili nonagiatā septē annos excessit. Statilia Claudio p̄cipue ex nobili domo noāgitānoē. Teretia Ciceronis. cvii. Clodia Ofeli. cxv. Hęc qdē etiā enixa quōdecies. Luccia mimia cētū annis i scēna p̄nūciauit. Valeria Copiola Emboliaria rēducta ē i scēnā. Cn. Pōpeio. Q. Sulpitio cō. ludis p̄ salute diui Augusti uotius ānū cētēsimūquartū agēs. Quę p̄ducta fuerat ytrōcinio a. M. Pōpeio adili plebis. C. Mario. Cn. Carbōe cōf. ānū nonagiatā unū. Et a magno Pōpeio magni theatri dedicatiōe anus p̄ miraculo rēducta. Sāmullā quoq̄ cētū decē annis uixisse auctōr ē Asconius Pedianus. Minus minor Stephanionē q̄ p̄mus rōgarus salutare iustitū uerisq̄ secularibus ludis saltasse: & Diui Augusti & quos Claudius Cēsar cōsulatu suo quarto fecit: quādo sexagiatā tres nō amplius āni iterfuere: q̄q̄ & postea diu uiuere. In ioli mori tacumie quod uocāt tēp̄in. cl. ānis uiuere Mutianus auctōr ē. Totidē annos itē cētū Claudij Cēsaris cēsura. T. Fulloniū bononiēsem: idq̄ collatis cēsibus quos āte detulerat: uitāq̄ argumētis (etenim id curę principī erat) uerum apparuit.

De uanitate nascendi.

Ca.

XLIX.

Oscre uidet locus ipse syderalis scietia fetetia Epigenes. cxxii. ānos ipleri negauit posse. Herosus excedi cētū septedecē. Durat & ea rō quā Petofyris ac Necessos tradiderūt: & trimorion appellat̄ atriū signorū portio: qua posse i italice tractu xxvi. ānos uitā cōcingere apparet. Negauerē illi quęquā nonagiatā p̄tū exortuā mēsurā quod anaphoras uocāt trāsgrēdi: & has ipsas icidi cursu uale sp̄tū syderis: aut etiā radiis cōgē soliq̄. Rufus Aescula p̄i fetetia secuti qui statuta maiest̄ sp̄tia a stellis accipi dicit. Sed quō p̄mū tribuat scertū ē. Rara aut esse dicit̄ lōgiora tēpora: quādoq̄dē momētis horarū i signi bus lunā dierū ue septē aq̄. xxiii. quā nocte ac die obseruatur igēs turba nascat̄: scāsi an norū lege occidū: quā climataetas appellat̄: nō festre ita genitus qui quage simū quartū. ānū excedētibz. Primū ergo artis ipsius lōstātia dēclarat̄ q̄ i certa res fit. Accedūt experimētū & exēpla recētissimi celsus quē itra quadriēniū iperatores Cēsares Vespasiāi pater filiusq̄ cēsores egerūt. Nec fuit omnia uasaria excutiētia. Medix ratū p̄is iter apēniū. mōtem padūq̄. pōemus exēpla. Cētū uiginti natos ānos parmā tres edidit. Brixellē unū. cxxv. Parmā duos. cxxx. Placētia unū. cxxxi. Fauētia unā mulierē. cxxxiij. Bononia. L. Terētū Marci filiū. Arimāni uero. M. Apomū. C. & L. Tertulā. cxxvii. Citra placētia i collibus oppidū est uelleiaciū: i quo. cx. natos ānos sex detulere. Quattuor cētēnos uicēnos. Vnū. cl. M. Mutius. M. filius Galenus scēlix ac nō pluribus moremur i re cōfessa i regioe italice obāna: cētē nū amnorū cēsū fuit homies. liiij. Cētēhū denū homines. lviij. Cētēnū uicēnū quīnū homies duo. Cētēnū tricenū homies quartuor. Cētēnū tricenū quū aut septēnū totidē. Cētēnū quadragenū hoies tres. Alia mortaltatis cōfātia. Homerus eadē nocte natos Hectorē & Polydamātā tradit tā diuersā fortis uiros. C. Mario. C. Carbōe. iij. cōf. ad. v. Chalē. iunias M. Celius Ruffus & Cornelius Lucinius Caluus eadē die. geniti sūt. oratores quidē abo. sed tamē dispari euētū. Hoc est iisdē horis nascētibz i toto mūdo quiritidē euētē: pariterq̄ dominā cē sui gignūtur: reges & inops. In morbis uaria exēpla. Ca. L. Vblius Cornelius Ruffus qui consul cū Manio Curio fuit dormiens oculorū uisū amisit: cū id sibi accidere fōniaret. E diuerso phalerensium tū deploratus a medicis uomicē morbo: cū mortem in acie quæreret uulnerato pectore medicinā fūenit ex hoste. Q. Fabius Maximus cons. apud flumem isaram p̄elio cōmissio aduersus allobrogē regem i uerunorūq̄ agrēs ad. vi. idus augustas. cxxx. pduellū celsis febrī quartāta libera tūs ē in acie Inertū ac fragile nimis est hoc munus nature quod dat nobis. Malignū uero & breue in iis etiā qbus largissime cōcingit: uniuersū utiq̄ uti tempus intuentibus. Quid q̄ estimatiōe nō tūmā qētis dimidiō quicq̄ sp̄tū uitā suā uiuit. pars aequa morti similis exigit: aut p̄cēnā nisi cōngit qēs. Nec reputant̄ infantiaē anniq̄ sensu carē: nec senētiaē in p̄cēnam uiuacis. Tot piculorū genera: tot morbi: tot metus: tot cura: totiē inuocata. mor

non p̄tū... la ha...

non plus...

Abrielle

Abrielle

Quoniam...

Antologia...

Polu...

Quis...

petofyris...

Anna...

Anna...

Anna...

hextor...

Alama...

Analoga...

Mitran...

promissa Democrito uanitas: qui nõ reuicit ipse. Malig⁹ ipa demetia e iterari uita morte q⁹
Qua genitis quies unq̄ si in sublimi sensus anime manet: inter inferos umbra. Perdit pro
fecero ista dulcedo credulitasq̄ præcipuũ natura bonũ mortẽ: ac duplicat obitus: si dolere
etiã post futuri affimationẽ euenit. Etenim si dulce uiuere: cui potest esse uixisse: At quãto
facilius **¶** Triusq̄ sibi quicq̄ credere: ac speciem securitatis antegestali sumere experimẽto.

¶ Quis quis inuenerit in uita. **¶** Ca. LVI.

Quoniam uideretur priusq̄ digrediamur a natura hominũ idicare quã cuiusq̄ sciẽ
tia a quocũq̄ iuuenta sũt. Emere ac uedere eã istituit Liberi pater. Idẽ diadema regũ isĩ
gne & triũphũ iuenerit. Ceres frumẽta cũ itea glãde uel seretur. Eadẽ molere & cõsi
cerẽ: arctica italia & sicilia: ob id dea iudicata. Eadẽ prima leges dedit. ut alii purauere Rha
damãthus. Litteras semper arbitror assyrias fuisse. Sed alii apud ægyptios a Mercurio ut
Gellius. Alii apud syros repertas uolũt. Vtrq̄ i grãcia attulisse e phœnicẽ Cadmũ sexdecim
numero. A. B. C. D. E. G. J. L. M. N. O. P. R. S. T. V. Quibus troiano bello Palamedẽ adiciẽs
se quattuor hac figura Ψ . H. 3. ω . Totidẽ post eũ Simonidẽ mẽlicum. θ . ξ . δ . ν

¶ Quarũ omnium us in nostris recognoscitur. Aristoteles decẽ & octo præfca fuisse. Ψ . p.
¶ Et duas ab Epicharmõ aditas. θ . χ . q̄ a Palamedẽ mauult. Anticli

des in ægypto inuenisse quẽdã nomine Menona tradit quindecim annis ante Phoroneũ an
tiquissimũ grãciã regẽ. Idẽ monumẽtis approbare conatur. Ediuerso Epigeles apud babilo
nos septingentorũ uiginti annorũ obseruationes syderũ costilibus laterculis inscriptas do
cet: grauis auctor i primis. Quinimimũ Berofus & Critodemus quadringtorũ octoginta
annorũ. Ex quo apparet æteriũ litterarũ usus: In lariũ eas attulerũt pelãgi. Lateranis do
mos cõstituerũt primi Euryalos & Hyperbios fratres athenis: antea specus erãt pro domib⁹
Gelio Doxius Celi filius Iurei ædificiũ tuentor placet: ex p̄lo sũpto ab hirudinũ nidis. Op
pidũ Cecrops a se appellauit cicropia: quã nũc eã arã athenis. Aliqui argõs a Phoroneo re
ge ante cõditũ uolũt. Quidã & sycionẽ. Aegyptiũ multo ante apud ipsos diospolin. Tegũ
sas inuenit Cinyra Agriopũ filius: & mercialia feris: uerũt quã in isula cypro. Itẽ forcipẽ: mar
culã: uetẽ: in eudẽ. Putos Danaus ex ægypto aduectũs i grãcia quã uocabatur argidip
sion. Lapidicias Cadmũ thebis. Archeophrasius i phœnicẽ. Trason muros. Tures ut Aristo
teles Cygopes. Phœnicẽ ut Theophrast⁹. Aegyptiũ texgilia. In fecere lanas foridib⁹ Lydi. Fu
los i lanificio Closter filius? Arachna. Linũ & retia arachna. Fulloniã arã nitias niegarẽsis. Su
trinã Boerius. Medicinã ægyptiũ apud ipsos uolũt repertã. Alii p̄ Arabũ Babylonis & Apol
linis filiũ. Hyãbariã & medicamẽtariã a Chirone Saturni & Phyllirã filio. Aes cõflare & tẽ
perare Aristoteles Lydiã scythes monstrasse. Theophrastus Delã Phrygẽ putat. Aerariã fabricã
alii Chalysbas: alii Cyclops. Ferũ Hesiodus i cretas qui uocati sũt Dactyli Idæi. Argetũ in
uenit Aristophanus atheniẽsis: ut alii Cæacus. Auri mercialia & cõflaturã Cadmus phœnix ad
pangẽũ monẽt. Vt alii Thoas & Eaclis i panchaia aut Sol oceani filius: cui Gellius medicã
nã quocũq̄ uetionẽ ex melle assignat. Plũbũ ex castoreide isula primus apportauit Midaci
rus. Fabricã ferreã inuenere Cyclopes. Figulinas Chorebus atheniẽsis. In nũ orbe Anacharis
scythes: ut alii Hypbeos corinthius. Fabricã materiãrũ. Dãdalus: & i ea ferrã: ascia: p̄pedicu
lũ: terebrã glutinũ: ichthyocollã: Normã: formicẽ aut & libellã & tornũ & clauẽ Theodorus
samius. Mẽsuras & pãdera Phidon argiuus: aut Palamedes ut maluit Gellius. Ignẽ silice
Pyrodẽs. Cilicis filius. At eundẽ asseruare i ferulã Promethẽus. Vehiculũ cũ quattuor ro
tis Phryges: Mecaturas peni. Culturã uitiũ & arborũ Eumolphus atheniẽsis. Vinũ aquã
misceri Staphilus Sitheni filius. Oleũ & traperas Aristeus atheniẽsis. Idẽ mella. Bouẽ & ara
trũ Briges atheniẽsis: ut alii Triptolem⁹. Regiã ciuitatẽ ægyptiũ. Populã arctici. Post The
seũ tyrannũ primus fuit Phalaris agrigeti. Seruitiũ inuenere lacedæmonii. Iudiciũ capitis in
agriopago primũ adũ e. Præclũ afri cõtra ægyptios primi fecere fustibus quos uocat phã
lagas. Clipes inuenitur prætus & Acrutus inter se bellãtes: siue Chachus Athamãtis filius
Loricã Mydas messenius. Galeã gladiũ: hastã lacedæmonii. Ocreas & cristas Cares. Arcũ
& sagittã Scythen louis filiũ. Alij sagittas persen persci filiũ inuenisse. Lãceas ætos. Iaculum
cũ amẽto ferũ inuenisse Aetolũ Martis filiũ. Hastas uelitarẽs Tyrhenũ pilãq̄. p̄thessileã
amazonẽ securim. piscũ uenabula. Et i tormẽtis scorpionẽ Cretas. Catapulã syros. phœni
cas balistã & fundã. Aeneã tubã piscũ Tyrhenũ. Testudines Artemonẽ elazomenũ. Equũ
qui nũc aries appellatur i muralibus machinis Apeũ ad troiã. Equo uehi Bellorophontem

Andrea phœnicia

(Carmen) dicitur

Aut ut theophrast⁹
de uiride phœnicis
ad ab epide phœnicẽ
p̄ uenit: mudoq̄ cui de
rethne lida milite hys
pio nata loquere

Cerithomig

opa p̄stha
materiãrũ
Iuacollan at
ut maximũ in tharico
si uino
phedon at

Triptocombi reuẽ dicit
Triptocombi reuẽ dicit
Triptocombi reuẽ dicit
Triptocombi reuẽ dicit

hastã
hastã
hastã
hastã

Hæroclitus
Hæroclitus
Hæroclitus
Hæroclitus

110210
110210
110210

Ca. LVI.

Anticli

Lydi.

Lydi.

Lydi.

Lydi.

Lydi.

Lydi.

L. Papyrius Cursor cum ædem dedicaret a patre suo uotam a Fabio Vestali proditur. Sed neq̄ facti horologii rōnem uel artificis significat: nec unde translatum ē: aut apud quē scri ptū id inuenerit. M. Varro primum statūtū in publico secundū forā in colūna tradit be lo punico primo a. M. Valerio Messala consule cārīna capta in sicilia. Deportatum ide post xxx. annos quā de papyriano horologio traditur anno urbis quadringentesimo septuagesimo. Nec congruebant ad horas eius lineæ, paruerūt tñ ei annis. xi. donec. Q. Mar tīus philippus qui cum L. Paulo fuit censor diligētius ordinatū iuxta posuit. Idē munus inter censoria opera gratissimū est acceptum. Etiam nū tam nubilo incerte fuere horæ usq̄ ad pximū lustrū. Tunc Scipio Nasica collega Lenati primus aqua diuisit horas æq̄ noctū ac diē. Idē horologii vbi recto dicitur anno urbis. d. lxxxv. T a diu po. idicēta lux fuit. Nunc reuertamur ad reliqua animalia: primūq̄ terrestria.

vnderem
de romany
Clappysia
falsitas
mista

CAII PLINII SECVNDI NATVRALIS HISTORIAE LIBER. VIII.

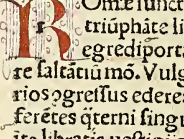
De animalibus terrestribus. Elephantorum cōmēdatio: & de sensu eoz. Ca. I.

De reliqua transeamus animalia & primum terrestria. Maximum ē ele phas: proximum q̄ humanis sensibus. Quippe intellectus illis sermonis patrii. Et in primis obedientia officiorū: quæ didicere memoria. Amo ris & gloria uoluptas: immo uero quæ etiam in homine rara: probitas: prudentia: æquitas Religio quoq̄ solisq̄ ac lunæ ueneratio. Auctores sunt in mauritania saltibus ad quendam annē cui nomen est anulomēscēte luna noua: greges eorum descendere: ibiq̄ se puri ficantes solē niter aqua circū pergit: atq̄ in salutato sydere in siluas reuertit: ut uolū rū fatigatos præ se ferentes. Alienæ quoq̄ regiois itel lectū creduntur maria transire: nō ante naues descendere: q̄ inuitati rectoris iure iurādo de reditū. Visq̄ sunt fessi agnitudine: quādo & illas moles infestat: morbi: pherbas supini i celi iacentes: uel luti tellure precipibus alligata. Nam quod ad docilitate attit. Regem ado rant. Genus submittit. Coronas porrigit. Indiciis arabici minores quos appellant notios.

non infans
si moris patrii
ad uenerat
non natus
pna rone op
suff.

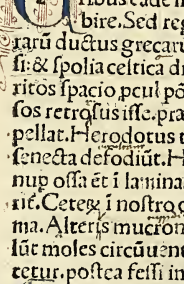
Quando primum iuncti. Ca. II.

Omne iunctū primum subire currū Pōpei magni africo triūpho. Quod prius idia uicta triūphate libero parte memorat. Prociulus negat potuisse popū triūpho iunctos egredi porta. Germanici Cæsaris munere gladiatorio quosdā icōditos mo' edite re salatiū mō. Vulgare erat p auras arma iacere nō aufertib' uentis: atq̄ iter se gladiato rios & gressus edere: aut lasciuente pnicitate colludere. Postea & p funes icessere. Leticas et feretes q̄terni singulas: puerperas imitates plenisq̄ hominū tricliniis accubitur: iū p lectos ita libratīs uestigiis: ne qs potatiū attingeret.

Colp dicitur
non natus
pna rone op
suff.

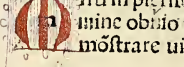
De docilitate eoz. Ca. III.

Ertū ē unū tardioris ingenii i accipiēdis quæ tradebantur sepius castigatum uerbe ribus eadē illa meditante noctū & pertū mix maxie & aduersus quidē funibus sus bire. Sed regredi magis utiq̄ pnis. Mutianus ter p sul auctor ē aliq̄ ex iis & litte rarū ductus gregarū didicisse: solitūq̄ præscribere eius liguar uerbis. Ipse Egiō hæc scrip si: & spolia celtica dicit. Idēq̄ se uidentē puteolis cū ad uedi de naue egredi cogerēt: ter ritos spaciū pcul potis a continere porrecti: ut se lōg inquitatīs æstimationē fallerent: uer sos retrōsus isse. prædā ipsi in se expeditā sciunt sola esse i armis suis: quæ luba cornua ap pellat. Herodorus tāto antiquor & p̄suetū melius detes. Quā obrē deciduos casu aliquo uel senecta defodiūt. Hoc solū ebur ē Cetez & i iis quoq̄ qd corpus itexit uilitas ossa. Quāq̄ nup ossa et i lanninas secari cœpere penuria. Et enī rara aplucto iā destitū prerq̄ ex idia repe rit. Cetez i nostro orbe cœre luxuriz. Dētiū cādore itelligit i ueta. Circa hos belli cura sum ma. Alteris mucroni p̄cū ne sit prælis hebes: alterius operario usu fodūnt radices. Impel lit moles circū i m̄iq̄ a uenātibus primos cōstituūt: qbus sūt minimi ne tānti prælium pu tetur. postea fessi impactos arbori frangunt: prædaq̄ se redimunt.

mā septem
pna rone op
suff.

De clemētia eoz: & q̄ picula sua itelligat: & de tigridis truculētia. Ca. IIII.

Iū in plerisq̄ animalū scire quare petantur. Sed & p cuncta qd caueat. Elephas ho mine obitio forte in solitudine & simpliciter oberrante clamēs placidusq̄ etiam de mōstrare uia traditur. Idē uestigio hoīs aī aduerso priusq̄ hoīe itremiscere isidiæ.

al m̄m̄
pna rone op
suff.

Ingrēdi

imp̄p̄

in oppo...
in oppo...
in oppo...

dentē

metu. Subsistere ab olfactu. Circūspectare. Iras p̄sare. Nec calcare: sed certum p̄ximo trade-
re. illū seq̄ nētū nodū simili usq̄ ad extremū. Nunc agmen circūagi: & reuerti acieq̄ dirigi.
Adeo oīum odori durare uis us illud maiore ex parte ne nudorum quidē pedū Sic & tigris
ē feris ceteris truculēta: atq̄ ipsa elephanti quoq̄ spernēs uestigia. Toie uiso trāffere di-
citur p̄rius catulos. Quo nā modo agnito: ubi ante cōsēdo illo quē timet: Etenī tales sil-
uas minime frequētāt certū ē. Sane mirantū ipsā uestigiū raritate. Sed uenē sciūt t̄mēdos
esse: imo uero cur uel sēpius cōspēctū pauent: tāto uirib⁹ magnitudē uelocitate p̄stāto
res. Nimirū hęc ex natura rege potētia ei⁹ sēuissimas ferarū maxialē q̄ nūq̄ uidissent: qd̄ de
beat timere & statī intelligere cūsit tēmedū. ¶ De itellēctū & memoria eorū. ¶ Ca. V.

Elephanti gregatim seip̄ ingrediuntur. Ducit agmē maxīus natu. Cogit atate p̄xi-
mus Annē trāsturi mīnimos p̄mittūt: ne maiore īgressu atterēte aluicem crescat
gurgitis altitudo. Antipater auctor ē duos Antiocho regi ī bellicis usibus celebrēs
etiā cognominib⁹ fuisse. Etenī nouere ea. Certe cato cū impatorū noīa ānalibus describē
ret: eū qui fortissimē, p̄liatus esset in punica acie. Sutrū tradidit uocātū: altero dēte muti-
lato. Antiocho uadū fluminis experiētī reuuit Ajax: alioq̄ dux agminis sēper. Tum prō-
nunciatū eius fore principatū q̄ trāssisset: aufumq̄ pat̄ oculū. Ob id phaleris argenteis quo
maximē gaudere: & reliquō oī primatū donauit. Ille qui notabat iēdia morte ignominia
p̄tulit. Mirus nāq̄ pudor ē. Victusq̄ uocē fugit uictoris. Terrā ac uerbena porrigit. Pu-
dore nunq̄ nisi ī abdito coeūt. Mas qn̄quēnis: femina decēnis. Inicit autē biēnio: qm̄ ut ferū
cuiusq̄ anni diebus: nec amplius. Sexto pfundunt amne nō atē reduces ad agmē. Nec ad ul-
teria nouere. Nullaue p̄p̄ feminas inter se p̄lia: ceteris animalibus p̄ncialia. Nec q̄ de-
sit illis amoris uis. Nāq̄ tradit̄ unus amasse quādā ī aegypto corollas uedentē. Ac ne q̄s uis
gariter electam putet: miretur gratā Aristophani celeberrimo in artē grāmatica. Alius me-
nadrū syracusanū īcipiens iuuentā ī exercitu Ptolemāi desiderū ei⁹ quotiens nō uide-
ret media testatus. Et unq̄ uetranā quādā dēlectā iuba tradit. Omnīū amoris fūere argumē-
ta gaudiū a s̄pectu blāditatē: in cōditatē: stipes q̄s populus dedisset seruata: & ī sinū effusa.
Nec mirāre amorē quibus sit memoria. Idē namq̄ tradit agnitū ī senēta multos post an-
nos qui rector ī iuēta fuisse. Idē diuinationē quādā iusticia. Cū bocus. r̄x. xxx. elephā-
tōs totidem in quos sēuire instituerat strībibus alligatos obiecisset: p̄cucantibus inter
eos qui lacerarent. nō potuissent effici ut crudelitatis alienā ministerio fungeretur.

¶ Quando primum in italia. ¶ Ca. VI.

Elephantes italia primū uidit pyrrii regis bello. Et boues lucas appellauit in lucanis
uifos āno urbis quadrīgētesimo septuagesimosecūdo. Roma autē in triūpho septē
annis ad superiore numerū additis. Eadē plurimos anno qngētesimosecūdo uictō-
ria. L. Metelli p̄tōficis in sicilia de p̄enis captos. Cxlii. fuere traucti ratibus: quas dolorū
cōfērtis ordinibus īposuerant. Vetrīus eos pugnasse ī cyro: interfectosq̄ iaculis tradit pe-
nuria cōsiliū. Quoniā neq̄ ali placuisset: neq̄ donaci regibus. L. Piso ī ductos dūtaxat ī cy-
cū: atq̄ ut p̄ceptus eorū īncresceret ab operariis hastas p̄p̄aratas habentibus: p̄ cyrcū totū
actos. Nec qd̄ de iis factū sit auctores explicāt: q̄ nō putāt iterfecētos.

¶ Pugna eorum. ¶ Ca. VII.

Clara est unius e Romanis dimicatio aduersus elephātum. Cū Hānibal captiuos nō
stros dimicare inter se coegisset. Namq̄ unū qui superat obiecit elephanto: & illū
dimitti p̄actū si iteremisset. Solus ergo ī harena cōgressus magno p̄onorū dolore
confecit. Hānibal cum famā eius dimicationis cōtemptū allaturam beluis intelligeret: equi-
tes misit qui abeuntē interficerēt: Promuscidē corū facillime amputari Pyrrii p̄cliorum
experiētis patuit. Romā pugnasse Fenestellā tradit primū omnium in cyro Claudū Pul-
chri adilitate curruli. M. Antonio. A. Posthumo cons. anno urbis sexcentesimo qnquagesi-
mo quinto. Itē post annos. xx. Luculorū adilitate curruli aduersus tauros. Pōpeiū quoq̄ al-
tero consulari dedicatione tēpli Veneris uidtricis pugnauerē in cyro. xx. aut ut quidā tra-
dunt. xvii. Getulis ex aduerso iaculantibus mirabili unius dimicatione: qui pedibus cōfos-
sis: rep̄sit genibus ī ceteruas: arepta sicut iaciēs ī sublime: quā decidentia uolubilitate spe-
ctantibus uoluptati erant: in orbē circūacta: uelut arte nō furore beluā iacerentur Magnū
& in altero miraculum fuit uno īctu occiso. Pīlum sub oculo adactū in uitalia capitis uene-
rat. Vniuersa eruptionē tēra uere nō sine uexatione populi circūdatīs claustris ferēs. Qua

de cā Cesar dīcator postea simile spectaculū edicturus euripis harenā circū dedit: quos Nero princeps sustulit equitū loca addens. Sed Pōpēani amissā fugā spē misericordiā uulgi ne narrabili habitu quārātes supplicauerē quādā se se lamētatione cōplorantes: tanto populi dolore. ut obliuiscuntur illis cōmunificētiae honorisue exquisitē sēns uniuersus cōfurgere: dirasq; Pōpēo quas ille mox luit pōenas iprācare. Pugnaue & Casari dīcatori tero cōsulatu eius. xx. contra pedites quingētos. Iterq; toridē turritū cū sexagenis ppugna toribus eodē quo priores numero peditū: & pari equitū e diuerso dimicāte. Postea singulis principibus Claudio & Neroni in cōsumatiōe gladiatori Ipsius animalis tāta narratur clemētia cōtra minus ualidas ut i grege pecudū cōcurrētia manu dīmo uerē ne qd obrerat in prudēs. Nec nisi lacessiti noceant ideoq; gregarij sēper ambulent. Minime ex omnibus soli uagi. Equitarij circū uēcti in firmos aut fessos uulneratos ue i mediū agmē recipiūt: ac uelut ipso aut rōe p uices subeūt. Capti cellerrime nūtificatē ordei fūco.

Quomodo capiuntur. Ca. VIII.

Qapiūt autē i india unū ex domitis agere rectore. q deprehensū solitariū abactū ue a grege uerberat ferro. Quo fatigato trāscendit i eū: nec secus ac priorē regit Africa foueis capit: inq; dereate aliquo ptnus cāteri cōgerūt ramos: molēs de uolūt: ageres cōstruūt: omiq; ui conā extrahere. Antea domitadij gratia regis eqratu cogebāt i cōualē manufactā: & lōgo tractū fallacē. Cuius iclusos ripis fossiq; fame domabāt. Argumētū erat ramus hoīe porrigēte clemēter acceptus. Nūc dētū cā. Pedes eorū iaculātur alioq; mollissimos. Troglodytā cōterimīni aethiopia qui hoc solo uenatu alunt arboris ppiciuas itinere eorū cōscēdūt. Inde totius agnūnis nouissimū speculati extremas i clunes desiliunt. Leua apprehēditur cauda. Pedes stipat i sinistro fœmōre. Ita pedēs alterū p plite dextra cādit: ac pācuta bipēni hoc cruce tardato p fugiēs alterius poplitis neruus ferit: cūcta p raecele si pūicitate peragēs. Alii tuciore genere: sed magis fallaci intētos i gētes arcus de figūt humi lōgius. Hos picipui uiribus iuuenes otinēt. Alii cōnixi pari cōatu tēdūt: ac pterētib; sagittarū uenabula ifigūt: mox saguinis uēstigijs sequunt. Elephātōz generis fœminā multo pauidiores.

Quomodo domantur. Ca. IX.

Domātur autē rabidi fame & uerberibus: elephantis aliis admotis qui tumultuantem cathenis cōtrecāt. Alias circa coitus maxime efferuntur. Et stabulā indorū dentibus osternunt. Qua pp arcēt eos coitu fœminatūq; pēntia sepant quā haut alio modo q armatorū hēt. Domiti militāt. Et turres armatorū in hostes ferunt magnāq; ex parte orientis bella cōficiūt. Pro osternūt acies: pterāt armatos. Idē minimo suis fridore terret. uulnera rēp & territi retro sēp cedūt. haud miore ptiū suaz pnicie. Indici afri pauēt: nec cōtueri auct. nā & maior idicis magnitudo ē. De pru eorū & reliqua natura.

Ca. X.

Cum annis gestare in utero uulgus existimat. Aristoreles biennio: nec amplius quā singulos semel gignere: pluresq; uiuere ducentis annis: & quosdā trecentis. Iuuenta eorum selesagimo incipit. Gaudent annibus maxime: & circa fluuios uagantur cum alioquin nare propter magnitudinē corporis non possit. Idem frigos i paciētes. Maximū hoc malū: iftationemq; & pfluuium alui: nec alia morborū genera sentiunt. Olei potu rēla quaz corpori eorum inhaeserat decidere inuenio. A sudore autē facilius adherescere. Et terram edisse iis tabificum est: nisi sēpius mandant. Deuorant autē & lapides. Truncos quidem gratissimo in cibatu. habent. Palmas excelliores fronte prosterunt. Ac ita iacētium assumunt fructum. Mandunt ore. Spirant & bibunt: odoranturq; haud improprie appellata manu. Animalium maxime odere murē: & si pabulum in praesepio positum attingi ab eo uiderent: fastidiunt. Cruciatum in potu maximū sentiunt hausta huiusmodi: quā sāguis fugā uulgo cōpisse appellari aduerto. Hæc ubi in ipso animæ canali se fixit: intoleratō afficit dolore. Durissimum dorso tergus Ventres molles. Setarum nullum tegumētum ne in cauda quidem praesidium abigendo redio muscarum. Nāq; id & tāta uastitas sentit. Sed cancellata turis & inuitans id genus animalium odore. Ergo cum extērii recepere examina arētis in rugas repente cancellis cōprehensas enecant. Hoc iis pro cauda: pro iuba: pro uulso est. Dentibus ingens praecium. Et deorum simulachris laudatissima ex iis materia. Inuenit luxuria cōmendationem: & aliam experit in callo manus uim faporis haud alia de causa credo quā quia ipsum ebur sibi mandere uidetur Magnitudo dentium uidetur quidem in templis praecipua. Sed tamen in extremis africa q cōfinis aethiopia est. postū uicē i domo

moxi suo
in magna
emenna elephati
lat ualēs
lat amment
in ficare
in uitate
at gregē
anmā
in uia pōe iuniceo
in Sidu stridore timent
in bapudiu

al' cōtēns
al' domatō
al' foerme
in rēpōe anili
pēpōtō uia
pēruuā
pēruuā
al' am
extētiā

ciliis præbere. Sepesq; i iis & pecorâ stabulis palos elephantorum dentibus fieri Polybius tradit auctore Gaulusâ Regulo.

Vbi nascantur: Et de discordia eorum & draconum.

Ca. XI.

Elephantes fert africa ultra syrticas solitudines: & in mauritania. Ferunt æthiopes & troglodytæ ut dictu est. Sed maximos india bellantesq; cum his ppetua discordia dracones tanta magnitudinis ut & ipsos circumflexu facili ambiat: neuq; nodi pstringant. Comoritura dimicatio: uicuisq; coruës complexum elidit pcedere.

De solertia animalium.

Ca. XII.

Ita aialiu pro se cuiq; pcpua solertia: ut his una scandedi i tantam altitudine difficultas. Draco itaq; iter ad pabula speculatur. Ab excelsa fer arbore iniicit. Scit ille ipare sibi luctatu cõtra nexus. Itaq; arboru aut rupiu attritu qrit. Cauent hoc dracones: ob idq; gressus primu alligant cauda. Resoluunt illi nodos manu. At hi in ipsa narẽ caput cõducunt: priterq; spiritus pcludunt: & mollissimas lacinant partes. fidem obuii dephenti in aduersos erigunt se: oculosq; maxime petunt. Ita fit ut pleriq; cæci ac fame & moris tãbe cõfessi reperiantur. Quã quis aliã tantã discordiã causã attulerit: nisi naturã spectaculu sibi ac paria cõponentis. Est & alia dimicationis huius fama. Elephantis frigidissimu esse sanguine ob id æstu torrente pcpue a draconibus expeti. Quãobrem in amnes mersos insidiam bibetibus: artatissq; illigata manu in aurẽ morsu defigere. Quoniã tantum locus defendi non possit manu. Dracones esse tantos ut totu sanguine capiant. Itaq; elephantos ab iis cõbitis: sic catosq; cõcidere: & dracones inebriatos opprimi comoritur.

De draconib; Ca. XIII.

Enerat dracones æthiopia idicis pares uigenu cubitog. Id mõ miru unde cristatos iuba crediderit. Afachæi uocat æthiopes: apud quos maxie nascat. Narrat i maritimis cõtrũ qrennos qnosq; iter fer cratiu mõ iplexos eratis capitis: uelificates ad meliora pabularabiã uehi fluctibus. De serpētib; maximis & bois. Ca. XIII.

Ca. XIII.

Egathenes scribit i india serpentes in tantam magnitudine adolere: ut solidos hauriat ceruus taurosq;. Metrodorus circa rhidacu amne in ponto ut superuolates quãis alte pniciterq; alites haustu raptas absorbeant. Nota est in punicis bellis ad flumẽ hãg: ad a regulo impatore balistis tormētibus: ut oppidu aliq; ob expugnata serps. ex pedu longitudinis. Pellis eius maxilla usq; ad bellu numantinu durauerit romã in templo. Faciunt his fidem in italia appellatã boã i tantã magnitudine exutes ut Diuo Claudio pncepe occisã i uariãno solidis in aluo spectatus sit infans. Aluntur primo bubuli lactis succo. Vnde nome traxere. Ceterorũ animalium quã modo cõuecta undiq; italie ptergere sapius: formas nihil artinet scrupulose icere.

De scythicis animalibus & septentrionalibus.

Ca. XV.

Paucissima scythia gignit iopia fructuã. Pauca contermia illi germania. Insignia tribouã feraru genera: iubatõs bifontes: excellentiq; & ui & uelocitate utros: quibus iperitum uulgos buballoru nome imponit: cu id gignat africa: uiculi potius ceruicẽ quadã similitudine. Septentrio fert & equorũ greges ferorũ: licet afinorũ asia & africa. Præterea alceini proceritas auriu & ceruicis distinguit: iumento simile. Item natã i scadinã uia insula: nec unq; uisã i hoc orbe: multis tamẽ narratã machlin haud dissimile illis & nullo suffraginu flexu. Id eoq; nõ cubatẽm & accliuẽ arbori in somno: eaq; incisa ad insidias capi. Alias uelocitatis memoratã. Labrarũ ei superius pgrandã: ob id retrograditur in pascudo: ne priorã tẽdens inuoluatur. Tradunt in mœsia feram quã bonãsus uoceret equiã iuba: cetera tauro simile: cornib; ita se inflexis ut nõ sint utilia pugnã. Quapp fuga sibi aũsi hãri: redente ea simũ interdum & triũ iugerũ longitudine cuius ptractus sequetes ut ignis aliquis comburat. Mirum pardos pantheras leones & similia condito in corporis uaginas unguiu mucione ne refringantur hebetenturq; ingredi: auertissq; faculis currere: nec nisi appetendõ præterdere.

De leonibus.

Ca. XVI.

Leoni præcipua generositas: tunc cu colla amolq; uestiunt iuba. Id. n. xrate cõigit & leone cõcepit. Quos uero pardi genera uere semper insigni hoc caret. Simili modo foemina. Magna iis libido coitus: & ob hoc maribus ira. Africa hæc maxime spectat inopia aquarũ: ad paucos amnes cõtegaribus se feris. Ideo multiformes ibi animalium partũ: uariã fœminis cuiusq; generis mares aut ut aut uoluntate miscere. Vnde etiã uulgare grãciã dictum semper aliq;uid noui affricam uti. Odore ad uultera pardi coitum ten

et i adulterja leo: totaq; ui cōfurgit i poenam. Idcirco aut culpa flumine abluitur: aut longi
 gius comitatur. Semel aut edi partū lacerato unguis acie utero i enixū uulguū credidisse
 uideo. Aristoteles diuerſa tradit: uir quē i iis magna ſecutus in parte præſadū reor. Ale
 xandro magno rege iſtāmodo cupidine animalium naturā noſcedi delegatq; cōmēdatiōe
 Aristotelis ſumo i omī ſciētia uiro: aliquot milia hoīum i totius aſiæ græciq; tradū parere
 iuſſa oīum quos uenatus aucupia piſcaruſq; alebāt. Quibusq; uiuaria: armēta: aluena: pi
 ſcina: auiana i cura erāt: ne quid uſq; gēſum ignoraretur ab eo: quos percōtādo. I. ferme uo
 lūmia illa præclara de aſialibus cōdidit. Quæ a me collēctā in arcum cum iis quæ ignora
 uera: quælo ut legentes boni cōſulant: i uniuerſis rerum naturæ operibus: mediq; clarifi
 ſimi regū oīum deſiderio: cui a noſtra breuiter peregrinatio. Is ergo tradit legnam primo
 ſerū parere qnque maguloſ: ac p annos ſingulos uno minus: ab uno ſterileſcere. Inſo mēs
 minimafq; carnes magnitudine muſtellarū eſſe initio Semeftris uix ingredi poſſe: nec niſi
 bimeftris moueri. In europa autē inter acheloū tantum & neſum amnes: leones eſſe: ſed lo
 ge uiribus præſtantes iis quos africa aut ſyria gignant. Leonum duo genera cōpactile &
 breue criſpioribus iubis. Hos pauidiores eſſe: quā longō ſimpliciq; uillo: eos cōtemptores
 uulnerum. Virum mares: crure ſublato reddere ut canes. Grauem odore: nec minus hali
 tum: Raros in portu: Vefci alcermis diebus. A ſaturitate ſeciūm triduo cibis carere. Quæ poſ
 ſint in mandendo ſolida deſuorare: nec capiente alio coniectis in fauces unguibus extrahe
 re: ut ſi fugiendū ſit nō in ſacietate abeat. Vitam iis longam docet argumento q; pleriq; de
 tibus defecti reperiantur. Polybius Aemilianī cōmes in ſenecta hominē appeti ab iis reſert.
 Quoniā ad perſequeudas ſeras uires nō ſuppētant. Tunc obſidere africae urbes: eaq; de cā
 crucifixos uidiſſe ſe cum Scipio: quia cæteri metu poena ſimilis abſterreretur eadē poxa.
 Leonis tantū ex feris clementia i ſupplices: proſtratis parcat & ubi ſæuit in uiros priuſq; i ſe
 minas fremit: infantes nō niſi in magna fame. Credit Libya intellexit puenire ad eos pre
 cum. Captiuā certe gerulū: reducere audiuit multorū in ſiluis impetum a ſe mitigatū alloq;
 au ſa ſe dicere ſcemina pſuga inſirmam: ſupplicem animalis oīum generoſiſſimi: cæteriſq;
 i perantibus: indignam eius gloria prædam. Varia circa hæc opinio ex ingenio cuiuſq; uel caſu
 mulceri alloquū ſerſas. Quippe iam ſerpentes extrā hanc tantū cogit in poena. Verum falſū
 ue ſit uita decreuerit. Leonum animi index cauda: ſicut & equorū aures. Nāq; & has notas
 generoſiſſimo cuiq; natura tribuit. Inmota ergo placido clemens bladiētiq; ſimilis: quod
 rarū eſt. Crebriore enī iracundia eius in principio terra uerberatur. Incremento terga. ceu
 quodam incitamento flagellantur. Viſ ſuma in peſtore. Ex omni uulnere ſiue ungue ipreſ
 ſo ſiue dente ater proſluit ſanguis. Idem ſatiati innoxii ſunt. Generoſitas maxime in pericu
 lis deſtenditur: nō in illo tātūmodo q; ſpernēs tæla diu ſe terrore ſolo tuetur: aut uelut
 cogi deſtatur. Cogiturq; nō tātū periculo coactus: ſed tātū amentia iratus. Illa nobillior ani
 mi ſignificatio quālibet magna canū & uenantū urgente uir: contēpti reſtitatq; cedit i cā
 pis: & ubi uideri poeſt. Idem ubi uir uſtaſ diluſaq; penetrauerit acerrimo curſu fertur: ue
 lut deputans abſconſione turpitudine. Dum ſequitur: inſilit ſalū quo in fuga uitur. Vul
 neratus obſeruatione mira percuſſorē nouit. Et in quālibet multitudine appetit. Eū ue
 ro qui tæla qdem miſerit: ſed tamē nō uulnerauerit correptum raptatūq; ſternit: nec uulne
 rat. Cū procatulis ſœta dimicant: oculorū aciem traditur: de ſigere in terrā: ne uenabili ex
 pauelcant. Cæterū dolis caret & ſuſpitione. Nec limis intueſtur oculis: aſpicitq; ſimili modo
 nolunt. Creditū ē a moriēte humū morderi: lachrymāq; læto dari. Adq; hoc tæla: tātū ſæuū
 anial rotarū orbis circūacti: curruſq; inanes: Et gallinaceorū criſtæ cātulſq; etiā magis ter
 rent: ſeu maximi ignes. Aegritudine ſaſtidii tantū ſentit: i qua medetur ei cōtūmelia: in ra
 bie agente annexarū laſciua ſumiarū. Guſtatur deinde ſanguis in remedio eſt. Leonū ſimul
 pugna pluriū romæ princeps dedit. Qu. ſceuola. P. filius i curruli edilitate. Cētū aut iubato
 rū prius oīum. L. ſylla. Qui poſtea dictator fuit i ſtura. Poſt eū Pōpei⁹ magnus i cyrode
 ac i iis iubator. cccxv. Caſar dictator quadrigētoſ. Capere eos ardui erat quodā operis: ſo
 uentū maxie. Principatu claudii caſus: rōem docuit pudēdā pene talis feræ noie: paſtoris ge
 tuli ſago cōtra ſeruētis ſperū obiecto. Quod ſpectaculū i harenā prius traſlatū ē: uix cre
 dibili nō torpēſcere tāta illa feritate. Quis leui inieſtu opto capite: ita ut deuiciat nō repu
 gnās. Videlicet ois iſtæ i oculis. Quomiuſmirū ſit a Lyſimacho Alexandri iuſſu ſimul
 icluſo ſtagulatū leonē. Iugō ſubdidit eos. Primuſq; romæ ad curū iunxit. M. Antro. & qui

u. p. ſiſſione

ad omni ad huc poſuit
analogia ſententiæ
no hinc aſſeſſo ſententiæ
meta

ſua qd uenit pū nō
mūnē dīgnat

uentia leoni

Cerebrō

immoit
obſtōdēs turpiditē

qua que poſit nō pl.
Alia grauidā capū

qua qd obſtōdē
la laguer

omō leonē caput

ſua alij dicit pū
im pū ſententiæ ſui
im abſſo leoni obſtōdē ſui
omē ſua ſententiæ ſui
ſuō pū magi ſententiæ ſui
leoni obſtōdē

comēſſio
ſententiæ
pū qd ſua
ſententiæ ſui

ſententiæ ſui
ſententiæ ſui

ſententiæ ſui
ſententiæ ſui

ſententiæ ſui
ſententiæ ſui

ſententiæ ſui
ſententiæ ſui

ſententiæ ſui
ſententiæ ſui

ſententiæ ſui
ſententiæ ſui

ſententiæ ſui
ſententiæ ſui

dē ciuili bello: cū dēmicarū eēt i pharallicis capis nō sine ostēro quodā tempore illo genero-
 sos spiritus iugū subire prodigio significante. Nā q̄ ita uedus e cū Mimā cythēnde supra
 mōstra ē illarū calamitatū fuit. Prius aut̄ hominū leone manu trahere aulūs: & ostēdere
 mā ue factū hāno ē clarissimis pēnorū tradit. Dānatuq; illo argumēto: qm̄ nihil nō pluauit
 sur uir tū artificis ingenii uidebat: & male credi libertas ei: cui i tātū celsissēt feritas. Dunt
 uero & fortuita eorū quōq; demētia exēpla. Mentor Syraculanus i syria leone obuiū sup
 pliciter uolūtate atōritus pauore: cū refugietū undiq; fera oppōeret se: & uestigia libere
 adulatū similis aduertit i pede eius timorē uulnūq; & extra dō surculo liberauit crucia
 tu Pictura casū hūc testat syraculis. Simili mō Hēlpsis sāmuis natione in africam delatus na
 ue: iuxta littus cōspēcto leone hiatu minaci arborē fuga petit Libero parte inuocato: quō
 niā tū p̄cipuus uotoꝝ locus ē: cū spei nullus ē. Sed neq; profugietū cū potuisset fera istite
 rat: & procūbēs ad arborē hiatu quoq; terruerat miserationē quārebat. Os morū ualidiorē
 adhāserat dentibus: cruciabatq; iedia. Tū p̄ena in ipsius eius talis suspēdatē ac uelut mu
 tis p̄cibus orantē dū fortuitu fidens nō est cōtra. fēra. Multoq; diuī miraculo q̄ metu cel
 fatū est. Digressus tandem euellit p̄bentū: & q̄ maxime opus est accōmodāstū. Tradūq; q̄ diu
 nauis ea in littore stetit retulisse gratia uenatus aggeredo. Qua de causa Libero p̄tū tēplū
 i samo Hēlpsis sacrauit: quod ab eo factū graci.

toris templū Dionysii appellauere. Miremur postea uestigia hōium itelligi a feris: cū etiā
 auxilia ab uno animalū sperent. Cur enī nō ad alia iereat: aut uendē medicas manus hominis
 sciūt: nisi forte uis malorū etiā feras oīa experiri cogit. ¶ De pantheris. ¶ Ca. XVII.

AEquē memorādū & de panthēra tradit Demetrius physicus. lacente in media uia ho
 minis desiderio repēte apparuisse patri cuiusdā philinis ascētatois sapientis: illum
 pauore cōcepisse. egredi. Fera uero circū uolutari nō dubie blāditōse se se ostēdit: in ce
 tore: q̄ ē i pāthēra intelligi possēt. Foeta ērat: catulis p̄cul in foucā delapsis. Primū ergo mi
 rationi fuit nō expauescere. Proximū ei curā itendere: secutusq; qua trahebat uestem un
 guū leni incedū: ut cām doloris itellext: simulq; salutis suae mercedē ex facie catulos: caq;
 cū iis p̄sequente usq; extra solitudines deducū: laeta atq; gestitēte: ut facile appetet gratia
 referre: & nihil inuicē i putare: quod ē i hōie rarū ē. Hęc fidē ēt Democrito asserūt: q̄ Tho
 antē in arcadia seruātū a dracone narrat. Eū nutrierat puer dulcē cū admodū pauclū strpē
 tis naturā & magnitudinē metuens isolitudines tulerat in quibus circū uento latronū insi
 diis agnitōq; uoce subuenit. Nā q̄ de infantibus ferarū lacte nutritis cū essent expositi: pro
 duntur sicut de cōditoribus nostris a lupa: magnitudinē fatorū accepta ferri equius q̄ feras
 rū naturā arbitror. Panthera & tigris macularū uarietate: ppe solē bestiarū spectant: Care
 ris unus ac suus cuiusq; generis color ē. Leonū tantū in syria niger. Pantheris i cādio bre
 ues macularū oculi. Ferū colorē carū mire sollicitati quadrupedes cūctas: sed capitis tor
 uitate terreri. Quāobrē occultato cō reliq; dulce dūne iuitatas corripūt: Sunt qui tradunt
 in armo iis similes lunæ esse maculā crescētem in orbēs: & cauantē pari mō cornua. Nūc uar
 rias & pardos qui mares sunt appellant in eo oī genere creberrimū i africa syriaq;. Quidam
 ab iis pantheras solo cādore discernunt: nec aduc aliā differentiā iueni. Senat uscōsultū fuit
 uetus: ne liceret africanās i italiā aduehere Cōtra hęc tulit ad populū Cn. Aufidius tribu
 nus plebis: permisitq; circēsiū gratia i portare. Primus aut̄ Scaurus aedilitate sua. cl. uniuēr
 sas misit. Deinde Pompe. magnus quadringētās decē. Diuus Angustus quadrigētās uigin
 ti. Idē. Qu. Tubrone Fabio Maximo cōs. iiii. nonas maii theatri Marcelli dedicati tigrī
 prius oīum romā ostēdit i caueā māuefactā. Diuus uero claudius simul quatuor.

De tigridis natura: & camelis: & camelopardali: & q̄nō p̄mū uisā romā. ¶ Ca. XVIII.
 Igni hyrcani & indi ferūt aiā uelocitatis tremēte: & maxie cognitā dū capiē. To
 tus eius scērus q̄ semp numerosus ē ab insidiatē rapit equo q̄ maxime p̄nici: atq; i re
 centē cubinē transferēt. Ad ubi uacū cubile reperit foeta (maribus enī cura nō ē fo
 bolis) fertur p̄p̄cēs odore uestigans. Raptor appropinquatē fremitu abicit unū ex catu
 lis. Tollit illā morsu: & pondere ēt ocior actā rēmeat: iterū cōsequitur & subinde: donec in
 nauē regresso irrita feritas læuit in littore. Camellos iter armēta pascit oriēs: quōq; duo ge
 nera bactria & arabia differūt: q̄ illi bina hnt tubera i dorso hi singula: & in p̄ctore alterū
 cui icubant. Dentū superiore ordine ut boues carent in utroq; genere. Oēs autē iumētōꝝ
 in iis terris dorso fungunt: atq; ēt equitarū in p̄clis. Velocitas iter equos. Sed sua cuiq;
 in iis terris dorso fungunt: atq; ēt equitarū in p̄clis. Velocitas iter equos. Sed sua cuiq;

penē

abaiā

odoro

uubat

antipus magis mōst
amiciā pia

Hanno ob ingere

leo de Mentore au
fugationē

audiorē

Grannido leomē

q̄m ubi hō nō p̄st
quā poluore suo ē

Standrio panther

q̄m quōq; leonū cōtra

Grannido de arcom

Draconē hōiē ab hōiē
a p̄mō appellabāt p̄

Condiprā hōie a
mūriti

Syngidū i caueā ad apt

panther

Affertim ab solo uero
a p̄mō appellabāt p̄

Proxiō
cop p̄uor

q̄m hōiē hōiē hōiē
de angustā

Antipus magis mōst
quā poluore suo ē

Proxiō
Panther Cameli

ut aspectus eius non recipit

mēstra : sicuti uires : Nec ultra assuetū pedit spatū nec plus instituo onere recipit. Odīū aduersus equos gerunt naturale. Siti & ariduo tolerāt. Implētur cū bibēdi occasio est & ī prāteritū & ī futurū obturbatā cōcūctatiōe prius aqua : aliter potū nō gaudē. Viuūt quin quagenis annis : quidā & cētēnis. Virūq; rabiē & ipsi sentiūt. Castrādi genus ē : fa minas quā bello prāparentur inuētū est. Fortiores ita fuit coitu negato. Horū aliqua similitudo in duo transferit animalia Nabūna aethiopes uocat : collo similē equo : pedibus & cruribus boui : camelo capite / albis maculis rutilū colorē distinguētibus. Vnde appellata camelopardalis. Diēctōnis Cāsarū circētibus ludis primū uisa romāe. Ex eo subide cernitur aspectu magis q̄ feritate cōspicua. Quare et uis ferā nomē inuenit. ¶ De Chao & cepho. ¶ Ca. XIX.

POmpei magni primū ludi ostenderunt chāum : quē callirāphū uocabant : effigie lupi pardorum maculis. Iidem ex aethiopia quas uocant cēphos : quarū pedes posteriorēs pedibus humanis & cruribus. priores manibus fuere similes. hoc animal postea roma non uidit. ¶ De Rhinocero. ¶ Ca. XX.

Iidem ludis & rhinoceros unius in nare cornu qualis saepe uisus. Alter hic genitus hostis elephāto : cornu ad saxa limātō prāparat se pugnā. In dimicatiōe aliu maxie petēs. quā scit esse molliorē. Lōgitudo ei par. Crura multo breuiorā. color buxeus. De Lyncibus & spingibus & crocutis : cercopithēcis : indicis bobus leucocutis caule : tauris aethiopiā : maticora : monocerote : catoblepa : basilisco. ¶ Ca. XXI.

TYncas uulgo frequētes & spingas fusco pilo : māmīs in pectore geminis aethiopia generat : multaq; alia monstrō similia. Penatos equos & cornibus armatos : quos pegasos uocant : Crocutas uelut ex cane luposq; conceptos omnia dentibus frangentes : protinusq; de uorata conficiētes uentre. Cercopithēcos nigris capitibus : pilo aluino : & dissimiles ceteris uoce. Indicōs boues unicorns tricornesq;. Leucocutā perniciosissimam feram asini fere magnitudine : cruribus ceruinis : collo cauda pectore leonis. capite meliū : basitula unguula ore ad nases usq; relicto : dentium locis osse perpetuo. Māne feram humanas uoces tradūt imitari. Apud eos & quae uocatur Elaē magnitudine equi fluuialis : cauda elephanti colore nigra uel fulua. Maxillas apri : maiora cubitalibus cornua habēs mobilia : qua alterna in pugno sistit : uariatq; infesta : aut obliqua : ut cūq; ratio mōstrauit. Sed atrocissimos habet tauros siluestres maiores agrēstibus : uelocitate ante omnes : colore fuluos : oculis ceruleis : pilo in contrarium uerso : nētū aut aures dehiscente. Iuxta cornua mobilia. Tergoris dēuēta filiis : omne respūs uulnus. Feras oēs uenāt. Ipsi nō aliter q̄ foueis capi feritatur per interitū. Apud eosdē nasei Ctesias scribit quā maticorā appellat triplici dētū ordie / pectinati coeuti. Facie & auriculis hois : oculis glaucis : colore sār uico : corpore leoīs : cauda scorpis : mō spicula isigētē. Vocis ut si misceat fistulā & tubā cōcētus. Velocitatis magne : hūmāi corporis uel pēcipue appetētē. In idia & boues solidis unguulis : unicornes : & ferā nosie Asin : hinuli pelle : plurib; cādīdōribusq; maculis sacrorē Liberi patris. Orsei idi simias cādētes toto corpore uenāt. Asperitima aut ferā monocerote : reliquo corpore equo simile : capite ceruo : pedibus elephāto. cauda apri : mugitu graui : unocornu nigro media fronte cubitoq; duū eminēte. Hāc ferā uiuā negāt capi. Apud hesperios aethiops fōs ē nigris ut pleriq; existiauerē nili caput. ut argumēta q̄ diximus suadet. Iuxta hūc fera appellat caroblepas modica alioq; ceterisq; mēbris iers : caput tācū p̄grauē agrē ferēs : id deiectū sepī terra. Alias internicio humani generis oibus : q̄ oculos eius uidere : confesti expirantibus. Eadē & basilici serpens ē uis. Cyrenāica hūc generat puincia. xii. nō amplius autē digytorū magnitudine . Candida in capite macula ut quodā diademate insigni . Sibilo oēs fugat serpēs. Nec flexu multiplici : nec ut reliq; corpus ipellit : sed celsus & erectus in medio icēdes. Necat frutices nō cōtractas mō : ueg; & afflatas exurit herbas : rūpit saxa. Talis uis malo ē. creditū quōdā ex equo occiso hasta : & pēā subeūte ui non equitē mō sed equū quoc; absūptū. Huic tali mōstrō sapē. n. enectū cōcupiere reos uidere : mustellarū uirū exitio ē : adeo natura nihil placuit esse sine pari. Interficiunt eges uocauerim facile cognitū si sola tabe. Necārilli simul odore. moriunturq; & naturā pugnā conficiunt. ¶ De lupis. ¶ Ca. XXII.

LEd i italia quoc; ut credit luporū uisus ē noxiosus. Vocēq; homini quem priores conrepulerunt adimere ad p̄sens. Inertes hos paruosq; africa & aegyptus gignunt : asperos truceq; frigidiora pla. Hoies i lupos uertit : rursusq; restituit sibi falsum esse cōfidenter existimare debemus : aut credere oīa q̄ fabulosa tot seculis cōperimus. Vnde ramē

capitulum per bina manus Nabūna

venig al quoniam gressu pūi p̄uolūt hūc glibang m̄p̄ sanuam de mēdit p̄lōt at Gallī rāp̄

Tanquam dicitur d'angelorum Angra Chimby Lincos Tanallo auca Ipanoni

Lat' rācā p̄ p̄tōm

Turo. in fca. elope aprio

alifera

no p̄ uisū ferō uel ut p̄tō orōtō p̄tōtū lūpū p̄tōtū

Roma natio

Melior rāp̄ p̄tōtū b̄n dān

quāq; māp̄p̄tōtū cōuētiōtū m̄p̄p̄ dūm p̄tōtū p̄tōtū

al' rōm

quāq; tam p̄tōtū p̄tōtū

quāq; h̄ uol' rōnā b̄ p̄tōtū

reor ad b̄ rōnā dē n.

Aug 9 18. 1708. Arabes uol' 2482

ista uulgo infixa sit fama in tantu ut in maledictis nersipelles habeat indicabitur. Euates inter auctores gratia nō spretus tradit arcadas scribere ex gente Antrei cuiusdam forte fami electu ad itagnum quoddā regionis eius duci: ustituq; in quercu suspenso tranare: atq; abire in deserta: transfigurariq; in lupum: & cum ceteris eiusdē generis congregari p annos nouē. Quo in tempore si hominē se abstinuerit: reuertit ad idē itagnū: & cū tranauerit effigie recipere ad pristinu habitū addito nouē annorū senio. Addit quoq; Fabius ean dem recipere uestimurum est qd procedat græca credulitas. Nullam tam in pudes mendacium est ut teste careat. Itaq; Cōpas qui olympionica scripsit narrat Demetriū Parrhaliū in sacrificio quod archades loui lycco humana etiā cū hostia faciebant: imolati pueri extra de gustasse & i lupū se cōuertisse. Eūdē decimo anno resitutu: athletica restitisse in pagilatu: uictorū hā olympia reuersū. Qui & caudæ hui' aialis credit uulgo incesse anatoriu uictō uirus exiguu in uillo: eunq; qui capiat abicere. Nec idē posse: nisi uiuētī directū. Dies qd bus exeat toto anno nō amplius. xii. Eundē in fame uelci terra: Inter auguria ad dextera cōmeatium præctio itinere si pleno id ore fecerit: nullū oisū præstantius. Sunt in eo genere qui ceruarii uocantur: qualē e gallia in Pompe. magni harena spectatū diximus. Tuic quis in fame mandeti si respexit obliuioni sibi surrepere aiunt: digressumq; quærete aliud

ad Demendano

comprehensio qd pichon ni

omnino qd a uictorū

in fame uelci terra

omnino ab

causa ut lupus pueri

a pa pu chera non a

comprehensio

q uictorū genitū a ray

z a uictorū

indusq;

De namia

De serpentibus.

Ca.

XXIII.

Qvod ad serpentes attinet uulgarum est colores earū pleriq; terras habere in quas occurrentur. Innumera esse genera. Cerastis corpore emincere comicula sæpe quadrigemina: quorū motu reliquo corpore occultato sollicitent ad se aues. Genitū caput amphibienæ: hoc est & ad caput & ad caudam tanq parū esse uno ore fundi uentum. Aliis squama esse: aliis picturas. Omnibus exitiale uirus. Iaculum ex arborum ramis uiuari. Nec pedibus pauedas tatum serpentes: sed & missili uolare tormento. Colla aspidū intrinsecere nullo ictus remedio. præterq; si cōfestim partes cōtactæ amputent. Vnus huic tam pestifero animali sensus uel potius affectus est. Cōiuga semē uagantur: nec nisi cum compare uita est. Itaq; alterutra interepta incredibilis alteri uitonis cura persequitur interfectorem: ununq; eum in q̄tolibet populi agmine noticia quandā infestat. Perrumpit oes difficultates. Permeat spacia: nec nisi annibus arectur aut præceleri fuga. Non est ferri rerum natura largius mala aut remedia genuerit. Iam primū hebetes oculos huic malo dedit cōsp; non in fronte auæ aduerso cernere: sed in temporibus. ita excitatur sc̄pius auditu q̄ uisu.

De ichneumone.

Ca.

XXIII.

Habet deinde interetinū belum cum ichneumone. Notū est animal. hac gloria maxime in eadem natum ægypto. Mergit se limo sæpius: siccataq; sole. Mox ubi plurius eodem modo se coriis loricauit in dimicationem pargit. In ea caudam attollēs ictus irritos aduersus excipit: donec aliquō capite speculatus inuadat in fauces: nec hoc contentus aliud haud mitius debellat animal.

De crocodilo & hippopotamo.

Ca.

XXV.

Rocodilū habet nilius quadrupes: nullū & terra pariter ac flumine infestum. Vnum hoc aial tēstre lingua usu caret. Vnū superiore mobili maxilla imprimi morsum altas terribile pedinatim stipate se detiū serie. Magnitudine excedit plerūq; duo deinginti cubita. Parū qua quāta anseres: eaq; extra eō locū trāsferens semper incubat. p̄d̄ uinatione quadā ad quē sumo auctū eō anno egressurus est nilus. Nec aliud animal ex minori origine in maiore crescit magnitudine. Et unguibus hic armatus est: cōtra oēs ictus curē inuicta. Dies in terra agit: noctes aqua tēporis utrūq; rauoue huic faraturū cibo pisciū: & semper esculento ore in littore sōno datum parua auisū. trochilos ibi uocatur reuuium in italia: inuictat adhiadū pabuli fūi gratia ois primū eius ad fultum repugnās: mox dentes & intus fauces: quoq; ad hāc. scabendi dulcedinē q̄ maxime hiāres. in qua uoluptate sōno psū conspicat uisus ichneumō per eadē fauces ut rælum aliquod imissum erodit aluūm. Similis crocodilo: sed minor etiā ichneumone est in nilo natus sc̄icos: contra uenena præcipuū antidotum. Iēm ad inflammandam uiuorum uenerem. Verum in crocodilo maior erat pestifera ut uno esset eius hoste natura cōtēta. Itaq; & delphini imēates nilo quorū dorso tāquam ad hūc usum cultellata inest pēna abigētēs eos p̄da: ac uelut in suo ranū amne regnantes alioq; ipares uiribus ipsi astu iterimur. Callēt etiā in hoc cūcta aialia: si unq; nō modo sua cōmoda: uerū & hostiū aduersa. Norūt sua tala: norūt occasiones: partesq; dissidentium in

superioribus aut est uentus

maxilla aqua

assil huius

ipmū subitū

per quē dēni egredior

hā magne pesti-

hostes opposuit

uina aqua parua uis

curuallā ad cōsp;

aud huius

Demetrii

A Vito

oblig

ma qd

magno dno

photo in que

terro p̄li talis

uocet p̄solū

mpar cubellū

uenerem

uenerem

uenerem

uenerem

bellis. In ventre mollis est: tenuisq; cutis crocodili: ideo se ut territi immergunt delphini: sub eunteq; aliu illa fecat spina. Quin & genus hominu est huic belua uentria in ipso nido: & in inferiore habitans. Tenuia ab insula in qua habitat appellata: Mensura eoru parua: sed presentia animi in hoc tantu uisu mira. Terribilis haec contra fugaces belua est: fugax contra i sequeres. Sed aduersum ire soli hi audet. Quineria flumini innata: dorsoq; equitatu mox do i positi hiantibus respungo capite ad mortuum addita in os claua dextra ac leua tenentes extrema eius utrinq; ut frenis in terra agut captiuos: ac uoce etiã sola terrosos cogut eio/ mere recetia corpora ad sepultura. Itaq; ei uniuersa crocodili non adnata. Obsiditq; eio/ geris homiu ut psylloru serpentes fugantur. Teberes oculos hoc animal dicit habere i qua: extra accerrimi usus. Quatuorq; menses hyemis inedia seipm trãmittere in specu. Quidã hoc unũ q̄ diu uiuat crescere arbitrant. Vixit autẽ lãgo tpe. Maior altitudine in eodẽ nido belua hippopotamus edif. Ungulis bimis quales bubus: dorso equi: & iuba: & hinitu: rostro resimo: cauda forta: & detibus aporũ: imãd unciis: sed minus noxiis. Tergoris ad scuta gale atq; impenetrabilis: praeterq; si humore madaat. Depacit segetes: destinatione ante ut fe/ runt determinatas in die: & ex agro feretibus uestigiis neq; reuerteti infidie comparentur

tenente ab insula

mbellia
laguina
Tenuia insula
Tenuie populi
est

Hippopotamus
breuius sicut hippopot
q; animal p̄mãt

quia croco
dos non ad
quosdam spec
deus

Qui primus romã hippopotamum & crocodillos ostedit: & medicinã ab animalibus re pertit.

Ca. XXVI.

Primus eũ & qnq; crocodilos romã adilitatis suã ludis. M. Scaurus tẽporario eu/ nipo ostedit. Hippopotamus in quadã mediã parte etiam magister exiit: assiduã namq; fatietate obelus exit in liustus ceteres arudinũ casuras p̄spiculator atq; ubi acu tiffimũ uidet stipite i primẽs corpus quãdã in crure uulnerat: atq; ita p̄suuio sanguinis mor bidũ alias corpus exonerat: & plagã limbũ rursus obducit. Quã aialia quas hãrbas osten derit cerui: lacerti: hirũdines: testudines: mustella: ciconia: aper: anguis: draco: pãthera: ele/ phas: urti: cerui palũbes: colũbã: grues: coruus:

uentio munitio
q̄m ab hippopotamũ

quãtũ ab ipse
sicut i p̄p̄ca
sicut p̄mã
sicut p̄mã
sicut p̄mã

Simile qdã & uolucis in eadẽ egypto monstrauit: quã uocat ibis: rostro aduncitate per cã partẽ se plures quã reddi ciborũ onera maxime salubre est: Nec hãc sola mul tis aialibus reperta sunt uisui futura & homini. Distant hãrbã extrahendis sagittis cerui: monstrauerẽ p̄cussi eo tãlo pastuq; eius hãrbẽ eiccto. Idẽ p̄cussi a phalangio quod est aranei genus: aualiquo simili cãcros ededo sibi medent. Est & ad serpentiũ ictus praecipua: qua se lacerti quorũcũ his cõseruere pugna uulnerati. resoluẽt. Chelidonia uisui salubre: imã hirũdines monstrauerẽ uexatis pulsorũ oculis illa medetis. Testudo: cuius: quã bubu lam uocat pastu: uires contra serpẽtes resouẽt. Mustella ruta in muriũ uenatu cũ iis dimica tione cõserta. Ciconia origano. Edeia apri in morbis sibi medent: & cãcros uelcãdo maxie mari eicctos. Anguis hyberno situ mebrana corporis obducãt famelicũ succo impediens tum illud exiit: nidi usq; uernat. Exiit autẽ a capite primũ: nec celerius q̄ uno die ac nocte replicãt: ut extra fiat mebrana q̄ fuerat intus. Idẽ hyberna latebra uisu obscurato marathro hãrbã sese africãas oculos inungit ac resouet: si uero squamã obtorpuere: spinis iuniperi se scabit. draco perna nausea siluestris lactuca succo resringit. Pãtheras per carnes fricatas a conito uenant iude barbari. Occupat ilico fauces earũ angor: q̄ re p̄daliãches id uenenum appellauerẽ quidã: at fera contra hãc excremẽtis hois sibi medet: & alias tã uuida eorũ ut a pastorib; ex iudustria in aliquo uase suspesa: altius q̄ qat saltu: trigere iaculãdoq; per edoq; pastori & postremo expirare dicat: alioquin uiuacitatis adeo læta ut eicctis iterãtis ubi pu gnet. Elephas cãleote cõcolori frõde deuorato occurrit oleastro huic ueneno suo. Vrsi cũ mãdãgorã mala degustauerẽ: formicas labũt. Ceruus hãrbã cynare uenentis pabulis res fit. Palũbes: graculle: merula: perdicẽs: lauri folio apnuũ fastidiũ purgãt. Colũbã: turtu res: & galinaceã hãrbã quã uocat helxiã. Anãtes: anãres: cãterãq; aquatica hãrbã fideri te. Grues & similes iurco palustri. Coruus occiso camelo tequi etiã uictori nocet lauro infestum uirus extinguit.

bie dicitur a ioseph

Ca.

XXVII.

ind dicitur munitio
p̄cipua q̄m dicitur p̄mãt

quãtũ ab ipse
sicut i p̄p̄ca
sicut p̄mã
sicut p̄mã

creone
causa

antiqua postremo
p̄cipua autẽ ubi desig
et op̄eip idẽ lapsũ
desigari q̄ ac plũ
mãtã modo inquis

quãtũ ab ipse
sicut i p̄p̄ca
sicut p̄mã
sicut p̄mã

resingit
sicut i p̄p̄ca
sicut p̄mã
sicut p̄mã

quãtũ ab ipse
sicut i p̄p̄ca
sicut p̄mã
sicut p̄mã

Alia preraã utpote q̄ plurimus aialibus eadẽ natura rerũ cãliquoq; obseruacione & uentorũ & hymbriuũ & tepestatũ p̄sãgia aliis alia dederit: quod p̄sequi imẽtum est: neq; se felicitẽ reliqua cũ singulis homi societate. Si quidẽ & pericula praemonent non sibi modo extĩq; circa quã magna mortalũ portio hæret: sed alia quadã signifi cacione. Ruinis iminentibus musculũ p̄migrant. Aranei cũ telis primi cadunt. Augu ria quidẽ artẽ p̄riculis facere. apud romanos sacerdotum collegiũ uel maxime solẽne est.

causa
causa

Ca.

XXVIII.

causa
causa

causa
causa

In thracia locis rigentib' & uulpes aial alioquin solerti auditu: amnes gelatos lacusq' nō nisi ad pastus iturā rediturazq' trāseunt. Obs'ruatā eā aure ad glaciē ap'positā cōtētat' crassifrudinē gelu'. **C**iuitates & gētes a minutis aialibus delata. **Ca.** XXXIX.

Mecminus clara exiti documēta sunt etiā ex corēnedis aialibus. **M.** Varro auctor est a cuniculis fossossum in hispania oppidū: a talpis in thessalia: ab ranis ciuitatē in galia pulsā: ab locustis in africa. Ex gyaro cycladū insula amyiclos a muribus fugatos In italia amyiclas a serpentibus delatas. Circa cynamūlgos æthiops late deserta regio est a scorpionibus & scilpygis genere sublatā & a scolopēdnis abactos otrorietes auctor est Theophrastus. Sed ad reliqua ferarum genera transeant.

De hyena & crocuta & manticora & fibris & lutris. **Ca.** XXX.

Hyenis utrāq' esse naturam: & alternis annis esse marē: alternis fo. fieri. Parere sine mare uulgus credit. Aristō. negat. Collū & iuba cōtinuātē spinā porrigit: flecti q' nisi circūactu totius corporis negat. Multa p'terea mira tradunt. Sed maxime sermōne humanū inter pastorū stabula affimulare: nomēq' alicui' adficerē: quē euocātū foras laceret. Itē uomitionē hoīs imitari ad sollicitādos canēs: quos iuadat ab uno aialī sepulchra erui inq'sitioē corporū. Fœmina raro capi. oculis misē esse uarietas: oculorūq' mutatio. Præterea umbra eius cōtactu canēs obmutescere. Et ubiq'dā magicis partib' oē aial qd' ter lastrauerit in uestigio hæret. Hui' generis cōitu lænaæthiopia arit crocutam: similiter uoces imitatē hoīm pecorūq'. Acies ei ppetua in utraq' parte oris: nullis gingiuis dēre cōtinuo: qui ne cōtrario occurrit hebetēt: caplārū mō includit. Hoīm sermones imitat & manticorā in ethiopia auctor est iuba. Hyenæ plurimæ gignunt in africa: quæ & asinorū siluæ striū multitudinē fundit. Mares in eo genere singulis fœminarū gregib' iperitat. Timent libidinis æmulos: & ideo grauidas custodiūt. Morfūq' natos mares castrat. Cōtra grauide latebras petūt: & parere furto cupiūt: gaudētq' copia libidinis: Easdem partes sibi ipsi pōtici amputat' fibri periculo urgēt: ob hoc fe peti gnari. Castoreū id uocat' medici. alias aial hor redī morsus: Arborea iuxta flumina ut ferro cadit. Hoīs parte cōprehensā nō ante q' fracta cōcreperin, ossa morsu resoluit. Cauda pisciū iis cætera ipēs lutræ. Vtrūq' aquatiū apuatū. Vtrūq' melior pluma pilus. **D**e ranis & utulis mannis & stellioib'. **Ca.** XXXI.

Ranæ quoq' rubetā quarū & interra & in hūore est uita: plurimū referat' medicaminibus deponere ea quotidie ac resumere a pastu dicunt: uenena tāū sibi reseruauit. **V**ites. Similis & uitulo marino uictus in mari ac terra. Simile fibro & ingeniū e uomit' fel suū ad multa medicamēta uilē. Itē coagulū ad cotiales morbos: ob ea se peti prudēs. Theophrastus auctor est: angues eo mō & stelliones senēdūtē exuere: eaq' pinus deuorare: præcipiātes comitiali morbo remedia. Eosdē pestiferos ferūt in græcia: innocuos esse in scilia. **D**e ceruis. **Ca.** XXXII.

Ceruis quoq' est sua malignitas: q' placidissimo aialiu: urgētē ui canū ulro q' fugiūt ad hoīem. Et in pariedo semitas minus cauēt humanis uestigiis tritas: q' quæ secretæ ac feris opportuna. Cōcept' carū post arcturi sydūs. Octonis mēlibus ferūt partus & interdū geminos. A conceptu separant se: at mares resicti rabie libidinis seuiunt. Fodiūt scrobes. Tunc rostra eorum nigrescunt: donec aliqui abluant hymbres. Fœminæ autē ante partū purgant hærbā quādā quæ fœlis dicit: faciliore ita utētes utēro: A partu duas habet hærbas quæ aros & fœlis appellat'. Pasta reddunt ad foetū. Illos imbuī lactis primo no lunt succo qnacuq' de causa. Edicos partus exercēt cursu: & fugā meditari docēt. Ad prærupta ducūt: saltūq' demonstrāt. Iā mares soluti desiderio libidinis auide petunt pabula. Vbi se præpingues sentire latebras querunt: fatētes incoinnio dum pondus: & alias semp in fugā acquiescunt: instantesq' respiciūt. Cū prope uētum est: rursus fugæ præsidia repetentes. Hoc fit intestini dolore tam infirmi: ut ictū leui riparur intus. Fugiūt autē latratu canum auditu aura semp secūda ut uestigia cū ipsis abeant. Mulcent fistula pastorali & cantu. Cū erexere aures: acerrimi auditus: cū miserere surdi. Cæterū aial simplex: & oīum rerū miraculo stupēs in tātū: ut equo aut bucula accadētē propius hominē iuxta uenatē nō cernant: aut si cernunt: arcū ipsū sagittasq' mirent. Maria trantant gregatim nātes porrecto ordine: & capta imponētēs præcedentiū clunibus: uitibusq' ad terga redeētēs. Hoc maxime nositat a cilicia cyprū traiciētibus. Nec uidēt terras sed in odore earū natat: Cornua mares habent: siliq' animaliu omnibus annis statuto ueris tempore amittunt. Ideo sub ipsa die q'

alpole naris q' p'prietu by poliq'

us fœmologus 2. g'no g'no q'

colorūq'

fœm p'p'is

ap'p'it'

to p'p'ietu

in libro 1o p'p'is

comparat'

Alberca Lunularia de a Cœmulo Inrolas q'nt' cing' miniat' si sili

al g'innitate qui d'umant' p'p'ietu q'nt' d'elocant' t'hoim

colorūq' d'nd'

lutra maris ouel'

a uobis in quo habent' circa p'p'io nō uocant'

stellio sempit'ue uou' al p'p'ietu

mony' c'nt' d' d' d'

q' stilla d' g'no' bullog'

libre m'astiq' hor m'astiq'

Cerui Sagittæ & m'it'

q'nt' p'p'ietu d'nd'

maxime in uia petūt. Latet amissis uelut inermes. Sed & ipsi bono suo inuidētes. Dextrum cornu negat iueneri ceu medicamēto aliquo p̄ditū. Idēq̄ mirabilius fatēdū est: cū & in uia nris mutet oibus annis. De fodi ab iis putat. Accēsis autē utriūlibet odore serpētes fugant: & comicialis morbi dephēndunt. Indicia quoq̄ aratis in illis gerūt: singulis annis adiciētibus ramos ulq̄ ad sexēnas. Ab eo tēpore similia reuincūt. Nec pōt aras discerni. Sed de tibus senēta declaratur aut enī paucos aut nullos habēt: nec in cornibus imis ramos: alioquin ān frōtē p̄miret solitos iuniorib⁹: nō decidūt castratis cōnuā nec nascunt. Erūpūt autē renascētibus tuberib⁹ p̄mo aridā. cutis similia. Eadē teneris icrescūt: ferulis arduēnas in pā niculas molli plumata lanugine. Quādiu carēt iis noctib⁹ p̄cedūt ad pabula. In cretētia solis uapore durat: ad arborē subinde expiētēs. Vbi placuerit robur: in apra p̄deūt. Cāsi iam sunt edera in cornib⁹ uiridate ex aruitu arborū: ut in aliquo ligno tēneris dū experiunt innata. Fiūt aliq̄ ex cādido colore qualē fuisse tradit. Q. Sertoni cēruā: q̄ esse fatidica hispaniā gētib⁹ p̄suaserat. Et iis ē cū serpētē pugna. Inuestigat cauernas nariū que sp̄ritu extrahunt renitētēs. Ideo singularē abigēdis serpētib⁹ odor adusto cornu ceruino. Cōtra morsus uero p̄cipuū remediū ex coagulo hīnuli in utero occisi. Vita ceruis in cōfesso lōga: post centū annos aligbus captis cū torquibus aurcis: quos Alexander magnus addiderat: adoprīs iā cure in magna obestitate. Febrū morbos nō sentit hoc aīal. Qui & medet huic timori. Quafidā nos p̄ncipes fēminas scimus oibus diebus matutinis carnē degustare solitas: & longo tēpore caruisse febribus. Quod ita demū existimāt ratū si uulnere uno interierit.

De tragelapho & chameleōte: & reliquis colorē mutātib⁹. ¶ Ca. XXXIII. Steadē specie barba rātū & armorū uillo distās: quē tragelaphū uocat nō alibi q̄ iuxta phasin amēnē nascēs. Ceruus africa p̄p̄modū sola nō gignit. At chameleōtē & ipsa q̄ frequētiorē india. Figura & magnitudo erat latet: nisi cura essent redā & excelior. Latera uerticū iūgnē ut piscibus de spina simili modo: Eminent rostrū ut in paruo sit haud ab simile fuisio. Cauda plōnga in tenuitate desinēs: & implicās se uiperinis orbibus Vngues adunci. Motus tardior ut testudini. Corpus asperū ut crocodilo. Oculi in recessū tū cauo: tenui discrimine p̄grādes: & corpori cōcolores. Nunq̄ eos operiūt: nec pupillā motu sed totius oculi uersatione circū aspiciūt. Ipse celsus hīatē semp̄ ore. Solus aīalū nec cibo nec potu semp̄ alitur: nec alio q̄ aeris alimento. Circa caprificos ferus: innoxius alioquin. Et coloris natura mirabilior. Mutat nāq̄ eū subinde & oculis & cauda & toto corpore. Redatq̄ semp̄ quēcūq̄ p̄xime attingit: p̄ter rubrū candidūq̄. Defuncto pallor est. caro in capite & maxillis & ad cōmissurā caudā admodū exiguā. Nec alicubi toto corpore. Sāguis in corde & circa oculos tm̄. Viscera sine splene hibernis mēsi bus. latet ut lacerta.

De tarādo & lycāone & thoe. ¶ Ca. XXXIII. Utat colores: scytarū tarādus: nec aliud ex iis quā pilo uestiunt: nisi in indis lycōn: cui iubata tradit ceruis. Nā thoes luporū id genus est p̄cerius longitudine: breuitate crurū dissimile: uelox saltu. Venatu uiuēs. Innoctū hoī. Habitū nō colorē mutat. Per hyemes hirti: aestate nudi. Tarādo magnitudo quā boui est. Caput malus ceruino nec ab simile: cornua ramosa: ungula bifida: uillis magnitudine urforū. Sed cum libuit sui coloris esse: alio similis est Tergori tāta duritia: ut thoraces eo faciāt. Colorem oīum arborū fruticū flōrū locorūq̄ reddidit mernēs in q̄bus latet. Ideoq̄ raro capitur. Mirū esset habitū corpori tā multiplicē dari mirabilis & uillō. ¶ De hystrice. ¶ Ca. XXXV. Hystrices generat india & africa spina cōtēctas: ac erinaceorū genere: sed hystrici lōgiores aculei: & cū intēdit cutē missiles. Ora urgētū figit canū: & paulo longius iaculatur. Hybernis autē semensibus cōdit. Quā natura multis & ante oīa uris.

De uris & fērib⁹ eorum. ¶ Ca. XXXVI. Orū coitus hyemis initio: nec uulgarī quadrupedū more: sed ambobus cubantibus cōplexisq̄. Deinde cefessus in specus separati: in q̄bus parūt tricesimo die: ac plurimū qnos. Hi sunt cādida informisq̄ caro: paulo muni⁹ maior: sine oculis: sine pilo Vngues rātū p̄minēt. Hāc lābēdo paulatī figurāt. Nec q̄q̄ rari⁹ hoīes quā parietē uidere uriam. Ideo mares quadragenis dieb⁹ latēt. Fēminā quaternis mensibus. Specus si nō habuere ramorū: in fruticūq̄ congerie adificāt impene trahibiles hyemibus molliq̄ frōde cōstratos. Primis diebus bisseptenis tā graui sōno premuntur: ut ne uulnerebus quidem excētari queāt. Tuncq̄ mirū in modū ueterno pinguescūt. illi sunt adipēs medicaminibus apti.

cōtraq; defluuū capilli tēces. Ab iis diebus rēfidū: ac priorū pedū fuctū uiuūt. Fœctus ri-
 gentes apprimēd p̄ctōri fouēt nō alio in cubito q̄ oua uolucēs. Mirū dictū credit Theo-
 phrastus p̄r id tempus cōctas quōq; urforū carnes si aleruent increscere. Cibi tunc nulla
 argumēta: nec nisi humoris minimū in aluo inueniri. Sanguinis exiguas circa corda tantū
 guttas: reliquo corpori nihil inesse. Procedūt ure: sed mares p̄pingues. Cuius rei causa
 non prompta est. Quippe nec sōno quidē saginatis preter quattuordecim dies ut dixim?
 Exeuntes herbā quādam arōn noīe laxandis intestinis alioquin cōcretis dēuorant: cicercq;
 fulculos dētiū pudolantes ora. Oculi corū heberantur crebro. Qua maxime fauos causa
 expetunt: ut cū uulneratū ab apibus os leuet sanguine grauēdinē illā. Inualidissimū urfo
 caput: q; leoni fortissimū. Ideo urgenē ut p̄cipitauri le ex alia rupe manibus cō oper-
 to iaciuntur: ac sepe in harena colapsis infectis exanimatur. Crebro ueneficiū esse hispa-
 niā credūt: occisorū q; in spectaculis capita crematē testato quoniā potū in urinam rabim
 agat. Ingridiuntur & bipedes. Arbore auersi diripiunt. Tauros ex ore cornibusq; eorū pe-
 dibus oibus spūsi pondere fatigant: Nec alteri aliū in maleficia stulticia solertior. An
 malibus notatū est. M. P. M. Messala cons. ad. xiiii. calen. octob. Domitiū Aenobarbū ad ille
 curulē urfos numidicos & toridē uenatore arthropas in cyro dedisse. Miror adiectū nu-
 midicos fuisse cum in africa urfos non gigni constet.

Ad eam usque q̄ ad p̄-
capillorum

Signis bulbois

rastrato

astuta at

Sanguis Humida d̄st
ma p̄ctōri p̄stōri

De muribus ponticis & alpinis & herinaccis.

Ca. XXXVII

Condunt hyeme & p̄ctici mures dūtaxat albi. Quoz; palatū in gustu sagacissimū au-
 ctiores quo nā modo intellexerint miror. Condunt & alpini: quibus magnitudo me-
 dia est. Sed hipabulo apte in specus cōuectō: cū quidā narrēt alterius marē ac femi-
 nam supra se cōplexo fatē herbæ lupinos. cauda mordicus apprehēsa inuicē detrahēre ad
 specū ideoq; illo tēpore detrito esse dolo. Sunt iis pares & in ægypto: Similiter rēfidēt in-
 clunes: & in binis pedibus gradiunt: prioribusq; ut manibus utunt. Præparāt hyemi & heri-
 huæci cibos: ac uolucati supra lacētia poma affixa spinis unū nō amplius tenētes ore portāt
 in cauas arbores. Idē mutacione aglonis in austu cōdētes se incubile p̄sagiūt. Vbi uero
 sensere uenēt cōtracto ore pedibusq; ac parte oī inferiorē quā rarā & innocuā habēt lanu-
 ginē cōuoluunt in formā pylæ: ne quid cōprehēdi possit p̄ter aculos. In desperatione uero
 urinā ex se reddūt tabificā tergori suo spinisq; noxiā: p̄pter hoc se capi gnari. Quā ob rē ex
 inanita prius urina uenari eis est. Et rū p̄cipua dos tergoris. Alias corrupta fragilis purib;
 spinis atq; deciduis etiā si uiuat subtrahatur fuga. Ob id nō nisi in nouissima spe maleficio
 illo perfundit. Quippe & ipsi oīere in situ ueneficiū ita p̄cētes sibi: terminūq; supremū
 operiētes: ut femē ante captiuitas occupet Calidæ postea aquæ aspersu resoluitur pila: ap-
 prehēsusq; pede altero e posterioribus suspēdio ac fame necat. Aliter nō est occidēre & ter-
 gori parcere. Ipsum aīal nō uenit pleriq; dicere uitæ hominū supuacū esse. Si nō sint illi
 acculei: frustra uellerū molities in pecude mortalibus data. Hac cute expoliunt uestes. Ma-
 gnū fraus & ibi lucrū monopoliū inuenit. De nulla re crebrioribus senatus cōsultis nulloq;
 non principe adito querimoniis prouincialibus. Urinæ e duobus aliis animalibus rōne mira-
 est.

De leontophono: lynce: melibus: & scuris.

Ca. XXXVIII.

Leontophonō accepimus uocari paruū: nec alibi nascens q̄ ubi leo gignit. Quo gusta-
 to tanta illa uis est ut cæteris quadrupēdū imperitās illico expiret. Ergo corpus ei
 adultū aspergūt aliis carib; polētæ mō insidiantes ferē. nec tāt q; etiā cinere tam
 cōtraria est pestis. Haud in merito igit̄ odit leo: uisūq; fragit: & cita mortem exanimat. Il-
 le cōtra urinā spargit p̄u dens: hanc quoq; leoni exitiale. Lynceū humor ita redditis ubi gi-
 gnunt glaciā: arefcit ue in gēmas carbūculis similes: & igneo colore fulgētes: lyncuriū uo-
 cat: atq; ob id lincino a plerisq; uita generari prodigo. Nouere hoc sciuntq; lynces: & inui-
 dentes urinā terra operiūt: eoz; celerius solidatur. Illa alia solertia in metu melius: suffata
 cute distentat: sicut hominū & mortuis canā arcēt. Præuidēt tēpēstatē & securi: obruratisq;
 spiraturus est uetus cauernis: ex alia parte aperit fore de grēto. Ipsi uillosior cauda p̄-
 tegumento est. Ergo in hyemes aliis prouisum pabulum aliis pro cibo somnus.

De uipera coctis & lacertis.

Ca. XXXIX.

Ereptū uipera sola terra dicitur cōdi. Cæteræ arborū aut faxorū cauis. Et alias uel
 annua fame edurant algore modo dēmpo. Omnia secessus tempore ueneno ory-
 ba dormiunt: Simili modo & coctæ. Ille quidem iterum & æstatibus. adherentes

Cum homo gignat in m̄-
alia p̄ctōri p̄ctōri

dentio

admittit
tūc nō p̄r

si hoc operiūt

u uenit et ratio

q̄ m̄p̄ tōnis homopho-
nō p̄ctōri d̄ctōri m̄ctōri

factura ribus tam p̄ctōri
m̄ctōri q̄ p̄ctōri ḡctōri

quoniam cōma p̄ctōri
u uenit: lambo.

Alitō al̄ em d̄ctōri

loquū ac̄ctōri
d̄ctōri

ipm d̄ctōri
caut̄ p̄ctōri
thamm

pp̄ctōri

h

C

am̄p̄ctōri

monopolio

at or
creatio
d̄ctōri
m̄ctōri

u uenit: lambo.

Causa
Causa

maxime faxis: ut etiā iniuria resupinatæ auulsiq; nō tñ exeat. In balaribus uero infulus ca-
nariæ appellatæ nō præput & cauis terræ: neq; hæba uiuūt: sed uue mō inter se cobèrent.
Est & aliud genus minus uulgare. Adheret opculo eiusdē teste se opientes: obruptæ terra
semp. f. ræ & circa maximas itū alpes quōda effossæ cæperæ iā erui & in ueluterno. Quam
tū itū datissime in asy palca insula. Laceratæ inimicissimū genus cocleis. Negatur semestre
uitā excedere. Laceratæ arabiz cubitales. In india uero in nisa mōte. xliiij. in longitudine pe-
dū: colore fului aut puniceū aut cerulei.

De canibus. Ca. XL.

Chis quoq; aialib' quæ nobiscū degūt multa sunt cognita digna. Fidelissimi ante
bia hoi canes atq; eq;. Et pugnaſſe aduersus latrones canē pro dno accepim': conse-
ſtūq; plagis a corpore nō recessisse: uolucres & feras abegit. Ab alio in epiro agni-
tū in couētū pculōre dñi laniatuq; & latratu adactū: ut cogereſt faceri scelus Garamatū re-
gē canes ducēſt ab exilio reducere præliates cōtra resistētes. Propter bella colophonii ite-
q; castaballēſes cohortes canū habuere. Eæ p̄mæ dimicabāt in aciæ nunq; detrectatēs. Hac
crāt diffidissimā auxilia: nec stipediōrū indigna. Canes defendere cibros cæſis dñis eorum
plautin' iposiss. Canis lasone Lycio interfecto cibū capere noluit in ediacq; cōsumptus ē.
Iscui uero nomē hyrcani reddidit Durides accenso regis Lyſimachi rogo incieit: se flāmē
Similitēq; hyrcanis regis. Memorat & Pyrrhū Gelonis tyrāni canē Philitus. Memorat &
Nicomedis bithyniæ regis uxore eius. Conſyngæ laceratā ppter lasciuioſe cū marito iocū
Apud nos Volcātū nobilē quī Cefeliū ius ciuile docuit asturcone & suburbano redeuntē
cū adueſpauisset canis a graſſatore defendit. Itē Celiū Senatorē agrū placentiæ ab armatis
opſitū: nec prius ille uulnerat' est q' canſe interēpto. Sed sup oia in nostro æuo actis po-
puli ro. testatū Apio Iunio & P. Silio cōſ. cū aduertēret ex cā Neronis. Gramatice filii in
T. Sabinū & seruiciū eius: unius ex iis canē nec a carcere abigi pigi potuisse: nec a corpore
recessisse: abiectō in gradib' gemoniū mæſtos edenēte ululatus magna populū ro. corona cir-
cunſtate: ex qua cū quidā ei cibū obieciſſet: eadē deſuncti tulisse. Innatauit idē in tyberim
cadauere abiectō ſuiterare conat': effuſa multitudie ad iſpeſcādā aialis fidē. Soli dñm noque
re. Et ignotū quoq; ſi repēte ueniat intelligūt. Soli noia ſua: ſoli uocē domeſtica agnoscūt
Itinera quīs longa meminere. Nec ulli p̄ter hominū memoria maior: Imperus eorū & ſeui-
tia mitigat ab hoīe cōſidente hūmī. Plurima alia in his quotidie uita inuenit. Sed in uenatu
ſolertia & ſagacitas p̄cipua eſt. Scrutat uestigia atq; perſequit. Comitātē ad ſerā inquisito-
rem loro retrahēs: quīs aquā trāſiſſet: q' ſignificās demōſtratio eſt cauda p̄mū
deinde iostro. Ergo etiā ſeneſcā ſeſſos cecocōq; ac debiles ſinu ſerunt uentos & odorē captā-
res: prodētēſq; roſtro cubilia. E tigribus eos indi uolūt cōcipi. Et obid in ſiliis coitus tem-
pore alligat ſcēmias. Primo & ſecūdo ſcetu nimis feroces putāt gigni: tertio demum edu-
cant. Hoc quidē elupis galli quorū greges ſum. quicq; ducōrē a canibus & ducē habēt. Il-
lum in uenatu comitatur: illi parēt. Nāq; inter ſe exercēt etiā magiſteria. Certū eſt iuxta ni-
lū annē currentē labēre: ne crocodilōrū auuiditati occasione præberēt. India petici Alexan-
dro magno rex albaniz dono dederat in uſitate magnitudinis unū: cuius ſpecie delectat'
iuffit urſos mox apros & deinde damas emicti cōtemptu imobili iacēte. Ea q; ſegnitie tanti
corporis offeſſus iſperator generoſi ſpiritus cū interimi iuffit. Nūciatuit hoc fama regi. Ita-
q; alterū mitrēs addidit mādatā: ne in paruīs experiri ueller: ſed in leōe elephātoue. Duos
ſibi fuiſſe. Hoc interēpto p̄terea nullū fore. Nec diſtulit Alexander: leonēq; fractū prius
uidi: poſtea elephātū iuffit induci haud alio magis ſpectaculo laturus. Horrētibus q̄ppe
per totū corpus uillis ingenti primū latratu inronuit. Mox in ceruicē aſſultās cōtracq; belu-
am exurgēs hinc & illic artiſici dimitatione: qua maxie opus eſſet inſeſtās atq; euitās: do-
nec aſſidua rotarū uerſigine afflixit: ad caſū eius tellure cōcuſa. Canū generibus anuii par-
tus. Iuxta ad pariēſq; annua ætas. Gerūt in uterō ſexagenis diebus. Gignunt cecos: & quo
largiore alunt lacte: eo tardioſe uſum accipiūt. Nō tamē unq; ultra uigē ſimū primū diem:
nec ante ſeptimū. Quidā tradūt ſi unus gignat nonodie: cernere: ſi gemini decimo. Idemq;
in ſingulos adici: quōſdē eſſe tarditatis ad lucē dies. Et ab ea quæ ſœmina ſit ex p̄mipara
genita citius cerni: Optemus in ſœtu q nouiſſimus cernere incipit: aut quæ primū fert in
cubile ſœta. Rabies canū ſyrio ardēte hoī peſſifera ut diximus: ita morſis letalis aquæ me-
tus. Quapropter obuiam iter per. xxx. eos dies galliæce maxime ſimo mixto canum cibis:
aut ſi p̄uenierit morbus uictrō.

in leuor
in leuor
in leuor

1003
liber a p̄cipue p̄cipue
p̄cipue p̄cipue p̄cipue
p̄cipue p̄cipue p̄cipue

res p̄cipue
res p̄cipue
res p̄cipue

Arduo p̄cipue
ad hoc nō que
in p̄cipue

laperce

homo e q
mores q
laperce

quæ p̄cipue
quæ p̄cipue
quæ p̄cipue

Colony a
German

in Guro
longiſſimū

qui ſerā
ſerā

Ad canis rabidi morſum. Ca. XLI.

Morsum vero unicū remediū oraculo quodā nup̄ reptū. Radix siluestris rosā & cynorhodā appellat̄. Columella auctor est si quadragesimo die q̄ sit natus castretur morsu cauda sumusq̄ eius articulus auferat̄. sequenti neruo exep̄to nec caudā creācere: nec canes rabidos fieri. Canē locūtum in prodiigijs & equide annotauerim accipim̄. Et serpentē latrasse cū pulsus est regno Tarquinus. De natura equorū. **Ca.** Lili.

Alexandro & equi magna raritas contigit. Bucéphalā eū uocarūt: siue ab aspectu toruo: siue ab insigni taurini capitis armo ip̄ressi. Sexdecim talētes ferūt ex Philōni cophasali grēge em̄ptū etiā tū puero capto eius decore. Neminē hic aliū q̄ Alexandrū regio istrāus ornatu recepit in sedē: alios passi reiciēs. Idē in praeliis memoratā cuiusdā pibetur ope. Thebarū oppugnatiōe uulneratus: in aliū trāsire Alexandrum non passus: Multa p̄terea eiusdē modi. Propter quā rex defuncto ei duxit exegas. Urbē tumulto circū dedit noīe eius. Nec Cæsaris dictatoris quēq̄ aliū recepit deorso equus tradit. Idēq̄ hoīs si miles pedes priores habuisse: Hac effigie locat̄ ante. Venenis genitricis adē. Fecit & Diu.

Augustinus equo tumulū. De quo Germanici Cæsaris carnē est. Agrigēti cū pluriū equorū tumuli pyramides habēt. Equū adamatū a Semiramide usq̄ ad coitū luba auctor ē. Scythā qdē equitatus & equorū gloria strepūt. Occiso deniq̄ ipsorū regulo ex puocatione dimi cante hostē cū uictor ad ipsiādū uenisset ab equo eius idibus moris usq̄ cōfectū. Aliū de tracto oculo opimētō & cognito cū m̄re coitu perisse p̄rupta atq̄ exaiatū. Equā eadē ecā inreatino agro laceratūq̄ p̄ter aurigā iuenimus. Nāq̄ & cognationū itellectus in iis est. Itaq̄ in grege prioris anni forore libētus etiā q̄ matrē equa cōmitatur. Docilitas tāta est ut uniuersus sybaritici exercitus egrotas ad symphoniā cātū saltariē quādā moueri solitus inueniat. Idē p̄fragiūt pugnā & amissos lugēt dnos lachrymasq̄ iterdū desiderio fundūt: interfecto Nicomede rege equus eius inedia uitā finiuit. Phylarchus refert Cētarētium e galatis in praelio occiso Antiocho portū equo eius cōscendisse uoantē. At illum indignatione accellum domitis frenis, ne regis posset p̄cipitē in abrupta isse. exanimatūq̄ una Philistus a Dionysio relictum in ceno hāerētē ut sese euellisset: secuti uestigia domini exami ne apū iuba inhāerente. Eoq̄ ostento tyrannidē a Dionysio occupatā. Ingeia corū in enarra bilia iaculantes obsequio experiūtur. difficiles conatus corpore ipso: nixuq̄ inuitantū. lā tela humi collecta equiti porrigūt. Nā in cyro ad currus iunctūmō dubie intellectū adhortationis & gloriā fatētur. Claudii Cæsaris seculariū ludorū cyrcensibus excusso in caicēribus auriga albari equi palmā occupauere: primatū optinuerē: opposita effundātes oīa: quā cōtra aulicos debuissent peritissimo auriga insistere facientes. Cū puderet hominum artes ab equis uinci peractō legitimo cursu ad mēta steterē. Maius auguriū circa p̄sicoles plebe iis cyrcētibz excusso auriga ita ut si staret in capitolū cucurisse equos: sedēq̄ ter iustrasse. Maximum uero eodem peruenisse a uehiis cum palmā & coronā effuso. Ratumēna: qui ibi uicerat. Vnde postea nomē portæ est. Sarmatē loquinqua itinera acturi iediā p̄dicat̄ eos exiguū tātū potū inpartietēs: atq̄ ita per cētēna milia & quinquaginta continuo cursu eunibus insidēt. Viuūt annis qdē quinquagenis. Fēminā minore spatio. Eadē quinquēno sinē crescedi capiūt. Mares anno addito. Forma equorū quales maxime legi oporteat. Pulcherrime qdē Virgilio uate absoluta est: Sed & nos diximus in libro de iaculatione eq̄stri cōdito: & fere inter oēs cōstare uideo. Diuersa autē cyro ratio quæritur. Itaq̄ cum bimi in alio subigantur iferio: nō ante quinquēnes ibi certamen accipiūt. Partum in eo genere undenis mēsisbus ferūt: duodecimo gignūt. Coitus uerno equinoctio: bimo utriq̄ uulgaris. Sed a trimatu firmitus: Generat mas ad annos tringentates. Vtpote cū a cyro post uigēsimū annū mittantur ad sobolē reparādā. Et ad quadraginta durasse tradūt aditū modo in attollēda priore parte corporis. Sed ad generādū paucisaiatū n̄iunor fertilitas. Quae de causa per interualla admissuræ dantur: nec tamen quidecim iniritus eiusdem anni ualet tolerare. Equarum libido extinguitur iuba tonsa. Gignunt annis omnibus ad quadragēsimū. Vixisse equū septuagintaquinq̄ annis prodic̄. In hoc genere grauida stās parit: p̄terque cōteras foetū diligit. Et sane equis amoris inasci uenificiū hippomonēs appellatum in frōte: caricē magnitudinē: colore nigro. Quod statim edito partu deuorat foeta: aut partū ad ubera nō admittit si quis p̄ceptū habeat. Olfactū in rabie id genus agitur. Amissa parente in grege armētī reliquæ foetæ educant orbem. Terram attingere ore triduo proximo q̄ sit genitus negat posse. Quo quis acrior in bihendo profundius nares mergit: Scythe per

*quod ad dicitur q̄ equus
de ueneris*

*alio Cuius in p̄p̄ q̄
quod dicitur p̄p̄
quod equus m̄m̄ p̄
dicitur p̄p̄ C. Augustinus*

*op̄m̄
quod dicitur die longissimā
quod dicitur in 12 hōis
quod dicitur in 12 hōis
quod dicitur in 12 hōis
quod dicitur in 12 hōis*

*Admissiois Bont
Equi abiret in al*

*quod dicitur p̄p̄
quod dicitur p̄p̄
quod dicitur p̄p̄
quod dicitur p̄p̄*

*quod dicitur p̄p̄
quod dicitur p̄p̄
quod dicitur p̄p̄
quod dicitur p̄p̄*

*al sumam
al v̄m̄m̄*

*al edem
quod dicitur p̄p̄
quod dicitur p̄p̄
quod dicitur p̄p̄
quod dicitur p̄p̄*

*ab m̄m̄ a ab
porta Ratumēna*

*quod dicitur p̄p̄
quod dicitur p̄p̄
quod dicitur p̄p̄
quod dicitur p̄p̄*

*Generandi potestas
A. 2. 1. 8*

*at m̄m̄ q̄ dicitur ab hōis
quod dicitur p̄p̄
quod dicitur p̄p̄*

bella foeminis uti malūt: quoniā urīuā cursu nō ipedito reddat. Cōstat in Iustania circa uli
xiponē oppidū & tagū amnē equas fauonio flāte obuertas animalē cōcipere spiritum idēq
partū fieri: & gigni pnicissimū ita sep̄ trīeniū uitā nō excedere. In eadē hispania gallica ge
nū & asturia est equi generis. Hīi sunt quos thheldones uocamus. Minori forma appellatos
asturones gignūt. Quibus nō uulgaris in cursu gradus: sed mollis alternocurū explicā
tu glomeratio. Vnde eqs soluti carere in cūstus tradit arte. Equo fere qui homini morbi p
terē ueficā cōuertit: sicut oibus in genere ueterino. De alinis. Ca. XLIII.

Alino quādingētis nūm̄s emptū. Q. Alio senatori auctor est. M. Varro: haud scio
an oīum scio aialū uictō opā sine dubio geruli mirifica arādo quoq. Sed mularū
maxime pro generatione patria etiā spectat in iis archadibus in achaia. In italia rea
tinis. Ip̄sum aial̄ gr̄goris maxime ipatiēs: ideo nō generat̄ in p̄gorē in egnoctio uerno un
cartera pecua admittit̄ sed fossitio. Mares in remissione operis deteriores. Part̄ a. xxx. mē
se oct̄simus: sed a trimatu legitimus. Totidē quot equā & eisdē mēsiū & simili mō. Sed i
cōritēs uterus urina genitālē reddit: ni cogit̄ in cursum uerberibus a coitu. Raro gemios
part̄. Paritura lucē fugit: & tenebras quārit: ne cōspiciat ab hoīe. Gignit̄ tota uita: quā est
ci ad. xxx. annū. Partus caritas sūma: sed aquarū tediū magis. Per ignes ad foetus redūt. Ex
itē si riuus minimus iterit hori ē: ita ut pedes oīno caueat tingere: Nec nisi assuetos po
tant fontes: qui sunt in pecuariis. Atq. ita ut sicco tramite ad potū eāt. Nec potēs trāeant
per raritātē placāri trāluentibus fluminis. Mirōq. dictū ficitū: & si imutetur aqua ut bibat
cogēda exonerādāe sunt. Nec nisi spatiose incubat̄ alias arterēt̄. Varia naq. sōnio uita
cōcipit̄: ita pedū crebro: qui nisi per inane emicuerit repulsū duritionis materiz claudita
tem ilico affert. Quēz flus exiis optima p̄dia exapat. Norū est in celtiberia singulas quadra
genis milibus nūm̄orū emi. Ad mularū maxime partus aurū referte in his & palpebrarum
pilos aiunt. Quāuis enī uni color toto reliquo corpore: totidem̄ tñ colores quot ibi fuere
reddit. Pullos earū epulari Mœcenas instituit: multū eo tēpore platos onagris. Post eū in
terit̄ auctoritas: saporis. Sed asino monēte uisocelerit̄ id genus dēficiat.

De mulis.

XLIII.

Ex asino & equa mulus gignitur mēse. xlii. Animal uiribus in labore eximiū. Ad tra
les partus equas: neq. quadrūm̄is minores neq. decēb. maiores legūt̄: arcerit̄ utrū
genus ab altero narrat̄ nisi infātia eius generis gineat̄ laquehausto. Qua propt̄
subrepit̄ statim pullis in tenebris equarū uberi asinarū ue equit̄cos admouet. Gignit̄ autē
mula ex equo & asina: sed effrenis & tarditatis indomitā. Letā oīa esse, uerulis. Cōceptū ex
equo secutus asini coitus abortus perimit. Non item ex asino equi. Foeminas partu optime
vii. die impleri obleruat̄ est: mares fatigatos melius plere. Quā non prius q̄ dentes: quos
pulli oīns appellānt iactat̄ conceperit. Sterilis intelligitur. Et equā non primo initu genera
re coeperit. Equo & asinogenitōs mares hīnos antiqui uocabant cōtraq. mulos: quos asini
& equae generarent. Obseruatum e duobus diuisis generibus nata tertiū generis fieri:
& neutri parentum esse similia. Ea q. ipsa quā ita nata sunt non gignere in omni aialū ge
nere: idcirco mulas non parere. Est in animalibus nostris peperisse saepe: uerū pdigiū loco ha
bitum. Theophrastus uulgo parere in cappadocia tradit. Sed esse id animal ibi sui generis
mulā calcitratas inhihet̄ uini crebriore potu In pluriū gr̄acorū ē monumētis eū equa mula
li coitu natum quem uocauerūt hīnū id est partū mulū. Generatur̄ ex eq̄ & onagris mālus
factis mulae uel ocas in cursu: duricia eximia pedū: uerū rugoso corpore: indomito
sed generoso onagro. Et asina genitus oēs antecellit. Onagri in phrygia & lycania praeci
pui. Pullis eorū ceu psitantibus sapore africa gloriatur: quos lalifones appellānt. Mulsum
lxxx. annis uixisse atheniesium monumentis apparet. Eo gausi cū tēplū in arce facerēt: q̄ de
relictū sēneda: cadētia iumēta comitatu nixuq. exhortaretur decretū fecere: quo cauerēt
ne frumētarij negociatores ab incerniculis eū arcerent. De bubus. Ca. XLV.

Bubus indicis camelorum altitudo traditur: cornua in latitudine quatuor pedū in
nostro orbe epiroticis laus magna a Pyrih: ut ferunt̄ iā inde regis cura. Id consecus
tus est nōate qdrinarū ad prius uocados. p̄grandes itaq. fure: hodieq. reliquā stir
piū durat. At nūc anticulā ad foecūditatē poscitur. Tolerat̄ tamē bimā. Tauri generatio
nē quadrūm̄i iplent̄: & singulis denē eodē ano tradūt. Si autē post coitū i dexterā prē habeat̄
tauri: generatos mares esse. si in leuā foeminas. Cōceptio uno initu peragit̄ & si forte perra

uit. xx. post die mare fœmina reperit. Pariūt mēse. x. quicqd ante genitū iutile est. Sunt au-
 ctore ipsa cōpletē. x. mēse. duos p̄ere nūc raro geminos. Coitus u delphini exortu ad pridie
 nonas Ianuarii diebus. xxx. aliquibus & autūno. gētibus quidē quæ lacte uiuunt ita fœtus
 dispenlantibus: ut omni tēpore anni supsit id alimētum. Tauri nō s̄p̄ius q̄ bis die ineunt.
 Boues aialii soli & retro ambulantes pascunt. Apud garamantas quidē haud aliter. Vita
 fœminis. xv. ānis lōgissima: Maribus. xx. Robur i quimatu. Lauatiōe calidæ aquæ tradūtur
 pinguescere: & si qs̄ incisa cute spirītū i uiscera harūdine adigat. Nō degeneres existimari
 etiā minus laudato aspectu: plurimū lactis alpinis: qb̄us minimū corporis plurimū laboris
 capite nō ceruice iūtis. Syriacis nō sūr palæaria: sed gibber i dorso. Carici quoq̄ i pre. Asia
 fœdi usū tubere sup. annos a ceruicibus eminentē: laxatis cornibus excellentē i opere nar-
 ratur. Cæteri nigri coloris candidi ue ad laborē dānātur. Tauris miora quāibus cornua
 tenuioraq̄. Demitura bouū i crimatur: postea sera: ante p̄maturā. Opime cū domito iu-
 uenues ibiuitur. Sorū enī laboris agriq̄ culturæ habemus. Hoc aial tātæ apud priores cu-
 ræ ut sit iter exēpla dānatus a populo ro. die dicta: q̄ cōcubino procacirure onasū edisse fe
 negātū occiderit bouē: adest: in exiliū tāquā colono suo interēpō. Tauris a aspectu gene-
 rositas torua frōte: auribus serofis cornibus i p̄cētū dimicationē possētibus. Sed tota cō-
 minatio prioribus ipeclibus stat: ira gliscētē alterōs replicās: sp̄genq̄ i altū harenam: & so-
 lus aialii eo stimulo ardescēs. Vidimus ex ip̄erio dimicātes: & ideo se demōstratos rotari
 cornibus cadētes excipii: iterūq̄ refergerē: modo iacentes ex humo tollit: bigarūq̄ et cur-
 rucitato uelut aurigas insultēt. Thessalorū gentis iuentū ē equo iusta quadrupedatē cor-
 nu intorta ceruice tauros necare. Primus id ipectaculū dedit romæ Cæsar dictator. Hinc
 uictimæ optinæ & laurissimā deorū placatio. Huic tātū animalī oīum quibus p̄cetiō cau-
 da nō statī nato cōsumatæ ut cæteris mēsuræ crescit unī dōec ad uestigia ima p̄ueiat. Quā
 hostia uictiariū pbatio i uisūto ut articulū supra gēnis cōtigat: breuiore nō litat. Hoc. quoq̄
 notatū uiculos. ad aras humeris hoīs allatos nō fere litare: sicut nec claudicatē: nec aliena
 hostia deos placari: nec trahētē se ab aris. Est frequēs i pdigiis p̄cororū bouē locutū. Quo
 nūciatio fenatū sub diuō haberi solitū. De api boue. Ca. XLVI.

que laniary...
 die ctiam...
 modolam...
 p̄cetiō cau-
 calidam...
 p̄cetiō cau-
 fenatū
 fenatū
 fenatū
 fenatū

Bos i ægypto etiā numinis uice colit. Apim uocat. Insigne ei i dextro latere cadicās
 macula: cornibus lunæ crescere icipiētis. Nodus sub lingua: quæ cantarū appellatur.
 Nō ē fas uē certos uitæ excedere annos: mersūs in sacerdotū fonte enecat q̄situr.
 Iuctu aliū: quē substituāt: donec inueniāt moētē. Derāsus etiā capitibus: nec tam usq̄ diu
 q̄rit. Inuētus deducit a sacerdotibus mēphim. Sunt delubra ei gemiā: q̄ uocat thalamos au-
 guria populorū. Alterū itrasse lētū ē: i altero dira portēdit. Respōsa priuatis dat: e manu
 cōsulētū cibū capiēdo. Germanici Cæsarīs manū auerisar ē haud multo post extincti. Cæte-
 ro secretus cū se prupit i cœtus icedit: sūmoto strepitu licitorū: grexq̄ puerorū comitatur
 carnē honori ei canētū. Intelligere uidef: & adorari uelle. Hi greges repēte lymphati i u-
 tura p̄cinūt. Fœmina bos semel ei āno ostēdit suis & ipsa i signibus q̄q̄ aliis: sēp̄ eodē die
 & i ueniri eā extinguiq̄ tradūt. Mēphi est locus i nilo: quæ a figura uocant phialā. Oībus
 ānis ibi aureā paterā argēteā: p̄ mēgētēs diebus quos habēt natales apis. Septē hi sūr. Mi-
 rūq̄ nemine per eos a crocodillis attingi. Oāuo post, orā dici. vi. redire beluæ ferateme.

De natura pecudis & pecorum. Ca. XLVII.
 Agna & pecori gratia uel i placamētis deorū: uel i usu uelleg. Ut boues sūptū hoī
 nē excolūt: ita corporū tutela pecori debet. Generatio bimīs utriq̄ ad nouēnos ānos
 q̄busdā & ad. x. primipares miores fœtus. Coitus oibus ad arcturi occasū id ē a ter-
 tio idus maias ad aglæ occasū id ē. xiiii. Chal. augusti. Gerūs ptū diebus. cl. postea cōcepti in
 ualidi Cordōs uocabāt atiq̄ post id tēpus natos. Multi hybernos agnos p̄ferunt uernis: qm̄
 magis itērit an̄ solstitiū: q̄ an̄ bruarā firmos cē: solūq̄ hoc aial utiliter bruma nasei. Antei
 naturalis agnas fastidire: senectā ouīū cōfētari: & ipse senectā melior: illis quoq̄ uulior. Fe-
 rocia eius cohibet ornu iuxta aurē techrātō. Dextero teste p̄ligato fœminas generat: leuo
 mares. Tomitarus solitariis ouibus ab ortus i ferūt. Remediū ē cōgregare eas ut cœtu i u-
 uer. Aglonis flastu mares cōcipi dicūt: austru fœmias. Atq̄ i eo genere arietū maxie ipectā
 tur ora. Quia cuius coloris sub lingua habuere uenas: atq̄ i lamitū ē i fœtū: uariūq̄ si plu-
 res fuere: & mutatio aquarū potulq̄ uariat. Ouīū sūma gnā duo tēctū & colōiū: illud mol-
 lius: hoc i pascuo elegātū. Quippe cū tēctū rubis uelca. Opemicta cis ex arabicis p̄cipua

fenatū
 fenatū
 fenatū
 fenatū
 fenatū
 fenatū
 fenatū
 fenatū
 fenatū

haec ut
 esse debet
 ubi

p̄cetiō

fenatū
 fenatū
 fenatū

fenatū
 fenatū

fenatū

ceruice binz depēdetes. Nō oibus cornua: sed qbus sūt i his & idicia anōrū p icremēta nos
dorū. Muilis lactis maior ubertas. Auribus eas spirare nō narib: nec unq̄ se bñ carere. Ar
chelaus auctor ē. Ideoq̄ fortassis q̄ aīa his q̄ ouibus ardentior: calidioreq̄ concubitus. Tra
dūt & noctū nō minus cernere quā iter diu. Et idē caprinū iecur si uescat: restituit uestri
nā acie his: quos h̄cētilopas uocat. In cilicia circaq̄ sedyos uillo tōsili uestiūt. Capras i occa
sū decliui sole i pascuis negāt cōtueri iter sese: sed aīr̄ las iacere. Relqs̄ aut̄ horis iter se ad
uclās & cognitōres. Depēdet oīum mēta uillus: quē arūcū uocat. Hoc si qs̄ apprehēsa ex
grege unā trahat: cetera stupētes spēt cōtū. Id ē uenire cū quādā hābitū aliq̄ ex eis momo
derit. Morsus earū arbori extialis. Oliuā lābēdo quocq̄ sterilē facit. Ea q̄ ex cā Mineruē
immolat.

De suisbus & natura earū. Ca. LI.

Suilli pecoris admiffura a fauonio ad æquinoc̄tiū uernū ætatis. viii. mēse. Quibus
dā i locis ē a. iiii. usq̄ ad. viii. anū. Partus bis i anō. Tēpus uero. iiii. mensiū. Nume
rus fœcūditatis ad uicenos. Sed educare tā multos nequeūt. Dieb: .x. circa brumā
stati dētes nasci Nigidius tradit. Implet uno coitu: q̄ & gēnātus ppter facilitatē abortiēdi
remediū ne priā subactiōe necq̄ ante flacidās aures coitus fiat. Mares nō ultra trimatū ge
nerāt. Fœminæ senectute festā cubātes coeūt. Comesse fœtus his nō ē pdigiū. Suis fœtus
sacrificiō die. v. purus ē. Pecoris die. vii. Bubus. xxx. Corūcamus rumialis hostias donec bi
dētes fierēt puras negauit. Suę oculo amisso putāt cito extigui: alioq̄ uita ad. xv. anos q̄
busiā uicēos. Verū efferātur: & aliās obnoxiiū genus morbis angine maxie & strūx. Index
suis i ualidā cruor i radice setæ dorſi euulsā: caput obliquū i icessu. Pēuria lactis p̄pigues
fētū: & priō fœtu minus sūt numerosā. In luto uolutariō generi grata. In tortā cauda. Id
ē notatū facilius facere i dexterū q̄ leuū detortā. P̄iguescūt. lx. dieb: sed magis tridui ine
dia ante s̄gnariōem orſā. Animalū hoc maxie brutū: ani maḡ ei p̄ fale datā nō ille pide exi
stimabat. Cōpētū agnita uoce suarū furto abactos merso nauigio iclinatiōe lateris unius
remeasse. Qui & duces i urbe forū nūctiarū domosq̄ petere dicitur: & fieri sapiūt: uestigia
palude cōſuere: urina fuge leuare. Castrā fœm̄iæ sic quoq̄ uti cameli post bidui inediā
suspeſe pnis poribus uulua recisa celerius. Ita p̄iguescūt. Et adhibet ars iccori fœminarū
sicut anserū. Inuetū. M. Apicii fico carica saginatis ā facierat necatis repete. multi potu da
to. Neq̄ alio ex ai ali numerosior materia ganæ: q̄ nquagita ppe lapores cū ceteris singua
li. Minc celsioriarū legū pagina. interdiciq̄ cœnis abdomina: glādia: testiculū: uulue ſinica
pita uerrina: ut iā Publii minorū poetæ cœna postq̄ seruitutē exuerat: nulla memoret sine
abdomine: etiā uocabulo fuminis ab eo imposito. Placere aut̄ & fieri uescicæ. Catonis cō
soris orationis aprinū exprobrāt callū. In tres tamē partes diuisio apro media ponebat lom
bos aprunos appellata. Solidū aprū romanorū p̄mus i epulis appofuit. P. Seruilius Rullus
pater eius Rulli: q̄ Ciceronis i consuluatū legē agrariā pmulgauit. Tā p̄pinqua origo nunc
quortidianæ rei ē. Et hoc annales notarūt horū. s. ad emēdatiōne moy: qbus notata qdē eēt
cœna: sed i pncipio bini terniq̄ pariter mandebantur apri.

De uiuariis bestiarum. Ca. LI.

Uuariā corū ceterorūq̄ siluestriū p̄mus togati generis iuenit Fuluius hirpinus q̄ i
tarq̄nēsi feras pascere istituit. Nec diu imitatores desuere. L. Lucullus & Q. Hor
tensius. Sues ferā semel anō gignūt. Maribus i coitu pluria aspitas. Tūciter se dimi
cāt idurantes attritu arborū costas: lutoq̄ se tergorātes. Fœm̄iæ i partu aspiores: & fere si
militar i omni genere bestiarū. Apris maribus nō nisi āniculis generatio. In idia cubitalis
dētiū flexus gemini ex rostro. Totidē a frōte ceu uituli cornua exeunt. Pilus æreo similis
agrestibus. ceteris niger. At i arabia suillum genus non uiuit ullo genere.

De semiferis animalibus. Ca. LIII.

Req̄ facilis mixtura cū fero: qualiter natos antiq̄ hybridās sues uocabant semiferos:
ad hoīes quoq̄ ut i Caiū Antonū Ciceronis i cōsuluatū collegā appellatiōe traf
latā nō in suisbus tātū: sed i oibus quoq̄ aīaliū cuiuscūq̄ generis ullū est placidū.
Eiusdē iuenitur & fētū: utpote cū hominū etiā siluestriū tot genera prædicta sint. Capræ
tamē in plurimas similitudines trāffiguntur. Sūt capræ: fūr rupicapræ: sūt ibices pnicia
tis mirādæ: quāq̄ hominēto capite uastis cornibus gladiorū uaginis: hæc se liberāt ut tormē
to aliquo rotati i petris potissimū c mōte: aliquo i aliū trāffire cupiētes. atq̄ recursu pnicī
quo liberent. exultrāt. Sūt & origes soli a qbusiā dicti cōtrario pilo uestiti: & ad caput uer
h ii

so. Sūt & damæ: & pigardi: & sterpificiores multaq; alia haud dissimilia. Sed illa alpes hæc transfinarini sicut mittunt.

C De simis. **Ca. LIII.**
Imiaz quoq; genera hōinis fig uræ pxiacaudis iter se distigū. Mira solertia usco inūgū laqueos: calcariq; imitatioē uenariū tradūtur. Murciaūs & lactūculis luffis se fictis cæx nūces usū distiguere. Cornelius luna caua tristes eē gbus i eo gene cauda sit. Noua exultationē adōfir. Nāq; defectū syderū & cæteræ pauent ēdrompes. Simiaz generi p̄cipua erga ferū affectio. Gestat catulos quos māfuefacit itra domos p̄perere: oibus demōstrat: tractariq; gaudet: tractatu gratulationē itelligētes. Itaq; magna ex pte cōplectēdo necant. Effertatio cynocephala natura: sicut mitissima fatyris. Calitricis toto pene aspectu differūt. Barba ē i facie: p̄chala late diffusa pori p̄t. Hoc aial negatū iure i alio nisi i æthiopiaz quo gignit celo. **Ca. LV.**

L Eporū plura sūt genera: i alpis cādidis: gbus hybernis mēfibz p̄ cibatu miuē cre dūm. Certe liquefcere ea rutilefcūt anīs oibus. Er ē aliquōd aial itolleradi rigoris alūmū leporū generis. Sūt & quos Hispaniaz cuniculos appellat: fœcūdiarīs inu mere: famēq; balcarib' isulū populatis messib' afferēs. Fœtus uētre exēctos uel uberib' ab latos nō repugnans iterrācis graūissimo i cibatu habet: laurices uocat. Certū eē balcaricos aduersus puēru eoz auxiliū militare a Diuo Augusto p̄tisse. Magna p̄ter uenatū eorū uiuētis gratia ē. Inītiūt eas i specus: q sūt multifores iterris: unde & nomē aial: atq; ita eicctos sup̄ne capiūt. Archelaus auctor ē quot sint corporis cœuernæ ad exēcēmēta lepori tori dē anos eē aratis. Varius certe numer' repit. Idē utrāq; uī singulis icesse. ac sine mare æque gigner. Benigna circa hoc natura i nocua & esculēta aiala fœcūda generauit. Lepus oium pradæ nascēs solus p̄ter dasipodē sup̄fœtat. Aliud educas: aliud i utero pilis uestitū: aliud i plumē: aliud icoharā gerēs p̄t. Necnō & uestes lepori pilo facere tētāt ē tactū non pin demolli ut i cute: p̄ter breuitatē pililabili. **Ca. LVI.**

A nax mansuescunt raro: cū feræ iure dici nō possint. Cōplura nāq; sūt nec placida. **Ca. LVII.**
Nec fera: sed mediæ inter utrūq; naturæ: ut in uolucris himūdines: apes i capō: in mari delphini. Quo i genere multi & hos icolas domus: imposuere & De muribus & glihibz.

V res haud spernēdū i ostētis et publicis aial. Arrosus lauiui clypeis argētēis mariscū portēdere bellū. Carboni iperatori apud Clusū fascis gbus i calciatu utebāt: xitū plura eoz genera i Cyrenaica regiōe alii lata frōte: alii acuta: alii herin accoz: gense re p̄gētibus plis. Theopraftus auctor ē i gyaro isula cū icolas fugasset: ferū quoq; resistē se. Cōstat id quod iacturā qdā & ad chalybas fecere i ferrariis officinis. Aurariis qdē in metallis ob hoc aluos eoz excidi: semp̄ id furtū deprā hēdi tātā eē dulcedinē furādī. Venisse murē. cē. nūmis cassilinū oblidēte Flānibale. eūq; q uediderat fame iterisse: emp̄tore uixisse annales tradūt. Cū cādidū puenere: lætū faciūt ostētū. Nā soricū occētū dirimi auspicia annales referros habemus. Sorices & ipsos hyeme cōndi auctor est Nigidius sicut glires: quos cenforiaz legis principes. **Ca. Scaurus. & M.** in consularu non alio modo coemis adeo mere quā conchyliis: aut ex alio orbe conuectas aues. Semifcrum & ipsū animal: cui uiuaria in doliis idem qui apris iustituit. Qua in re notatum nō congregari nisi populares eius dem siluæ: & si miscantur alienigenæ: nisi amne uel monte discreti intēre dimicādo. Genitores suos fessos senēta alunt insigni pietate: senium finitur hyberna quiete. Cōditi. enī & hi cubant: rursus æstare iuuenescunt: simili & mustellis quiete.

Q uæ animalia quibus locis non sint. **Ca. LVIII.**

I mirum rerum naturam non solum alias aliis dedisse terris animalia: sed in eodē quoq; sicu quædam aliquibus locis negasse. In mediā silua Italiz non nisi in parte reperiuur hi glires. In lycia dorcades non tranfcūt montes syris uicinos. Onagri montem qui capadociam a lycia diuidit. In helleponto in alienos fines non cōmeant ceruī & circa argumulam elaphum montem non excedunt auribus etiam in monte fissis. In porsololene insula uicinā mustellæ non tranfcunt. In bœtia leucadia illaræ solum ipsum fu giunt quæ iuxta in orchomēno tōrā subruunt arua talpæ: quaru e pellibus cubicularia uidiūms stragula. Adeo ne regiō quidem a portentis sūmouet delicias. In ithaca lepores illaci moriuntur extremis quidem in litronibus. In ebuso in litronibus cuniculi: scatenz iuxta hispaniam balearesq;. Cyrenis mutæ fuere ranæ: illatis e continente uocabulis durat ge

nus eaz. Mutæ sūt et nūc cicada i seripho isula. Eadē alio trāslate canūt. Quod accidere & i lacu thessaliæ sciēdo tradūt. In italia murib' araneis uenenatus ē morsus. Eisdem ulte rior apēna regio nō hēt. Iidē ubiq; sūt orbita si trāfite moriūtur. In olympo macedōiæ mōte nō sūt lupi. Nec in creta isula. Ibi qdem nō uulpes ursus aut oīo ullū maleficiū aial pter phalangū. Aranei id genus de quo dicem' suo loco. Mirabilis i eadē isula ceruus p terq; i cidone atarū regio nō esse. Itē apros & atragenes: herinaceos. In africa nūc ne apros nec ceruus nec caperās nec ursos.

Quæ aduenis nocēt. UCa. LIX.

LAm quædam aialia innoxia idigeni aduenas interitū sicut serpētes. Parcūt i my rinthe quos terra nasci pditur. Itē in syria angues circa euphratē maxie ripas dor miētes lyros nō attingunt. Aut etiā si calcati momordere nō fētiūt maleficia: aliū s cuiusq; gentis i festi auide & cū cruciatu examinātes. Quā ob rē & syri nō necant eos. Cō tra in alētēno carix modo tē. Aristoteles tradit a scorpionibus hospites non lædi idigenas interimi. Sed reliquorū quoq; aialium: & pterea terestrū dicemus genera.

CAII PLINII SECVNDI NATVRALIS HISTORIAE LIBER. IX.

De aqutilum natura. UCa. I.

NIMALIVM Quæ terrestria appellauimus hominū qdam cōfortio ne degetia indicata natura ē. Ex reliquis minimas cē uolucres cōuenit Quam ob rē prius æquorū anniū stagnorūq; dicentur.

Quæ in mari maxima animalia. UCa. II.

SVnt autē cōpluria in his maiora ēt terrestribus. Cā euidēs humo ris luxuria: alia fors alitū. Quibus uita pēdētēs. i mari autē tā la te supino molliq; ac fertili accremēto accipiētes cās genitales sublimi semp; pariete natura plerūq; et mōstrifica repiunt: pplexis & in semet aliter atq; aliter nūc flatu: nūc flūū cōuolunt semib' atq; principiū. Ut uera fiat uulgi opinio qd nāscat i parte naturæ ulla & in mari esse: pter q; multa quæ nūq; alibi rerū guidē nō solū aialū simulachra inesse licet itelligere intuetib' uā: glagiū ferras. Cucumī uero & in colore & in odore similit. Quo min' miremur equo ūā capita in tā paruis eminetē cocleis.

De indici maris beluis. UCa. III.

PLurima autē & maxia i indico mari animalia ē quibus balenæ quaternū iugerū pri stes ducēnū cubitorū. Quippe ubi locustæ quaterna cubita pleat. Anguilla quos q; in gāge amne tricenos pedes. Sed i mari beluæ circa solstitia maxie uisunt. Tūc illic ruunt turbines: tunc ymbres: tūc deiectæ mōtiū iugis pcellæ ab imo u: rūt maria: pul saratq; ex pfundo beluas cū fludib' uolūt: & alias tāta tyriorū multitudie: ut magni ale xandri clessis haud alio modo quā batiū acie obuia cōtrariū agmē aduersa fronte direxerit. Aliter spaisis nō erat euadere qui nō uoce: nō sonitu: nō itū: sed fragore terrenē: nec nisi ruina turbātur. Gadara appellat rubri maris penisula. Huius obiectū uastus efficit sinus. xii. dierū & noctiū remigio enauigatur Ptolomæo regi: quā iō nullius auræ recipit afflatū. Huius loci quiete scipua ad imobilē magnitudinē beluæ adolescūt. Cedūt q; arabī am nē accolunt. Alexandri magni clessiū pfecto pdidere in domibus forēs maxillis beluarū fa cere: ossibus tecta cōignare. Ex quibus multa quadragesiū cubitorū lōgitudinis reptā. Exec unt & pecori similes beluæ ibi i tetrā: pastaq; radices fruticū remeat: & quædā equorū asu norū: taurorū capitibus: quæ depascūtur fatā. Maximū animal i indico mari pristis & balen na est.

Quæ in quocq; oceano maxima. UCa. IIII.

IN gallico oceano physterē ingentis colūnæ mō se attollēs: altiōq; nauī uelis: di luuie quædā erudans. In gaditano oceano arbor in tantū uastis dispensa ramis: ut ex ea cā fretū nūq; intrasse credatur. Apparet & rotæ appellatæ a similitudie quæ rernis distinctæ radii mediolos earum oculis duobus utrinq; claudentibus.

De tritonū & nereidū & elephantorū maritimorū figuris. UCa. V.

IBerio principi nūciauit oliponētū legariō ob id missa uisū auditūq; i quondā specu cōcha canētē. Tritone: quā nōscit forma. Et nereidū falsa opinio nō ē: squamis mō hispido corpe etiā in quo hūanā effigie habet. Nāq; hæc i eodē spectata littore ē. Cu

ius morientis et ganitū tristē accolat audiuere loqe. Et Diuo Augusto legatus galliæ com-
plures i littore appere exanimis. Nereidas scripti. Auctores habeo i equestri ordine splē-
dētē usū ab his in gaditano oceano marinū hoimē toto corpore absoluta similitudie. as-
cedere nauigia nocturnis tpiibus statiq; degrauiari quos isederit pres: & si diutius pniacat
etiā mergi. Tiberio pncepe cōtra ludunēsis pūntiā litus isularū trecetas amplius beluas
reciprocans desit uit oceanus miræ uarietatis & magnitudinis. Nec pauciores i santōnū lit-
tore. interq; reliquos elephātes & arietes cadore tm cornib; assimilatis. Nereidas uero multā
tas. Turaniūs uero pdidit expulsa i gaditana littora: cuius inter pinnas duas uulz
cauda cubita. xvi. fuisse dētē eius dē. cxx. Maximi dōsdū mēsurā: nihimi femipedū.
Beluz cui dicebat expōita fuisse Andromada ossa romæ apportata ex opido iudæe inope
ostēdit iter reliqua miracula adilitate sua. M. Scaurus loq; iudæe pedū. xl. altitudine costaz
idicos elephātes excēdēte. Spinaz crassitudine felpedali. ¶ De balenis & orcis. ¶ Ca. VI.

Balenæ in nostra maria penetrat. in gaditāo oceano nō āte brumā cōspici eas tradūt.
Cōdi aut æstatis tpiibus i quodā sinu placido & capici mire gaudētēs ibi parere hoc
scire orcas: isestā his beluā. Et cuius imago nulla representatiōe exprimi possit alia q;
canis imēsa dētibus truculēta: irrūpūt ergo in secreta ac utulos earū & fortas uel etiā in
annū grauidas lacerat mortu: icur lūsq; ceu liburnicarū rostris fodiūt: illā ad flexū imobi-
les ad repugnādū inertes & pondere suo onerata. Tūc quidē & utero graues: pariendi ue-
penis iualidē solū auxiliū nō uere i altū pfugere: & se totē defendere oceano. Cōtra orcas
occurrere laborat: seseq; opponere: cautiu angustiu trucidare: in uada urgere: saxis illidere
spectātur ea plia ceu mari iplo sibi irato nullis in sinu uentis. Fluctibus uero ad anhelitū
ictusq; quātos nulli turbine uolāt. Orca & i portu Hostiētū uisa ē opugnata a Claudio p-
cipe. Venerat tūc ex adificatōe eo portū i uitata naufragiis terōrū euectoz e gallia faciās
se p cōplures dies aluē in uadō sulcauerat accumulata fluctibus in tin ut circūagi nullo
modo possēt. Et dō sūgnā plequiē in litus fluctibus propulsa eminentē dōso multū super
aq; carinz uice iuerē. Protēdi iussit Cæsar pelagas multiplices iter ora portus: pfectusq;
ipse cū prorians cohortibus populo ro. spectaculū sbuit: laces cōgerēte milite e nauigiis
assultantibus: quorū unata mergi uidimus restatu beluz oppletū unda. Ora balenæ habēt
in frontibus. ideoz sūma aqua anantes in sublime nimbos efflant.

¶ An spirent pisces an dormiant. ¶ Ca. VII.

Pirant autē cōfessione omnium & paucissima alia i mari. quæ i ternorū uiscerum pul-
monē habēt. Quoniā sine eo nullum aial purat spirare: nec piscium brachiās habē-
tes anhelitū reddere: ac p uices recipē estimat: quorū hęc opinio ē. Nec multa alia
genera etiā brachiū carētia: in qua sententia fuisse Aristotelē uideo: & multis pualisse do-
ctriā idaginibus. Nec me pūnus huic opinioni eorū accedere haud distimulo: quoniā &
pulmonū uice aliis pnt alia spirabilia inesse uiscera: ita uolēte natura: sicut & p saguē mult-
tis alius humor. In aquas quidē penetrare hūc uitalē haliū quis miret: qui ēt reddi ab his
cū cernat: & i terras tāto quoq; spissiorē naturæ partē penetrare: argumento animalū: quæ
semper defossa uiuunt ceu talpæ. Accedit apud me certe efficaciz ut creda omnia i aquis, spi-
rare naturæ suæ forte: primū sæpe anotata piscū æstiuo calore quædā anhelatio: & alia trā-
glo uelut oscitatio. Iporū quoq; q sūt i aduersa opinioē de somno piscū cōfessio. Quis
n. sine respiratōe sōno locus. Præterea bullatiū agrū sufflatio: lūq; effectu conchaz quoz
corpa auget ceteria: quō oia est p esse auditū & odoratū piscib; nō erit dubiū: ex aeris utruq;
materia. Odorē quidē non aliud q; inteseftū aera itelligi posse. Quā ob rē de his opinetur
ut cuiq; libitū erit. Branchiæ nō sūt balnīs nec delphinis. Hęc duo genera fistulis spirant
quæ ad pulmonē pertinent. Balenis a fronte: delphinis a dorso: & uirulū marini quos uocāt
phocas spirant & dormiūt in terra. Item testudines de quibus mox plura.

¶ De Delphinis. ¶ Ca. VIII.

Uelocissimū omnium animalū nō solū marinorum delphus: sed ocior uolucere acior
ælo. ac nisi multū i fra rostrū os illi foret medio pene in uentre: nullus piscium ce-
leritate eius cuaderet. Cud assert morā pudentia naturæ: quia nisi resupini atq; cō-
uersi non corripiunt quæ cā precipue uelocitate eorum ostēdit. Nam cū fame concitati su-
gētē in uadā imā persecuti piscē diutius spiritū cōtinuere: ut arcu emissi ad respiciādū emi-
cāt. Tanta ui exiliunt: ut plerūq; uela nauū tranfluēt uento. Agunt uere cōiugia: pariūt

mo Naring usq; sint
lavo Nenzacāgn
Graula hypomēo pint
pyrma sui flect
hbera apyio

let
it ora q; ror

buca nra uia hup
yuma

percipio

assilant

Branchia Organa

domine

quid timore hromer
lapu. Bullæ sūmā

horæ
mili max m

delphini m
delphini m

pignus p
iops

at enant

p. aplym

apre p pice

ca. viii

laurum

p. l. m

p. i. m. m.

quæ possit intelligi miseratione petens: donec dimitti rex eum iussit. Quin & puos semper alijs grandior comitat ut custos. Cospectiq; sunt iâ defunctum portantess: ne laceretur a belluis. **¶** De tortionibus aquatilibus. **¶** Ca. IX.

O Elphinoq; similitudinē hnt q uocatur tortiones. Distat & tristitia qdē asped? Abest nulla lasciuia maxie. tñ rostris caniculāq; maleficiā assimulati.

¶ De testudinibus quomodo capiantur.

¶ Ca. X.

T Estudies tāta magnitudinē idicum mare emittit ut singulag; suplicies habitabiles causas itegant. At iter isulas rubri p̄cipue maris his nauigent cymbis. Capiuntur multis qdē modis: sed maxie euectā i sūma pelagi aut meridiao tēpore blādito emi nēte toto dorso p̄ trāquillā fluitātes. Quæ uoluptas libere spirād i tātum fallit oblitās sui ut solis uapore siccatō cortice nō queant mergi: iuicēq; fluuiter opportunā uenātum p̄dā Ferunt & passū egressas noctu: auidēq; saturatas laxāri. Atq; ut remearint matutino sūma i aqua obdormiscere: id p̄ distertētum sonitu. Tuncq; leuiter capti. Annatare enī singulis ternos: a duob? i dorsum uerti: a tertio laqueū iniici supiā. atq; ita ad terrā a plurib? trahi. i phoenicio mari haud ulla difficultate capiuntur: utroq; ueniūt tēpore statuto anj inām hē eleūtheg; effusa similitudine. Dētes nō sunt testudini: sed rostri margines acuti sp̄na p̄iferonē claudēte p̄xidium mō. In mari uiuunt cōchillius tāta oris duritia: ut lapides cōmi nuāt. In terrā egressā i hārbis pariūt oua: auiū ouis similia ad cētena numero. Ea q; defossa extra aquas & coopra terrā ac pariūt p̄ctore & cōplanata icubāt nobib?: educat̄ factus an nro spatio. Quidā oculis spectādo quoc; oīa foueri ab iis putāt. Fœmina coitum fugere. donec mas festuca aliqua j̄ponat aduerit. Trogodytē cornigeras habēt: ut i Lyra annexis cornib? latis: sed mobilib? quoc; i natādo remigio se adiuuāt. Celtino genus id uocat̄ extimā testudinis sed rarē. Nāq; qñ scopuli p̄acuti chelonophagos terrēt. Trogodytē autē ad quos adnatāt ut sacras adorāt. Sūt & terrestres: quæ ob id i operib? chersinā uocātur in africā desertis. q̄ tē maxie sititib? harenis equalēt roscido (ut creditur) humore uiuētēs. Neq; ibi aliud aīal puenit. **¶** Quis primus testudines secare istituit. **¶** Ca. XI.

T Estudinum putamina secare in laniās: lectosq; & repositoria his uestire Corbilius Pollio instituit: prodigi & sagacis ad luxuriā instrumenta ingenii. **¶** Ca. XII.

¶ Tegmenta aquatilium.

¶ Ca.

XII.

Quaciliū tegmēta plura sunt. Alia corio & pilis teguntur ut uituli: hippopotami Alia corio tantū ut delphini. Cortice ut testudines. Silicum duricia ut ostrea; & cōchā. Crustis ut locustā. Crustis & spinis ut echini. Squamis ut piscis. Aspa cute ut squatina: qua lignum & ebora poliuntur. Molli ut murenā. Alia nulla ut polypus.

¶ De uitulo marino.

¶ Ca.

XIII.

Quæ pilo uestiuntur aīal pariunt ut p̄tis: balena: uitulus. Hic parit i terra pecudum more. Secundo ptus reddit initu. Canum mō cogaret: & parit nunq; geminis plures. Educat mām̄s fecū. Nō ante. xii. diē deducit i mare: ex eo subinde assuefaciēs. Interficiuntur difficulter nisi capite eliso. Ipsi in sōno mugitus. Vnde nomen uituli accipiunt. Tenent disciplinam: uoce pariter & uisu populum salutant. Conditō fremitu noise uocati respondent. Nullum animal grauiore sōno præmitur. Pinnis quibus in mari ueniunt humi quoc; uice pedum serpunt. Pelles eorum etiā detractas corpori sensum æ quorum retinere tradunt: semp; æstu maris recedente in horefcere. Præterea dextere dēnnā uipotiferam inesse sōnosq; allicere subitam capiti.

¶ De piscibus pilo carētib; & quomō pariant: & quot eor; genera.

¶ Ca.

XIII.

Pillo carentium duo omnino animal pariunt: delphinus ac uipera. Piscū species sūt. lxxiii. præter crustis inrecta quæ sunt. xxx. De singulis alias dicemus Nunc enim naturā prætantur insignium.

¶ De nominibus & naturis multorum. pisciū

¶ Ca.

XV.

Pracipua magnitudine tynti. Inuenimus talenta. xv. pependisse. Eiusdem caudā latitudinē duo cubita & palmū. Sunt & in quibusdam annis haud minores. Sylurus in nilo: eos in rheno: actillus in pado inertia pinguefcens ad mille aliando libras catherato captus hamo: nec nisi boxum iugis extractus. Atqui hunc mimus: apellatus clupea: ueniam quandam eius in faucibus mira cupidine appetens morsu exanimat. Sylurus grassatus ubicunq; est omne aīal appetēs: equos innatantes. sæpe demergēs

reproce
in stancia
opre
pripud
complanare q; p̄uicē
consequit̄ p̄pauit̄

In quo duo sūt choro
mystib;

Amphibionē uiaz
p̄cipū p̄p̄roxiā
p̄cipū

Vitupara q; parit̄ cil
Oulpara q; parit̄ ouo

reproce
in stancia

opre
pripud

complanare q; p̄uicē
consequit̄ p̄pauit̄

In quo duo sūt choro
mystib;

Amphibionē uiaz
p̄cipū p̄p̄roxiā
p̄cipū

Vitupara q; parit̄ cil
Oulpara q; parit̄ ouo

Thymig
Thymig
Atrilo
Stracion

Ejōb latib;

ta quide hoc est uado inanis excavato cōdi per hyemes: torpidinē pisciā soleantē tradunt. Quidā rursus æstus impatiētia mediis feruoribus sexagenis diebus latet ut glaucus: aselli aurata. Fluuiatiliū sylvus caniculæ ex ortu syderatur: & alias fulgur sopitur. Hoc in mari accidere cyprio putant: & aliquo tūto mare sentit exortū eius syderis. Quod maxime in bosphoro apparet. Algæ enim & pisces superferuntur: ab imo uersa omnia.

De mugili & aliis piscibus: & quod nō idē ubiq; placat. **Ca. XVII.**

Mugili natura ridae: in metu capite absconditō totos se occultari creditū. Iisdē tñ tāta facilitas: ut in phœnicæ & narbonēsi puinita coitus tpe, uianis marē linēa legantur qua per os ad brāchias religata emissū in mare: eadēq; linēa retractū foctiā sequatur ad litus: unus uisq; fāmīnā mares parit tpe. Apud antiquos pisciū nobilissimus habitus accipēser: unus uisq; scimus ad eos uersis cōtra aquā nando meat: nullo numē in honore est. Quod qdē miror: cū sit rarus inuētū. Quidā eū clopē uocat. Postea p̄cipuā auctoritatē fuisse: lupo & aselli. Cornelius nepos & Laberius poeta minōrū tradidere. Lupoū laudatissimi q̄ appellatur lanati a cādore mollitiq; carnis. Aselloq; duo genera collyri miores & r̄bachi: qui nō nisi in alto capiuntur. lōq; plati poribus. At in lupis in anne capti p̄feruntur. Nūc factō dat̄ p̄ncipat̄ qui solus pisciū dicit̄ ruminare: herbisq; uesci: nō aliis piscibus: ma t̄i carpathio maxime frequēs. Promūtōriū tradis lēctū spōte nunq; trāsīt. Inde aduectos Tiberio Claudio p̄ncipe Optatus Eliptius p̄fectus classis inter hostiēsem & cāpaniæ horam sp̄arfos disseminauit. Quinquēnio fere cura est adhibita: ut capti redirentur mari. Postea frequētes inueniuntur italiæ littore nō ante ibi capti. Admouitq; sibi gula s̄pores piscibus satis & nouū icolā mari dedit: ne q̄ pegrinas aues romæ parere mīret. Proximā est hīs mēsa generis dūtaxat mustellarū: quas mirū dictū inter alpes lacufq; retiaē bigrātūis angulas marinis generat. Ex reliqua nobilitate & gratia maxima est & copia nullis: sicut magnitudo modica: binalq; libras pōderis raro admodū exuperat: nec in uianis piscinīs q̄sunt. septētrionalis tñ hos & pxima occidētis parte gignit oceanus. Cætera eorū genera plura. Nā & alga uelcūtur & ostris: & limo & aliorū pisciū carne & barba gemina insigniuntur in feriori labōt. Alutanū ex his uilissimi generis appellat̄. Hūc semp̄ comitatur sargus nomic alius piscis & cornū fodiete eo excitatū deuorat pabulū: nec littoralibus gratia. Laudantissimū cōchylū sapiūt. Nomē hīs fenestella a colore mullorū calcāmētōq; datū putat. Parissimū ante anno. His certe toties fœctura apparet Mullū expiratū uersicolori quadā & numerosa uarietate spectari p̄ceres gula nariat̄: rubetiū squamarū multiplici mutatione pallescentē utiq; si utro sp̄det̄ inclusus. M. Apitius ad omnē luxū ingeniū maius in sotiōrū gora nā ea quoq; res cognomē iuenientecari eos p̄cellēs putauit: atq; e iecore eorū alecē excogitauit: re puocauit. Id enī est facilius dixisse: q̄ q̄s uicerit. Alinius celer cōsularibus hoc pisce prodigus Claudio principe unū mercatus octo milibus nūmū. Nullus æque reputatione auferat̄ trāsursum animū ad cōtemplationē eorū qui in cōquæstione luxus eos comi geniū singulorū pluris q̄ equos querebātur. Adhuc coci triumphorū præciis parātur: & equorū pisces. Nullusq; prope iam mortalis æstimatur pluris: q̄ qui peritissime centum domini mergit.

Demulso: salpa: & salmone. **Ca. XVIII.**

Mullus. lxxx. librarū in mari rubro captū Licinius Mutianus pdidit. Quarta meratū rā eū luxuria suburbanis littorib; inuētū est. Et hæc natura ut alii alibi pisces p̄ncipatū obtineat. Coracinus in ægypto. zeus idē faber appellat̄ gadib;. Circa ebulum salpa: obgenus alibi: & qui nullū peoqui possit nisi ferula uerberat;. In aqtania salmo fluuiatilis marinis oibus p̄fert. Pisciu alii brāchias multiplices habet alii simplices alii duplices. His aqua accepta ore remittit. Senedutis indicū squamarū durtia quæ nō sunt oibus similes. duofacis italiæ in radicibus alpiū lanus & uerbanus appellant̄ in gbus pisces oibus annis uentilariū ortu existūt squamis cōspicui crebris aquæ præcutis claurū caligriū effigie: nec amplius q̄ circa eū mēsem uisunt. De exocæto. **Ca. XIX.**

Iratu arcadia suū exocætum appellatū ab eo quod in siccū sōpi causa exeat. Circa clitorium uocalis hic traditur & sine brāchis. Idem aliquibus quoninus dicitur. Excut in terrā & qui marini mures uocatur: & polypi: & murenæ. Quid & in idiaz fluminibus certū genus pisciū: ac deinde resilit. Nā stagna & amnes trāsēūt: plerisq; & euidēs rō est: ut tuto fœctus edant: quia nō sint ibi qui deuorent fœctus: sicut usq; minus scuitant. Has itelligi ab his causis seruariq; tēporū uices magis mīretur: si quis reputet quoto

dy frouit phofiani

indopugilum

ip̄perex
in piscium p̄bat. Boni
p̄cipue in p̄mū est p̄cipue
in p̄mānā & hoc dicit̄
in ad p̄mānā campū
a m̄tite m̄p̄fca

ubi thadū

m̄ctioe bulg p̄mānā

uobis lampredē
uobis uis p̄mānā

lucacū
quā uigilē luo.

a m̄mū c̄p̄mā
mollitiōis p̄

Apitius luxu

ad quā hūmō p̄cipue
in cōtribūis sp̄mānā
p̄mānā & quā dicit̄
ignem p̄mā p̄cipue
in hūmō dicit̄
in hūmō dicit̄
in hūmō dicit̄
in hūmō dicit̄

grom p̄mā

obis Salm
in c̄p̄mā dicit̄
in hūmō dicit̄
in hūmō dicit̄
in hūmō dicit̄
in hūmō dicit̄

uobis in p̄mō quo
in hūmō dicit̄
in hūmō dicit̄

in hūmō dicit̄
in hūmō dicit̄

ab falan
in hūmō dicit̄

lucacū

grom dicit̄

grom dicit̄
grom dicit̄

ingrom
al m̄mū

Mullus
al c̄p̄mā

ap ope
Salpa
Stocē p̄p̄

in hūmō dicit̄
in hūmō dicit̄

in hūmō dicit̄
in hūmō dicit̄

cuiq; hominum nosci uberrimam esse capturam sole transeunte piscium signum.

Digestio piscium in figura corporum. ¶ Ca. XX.

Arinorū alii sunt plani ut rumbi soleæ ac passerēs: qui a rumbis sicut in corporum differunt. Deter resupinatus est illis, passer leuus. Alii longi ut mura: conger. Ideo penarū quoq; repūit. Ideo etiā discrimina: quæ pedū uicæ datæ sunt piscibus. Nullis sunt per quinas. Quibusdā binæ: quibusdā trinæ: aliquibus nullæ. In fucino tantū lacu piscis est qui octonis penis natat. Binæ oīno longis: ut lombicis & anguillis & cōgris. Nullæ ut murænis quibus nec brāchiæ. Hæc oīa flexuosa corporū impulsu ita mari utūtur: ut serpentes terræ in sicco quoq; repūit. Ideo etiā uiuatiōra talia. Et e planis aliqua non habent pennas ut pastinācæ. Ipsa enim latitudine natant. Et quæ mollia appellantur ut polypi quoniā pedes uicem penarū præstant. ¶ De anguillis. ¶ Ca. XXI.

Anguillæ octonis uiuūt annis. Durat & sine aqua senis diebus aglone spirare. austro paucioribus. At hyemē pedē in xigua aqua nō tollerāt: nec in turbida. ideoq; circa uergilias maxime capiūtur: fluminibus tū præcipuæ turbidis. Pascūtur noctibus examines piscium sole non fluitant. ¶ De lacu benacu. ¶ Ca. XXII.

Lacus est italicæ benacus in ueronensi agro minciū amīe transmittēs: ad cuius emersus annuo tēpore octobri fere mēse autūnali sydere ut palā est hymato lacu fluctib; glomeratæ uoluūtur in tātū mirabili multitudine: ut in excipulis eius fluminis ob hoc iplum fabricatis singulorū miliū globi reperiātur. ¶ De murena. ¶ Ca. XXIII.

Murena quocūq; tpe parit cū ceteri pisces stato pariāt. Oua eius citissime crescūt in sicco litore: elapsas uulgas coitu serpētū impleri putat. Aristoteles mirinū uocat marem qui generat. Discrimē esse q; murena uariā & infirma sit: mirinus unicolor & robustus. Deterq; extra os habeat. In galia septētrionali murenis oibus dextera in. m. xilla septenæ maculæ ad formā septētrionis auro colore fulgēt dūtaxat uiuētibus: pariterq; cū aia exringūtur. Inuenit in hoc aīali documēta seipitūq; Vedius Pollo eques Romanus ex amicis Diui augusti: uiuariis earū inuergēs danatā mēcipia: nō tanq; ad hoc feris terrarū nō sufficētibus: sed quia in alio genere totū pariter hoīem distrahi ipectare nō poterat. Ferit ac etiā gustu præcipuæ eas in rabie agi. Tenuissimum his tergus. Contra anguillæ crassius: eoq; uerberari solitos tradit. Verius prætextatos. Et ob id multatū his dicit nō institutam. ¶ De planis piscibus. ¶ Ca. XXIII.

Manorū pisciū alterū est genus: quod pro spina carthilaginē habet: ut ranæ: pastinacæ: squatinæ: torpedo: & quos bouis lamæ aquilæ ranæ nominibus græcia appellat. Quo numero sunt squali quoq; quis non plani. Hæc græce in uniuersū selache appellauit. Aristoteles primus. Hoc noīe eius iposito nos distinguere nō possumus: ut in carthilaginata appellare libeat: Oīa autē carniosiora functalia: & supina uescūtur: ut in delphis diximus. Et cū ceteri pisces oua pariāt: hoc genus solū ut ea quæ cete appellant aīal parit excepta quā ranā uocant. ¶ De echeneide. ¶ Ca. XXV.

Echeneide paruus admodū piscis auctus petris echeneis appellatus. Hoc carinis adherēte naues tardius ire credūtur. Indenoīe iposito. Quæ ob causam amatoris quoq; ueneficis infamis est & iudiciorū ac litūū mora. Quæ crimina una laude pensat. Fluetus grauidarū utero sistēs: partuq; cōtinēs ad puerperū. Tamen in cibos nō admittit. Pedes cū habere arbitratur Aristoteles: ita posita penarū similitudine. Mutjanus muricē esse latiorē purpuræ: neq; aspero neq; rotūdō ore: neq; in angulo pdeūtē rostro: sed simplicē cōcha utroq; latere sese colligētē. Quibus inharētibus plenā uentis stetitisse nauē portatē nuncios a Periādro ut castratent nobiles pueri conchalq; quæ id præstiterūt apud gmidiorum. Venerē coli. Trebuis niger pedālē esse & crassitudine quinq; digitorū. naues muros ri. Præterea hanc esse uim eius asseruati in sale ut aurū quod deciderit in altissimos portos admotus extrahat. ¶ De uarietate naturæ piscium. ¶ Ca. XXVI.

Vtāt pisces colorē. Candidæ hyeme mēnæ. & fiunt æstate nigriores. Mutat & phisicis reliquo tempore cādda: uere uaria. Eadē pisciū sola midificat ex algæ: atq; in nido parit. Volat irūndō. sane per quā similis uolucri byrundini. ¶ Ca. XXVII.

Tem miluū subit in sumā maria piscis ex argumēto appellatus lucerna: linguæq; ignea per os exerta trāglis fōodibus ralucet. Attollit cornutā e mari sexquipedalia

causis ppp (sua ut est ppp) et zomb. Combu Venenit passer de gna pla p. m. r. p. p.

ep hoc resupit in Mur p. m. r. p. p.

causis ppp (sua ut est ppp) et zomb. Combu Venenit passer de gna pla p. m. r. p. p.

causis ppp (sua ut est ppp) et zomb. Combu Venenit passer de gna pla p. m. r. p. p.

causis ppp (sua ut est ppp) et zomb. Combu Venenit passer de gna pla p. m. r. p. p.

causis ppp (sua ut est ppp) et zomb. Combu Venenit passer de gna pla p. m. r. p. p.

causis ppp (sua ut est ppp) et zomb. Combu Venenit passer de gna pla p. m. r. p. p.

causis ppp (sua ut est ppp) et zomb. Combu Venenit passer de gna pla p. m. r. p. p.

causis ppp (sua ut est ppp) et zomb. Combu Venenit passer de gna pla p. m. r. p. p.

causis ppp (sua ut est ppp) et zomb. Combu Venenit passer de gna pla p. m. r. p. p.

causis ppp (sua ut est ppp) et zomb. Combu Venenit passer de gna pla p. m. r. p. p.

causis ppp (sua ut est ppp) et zomb. Combu Venenit passer de gna pla p. m. r. p. p.

causis ppp (sua ut est ppp) et zomb. Combu Venenit passer de gna pla p. m. r. p. p.

causis ppp (sua ut est ppp) et zomb. Combu Venenit passer de gna pla p. m. r. p. p.

causis ppp (sua ut est ppp) et zomb. Combu Venenit passer de gna pla p. m. r. p. p.

causis ppp (sua ut est ppp) et zomb. Combu Venenit passer de gna pla p. m. r. p. p.

causis ppp (sua ut est ppp) et zomb. Combu Venenit passer de gna pla p. m. r. p. p.

causis ppp (sua ut est ppp) et zomb. Combu Venenit passer de gna pla p. m. r. p. p.

causis ppp (sua ut est ppp) et zomb. Combu Venenit passer de gna pla p. m. r. p. p.

causis ppp (sua ut est ppp) et zomb. Combu Venenit passer de gna pla p. m. r. p. p.

causis ppp (sua ut est ppp) et zomb. Combu Venenit passer de gna pla p. m. r. p. p.

causis ppp (sua ut est ppp) et zomb. Combu Venenit passer de gna pla p. m. r. p. p.

tere cornua: quæ ab his nomen traxit. Rursus draco marinus captus atq; immisus in harenâ cauernâ sibi rostra mira celeritate excauat. ¶ De piscib' saguie carctib'. ¶ Ca. XXVIII.

Piscu' quidâ sanguine carct. de quibus dicemus. Sunt aut tria genera. In primis quæ mollia appellatur. Deinde cõctæ crustis tenuibus. Postremo testis conclusa duris. Mollia sunt lotio sapia polypus & cætera eius generis. His caput inter pedes & in ventre Pediculi octoni oibus. Sæpiæ & loligini pedes duo. Ex his loligini & asperi quibus ad ora adiuuēt cibos. & in fluctibus se uelut anchoris stabiliūt cæteri cirri cū quibus uenantur. ¶ De loligie & sæpiis & polipis & nauplis. ¶ Ca. XXIX.

Terreni etia uoliat extra aquâ se effert: quod & pectūculi faciūt sagitta mō Sapia rû generis mares uarii & nigriores: cõstantiaq; maioris. Percussæ tridente femine auxiliari. At femina isto mare fugit. Ambo autē ubi sensere se apprehendi effuso atramento quod pro sanguine his est infuscata aqua abscondūtur. Poliporū multa genera. Terreni maiores quâ pelagici: & oēs brachiis ut pedib' ac manibus utūtur. Cauda uero q̄ est bifulca & acuta in coitu. Est polypis fistula in dorso: qua trāsmittūt mare, eamq; mō in dextrâ partē mō in sinistrâ trāfferūt. Narat obliq; in caput quod p̄durū est suffocatione uirtutibus. Cæteretū p brachia uelut acceptablis dispersis eo haust o quodamō cui adhere scūt tenēt supini. ut auelli nō queāt. Vada nō apprehendūt: & gradibus minor tenacitas. Soli mollia in siccū exēūt dūtaxat asperū. Leuitare odere. Vescūtur cõchyliorū carne. quoq; cõchas cõplexu criminū frāgūt. Itaq; piacetib' testis cubile eorū dephēdit. Et cū alioquin brutū habeat aīal: ut quod ad manū hoīs adnatat in re quodamō familiari callet. Oīa in domū cõportat: de in putamina rosa carne egerit: annatateq; pisciculos ad ea uenat. Colorē mutat ad similitudinē loci: & maxime in metu. Ipsum brachia sua rodere falsa opinio est. Id enī a cõgris euenit ei. Sed renasci sicut colebotis & laceris caudâ haud falsum. Inter p̄cipua aut miracula est q; uocat nauplios: ab aliis pōpilos. Supinus in sumā æquorū puenit ita se paulatī subrigēs: ut emissā oī per fistulâ aqua uelut exoneratus snia facile nauiget. Postea duo prima brachia retorques mēbranâ inter illa miræ tenuitatis extendit. Qua uelificando in auras cæteris subremigās brachiis media cauda ut gubernaculo dirigit. Ita uadis alto liburnicarū gaudēs imagine. Si qd pauoris interueniat hausta se mergēs aqua. ¶ De onigena locustus & cancris cocleis & conchis. ¶ Ca. XXX.

Polyporū generis onigena dicta graui capitis odore. Ob hoc maxime murenis cum cõfictāribus. Polypibimibis mensibus cõdūtur. Ultra bimatu nō uiuūt. Percūt autē eam tæpe semp. Fœminâ celerius & fere a partu. Nō sunt prætereūda & L. Luculo pro cõsbertæ cõperta de polypis quæ Trebibus Niger e comitibus eius prodidit. Auidissimos esse cõcharū. Illas ad tactū cõprimi præcidētes brachia eorū: utroq; eadē exprædatē capere. Carēt cõche uisu oīq; sensu alio quâ cibi & piculi. Insidiātur ergo polypī apertis. Impositaq; lapillo extra corpus nē palpitatu eiiciātur: ita securi grassantur: extrahuntq; carnes. Ille se cõtrahūt: sed frustra discuneatæ. Tāta solertia aīaliu' heletissimis quoq; est: prætereā negat illū esse atrocis animal ad cõfistendū hominē in aqua. Luctat enī cõplexu: & forbet acceptabulis ac numerofo succū detrahīt eū. In naufragos urinantisue impetū capit. sed si inuertatur: elanguescit uis. Exporigitūr enim se resupinat. Mire oibus marinis expectētibus odorem quoq; eorum. Qua de causa & nassis illinūtur. cætera quæ idē reulit: mōstro propiora possunt uideri. Carctæ in cæteris assuetus quidâ polypus exire e mari in lacus eorū apros: atq; ibi salfamēta populari. Cõuertit in se custodiō indignationē assiduitate furti inmodici. Sæpes erant his obiectæ. Sed hæc transcendebat per arborem: nec deprahēdi potuit nisi canū sagacitate. Hi redeuntē circumuafere noctu concipiē custodes expauere nouitatem. Primū omniū magnitudo inaudica erat. Deinde color muria obliuio odore diris. Quis ibi polypum cypædasset: aut ita cognosceret. Cum monstro dimicare sibi uidebatur. Namq; & flatu terribili canes agebat: nunc extremis crinibus flagelatos: nunc robustiori bus brachiis clauarum modo in cussos: ægregē multis tridentibus confici potuit. Ostēdere Lucullo caput eius doli magnitudine amphorarū. xv. capax atq; (ut ipsius Trebii uerbis utaq; brachias quas uix utroq; brachio completi esset clauarum modo torāsas: longas pedum. xxx. acceptabulis siue calliculis urnalibus peruiuū modo. Dentes magnitudinis respondentēs. Reliquiæ asseruatæ miraculo p̄pedere pōdo se ptingentorum. Sæpias quoq; & loligines eiusdem magnitudinis expulsas in litus illud idē auctor est. In nostro mari

nauilis

reuerentia d' Sæpiæ ut p̄cipuo.

ratululo quæ by in brachiis

corruis. deumbray. (metu) q̄ quæ uelut

quæ d' capite d' quæ uelut

no nauigo

putamina uicinis q; præcipuo

regum ab' mureni in p̄cipuo

combe

in mare res in qua in p̄cipuo q̄ omni d' cõctis

affazero

uicini uicinis p̄cipuo in p̄cipuo

calliculo calice ut mal' quæ mureni

propi

et p̄cipuo

trispilloni

putamina

brachii

rustlato

sentina

se regit

agena

did uelut

Ex de p̄cipuo

capit

cauilla

ille

lorigines quinū cubitorū capiuntur: sēptia binū. Nōq̄ his bimatu longior uita. Nauigerā similitudine & alia in p̄pōdite uita sibi p̄didit. M̄. cōchā esse achātī mō carinata inflexa puppe: protra. In hāc cōdi nauipiū aīal sēptie simile ludēdī societate sola. D uobus hoc fieri generibus. Trāquillo enī uēctōre demissis palmulis ferre ut remis. Si uero flatus iuuentent eadē in usu gubernaculi portigē. p̄dīq̄ cōcharū sinu aīra. Huius uoluptatē eē ut ferat illius ut regat. Simulq̄ eadē descendere in cluso sinu fluctū hausto: territa uisū. Id enī ut cōstat rumore nauigatiō humana calamitas in cā est. Locustā crusta fragili muniūtur i eo genere: quod caret sanguine. Latet mētib⁹ quis. Similiter cācri qui eodē tpe occultātur & ambo ueris principio senectutē anguiū more exuūt reuocatioe tergorū. Carera in aq̄s natā: locustā reptatiō nō fluitat. Si nullus i gr̄uat merus: recto meatu cornib⁹ quae sūt rotūdicatā p̄pilata ad latera porrectis. Iisdē erectis in pauore obliquz in latere p̄cedūt. Cornibus inter se dimicāt. Vnū hoc aīaliū nisi uiuū feruētū aqua incoquatur: fluida carne non habet callum.

Arth. cap. 11
ferrite

oia q̄ hōi nuytō

in caro amibidē by p̄
collopyū dicit C. 4. 6. 6.
meporō gregino

Archa p̄tē tā hūmā cū
grambē p̄obus Bono
mex

Aranda
Luna in p̄p̄lūm cāh
acq̄p̄ a sole in cap. 2
d. uerū: q̄m hūmā
uogēnt in p̄lūm cāh

aduersis

Echinus
ichmū exoptō
d. p̄tē nō sūmū p̄p̄

Arth. cap. 11

Arth. cap. 11
Arth. cap. 11
Arth. cap. 11

Arth. cap. 11
Arth. cap. 11
Arth. cap. 11

Arth. cap. 11
Arth. cap. 11
Arth. cap. 11

Arth. cap. 11
Arth. cap. 11
Arth. cap. 11

Arth. cap. 11
Arth. cap. 11
Arth. cap. 11

Arth. cap. 11
Arth. cap. 11
Arth. cap. 11

Arth. cap. 11
Arth. cap. 11
Arth. cap. 11

Cluūt petrosi locis cācri mollib⁹. Hyeme aprica loca sēctātur: Aestate in opaca gurgitū recedūt. Oīa eius generis hyeme laedūtur autūno & uere pinguefcunt. & plenilunio magis q̄ nocte sydus tepido fulgore mitificat. Cācrorum genere rābi āstaci: tācī neq̄ p̄guri h̄raleotici: leones & alia nobiliora. Carabiā a cācteris cācris cā distāt. In phoenice hippoē uocant tāte uelocitatis ut cōseq̄ nō sit. Cācris uita longa. Pedes octonī oibus in obliquū flexi. Foemīnā p̄mus pes duplex mari simplex. Præterea bina brachia denticulatis forcipibus. Supior pars in p̄moribus his mouēt inferiore imobili. Dextrū brachiū oib⁹ maius. Vniuersi ubi aliq̄ cōgregat̄ os p̄tī euicere nō ualēt. Quāobrē egressū circūeūt apparetq̄ tritū iter Pinnoteras uocat minim⁹ ex oī genere. Iō oportuno iniuriæ: huic solertia est in anq̄ ostrearū testis se cōdere & cū accreuerit migrare in capaciore. Cācri in pauore et retrorsū pari uelocitate redeūt. Dimicāt inter se ut arietes diuersis cornib⁹ incurfant. Cōtra serpentiū ictus medētur. Sole cācri signū trāseūte & ipsoz cū examīnati sint corpus trāsiūteri in scorpiones narrant in sicco. Ex eodē genere sunt echini: quibus spinæ p̄ pedibus. Ingredi est his i orbē uolui. Itaq̄ detritis sēpe aculeis ueniuntur. Ex his echinometra appellatur quoz spinæ longissimæ: calices minimis. Nec oibus idē utreus color. Circa rūrōne candidi nascūtur: spina parua: Oua oīum amara: q̄na numero. Ora in medio corpore in terrā uersa. Trāduūt sēuitia maris p̄sāgare eos: correctisq̄ operiri lapillis: mobilitate q̄ pōdere stābilitate nolūt uoluntatione spinas arterer. Quod ubi uidere nautici stari pluribus anchoris nauigia infreant.

Arth. cap. 11

Arth. cap. 11

Arth. cap. 11

Arth. cap. 11

Arth. cap. 11

IN eodem genere sunt cocleæ aquatiles terrestresq̄ exerentes se domicilio binarū ceu cornua protēdētēs cōtrahētēs: oculis caret: uideōz corniculis prætentāt iter.

PEdines in mari ex eodē genere habētur. Recōditi & ipsi in magnis frigorib⁹ ac magnis aīstibus: unguēs q̄ uelut ignæ lucētēs: in tenebris etiā uelut in ore mādētū. Firmioris iā testæ murices & cōcharū genera in q̄bus magna ludēris naturæ: uarietas: tot colorū: differētia: tot figuræ: planis & cōchauiis: lōgis: lunatis: in orbē circūactis: dimidio orbē cælis: i dorū elatis: leuib⁹: rugatis: denticulatis: striatis: uertice muticatis i toto margine in mucronē emisso: foris effluso: itus replicato: iā distictione uirgulari: crinita: crispa: cuculiatim p̄ctinatim ibracitum undatā cæcellari reticulata: in obliquū in rectū expāta: p̄p̄redēlata porrecta sinuata: breui nodo ligatis: toto latere cōnexis adplausum aptis: adbuccinā recuruis. Nauigat ex his neritæ: præbetēs q̄ cōcauā sibi partē & alterā aure opponē neres p̄ sūma æquorū uelificāt: saliant p̄ctines & extra uolūptāt: seq̄ue & ipsi carinant.

Quomodo nascantur: & ubi: & quō inueniuntur margarite.

Ead quā hęc tā parua cōmemoro: cū populatio morū atq̄ luxuria nō aliūde maior q̄ cōcharū genere proueniat. Iā quidē ex tota rerū natura dānosissimū uentri maris est tot modis: tot mensis: tot pisciū laporibus: quibus præcia candidi periculo fiunt.

Ead quā hęc tā parua cōmemoro: cū populatio morū atq̄ luxuria nō aliūde maior q̄ cōcharū genere proueniat. Iā quidē ex tota rerū natura dānosissimū uentri maris est tot modis: tot mensis: tot pisciū laporibus: quibus præcia candidi periculo fiunt.

Arth. cap. 11

Arth. cap. 11

Arth. cap. 11

Arth. cap. 11

Arth. cap. 11

Arth. cap. 11

Arth. cap. 11

Arth. cap. 11

Arth. cap. 11

periculis etiā uestiamur. Adeo per totū corpus aīe hoīs periculo quæsitā maxime placent. Principū ergo culmēq; oīm reg; p̄ciū margaritæ tenēt. Indicus maxie has mittit ocean⁹. Inter illas belluas tales ratalq; quas dixim⁹ p̄ tot maria ueniētēs tā lōgo terrarū tractūe tan-
 tris solis ardorib⁹; atq; indicis quozq; iſulis petūtūr & ad modū paucis. Fertilissima est Ta-
 probāne & torois ut dixim⁹ in circuitu mūdi. Itē p̄mula p̄mōtorū indix. Præcipuē autē
 laudātūr circa arabia in p̄sico sinu maris rubri. Origō autē atq; gēitura cōchæ est aut multū
 ostrearū cōchis differtēs. Has ubi genitalis aīe stimulauerit hora; p̄adētēs se se quadā ofcira-
 tione ipleri roscido conceptu tradūt. grauidas postea emittit partūq; cōcharū esse margaritas
 pro qualitate toris accepti. Si purus iſluxerit cādore cōspici. Si uero turbidus & fœtū for-
 descere. Eūdē pallere cælo miniatē conceptū. Ex eo q̄ppe cōstare cœliq; eis maiorē societate
 eē q̄ maris: idē nubilū rubrū colorē: aut pro claritate maturina feruū. Si tēp̄stiuē facietūr
 građescere & part⁹. Si rubrū iter cōprimi cōchas. ac p̄ ieiunū mō minuī. Si uero & touerit:
 grauidas ac repēte cōpressas q̄ uocat phisemata efficere. sp̄m: uerū iani inſatā sine corpore.
 hos esse cōcharū abort⁹: iani qđē part⁹ multiplici cōstare cute: nō ip̄prie callū ut existima-
 ri corporis possit. Itaq; & purgāt a pitis. Miror ipso tm̄ eas cælo gaudere: sole rubescere
 candorēq; p̄dere ut corpus humanū. Quare p̄cipuū custodiūt pelago altius mensā q̄ ut pe-
 netret radii. Flauescūt tm̄ & illæ fenestra: rugisq; torpescūt: nec nisi in iuuetā cōstat ille qui
 quærēt uigor. Crasseſcūt etiā in fenestra: cōchisq; adherescūt nec iis auelli quātū: nisi lima.
 Quib⁹ una tantū est facies & ab ea rotūditas: a uersis planities: ob id tympania noīant. Cō-
 herētēs uidemus in cōchis ac dote unguēta circūferētib⁹. Cætero in aqua mollis unio: exē-
 prus p̄tinus dureſcit. Cōcha ipsa cū manū uidet cōprimit se se ep̄itq; opes ḡnara p̄pter illas
 sapeti. manūq; p̄ preueniat acie sua abscedit: nulla iustiore p̄na: & aliis munica supplicis.
 Quippe inter scopulos pars maior iuenit sed in alto quoq; comitatūr marinis cambus. nec
 tm̄ aures feminarū arcent. Quidā tradūt sicut apibus ita cōcharū examinibus singulas ma-
 gnitudine & uetustate p̄cipuas esse ueluti duces mire ad cauēdū solentia. Has urinatiū cu-
 ra peti: illis captis facile cæteras palātes rhetibus icludi. Multo deide obrutas sale in uasis
 fistilibus erosa carne oī: nucleos quosdā corporū hoc est uniones decidere ima. Vſu atteri
 nō dubiū est: colorēq; indiligētia mutari. Dos oīs in cādore. magnitudinē orbe leuore: pon-
 dere: haud p̄optis rebus in ratū ut nulli duo repiētūr idiferri. Vñ nomē unionū romanæ
 scilicet ip̄osere delicia. Nā apud græcos nō est: nec apud barbaros inuētōres eius aliud q̄
 margaritæ. Et in cādore ipso magna differētia. Clarior in rubro mari reptus. idicus specu-
 lariū lapidū squamas aſimilat: aliq; magnitudie p̄cellēs. Sūma laus coloris est exalūnatos
 uocari. & p̄erioribus sua gratia: elēcos appellat fastigiata lōgitudine alabaſtroꝝ figura in
 pleniore orbe desinētēs: hos digitis suspēdere: & binos ac ternos auribus. fœminarū gloria
 est. Subeūt luxuriæ eius noīa & tedia exq̄sita p̄ditione potatu. Sigđē cū id fecere crotalia
 appellat ceu sono quoq; gaudeat & collisu ipso margaritarū. Affectūq; iā & paupes hieſore
 fœmine in publico unionē esse dicitates. Quin & pedibus: nec crepidarū tm̄ obstragulis:
 sed totis focculis addūt. Neq; enī gestare iā margaritas: nisi calcēt. ac p̄ uniones etiā ambu-
 let fatis eas. In nostro mari repiūt. solebāt. Crebri⁹ circa bosphōrū traciū: ruffi ac parui in con-
 chis quas myas appellat. At icarnania quæ uocat p̄na gignit. Quo apparet nō uno cōchæ
 genere nasci. Nā & luba tradit arabicis cōchæ esse similes pectini iſesto: hirsuta echinorū mō
 ipſū unionē in carne ipsā esse grāđini simile. Cōchæ nō tales ad nos afferūtūr. Nec in aca-
 rania ante laudati reperitūr: e noīes & feri. Colonisq; marmore: Meliores circa actū sed
 & ii parui. Et in maurantia maritimis. Alexander Polihistor & Sūdines senescere eos putāt
 Colorēq; expirare. Eorū corpus solidū esse manifestū est: quod nullo lapsu fragūtūr. Nō
 autē semp in media carne reperitūr: sed aliis atq; aliis locis. Vidimusq; iā extremū etiam
 marginibus uelut e concha exeuntes. Et in quibusdā quaternos quinosq; p̄odus ad hoc
 xui semuniat pauci singulis ferupulis excessere. In britannia paruos atq; decolores nasci
 certum est. Quoniā diuus Iulius thoracem quē Veneri genitrici in templo eius dicauit: ex
 britānicis margaritis factū uoluerit intelligi. Lolliam Paulinā quæ fuit Caii principis ma-
 trona nec serio quidē aut solēni ceremoniarū aliquo apparatu: sed mediocri etiā ip̄ofaliū
 cœna uidi smaragdis margaritisq; operā: alterno textu fulgentibus atq; decoloris nasci
 spiris aurib⁹: collo monilibus digitisq;. Quæ sūma quadrigetis festertū colligebat. Ipsam
 cōfestum paratā nūcp̄ationē tabulis p̄bare. Nec dona prodigi principis fuerant: sed a uita

Margarite
ymbreo

q̄ est hoc
q̄ uoluerit

ex

(mollis unio p̄na
dicit et uoluerit
q̄ p̄cipuū)

magis hieſore
gaudet

f̄m̄e auerit

uni om̄o gēme p̄cipua
longu

at p̄dicitur potatu
ip̄o cura & dilige

repede sorbel
obstragulis
obstragulis ledex
Soanthe
calceamus

grandiss
scyeri

Alexander polihistor

q̄ uoluerit p̄na

olia paulina

plemp̄p̄
mam̄bg

m̄y: ex h
q̄ ḡ ḡ ḡ ḡ ḡ
p̄cipuū

(physic)

suas

qui a Sm̄
in lūna

q̄ uoluerit
m̄y: ex h
A laus
de la rade
Alau
q̄ p̄cipuū
cōchæ
p̄cipuū
f̄m̄e auerit
p̄cipuū
fragilita

ledy

opes prouintiarā scilicet spoliis parta. Hic est rapinarū exitus. Hoc fuit gre. M. L. ollius in
 famacus regum manebis in toto oriete interdicta amicitia a Caio Cesare Augusti filio
 uenenu bereret. ut neptis eius quadrigentesi festertiu opera spectaret ad lucernas. Cōpu-
 ter nūc alij ex alia parte q̄ seū Curtius aut Fabritius in triumphis tulerint: & imaginef̄ eorū
 ferulā: & ex altera parte Lollia unā iperij mulierculā accubatē: nō illos curru detractos q̄ i
 hoc uicifit malit. Nec hac sumā luxuriæ exēpla sunt. Duo fuerē maximi omnes per oēm
 uicū: utruq̄ possedit Cleopatra ægypti reginarū nouissima per manus oriētis regū sibi tra-
 ditos. Hæc cū exq̄sitis quotidie Antonius saginaret epulis: sup̄ simul ac peaci faustu ut
 regina meretrix lauitiā eius oēm apparatūq̄ detractas: quærētē eo qd̄ astrui magnificētia
 possit respondit. Vna le æna ceteris festertiu absūpturā. Cupiebat discere Antonius: sed si-
 eri posse nō arbitrabit. Ergo sp̄sionibus factis postero die quo iudicij agebat magnificā
 alias cænā ne dies periret: sed quotidianā Antonio apposuit irridenti: cōputationeq̄ expo-
 stulanti. At illa corolariū id eīe cōsūpturā se in cænā taxationē cōfirmās: solāq̄ se cen-
 ties festertiu cænaturā: inferri mesam secundā iussit. Ex cepto ministri unū tm̄ uas ante eā
 posuere a ceti: cuius aspitas usq̄ in tabē margaritas resoluat. Gerebatq̄ auribus tū maxime
 singularē illud & uere unūcū naturæ opus. Itaq̄ spectante Antonio qd̄ nā esset actura de-
 tractā alterū miserit: ac liquāq̄ absorbit. Iniecit alteri manū. L. Plancus iude sp̄sionis ei eū
 quoz̄ paratū simili nō ablumber. Victūq̄ Antoniu pronūciauit hoīe irato. Comiteur fa-
 ma unionis eius parē factā illa tantæ questionis uictrice regina disfectū: ut esset in utrisq̄.
 Veneris auribus romæ in p̄theo dimidia eoz̄ cœna Nō ferēt tamē hęc palina: spoliabiturū
 cū enā luxuriæ gloria. Prior id fecerat romæ in unionibus magnæ taxationis Clodius tra-
 goedi Aesopi filius relictus ab eo in amplis opibus heres: ne triumphatu suo nimis sup̄biat.
 Antonius pene histriōni cōparatus. Et quidē nulla sp̄sionē ad hoc p̄ductus. quo id magis
 regiū erat: sed ut expiret in gloria palati qd̄ saperēt margaritarū: atq̄ ut mire placuere: ne
 solus hoc sciret singulos uniones cōiuius ad forbēdū dedit. Romæ in promiscū ac frequē-
 tē usum uenisse alexandria in ditionē redacta. Primū autem cepisse circa syllana tpa minutas
 & uiles Fenestella tradit manifesto errore: cū Elius Scilo iugurthino bello unionū nomen
 sp̄sitiū maxime gradibus margaritis prodāt. Et hoc tamē æterne prope possessionis est: se-
 quitur heredē in mācipatū uenit ut prædiū aliquod. Cōchylā & purpurā omnis: ora atte-
 rit: quibus eadem mater luxuria paria p̄ne etiam margaritis præcia fecit.

quod dicitur de rebus
de lazaris q̄ illos p̄tinent
uelut nuptia q̄ dicitur
ex m̄ Cleopatra

obscuratione
in primis

Aliud Exm̄ Cule

De natura purpuræ & muricis.

Purpuræ uiuunt annis plurimū septenis. Latēt sicut murices circa canis ortū: trige-
 nis dieb̄. Cōgregāt uerno tpe: mutuoq̄ attrituletores cuiusdā cere: saluat. Simili
 modo & muricis. Sed purpuræ florē illū tingēdis expetitū uestib̄: in medijs habet
 faucibus. Liquoris hic est minimi in cādida uena. Vnde p̄ciosus ille bibit nigratis rosæ colo-
 re subluces. Reliquū corpus sterile. Viuas capere cōrēdūt: q̄ cū uita sua succū illum euo-
 munt. Et maioribus qd̄ purpuris detractā cōcha auferūt: minores cū trapetis frangūt. Ita
 demū rosē eū excipietēs tyrii. Præcipuus hic alie. In enyngē africae & getulo litore occa-
 ni: In laconica: europæ. Hinc falces securef̄q̄ romanæ uia faciūt. Idēq̄ pro maiestate in pue-
 ritia est. Distinguit ab egrē curiā Diis aduocat̄ placidissimūq̄ uestē illuminat. in triūphali
 miset̄ auro. Quia p̄pter excusata & purpuræ sit infamia. Sed uide cōchylis p̄cia. Quis uir
 graue in fumo: color auferus in glauco & irascētī similis mari. Lingua purpuræ: longitudie
 dygitali: qua pascitur perforado reliqua cōchylia: tāta duritiā aculeo est. Aqua dulci eneca-
 tur & sic ubi flumini imergūtur: alioquin capte diebus quinquagenis uiuūt salua sua. cō-
 chæ oēs celerime crescūt: præcipuæ purpuræ. Anno magnitudine implet. Quod si hædēt
 trāscurat expostio: fraudatā se p̄nus luxuria credit. Nos indiligētæ dānt. Quobretta
 prosequemur etiā officinas: ut tanq̄ inuidū frugū nō scitur rō. Sic oēs qui istis gaudēt p̄-
 mio uitæ suæ callēt. Cōcharū ad purpuras: & cōchylia eadē quidem est materia: sed distat
 temperamētō. Duo sunt genera. Buccinū minor cōcha ad similitudinē eius buccini: quo so-
 nus editur. Vnde & caula nomini rotunditate oris in margine incisā. Alterū purpura uoa-
 carur. calliculatū procurrentē rostro: & calliculi latere intorsus tabulato qua æferatur
 lingua. Præterea clauatū est ad turbinē usq̄: aculeis in orbē septenis fere: qui nō sunt buc-
 tino: sed utrisq̄ orbēs rotidem quot habent annos: Buccinum non nisi petris adheret: ci-
 ca q̄ scopulos legitur.

Quot sunt genera.

XXXVII.

plumoni plumari
 ad purpuram
 purpuræ gchlein
 alimom
 lentore p̄ filifit
 color purpuræ p̄cipis
 in aliquo purpuræ
 uere ad obtusitate
 hinc purpuræ q̄ rō
 p̄ne m̄m̄ la dom̄
 ad purpuræ
 uere ad obtusitate
 uere ad obtusitate
 uere ad obtusitate
 uere ad obtusitate
 uere ad obtusitate

proima ab
in quo rollo purpuræ p̄ rō

al canatulan
Cammarini
clauatū
mimulatum

Purpuræ noie alio pelagiæ uocatur. Earū genera plura: pabulo & solo discreta. Luce se puti limo: & algense enutritū alga uulsiūmū. Vtriusq; melius, tenensē in tenēi maris ora collectū. Hoc quoq; tri etiāū leuiatq; diluuius. Calculo se appellātur a calculo maris mire apto cōchiliis: & lōge optimo purpuris. Dialuēt enī id est uario foli genere passū. Capūtū aut purpuræ parulis rarifq; cōchis textu ueluti nassis in alto iactis. Inest nī escarū lufiles mordacēq; cōcharū: quales uidemus has fēminēse: sed redditas mari auidio hiatu reuiuētes. Appētūt eas purpuræ: porrectisq; linguis infestāt. At ille aculeo extimulata claudēt se: cōpnmūtq; mordētia ita pendentes auidatē sua purpuræ tolluntur. **¶** Quod cāpiantur tempore.

¶ Ca. XXXVIII.

Quāpi eas post canis ortum aut ante uernū tēpus utilissimū. qm̄ cū fortificauere fluxos habēt succos. Sed id tingentū officinā ignoraēt: cū sūma uertatur in eo. Eximie postea uena quā diximus. Cui addi salē necessariū: extarios ferme in libras cētēnos Macerari triduo iustū. Quippe maior ius tanto quanto recentior. Feruere in libro: lingulisq; aquæ amphoris cētēnas atq; quinquagenas medicaminis libras æquari: ac modico uapore torreni: & idē lōge quipq; fornacis cuniculo. Ita de spumatis subinde caribus quas hēsisse uenis necesse est. decimo ferme die liquatis cortina uellus clutitriū mergit in. experimentū. Hoc donec spei satisfiat uritur liquor. Rubēs color nigratē deterior. Quibis lana potat horis. Rursumq; mergitur carminatā: donec omnē ēbibat sanie. Buccinū per se dānatur: quoniā fūcū remittit. Pelagio admodū alligatur: nimiaq; eius nigritiā dat austeritatem illā pitorēq; quā ruitur cōcci. Ita permixtus uinibus alterum altero excitatur: aut adstringitur. Summa medicaminū in libras. Vellerū buccino ducente. Pelagio cxi. Ita fit amethysti color exiuitus ille. At tyrius pelagio primū saluatur imaturā uiridēq; cortina: mox pmutatur in buccino. Laus ei summa in colorein sanguinis cōcreti nigricans aspectū: idēq; suspēctū refulgens. Vnde & Homero purpureus dicitur sanguis.

¶ Romæ quando usus purpuræ.

¶ Ca. XXXIX.

Purpuræ usum romæ semp fuisse uideo. sed romulo in trabea. Nā toga prætexa & latiore clauo Tullū Hostiliū e regibus primū usum herufcis deuidis satis constat. Nepos Cornelius qui Diui Augusti principatu obiit. Me inquit iuuenē uio iacea purpura uigebat. cuius libra denariis centū ueniēbat: nec multo post rubra tarentina Huic successit dibapha tyria: quæ in libras denariis mille nō poterat emi. Hac Létulus Spiter adilis curulis primus in prætexa usus improbatū. Quia purpura quō nō iam inquit triel inaria facit. Spinter adilis fuit urbis conditæ Anno. d. cc. Cicerone cōf. Dibapha tunc dicebatur: quæ bis tincta esset ueluti magnifico impēdio. Qualiter nūc oēs pene cōmodiores purpuræ tingūtur in cōchylia ueste cætera eadē sine buccino: præter ius tēperatū. Acq; pro indiuiso humani potus excremento dimidia & medicamina addūtur. Sic gignitur laudatus ille pallor fatuitate fraudatā: tantōq; diluicior quāto magis uellera elutriunt.

¶ De præcio earum.

¶ Ca. XL.

Recia medicamēto sunt quidē pro fertilitate littorū uiliora. Nō tamē usq; pelagii libras quingēfos nūmos excidē: & buccini cētēnos sciant: qui ista mercantē imēso. Sed alia sunt: nec habent finē uitia: iuuatq; ludere impēdio: & lusus geminare miscendo iterū & ipsa adulterare adulteria natura: sicut testudines tingere: argentū auro confundere ut electā fiat: addere his era: ut corinthia.

¶ De tingēdo amethystino & coco byssino.

¶ Ca. XLI.

Non est satis abstulisse gēmx nomē amethystum. Rursum absolutus inebriat tyrio ut sit ex utroq; nomē improbū tyriamethystus: simūq; luxuria duplex. Et cū confecē cōchiliastrātre melius in tyriū putāt. Pœnitētia hoc primū debet inuenisse ar tifice mutare quod dānabat. Inde ratio est nata. Votū quōq; factū e uicio portētois ingēniis: & gemina demonstrata uia luxuriæ: ut color alius operiret alio. Suauior ita fieri leuiorq; dicitur. Quin & terrena miscere: coccoq; tinctū tyrio tingere ut fieret his byssinū. Coccum galatiæ rubens gramē: ut dicemus in terrestribus aut circa emeritā lufitane in maxima laude est. Verū ut simul peragantur iobilia pigmēta: anniculo gramini languidus succus. Idem a quadringo emanidus: ita nec recentī uires neq; senescenti. Abunde tractata est ratio: qua se uitorū iuxta femi narūq; forma credit amplissimē fieri.

¶ De pinna & pinnotere: & aquatiliū sensu.

¶ Ca. XLII.

C Oncharū generis & pinna ē. Nascitur ī limosis subrecta semp: nec unq sine comite: que pinoretē uocat. alii pinnophylacē id est suilla parua. Aliubi cācer dapis affecta: tor. Pandit se pīna luminibus orbū corpus intus minutis piscib⁹ p̄bcs. Assultat alii p̄tinus: & ubi licētia audacia creuit: implet eā. Hoc t̄ps̄ specular⁹: idex morſu leui significat: illa ore cōpresso q̄qd̄ includit exanimat: partēq̄ socio tribuit. Quo magis miror quosdam existiasse aquatilib⁹ nullū inesse sensū. Nouit torpendo ui sua ipsa nō torpēs: merſaq̄ in limo sese occultat: pisces qui secuti natātes obtorpuere corripies. Huius iecori teneritas nulla p̄fertur. Nec minor solertia rana: quā ī mari piscatrix uocat̄ eminētia sub oculis cornicula turbato. limo exirit: assultantes pisciculos p̄trahēs: donec tā p̄pe accēdat: ut affiliat. Simili modo squatina & rhōbus additi pinas exertas mouent specie uermiculorū: itēq̄ quā uocatur raia. Nā pastināca latrocinator ex occulto tranſeūtes radio: quod testē est ei figēs. Argumēta solertia huius q̄ tardissimi pisciū hi mugilē uelocissimū omniū habētes ī uētre reperiuntur. **¶ De scolopendis uulpibus & glanis.** **¶ Ca.** XLIII.

at spulla
p̄p̄cheant
q̄ uerit̄ respōdit ab
Solex n̄ p̄st̄ agi

S Colopēdā terrestrib⁹ similes q̄s cētipedes uocat̄ hamo deuorato oīa iterranea ēuomunt: donec hamū egerant: deinde reſorbent. At uulpes marinae simili in periculo lo glutiant amplius usq̄ ad infima linēa: quā facile prodant. Glaucus qui est glanis uocatur auerſus mordet hamos nec deuorat: sed esca spoliat

¶ De arietē pisce. **¶ Ca.** XLIII. **R**asatur ariet uo latro. Et nunc grandium nauū in salo stātiūm occultatus umbra siquidē hāndū uoluptas inuirit expectat. Nunc elato extra aquā capite piscitū cymbas speculari: occultusq̄ adnatans mergit.

¶ De his quā tertiam naturam habent nō animalium neq̄ fruticum & de urticis & spongiis. **¶ Ca.** XLV.

Quidē & his sensum in esse arbitror quē nec animalium neq̄ fruticum: sed tertiam ex utroq̄ naturam habet: urticis dico & spongiis. Urticā noctu uagantur noctūq̄ mutantur: camosā frōdis: lis natura ut carne uascatur. Vis pruritu mordax: cadēq̄ quā terrestrib⁹ urticā. Cōtrahit ergo se q̄ maxie rigēs: ac p̄natē pisciculo frōdē suā sp̄git cōplectēs: deuorat. Alias marēti similis: & iactari se passa fluctu algæ uice p̄fectos pisces attritūq̄ petrae scalpētes pruritu iuadit. Eadē noctu p̄ctines & echinos p̄quirit: Dū adinouerit sibi manū sentit: colorē mutat & cōtrahit. Tacta urēdinē mittit: paulūq̄ si fuerit interualli absconditur. Ora ei in radices esse traduntur. Excrementa per sumia tenui fistulla redit. Spongiarū tria genera accipimus: spissū: ac prædurū: & asperum. Targos id uocatur. Spissum & mollius: magis tenue densūq̄ ex quo penicilli: achilleum. Nascuntur omnes in petris. Aluntur conchis: pisce: limo. Intellectum inesse: is apparet: quia ubi auulforum sensere: contracta multo difficilius abstrahantur. Hoc idem flutu pulsante faciunt. Viuere esca manifeste conchæ minute in his reſerte ostendit. Circa tonem ueluti illis auulsas etiā aiunt: & ex relictis radicibus rēſecere. In petris cruoris quoq̄ inhaeret color: alicis præcipue quā generantur in syrtibus: maxime fiunt mancæ. Sed mollissimæ circa lyciam. In profundo autē nec uentoso molliores. In helleſponto asperæ. Et densæ circa malæ. Pūreſcūt in apricis locis. Ideo optime in gurgitibus uiuentibus: idēq̄ madentibus nigricans color adherent parte nec toræ. Interſunt. n. fistule quædam ianes: quaternæ fere aut quinæ per quas pasci existimantur. Sunt & aliæ sed supernæ concretæ. Et subesse membrana quædam radicibus earū intelligitur. Viuere cōstat longo tempore. Pessimū omniū genus earū est: quæ aplyſie uocantur: quia eſui nō possunt: in quibus maxie sunt fistulæ: & reliqua densitas spissa. **¶ De caniculis marinis.** **¶ Ca.** XLVI.

at Infirmit̄
ad arietē
Mm̄is spissū et mol
manes
quædam d̄m̄p̄m̄ d̄m̄p̄m̄
Caniculorū
in p̄ p̄p̄p̄ Rom̄
permentes
at illa

C Aniculaum maxima multitudo: circa eas urinantēs graui periculo infestant. Ipsi ferunt & nubē quandā crasseſcere ſuper capita aīalū planorū pisciū similit̄ ōmētē eos: arcētēq̄ a reciprocādo: & ob id stilos p̄curos lineis annexos habere se se: quā nisi perſoſa ita non recedant: caliginis & pauoris: ut arbitror: ōp̄re. Nubem. n. & nebulā cuius nomine id malum appellat̄ inter animalia illā haud ultra comperit quifquā. Vt cū caniculis atrox dimicatio. Inguina & calces omnēq̄ candorē corporum appetit. Salus una in aduersas eundi utroq̄ terrendi. Pauet enim hominē aequē ac terret. Et fors aequa ingurgite. Vt ad summa aquæ uerum est: ibi periculum anceps. Adempta ratione contra eundem conetur emergere. Et salus omnis in sociis. Funem illi religatum ab humeris eius tra

110
lamy
atant
manes
lamy

hunc. ^{pin} Hunc dimicās ut sit periculū signum leua quatit. Dextera apprehenso stilo ī pugna ē. Modicus alias tractus. Vt prope carinā uentū est: nisi p̄cāleri ui repente rapiant: absumi spectant. Ac s̄pe iā subductū ē manibus auferunt. si nō trahētū operē cōglobato corpore in p̄tā modū ipsi se adiuuere. Proterendū quidē tridētes illi. Sed mostri solertia ē nauigiū subeundi atq; ita et tuto p̄liandi. Oīs ergo cura ad speculandum hoc malū infumitur.

De animātib⁹ q̄ silicea testa. & q̄ sine uillo icludūt: & reliq; sordidis aialib⁹. ¶ Ca. XLVII.

Quēritissima est securitas uidisse planos pisces: q̄ nunq̄ sunt ubi maleficæ bestia. Quæ de causa urinantes sacros appellant eos. Silicea testa inclusis farendū est nullū ee se sū ut ostresis. Multis eadē natura q̄ fructi ut olothryis: pulmōib⁹: stellis. Adeoq; nō hil nō gignit ī mari ut cauponarū ēt æstiuā aialia p̄nici molesta saltu: aut q̄ capillus maxie celat exi stāt: & circūglobata eicā s̄pe extrahunt. Quæ causa somnū pisciū ī mari noctib⁹ infestare existimantur. Quibusdam uero ipsis immascuntur: cum in numero chalcis accipiē.

De uenenatis marinis. ¶ Ca. XLVIII:

Nec uenena cessant dira ut in lepore: qui in indico mari etiā tactu pestilens: uomitū dissoluitoneq; stomachi protinus creat. In nostro ossa in formis: colore tantum lepore simili. In indis & magnitudine & pilo duriore. Tantū uiuus ibi capitur. Acq; pestiferū aial afrancus spinæ ī dorso aculeo noxius. Sed nullum usquam execrabilius q̄ rā dius super caudam eminet trigonis q̄ nostri pastinacam appellant. Quin cōchyli magnitudine arbores infixus radici necat. Arma ut talēum perforat & ferri & ueneni malo.

De morib⁹ piscium. ¶ Ca. XLIX.

Orbos uniuersa genera pisciū & cætera aialia etiam fera nō accipimus sentire. Verum ægrotare singulos manifestum facit aliquorum macies: cum in eodem genere præpunges alii capiantur. ¶ De generatione eorū mira. ¶ Ca. L.

Quo nā mō generēt desiderū & admiratio hominū differri nō patit. pisces attritu uē trū cœunt: tāta celeritate ut uisū fallāt. Delphini & reliqua cete limili mō: & paulo diutius. Fœmia piscis coitus tēpore marē seq̄: uētrē eius rostru pulsans. Sub p̄tu mares fœminā similiter oua uescētēs eōz. Nec satis ē generatiōi p̄ se coitus: nisi editis: ouis inter se uersando mares & fœminā uirale alpeiserint uirus. Nō oibus id cōtūgit ouis ī tāta multitudine: alioquin replerentur maria & stagna: cum singuli uteri innumabilia concipiant. ¶ Item de generatione & qui pisces oua pariunt. ¶ Ca. LI.

Pisciū oua in mari crescūt: quædā sūma celeritate: ut murenarū. Quædā paulo tardius. Plani pisciū quibus cauda nō obest aculeiq; ut testudines: & rāz ī coitu supueniūt. Polypi crine uno fœminæ naribus adnexo. Sæpiæ & heligines linguis cōponētēs inter se brachia: & cōtrarium nantes: & pariunt ore. Sed polypi ī terrā uerso capite ca uē. Reliqua molliū tergis ut canes. Itē locustæ & squillæ. Cæcri ore. Rane supueniūt: priorib⁹ pedibus alas fœminæ mare apprehendente: posterioribus cluēs. Pariunt minimas carnes nigras quas gyrynos uocant: oculis tamē & cauda insignes: mox pedes figurantur: cauda s̄ndente se in posteriores. Mirumq; semestri usq; resoluuntur in limum: nullo cernētē: & rūsus uernis aquis renascuntur: quæ fuerē naræ p̄inde occulta ratione cū omnibus annis id eueniat. Et mytili & pedines sp̄tē naturæ ī harenosis pueniūt. Quæ durioris testæ sūt ut murices purpuræ saluorio lētoze. Sicut accescētē humore culices: atq; spuma maris icalescētē cū admittit ē humber. Quæ uero siliceo tegmine operiūt ut ostrea putrescente limo: aut spūa circa nauigia diuti⁹ stātē: defixosq; palos: & lignū maxie. Nup cōptū ī ostrea ris: humorē iis fœrificū lactis mō efflere. Anguillæ arteriūt se scopulis ea strigēta uiuē. ¶ Nec alia ē eaz p̄creatio. Piscīū diuersa genera nō cœunt: præter squatinā & rāz: ex quibus nascitur priorī parte rāz similis: & nomē ex utroq; cōpositū apud græcos trahit. Quæ dā tēpore anni gignūt: & in humore & in terra. Vere pedines limaces hiūdines eode tēpore euanescūt. Piscīū autē lupus & trichias bis āno parit: & faxariles omnes. Multi ter: & chalcis: cyprūs: exiēn. Scoipiōes bis ac largi: uere & autūno. Ex planis squatia sola: autūno occasu uergiliarū. Plurimi piscīū tribus mensibus aprili maio. Sæpiæ autūno: spari: torpedosqualli circa æquinoctiū. Molles uere. Sæpia oibus mētib⁹. Oua eius glutino atramētū ad speciem uaz cōhærentia masculus p̄sequitur afflatu: alias sterile scūt. Polypi hycme cœūt. Pariunt uere oua tortili ūibrata. Pāpino: tanta fecunditate ut multitudinē ouorū occisi nō recipiāt cranos capitis: quæ prægnantes tulere. Ea excludunt quinquagesimo die: e quibus

Stigmata. Sifforn

scipio

Exanob capio
Em fœmē bēkopf

multa propter numerū intercidūt. Locustæ & reliqua tenuioris crustæ ponunt. oua supra oua atq; ita incubat. Polyyps forma modo i ouis seder: modo cauernâ brachiorū implexū claudit. Sæpia i terreno parit iter hardūmodo: sic fibi enata alga. Excludit quōdecim die. Loligines i alto cōferta oua edūt ut sæpia. Purpuræ murices eius deniq; generis uere pariunt. Echini oua pleilunū habent. Et cocleæ hyberno tēpore nascūt. Torpedo octo genos factus habes iuenit: eaq; quæ intra se parit oua p̄molliat i aliū locū uterī transferens atq; idā excludēs. Simili mō oīa quæ carthilaginea appellauimus: ita fit ut sola pisciū & animalia pariat: & oua cōcipiat. Sylurus mas solus oīum edita custodit oua: sape & quinquagenis diebus ne absumat ab aliis. Cætera scemine i triduo excludūt: si mas attingit. Acus siue belone unus pisciū deficiet p̄ multitudinē utero pit. A p̄u callefcit uulnus: qd & in cæcis serpētib; tradūt. Mus marinus i terras scrobe effossa pit oua: & rursus obruit terra. Xxx. die resossa apit: fertūq; i aquā ducit. ¶ De uuluis piscium. ¶ Ca. LII.

Rythyni & chanae uuluas habere traduntur. Qui trochos appellatur a græcis ipse se inire. Aguatium omnium foetus inter initia uisu caret. ¶ De longissima uita piscium. ¶ Ca. LIII.

Eui piscium memoradū nuper exēplum accepimus. Paulisippū uilla est campania haud procul Neapoli. In ea in Cælaris piscinis a Pollutione. Vidēo coniectum piscem sexagesimum post annum expirasse scribit Anneus Seneca. Duobus aliis æqualib; eius ex eodem genere etiam tunc uiuentibus. Quæ mentio piscinarum admonet ut paulo plura dicamus hac de re: priusq; digrediamur ab aquatilibus.

¶ De uiuariis ostrearum: & quis ea primus inuenit. ¶ Ca. LIII.

Strearum uiuaria primus omnium Sergius Orata inuenit in baiano ætate. L. Crasæ si oratoris æte mariticum bellum: nec gula causa: sed auaritia: magna uedtigalia tali ex ingenio suo percipiens. Vt qui primus pensiles inuenit balneas ita mangoni zatas uillas subinde uendendo. Is primus optimū saporem ostreis lucrinis adiudicauit: quā do eadem aquatilia genera aliubi atq; aliubi meliora. Sicut lupi pisces in tyberi amne inter duos pontes: rombus Rauennæ: murenæ in Sicilia: eļops Rhodi: & alia genera Similiter: ne culinarum censura peragatur. Nondū Britanica seruebant littora: cum Orata lucrina nobilitabat. Postea uisum tanti in extrema Italia: petere brundisium ostreas ac uelitis. Sed iter duos fapores nuper excogitatum tamen longæ aduectionis a brundisio cōpescere in lucrino. Eadem ætate prior Licinius Murena reliquorum pisciū uiuaria inuenit. Cuius dein de exemplū nobilitas secuta est. Philippus Hortensius luculis exciso etiam monte iuxta Neapolim maiore ipedio quā uillam ædificauerat curipū & maria admisit. Qua de causa magnus Pōpeius Xersēm rogatum eum appellabat. Quadringenta ipsius piscinæ. A' defūcto illo uenire pisces. ¶ Quis primus murenarum uiuaria fecerit. ¶ Ca. LV.

Vrenarum uiuarium priuatum excogitauit. C. Hirrus ante alios qui cœnis trium phalibus Cælaris dictatoris sex milia numero murearum mutua apedit. Nam permutare quidem precio noluit. alia ue merce. Huius uillam inter quam modicū .xl. milibus piscinæ uendiderunt. Inuasit deinde singulorum piscium amor. Apud baulos i parte baiana piscinam habuit Hortensius orator. Murena adeo dilexit: ut exanimatam fesse credatur. In eadem uilla Antonia Drusi Murenæ quam diligebat in aures addidit. Cuius propter famam nonnulli baulos uidere concupiuerunt.

De coclearum uiuariis & quis primus instituit. ¶ Ca. LVI.

Oclearum uiuarū instituit Filius Hirpinus i Tarquenti nauo ante ciuile bellū: quod cum Pompeio magno actum est: distinctis quidem generibus earum: sepe ratim ut essent: alba quæ in reatino agro nascūtur. Seperatim illyricæ: quibus magnitudo præcipua. Africanæ quibus fœconditas. Solitæ quibus nobilitas. Quin & saginæ carag commentaria est sapa & farre: aliæ coclearibus. Vt cocleæ quocūq; artiles ganeam implerent Cuius artis gloria in eam magnitudinem perducta sit ut octoginta quadrantibus caperent singularum calices aut or est. M. Va. ¶ De piscibus terrenis. ¶ Ca. LVII.

Piscium genera etiamnum a Theophrasto mira prodūter circa babilonis rigua descendentes fluuiis in cauernas aquas habētes remanere. Quosdam inde xire ad p̄bula pennulis gradientes crebro caudæ motu: contraq; uenantis refugere in suas cauernas: & in iis obuersos stare. Capita eorum esse ranæ mariæ similia reliquas partes go-

biorum. Branchias ut cæteris piscibus. Circa heracleam & toronem & lycum amne esse mul-
taria. In ponto unum genus esse: quod extremas fluminū aquas lectetur: cauerricis sibi
faciat i terra: atq; in iis uiuat etiā reciprocis annibus siccatō littore. Effodi ergo motu: de-
mū corporū uiuere eos approbāt Circa heracleā eandem eodēq; lyco. amne decedete ouis
relictis in limo generari pisces: qui ad pabula petenda palpitent exiguis brachijs. Quod siē-
ri non indigō humoris: propter quos & anguillas diuities uidere exemptas aquis. Quod aut
in sicco maturari ut testudinum. Eandem in ponti regione apprehendi i glacie pisciū quōs-
dam maxime gobiones: non nisi patinarum calore uitalem motum fatentes. In iis quōdam
tamest mirabilis: est aliqua ratio. Idem tradit in paphlagonia effodi pisces gratissimos cibis
terrenos altis scrobibus. In iis locis ubi nullæ restagnēt aquæ. Miraturq; & ipse gigni sine
coitu. F humoris quidem uim aliquam inesse quā puteis arbitrat̄ur: cum nonnulli reperian-
tur pisces. Quicquid est hoc certe minus admirabilem talparum facit uitā subterraneæ ani-
malis: nisi forte uermium terrenorum & iis piscibus natura est.

De muribus nili.

Derum omnibus iis fidei nili inundatio affert omnia excedentem miracula. Quip-
pe deturgente conuulsuli reperiuntur inchoato opere. Genitalis aquæ terra q; iam
parte corporis uiuentis: nouissima effigie etiamnum terrena.

De anthia pisce: & quomodo capiatur.

Dec de anthia pisce silici conuenit. Itaq; pierosq; aduerto credidisse apud chelidōias
isulas sic dixim? alia scopulos i mari etā p̄motoriū sitas. Ibi frequēs hic piscis & ce-
leriter capio uno genere: puo nauigio & colorū ueste: eadēq; ora p̄ aliquot dies otiosus pis-
cator enauigat certo spatio: e scāq; p̄icit. Quicq; ex eo mutat: suspecta fraus p̄dā ē. Cauē
q; qd̄ timuit: cū id sæpe factū ē: unus aliqñ consuetudine iuitat? anthias e scā aperit. Notat hic
itētiōe diligenti: iur a uictor sp̄ci: cōciliatorq; capturæ. Neq; n. ē difficile cū p̄ aliquot dies so-
lus accedere audeat: tandē & aliquos iuenit paulati comitator. Postremo greges adducit
innumeros: iam uetustissimis qbusq; assuetus piscator agnosceret: & cibū e manu cape. Tūc
ille paulū ultra deturgit in e scā iaculatur hamū singulos i uolat uerius q; capiat ab umbra na-
uis breui conatu ables. Ita ne ceteri sentia? alio itus excipiente cetonibus raptum: ne palpi-
tatio ulla aut sonus cæteros abigat. Conciliator nolle ad hoc p̄dest: ne captus. Partic piscā-
tor fugituro i reliquū gregē? Ferunt discorde sotiū duci sotiū insidiatum puchre noto cœ-
pisse maleficiā uoluntate. Agnitum i macello a soto cuius iniuria erat: & dati dani formu-
la ex edicto condēnatū. Adicit Mutianus æstimata lite decē libris. Idem anthiæ cum unum
hamo teneri uiderit: spinis quas in dorso serratas hēt lineā secare traduntur eo qui tene-
tur extendente: ut p̄cidi possit. At inter fargos ipse qui tenetur ad scopulos lineam terit.

De stellis marinis.

Preter hæc claros sapientia auctores uideo mirari stellam in mari. Ea figura est: par-
ua admodum caro intus: extra duriore callo. Huic tā igne um feruore esse tradunt
ut omnia in mari contacta adurat. Omnē cibum statim peragat. Quibus sit hoc co-
gnitum experimentis haud facile dixerī. Multo mirabilius dixerī id cuius experiēdi quoti-
dianie occasio est.

De datylis eorumq; miraculis.

Concharū e genere sūt datyli ab humanarū unguium similitudine appellati. Iis natu-
ra i tenebris remoto luminaliō fulgore clarere: & q̄to magis humorem habeat lu-
cere: i ore mādētū. Lucere i manibus: atq; etiā i solo: atq; ueste decidentibus guttis
ut proculdubio p̄ceat? succi illam naturā esse: quā miremur etiam in corpore.

De inimicitijs & amicitijs inter se aquatium.

Sunt & inimicitiarum atq; concordia? miracula Mugil & lupus mutuo odio flagrat.
Conger & murena caudas inter se prærodentes. Polypum in tantum locusta pauca-
ut si iusta uiderit omnino moriatur. Locustam conger. Rursus polypum conger la-
cerant. Nigidius auctor est prærodere caudam mugili lupum: eosdemq; satis mensibus co-
cordes esse. Omnes autem uiuere quibus caude sic amputentur. At e cōtrario amicitie exē-
pla sunt: præter illos de quorum diximus societate. Balenæ musculus quandoq; præ graui
superciliorum pondere obrutis eius oculus infestantia magnitudinem uada prænatans de-
monstrat: oculorūq; uice fungitur. Hinc uolucrum nature dicentur.

De natura auium.

EQVITVR NATVRA auium: quarū gradūssimi: & p̄t̄ne bestiarū ge-
neris struicamelī, Africi uel arthiopiici altitudine equitis īfīdētis equo
excedūt: celeritate uicēt. Ad hoc demū datis p̄nis ut currētē adiuuent:
ceterō nō sūt uolucres: nec a terra tollunt. Vngulae iis ceruini similes:
q̄bus dīmīcāt: bifulcaē cōp̄rahēdētis lapidibz̄ utiles quos ī fuga cōtra se-
quentes ingerunt pedibz̄. Cōcoquēdī sine delectū deuorata mira natū
ra. Sed nō minus stoliditas ī rata reliquī corporis altit udiē cū colla fruti-
ce occultauerint latere sese existimātū. Præmia ex iis oua p̄pter amplitudine p̄ q̄busdā ha-
bitat̄ ualis: cōq̄ p̄ bellicos & galeas adornantes p̄nā.

f. tanni
pi

De Phœnice.

Ca.

ll.

Ethiopes atq̄ indi discolorēs maxie & inenarrabiles ferūt aues. Et ante oēs nobilē
Arabiz̄ phœnicē. Haud scio an fabulose unū ī toto orbe: nec uisū magnop̄. Aquilaz̄
narrat̄ magnitudine: auri fulgore circa colla: cætera purpureus: cæruleā roscis cauda
p̄nis distinguit̄. Cristis faciē: caputq̄ plumeo apice honestat̄. Primus atq̄ diligētissī-
mus togatorū de eo p̄didit Manilius senator ille maximis nobilibz̄ doctoris doctore nullo
Auctor ē nemine extitisse q̄ uiderit delectat̄. Sacra ī arabia soli esse. Viuere ānis sexcētis se-
xaginta. Senescētē casta thuribz̄ furculis cōstruere nidū: replere odoribz̄: & sup̄ emori. Ex
ossibus deīde ac medullis nasci prio ceu uermiculū: inde fieri pullū. Pricipioq̄ iusta fune-
ri priori reddere: & totū deferre nidū p̄pe panca ī solis urbē: & ī ara ibi deponere. Cū hui-
alitis uita magni cōuersionē āni fieri p̄dit idem Manilius. Iterūq̄ significatiōis tēpestat̄
& syderū eodē reuerti. Hoc aut̄ circa meridiē icipere. Quo die signū arietis sol intrauerit.
Et fuisse eius cōuersionis āni p̄dētē se. P. Licinio. M. Cornelio cons. ducētissimū q̄ trūdētī
mū. Cornelius Valerianus phœnicē deuoluisse ī ægyptū tradit. Q. Plautio Sex. Papiño
cōf. Allatūq̄ eē ī urbē Claudiū pricipis celsura āno urbis d. ccc. & ī comitio p̄positū. Quod
actis testatū ē. Sed quæ falsa eē nemo dubitat̄.

horrestata pi
milla de uere

Maximianus de hoc

Arms magus
Lubj strungo q̄ auct
ad p̄mū regale quō
mōdū in p̄mū & p̄mū
10 p̄mū p̄

De aquilis.

Ca.

III.

EX iis quas nouimus aquilaz̄ maximus bonos: maxima & uisī. Sex earū genera. Melē
tos a græcis dicta. eadēq̄ ualentiā minima magnitudine: uiribus p̄cipua: colore ne-
gricans. Sola aquilarum foetus suos alit. Cætera ut dicemus fugant. Sola sine dan-
gore sine murmurat̄. Cōuerfatur autē in mōribz̄. Secūdi generis pigardū in oppidis
& in campis albicante cauda. Tertiū morphos: quā Homerus & p̄rcnon uocat: aliqui & plā-
cum & anarāriam: secūda magnitudine & uisī: huiusq̄ uita circa lacus. Phœmonoe. Apollī
nis dicta filia dentes ei esse prodidit: muta alias carenti lingua. Eandēq̄ aquilarum nigerrī-
mam prominentiore cauda. Consensit & Boetius. ingenium est ei testudines raptas frage-
re & sublimi iaciendo. Quæ fors interemit p̄ctam Aeschylum. prædictam fatis (ut ferūt) ei
diei ruinam secūra cæli fide cauentem. Item quarti generis est perceptoris: eadē moratur
per lacus: uulturina specie: alis minimis: reliquis magnitudine antecellens: sed imbellis &
degener: utpote quā uerberet coruus: Eadem ieiunā semper auidātis: & querulā murmu-
rationis. Sola aquilarum exanima fert corpora. Cætera cum occidēte confidunt. Fixæ faciē
ut quintum genus gnefio uocetur: uelut uerum solūq̄ icoruptæ originis: media magni-
tudine: colore subrufulo: rarum conspectū. Superest halietūs clarissima oculorum acie: libe-
rans ex alto sese: uisq̄ in mari pisce p̄ceptus in mari ruens: & discussis p̄ctore aquis rapies
Illa quam tertiā diximus circa stagna aquaticas aues appetit: mergentes se subinde: donec so-
pitas lassatq̄ rapiat. Spectanda dimicatio aue ad p̄fugiam littorum tendente: maxime si cā-
densa harundo sit. Aquila in deiectō abigente alio: & cū appetit in lacus cadente: umbrāq̄
suam nanti sub aqua al litore ostendente. Rursus aue in diuersā & ubi minie se credit spē-
ctari emergente. Hæc causa est gregariū auibus natandi: quia plures simul non infestantur:
respū p̄narum hostem occācantes. Sæpe & aquilaz̄ ipse nō tolerantēs pondus apprehensū
una merguntur. Halietūs tantum implumes etiānum pullos suos p̄cutitēs subinde cogit
querfas intruēi solis radios: & si cōiunctum flentēq̄ animaduerit: p̄cipitat e nido uelut
adulterinum & degenerem. Illum cuius acies firma contraferit: educat Halietū suū ge-
nus non habent: sed ex diuerso aquilarum coitu nascuntur. Id quidem quod ex iis natum

Arctos aquila
in dem mizp

Stompe amped
pignus
q̄ nœua h̄bō marula

ab Baetio
App. ualens & uerent
mizp. nūm uolgens

q̄ aquila minima

stententē
pi

est in ossifragis genus habet: & quibus uultures progenerantur minores. Et ex iis magni qui omnino non generant. Quidam adiciunt genus aquile: quam barbaram uocant: thufi uero ossifragam: tribus primis & quinto. aquilarum generi in edificat. Nido lapis ætites quem aliqui dixerunt gagiten: ad multa remedia utilis: nihil igne deperdens. Est autem lapis iste prægnans: intus cum quatuor alio uelut in utero sonante. Sed uis illa medica non nisi in nido direptis. Nidificat in petris & arboribus. Pariunt oua terna. Excludunt pullos binos uero sunt & tres aliquando. Alterum expellunt tedio nutriendi. Quippe eo tempore ipsis tibum negauit natura prospiciens: ne omnium ferarum fetus raperetur. Vngues quoque earum inuertuntur diebus iis. Albescunt inedia penna: ut merito partus suos oderit. Sed eictos ab iis cognatum genus ossifragi excipiunt: & educant cum suis. Verum adultos quoque persequitur parens: & longe fugat æmulos scilicet rapinæ. Et alioquin unum par aquilarum magno ad populandum tractu ut satietur indiget. Determinant ergo spatia: nec in proximo prædantur. Rapta non protinus ferunt: sed primo deponunt: expartatque pondus tunc demum habeant. Oppertunt non senio nec ægritudine: sed fame: in tantum superiore accrescente rostro. ut ad uncitas aperiri non queat. A meridiano autem tempore operantur: & uolant. Prioribus horis diei donec impleantur hominum conuentu fora ignauæ sedent. Aquilarum pene mixtas reliquarum auium pennas deuorant. Negant unquam solam hanc alitem fulmine examinari. Ideo armigeram Ioui consuetudo iudicauit.

al medifragam
quæ quando in petra

entiam filios ob
reos

na romand
frangit ea omnia in
cuiusmodi petra ipse rapit

salus
salutis

al rita

¶ Quando legionum signa esse cœperint. ¶ Ca. III.

Romanis eam legionibus C. Marius in secundo consulatu suo proprie dicitur. Erat & antea prima cum quattuor aliis: lupis: minutauris: equis: apris: singulos ordines anteibant. Paucis ante annis sola in acie portari cœperat: reliqua in castris relinquabantur. Marius in torum ea abdicauit. Ex eo notatum non fere apud legiones unquam habentur esse in castris ubi aquilam non sit iugum. Primo & secundo generi non minus tantum quadrupedum rapina: sed etiam cum ceruis preelia. Multum puluerem uoluntatu collectis infidens cornibus excutit in oculos: penes ora uerberans: donec præcipitet in rupes. Nec unus hostis illi satis est. Acrior est cum dracone pugna: multoque magis anceps etiam si in ære. Oua hic confectatur aquilæ auuiditate masculica. At illa ob hoc rapit ubique uisum. Ille multiplici nexu alas ligat: ita se implicans ut simul decidat.

coepit 220

uoluntat

¶ Mirum de aquila. ¶ Ca. V.

Est percelebris apud feston urbem aquilæ gloria. Educata uiuere retulisse gratiam aues primo mox deinde uenatus aggerentæ. Defuncta postremo in rogi accensum eius iniecit se se: & simul cœflagrante. Quæ ob causam icolæ quod uocant herosam: eo loco fecere appellatum Iouis & uirginis: quoniam illi deo ales ascribitur.

220
al rita
220
220

¶ De uulturibus. ¶ Ca. VI.

Ulturum præsentem nigri. Nidos nemo attingit. Ideo etiã fuere qui putarent illos ex aduerso orbe aduolare falso. Nidificant. n. i. excelsum rupibus. Fœtus quidẽ sæpe cernuntur ferèbini. Umbritius auripicium in nostro æuo peritissimum pere tradit oua. xiii. Vno ex iis: reliqua oua nidumque lustrare: mox abiicere. triduo autem ante aut biduo uolare eos ubi cadauera futura sunt.

¶ De sanguale. ¶ Ca. VII.

Sangualem uicini atque imusulum augures romani magnæ quæstioni habent. Imusulum aliqui uulturis pullum arbitrantur esse: & sangualem ossifragam. Massurius sangualem ossifragam dicit esse. Imusulum autem populum aquile priusquam albicit cauda. Quidam post mutium augurem uisos non esse romæ confirmauerunt. Ego quod uerisimilius est in desidia rerum omnium non arbitror agnitos.

salus
pulli

¶ De accipitribus. ¶ Ca. VIII.

Accipitrum genera. xvi. inuenimus. Ex iis circò claudum altero pede prosperi augurii nuptialibus negotiis & pecuarie rei. Triorchæ a numero testium cui principatum in auguriis Phœmonoe dedit. Buteonem hunc appellant romani Familia et ex eo cognominata cum prospero auspicio in ducis nauis sedisset. Esalobæ græci uocant: qui solus omni tempore apparet. Carteri hyeme abeunt. Distinctio generum ex auuiditate. Alii non nisi ex terra rapiunt auem. Alii non nisi circa arbores uolitantem. Alii sedentem sublimi. Aliqui uolantem in aperto. Itaque & columbæ nouere ex iis pericula: uisoque confidit: uel

by cognouit burtum

220
220
220

220
220
220

subuolant: contra naturam eius auxiliantes sibi: in insula africa cerno in oceano. Accipitres totius massiliae humi foetificantes: nec alibi nascuntur illis assueti gentibus. In thraciae parte super amphipoliam homines atq; accipitres societate quadam aucupantur. Hi ex siluis & haerundinatis excitant aues: illi superuolantes deprimentur. Rusus captas aucupes diuidit cum iis. Traditum est missas in sublime ibi excipere eos: & cum tempus sit capturae: clagore ac uolatus genere inuitate ad occasione. Simile quidam lupi apud mæotin paludem faciunt. Nam nisi partem a piscantibus sua acceperit: expansa eorum retia lacerat. Accipitres autiu non edunt corda. Nocturnus accipiter cymindus uocatur: rarus etiam in siluis: inter diu minus cernens. Bellu inter neciuu gerit cum aquila: coherentesq; saepeprehenduntur.

Ceryne & Ceron in insula affrica

propria uisus per lupu

percedunt

De cocyce qua a suo genere interimitur. Ca. IX.

Cocyx ex accipitre uidetur fieri: tempore anni figuram mutans: quoniam tunc non apparet reliqui: nisi per qua paucis diebus. Ipseq; modico tempore aetatis uisus: non cernitur postea. Est autem neq; ad uncis unguibus solus accipitrum: nec capite simili illis illis: neq; alio qua colore: ac rictu columbi potius. Quin absuuntur ab accipitre: si quado una apparuerit. Sola omnium auis a suo genere intercepta. Mutant autem & uocem. Proceidit uere. Occultatur caniculae ortu: semperq; parit in alienis nidis maxime palumbiu maiori ex parte singula oua: quod nulla alia auis: raro bina. Causa subiciendi pullos putatur: q; sciat fe inuisam cunctis auibus Nam miuita quoq; infestant. Ita non fore tu tam generi suo stirpem opinatur ni fefellerit. Quare nullum facit nidu: alioqui trepidum animal. Educat ergo subditum ad uelut foeta nixu. Ille auidus ex natura praeripit cibos reliquos: pullis itaq; pinguescit & nitidus in se nutritic conuersit. Illa gaudet eius specie: miraturq; sese ipsam: q; talem peperit. Suos comparatione eius dannat ut alienos: absuuntq; etiam se inspectante paritur: donec corripit ipsam quoq; iam uolandi potens. Nulla tu auium suauitate carnis comparatur illi.

A suo genere intercepta

Sua uisus carnis

De miluis. Ca. X.

Milui ex eodem accipitrum genere magnitudine differunt. Notatum in iis rapacissima & famelicae semp alitē nihil esculeū rapere unq; ex funerū ferculis: nec olympiae ex ara. Ac ne ferentium quidem manibus: nisi lugubri municipiorū imolatiū ostentio. lidē uidentur atrem gubernandi docuisse cauda flexibus: i caelo monstrante natura qd opus esset in profundo. Milui & ipsi hybernis mētib; latent: non tamē ante hyrundines abeuntes. Traditur autem & solstitiis affici podagra.

Cerna feralis

Accipitres laborat p

Digestio auium per genera. Ca. XI.

Olucrum prima distinctio pedibus maxime constat. Aut enim ad uncis ungues habent: aut digitos: aut palmipedum in genere sunt: uti anseres: & aquaticae fere aues. Ad uncis ungues habentia carne tantum uescuntur ex parte magna.

Carniphora XI. fere:

quod non habent nisi digitos

Carniphora diu

Aues palmipedae

Aquaticae

Digitos habent

Quoniam unguis est unguis

Proprie unguis

De inauspicatis auibus cornice: coruis: bubone. Ca. XII.

Cornices & alio pabulo. Vtq; duritiam nucis rostro repugnantē uolares i altū i saxa regulas ue iaciūt iteq; ac sapius: donec q̄sata p̄fingere queāt. Ipsa ales ē inauspicata q; garrulitatis: a gub̄sā tamē laudata. Ab arcturi sydere ad hirudinū aduētū notatur eā i m̄neruz lucis repl̄ci: raro: alicubi oīo nō aspici: sicut athenis. Praeterea sola haec ē uolates pollos aliquādiu pascit. Inauspicatissima foetus tēpore: hoc ē post solstitiū. Ceterae omnes ex eodē genere pellūt nidis pullos: ac uolare cogūt: sicut & corui: q; ipsi nō carne tantū alunt: sed robustos quoq; foetus suos fugāt lōgius. Itaq; paruis i uicis nō plus bina cōiungit sūt. Circa cranone qdē thesaliaē singula p̄petuo. Genitores soboli loco cedūt. Diuersa i hac & supradicta alite qdā. Corui atē solstitiū generat. Itē egrescunt sexagenis diebus: sicut maxie atēq; fici coquātur autūno. Cornix ab eo tēpore corripit morbo. Corui parit cū plurimū qnos. Ore eos parere aut corū uulgus arbitrat. Ideoq; grauidas si ederint coruinum ouū p os ptū reddere: atq; in totū difficulter parere: si tēdo iferant. Aristoteles negat. Nō hercule magis q̄ i egypto ibim. Sed illam exofcultationē q̄ saepe cernit: qualē i colūbis esse. Corui iauipitris soli uidēt i intellectu habere significationē suā. Nā cū medicū hospites occisi sūt: oēs & pelopōeso & artica regioe uolauerūt. Pessima eorū significatio cū gluciūt uocē uelut strāgulati. Vncos ungues & nocturnae aues habent: ut noctue: bubo: ululae. Om̄i horū hebetes iter diu oculi. Bubo funebri & maxie abominatus publicis p̄cipue aufpitis. Deserta icolite: nec tantū desolara fed dirā etiā i accessa. Noctū Mōstrū: nec catū aliquo uocali: sed gemitu. Itaq; i urbibus aut oīo i luce uisus diḡ ostētū ē. Priuatorū domibus i sidē

In lucis p̄uolante a ad

De nocte

quod proprie

in nocte

Notua Deuglon

Bubo Enbano

Ulula Enbul

Bubo Enbano

et plurimum scio non fuisse ferale. Volat nunquam quolibet: sed transfuersus auferit. Capitolii cella ipsam intrauit. Sex. Papellio Iistro. L. Pediano conf. propter quod nonis martis urbs lustrata est eo anno. De incendiaria aue. Ca. XIII.

Inuspicata est & incendiaria auis: propter quod saepenumero lustrata urbs in animalibus inuenimus sicut L. Crasso C. Mario conf. Quo anno & bubone uiso lustrata est. Quae sit auis ea nec reperit nec tradidit. Quidam ita interpretantur incendiaria esse quicquid apparuerit carbonem ferens ex aris uel altaribus. Alii spiritum eius uocant. Sed haec ipsa quae est inter aues: qui se scire diceret non inueni. De uiuina. Ca. XIII.

Quiuina quoque aue ab antiquis notatam aduerto ignorari. Quidam clamatoriam dicunt. Labeo prohibitoriam. Et apud Nigidium subis appellatur auis: quae aquilarum oua frangat. De auibus incognitis. Ca. XV.

Unt praeterea copula genera depicta in hierulca disciplina saeculis non uisa: quae nunc defecisse mirum est: cum abundet etiam quae gula humana populetur. De auibus nocturnis. Ca. XVI.

X terrorum de auguris peritissime scripsisse illas noscitur. Is tradit nocturnam bubonem picum arbores cauante: trogonem cornicem a cauda de ovo exire. quoniam pedes re capitum peruera oua posteriorem partem corporum fouendam matri applicent. De noctuis. Ca. XVII.

N octuaria contra aues solers dimicatio. Maiore circumdatae multitudinis resupie pedibus repugnat: collectaeque in arcu rostro & unguibus totae teguntur. Auxiliatur ac capite collegio quodam naturae bellique partem. Noctuas sexagenis diebus hyemis curbare & noue uoces habere. tradit Nigidius. De pico martio. Ca. XVIII.

Unt & parua aues uincorum unguium. ut picus martius cognomine insignes & in auitibus magnae. Quo in genere arborum cautores scandentes in subrectu felici modo illic uero & supini percussis corticis sono pabulum subesse intelligunt. Pullos in cauis educant auium soli. Adactus cauernis eorum a pastore cunecus admota quaedam herba ab eis elabi creditur uulgo Trebius auctor est clauum uel cuneum adactum quanta uel libeat arbores: in quibus modum habeat statim exilire cum crepitu arboris: cum infersit clauum cuneo ipsi principales latro funis augurium a rege quod nomen huic aui dedit. Vni eorum praefatum trahere non queo. In capite proris urbani. L. Tuberonis in foro iura pro tribunali redentis sedit ita placide ut manu appropinquaret. Respondere uates: exitum perio portendi si dimitteres. At si exanimaretur: proci. Et ille aue proci ceccepit. Nec multo post iple uel perdigium. Vescit & glade in hoc genere: pomiscum multae: sed quae carne tantum non uiuunt. Excepto miluo: quod ipsum in auguris dictum est. De uncis unguibus habentibus & digytos. Ca. XIX.

Necos unguibus habentes oio non cogregant: & sibi quoque praedantur. Sunt autem oes fere altius late propter nocturnas & magis maiores. Oibus quibus alae grandes corporis exiguum. Ambulat difficulter. In petris raro consistunt curuatura unguium prohibere. Nunc de secundo ordine dicamus: qui in duas diuidit species: officines & alites. Illarum generi catus oris: his magnum differentia dedit. Itaque praecedentis ordine omnes reliquas. De pauonibus: & quis eos primus comederit. Ca. XX.

In his Pauonum genus cum formam tum intellectum eius & gloriam geminantes. Laudatus expandit colores aduerso maxime sole: quia sic fulgentius radiat. Simul una brax quosdam repercutissus ceteris qui in opaco clariius micant. Cocaua querit cauda? Omnesque in acerrum contrahit pennarum quos spectari gaudet oculos. Idem cauda annuis uicibus amissa cum foliis arborum: donec renascatur iterum cum flore: pudibundus ac inermens que ritatebram. Vixit annis. xxv. Colores incipit fundere in trimatu. Ab auctoribus non gloriosum tantum animal tradit: sed & malivolum: sicut anserem uerecundum. Quoniae has quoque quidam ad diderunt notas in his: haud probatas mihi. Pauone cibi gratia romae primus occidit orator. Horrentius adiciali caena sacerdotum. Saginare primus instituit circa nouissimum piraticum bellum. M. Aufidius Luero: ex quo restitutus in sestertium sexagena milia habuit. De gallis & quo castrentur: & de gallinae loctu. Ca. XXI.

Roxime gloriam sentiunt & hi nostri uigiles nocturni: quos excitandi in opera mortalibus rumpendoque sonno natura genuit. Norunt sydera & ternas distinguunt horas interdiu cantu. Cum sole eunt cubitum. Quartaque caestri uigilia ad curas laboraque

una aing expellat huius
na que se hinc hinc diligit
est iura hinc campu lintra
praesi quasi phibitoria

pinnaem

prinet de quo est rigo
mory alidit rigo
neru patiaz

ofrices
uist. Aites q dnt
trouat propieca

Ad hinc
id aliter
Adipals apd oca

ipia at ad uandit. alio
necae Cant
a adonal qd gisse non

reparat

phoer

al'itru

Em kar
Elphano
2100
Cato
Beruaby

13 of uol

sol'age

Reuere d'p
auo et rege
expandit

apd r'p

al'adipa
i'pugna

ingitoo dnt
Ma.

reuoat. Nec solis ortu incautus patiunt obrepe. Dieq; ueniet nūciant cantu. Ipsum uero cantu plausu lateru. Imperit suo generi: & regnu in quacūq; sunt domo exercet. Dimicatione parit hoc quoq; inter ipsos: uelut id tala agnata cruribus suis intelligetes. Nec finis sape comorientibus. Quod si palma cōtingit: statim in uictoria canūt: se q; ipsi principes tēstantur. Victus occultat silens: a gregē seruitū parit. Et plebs. ut aq;e supra gradit: ardua ceruice: cristis celsa. Caelūq; solū uoluerū aspicit crebro. In sublime quoq; cauda falcata erigens. Ita q; terrori sunt etiā leonibus generosissimis ferarū. Iam ex his quida ad bella tantū & praelia assidua nascūtur: quibus etiā patrias nobilitatū: rhodū ac canariā. Secundus est honos habitus melicis & chalcidicis: ut plañe dignē alitū em honoris pbeat romana pupura. Horū sunt tripudia solistima. Hi magistratus nostros quortidie regūt: domosq; ipsi iustas claudūt: aut reletat. Hi fauces romanorū impellunt aut retinet. lubet acies aut prohibet. Victoria, oīum toto orbe partarū aspices. Hi maximo terrarū iperio iperitat. Ex iis etiā fidae sunt: quae haud aliter q; optimae uictimae diis gratā. Habēt ostēta ex se & pposteri eorum uel p riniq; cantus. Nāq; totis noctibus canendo boetiis nobilē illā aduersus lacedaemonios p sagiuere uictoria. Ita coiecta itēpratione: quonia uicta ales illa nō caniet. De sinūt canere castrati. Quod duob' sit modis: lūbis aduflis candēt: sergo: aut inis erurib'. Mox ulcere oblitō figulina creta. Facilius ita pinguescūt. Pergāmi oibus annis spēdaculū gallorū publice editur ceu gladiatorū. Inuenitur in annalibus in ariminensi agro. M. Lepidus. Q. Catulo couf. in uilla Galerii locutum gallinaceū semel quod equidem sacramento.

Vigile in bello
Tributa est...
Chaladine...
Castro Gallo...

De anseribus & quis primus tecur anserinum comederit: & de adipe anserino comage. **¶** Ca. XXII. **¶** St & anser uigil cura capitolio testata defenso: per id tempus canū silentio proditis rebus. Quā ob rem cibaria anserū censores in primis locant. Quin & fama proditis. Argis dilecta forma pueri nomine olēni: & Glauces Prolemeo regi cithara canētis quā eodem tpe & aries a nasse proditur. Potest & sapiētiae uideri intellectus iis esse: ita comes perpetuo adhaesisse Lacydi philosopho dicitur: nūq; ab eo nō in publico non in balneis: nō noctu: nō interdiu digressum. Nostri sapientiores qui eos iecoris bonitate nouere. Fertilibus in magnā amplitudinem crevit: exemptū quoq; lacte multo augetur. Nec sine causa in questione est: Quis primus tantū bonū inuenierit. Scipio an. Metellus uir cōsularis an. M. Eflus eadēque aetate quis ro. Sed (quod constat) Messalinus eōta Corra Messala oratoris filius palmas pedū ex iis torere: atq; patinis cū gallinaceoq; cristis condire reperit. Tribuetur enī a me culinis cuiusq; palma: cum fide. Mirū in hac alite: ex hūinis romā pedibus uenere. Fessi proferuntur ad primos. Ita ceteri stipitatione naturali propellūt eos. Candidoq; alterū uctigal in pluma. Vellūtur quibusdē locis bis anno. Rursus plumigeri uestiuntur: molliorq; quae corpori quā proxima. Ex germania laudatissima. Candidi ibi uerū minores: gangā uocāt. Praeciū plumae eorū in libras denarii quini. Et inde crimi na plerūq; auxiliaū praefectis a uigili statione ad haec aucupia dimissis cohortibus totis. Eo q; deliciae processere: ut sine hoc instrumento durare iam ne uiroū quidē ceruices possunt. Aliud reperit syria pars quae comagine uocatur. Adipe eorū in uase aereo cū cinamo niue multa obrutū: ac rigore gelido maceratur ad usum praelari medicaminis: quod ab gente dicit comagenū. Anserum generis sunt penolopes: & quibus lautiores epulas nō nouit britānia chena lopeces fere anserē minores. Decet & erythraeōnas suos nitor: absolutaq; nigritia: in supercilis cocci rubor. Alterū eorū genus uulūruū magnitudine exce dit: quorū & colore reddit. Nec ulla uis excepto struto camelo maius corpore implens pōdus in tantū aucta ut in terra quoq; imobilis pcedatur. Gignūt eos alpes: & septētrio nalis regio. In auariis sapore perdūt. Moriūtur contumacia spiritu reuoat. Proxime eis sunt quas hispania aues tardas appellat: graeci oridas: dānatas in cibus. Emissa enī olib' medulla odoris tedium exemplo sequitur. **¶** De gruibus ciconiis oloribus & peregrinis auibus. & coturnicibus de glotte. **¶** Ca. XXIII.

no. **¶** Ca. XXII. **¶** St & anser uigil cura capitolio testata defenso: per id tempus canū silentio proditis rebus. Quā ob rem cibaria anserū censores in primis locant. Quin & fama proditis. Argis dilecta forma pueri nomine olēni: & Glauces Prolemeo regi cithara canētis quā eodem tpe & aries a nasse proditur. Potest & sapiētiae uideri intellectus iis esse: ita comes perpetuo adhaesisse Lacydi philosopho dicitur: nūq; ab eo nō in publico non in balneis: nō noctu: nō interdiu digressum. Nostri sapientiores qui eos iecoris bonitate nouere. Fertilibus in magnā amplitudinem crevit: exemptū quoq; lacte multo augetur. Nec sine causa in questione est: Quis primus tantū bonū inuenierit. Scipio an. Metellus uir cōsularis an. M. Eflus eadēque aetate quis ro. Sed (quod constat) Messalinus eōta Corra Messala oratoris filius palmas pedū ex iis torere: atq; patinis cū gallinaceoq; cristis condire reperit. Tribuetur enī a me culinis cuiusq; palma: cum fide. Mirū in hac alite: ex hūinis romā pedibus uenere. Fessi proferuntur ad primos. Ita ceteri stipitatione naturali propellūt eos. Candidoq; alterū uctigal in pluma. Vellūtur quibusdē locis bis anno. Rursus plumigeri uestiuntur: molliorq; quae corpori quā proxima. Ex germania laudatissima. Candidi ibi uerū minores: gangā uocāt. Praeciū plumae eorū in libras denarii quini. Et inde crimi na plerūq; auxiliaū praefectis a uigili statione ad haec aucupia dimissis cohortibus totis. Eo q; deliciae processere: ut sine hoc instrumento durare iam ne uiroū quidē ceruices possunt. Aliud reperit syria pars quae comagine uocatur. Adipe eorū in uase aereo cū cinamo niue multa obrutū: ac rigore gelido maceratur ad usum praelari medicaminis: quod ab gente dicit comagenū. Anserum generis sunt penolopes: & quibus lautiores epulas nō nouit britānia chena lopeces fere anserē minores. Decet & erythraeōnas suos nitor: absolutaq; nigritia: in supercilis cocci rubor. Alterū eorū genus uulūruū magnitudine exce dit: quorū & colore reddit. Nec ulla uis excepto struto camelo maius corpore implens pōdus in tantū aucta ut in terra quoq; imobilis pcedatur. Gignūt eos alpes: & septētrio nalis regio. In auariis sapore perdūt. Moriūtur contumacia spiritu reuoat. Proxime eis sunt quas hispania aues tardas appellat: graeci oridas: dānatas in cibus. Emissa enī olib' medulla odoris tedium exemplo sequitur. **¶** De gruibus ciconiis oloribus & peregrinis auibus. & coturnicibus de glotte. **¶** Ca. XXIII.

Nducias habet gēs pygmeoq; abesse gruū (ut diximus) cū iis ditnacū. Immensus est tractus quo uenitū iis quis reputet amari eō. Quādo proficiscūtur cōsentiunt Volant ad prospiciendū alte. Ducem quem sequatū eligunt. In extremo agmine per uices qui acclament dispositos habēt: & qui gregem uoce contincant. Excubias habēt nocturnis temporibus lapillum pede sustinentes: qui lassatis sōno decidans indiligentiam

tetraonae t tetragone...
Iodo uol...
at uoluerit

Volucra soli hirudini flexuosi uolatus: uelox celeritas: quibus ex caulis neq; rapinae cate-
raru alicui obnoxia est. Eade demu sola auiu non nisi uolatu pacifur.

Quæ autem perenes: quæ semestres: quæ trimestres. **Ca. XXV.**

T Emptorum magna differetia aibus. Perenes ut columbae. Semestres ut hyrudines
Trimestres ut turdi: & turtures: & quæ cum foetu eduxere abeunt: ut galguli: uo upe
Ca. XXVI.

A Vtores sunt oibus annis aduolare illi ex aethiopia aues & cõfingere ad Menonias
sepulchrũ quas ob id menonidas uocant. Hoc idẽ quocũq; anno facere eas in a
thiopia circa regia Menonias exploratũ sibi Cremutius tradidit. simili modo pugnat inlea
gides in boetia africa: hoc est gallinarũ genus gibberu: uisus sparsum plumis: quæ nouis
simæ sunt peregrina: uia auiu in mensas receptæ propter ingratus uirus. Veru melegri in
mulus nobiles eas fecit. **Ca. XXVII.**

S Eleucides aues uocatur: quaru aduetu: ab ioue p̄cip̄ impetrat casini motis icolæ fru
ges eoru locustis uolantibus. Nec unũ ueniat: quo ue habeat cõparatũ: nunq; cõspe
ctis nisi cũ p̄sidio caru indiget. **Ca. XXVIII.**

T Nuocat & ægyptii ibes suas contra serpentiũ aduentum. Et cyrenaci Achorem de
um muscarum multitudine pestilentiam afferente: quæ protinus intereunt q̄ litatũ
est illi deo.

Quæ aues in qbus locis nõ sunt: & quæ mutat colorẽ & uocẽ & lusiniis. **Ca. XXIX.**

S Ed in secessu auiu & noctuæ paucis diebus latere traditur. Quarũ genus in creta
insula nõ est: & etiã si qua inuecta sit emorit. Nã hæc quoq; mira naturæ differetia.
Alia aliis locis negat: tanq; genera frugũ fruticũ: sic & animaliu nõ nasci: transla
titoru p̄ inuecta mori. Mirũ qdẽ est illud unius generis aũ aduersum. Quæ nã est iis nat
uræ inuidia: aut qui terraru dicati aibus termini. Rhodus aquila nõ habet. Transpadana
italia iuxta alpes latiu lacum appellat amonum arbusculo agru: Ad quẽ cyconia nõ trãme
ant. Sicuti nec odaũ circa lapidem ab eo. Immesa alioquin finitimo insubriu tractu exa
mina: graculorum monedolarum: cui soli aui furacitas auri argentiq; p̄cipuũ mira est
Picus marcius in tarẽnio agro negatur esse. Nuper & adhuc tamẽ rara ab apenino ad ur
bem uersus cerni cõpere picarum genera quæ longa insignes cauda uariæ appellantur.
Propriu iis caluere oibus annis cũ seritur rapa. Perdices nõ transuolant boetia fines in
attica. Nec ulla auis in ponto insula in qua sepultus est Achilles infestat sacra ei adẽ. In
fidenate agro iuxta urbẽ ciconie nec nidũ faciũt. At in agru uolatera in palubiũ ius e ma
ri quor annis aduolat. Romæ in adẽ Herculis in foro boario nec muscæ nec canes intrant
Multa p̄crea similia: quæ p̄drens subinde omitto in singulis generibus fastidio parcens.
Quippe cã. Theophrastus tradat inuectias esse in asia etiã colubas: & pauones: & ceruos
& in cyrenaica trocales ranas. Alia admiratio circa oscines: fere mutat colorẽ uocẽq; tẽpore
anni ac repete sũt alie. Quod in gradiore aliu genere grues tantũ. Eæ enim senẽ & ut ni
grescũt. Merula ex nigra rufescit. Canit æstate: hyeme balbutit. circa solstitium muta Ro
strum quoq; anniculis in ebũ transfiguratur dũtaxat maribus. Turdis color æstate circa
collũ uariis: hyeme cõcolor. Lusiniis diebus ac noctibus corinuis quindecim garrulus sine
intermissu cãtus: densante se frondiũ germine non innoũissimũ digna miratu aue. Primũ
tanta uox tã paruũ in corpulculo: tã pertiffax sp̄itus. Deinde in una perfecta musica scie
tia modularus editur sonus: & nunc continuo sp̄itu: trahitur in longum: nunc uariæ
inflexo: nunc distinguitur consono: copulatur in torto: promittitur: reuocatur: infuscatur
ex inopinato. interdu cum & secũ ipsa murmurat: plenus grauis: acutus: creber: extentus: ubi
uisum est uibras: sumus medius: imus. Breuiterq; oia tã paruulis in faucibus: quæ tot ex
fittis tibiãru tormetis ars hominũ excoigauit. Vt nõ sit dubiu hanc suauitatẽ p̄mõstram
efficaci auspicio: cum in ore Sterficiõri cecinit infantis. At ne quis dubitet artes esse plures
singulis sunt cantus: & non idẽ omnibus: sed suis cuiq;. Certant inter se palamq; animo
sa contentio est. Victa morte finit sepe uã sp̄itu p̄tius deficiente quam cantu. Mediran
tur alie iuniores: uerũ suscipi quos imitens accipiunt. Audit discipula in tẽtio magna: & red
dit: uicibusq; reticet. Intelligat emẽ data correctio: & in dõcete quæ dã repræsentio. Ergo
seruorum illis p̄cacia sunt: & quidẽ ampliora quã quibus olim amigẽri parabantur. Cã
dam scio inconditam: aliõ quod est prope musitatum uenisse: quæ Agrippinæ Claudii

hesent pang Heber

Sit ad dno ph Sepula
Menem est ad pluz lig
gradiam

Et ad dno p̄ campã q̄
ad Duplã

prestigia demonu

ibidẽs

Nã
p̄p̄mũ d̄ p̄dẽ p̄m

long hax & Cume
Kumer dce.

Granius Heber
Monedula Tah.
p̄mũ sp̄itũ adẽ
p̄m hõcẽt

dranoũ p̄stũ: d̄
ubi p̄p̄mũ & Achilũ

quã uolũtã sũt illi et
Et hõmũs angõs odã:
comũ p̄cẽtõmũ:
q̄ p̄mũ
q̄ p̄mũ

uõ hõpã & baluõs
Merula Emãst

Lusina Hashiga
Lusignõs
Denũ

p̄mũ d̄ mũstõ
p̄mũstare uocẽ Gorg
p̄mũ d̄ dõ Mõsonẽ q̄
p̄mũstõ p̄mũstõ. Em hõ
Bremũ apũ p̄mũ d̄
q̄ p̄mũstõ
Denũ uõ p̄mũ

Strẽmũstõ p̄mũ
Sunt mũstõ q̄ p̄mũstõ
p̄mũstõ p̄mũstõ

uõ dẽ la hõpã
Denũstõ p̄mũstõ
uõ gũgẽ p̄mũstõ p̄mũstõ

ibidẽm
alõs ap
ar

aff

epullõ

zibidẽ

uõ dẽ p̄mũ
p̄mũstõ p̄mũstõ
p̄mũstõ p̄mũstõ

principis cōiugi dono daret. Visum iā sēpe iussas canere cōpisse: & cū symphonia alternaf-
 sciscit hoīes reptos qui sonū earū addita in trāuersas labias frōde arūdinea: quasi forami-
 ne inspirāis linguā: ut parua aliqua appōita mora indifcreta redderēt similitudine. Sed
 ex tantā rānā artificibus arguitāe a .xv. diebus paulatim desinūt: nec ut fatigatas possis dice-
 re ut fatiatis. Mox aētu aucto in totum alia uox fit: nec modulata aut uaria. Mutat & col-
 or. Postremo hyeme ipsa nō cernit. Linguis earū tenuitas illa prima nō est: quæ cæteris au-
 bus. Pariūt uere primo: cū plurimū sena oua. Alia rō fcedulis. Nā formā simul coleremq;
 mutat hoc nomen nō nisi autūno habēt. postea melacōrypi uocant. Sic & erithacus hyeme
 idem phœnicurus astate. Mutat & upupa: ut tradit Aeschilus poeta. Obseruā aliās pāstu-
 auis. Crista uisenda plicatili: cōtrahēs eā sūbrigēsq; per lōgitudinē capitis. Oenāthæ qdē ē
 statos i acēbræ dies habet: exorigēte syrio occultata: ab occasu eiusdē pdit. Quod miremur
 ipsīs diebus utrūq;. Chlōrion quoq; qui totus est luteus: hyeme nō uisus circa solsticia p-
 cedit.

tama

laba e
labia q
un dicit
non possit
de mō d
plurimū

cauda phœnicu
cauda phœnicu
cauda phœnicu

De merulis. Erulæ circa cyllenem archadiæ nec usq; aliubi candide nascuntur. Ibis circa pelusi-
 um tantū nigra est cæteris oibus locis candida.

Tempus auium genitura. **Ca. XXXI.**
 Scines pter exceptas nō temere fœt? faciūt aū ægnoctiū uernū: aut post autūnale.
 Ante solstitiū aut dubios: post solstitiū uirales.

**De halcyonibus: & diebus ea-
 rum nauigabilibus & gauie: & reliquo aquiticarum genere.** **Ca. XXXII.**

Quæ maxime sunt insignes halcyones. Dies earū partus qui maria quoq; nauigāt no-
 uere. Ipsa auis paulo amplior passere: colore cyāneo ex parte maiore tantū purpu-
 reis & candidis admixtis pennis: collo gracili ac pœro. Alterū genus earū magnitu-
 dine distinguit & catu. Minores in arūdinetis canūt. Halcionē uidere rarissimū est: nec nisi
 si uergiliarū occasu: & circa solsticia brumā uenauē aliquādo circūuolatā statim latebras
 abunt. Fœtificat bruma qui dies halcyonides uocant: placido mari per eos & nauigabili
 siculo maxime. In reliquis partib? est quidē nitius pelagus. Siculū utiq; tractabile. Faciūt
 autē septē ante brumā diebus nidos: & totidē sequētibus pariūt. Nidi earū admirationē ha-
 bent: pilæ figura paulū eminenti ore: per quā angusto: grandiu spōgiarū similitudine. Fer-
 ro interdi nō quēt. Fragūt utiq; istu ualido: ut spuma arida maris. Nec inde cōsangan-
 tur. Putant ex spinis aculeatis. Picibus enim uiuunt. Subeunt & in annes. Pariunt oua q-
 na. Gauie in petris nidificant. Mergi in arboribus. Pariunt plurimū ternā. Sed gauia astate
 mergi incipiente uere.

De diuersitate nidificatiū auiu argathylis cinnamulgis: & pdicib? **Ca. XXXIII.**
 Alyconū nidi figura reliquarū quoq; solertia nos admonet. Neq; alia parte inge-
 nia auiu magis admirāda. Hirūdines luto cōstruūt: stramēto roborāt. Si qñ iopia est
 luti. madefactū multa aqua pennis puluerē spargūt. ipm uero nidū mollibus plumis
 floccis cōsternūt tepefaciēdis ouis simul: ne durus sit infancib? pullis: in fœtu sūma egra
 te alternāt cibū. Notabili mūditiā egerūt extremēta pullorū. Adultioresq; circūagi docēt:
 & foras saturitatē emittere. Alterū genus hirūdinū est rusticarū & agrestiuq; raro in do-
 mibus diuersos figura: sed eadē materia cōfigūt nidos: toros supinos: faucibus porrectis i
 angustū utero capaci. Mirū quā pitia occultādis habiles pullis & subternēdis molles: in æ-
 gypti heracleōtico ostio mole cōtinuatione nidorū euagātū nilo in expugnabile opponunt
 stadiū fere uni? spatio: qd humanō ope pfici nō possēt. In eadē ægypto iuxta oppidū cōptō
 ifula est sacra lsiā: quā ne laceret annis idē muniūt ope: incipiētib? uernis diebus palsea &
 stramēto rostro firmātes cōtinuatū p triduū noctib? tanto labore: ut multas in ope etiori
 cōstet. Ea q; militiā illis cū anno redit semp. Tertiū est earū genus quæ ripās excauat atq;
 ita in terrā fœtificat. Harū pulli ad cinerē ambusti mortifero faucū malo multūq; alicui
 morbis humani corporis medētur. Nō faciunt hæ nidos. Migrant: multis diebus ante si-
 futurū est ut auctus annis attingāt: in genere uiteriparū est: ut nidus ex mulco arido ita
 absoluta pfiatē pila: ut iueniri nō possit additus. Argathylis appellat: eadē figurā ex lino i
 rexēs. Picorū aliq; suspēdiē in surculo primis in ramis cyathi mō ut nulla. quadrupes possit
 accedere. Galgulos quidē ipsos pedētes pedibus sonū capere cōfirmat quæ tutiores
 ita se sperant. lam publicū quidem oīum est tabulatā ramorū sustinendo nido prouide
 eligere: camerāq; ab hymbri aut fronde protegere defā. In arabia cinnamūlgūs auis appella-
 pro pppia: cuius sit cubile

die hinc usque
hypocistis que sunt
aloni de susculis

in morte

quos loquē pppia niaz
de apud cōstrūm
quid pparet liberos

ab oppidū

ad uerū
emercy

Cinnamomū
ab apple.

Arctop
Arctop
Arctop

ab iustia

halcyonē
intē

remouit

De lsiā

pro pppia

Reppare

Jo Galenū
quæ hinc
de mō d
quidē hinc
quidē hinc
quidē hinc

quæ hinc
de mō d
quidē hinc
quidē hinc
quidē hinc

tur. Cínami furculis nidificat. Plúbatis igitur eos sagittis decutiút idigenæ mercis gratia
 In lecytis auis magnitudine otidis binos parit in leporina pelle semp in cacuminib⁹ ramoz
 suspesa. Picæ cū diligētine uisū ab hoīe nidū sentire: oua trāgerūt alio. Hoc in his auib⁹
 quatrū dygiti nō sit accomodati cōplectendis trāsserēdū: quib⁹ ouis miro traditur mō. Namq³
 furculo sup bina oua imposita ac ferruminato alui glutinō subdita cōruice medio aqua
 utriusq³ libra deportat alio. Nec uero is minor solertia: quæ cubulatur in terra faciūt corpo
 ris grauitate phibite subliime petere. Merops uocat genitores suos recōditos pascens pal
 lido itus colorā penarū: supne cyāneo: priori subruilo. Nidificat in specu sex pedū defosa
 ta altitudine. Perdices spina & frutice sic muniūt receptaculū: ut cōtra feras abūde uallē
 tur. Ouis stragulū mole puluere cōtumaliter: nec in quo loco pepere incubant. Neuc qui
 frequētor cōuersatio sit suspēcta: trāsserūt alio. Ille quidē & maritos suos fallunt: qm̄ in
 tēperantia libidinis frangunt earū oua: ne cubādō detineatur. Tunc inter se dimicāt mares
 desiderio fœminarū. Victū aiunt uenerē pati. Id qdē & coturnices. Trogus inq³ & galinas
 reos aliquādō. Perdices uero a domitis feros & nouos haud uictos iniri pmissue. Capiunt
 tur quoz pugnacitate eiusdē libidinis cōtra aucupis iudicē exūctum in prœliū duce tot
 gregis. Capto eo pcedit alter: ac subinde singuli. Kurlus circa cōceptum foamine capiūt
 contra aucupē fœminā exūctē: ut rixando abigat eū. Nec in aiali alio par opus libidinis.
 Si cōtra mares steterint fœmine: aura ab hīs flate pgnates fiunt. Hianctis aut exerta lingua
 p id tēpus æstuat: cōcipitq³ supuolantū afflatu: sape uoce tātū audita masculi. Adeoz ui
 cente libido etiā fœcis caritate: ut illa furtim & in oculū incubās cū sit fœmina aucupe acce
 dente ad marē recant: reuocetq³ & ultro præbeat. se libidini. Rabie quidē tāta ferūtur ut
 in capite aqcupatū sape cæcē mētū sedent. Si ad nidū is ceperit accedere procurrit ad pē
 des eius foeta: prægrauē aut delubē seie simulans: subitoz in pcurso aut breui aliquo uo
 latu cadit fracta aut ala: aut pedibus. Aut pcurrit iterū iām præhensurū effugiēs se fru
 strans: donec indiuersum abducatur a nidis. Eadē iam pauore libera ac materna uocātē cura
 in sulco resupina gleba se terrā pedibus apprehensā operit. Perdiciū uita ad. xvi. annos du
 rare existimatur.

De colubis.

Ca.

XXXIII.

B iis colubaru gesta spectatur maxime simili rōne. Mores iidē. sed pudicitia illis p
 ma & neutri nota adulteria. Cōiugii fidē nō uiolat cōmunēq³ seruāt domum. Nisi
 celesbus aut uida domū nō reliq³. Et iuperiosos mares subinde etiā iniquos ferunt
 Quippe suspitio etiā adulteri: quibus natura nō sit. Tūc plenū quærela guttur seuiq³ rostro
 iētus: mox in satisfactōne exosculatio: & circa ueneris pces crebris pfectū orbibus adulatio.
 Amor utriq³ sobolis æqualis. Sæpe & ex hac causa castigatio pigrius intrante fœmina ad
 pullos. Parturienti solatia & ministeria ex mare. Pullis primo saliorē terrā collectam guta
 ture: in ora inspuunt: præparatē tempestiuitatē in cibo. Propriū generis eius & turgurū
 cum bibant colla non resupināre: large bibere iumentorum modo.

De palumbibus & differentia columbarum.

Ca.

XXXV.

Tuere palūbes ad tricesimū annū: reliquos ad. xl. Aristoteles auctor est. Vno tamen
 incōmodo unguiū: eodē & argumēto senectæ: qui citra pniçē recidūtur. Cantus oī
 bus similis atq³ idē: terno cōsticē uersu: pterq³ in clausulā genitu. Hyeme mutis:
 uere uocalibus. Nigidius putatū oīa incubat sub tecto nosata: palumbem relinquere nō
 dos. Pariūt autē post solstitiā. Colūbe & turtures octonis annis uiuunt:

De passeribus.

Ca.

XXXVI.

Contra passeri minimū uitæ. cui salacitas par. Mares negātur anno diutius durare.
 Argumēto quia nulla ueris initio appareat nigritudo in rostro q̄ ab ætate incipit
 Fœminis logiusculū spatiū. Verū colūbis inest qdā gloriæ itellectus. Noste credas suos co
 lores: uarietatēq³ dispositā: quæ etiā ex uolatu creduntur plaudere in cælo uariisq³ sulcare.
 Qua in ostentatione ut uictæ præbētur accipitri iplicas strepitū penis: qui nō nisi ipsi alas
 ū humeris elidit. Alioq³ solito uolatu multum uelociorē speculat occultus si onde laro
 & gaudet in ipsa gloria rapit.

De tinungulo.

Ca.

XXXVII.

O id cū his habēda est auis quæ tinungulus uocat. Defendit enī illas terrēq³ accipi
 res naturales potētia in tantū ut usum uocēq³ eius fugiant. Hac de cā præcipuus
 colūbis amor eorū. Ferūtq³ si in quattuor angulis defodiant in ollis nouis oblitis
 nō mutare sedē colūbas. Quod auro insectis alarum articulis quæsiuere aliqui non aliter

Quo pario aue B oua
frānsit?

Apes vō dicit qm̄ in
conspicienda aluorū
cōst. p m hūid aucto

Maxima libio perdo
phidiphar muez q
pogins appollat spm̄
deterum peridm̄

perdit e vento impo

ansit

Asm̄tia

Delumbib huezfoli.

Castita
Columbarū nidū vbi
par cubulatio m̄stia
uolant. non aut ubi colūbis
morant
Celētia h̄. uic
vidna dicit m̄lic

aliq̄nos

frisco eoz m̄st
ostentationib pœria

Valnera filo a uico m
fetta p m̄stia

apud p̄stia

apud in
p̄stia flate
nōd h̄stia
m̄stia
alio m̄stia
m̄stia
m̄stia
m̄stia
m̄stia
m̄stia
m̄stia

apud in
p̄stia flate

celētia

apud in
p̄stia flate

apud in
p̄stia flate

id pene in oib' cōtingit. Agrippina cōiunx Claudii Cælaris turdū habuit quod nunq̄ ante imitantē sermones oium cū hæc pdēē. Habebāt & Cælares iuvenes itē sturnō lucifinis as greco atq̄ latino sermone dociles. Præterea meditates in diē & assidue noua loquentes logiore etiā cōtextū. Docētur secreto: & ubi nulla alia vox miscet: assidētē qui crebro dicitur: ea quæ cōdita uelit adisci aliquo blādiētē. De coruoz intelligētia. ¶ Ca. XLIII.

R Eddat & coruis sua gratia indignatione quoq̄ populū ro. attestata nō solū conficiat Tibrio princeps: ex factū supra castoz edē genitus pullus in oppositā furtinā deuolauit: etiā religione cōmēdatuz officinæ dño. Is mature sermoni assuefactus oibus maturinis euolans in rostra. in forū uersus. Tiberiū deinde Germanicū & drusum Cæsares nominatim. mox transeuntē populū ro. salutabat. Postea ad tabernā remeās plurimū annorū assiduo officio meritis. Hunc siue amulacione incitatus maniceps proxime futer nā: siue iracundia subita: ut uolūt uideri: exremētū etiā posita calecis macula examinauit: tanta plebei cōsternatione: ut primo pulsus ex ea regione: mox & interemptus sit: funusq̄ innumeris aliti celebratū exequiis. Constratū lectū iū super æthiopū duorū humeros pcedente tibicine: & coronis oium generū ad rogū usq̄: qui constructus dextra uiaē appiāt: ad secū dum lapidem in campo rediculi appellato fuit. Adeo satis iusta causa populū ro. uisa est exequariū ingeniū auis. aut supplitiū de ciue romano in ea urbe: qua multorū principum nemo deduxerat funus. Scipionis uero Aemiliani post carthaginem numātiq̄ delatā ab eo nemo uidicauerat mortē. Hoc gestū. M. Seruilio. C. Cestio cōs. ad. v. calē. aprilis. Nūc quoq̄ erat in urbe roma hæc prodiete me equitis ro. cornix & berica primum colore mira admodū nigro: deinde plura cōtexta uerba exprimens: & alia atq̄ alia crebro addicēs Necnon & recens fama Crateri monocerotis cognominē in troezena regione asia coruoz rum opera uenantis: eo q̄ deuehebat in siluis eos considentes humeris. At qui coruiculis illi uestigabant agebantq̄: eo perducta consuetudine: ut exeuntem sic comitarentur & ferri. T radendū putauere memoriaz quidā uisum per siccū lapides congenerem in insulā monumenti: in qua pluuia aqua durabat: sed quæ attingi non possēt. Ita descendere pauentē: expressisse tali congeritē: quæ poturo sufficeret. *apud m. q̄ recipit p̄cipit p̄cipit*

¶ De diomedis auib' ¶ Ca. XLIII.

Nec diomedes præteribo aucs. luba cataractas uocat. Et eis esse dentes oculosq̄ igneo colore: cætero candidas tradens. Duos semper ius duces. Alterū ducere agmen: alterū cogere: scrobes excuare rostro: inde crate cōsternere: & operire terra quæ ante fuerit egesta. In iis fortificare. Fores binas omnium scrobibus. Orientem spectare quibus exeat in pascua. occasum quibus redeat. Aluū exoneraturas subuolare semper: & contrario flatu. Hæ in solo loco totius orbis uisunt. In insula quā diximus nobile Diomedis tumulo atq̄ delubro contra apuliz orā: fulicarum similes. Aduenas barbaros clangore infestant. Grægis tantū adulantur: miro discrimine: uelut generi Diomedis hoc tribuetes. Aedemq̄ eius quotidie pleno gutture madentibus penis perluūt atq̄ purificant. Vnde origo fabulæ Diomedis fotios in earum effigies mutatos.

¶ Que animalia nihil distant. ¶ Ca. XLV.

Non omittendum est cum de ingeniis differimus: e uolucibus hirundines esse indoctiles: & e terrestribus mures: cum elephantis iussa faciunt. Leones iugum subeant. In mari uituli totq̄ piscium genera mitescant.

¶ De potu auium. ¶ Ca. XLVII.

Hibet aues suctu cæteræ. Sed ex iis qbus lōga sunt colla intermitteētēs capite resupinato ueluti infundentes sibi. Porphyrio solus mortū bibit. Idem ex proprio genere omnem cibum aqua subinde tingens. Deinde pede ad rostrum ueluti manu afferens. Laudatissimi in comagene. Rostra iis & prælonga crura rubent.

¶ De hematopodi & onocrotali: & de peregrinis auib' ¶ Ca. XLVIII.

Hæc quidē & hematopodi multo minori: q̄ eadē crurū altitudine. Nascitur in ægipto. Insistit ternis digitis. Præcipue ei tabulū musæx. Vita in italia paucis diebus. Grauiores omnes fruges uelcutur: appit uolæ carne tantū. Inter aquaticas mergi soliti sunt de uolare quæ ceteræ reddunt. Olorū similitudinē onocrotali habet: nec distare existimantē oīno: nisi faucib' ipsi in esset alterius uteri genus. Huc oīa inexplēbile aīal cōgerit: mira ut sit capacitas. Mox perfecta rapina sensim inde in os reddita inferam in alium

Handwritten marginal notes in the left margin, including 'Handwritten' and other illegible characters.

Handwritten marginal notes in the top right margin, including 'Appellatio dicitur' and other illegible characters.

Handwritten marginal notes in the middle right margin, including 'Mortuaria qui' and other illegible characters.

Handwritten marginal notes in the bottom right margin, including 'Definere' and other illegible characters.

Handwritten marginal notes in the middle right margin, including 'Dista' and other illegible characters.

Handwritten marginal notes in the middle right margin, including 'Aug' and other illegible characters.

Handwritten marginal notes in the middle right margin, including 'bis' and other illegible characters.

Handwritten marginal notes in the middle right margin, including 'quid' and other illegible characters.

Handwritten marginal notes in the middle right margin, including 'barbari' and other illegible characters.

Handwritten marginal notes in the middle right margin, including 'aut' and other illegible characters.

Handwritten marginal notes in the middle right margin, including 'porphyrio' and other illegible characters.

Handwritten marginal notes in the middle right margin, including 'a' and other illegible characters.

Handwritten marginal notes in the middle right margin, including 'Aneæ' and other illegible characters.

Handwritten marginal notes in the middle right margin, including 'al' and other illegible characters.

Handwritten marginal notes in the left margin, including 'Handwritten' and other illegible characters.

ruminantis modo defert. Gallia hos septentrionalis proxima oceano mittit. In hercinio germania saltu inuisitata genera alitum accepimus: quarum plura ignium modo collucent noctibus. In ceteris nihil præter nobilitate longinquitate factam memorandum occurrat.

De multarum auium nominibus & natura. ¶ Ca. XLVIII.

P Halerides in selencia parthorum & in asia aquaticarum laudatissime. Rursus phasiana in colehis geminas ex pluma aures submittit: subgringtor. Numidica in parte africa numidia: omnesq; iam in italia. Phœnicopteri lingua præcipui saporis esse. Apicius docuit nepotium omnium altissimus gurges. Atagen maxime ionius celebra tur: uocalis alias: caprus uero obmutescens: quodam existimatus inter raras aues. Iam in gallia hispaniaq; capitur: & alpes etiam ubi & phalacrocoraces: aues balaearum insularu peculiaris. Sicut alium phyrhocotas luteo rostro niger: & præcipuo sapore Lagopus: perdes leporino iullo ei nomen hoc dedere. Cætero candida columbarum magnitudine. Nō extra terram in qua nascitur eam uesci facile: quando nec uiua mansuescit: & corpus occiserit statim marcescit. Et alia nomine eodem a coturnicibus magnitudine tm̄ differens croceotinctis cibus gratissima. Viform in alibus ab se peculiare & ægypti ibi. M. Enagiuis Calui nus præfectus earum prodidit.

De nouis auib; & fabulosis. ¶ Ca. XLIX.

Ene in italia bebracibus bellis ciuilibus transpadæ externe & nouæ aues ita eni adhuc uocantur: tordorum specie: paulum infra columbas magnitudine: saporis gratæ. Balaearum insula nobiliorem etiam supra dicto porphyriōnem mittunt. Ibi & buto accipitrum generis in honore menlarum est. Item uipiones: sic enim uocant minorem gruem. Pegasus equino capite uolucres: & gripas auritos aduicite rostri fabulosos reor. Illos in scythia: hos in æthiopia. Equidem & trago panadem quâ plures affirmant maiorem aquila: cornua in temporibus curuata habentem: ferrugini coloris tantu capite phœnico. Nec sirenes impetrauerint fidem: licet affirmet. Diodotarchi celebrati auctoris patenti in india esse mulcricarum cantu: quos grauatos sospino lacerant. Qui credit ista & Malampodi profecto aures lambendo dedisse intellectum auium sermonis dracones non abnuit. Vel quæ Democritus tradit nominando aues quarum côsulo sanguine serpens gignatur quem quisquis ederit intellecturus sit alitum colloquia. Quæq; de una aue galærita priuatum commemorat: etiam sine iis inmensa uitæ ambage circa auguria. Nominatur ab Homero scopes auium genus. Neq; harum satyricis smotus cum insidient plerisq; memoratos facile conceperim mente. Neq; ipsæ iam aues nascuntur. Quâ obrem de consensu disseruisse præstiterit.

Quis gallinas farcire instituerit: de auariis & quis ea primus instituerit. ¶ Ca. L.

Allinas saginare deliaci cœpere. Vnde pestis exorta opimas aues & suapte corpore unctas deuorandi. Hoc primum antiquis cœnarum iterdictis exceptu inuenio iam lege. C. Fannii côs. xi. annis ante tertiu punicu bellum ne quid uolucrum proponeretur: præter unam gallinam: quæ non esset altalis. Quod deinde caput transtatum per omnes leges ambulauit. Inuentumq; diuerticulum est in fraude earum: gallinaceos quoq; ascendi lacte addito cibus. Multo ita gratiores approbantur. Fœminæ quidem non omnes ad saginam eliguntur: nec nisi in ceruice pingui cute. Postea culinarum artes ut clunes spectentur: ut diuidantur interpoga: ut a pede uno dilatata repositoria occupent. Dedere & parthi ocis suos mores. Nec tamen in hoc mangonio: quicq; totum placet: hic clune: alibi pectore tm̄ laudatis. Auaria primus instituit inclusus omnium generu auib; M. Lelius. Strabo brundisii equestris ordinis. Ex eo cœpinus carcere animalia cohercere quibus natura cælum assignauerat.

De Aesopi patina. ¶ Ca. LI.

Maxime tamen in signis est in hac memoria Clodii Aesopi tragici histrionis patina sexcētis sestertis taxata in qua posuit aues caru. aliquo aut humano sermone uocatus. Les nummis sex singulas cœptas nulla alia inductus suauitate nisi ut in iis immitationem hominis manderet: ne quaestus quidem suos reueritus illos opinos & uoce meritos: dignus proflus filio aquo diximus deuoratas margaritas. Non sic tamen (ut uerū fatear facile inter duos iudicii turpitudinis: nisi quod minus est: sumas rerum naturæ opes hominum linguas cœnasse.

De generatione auium: & prater aues: que quadrupes oua pariat. **Ca. LII.**

Generatio auium simplex uidetur esse. cum ipsa sua habeat miracula: quomiam & quadrupes oua gignit: chamaeleontes: lacerta: & que diximus inter serpentes. Penarum autem inferenda sunt quae: adduncos habet unguis generi. Nulla ex his supra quater na edit oua. Tribuit hoc auium generi natura: & facundiores essent fugaces earum qua fortes plurima parit ut uocantur: gallinae: perdices: fali. Coitus auibus duobus modis. Femina humi confidente ut in gallinis: aut stante ut in gruibus. Ouarum alia sunt candida ut columbis perdicibus. Alia palida ut aquaticis. Alia pueris distincta ut meleagrida. Aja rubri coloris ut phasianis: cechridis: Incus autem omne ouum uoluerit bicolor. Aquaticis lutei plus quatuor albi. Idque ipsum magis huiusmodi quae: piscium unus color: in quo nil cadii. Auium oue ex calore fragilia. Serpentium ex frigore lenta. Piscium ex liquore mollia. Aquatiliu rotunda. Reliqua fere fastigio cacuminata. Exeunt autem rotundissima sui praedum parit ut molli putamine: sed protinus duricere quibusdam emergunt portioibus. Quae oblonga sunt oua gratioris saporis putat Orati? Flaccus: femina edunt quae rotundiora gignuntur reliqua mare. Umbilicus ouis a cacumie iest ceugutta eminens i putamine. **De tempore & generatione icubatus auium & coitu. Ca. LIII.**

Quoadam omni tempore coeunt ut gallinae: & parit: prater quae duobus mensibus hyemis brumalibus. Ex his iuuenca pluraque ueteres: sed minima. Et i eodem tempore prima & nouissima. Est autem tanta foecunditas ut aliquae & sexagena pariat: aliquae quotidie: aliquae bis die: aliquae i ratu ut foetae moriantur. Hadrianis laus maxima. Colubae decies anno parit: quada & undecies. In aegypto etiam brumali mense. Hirudines & merula & palubi & turture bis anno parit. Ceterae aues fere semel. Turdi in cacuminibus arborum luto nidificantes pene coeunt i secessu generant. A coitu i. x. diebus oua mature scunt i utero. Vexata autem gallinae & colubae pena euulsalia ue simili iuriadiurum. Omibus ouis medio uitelli pua inest uelut sanguinea gutta quod esse cor auium existimant. Primum in omni corpore id gigni opitantes. In ouo certa e gutta ea salit palpitat. Ipsu animal ex albo liquore oue corporat. Cibus eius i luteo e. Omnis intus caput maius toto corpore. Oculi copressi capite maiores. In crescente pulso cadit in mediu uerit. Luteu circonfundit. uice simo die: si moueat ouu iu uicentis intra putame uox auditur. Ab eodem tempore plumescit ita positus: ut caput supra dextru pedem habeat: dexteram uero alam supra caput. Vitellus paulatim deficit. Aues omnes i pedes nascuntur contra reliqua animalia. Quaedam gallinae omnia gemina oua parit: & geminos interdum excludit ut Cor. Celsus auctor est: alteru maiore: alioqui negat: omnio geminos excludi. Plus uicenaqua incubanda subici uctant. Parere a brumina incipiunt. Optia foetura ante uernu aequinoctiu. Post solstitium nata non implet magnitudinem iustam: tatoque minus quanto serius peruenere.

De uitis & remediis incubantium. **Ca. LIII.**

Quod incubari infra x. dies edita: utilissimu. Vetera autem recentiora in fecunda. Subiici impari numero debent. Quarto die post coepere incubari si contra lumen cacumine ouorum apprehensa una manu: purus & uniuersum perlucet color: sterilia existimatur esse: proque eis alia substituenda. Et in aqua ex experimentum: inae fluitat. Itaque si densa hoc est plena subici uolunt. Concuti uero experimento uctant: quomiam non gignant confusus uitalibus uenis. Incubationi datur initium post nouam lunam: quia prius inchoata non proueniant. Ceterius excluduntur calidis diebus. Ideo aestate uendeicesimo educunt foetum: hyeme uicesimoquo. Si in cubatu non uerit oua pereunt: & accipitris audita uoce uitiantur. Remedium contra tonitrum: claus ferreus sub stramine ouorum positus aut terra ex aratro. Quaedam autem & circa incubitum sponte natura igitur: ut in aegypti figmentis est scriptum. De quodam uinipotore reperitur syraculis tam diu potare solitum: donec ab eo cooperta in terra foetum ederet oua quin & ab homine perficiuntur.

De auguriis ouorum. **Ca. LV.**

Iulia Augusta prima sua iuuenta Tiberio Cesare ex Nerode grauida cum parere uirilem sexu admodum cuperet. hoc usa est puellari augurio. Ouum in sinu fouendū atque cum deponendum haberet nutrice per sinu tradendo ne iterum tueretur tempore. Nec falso Augusta augurata proclit imperatoris inde foeta. Sed uerit ut oua in calido loco imposta paleis igne modico fouerentur homine uersante pariter nocte ac die & statuto die illinc erumpere foetus: Traditur quaedam ars gallinarii cuiusdam dicentis quod ex quo

Centris sola
no ouo
Luteum
uicellus
du
m
Albime
Ay a n y n d e a i o b d u
a i o r o u d a g y m i e m a
o b l e n q u a g y m i e f e m i n a
e s s a b a n i m m e g m a a d
e s p l e n i s i o m o d o .

Iuuenio
b
g y d i e a c u n t e p l l i b i d
i h o r q u a b y r e h a b g a l l i n
d u r e s h a b i t a n s a b p e r i a n
p o r t e
A l l e r m a y . i . l a e d a
d u m u a d m a g n e s p o t e u
a q u e
p r o p r i e p u l l i d u e s t r i s t i

Inhibere proutem
Comiti Abboten
Excludere foetum
Gloriosu gallina
Eri olivica homi
al
m
m
In fine e m p e t e r e e h
b e l l e g r o m e s p h y p h e
De Vimporace

presagiu pmpyng tu
m
a u t f o e m i a

oingiora
st Columa
de apponit
de appo
de appo

u
u
u

u
u
u

u
u
u

g - alie gallinas in Gallitibus
k

quæ effect. Narrantur & mortua gallina mariti earû uisi succedentes inuicè: & reliqua fœ-
cæ more facientes: abstinetesq; se a cātu. Super omnia è anatû ouis subditis atq; exclusis ad-
miratio prima nò plane agnosceat fœtû Mox in ceteros cõcubitus follicitæ cõuocatiõis Po-
stremo lamenta circa piscinæ stagna mergëtibus se pullis natura duce.

Interi mimbis

¶ Quæ galline optima. **¶** Ca. **LVI.**
G Allinarum generalitas spectatur crista erecta: iterdû & gemina: pennis nigris ore ru-
bicudo: digyris imparibus: aliquado & super quatuor digitos transuerso uno Ad-
rem diuinam luteo rostro pedibusq; puræ nò uidentur. Ad operanea sacra nigra:
Est & pumilionum genus nò sterile in iis: quod nò i alio genere alitû: sed qbus certa fœcun-
ditas rara & incubatio omnis noxia. **¶** De morbis earû & remediis. **¶** Ca. **LVII.**

I Nimicissima aut omniu generi pituita: maximeq; inter messis & uindemiæ tempus.
Medicina in fame: & cubatus in fumo: si utiq; ex lauro aut hærbæ sabina fiat: pœna
per transuersas inserta nares: & per omnes dies mora. Cibus illium cû farre aut aqua
perfusus in qua lûcrit noctna. auis cû feminè uitis albæ coctus & quedam alia.

¶ De conceptu & numero fœtus auium. **¶** Ca. **LVIII.**

Olumbæ proprio ritu osculantur ante coitum. Pariût fere bina oua: ita natura mo-
derate ut aliis crebrior sit fœtus: aliis numerosior. Palubes & turtures plurimû ter-
na: nec plusq; bis fere pariût: atq; ita si prior fœtus corruptus est Et quis tria pepere-
runt: nunquã plus duobus educat. Tertiu quod irritû est unû uocat. Palubes incubat fœ-
mina post meridiana i matutinû: cætero mas. Colubæ mare temp & feminâ pariunt priorè
mare: postridie feminâ. Lucubât in eo genere abo: interdû mas. noctu femina excludunt.
uicesimo die. Pariût a coitu. v. Aestate qdem iterdû binis mēsbus terna edût paria. Nang
o & a uoddecimo die excludût statimq; cõcipiât. Quare iter pullos sæpe oua ueniunt: & alii
puolat: alii erupunt. Ipsi deinde pulli qui quemetres fœtificat: Et ipse aut iter se si mas nò
sit) femine æque saluè: pariûtq; oua irrita: ex quibus nihil gignit: quæ hypenemiâ græci
uocant. **¶** De pauone & anseribus. **¶** Ca. **LIX.**

Pauo a trimatu parit. Primo anno unum aut alterû ouû: sequenti quaternam quã ue-
ceteris duodena nò amplius intermittens binos dies ternos ue parit: & ter. anno si
gallinis subiciantur icubanda. Mares ea frangunt desiderio incubantiû. Qua pp-
ter noctu & in latebris pariunt: aut in excello cubates: & nisi molli strato excepta frangun-
tur. Mares singuli quinis sufficiût cõiugibus. Cû singula aut binæ fuere: corrumpitur sa-
litate fœcunditas. Partus excludit diebus ternouenis: aut tardius tricesimo. Anseres aq;
eunt: pariunt uere: aut si bruma coitire post solstitiû: quadraginta prope. Bis ano si priorè
fœtum gallinæ excludat: alias plurima. oua. xvi. paucissima septem. Siquis surripiat pariunt
donec rûpantur. Aliena nò excludût. Incubada subijci utilissimû nouè aut uideci. Incubât
fœminæ tantum tricenis diebus. Si uero tepidiores sint: uicesimo qui to. Pullis eorum urti-
ca cõtactû mortifera. Nec minus auditas: nûc fatietate nimia: nûc suamet uiquado appre-
hensa radice morsu: sæpe conâtes auellere âte colla sua abrûpût. Cõtra urtica remediû strâ-
mêto ab incubatu subdita radix earum.

¶ De ardeolis: & quomodo seruêtur optime oua. **¶** Ca. **LX.**

Ardeolarû tria genera: leuco: asterias: pellos. Ii i coitu angûrur. Mares quidem cû
uociferatu sâguinè etiã ex oculis perfûdût. Nec minus ægre pariût, grauide. Aquil-
la tricenis diebus icubat: & fere maiores alites. Minores uicenis: ut miluus & accipi-
ter. Singulos uere parit nòquã plus ternos. is qui egollos uocatur quaternos. Coruus. ali-
quado & quinos. Incubât totidè diebus. Cormicè icubâtem mas pascit. Pica nouenos. Melâ
coriphus supra uigiti parit semper numero i pari iæqualia. Nec alias i pluribus cãta fœcudj-
tas: maior tamè paruis. Hirûdini cæci primo pulli: & fette omnibus quibus numerosior par-
tus. Irrita oua quæ hypenemiâ diximus: quæq; aut mutua fœminæ iter se libidinis inmagi-
tione cõcipiût: aut puluere. Nec columbæ tãtum: sed & gallinæ: perdices: pauones: anseres:
chenalopeces. Sûnt autè sterilia & minora ac minus iucudi saporis: & magis humida. Quidã
& uetò putat ea generari. Quæ de causa èt zephyria appellâtur. Hæc autè uerè tãtum. Vria
fiût icubatione derelicta: quæ alii cynosura dixerè. Oua a ceto macerata i tãtû emolluntur
ut per ânios transeât. Seruari ea in lometo: aut hyeme in paleis: æstate in fufuribus utilissi-
mum. Sale exinaniri creduntur.

ca p̄ior maffiare

xviii

pulmi fecunditat

ignos mod dimi p̄ior

Quæ uolucrum sola animal pariat: & lacte nutriat. **U**Ca. **L**XI.

Ulucrum animal parit uespertilio tantum: cui membrana ceu pœnæ. Eadem sola uolucrum lacte nutrit, ubera admouens: geminos uoluit amplexa infantes: secumq; deportat. Eidem coxendix una traditur: & in cibatu culices gratissimi.

De conceptu uiperæ & partu: & quæ terrestrii oua pariat. **U**Ca. **L**XII.

Refusus in terrestribus oua pariant serpentes: de quibus nodum dictum sit. Coeunt complexu adeo circû uolutæ sibi: ut una existimari biceps possit. Viperæ mas caput inserit in os: quod illa abrodit uoluptatis dulcedine. Terrestrium eadem sola intra se parit oua unius coloris & mollia ut pisces. Tertia die intra uterum catulos excludit: deinde singulos diebus singulis partu ungit fere numero. Itaq; cæteri traditatis impatientes prærupunt latera occisa parente. Cæteræ serpentes coniecta oua in terra incubat & factum se quente excludunt anno. Crocodili uicibus incubant mas & femina. Sed reliquorû quoq; terrestrium reddetur generatio.

De generatione terrestrium. **U**Ca. **L**XIII.

Bipedum solus homo animal gignit. Homini tantum primi coitus poenitentia: augurium scilicet uitæ a penitenda origine. Cæteris animalibus statim per tempora anni concubitus Homini (ut dictum est) omnibus horis dierum noctiumq;. Cæteris arietatis in coitu. Homini prope nulla. Messalina Claudii Cæsaris coniunx hanc regalem existimans palmam elegit in id certamen nobilissimam & profuturam ancillam mercenariæ stipis: eamq; die ac nocte superat quinto ac uicesimo concubitu. In hominum genere maribus diuerticula Veneris excogitata omnia scelere naturæ: foeminis uero abortus. Quantum in hac parte multo nocentiores quæ feræ sumus. Viros audiores ueneris hyem: ætatis æstate Hesiodus prodidit. Coitus auersus elephantis: camelis: tigribus: lyncibus: rhinoceroti: leoni: dalsipodi: cuniculis: quibus auersa genitalia. Cameli etiam solitudines aut secreta certant: neq; interuenire datur sine pernicie. Coitus tota die est tantum iis ex omnibus: quibus solida unguia. In quadrupedum genere mares olfactus antecedit. Afferuntur & canes: phocæ: lupi: in medio: & coitu: inuiti: & etiam coherent Supradictorum plerumq; foemina priores superueniunt: reliquis mares. Vrsi autem ut dictum est humanitas strati. Herinacæ stantes ambo inter se complexi. Feles mare stante foemina subiacente. Vulpes in latere proiectæ: maremq; foemina complexa. Taurorum ceruorumq; foemina uis non tolerant ea de causa ingrediuntur in conceptu. Ceruicicissim ad alias transeunt: & ad priores redeunt. Lacertæ ut ea quæ sine pedibus sūt circumplexu ueneri nouere. Omnia animalia quo maiore corpore: eo minus fecunda sunt. Singulos gignunt elephantis: camelis: equi: Achaïtis duodenos quis minima. Occisione pariant quæ plurimos gignunt. Quo maius est animal tanto diutius formatur in utero. Diutius getantur quibus longiora sunt uitæ spatia. Neque crescentium tempestiua ad generandum ætas. Quæ solidas habent unguilas singulos: quæ bifidas & geminos pariant. Quorum in digyros pedum fissura diuisa est: eo numero stora in foetu. Sed superiora omnia perfectos edunt partus: hæc inchoatos. In quo sunt genere leonæ: ursæ & uulpes: In forma etiam magis quæ supradicta ursæ: parit: rarumq; est uidere parientes. Postea lambendo calefactum foetus omnia ea: & figurant: pariunt plurimum quæntes. Cæcos autê gignunt canes: lupi: pantheræ: thoes. Canum plura sunt genera. Laconicæ octauo mense utriusq; generant. Ferunt. lxx. diebus & plurimum tribus mensibus. Cæteræ canes & semestres coitum patiuntur. Implentur omnes uno coitu. Quæ ante iustum tempus concepere diutius cæcos habent catulos: nec omnes totidem diebus. Existimantur in urina attolere crus fere semestres: id est signum consumati uirium roboris: ferymine hoc idem fidentes. Partus duodeni quibus numerosissimi: cætero. quini: semi aliquando singuli: quod prodigiosum putant. Sicut omnes mares: aut omnes foeminas gigni. Prius quoq; mares pariant: in cæteris alternant: si incant oportuno & recto mense. In eunus & partu sexto mense. Octonos laconicæ pariant. Propria in eo genere maribus laboris alacritas. Viuant laconici annis denis: foemina duodenis. Cætera genera quindecim annos: aliquantido uiginti. Nec tota sua ætate generat: fere a duodeco desinentes. Felis & ichneu monum reliqua ut canum. Viuant annis senis. Dalsipodes omni mense pariant: & superfoerant sicut lepores. A partu statim implentur. Concipiunt quauis ubera licante foetu: parit non coecos. Elephantis ut diximus pariant singulos magnitudie uiruli trimestris. Cameli duo

*membra si h'p' aya
quæ a parte p'prie imo
est d'onde d'ubitat*

maior Salarias ho

non potior

*Roms agros quo mobre
d'umant: quæ motre
calor in fœmæ opitiam
in partu a colore con
d'itatis p'prie p'prie d'
qui p'prie d' p'prie d'*

plexus

Taura ad plustior

maior q' h'at in p'prie

com mibetio an et

in h' p'prie: in uer p'prie

fem in p'prie d' d' d' d'

comp'p'p'p'p'p'p'p'p'p'p'

De lambio

imp'p'p'p'p'p'p'p'p'p'p'

ad m'm fante d' in m' d'

id' d' d' d' d' d' d' d' d'

mitte equos in lassen

decim mensibus ferunt a trimatu pariunt uere. Ierurq post animum implerit a partu. Equas aut post tertium die aut post unum ab enixu utiliter admitti putant: coguntq iuitas. Mulier septima die concipere facillime creditur. Equarum iubas tonderi precipiunt: ut afinorum in coitu patiatur humilitatem: conatus enim gloria superbiere. A coitu sola animalium currunt: ex aduerso a quilonu austrorum ue prout mare aut feminam concipere: Colorem ilico mutat rubiore pilo: uel quicunq sit plenior. Hoc argumento desinunt admittere etiam uolentes. Nec impedit partus quosdam ab opere. Falluntq grauidae: Vicissit olipia pragnatem equam Hecratis desalsi inuenimus. Equos & canes & lues initum matutinum appetere: foeminas autem post meridiem blandiri diligenter tradunt. Equas domitas. lx. diebus equire: an tequa gregalis. Sues tantu coitu spuma ore fonderere. Vere subatis audita uoce nisi admittatur cibum no capere usq in macie. Feminas tantam esse rari: ut homine lacerent: candida maxime uelie indutum. Rabies ea accitio mitigatur siatura asperso. Auiditas coit? putatur ex cibis fieri. Sicut uiro cruce: pecori cepa. Quae ex feris mitigentur non concipere: ut an ferres: apros uero tarde. & ceruus. nec nisi ab infatia educatos. Mirum est quadrupedum pragnantes uenerem arcere: praeter equam & suem. Sed superfoerant & dasipus & lepus tatu.

uice Seoygen - boze Gwothgen.

Apud superfoerant oiaium

uicium simi Onipora... De molle in marice

uice qd uis appellat pl...

uice qd uis appellat pl...

uice qd uis appellat pl...

uice qd uis appellat pl...

uice qd uis appellat pl...

uice qd uis appellat pl...

De uaria generatione auium & muriu foetu. Ca. LXIII.

Quaecunq animal pariunt in capite gignunt circumacto foetu sub enixum alia i uero potesta. Quadrupes gestantur extensis ad longitudinem cruribus: & ad alia suam applicatis. Homo in semet conglobatus iter duo genua naribus fitis. Molae de quibus ante diximus gigni putant: ubi mulier: non ex mare: uerum ex semet ipsa tantu conceperit: ideo nec animari: quia no fit ex duobus. Altriceq habere per se uitam illa: quae salis arboribusq contingat. Ex omnibus quae perfectu foetus uel rarus & numerosos edunt: item plures contra naturam solidipedum aut bisulcorum. Supra cauta est munum foetus haud sine contatione dicentibus: quaq auctore aristotele & Alexandri magni militibus generato eorum lambendo constare no coitu dicitur. Ex una genitos. cxx. tradiderunt. Apud perlas uero pragnantes ueneris patientis & utero patientis repertas. Et salis gustatu fieri pragnantes opinantur. Ira desinit mirum esse: unde uis tanta messes populetur murium agrisuum: in quibus illud quoq adhuc latet quo nam modo illa multitudine repente occidat. Na nec exanimis reperiuntur: neq extat qui murem byeme in agro efoderit. Plurimi itaq ad troadem perueniunt. Et iam inde fugauerunt accolae. Prouentus eorum scititibus tradunt. Et iam obituris uermiculum in capite gigni. Aegyptiis muribus durus plus: sicut herinaccis: idem bipedes ambulans: ceu alpini. Cum diuersi quoq generis coiere animalia: ita demum generant: si tempus nascendi par habent. Quadrupedum oua gignentium lacertat ore parere ut creditur uulgo. Aristoteles negat. Neq incubant eadem oblitae quo sint i loco enixe quoniam huic animali nulla memoria. Itaq catuli per se erumpunt.

De spina hominis anguem nanci. Ca. LXVI.

Anguem ex medulla hominis spine gigni accepimus a multis. Placat. n. occulta & caeca origine proueniunt et in quadrupedum genere. De salamandra. Ca. LXVII. Icut salamandra animal laceti figura stellatum nunq nisi magnisymbribus proueniens: & serenitate de ficiens. Huic tantus rigor: ut ignem tactu exinguat non alio modo q glacies. Eiusdem sanq lactea ore uomitur: quaciq parte corporis humani contracta totu desiliunt pili. Idem quod contactum est colorem: utiliginem mutat.

De iis quae nascuntur ex no genitis & quae nata nihil gignunt. Ca. LXVIII.

Quaecunq estas aut uer statumq tempus anni generant. Ex iis quaedam nihil gignunt ut salamandra. Neq est in iis genus masculinum femineum ue: sicut neq angulis: omnibusq quae nec animal nec ouum ex sese generant. Neutrum est & ostreis genus: & caeteris adherentibus uiual uel saxo. Quae autem per se generant sicut infra mares ac feminas descripta sunt: ita generant quidem ea aliquid coitu: sed imperfectum & dissimile: & ex quo nihil amplius gignatur: ut uermiculos musca: id magis declarant naturae eorum quae insecta dicuntur. Arduae explanationi: omnia: & priuatum dicato opere narranda. Quae propter ut igemum pdictoru ita & reliqua subtexet disertatio.

uice qd uis appellat pl...

uice qd uis appellat pl...

De sensibus animalium. Ca. LXIX.

X sensibus ante caetera homini tactus: deinde gustus. Reliquis superatur a multis

uice qd uis appellat pl...

Aquilæ clarius cernunt. Vultures sagacius odorantur. Liquidius audiūt talpa: obrutæ ter-
ra: tam denso atq; surdo naturæ elemento. Præterea uoce omnium in sublime tendente ser-
monem exaudiunt: & si de iis loquere intelligere etiam dicuntur: & profugere. Auditus cui
non idem sint & muti. in marinis ostreis auditum esse non est uerisimile: sed ad sonum mer-
gere se solent. ideo & silentium in mari piscantibus.

¶ **A**uditum & olfactum esse piscibus. ¶ **Ca.** LXX.

Dives quidem auditus nec membra habent nec foramina: audire tamen eos palam e-
ut quæter: cum plausu congregari feros ad cibum consuecudine in quibusdam uiua-
riis spectetur. Et in piscinis Cæsaris genera piscium ad nomen uenire. quosdam sin-
gulos. Itaq; produntur etiam clarissime audire mugil: lupus: salpa: chromis: & ideo in uado
uiuere. Olfactum iis esse manifestum patet. Quippe non omnes eadem esca capiūt ur: & pri-
usq; appetant odorantur. Quosdam & speluncis latentes salsamento illitis faucibus scopi-
ti piscator expellit: uel ut sui cadaueris agnitionem fugientes. Conueniuntq; ex alto etiam
ad quosdam odores: ut sapiam usitam: & polyponi: quæ ob id coguntur in massas. Sentinæ
quidem nauium odorem fugiunt: procul: maxime tamè piscium sanguinem. Nô potest pe-
tris auelli polypus. Idem cunicula admota ab odore protinus refilit. Purpuræ quoq; fer-
tis denis fungantur: sed maxime styracis: ougani: aut chalcis aut sulphuris formicæ necat ur.
Culices acida perunt: ad dulcia non ad uolant.

¶ **T**actum communem esse omnibus. ¶ **Ca.** LXXI.

Tactus sensus omnibus est: etiam quibus nullus alius. Nam & ostreis & terrestribus
uermibus. Quo existimaueri omnibus sensum gustus esse. Cur enim alios alia sapo-
res appetunt: In quo uel præcipua naturæ architecti præ uis. Alia dentibus prædatur:
alia unguibus: alia rostri aduycitate capiunt. Alia latitudine riuunt. Alia acutimie excauant
Alia fugunt. Alia lambunt: sordent: mandunt: uorant: Nec minor uarietas in pedum mani-
sterio: ut rapiant: distrahant: teneant: premant: pendant: tellurem scabere non essent.

¶ **Q**uæ uenenis uiuant & quæ terra. ¶ **Ca.** LXXII.

Uenenis capreæ & coruicis (ut diximus) pingue sunt placidissima animalia: at ser-
pentes ouis. Spectanda quidem draconum arte. Aut enim solida hauriunt: si iā fau-
ces capiunt: quæ deinde in semet conuoluti frangunt intus: atq; ita putamina excu-
tiunt: aut si tenerior est & catuli adhuc a tas orbe apprehensa spirata: ita sensum uehen-
ter præstringunt: ut amputata parte ceu ferro: reliquam quæ amplexu tenetur torreat. Simi-
li mô auib; deuoratis solidis: teneo pluria & cætera ossa reuoluūt: corpiões terra uiuunt.
Serpentes cū occasio est uinū picipue appetūt: cū alioquin exiguo indigeant potu. Eadē mi-
nimo & pene nullo cibo cum adseruantur inclusa: sicuti aranei quoq; alioquin suctu uiuē-
tes. Ideo nullum interit fame aut siti uenenatum. Nam neq; calor is uim habent: neq; sagui-
nis neq; sudoris: quæ auiditatem naturalem sale augent. In quo genere omnia magis exitia-
lia: si sumi genus edere anteq; noceant. Condit in thesauros maxillarum cibum spongionū
& satoryorum genis. Mox inde sensum ad mandendum manibus exprimit. Et quod formi-
cis in annum solene est his in dies uel horas.

¶ **D**e cibo & potu quorundam. ¶ **Ca.** LXXIII.

Num animal digytos habentium hæbera alitur lepus: sed & fruge. Solidipedes & bi-
sulci sue spmni cibatu & radicibus. Solidipedum uolutatio propria. Portatorū de-
tium carnioora sunt omnia. Vrsi & fruge fronde uindemia pomis uiuunt & apibus
caneris etiam & formicis. Lupi ut diximus & terra in fame. Pecūs potu pinguefcit: ideo sal-
illus aptissimus: item ueterina: q; & fruge & hæbera sed ut bibere: sedecunt. Ruminant præ-
ter iam dicta siluestrium cerui cum a nobis aluntur. Omnia autem iacencia potius quā stā-
tia: & hyenie magis quā æstate. septenis fere mensibus. Pontici quoq; mures simili modo re-
mandunt. In potu quibus ferati dentes: lambunt. Et mures hi uulgares: quātus ex alio ge-
nere sint. Quibus continui dentes sorbent: ut equi boues. Neutrum uris: sed aquam quoq;
morsu uorant. In africa maior pars ferarum æstate non bibunt inopia hymbrium. Quan ob
causam capti mures libyci si biberint moriuntur. Orygem perpetuo sitientem africa gene-
rat ex natura loci potu carentem cum mirabili modo ad remedia si sitientium. Namq; geru

quo est appulsi
by p. h. l. t. t. e.

la h. l. m. u. n. d. d. p. p. l. i.

primis ubi ahms

primis

Curia herba
app. p. l. t. t. e. q. u. a.
s. p. o. l. y. p. u. s.

Culex em phnetes

Vib. nare
Arbitrii

Sinbere kragen

al. q. u. i. n. o. s. p. l. u. m. a. o.
i. n. t. e. r. i. t. e. n. t. e. r. u. s.

Sp. m. i. a. d. p. p.
Sp. h. y. n. o. i. c. i. u. s.

Solidipes
Bifidus
Carniu
Veneris

Modus loquendi ph. 5.
de q. u. e. s. t. i. o. n. e. s. t. a. n. t. i. s.
q. u. i. n. a. t. e. l. i. a. b. t. e.
u. i. n. m. a. t. a. s.

Lambere Lassen

qui est alio
modo...

li latrones eo durante auxilio repertis i corpore eorum saluberrimi liquoris haustu uesticis. Insidunt in eadem africa pardi condensa arbore: occultatiq; eius ramis in prætereuntia de filiunt: atq; euolucrum, sede grassantur. Feles quidem quo silētio quā lenibus uestigiis ob repunt aubus q; occulto speculate in musculos exiliunt: Ex cremenra sua effossa obruunt terra: intelligentes odorem illum indicem sui esse.

Quæ inter se desident: & quæ inter se conueniant. ¶ Ca. LXXIII.

Rgo & alios sensus quosdam esse quā supradictos haud difficulter apparet. Sic enī quædam his bella amicitieq; Vnde & affectus præter illa quæ de quibusq; eorū suis diximus locis. Dissident olores & aquila. Coruus & clōreus noctu inuicem oua exquirentes. Simili modo coruus & miluus illo præcipiente huic cibos. Cornices & noctua. Aquila & trochilus (si credimus) quoniam rex appellatur auium. Noctua & cætere minores aues. Rursus cum terrestribus mustella & comix. Turtur & pyralis. Ichneumonēs & uestpæ. Phalangia & aranci. Aquaticæ anates & gauræ. Harpæ & triorches accipiter. Sorices & ardeola inuicē fœtibus insidiantes. Egithus auis minima cum asino. Spinetus enī se scabedi causa atterens & nidus eius dissipat: quod illa adeo pauet: ut uoce omnino rudentis auidita oua eiiciat: pulli ipsi metu cadant. Igitur aduolans ulcera eius rostro excauat. Vulpes & milui. Angues & mustellæ & fues. Falon uocatur parua auis quæ corui frangens: cuius pulli insistantur a uulpibus. Inuicem hæc catulos eius ipsamq; uelut. Quod ubi uiderit corui: contra auxiliantur: uelut aduersus cōmunem hostem. Et achantis in spinis uiuit: Idcirco asinos & ipsa odit flores spinæ deuorantes. Egithum uero in tantum: ut sanguinem eorum credant non coire multisq; ob id ueneficiis infamant. Dissident thoes & leones: & minima æque ac maxima. Formicosam arborem sorices cauent. Librat areneus se filio in caput serpens porrecte sub umbra arboris suæ: tantaq; ui morsu cerebrum apprehendit: ut strident subinde: ac uertigine iorata ne filium quidem desuper pendentes rumpere adeo non fugere queat: nec finis ante mortem est. Rursus amici pauones & columbæ: Turtures & pitaci Merulæ & turdi: Comix & ardeolæ. Contra uulpium genus cōibus inimicitia. Harpæ & miluus contra triorchin. Quin & affectus indicia sunt etiam in serpentibus immittissimo animalium genere. Dicta sunt quæ arcadia narrat de domino a dracone seruato: & agnito. uoce hominis. De aspidē miraculum a Philarcho traditur. Is enim auctor est. Cum ad mensam cuiusdam ueniens in ægypto aleretur assidue enixam catulos: quorum ab uuo filium hostipitis interempit. Illam reuersam ad consuetudinem cibi intellexisse culpam: & necem intulisse catulo: nec postea in teatū id reuersam.

De somno animalium.

¶ Ca. LXXV.

Omni quæstio non obscuram coniectatiōem habet. In terrestribus omnia quæ cor habent dormire manifestum est. Aquatiliū quoq; exiguum quidam, qui de cæteris dubitant: dormire tamen existimant: non occulorum argumento: quia nō habent genas: uerum ipsa quiete cernuntur placida ceu soporata: neq; alia quā caudis mouentia: & ad tumulum aliquem expaueant. De thynnīs confidentius affirmatur. Iuxta ripas. n. aut petras dormiunt. Plani autē piscium in uado: ut manu sæpe tollantur. Nam & delphini balneis steretēs etiam audiuntur. Insecta quoq; dormire silentio apparet: quia nec luminibus quidem admotis excitentur. Homo genitus premitur somno per aliquot menses. Deinde longior indies uigilia. Somniat statim infans. Nam & pauore expregificitur: & sustum imitatur. Quidam uero nunqua: quibus mortiferum fuisse signum contra consuetudinem somniorum inuenimus exempla. Magnus hic inuitat locus: & diuersis referens documentis: utrum ne sint aliqua præscita animi quiescentis. Quæ fiant ratione an fortuita res sit ut pleraq; Et si exemplis agatur: profecto paria fiant. Auino & a cibus proxima atq; i re dormitione uana esse uisa prope conuenit. Est autem somnus nihil aliud quā animi i mediū sese recessus. Præter hominē somnare equos: canes: boues: pecora: capras palā est. Ob hoc creditur & in omnibus quæ animal pariunt. De iis quæ oua gignunt incertum est. Sed dormire ea certum. Verum & ad insecta trāseamus. Hæc nāque restat imēta subtilitatis aialia.

CAII PLYNII SECVNDI NATVRALIS HYSTORIAE LIBER. XI.

PROEMIVM.

De insectis animalibus: ut sunt apes: formicæ: & huiusmodi.

Affectus a phis
pauore a cæteris
prouocant a c.

Trochilus in anglia

ichneumonēs uespæ et
salanginæ aranci

q; plerq;
A. achantis

quidam somnus

caudis de aspidē

caugidat
et mactilla q;
pauore a cæteris

in somno in pascu

apud
q; p; p; p;
p; p; p; p;
p; p; p; p;

supra p. p.

supra p. p.

supra p. p.

supra p. p.

supra p. p.

caudis

supra p. p.

supra p. p.

ESTANT IMMENSÆ SVBTILITATIS ANIMALIA. Quando aliqui ea nec spirare & sine sanguine esse etiam prodiderunt.

R De insectorum genere. **I**. Vita hæc multigena terrestrium uolucrumq; uita. Alia pennata ut apes. Alia utroq; modo ut formice. Aliqua & penis & pedibus carentia. Et iure omnia insecta appellata ab incisuris: quæ nunc cum loco nunc pectorum atq; alui præcincta se perat membra tenui modo fistula coherentia. Aliquibus uero non tota incisura eas ambiente rugas: sed in alio aut superne tantum imbricatis flexilium uerteribus nusquam alibi spectante nature rerum artificio.

De subtilitate naturæ, in his

Ca. **III.**

In magnis siquidem corporibus aut certe maioribus facilis officina sequaci materiam fuit. In his uero tã paruis atq; tã nullis quæ ratio quatuor tam inextricabilis præstatio. Vbi tot sensus collocauit i culicæ? Et fuit alia dictu miõra. Sed ubi uis i ea prendit? Vbi gustatũ applicauit ubi odoratũ iseruit? Vbi uero triculatã illã & portioẽ maximã uocẽ ingerauit. Quia subtilitate penas adnexit? Prælogauit pedũ crura? Disposuit icuina caua uti aliu? Auca sanguinis & potissimũ hũani sici accedit? Tã uero pfodiẽo tergeri quo spirulauit ingenio? Atq; ut incampaci cũ cerni nõ possit exilitas: ita reciproca generauit are ut fodiẽo acuminatum pariter sorbẽdoq; fistulofuni esset: Quos te redimi ad perforanda robora: cum sono dentes affixit? potissimũ & ligno cibatum fecit? Sed turrigeros elephantorum miramur humeros: taurorũq; colla: & truces in sublime iactus: tigrinum rapinas: leonum iubas: cum rerum natura nusquã magis quã in minimis tota sit. Quia propter quæso ne nostra legentes: quoniam ex iis spernuntur multat etiam relata fastidio dancet cum in contemplatione naturæ nihil possit uideri superuacuum.

Utrum spirare: an habeant sanguinem.

Ca. **III.**

Insecta multi negarunt spirare: id ratione persuadentes: quoniam uisceri interiori ne xus spirabilis non inest. Itaq; uiuere ut fruges arboreiq;. Sed plurimum iteresse spirat aliquid an uiuat. Eadem de causa nec sanguinem iis esse: qui si nullis carentibus corde aut iecore. Sic nec spirare ea quibus pulmo desit. Vnde numerosa quæstionum series exoritur. Idem enim & uocem esse iis negat in tato murmure apum: cicadarum sono & aliis quæ suis æstimabuntur locis. Nam mihi contuenti semper fuisse rerum natura nihil incredibile existimare de ea. Nec uideo cur magis non possint trahere animam talia & uiuere: quã spirare sine uisceribus. Quod etiam in marinis docuimus: quãuis arcẽte spiritu densitate & altitudine humoris. Volare quidem aliqua & animatu carere in ipso spiritu uentia. Habere sensum uisus generationis atq; operis & de futuro etiam curam. Et quam uis non sint membra: quæ uelut carinas sensus inuehat: esse tamẽ iis auditum: olfactum: gustatum: eximia præterea naturæ dona: solertia: animum: artem: quis facile crediderit? Sanguinem non esse iis fateor: sicut hæc terrestribus quidem cunctis inter se similem quidem: ut læpia in mari sanguinis uires atramentum optineat: purpurarum generi insectos ille succus: insectis quisquis est uitalis humor hic erit sanguinis loco. Sed existimatio sua cuiq; sit. Nobis propoliuntur est naturas rerum manifestas indicare: nõ causas iudicare dubias.

De corpore eorum.

Ca. **III.**

Insecta ut intelligi possit nõ uidetur neruos habere: nec ossa: nec spinas: nec carthilaginum: nec pinguiam: nec carnes: nec crustam quidem fragilem: ut quãdam maria: Nec iure dicitur cutis: sed mediã: cuiusdam inter omnia hæc naturæ corpus: arenti simile: neruo mollius: in reliquis partibus siccius uerius quã durius. Et hoc solum iis e: præterea aliud. Nihil itus nisi admodum pauca intestinum implicatum. Itaq; diuulsis præcipue uisceribus: & partium singularum palpatio. Quia quacuq; est ratio uitalis: illa non certis inest mēbris: sed toto in corpore: minime tamen capite. Soluq; nõ mouetur nisi cum pectore auulsis. In nullo genere plures sũt pedes. Et quibus ex iis plurimũ diutius uiuunt diuulsa: sic in scolopendriis uidemus. Habent autẽ oculos: præterq; sensus tactum & gustatum: aliqua & odoratum: pauca & auditum.

De Apibus.

Ca. **V.**

Ed inter omnia præcipatus apibus & iure præcipua admiratio. Solis ex eo genere ho

minum causa gentis. Mella contrahunt succos dulcissimum atq; subtilissimū ac saluber /
rimum. Fauos confingunt & ceras. lile ad usū uitæ laborem tollent. Opera conficiunt.
Rēpublicam habent: consilia priuatiū: sēcē duces gregatim: & quod maxime mirum sit mo-
res habent. Præterea cum sit neq; mæfueti generis neq; ferri: tamē tanta est hæc natura rerū ut
ppe ex ūmbra minimi animalis incōparabile effecerit quiddā. Quos efficacia industria tā
ræ cōparemus neruos? quas uires? quos rōe mediūssidius uitos? Hoc certe p̄statiōib⁹ quo
nihil nouerit nisi cōmune. Non sit de anima quæstio. Constat & de sanguine quātūlū tamē
tē in tātulis potest. Aestimemus postea igeniū. **¶ Qui ordo naturæ in eis. ¶ Ca. VI.**

D Yeme cōdūtur. Vnde enim ad pruinas niueq; & aquilenu statūs p̄ferēdos uires? Sa-
ne & insecta oīa: sed minus diu. Quæ parietibus nostris occultata nature repefiunt
Circā apes aut tēporū locorū ue rō mutata: e aut errauerunt priores. Conduunt a
uergiliariū occasu: sed latent ultra exortū. Adeo nō ad ueris initiū ut dixerit: nec ut quisq;
in italia de alueis existimat. Ante fabas florētes nō exeunt ad opera & labores: nullūsq; cum
per cælū licuit docio perit dies. Primū itaq; fauos cōstruunt: cærā fingūt: hoc ē domos cel-
lasq; faciunt. Deinde sobolē: postea mella: cærā ex floribus. Melligine a lachrymis arborum
quæ glutinū pariunt: falicis: ulmi: arundinis succo: gūmi resina. his primū alueū ipsū itus to-
rum ut quodā tēctorio illinūt: & aliis amarioribus succis cōtra aliarū bestiolarū auuiditates.
Id se facturas cōficiat quid cōcipi p̄ possit his deinde fores quoq; latiores circōstruunt.

¶ De uocabulis operis. ¶ Ca. VII.

P Rima sūdāmetā operis mētyn uocāt periti: secūdā p̄flocæron: tertiā polin. Inter co-
riā cærāsq; magni ad medicamina usū. Metyz crusta est prima saporis amari. Piffo
cæros sup ea uenit picatiū mō ceu dilutor cæræ initiū populorūq; mitorio gummi.
Propolis crassioris iā materiæ additis floribus nūdū tñ cærā: sed fluorū stabilitētū q̄ omes
frigoris aut iūriæ aditus obstruūt: odore ēc nūc grau: ut qua pleriq; p̄ gálbono utātur
Præter hæc cōuehētur thihæcæ: quā alii sādācā: alii cærinthū uocāt. Hic erit apū dū operā-
tur cibus: q; sæpe iuenit i fauorū inanitaribus lepositus: & ip̄e amari saporis: sed plenus hu-
moris cibus. Gignit aut rote uerno: & arborū succo gūmi mō: africū mior: austri flacu nigri-
or: aquilōib⁹ melior & rubēs. Plurimū i græcis nūcib⁹ Menécrales florē aut eē futuræ: mela-
lis iudiciū: sed nemo præter eū.

¶ Ex qbus floribus opa fiant. ¶ Ca. VIII.

A ERAS ex omniū arborū satorūq; florib⁹ cōfingūt: excepta rumice & cheopode. Her-
barū hæc genera. Falso excipit spartū. Quippe cū hispania multa in spartiāis mella
herbā eā sapiūt. Falso & oleas excipit arbitror. Quippe oliuæ p̄uētū pluria examina
gigni certū ē. Fructib⁹ nullis nocēt. Mortuis ne floribus qdē nō mō corporib⁹ isidūt. Ope-
rātur intra .lx. passus. Et subidē cōsūptis i pximo floribus p̄flocærones ad pabula ulterioia
mittunt. Noctū deprehensæ in expeditione excubant supinæ: ut alas rore protegant.

¶ De amatoribus earum. ¶ Ca. IX.

D E quis miretur amor earum captos Aristomachum solonenē duodec examina anis
nihil aliud egisse. Hyliscum uero thasium in desertis apert colentem Agrū cognō-
minatū: q; ambo scripsere de iis. ¶ Ratio operis. ¶ Ca. X.

R ATIO operis interdu statio ad portas more castrorū. Noctū quies in matutinum do-
neq; una excētet omnes gemino aut triplici bombo: ut buccino aliquo. Tunc uni-
uerse prouolant: si dies mīstris futurus est. Prædiuinant enim uentos hymbresq; &
tunc se continent tētis. Itaq; temperie cæli: hanc enim inter præficia habent: cum agmē ad
opera processit: aliæ flores aggerunt pedibus: aliæ aquam ore gutasq; lanugine totius cor-
poris. Quarum adolefcentiores ad opera exeunt: & supradicta conuehūt. Seniores itus ope-
rantur. Quæ flores comportant prioribus pedibus femōia onerant: pp id natura scabra: pe-
des & flores rostro: totæq; onustæ remeāt sarcina pādātæ. Excipiūt eas ternæ: quatermæ: exo-
nerant. Sunt enim inter us quoq; officia diuīsa. Aliæ struunt. Aliæ poliunt. Aliæ surgunt.
Aliæ cibum compant ex eo quod allatum est. Neq; enim separatiū uestuntur: ne inæquali-
tas operis aut cibi fiat & temporis. Struunt: rursus ea orsa cōficant: ratione alui: textūq; uel
utq; ad sūma tecta deducunt: limitibus bins circa singulos actūs: ut alius intrent, aliis exeāt
Fauī superiore parte affixi: & paululum etiā lateribus simul hærent: & pendent unā. Alueū
non contingunt: nunc obliqui: nunc rotundi qualiter poscit alueus: aliquando & duorum
genium: cū duo examina cōcordibus populis dissimiles habuerit ritus. Ruētēs cærā: fultūit

pilarū istar iterius a solo fornicatis: ut sit additus ad sarciedū. Primi fere tres uersus inanes
 struuntur: ne promptum sit quod iuiter furantem. Nouissimi maxime ipletur melle: id eō
 aucto aluco fau eximuntur. Gerule secundos status captat. Si coriariur procella: appret
 hensis pedusculo lapillis se librant. Quidam in humeros eum imponi tradunt. Luxta uero
 terram uolantur in aduerso flatu uepribus heberato. Mira obseruatio operis. Cessantium
 inertiam notant: castigant: mox & puniunt morte. Mira munditia. Amoluntur oīa e medio
 nullaq; inter opera spurcitiā iacent. Quin & ex crementa operantiū intus ne longius rece
 dant unū congesta in locū turbidis diebus & operis ocio egerunt. Cū aduersperatit in als
 ueo strepunt minus ac minus: donec una circūuolēt eodē quo excitauit bombo: ceu que
 tem capere ipeas. Et hoc castrorū more. Tunc repente oēs conticescunt. Domos priuū ple
 beis exadificant: deinde regibus.

De fucis. Ca. XII.

Sperantur largior prouetus: adiciuntur cū tberma & fucis. Hæc celarū minime
 sed ipsi maiores apibus. Sunt autē fuci sine aculeo uelut imperfecta apes: nouissi
 meq; a fessis & iam emeritis inchoatæ: fetotinus fortis & quasi seruitia uerarū apū.
 Quāobrem ipeat iis: primosq; in opera expellunt: tardates sinæ clāmentia puniūt. Neq; in
 opere tantū: sed in foetu adiuantur eas multū ad calorē conferētē turba. Certe quo maior
 corū fuerit multitudo: eo maior fiet examinū prouetus: cum mella ceperint maturescere:
 abigit eos. Multæ singulos aggressæ trucidant. Nec id genus nisi uere cōspicitur. Fucus
 ademptis alis in aluceis reiectus ipse cæteris admittit. Regias ipeatoribus futuris in unā par
 te aluci extruūt amplas: magnificas separatas: tuberculo eminentes. Quod si exprimat ur
 nō gignuntur soboles. Sexangulæ oēs cellæ: a singulorū ex pedū opere. Nihil horum itas
 turo tēpore: sed rapiūt diebus serenis unia. Et melle uno altero ue ad sūmum die cellas
 replent.

Quæ natura mellis. Ca. XIII.

Enit hoc ex aere: & maxime syderū exortu: præcipueq; in ipso syrio explendēre fit:
 nec oīno prius uergiliarū exortu sub lucanis rēporibus. Itaq; cū prima aurora folia
 arborū melle roseida inueniuntur. At si qui matutino sub diuo fure: unctas liquo
 res uestes: capillūq; concremur sentiunt. Siue ille est cali sudor: siue quædam syderum fau
 lia: siue purgāns se aeris succus: siue aquæ est & purus ac liquidus & lux naturæ: qualis de
 fluit primo. Nūc uero & tāta cadēs altitudine multū: dū uenit sordescēs: & obuiō terræ ha
 litu infectus. Præterea a frōde ac pabulis potui: & in uterulo cōgestus apū. Ore enim iū
 munt. Ad hæc uucto florū corruptus & aluceis: mace ratur: torigq; mutatus. Magnā tamē ce
 lestis naturæ uoluptatē affert.

Quæ optima mella. Ca. XIII.

Bi optimus semper: ubi optimorū doliolis florū cōditur. Atticæ regionis hic & sicu
 læ hymeō & hybia ab locis: mox callinē insula. Est autē initio mel in aqua diluētū:
 & primis diebus feruet ut musta: se q; purgat. Vicesimo die crassefit. Mox obdici
 tur tenui mēbrana: qua feruoris ipsius spuma cōcrefcit. Sorbet optimū & minime fronde i
 festū e quærcus tiliz arādinū foliis.

Quæ genera mellis in singulis. Ca. XIII.

Vmna quidem bonitatis natio comitat (ut supradiximus) pluribus modis Aliubi enī
 faui cæra spectabiles gignūtur: ut in pelignis: sicilia. Aliubi mellis copia: ut in creta
 cypro africa. Aliubi magnitudine: ut in seprētrionalibus: uiso iam in germania octo
 pedum longitudinis fauo: in caua parte nigro. In quocunq; tamen tractu terna unū mellis
 genera. Vernū ex floribus cōstruētū fauo: quod ideo uocatur anthimū. Hoc quidā attine
 gi uerant: ut largo alimento ualida exeat soboles. Alii ex nullo minus apibus relinquunt:
 quoniam magna sequatur ubertas magnorū syderum exortu. Præterea solstitio cū thymis
 & uisa florere incipiunt præcipua cellarum materia. Est autem in eximendis fauis necessaria
 dispensatio: quoniam inopia cibi desperant: moriunturq; aut effugiunt. Contra copia igna
 uiam affert. Maciem melle nō rithace pascunt. Qui autem sunt diligentiores ex hac unde
 mia duodecim partem apibus relinquunt. Dieq; statuto inchoandi ut quadam lege natu
 re: si scire aut obseruare homines uelint: tricesimus ab educto examine: fereq; maio mense
 includitur hæc uindemia. Alterum genus est mellis æstiuū: quod ideo uocatur horūmū
 a tempestiuitate præcipua ipso syrio explendescētē post solstitium diebus. xxx. fere. Imme
 sa circa hoc subtilitas naturæ mortalibus patefacta est: nisi fraus hominum cuncta pernicē
 corrumpere. Namq; ab exortu syderis cuiuscunq; sed nobiliū maxime aut celestis arcus
 si non sequantur hymbres: sed ros tepescat solis radiis. Medicamenta non mella gignūtur

Iuuenē equalis turba comitatur. Reges plures incohantur nec defunt. Postea ex iis soboles cum adulta esse cœpit concordī suffragio defritimos necant: ne distrahant agmina. Duo autem genera eorum: melior niger uariūq; . Omnibus forma semper egregia: & duplo quā cæteris maior. Pêne breuiores: cura recta: ingressus celsior. In fronte macula quodam diamatæ candidior: Multum etiam nitore a uulgo differunt.

al nē defunt

Qua regiminis ratio.

Ca.

XVII.

Quærat nūc aliquis unus ne Hercules fuerit: & quod liber patris sepulchrum: & reliqua uetustatis sicut uerba? Ecce in re parua uilissq; nostris annexa cui? assidua copia est non constat inter auctores. Rex nullum ne solus habeat aculeum maiestate tantum armatus: dedit eum quidē natura: sed usum esse tantum negauerit. Illud constat imperatore aculeo non uti. Mira plebei: circa eum obedientia: cum procedit una est. Totum examen circa eum conglobatur: cingit: protegit: cerni non patitur. Reliquo reposito cum populus in labore est: ipse opera intus circuit similis exortanti: solus immunis. Circa eum satellites quidam lictoresq; assidua custodientes auctoritate: Procedit foras nō nisi migraturo examine. Id multo intelligitur ante aliquor diebus murmure intus strepete apertus indicio diem tempestiuum eligentium. Si quis alam ei detruncet: non fugiet examen. Cum processere se quæq; proximam illi cupit esse: & in officio conspicit gaudeat. Fessū humeris subleuant. Validiq; fatigatum ex toto portant. Si qua lassata deficit: aut forte abierat: odore prosequitur. Vbicunq; ille conseq̄it ibi cūctarum castra sunt. Tunc ostensa faciunt priuata ac publica uia dependente in domibus templis uel sæpe expiata magnis euentibus. Sedere in ore infantis Platonis: tunc etiam suauitatem illam prædulcis eloqui portendentes. Sedere in castris ducis Drusi imperatoris cum prosperissime pugnantum apud arbalonem est: haud quaq; perpetua aruspicum coniectura: qui dirum id ostentū existimant. Semper duce prehenso totum tenetur agmen. Amisso dilabitur: migrantq; ad alios. Esse utiq; sine rege non possunt. Inuitæ autem interimunt eos cum plures fuere: potius q̄ nascētium domos dirimunt. Si prouentus desperatur: tunc & fucos abigit. Quāq; de iis uideo dubitari: propriūq; iis genus esse aliquos existimare. Sicut furibus grandissimis inter illas: sed nigris: latæq; aluo. Ita appellatis quia furtim deuoret mella. Certū est ab apibus fucos interfici. Vtq; regem non habet. Sed quomodo sine aculeo nascatur in quæstione est. Humido uere melior foetus: siccio mel copiosius. Quod si defecet aliciuis aluei cibis: impetum in proximas faciūt rapinæ proposito. At ille contra dirigunt aciem: & si custos ad sit alterutra pars quam suis fauere sentit non appetit eum. Et alius quoq; sæpe dimicat causis easq; acies contrarias duo imperatores insti uunt. Maxima rixa & in conuendendis floribus exorta & suos quibusq; euocantibus. Quæ dimicatio iniectu pluribus aut fumo tota discutitur. Reconciliantur uero lacte uel aqua mulla.

Actus denique principis

al' lapidibus
al' prosequitur
qui perit lapidibus

Apes in ore platonis

de suis humeris

apibus

mulieris

De genere apū. & quæ inimica apibus.

Ca.

XVIII.

Apes sunt & rustica siluestrisq; horida aspectu: multo iracundiores: sed opere ac labore præstantes. Urbanarum duo genera. Optimæ breues: uariæq; & in rotunditatem compactiles. Deteriores longæ: & quibus similitudo uespærum: etiamnunc deterrimæ ex iis pilosæ. In ponto sunt quædam albæ: quæ bis in mense mella faciunt. Circa terram modonem autem fluuium duo genera. Aliarum que in arboribus mellificant. Aliarū quæ sub terra: triplici cætarum ordinæ uberrimè prouentus. Aculeum apibus natura dedit uentri conferunt: ad unum ictum hoc infixio. Quidam eas statim emouent. Aliqui non nisi in tantum adacto: ut intestinum sæpe assequatur. Sed fucos postea esse: nec mella facere uelut castratis uiribus. Pariterq; & nocere & prodesse de indefinere. Est in exēplis equos ab iis occisos. Odeat fœdos odores: procul fugiunt: sed & infectus. Itaq; unguenta redolentes infestant. Ipse plurimorum animalium iniuriis obnoxia. Impugnant eas nature eiusdem degeneres uespæ atq; crabrones: & eulicium genere qui uocantur muliones. Populantur hirundines & quædam alie auces: insidiantur aquatibus tanq;: quæ maxima earum est operatio: tum cum sobolem faciunt. Nec ex tantum quæ stagna riuosq; obfident: uerū & rubet ueniunt ulro: ad eperesq; floribus operas sufflant ab hoc spatio prouolant: cōfestinq; abripunt. Nec sentire ictus apū rânæ traduntur. Inimicæ & oues: difficile se e lanis earū explicantibus. Cancrorū etiā odore si quis iuxta coquat examinatur. Quin & morbos suapte natura sentiunt. Index eorum tristitia torpens. Et cum ante fores in teporem solis promo-

vespe troben
turre in prop' lagonia

al' m' r' r' r'
phomium

rabies que uenerat ad nos

respo' cannaq; ad nos

tis alia cibos ministrant. Cum defunctas progere. Funerantiumq; more comitantur exequias. Rege hac peste consumpto moeret plebes ignauo dolore. Non cibos conuehunt. No procedunt. Tristi tantum murmure glomerantur circa corpus eius. Subtrahitur itaq; de ducta multitudine: alias spectantes exanimeluctum non minuunt. Tunc quoq; ni subueniatur: fame moriuntur. Hylaritate igitur & nitore sanitas aestimatur.

De morbis apum. Ca. XIX.

Vnt & operis morbi cum fauos non explent: cleron uocant. Idem blaspignia si fuerint non peragant. Inimica & echo est resultanti sono: qui pauida alterno pulsata idu Inimica & nebula. Aranci quoq; uel maxime hostiles cum praualere ut intexant: enecant alueos. Papilio etiam ignauus & inhonoratus luminibus accensis aduolans pestifer: nec uno modo. Nam & ipse ceras depascitur: & relinquere ex crenatabus teredines gignantur. Filis etiam araneis quacuncq; inceserit alarum maxime lanugines obtexit. Nasuntur & in ipso ligno teredines quae ceras praecipuae appetunt. Insectae & auditas pastus nimia florum facietate: uerno maxime tempore aluo cita. Oleo quidem non apes tantum sed omnia insecta exanimantur: praecipue si capite uncto in sole ponantur. aliquando & ipsae contrahunt mortis sibi causas consentere eximi mella auidae uorates. Caetero preparaet: & quae alioquin prodigas atq; edaces: post secus ac pigras & ignauas perturbent. Nocent. & sua mella ipsis: illitaeq; ab aduersa parte moriuntur: tot casibus: tot casibus: & quota portione eorum: com memorata: tam munificum animal expositum est. Remedia dicemus suis locis. Nunc enim sermo natura est:

De continendis apibus: & quomodo reparentur. Ca. XX.

Audet plausu atq; tinnitu: aris: coque conuocantur. Quo manifestum est auditus quoq; in esse sensum. Effecto opere educto factu fundat: munere omni exercitatio nem tamen solennem habent. Spatianturq; in aperto & in alio datae gyrus uolatu editis tum de nu ad cibum redeunt. Vita eis longissima: ut prospere inimica: ac fortuita cedant: se premis annis uniuersa. Alueos nunq; ultra praeter annos durasse proditur. Sunt qui mortuas si intra tertium hyeme feruentur: deinde sole uerno torantur ac scilicet cinere toto die foueantur: puente reuiuiscere. In totum uero amissas repari uentibus bubulis recentibus cum fumo obfusps. Virgilius iucenorum corpore exanimato: sicut equorum uespas atq; crabrones: sicut aliorum scarabeos mutant: patura ex aliis quaedam in alia. Sed horu omnium coitus cernuntur: & tamen in factu eadem prope natura quae apibus.

De uespis & crabronibus. Ca. XXI.

Espae in sublimi eluro nidos faciunt & in iis caeras. Crabrones cauernis ac subterra. Et horu oium sex angulae cellae: & caetera aut cortice. Araneis foetus & ipse: inaequalis ut barbarus: alius euolar: alius infantia est: alius in uermiculo. Et autumno no inuenio oia ea. Plenilunio maxime crescut. Vespae quae ichneuiones uocantur: sunt autem minores q; aliae: unu genus ex araneis perimutu phalangiu appellatum: & in nidos suos ferunt. deinde illinunt. Et ex iis incubando suu genus procreat. Praeterea omnes carne uescuntur: coitra q; apes: quae nullu corpus attingunt. Sed uespae muscas grandiores uenatur & amputato iis capite reliquu corpus aufert. Crabronu siluestres in arborum cauernis degunt. Hyeme ut caetera insecta conduntur. Vita bimatu no transiit. Ictus eoru: auid temere sine febri no est. Auidores sunt tepouenis punetis interfici homine. Aliorum qui mitiores uidentur duo genera. Opifices minores corpore: qui moriuntur hyeme. Matres quae bienu durunt ii & clementes. Nidos uere faciunt fere quadrifores in quibus opifices generentur. Iis educatis alios deinde nidos maiores fingunt: in quibus matres futuras producant. Iam tunc opifices funguntur. Et his sunt sui fuci. Quidam opinantur omnibus his ad hymem decidere: re aculeos. Nec crabronum autem nec uesparu generi reges aut examina. Sed subinde renouatur multitudo sobole.

De bombycibus: & bombyli: & necydalo: & quis primus bombycinam uentem nouerit. Ca. XXII.

Vartum inter haec genus est bombicum in assiria proueniens magis quam supradicta. Nidos lurofungunt: salis specie: applicatos lapidi: tanta duritia: ut spiculis perforari uix possint. In iis & caeras largius quam apes faciunt: deinde maiorem uermiculum. Et alia horum origo. E grandiore uermiculo gemina protendens sui generis cornua. Ii crucae sunt. Fit deinde quod uocatur bombylis: ex ea ne cydalus. Ex hoc in

apertoria apid no cedunt
apilio
nasci phaltes al ipae
tu
aspes apes reparat
cabroneo calabron
e Gropen pceomes
Acena foeg et ipa
gnal et barbary ala
gat: alijs in yppha est
in hominipis
spe abne in uero
At muree
astimr ead laarce
ru sperco dubing
inbant aculeos
ion excrebunt
at muree
eura Ein rapp

progeat
li modypa
gma et m
gnae mouis
foen
gubio pene
cauere
Talcaant
alig mo
meer
Epiloge
Spant
le ricine
Ma
ura ad
faat pri
ha uenit
multigata
Calabron
Re ualy
in d fere
no fice
Hombes
Gayberia
inport

sex mēibus bōbices. Telas araneorū modo textūt ad uestē luxuriosā feminarū: quæ bōbicina appellatur. Prima eas retorqueti rursusq; texere inuenit in eō mulier Pamphile Platis filia non fāda fnda gloria excogitāta rationis: ut denūdet fōmū uestis bombicina.

De bombice coa.

Ca.

XXIII.

GT in cō. insula nasci tradūtur cupressi: terebinthi: fraxini. Quercus florem hymbribus decussum: terræ halitū animante. Fieri autē primo papillōnes pauos nudosq; Mox frigidū ipsatiē uillis inhorrescere: & ad uersus hymbē tunicas sibi instaurare densas pedum asperitate cadētē foliorū lanuginē in uellēra. Hanc ab his quoq; cōgi subigiq; unguū carminatione. Mox trahi inter ramos tenuari cō pedine Postea apprehēsam corpori inuolui nido uolubili. Tūc ab homine tolli: ficitilibusq; uasis tepore & fursurum esca nutriti. Atq; ita subnasci sui generis plumas quibus uestitus ad alia pēsa dimitti. Quæ uero capta sūt lanificia humore lesescēt: mox in fila tenuari iunceo fuso. Nec puduit has uestes etiā uiros leuitate usurperare propter onera æstiuā in tantum a locica gerenda discessere mores ut oneri sint etiā uestes. Assyria tamē bombice adhuc fōeminis cedimus.

De araneis & generatione eorum.

Ca.

XXIII.

ARaneorū his nō absurde iungat natura: digna uel præcipuæ admiratione. Plura autē horū sunt genera: nec dictū necessaria in tāta notitiā. Phalangia ex iis appellatur: quorū noxiū generis: corpus exiguum: uariū acuminatū ad sulam ingredientū. Altera eorum species nigri prioribus cruribus longissimis. Omnibus internodia tēna in cruribus luporum modo: Minimi non texunt. Maiores in terra cauernarum exigua uestibula præparant. Tertium eorumdem genus erudita operatione conspicuū. Oritur telas: anteq; operis materia uterus eius sufficit: siue ita corrupta alui natura statuto tepore ut Democrito placet siue est intus quedam lanigera fertilitas: tam moderato ungue: tam tēreti filo: & tam æquali deducit stamina: ipso se pondere usus. Texere a medio incipit circinato orbe subtegmina adnectens maculasq; paribus semper interuallis: sed subinde crescentib; ex angusto dilatans indissolubili nodo implicat. Quanta arte celant pedicas scutulo rete ad capiendas muscas circa grassantes: quam non ad hoc uidetur pertinere crebra tapexitas telæ: & quadam politura aris: ipsa per se tenas ratio textrina: quam laxus afflatus ad nō spūenda quæ ueniantur sinus: derelicto laxo præteriti summa parte: ut arbitrari liceat illa quæ difficile cernuntur: atq; ut in plagis lineæ offensæ præcipitantur in sinum. Specus ipse qua concameratæ architecturæ: & contra frigora quanto uillosior: quam remotus a medio aliquid agentis similis: inclusus uero sic ut si nec ne intus aliquis cerni non possit. Age firmitas quanta irruentibus uentis: qua puluerum mole degraueant. Latitudo telæ saepe inter duas arbores cum exerceret artem & discit texere. Longitudo filii a culmine: ac rursus a terra per illud ipsū uelut reciprocatio: subitq; pariter ac fila deducit. Cum uero captura incidit quā uigilans & paratus ad cursum. Licet extrema hæreat plaga semper in medium currit: ex quo sic maxime totum concutiendo implicet. Scissa protinus reficit ad polituram sarriens. Namq; & lacertarum catulos uenatur. Hos primum tela inuoluenes: & tunc deum labra utraq; moriū apprehendentes: amphitheatrali spectaculo cum contingit. Sunt & ex eo auguria. Quippe in eremento annium futuro telas suas altius tollunt. Ictū ferece nō nō texunt: nubilo texunt. Ideoq; multæ araneæ hymbrium signa sūt. Fōemina putat esse que textat: marem qui uenatur. Ita paria fieri merita. Coniugio aranei conueniunt clunibus. Pariunt uermiculos ouis similes. Nam nec differri horum genitura potest quoniam is sectorum uix ulla alia narratio est. pariunt autem: qua in tellas expansa: quia saliant: arque ita emittunt. Phalangius tantum in ipso specu incubat magno numero. Qui ut emerit matrem consumit: saepe & patrem est. Adiuuat enim incubare. Pariunt autem tricenōs. Cæteræ pauciores. Et incubant triduo. Consumantur aranei quater septenis diebus.

De scorpionibus.

Ca.

XXV.

Similiter iis & scorpiones terrestres uermiculos ouorū speciat pariūt: similiterq; petimūt. Pestis iportuna ueneni serpētū: nisi quod grauiore supplicio lento per triduum morte cōficiūt. Virginibus lætali sempiternū & fōeminis fere in totū. Viris aut in matutino exeūtē canis pulsū aliquo fortuito ictū ieiunū exerat uenenu. Semp cauda in ictu est nullorū momento meditari cessat: ne quādo desit occasione. Ferit obliq; ictu & inflexu. Venenū ah iis cādidum fundi Apolodoros auctor est in nouē genera descensit per colores

maxime superuacuos. quoniam non est scire quos minime exitiales prædixerit. Geminos quibusdam aculeos esse maresq; sæuissimos. nam coitum iis tribuit. Intelligi autem gracilitate & longitudine. Venenum oibus medio die cū incanduerit solis ardoribus. Itemq; cum sint in explebis potu. Cōstat & septena caude intermedia sæuiora esse. Pluribus eni lesa sunt. Hoc malum africa uolūte etiam austru faciūt: pādētibus brachia ut remigia subleuant. Appolodoros idem plane quibusdam in esse pēnas tradit. Sæpē sylli qui reliquarum uenena terrarum in uehētēs quæstus sui causa peregrinis malis implere uitalia. Hos quoq; importare conati sunt. Sed uicere intra siculi cæli regione nō potuerit. Visuntur tamē aliquando in italia: sed in oculi: multiq; aliis in locis: ut circa sarū in ægypto. Indycitha iterimūt etiam fues: alioquin uiuaciores cōtra uenena talia. Nigras quidem celerius si in aqua se amiserint. Homini icō putatur esse remedio ipsorū cinis potus in uino: aut oleo emersus. Magnam aduersitatē cum stellionibus putat esse: innocuos dūtaxat iis: qui & ipsi carē san guine lacertarū figura. Atq; scorpiones in totū nulli nocere: quibus nō sit sanguis. Quidā & ab ipsis fœtū deutorari arbitrant. Vnū mō reliqui solertissimū & qui se ipsius maris clu nib' imponēdo tut' & a morsu loco fiat. Hūc esse reliquorū ul torē: qui postremo genere cōficiat suphē: pariuntur aut undeni.

De stellionibus.

Ca.

XXVI.

C Hamaleonum stelliones quodam modo naturam habent: rore tātum uiuentes. præter q; arāneis: similis cicādis uita: quarum duo genera. Minores q; p̄næ proueniūt: quæ ue sunt mutæ & nouissime pereunt. Sunt autem multæ: sequēs est uolatura. Quæ canūt uocatur achæta: & quæ minores ex iis sūt tērtigometra. Sed ille magis canora. Mares cantāt in utroq; genere. Fœminæ silent. Gentes uelcūtur iis ad orientem: etiā partū opibus abundatibus. Anq; coitū mares præferūt: a coitu fœminas: ouis earum corruptis quæ sunt candida. Coitus supinis. Asperitas præcuta in dorso: quæ excuāt fœturæ locū in terra. Fit primo uermiculus. Dein ex eo quæ uocatur tērtigometra: cuius cortice rupto circa solstitia uolāte noscu semper. Primū nigra atq; durā. Vnum hoc ex his quæ uiuant & sine ore est. Pro eo quidam aculeatur linguis simile. Et hoc in pectore: quo rore labunt. Pectus ipsum fistulosum. Hōc canūt achæta ut diximus. De cætero in uētre nihil est. Excitata cū subuolatur: uentrem reddūt: quod solum argumētum est rore eadem ali. Iisdem solis nullū ad excrementa corporis foramen. Oculis tam hēbetes: ut si quis digitū contrahēs ac renitens iis appropinquet: transcant uelut folia. Quidam duo alia genera faciunt earum. Surculariam quæ sit grandior: frumētariam quæ alii auenariam uocat. Apparet enim simul cū frumentis arescentibus.

De cicadis.

Ca.

XXVII.

Cicada non nascuntur in raritate arborum. Idcirco non sunt cyrenis: circa oppidum nec in campis nec in frigidis aut umbrosis nemoribus. Est quædam & iis locorū differentia. In mlesia regione paucis sunt locis. Sed in cephalenia amnis quidam pænu riam earum & copiam dirimit. Ac in regio agro silent omnes. Ultra flumen in locis canunt Pennarum illis natura quæ apibus: sed pro corpore amplior.

De pennis insectorum: & scarabcis: & reliquis scarabeorum generis. Ca. XXVII. Insectorum quædam binas gerunt pennas: inuscæ: quædam quaternas ut apes. Mares habent ut cicada uolant. Quaternas habent quæ aculeis in aluo armantur. Nullum cui talium in ore: pluribus q; binis aduolat pennis. Illis enim ultionis cause datum: & his auditarius. Nullis eorum pennæ reuincunt auulsa. Nullum cui aculeus in aluo bipenne est. Quibusdam pennarum uita telæ crusta superuenit. ut scarabcis. Quorum tenuior fragiliorq; penna. iis negatus aculeus. Sed in quodam genere eorum grandi: cornu prælonga bifideis dentata forcipibus in cacumine: cum libuit ad morsum cœuntibus. Infantum remediis etiam ex ceruice suspenduntur. Lucanos uocat hos Nigidius. Aliud rursus eorum genus qui e fumo ingentis pilas aceri pedibus uoluntur: paruolq; in iis contra rigorem hyemis uermiculos fœtus sui indulātur. Volitant alii magno cum murmure aut mugitu. Alii focos & præa crebris forficibus excuāt nocturno stridore uocales. Lucent igni mō noctu laterū & cluniri colore lapyrides: nūc pēnarū hiatu resulgetes. nūc uero cōpressu obumbrata nō antematura pabula aut post detecta cōspiciunt. Econtrario tenebrarum alu næ blatæ uitam: lucemq; fugiunt in balneis maxime humido uapore prognata. Fodiūt ex eodem genere rutuli atq; prægrādes scarabei tellurem aridam: fauolq; paruæ & fistulosæ

al' inæfertit

hæret Muse / ad e Capore / Achæta / dicitur spon H aliquo / canit. aliquid in E

lome

Surcularie / fœminæ / Auicularie

mg agee / in drump

Scheræ / mla / waben / gen hoer / nern / Reprinbel

solari / uitari / fusteln / foramby / amperides / umaruogelem / latte Sibaben / reemes pilben

prigud / dpa / 724

nie / dimes / pauer

act. huo

al' uolan / iaria / scripion / a p̄m

Piangon / in p̄m

insecti / dem / in p̄m

ap̄e / acum / uicari / p̄m

ca. 2 / de / p̄m

in p̄m

hypod. a / h̄m / omnia / in uapp / p̄m

uociferio / in uap / thopast

nūc / p̄m / lahiz / de

deperit

rustici / col / p̄m

modo spogia medicato melle fingunt. In thracia partibus iuxta olympu locus est parvus in quo una hoc animal exanimatur: ob hoc catharolethrus appellatur. Penae infectis oibus sine scissura: nulli cauda nisi scorpionis. Hic eoru solus & brachia habet: & in cauda spiculu Reliquoru quibusda aculeus in ore ut asilo: siue tabanu dici placet. Item culicibus & quibusda muscis. Omnibus autē his in ore: & pro lingua sunt hi aculei. quibusda habet necq ad punctu: sed ad suctum: ut muscaru generi: in quo lingua euidentis situla est: nec sunt talibus dentes. Aliis cornicula ante oculos prenduntur ignauia ut papilioibus quada infecta carent penis: ut scolopeda. Insectoru pedes quibus sunt in obliquu mouetur. Quorunda extremi longiores foris curuantur ut locustis.

absitum op. thrac
(Ch) feno ab omib
spiculu
Amleu
Tabanu voga a c

in p...
con...

De locustis. Ca. XXXIX.

Hae pariant in terra dimisso spinæ caule oua cōdensa autumni tēpore. Ea durat hyme me sub terra. Subsequēti anno exitu ueris emittūt paruas nigrates & sine crurib? penisq? reptantes. Itaq? uernis aquis intereunt oua: sicco uere maior proeūctus. Alii duplicem earum fortum: gemiuq? exitum tradunt. Vergiliarum exortu parere: deinde ad canis ortū obire: & alias renasci. Quidā arcturi occasu renasci. Mori matres cum peperit certum est uermiculo statim circa fauces innascente qui eas strangulat. Eodem tēpore matres obeunt. Tam friuola ratione morientes serpentem (cum libuit) necant singula faucib? eius apprehensis mordicis. Nō nascūtur nisi in planis & rimosis locis in india tēpū pedū longitudinis esse tradunt: cruribus & femoribus ferrarum usum prābentes cum inaruerit. Est & alius earum obitus Gregarij sublatæ uento in maria aut stagna decidūt. Forte hoc casusq? euenit nō ut prisca exti nauere: mad: factis nocturno humore alibi idem quippe noctibus nō uolare eas propter frigora tradiderūt. Ignari etiam longinqua maria ab his transfari cōtinuata plurium dierum profectio. Quod maxime miremur famen quoq? quam ppter externa pabula petunt: sciunt imminere. Ac de arum ire pestis ea intelligitur. Nāq? & grandiores cernuntur & tanto uolant penarum stridore ut alie credantur: solems obubrēt: sollicitē suspectantibus populis ne suas operiāt terras. Sufficiunt quippe uires & tanq? parum sit maria transire: immensos permeāt tractus: diraq? messibus cōtegunt nubem: multa cōactu adurentes. Omnia uero morsu erodēt: & fores quoq? tectorum. Italiā ex africa magna cohorte infestat: saepe populo ad sybilina coacto remedia confugere inopia metui. In cyrenaica regione le x est ter anno debellandi eas. Primo oua obterendo: dein de foetum: postremo adultas. Desertoris pœna in eum qui cessauerit. Et in lenitō insula certa mensura p̄sumpta est: quam singuli enecatarum ad magistratus referēt. Graculos quoq? ob id colunt ad uerso uolatu occurrētēs earum exitio. Necari & insyria militan imperio coguntur. Tot orbis partibus uagatur id malū Parthis & hæ in cibo grata. Vox earum proficisci ab occipitio uidetur. Eo loco in cōmissura scapularum habere quasi dentes extimantur: eosq? inter se terēdo stridorem edere circa duo æquinoctia maxime: sicut cicade circa solstitium. Coitus locustarū qui & insectorū omnium quæ coeunt: marem portante foemina: in eum foeminarum ultimo caude reflexo tardo digressu. Minores autē in omni hoc genere foeminas mares.

et apud in p̄ca

femib?
popis p̄uicely

femio

in p̄cipue uisum

De formicis nostratibus. Ca. XXX.

Purime infectorum uermiculū gignūt. Nam & formicæ similes ouis. Vere & hæ ut apes cōmunicantes laborem. Sed apes utiles faciunt cibos. Hæ condunt. At si quis comparat onera corporibus earum: fateri nullis pōrtione uires esse maiores. Gerūt ea morsu: maiora a uersa postremis pedibus molliuū hūmeris obnixæ. Et iis reip̄to: memoria: cura: Semina arrosa cōdūt: neq? rursus in fruges exeat terra. Maiora ad introitum diuidunt. Madefacta hymbre proferunt: atq? siccant. Operantur & noctū plena luna Eadem inter lunio cessant: iam in opere qui labor? quæ sedulitas? Et quoniam ex diuerso cōuehunt altera alterius ignara: ut signa inuicem recognoscant. certi dies ad rācognitionē mutuā nundinis dātur. Quæ tūc earū cōcurfario? q̄ diligens? Cū obuuis quada colloccatio atq? p̄ccatio. Silices itinere earū attritos uidemus: & in opere semi tam factam: ne quis dubitet qualiter in re quid possit singulūq? sedulitas. Sepeliunt inter se uiuentiu solæ p̄ter hominē. Non sunt in sicilia p̄nata.

mely hūc d̄m̄it by
capitico am̄m̄is

prohib qui sedulo si
gimib sine hēbis

De indicis. Ca. XXXI.

Indicæ formicæ cornua erythris in æde herculis fixa miraculo fouere. Aurum ex ca uernis egerūt terra: in regione septentrionalium indorum: qui dardæ uocantur. Ipsis color fellū. Magnitudo ægypti luporū. Erutū hoc ab hiis tēpore hyberno idi fuerant astiuo feruore: cōditū: p̄pter uaporē in cuniculis formicis: quæ tamē odore sollicitatæ

in p̄cipue uisum

in p̄cipue uisum

museo p̄m̄m̄is

proulat crebroq; lacerat. quis praetelocibus camelis fugientes. Tanta pernicitas feritasq; e cum amore auri. De diuersitate insectorum. Ca. XXXIII.

Uta autē infecta & aliter nascunt. Atq; asilus in primis. Insidet ex rore hic raphani folio primo uere: & spissatus sole in magnitudine milii cogit. Inde orit uermiculus parius & triduo eruca: mox urica: quae adiectis diebus crescit imobilis duro cortice ad ra & cum mouet aranei. Hac eruca quae chrysalidē appellat: rupto deinde de cordice uolar papilio.

De animalibus in ligno & ex ligno nascentibus. Ca. XXXIII.

Quaedam ex lymbre generantur in terra: quaedam & in ligno. Nec enim & cossitantem in eo sed etiam tabani ex eo nascuntur: & alia ubiq; longior: est nimius: sic intra hominem tinea tricenarium pedum: aliquando & plirium humoritudo: iam in carne exammi uiuētū quoq; homi capillo. Qua fecidat & Sylla didator & Alman clarissimis graeciae poetis obiecit. Hoc quidem & aurs infestat. Phasianus uero interimit: nisi si puluerantes fest. Pilos habentiu asinu tantu imune hoc malo creditur: & oues: Gignuntur autem ex uestis genere: p̄cipue lanicio interēptarū a lupis ouiu. Aquas quoq; quaedam quibus lauamur fertiliores eius generis iuuenio apud auctores. Quippe cū & caere hoc gignat quod animaliu minimū existimatur. Alia iursus generantur foribus aridi soli: posteriorū crūrum lasciuia petaurū & auris. Alia puluere humido in cauernis uolucris.

De animali cui cibi exitus non est. Ca. XXXIII.

St animal eiusde temporis infixio semp sangui capite iuuenens: atq; ita intumescēs unū animaliu quod tibi nō sit exitus: cū nimia dehiscit facilitate alimēto ipso mories. Nunq̄ in iumentis gignitur: in bubus frequens: in canibus aliquādo in quibus oīa in ouib; & i capris hoc solū. Aequē est mira sanguinis & hirudinū generi in palustris aqua sitis. Namq; & hae toto capite condūctur. Est & uolucris canibus peculiare suum malum: aures maxime lacinans quae defendi morfu nō queat.

De tineis & culicibus & diuersitate earum. Ca. XXXV.

Item pulvis in lanis & ueste tineas creat: praecipue si arancae una includatur. Sicut enim & omne humorē absorbens arditatem ampliat. Hoc & in chartis nascitur. Est earum genus tunicas suas trahentiū quo coeleat. Sed harū pedes cernunt. Sporū hae expirat. Si acere uere faciūt chrysalidē. Picaridē culices caprificus generat. Cantbarides uermiculi sicorū & pyri & peuce: & cynanctae: & rosae. Venenum hoc reuuedia secū habet. Alae medētur quibus dempitis laetale est. Rursus alia genera culicū aescēs statū gignit. Quippe cum in niue candidi reperiant: & uerustiores uermiculi in media quidem altitudine rurili. Nam & ipsa nix uerustate & rubescit. Hiuti pilis: grandiores torpentesq;.

De pyrahi sine pyrausta. Ca. XXXVI.

Ignis aliqua & cōtrariū natura clemētum. Si quidē in cypri arariis fornacib; ex medio igni maioris muscē magnitudinis uolat penarū quadrupedes appellatur pyra: alia a quibusdā pyrausta. Quādiu est in igne uiuit. Cum equalit longiore paulo uolatu tunc moritur. Hypanis fluuuis in pōro circā solitariū deserat acinorū effigie tenues melibrans: quibus erūpit uolucris quadupes supradicta modo: nec ultra diē uiuit: unde he moro hio uocat. Reliquis talib; ab initio ad finē sepepariōni sunt numeri. Culici & uermiculo ter septeni. Corpus parietibus quater septeni. Mutationes & in alias figuras transitus tū mis aut quodrinis diebus. Caetera ex iis penata uero sene moriunt. Tabani quidem etiam caecitate. Muscis humore exammatis si cinere condantur redit uita.

Hyistoria naturae animalium per singula membra. Ca. XXXVII.

Tā nunc per singulas partes corporis praeter iam dicta membratim tractetur hystoria. Capur habent cuncta quae sanguine. In capite paucis animaliu nisi uolucris apices: diuersi quidē generis. Phocini plumarum serie medio: exuntē alio. Pauoni bus crinitis arbusculis. Symphalidæ cirro. Phasiane corniculis. Praeterea parco: atq; ab illo galerita appellata quondā. Postea gallico uocabulo etiā legioni nome dederat lauda. Diximus & cui plicatē cristam dederat natura per mediū caput a rostro residentē. Et fulicarū generi dedit cirros. Pico martio & gruibus ariae. Sed spectatissimū in igne gallinaece corpore cōserratū: nec carnē id esse: nec cartilaginė. nec callum iure dixerimus: uerū peculiare Draconū enim cristas qui uident nō reperit. Cornua multis quidē & aqnatiū & marinog & serpicium uariis data sunt modis. Sed quae iure cornua intelligant quadrupedi tantum

Hand herben
Sylla
Alman
peduati
Sylla
Alman
Tuspanis al

Armand

Armand

Armand

Armand

Cupidin anti
Xpnside
Vestipl
ruudlem
Vestipl
ruudlem
Dammper
puire
pica
Acopa
amty l
one boni
raue me
allri
hor alle
omig d
quy ar
ep in
Tabani

est. Nam & cantu mulcentur: & capiuntur attoniti sono. Quo nā modo audiant: mirū. Idem nec oīfactus uel igitia habent: cū officiant sagacissime. Penarorum in animalū buboni tantum & oīto plumæ uelut aures. Cæteris cauentia ad auditū Simili mō squamigeris atq; serpetibus. In equis & oīnīū iumentorū genere iudicia animi præferūt. Fessis marciā. Nūrantis pauidis. Subreptæ furentibus. Reiolūta ægris. Facies homini tantū: cæteris aut rostra. Frōs & alius. Sed homini tantum tristitiæ: hilaritatis: clāmētia: feueritatis index in assensu eius. Supercilia homini & paniter & alterne mobilia & in iis pars animi. Negamus an annuimus hæc maxime indicant. Fastus superbia alibi concepiaculum: sed hic eadem habet. In corde nascitur: hic subit: hic pendet. Nihil altius simul abruptiusq; inuenit i corpore ubi solitaria esset. Subiacent oculi pars corporis preciosissima: & qui lucis usu uitam distingunt a morte. Nō oībus animalū hi. Ostreis nulli: Quibusdā concharum dubii. Pectines enī siquis digytos aduersum hiantes eos moueat: contrahuntur ut uidentes. Et olentes fugiunt ad mota feramenta. Quadrupedū talpis uisus nō est. Oculorū effigies inest siquis præterā detra hat: membrana. Et inter aues ardeolarū generā: quos leucos uocat altero oculocarere tradūt. Optimi augurū cum ad austrū uolant septentrionē ue. Solui. n. pericula & metus narrant. Nigridius nec locustis nec cicadis esse dicit. Cochleis oculorum uicem cornicula bina præsentat: adimplent. Nec limbricis ulli sunt: uermiū ue generi. Oculi homini tantum diuerso colore: cæteris in suo cuiq; generi similes. Et equorū quibusdā glauci: sed in homine numero sissime diuersi: atq; differentia: grandiores: modici: parui: prominentes: quos ebriores putant. Conditū quos clarissime cernere: sicut in colore caprinos. Præterea alii cōtūtur longinqua. Alii nisi prope admota non cernunt. Multorum uisus fulgore solis cōstat núbilo die nō cernētium: nec post occasum. Alii interdiū hebetiores noctū præter cæteros cernunt. De geminis pupillis aut quibus noxiū uisus essent satis diximus. Oreis intenebris clariore ferunt. Tyberio Cæsari ipsi aliā q̄ genitorū mortalū fuisse naturam: ut expergefata uis noctū paulisper haud alio mō quā luce clara contueretur oīnia: paulatim tenebris sese obducenibus. Diuo Augusto equorum modo glauci fueret: supraq; hominē albicantis magnitudinis. Quā ob eam diligētius spectari eos iracunde ferebat. Claudio Cæsari ab angulis candore carnosio: sanguineiq; uenis subinde suffusi. Caio principi rigetes. Neroni milium cōiūctæ ad prope admota hebetes. Viginti gladiatorū paria in Caii principis ludo fueret: in iis duo oīnīo qui contra cōminationem aliquā non conuissent: & ob id inuicti. Tāta hoc difficultatis ē homini. Plerisq; uero naturale: ut nistare nō cessent: quos pauidiores accipimus. Oculos unicoloros nulli cum candore omnibus mediufculo id ē moderatio: nis: clementia: misericordia: odii: amoris: tristitia: letitia. Contuitu quoq; multiformes: truces: torui: flagrantes: graues: tranuersi: limi: summissi: blandi. Profecto in oculis animus inhabitat. Ardentes: incenduntur: humectant: cohibent. Hinc illa misericordia: lachryma. Hos cum oculularum animum ipsum uidemur attingere. Hinc fletus & rigantes ora riuul. Quis ille humor est indolore tam fecundus & paratus? Aut ubi reliquo tempore? Animo autē uidemus. Animo cernimus. Oculi ceu uasa quædam: uisibilem eius partem accipiunt atq; transmittunt. Sic magna cogitatio obcaet abducto intus uisu. Sic in morbo cōitali aperti nihil cernunt animo caligante. Quin & patentibus dormiunt lepores: multiq; hominum quos corybantianī græci dicunt. Tenuibus multiq; membranis epos natura cōposuit: callolis contra frigora caloresq; in extremo tunicis: quas subinde purificanti lachrimationū salinis: lubricos propter incuriantia & mobiles. Media eorum cornea fenestruit pupilla cuius angustia non sinunt uagari in certam aciem: & uelut canali dirigunt: obiecti quicquid facie declinant. Aliis nigra: aliis atra: aliis ruffa: aliis glauci coloris orbibus circundatis: ut abili mixtura accipiatur circuniecto cādore lux: & temperato repercussu non obstrapat: adeoq; uis absoluta uis speculi: ut tam parua illa pupilla totam imaginem reddat hominis. Ea causa est ut plerūq; alitum e. manibus hominum oculos potissimum appetant: q; effigie suam in iis cernentes uelut ad cognata desideria sua tendunt. Verērina tantum quædā ad incrementa luxæ morbos sentiunt. Sed homo solus emisso homore cæcitate liberatur. Post uicissimum annum multis restitutus est uisus. Quibusdā statim nascenibus negatus nullo uicilore uitio. Multis repente ablati similitudo nulla præcedente iniuria. Venā ab iis per tingere ad cerebrum peritissimi auctores tradūt Ego ad stomachum crediderim. Certe nul

tu oīno
audirent
p

e Oculis

Cæso
impatori cōtōp

Ardent al

q. fluentes
infantū est

ut dicit ad ingreditur
est color oīno nigro

ut auis
a. & p. b.

l. i. o. fen su
p

quā uis
p. i. m. m. i.

q. p. d. u. d. p.

q. d. l. o. u. e. t.

q. u. i. n. i. t.

u. h. y. r. e. p. t.

u. i. n. i. t.

z. f. l. q. u. o. p.

u. i. n. i. t.

u. i. n. i. t.

u. i. n. i. t.

u. i. n. i. t.

u. i. n. i. t.

u. i. n. i. t.

u. i. n. i. t.

u. i. n. i. t.

u. i. n. i. t.

u. i. n. i. t.

u. i. n. i. t.

u. i. n. i. t.

li sine redundatione eius erit ut oculus mortientibus illos operiri: rursusq; in rogo patefa-
 cere quiritum magno ritu sacratum est. Ita more condito ut neq; ab homine superum eos
 spectari fas est: & caelo non ostendi nefas. Vni animalium homini deprauatur. Vnde cogno-
 mina Strabonum & Petorum Abi isdem qui altero lumine orbi nascerentur coclices uoca-
 tur. Quis parui utriusq; oculi lucini in iurae cognome habuere. Nocturnorum animalium
 ueluti felium in tenebris fulgent radiantq; oculi: ut contueri non sit. Et caprae lupos sple-
 dent: lucemq; iaculantur. Vitulo marino & hyena in mille colores transeunt subinde. Qui
 & in tenebris multorum piscium refugit sicut arido robustiq; caudices uetustate putrescunt.
 Non coniuere diximus quae non obliquis oculis sed circumacta capite cerneret. Chamaleo-
 nis oculos circumagi toros tradunt. Cancris in obliquum aspiciunt. Crusta fragili inclusis tri-
 gentes. Locustis squillisque magna ex parte sub eodem munimentum praeduri eminent. Quo-
 rum duri sunt minus cerunt: quorum humidi. Serpentium catulis & hirudinum pullis si-
 quis eruat: renasci tradunt. Insectorum omnium & quibus testacea operimenta oculi mos-
 uentur: sicut quadrupedum aures quibus fragilia operimenta: nis oculi duri. Omnia talia
 & pisces & insecta non habent genas: nec integunt oculos. omnibus membrana utri modo-
 translucentia optenditur. Palpebra ingenis homini utriusq;. Mulieribus etiam infecta: quot-
 tidiani tanta est decoris affectatio: ut tingantur oculi quoque. Alia de causis hoc natura dede-
 rat ceu uallum quoddam uisus & prominens munimentum circa occurstantia animalia: ut
 alia fortuorum incidentia. Desuere eas haud in merito uenere abundantibus tradit. Ex cae-
 teris nulli sunt: nisi quibus & in reliquo corpore pili. Sed quadrupedi in superioribus tantum
 genae. Volucris in inferiore. Et quibus molle tergus ut serpentibus. Et quadrupedibus
 quae oua pariunt ut laeata. Seruatiocamelus alitum sola ut homo utriusq; palpebras habet.
 Nec genae quidem omnibus: ideo neq; nictationes iis quae animal generant. Grauiore ali-
 tum inferiore gena coniuert. Eadem nictantur ab angulis membrana obeunt Columbae &
 similia: utraq; coniuert. Et quadrupedes quae oua pariunt ut testudines: crocodili inferior-
 re tantum sine ulla nictatione: propter praeduros oculos. Extremum ambitum genae superio-
 ris antiqui cilium uocauerunt: unde & supercilia. Hoc uulnere aliquo diductum non coale-
 scit. In paucis humani corporis membris. Infra oculos mala homini tantum quas prisci ge-
 nas uocabant. xii. tabularum interdito radii a foeminae car uerantes. Pudoris haec sedes. Ibi
 maxime ostendit ur rubor. Infra eas hylaritates subdola irrationisq; indicantes buccae.
 Et aliorum homini tantum: quae noui mores subdola irratione dicauerit nasus. Non alii animalium
 nares eminent. A uibus: serpentibus: piscibus: foramina tantum ad olfactum sine naribus. Et hic
 cognomina siniorum filonum. Septimo mense genitis sexagnumero foramina aurium & narium
 defuere. Labra quibus brochi labeones dicti. Et os probum durius ue animal generantibus
 Pro iis cornea & acuta uolucris rostra. Eadem rapto uiuentibus adunca. Collectio recta.
 Harbas ruentibus limuq; redunca ut suum generi: Lata in usum iumentis uice manus ad
 colligenda pabula. Ora apertiora lanaria uiuentibus. Mentum nulli praeter hominem: nec
 mala: Maxillas crocodilus tantum superiores mouet. Terrestres quadrupedes eodem quo-
 caetera more: praeterq; in obliquum. Dentium tria genera. Serrati: aut cotinui: aut exerti ser-
 rati pectinatim coentes: ne contrario occurru atterantur: ut serpentibus: piscibus: caibus. Co-
 tinui ut homini: equo. Exerti apro: hippopotamo: elephanto. Continuosum qui digerunt
 cibum lati & acuti. Qui conficiuntur duplices. Qui discriminant eos canini appellantur. Hi
 sunt serratis longissimi. Continui autem utraq; parte oris sunt ut equo: Aut superiore pri-
 mores non sunt ut bubus ouibus: omnibusq; quae ruminant. Caprae superiores non sunt: pra-
 ter primores geminos. Nulli exerti quibus serrati. Raro foeminae & tamen sine usu. Itaque
 cum apri percitant: foeminae sues mordent. Nulli cui cornua exerta: sed omnes nisi concha
 ui. Caeteris dentes solidi. Piscium omnibus serrati: praeter scaurum. Hi uic uni aquatiliam pla-
 ni. Caetero multis eorum in lingua & toto ore ut turbata uulnereum molliant: quae attritu
 subfugere non queunt. Multis & in plaro: atque etiam in cauda. Praeterea i os uergentes ne-
 excidant cibi nullum habentibus retinendi ampiculum. Similes aspidi & serpentiibus: sed duo
 in superna parte dextra leuagae longissimi tenui fistula perforati: ut scorpionum aculei ues-
 nenum infundentes: non aliud hoc esse qd fel serpentium. Et inde uenis lab spina ad os per-
 uenire: & has per uentem descendere diligentissimi auctores scribunt. Quidam unum esse
 em: & quia sit ad uncus: resupinari cum mormorderit. Aliqui tunc decidit cum rursusq; res-

alio ab uno om
 quibus oculis habet
 quibus oculis habet
 Strabo Strabonem
 peras liberat
 Lurim Timotheo
 multis gerentes
 Quod oculis noet
 Quadrupedib
 malis sub ope
 sum das oceda
 subduci Superulm
 Aucto
 Consi fieri foramen
 Solida
 Quibus genas ne
 dum & loco rati
 tabularum erat
 Chylone super ope
 primum elu super ope
 Scopi labium habet
 labea primum
 Sinus emulso
 Sicut mit grosser au
 Proneb
 Proneb
 Serrian
 Dentium aliq
 Exertu
 Thule
 Sph
 omibz
 in uenit ab un

alio
 quibus oculis habet
 quibus oculis habet

ndiano

malis
 Gens

Narib

chylone
 primum
 bionibz

adunca

remediū egepe

et illis quibus p̄ca est p̄p̄tatio lary p̄p̄tatio

cyanocephalo

in

quid

et Anarostoma

Calamatus v̄p̄ d̄no

3000 p̄p̄t ad em 3

flca

h̄m̄q̄ b̄nd̄ f̄re

Ymiris

Vicibus

Looos

Maris

et m̄l̄os p̄p̄t̄s

et p̄p̄t̄s d̄no 10

h̄m̄q̄ p̄p̄t̄s

et p̄p̄t̄s p̄p̄t̄s

et p̄p̄t̄s p̄p̄t̄s

et p̄p̄t̄s p̄p̄t̄s

et p̄p̄t̄s p̄p̄t̄s

et p̄p̄t̄s p̄p̄t̄s

et p̄p̄t̄s p̄p̄t̄s

et p̄p̄t̄s p̄p̄t̄s

et p̄p̄t̄s p̄p̄t̄s

et p̄p̄t̄s p̄p̄t̄s

et p̄p̄t̄s p̄p̄t̄s

et p̄p̄t̄s p̄p̄t̄s

et p̄p̄t̄s p̄p̄t̄s

et p̄p̄t̄s p̄p̄t̄s

et p̄p̄t̄s p̄p̄t̄s

et p̄p̄t̄s p̄p̄t̄s

et p̄p̄t̄s p̄p̄t̄s

et p̄p̄t̄s p̄p̄t̄s

et p̄p̄t̄s p̄p̄t̄s

et p̄p̄t̄s p̄p̄t̄s

et p̄p̄t̄s p̄p̄t̄s

et p̄p̄t̄s p̄p̄t̄s

et p̄p̄t̄s p̄p̄t̄s

uocatur magicis narrati artibus capiuntur: Et i iuuercarū secūdo ventre pilā rotunditate nigri cans topus: nullo pondere: singularē ut putant remediū ægre parietibus: si tellurē nō attingit. Ventriculi atq; intestina pigui ac tenui omento integuntur: præterquā oua gignētibul. Huic adnētur lyen i sinistra parte aduersū iecur cū quo locū aliquando permutat sed prodigiōse. Quidā eū putant in esse oua parietibus. Itē serpētibus admodū exiguū. Ita certe apparet in testudine: & crocodilo: & lacertis: & ranis. Cynocephalo aui nō esse constat neq; ius quæ careant sanguine. Peculāre curfus impedimētū aliquādo in eo. Quā ob rē inuiritur curiosior laboratibus. Et per uulnus etiā exēpto uiuere animalia tradūt. Sunt qui putent adimi risū sumul homini. Interperatūq; ioci costare lyeins magnitudie. Asia regio sep sis appellatur in qua minimos esse pecori tradūt: & inde ad lyenē iuenta remedia At id bri leto & tharē quaterni renes ceruis. Cōtra pēnatis squamosiq; nulli. Cætero sumis adhæ rent lumbis. Dexter omnibus est lator: & minus pinguis: ficiōr; Vtrinq; autē in pinguiū do e medio exiit: præter quā in uicūlo marino. Animalia in renibus pinguiissima. Oues quib; lœtaliter circum eos concrēto pingui aliquādo in eis inueniuntur lapilli. Renes habent omnia quadrupedum quæ animal generant. Oua parientiū testudo sola: quæ & alia omnia uiscera. Sed homo bubulis similes uelut e multis renibus cōpositos: Pectus hoc est ossa præ cordis & utalibus uatura circū dedit. At uenū i quē necesse erat in cre scere ademit. Nulli animalū circa uentrē ossa. Pectus homini rātū latū. reliquis carinatū: uolucris magnis: & inter eas aquaticis maxie. Costæ homini rātū os bonæ: i subis denā: cornigeris tredecim: serpentibus triginta. Infra aliuū est a priore parte uesica: quæ nulli oua gignēcium præter testudinem. Nulli nisi sanguineū pulmonē habenti. Nulli pedibus carentiū. Inter eam & aliuū arteriæ ad pubē tendentes: quæ illa appellatur. In uesica lupi lapillus qui syrites appellatur. Sed hominū quibusdā diro cruciati ubi nascentes calculi: & setarū capillamēta. Vesica membrana est: q̄ uulnerata cicatrice nō solidescit: neq; q̄ cerebrū aut cor i uoluit. Plura enī membranarū genera. fœminis eadē oia: præter quā uesicæ iunctus: utriculus unde dicitur ues: quod alio nomine locos appellat. Hoc in reliquis animalibus uulū. Hæc uipere & i tra se parietibus duplex Oua generantiū adnexa p̄ cordis. Et i muliere gemios sinus ab utraq; parte laterū habet. Funebis quōties uersa spiritum inclēdit. Boves grauidas negāt præterq; dextero uolūa sinu ferre: etiā cū geminos ferant. Vulu enectō partu melior quæ edito. Eiectiū uocatur illa. Hæc porcariā. Primiparæ suis optima. Contra effectis a partu præterq; eodē die suis occise liuida ac macra. Nec nouellarum suū præterq; primi pararū probantur: poriusq; ueterū: nedū effētarū: & bidū ante partum aut post partū: aut quo eiecerit die. Proxima eiectiæ est occisæ uno die post partū. Huius & sumē optimū: si modo factus non hauserit. Eiectiæ tererrimū. Antiqui abdomen uocabant: p̄ uulq; calleret id scientes occide re nō affueri. Cornigera una parte dentata & quæ in pedibus calos habent sauo piguescūt. Bisfula scissis ue in digyos pedibus & nō cornigera adipē. Concrētus hic & cū refinxit fragilis semperq; in sine carnis. Contra pingue inter carnē cutemq; succū liquidū. Quædam nō pinguescūt: ut lepus: perdix. Steriliora cuncta pinguiā & in maribus & in fœminis. Senescunt celerius præpinguia. Omnibus animalibus est quodā in oculis pingue. A deps cūctis sine sensu: qui nec arterias habet nec uenas. Plerisq; animalū est pinguedo sine sensu: quā ob causā sues spirantes. a muribus tradunt rosas. Quin & L. Apronii cōsularis uiri filio de tractos adipēs: leuatq; corpus immobili onere. Et medulla ex eodē uidetur esse a iuuetā ru bens: & senēta abefcēs. Nō nisi cauis hæc ossibus Nec cruribus iumētorū aut canū. Quæ fracta nō feruminatur: quod defluere euenit medulla. Est autē pinguis iis: quibus adeps. Seuofa cornigeris. Nervosa & in spina tantū dorsi ossa nō habentibus ut pisciū generi. Vri tis nulla. Leoni in femorū & brachiorū ossibus paucibus exigua admodū. Cæteris enim est tanta duritia: ut ignis elidatur uelut e silice. Iis dura quæ nō pinguescunt. A sinorū ad tu bas canora. Delphinis ossa non spinæ. Animal enim paritū. Serpētibus spinæ. Aquatiliū mollibus nulla. Sed corpus circūq; carnis uinētum: ut sepis atq; lolligini. Et insectis negatur: quæ esse ulla. Cartilaginea animalium aquatiliū habent medullā in spina. Vituli ma xini cartilagineum: non ossal: itēm omnīū auriculæ ac nares quo modicū emittent flexili mol licia naturæ prouidentia: ne frangerentur. Cartilago rupta non solidescit. Nec præcisa ossa recrescunt: præterq; ueterinis ab ungula ad suffragina. Homo crescit in longitudinē ad an nos usq; ter septenos. Tum deinde ad plēnitudinē. Maxime autem pubescens nodū quē

epistola

rebus

percore

legira

percore

Aluere

uulua

uulua

uulua

uulua

uulua

uulua

uulua

uulua

uulua

uulua

uulua

uulua

uulua

uulua

uulua

uulua

uulua

uulua

uulua

uulua

uulua

uulua

uulua

uulua

uulua

uulua

uulua

dam soluere: & præcipue ægritudine sentitur. Nervi orso a corde: bubuloq; Et circūvoluti
 simili naturam & causam habent in omnibus lubricis applicati ossibus: nodisq; corporum
 qui uocantur articuli. Aliubi interuentu: aliubi ambitu: aliubi transitu ligantes. Hic tere
 res: illic lati: ut in unoquoq; poscit figuratio. Neq; ii solidantur incisi: mirumq; uulnerate
 sumus dolor: præfectis nullis. Sine neruis sunt quædam animalia: ut pisces: arterijs enim
 constant. Sed neq; eæ molli piscium generi. Vbi sunt nerui: interiores conducunt membra: u
 periores reuocant. Inter hos latent arteriæ: id est spiritus semitate. his innatant uenæ: id e
 sanguinis riuus. Arteriârū pulsus in cacumine: in maxime membrorum euidentis fere morborū
 i modulos certos legesq; metricas per ætates stabilis aut citatus aut tardus descriptus ab Er
 philo medicina uite miranda arte nimia propter subtilitatem desertus. Obseruatio tamen
 crebri aut languidi ictus gubernacula uite temperat. Arteriæ carent sensu nam & sangui
 ne. Nec omnes uitales continent spiritum: præcipisq; terpes ut tatum pars ea corporis. Aues
 nec uenas nec arterias habent. Item serpentes testudines: lacertæ minimūq; sanguinis. Venæ
 in præuenues postremo fibras subter totam cutem dispersæ: adeo in agustam subtilitatem
 tenuantur ut penetrare sanguis nō possit aliud ue quæ ex exilis humor ab illo qui cacumini
 bus inumeris sudor appellatur: in umbilico ut uenarum nodoso coitu.

De sanguine & quorum celerime siccetur: quorum non cœat: quorum grauis
 mus uel tenuissimus: quorum nullus. Ca. XXXVIII.

Sanguis quibus multis & pinguis iracunda. Maribus quam foeminis nigrior
 Et in iuuenta magis quã senio. Et inferiore parte pinguior. Magna & in eo uita
 litatis portio. Emissus spiritus trahit secum: & tamen tactu non sentit. Animalium
 fortiora quibus sanguis crassior. Sapietiora quibus tenuior. Timidi ora quibus
 minimus. At quibus nullus hebetia. Taurorum celerime coitq; atq; durefit: ideo pestifer
 potu maxime. Aprorum & ceruorum caprarumq; & bubalorum omnium non spissatur. Pi
 guissimus asinus. Homini tenuissimus. his quibus plus quaterni pedes nullus. Obesius minus
 copiosus: quoniam absuimitur pingui. Profluuium eius uni fit in naribus homini: aliis na
 re altera: aliis utraq;. Quibusdam per interna. Multis per ora statuto tempore: ut nuper
 Macro iuro prætorio: & omnibus annis. Volusio Saturnio urbis præfeco: qui nonagesi
 mum etiam excessit annuū. Solum hoc in corpore temporarium sentit incrementum. Siqui
 dem hostiæ abundantiorē fundunt: si prius bibere. Quæ animalium late recertis tempo
 ribus diximus non habent tunc sanguinem præter exiguas admodum circa corda guttas
 miro opere nature. Sicut & in homine: uim eius ad minima momenta mutari: non modo ta
 tum in ore suffusa materia uerum ad singulos animi habitus: pudore: ira: metu: palloribus
 pluribus modis: item ruboris alius enim iræ: & alius uerecundiæ. Nam & in metu refugere
 & nusquam esse certum est. Multisq; non transfluere trans fossas: quod homini tatum euenit.
 Nam quæ mutari diximus colorem: alienum accipiunt quodam repercussu. Homo solus
 in se mutat. Morbi omnes morque sanguinem absument.

An in sanguine principatus: & tergores: & pilis: & māmīs & uestitu. Ca. XXXIX.

Sunt qui subtilitatem animi cōstare non tenuitate sanguinis putent: sed cute: operi
 mentisq; corporum. Et tūc magis aut minus bruta esse: ut ostreas & testudines. Bouū
 tergoresq; sum obstat reuitati innati spiritus: nec purum loquidumq; transmit
 ti. Sic & in homie cum crassior callosior ue excludat cutis. Quæ uero ratio crocodilis si nō
 crassior sed duritiæ tergori tribuitur & solertia Hippopotami corii crassitudo talis: ut inde
 correntur esse. Et tamē est quædā ingenio medica dignicia. Elephatorū quoq; tergora ipe
 netrabilis setas habent: cum tamen omnium quadrupedum subtilitas animi præcipua per
 hibeatur illis. Ergo cutis ipsa sensu caret: maxime in capite. Vbi cuncta per se hac sine carne
 est uulnerata non coit: ut in bucca ciliog. Quæ animal parient pilos habent. Quæ oua
 pennas: aut squamas: aut corticem: aut testam: ut testudines: aut cutem puram ut ser
 pentes. Pennarum caulēs omnium auium præcisæ non crescunt: uulstæ autem renascū
 tur. Membranis uolant fragilibus insecta. Humentibus hirundines in mari. Siccis in
 ter tectā uespertilio. Horum quoq; alæ articulos habent. Pili a cute exeunt crassa hirs
 ti. Foeminis tenuiores. Equis in iuba largi. In armis leoni: Dalipodi & in buccis intus & in
 pedibus. Quæ utraq; Trogus & in lepore tradidit. Hoc exemplo libidinosiores hominum
 quoq; hirtos colligens. Viliosissimus animalium lepus: Pubescit homo solus. quod nisi con

libulo
 ut nudo
 al nudo

terex
 ene

uphily
 respiente

Calidus laudat
 Alacino iusto

de dng
 canis spiritus
 ha ben del Bee

al' ternet
 I quasi

de apt ph
 pms cinto
 mptiam
 emg pomat

gna aut
 dmpo fulgo

De Hec
 al' ay
 p' dnos
 a cecre

uine p
 uine p

torpef

Alquis
 p' sag

compar
 p' p' p' p'

u' p' p'
 u' p' p'

u' p'

testudo
 d' p' p'

u' p' p'

u' p' p'
 p' p' p'

u' p' p'

tingat sterilis in gignendo est. seu masculus seu foemina. Pili in homine partim simul par-
 tim postea gignuntur. Congeniti autem non desinant sicut nec foeminis magno opere. Inuic-
 te tamen quaedam desuuiio capitis inuadida: uelut languidiores cum mensuris cuius sterete-
 re. Quibusdam post genit. Viris sponte no gignuntur. Quadrupedibus pilum cadere atq;
 subnasci annu est. Viris crescunt maxime in capite: mox in barba. Recisi non ut herba ab cae-
 tera incisura augentur: sed ab radice exeunt. Crescunt & in quibusda morbis maxime tullis
 & in fenest. Defunctoru quoq; corporibus. Libidinis cogentis maturus desuuit. Ar na-
 ti celerius recrescunt. Quadrupedibus senectute crasselescut: lanax rarscut. Quadrupes
 dum dorfa pilosa: uentres glabri. Bosium coriis glutinu excoquitur: tauroruq; & id praci-
 pulu. Manas homo solus e maribus habet. Caetera animalia mamaru notas tantum. Sed ne
 foemina quidem in pectore nisi qua possunt partus suos attolere. Oua gignentium nulli
 nec lac nisi animal parienti. Volucrum uespertilio tantum. Fabulosum enim arbitror de stri-
 gibus ubera eas infantum la bris immulgere. Esse in maledictis iam antiquis strigem coue-
 nit: sed qua sit auium constare non arbitror.

Longenti
 postgenit
 sanguineo
 Tulle qd rusa
 esse
 casti non reacia
 hupse
 Caemenpedu
 Amalia
 quadrip
 Lamata
 sup h ad ubera
 d'ing
 Strigem Ein tent

Notabilia animalia quae manimis.

Ca.

XL.

A Simis a foetu dolent: ideo sexto mense arcent partus: cum equae anno prope toto pra-
 beant. Quibus solida ungula nec supra geminis partus. Haec omnia binas habent
 mammas: nec alibi quam in femoribus. Eode loco bisulca & cornigera. Boves qua-
 ternas. Oues caprae binas. Quae numeroso foecunda pariu: & quibus digiti in pedibus: haec
 plus habent toto uentre duplici ordine: ut suae. Generose duodenas. Vulgares binas minus.
 Similiter canes: Alia uentre medio quaternas ut pantherae. Alia binas ut leaenae. Elephas ta-
 tum sub armis duas: nec in pectore: sed citra in alis occultas. Nulla in femoribus digitos ha-
 bentium. Primi genit in quaq; parte suae primas premunt: Et si secae sunt faucibus proxi-
 ma: tamen suam nouit quisq; in foetu quo genitus est ordine: caq; alitur: nec alia. De tracto
 illa alumno suo sterile seculico: ac resilit. Vno uero ex omni turba relicto sola munifex qua
 genito fuerat attributa descendit. Virsa mammas quaternas gerunt. Delphini binas in inia
 aluo papillas tantum: nec euidentes: & paulo in obliquum porrectas. Neq; aliud animal in
 cursu lambitur. Et balenae uiculiq; manimis nutriuut foetus.

Solidiped
 Bipultra
 Dignata
 Augurae uulua
 Aphe

De lacte & unde cascus non fiat.

Ca.

XLI.

O Vlieri ante septimum mensem profusum lac inutile. Ab eo mense quod uitalis est
 partus salubre. Plerisq; autem totis manimis: atq; etiam in alarum sinus fluit. Camel
 li lac mulgetur: ne iterum grauescat: Suauissimum hoc existimatur ad unam mensu-
 ram tribus aequae additis. Bos ante partum non habet. Ex primo semper a partu colostru fi-
 unt: ni admisceatur aqua: in pumicis modum coeunt duritia. Asinae praegnantes continuo
 laescunt. Pullo earum ubi pingue pabulum biduo a partu maternum lac gustasse locale
 est. Genus mali uocatur colostratio. Cascus non fit ex utriq; dentatis, quoniam eorum lac
 non coit. Tenuissimum camelis: mox equabus. Crassissimum asinae ut coaguli uice utantur
 Conferre aliquid & candori in mulierum cute existimantur. Pompeia certe Domitii Nero-
 nis coniunx quingentas per omnia secula foetas trahens: balnearum etiam solio totum cor-
 pus illo lacte macerabat: extendi quoq; cuteim credens. Omnem autem igne spissatum hu-
 more seruasset. Bubulum caseo fertilius q; caprinum: ex eadem mensura pene altero tanto
 Quae plures quaternis mammas habent caseo inutilia: & meliora quae binas. Coagulum in
 utile leporis. Haedi laudatum. Praecipuum tamen dasipodis: quod & profuuiio alui mede-
 tur. Virius utriusq; dentatofum. Mirum barbaras gentes quae lacte uiuunt ignorare aut sp-
 nere casei tot saeculis doctum: densantes id alioquin in acorem iucundum. Et pingue buty-
 rum spuma: id est lactis concretus: q; quod serum uocatur. No omitrendu in eo olei uim
 esse: & barbaros omnes in fantesq; nostros ita ungi.

Mame non sicut
 a spiritus
 Cameli lac habent d
 ieris grauescat
 me in breui
 me in tenere
 Calopet pumice
 Anaha utrimq; do
 Luxus muliebri
 One aut lac uene si
 frigore sererat
 in duplo coag
 pumice coagulis re
 sat huius
 pty exu
 Arox Emstheopt

De diuersitate caseorum.

Ca.

XLII.

L Aus caseo romae: ubi otium getiu bona iudicant: cominus e puintis nemaufensi pa-
 cipua: lesure gabalicisq; pagis. Sed breuis ac musteo tantu comendatio. Duobus al-
 pes generib; pabula sua approbat. Dalmatiae doceatate miserit. Cetrinocae natu sicu
 Numerosior apenino ceban. Huc & liguria mittit ouiu maxie lactis. Auximatae ex umbria
 Mixtoq; etrunae atq; liguriae cofinio: lunsem magnitudine cofpicuu. Quippe & ad singu-
 la milia pondo pmitur. Proximu aut e urbi uestinum: crustuminumq; & e ceditio campo

Nonnaup ep.
 Anis Gabalitis par
 Cetrinocae
 Cetrinocae
 e rym
 a hura

nonnaup ep.

l'op phireo

lure ep ubere

al' receptu

4 qsmate

laudatissimum. Et captivum gregi sua laus est. In recenti maxime eam augente gratiam fumos: qualis in ipsa urbe conficitur: cunctis preferedis. Na galliaru sapor medicamenti vim optinet. Trans maria vero bithynius fere in gloria est. Inesse pabulis saleem etiam ubi non decur. Ita maxime iutelligitur omni in sale caseo senescente. Quales redire in mustumo saporem aces thymo maceratos certum est. Tradur. Soroastrem in desertis caseo uixisse annis. xx. ita temperato ut uetustatem non sentiret.

Differencia mebrorum hominis a ceteris animalibus. **Ca. XLIII.**
Errestrium fusa homo bipes. Vni iuguli: humeri. Ceteris armi. Vni ulna: Quibus animaliu manus sunt intus tantu carnosae: extra nervis & cutae constant. Digyti quibusdã in manibus senti. Cui Orati ex patricia gente filius duas ob id fedigytas appellatas accipi. Vulcatii fe digyti illustre in poetica. Hominis digyti articulos habet ternos. Polex binos: & digytus. aduersus uniuersis flectitur: per se uero in obliquu porrigitur: crassior ceteris. Huic minimus mensura par est. Duo reliqui sibi. Inter quos medius longissime protenditur. Quibus ex rapina uictus quadrupedu quindigyti in prioribus pedibus: reliquis quaterm. Leones: lupi: canes: & pauca in posterioribus quoq: quinos: ungues hnt: uero iuxta cruris articulu dependente. Reliqua qua sunt minora digytos quinos. Brachia nobis paria esse. Thrafit eni studioso in. C. Caesaris ludo notu est dexterã fuisse pteriorẽ. Animalium quaedam ut manibus utuntur prioru ministerio pedum: sed et qd ad os illis ad mouentia cibos ut sciuri.

De simiarum similitudine. **Ca. XLIII.**
Ami simiarum genera perfecta hominis simulatione cõtinet: facie: naribus: auribus: palpebris. Quae sola quadrupedu & inferoẽ habent genant iam mamas in pectore & brachia & crura in cõtrariu flexa: similiter in manibus ungues: digytos longiore qd medium. Pedibus paulum differut. Sunt eni ut manus pralongi: sed uestigium palme simile faciunt. Is quoq: polex & articuli ut homini. Et praeter genitale tantu. Et hoc in marib? Viscera etiã interioria oia ad exemplar.

De unguibus. **Ca. XLV.**
Ungues qui clausula neruorum summe existimantur omnibus iis quibus & digyti. Sed simie imbricati: hominibus lati: & defuncto crescunt. Rapacibus unci. Ceteris recti: ut canibus: praeter eum qui a crure perisq: dependent. Omni digytos habent: quae pedes excepto elephanto. Huic enim informes numero quidem quinq: sed indiuisi: ac leuiter discreti: unguisq: non unguibus similes: & pedes. maiores p: ores. In posterioribus articuli breues. Idem poplites intus flectit hominis modo. Cetera animalia in diuersum. Posterioribus articuli pedibus quam prioribus. Nam quae animala generant genua ante se flectunt: & suffraginum artus in aduersum. Homini genua & cubiti cõtraria. Item urfus & simiarum generi: ob id imitime pernicibus. Oua parentibus quadrupedu crocodilo. Lacertis priora genua post curuantur posteriora in priorem partem. Sunt autem crura his obliqua humani pollicis modo. Sic & multi pedibus: praeterq: nouissima salictibus. Aues & quadrupedes alas in priora curuant: suffragines in posteriora. Hominis genibus queda & religio inest obseruatione gentiu. Haec supplices attingunt. Ad haec manus tendunt. Haec ut aras adorant: fortassis quia inest iis uitalitas. Namq: in ipsa genu utriusq: cõmissura dextra leuag: a priore parte gemina quaedam buccarum inanitas est: qua p: ossa ceu uinculis spiritus fugit. Inest & in alijs partibus queda religio: sicut dextra osculis aures appetit. In fide porrigitur. Antiquis graecie in supplicando metu attingere mos erat. est in aure ima memorie locus que tangeres attestantur. Est post aure aequae dextra nemefios: quae dea latinu nome ne in capitolio quide inuenit: quo referimus tacto ore proximu a mimimo digyrum: ueniam sermonis a dijs exposcentes. Vanees in cruribus uiro tantu: mulierum. C. Marium qui septics consul fuit stantẽ sibi extrahi passum unu hominẽ. Oppius uictor est. Oia animalia a dextris partibus incedut: sinistris incubant. Reliqua ut libitu est gradiuntur. Leo tantu & camelus pedatim: hoc est ut sinister pes nobis transeat dextru. sed subsecquatur. Pedes homini maximi: feminis tenuiores. In omni genere sura homini tantu & crura carnosã. Reperit apud auctores in aegypto queda no habuisse suras. Vola hoi tantu exceptis quibusdã. Namq: & hinc cognomina inuenta Planci: Plauti: Scauri: Panse sicuti a cruribus Vari: Vatiẽ: Vatiẽ uicia. Et in quadrupedibus solidas habent unguulas: quae non sunt

Epitheta
in conspectu opti-
tota mentis
hypo. u. alia
ve gene
epith
dantor furti magis
ia illi in prorsus
idque in uentibus
geminat fieri

Thraci
claudere ab
amarum

Arcti
p intellige plectim
fiat in h. h. a
que pedes p. c.
u. u. h. u. u. u.

sal nouis
Impedia aialia
fulgias.

Epitheta
re u. u. u. u. u.
re u. u. u. u. u.
re u. u. u. u. u.

re u. u. u. u. u.
re u. u. u. u. u.
re u. u. u. u. u.

Sto. p. p.
calitate
humeri h.

Sto. p. p.
re u. u. u. u. u.

Sto. p. p.
re u. u. u. u. u.

Sto. p. p.
similitud.
nag

Sto. p. p.
re u. u. u. u. u.

Sto. p. p.
re u. u. u. u. u.

Sto. p. p.
re u. u. u. u. u.

Sto. p. p.
re u. u. u. u. u.

Sto. p. p.
re u. u. u. u. u.

Sto. p. p.
re u. u. u. u. u.

Sto. p. p.
re u. u. u. u. u.

Sto. p. p.
re u. u. u. u. u.

Sto. p. p.
re u. u. u. u. u.

cornigera. Igitur pro eis talum ungula est illis. Nec talos habet eadem. At quæ bifulca sunt habent idem digyros habentibus non sunt. Neq; prioribus pedibus omnino ulli. Carrello tali similes bubulis: sed minores paulo. Est enim bifulcum discrimine exiguo pessimum uestigio carnosum ut ursi. Qua de causa in longiore itinere sine calcitratio fatiscunt.

*pedes inuestigio sunt vestigio
apud in hylis
Carrello simi calcitratio*

De unguibus. *Ca.* XLVI.

Ungula ueterino tantu generi renascuntur. Sues in illyrico quibusdam locis solidas habent unguulas. Cornigera fere bifulca. Solida ungula & bicorne nullu. Vnicorne asinus tantu indicus. Vnicorne bifulcu orix. Tales asinus indicus unius solidi pedu habet. Na sues ex utroq; genere existimantur: ideo factus earu homine qui existimant habere facile conuerti. Lynx tantu digyros habentiu simile quidda talo habet. Leo etiamum tor suos. Talus aut rectus est in articulo pedis uentre emines: cœcau in uerebra ligatus.

*unal. Vnicorne
Bicorne
Lynx
Leo
pedes
tor suos
unal. gnuo*

De pedibus auium & unguibus. *Ca.* XLVII.

Alia digyrate: alie palmipedes: alie inter utruq; digitis diuisi adiecta latitudine. Sed oibus quaterm digyti: tres in superiore parte: unus in calce. Hic deest quibusda longa cruribus habetibus. hynx sola utrinq; binos habet. Eade linguam serpenitiu simile in magna longitudine porrigit. Circuagit collum in aduersum se. Ungues ei grandes ceu gracchulis. Auiu quibusda grauioribus in cruribus additi radii. Nulli uicos habentiu ungues longi pedes. Porrectis ad cauda ex cruribus uolat. Quibus breues contractis ad mediu. Qui negat uolucres ulla sine pedibus esse: cofirmat & apodas habere: & oten: & drepanin in eis: quæ rarissime apparer. Vise iam etiã serpentes asfernis pedibus.

*serpens
Aues
palmipede
serpente
pachy braxpen*

De pedibus insectorum a duobus ad centum. *Ca.* XLVIII.

Insectoru animaliu pedes primi logiores duos habentibus oculos ut subinde pedibus eos tergat: ceu notamus in muscis. Quæ ex iis nouissimos habet longos saliant ut locusta. Oibus aut eis feni pedes. Araneis quibusda prelogi accedat binii: inter nodia singulis terna. Otonos & marinis esse diximus polyptis: sepiis: lollyginibus: cancris: qui brachia in cotrariu mouet pedes in orbe aut in obliquu. idẽ soli animaliu rotudi. Cætera binos pedes duos habet cancri tantu quaternos. Quæ huc numeru pedum excessere terrestria ut pleriq; uermes: nõ infra duodenos habet: aliqua uero & ceteros. Numerus pedum impariu est. Solidi pedu crura statim iusta nascuntur mensura. Postea exporrigetia se uerius q; crescentia. itaq; in infantia scabur aures posterioribus: quod addita ætate non quebit. Quia largitudo superficie corporum solam ampliat. Hac de gusa inter initia pasci: nisi quæ missis genibus nõ possunt: nec usq; dum ceruix ad iusta incrementa perueniat.

crumoll

De pomilionibus & genitalibus. *Ca.* XLIX.

Pomilionu genus in omnibus animalibus est: atq; etiã inter uolucres. Genitalia maribus quibus essent retro satis diximus. Ossea sunt lupis: uulpibus mustellis: uiuerræ. Sunt eis etiam calculo humano remedia precipua. Viro quoq; simul ut expirauerit cornescere aiut. Camelino arcus intedere oriẽtis populi fidissima. Nec nõ in aliqua gentiu quoq; in iis discrimina. Et sacroru etiã citra perniciẽ amputatis matris deũ gallis. Cotra mulieru paucis pdigiola assimulatio sicut hermaphroditis utriusq; sexus. Quod et quadrupedum generi accidit Neronis principatu parum arbitrator. Ostendebat certe hermaphroditas subiugetis carpeto suo: equas in treuero gallia agro repertas: ceu plane uisenda res esset: principẽ terraru infidere portetis. Testes pecori armentorq; ad crura deciduis subibus adnexi. delphino prelogi: ultima coduntur aluo: & elephato occulti. Qui oua parientiũ lubis istus adheret: qualia occissima in uenere. Piscibus serpentibusq; nulli: sed eoru uicæ binæ ad genitalia a renibus uenæ. Buteo binibus terni. Homini tantu iniuria aut spote nature fragitur. Idq; tertiu ab hermaphroditis & spadonibus semiuiri genus habet. Mares in oi genere fortiores: præterq; in patheris & ursis.

*Castilla uicina
sunt mustelle & lupis
quod uicæ sunt
pado & zofelluor
amputantib*

*Apoc reuenerit
qui laudat 3to reuer*

De caudis. *Ca.* L.

Auda pter hominem ac simias oibus fere aialibus: & oua gignētibus p desiderio corporu. Nuda hircis & apri: setosa ut egs. Amputata lacertis & serpetibus renascuntur. Pisciu meat gubernaculi nõ regit. atq; etiã in dextra ac leua motæ ut remigio quoda impellit. Lacertis inueniunt & gemine. Boum caudis logissimas ca ilis: atq; in ima parte hirtus. Idem asinis: logior q; equis: sed setosus ueterinis Leonis in finia parte ut bubus & forici: & patheris nõ ite. Vlpibus & lupis uillosus ut ouibus: quippe pterior. Sues intorquent. Canu degeneres sub aliu reflectunt.

*Intero aut apri: p
no ut uisio: prelongi
remig. Caudis Dexte*

*Alia in cauda gignit
ut apri: & hircu*

De uocibus. *Ca.* LI.

*ueterin
uocibus
apud in hylis
examm*

*na
des*

poena est: ut neq[ue] ad ipsum quo uiuēt in uita iuraret. Parthorum populis hoc præcipua & a
 iuuenta propter indiscrētos cibos: namq[ue] & uino fœtēt ora numio. Sed sibi proceres ni de s[er]
 rur grano asyrii mali: cuius est suauitas præcipua in esculenta addito. Elephantorū aia fer
 pentes extrahit. Ceruorū itē urit. Diximus hominū genera qui uenena serpentium sua u
 e corporibus exigeret. Quin & subus: serpētēs in pabulo sunt: & aliis uenenū est. Quæ insa
 ta appellauimus oia olei aspersu necant. Vultures unguēto quidem fugant. Alia alios ap
 petunt odores. Scarabei rosam. Quosdā serpētēs scorpio occidit. Scythæ sagittarū unguent
 acie uiperina fanie & humano sanguine. Irremediabile id scelus. Mortē ilico affert leui ta
 stu. Quæ animalū ueneno pacerent diximus. Quædam innocua alioquin uenenatis pasci
 noxia fiunt & ipsa. Apros in paphilia & ciliacā montosis salamandra ab iis deuotata qua ede
 re moriunt. Nec enī est intellectus ullus in sapore uel odore. Est aqua uinūq[ue] interuenit. Sa
 lamandra ibi immorua: uel si oino biberit unde potet. Itē rana quā uocat rubeta: tantū insi
 diarū est uita. Vespæ serpētēs auidē uelcunt. Quo alimēto mortiferos iustus faciunt. Ideo
 q[ue] magna differentia est uictus: ut in tracta pisce uiuētium Theophrastus prodidit. Boves
 quoc[um]q[ue] pisce uesci: sed nō nisi uiuente. Homini cibus utilissimus simplex. Aceruatio saporū
 pestifera: & cōdinata perniciosiora. Difficiliter autē perficiuntur oia in cibus acria: nimia: &
 auidē hūsta: & æstate q̄ hyeme difficilior: & in senectā q̄ in iuuenta. Vomitiones homini ad
 hæc in remediū excogitate frigidiora corpora faciunt. Inimicæ oculis maxime auidē dētibus
 Somno cōcoquere corporulētia quā firmitati utilius ideo athletas athleta malūt cibos ambu
 latione perficere. Peruigilio quidē præcipue uincuntur cibi.

uia
cuprum

sal. ceruio
at hie ppyllio
Vultures inuigero
qui fugant: alios
appetunt odoreo

in quib;
hio 22
vntre har re
Cibus hominū pulcherr
qui fugant: alios
De omninoibus

De corporulētia augēda uel minuēda: & quæ gustu famē ac sitim sedēt. ¶ Ca. LIII. LIII.
 Vegescūt corpora dulcibus atq[ue] pinguib[us] & potu. Minuuntur siccis & aridis: ac si
 ti. Quædā animalia & pecudes quoc[um]q[ue] in africa quotū die bibunt. Homini non ante
 diem septimū letalis in ædia. Durasse & ultra undecimum pleroseq[ue]. Certū est ino
 ri esuriendi semper inexplebili auiditate, animalū ūni homini. Quædam rursus exiguo gu
 stu famen ac sitim sedant cōseruantq[ue] uires: ut butyrū: ut titipace, glycyrrizon. Perniciosiss
 simum autem & inordinatū uita quidem quod niuiū. Præcipue tamen corporū minuicq[ue] quod
 graue quolibet modo utilius. Verum ad reliqua naturæ transeamus.

(CAI PLINII SECVNDI NATVRALIS HYSTORIAE LIBER. XII. PROEMIVM.

NIMALIUM omnium quæ nosci potuere nature generatim mēbratimq[ue]
 ita se habēt. Restāt neq[ue] ipsa anima carentia quandoquidē nihil sine ea ui
 uit terra edita: at inde eruta dicantē ac nullum sileatur rerū naturæ op?
 Diu fuere occulta eius beneficia. Summūq[ue] munus homini datū arbores
 siluæq[ue] intelligebantur. Hinc primum alimentum. Harum fronde molli
 or specus: libro uestis. Etiamnū gentes sic degunt. Quo magis ac magis
 admittentis ab iis principiis cedi montes in marmora. Vettes a feribus peti
 Vnionem in rubri maris profundo. Smaragdum in ima tellure quarū. Ad hoc excogitata sūt
 aurium uulnēra. Nimirum quoniam parum est collo crinibusq[ue] gestari: nisi in foderētur eti
 am corpori. Quam obrem sequi par est ordinē uitæ & arbores ante alia dicere: ac motib[us] pri
 mordiam iungerē.

ingere

hæc & hie pice
quæ pulchra in
fugitatis uulgo si dē
dulce cadit sup holo

atq[ue] hie pice
ingere a p

Candorū agrū dicitur
tione & pium atq[ue] p
fouere mære uel arbor
admira subit
vntre b

De nauibus
erat

De arborum honore: & quando platanus primum in ita

Hæc sunt nomina: & de natura earum. ¶ Ca. I.
 Aere fuere numinū tēpla: prisco sep[er] ritu simplicia: rura etiā nūc deo præcellētem arbo
 rem. Dicāt. Nec magis auro fulgētia atq[ue] ebore simulacra quā lucos. Et in iis silen
 tia ipsa adoramus. Arborū genera numinibus suis dicata p[er]petuo: seruantur. Ve
 loui esculus. Apollini laurus. Minere olea. Veneri myrtus. Herculi populus. Quin & sil
 uanos Faunosq[ue] & deorum genera siluis ac sua numina tanq[ue] cælo attributa credimus. Ar
 botes postea gladioribus fruge succis hominē mitigauere. Ex iis recreās mēbra licet liquor
 uirelq[ue] potus uini: tor deniq[ue] sapores annui sp[er]e uenientes: & mensæ depugnet licet earū
 causa cum feris: & pasci naufragorum corporibus pisces expectantur etiamum tamen se
 cūde Mille præterea sunt usus earū sine quib[us] uita degi non possit. Arbore sulcamus maria
 tetrasq[ue] admouemus. Arbore ex ædificamus tecta. Ex arbore & simulacra numinum fuere

al simplia

Amore
in uigilant

cum auro & ebore prodendo. Non omittit id quod uicenos dentes elephatoru grades: quonia ita significauit: arthropis eade causa pendere solitos: tanta ebori auctoritas erat uicibus nostra trecentesimo decimo anno. Tunc eni auctor ille hystoria ea condidit. Thuris in italia. Quo magis miru est: quod eide credimus: qui padu amne no uidisse: namini ad id tepus alia graecia: aut sibi cognitu Aethiopiae forma ut diximus. Meroen usq inuper alata Neroni principi rara arbori hebenu. A meroe usq ad sycen sine iperri per nongera nonaginta sex mil. pas. nullaq alia nisi palmarum generis esse docuit. Ideo fortassis in tributoru auctoritate tertia res fuerit hebenus. Roma ca magnus Popeius in triumpho mitridatico ostendit. Accendi eam Fabianus negat. Viritur tamen odore iucundo. Duo genera eius. Raru id quod melius arboreu trunco enodi: materiae nigri splendoris: ac uel sine arte protinus iucundi. Alterum fruticosum cythi modo. & tota india dispersum est.

De spina & ficu indicis.

Ca.

V.

TBi & spina similis sed deprehensa uel lucernis igni protinus transiliete. Nuc eas expona quas mirata est Alexadri magui uictoria orbe eo patefacto. Ficus ibi exilia poma habet ipsa se temp ferens: uastis distuudis ramis. Quoru podera adeo in tertia. cur uantur: ut auuno spatio infingantur: no uaq sibi ppagine faciat circa parete in orbis: quoda opere topiano. Intra septe ea estiuat pastores. opaca pariter & munita uallo arboris. de cora specie subter inuicti proculue fornicato ambitu. Superiores eiusde rami in excelsum emicant: siluosa multitudin: uasto matris corpore: ut. lx. pas. pleraq orbe colligat. Umbr uero bina stadia opiant: Folioru latitudo pelta effigie amazonice habet. Ea causa fructu in reges crescere phibet. Rarusq est nec fabam agnitudin exceedes. Sed per folia solibus cotus pdulci sapore digno miraculo arboris gignit circa acufinem maxime autem.

De arbore pala: & arboribus indicis sine nominibus & ianiferis. **Ca.** VI. **V.** **A**ior alia poma & suauitate precellitior: quo sapientiores indoru uiuut. Folium alas auiu imitatur longitudine triu cubitoru: latitudine duu. fructu e cortice mittit admirabile succi dulcedine: ut uno quaternos saliet. arbori nomen pala: poma ariene. Plurima est in sidracis expeditionu. Alexadri termino. Est & alia similis hui: dulcior poma sed intancoru ualitudin infestata. Dixerat alexander ne qs agminis sui id pomu attingeret. Genera arboru macedones narrauer: ex maiore parte sine noibus. Est & terebinthu similis carera: poma amygdalisu minore ratu magnitudine: precipua suauitatis in bacris. Vt q hanc aliqui terebinthu esse pprii generis potiusq simile ei putauerut. Sed unde uertes lineas faciunt: foliis moro similis: calice bobicino. Rhodo serut ea in campis: nec est gratior uolarum prospectus. Oliua indiae sterilis: praterq oleastri fructu.

De piperis arboribus: & gariophylo: & aliis pluribus. **Ca.** VII. **V.** **P**Assim uero quae piper gignunt: iuniperis nostris similes: qq in sote caucasi solibus opposita gigni tantu eas aliqui tradidre. Semina a iunipero distant paruulis siliqs equales in passolis uidemus. Hae pnt usq dehiscentes: decerptae tostaeq sole faciut qd uocatur piper longum. Paulatim uero dehiscentes per maturitate ostendunt candidu piper quod deinde tostu solibus colore rugisq mutatur. Verum & iis sua iniuria est: atq caluitempore carbunculantur: fiuntq semina casta & inania: q uocant brechnasim: idoru uulgna significante abortum. Hoc ex omni genere asperim uelissimiq & pallidu. Gratius nigru: leniusq utroq candidu. No est huius arboris radix: ut aliqui existimauer: qua uocant singuierim: alii uero gingiberim quaquapore simit. Id enim in arabia atq troglodytica in uillis nascitur. Parue hae bae radice caedida. Celeriter ea carie sentit: quis in tanta amritudine. Preciu eius in libras sex. Piper longu facillime adulterat alexadrino sinapi. Emitur in libras. xxv. Alb. xvii. Nigr. xiiii. Vsum eius adeo placuisse miru est. In aliis quippe sua uitas coepit: in aliis species inuitatur. Huic nec poma nec bace commendatio est aliqua. Sola placere amaritudine: & hac in indos pert. Huic ille qui prius uicibus experit uoluit: aut cui in appetenda auiditate elurire no fuit satius? Vtrucq siluestre getibus suis est: & tamē pondere emic ut aurū uel argētū. Piperis arbore ia etiā habet italia maiorē myrto: nec absimile. Amaritudo grano eade quae piperi myrteo creditur esse. Deest tostā illā maturitas: ideoq & rugarū coloriq similitudo. Adulteratur iuniperi baccis mire uim trahentibus. In pōdere qdē multis modis. Et etiā tum in india piperis grani simile: quod uocat gariophylō granū dius fragiliusq. Tradūt in indico luco id gigni: Adueritur odoris grana. Fert & in spina

Herodotus ait qd palmam in india habet hanc dicit in sua editione hinc in rebus in charyngis & iudice

Abiropia at

poma et fici de

prospatime pagano radice

sapientiores p. Cymosophisue tale

fructus qd arboris est qd simile recte modo loquitur

poma

solibus silisque belluina Spreme

idmre qd uoluntate et melle qd uocatur melle melleum Caribmella

Simulac

mmiteo ueritudo

uicibus heben

causa in uicibus

uocatur piper longum

uocatur piper longum

piperis similitudinem: præcipua amaritudine foliis parvis defisque cypri modo: ramis triu cubitorum: cortice pallido: radice lata: lignosaque buffi coloris. Hac in aqua cum semine exeypta in æreo vase medicamentum fit: quod uocat lycione. Ea spina & in pelio mote nascitur: adulteraturque medicamentum. Itè asphodeli radix aut fel bubulū aut absinthium uel thus uel amurca. Absinthii apertissimum medicinale quod est spumosum. Indi in uiribus camelorum aut rhinocerorum admittunt. Spina ipsam in graecia quidam pixacanthum chironium uocant.

Asprey
madalon
qualitanti
imigalanni
adulteraria comphe
Mare rubrum
propinz

¶ De machir & arboribus amarae gentis. ¶ Ca. VIII.

Q Machir ex india aduehitur cortex rubes: radices magnae: nomie arboris suae. Quas fit ea in copertu habeo. Corticis melle decocti usus in medicina ad dysentericos præcipuus habetur. Saccarū & arabia fert: sed laudatius india. Est autem mel in arundinibus collectū: gummi modo candidi: dicitur fragile. Amplissimū nucis auellane magnitudine ad medicinā tantū usum: Confermina indis gens ariana appellatur: cuius spina lachrimarū speciosa: mirrhe similis: accessu propter aculeos anxio. Ibi & frutex pestilens raphanifolio laurifodore equos inuitat: qui penè equitatu orbauit Alexandrū primo introitu. Quod & in gedrosis accidit. Item laurino folio. Et ibi spina tradita est: cuius liquor asperus oculis cecitatem infert animalibus oibus. Necnō & herba scipui odoris reuera minus serpentibus. quarū icu protinus moriendū esset. Onesicritus tradit in hyrcaniae couallibus ficis similes esse arbores quae uocentur: occii: ex quib' destuat mel horis matutinis duabus.

¶ De bedellio & arboribus persici maris. ¶ Ca. IX.

Q Bedellio est baetiana: in qua bedelliū nominatissimū. Arbor nigra est magnitudine oleae folio robotis: fructu caprifici: naturaque gummi. Alii bronchon appellat: alii malachra: alii maldacon. Nigrū uero & in dffas conuolutū hadrobalū. Esse autē debet transiucidum: si mile carae: odoratū: & cū fricatur pingue: gustu amarū citra acore. In sacris uino perfusum odoratus. Nascitur & in arabia indiaque & media ac: babilone. Aliqui peraticū uocat ex media aduectū. Facilis hoc & crustosus: amarūque & gumosum. Adulteratur amygdala nuce. Cetera eius genera cortice: & scordasii: ita uocatur arbor emula gummi. Sed deprehenduntur quod semel dixisse & in ceteros odores satis ut sit) odore colore: ponderē: gustu: igne. Baetiano nitor situs: multiq; candidi unguēs. Præterea suum pōdus: quod grauius esse aut leuius nō debeat. Preciū sincero in libras decem tantū. Gentes supradictas peris attingit rubro mari: quod ibi persicu uocauimus longe in terra æstus agente. Mira arborum natura. Namq; erosae sale inuectis derelictisque similes sicco littore radicibus nudis polyporum modo amplexæ steriles harenas spectantur. Eadem mari adueniente fluctibus pulsatae resistunt immobiles. Quin & pleno æstu operiuntur totæ. Apparetq; rerū argumētis asperitate aquarū illas ali. Magnitudo mirāda est. Species similis unedonis. Pomū amygdalis extritus cōtorris nucleis.

madalon
qualitanti
imigalanni
adulteraria comphe
Mare rubrum
propinz

¶ De arboribus psice insulae & lanigeris arboribus. ¶ Ca. X.

Malos insula in eodē sinu est: repleta siluis qua spectat orientē: quae & ipsa æstu maris perfunditur. Magnitudo singulis arboribus fisci. Flos sua uitate inarrabili. Pomū lupino simile: ppter asperitatē intactum omnibus a salibus. Ei usdē insula excelso flore suggestu lanigeræ arbores alio modo q̄ seruiis folia in fœcunda: quae ni minima esset uitū poterant uideri: ferunt cotonei mali amplitudine cucurbitas: quae maturitate ruptæ ostendunt lanuginis pilas: ex quibus uestes præciso linteo faciunt.

Mali cotonei kueri

¶ De gossampino & arboribus ex quibus uestes fiunt: & quibus modis constant arborum fructus. ¶ Ca. XI.

Arbores uocant gossampinos fertiiores etia tylo heræ minores: quae distant .x. passibus luba circa fruticem lanugines esse tradit: linteaeq; fieri indicis præstantiora. Arabia autē arbores ex quibus uestes faciant cymas uocari: folio palme simili. Sic idos suæ arbores uestiunt. In tylis autē & alia arbor floret albe uiole specie: sed magnitudine qua dupliçi sine odore quod miremur. In eo tractu est & alia similis foliosior tamē roseiq; floris: quae noctu cōprimēs aperire incipit solis exortu: meridie expandit: Incolæ dormire eum dicunt. Fert eadem insula & palmas: oleasq; ac uites: & cum reliquo pomorū genere ficos. Nulli arborū folia ibi decidunt. Rigaturq; gelidis fontibus: & hymbres accipit uicina iis arabia flagitat quamdam generum distinctionem: quoniam fructus uis constat: radice: frutice: cortice: succo: lachryma: ligno: furculo: flore: folio: pomo:

Mali cotonei kueri

¶ De costo & nardo: & differentiis nardi. ¶ Ca. XII.

Radix & foliū indis ē maximo precio. Radix costi gustu feruēs: odore eximio; frutice alias inutili: primo statim introitu ap̄is indi ip̄atale insula. Duo sunt eius generis nigri & quod n̄ alius candicans. Preciū in libras. xvi. De folio nardi plura dicere par est: ut principal in unguentis Frutex est: graui & crassa radice: sed breui ac nigra: fragilicā: quīs pingui. Situm redolente ut cupressi aspero sapore: folio paruo desocq. Cacumina ī aristas se spargunt: ideo gemina dote nardi spica ac folia celebrant. Alterum eius genus apud gangē nascens dānatur. In totum ozemitidis nomine uirus redolens. Adulteratur ex pleudo nardo herba quæ ubiq̄ nascitur: ratiore atq̄ latiore folio: & colore languido ī candidum uergente. Itē sua radice permixta ponderis cā: & gūmi: spumaq̄ argenti ut sibi: dyp̄ri ue cortice: Sincerū quidem leuitate deprehēditur: & colore ruffo: odorifq̄ suauitate & gustu: maxime siccante os sapore iucūdo. Precium spicæ ī libras. lxxxv. Folia diuisere ad nouā splitudinem: qđ adrospherū uocatur maioribus siccis. xxx. Quod minore folio ē mēdrospherū appellatē emiē. lx. Laudatissimū microspherū enī nimis foliū. Preciūq̄: eius. lxxv. odori gratia oibus maior recētibus. Nardo color q̄ tueterauerit nigrior melior. In nostro orbe pxime laudatur syriacū. mox gallicū. Tertio loco creticū: qđ alii qđ ē agirō uocat: alii aliphū: folio olusatru: caule cubitali geniculato: ī purpura albicate: radice obliquā uillosoq̄ & imitante auiū pedes. Baccaris uocatur nardus rusticū de quo dicimus inter flores. Sunt autē ea omnia hærbe præter indicū. Ex. iis gallicū & cū radice uellitur: abluiturq̄ uino. Siccatur ī umbra: alligatur fasciculis ī charta: nō multum ab indico differens. Syriaco tamē tenuius. Precium siccis. xliii. In iis probatio una: ne sint fragilia & arida potiusq̄ sicca folia. Cum gallico nardo semp nascitur hærba: quæ hirculis uocatur a grauitate odoris & similitudine: qua maxime adulteratur. Distat q̄ sine cauliculo est: & quod minoribus foliis: atq̄ radice neq̄ amara neq̄ odorata. De asīro amomo & amomi & de cardamomo. ¶ Ca. XIII.

Mardi uim habet & asīrum: quod & ipsum aliqui illeestre nardum appellant Est autem edera: foliis: rotundioribus tantum mollioribusq̄: flore purpureo radice gallici nardi simile: acinosum: saporis calidi: ac uēnosi. Montibus in umbrosis bis anno floret. Optimum in ponto: proximum in phrygiā: tertium ī illyrico. Foditur cum folia mittere incipit. Et in sole siccatur: celeriter situm trahēns: ac senescens: inuenta nuper & ī thracia hærba est cuius folia nihil ab indico nardo distant. Amomi uua in usu est indica uite labrufica ut alii existimauere frutice uenosa: palmi altitudinis: capiturq̄ cum radice: manipularum leniter componitur protinus fragile. Laudatur quāmaxime punci mali foliis simile, nec rugosis: colore ruffo. Secunda bonitas pallido. Herbaceum peius. Pessimūq̄ candidum: & uetustate euenit. Precium uux ī libras siccis. lxx. Friato uero amomo. xlviii. Nascitur & in armenia parte quæ uocatur ocēnē: & in media & in ponto. Adulteratur foliis punicis & gūmi liquido ut cohæreat: conuoluatq̄ se in uux modum. Est & quæ uocatur amomus minus uenosa: atq̄ durior: ac minus odorata: a quo apparet aut aliud esse: aut colligi ī maturum. Similes iis & nomine & frutice cardamomū semine oblongo. Metitur eodē modo & in arabia. Quattuor eius genera. Viridissimum ac pingue acutis angulis cōrummax fricanti: quod maxime laudatur. Proximum uirus ruffo candicans. Tertium breuius atq̄ nigrius. Peius tamen uarium & facile tritu: odorifq̄ parui. Quod uerius costo uicinius esse debet. Hoc & apud medos nascitur. Precium optimi in libras. xii. Cinamomo gentilitas proxima erat nilus: ni prius arabie diuitias indicari conueniret: causasq̄: quæ cognomen illi scilicis ac beata dedere. Principalia ergo in illa thus & myrrha. Hæc & cum troglodytis cois.

De thure & arboribus thuris. ¶ Ca. XIII.

Thura præter arabia nullis: ac ne arabia quidem uni uersa. In medio eius sūt fere atramitæ pago sabeorum capite regni Sabora: in monte excelso: a quo octo mansuibus distat ergo eorū thurifera: Saba appellatur. quod significare græci miserūdūdicunt: spectans ortus solis æstiuū undiq̄ rupibus inuia & a dextra maris scopulis inaccessa. Id solum ē rubro lacteum traditur. Siluarum longitudo est schœnorum. xx. Latitudo dimidium eius. Schoenus parer Eratosthenis ratione stadia. xl. hoc est passus quinque milia. Aliqui. xxii. stadia singulis schœnis dedere: at tolluntur colles alii: decurruntq̄ & in palma arboris sponte nata. Terram argillosam esse conuenit: raris fontibus ac nitrosis. Attingunt & minjæ pagus alius: p quos euehiē uno tramite angusto. Hi primi cōmetiū thuris fecere maxieq̄ exercent A qb̄us & minjū distū ē. Nec præterea arabū alii thuris arbore uident

Nardus
Myrrha saba
Thuris
Asīro amomo
Amomi
Cardamomo
Microspherū
Aliphū
Asīrum
Amomus minus
Thuris
Thura
Saba
Thurifera
Schoenus
Thuris
Minjæ
Thuris

Indis
Costi
Frutex
Microspherū
Amomi
Cardamomo
Thuris
Thura
Saba
Thurifera
Schoenus
Thuris
Minjæ
Thuris

ac ne horū quidē oēs. Ferūtq̄. ccc. nō amplius esse familiarum: quæ ius per successiones id sibi uendunt. Sacros uocari ob id: nec uilo congressu foeminarū funerūq̄ cū incendant eas arbores: aut metant pollui. Atq̄ ita religione merces augeti. Quidā promiscuū ius iis po- pulis eē tradunt in siluis. Alii per uices annorū diuidi. Nec ait oris ipsius quæ sit facies cō- stat Res in arabia gestimus: & romana arma i magnā partē eius penetrauerē. Cetiā Cæsar Augusti filius inde gloriā petiit: nec tamē ab ulle (quod equidē scīā) latino arborū eaq̄ tra- dita ē facies. Græcorū exēpla uariant. Alii folio prii minore dūtaxat & hær̄bidi coloris pro- didere. Alii lētisco simile lubrutulo folio. Quidam cerebinthū esse & hoc uisum Antigon regi allato frutice. Iuba ex iis uoluminibus q̄ scriptis ad. C. Cæsarē Augusti filiū ardentē fama arabia: tradit cōtori tū esse caudicis: famis acris maxime pontū. Succum amygdalæ mo- do emittere. Taleq̄ in carmania apparet: & in ægypto fatas studio ptolemæorū regnan- tium. Cortice lauri eē constat. Quidam & folium simile dixerē. Talis certe fuit arbor sardi- bus. Nā & asæ reges serendi curam habuerūt. Qui mea ætate legati ex arabia uenerūt: oīa incertiora fecerunt. Quod iure miremur uirgis etiā thuris ad nos cōmentibus quibus cre- di potest: matrem quoq̄ terētē & enodi fructare trunco. Meti semel anno solebat mino- re occasione uendendi: iam quæstus aliam uiam affert.

De natura thuris & generibus.

Ca.

XV.

PRior atq̄ naturalis uindemia circa canis ortū flagratissimo a stu incidentibus: qua maxime uideatur esse prægnas: tenuissimusq̄ tedi cortex. Laxatur hic plaga: nō ad- imittitur. Inde profilit spuma piguis. Hæc cōcreta densatur: ubi loci natura poscat tergete palmæ excipiente. Aliubi area circū pauita. Purius illo modo fed hoc ponderosius Quod i arbore hæsit ferro deperditur: ideo corticosum. Silua diuisa: certis portioibus mu- tua inocētia tuta ē. Neq̄ ullus. fauciās arbores custodit. Nemo furatur alteri. Ad hercule Alexandriæ ubi thura iterpollantur: nulla satis custodit diligētia officinas. Subligaria li- gnantur opifici. Persona adicitur capiti: densus ue reticulus. Nudi mittūtur: rāto minus fidei apud. Nōs potna: quā apud illos siluæ habent. Autūno legitur ex a suo partu. Hoc purissimū candidū. Secunda uindemia est uere: ad eā hyeme corticibus icis. Ruffū hoc cit- nec cōparandum priori. Illud carfiatū: hoc dathiathū uocant. Cre dicitur & nouellæ arboris cādidas esse: sed ueteris odoratus. quidā & i insulis melius putant gigni. Iuba in insulis ne- gat nasci. Quod ex eo rotunditate guttæ pependit masculum uocamus. cum alias nō fem- mas uocetur: ubi nō sit foemina. Religioni tributum ne sexu alteri usurparetur. Masculum aliqui putant a specie testium dictum. Præcipua autem gratia est mammoso cū hærente la- chryma priore consecuta alia miscuit se. Singula hæc manū implete solita inuenio. Cū mi- nori diripiendi audita de lentius nasci liceret. Græci stygoniam & atomū tali modo ape- lant: minorē autem orobiam. Micas concūsu elisas māma uocamus. Etiannum tamē ue- niuntur guttæ: quæ tertiam partem minæ: hoc ē. xxxix. denarōrum pondus æquent. Alexā- dro magno in puercia sine perfimonia thura ingrenti aris pedagogus Leonides dixerat ut illo modo cum deuicisset thuriferas gētes supplicaret. At ille arabia potitus thure onu- stana nauī misit ei. Large exortatus ut deos adoraret. Thus collectum sabotā camelis cōue- hitur: porta ad id una patente. Digredi uia capitale leges fecere. Ibi decimas deo: quæ uo- cant Sabjn. Mensura nō pōdere sacerdotēs accipiūt. Nec ante mercari licet. Inde i pensæ pu- blicæ tolerantur. Nam & benigne certo itinere numero deus hospites pascit. Etchi nō pōt- nisi per gebbanitas. Itaq̄ & horū regi penditur ue d'igal. Caput eorum thōmā abest a gaza- r ostri littoris iudææ oppido. lxxx. xxxvii. mil. pal. Quod diuiditur in mansiones camelorū lxxii. Sunt & quæ sacerdotibus dantur portiones scribisq̄ regum certæ. Sed præter hos & custodes satellitesq̄ & hostiarū & ministri populantur. Iam quacūq̄ iter est aliubi pro aqua aliubi pro pabulo aut pro māstonibus uariisq̄ portoriis pendunt: ut sūptus in singulos ca- melos denarium dc. lxxviii. ad nostrum littus colligat. Iterūq̄ impioi nostri publicanis pen- ditur. Itaq̄ optimi thuris libra siclorum. vi. Precium habet / secunda. xii. tertia. xiiii. Apud nos ad uiteratur resinæ candidæ gēma q̄ simili: sed deprehenditur quibus dictum est moīs. Probatur candore: aptitudine: fragilitate: carbōe. Ut statī ardeat. Itē ne detē recipiat poti- q̄ imicas frāgatur.

De myrrha & arboribus myrrhæ.

Ca.

XVI.

PYrrhā in iisdē siluis permixta arborem nasci tradidit: aliqui plures separati. Quip- pe multis in locis arabia gignitur: ut apparebit in generibus. Cōchitur & ex siluis

in uisus
menge garubnbat
ebid solor
uen parb
bruitio uenigrot
der pauum Stam.
10219 Geflochten

circare Aufstblahen

ue. pōden
stried
est rōmā
a gōnā m fētk
uue mīpū
pī
apilare
ē fidei mēdiū

o masadum

impli uilganssi

h. p.

P

in uisus
menge garubnbat
ebid solor
uen parb
bruitio uenigrot
der pauum Stam.
10219 Geflochten
circare Aufstblahen
ue. pōden
stried
est rōmā
a gōnā m fētk
uue mīpū
pī
apilare
ē fidei mēdiū
o masadum
impli uilganssi
h. p.
in uisus
menge garubnbat
ebid solor
uen parb
bruitio uenigrot
der pauum Stam.
10219 Geflochten
circare Aufstblahen
ue. pōden
stried
est rōmā
a gōnā m fētk
uue mīpū
pī
apilare
ē fidei mēdiū
o masadum
impli uilganssi
h. p.

laudata: peruntq; eam etiam a troglodytis sabbæi transitu maris. Satiua quoq; puenit mul-
 tum siluestri prælara. Gaudet rastro & ablaquæationibus. Melior radice refrigerata. Arbo-
 ri Altiud ad quinque cubita. nec sine spina: caudice duro & i torto: crassiore quam thuris
 & ab radice etiam quam reliqua sui parte. Corticem lenè: similèq; unedoi. Scabrum aliè spi-
 nosità dixerè. Foliū oliuæ: uerum crispius: & aculeatum. Luba olusfari: aliqui similè iu-
 niperò scabriore tantum: spinisq; horridam: folio rotundiore: sed sapore iuniperi. Necnò
 fuere quæ & thuris arbor: utrunq; nasci mentiantur. Inciduntur bis & ipsæ: in idemq; tem-
 poribus: sed a radice usq; ad ramos qui ualant. Sudent autem sponte priusq; inciduntur. Itaq; ad-
 dictam: cui nulla præfertur. Ab hac satiuæ & in siluestri quoq; melior æstiuæ. Non dant ex
 myrrha portiones deo: quoniam & apud alios nascitur. Regi tamè gebbannitarum quartas
 partes eius pendunt. Cetero passim ac uulgo coemptam in folles confartit: ipsaq; ungue-
 tarii digerunt: haud difficulter odoris atq; pinguedinis argumentis.

*Attigere longo
 pice ut arborum
 & thuris sicut
 Thuniger*

*Ango. pulle q.
 pice ut arborum
 Sanius Geppharb
 Siluestre ualò
 in pice uisita
 causa uoluptatis*

¶ De generibus myrrhæ: & natura: & præcio eius. ¶ Ca. XVII.

Genera conplura. Troglodytica siluestrium prima. Erythrea sequens & i aqua stæta
 & astramitica est gebbannitica & auferitis gebbannitarum regno Tertia dianitis.
 Quarta collantica. Quinta sembracena a ciuitate regni sabeorum mari proxima. Sex-
 ta quam durissimè uocant. Est & candida uno tantum loco: quæ in mesalium oppidum con-
 fertur. Probatur troglodytica pinguedine: & quod aspectu aridior est: sordidatq; atq; bar-
 bar: sed acrior cæteris. Sembracena prædictis caret utitis: ante alias hylaris: sed uiribus te-
 nuis. In plenum autem probatio est minutis glebis: nec rotundis. In concretu albicatis suc-
 ci & tabescèntis: itaq; cōfracta cãcidos ungues habeat: gustu leniter amara. Secunda: bonitas
 itus uaria. Pessima quæ itus nigra: peior si sit etiam foris. Præcia ex occasione ementiũ ua-
 ria. Stæta: a. vi. ad. l. Satiuæ sũmũ ad. xxii. Erythreæ ad. xvi. hanc uolunt arabicum intelli-
 gi. Troglodyticæ nucleo ad. xiii. Sæ: uero quæ odorariam uocant ad. xiii. Adulteratur len-
 tisci glebis & gũmi. Item cucumeris succo: amaritudinis causa: sicut ponderis spuma argen-
 ti. Reliqua uitia deprehenduntur sapore: gũmi dente lentescèntè. Facillime autem adultera-
 tur indica myrrhæ: quæ ibidem quadam & spina colligitur. Hoc solum peius india affert fa-
 cili distinctione: tanto deterior est.

*q. p. p. p.
 Sordidum
 Barbarum
 plenum
 in m. i. s. i. s.
 Sũmũ
 Spuma argenti
 lenniscenò*

¶ De mastice: ladano: & bruta: enhemio: & strobo: & de styrace. ¶ Ca. XVIII.

Rgo transit in masticum: quæ ex alia spina fit in india. Itemq; in arabia lamã uocãt.
 Sed mastice quoq; gemina est: quoniam & in asia græciã: hærbã reperit & radi-
 ce folia emittens: & carduum: similem alo: seminis plenum: iachryma: quæ erumpit i
 cisa parte sũma uix ut dimosci possit i mastice uera. Necnon & tertia in ponto est biruminis
 similitor. Laudatissima autè chia candida: cuius præcium in libras. xx. nigræ uero. xii. Chia e-
 lentifico traditur gigni gũmi modo. Adulteratur ut thura resina. Arabia etiamnum & la-
 dano gloriatur: forte casuq; hoc & iniuria fieri odores plures tradidere. Capras maleficũ
 alias frondibus animal: odoratorum uero fruticum: expectentius: tanq; intelligat præcia car-
 pere: gemitinum caules prædulci liquore turgentis distillantemq; ab iis casus mixtura suc-
 cum improbo barbarum uillo abstergere. Hunc glomerari in puluerem: & incoqui sole. Et
 ideo in lãdano caprarum pilos esse. Sed hoc non alibi fieriq; in nabathæis: qui sunt ex ara-
 bia contermini syriæ. Recenciores ex auctoribus strobon hoc uocãt. Traduntq; siluas ara-
 bium pistu caprarum infringi: atq; ita succum uillis i herescere. Verum autem lãdanum
 cyprini insula esse. Ut obiter quæq; genera odorum dicantur: quãuis non terrarum ordine.
 Similiter & hoc ibi fieri tradunt: & esse celyphum hycorum barbjs genibusq; uillofis ihæ-
 res. Sed edera flore deroso pastibus maruinum cum esse torulenta cypros. Deinde nebula
 sole discussa in puluerem mandentibus uillis adhærescere: atq; ita lãdanum depecti. Sũt q
 hærbam in cypro ex qua id fiat ladè appeller: & enim illi lãdanum uocant: huius dũgui in-
 sidere. Itaq; attractis funiculis hærbam eam couoluit: atq; ita offas fieri. Ergo in utraq; gen-
 te bina genera terrenum: & fastitium. Id quod terrenum est friabile: fastitium lentum. Nec-
 non & fruticem esse dicunt in carmania & super ægyptum per Prolenæ os translatis plan-
 tis. Aut ut alii generari & id in iis ut thuris arbori colligit: ut pũmi inciso cortice: & capi-
 nis pellibus excipi. Præcia iud in libras asses. xl. Adulteratur myrti baccis: &
 aliis animalium sordibus. Sinceri odor debet esse ferus: & quodãmodo solitudinem redol-
 lens. Ipsum uisu aridum statim tactu mollescere. Accensũ fulgere: odore iucudo gratitũ.

*Alia quæ alii q. s. e.
 apponunt uocant*

ja thure et resina

Nabathæi po.

*Rorulentum Tarwith
 Depetere. Abtemne*

*Terram Gemach
 fastitium Gemacht
 lenium
 fastitium
 Gemach*

Myrrha deprehenduntur: crepantur in igne. Præterea quæ medicamentò cōficiat a græcis enthe mon dictū: singulari effectu contrahendis uulnerū cicatricibus. In maritimis ex fluctibus æstuq; operiuntur. Nec bacca nocet: cū constet & in foliis salē relinqui. Hæc sūt peculiaria arabia. Et pauca præterea alibi cōmuniā dicēda: quoniā i iis uincit: peregrinosq; ipsa myrrha odores & ab exteris petit. Tanta mortalibus suarū rerū fatietas est: alienarūq; auiditas. Perunt igitur in heliæos arbore bruta cupresso fuit simile: ex albidis ramis: iucundi odoris accētam & cū miraculo historici Claudii Cæsaris prædicatā. Folia eius i pergere potioribus parthos tradit. Odorē pximū esse cedro: fumūq; eius contra ligna alia remedio: Nascitur ultra phasin tigrinē i finibus oppidis scythia i monte scanthro. Perunt & i carminos arbore strobū ad suffitus pfulam uino palmico accēdētes. Huius odor redit a cāneris ad solū iurūdis sed aggrauans capita citra dōlorē tamē. Hoc sōnū ægris quarunt. His cōmerciis caracē oppōdiū aperuere: quod ē illis nundinariū. Inde gabbā oēs petere solebant dierū. xx. itinere: & palestina: syria. Postea caracē peti coeprū: ac regna parthorū ex ea causa luba auctor est. Mihi & ad persas et prius ista portasse: q̄ i syria aut ægyptū uidentur. Herodoto teste: q̄ gradit singula milia talētū thuris annua p̄nitasse arabas regibus psarū. Ex syria reuehūt syracē: acri odore eius: in focus abigētes suorū fastidiū. Cætero nō alia ligni genera sunt i usu quā odorata. Cibosq; sabæi coquunt thuris ligno: alii mirrhæ. Opidorū uiciorūq; nō alio quā ex aris fumo atq; nidore. Ad hunc ergo fanādū urunt stiracē in pelli bus hyrcinis sufficitē recta. Adeo nulla est uoluptas: quæ assiduitate sui fastidiū pariat. Eū dē & ad serpentes fugados urunt i odoriferis siluis frequentissimas.

De foelicitate arabia.

Ca.

XIX.

Non sunt eorū cinnamomū aut casia. Et tamē foelix appellatur arabia falso & i grati cognomini, quæ hoc acceptū superis ferat: cū plus ex eo i feris debeat. Beatum illa fecit hominē etiā in morte luxuria: quæ diis itell̄xerat genita ad hibēs urendis de fundis. Periti die adstruxerūt nō ferre tantū annuo fœtū: quātū Nero princeps nouiss̄imo popæ suæ dē cōcreuirit. Aestimatur postea toto orbe singulis ānis tot funera: aceruatimq; congesta honorū cadauerunt: quæ diis p̄ singulas micæ dantur. Nec minus p̄pitii erant mola falsa supplicatibus. Immo uerō ut palam ē placatiores. Verū arabia etiā nūc foelicitus mare Est ex illo nanq; margaritas mittit. Minimaq; copuratione millēs centena milia sefertū annis omnibus india & serēs peninsulæq; illa iperio nostro adimūt. Tanto nobis delicia & foemine constant. Quota enim portio ex illis ad deos quæso jā uti ad inferos pertinet.

De cinnamomo & xilocinnamomo & casia.

Ca.

XX.

Cinnamomū & casia fabulosa narrauit antiquitas: princeps ue Herodotus auium nidis: & priuatim phœnicis: i quo situ Liber pater educatus esset ex iniuis rupibus arboribusq; decuti carnis: quam ipsæ infērent pondere aut plumbatis sagittis. Item cassiam circa paludes propugnante unguibus ditro uespertionum genere: aligenisq; serētib: his commentis augentes rerum precia. Commutata uero fabula est ad meridiani solis repercussus: innenarabilem quēdam uniuersū halitum: et tota peninsula existere tot generum auis spirante concentu. Magniq; Alexandri classibus arabiam odore primum nūciatam in altum. Omnia falsa: siquidem cinnamomū idēq; cinnamū nascitur in æthiopia troglodytis connubio permixta: li mercantes a contemnis uehūt per maria uasta ratibus: quas neq; gubernacula regant: neq; remi trahan uel impellant non uela: non ratio ulla adiuue: cum omnium: instar ibi sint homo tantum & audacia. Præterea hybernū mare exigant circa brumam euis tum maxime flantibus. Ii recto cursu per sinus impellūt: atq; promontorii ambitu: argeste deserunt c̄mpositū gebbannitarum: qui uocatur ocila. Quā ob rem illi maxime id petunt. Produuntq; uix quinto anno reuertit negotiatores: & multos interire. Contra reuehūt uitrea: & aenea uestes fibulas cum armillis ac monilibus. Ergo negotio illa foeminarum maxime fide constat. Ipse frutex duorum cubitorum altitudine amplissimus: palmiq; minimus. iiii. digytorum crassitudinis: statim a terra sex digytis surculosus arido similis. Cū uiret non odoratus: folio origani: ficitate gaudens: sterilior hymbre ceu dire naturæ. Gignitur quidem in planis: sed densissimis in uepribus: r̄ubiq;: difficilis collectu. Metitur non nisi permiserit deus. Iouem hunc intelligunt aliqui. Assabinum illi uocant. Xliiii. boum caprarūq; & arietum extis impetratur uenia metendi. Non tamen aut

contrahe marces
Sistere dignitas
plus desiffellen

Audiō rex alcaes
bramm
P

Spaartuyū
Hupnē Keub
Pstunū
Camera det-3m
obest m de gemas
Hambmaguz
Javmaxet
palestin
phubiev

Hedracon
in pssin

Hupnū
Hupnū

Cinnamomū
Zymairmū

Ad hanc
Destruere
Opponit
plaurū deoz

Cinnamomū
Cinnamū

Surrulosus
Ephē

in emi
nymer

omni p
p

opidū
in p

who p
equi p
charatē

q
h

q
m

Assidū

ut Red
H

lurg fo

mor lo
Hedra

Luniss
q
p
m
m

im peti

m
p
m

ante ortum solis: aut post occasu licet. Sarmēta hasta diuidit sacerdos: deoq; parte pōit. Reliquū mētorator i naffas condit. Est & alia fama: cū sole diuidi tērnafq; partes fieri. Deinde forte gemina discerni. Quodq; soli cesserit reliqui: ac sponte coflagrare. Precipua bonitas uirgitorū tenuissimis partibus ad lōgitudinē palmi. Secūda pximus breuiore mēfura atq; ordine. Viliissimū quod radicib; pximū: quoniā ibi minimū corticis: i quo sumā grātiā. Quae de cā pferunt acucinam: ubi pluribus cortex. Ipsū uero lignū i fastidio ē pp organi acrimonia: Xilocinamū uocatur. Preciū ē i libras. xx. Quādam cinamū duo genera tradidere: cādīdū nigricā: & quondā pferēbat cādīdū. Nūc cōtra nigrū laudat. Atq; ēt uariū praeferunt cādīdo: certissima tamē aēstinatione si sit scab; atq; ut iter sese tritū tarde feriat. Dānatur in primis molle: aut cui albet cortex. Lus eius a gebbanitarū rege solo pificiū ē. Idicō mēfūcatu uendit. Precia quondā fuere i libras denariorū mille. Auctū id parte dimidia ē incēsis: ut ferū siluis ira barbarorū. Id acciderit ne ob iniquitatē praeotentū: an forte: nō fatis cōstat. Austros ibi tā ardentē flare: ut aēstibus siluas accendant: inuenimus apud auctores. Coronas ex cinamomo iterrasilū auro iclufas primus omnīū in templis capitolii atq; pacis dicauit iperator Vespasianus Augustus. Radicē eius magni ponderis uidiimus i palatū teplo: qd fecerat Diuo Augusto cōiū Augustā aurea patere iposita: ex q; gutta edita: anis oibus i grana durabanē: donec id delūbrū incendio cōsumptū ē. Frutex & casta est: iuxtaq; cinami cāpos nascit: sed i montibus crassiore sarmēto: tenui cute: uerius q; cortice: quē conserpat: & i cinamomo leuari: & xinaniti preciū ē. Amplitudo fruticis tertīū cubitorū. Costos triplex. Cū primū emicat candidus pedali mēfura. Deinde rubescit addito semipede. Ultra nigricans. Haec pars maxie laudat: ac deinde pxia. Dānatur uero candida. Tū fecat surculos longitudine binū cubitorū. Mox psuū recētib; coriis quadrupedū ob id iterē: prorū: ut iis putrescentibus uermiculi lignū erodant: & excauent corticē tutū amaritudie. Probāt recens maxie: & quae sit odoris mollissimi: gustū ē maxie feruens: potius lēto tepore leuiter mordens: colore purpureo: quazq; plurima minimū ponderis faciat breui tuni carū situla & non fragili. Ladā uocant talē barbaro noie. Alia ē balsamodes ab odore similli appellata: sed amaritāq; utilior medicis: sicut nigra unguentis. Precia nulli diuerfiora. Opum ē i libras. xl. ceteris. xv.

*guena est
margaritae
Scabru phombro*

De Ilocinnamo: & chancamo: ac taro. Cc. **XXI.**

Hls addidere mangones: quam daphnoides uocant ifocinnamomo cognominatam. Preciūq; eius faciunt. ccc. Adulteratur styrae: & propter similitudinē cortice lauri tenuissimis surculis. Quin & in nostro orbe feritur: extremog; in margine ipii qua rhenus altit. Vidit in alueariis apum fata. Color abest. ille torridus sole: & ob id simul idem odor. Ex cofinio castae cinnamicae & chancamū ad arum inuehitur: sed per nabathæos troglodytae; confines qui considere ex nabathæis.

*mesocinnamoni
Mango
Vernalia
Vincetrigell*

De serichato & gaballio & de myrobalano. Cc. **XXII.**

Quōportat & serichatū & gabaliū: quae intra se cōsumūt arabes: nostro orbis: nō in omnibus cognita: sed cū cinamomo casta; nascētia. Peruenit tamē aliquādo serichatū: & in unguenta addit ab aliqbus. Permutat i libras. vi. Myrobalanū troglodytis & thebaidi & arabia; quae iudeā ab aegypto distinguit: cōmune est: nascē unguento ut ipso nomine apparet. Quo itē iudicatur & glandē esse arbor: heliotropio: quam dicemus i ter hēbas similli folio. Fructus magnitudine uellanzae nucis. Ex iis in arabia nascens siria; ea appellatur: & cādīda. Contra in thebaide nigra. Praefertur illa bonitate olei quod ex primitur. Sed copia thebaica. Inter haec troglodytica uilissima est. Sūt qui aethiopiam iis praefertant glandem nigram nec pinguem: nucleog; gracili: sed liquore qui exprimitur: odorati ri nascētem in campestribus. Aegyptiam pinguiorem esse & crassiori cortice rubentem: & quāuis in palustribus nascatur breuiorem siccioremq;. E diuerso arabica: uindem ac tenuiorem: & quoniā sit montosa spissioiem. Longe autem optimam petraeam: ex quo diximus oppido: nigro cortice: nucleo candido. Unguentarii autem tantum cortices premunt. Medici nucleos condunt affusa eis paulatim calida aqua.

*Arbor aegypciensis
Arabia
Arabis*

De phœnicobalano: & calamo odorato. Cc. **XXIII.**

Myrobalano i unguentis similem pximūq; usū habet palma i aegypto: quaz uocatur adipsos: uiridis: odore mali cotonei: nullo intus ligno. Colligitur aut pauloātē incipiat maturefcere. Quod relinquitur phœnicobalanus uocatur: & nigrescitur:

*Arabis
Arabis
Arabis
Arabis*

uescētēq; inebriat. Myrrhobalano p̄ciū ī libras binas. Institores & fecē unguētū hoc noīe
 appellāt. Calamus quoq; odoratus ē arabia nascēs: cōmunis īdis atq; syriā. Ed. In qua uicit
 omnis: a nostro mari cētū stadiis. Inter libanū mōte aliūq; ignobilē nō ut qdā exiītauerit
 antilibanū ī cōualle modica: iuxta lacū cuius palustria: state siccantē trīcēs ab eo stadiis ca-
 lamus & iūcus odorati gignūtur. Sane enī dicamus & de iūco q̄ ueris alio h̄arbis dicatō uo-
 lumine: qm̄ tamē hic unguētōq; materia tradat. Nihil ergo a ceteris sui generis differunt
 aspectu: sed calamus p̄stantior odore: statī & longiq̄ uolat. molior tactu: meliorq; q̄ ni-
 nus fragilis & cū a solo se, potius q̄ q̄ raphanī mō frangit. Inest fistulā araneū qd̄ uocant flo-
 rē. P̄stantior ē cū numero suis. Reliqua p̄batio ut niger sit. Dānatur alibi Melior quo bre-
 uior & crassior. leniusq; ī frāgendo. Calamo p̄ciū ī libras idēst ī uo. v. Traduntq; iuncum
 odoratū & ī. capama iueniri. Discessimus a terris oceanū spectātib; ad cōuexas ī nostra ma-
 ria.

De ammoniaco & spagno. *Ca. XXIII.*

Quo aethiopia subiecta africa hāmoniaci lachrymā stillat ī harenis suis. Inde etiam
 nomi. Hāmonia oraculo iuxta quod gignitur arbor: q̄ metopion uocat resinā mō
 ut gumī. Genera eius duo trāstō masculi thuris similitudinē: quod maxie p̄batur.
 Alterū p̄igūe & resinōsū: quod pyramā appellāt. Adultera ē harenis uelut nascēdo apprehē-
 sis. Igī q̄minimis glebis p̄batur & q̄ purissimis. Preciū optimi ī libras asses. xl. Sphanos in-
 ter eos sitis ī cyrenaica p̄uitia maxie p̄batur. Alii ibriū uocat. Secūdū locū optinet cyprī.
 Tertiu. phoeniciū. Fertur ī aegypto nasci. Quī & ī galla nec dubitaueri. Sūt. enī hoc noīe
 cani arborū uilli quales ī quercu maxie uidemus: s̄q; odore p̄stantes. Laus prima cādidiſſi-
 mis atq; altissimis Secūdā rutilis. Nulla nigris. Et in isulis petrisc; nati ī p̄batur: omnēdē
 gbus palmarū atq; nō suis odor ē. De cypero & asphaltro: & maro. *Ca. XXV.*

Cyperus in egypto. ē arbor ziziphi foliis: semine cōiardi: candido odorato. Coquit
 hoc in oleo: premiturq; postea quod cyperus uocatur. Preciū ei ī libras gng. Opti-
 mū habetur ē canopica ī ripis nili nata: secūdū aſcalonā iudāe: tertiu cypro īnſula
 odoris suauitate. Quidā hāc esse dicūt arborē: quae ī italia ligustrū uocē. In eodē tractu aſ-
 phalatro nascit: spina cādida: magnitudine arboris modica: flore rosā. Radix unguētis ex-
 p̄trat. Tradūt ī quocūq; frutice curue argūis celestis: candē quēcūq; sit aſphalatro sua
 uitate odoris existere: sed ī asphaltro inenarabile quādā. Quidā eū Eriſi ſceptū uocat: alii
 ſceptū Eliſi. Cuius p̄batio est ī colore ruffo uel igneo: tactūq; spisso: & odore castoreo.
 Permutat ē libras. xv. In aegypto nascit & maron peius q̄ lydiū maioribus foliis ac uariis. Il-
 la breuia ac minuta & odorata.

De balsamo: & opobalsamo: & xilobalsamo & styrace: & galbana. *Ca. XXVI.*

Ed oibus odoribus p̄fertur balsamū: uni terrarū iudāe cōcessū. Quodā ī duobus
 tāū hortis utroq; regio. altero iugez. xx. nō amplius: altero pauciorū. Ostendēre
 arbusculā hāc urbi īperatores Vespasiani. Clarūq; dictū a Pōpeio magno ī triumpho
 pho arbores quoq; duximus. Seruit nūc hāc: & tributa pedit cū sua gente. In totū alia est
 natura quā nōstri exterriq; p̄didērāt. Quippe uiti similior ē quā myrto. Malleolis feri dici-
 tur iūctā ut uitis: & implet colles uinearū nō quā sine a d̄miniculis se ipsā sustinet. Tōdet
 similiter fruticās: ac rāstris nescit. Properat nesci. Intra tertiu. annū fructifera. Foliū p̄ximū
 tuberi: perperua coma. Seuiſe ī eadē iudāe sicut ī uitā quoq; suā. Cōtra defēdere romani:
 & dimicātū p̄ frutice ē. Seritq; nūc eā silicus: Ne unq; fuit numerosior aut p̄erior. Proceri-
 tas ītra bina cubita subsistit. Arbori tria genera. Tenui & capillacea coma: qd̄ uocat: anthe-
 riceū. Alterū scabro aspectū: incuruū: fruticosū: odoratius: hoc stracu appellāt. Tertiu eume-
 tes: quia ē ceteris p̄erior: leui cortice. Huic secūdā bonitas: nouissima anthericeo. Semen
 eius ē uino p̄ximū gustu: colore ruffū: nec sine pingui. Peius in grano quod leuius atq; ui-
 ridius. Ramus crassior myrto. Incidit uītro: lapide: ossis uecullellis. Ferro lādi uitalia odit
 Emoritur p̄tinus. Eadē amputari superuocua paties. Incidētis manus librat artificis tēpera-
 mento: ne quid ultra corticē uiolet. Succus e plagā manat: quē opobalsamū uocat: eximia
 suauitatis: sed tenui gutta: ploratu lanis parua colligit ī cornua. Ex iis nouo fictili cōditur
 crassiori similis oleo: & ī musto cādida. Rubescit deide: simulq; dureſcit & trāslucidā. Ale-
 xandro magno res ibi gerente toto die aſtuo unā conchā pleri iustū erat. Omnī uero fœ-
 cunditate e maiore horto cōgiōs senos. Minore singulos: & cū duplo repēdebarur argen-
 to. Nūc ēt singularū arborū largior uena ter oibus p̄cutitur a statibus. Postea d̄putatur.

L
 luffilose
 calice

Cypero
 asphaltro

athely p̄cedunt parueli
 uio fectore ḡmū
 p̄uice
 p̄ p̄eruen
 the p̄p̄u
 Enthecisto

le ualle
 uio p̄
 p̄gumū

on p̄uere
 uio p̄
 uio p̄

thymū
 harenū

q̄ uiti
 Spalio
 harenū

zole

cypero
 harenū
 cantharo

laruio

app̄erit
 uio p̄
 uio p̄
 uio p̄
 uio p̄
 uio p̄

q̄ p̄
 the p̄
 p̄ p̄
 p̄ p̄
 p̄ p̄

app̄erit

uio p̄
 uio p̄

Et simenta quoq; in merce sunt. Dcccc. amputatio ipsa furculusq; uenit intra guttum de
 mum annum. Xylbalsamum uocatur: & coquitur in unguentis. Pro succo ipsum subfistit
 tuere officina. Corticis etiam ad medicamenta precium e. Præcipua autē gratia lachrymæ:
 secūda semini: tertia cortici: minima ligno. Ex hoc buxosum est optimum: quod est odora-
 tissimum: inordens gustu: feruensq; in ore. Adulteratur petreo hyperico quod coarguitur
 magnitudine: immitate: latitudine: seu longitudine: odoris ignaua: sapore piperis. Lachry-
 mæ probatio ut sit pinguis: tenuis: ac modice ruffa: & in fricando odorata. Secundus can-
 didus colos. Peior uiridis: crassusq;. Pessimus niger. Quippe ut oleum senescit. Ex omni in-
 cisura maxie probatur quod ante semel fluxit. Et alias adulteratur semine succulifuisq; ma-
 lesicium deprehenditur gustu amariore. Esse enim debet lenis: non subacidus: odore tantū
 austerus. Vitiatur & oleo rosæ: cypri: lentisci: balani: terebinthi: myrti: resina: galbano: cæ-
 ra cypria: prout quæq; res fuit. Nequissimē autem gūmi: quoniam ipsum quoq; inhærescit
 in manu inuersa: & in aqua fideq;. Probatio eius gemina est. Debet sincerum & inarescere
 sed hoc & gummi addita fragili crusta uenit. & gustu deprehenditur. Carbōe uero quod
 cæra resinæq; adulteratum est nigriori flamma. Nam melle mutatum statim contrahit mus-
 cas. Præterea sinceri densatur in tepida aqua gutta fides ad ima uasis. Adulterata olei mo-
 do innat. Et si metopio uitiatum: est circulo candido cingitur. Summa probatio est: ut
 lac coagulet: & in ueste maculas. non faciat. Nec manifestior alibi fraus. Quippe milibus de-
 nariorum sextarii empti: uendente fisco. ccc. denariis: ueneunt. In tantum expedit augere li-
 quorem. Xylbalsamo precium in libras sex: Proxima syria iudæa supra phoenicem syria-
 tem gignit circa gabala & marathunta & cassium seleucia montem. Arbor est eodem noie
 cotoneo malo similis. lachrymæ ex austero iucundioris: itus similitudo harūdinis: succoq;
 prægnas. In hancicra canis ortum aduolant pennati uermiculi erodentes: ob id i scobe for-
 descit. Syrax laudatur post supradicta ex pilidia: sidōe: cypro: icilia: creta: minime. Ex amā-
 no syriae medicis: sed unguentariis magis. Colos in quacunq; natione præfertur ruffus &
 pigritur lentus: deterior furfurulosus: & cano sit obductus. Adulteratur cedri resina: uel gū-
 mi: alias melle: aut amygdali amaris. Omniaq; ea deprehenduntur gustu. Precium opti-
 mū. Exit & in pampphylia: sed acrior: minusq; succosus. Dar & galbanum syria in eodē ama-
 no monte: & ferulam quam eiusdem nominis resinæ modo stagonijm appellat. Quod ma-
 xime laudant cartilaginosum: purum ad similitudine in hāmōiaci: minimeq; lignosum. Sic
 quoq; adulteratur faba aut sagapēno. Sincerum si uratur fugat nidore serpentes. permu-
 tatur in libras. v. medicinæ hoc tantum.

Buxens p
 et semine aut me
 et ponderosissim

scypri

Adulterans
 Mutans Geselst

scilicet
 quæque
 furfurulosus
 Sarcosus Saffrig
 yphuratus

De panace: & spondylion: & malobathro.

Ca. XXVII.

Panacem & unguentis eadem gignit nascentem & in ipso sine arcadia citrag; eryma
 ghi fontes: & in africa & in macedonia ferula sui generis quicq; cubitorū: foliis/qua
 ternis: mox senis in terram iacentibus: ampla magnitudine rotundis: in cacumen
 uero oleagineis: semine i muscariis de pendente ut ferula. Excipitur succus inciso caule
 messibus: radice in autumnū. Laudatur candor eius coacti. Sequens pallido statera. Niger
 color improbatur. Precium optimo. in libras bini asses. Ab hac ferula differt quæ uocatur
 spondylion: foliis tantum quia sunt minima &: platani diuisura. Non nisi in opacis gigni-
 tur. Semen eodem nomine silis speciem habet medicinæ tantum uilem. Dar & malobathro
 syria arborem folio conuolutu: arido colore: ex quo exprimitur oleum ad unguenta. Fer-
 tiliore eiusdem ægypto: laudatus ex india uenit. In paludibus ibi gigni tradunt lentis mo-
 do: odoratus croco: nigricans seabrumq; quodam salis gustu. Minus probatur candidum
 Celerime situm in uerustate sentit. Sapor eius narbo similis esse debet sub lingua. Odor
 uero in uino sufferuefacti antecedit alios. In precio quidem prodigio simile est a singulis
 ad. ccc. peruenire libras. Folium autem ipsum in libras. lx.

scilicet
 quæque
 furfurulosus
 Sarcosus Saffrig
 yphuratus
 Scilicet yphuratus
 Scilicet yphuratus
 Scilicet yphuratus

De oleo omphacio.

Ca. XXVIII.

Oleum & omphacium est. Fir duobus generibus & totidem modis ex olea & uite.
 Olea adhuc alba expressa deterius: ex druppa. Ita enim uocatur prius quā cibo ma-
 tura sit: iam cum colorem mutans. Differentia quod hoc uiride est: illud candidū.
 E uite fit plytia aut aminea: cum sint acini ciceris magnitudine ante cās ortum. In prima
 lanugine demeritur uua: eiusq; melligo. Reliquum corpus sole quoquitur. Nocturni ros-
 res cauentur. In sithili cōdita melligo colligitur: sub inde cypro ære seruat. Optia quæ

Scilicet yphuratus
 Scilicet yphuratus
 Scilicet yphuratus
 Scilicet yphuratus

ruffa: acriorq; & aridor. Precium omphatio in libras sex. Fit & alio modo cum i mortariis uua in matura teritur. Siccatur in sole postea digeritur in passillos.

De ulyo: & oenanthe: & de elate arbore: & cinnamo comaco. Ca. XXIX.

Quodem & tryon pertinet uua populi albæ. Optima circa gnidum aut cariam in sitiè ribus aut siccis asperisque. Secunda in lycia ctedo. Eodem & oëianthe pertinet. Est autem uitis labruscæ uua. Colligitur cum flore cum optime olet. Siccatur in umbra sub strato linteo: atque in cados conditur. Præcipua ex parapotamia: secunda ab antiochia: atque laodicea syrie: tertia ex montibus medicis. Hæc utilior. medicinæ. Quidam omnibus his preferunt eam: quæ, in cypro insula nascitur. Nam quæ in africa fit ad medicos tam uero pertinet uocaturque mafaris. Omnis autem ex alba labruscæ præstantior quam e nigra est. Est præterea arbor ad eadem unguenta pertinet. quam alii elatè uocât: quod nos abietem: alii palmam: alii spathen. Laudatur hannoniaca maxime: mox egyptia. Dein syriaca duntaxat in locis scientibus odorata: pingui lachryma: quæ in unguenta additur ad mandatum oleum. In syria gignitur & cinnamum: quod comacon appellanti. Hic est succus nucis expressus. Multum a surculo ueri cinnami differens: uicina tamen gratia. Precium in libras asses quadraginta.

PLINII SECUNDI NATURALIS HISTORIAE LIBER. XIII.

PROEMIVM.

De Peregrinis Arboribus.

ACTENSVS in odoribus habent precia siluæ: erantq; per se mira singula: iuuatq; luxuriam ea omnia miscere: & e cunctis unum odorè facere. Ita reperta sunt unguenta.

De unguentis & quando primum sunt cognita nobis & de compositione. Ca. I.

Quis primus inuenerit non traditur. Illi acis temporibus nõ erant nec thure fuplicabatur. Cædri tantum & citri suorum fructu in sacris fumo conuolutum nidorem uerius quàm odorem nouerant: iam rosæ succo reperto. Nominabatur enim id quoq; i olei lau-

de. Persarum esse debet gentis unguentum. Sed & bathilli madent: eo & accersita commedatione ingluuiæ natum uirus extinguit. Primum quod equidem inueniam. Castris Darii regis expugnatis in reliquo eius apparatu Alexander cœpit scrinium unguentorum. Postea uoluptas eius a nostris quoq; inter laudatissima atq; etiam honestissima uitæ bona admixta est. Honoresq; sicut ad defunctos pertinere cœpit. Qua propter plura de eo dicemus quæ quæ etiam in nouerunt. Fruticum ad præsens nominibus tantum indicabuntur. Natura uero eorum suis reddetur locis. Vnguentis cognomina dedere aliis patriæ: aliis succi: aliis arboris: aliis causæ. Primumq; id scire conuenit: mutata auctoritate ad petus trāsisse gloriam. Laudatissimum fuit antiquitus in delo insula: postea mendesium. Nec mixtura tantum & compositione hoc accidit: sed iidem succi uarie alibi ad quælibet præualere: aut de generauere. Irium corinthi diu maxime placuit: postea cyzici: simili modo rhodium phaselii. Quam gloriam abstulere neapolis: capua: prenestre. Crocinum in solis lyciæ diu maxime laudatum: mox rhodi. Oenanthinum in cypro: deinde in ægypto præpositum postea adramiteo. Amaracinum in co. Postea eodem loco prælatum est nielinum. Cyprinum in cypro. Deinde in ægypto ubi mædesium & metopium gratius factum est. Mox hoc abstulit phœnice: Et Cyprini laudem ægypto reliquit. Panathenæicum suum athenæ perseueranter optinuerit. Fuerat & pardalium i tharso: cuius etiam compositio & mixtura obliterata est. Narcissimum quoq; ex flore narcissi desinit componi. Ratio faciendi duplex: succus & corpus. Ille olei generibus fere constat: hoc odorum. Hæc stigmata duntaxat: illa hedysmata. Tertius inter hæc est colos a multis neglectus. Huius causa adduntur cinabari & anchusa. Sal asper succi olei natura coeret. Quibus anchusa adiecta est sal non additur. Resina aut gummi adiciuntur ad continendū odorem in corpore. Celerime is euanescit atq; desinit: si nõ sit hæc

addita. Vnguentorum expeditissimū fuit: primūq; ut uerisimile est ebrio & balanino oleo
 de quibus supradiximus. Increuit deinde medefi. Balanino resina mixta : magisq; etiamnum
 metopio. Oleū hoc est amigdalis amarissimum expressum in ægypto cui addidere ompachiū : car
 damomū : iuncū : calamū : mel : uinū myrrhā semē balsami galbanū resinā therebinthinā. Et e
 uiliissimis quidem hodie est : ob id creditū & id in uetustissimis esse : quod cōstat oleo myr
 teo : calamo cupressō cypro lentisco ubiq; granati cortice. Sed diuulgata maxime unguen
 ta crediderim rosa : quæ plurima magis gignitur. Itaq; simplicissima rhodini mixtura diu
 fuit. additis ompachio : flore rosæ crocino cī abari calamo melle iunco : salis flore aut anchu
 sa uino. Similis ratio & in crocino additis cī abari anchusa uino. Similis & in sanfucino ad
 mixtis ompachio calamo. Optimū hoc in cypro & mytilensis : ubi plurima sanfucus. Miscen
 tur & uiliora genera olei myrto lauro : quibus additur sanfucinū : lilum : scenū grecū : myra
 casta : nardum : iuncus : cinnamomū. E malis quoq; cotoneis & struteis fit oleum (ut dixim)
 melinū : quod in unguenta transiit admixtis ompachio : cyprino : famio : balsamo : iunco : ca
 sia : ambrotano. Sustinū tenuissimū omnū est. Constat ex siliiis : balano : calamo : melle : cinna
 momo : croco mirrha. Et idem cyprinū ex cipro : & ompachio & cardamomo : calamo : aspa
 latho : ambrotano : Aliqui & in ciperinū addunt mirrhā & panacē. Hoc optimum sidone
 mox ægypto : si nō addatur sesaminū oleū. Durat & quadrienio. Excitatur cinnamomo. Te
 linū fit ex oleo recenti cipro : calamo : melliloto : sceno græco : melle : mello orato : amaro
 Hoc erat celeberrimū. Menandri poetæ comici ætate. Postea multo successit propter glo
 riam appellatur megalliū ex oleo balanino : balsamo : calamo : iunco : xylobalsamo : casia res
 na. Iuius proprietates ut uentiletur in coquēdo donec dilinat oler. Rursus refrigeratum
 odorem suū capit. Singuli quoq; succi nobilia unguēta faciunt. In primis molobathū po
 stea iris illirica : & cyzicena amaracus. Harbariū in utraq; pauca iis & alia aliis miscen
 tur. Qui plurima alterutri mel. salis florē : ompachiū angni foliā : panacē. Externa oīa & pdigiosa
 cinnamomo pcia adiciē cinnamomo balanū oleū. xylobalsamū : calamū : iuncus balsami semia
 mirrha uel odoratum. Vnguentorum hoc crassissimum. Præcia ei a denariis. xxxv. ad. cccv.
 Nardinum siue foliatū constat amphatio : balanino iunco : costo : nardo : amomo : myrrha
 balsamo. In hoc genere conueniet memnisse harbarum : quæ nardum indicum immiten
 tur species nouem a nobis esse dictas : tanta materia adulterandi est. Omnia autem acutio
 ra siue costo amomo quæ maxime hares ferunt. Crassiora myrrha suauioraq;. Medicin
 aū autem ulteriora croco. Acerrima per se amomo. Hoc & captis dolores facit. Quidam
 naris habent aspergere quæ sunt præciosissima : ceteris decoctis : impendio : parentes : sed
 non eadem est uis : nisi una decoctis Mirrha & per se unguentū facit sine oleo : staē dū
 saxat : alioquin nimiam amritudinem affert. Cyprino uiride fit : fusino unguinofum : nien
 desio nigrum : rhodino candidum : myrrha pallidum. Hæc sunt antiquæ inuentionis : gene
 ra & postea officinarum furta. Nunc dicitur cumulus iste deliciarum & summa auctoritas
 rei.

Quod unguentum regale uocetur : & quæ diapasmata. & qualiter
 seruentur.

Ca.

II.

Quod regale unguentum appellatum quod parthorum regibus ita temperat. Cōstat
 myrobalano : costo amomo : comaco : cardamomo : ciuaniommo : comiaco : cardamo
 mo : nardi spica : maro : mirrha : casia : strace : ladano : opobalfamo : calamo : iunco q; so
 rio : oenanthe : malobathro : feriatō : cypro : aspalathro : panace : croco cyprio : amaraco : casia
 to melle : uino. Nihilq; eius rei causa in italia uidētur omnium. In europa uero tota præter
 irin illiricam & nardum gallicum gignitur. Nam uinum & rosa & myrti folia oleūq; cō
 munia fere omnium terrarum intelliguntur. Siccis odoribus constant : quæ diapasmata uo
 cant. Nam feces unguenti magnā appellant. Inter omnes potentissimum aut quicquid
 nouissime additur. Vnguenta optime seruantur in alabastris. Odores in oleo. Quod diu
 turnitati eorum tanto utilius est quanto pinguis : ut ex amygdalis. Et ipsa unguenta ue
 rustate meliora. Sol inimicus iis. Quam ob rem : umbra coquantur plumbis uasis. Experi
 mentum eorum inuersa manu capitur : ne carnosæ partis calore uitiētur.

Quanta in unguentis luxuria : & quando primum romanis in usu. **Ca.** III.
Hæc est materia luxus et cunctis maxime superuacui. Margaritæ enī : gêmeq; ad hæ
 redem tamen transeunt. Vestes prolongant tempus. Vnguenta illico expirant : ac
 suis moriuntur horis. Summa cōmendatio eorum : ut transeptrem facinorem odor

inuit etiam aliud agentē. Excedūtq; quadragenos denarios libræ. Tantū emiſ uoluptas
 aliena. Et enī odore qui gerit ipſe nō ſentit. Sed & hæc aliqua differentia ſignanda ſunt. In
 M. Ciceronis monumentis inuenitur unguēta graviora eſſe quæ terrā: quā quæ crocū ſapio
 ant: qñ q̄ etiā corruptiſſimo in genere. Magis tamē iurat quædā ipſius uitæ ſeueritas. Sed
 quofdā cratiſſimo maxime delectat: id ipſum approbātes. Linicq; iam nō ſolū: ſed & p̄fundi
 unguētis gaudent. Vidimus etiā ueſtigia pedū rigi. Quod. M. Othonē moſtrāſſe Neroni
 principi ferebāt. Quæ ſo ut qualiter ſentiretur iuuan ab ea parte corporis. Nec non alique
 expriuatſ audiuimus iuſſiſſe ſpargi parietes balnearum unguēto: atq; Caium principem
 ſolūtū lauari. Ac ne principale uideatur hoc bonū: & poſtea quedā ex feruis Neronis maxi
 me tamē mirū eſt hæc gratiā penetrāſſe & in caſtra. Aquilæ certe ac ſigna puluerulenta illa
 & cuſtodiſ horrida inungūtur feſtiſ diebus. Vtināq; dicere poſſemus quis primus inſtitu
 iſſet iſta. Nimirū hac mercede orbē terrarū corruptæ deuicere aquilæ. Iſta patrocinia quæ
 quærimus uitū: ut per hoc ius ſumatur ſub caſſide unguēta. Quō id primū ad romanos
 penetrauerit: nō facile dixerim. Certū eſt. Anthiocho rege aſſiacꝝ deuictis urbis anno qno
 genteſſimo ſexageſimo quinto. p̄. Liciniū Crāſſum Iuliū Cæſarē cenſores edixiſſe: ne quis
 uenderet unguēta exōtica: ſic enim appellauerit. At hercule iam quidā etiā in potu addū
 tantiq; amantudo eſt: ut odore prodigio fruuantur ex utraq; parte corporis. L. Plotium. L.
 Plotiū bis conſulū cenſorū ſue fratrem proſcriptum a triūuiris in ſale emittant lætebriā unguen
 ti odore proditum conſtat. Quo dedecore tota abſoluta proſcriptio. Quis enim non meri
 to iudicet periſſe tales? Ceterum terrarum omnium ægyptus accomodatiffima unguentis
 Ab ea campania eſt proxima copia roſæ.

De palmis: & natura earum: & generibus.

Ca. III.

Iudea inclitā eſt uel magis palmis: quarum natura nunc dicitur. Sunt quidē in eu
 ropa uulgoꝝ italia: ſed ſteniles. Ferunt in maritimis hispaniæ fructum: uerū ſimile
 dulcem in africa: ſed ſtatiim euaneſcentem. Contra in oriente ex iis uina. Genitūq;
 aliquō panis. Plurimis uerō etiā quadrupedum cibus. Quā ob rem iure dicentur externæ.
 Nulla eſt in italia ſponte genita: nec in alia parte terrarū: niſi in calida. Frugifera uero nul
 q̄ niſi in feruida. Gignitur leui ſabuloſaq; terra: maiore in parte & nitroſa. Gaudet & riguis
 totoꝝ anno bibere cū amet: non ſitienti. A ſigno quidā etiā lædi putant. Et aſſyriorū pars
 aliqua ſi nō riuus miſceatur. Genera earum plurima. Et prima fructicæ nō excedentia. Sterilē
 hanc. Aliubi & ipſam fertilē: breuēq; ramis o bire umbra foliorū. Tædoriū uicē hæc parietū
 bus perliſq; in locis præſtat cōtra aſpergines. Sūt e p̄cēribus ſiluarū arborū: ut ipſa foliorum
 aculeo fruticante circa totas peccinatim: quas ſilueſtres intelligi neceſſe eſt: incerta tamen
 libidine etiā mitioribus q̄ miſcent. Reliquæ teretes atq; proceræ denſis gradatiffis corticū
 pollicibus: ut orbibus faciles ſe ad ſcandendū oriētis populis præbēt. Vilem ſibi arboriſq;
 induuiis circuli: mira pernecitate tū hoſe ſubeūre. Coma oīs in cacumine & pomū eſt: non
 inter folia ut in cæteris: ſed ſuos inter ramos palmitibus racemofum. Vtraq; natura uiuæ:
 atq; pomū. Folia cultrato mucrone lateribus in ſele bifidatis bellas primū demonſtrauerit
 gēmas. Nunc ad ſines utiūq; nexus & capitū leuia umbracula fundūtur. Arboribus imo
 potius oibus quæ terra gignit: hæribſq; etiā utrūq; ſexū eſſe diligētiffimi nature tradunt.
 Quod in plenū ſit fatiſ dixiſſe hoc in loco. Nullis tamē arboribus manifeſtiſ. Mas in pal
 mite floret. Fœmina circa florē germinat tantū ſpinæ mō. Vtriſq; autē p̄ma naſcūt pomū caro
 poſtea lignū itus: hoc eſt ſemē eius. Argumētū q̄ parū ſine hoc rēp̄unt in eodē palmite.
 Eſt autē obſōgū nō ut oliuīs orbiculatū. Præterea caſū a dorſo puluinato: & in aluo media
 ſiſſura pleriq; unibiculatū: unde primū ſpargit radix. Serit autē p̄nū & bina iuxta cōpoſita
 ſemina: ſupꝝ totidē: qm̄ infirma ſingulis plāta eſt. Quarere uicē coaleſcūt. Multis cādidiſq;
 lignū hoc a carnibus diſcedit tunicis aliis corpori adherētibus: laxeq; diſtās: tm̄ a cacumini
 bus ſilo adherēs. Caro matureſcit anno. Quid uidiſ tū in locis ut cypro: quanq; ad maturita
 tē nō pueniat: grato ſapore dulciſ eſt: & foliū ibi latius: fructuſq; reliq; rotundior. Nec ut
 deuoretur corpus: uerū ut expuat: ſuccō mō expreſſo. Et in arabia languidæ dulces tradun
 tur eſſe palma. Quanq; iuba apud ſcēnitas arabas præfert oibus ſaporibus: quā uocant dā
 bulan. Cæterō non ſine maribus gignere fœminas ſponte edito nemore conſiſtant. Cir
 caꝝ ſingulos plures nātæ & in eum pronas blandioribus comis. Illum erētis hiſpidum
 aſtrua uiſuſ ipſo & puluere etiam reliquis maritare. Huius arbore exciſa uiduas poſt

70 de fructu

complate

duplas perperant
inſtituta huius

uicem ut quæ amphi
in uicem ut quæ amphi
ut quæ amphi ut quæ amphi

knoffet
Sunt abſolutio
carbor ut quæ amphi
ut quæ amphi ut quæ amphi

ut quæ amphi ut quæ amphi

in plenū

debulante
comibus
ut quæ amphi ut quæ amphi
ut quæ amphi ut quæ amphi
ut quæ amphi ut quæ amphi

de Com. p. b. oru

ut quæ amphi ut quæ amphi

ut quæ amphi ut quæ amphi

107

ut quæ amphi ut quæ amphi

ut quæ amphi ut quæ amphi

ut quæ amphi ut quæ amphi

ut quæ amphi ut quæ amphi

ut quæ amphi ut quæ amphi

sterilefcere foeminas. Adeo est ueneris intellectus uti coitus etiã excogitatus fit ab homi-
 ne: ex maribus flore ac lanugine: interim uero tantũ puluere inſperſo foeminis. Seruantur
 autem palmae & trunco duorũ cubitorum lógitudine: a cerebro ipſo arboris uiridi: fiſſu-
 ris diuiſi atq; deſoſſo. Et ab radice auulſa uitalis eſt ſatus: & ramorũ tenerimis. In aſſyria
 ipſa quoq; arbor ſtrata in ſolo humido tota radicatur: ſed in frutices non in arborem. Et
 go plantaria inſtituunt anniculaſq; tranſferunt: & iterũ binas. Gaudent enim mutatione ſe-
 dis uerna alibi in aſſyria autẽ circa canis ortum. Nec ferio attingunt ibi nouellas: ſed reli-
 gant comas: ut in altitudine exeant. Robuſtas deputant: craſſitudinis gratia ſimpedales
 ramorum: relinquentes truncos. Qui decidi alibi necant matrẽ. Diximus falſum ab iis ſolũ
 diligi. Ergo ubi nõ eſt tale: ſalem atpergunt: nõ radicibus ſed longius paulo. Quaedã in ſy-
 ria & ægypto in binos diuidũt ſe truncos: in crera & ternos quaedã & in quinos. Ferunt
 ſtatem in trimatu. In cypro uero ſyria ægypto quadrimẽ alia: aliaq; quinquetes: alie alti-
 tudine hominis nullo intus pami ligno quã diu ſunt nouella: ob id ſpadonũ accepto no-
 mine. Genera earum multa. Sterilibus ad materias operaq; lautiora utitur aſſyria: & tota pa-
 ſis. Sunt & cæduæ palmarum quoq; ſilua: germinantes rurſus ab radice fuccifa. Dulcis
 medulla earũ in cacumine quod cerebrũ appellat exemptaq; uiuunt: quod nõ alia. Vocã-
 tur autem chamerẽps: folio latiore ac molli: ad uitalia uiliſſimo. Copioſe in crera. Sed ma-
 gis in ſicilia. E palmis prunæ uiuaces: igniſq; leni. Fructiferarũ altius breuius lignũ in pomo
 altis longius. His mollius: illis durius. Qui buſũ oliũ limatũq; dente contra ſaſtinans
 res religione politum. Aliud pluribus uetitum paucioribus tunicis. Aliud craſſiorẽ
 tenuioribus. Ita ſunt unde quin quaginta genera: in quibus omnib; perfequi uelit nomina
 etiã barbara: uinorũq; ex iis differentias. Clariffime olium quas regias appellauere ab hono-
 ribus: quonia regibus tantũ perſidis ſeruauerunt babilone natã uno in horto bogolta eni
 uocant ſpadones qui apud eos etiã regnauerunt. Hortus ille nunq; niſi dominũ in aula tu-
 it. At in meridiano orbe præcipuã obtinent nobilitatẽ ſyagri. Proximãq; margarides. Eæ
 breues candidæ: rotundæ: acinis quã balaniſimiliores. Quare & nomen a margaritis acce-
 pere. Vna earũ arbor in chora eſſe traditur: una & ſyagrorum. Mirũ de ea accepimus cũ
 phœnice auẽ quã putatur ex huius palmæ argumento nomen accepiffe: iterũ in ori: ac re-
 naſci ex ſe ipſa. Quod erat prius pomis referam. Ipſum pomum: grande: durum: horridum
 & a cæteris generibus diſtans: ſapore ferino: quẽ ſerme in apris nouimus: euidentiffime
 q; cauſa eſt nominis. Quã ita auctoritas ſcãdalidũ a ſimilitudine appellatarũ. Iã in æthio-
 piã ſine quinq; earum nec plurimas arbores tradunt: non raritate magis quã ſua uitate mi-
 rabilis. Ab iis caryotæ maxime celebrantur & cibo quidem: ſed & ſucco uberrimã. & qui-
 bus præcipua uina oriẽti: iniqua capiti: unde pomo nomen. Sed ut copia ibi atq; fertilitas:
 ita nobilitas in iudeã: nec in tota: ſed hierecunte maxime. Quã quã laudatã & Rachelaidã &
 in phaelidã: atq; libyadã gentis eiufdem cũ ualibus. Dos his præcipua. Succo pingui la-
 & tibus: quodãq; uini ſapore in melle prædulci. Sicciores in hoc genere Nicolai: ſed am-
 plitudinis præcipuæ quaterni cubitorum longitudinẽ afficiũt. Minus ſpatioſæ: ſed ſapore
 caryotarũ in ſores: & ob hoc adelphides dictæ. Proximã ſua uitate habet: nõ tamẽ candẽ
 Tertiuẽ ex iis genus patet: & nimio liquore abũdat. Rũpitq; ſe pomi ipſius etiã in ſua ma-
 tate curuatis in terrã. Nã quos ex iis deorũ honori dicamus: ideoſ appellauit iudeã gens
 contumelia numinũ inſignis. In totum arentes thebaides atq; arabicæ: macro corpore exi-
 les: & aliũ uapore torentis. Cruſtam uerius quã cutẽ obducit. In ipſa quidem æthio-
 pia friatur hæc: tanta eſt ſiccitas: & fatine modo ſpiſſatur in panẽ. Gignitur autem in frutice
 ramis cubitalibus: folio latiore: pomo rotundo: ſed maiore quam mali amplitudine. Cæcã
 uocant. Triennio matureſcunt. Sèperẽ fructus pomũ eſt ſubnaſcente alio. Thebaidis fru-
 ctus exemplo in cados condirunt: cum ſui ardoris animã: ni ita fiat: celeriter expiret: marce-
 ſcitq; non rãtoſtus furnis. Ex reliquo genere pl. bæ uidentur. Syri hoc & iuba tragemata
 uocant. Nam in alia parte phœnicis chiticq; populari nomine a nobis appellantur balani.
 Eorum quoq; plura genera. Differunt figura rotonditatis aut proteritatis. Differunt &
 colore nigriores ac rubentes. Nec pauiores ſico traduntur colores. Maxime tamen
 placent candidi. Diſtant & magnitudine prout multi cubitum effecere. Quidam ſunt
 non ampliores faba. Seruantur ii demum: qui naſcuntur in ſaliſis atq; ſabuloſis ut in

ad dnm p...
se plantis...
uicis in...
palmis...

fructus...
palmis...

fructus...
arboris...

Cerebrũ palmæ
Vuar uerbaffi
Hmann

Sagorũ
fructus...
arboris...

fructus...
arboris...

fructus...
arboris...

fructus...
arboris...

fructus...
arboris...

fructus...
arboris...

fructus...
arboris...

fructus...
arboris...

fructus...
arboris...

fructus...
arboris...

fructus...
arboris...

fructus...
arboris...

fructus...
arboris...

iudea: & cyrenaica africa. Non item in ægypto: cypro: syria: seleucia: assyria. Quã obrem sues & reliqua animalia ex iis faginatur. Vitati aut uerusti eius pomi signum eit: de disse: cã didam uerucam: quã racemo adhæserit. Alexandri milites palmis uiridibus strangulati sunt. In gedrosis id factum est pomi genere. Alibi copia euenit. Est enim tanta musteis sua uitas: ut finis mandendi non nisi periculo fiat. ¶ De syriã arboribus. ¶ Ca. VI.

Yria præter hanc peculiare habet arbores. In nucum genere pistacia nota. Prodesse aduersus serpentinum traduntur morsus & poru & cibo. In ficorum autem: caricas & minores eius generis: quã cotana uocant. Item pruna in damasco monte nata & myxa. utrang iam familiare italiam. Ex myxis in ægypto & uina fiunt. Luniperi tudinem habent phœnices & cædram minorem. Duo eius genera: lyria & phœnicia. Differrunt folio. Nam quã durum: acutum: spinosum habet oxycædros uocatur: ramosa & nodis infesta. Altera odore præfert. Fructum ferunt myrti magnitudine: dulcem sapore. Et maioris cædri duo genera. Quã floret fructum non fert. Fruyifera non floret. Et in ea antecidentem fructum occupat nouus. Semen eius cupressu simile. Quidam cædralatem uocant. Ex hac resina laudatissima. Materiam uero ipsi æternitas. Itaq; & simulacra deorũ ex ea facta uerunt. Cædrinus est romã in delubro Appollo Sofianus e seleucia aduectus. Cædro similis in arcadia est arbor: quã in phrygia frutex uocatur.

¶ De terebintho.

¶ Ca.

VI.

Yria & terebinthũ habet. Ex iis mascula est sine fructu. Fœminarũ duo genera. Alteri fructus rubet lentis magnitudine. Alteri pallidus. Cum uite mature scit: non grandior faba: odore iucundior: tractu resinofus circa idem troadis. Sed in macedonia breuis arbor hæc atq; fruticofa. In damasco syriã magna. Maresies ei admodũ lenta: ac fidelis ad uetustatem: eximii ac nigri splendoris: flos racemosus oliuã modo: sed rubens. folia de sa. Ferr & folliculos emittentes quãdam animalia ceu culices: lentoremq; resinofum: qui ex cortice erumpit. Etiam rhus syriã mascula ferr: sterili fœmina folio ulmi paulo logiore: & piloso: foliorum inter se semper contrariis pediculis: gracili brãuiq; ramo: pelles candidã conficiuntur. Iis semen lentis simile cum uua rubescit: quod uocatur rhus medicamētis necessarium. ¶ De ficu ægyptia & cypria.

¶ Ca.

VII.

T in ægypto multa arborum genera: quã non alibi. Ante omnia ficus ob id ægyptia cognominata. Arbor moro similis: folio magnitudine: aspectu. Pomũ fert non ramis: sed caudice ipso. Idq; ipsum ficus est prædulcis: sine granis interioribus: per quã fœcundo prouentu: scalpendo tm ferreis unguibus: aliter non mature scit. Sed cũ factum est quarto die demetitur: alio subnascente: septeno ita numerosã partũ per singulas æstates multo lactã abundante. Subnascitur etiam si non scalpatur fœtus quater a state: priorẽq; expellit imaturum. Maresies proprii generis inter utilissimas. Cæsãstatiũ stagnis mergitur: hoc est eius sicari. Et primo sidet: postea fluitare incipit: certõq; eam fugit alienus humor: qui alium omnem rigat. Cum innatare cõperit tempestiue habet signum. Huic si milis quadãtenus quã uocatur cypria ficus in creta. Nam & illa in caudice ipso fert pomũ & ramis: cum in crassitudinem adoleuere. Sed hæc germãna emittit sine ullis foliis radicũ similia. Caudex arboris populo similis: folium ulmo. Fructus quaternos fundit totiens & germinat. sed grossus eius nõ mature scit nisi incilura emissio lacte. Suauitas & interior fici. Magnitudo forbi similis. ¶ De ceraunia siliqua.

¶ Ca.

VIII.

Siliqua quã iones ceraunia uocant: trunco & ipsa fertilis: sed pomu siliqua: ob id quãdam ægyptiam ficum dixere errore manifesto. Non enim in ægypto nascitur sed in syria ioniaq; & circã gnidum: atq; in rhodo: semper comantibus foliis. fere candido. cum uehementia odoris. Plantigera imis partibus & ideo superficia: flauescens succum auferente sobole. Pomu antecedentis anni circa canis ortus detractõ statim alterum parit. Postea florem per acturum hyeme fœtus nutriente.

¶ De persico ægypti & spina ægyptia.

¶ Ca.

IX.

Egyptus & persica arbore sui generis habet similem pyro folia retinentem. Fertili tas assidua eius subnascente castano fructu. Maturitas cæsãstiarum affluat. Pomum longius pyro inclusum: amygdale puramine & corio: colore herbido. Sed ubi nux illi huic pomum: differens breuitate ac mollicie. Et quanuis blandiatur prædulcis sua uitas: non innocuum. Maresies bonitate: firmitudine: nigricia quoque nihil differens a

Et alias nullius ante ciceroianam uetustior memoria est. Ex quo nouitix apparét. Alia est arbor eodē noīe malū ferēs excoctatū aliquibus odore & amaritudine: alijs expetitum: domos etiā decorans: nec dicenda uerbosius. De arbore loto. Ca. XVII.

L Adem africa qua uergit ad nos insignē arborē loton gignit: quā uocant celtin: Eiusā italia qualiter: sed terra mutata. Præcipua est circa lyres atq; nasamonas. Magnitudo quæ pyro: quanq̄ Nepos Cornelius breuē tradat. Incisura in folio crebriores: alioqu ilicis uiderent. Differentiæ plures: eaq; maxime fructibus sūt. Magnitudo huic fabæ color croci: sed ante maturitatē alius atq; alius: sicut in uuis. Nascitur densus in ramis myrti modo: nō ut in italia cerasi. Tā dulcis ibi cibus: ut nomē etiā genti terra q; dederit nimis hospitali aduenarū obliuione patriæ. Ferūt uctris nō sentire morbū qui cū mandant. Melior sine interiore nucleo: quos in altero genere offensus ui det. Vinū quoq; exprimitur huic simile mulsio: quod ultra denos dies negat durare idē nepos: baccalq; cōtus cū siliqua ad cibos doliis condi. Quin & exercitus pastos eo accepimus ultro citroq; cōmēantes per africā. Ligno colos niger. Ad tibiārū cantus expetit. Eradice cutellis capulos breuē usq; alius usus excogitauit. Hæc ibi natura arboris. Est autē eodē noīe & herba & in ægypto caulis in palustrīū genere. Recētibus enim aquis nili rigiūis: puenit similis fabæ caulat foliisq; dēsa congerie stipatis breuioribus tm̄ gratioribus: cui fructus in capite papaueri similis incisuris. oīq; alio modo. Intus grana ceu miliū. Incolæ capita in aceruis putrefaciūt. Mox separāt lauādo: & siccat tūndunt: eoq; pane utūt. Mirū est q; præter hæc traditur Sole occidente papauera ea cōprimi & integri folijs. Ad ortum autem aperiri donec maturæ rescant: flosq; qui est candidus dēcidat.

De scapo ipso: & radice loti. Ca. XVIII.

T Oc amplius in ea parte tradūt: & scādū ipsum & florē uespera mergi usq; in medias noctes. Torūq; abire in lacū: ut ne dimissa quidē manu possit inueniri. Verti dein de paulatimq; subtrigi: & ad exortum solis emergere extra aquā: ac florem patefacere: atq; etiānū exurgere: ut plane ab aqua ab sit alte. Radicē lotos hæc habet mali cotōneī magnitudine operētam nigro cortice: qualis & castaneas tegit. Interius candidum corpus gratum cibus: sed crudū. Gracius decoctum: siue aqua siue prūna. Nec aliunde magis quā purgamentis eius sues crassefunt.

De paliuro & punico malo: & de flore punici mali. Ca. XIX.

C Yrenaica regio loton suæ postponit paliuro. Præciosior hæc fructuq; magis rubens: cuius nucleus non simul māditur. lucūdus per se: atq; suauior est uino. Quin & uina succo suo cōmēdant. Interior africa ad garamanthas usq; ad deserta palmarum magnitudine & suauitate cōstat. Nobilis maxime circa delubrum. Hamonis. Sed circa carthaginē punicū malū cognomē sibi uendicat. Aliqui granatū appellant. Diuisit & in genera apyrinon uocadō cui lignosus nucleus abest. Sed candidior ei natura: & bladioreis sunt acini: minusq; amari: distincti mēbranis. Alia structura eorū quædam ut in fauis communis nucleos habentū. Quinq; spēs: dulcia: acria: mixta: acida: uinosa. Samia & ægyptia distinguntur. Erithrōcomis & leuēcomis. Corticis maior usus ex acerbis ad perficienda coria. Flos balustium uocatur: & medicinis idoneus & tingendis uestibus: quarum color inde nomen accepit. De asis & gracia fructibus. Ca. XX.

I N asia & gracia nascūtur frutices. Epicactis quæ alii embolinē uocant: paruis folijs quæ potata contra uenena profunt: sicut herices contra serpentes. Et in quo nascitur granū gnidiū: quod aliqui linū uocant. De timelea siue camelea: & tragacantha: & de trago siue scorpione: & mirica: & brya: & galla. Ca. XXI.

Ruticem uero timeleā: alii chamēleam: alii pyrofachem: alii nēstorem: alii cænoron Et similis oleastro: toliis angustioribus: gumosis si mordeantur myrti magnitudinis: semine: colore: & specie farris: ad medicine tm̄ usum. Tragon fruticē sola creta insula gignit terebintho similem & semine. Quod contra sagittarū idūs efficacissimū tradunt. Eadem & tragacantham spinæ albæ radicē: multum prælatā apud medos aut in casu nascēti. Præcium eius in libras. xiii. Tragon & alia fert: siue scorpionem: ueprem sine folijs: ramis rubentibus: ad medicine usum. Miricen & italia: quam alii tamaricē uocat. Achiam autem bryam siluestrem: insignem in ea quod satiaua tantū ferat gallæ similem fructum in syria & in ægypto copiosa hæc est: cuius infelicia ligna appellamus: quæ tamē in

Handwritten marginal notes on the left side of the page, including 'Handwritten notes', 'abre m', 'crudo', 'labrus hamom', 'Glaucoromis', 'Iracomis', 'foelix', 'infelix', and other illegible scribbles.

Handwritten marginal notes on the right side of the page, including 'Handwritten notes', 'elebor', 'mesfor', 'meore', 'spue', 'archia', 'Tarnax', 'pauis', 'Segel', and other illegible scribbles.

felicitiora sūt grācia. Gignit enī arborē ostrin: quā & ostrēans uocant: solitariam circa saxa aquosa: similem fraxino cortice & ramis & folio: pilis paulo tamē lōgioribus crassioribusq; ac rugosis icularis quā per totā discurrunt. Semine ordo o simili: & colore & materia dura atq; summa: quā in domū illata difficiles partus fieri produunt mortēscq; miserā.

De enonimo & adrachna congygia & thapsia. ¶ Ca. XXII.

MEc aucupatorio i lesbo insula arbor quæ uocat enonimos: nō ab similibus punice arbori inter q; eā & lauru folii magnitudinē: figura uero & mollicia punice flore cādidior ē: statī postē denūtiās. Fert siliquās lesbani similes: itus granū quadrangula figura: spissū: letale aialibus: nec nō & i folio eadē uis. Succurrit aliquādo pces alui exinatio. Alexander Cornelius arborē eadē appellauit: ex qua facta ēēt argo simile robori uiscū ferenti: quæ nec aqua nec igni posset corrūpi: sicuti nec uiscū nulli alii cognitā qd equidē scia. Adrachnen oēs ferē grāci portulacæ noīe interpretant: cū illa sit hærba & andrachne uocetur unius litteræ diuersitate. Cæterū adrachne ē siluestris arbor: nec i plāis nascēs: similis unē doni folio tātū minore: & nūq; decidēte. Cortice nec scabro qd ē: sed q; circūgelatus uideri possit: tā tristis aspectu ē. Similis & congygia ē folio: magnitudine minor. Proprietatē habet fructū ad mittēdi lanuginē papū uocā qd nulli alii arbori euenit. Similis & aparache bifera æque qd adrachne. Priorē fructū icipiētē pubescere uua peragit: alterū i initio hyemis. Quales eos nō traditur. Et ferula iter extrinsecas dixisse cōueicit arborū: generi adscriptisse: quoniā quarūdā naturæ sicut distinguimus: signū omne corticis loco habēt: hoc ē forinsecus ligni aut loco fūgosa i tus medullā ut sabaui. Quædā uero sanitate ut arūdines. Ferula caliditas nascit locis: atq; trāsmariæ gēculatis nodata scāpis. Duo eius genera. Nanthæa grāci uocant: assurgētē i altitudine. Nanthecia uero semp humilē & genibus exētia folia maxia ut quæq; terræ pta. Cætero natura eadē q; anetho: & fructū similis. Nulli fructū leuitas maior: ob id gestata facil? baculorū usū senectuti pbet. Semē ferulæ thapsiā qdā uocauere de cepi eo qm ferula sine dubio ē thapsia: sed sui generis foliis faniculi: iam caule: nec excedēte baculi lōgitudine. Semē qle ferulæ: radix cauida. Incisa lac emanat: & cōtusa succo abdicat oia uenenata. Qui pē ē fodicibus nocet si minima spirat aura: itumescūt corpora: faciēs i uadūt ignēs latrē: ob id cærotō prius illinūt. Quibusdā tamen morbis auxiliari dicunt medici pmixta aliis. Itē i alopecis fugillaniscq; ac lueticibus. Ceu uera remedia desint: ut scelera cōtra dēt. Sed ista pte xerū nō xio istrumēto: tātū ipudētia ē: ut uenēnū artis eē pfuadeat. Thapsias i africa uehementissima. Quidā caule icidit p menses: & i ipsa excavat radice: quo succo cōfusa: arefactū q; tollit aliū foliū. Radicē tōdūt i plā: & succū in sole coactū diuidūt i pastillos. Nero Cæsar claritate ei dedit: initio iperii: nocturnis grassationibus conuerberatā faciē illinēs sibi cū thure cæraq; & sequenti die cōtra famā cutē sincerā circunferens. Ignem ferulis optime seruari certū ē: easq; i ægypto præcellere.

De cappari siue cinosbato aut opheostaphyle: & de saripha. ¶ Ca. XXIII.

Bi & cappari firmioris ligni frutex: seminisq; & cibi uulgati. Caule quoq; una ple rū q; decepto. Cauēda eius gñra pegrā. Sigdē arabicū pestilēs. Africū gigiuis inimicū. Marmaricū ualuis: & oim istationibus Apulū uomitus facit. Stomachū & aluū mouet. Quidā eū cynosbatō uocat: alii opheostaphylen: fruticosū ē generis. Et saripha circa nilū nascēs duorū cubitorū altitudine: pollicari crassitudine. Coma papyri: similisq; madit mō. Radice ferrariis officinis præcipua carbonis usū propter duriciam.

De spina babylonis regia & de cytilo. ¶ Ca. XXIIII.

Mon omittēdū ē quod babylone serit i spinis: quoniā nō aliubi uiuit. Estq; sicut uiscū qd in arboribus. Sed illud i spina tantū: quæ regia uocat. Mirū q; eadē die germinat quod iniectū ē. Inicit aut ipso canis ortu & celerē arborē occupat. Cōdiūt eo uina & iō seritur. Spina illa nascit & athenis i longis muris. Frutex est & cytilus ab Antio nacho atheniensī miris laudibus pdicatus pabulo omniū. Aridus uero et suū. Spōdetq; iugero eī? anuos ppluris uel mediocri solo redditus. Utilitas hærbosa: ergo & eo lætior fatietas q; p q; modico pignescūt & quadrupedia: ita ut iumēta hordeū spernat. Non ex alio pabulo lætis maior copia aut melior. Sup oia pecorū medicāa morbis oī usū pstatē. Quī & nescicibus idēfēdu lactis aridū atq; i aqua decoctū porui cū uino dari iubet: & firmiores cellioses ifas tere. Viridē & gallinis: aut si aruerit madafactū. Apes quoq; nūquā de flore cytili pabulū cōtingētēs pmunt Democritus & Aristomachus. Nec aliud mionis ipediū ē. Seritur cū

hordeo: aut uere semē ut porrū: uel caule autūno āte brumā. Si semē madidū Et si desint hymbres. fatū spargit. Plāta cubitalis pferunt scrobe dederali. Seritur post æquios: a tene ro frutice. Perficit triēno. Demeritur uerno equinoctio cum florere desinit: uel pueri uel anus uilissima opera. Canus aspectu breuiterq; ls quæ exprimerē uelut similitudinē angustio ris. trifolii frutex. Datur aīalibus post biduū semp. Hyeme uero quod inaruit: madidū. Sa triat equos dena libras: & portione miora aīalia obiterq; iter ordines hō aīaliū capistrum fertile ē. Inuētus hic frutex in cyūso insula inde trāslatus ē ī omnes cycladas: mox in urbes græcas magno casu puentu. Propter qd maxie miror rarū esse ī italia. Nō æstiuū nō frigo rū nō grādīnū aut niuis iūria expauescit Adiciit Higinus ne hostiū qdē ppter nullā gra tiā ligni.

DE fruticibus & arboribus nostri maris: atq; rubri. & idici. ¶ Ca. XXV. Ascūtur & in mari frutices arborese minores ī nostro. Rubrū enī & torus orientis oceanus refertus ē filius. Nō habet lingua iā nomē: quod græci uocat phycos: quo niā alga hærbarū magis uocabulū itelligit. Hic autē est frutex. Folia lata colore uiri di gignit: quod qdā gracon uocat: alii zosterā. Alterū genus eiusdē: capillatō folio: simile foeniculo: ī faxis nascit. Superius ī uādīt haud peul lttore. Verno uērūq; & itērit autūno. Circa cretā insulā nato īn petris purpuras quoq; inficit. Laudatissimo a parte aqilonis: aut spōgiis. Tertiu ē gramini simile: radice geniculata: & caule: qualiter calami. Aliud: genus fruticū bryon uocat folio lactuca rugosiore tantū. Iā hoc nascē. In alto uero abies & quercus cubitali altitudine: Ramis eorū adhaerent conchæ. Quercu ē tigi lanas tradūt. Glandē ē quāsdā ferre ī alto: naufragiis hæc deprehēsa urinātibuscq;. Et oliæ tradūtur prægrades circa lycionē. Vilis enī passim nascit. Sed phycos sine foliis: rubros cortice. Fit & palma fruticū generis extra Herculis colūnas porri frōde. Nascit: frutex & alius lauro & thymo si milis: q ambo eiecti ī pumicē trāsfigurātur. At in oriētē mirū ē statī a copō pfolitudies nī bil gigni preter spinā: quæ siciens uocat: & hæc rarā admōdū. In mari uero rubro siluas uā uere: maxie laurū & oliuā ferēntē baccais: & cū pluat fungos q; sole tacti mutātur ī pumicē.

Fruticū ipsorū magnitudo tenorū est cubitorū caniculis refera: uix ut respicere e nauī tu tū sit: remos plerūq; ipsos inuadētib. Qui nauigare ī indos. Alexandri milites frōdē ma rinarū arborū tradidēre ī aqua uiridē fuisse: exemptā sole protrin in salē arefēte. I uncōs quōq; lapideos p quā similes ueris p littora: & ī alto quāsdā arbusculas colore bubuli cor nus ramosas: & ī cacuminibus rubētes: cū tractarentur uiri mō fragiles. In igne autē ut fer rū exardescētes restitūdis colore suo redeūte Eodē ī tractū isularū siluas operit æstus: quā q; altiōres sint platanis populiscq; altissimis: folia laurea: flos uiolæ & odore & colore. Bacca ut oleis: & ipse odoris iucūdi autūno nascētes: foliis nunquā deciduis. Harū miores totas integritate. Maximæ cacumina extāt ad quæ naues religātur: & cū decesserit æstus ad ra dices. Alias quoq; arbores ī alto ab eis dē accepimus eodē ī mari uifas semp folia rerinetes.

Fructū eaz lupino simile. Iuba tradit circa troglodytarū insulas fruticē ī alto uocari isidos plomachas corallio simile sine foliis pscium mutato colore ī nigrū durefcere. Cū cadat frū gē. Itē aliū q uocetur charithoblepharon efficacē ī amatoriis. Sparalia eo facere & monilia faminas. Sentire eum se capi: durariq; cōrnis modo: & hebetare aciēm ferri. Quod si fefel lerint insidiæ: in lapidem tranfigurari.

¶ CAII PLYNII SECVNDI NATVRALIS HYSTORIAE LIBER. XIII. IN QVO FRVCTIFERAE ARBORES TRADVNTVR.

¶ PROEMIUM.

BXTERNAE arbores idociles quæ nasci aibi quā ubi cœpere: & quæ in alienas non cōmeant terras hædenus ferē sunt. Licetq; iam de com muni bus loqui: quarum omnium peculiaris parens uideri potest italia Noscentes tantum meminerint naturas earum a nobis interī dici: non culturas. Quāq; & colendi maxima in natura portio est. Illud satis mira ri non quo interisse quarundam memoriā: atq; etiam nominū quæ auctores prodidere noticiā. Quis enim non communica to orbe ter rarū maiestate romani i perii profecisse uitam putet cōmercio rez? Ac societate festæ pacis: oīaq; et quæ occultata ante fuerat ī pmiscuo uia facta? At herculē non

aliud blepharon

lygino

anacardium

vitae

platanon

spati-pulva

1. dicit

salutem

alio

lauri

ferre

alio

spati

Italia

reperiuntur q norint multa ab antiqs pdita: ratum priscoꝝ cura fertilior: aut industria fœ
 licior fuisse: antea in illa annos: iter principia literarꝝ. Hesiodo præcepta agricolis pãdere or
 so subsecutus: nõ pa acis hæc cura eius: unde nobis crevit labor. Quippe cũ requirãda sine
 nõ solã postea inueta: uerũ et ea quæ inueniantur prisci: defidia reu: intermitione memoria
 fidia. Cuius uitũ causas q; alias q; publicas mudi iuenerit. Nimĩrũ alii subire ritus. Circaq;
 alia mertes hominum detinetur: & auaritiã rãrum artes colunt: antea iclusus gẽtium ipe
 itra ipsas. Ideoq; & igenis quasda sterilitate fortunæ necesse erat animi bona exercere. Re
 ges innumeri honore artũ colebat: & i ostentatiõẽ has præferbat: opẽ & immortalitã sibi
 p illas prorogari arbitratẽs. Quare abundabat & prãmia & operã uitæ. Posteris laxitas mũ
 di & rerũ amplitudo damno uite: postq; senator censu legi cõprensus iudex fieri cẽsum: magi
 stratum ducẽ: nil magis exornare quã cẽsus: postq; cõpẽre orbitas: i auctoritate summa &
 potetia esse: captatio in quæstu fertilissimo: ac sola gaudia in possidendo: pessum iere uitæ
 premia: omnesq; a maximo bono liberales dicitur artes in cotrarium eccidere: ac seruitute so
 la profici cõceptum. Alius hanc alio modo: & in aliis adorare: eodẽ tamen habẽdũ quæstu ad
 spes hominum tendere uoto. Passim uero etiã egregii aliena uitia quã bona sua colere mal
 le. Ergo hercule uoluptas uiuere cepit: uita ipsa desit. Sed nos oblitterata quoq; scrutabi
 mur. Nec deterrebit quarundã rerũ humilitas: sicut nec in animalibus fecit. Quãquã uide
 mus Virgiliũ præcellentissimũ uatem eadem causa hortorum dotes fugisse: & tantũq; quæ
 retulit flores modo rerum decerpisse. Beatum fœlicemq; graciã quidẽm omnino gene
 ribus uuarum nominatis: tribus oleã: totidem pyrorum: malo uero tantum assyrio: ceteris
 omnibus neglectis. Vnde autem potius incipimus quã a uicibus: Quarũ principatus in
 tantum peculiaris italiã est: ut uel hoc uno omnino gentium uicisse q; odorifera possit uia
 deri bona quãquam ubicunq; pubescẽtium odori nullaluanitas præfertur.

De uicium natura: & quibus modis ferant. Ca. 1.

Uites iure apud priscos magnitudine quoq; inter arbores numerabantur. Iouis simu
 lacrum in urbe populonia ex una conspicimus uite: totã uis incorruptum. Itẽ mas
 silia pateram. Metaponti templum Iunonis uitiginis columnis stetit. Etianũ sca
 lis tectum Ephesũ Dianæ scandit: uita una cyprina: quonia ibi ad præcipuũ altitu
 dinem exiit. Nec est ligno usli æternior natura. Verum ista ex siluestribus facta credide
 rim: quando hæc uites tonsura annua cõcoercitur: & uis earum ois euocatur in palmites: aut
 deprimitur in propagines: succiq; tantum gratia ex iis pluribus modis ad celi mores soliq;
 ingenia. Iam in campano agro populis nubunt maria:q; complexæ: atq; per ramos earum
 pcacibus brachiis geniculatũ cursum scandentes. cacumina æ quanti tantum sublimis ut u
 demator autoratus rogamũ ac tumulum excipiat. Nullo sine crescut diuiciã aut potius
 auelli nequeunt. Villas & domos ambiri singularem palmis: uites ac sequatibus loris in
 uia quoq; dignum. Inter prima. Valerianus quoq; Cornelius existimauit. Vna uitis rome
 in Liviã porticibus sub diuales deambulatiões umbrosas operculis opacat. Eademq; ea
 rum denis multũ amphoris fœcunda. Vinos quidem ubiq; exuperant. Miratũq; altitudinem u
 rum acicã ferunt legatarum regis Pyrrhi. Qui eũ facete luisse in austriore gustu uini:
 merito matrẽ eius pendere in tã alta cruce. Rontotinus uocatur & alio nomine populus ar
 bor italiã padũ transgressus: cuius tabularã in orbẽ parula replent: puroq; producto draco
 ã palmã eius inde subrectos ramorũ digyros flagella dispergit. Eadẽ modici hominis altitu
 dine adminicularã sudibus horret: uineãq; faciunt: & aliã improbo reptatu papinorũq; su
 persluitat peritia domini aplo discurfu atriã: media cõplentes. Tot differentias uel sola tã
 tũ italia recipit. Stat prouintiãrũ aliquid p se uitis sine ullo pedãmeto: artus suos in se col
 ligens: & breuitate crassitudine pãcens. Vetant hoc aliubi uentũ: ut in africa & in nabonẽ
 sis prouintiã partibus. Excrescereq; ultra suos pollices prohibita: semp; pastinatis similes
 herbarum modo uagãtur p arua: ac succũ terrã passim uiuis bibunt: quã ob id magnitudi
 nẽ infantium puerorũ i iteriore africa parte exuperant uites. Vna non alibi gratior callo
 uẽ nõde possit iuenisse nomẽ duracini durus acinus. Nãq; genera magnitudine: colore: sãpo
 ribus acini innumera etiãnum multiplicantur uino. Hic purpureo lucent colore: allic fulgẽt
 roseo: nitetq; uiridi. Candidã enĩ nigraq; uulgares. Tument uero nãmaram mõ buua
 sti. Prælongis dactili porrigitur acinis. Est & illa naturã lasciuia: ut prægrandibus adha
 reant pergulis parui: mites: & suauitate certantes: leptorogas has uocat. Durã aliã perbye

Cu a p r i s t o r u
 n o u a r i e p o p u
 A n t o o p e a d m u
 l u b p l o r o g a t i o
 m p u g e b a h d h z e r o
 L a l l i g a r e
 n o s t i a g i o p r o p f u
 V i n g i n e s c o l u m e
 r i u b u t
 s u a u i l a b e u i g e f i d
 m p r i s k o r
 J o m e i s
 P a m b o t m s
 I n a p o p u
 C o r a c o p a l u e u i
 q u o m o r e a n t i d
 m i n o r e e s t
 p e d a m e n t p f e y l
 r e p u d p d m s a r m
 n o b a s s i a
 p a s t i n a t e u i g e
 m e d u u i n e k o s s t l a t
 S y m p h i d e n z e n o n
 r e n
 C o r n a s t i l l i u o r
 n i f e r u a n d i n e
 u u u a n a n n a

m e t a
 m
 m l u b o
 E t
 a p o r t e
 a h u o
 m e s t e
 e a u t
 g e n e
 m e t e
 m e s t e
 e a u t
 g e n e

me pensili cocame ratae nodo. Aliae sua tantu continen asa ollis fidilibus & isuper dolis
ciuse stipate uinacis circudatibus. Aliis gratia q & uinis fumus affert. Fabrii qz iis glo
riae prapua i fornacibus africa. Tiberii Caesaris auctoritas fecit. Ante eu reticis prior ne
saerati & ullis ueronis iu agro. Qui & a patetia nome acinis dae passis. Cordunt & musto
uaz; i se qz uino suo inebriatur. Alia de coctae in musto dulcescut. alia uero sobole nouam
in matre ipse expectat transducit uitro; affert qz acinis ad e qua i dolis amphoris ue du
xatrice illa firmitate austeritas picis ifusa pediculo. la uentura uis p se i uino picis habens
respiciesq; uiennese agru. Nobilitas aruerno lecanog; & eluico generibus non pride illu
strata. Atq; haelui gili uatis atate icognita: a cuius obitu non agita agutur aoi. Quid qd i
serae castris suma reru i peritioz cotinent; Ceteruoniu i manu uitis: & optio praemo tardos
ordines ad letas perducit aquilas: atq; eti i delictis poena ipsa honorat. Necnon uineaz opu
gnationu dedere ratione. Na i medicaminibus adeo magnu optinet locu: ut per sese uino
ipso remedia sint. De generibus uinum. Ca. Il.

Genera uitiu coprehedi numero unius existimauit. Democritus; cuncta sibi gratiae co
gnita p fessus: Carteri innumera atq; ifinita ee pdiderut. Quod uerius apparebit ex
uimis. Nec oia dicent: sed maxie ifignia: qpe quae rosidae iune pene quoc agri. Qua
ob re celeberrimas uitiu aut qbus e aliqua pprietate miraculu ostendisse satis erit. Princip
dae amines ppter firmitate lenio quoq; pficietie utiq; uinuz; inuisulscuuz; uitu. Quoz ei
genera. Ex iis germania minor acino: melis deflorescit: hymbres tepestatez; tolerat. Non ite
maior: sed i arbore qua i iugo minus obnoxia. Gemellatu qbus hoc noue uaze sepe gemiaz
dedere: aspimus sapor: sed uires seipuz; Ex iis minor austro ladiet: ceteris ueris alit ut i
uuiuo moie furretinisq; collibus. In reliquis italia; ptibus no nisi arbon accomodata. Quoz
tu genu lanax; ne seres miremur aut idos: adeo lanugo ca uestit. Pria ex amineis mature
scit ocissime atq; putrescit. Proxia dignitas ualcanis rubete materia. Qua pp qda rubellas
appellauere uineas. Ex minus fertiles uinacis & faece mimate. Cotra pruinas fortissime: sic
citate magis q hymbre: astu q algore uexant. Qua ob re i frigidis humidisq; pricipatu opti
nerit. Fertilior qua minor acino: & folio seissa minus. Apianis apes dedere cognome: pra ci
pue carum auidz. Ex iis duo genera: lanugine & ipse pubescunt. Distant q; altera celerius
maturefcit: quaz; & altera proparante. Situs frigidus non respouit: & tamen nullz celerius
hymbre putrescunt. Vina primo dulcia austeritatem amnis recipiunt: & rubra fiunt. Nulla
magis uite gaudet. Et hactenus potissima nobilitas datur peculiaribus atq; uernaculis ita
liaz. Cartere aduenere chio thalo ue. Graecula non inferior amineis bonitate pretenere aci
no: & uua tam parua: ut nisi pinguisimo solo colere non proficit. Eugeniae taurominitani
collis cum generositatis cognomine misere albano tantum agro: quoniam translata statim
mutatur. Naq; est aliquibus tantum locorum amor: ut omne in iis gloriam suam relinquat
nec usq; transant tota. Quod & in retica allobrogicaz; quam supra picata appellauimus
euenit: domi nobilibus ac agnoscentis alibi. Fecunda tamen bonitatis uice copiam prestat.
Eugenia feruentibus locis: rhetica temperatis: allobrogica frigidis: gelu maturefcet & co
lore nigra. Adhuc ex iis quas diximus: sed etiam e njgris uina uefustate in album colorem
transcunt. Reliquaz; ignobiles. Aliquando tamen celi aut soli opera non fallunt uectustatem:
sicuti fecenia & cum ea florens bicurica. Acino rarior nunq; floris obnoxii: quoniam antece
dunt: uentisq; & hymbribus resistunt. Meliores tamen algenibus locis qua calidis hyme
dis qua sitientibus. Vix ulla magis ta denso uuarum parte impatiens uariantis celi: sed co
tra tenorem unum algoris astus ue constans. Quaz; minor est ex eo genere mollior. In ne
glecto solo morosa. Pingui putrescit. Gracili omnino non prouent. Media temperie de
licate quoz; it: ob hoc fabinis collibus familiaris. Uua eius indecora uisu: sapore iucuda: nisi
matura proginz rapiatur: eti non putrescens cadit. Contra grandines eam tuetur: folioz
amplitudo atq; duricia. Insignes ia colere iter purpureas nigrasq; medio heluolae sepius
uarianti: & ob id uariant: a quibusda appellatae. Praefertur in iis migrioz; utraq; alteris anis
fertilibus. Sed melior uino cum peior. Et praecia duo genera magnitudine acini discernuntur.
Quibus materies plurima: uuaq; ollis utilissima: folio apio similis: baliscam dirachini cele
brant. Hispania cocolobin uocant: Grauior uua astus austrosq; tolerat. Capiti inimica.
Copia larga Hispani quo genera eius faciuoz; Vnum oblongo acino: altero rotundo: nouis
simas uindemiant. Quo dulcior cocolobis: hoc melior. Sed & austeras transir in dulcem ue

re hufiu
schocini
nyal
nyal u parauill
nyal
nyal
nyal
nyal
nyal
nyal
nyal
nyal

nyal box styl
nyal
nyal
nyal
nyal
nyal
nyal
nyal
nyal
nyal

nyal
nyal
nyal
nyal
nyal
nyal
nyal
nyal
nyal
nyal

nyal
nyal
nyal
nyal
nyal
nyal
nyal
nyal
nyal
nyal

nyal
nyal
nyal
nyal
nyal
nyal
nyal
nyal
nyal
nyal

nyal
nyal
nyal
nyal
nyal
nyal
nyal
nyal
nyal
nyal

nyal
nyal
nyal
nyal
nyal
nyal
nyal
nyal
nyal
nyal

nyal
nyal
nyal
nyal
nyal
nyal
nyal
nyal
nyal
nyal

nyal
nyal
nyal
nyal
nyal
nyal
nyal
nyal
nyal
nyal

nyal
nyal
nyal
nyal
nyal
nyal
nyal
nyal
nyal
nyal

nyal
nyal
nyal
nyal
nyal
nyal
nyal
nyal
nyal
nyal

nyal
nyal
nyal
nyal
nyal
nyal
nyal
nyal
nyal
nyal

nyal
nyal
nyal
nyal
nyal
nyal
nyal
nyal
nyal
nyal

nyal
nyal
nyal
nyal
nyal
nyal
nyal
nyal
nyal
nyal

nyal
nyal
nyal
nyal
nyal
nyal
nyal
nyal
nyal
nyal

nyal
nyal
nyal
nyal
nyal
nyal
nyal
nyal
nyal
nyal

nyal
nyal
nyal
nyal
nyal
nyal
nyal
nyal
nyal
nyal

nyal
nyal
nyal
nyal
nyal
nyal
nyal
nyal
nyal
nyal

nyal
nyal
nyal
nyal
nyal
nyal
nyal
nyal
nyal
nyal

nyal
nyal
nyal
nyal
nyal
nyal
nyal
nyal
nyal
nyal

nyal
nyal
nyal
nyal
nyal
nyal
nyal
nyal
nyal
nyal

nyal
nyal
nyal
nyal
nyal
nyal
nyal
nyal
nyal
nyal

nyal
nyal
nyal
nyal
nyal
nyal
nyal
nyal
nyal
nyal

rustare: & quæ dulcis fuit in austeritate. Tuncq; albanū uinū æmulatur. Tradūt uisicæ uis
 uilissimū ex iis potū. Albuelis sumis arboribus ē fertilior: uisula imis. Quā ob rē circa
 easdē fatæ diuersitate naturæ locupletat. Inerticulā ē nigris appellauere iusti sobriā dictū
 riliueteraq; picipue comēdabile uis: sed uiribus innoxia. Si qdē temulentiā sola nō facit. Fer
 ritibus comēdat cæteras: picipēq; heluencā. Duo eius genera. Maior q̄ qdā lōgā: minor q̄ ar
 cā appellat: nō tā fœcudā sed gratiores hāstu. Discernit folio circiato. Verū utraq; gracilis.
 Furgas subdere iis necessariū: aliōqn ubertatē suā nō tolerat. Maritio a siltu gaudet. Ros
 cido odor. Nulla uitū minus italiā amat: rara parua: putrescēt i ea: Vinū quoq; quod ge
 nuit estate nō exuperans. Nec alia marçō solo familiarior. Græciū q; aliōqn Corneliū
 Celsū trāscripsit arbitrat nō naturā eius repugnare italiæ: sed culturā: auide palmites eio.
 cātū. Ob id fertilitatē suā absumi: si nō p̄piguis foli ubertas lafcēcēt sustineat. Carbuncu
 lari negat: magna dote: si uerū ē: aliqua i uite e celo nō eē ius. Aestū fert spōnia: q̄ qdā spi
 neā uocat. Aurūmīq; & hymbribus piguescit. Quinimo nebulis una aliē. Ob id rauennati
 agro peculiaris: Venticulam iter optime deflorescētēs: & ollis aptissimā campani malunt sic
 culā uocare: alii staculam. Tarracinam numisianā nullas uires proprias habentem: sed totā
 perinde ac solum ualeat. Surrentinis tamē efficacissima testis uestubio tenus. Ibi. n. murgē
 tiā e sicilia potissima: quam pompeianā aliq; uocant. Laudatio demū feracem: sicut horcōia
 in campania tantum utilitatis cibaritæ: fed ubertatē præcipua. Tolerat & annos inærica con
 tra omnes istus firmissima: nigro acino uinis uetustare rubescitibus.

Item de uitiū generibus.

Ca.

Ill.

T hactenus publica sunt genera: cætera regionum locorūq; aut ex iis inter se in si
 to mixta. Siquidem thufus peculiaris. est rudernis æque etiam eius nominis floren
 tia. Est optima arctio talpana & etesiaca & cōseminia. Talpana nigra candidum fla
 cit multū. Etesiacā fallax: quæ quo plus tulit eo laudabilius fundit. Mirūq; fœcunditate
 cessat. Consentanea nigra: uino minimū durante. Vna maxime post. xv. dies quam uolā
 Minus feracis: sed cibaria. Huius folia sicuti labruscæ priusculi decidant: sanguineo colore
 mutantur. Euenit hoc etiam quibusdam aliis pessimi generis argumēto. Irtiola umbrie me
 uanaticq; & piceno agro peculiaris est. Amitermino pumula. Iisdem bānanica fallax est: amat
 tē eē. Mutina uā pōceti nomie appellat: quīs clusinis copiosior. Mutinā & tybur
 tes appellauerē: quāuis eleginam nupes iuenerit a clusitudine oliuæ. Notissima hæc uuarū
 ad hoc tempus reperta est: Vinatiolam soli quidem noiauerunt fabini ac laurēti. Nam gau
 ranas scio a falerno agro translatas uocari capernas celerrime ubiq; degenerantes. Necnō tra
 rantinū genus aliqui fecere præduli uua. Capanias & bucinariæ & tarcupia in thurinīs col
 libus non ante demetuntur q̄ gelauerit. Pharia gaudent piscæ. Mutina prusina nigro aci
 no intra quadrāniū albescente uino. Mirum ubiq; uero sole circūagi uuam: quæ ob id stre
 pitus uocatur. Et: i italia gallicam placere: tras alpes uero picenam. Dixit Virgilius thapsias
 & mareotidas & lagesas compluresq; externas quæ non reperiuntur in italia: sed sunt etiā
 nunc i signes uua nō uino ambrosiaca duracina sine ullis uasis in uite seruabilis: tāta est cō
 tra frigora æstus temperateq; firmitas. Nec orthampellos idiget arbore aut palis ipsa
 sustinens. Non item daŷyldes digytali gracilitate. Columbiæ acino sissimæ. Et magis pur
 pure cogno: mine biniū itia. quando non racemos: sed uias alias gerūt. Item crepidanæ cui
 nomē a mensura est. Item scirpula passo acino. Et rhetica in maritimis alpius appellata dis
 similis laudatē illi. Nā hæc breuis conferta acino: degener uino: sed cute omnū tenuissi
 ma. Nucleo quē chium uocant: uno ac minimo. Acinum prægrandem unum alterum ue
 habens. Est & nigra aminea: cui syriacē nomie imponunt. Item hispana ignobilium probatis
 sina. In pergulis uero feruntur claritæ appellatæ eduræ acinis: albe: nigraq;. Et bumasti
 tadem coloribus. Ac nondum dicē ægia & rhodia & uncialis: ueluti a pondere acini. Item
 pucina omnium nigerima. Et coronario naturæ iusu stephanitis acinos foliis intercurfan
 tibus. Et quæ forenses uocantur celeres prouentu: uendibiles aspectu portatu faciles. Con
 tra damnantur etiam uisū cinerā & rhabubula & asinifca. Minus tamen caudam uulpiū in
 tata alopcis. Alexandrina appelletur uitis circa palæcraiam breuis: ramis cubitalibus: acino
 nigro: fabæ magnitudine: nucleo molli: & minimo: obliquis racemis prædulcibus: folio par
 uo: & rotundo: sine diuisuris. Septimo ab hinc anno in carbonensis prouintie aruo oliua
 inuenta est uitis uno die deflorescens: ob id turissima: carbonicam uocant: quā nūc tota

q̄ p̄cipa p̄ rō p̄ ch
Yua inueniunt
Sobria
p̄p̄a

Græmia Audox
q̄ r̄phā p̄ r̄ p̄ ch
p̄p̄a

Acinosa

Latia
Tollerare annos
fidele aduersione
benicioere

Insiu p̄
q̄ r̄ p̄ ch

Cibaria uua
q̄ r̄ p̄ ch

mutina
q̄ r̄ p̄ ch

Uua
Galerne

Thapsias
q̄ r̄ p̄ ch

Columbiæ
Bimanne
t̄ p̄ p̄ ch
q̄ r̄ p̄ ch

Degeret
Silla

Phalata
q̄ r̄ p̄ ch
q̄ r̄ p̄ ch

phalata
q̄ r̄ p̄ ch
q̄ r̄ p̄ ch

nascētia. Cāpania nuper excitaui nouis noibus: auctoritatē: siue cura siue casu: ad quartū neapoli lapidē trebellicis: iuxta capuā caulinis: & in suo agro trebulanis: alioquin semp̄ inter plebeia: & trifollinis gloriata. Nā non peipianis sumū decē annorū incrementū est: nihil se nectā cōferētē. Dolore ē capitū ī sextā horā diei sequētis ī festa deprenhēdūt. Quibꝫ exēplis (nisi fallor) manifestū ē patriā terrāqꝫ referre nō uia. Et sup̄uacū generū cōsecrationē ī numerū cū eadē uiris aliud aliis locis pullulet. Hispaniā lufitanā cōpia nobilitātur. Elegātia uero tarraconēsiā: atqꝫ laurōnēsiā: & balearica ex īsulis cōferūt italie primis. Nec ignoro multa p̄missa p̄terosqꝫ existimāturos: qñ suū cui placet: & quocūqꝫ eat: fabula eadem repiatur. Diui Augusti iudiciorū ac palati peritissimū ē libertis cēsurā uini ī epulas eius factā dixisse hospiti de idigētia uino: nouū qdē sibi gustū eē tū atqꝫ nō ex nobilibꝫ: sed Cāsārē nō aliud potaturū. Nec negauerī & alia digna eē fama: Sed de qbus cōsensus xui iudiciauerunt hec sunt.

Vina transmarina.

Ca.

VII.

DVnc simili mō transmarina dicemus. In sumā gloria post homerica illa de quibus supradiximus fuerē thasiūm chiumqꝫ. Ex chio quod aruifium uocant: lis addidit scythium Erasistrati maximi medici auctoritas circiter. cccc. anno urbis romā. Nūc gratia ante omnia est elazomēnio: postquā parcius mari conditū. Lesbium sp̄ote naturā sue: mare sapit. Nec molio per se gratia ut uino: sed cuius dulci admixto reliquorum duritia suauitatem accipiat simul & p̄tatē: quonia uetustiora protinus uidentur. Ab iis dignatio est sycionio: cyprio: relmesico: tripolitico: berritio: tyrio: sebēnico. In aēgypto hoc nascitur tribus generibus uuarum: ibi nobiliss thasio & alopece. Post hāc auctoritas hippodamantio: mystico: cantharite: proppo: gnidio: cadacā: caumenicā: petritā: miconio. Nā mesogitem capitis dolore facere comperitum est. Nec ephefium salubre esse: quonia mari & defruto conditatur. Apāmenū multo p̄cipue conuenire dicitur: sicut p̄rutium in italia. Est enim & hāc proprietas generum: ut dulcicia utiqꝫ inter se nō congruant. Exoleuit & protāgion: quod italicis proximū fecerant Asclepiadis scholae. Appolodorius medicus in uolumine quo suasis Ptolemāo regi quā uina biberet: italicis etiā tū ignotis laudauit in pōtonaspenitē: mox oroticū: oenanthē: leucariū: ambraciōtē: & quod cunctis p̄tulit p̄parentium. Sed n̄ iniorēs famā esse dicit: quoniam sex annos non placeret.

De uino quod uocatur bion genera. vii.

Ca.

VIII.

At enus bonitas uini nationibus debetur. Apud grācos iure clarissimum nomē accepit quod appellauerunt bion ad plurimos ualitudinum usus excogitatum: ut docebimus in parte medendi. Fit autē hoc modo. Uua paulum aē maturitatem decerp̄ta siccant acri sole ter die uersata per triduum: quarto exprimūtur: deim cadis sole inuererantur. Cui marinam aquam largiorē miscent: a serui furto origine orta sic mēsurā explentis. Idēqꝫ translatum in album mustūle uocōchrūm appellatur. In aliis autem gentibus simili modo factum terbalossomenon uocant. Thalassiten autē uasis musti deiectis in mare. Quo genere p̄æcox fit & uetustius. Nec nō apud nos quoqꝫ cōū uinum ex italico faciēd rationem Cato demonstrat. Sup̄ cātera ī sole quadrienio naturā dū p̄cipiēs Rhodiū coo simile ē. Phorinēū salsius coo. Oīa trāsmaria septē ī sex ānis ad uetustatē mediā puēire existimant.

De dulcium generibus. lxxviii.

Ca.

IX.

Cinum omne dulce & minus odoratū: quo tenuius odoratius. Colores uinis quattuor. Albus: fuluus: sanguineus: niger. Plythium & melampsythium passi genera sunt. sūmū saporem non uini referentia. Cifibiles uero multi in galatia nascens & bāstincium in sicilia. Nam syreum quod alii hepsēma: nostri sapam appellant ingenii non naturā opēs est. musto usqꝫ ad tertiam partem mēsurā decoctō. Quod ubi factum ad dimidiam ē: defrutūm uocamus. Omnia in aduiterium mellis excogitata. Sed priora uua teratqꝫ constat. Passum a grāco cilitium probatur & africanū: & italia prouincisqꝫ finitimus. Fieri certum est ex uua quam greci sticam uocant: nos apianā. Item scirpulā: diuirtus in uite sole uuis adustis aut seruente oleo. Quidam & quacunqꝫ dulci dū p̄æcocta alba faciunt sic cates sole: donec paulo āplius dimidiū pondus sup̄sit. Tū usqꝫ leniter uuas exprimunt. Deinde quātum expressere adiiciūt uinaceis aquā puteānā: ut & secundariū passum faciant. Diligentiores eodē modo siccatis acinos eximūt: ac sine sarmentis madafactos uino excellētī donec intumescat: exprimunt. Et hoc genus ante cātera laudāt. Ac simili modo aqua ad dita secundariū faciunt. Medium inter dulcia uinum est quod grāci āgleucas uocāt: hoc ē

Obrium
Arumia

quidam qd p̄t...

enaphen
ad uinum sua
ad uinum ad l.
concreting tenuis.

Thalassomenon

sal bion
supponit in uidi
nibus carthois

Albus
fuluus
sanguineus
niger

na p̄ uinea
tem uinea
p̄ uinea
tem uinea

Primum
op arpan

laletma
uino laet
op arpan

Erasistrato
Medicus
Actus emor
uice opo

Tab p̄t...

an fest an

li
ruce
138
97
m...

ex hylis
et ar hylis

aut

ex plis

quā adu...

practā

in p̄
p̄t...

Pothecas fuisse & diffundi, solita uina. anno. dc. xxxiii. urbis apparet indubitate opi
miani uini argumento: iam intelligente suum bonum italia. Nondum tamen ista
genera in claritate erant. Itaq; omnia tunc genera unum habent consulis nomē. sic
quoq; diu transmarina fuerunt in auctoritate ad artauos usq; nostros etiam salerno iā re
perio: sicut apparet ex illo comico uersu Anaxipolis thasii.

Quinq; thasii uini inde depremam salerni bina.
P. Licinius crassus & **L.** Cæsar censores anno urbis conditæ. dc. lxxv. edixerūt ne quis uinū
græcū aminetq; octonis æris singula quadrantalita uenderet. Hæc enim edicti uerba sunt.
Tanta uero uino græco gratia erat, ut singula potiones in uno conuictu darentur. **Qui**
bus uinis auctoritas fuerit sua imēnsa. **M.** Varro his uerbis tradidit. **L.** Lucullus puer apud
patrem nunq; lautum conuiuium uidit in quo plus semel græcum uinum daretur. Ipse cū
rediit ex asia milia cadorum conuiciorum diuisit amplius centum. **C.** Censius quem præto
rem uidimus chium uinum in domum suā illatū dicebat ut primū cū sibi cardiaco medi
co dedit. **Hortensius** super. x. cados heredi reliquit. **Hæc** enus **Varro.**

De liberalitate Cæsar in uino: & quādo primū genera uini factitii. **Ca. XV.**
Quid ni & Cæsar dictator triūphi sui cœna uini salerni amphoras. c. chii cados. c. in
cōuiuia distribuit. Idē hispaniēst triūpho chiū & salernū dedit. **E.** Pulpo uero in tertio
cōsultu suo salernū: chiū: lesbiū: mamerinū. quō primū tēpore quattuor genera
uini apposita cōstat. Postea ergo alia oīa in nobilitate uenerūt circiter septingentesimum
urbis annum.

De uinis factitiis. **Ca. XVI.**
Taq; nō minora innumerabilia pene genera factitii repta multis ante sæculis quæ
nunc dicem us omnia ad medicinā usum pertinētia. **O.**mphaciū quō fieret propter
unguētā diximus priore libro. **F.**ic & labrusca: hoc est uite siluestri quod uocat **oe**
nanthinum. Flores eius libris duabus in musti cado macerati post. xxx. dies mutatur. **P.**ræ
ter hoc radix labruscæ & acini: coriā perficiunt: ii paulo postq; desistoruē: singulare reme
diū habet ad refrigerandū in morbis corporis: arborē gelidissima (ut ferunt) natura. **P.**ars
eorum æstu moritur: priusq; reliqui qui hostiliales dicuntur. **V.**niuersi nunq; maturescit. **E.**t si
prius q̄ tota uua maturescat: incocta detur cibo: gallinaceo generi fastidium gignit uuas
appendi. **F.**icitiorū primū fit ex ipso uino quod uocat assinanon hoc modo. **A.**lii musti
sextarii. xx. aquæ dimidiū seruet donec excoquatur aquæ mentura. **A.**lii marinæ sextarios
x. tantūdem pluuiæ: in sole. xl. diebus torret. **D.**ant ægris quibus uini noxiā timet: proximū
fit e milii semine maturato cū ipsa fistula librā & quadrante in cōgios duos musti mace
rit. **E.**t post septimū mensem transfuso. **E.**x loto arbore: herbadidū est utiq; que fierent.

F.it & e pomis quæ dicemus interpretacionibus nō nisi necessariis additis, primūq; ei e pal
mis: quo parthi & indi utūtur: & oriēs totus. **M.**aritimarū quas uocat & cydeas modio
in aquæ cōgiis tribus macerato expressoq;. **S.**ic fit & sycites e fico quæ alii palmiprūnū. alii trō
ciū uocat: **A.**uc si dulce esse nō libeat pro aqua tantūde uinaceoq; adiciūt. **E.**x cypria fico &
acetum fit præcellens: atq; alexadrino quoq; melius. **V.**inū fit, & ex siliqua syriaca & e pyris
malorūq; oībus generibus. **S.**ed e punicis quod rhōiton uocant. **E.**t e cornis: mespilis: sor
bis: moris siccis: nucleis pineis: **H.**i musto madidi exprimūtur. **S.**upiora per se mitia. **M.**yrtē
C.ato quædamodū fecerit hoc paulo post indicabimus. **G.**ræci uero & alio modo. **R.**amis te
neris cū suis foliis in albo decoctis tuis libra in tribus mustis cōgiis deferuere faciunt: do
nec duo supersint. **Q.**uod ita siluestris myrti bacis factū est myrindanū uocat. **H.**oc man
tingunt. **E.**x his quæ in hortis gignūtur fit uinū e radice asparago: mellō origano: apii semi
ne: ambrotano: mentastro: ruta: nepeta: serpillio: marrubio: **M.**anipulos binos tundunt in ea
cadum musti & sepe sextarium: & aquæ marinæ heminā. **E.**nāpis fit. x. denariorū pondere
in sextarios binos musti addito. **I.**tem e scylla radice. **I.**ter flores & rosæ foliis tuis: in linte
o: in mustum collatis cum pondusculo ut sidat. xl. pondere denariorum. **I.**n sextarios
uicenos musti: nec ante tres menses uase aperto. **I.**te in agro calido: & aliud e siluestri **A.**ro
maritem quoq; inuenio factitatum non tantum unguentorum compositione. **P.**rime ex
myrrha (ut diximus) mox e nardo celtico: calamo: bitumine. **O.**ffis in mustum: aut dulce ui
num defecis. **A.**lii de calamo: iunco: costo: nardo: syriaco: amomo: casia: cynamommo: cro
co: palma: gaio: similiter & offa. **A.**pud alios nardi: & malobathri. sex libris in musti con

Em uinul
Dum e An...
omphaciū
labrusca
ardoris
Calline uocatur
Mirtus
h. ficena
humani generis sp.
decipi
affero

omphaciū
labrusca
ardoris
Calline uocatur
Mirtus
h. ficena
humani generis sp.
decipi
affero
rumila
enardo
gallico
selbete

gios duos additis. Qualia nunc quoque sunt pipere & melle addito: quae alii condita alii pi-
 perata appellant. Inuenitur & nectarites ex herba: quae alii menalion: alii medicam alii sym-
 phyton: alii deamorestim: alii nectaream uocant: radice ponderis .xl. denariorum in sextari-
 o sex musti addita. Similiter in lintheo. Ex caeteris herbis collatis fit absinthites in .xl. sex-
 tariis musti absinthii pontici libra decocta ad tertias partes: uel scopis absinthii in uinum ad-
 ditis. Similiter hyssopites e lycio hyssopo uncis tribus in duos congios musti coniectis auc-
 tulus in uinum. Fiunt utraque & alio modo circa radices uitium satio. Sic & helleborem fie-
 ri ex ueratro nigro Cato docet. Sic fit & scamonites. Mira uitium natura saporem alienum
 in se trahendi: qualem & redolent salicum parthauinorum in palustribus uindemiae. Sic &
 helleborem, feritur in thafio: aut cucum' siluester: aut scamonea: quod uinum eotromati-
 uum uocant: quoniam abortus facit. Fit & ex herbis. quarum natura suo loco dicitur. Est &
 ochade radice getiana: & trogoriano: & dictamo: aslario: dauco: elebi: panacea: spagora: co-
 rinthimo: mandragora: iunco. Vocantur & sycini: & ithacomelin: & lectispagien: quorum
 tam obliterata ratio est. Est fructu uero generedei utriusque cupressi: laurus iuniperi: pi-
 ni: pyri: terebinthi: callini: lennisci. Baccis aut lignum recens in musto decoquunt. Item cha-
 melea & chamepithios & chamedrios lignum. Eodem modo & ex flore in congium musti
 decem denariorum pondere addito.

De hydromelle & oxymelle.

Ca. XVII.

Hic uinum ex aqua ac melle tm. Quinquenio ad hoc seruari caelestem iubente aliqui
 prudentiores. Alii statim ad tertias partes decoquunt: & tertia mellis ueteris adii-
 ciunt. Deinde .xl. diebus capis ortu in ole habent. Alii diffusa ita decimo die obru-
 rat. Hoc uocatur hydromel. & uetustate saporem uini assequitur: nusquam laudatius quam
 in phrygia. Quin & acetum melle temperabatur: adeo nihil inemptatum in uita fuit. Oxy-
 mel hoc uocant: mellis decem libris: aceti ueteris heminis quinque: salis marini libra: aquae
 plumbae sextariis quinque: iusseru fatis decies: mox elutriatis: atque ita inuenteratis. Omnia
 ab themisone summo auctore danata. Et hercule coactus eorum usus uideri potest: nisi si
 quis naturae opus credit aromaticum: & ex unguentis uina composita: aut ut biberentur
 genuisse ea fruges. Ita sunt cognita iucunda solertia humani animi oia exquirere. Nihil
 quidem ex iis anno durare: praeterquam uetustate ipsa fieri diximus. Et plura ne tritenis quae
 dem diebus non erit dubium.

Prodigia genera uini.

Ca. XVIII.

Vnt & in uino prodigia. Dicitur in archadia fieri quod fecunditate foemina ipse
 ret: uiris rabiem. At in achaia maxime circa charinia abigi partum uino: atque etiam si
 sua edat grauidae: cum differentia in gustatu non sit. Troaxenum uinum qui bi-
 bunt negatur generare. Thafos duo genera uini diuersa facere proditit. Vnum quo so-
 nus concilietur: alterum uero quo fugetur. Apud cosdem uitis theriace uocatur: cuius &
 uinum: & uua contra serpentium idus medetur. Lebadeos thuris odore: ex qua diis promi-
 bant. Et durso apendios danata a feris. Ferunt ea nec ab alicui attingi. Thafia uuam
 aegyptus uocat apud se praedulem quae soluit aluum. Est contra in lycia quae soluta fit
 mar. Aegyptus & ebolima habet abortiuos facientem. Vina in apothecis canis ortu mu-
 tatur quaedam postea restituntur sibi. Sic & mais nauigio: cuius iactatus is quae durae
 ritatum uetustatis adiacere sentitur: quantum habuerint.

Quibus uinis ad facra uti fas non sit: & quibus generibus musta codiatur. Ca. XIX.

At quae religione uita constat: plibare diis ne factum habetur uino praeter iputata: uis-
 ita: fulmine racta: quae iuxta hois mors laqueo papederit: aut uulneratis pedibus: cal-
 cata: & quod circuecillus uinaceis profluxerit: aut superne deciduo imudiore lapsu
 aliquo polluta. Ita graeca quae aqua habeat. Vitis ipsa quoque maditur decoctis caulibus sumis:
 qui & codiuntur in aceto ac muria. Verum & de apparatu uini dixisse conuenit. cum graeci priua-
 tim ea praepcepta tradiderint: atque fecerint: sicut euphrouus & Aristomachus & Coiades
 & Hicelius. Africa gypso mingat aspirata: nec non aliquibus sui partibus calcet. Graecia argile
 la aut marmore aut sale aut mari lenitate excitat. Italiae in parte aliqua rabulana pice ac res-
 sina. Codiunt musta uulgare est: eip: puitticis finitimus. Anni prioris uina non nisi face ace-
 to ue codiunt. Nec non & ex ipso musto sunt medicamina. Decoquitur uel dulcescunt portione
 uiri. Nec durare ultra annum spatium tale proditit. Aliquibus in locis decoquit ad sapis

helonion
al' estate
proleat
al' m' m' d' h' m' p' m'
S' m' d' u' a' h' m'
al' m' m' d' h' m' p' m'
al' m' m' d' h' m' p' m'
al' m' m' d' h' m' p' m'
al' m' m' d' h' m' p' m'

hydromel mede
d' s' i' a' c' e' d' d'
m' b' m' d'
l' u' a' r' a' g' e'
d' i' s' s' i' p' e' n' s'
t' h' o' m' i' u' m' m' e' d' e' r' g'

u' e' m' i' t' t' i' t'
o' p' u' e' n' i' e'
r' a' n' a' h' i' t'
s' o' m' m' i' s' f' u' g' a' u' e'
r' i' g' e' s' s' e' r' a' t' i' o' d' m' u' i'
t' h' a' e' t' e' r' a'
t' h' i' s' t' o' r' i' a' e' s' t'
u' e' n' e' t' i' o' d' i' p' a' r' t' i' s' e' g'

De h' b' m' m' e' l' i' n' i

f' u' i' p' o' s' s' u' n' t' q' u' o' p' o' s' s' i' t'
e' x' p' e' c' t' a' t' i' o' n' e' p' r' o' p' r' i' e' t' a' t' e'
p' a' r' t' i' b' u' s' m' a' r' c' a' e' s' i' p' i' a' q' u' i'
s' u' a' a' h' a' r' e' p' o' s' s' i' t'

h' a' b' u' l' a' n' a'
t' a' b' u' l' a' n' a' m' u' s' t' a' q' u' o'
s' u' a' u' i' t' p' r' o' p' r' i' e' t' a' t' e'
p' a' r' t' i' b' u' s' m' a' r' c' a' e' s' i' p' i' a' q' u' i'
s' u' a' a' h' a' r' e' p' o' s' s' i' t'

ra suffiri: ipsaq; sepius cellas. Imbecilla uina demissis in terram dolis seruanda. Valiga
expositis. Nunq̄ implēda. & quo sup̄ite passo aut defruto perungēdū admixto croco: pice
ueteri cū sapa. Sic coepula dolorū medicāda addita mastice ac pice. Bruma aperiri uetāt:
nisi sereno dies. Vt ant̄ austro stante luna ue plena. Flos uini candidus probatur: rubēs trīste
signum est: si nō jis uini colos sit. Item uasis in calefactibus: opericulifus sudantibus.
Quod celeritē florere cōperit: odorēq; trahere: nō fore diutinum. Ipsa quoq; defructa ac
sapas cū sit cælū sine luna: hoc est in syderis eius coitu necq; alio die coqui iubent. Præterea
plūbeis uasis nō areis: naciis iuglādibus additis. Eas enī fumū excipere. Cāpanie nobiliss
sima exposita sub diuio in cadicis: uerberari sole luna hymbre ac uentis: aprissimū uidetur.

Suffire Reichen
Vina subella
coopriate
uolunt somelle

loquend. Defensa
Sapa
ind addit ponia
corron

De uitanda ebrietate. C. XXII.

A C si quis diligentis reputet: in nulla parte operosior uita est: ceu non saluberrimū
ad potum: aqua liquorem natura dedit: quo cætera omnia animantia utūtur. At
nos uinum bibere & iumēta cogimus: tantoq; opere: tanto labore & impēdio con
stat: quod hominis mentem. mutet: ac furorē gignat: in libus scelerū huic deditis rāta dul
cedine: ut magna pars nō aliud uitæ præmiū intelligat. Quinimo ut plus capiamus: sacco
frangimus uires. Et alia irritamenta excogitantur. Ac bibendi causa etiā uenena conficiū
tur. Aliis cicuram præsumētibus ut bibere mors cogat. Aliis pumicis farinam: & quæ refe
rendo puter docere. Cautissimos ex iis balneis quoq; quocū uidemus: exanimēq; afferri.
Iam uero alios lectū expectare nō posse: imo uero nec tunica. Nudosq; ibi prius & anhes
los ingencia uasa corripere: uelut ad ostērationē uiriū: ac plēne infundere ut statim euo
manc: rursusq; hūriant. Idq; iterū tertioq; rang ad perdenda uia geniti: & rang effundit illa
nō possint: nisi per humanū corpus. Ad hæc pertinent peregrinæ exercitationes: & uolu
ratio in cœno: ac pectorosa ceruicis repādā ostentatio. Per oīa hæc prædicatur sitis queri.
Ia uero quæ uasa ad ueteris cēlata rang per se partū doceat libidines temulētia. Ita uina ex
libidine hauriūtur: atq; etiā præmiū inuitur ebrietas. Et si diis placet: emittit alius ut uel
quantū biberit tantū edat: & præciū uolentia lege accipit. Alius quantū alea quiescit. tā
tum bibit. Tunc auidi matronā oculi licentur. Tunc grati prodūtur marito. Tunc animi
secreta pferuntur. Alii restantia sua nuncupant. Alii mortifera loquūtur: rediurascēq; p
iugulū uoces nō cōgint: q̄ multis ita interempit. Vulgoq; ueritas iam attributa uino e
Interea ut optime cādā: solē orientem nō uident: ac minus diu uiuunt. Tunc pallor: & ge
næ pendulæ: oculorum ulcera: tremulæ manus: effundentes plena uasa: & quæ sit pena p
sens: furiales sōni: & inques nocturna. Præmiūq; sūmum ebrietatis libido portētoſa ac iu
cundum nefas. Postera die ex ore halitus fetidi: ac fere rerū omnīū obliuio: morq; memo
ria. Rapere se ita uitam prædicant: cum priorem diem quotidie perdant: illi uero & ueniē
tē. Tiberio Claudio principe ante hos quadraginta annos institutum ut ieiuni biberēt:
porusq; uini antecederent cibos: externis & hoc artibus: ac medicorum placitis nouitate
aliqua sese cōmendantium. Gloriam hac uirtutē parthi querunt. Famam apud grecos Al
cibiades meruit. Apud nos cognomen etiam nouellus Tricongius Mediolanensis ad pro
consulatum usq; e prætura honoribus gestis: tribus congiis (unde & cognomen illi fuit)
epotis uno impetu: spectante miraculi gratia Tiberio principi in senecta iam seuro: atq;
etiā alias sēuo. Sed ipsa iuuenta ad merum promior fuerat. Eademq; cōmendatione cre
didere. L. pisonem urbis romæ curatorem ab eo delectum: q̄ biduo duabusq; noctibus per
portationē cōtinuasset apud ipsum iam principē. Nec alio magis Brusus cæsar regeneratæ
patrē Tiberiū ferebatur. Tricongii rara gloria: quādo & hæc ars suis legibus cōstat: non
labasse sermone: nec leuātū uomitione: non alterā corporis parte. Dum biberet maritinas
obisse uigilias plurimū haussisse uno potu. plurimū præterea aliis minoribus addidisse op
tima fide: nō respirasse in hauriendo. nec expuisse: nihilq; ad elidendū in pauimentis so
num ex uino reliquisse: diligenti scito legum contra bibendi fallacias. Terigilla Ciceronē
M. F. binos congios simul haurire solitum ipsi obicit. M. q̄ Agrippæ a marcido ac temulē
to siphum impactum. Et enim hæc sunt ebrietatis opera. Sed nimirum hanc gloriam aufer
re Cicerō uoluit iterfectori patris sui. M. Antonio. Is enim ante eum audissimē apprehē
derat hanc palmam: edito etiā uolumine de sua ebrietate: quo patrociniari sibi aufus appro
bavit plane (ut equidem arbitror) quāta per temulētiā mala terrarum orbi intulisset: exi
guo tēpore ante præliū actū illud uolumē euomit. Quo facile intelligitur ebrius iam

in barbaty dicit
ind recedebz

in paco pcedimus mudi
ut mchis potari possit

quand non uocum tunc
pceptum q̄ mudi dicit q̄
sunt q̄

uolunt ut hanc b
in cœno dicit

quocūq; ubi qui bonū pax
mudi paxit

in paco hanc e paxit

quæ libidinis pro dā paxit
tunc quid dicit ebrietatē q̄
hanc dicit

et uino tēpore et / an
q̄ dicitur uenit paxit
paxit ebrietatē
paxit ebrietatē

et q̄ paxit quod uenit
illud hanc paxit

in multa paxit quæ mudi
paxit uenit ebrietatē
tunc q̄ ebrietatē dicit
paxit ebrietatē

partitū q̄ hanc bibe q̄

L. piso ob portatōs in
tote uisi d Tiberio fit

in paco paxit quæ mudi
paxit uenit ebrietatē

in paco paxit quæ mudi
paxit uenit ebrietatē

in paco paxit quæ mudi
paxit uenit ebrietatē

in paco paxit quæ mudi
paxit uenit ebrietatē

in paco paxit quæ mudi
paxit uenit ebrietatē

in paco paxit

in paco paxit

in paco paxit

in paco paxit

in paco paxit

in paco paxit

in paco paxit

in paco paxit

in paco paxit

languine civiu: & tanto magis cu sitiens. Namq; & hac necessitas uictum comitat: ut bibe di coſuetudo augeat auiditate. Scituq; est ſcytarum legati: quato plus biberint: tanto magis ſitire parthos. Est & occidentis populis ſua ebrietas: fruge madida: pluribusq; modis p gallias hispaniaſq; noibus aliis: ſed rone eade. Hispani iam & ueritate ferre ea genera do cuerunt. Aegyptus quoq; & fruge ſibi potus ſimiles excogitauit. Nullaq; in parte mundi ceſſat ebrietas. Meros quippe hauriunt tales ſuccos: nec diluendo ut uina mitiga. At her cule illic: reſus fruges parere uidebatur. Heu mira uictorioſa ſolertia inuentum eſt queadmo dum aqua quoq; inebriaret. Duo ſunt liquores corporibus humanis grauiſſimi: intrus ui ni: foris olei: arboru e genere ambo praecipui: ſed olei neceſſarius. Nec ſegniter uita in eo elaborauit. Quanto tamen in potu ingenioſior apparebit ad bibendum generibus centu nonagintaquinq;. Si ſpecies uero aſtimetur: pene duplici numero excogitatis: tatoq; pau coribus olei. De quo in ſequenti uolumine dicemus.

CAII PLINII SECVNDI NATVRALIS HISTORIAE LIBER. XV.

Natura frugiferarum arborum.

Ca.

I.

OLEAMITHEOPHRASTVS celeberrimus e graecoru auctoribus urbis romae anno circiter quadringereſimoquadrageſimo negant niſi intra in xl. mil. paſa mari naſci. Fenestella uero oino no fuiſſe in italia hispania atq; africa. Tarquinio Priſco regnante: ab annis populi ro. clxxxiii. Quae nunc peruenit trans alpes quoq; & in gallias hispaniaſq; medias. Vrbis q; de anno qregeſimo quingeto: Apio Claudio Catri nepote. L. Iunio coſ. olei librae duodenae aſſibus uenire. Et mox anno. dc. octogefimo. M. Ser ius. T. F. aedilis curullis olei ſciat poſt annos. xxii. Cn. Popen. iiii. conſulari oleu provincis italia miſiſſe. Heſtodus quoq; in primis cultu agroru doceda arbitratuſ uita: negauit olea ſatore fructu ex ea percepſiſſe queng. Ta tarda tue res erat. At nunc etia in plantariis ſeru: tranſlataruq; altero anno deceptur bacca. Fabianus negat prouenire in frigidiffimis ole am: neq; in calidiffimis. Genera earu tria dixit Virgilius: orchites: & radios: & poſſas. Nec deſiderat raſtios: aut ſalce ulla: aut cura. Sine dubio & in iis ſolu maxime caeliq; refer re. Verutu attudeur ſicut & uites atq; et iteradi gaudet. Coſequer ſuaru uindemia eſt arſ q; uel maior oleo q; miſta teperandi. Ex eade quippe oliua differunt ſucci. Primu omnium cruda atq; nodum inchoate maturitatis hac ſapore praetatiſſimo. Quiu & ex ea prima un da preli laudatiſſima: ac deinde per diminutiones: ſiue (ut nuper inuentu eſt) xilibuſtegu liſpede incluſo. Quato maturior bacca: tanto pinguior ſuccus: minuſq; gratus. Optima autē atas ad decerpendu: inter copia bonitateq; incipiente bacca nigrefcere. Noſtri uocat drupas: graeci uero drypetas. Caetero diſtat an maturitas illa in torcularibus fiat: an ramis. Rigua fuerit arbor: au ſuo tm bacca ſucco. Nihilq; aliud q; iores caeli biberit.

De oleo.

Ca.

II.

Cu Etuſtas oleo tediū aſfert no ite ut uino: pluimumq; etatis annuo eſt: prouida ſi libe at intelligere natura. Quippe temulentiaſ naſcentibus uinis uti neceſſe no eſt. Quā immo inuitat ad ſeruadu blanda inueterari caries. Oleo noluit parci: ſecitq; uetera tum a neceſſitate promiſcuum. Et uulgo principatu in hoc quoq; bono optinuit italia toto orbe: maxime agro uenafrano: eiusq; parte: quae licinianu fundit oleu: unde & licinia glo ria praecipua oliuae. Vnguenta hanc palma dedere accomdato ipſiſ odore. Dedit & palatu deſicatorie ſententia. Caetero baccas liciniaſ nulla auis appetit. Reliquu certame inter iſtrie terra & beticaſ par e. Vicina bonitas prouintiaſ: excepto africae frugifero ſolo. Caeteris totu id natura coceſſit. Oleu ac uinu no inuidit tantu: ſatiſq; gloria in meſſibus fecit. Reliqua erroris plena: quem in nulla parte uitaſ numeroſiorem eſſe docebimus.

De natura oliuae: & oleaſ incipientis.

Ca.

III.

OLiuae coſtant nucleo: oleo: carne: amurca. Sanies eſt hac eius amara. Fit ex aquis. io ſiccitatibus minima: riguiſ copiaſa. Suus quidem oliuae ſuccus eſt: oleum idque praecipua ex immaturis intelligimus: ſicut de omphatio docuimus. Augerur

eloydo lery
eccha
fucida
concupu
tantur plures ad
elle que ratiſſe
alio
tharaco h. h. u. a. d.
quid q. u. q. u. m. m.
lythmaren
Drupae
omniſſus Genem
p. d. m. a. d. d. m. e. n. g.
Amurca l. u. o. l.
o. l. h. e. f. e. n.

angereſt
quod h. m. a. t.
p. u. e. r. e. g. i.
p. a. r. t. d. u. m.
p. e. q. u. e. r. u. e.
p. r. e. q. u. i. t.
i. t. a. l. i. a

oleū ab æturi exortu ad vi. calē. octob. postea nuclei increſcūt: & caro. Cū fieti hymbres copioſi acceſſere: uitiatu oleū in amurcā. huius color oliuā cogit nigreſcere. ideoq; in cia piēte nigritia minimū amurcæ: ante eā nihil. Et error hominū fallus exiſtantiū marurita tis inuitū: quod eſt uitio pximū. Deinde q; oleū creſcere oliuæ carne arbitratu: cū ſucceſſo ois in corpus habeat: lignūq; in eis grādeſcat. Ergo tū māne rigātur. Quod ubi cura mul ta ſiue hymbribus accidit: oleū abſumit: niſi ſecuta ſerenitate: quæ corpus extēnēt. Omni no enī ut Theophrasto placet eſt: olei cauſa calor. Quare & in torcularibus & iā in macellis multo igni quærit. Tertia eſt culpa in paſſimonia: qui ppter impediū decerpēdi expectat ut decidat oliua. Qui mediū temperamentū in hoc ſeruant perticis decunt eum cum iniuria arborū ſequētis anni dāno. Quippe oliuātibus lex antiquiſſima fuit. Olea ne ſtringito: ne ue uerberato. Qui cauſiſſime agūt harūdine leui iſtu: nec ad dēros pecutiū ramos. Sic quoq; alterna re fructus cogitur decuſſis germinibus. Nec minus ſi expectatur ut cadat. Herā do enī ultra ſuū tēpus abſumit uenietibus alimētū: & detinet locū. Argumentū eſt q; niſi ante fauonium collecta: nouas uires nō reſumunt: & difficilius cadūt. Prīmū ergo ab autū ni colligitur initio opere hō natura poſiā cui plurimū carnis: mox orchites: quib; olei. poſt radios. Haſ enī ocſiſſime occupat æſtas: quia ſunt tenerimæ: & amurca cogit decidere. Dif ferunt uero etiā in martiū menſem: calloſe: cōtra humorē pugnaçes: uo idq; minime lici nia cominia. Cōtra ſergia: quā ſabini regiā uocant: nō ante fauonii ſlatū nigreſcentes: hoc eſt ad vi. idus febr. Tūc arbitrātur eas matureſcere: & qm̄ probatiſſimū ſi ex iis oleū. Ac cedere etiā ratio prauitati uidetur. Feruntq; frigore ſterilitate fieri: ſicut copiā maturitate eum ſit illa bonitas nō temporis: ſed generis tarde putreſcentis in amurcam. Similiſ error collectā ſeruandi in tabulatis: nec priuſq; fudet p̄medi: cū omni hora oleū decreſcat: amur ca augeatur. Itaq; uulgo nō ampliſ ſenas libras ſingulis modis exprimi dicunt. Amurcæ menſurā nemo agit quāto eo copioſior: reperitur in eodē genere diebus adieçis. Omni no in uita error publicus. Tumore oliuæ creſcere oleū exiſtantiū: præſertim eū magni tudine copii olei nō cōſtare iudicio ſunt quæ regia uocatur: ab aliis maiorina: & ab aliis bābiaz grandiffimā: alioquin minimo ſucco. Et in ægypto carnoſiſſimis: olei xiguū. Deca poli uero ſyria: per quā parua: nec capparī maiores: carne tamē cōmendatur. quā ob cauſa italiciſ tranſparinaz præferūtur in cibis: cū oleo uincātur. Et in ipſa italia ceteris picinæ: & ſidicinæ. Sale illæ priuatim cōdiuntur: & ut reliquæ amurca ſapa ue. Nec non aliquæ oleo ſuo & ſine arte ſua cōmendatione pura inſinat. Colibades frangitū: qdēq; herbarū uiri diū ſapore cōdiūtur. Fiunt & præcoçes ſeruētē aqua perſuſæ: qualibet imaturæ. Mirūq; dulce ſuccū oliuas bibere & alieno ſapore inſici. Purpuræ ſunt & in iis & in uuis in nigrū colorē tranſeuntibus. Poſiæ ſunt: & ſupbe præter iam dicta genera. Sūt & prædulces per ſe tantū ſiccæ: uuiſq; palis dulciores. Ad modū rare in africa: & circa emētā luſtania: ole um ipſum ſale uindictat a pinguitudinis uitio. Cortice oleæ cōciſo odorē accipit: medi catio alia ut uino. Palāti gratia nulla eſt. Nec tam numeroſa differētia. Tribus ut plurimū bonitatibus diſtat. Odor in tenui argutior: & iis tamen etiam in optima breuis.

De natura olei.

Ca.

III.

Oleo natura tepeſcere corpus: & cōtra algores munire. Eidē ſeruores capitis refri gerare. Vlum eius ad luxuriā uertēre greci uitioz oim̄ genitōres in gymnaliſ publi cando. Notū eſt magiſtratus honori eius octogenis leſtertiſ ſtrigmēta olei uē didiſſe. Oleæ honorē romana maietas magnū præbuit. Turmas equitū idibus iulius ex ea coronādo. Itē minoribus triūphis uantes. Athenæ quoq; uictōres olea coronāt: greci ue ro oleaſ olympiæ.

De cultura oliuarum.

Ca.

V.

Vnc dicemus Catonis placita de oliuis. In calido & pingui ſolo radiū maiorem: ſa lentinā: orchitā: poſiā: ſergianā: cominianā: albiceſā ſeri iubet. Adicitq; ſingulari prudētia quā earū inſimiſ locis op̄imā eſſe dicat. In frigido autē. & macroſicipiā. Pingui enī aut ſeruētū uitari eius oleū: arborēq; ipſam fertilitate conſumi. Muſco pre te rea & robore inſectari. Spectare oliueta in fauonium loco expoſitam ſolibus cenſet.

De ſeruandis oliuis: & quomodo faciendum olenm.

Ca.

VI.

Ecaliq; ullo modo laudat condi oliuas optime orchites & poſiſas quam uel uirides in miriā: uel fractas in lentico. Oleum quā acerbiſſimum diu optimū fieri. Cætero q̄primū & terra colligendā. Si inquinata ſit lauandam. Siccatū triduo fatiſ eſſe. Si

Alphab...
torolo...

enaim m
al celio
p...
mimkat
oliuare olabneme
marbet
Altenave ploweb

ſunt
dum
ſte ſumz p̄p
p̄namy ſuzett

ſt mediet
ſt mediet

ſt boni ſummo
Decreto
Dardes ſigno quoz
rellyſ p̄p ſeruenty
aliquo a t̄paly
Alphab

ſt qd̄ de reſpica
plania
Deueta

eroleſn
oſum̄ nel ortū

ſt canboma
Mittia ſoltzmaſer
gare biffima poluice

liab

ſt ſt
inguit

ſt ſt
ſt ſt

ſt ſt

lia baccaſq; & uirgas myrri aliud ue id genus ſimile. Poſtremo ligna macerata amurca nul lius ſumi tedio ardere. Oleam ſi lambendo capra lingua contingerit: depaſcentia primo ger minatu ſterileſcere auctor eſt. M. Varro. Et haecenus de olea acq; oleo.

Pomorum omnium genera & natura.

Ca.

IX.

Relig arborq; fructus uix ſpecie figura ue nō mō ſaporibus ſucciq; toties permixtis atq; iſtis enumerari queūt. **N**ūcū pinearū genera quattuor.

Ca.

X.

Randiſſimis pineis nucibus altiffimeq; a terra ſuſpenſis: itus exiles nucleos lacuna tis includi horum ueſtitos alia ferruginis tunica. Mira natura cura molliter ſemina collocandi. Harum genus alterū tarentinū digyris fragili putamie a uiuq; expoſi tum ſuito in arbore. Et tertium apūm picea ſatiua nucleorū cute uerius q̄ putamine adeo molli ut ſimul mādatur. Qu uerū picea uocat e piaſtris: ſingularis remediū aduerſus tuſſim. In melle decoctos nucleos taurini aquicelos uocant. Pineae corona uictores apud iſthmum coronantur.

De malo cotoneo.

Ca.

XI.

Is proxima aplitudine mala quae uocamus cotonea: & graeci cydonea ex creta iſula aduecta. Incuruatos trahunt ramos: phibetq; creſcere parentē. Plura eorū genera.

Ca.

Mala Cydonea

Chryſomella incifuris diſtincta: colore ad aurū iclinata. Quae cādiōria noſtrata co gnominata odoris praetantiſſimi. Eſt & neapolitanis ſuis honor. Minora ex eodē genere ſtrūtea odoratiu uibrant: ſerotiū pūctū. Praecōcia uero muſtea. Struteis aut cotonea in ſita ſuū genus fecere mulianū quae ſola ex jis uel cruda mādatur. Oia iā & uiroorū ſaluta totis cubilibus icluſa ſimulacris noſtri cōſiis ipoſita. Sūt praeterea ſilueſtria parua e ſtru teis odoratiſſima i ſepibus naſcētia. Mala appellamus quāq; diuerſi pſica & granata: quae in puniceis arboribus nouē generum diſta ſunt. His cinis ſub cortice intus. Lignū illis i cor pore. Necnō & quae dā & pyris liberalia appellata aplitudinē ſibi ponderis noīe aſſerunt.

De perſico genera quattuor.

Ca.

XII.

Ed perſicorum palma duraciſ. Nationē habent cognomē gallica & aſiatica. poſt a uicunnu. m. matureſcunt: aſtate praecōcia intra. xxx. annos reperta & primo dena tris ſingula uenundata. Superſtatia e fabinis ueniunt: populatia undiq; pomū in hocuum expetit agris. preciumq; ſingulis iam tricēni nūni fuere nullius maiore. Quod miremur quia nō aliud fugaciū. Longiſſima naq; deſcripto bidui mora eſt cogitq; ſe uenū dari.

De pruno genera. xi. C.

Ca.

XIII.

Ingnes poſtea turba prunorum uerſicolor: nigra: candicans Hordearia appellata a comitatu frugis eius. Alia eodem colore ſerotiā maiorāq; a ſinina cognominata a uilitate. Sunt & nigra a claudatiōe: cærina atq; purpurea. Necnon ab externa gē te armeniana: quae ſola & odore cōmendatur. Peculiaris impudencia nucibus eſt inſitorū quae faciem parentis ſuccūq; adoptionis exhibent appellata ab utroq; nuciprūa. Et haec aut & perſica & cærina ac ſilueſtria ut uuae autūno cadis cōdita uſq; ad alia naſcentia ætatem ſi bi prōrogant. Reliquorum uelocitatis cito miſcētium tranſuolat. Nuper in betica malina appellari ceperunt malis inſita: & alia amygdālia amygdalis. His itus i ligno nucleus amygdalae eſt. Nec aliud pomū ingeniōſius geminatum eſt. In peregrinis arboribus diſta ſūt da meſcena a ſyriae damaſco cognominata: iam pridem in italia naſcentia grandiore quāq; li gno: & exiliore carne: nec unquā in ruga ſiccata quando ſoles ſui deſunt. Simul dici poſſūt populares eorum mixtae: quae & ipſae nunc coepere romae naſci iſita forbis. In totum quidē perſica peregrina etiam alia graeciaq; eſſe ex nomine ipſo apparet: atq; ex perſide aduecta. Sed pruna ſilueſtria ubiq; naſci certum eſt. Quo magis miror huius pomū mentionē a Ca tone non habitam: praeter eum cum condenda demonſtraret quaedam etiam ſilueſtria. Nā p ſicæ arbores ſero & cum difficultate trāſiere ut quae in rhodo nihil ferant: quod primum ab egypto earum fuerat hoſpitiū. Falſum eſt uenenata cum cruciati in perſis gi gni: & poenarum cauſa a regibus tranſlata: & in aegyptum terra miſcata: id enim de perſea diligentiore tradunt: quae in totum alia eſt: myxis rubefcentibus ſimilis: nec extra orientē naſci uoluit. Eam quoq; eruditiores negauerunt ex perſide: propter ſupplia tranſlata: ſed a perſeo memphi ſaram. Et ob id Alexandrum illa coronari uictores ibi inſiti uiſſe in hono rem attauit ſui. Semper autem folia habet & poma ſubnaſcentibus aliis. Sed pruna quoq; omnia poſt catonem corpiſſe manifeſtum eſt.

De diuerſis generibus malorum genera. xxix.

Ca.

XIII.

Aloru' plura sunt genera. De citreis sc' sua arbore diximus. Medica aut' graeci uocant patriae noie. Acq; peregrina sunt zinziphia & tuberes: quae & ipsa no pridē uenire i italia. Haec ex africa: illa ex syria. Sex. Papinius quē cōsule uidimus p'mus utraq; artulit Diui Augusti nouissimis tēporibus i castris aggeribus satabaccis familiariora quam malis. Sed aggeribus p'cipue decora: qm̄ & i tecta tā silue scādūt. Tuberu' duo genera. **C**ādidū & a colore sericu' dictū pene peregria. Sūt & i uno italiae agro ueronēsi nascētia: q' la nara appellātur. Lanugo ea obducit. Strūteis qdē p'fiscis. Plurimis tamē peculiarae nomien dedit nulla alia comēdatioe isignibus. Reliqua cur pigeat nomiat' idicare: eū cōditoribus suis eterā p'pagauerit memoria: tāquā obegregiū aliqd i uita factū? Ni fallor apparebit ex eo igeniū iserendi: nihiloq; tā paruū eē qd nō gloriā parere possit. Ergo habēt originem a Matio Gestiōq; & Manlio: itē Claudio a qbus cotoneo inuito. Ab Appio e claudia gente appiana sūt cognōjata: Odor ē his cotoneoq; magnitudoq;. Sed claudianis color rubens. Ac ne qs id ambitu ualuisse claritatis & familiae putet: sūt & scētiana ab iuctore libertio in signia rotūditate. Cato adicit qriana: & quae tradit i doliis cōdi scātiana: Osium aut' nupri me adoptata sūt pua gratissimī saporis quae petisila nomiantur. Prias nobilitauere camera & graecula. Caetera e causis traxere nomē. Germanitatis cohaerētia & gemella nūquā singula i seruo. A colore serica: cognatiōe melappia: mustea a celeritate mitescēdi. Quae nūc melli mella dicitur a sapore melleo. Orbiculata ex figura orbis i rotūditate circūacti. Haec i epīro primū puenisse argumētū sūt graeci: epirotica uocāt'. Mānaru' effigie ortomastica. A cōditioe castrati feminis: quae spadonia appellāt'. Belgemella a foliis. Foliū enī unū aliquando & gemū erūpit e latere medio. Celerrie i rugas marcescūt preanūtia. Stolidē tumēt pulmōna: Sūt qbus sanguineus ē color: origiē ex mori isitu tracta. Cūctis uero qd fuerūt apto le pres rubēt. Sūt & parua grati saporis: atq; acutiore odore siluestria. Id peculiare isporbitatis & acerbicatis cōuitiū: & uis tāta ut aciē gladii p'strigat. Dacis ferme uilissimis nomē qd p'mis aduētū decerpit: p'peratib'.

De pyris & isitōq; uarietate. **Cap. XV.** Adem causa in pyris taxatur: superba cognomine: Parua haec: sed occisima. Cunctis autē crustumina gratissima. Proxima iis salerna a potu: quoniam tāta uis succi abūdat. Lactea haec uocantur in his: quae aliq' colore nigro donant syriae. reliquorū nomina aliter in aliis atq; aliis locis appellantur. Sed confessis urbis uocabulis auctores suos nobilitauere. Decumiana & ex eo tractum q' p'sedo decumianum uocant. Dolobellana lōgissimī pediculi. pompeiana cognomine māmōsa: liceriana: seueriana & quae ex iis nata sūt tyriāniana. Post aut'ūalia acidūq; sapore iucunda. Tiberiana appellātur: quae maxime i Tiberio principi placere. Colorantur magis sole: grandescuntq; alioquin eadem essent quae liceriana longitudine pediculi distātia. Fauōniana rubra. Paulo superbis maiora. Latetiana anitiana. Primē nomina habent serissima omnium amerina: picentina. numantina: alexandrina: numidiana: graeca: & in iis tarentina: signina: quae alii a colore testacea appellāt': sicut onychina purpurea. Ab odore myrrāpia laurea: gardina. A tempore hordearia. A collo ampullacea & coriolana. Brutae gentilitatis cucurbitana. Acidula succi. In scēta nominiū causa est barbaricisq; ueneticis: quae colorata dicuntur. Regiisq; quae minimo pediculo. Sessilia patriis uocōnis uiridibus oblongisq;. Praterea dixit uolentia Virgilius a Catone sumpta qui & sementiua & mustea nominat. Pars haec uitae iam pridem peruenit ad columē experis cūcta hominibus. Quippe cum Virgilius isitam nucibus arbutum: malis platanū: cerasis ulmū dicat. Nec quicq; amplius excogitari potest: nullum certe pomum nouum diu tā inuenitur. Neq; omnia in sitamiseri fas est sicut nec spinas inseri: quando fulgura expiari nō queunt. Facile quoq; genera isita fuerunt: rot fulgura uno icū pronunciantur. Turbinator pyris figura. In iis serotina ad hyemen usq; ad matre pendent gelu maturefcentia Graeca: ampullacea: laurea: sicut in malis amerina. scantiana. Conducitur uero pyra ut uuae: ac toridem modis: non aliter q; in cadis. Praterea quae pomis proprietatis peris quoq; uini. Similiter iis agris medentes in escaui dant: ac uino & aqua coquuntur: atq; plumētarii uicem amplecti: quod non alia prater cotonea & strutea.

De pomis seruandis & uinis. **Cap. XVI.** N uniuersum uero de pomis seruandis praecipitur. pomaria in loco frigido ac sicco contabulari. Septemtrionalibus fenestris sereno die patere. Austros speculari bus aetere. Aquilonis quoq; afflu tu poma deturpante. Colligi mala post & quino

Handwritten marginal notes on the left side of the page:
 - Top: *...o...*
 - Middle: *us obducit*
 - Lower: *poma*, *capia*, *ad p'p'o*
 - Further down: *...p'p'o...*, *...p'p'o...*
 - Bottom: *maeria*, *Oppek*, *Garet*, *Comer*

Handwritten marginal notes on the right side of the page:
 - Top: *...*
 - Middle: *...*
 - Lower: *...*
 - Bottom: *...*

atium autumnale: neq; ante .xvi. lunam: neq; ante primâ horâ Cadiua separari stramentis: stramentis: sic
re: palcis ue fusterni. Rara componi: ut limites parui spiritum æqualem accipiant. A meri
na maxime durare: me: Jimella minime:

Diuerſa: sine
Cadiua abſgefallen

De cotoneis pyris & sorbis.

Ca.

XVII.

Cotoneis interclufis fpiramentum omne adimendum: aut incoqui melle ſicca: immerſa
gi ue oportere. punica aqua marina ſer uente indurari: mox triduo ſole ficcari: ita
ne nocturno rore contingantur ſuſpendi. Cum libeat uti: aqua dulci perſui. M. Var
ro & in doliis harenæ ſeruari iubet & imatura obrui terra in ollis fundo effracto: ſed ſpiri
tu excluſo: ac ſurculo pice. Sic etiam crefcere amplitudine maiore qua poſſunt in arbore. Cæ
tera mala ſolis ficulis præterq; cadiuis ſingula conuoluunt: ciftiſq; uitiſlibus coſidi uel cre
ta. ſigularum illini. pyra in uafis fictilibus picatis inuerſis obrui inter ſcrobes. Tarentina
ſenſim lege. Antiana ſeruari & in paſſo. Sorba uero & in ſcrobus gyphato opculo duū
pedum terra ſuperinducta in loco aprico inuerſis uafis: & in doliis ut uuas cum ramis ſuſ
pendi. Et proximis auctoribus quidam altius curam perute: putaricq; ſtatim poma ac uitæ ad
hunc ulum præcipiunt decreſcente luna. Poſt horam diei tertiam cælo ſereno aut ficcis a
uentis. Similiter delegi & ex locis ficcis: & ante perfectam maturitatem: addito ut luna in
ſtra terram ſit uuas cum maleolo ſarmantis uel duro dempſis forſice corruptioribus aci
ſis in doſio picato recent ſuſpendi: excluſa omni aura operculo & gypſo. Sic & forba & py
ra illitis olium ſurculis pice. Dolia procul ab aqua eſſe. Quidam ſic cum palmitæ in gypſo
condunt: capitibus eius ſcyllæ infixis utriuſq;. Alii etiam uina habentibus doliis: dum ne cō
tingant ea uue. Aliqui mala in patinis fictilibus ſtuitantia: quo genere & uino odorem ac
quirit putant. Aliqui omnia hæc in milio ſeruare malunt. Plurimq; uero in ſcrobe duum pedū
altitudinis harena ſubſtrata: & fictili opculo: ſe in opſo. Cætera quidam etiam ſigulina uuas
alinunt: ſiccataſq; ſole ſuſpendunt: in uſu diluenteſq; eretam. Eandē pomis in uino ſubigunt:
Mala uero generoſiſſima eadem ratione cruciant gypſo uel cæra. Quæ niſi maturauerint
in cæmento calicem rumpunt. Semper autem in pediculis collocant ea. Alii decerpunt cū
ſurculis: eoſq; in medullam ſambuci abditos obruant: ut ſupra ſcriptum eſt. Alii ſingulis
malis pyricis ſingula uafa fictilia assignant: opcula eorum picata doſio iterum includunt.
Necno aliqui in hocce capſiſq; quas luto palæto illinunt. Alii hoc idem in patinis fictilin
ibus. Aliqui & in ſcrobe ſubiecta harena: ita ſicca operiunt mox terra. Sunt qui coronæ cæ
ra pontica illita melle demergant. Columnella auctore in puteos cifternas ue in fictilibus ua
ſis pice diligenti cura illitis mergi Liguria maritimæ alpiſibus proſina: uuas ſole ſiccatas iū
ci ſaccis inuoluit: eadēſq; conditas gypſo includit. Hoc idem græci platan ſolis: aut uitæ
ipſius: aut fici uno die in umbra ſiccatis: atq; in cado uinaceis interpoſitis. Quo genere cō
ua & beriticia ſeruantur nullius poſteriori poſterende. Quidam ut has faciant in cinere
lexiuio tingunt protinus quâ detrahere uiribus. Mox in ſole ſiccant. Tum ſolis: ut ſupra
dictum eſt in uoluras uinaceis ſtipant. Sunt qui malunt uuas in ſcrobe ramentisq; abietis:
populi: fraxini: ſeruare. Sunt qui ſuſpēdi procul malis: protinusq; in granariis iubeant: quo
niâ optim: ſit operimento puluis: pēſilibus. Contra uelpas remedio eſt oleo aſpergi ex ore
ut de palmis diximus.

De ficis genera. xxix.

Ca.

XVIII.

Reliquo genere pomorum ficus amplifiſſima eſt. Quedâ & pyris magnitudine æmu
la De ægyptiæ cyriacæ miracula retulimus inter externas. Iudea iubet oliuæ ma
gnitudine rotundior tactū ſaporem pēſeli. Alexandria hanc ibi uocant: craſſitu
dine cubitali ramofam: materia ſaldam: lenta ſine lacte: cortice uiridi: folio tiliz: ſed molli
Onesicritus tradit in hyrcania multū noſtris eē dulciore: fertilioreſq; utq; modios. cclxx.
ſingula ferant. Ad nos ex aliis tranſire gentibus chalcidica: quarum plura genera. Siqui
dem & lydiæ quæ ſunt purpureæ: & mamillanæ ſimilitudinem mamarum habent. Et calli
ſtruta partim ſaporem præſtantiores ſincorum omnium frigidiffimæ. Nam de africanis quas
multi præferūt cūctis magna quæſtio eē: cū id genus in aſſricam nup̄erime tranſierit: patriæ
nomē opinet̄. Nā alexandriæ enixiores. Cādicans terina cognomine delicata. Nigra & rho
dia eēt tyburina de præcocibus. Sūt & auctori noia iis. Liuæ Pōpeiz ſiccata: hæ ſolæ i an
nuos uſus aptiffimæ cū marifeis: & quas harūdinci foli macula uariat. Eſt & herculanea &
albicera: & aratia alba: pediculo minimo latiffima. Primo autem prouenit porphyritis iogif
ſimo pediculo. Comitatur eā e minimis & uiliſſimis popularis dicta. Cōtra nouiſſima ſub
o ii

illud
fistula

capitibus

est

his ficulis

popul

ſola fruſtra
ſeygen pice
ſub ſolis
ſub ſolis

patari poma Abne
ne ue uocant

Malleolus
Sarmenſes
palmeo

Inamerit
Cruſaræ Boerghæ

ſeruo ſeruo
ſeruo pſollen

ſuauit
ſcrobe deſſen
ſarmentis zwerb

popul

Hæc a et medi
ab ianonia cret

Lomiz
Teriaz
Tilia Em lomit

ſuauit
ſcrobe deſſen

hyeme maturat chelidonia. Cui præterea eadē serotina & præcoces bifere alba ac nigra cum messe uideantur maturefcetes. Serotina & a corio appellata duro Ex chalcidicus quarūdā trifero pucentu. Tarenti tatum prædulces nascuntur: quas uocant onas. Cato de ficis serendis ita nymoras. Ficus marifca in loco circoso aut apto serito. In loco aut crassiore aut ster corato africanas: sed & herculeanas: sagütinas hybernas: telianas atras pediculo longo. Postea tot subsire nomina atq; genera: ut uel hoc solū asinumacibus appareat mutata eē uitam. Sūt & hyberna: qbusdā puinitis: sicuti messia: sed arte nō natura. Parua: gēus arbore post autūmū simo cōregūt: deprehēsa: q; i his hyeme grosos: quæ mitiorē cælo refollā cū arbore atq; i lucē remissā nouos soles aliosq; quibus uiuere: auidā tanq; iterū naturā accipiunt: & cū ueniētū flore maturefcūt: alieno p̄oces aūo: in tractu uel gelidissimo. Sed a Catone appellata iā tū africana q̄monet & africā ad ignēs documētū uso eo pomō. Nāq; perniciali odio carthaginis flagrās: nepotūq; fecuritatis anxius: cū clamaret i oi senatu carthaginē delendā: acutit quodā die i curia p̄cocē ex ea puinita ficū. Quidēscq; patribus iterrogo uos iquit qñ hoc pomū demptū putatis ex arbore: Cū inter oēs recēs eē cōstaret. Atq; tertū inquit ante diē scitote decerptū carthagine: tā ppe a muris habemus hostē. Stracq; sūptū est punitū tertū bellū: quo carthago delecta ē. Quāq; Catone aūo sequētē rapto. Quid primū i eo miremur: curā i genū: an occasione fortuitā: celeritatēq; cursus: an uehementiā uiri? Sup oia equidē ē quo nihil equidē duco mirabilius: tantā illā urbē & de ceterā orbe p. cxx. aūos urbis æmulā unius pomi argumētō euerfā. Quod nō trebia aut trasimenus nō cānā busto i signes romani nois pficere potuere. Nō castra punica ad tertū lapidē uallata. Portēq; colina: adeqtans ipse Hānibal. Tāto p̄pui carthaginē pomō Cato adiri monuit. Colit ficus arbor i foro ipso ac comitio romā nata sacra fulguribus ibi cōditis. Magisq; ob memoriā ei⁹ quæ nutrit fuit Romuli ac Remi cōditis appellata: qm̄ sub ea iuenta i lupa i fātibus præbens rumē. Ita enī uocabat māmā. Miraculo ex eæ iuxta dicato tanq; i comitū ipote trāsisset. Adactō nauigio ilico arefcit. Rursusq; cura sacerdotū serit. Fuit & ante saturni ædē urbis anno ducentesimo sexagesimo sublata sacro a uestalibus factō cū Siluani & Isis simulacrū subuerteret. Eadē aut fortuito fato adiuuit i medio foro: quasi sidētia iperū fūdāta ostēto fatali. Quæ Curtius maximis bonis hoc ē uirtute ac pietate ac morte p̄clara expleuerat. Acq; fortuna eodē loco ē uitis atq; olea umbrā gratia. sedulitate plebicā fatā. Ara i dē sublata gladiatorio munere Diui Iulii: qd nouissime pugnauit i foro. Admirabilis est pomi huiuscē festinatō unius i cūctis ad maturitatem propertantis arte naturā.

De caprifico & caprificatione.

Ca. XIX.

Caprificus et siluestri genere ficus nunq̄ maturefcens: sed quod ipsa non habet alius tribuens: quoniam ē naturalis casuarum transitus: atq; e putrefcentibus idēdem generatur aliquid. Ergo culices partū fraudati alimento in matre: hoc est putri eius tabe ex qua nati ad cognatam uolant: morsuq; ficorum crebro hoc est audiore passu apertentes ora earum: atq; ita penetrantes intus solem primo secum inducūt: cercalēq; auras imittūt foribus a pris. Mox lactēū humore: hoc ē infantiam pomi absumūt. quod fit & spon te. Ideoq; ficētis caprificus p̄mittitur ad rationē uenti: ut flatus euolantes in ficos ferat. In de repertū ut illatā quoz aliunde & inter se colligatā iniicerent ficos. Quod i macrofo & aglonio sicut nō desiderat: quoniā sponte arefcūt loci sicut rimisq; eadē quæ culicū op̄ra cā perficit. Necnō ubi multus puluis: quod euenit maxime frēquenti uia apposita. Namq; & pulueri uis siccandi: succūq; lactis absorbēdi: quæ ratio puluere & caprificationē hoc quoz præstat: ne decidant absumpto humore tenero: & cum quadam fragilitate ponderoso. Ficus mollis omnibus tactus. Maturis frumenta intus: Succus maturefcētibus lactis per cōctis mellis. Senescunt in arbore. Anulq; distillant. Gummi lachrymam siccāt. Honos laudatas feruat in capis. Ebuso insula prestantissimas amplissimasq; & mox in marrucinis. At ubi copia abundat implentur orca: in asia cadi: aut in rusina africā urbe: panisq; simul & obsonii uicem siccatē implēt: utpote cum Cato cibaria ruris operariis iusta cētū lege fātis minui iubet perfici maturitatem: cum & obsonii uicem habeant recentes ficus. Salis siccatē & casei loco uesci nuper excogitatum est. Ex hoc genere sunt ut diximus cottonā & cariaz: quoz concedenti nauī aduersus parthos. omen fecere. M. crasso uenales predican tis uoce caueat. Omnia hæc in ablenfē rus & lyria intulit. L. Vitellius qui postea cēsor fuit: cum legatus in ea prouintia esset nouissimis Tiberii Cæsaris tēporibus.

bifere
trifere
miremur
curā
genū
occasione
fortuitā
celeritatē
cursus
uehementiā
uiri
sup oia
equidē
nihil
equidē
duco
mirabilius
tantā
illā
urbē
& de
ceterā
orbe
p. cxx.
aūos
urbis
æmulā
unius
pomi
argumētō
euerfā
quod
nō
trebia
aut
trasimenus
nō
cānā
busto
i
signes
romani
nois
pficere
potuere
Nō
castra
punica
ad
tertū
lapidē
uallata
Portēq;
colina
adeqtans
ipse
Hānibal
Tāto
p̄pui
carthaginē
pomō
Cato
adiri
monuit
Colit
ficus
arbor
i
foro
ipso
ac
comitio
romā
nata
sacra
fulguribus
ibi
cōditis
Magisq;
ob
memoriā
ei⁹
quæ
nutrit
fuit
Romuli
ac
Remi
cōditis
appellata
qm̄
sub
ea
iuenta
i
lupa
i
fātibus
præbens
rumē
Ita
enī
uocabat
māmā
Miraculo
ex
eæ
iuxta
dicato
tanq;
i
comitū
ipote
trāsisset
Adactō
nauigio
ilico
arefcit
Rursusq;
cura
sacerdotū
serit
Fuit
&
ante
saturni
ædē
urbis
anno
ducentesimo
sexagesimo
sublata
sacro
a
uestalibus
factō
cū
Siluani
&
Isis
simulacrū
subuerteret
Eadē
aut
fortuito
fato
adiuuit
i
medio
foro
quasi
sidētia
iperū
fūdāta
ostēto
fatali
Quæ
Curtius
maximis
bonis
hoc
ē
uirtute
ac
pietate
ac
morte
p̄clara
expleuerat
Acq;
fortuna
eodē
loco
ē
uitis
atq;
olea
umbrā
gratia
sedulitate
plebicā
fatā
Ara
i
dē
sublata
gladiatorio
munere
Diui
Iulii
qd
nouissime
pugnauit
i
foro
Admirabilis
est
pomi
huiuscē
festinatō
unius
i
cūctis
ad
maturitatem
propertantis
arte
naturā

liber
miremur
curā
genū
occasione
fortuitā
celeritatē
cursus
uehementiā
uiri
sup oia
equidē
nihil
equidē
duco
mirabilius
tantā
illā
urbē
& de
ceterā
orbe
p. cxx.
aūos
urbis
æmulā
unius
pomi
argumētō
euerfā
quod
nō
trebia
aut
trasimenus
nō
cānā
busto
i
signes
romani
nois
pficere
potuere
Nō
castra
punica
ad
tertū
lapidē
uallata
Portēq;
colina
adeqtans
ipse
Hānibal
Tāto
p̄pui
carthaginē
pomō
Cato
adiri
monuit
Colit
ficus
arbor
i
foro
ipso
ac
comitio
romā
nata
sacra
fulguribus
ibi
cōditis
Magisq;
ob
memoriā
ei⁹
quæ
nutrit
fuit
Romuli
ac
Remi
cōditis
appellata
qm̄
sub
ea
iuenta
i
lupa
i
fātibus
præbens
rumē
Ita
enī
uocabat
māmā
Miraculo
ex
eæ
iuxta
dicato
tanq;
i
comitū
ipote
trāsisset
Adactō
nauigio
ilico
arefcit
Rursusq;
cura
sacerdotū
serit
Fuit
&
ante
saturni
ædē
urbis
anno
ducentesimo
sexagesimo
sublata
sacro
a
uestalibus
factō
cū
Siluani
&
Isis
simulacrū
subuerteret
Eadē
aut
fortuito
fato
adiuuit
i
medio
foro
quasi
sidētia
iperū
fūdāta
ostēto
fatali
Quæ
Curtius
maximis
bonis
hoc
ē
uirtute
ac
pietate
ac
morte
p̄clara
expleuerat
Acq;
fortuna
eodē
loco
ē
uitis
atq;
olea
umbrā
gratia
sedulitate
plebicā
fatā
Ara
i
dē
sublata
gladiatorio
munere
Diui
Iulii
qd
nouissime
pugnauit
i
foro
Admirabilis
est
pomi
huiuscē
festinatō
unius
i
cūctis
ad
maturitatem
propertantis
arte
naturā

De mēspis & eorum generibus tribus.

¶ Ca.

XX.

M Alorū priorūq; generū admodum iure mēspita atq; sorba. Mēspilis tria genera: antheodon: serania: Tertiū degenerat. Antedon tamē si similis ē qd gallica uocat: serania tū maius pomū. Cādidū usq; acini: molliore lingno. Anthēdoi ceteris minus pomū: sed odore pręstatiū: & qd diutius seicuat. Arbor ipsa de aplissimis. Folia anteq; decantant rubescunt. Radices multę atq; alte: & ideo extirpabiles. Nō fuit hęc arbor in italia Caronis æuo. ¶ De forbis genera quattuor.

Mespilum Nespilum Sorbum mareb

S Orbis quadruplex differentia. Aliis enī eorū rotūditas mali. Aliis turbinatio pyri. Aliis ouata species: ceu malorū aliquid. Hęc obnoxia acri odore: & suauitate iucunda. Ceteris uini sapor. Generosissima qbus circa pediculos folia. Quarrū genus terminalē appellat: remediō rātū pbabile. Assiduū puetū: minimūq; pomō arborē dissimili foliis pene placati. Nō ferūt acē trimatū ex ullo genere. Cato & sorba sapa cōdi iubet. Ab his locū aplitudinē uidicauerūt q; cessare auctoritatē. ¶ De nucē iuglādē. ¶ Ca. XXI.

Rorunda figura Turbinat ouata Sorba summa minima

M ueritate. Eadēq; portio ē apliores nucleō Necnō & honor his nature peculiaris: gemino ptectis operimēto: puluinati primū cālicis. mox lignę putaminis. Quę cā eas nuptiis fecit religiosas tot mōis fœci munito qd ē uenissimilius: quā q cadēdo tripudium sonū sue faciat. Et has e pside a regibus trāslatas idicio sūt gręca nomia. Optimū qppe carā genus picū atq; basilicū uocat: Et hęc fuere prima noia. Carion a capitis grauedine ppter odoris grauitatē cōuenit dictū. Tīgūtūr cortice eaz lana: & ruffatur capillū primū p deuntibus nucleis: Id cōpētū ifectis tractarū manibus. Pinguecūr: uetustate. Sola differētia generū i putamiē duro fragili ue & tenui ac crasso loculoso & simplici. Solū hęc pomū natura cōpactili operimēto claudit. Nāq; sūt bifidē putaminū carinā. Nucleorūq; illis quadripartita distincto lignea iter cursante membrana. Ceteris q; idē solidū ē. Vt i auellanis & ipso nucū genere: quas antea abellinas patrio noie uocabāt. In asia gręciq; & ponto ge nere: & ideo pōtice nucez uocat. Has quoq; mollis ptegit barba. Sed putamini nucleisq; solida rotūditas inest. Ex & torrentur. Umbilicus illis itus in uentē medio. Tertia ab his natura amygdalis tenuiore: se simili iuglādū sumo operimēto. Itē secūdo putaminis. Nucleus dissimilis latitudine: & acriore callo. Hęc arbor an fuerit i italia Catōis ætate dubitat: qm gręcas noiat: q; qd & i iuglādū genere feruāt. Adicit pteera auellanas: & galbas: ptefecti nas. quas maxie laudat: & cōditas ollis i terra seruari uirides tradit. Nūc thasiz & albenes celebrātūr: & carētinārū duo genera: fragili putamiē: ac duro. Quę sūt aplissime: & minie rotūda. Pręterea molluscę putamē rūpētēs: Sūt q honorī nomē iterpretētūr: & Iouis glāde esse dicūt. Nuper cōsularē uirū audiui biferas & iuglādes nucez se habere pfitērē. De pstatīs & ipsi retulimus. Et hęc autē idē Vitellius i italia primus itulit eodē tēpore. Simulq; in hispaniā Flaccus pōpēius eques romanus. qui cum eo militabat.

Albus modis Cere Optimus pulman Berbergis oleo no er quā odor cap necr capi Ruffaxi Rornerin

D e castaneis genera. octo. ¶ Ca. XXIII. Vces uocamus & castaneas: quāquam accomodatiorēs glandium generi. Armatur iis ech nato calice uallum: quod inchoarum glandibus. Mirūq; uilissima esse quę tanta oculatuerit cura naturę. Trini quibusdā partus ex uno calice. cortexq; lēctus Proxima uero corpori membrana: & in nucibus: saporē ni detrahatur infestat. Torrere has in cibus gratius modulatum. Iaturas pstanti ieiunio fo minarum quadam in aginem panis. Sardibus cę prouenere primum. Ideo apud grecos sardianos balanos appellāt. Nam Diuus Tiberius postea balanum nomē imposuit excellentioribus factis. Nunc plura earum genera. Tarentinę faciles: nec operoso sunt cibo: planę figura Rotundior q balanitis uocatur purgabilis maxime: & sponte proficiens. Pura & plana est ex eis & salarina. Tarentina minus tractabilis. Laudatior corelliana & ex ea facta: quod dicemus in istis meterana: quam rubens: cortex ptefert triangulis & popularibus nigis: quę coctiuz uocatur. Patria laudatissimis tarentum: & in campania neapolis. Ceterę suū paulo gignūtūr scrupulosę corticis: intra nucleos quoq; ruminatione.

Castanea paret duple in dup nubiuz Bellina (ante sa) Tarentina de hore a uallum fragile th putaminibus her

D e siquilis & carnosis pēmis & moris & de acinis & baccis. ¶ Ca. XXIII. Aduz procul abesse uidentur: & pædulces siliquę: nisi q; in his cortex ipse mandit. Digtorum hois longitudo illis: & interi falcata pollicari latitudine. Glandes iter poma numerari nō possunt. Quā ob rē in sua natura dicentur. Reliqua carnosia sunt

Siquis pma uallum carice qm uallum pma hanc pcepta

D e siquilis & carnosis pēmis & moris & de acinis & baccis. ¶ Ca. XXIII. Aduz procul abesse uidentur: & pædulces siliquę: nisi q; in his cortex ipse mandit. Digtorum hois longitudo illis: & interi falcata pollicari latitudine. Glandes iter poma numerari nō possunt. Quā ob rē in sua natura dicentur. Reliqua carnosia sunt

Siquis pma uallum carice qm uallum pma hanc pcepta

generis: eaq; baccis atq; carnibus distant. Alia acinis caro: alia moris: alia unedibus & alia: acinis iter cutē succūq; alia myxys: alia baccis: ut oliuis. Moris succus i carne uoluit: trini colores: candidus primo: mox rubens: maturis niger. In nouissimis florent. Inter prima matu fecerunt: nec nominibus nec institis: nec alio modo q; Pompeii Magnitudine differunt mora ostentia: & tusculana. Romæ nascuntur & in rubis multū differere callo. Aliud corpus est c terrestribus fragis. Aliud congeneri eorum unedoi: quod solū pomū misisse fructu ter ræq; gignitur. Arbor ipsa fruticosa. Fructus anno maturescit: pariterq; floret subnascens: & prior coquitur. Mas sit an femina sterilis: iter auctores nō constat. Pomū ihonorūm: ut cui nomen ex argumento sit usū tantum edendi. Duobus tamen hoc nominibus appellant græci comaron & memecylon. Ex quo apparet totidem esse genera & apud nos. Alio noie arbutus uocatur. Luba auctor est qui quagenū cubitorū altitudinem in arabia esse eas. Acinorū quoq; magna est differentia. Primū inter uuas ipsas callo. teneritate: crassitudine: iterio re ligno aliis paruo: & aliis etiā gemino qui minime feraces musti. Plurimū uero differunt hederæ fabuciq; acini. In figura etiā punici angulosi quippe folii: nec cutis ulla singularis: præter comūne quæ est candida: totisq; succus & caro est iis præcipue quibus paruulū inest ligni. Magna & baccis differentia. Alia nāq; sunt oliuis: lauris: & alio modo loto: cornis: alia myrtis: lentisco. Aquifolio enī ac spinæ sine succo. Medioq; etiam nōn genere iter baccas acinosq; cerasis. Pomum iis primo cādidū: & fere oibus baccis: mox aliis uirescit: ut oliuis: lauris. Rubet uero moris: cerasis: cornis. Deinde nigrescit moris: cerasis: oliuis.

De cerasis genera octo.

Ca. XXV.

Cerasi ante uictoriam mithridaticā. L. Luculli nō fuisse in italia. At urbi anno sexcento cressimo octogesimo si priuū uexit et ponto: annis. cxx. trans oceanum i britaniam puenit. Eadem ut diximus in ægypto nulla cura potuerit gigni. Cerasorū apronia nā maxime rubent. Nigerrima sūt ut actia. Cæciliana uero & cotūda. Iulianis gratus sapor: sed pene tantū sub arbore sua: adeo teneris: ut gestatū nō tollerant. Principatus duriciānis quæ cāpania pliniana appellat. In belgia uero lusitanis. In ipsis est rhēni. Tertius in colos et nigro ac rubenti uiridiq; similis maturescitibus semp. Minus quinquenio est q; pōditæ quæ uocat lauræ: nō ingrææ amariūdinis infixæ i lauro. Sunt in acedōgia parua arboris rarocoria cubita excedens. & minore etiā nūc frutice chamaecerasi. Inter prima hoc e pomis colono gratiā annuā refert. Spectatione frigidisq; gaudet. Siccatur et sole: cōditurq; ut oliua cadis.

De corno & lentisco.

Ca. XXVI.

Quæ cura & cornis atq; lentisco adhibetur: ne quid nō hominis uentri natum esse uideatur. Miscetur saporibus: & alio alius placere cogitur. Miscetur uero & terreeq; cæli tractus. Inq; alio cibi genere india aduocatur: i alio ægyptus: cretæ cyrenæ: sin gula: que terræ. Nec cessat in ueneficis uita: dumodo omnia deuorat. planius hoc sit i herbarum natura.

De generibus succorum & odore.

Ca. XXVII.

Interim quæ sūt comūnia & pomis omnibusq; succis saporū genera tresdecim reperunt: dulcis: suauis pinguis: amarus: austerus: acer: acutus: acerbus: acidus: salus. Præter hæc tria genera sunt mirabili maxie natura. Vnū i quo plures pariter sentiunt saporibus: ut uinis. Nāq; i iis & austerus & acutus & dulcis & suauis: omnes alieni. Alterq; e genus i quo sit & alienus qdē: sed & suus qdā & peculiaris: ut i lacte. Siquidē inest ei qd tñ iure dici nō pōt dulce: & pigue & suauē optinēte lenitate: quæ ipa succedit i saporis uicē. Nullus hic aq; ne succus qdē ut tñ eo iplo fiat aliquis: ac suū genus faciat. Sētini qdē aquæ saporē ullū succū ue uitū est. Magnū his omnibus i odore momētū & magna cognatio: & ipse nullus est aquis: aut si sentitur omnino uitium est. Mirum tria natura: præcipua elementa sine sapore esse sine odore sine succo: aqua aer ignis.

De succis fructuum & arborum: & coloribus: & odoribus: & natura. pomorū: & de commendatione fructuum.

Ca. XXVIII.

Ergo succorū uinofus pyro: moro: myrto: Minime quod miremur uuis. At piguis oliuæ: lauro: nuciu gladi: amygdalis. Dulcis uuis: ficis palmis. Aquofus prunis. Magna est & in colore succi differentia. Sanguiueus moris: cerasis: cornis: uuis nigris. Idem abis cādidus. Lacteus in capite ficis: i corpore nō irē spumeus: malis. Nullus perficis cū præserti duracina abūdēt succo. Sed quis eius ullū dixerit colorē: sua i odore miracula

Junit
hissen
mice: Arbutus, arbutus
e froga
mispis
mice: Eperet

uliois Erbat.

uicē Stromisifon

Maraphis
Lactis

vera Saporu

uicē magna abna
uicē quādam pce p
alloy hie
a dai qd non hie
uicē capisifon uicē

Vinosia
prensio
Dulcis
Piguis
Sanguis
Lacteus
Cyprius

om
uicē hie
pomp
uicē hie
uicē hie

Vinedo
Arbitus

Cocosa

Chocosi
uicē hie
uicē hie
uicē hie
uicē hie
uicē hie

uicē

Vinosi

Malis acutus. Perficis dilutus. Dulcibus nullus. Nā & uinū tale sine odore. Tenuē odora-
 tius. Multoq̄ celerius talia ad usū ueniunt q̄ pinguis. Quæ odorata nō eadē ī gustu tene-
 ra: quia nō sunt pariter odos & sapor. Quā ob rē etreis odor acerrimus. Sapor asperimus
 quā dātenus & cotoneis. Nullusq̄ odor ficis. Et hætenus sint ip̄s ac genera pomoḡ. Natu-
 ras actius colligi parē. Alia siliquis gignūtur: ipsi dulcibus: semēq̄ coplexis amarū. Cū in
 pluribus semina placent: in siliqua dānt. Alia baccis: quārū intus lignū & extra caro: ut
 oliuis cerasis. Aliquārū intus baccæ: foris lignum: ut in his quæ in ægypto diximus gigni.
 Quæ baccis natura eadem & pomis. Aliorū intus corpus & foris lignū: ut nucum. Aliis fo-
 ris corp⁹ intus lignū: perficis & prunis: ut uicūq̄ cinqu: fructū: cū fruct⁹ alibi muniat ur uicio.
 Putamine cladūtur nuces. Corio castanæ: Detragitur hociis. At in mēspelis māditur. Cru-
 sta teguntur glandes. Cure uux. Corio & mēbrana punice. Carne: & succo mora constant.
 Cūte & succo cerasi. Quædā statī a ligno recedunt: ut nuces & palmæ. Quædā adherēt ut
 oliuæ lauro ꝑ. Quorūdā generi utraq̄ ē natura: ut pficis. Etenī durancis adhæret corpus: e-
 lignoꝝ auelli nequit: cū in cæteris facile sepetur. Quibusdā nec intus nec extra lignū: ut ī
 palmarum genere. Aliquorum lignū ipsū in usum & pomi uicem ut genera myxis: quā in
 ægypto gigni diximus. Quorūdā extra gemina geminant uicia: ut in castaneis: amygdā-
 lis: nucibus ꝑ iuglandibus. Quorūdā natura trigemina ē: corpus: deinde lignū rurū usq̄ se-
 mē ī ligno ut pficis: quædam inter se densa ut uux: forba quæ ramos circūdata ex oi parte
 uuarū modo dēgrauāt. Alia rara ut in perficis: quædam aliū cōtinent ut granata. De pedē
 alia pediculis ut pyra. Alia racemis ut uux: palmæ. Alia & pediculis & racemis: ut hedera
 buci. Alia ramo adhaerent ut in lauro quæ dā utroꝝ mō: ut oliuæ. Nā & breues pediculi
 longi: quædam uasculis cōstant: ut pūnica: & mēspila: lotof ꝑ in ægypto & euphrate. Iā ues-
 ro diuersa gratia & cōmendatio. Carne palmæ placent. Crusta thebaicæ. Succo uux & cari-
 cæ. Callosꝝ ꝑ ac mala. Corpore melimela. Mora cartilagine. Nuclei grāno: quā dā in ægy-
 pro cūte caricæ. Detrahitur hæc ficis uireneibus ut putamen. Ea item in ficis maxime pla-
 cet. In papyris: & ferulis spinaḡ alba caulis ipse pomum est. Sunt & ficulni caules. In fructu
 cōso genere cum caule capparis. In siliquis uero quod manditur quid nisi lignum est. Nō
 omittēdā seminis earū proprietates. Nam neq̄ corpus neq̄ lignū nec cartilago dici potest
 neq̄ aliud nomē iuenit.

Asino
 Odor Dulcior
 Arec
 Lignū dy herit ph
 Vitus purpūon
 Cōuiz dy baut
 Membana
 r p pūon fūrdūm
 pericia durāna
 Stamp p sūg

alio uel suo pi-
 f. caute u. m. m. u. m.
 f. caute u. m. m. u. m.
 f. caute u. m. m. u. m.
 f. caute u. m. m. u. m.

De myrto genera eius xxix.

Ca. XXIX.

Mycorum natura præcipuum admirationem in myrto habet. Quando ex una omnī
 olei uinicꝝ bina genera fiunt. Item myrtidānū ut diximus. Et alius usus baccæ fuit
 apud antiquos: anteq̄ pipet reperiētur: libæ oprinens uicem. Quodam etiam gene-
 rosi, obsoni nomine inde tracto: quod etiam nunc myrtatum uocatur. Eadē ꝑ origiē apro-
 rum sapor cōmendatur: plerū ꝑ ad incinctus additis myrtis. Arbor ipsa in europa tēctore
 celo quod et cæraunīs montibus incipit. Primum celcē in Elpenoris tumulo uisa traditur:
 græcūꝝ ꝑei nomen remanet: quo peregrinam esse apparet. Fuit ubi nunc roma est iam tum
 cum conderetur. Quippe ita traditur myrtea uerbena romanos sabinosꝝ cum proter rap-
 tas uirginis: dimicare uoluisset depositis armis pacificatos in eo loco qui nunc signa Vea-
 neris Clauicinz habet. Cluere enim antiqui pugnare dicebant. Et in ea quoꝝ arbore suffi-
 menti genus habetur. Ideo tamē electa: quoniam cōiunctioī & huic arbori præest Venus.
 Haud scio an primæua etiā omnium in locis publicis romæ fata sit: fatidico quidem & me-
 morabili augurio. Inter antiquissima namꝝ delubra habetur. Quirini hoc est ipsius romu-
 li. In eo sacra myrti fuere duæ: ante adē ipsam per longum tempus. Altera patricia appella-
 ta: altera plebeia. Patricia multis annis præualuit. Flaccescente plebeia: exuberans ac læta: q̄
 diuifanatus quoꝝ floruit: illa uigēs. Plebeia torrida ac squalida. Quæ postquā eualuit flac-
 cescente patricia marfisco bello: languida auctoritas patrum facta est: ac paulatim in ste-
 rilatē emarcuit maifesta. Quin & ara uetus fuit Veneri myrtæ: quā murtiam uocant.
 Cato tria genera myrti prodidit. cā fidam: nigram: coniugalem: fortassis a coniugis ex illo
 cluacinz genere. Nunc & alia distinctio sariuæ aut siluestris: & in utraq̄ latifolia. In silue-
 stri propria oxymyrthe. Satiuarū genera topiarii faciunt. Tarentinā folio minuto: nostra-
 tem patulo: exoticam densissimo: lenis foliorum uerlibus. Hæc nō est ī usu. Ramosa ūtra
 que alia. Coniugalem existimo nunc nostratem ueri. Myrtus odoratissima est in ægypto.
 Cato docuit unum fieri et nigra: siccata usq̄ in ariditatem in umbra: atq̄ ita mulso indita.

lylūm uel pypne
 illam
 fūrdūm ꝑ
 fūrdūm ꝑ
 fūrdūm ꝑ
 fūrdūm ꝑ
 fūrdūm ꝑ

Augusti Myrti
 fūrdūm ꝑ
 fūrdūm ꝑ
 fūrdūm ꝑ

myrta
 patricia
 plebeia
 kianne
 ut pypne
 fūrdūm ꝑ

Si non sintentur bacca oleum gigni. Postea compertum & ex albana uinum fieri album. Duobus sextariis myrti tusa in uini tribus heminis maceata expressa. Folia & per se sicantur in farina ad ulcerum remedia in corpore humano leniter mordaci pulvere: ac infirgeradis sudoribus. Quinimo oleo quoque mirum dictu inest quidam uini sapor: simulque pi quis liquor precipua ui ad corrigenda uina: saccis ante perfusus. Retinet quippe facem: nec prater purum liquorem transire patitur: datque se comitem precipua commendatione liquato. Virga quoque eius gestata modo uatori profunt in longo itinere pediti. Quin & uirga annuli expertes ferri in uinum tumori medentur. Bellicis quoque se rebus inseruit triumphanque de sabinis postumum Tubertus in consulari: qui primus omnium uanis in gressus urbem est: quoniam rem leuiter sine cruore gesserat. Myrto Veneris uictoris corona: natus incessit: optabilemque arborem etiam hostibus fecit. Hac postea ouantium fuit corona: excepto. M. Crasso qui de fugitiuis & Spartaco laurea coronatus incessit. Massurius auctor est curru quoque triumphantes myrtea corona usos. L. piso tradit papyrig Nasonem qui primus in monte albano triumphauit de corsis: myrto coronatum ludos circenses spectare solitum. Auus maternus Africani sequentis hic fuit. M. Valerius quibus coronis utebatur laurea & myrtea: qui & hoc uouerat.

De lauro genera. xiiii.

Ca.

XXX.

LAurus triumphis proprie dicitur: uel gratissima domibus. lanitrix Cesaru pontificumque: quae sola & domos exornat: & ante limina excubat. Duo eius genera tradit Cato: delphicam & cypriam. pompeius Leneus adiecit quam mustaceam appellat: quoniam mustaceis. subiaceretur. Hanc esse folio maximo flaccidoque & albicante. Delphicam aequali colore uiridiorum: maximis baccis atque uiridi rubentibus. Hac uictores delphis coronari: & triumphantes romae. Cypriam esse folio breui: nigro per margines ibricato crispam. Et postea accessere genera cuius hanc siluestrem laurum aliqui intelligunt nonnulli sui generis arborem. Differt color. Est enim caerulea bacca. Accessit & regia: quae coepit Augusta appellari amplissima & arbore & folio: baccis gustatu quoque non aspero. Aliqui negant eandem esse: & suum genus regiae faciunt longioribus foliis latioribusque. Sidem in alio genere bacaliam appellant hanc quae uulgarissima est: baccarumque fertilissima. Sterilem uero earum (quod maxime miror) triumphalem: eaque dicunt triumphantes uti: nisi id a Diuo augusto coepit: ut docebimus: ex ea laurum quae ei missa a caelo minime est altitudine: folio crispo: ac breui quae inueiuit raram. Accedit in topiano opere taxa excrescens in medio folio paruulo: ueluti lacinia folii. Et sine ea spadonia mira opacitas patientia. Itaque quantalibet sub umbra solum implet. Est camedaphne siluestris frutex & alexandrina: quam aliqui idaeam: alii ipoglotchion. alii daniphnem: alii carophylum: alii hypelatem uocant. Ramos spargit a radice dodrantales topiarum: ac coronarii operis: folio acutiore quam myrti: molliore & candidiore. Maiore semine inter folia rubro. Plurima in ida circa & heracleam ponti nec nisi in montosis. Id quoque quod danaides uocatur genus in nominum ambitu est. Alii enim pelagum: alii euptalon: alii cephalon. Alexandri uocant. Et hic frutex est ramosus: crassiore ac molliore quam laurus folio. Ex cuius gustatu accendatur os: thuris baccis & nigro ruffis. Notatur antiquus nullum genus lauri in coeca fuisse quod nunc fatum & ibi prouenit ipsa pacifera: ut quam praetendi etiam inter armatos hostes quietis sit indicium. Romanis praecipue laetitiae uictoriarumque uentia. Additur litteris: & militum lanceis. pilisque. Facies imperatorum decorat. Ex iis in gre mio: louis optimi maximi deponitur: quotiens laetitiam uictoria nouam attulit. Idque non quia perpetuo uixit: nec quia pacifera est praefenda utique myrto & olea est: sed quia spectatissima in monte peraso. Ideoque etiam grata Apollini: affuerit eo dona mittere iam & regibus romanis teste. Et Fortassis etiam in argumentum: quoniam ibi libertatem publicam: is meruisset: lauriferam tellurem illam obsecularis ex responso. Et quia satarum receptarumque in domos fulmine. Sola non icitur. Ob has causas equidem crediderim honorem eius habitum in triumphis potius quam quia suffimentum sit caedis hostium & purgatio ut tradit Massurius. Adeoque in profanis uisibus pollui laurum & oleam fas non est: ut ne propiciandis quidem numinibus accendi ex iis alia raria arae ue debeant. Laurus quidem manifesto abdicat ignes crepitu: & quadam detestacione. Interaneorum etiam uitia & neruorum ligno torquente. Tiberium principem tonante

alba

h. p. de p. uator.

uatu
epogen

lauro triumph

laurum
libentquod...
est...
libent

Laurum

lauro triumph

lauro triumph
libentAmant
non sint

cælo coronari ea solitū ferūt cōtra fulminū metus: Sed & circa Diuum Augustum euenta eius digna memoratu. Namq; Liuia Drusilla quæ postea Augusta matrimonii nomē accepit: cū pacta esset illi Cæsari: gallinā conspicui candoris sedenti aquilla ex alto abiecit in gremiū illeſam. Intrepideq; miratū accessit miraculū: qm̄ tenentē rostro laurcū ramū onustum suis baccis. Cōseruari altē & sobolē iussere aruspices: ramūq; cū seriac rite custodiri. Quodq; factum est in uilla Cæsarij fluiū tiberi imposita iuxta nonū lapidē flāmīna uia quæ ob id uocatur ad gallinas. Mitræ silua prouenit. Ex ea triūphans postea Cæsar laurum in manu tenuit. coronāq; in capite gessit. Ac deinde imperatores Cæsares cūdi. Tradituscq; mos est ramos: quos tenuerūt ferendi. & durant siluæ nominibus suis discretæ. For tassis ideo mutatis triūphalibus. Vnius arborū latina lingua nomen inponitur uiris. Vni us folia distinguuntur appellatione. Lauream enim uocamus. Durat & in urbe impositum loco: quando lauretum in auentino uocatur: ubi silua lauri fuit. Eadem purificationibus adhibetur: testatūq; sit obiter & ramo eam seri: quoniam dubitauerē. Democritus & The ophrastus. Nunc dicemus siluestrium naturas.

miracla
teneet
vijj uerbū
via flāmīna
ad gallina
Bihū siluæ
vniū siluæ
quæ lauream appella
ppriate

CAII PLINII SECVNDI NATVRALIS HISTORIAE LIBER.

PROEMIVM.

Siluestrium arborum natura.

OMIFERAE arbores quæq; mitoribus succis uoluptatem primæ ci bis attulerunt: & necessario alimento delicias imiscere docuerūt. Siue ille ultro siue ab homine didicere blandos sapores adoptionē & cōnu bio: Idq; minus etiā feris uolucribusq; dedimus: intra prædictas cō stant. Primum erat narrare glandiferas quoque: quæ primo uictum mortalium aluerūt nustrites inopis ac feræ sortis: nī præuertī cogē ret admiratio usu cōperta: quānam qualiscq; esset uita sine arbore ulla sine fructe uiuentium.

capita
no aliū mod
longū aliq; inuenio

Gentes sine arbore: & miracula in septentrionalis regionis arboribus.

Ca. II.

Ciximus & in oriente quidē iusta oceanū cū plures ea necessitate gentes. Sunt uero & in septentrione uisæ nobis caucorum: qui maiores: minoresq; appellantur. Vasto tibi meatu perpetuis bis dieb; noctiūq; singulariū interuallis effusus in imēsum agitur oceanus æternam operiens rēritū naturæ controuersiam: dubiūq; terræ sit: an pars maris. Illic misera gēs tumulos obtinet altos: aut tribunalia structa manibus ad experimen ta altissimi æstus. casis ita ipositis: nauigātibus similes: cū integant aquæ circumdatæ naufragiis. Cū uero recesserint: fugientes cū mari pisces circa tuguria uenātur. Nō pecudes hos habere nō laſte ali: ut finitimos. Ne cū feris quidē dimicare cōtingit omni procul abacto fructe. Vlua & palustri iunco fumes necunt ad preterānda piscibus retia. Captūq; manibus lutū uentis magis q̄ sole siccātes. Terra cibos & rigentia septentrione uiscera sua urūt. Porus non nisi ex hymbre seruatō scrobibus in uestibulo domus. Et ex gētes certe si uin cantur hodie a populo. roseruere se dicūt. Ita est pfecto: multis fortuna patet in pœnā. Aliud in siluis miraculū in totā reliquā germaniā referunt: adduntq; frigori unbras: altissime tamen. Haud præcūl supradictis caucis circa duos præcipue lacus. Littora ipsa optinent quercus maxima auiditate nascēdi suffosq; fluctibus aut propulsæ flatibus uastās cō plexu radicū in insulas secū auferunt. Atq; ita libratae stantes nauigant ingentiū ramorum armamentis. Saepē territi: classibus nostris: cum uelut de industria fluctibus agerent ut in prospectu stantes noctu: inopesq; remedii illæ præliū nauale aduersus arbores mirent.

cauæ
cauæ
appi

horū
expulunt

De hyrcinæ silue magnitudine.

Ca.

III.

Ne adē septentrionalis plaga hyrcinæ silue robōz uastitas itacta & cōgenita mundo prope imortali sorte miracula excedit. Ut alia omittatūr fide caritura. Constat ar tolli colles occurfantū inter fe radicū: repercussu. Aut ubi secuta tellus non sit: arcus ad ramos usq; & ipsos inter se rixātes curuari portarū patientiū modo ut turnās equitū transmittant.

De glandiferis.

Ca.

III.

Glandiferi maxime generis omnes: quibus honos apud romanos perpetuus.

De ciuica corona & qui frondea corona donati.
 Inc ciuica coronae militu uirtutis insignie clarissimū. lapride uero & clamētia ipe
 ratorū postq̄ ciuiliū belloꝝ p̄fanatioe meritū cepit uideri ciuē nō occidere. Cedūt
 diis muralis uallaretq̄: & aurea: q̄q̄ scio antecederet. Cedūt & rostrata: quis in duo
 bus maxime ad hoc aui celebres. M. Varone piraticis bellis dāte magno Pōpeio. Itēq̄. M.
 Agrippa tribuēte Cæsare siculis: quā & ipsa piratica fuere. Antea rostra nauū tribunali
 p̄fixa foro decus erat: ueluti populo ro. corona iposita. Postq̄ uero tribuuitiis seditionibꝫ
 calcari ac pollui ea pere: postq̄ uires ex publico in priuatu magis singulisq̄ ciuū quæri: &
 factofandia oīa p̄fana fecere: tū q̄ p̄cedibus eorū subite in capita ciuū rostra. Dedit hāc Au
 gustus coronā Agrippæ. Sed ciuica genere humano accepit ipse. Antiquus q̄dem nulla nisi
 deo dabat. Obid Homerus celo ratū eas & plio inuēro t̄ribuit. Viritum uero ne in p̄serta
 mine quidē illi. Ferūtq̄ primū oīum Liberū patrem iposuisse. capiti suo ex hederā. Certa
 deoū honori sacrificatē sūp̄ere uictimis simul coronatis. Nouissime & in sacris certami
 nibus usurpatæ: in q̄bus hodieq̄ nō uictori dāt: sed patriā ab eo coronari pronūciat. Inde
 narū ut etiā triūphaturis cōfēretur in tēplis dicāde. Mox ut & ludis darētur. Lōgū est nec
 ex institutione operis differere q̄sq̄ romanorū primus accepit. Neq̄ enī alias nouerāt q̄ bel
 licas. Quod certū est uni gentiū huic: plura sunt genera quā cunctis. Romulus frondea
 coronauit Hostū Hostiliū q̄ fiderā primus irupisset. Auus hic Tulli Hostiliū regis fuit.
 P. Decū patre tribunū militū frondea donauit exercitus ab eo senatus: ipatore Corne
 lio Cossō cōsule sannitiū bello. Ciuica ipsa primo fuit: postea magis placuit ex æsculo lo
 ui sacra. Variatq̄ in hoc cū quereu est: ac data ubiq̄ quā fuerat: custodito tū honore glan
 dis. Adde leges arca: & iō sup̄ba: qualesq̄ cōferre libeat ut illa græcoꝝ sūma: quæ sub ip
 so ioue datur. Quicq̄ patriā muros p̄sumos scādens: audentē irrupē occidit. Quicq̄ ciuē ma
 luit seruare quā hostē occidere. Vtq̄ eū locū in quo sit actū optineret hostis: eo die. Vtq̄
 seruatus fateatur: alias testes nil profunt. Vt ciuis fuerit. Auxiliū quis regi seruat: quo
 cūq̄ ciuē summū esse uoluerit. Accepta licet uti perpetuo ludis. Int̄ ueni semp̄ assurgit
 etiā ab senatu in more est. Sed edī ius in pximo senatu. Vacatio munēꝝ oīum ipsi: patriq̄
 & auo paterno. Xiiii. eas accepit Sicinius dēcratus ut rettulimus suo loco. Sex. Capitolinus
 Is quidē & de duce Seruilio. Africanus de patre accipe noluit apud trebiā. O mores æter
 nos: qui tanta opera honore solo donauerunt. Et cū reliquis coronās auro commendaret:
 salutē ciuis iis in precio esse noluerūt: clara professione: seruari quidē hominē nefas esse lu
 cri cauti.

me. lince
muralis
vallares
rostrata

me coronaba

q̄ obsequio
p̄ dicitur leges

10 p̄ dicitur
ut bonis p̄ dicitur
ore ep̄m̄ uero
ron dicitur in

ad dicitur
nō p̄ dicitur
fage a p̄ dicitur
10 p̄ dicitur
monstra
plama Eben

d. Corro

10 p̄ dicitur
10 p̄ dicitur
10 p̄ dicitur
10 p̄ dicitur

De glande genera tredecim. Ca. VI.

Glandes opes esse nūc quoq̄: multarū gentiū etiā pace gaudētū cōstat. Nec non &
 inopia frugū arefactis mōlitur farina: spissaturq̄ in panis usum. Quin & hodie per
 hispanias secūdis mēsis glās inferitur. Dulcior eadē in cinere rosta. Cautū est præ
 rea lege. xii. tabularū: ut glandē in alienū fundū procedētē liceret colligere. Genera earum
 multa. Dīstāt fructū: sicut: sexu: sapore. Nāq̄: alia fageæ glandi figura: alia querna: & alia ili
 gnæ. Atq̄ iter se quoq̄ generū singulorū differētia. Præterea sunt aliæ siluestres: aliæ pla
 cidiores: quæ culpa optinet. Iā etiā in mōtosis planisq̄ dīstāt. Sicut & sexu mares ac fœmi
 næ. Itē sapore. Dulcissima oīum fagi: ut qua obfessos etiā hoies durasse in oppido chio tra
 dit Cornelius Alexander. Genera dīstinguerē nō datur nobis quæ sunt alia alibi. Quippe
 cum robur querūq̄: uulgo nāsi uideamus: sed æsculū nō ubiq̄. Quartā uero generis eiū
 dem quæ certus uocatur ne italia: quidem maiori ex parte notam esse. Distinguens ergo
 proprietate naturæ: & ubi res coget etiam grex nominibus utendum.

De fagina glande & reliquis glandibus: & carbone & pastu porcorum. Ca. VII.

Fagi glās nucleis similes: triangula cutē includit. Folium tenuē: ac leuissimū: po
 pulo simile: celerrime flauescens: & media parte plerūq̄. Gignens superne paruula
 bæcā uiride: cacumine aculeatā. Fagi glās muribus gratissima est: & iō animalis ei
 uha prouētus. Glires quoq̄: faginat. Expetitur & turdis. Arborū fertilitas oīum fere alter
 nat: sed maxime fagi. Glandē quæ pprie intelligitur: robur: querconis: sculus: ceruus
 flex: fulber. Cōtinetur hispido calice per genera plus minus. Itē cōpletente folia p̄ter illicē
 grauiā: canosa: procerā: sinuosa latebris. Nec cū cadunt flauescētia: ut fagi. Pro differentia
 generū: breuiora uel longiora. Illicis duo genera. Ex iis in italia folio nō multum ab oleis
 dīstant. Milacēs a quibusdā græcis dīctæ prouintiis aquifolia. Illicis glans utriusq̄ breui

q̄ dicitur
qui in bell
dicitur in m
habetur in
p̄ dicitur

q̄ dicitur p̄
q̄ dicitur p̄
q̄ dicitur p̄

q̄ dicitur p̄
q̄ dicitur p̄
q̄ dicitur p̄

q̄ dicitur p̄
q̄ dicitur p̄
q̄ dicitur p̄

q̄ dicitur p̄
q̄ dicitur p̄
q̄ dicitur p̄

q̄ dicitur p̄
q̄ dicitur p̄
q̄ dicitur p̄

q̄ dicitur p̄
q̄ dicitur p̄
q̄ dicitur p̄

q̄ dicitur p̄
q̄ dicitur p̄
q̄ dicitur p̄

or & gratior. Quam Hoerius aculon appellat: eoq; noie a glande distinguit. Masculas
 ilices negant ferre. Glans optima in quercu atq; grandissima. Mox asculo. Nam roboris
 parua. Cerro tristis: horrida: echinata calice ceu castanea. Sed in querna alia dulcor: mol-
 liora; foeminae: maris spissior. Maxime autē pbantur latifoliae ex argumēto diste. Distant
 autē inter se magnitudine & cutis tenuitate. Itē quod alijs subest tunica rubigine scabra:
 alijs pitinus candidū corpus. Probat & ea cuius in balano utrinq; ex lōgitudine extrema la-
 pidescit in duriciā. Melior cui in cortice q̄ cui in corpore. Vtrūq; nō nisi maris. Præterea ali-
 is ouata: alijs rotūda: alijs acutior figura. Sicut & color nigrior cadidiorque qui p̄fert. A ma-
 ritudo in extremitatibus: mediæ dulces. Quin & pediculi breuitas peritasq; differentiam
 habet. In ipsiſ uero arboribus quæ maxima fert: hemeris uocatur: breuior & in orbē camofa:
 alāq; ramorū crebro cauius. Fortius lignū quercus habet: & in cortice ptius: ramofa & ipsa.
 Proerior tñ & crassior caudice. Excellissima autē egilō in cultis amica. Ab hac pxime la-
 tifoliae p̄ceritas: sed minus utilis adificiis. Atq; carbone dorata: utiis obnoxia est. Quam
 ob rē solido utūtur carbone: arariorū tantū officinis cōpōdio. Quoniā desinētē statu ptius
 minus emoriēs s̄pius recogit. Cætero plurimis sintillis. Idē & nouellis melior. Acerui con-
 fertis paleis recētib; luto caminatur: accēs q; strue cōtis pungit durescēs calx. Atq; ita su-
 dorē emittit. Pessimā & carboni & materię haliphleas dictā: cui crassissim? cortex atq; cau-
 dex: & plerūq; cauus fungosus. Nec alia putrescit ex hoc genere etiam q̄ uiuit. Quin &
 fulmine s̄pissime ictur: quīs altitudinē nō excellat. Ideo ligno eius nec ad sacrificia uti
 fas habetur. Eidē raro glās & cū tulerit amara. Quā p̄ter sues nullū attingit aial. Ac ne ex
 quidē si aliud papulū habeat. hoc quoq; inter reliqua negligētā religio est. quod emor /
 tuo carbone sacrificat. Glans fagea suē hylarē facit: carnē cōhibilē ac leuēm & uicē Roma
 co. Illigna suē angustā: nitidā: strigosā: podē rosam. Querna diffusā & grauisimā: & ipsa
 glandiū auge dulcissimā. Proximā huius cereā tradit. Nigidius: nec ex alia solidiorē carnē
 sed durā. Illigna tēntari sues: nisi paulatim detur. Hanc nouissimā cadere. Fungosā carnē
 fieri æsculo: robore subere. Quæ glandē ferūt oēs & gallā. Alternisq; annis glandē: sed gal-
 lam hemeris optimā: & coriis p̄ficiēdis aptissimā. Simile huius latifolia: sed leuiorē multoq;
 minus probatam. Fert & nigra. Duo enim genera sunt. Hæc tingēdis utiilor.

a bruno p̄haz
 hunc figuram
 p̄ hunc figuram
 p̄ hunc figuram
 p̄ hunc figuram

De galla: & quā multa præter glandem eadem ferant arbores. VIII. VIII.
Nascitur autē galla sole de geminis exēte erūpens noctu semper uniuersa. Crescit
 uno die canis didior. Et si excepta est æstu arefcit proinus: neq; ad iustum incre-
 mentū peruēnit: hoc est: ut nucleū fabæ magnitudinē habeat. Nigra diutius uijet:
 crescitq; ut interdū mali cōpleat magnitudinē. Optima comagēna. Deterrima ex robore.
 Signū eius quod cauerētā traslucē. Robur p̄ter fructū plurima alia gignit. Namq; ferr
 & galla: utrūq; genus & quædā ueluti morā: ni distaret arida duricia plerūq; tauri caput
 simitantiā: quibus fructus inest nucleis oliuæ similis. Nascūtur in eo & pilulæ nucibus non
 ab similes: intus habentes flocculos molles: lucernarū luminibus aptos. Nā & sine oleo fla-
 grant: sicuti galla nigra. Fert & aliā utilē pilulā cū capilo uerno tēpore tamē melligēni suc-
 ci. Gignūt & alii ramorū eius pilulas corpōri nō pediculo adherētes: candicantes umbilicis
 Cætera nigra uarietate dispersa. Media cocti colorē habent. Apertis amara inanis est
 Aliquādo & culicēs gignit. Necnō & e foliis cōuolutas pilulas & in folio rubētēs. Aquos-
 tos nucleos candicātes: & transluēdos: q̄ diu molles sint in quibus & culices nascūtur ma-
 turescūt in modū. De cachria: & cocco grano: & agarico: & subere. IX.

no mē p̄ hunc
 Gallia Michapfel
 non de ligno
 p̄ hunc p̄ hunc in q
 mille
 p̄ hunc p̄ hunc
 al' hunc p̄ hunc
 mud' galle

Erunt & robore & cachrin: ita uocatur pilula in medicina utendi uim habens. g
 gignitur & in abiete: larice: picea: tilia: nucē: plātano: postq̄ folia cecidere hyeme du-
 rans. Continēt nucleum pineis similē. Is crescit hyeme: aperitur uerē pilula tota.
 Cadit cum folia cōperint crescere. Tam multifera sunt & tores præter glandem pariunt
 robora. Sed & boletos suilloq; gustē nouissima irritamenta: quæ circa radices gignunt.
 Quercus probatissimos. Robur autē & cypressus & pinus noxios. Robora ferunt & uiscū
 & mella ut auctor est Hesiodus. Constatq; rores melles & calō ut diximus cadentes non
 aliis magis insidere frondibus. Cremari quoq; roboris cinerem introssum esse manifestum
 est. Omnes tamen has eius dotes illex solo prouocet cocco. Granum hoc. Primosq; ceu spes-
 tes frutices paruos agfoliæ ilicis: quisculū uocant: p̄ncipionē alteram tributi pauperibus
 hispaniæ donati. Vsum eius gratiorem in conchiliū mēsiōne iradidimus. Gignitur & in

Tilia lymh
 p̄ hunc p̄ hunc
 no hanc p̄ hunc
 p̄ hunc p̄ hunc
 Coccon. Coccon

Item nota q̄ Gallia habet in t̄ mōdū p̄ hunc p̄ hunc in anno uel calamita? ubi nō de arbore in fca octimas
 mīscāle dēcorant: et in apertiorē p̄ hunc p̄ hunc in bella p̄ hunc illo anno ubi p̄ hunc p̄ hunc
 hanc dieo octo Michaelis Gallia dicitur
 Nūca mouet tuemā: & emē bōnā: p̄ hunc rara

himatus
 ad 207
 mō p̄ hunc
 sceplat

hemeros
 egilops

hunc p̄ hunc

hunc p̄ hunc

al. ite

summes

cobora

galatia: africa: pisidia: cilicia: Pessimum in sardinia. Galliarum glandifere maxime arbores
 agaricum ferunt. Est autem fungus candidus odoratus: antiodici efficac: in sumis arbori-
 bus nascens: nocte relucens. Signū hoc eius q̄ in tenebris deceptur. E glandiferis sola quæ
 uocatur egilops fert panos arcutes: muscolo uillo: canos non in cortice modo: uerum &
 eramis dependentes cubitali magnitudine: odoratos ut diximus inter ungueta. Suber mi-
 nima arbor: glans pessima: rara: cortex tantum in fructu præcrassis ac renalcens: atq; etiam
 in denos pedes undiq; explanatus. Vfus eius anchoralibus maxime nauium: piscantiūq;
 tragulis: & cadorum obturamentis. Præterea in hyberno feminarum calceatu. Quam ob
 rem non infacete græci cortices arborum appellat. Sunt qui foeminam picem uocent: atq;
 ubi non nascitur ilex pro ea subere utuntur. In carpentariis præcipue fabricis ut circa elin
 & lacedemone: nunc in italia tota nascitur: aut in galia omnino.

Quarum sunt in usu cortices.

Ca. X.

Cortex e fago: tilia: abiete: picea: in magno usu aggressū. Vasa corbeſca ac pantiōra
 quædam mēssibus conuehendis uindemiscā faciunt: atq; prætexta fuguriōū. Scri-
 bit in recenti ad duces explorator incidens literas a succo. Necnon in quodā usu
 sacrorum religiosus est fagi cortex. Sed non durat ipsa.

De scandulis & pinu: pinastro: abiete: piceaq; larice: tæda: taxo:

Ca. XI.

Candulæ e robore aptissime mox & glandiferis aliis: fagoq; facillime ex omnibus
 quæ refinam ferunt: sed minime durant: præterq; e pino. Scandula contectam fuit
 se romani usq; ad bellum pyrri anni quadringentes. lxx. Cornelius nepos auſtor
 est. Siluarum certe distinguebatur insignibus. Fagus italo ioui etiam nunc est. ubi locus
 fagus fuit: potaq; querculana. colle in quem uimina petebantur: totq; lucis quibusdam &
 geminis. Q. Hortensius dictator cum plebs secessisset in ianiculum legē in æsculeto tulit:
 ut ea quod iussisset omnes quiritēs tenerentur. Peregrinæ tunc uidebantur: quoniam nō
 erāt suburbanæ pinus atq; abies. Omnesq; quæ picem gignūt: de quibus nunc dicemus. si
 mul ut tota condiendi uina origo cognoscatur. Quæ ferunt in asia aut in oriente: prædi-
 ctis picem. In europa sex genera cognatarum arborum refinam ferunt. Ex iis pinus atq; pi-
 naster folium habent capillamenti modo præteruē: longunq; & mucrone aculeatum. Pi-
 nus fert minimum resinæ: interdum ex nucibus ipsis de quibus dictum est. Vifq; ut ascriba-
 tur generi. Pinaster nihil aliud est q̄ pinus siluestris: mira altitudine: & a medio ramosa sicut
 pinus in uertice. Copiosiorē dat hæc refinam quo dicemus modo. Signitur & in pla-
 nis. Eisdem arbore arbore alio nomine esse per oram italiæ quas stipulas uocant ut plerū-
 q; arbitrantur. sed graciles: succinctorēq; & enodēs libunicarum ad usus: pene sine resi-
 na. Picea montes amat atq; frigora: fatalis a bor: & funebri indicio ad fores posita: ac ro-
 gis uirens. Iam tamen & in domo recepta: ronsili facilitate. Hæc plurimam refinam fundit:
 interueniente candida gēma tam simili thuri: ut mixta uisu discerni nō queat: & ide fraus
 sæpissimē aiaz. Omnibus iis generibus folia breui seta & crassiore: duraq; ceu cupressis. Pi-
 ceæ rami pene statim ab radice modici uelut brachia lateribus inherēt. Similiter abieſti
 expetice nauigijs. Situs in excello motium ceu maria fugerit nec fornia alia. Materies ue-
 ro præcipua trabibus: & plurimis uite operibus. Refina ei uitiū. Vnde fructus unius piceæ
 exiguūq; sudat aliquando contra uis folis. E diuerso materies quæ abieti pulcherrima: pi-
 ceæ ad fissilēs scandulas: cupalq; & pauca alia sequamēta. Quinto generi situs idem: eadē
 facies: larix uocatur: materia præstantior longe: incorrupta uis humori contumax: rubens
 præterea: & odore acrior. Plufculum huic erumpit liquoris: mello colore: atq; lentiorē: nū
 quam durascientis. Sextum genus e tæda proprie dicta: Abundantior succo quam reliqua
 patior liquidiorque quā picea. Fagimīs ac lumini sacrorum etiam grata. Hanc mares du-
 taxat ferunt: & eam græci stactem uocant odoris grauissimi. Laricis morbus est ut tæda si-
 ar. Omnia autem hæc genera accensa fuligine inmodica carbonem repente expuunt: eum
 eruptionis crepitu: et aculatūq; longe: excepta larice: quæ nec ardet: nec carbonem facit:
 nec alio modo ignis ut consumitur: quā lapides. Omnia uero ea perpetuo uirent: nec facile
 diffringuntur in fronde eam aperitis: tanta natalium mixtura est. Sed picea minus alta quā
 larix. Illa crassior leuiorq; cortice: folio uilloſior: pinguior & densior: molliorq; flexu. At pi-
 ceæ rariora succioraq; folia & tenuiora ac magis argentia. Tota q; horridior est & pfusa resi-
 na. Lignū uero abieti similis. Larix ostis radicibus nō repullulat: ut in lēſo accidit incēſo

galatia: africa: pisidia: cilicia: Pessimum in sardinia.

Galiam in agro Romanum

Arbor sacrorum

Arbor scandula

Pinus

Pinaster

Pinus

Pinaster

Pinaster

Pinaster

Pinaster

Galiam in agro Romanum

Arbor sacrorum

Pinus

Pinaster

Pinus

Pinaster

Pinus

Pinaster

Pinus

Pinaster

Pinus

Pinaster

Pinus

Capitulum
in prima

quidam fecere satium: quoniam ex cognatione earum ferunt. Qualis dicta est nucleus. Eius
arboris imas partes tadas uocant. cum sit illa arbor nil aliud quam picea feritatis paulum miti
gatae fatu. Satiui autem materies casarum e genere sit: sicuti docebitur.

De fraxino genera eius quattuor. Ca. XIII.

Fratia enim causa reliquas arbores natura genuit. Copiosissimaque fraxinum. Proceras
haec ac terrena penata & ipsa folio. Multaque homeri praconio & Achillis hasta nobili
rata. Materies est ad plurima utilis. Ea quidem quae fit in ida troadis in tantum citro si
milis ut emetes fallat cortice ablato. Graeci duo genera eius fecere. Longa: enodis. Altera
breui: durior: fulcior: lauris foliis. Bumelia uocant in macedonia amplissima lentissima
mag. Alii situ diuisere. Capesit enim esse crispam: otan: spissam. Folia earum iumentis mortife
ra. Caeteris ruminantium in uocua graeci prodidere. In italia nec iumentis nocet. Contra serpen
tes uero succo expresso ad potum: & ipsa ulceribus opifera: ac nihil aequo reperitur. Tada
que est uis ut ne matutinas quidem occidat sue umbras: quis sint longissima: serpens arboris
eius attingat: adeo ipsam procul fugat. Experti prodimus. Si fronde ea gyro claudatur
ignis & serpens. in ignem potius quam in fraxinum fugere serpente. Mira naturae benignitas
priusquam haec prodeant florere fraxinum: nec ante conditas folia dimittere.

De tilia genera duo. Ca. XV.

Tilia mas & foemina differunt omni modo. Namque & materies mas dura rufior
ac nodosa & odorator. Cortex quoque crassior: ac detractus inflexibilis. Nec semen
fert aut florere ut foemina: quae crassior arbore: materia candida precellentem est. Mi
rum in hac arbore fructum a nullo animalium attingi: foliorum corticisque succum dulcem
esse. Inter corticem & lignum tenues tunicas multiplici membranae quibus uincula tilia
uocantur. Tenuissimum eorum phylire coronarum lenisicis celebres antiquorum honore.
Materies teredinem non sentit: proceritate perquam modica uerum utilis.

De aceris generibus. x. Ca. XVI.

Acer eiusdem fere amplitudinis: operum elegancia ac subtilitate citro secundum plura eius
genera. Albu quod praecipui candoris uocatur gallicus: in traspadana italia trans
alpes nascens. Alteru genus crispum macularu discursu qui est excellentior fuit a similitu
dine cauda pauonu nome accepit. In istria retia quae praecipuum. E uiliori genere crassiu
um uocatur. Graeci situ discernunt. Campestre enim candidu esse: nec crispu: quod glino
uocat. Motanu uero crispus duriusque: etiam nunc & mascula crispus ad lauciora opera. Terti
u uita genus zygiam rubentem fissili ligno: cortice liuido: & scabro. Hoc alii proprii generis es
se malunt. Et latine caprinum appellant.

De brusco mollusco & staphylodendro: buxo genera tria. Ca. XVII.

Brusco mollusco uero est bruscu: multoque excellentius et nunc molluscu. Tubere utrunque
arboris eius. Sed bruscu fortius crispu. Molluscu simplicius sparsum. Et si magnu
tudine mesaru capere haud dubie praefereatur citro. Nunc intra pugillares lecto
runc silicios aut laminas raro uisum quatuor ab acere alnus ipsa distat. Aceris mares prius florant. et
annu in siccis nate praefertunt aquaticis: sicut & fraxini. Est & trans alpes arbor similia
aceri alba in materia quae uocatur staphylodendron. Fert siliquas & in iis nucleos sapore nu
cis auellanae. In primis uero materies honorata buxo est raro crispanti: nec nisi radice: care
no lenis: quae materia silieti & quadam duritia ac pallore comedabilis. In ipsa uero arbore topia
rio ope. Tria eius genera: gallicu quod in metas emittit: Amplitudineque procerior est.
Oleastru in omni usu danatu fert graue odore. Tertiu genus nostratis uocant. Siluestre
ut credo mittitur fatu: diffusius: & densitate parietu uiuens semp ac tonsile. Buxus pyre
neis ac cythoro motibus plurima: ac berecynthio tractu. Crassissima in corsica flore non fer
do. Quae causa amaritudinis mellis. Semen illius cunctis animantibus inuisum. Haec olympo
macedoniae gratilior: sed breuis. Amat frigida: apica. In igne quoque dorica quae ferro: nec
stana: nec carbone utilis.

De ulmo genera quattuor. Ca. XVIII.

Uter has atque frugiferas materiae uitium amicitia accipitur ulmus. Graeci duo ei
genera nouere. Motosam: quae sit amplior. Campestre: quae fruticosola. Italia artinias
uocat excellentissimas: & ex iis sicantibus illis praefert: quae non sunt riguae. Alteru gen
gallicas. Tertiu nostrates: densior folio: & ab eodem pediculo numerosiore. At quartu silue

a Emlynt

sal. v. arbor
dum si fupie pueri
uultu pueri e caris
N. ordina. comar
la. rym. Arbor.
apud Emides
appadana italia

uoye uocant
Lucepi aut

in hoc qd
audet
Uterque
pobis. pum
uocant

1971 et

or. Monofa
lompelitis sicut
box. Siana
Rugia maffer bami

in istia

Quae
sit uis
ut ne
matu
tas qu
idem
occidat
sue um
bras: qu
sint lon
gissima

Na

toru

pare a
y. uoye

arbor

pallid
quae

uocant
uoye

lignu

silue

stre. Inter quas actinæ non ferunt. Samaria mita uero uocatur ulmi semen. Omnesq; e ra dicum plantis proueniunt. Reliquæ semine.

De arborum natura per situs.

Ca.

XIX.

Nunc celeberrimis arborū dictis quedam in uniuersum de cunctis indicanda sunt. Montes amant cædrus: larix: tæda: & cæteræ & quibus resina gignitur. Item aquifolia: buxus: ilex: iuniperus: terebinthus: populus: ornus: cornus: capinus. Est & in appennino frutex qui uocatur cōinus ad liniætætā modo cōchilii colore insignis. Montes & ualles diligit abies: robur: castanæ: tilia: ilex: cornus. Aquosis montibus gaudent aæer: fraxinus: forbus: tilia: cæralus. Non temere in montibus uisæ sunt prunus: punicæ: oleastri: iuglans: morus: sambuci. Descendunt etiā in plana cornus: corylus: quercus: ornus: acer: fraxinus: fagus: capinus: Subeunt & mōtosa uilanus: malus: pyrus: laurus: myrtus. Sanguinei fructices ilex. tingendisq; uestibus nascentes genitæ. Gaudet frigidis forbus: & magis etiā betulla. Gallicæ hæc arbor mirabili candore: atq; tenuitate terribilis magistratū iurgis. Eadē circulis flexilis. itē corbiū sportis. Bitumē ex ea galliæ excoquunt. in eodem situs comitatur & spina nuptiarū facibus uulpicatissima: quoniā inde fecerint pastores qui rapuerunt sabinas: ut auctor est Massurius. Nunc facibus capinus & corillus familiarissima. A quas odore cupressi: iuglans castanæ: laburnū. Alpina & hæc arbor: nec uulgo nota. Dura ac candida materix: cuius florē cubitalē longitudine apes nō attingunt. Odie & quæ appellat iouis barba in opère copiaro tonsilis & in rotunditatē spissa: argenteo folio. Nō nisi in aquosis prouenit salices: alni: populi: sler. Ligustrā texeris utilissima. Itē uacinia italiæ in aucupis sata. Gallix uero etiā purpurā tingendi causa ad seruorū uestes. Quæcumq; cōia sunt montibus planisq; maiora fiunt: aspectusq; pulchriora. Quæ in cæpestribus meliora materix. Crispiora quæ in montibus exceptis malis pirisq;.

Diuisio generum.

Ca.

XX.

Praterea arborū aliis decidūt folia: aliæ sempiterna coma uirēt. Quæ differentiā necesse est antecedar prior. Sunt enī arborū: quædā oīno siluestres: quædā ut baniores: quæ his placet nominib; distinguere. Ergo mites quæ fructu aut aliqua dote ambrarum ue officio humanis iuuant: non improbe dicantur urbanæ.

Quibus folia non decidant: & de rhododendro.

Ca.

XXI.

HArū generi nō decidūt olea lauro: palma: myrtho: cypisso: pinis: hederæ: rhododendro. Et quis hæba dicatur sabinarum rhododendro: ut noie appareat: græcis uenit. Alii nerui uocantur: alii rhodophanæ: sempiternū fronde rosæ similitudine caulibus fruticosū iumentis caprisq; & ouibus uenenum est. Idem homini cōtra serpentū uenena remedio.

Item quibus folia non decidūt: & quibus non omnia folia cadant: & quibus locis nullæ arborum.

Ca.

XXII.

Questretis generis folia nō decidunt abieti: larici: pinastro: iunipo: cædro: terebitho: buxo: ilici: aquifolio: suberi: taxo: tamārici. Inter utraq; genera sunt andrachne in græcia: & ubiq; unedo. Reliqua enī folia decidūt iis: præterq; in cacuminibus. Nō decidūt autē & in fruticū genere quibusdā rubo & calamo. In thurno agro ubi urbs sybaris fuit ex ipsa urbe spiciebat quærcus una: nunq; folia dimittēs: nec a nte mediā æstatē germi nās. Idē mirū est græcis auctorib; peditū. Apud nos postea sileri. Nā locorū tāta uis est: ut citæ mēphim ægypti: & in elephātinē thebaidis nulli arbori decidat: ne uicibus quidem.

De natura folioꝝ: cadētū: & quibus folioꝝ uarii colores.

Ca.

XXIII.

Cætere oēs extra p̄dictas (eteni numerare lōgū est) folia deperdūt. Obseruatūq; nō auferere: nisi tenuia & lara & mollia. Quæ uero nō decidant callo crassa & angusta esse. Falsa definitio est non decidere iis quarum succus pinguior sit. Quis enī potest in ilice intelligere? Decidit Timæus mathematicus sole scorpionē transeunte syderis uis ut quodā ueneno aeris putat. Cur ergo nō eadē causa ad uesum omnes polleat: iure miremur. Cadūt plurimis autūno. Quædā tardius amittūt: atq; in hyemes progant moras. Nec interest maturius geminasse: ut pore cū quædā primæ germinet: & inter nouissimas nudetur. Vt amygdala: fraxini: sambuci. Morus autē nouissime germinat: & cum primis folia dimittit. Magna & in hoc uis soli. Prius decidunt in siccis macrisq; & uetustæ & prius arbori. Multisq; etiā anteq; maturescat fructus. In serotia ficu & hyberna pyro & malo grana to est pomū tātū aspici in matre. Neq; iis aut quæ semp retinet comas eadē folia durat: sed

maza
gamiem
Sugminal
f. n. 3
m. 3
flore p.

Color generis
Aureollii plurimus
Abies em ficht
leucis: rostrat
primus pflamenti
Subice
Astende
Et Benilla dge nig
Cochlea nigra uirid
Quis eueboræ & p
Dumetose
Arborea
Siliquæ
rebanæ
Arbor zeyra
Sedon arbor
caliculis traligbu
p id ad dicit Appuleg
in dte de opno uenit
pallio: p̄dicit panini
caliculis: Kappista p̄s
Bommem ha amerdū
in dte de uicupulid
Vt locorū: terna aut

Anthropogapp
prohant
pore foidl

1. 4
ad

subnascantibus aliis tunc crescunt uetera. Quod euenit circa solstitium. Maxime foliorum unita in suo cuius genere permanet: propter quod populo hedere crotoni: qua & cinu diximus uocari.

De populo tria genera: & quorum foliorum figura metetur. *Ca.* XXIII.

Populi tria genera: alba & nigra: & quae libica appellatur minima folio ac nigerrima: fungifera: & nasciturbus laudatissima. Alba folio bicolor: superne candidius inferiorne parte uiridis. Huius nigrae quae & crotoni folia in iuuenta circinatae rotunditatis sunt. uetustiora in angulos extant. E contrario hedere anguloso rotundantur. Populorum foliis grandissima lanugo. Euolat candida. Tradita folio numerosiore candida: & ut uilli Folia granatis & amygdalis rubentia. Mirum in primis id quod ulmo: tiliacae: & oleae populo albae: & salici euenit. Circuaguntur enim folia earum post solstitium. Nec alio argumento certius intelligitur sydes coeactum. Quae folia uersentur omnibus annis: quae foliorum exitus palmis cura & usus: & foliorum mirabilia. *Ca.* XXV.

St & publica omnium foliorum differentia. In ipsis namque pars inferior a terra herbido uiret colore. Ab eadem leuiora. Nervi callidus & articulos in superiore habent a parte. Incisuras uero subtet: ut manus humana. Oleae superne candidiorae: & minus uentia. Item hederas. Sed omnium folia quotidie ad sole oscitant interiores partes tepescere uolentia. Superior pars oium lanuginem quatuorlangetiam habet quae in aliis generum lana est. In oriente funes ualidos e palmis foliis fieri dictum est eosque id humore uillosos esse: Et apud nos uerum palme a matre integre decerpuntur. Meliores enim sunt quae non diuisae fuerint. Siccantur sub tecto quatuordecim diebus. Mox in sole expanduntur. Et noctibus relictis donec candore inarescant: postea in opera diuiduntur. Latissima folia sunt fico: uiti: platano. Angusta myrto: publicae: oleae. Capillata pino: cedro. Aculeata quercifolio & ilicem generem generi. Nam iuniperi spina pro folio est. Carnosa cupresso: tamarici. Crassissima alno. Longa harundini salici. Palmae etiam duplicia. Circinnatae pyri o. Muiconatae malo. Angulosa hederas. Diuisa platano. Infecta pectinum modo piceae: abietis. Sinuosa tota ambitu robori. Spinosa cute rubo. Mordacia iam densa ac rara: semperque lata rariora. Disposita myrto. Concaua buxo. Inordinata pomis. Plura eodem pediculo exiunt animalis pyrisque. Ramulosa ulmo & cytiso. Quibus adhaeret Cato decidua a populo quernaque animalibus iubens dari non per arida. bus quidem & ficulnea iligna: & hederatia. Danrur & ex arundine a clauro. Decidunt forbo uniuersa. Caeteris paulatim. & de foliis hastenus.

De ordine naturae in satis: & de flore arborum & conceptu: & germinatione & partu & quo ordine florent. *Ca.* XXVI.

Ordo autem naturae annuus ita se habet. Primus est conceptus flare incipiente uentis fauonio. Ex inde fere. vi. idus febru. Hoc enim maritantur. uiuescentia e terra. Cum etiam equae in hispania ut diximus. Hic est genialis spiritus mundi fauendo dicitur: ut quidam extimauerunt. Flar ab occasu aequinoctiali uer inchoans cathlionem rustici uocant gestiente natura semina accipere: eaque anima inferente omnibus satis. Coci piunt uariis diebus: & pro sua quaeque natura. Alia protinus ut animalia. Tridius aliqua & diutius grauida partus gerunt. Quod germinatio ideo uocatur. Partunt uero cum florent flosque ille ruptis costat utriculis. Sed educatio in pomo est. Hoc & germinatio arborum: flos est pleni ueris iudicium: & anni renascens. Flos gaudii arborum. Tunc se nouas aliasque sunt ostendunt. Tunc uariis colorum picturis in certamen usque luxuriant. Sed hoc negatum plerisque. Nam nec omnes florent: sed tunc tristes quaedam quaeque non sentiant gaudia annorum. Nam neque illex picea larix pinus ullo flore exilarantur: natales uerum pomorum reatus annuos uersicolori nuntio promittunt. Nec fici aequae caprifici. Protinus est fructum flores gignunt. In ficis mirabiles sunt & abortus: qui nunquam maturescunt. Nec iuniperi florent. Quidam earum duo genera tradunt. Altera florent nec fere. Quae uero non floreat fere protinus bacis subnascantibus quae biennio haereat. Sed id fallum omnibusque iis dura facies semper. Sic & hominum multis fortuna sine flore est. Oes autem germinantia quae non florent: Magna & locorum differentia. Quippe cum ex eodem genere quae sunt in palustribus priora

Arado

*Poliviver
Arbores
Campoftra
Silueftra*

germinet: mox capestria: nouissima in siluis: per se aut gradus pyri siluestres q̄ cetera. Prio
 fauonia germinat cornus: Proxie laurus: patuloq̄ ante æquinoctiū tilia ac̄er: Inter primas ue
 ro populus: ulmus: salix: alnus: nuces: Festinat & plantanus. Cætera uero cepto aquisoliū
 rerebinthus: paliurus: castanea: glâdes: Serotino autẽ gãmie malus: tardissimus suber. Qui
 busdã geminatur germinatio: nimia soli ubertate: aut inuicantis cæli uoluptate: quod ma
 gis in hærbis segetū euenit. In arboribus tamẽ nimia germinatio clãscit. Sunt aliæ natu
 ras quide quibusdã germinationes: pariterq̄ uernæ: quæ suis cõstant syderibus: quarū ra
 tio aptius reddetur ab hoc tertio uolumine. Hiberna aq̄la exortu: Aestiuã canis ortu. Ter
 tia arcturi. Hæc diuã quidẽ oibus arboribus cõmunes putant. Sentiri autẽ maxime in fico ui
 te puniceis cãm afferentes quonia i thessalia macedoniãq̄ plurima tũc ficus exeat. Maxime
 tamẽ i agypro apparet hæc rō. Et reliquæ quidẽ arbores ut primū cœpere cõtinuat germinã
 tionẽ. Robur & abies & larix intermũ tripartito: ac terna germina eũdũt. Ideo & iter squã
 mas cortice spargunt. Quod omnibus a boribus in germinatione euenit: quonia prãgnan
 tiũ rumpitur cortex. Est autẽ prima earũ incipiente uere circiter. xv. diebus. Iterum germi
 nant transeunte geminos sole. Sic fit ut dũ prima cacumina impellũtur se cutis aperiat ge
 niculato incremento. Tertia est earũdẽ ad solstitiũ breuissima: nec diutius septẽnis diebus.
 Clareq̄ & tunc cernitur exerescentium cacumini articulo. Viris sola bis parturit: cũ pri
 mũ emittit uiam: iterũ cũ degerit. Eorum quæ nõ florent partus tãtũ ẽ & maturitas. Quæ
 dan statim in germinatione florent: properantq̄ in eo. sed maturescũt tarde ut uites. Serot
 ino quædã germinatu florent maturatq̄ celeriter: ut morus: quæ nouissima urbanarũ ger
 minat: nec nisi ex æto frigore: ob id dicta sapientissima arborũ. Sed cum cœperit in tantum
 uniuersa germinatio erumpit: ut una nocte peragat etiã cum strẽpitu. Ex his quæ hyeme aq̄
 la exortitur (ut diximus) cõcipiunt: floret prima omniũ amygdala mense ianuario. Martio
 uero poma natura. Ab ea proxime florent armenasã: dein tuberes: & præcõces. Illæ pere
 grinæ hæc coactæ. Ordine autẽ naturæ siluestrium primæ sambucus: cui medulla plurima &
 cui nulla cornus mascula. Urbanarũ malus: paruocq̄ post ut simul uideri pyrus & cerasus &
 prunus. Sequitur laurus illãq̄ cupissus. Deinde punicea fici. Aut uites & oleæ florentibus iam
 ius germinant. Cõcipiunt uergiliarũ exortu. Hoc sydius illarũ est. Floret autẽ solstitio uis
 tis: & quæ paulo serius incipit olea Desflorent oĩa septẽnis diebus: nõ celerius. Quædam
 tardius. Sed nulla pluribus bis septẽnis. Oĩa & intra. viii. iulii idus eteliarũ præcursũ. Nec
 statim fructus sequitur in aliquibus.

trãdidit al

ad uide huc l. 8. p. 104

*quidẽ 7
p. 104. m. 111*

*Arboribus magis qd
sed uita in arborẽ l. 10. p.
ad uide huc l. 10. p. 104*

Morus sapientissima ar

p. 104

*al id uide huc l. 10. p. 104
l. 10. p. 104. m. 111
alid uide huc l. 10. p. 104
notum p. 104*

De cornu: & quo tempore quæ ferant: & quæ fructũ nõ ferant: & quæ infœlices existi
 mant & quæ facillime fructũ perdũt: & quibus fructus anteq̄ foliũ nascat. **Ca. XXVII.**
QOrnus enim circa solstitia reddit primo cãdidum: postea sanguinũ. Ex eo genere
 scymna post autũnum fert bæccas acerbã & igustã: bilis cunctis animãtibũ. Ligno
 quoq̄ fungosa & inutilis. Sumas e fortissimis sit tanta differentia ab eodẽ ge
 nere. Et rerebinthus messibus reddit semẽ: & acer: & fraxinus: nuces: mala: & pyra: pterq̄ hy
 berna aut piæcõcia. Autũno glãdiferæ. Serius etiãnum uergiliarũ occatũ. Aesculus tãtum
 autũno. Incipiente autẽ hyeme quædã genera mali pyricã & suber. Abies flores croci colore
 circa solstitium. Semen uero reddit post uergiliarũ occasũ. Pinus autẽ & picea pueniũt ger
 minatione. xv. fera diebus. Semen uero post uergilias & ipsa reddunt. Cætri & iuniperus
 & ilex annuã fere habentur: nouuq̄ fructũ in iis cũ autũno pendit. In maxima tamẽ admi
 ratione pinus est. Habet fructũ maturescẽtẽ. Habet proximo anno ad maturitatẽ uentu
 rum: ac deinde tertio. Nec ulla arbor autidius se promittit. Quo mense ex ea nux decerpitur:
 eodẽ maturescit alia. Et sic dispensatur: ut nullo nõ mense maturescant. Quæ se i arbore ipsã
 diuisere uocantur zamiz: hæc sunt cæteras. nisi detrahantur. Fructum arborũ solæ nullũm
 ferũt: hoc est ne semẽ quidẽ tamaricũ Scopis tantum nascens: populus alnus: ulmus: atrinia
 alaternus: cui folia inter ilicem & olium. Infœlices autẽ existunt dãnareq̄ religioẽ quæ
 neq̄ sepuntur nõ neq̄ fructum ferunt. Crematius auctor est nunq̄ uiuere arborẽ: ex qua
 Phyllis se suspenderit. Quæ gãmii gignũt post germinationẽ aperiuntur. Gãmii uero nõ ni
 si fructũ detractõ spissatur. Nouellæ arbores carent fructũ q̄dũm crescut. Perdunt autẽ faci
 lime ante maturitatẽ palma ficus: amygdala: malus pyrus. Ite punicea quæ etiam roibus mo
 mitis & prunis florẽ amittit. Quis de causã infœlis tunc ramos eius: ne subrefti humorẽ infestũ
 excipiat: atq̄ cõtineat. Pyrus & amygdala etiã si nõ pluat: sed fiat autũrinũ cælũ atq̄ nubilũ

*2011
p. 104. m. 111*

anizat

l. 10. p. 104

l. 10. p. 104

l. 10. p. 104

*l. 10. p. 104
Cornus Hagendorn
l. 10. m. 111
notum p. 104*

al uide huc

locere Verpluen

1010

amittit florem: & primos fructus cum si deflorent tales dies fuerit. Occisime aut salix amittit semel anteq̄ prio maturitate sentiat. Ob id dicta ab Homero frugiperda. Secutaq̄ ætas sceleris suo interpretata est hanc sententiã. Quando semel salicis mulieri sterilitatis medicamentũ esse constat. Sed hoc quoq̄ providens natura facile nascenti & de pacto fusculo in curiosius semẽ dedit. Vna tantũ proditur ad maturitate proferre solita in cæta insula ipso descensu Jouis speluncæ toruũ lignetiq̄ magnitudine ciceris. Fiunt uero quædã loci utro inftructuosa: sicut in phæro siluacenda: quæ nil fert. Perficæ arbores in rhodo florent tantũ. Fir hæc differentia & ex sexu. In iis esse mares quæ nõ ferunt. Aliquæ hoc permittentes mares esse quæ ferant tradit. Facit & densitas sterilitatẽ. Gignitũ autẽ quædã ex lateribus mariorum & cacuminibus ferunt: ut pyrus: punica: ficus: myrtus. Cætero eadem natura quæ frugibus. Nãq̄ & in eis spica in cacumẽ nascitur. Legumina in lateribus. Palma sola ut dictũ est in sparulis habet fructũ racemis propèdẽtẽ. Reliquis sub folio pomũ: ut proteagatur excepta fico cui foliũ maximũ umbrosissimũ. Et ideo supra id pomũ ei demũ serius foliũ nascitur quã pomũ. In igne proditur in quodã genere ciliicæ cypricæ helladis ficos sub folio grossos uero supra folium nasci. Ficus & præcoces habet: quas athenis prodromos uocant. In laconico genere maxime sunt.

in parõ silua rediua nihil fert

ca. ruy paluc.

Abisere

De bifera & trifera & quæ celerime senescant: & de ætatibus earũ. **Ca. XXVIII.**
Sunt & bifera in eisde. In cea insula caprifici trifera sunt. Primo factu sequens euoca tur: sequenti tertius. Hoc fieri caprificatur. Et caprifici autẽ ab adueris foliis nascuntur. Bifera & i malis ac pyris quædã sicut & præcoces. Malus siluestris bifera sequens eius fructus post arcturũ in apricis maxime. Vites quidẽ & trifera sunt quas ob id ianas uocant: quoniã in iis alia maturefcunt alia tunc gescunt: alia florent. M. Varro autẽ orẽ uitẽ fuisse siminã apud materiã trifera: & malũ in agro confertino. Hoc autẽ euenit perpe tuo in frauẽsi africa agro de quo plura aliãca est soli fertilitas. Trifera est & cupressus. Nãq̄ bacca eius colliguntur mensẽ ianuario: & maio & sepembri. ternasq̄ earũ gerunt inã genitiores. Est uero & in ipsis arboribus etiã honestis peculiaris differentia. Sũma sui parte fertur est arbutus. Quercus inferiore: iuglandes: fici: manifeste. Omnes quo magis senescunt: eo maturius ferunt: & in apricis locis nec pigri terra. Siluestriora omnia tardiora. Quædã ex iis omiõ nõ maturefcũt. Itẽ quæ subarantur: aut quæ ablaqueantur: celeriora neglegẽtis hæc & fertilia. Est etiãdã aratis differentia. Amygdala eni & pyra in senecta fertilitas: ut glandifera: & quoddã genus ficorũ. Cætera eius in iuuetã traditufque maturantes quod notatur i uitibus maxime. Vetusioribus eni uinũ melius: nouellis copiosius. Celerime uero senescit: & in senecta deteriore fructũ gignit malus. Nãq̄ & minora pomã pueniunt: & uermiculis obnoxia. Quin & in ipsa arbore nascuntur. Ficus sola ex omi arborũ factu maturitatis cã medicatur. Iã quidẽ ex porticis: quoniam maiora sunt præcocia præposterioris. Omnia autẽ celerimũ senescũt psecunda. Quin & prorinus moriuntur aliqua cælo fecũditate omẽglãdito: qd maxie uitibus euenit. **De moro.**

in ma. sal. madras

Subarati vmbatẽm oblaqueatũ vmbatẽm

in miorũ

Ca. XXIX.
Ontia morus tardissimẽ senescit: fructibus minime laborans. Tarde & ea quorum crispã materies: ut acer: palma: populus. Et subarata ocus senescunt.

De siluestribus. **Ca. XXX.**
Siluestria aut tardissimã. Atq̄ in totũ ois cura fertilitatẽ adicit: fertilitas senectam. Ideoq̄ & pfiorent alia & pgerminat: atq̄ in totũ præcocia sunt. Quoniã omnis in summitas cælo magis accidit. Multa uero plura gignunt ut diximus i glãdiferis. In ter quæ laurus uuas suas: maximeq̄ sterilis quæ nõ gignit aliud: obq̄ id a quibusdã mas existimatur. Ferunt & auellana iulos compatali callo ad nihil utiles.

De buxo & faba græca siue loto. **Ca. XXXI.**
Purissima uero buxus. Nã & senẽ suũ & granũ quod cartegon uocant: & a sepretrio ne usq̄ a meridie hypheartẽ quis plura mox paulo. Interdũq̄ pariter res quædã nas habet: Arborũ. Quædã simplicis: qbũ a radice caudex unus & rami frequenter: ut oliua: fico: uiti. Quædã fructuosi generis: ut paliurus myrt. Itẽ nux auellana. Quinimõ melior est & copiosior fructu in plures dispersa ramos: In quibusdã omnino nullus: uel suo genere buxo: loto trãsmarina. Quædã bifurcæ: atq̄ etiã i quas pres diuisa. Quædã idiuidua nec ramosa ut sãbuci: Quædã idiuidua ramosa: ut picæ. Quibusdã ramorũ ordo: sicut pi cæ: abieti. Aliis incõditus: ut robori: malo: pyro: Et abieti qdẽ subrecta. diuisua: ramiq̄ i cæ

in romũ

in miorũ

in miorũ

lū tendētes: nō in latera proni. Mirū cacuminibus eorū decisis moritur. totis uero detrūca-
tis durat. Et si infra q̄ rami ferē prācidatur: quod superest uiuit. Si uero cacumē tātū aufe-
reut: tota moritur. Alia ab radice brachiata: ut ulmus. Alia in cacumē ramosa: ut pinus: lo-
ros si ue faba græca: quā romæ a sua uitate fructus siluestris quidē: sed cerasorū pene natu-
ra loton appellat. Prācipueq̄ domibus expetitur: ramorū petulantia: breui caudice: latissi-
ma expatiantiū umbra: & in uicinas domos sæpe trāsiliētiū. Nulli opacitas breuior: nec au-
fert solem hyeme decidentib⁹ foliis. Nullis cortex iucūdior: aut oculos excipies blandiū-
Nulli rami longiores ualidioresq̄ aut plures: ut dixisse totidē arbores liceat. Cortice pel-
lex singū: radice lanas. Malis propriū genus. Ferarū enī rostra redūti: adhærentib⁹ uni ma-
ximo minoribus Ramorū aliq̄ cæci q̄ nō germinat. Quod natura fit si nō eualeat: aut po-
tū amputatos cicatrix hebetauit. Quæ diuiduis in natura natura e: hæc uiri in oculo: harūdi-
ni in geniculo. Omnium terræ p̄xima crassior. In longitudinē excrescūt abies: larix: palma: cu-
pressus: ulmus: & si quā uis stipria. Ramosarū cerasus etiā in .xl. cubitorū trabes equali p̄to-
rum duum cubitorū crassitudine reperitur.

De ramis & cortice & radicibus arborū.

Ca.

XXXII.

Quædam stari i ramos spargūt ut mali. Cortex albis tenuis: ut lauro: tilia. Aliis cras-
sus ut robori. Aliis lenis: ut malo: fico. Idem scaber robori: palma. Omnibus i sene-
cta rugosior. Quibusdā rūp̄itur splere: ut uiti. Quibusdā etiā cadit: ut malo: uncō:
ni. Carnosus suberi: populo. Mēbranaceus ut uiti: harundini. Libris similis Ceraso/ Multi-
plex tunicis: ut uitibus: tilia abieti. Quibusdā simplex: ut fico harundini. Magna & ādicū
differentia. Copiosa fico: roboli: platano. Breues & angustæ malo. Singulares abieti: larici.
Singulis. n. inuitunt: q̄q̄ minimis in altera dispersis. Crassiores lauro & inæquales. Item olea-
cui & ramose. At robori carnosæ. Robora suas in profūdū agunt. Si Virgilio quidē credi-
mus æsculus quātū corpore eminet: tantū radice descendit. Olea malisq̄ & cupressis per sū-
mā cespitiū. Aliis recto meatu: ut lauro: olea. Aliis flexuoso: ut fico. Minutis hæc capillame-
tis hirsuta ut abies: multaq̄ siluestris. E quibus montani prætenuia fila decerpētes specta-
biles lagenas & alia uasa necunt. Quidā nō altius descendere radices: q̄ solis calor: tepēfaciat
Idque natura loci tenuiores siue grauissimas dixere: quod falsū arbitror. Apud auctores cer-
te inuenitur abietis plantā cū transferretur: octo cubitorū in altitudine: nec totā refossam:
sed abrutam. Maxima spatio atq̄ plenitudine cædri est. Ab eā platani: roboris: & glandif-
rarum. Quorūdam radix uituacior superficie: ut lauri. Itaq̄ cū trunco inaruit recia: etiā læ-
tius fructat. Quidā breuitate radieū celerius senescere arbores putant. Quod coarctum
fici: quarū radices longissimæ: & senectus ocissima. Falsum arbitror & quod aliqui prodide-
re radices arborū uentitatis minui. Visa etenim est annosa quercus euersa uī tēpēstatis & iu-
gerum soli amplexa. Prostratas restitui sperūq̄: & quadā terræ cicatrice reuiuiscere: uulga-
re est. Et familiarissimū hoc platani. quæ plurimū uentorū concipiūt p̄pter densitatē ramo-
rum. Quibus amputatis leuatæ onere in sua scōbe reponuntur. Factumq̄ iam est hoc & in
iuglandibus oleisq̄ ac multis aliis.

De prodigiosis arboribus: & quibus modis sponte nascuntur: & q̄ non omnia
ubiq̄ nascuntur: & quæ non alibi nascuntur arbores.

Ca.

XXXIII.

Quædam stari i ramos spargūt ut mali. Cortex albis tenuis: ut lauro: tilia. Aliis cras-
sus ut robori. Aliis lenis: ut malo: fico. Idem scaber robori: palma. Omnibus i sene-
cta rugosior. Quibusdā rūp̄itur splere: ut uiti. Quibusdā etiā cadit: ut malo: uncō:
ni. Carnosus suberi: populo. Mēbranaceus ut uiti: harundini. Libris similis Ceraso/ Multi-
plex tunicis: ut uitibus: tilia abieti. Quibusdā simplex: ut fico harundini. Magna & ādicū
differentia. Copiosa fico: roboli: platano. Breues & angustæ malo. Singulares abieti: larici.
Singulis. n. inuitunt: q̄q̄ minimis in altera dispersis. Crassiores lauro & inæquales. Item olea-
cui & ramose. At robori carnosæ. Robora suas in profūdū agunt. Si Virgilio quidē credi-
mus æsculus quātū corpore eminet: tantū radice descendit. Olea malisq̄ & cupressis per sū-
mā cespitiū. Aliis recto meatu: ut lauro: olea. Aliis flexuoso: ut fico. Minutis hæc capillame-
tis hirsuta ut abies: multaq̄ siluestris. E quibus montani prætenuia fila decerpētes specta-
biles lagenas & alia uasa necunt. Quidā nō altius descendere radices: q̄ solis calor: tepēfaciat
Idque natura loci tenuiores siue grauissimas dixere: quod falsū arbitror. Apud auctores cer-
te inuenitur abietis plantā cū transferretur: octo cubitorū in altitudine: nec totā refossam:
sed abrutam. Maxima spatio atq̄ plenitudine cædri est. Ab eā platani: roboris: & glandif-
rarum. Quorūdam radix uituacior superficie: ut lauri. Itaq̄ cū trunco inaruit recia: etiā læ-
tius fructat. Quidā breuitate radieū celerius senescere arbores putant. Quod coarctum
fici: quarū radices longissimæ: & senectus ocissima. Falsum arbitror & quod aliqui prodide-
re radices arborū uentitatis minui. Visa etenim est annosa quercus euersa uī tēpēstatis & iu-
gerum soli amplexa. Prostratas restitui sperūq̄: & quadā terræ cicatrice reuiuiscere: uulga-
re est. Et familiarissimū hoc platani. quæ plurimū uentorū concipiūt p̄pter densitatē ramo-
rum. Quibus amputatis leuatæ onere in sua scōbe reponuntur. Factumq̄ iam est hoc & in
iuglandibus oleisq̄ ac multis aliis.

De prodigiosis arboribus: & quibus modis sponte nascuntur: & q̄ non omnia
ubiq̄ nascuntur: & quæ non alibi nascuntur arbores.

Ca.

XXXIII.

Quædam stari i ramos spargūt ut mali. Cortex albis tenuis: ut lauro: tilia. Aliis cras-
sus ut robori. Aliis lenis: ut malo: fico. Idem scaber robori: palma. Omnibus i sene-
cta rugosior. Quibusdā rūp̄itur splere: ut uiti. Quibusdā etiā cadit: ut malo: uncō:
ni. Carnosus suberi: populo. Mēbranaceus ut uiti: harundini. Libris similis Ceraso/ Multi-
plex tunicis: ut uitibus: tilia abieti. Quibusdā simplex: ut fico harundini. Magna & ādicū
differentia. Copiosa fico: roboli: platano. Breues & angustæ malo. Singulares abieti: larici.
Singulis. n. inuitunt: q̄q̄ minimis in altera dispersis. Crassiores lauro & inæquales. Item olea-
cui & ramose. At robori carnosæ. Robora suas in profūdū agunt. Si Virgilio quidē credi-
mus æsculus quātū corpore eminet: tantū radice descendit. Olea malisq̄ & cupressis per sū-
mā cespitiū. Aliis recto meatu: ut lauro: olea. Aliis flexuoso: ut fico. Minutis hæc capillame-
tis hirsuta ut abies: multaq̄ siluestris. E quibus montani prætenuia fila decerpētes specta-
biles lagenas & alia uasa necunt. Quidā nō altius descendere radices: q̄ solis calor: tepēfaciat
Idque natura loci tenuiores siue grauissimas dixere: quod falsū arbitror. Apud auctores cer-
te inuenitur abietis plantā cū transferretur: octo cubitorū in altitudine: nec totā refossam:
sed abrutam. Maxima spatio atq̄ plenitudine cædri est. Ab eā platani: roboris: & glandif-
rarum. Quorūdam radix uituacior superficie: ut lauri. Itaq̄ cū trunco inaruit recia: etiā læ-
tius fructat. Quidā breuitate radieū celerius senescere arbores putant. Quod coarctum
fici: quarū radices longissimæ: & senectus ocissima. Falsum arbitror & quod aliqui prodide-
re radices arborū uentitatis minui. Visa etenim est annosa quercus euersa uī tēpēstatis & iu-
gerum soli amplexa. Prostratas restitui sperūq̄: & quadā terræ cicatrice reuiuiscere: uulga-
re est. Et familiarissimū hoc platani. quæ plurimū uentorū concipiūt p̄pter densitatē ramo-
rum. Quibus amputatis leuatæ onere in sua scōbe reponuntur. Factumq̄ iam est hoc & in
iuglandibus oleisq̄ ac multis aliis.

rema
in gremio

in gremio

in gremio

in gremio

Tennis
cassus
Dri
Lemib
pphis
Saber
Rau
Rugos
ger

in gremio

in gremio

in gremio
in gremio
in gremio

in gremio
in gremio
in gremio

in gremio
in gremio
in gremio

in gremio
in gremio
in gremio

in gremio
in gremio
in gremio

in gremio
in gremio
in gremio

uita peperit. Nō habet uires frutes cinnami in Syria: uicina perueniēdi. Nō ferunt amōi nar
 diq̄ delectia ne in arabia quidē ex india naue peregrinari. Tentant enī. Seleucus rex. Illud
 maxime mirū ipsas arbores plerūq̄ exorari ut uiuant atq̄ transiunt. Aliquādo & a solo
 impetrari ut alienas alat: aduenasq̄ nutriat: cælū nullo mō quit flectit. Viuit in italia piperis
 arbor. Casia uero etiā in septentrionali plaga. Vixit & i Lydia thuris. Sed unde sorbentes suc
 cū omne ex his soles torquentesq̄ lachrymā? Illud proxime mirū mutari naturā in iisdem lo
 cis: atq̄ ipromio ualere. Cædrū aestuosis partibus dederat: & in lyciis frigidisq̄ montibus
 nascitur. Frigus inimicū lauro fecerat: sed in olympo copiosior nulla est. Circa bosporū ci
 meriū i patacepo urbe omni modo laborauit. Mithridates. rex & cæteri in colca. Sacrorum
 certe causa laurū myrtūq̄ habere: & nō contingit: cū habundent arbores ibi punicæ ficq̄.
 lam mali & pyri laudatissima. Frigidus natura eodē tractu nō genuit arbores: pinū abietē: pi
 cē. Et quid attinet ad pontū abire? luxta romā ipsa castaneæ cerasi q̄ ægre proueniūt. Per
 sica in tusculano. Necnō nucēs græcæ cū tedio inferuntur. Teraçina siluis scater earum.

Q De cupressu & q̄ ex terra noua aliq̄ sepe nascat̄: quæ i ea ante nō fuerūt. **Ca. XXXIII**
 Cupressus aduena & difficilissima nascentiū fuit: ut de qua uerbofus sæpiusq̄ q̄ de eo
 omnibus aliis prodiderit. Cato. Natū morosa: fructu superuacua: bacis tofua: folio
 amara: odore uiolenta: ac ne umbra quidē gratiosa: materie rara: ut pene fruticosi
 generis. Diti sacra: & ideo funebri signo ad domos posita. Fœmina sterilis diu. Metæ de
 mū aspectu nō repudiata distinguedis tantū pingrū ordinibus. Nunc uero tonsilis facta i de
 firate parietū: coarctatq̄ gracilitate perpetuo tenera. Trahiturq̄ etiā i picturas opere by
 storiali uenatus clasces ut & imagines rerū tenui folio breuiq̄ & uirēte superuestiens. Duo
 genera earū. Metæ in fastigiū conuoluta: quæ & fœmina appellatur. Mas aspergit extra se
 ramos: deputaturq̄ & accipit uitæ. Vt itaq̄ autē imittitur in picas asseres ut amputatio ra
 morū. qu. xiii. āno denarius singulis ueneat. Quæ stuosissima in sacus ratione silua. Vulgo q̄
 dorē filiarū antiqui plantātia appellabant. Huic patria insula cæstra: quāq̄ Cato rarentia eam
 appellat. Credo q̄ primū eō uenerit. Et in enaria succisa regerminat. Sed i creta quocūq̄ lo
 co terrā mouerit quispiā nisi feratur alia: hæc gignit. p̄tinusq̄ emigrat. Illa uero et nō appel
 lato solo ac sponte maxiq̄ i idatis montibus: & quos albos uocat: similisq̄ iugis: ubi niues nū
 quā absūt: plurima. Quod miremur: ubi nō nisi in tepore proueniēs: & nutrice magnope fa
 stidies. Nec terræ tantū natura circa has referre: aut perpetua cæli: uerū & quædā teporaria
 uis hymbriū. aliquid plerūq̄ semia afferūt: & certo fluūt genere. Aliquæ et icognito. Quod
 accidit cyrenaicæ regiōi: cū primū ibi lasserpitiū natū est ut in herbariū natura dicemus. Na
 ra est & silua urbi rei proxia hymbre piceo crassosq̄ circiter urbis romæ anno. xlii.

De hedera. Ca. XXXV.

H Edera iam dicitur in asia nasci. Neguerat Theophrastus: nec in india nisi in monte
 mero. Quin & Harpalum omni modo laborasse ut sereret eam i medis frustra. Ale
 xandrum uero ob raritatem ita coronato exercitu uictore ex india disse exēplo li
 beri patris. Cuius dei & nunc adornat thyr̄fos galeasq̄ etiā ac leuta in thraciæ populis in
 solēmbus sacris. Inimica arbor satis omnibus: sepulchraq̄ ac muros rumpens. Serpentiū
 frigori gratissima: ut mirum sit illam in honore ullo habitam. Duo genera eius. P̄ia ut reli
 quarum mas & fœmina. Miror traditur mas corpore: & folio diuore ac pinguiore: & flore
 ad purpuram accedente. Viriūq̄ autē flos similis est rosæ siluestri: nisi q̄ caret odore. Spe
 cies horum generum tres. Est enim cædida & nigra hedera: tertiāq̄ quæ uocatur helix. Etiā
 num hæ species diuiduntur in alias: quoniam est alia fructu tantū candida: alia & folio. Fru
 ctūq̄ candidum ferentium aliis densus acinus: & grandior racemis in orbem circūactis: qui
 uocantur corymbi. Item silentium cuius est minor acinus: sparsior racemis. Simili modo in
 nigra. Alicui & semen nigrum aliis crocarum. Cuius coronis poetæ utuntur. Foliis minus
 nigris: quā quidam in ylia alii bacchicam uocant: maximis iter nigras corymbis. Quidā apud
 græcos etiānum duo genera huius faciunt. A colore acinorū erythrānum & chrylocarpū
 plurimas autem habet differentias helix: quoniam folio maxime distat. Parua hū & angu
 iosa cōcinnioraq̄: cum reliquorum genera simplicia sint. Distat & longitudine internodio
 rū: præcipue tamē sterilitate: quoniam fructum non gignit. Quidam hoc ætatis esse nō ge
 neris existimant: priusq̄ esse helicem putant fieri hederam uetustate. Horum error manife
 stus intelligitur: quoniam helicis plura genera reperiuntur: sed tria maxime insignia. Hæc

loquere

uice sacrosancti fides omne est lauro & myrto

in medio primo

historiale Topiaris

Rome

in aeg sua bore

in aeg sua bore

Plantis

am Sappiaarb

bram Rosarb

arbitr

geray

q̄ difficut

in aeg sua bore

in aeg sua bore

q̄ meli

in aeg sua bore

in aeg sua bore

1000 888

in aeg sua bore

in aeg sua bore

que no

tozym

in aeg sua bore

bacea ac uirens quæ plurima est. Altera cædido folio. Tertia uersicolor: quæ thracia uocatur. Etianũ hærbacea tenuiora folia: in ordinem digesta: defloratq. In alio genere diuersa omnia. Et in uersicolori alia tenuioribus folijs: ac similibus ordinatis desorbibusq. In altera neglecta omnia hæc. Maiora quoq. ac minora sunt folia: macularumq. habitũ distant. Et in cædidis alia sunt candidiora. Adolefcit in longitudinem maxime hærbacea. Arborea autē necar can dida: omnēq. succum auferendo tanta crassitudine augetur: ut ipsa arbor fiat. Signa eius fo lia maxima atq. latissima māmās erigentis: quæ sunt cæteris inflexæ. Racemi stantes ac subre cti. Et q̄q. omnium generi radice brachia. huic tamē maxime ramosa ac robusta. Ab ea nigra Sed proprii albæ q. inter media folia emittit brachia utriusq. semper amplectens. Hæc ē & ^{al' vrm̄p} in muris quāuis ambire nō possit. Itaq. eam pluribus locis itericia uiuit tamē duratque: & totidem initiis radieũ habet quot brachia. Quibus incolumes & solidas arbores fugit ac strā gular. Est & in fructu differentia albæ nigrae q. hedera: quoniā alij tanta amaritudo acini: ut aues nō attingant. Est & rigidis hedera quæ sine amminiculo stat sola omnium generũ ob id uocata cissos. E diuerso nunquā nisi in humi repens. camecissos.

De hedera quæ uocatur similax.

¶ Ca. XXXVI.

Similis est hederae & cilicia quidē primũ profecta: sed in græcia frequentiũ quā uocat similacē densa geniculata caulibus: spinosa: fructuosa: ramis: folijs hederae: puo: non anguloso: a pediculo emittente pampinos: flore cædido: olētē hiliũ. Fert racemos labruscæ modo non hedera: colore rubro: complexa acinis maioribus nucleos undenos: m: noribus singulos nigros durosq. in fausta omnibus sacris & coronis: quoniā sit ligubris: uirgine eius nois pp amorē iuuenis Croci mutata in hunc fructicē. Id uulgus ignorans ple rucq. festa sua polluit hedera existimādo. Sicut in poetis aut Liberto parte aut Sileno: q. om nino nescit quibus coronetur. Et similiae fiunt codicili. Propriũq. materiae est ut admoda auribus leuem sonum reddat. Hederae mira proclit natura ad experienda uina. Si uas fiat ex ligno eius: uina transfluere. ac remanere aquam si qua mixta fuerit.

De aquaticis calamis & fruticibus.

¶ Ca. XXXVII.

Interea qui frigidis gaudet aquaticos frutices dicere cōuenit. Principatũ in iis te nebunt harundines belli pacisq. experimētis necessaria: atq. etiā in deliciis grata. Tegulo em̄ earũ domus sua septentrionales populi operiũt duratq. eius alta tracta. In reliquo uero orbe & camæras: euilissime suspendunt. Carthijs seruiliũ calamis aegypti ma xime: cognatione. quadā papyri. Probatiores tamē hidii & qui in asia circa anæticũ lacũ na scuntur. Nostratibus fungosior subest natura: cartilagine bibula: quæ cauo corpore intus: superne reũ inarescit ligno. Fissilis præacuta semper acie geniculata. Cætero gracilitas nō dis distincta leui fastigio tenuatur in cacumina. Crassiore penicillo coma: neq. hac superua cua. Aut enim pro pluma strata cauponarũ replet: aut ubi liuosiore callo induruit: sicut in belgis contusa & interiecta nauĩũ cōmissuris ferrumina: rexus: glutio tenator: rimisq. ex plendis fidelior pice. Calamis orientis populi bella conficiunt. Calamis spicula addunt irre uocabili hamo noxio. Mortē accelerant pinna addita calamis. Fitq. & ex ipso talũ aliud fra cto in uulneribus. His armis solē ipsũ obumbrant. Propter hoc maxime serenos dies optāt. Odere uentos & hymbres qui inter illos pacem esse cogunt. Ac si quis aethiopus: aegyptius: arabas: indos: sýtas: bactras: sarmatarũ tot gentes & orientis omniaq. parthorum regna dilige tius computet: aqua ferme paris hominum in toto mundo calas superata degit. Præcipuus hic usus in creta bellatores suos præcipitauit. Sed in hoc quoq. ut in cæteris rebũ uicit ita lia. Quoniam nullus sagittis aptior calamus q. in rhepo bononensis amne: cui plurima inest medulla. pondusq. uolufre. Contra status quoq. per uicax libra. Quippe non eadem gratia belgicis. Hæc & creticis commendationibus: q̄q. præferantur indi: quorum alia quibusdam uidetur natura: quando & hastarum uicem præbent additis cuspidibus. Harundini quidem indicæ arborea amplitudo: qualem uulgo in templis uidemus. Differe mares ac fœminas i his quoq. indi tradunt. Spissius mari corpus: fœminæ capaciũ. Nauigiorum etiam uicem præstant (si credimus) singula internodia: Circa acésinem annem maxime nascuntur. Harũ do omnis ex una stirpe numerosa. Atq. etiam recifa fœcundius resurgit. Radicis natura ui uax: geniculata & ipsa. Folia indicis tantum brẽuia. Omnibus uero a nodo orsa: complexu tenues per ambitum inducuntunicas: atq. a medio internodio cui plurimum desinũt ue stire procumbuntq. Latera arundini calamoq. in rotunditatem bia: super nodos alterno sc

obferuant. Nigra uiliorem uimimibus. Caidam agricolarum uisibus. Tertia quae breuiffi
 ma est helicon uocant. Apud nos quoque multi totidem nomina imponunt. Viniq; uocant
 eandem purpuream. Alteram nicelinam a colore: quae fit tenuior. Tertia gallica: quae tenuiffi
 fima. Nec in fruticu nec in uepriu caulina ue neq; in herbaru: aut alio ullo qua uo genere
 numerentur iure fcipi fragiles palustrefque ad tegulu tegetelque. E quibus detractio
 cadelax luminibus & funebribus feruiunt. Firmior quibusda in locis earu rigor. Namq;
 iis uelificant non in pado ratu nauitici: uerū & in mari pifcator affricus praepostero more ue
 la intra malos fufpendens. Et maffalia tua mauri tegunt. Proximaeque altimanti hoc uidet
 esse quod i interiorumunda parte pari sunt papyri ului: fed fruticosi generis fut. Inter aqua
 ticas arbores font & rubi atq; sambuci fungosi generis: aliter tam q; ferula. Quippe plus
 ligni ac succi utiq; sambuco. Ex qua magis canoram bucinā tubamq; ctedit paitor ibi cafa
 ubi galloz tantum frutex ille non exaudiat: rubi mora ferunt & alio genere fimilitudiem
 rofa: qui uocatur cinofaftos. Tertium genus idem uocant graeci a loco: tenuior est qua
 caetera minoribusq; spinis: & minus ad uncis. Flos eius conta lippitudinem illinitur ex miel
 le: & ignem facrum. Contra stomachi quocq; uitia bibitur ex aqua. Sambuci acinos habet ni
 gros atq; paruos: humoris leci inficiedo maxime capillo: q & ipfi aqua decocti manduntur.

intelligit
 Sarpus Empyri
 capis apfary
 Tegea em ficuti
 quio m infetiozi ml
 papyri ficuti upi
 tenebrio
 Lemie Satce
 Sande Amhinga

femetibz
 y raminu
 uot fpm
 Crog Camo

Albume
 areboz
 pi

estna mag
 G

no pulua
 Alburnu
 Adepo ligni
 p. d. p. d.
 tubex q. m. arborib
 m. g. r. d. l. g. r.
 Gutto Em G. f. f. g. s.
 m. p. q. u. r. u. c. i. u. s. p.
 d. l. e. d. l. i. q. u. e. d. e. m. i. t. o.
 nodata

De succis arborū & natura materiarū: & cedendis arboribus. **¶** Ca. XXXIX.

DVmor & cortici arborum est: qui sanguis earum intelligi debet: non idem omnibus
 Ficis lacteus. Huic ad cafeos figurandos coaguli uis. Cerasis gummosus. Vlmis fa
 liuofus. Lentus ac pinguis malis. Vitibus ac pyris aquofus. Viuatora quibus letior.
 Atq; in totum copore arborum: ut reliquorum animaliu: cutis: sanguis caro: nerui: uena:
 ossa: medulla. Pro cute cortex mirum in modo medicis succum quaeritibus fere hora diei
 fecunda lapide incisus: fractus liccus uidetur. Proximi pleriq; adipis: si uocant
 a colore alburnū. Mollis ac pessima pars ligni etiā i robore facile putrescens teredini ob
 noxia. Quare semper amputabitur. Subest huic caro cui ossa: id ē materiē optimum. Alter
 nam fructus quibus succus ficium: ut olea: magis qua quibus carnosu: ut cerasus. Nec omi
 bus adeps carnesu: sicci: sicuti nec animaliu acerrimis. Neutrū habet buxus: cornus: olea.
 Nec medullam: minimumq; etiam sanguinis. Sicuti ossa non habent forba: carnem sambuci
 & plurimam ambrae medulla. Nec harundines maiores ex parte. In quarundam arborum car
 nibus pulpa uenaq; sunt. Discrimen earum facile. Venae latiores candidioresq;. Pulpa fissili
 bus insunt. Ideo fit ut aure ad caput trabis quamlibet praelonge ad mora istus ab altero ca
 pite uel grauis sentiat: ur penetrante rectis meatibus sono. Vnde: deprehenditur an tortā sit
 materies: nodisq; conca. Quibusdam sunt tubera: sicut sunt in carne glandia: in iis nec ue
 na nec pulpa: quodam callo carnis in se conuoluta. Hoc preciosissimum i citro & acere. Ca
 etera menfarum genera fissis arboribus circinnantur in pulpa. Alioquin fragilis esset uena
 in orbē arboris cafa. Fagis pectines tranfuerfi in pulpa apud antiquos. Inde & uasis honos.
 Manius Curius iurauit se ex praeda nihil attigisse: praeter guttum fagineum quo sacrificia
 ret. Lignum in longitudinem ita fluctuat: ut quae pars fuit ab radice ualidius fidat. Quibus
 dam pulpa sine uenis mero itamine & tenui constat. Haecq; maxime fissilia. Alia frangi cele
 riora qua findi quibus pulpa non est: ut olea uites. At e contrario totum a carne corpus fi
 co. Totā ossa est ilex: cornus: robur: cyrillus: motus: hebenos: lotos: & quae sine medulla ee
 diximus. Caeteris nigricans color. Fulua cornus in uenabulis nitet icituris notata propter
 decorem. Cædrus & larix & iuniperus rubent.

De teredinibus larice. **¶** Ca. XL.

Larix foeminam habet: quam graeci uocant ægida mellei coloris. Inuentum est picto
 rum tabellis imortale: nullisq; fissile finis. Hoc lignum proximum medulla est. In
 abiete leucon graeci uocauer. Cædrus quoq; durissimus: quae medulla proxima ut
 i corpore ossa deaso modo limo. Et sambuci interiora iure firma traduntur. Namque qui
 uenabula ee ea faciunt praferunt omnibus. Constat enim ex cute & ossibus. Cædi tempe
 stiuum quae decortientur. Ut teretes ad templa caeteraque usus rofandi cum germinant:
 alias cortice inexticabili & carie lubnascente ei materiae nigrescente. Tigna & quibus au
 fert securis corticem a bruna ad fauonium: aut si praenienre cogamur arcturi occafu: & an
 te eum fidicula. Nouissima ratione solstitio. Dies syderum horu reddentur suo loco: Vul
 go satis putant obseruare: ne quae dedolandae arbores sternantur ante editos suos fructus.

Larix elladije fo.

pluris malos ad eos uenūdari usus. Rates uero cōnecti. xl. festertis plerasq. At in ægypto
ac syria reges inopia abiectis cedro ad classes feruntur usi. Maxima ea in cypro traditur ad
undecimē Demetrii succisa. cxxx. pedū longitudinis: crassitudinis uero ad triū hominum
complexū. Germaniæ prædones siugulis arboribus cauatis nauigat: quarū quædam & tri-
ginta homines ferūt. Spississima ex omni materie ideo & grauiissima iudicatur hebenus & bu-
xus: graciles natura: neutra in aquis fluitat: nec suber si dematur cortex: neclaris. Et religio-
sissima lotos: quæ romæ ita appellatur. Deinde robur ex alburnatum: & huc nigricans co-
lor: magisq. etiam cytiso: quæ proxime accedere hebenum uidetur. Quanq̄ non desunt qui
syriacis terebinthos nigriores affirmant. Celebratus & Tericles nōnime calices ex terebin-
tho solitus facere toro. Per quam probatur materies: omnium: hæc sola ungi uult: melior
q̄ oleo fit. Colos mire aduleratur iuglande ac pyro siluestri tinctis atq. in medicamine de-
coctis. Omnibus quæ diximus spissa firmitas. Ab his proxima est cornus quāquam nō pos-
test uideri mareris propter exilitatem. Sed lignum non alio pene quam ad radios rotari
uile: aut si quid cuneandū sit in ligno claus uis fingendum ceu ferreis. Illex item & olea-
ster & olea atq. castanea cāpinus populus. Hæc omnia & crispa aceris modo. Si ulla materies
est idonea esset. Ramis sæpe deputatis castræcto illis est: adimitq. uires. De cetere plerisque
eorum. Sed utiq. robori tanta duritia est: ut terebrari nisi madefactū non queat: & ne sic
quidem adactus auelli clauus. Et diuerso clauum non tenet cædrus. Mollissima tilia: eadē
uidetur & calidissima: argumentum afferunt quod citissime ascias rerundet. Calidæ mor-
laurus: hederæ: & omnes quibus ignatia fiunt. Exploratorum hoc usus in castris: pastorūq.
reperit: quoniam ad excucidūm ignem nō semper lapis cōcassio est. Teritur igitur lignū
ligno: ignemq. concipit attritu: excipiente materia aridi fomitis fongi uel foliorum facillime
conceptum. Sed nihil hædera præstantius quæ teratur lauro: laurūq. terat. Probatur &
uitis siluestris alia quā labrusca: & ipsa hederæ modo arborem scandens. Frigidissima quæ
cunq. aqua trita. Lentissima autem & ideo scutis faciendis aptissima quorum plaga cōtrahit
se protinus: claudiq. suum uulnus. Et ob id contumacijs tranſmittit ferum. In quo sūt ge-
nere fici ut salix: tilia: berulla: sambucus: populus utraq. Utilissime ex iis sicut & salis: ideoq.
utilissima. Omnes autem etiam ad cistas quæcūq. flexibilibus crete constant. Habent & cā-
dorem rigoreq. & in sculturnis facilitatem. Est lentina platano: sed madida sicut alno. Sicci-
or eadem ulmo: fraxino: iuro: ceraso: sed ponderosior. Rigorem forasime seruat ulmus:
ob id cardinibus assumentisq. portarum utilissima: quoniam minime torquetur: permittans
da tantum sic ut cacumē ab inferiore sit cardine: radijs superior. Palmū est mollis. Et suber
ris materies spissa. Et malus pyrūq. necnō acer: sed fragiles & quæcūq. crispa. In omnibus
siluestris & mascula differentia cuiusq. generis augent. Et in tertia firmiora fertilibus
nisi quo in genere mares ferunt: sicut cupressus & cornus. Cariem uetustatēq. non sentit
cupressus: cædrus: hebenus: lotos: buxus: taxus: iuniperus oleaster & olea. Et ex reliquis tra-
ditissime larix: robur: suber: castanea: iuglans: Rina fissurāq. non capit sponte cedrus: cupres-
sus olea. Buxū maxime æternā putat: hebenū & cupressum: cedrūq. Claro de oibus materiis
is indicio in tēplo ephesiæ Dianæ utpote tota asia extructe: cū quadringētis annis pactū sit.
Cōuenit rectū eius esse cædrinis trabib. De ipso simulacro dea ambigit. Cæteri ex hebeno
esse tradūt. Mutian⁹ ter cōsul ex iis q. pxime uiso eo scripsere: ut iugineū & nunq. mutatū se-
pies restituro tēplo. Hæc materia elegisse eandē Canetiā nomē artificis nūcupās. Quod eq.
de miror: cū antiquorē Miper uanō quocūq. mo. Libero patri uetustatē attribuat. Adiecit mul-
tis foraminib⁹ nardo sigari: ut medicatū hūmor alar: teneatq. iundū sit: quas & ipsas esse
modicas admodū miror. Valuas esse & cupresso: & iā quadringētis ppe annis durare materiā
oem nouæ similē. Id quoq. notadū ualuas in glutinis cōpage quadriennio fuisse. Cupissus in
eas electa: qm̄ pter cætera uno in genere materiæ nitor maxime ualeat ætern⁹. Nōne simu-
lacrū iouis in arce & cupisso durat a cōdita urbe sexagesimo sexagesimo anno dicitur.
Memorable & uticæ tēplū Apollinis: ubi indicārū cædrorū trabes durat ita ut possit fue-
re pma urbis eius origine Annis mil. c. lxxxviii. Et in hispaniis aiūt tēplū à Dianæ a Sacyntho
aduectæ cum conditoribus anno ducentesimo ante excidium troæ ut auctor est Bocchus:
in fra duradū ipsum id haberi. Cui pereperit religione inductus hānibal iuniperi trabib⁹ et
am nūc uicissim. Super oia memorat ædes in aulidæ eius iudæ dex saculis hñe troianū bel-
lum exedificata. Cuius quoniā generis materiæ sciētia obliterata in plenum dici nō potest

maline
omnes rem
fornicatus
la rem
medie
dram
m 75 9
opio
am
m 75 9
opio
m 75 9
opio

non deman
e albur
e ad p
Cimeare herbe
ad mt fehn 30 kls
Terebrare poen
Tilia Emlyth
Asia histy deleyou
Hedel
Ignara quib hñe
semper deuy
Explorator Ausp
plena m 75 9
Casta Emboyp
It' italy m 75 9
Apud m 75 9
Vena que p
m 75 9
Vbi
Templū Diane Ephe
ad hñe ad hñe
m 75 9
glutinis hñe
Hñe m 75 9
ab hñe
Religio hñe

utiq; quæ odore præcellat: ea eternitate prætere. A prædictis morus proxime laudat: quæ
 uetustate etiam nigrescit. Et quædam tamen in alijs diuturniora sunt usus q̄ alia. Vlmus
 in præstato firma. Robur defolium. Et in aquis quercus obr̄stra. Eadem super terram rimosa
 facit opera torquendo sese. Larix in humore præcipua: & alnus nigra. Robur marina aqua
 corrumpitur. Non improbat in aqua & fagus & iuglans. Hæ quidem in iis quæ defodiuntur
 uel principaliter. Item iuniperus cadē & subdialibus aptissima. Fagus & cernus celeriter mar-
 cescunt. Aesculus quoq; humoris impatient. E contra adacta in terrâ palustribus al. p̄nt. æter-
 na: onerisq; quilibet patiens. Cæsalis firma. Vlmus & fraxinus lentæ: sed facile panduntur:
 flexibiles tamē stantes. Ad circūcursu r̄a licet fideiiores. Laricē in mantimis nauibus obnoxio
 nam teredini tradit. Et oia præterq̄ oleastrū & olea. Quædam enim in mari quædam in terra uir-
 tibus oportuniora. **¶ De teredinibus.**

Ca. XLII.

In festantiū quattuor genera. Teredines capite ad portionē gratissimo rodent de-
 titibus. Hæ tantū mari sentiuntur: nec aliā putant teredinē proprie dici. Tereftres tene-
 as uocant. Culicibus uero similes triphas. Quartum est & e uermiculorum genere
 quorū quidē alij putrescente succo: ipsa materie alu parunt ut: hæc in arboribus. Ex eis q̄
 cerastus uocat cū tantū exserit ut circūagat se: generat aliū. Ficus nasci prohibet in alijs a
 maritudo ut cupso in alijs duritia ut buxo. Tradūt & abiete circa germinationes: de corti-
 cata: q̄ diximus luna aquis nō corrupti. Alexandri magni comes p̄diderūt in tulo rubri mar-
 ris insula arbores esse: ex qb̄us naues fierēt: quas. cc. annis durates inuicatas: & si mergerentur
 incorruptas. In eadē esse fructū baculis tantū idoneæ crassitudinis: uariū rigidū maculis
 pōderosum: & cū in spissiora decidit: utri modo fragile. **¶ De materijs architecti: & que
 materies ad quid utilis: & que firmior materia in tectum.**

Ca. XLIII.

A pud nos materia finduntur aliquæ spōte: ob id architecti eas cum illitas sicari iu-
 bent ut afflatu nō nocant: pōdus sustinere ualide abies larix etiā in transtuerum
 positæ. Robur olea incuruante cedūt pōderi. Ille renituntur: nec temere rumpun-
 tur: prutisq; carie q̄ uiribus deficiūt. Et plañ arborū ualida in diuersum eni curuati. At po-
 pulus cōtra oia inferiora panditur. Palma ecōtratio fōdicatur. Pinus & cupressus aduer-
 sus cariē tineasq; firmissimæ. Facile panditur iuglans. Fiunt enim & ex ea trabes: frangue
 se prænūciat strepitu. Quod in andro accidit: cum e baneis territi sono profugerunt. Pinus
 piceæ: alni ad quarum ductus in stobos cauantur. Obrutæ terra plurimis durant annis. Eæ
 dem si nō integratū: cito sefcunt: miro modo fortiores si humor extra quoq; superfit.
 Firmissima in tectū abies. Eadē ualuarū repagulīs: & ad quæq; libeat in testina opera aptis-
 sima siue græco siue cāpano siue siculo fabricæ artis genere spectabilis: ramentorū crimb
 pampinato semper orbe se uolens ad incitatos roncinarū raptus. Eadē & cūribus maxime
 sociabilis glutinō in tantum: ut fidatur ante clum solida est.

¶ De glutinanda materia & lignis scetilibus. Ca. XLIII.

Agna autem & glutinatio: propterea q̄ scetilibus laminis ac in alio genere operum
 tur. Stamineam hoc ulu probant uenam: & uocat̄ fertilē argumento similitudinis:
 quoniam lacunole cū ipsa. In omni genere & glutinū abdicant quædam . & inter se
 & cum alijs infociabili glutino sicut robur. Sed nec ferē cōherēt nisi similia natura: ut si
 quis lapidem lignoq; coniungat. Cornū maxime audit sorbus: carpinus: buxus: postea
 tilia. Cuiuscūq; operi facilia flexilia omnia quæ lenta diximus: præterq; morus & caprificus
 Durabilia ac scetilia quæ modice humida. Arida enim latius quam uiridia ferris ceduntur:
 præter robur & buxum quæ pernacius resistunt: ferrarūq; dentes replent æqualita-
 te inertī. Qua de causa altera inclinatione egerunt scobem. Obediētissima quoque
 in opere fraxinus: eadēq; corylo hastis melior: cornū leuior: sorbo lentior. Gallica ue-
 ro etiam ad curus flexibilis. Vitem æmularetur ulmus: ni pondus esset in culpa. Facilis &
 fagus: quâquam fragilis & tenore eodem scetilibus laminis in tenui flexibilis: caprifisq;
 ac scriinis sola utilis. Secatur in laminas perennes & illex colore quoq; non in grata: sed maxi-
 me fida iis quæ teruntur: ut rotarum axisibus. Ad quos lentore fraxinus utilis: sicut duris
 cia illex: & utroq; legitur ulmus. Sunt uero & parui usus fibrillium ministeriorum infis-
 gnes. Ideoq; proditum tētrebris uaginas ex oleastrū: buxo: illice: ulmo: fraxino utilissimæ
 fie ri. Ex uis dem malleos: maiores quoq; e pinu & illice. Et iis autem maior ad firmitatem causa
 tēpestiux æfuræ q̄ immaturæ. Quippe cū ex olea durissimo ligno cardines in foribus diu-

Nāq̄ cum suam ſedem nō habeant in aliena uiuunt: ſicut uifcum. Eſt & in ſyria hærba quæ uocatur caſſiſia: non tantum arboris: ſed ipſis etiam ſpinis circumuoluens ſeſe. Item circa templa theſſalica quæ polypodion uocatur: & quæ dolichos: ac ſerpillum. Oligastro quocq̄ deputato quod gignitur uocat̄ phaunos. Quod uero in hiſpania ſullōmā hipophadō callitulis inanibus foliis paruis: radice alba cuius ſuccus ad dtractiones in comitiali morbo utiſſimus habetur. Viſci tria genera. Nāq̄ eſt in abiere & larrice caſſiſia. Steladice euboëa nā ſci. Hyphear arcadia. Viſcū autē in quercu: robore: illice: pruno ſilueſtri: terebitho: nec aliis arboribus adnaſci. Pleriq̄ copioſiſſimū in quercu. quod dryos hyphear uocant. In omni arbore excepta ilex & quercu differentiā facit odor uirūq̄ & foliū nō iucūdi odoris. In utroq̄ uifcum amariū & lentū. Hyphear ad faginanda pecora utilis. Virtū modo purgat: primo deim pingue facit: quæ ſufficere purgationi. Quibus ſit aliqua tabes intus negant durare ea. Edendi ratio ætatis quadragenis diebus. Adiciūt diſcrime in iis quæ folia euitant: & ipſi decideri. Contra in hæter nato in æterna fronde. Omnino autē fatum nullo modo naſcitur nec niſi per aliu autū reditū: maxime palumbis & turdis. Hæc eſt natura ut niſi maturatū in uentre auium nō proueniat. Altitudo eius nō excedit cubitalē ſemper fructuſoſi ac uiriſidis. Mas fertilis. Fœmina ſterilis. Aliquādo nō fert. Viſcū ſit ex acinis qui colliguntur meſſim tēpore imaturi. Nā ſi acceſſere hymbres: amplitudine quidē augentur: uifco uero marceſcunt. Sicantur deinde: & aridi tundūtū: ac conditi in aqua putreſcūt duodenis ſere diebus. Vnūq̄ hoc ſerū putreſcēdo gratiā inueniūt. Iſdē in profuente ruſus māleo tuſi amliſis corticibus interior carne leneteſcunt. Hoc eſt uifcū penis autū tactū ligandis. Iuglandis oleo ſubaſtū cū lbeat iſtidias moliri. Nō eſt omittēda i ea re & galliarū admiratio. Nihil habent druides (ita ſuos appellant magos) uifco & arbore in qua gignatur (ſi modo ſit robur) ſacrari. Iam per ſerborum eligunt lucos: nec ulla ſacra ſine ea fronde conſueit: ut iſde appellari quocq̄ interpretatione græca poſſit druides uideri. Enim uero quicquid ad naſcitur illis e cælo miſſum putāt ſignūq̄ eſſe electe ab ipſo deo arboris. Eſt autem id rarum ad modum inuentū: & reperitū magna religione petitur. Eſt ante omnia ſexta luna: quæ principi menſium annorūq̄ ſis facit & ſeculi poſt triceſimū annum: quia iam uirium abunde habeat nec ſit ſui dimidia. Omnia ſanctem appellant ſuo uocabulo. Sacrificio epuliſq̄ rite ſub arbore præparatis duos admovent candidi coloris tauros: quorum cornua nunc primū uinciantur. Sacerdos candida uelle cufus arborem ſcandit. Falæx aurea dēmetit. Candido id excipitur ſago. Tum demum uictimas imolant præcantes ut ſuum donū deus proſperū faciās iis quibus dederit. Fœcunditatem eo potō dari cuiuſq̄ animalis ſterili arbitrantur. Cōtraq̄ uenena omnia eſſe remedio. Tanta gentium in rebus friuolis plerūq̄ religio eſt.

CAII PLINII SECVNDI NATVRALIS HYSTORIAE. LIBER. XVII. PROEMIVM.

Arborum præcia mirabilia. Ca. I.

MATERIA ARBORVM TERRA Maricq̄ ſponte ſua prouenientiū diſta eſt. Reſtat earum quæ arte & humanis ingeniiſ ſunt: uerius q̄ naſcuntur. Sed prius mirari ſuecirit quæ abſtulum penuria pro indiuiſo poſſeſſa a feris: depugnate cū iis homine circa caducos fructus. Circa pendētes uero & cum alitibus: in tanta deliciarum præcia ueniſſe clariffimo: ut euidem arbitror exemplo. L. Craſſi atq̄ Cn. domitii Aenobaridi. Craſſus orator fuit in primis nominis romani. Omnis ei magnifica: ſed aliquāto præſtantior in eodem palatio. Q. Caruli qui cimbroſ cum. C. Mario fudit. Multum uero pulcherrima cōſenſu omniū ætate ea in colle uiminali. C. Aquillii equitis romani: clarioris etiā tū iuris ciuiliſ ſcientiæ: cū tamen obiecta Craſſo ſuo eſt. Nobiliſſimarū gentiū ambo Craſſus atq̄ domitius cenſurā poſt cōſulatū ſimul geſſere: anno cōdite urbis ſextcentiſimo ſexageſimo ſecundo frequentē iurgiis ppter diſſimilitudinē morū. Tūc Cn. Domitius uo erat uehementis natura: præcerea domeſtici odio: qd̄ ex æmulatione auidiſſimū eſt grauiter crepuit tāti cenſor & habitore: p̄ domo eius milia nūmōrū idētidē pmitteb. Et Craſſus uo ſenſu igenio ſemp̄ facitō lepore ſolers cōcedere iſdit: exceptis ſex arborib⁹. Ac ne uno q̄

raçta d
Temp
erat et m ſpina ſillo
ppho us
reber
no ſeruidy
Aea
arç pabore o uicidior
aduly pila uocem
ides Galloz magi
Deyob: quercy
bis
cu pnyta
ans uocem

arborib
ſpina
De ſiſto
miſel
ſagime
ay ſm q
pccora q
emittat
hmo puy
ſice ind
agnat
hæc memo
Agnat
dy bap
hæc memo
lma
tmo

dem denario si admimerentur empram uolere Domitio. Crassus utrum neigitur ego sum inquit quaso Domitii exemplo graui & ab ipsa mea censura notandus: quid domo quæ mihi hereditate obuenit cõmittet habitæ an tu q sex arbores æstimas? Eæ fuere loti patula ramorum opacitate lasciuæ. Cæcina largo et proceribus crebro in iuuenta nostra eas in domo sua ostendante. Dura ueritq; quoniam & de longissimo æuo arborum diximus: ad Nero nis principis incenda: quibus cremauit urbem: annis. clxxx. Postea cultu uiridis iuue neq; nisi princeps ille accelerasset etiam arborum mortem. Ac ne quis uilem de cæteris Crassi domui nihilq; in ea iurgante Domitio fuisse dicendum præter arbores iudicet. iam colunas quattuor huiusmodi marmoris adilitatis gratia ad scænam ornandam aduectas in atrio eius domus staturat: cum in uisæ nondum essent uisæ marmoreæ. Tam recens est opulentiæ tantorq; tunc plus honoris arbores domibus afferebant: ut sine illis ne inimicitiarum quide precium seruauerit Domitius. Fure ab iis & cognomina antiquis. Frunditio militi illi qui præclara facinora uultu suo transinatans fronde capiti imposita aduersus Hiãmbalem edidit. Stolonum Licinæ genti (ita enim appellatur in ipsis arboribus fructuatio inutilis: unde & pampinatio inuenta) primo stoloni dedit nomen. Fuit & arborum cura legibus præficus: cautiq; est. xii. tabulis ne qui iniurias cecidisset alienas lueret in singulas scelos aris. xxv. Quid existimamus: futuras ne eas secididisset ad supradictam æstimationem illos qui frugiferas tantu taxauerat: nec minus miraculum in pomis est: multarum circa suburbana fructu annuo addito binis milibus nũnum maiore singularum redditu: q; erat apud antiquos prodiorum. Ob hoc insita & arborum quoq; adulteria excogitata sunt: ut nec poma pauperibus nascerentur. Nunc ergo dicemus quomaxime modo tantum ex iis uestigial contingat ueram colendi rationem absolutãq; prodituri. Et ideo non unlgata tractabimus: nec quæ constare animaduertimus: sed incerta atq; dubia: in quibus maxime fallitur uita. Nam diligentiam in superuacuis affectare nõ uostrũ est. Ante omnia autem in uniuersum & quæ ad cuncta arborum genera pertinent in cõmune de cælo terraq; dicemus.

*sum largorq; erat
a rami*
*duerit
mendans*
*Stranem arborum
in uerbe uille
a fronde*
*Prolemis ramu pul
uerrico*
*pampinatio qd pom
nos hinc emponunt
in cælo regunt uita
pampinatio qd ad pe
prole dicit*

De natura cæli ad arbores: & quam partem cæli spectare debeant. Ca. II.

Aquilone maxime gaudent: desiores ab assuam eius latioresq; & materis firmioris. Quia in re pleriq; fallitur: cū in uineis pedamenta nõ sint a uento eo opponenda. Id tantu a septentrione seruandũ. Quinimo tempestiua frigora plurimũ arborũ firmitati conferunt: & sic optime germinat. Alioquin si blandiantur austri defatiscetes: ac magis etiam in florem. Nam si cum desoriere: protinus sequantur hymbres: in totum poma depercut. A deo ut amygdala & pyri etiam si omnino nubili fiat austrius uel status amittant foetus. Circa uergilas quidem pluere: inimicissimum uitæ & oleæ quoniã tunc coitus earum. Hoc est illud quatriduum oleis decretorium. Hic articulus austrius nubili spurci quod diximus. Fruges quoq; peius maturescunt austrius diebus: sed celerius. Illa sunt noxia frigora: quæ septentrionibus aut præpõteris fiunt horis. Hyemem quidem aquiloniam esse omnibus satis utilissimã. Hymbres uero tunc expetendi euidentis causa est: quoniã arbores foetu cõnauitas: & foliorum quoq; amissione languidas naturale est auide elurire. Cib; autem carum hymbes. Quare tepidam esse hyemem ut absumpto partu arborum sequantur protinus conceptus: id est germinatio ac deinde alia florescendi exinanitio: inutilissimũ experimentis creditur. Quinimo si plures ita continguntur anni: etiam ipse moriuntur arbores. Quoniam nemini dubia pœna est in fame laborantium. Ergo qui dixit hymbes serenas optandas nõ pro arboribus uota fecit. Nec per solstitia hymbes uitibus conducunt. Hyberno quide puluere fieri messes lætiores luxuriãtis ingenii fertilitate dictũ est. Alioquin uota arborum cõia sunt frugiq; niues diutinas sedere. Causa nõ solũ quia animam terræ euanescentẽ exalationem includunt & cõprimunt: retroq; agunt in hires frugum atq; radices: uerum q; & liquorẽ sensim præbent: purũ præterea leuissimũq; quãdo nix aquarũ cælestiu spuma est. Ergo humores iis nõ uniuersus igitur itans diluẽs: sed quomodo stritit distillans uelut ex ubere alit oia quæ nõ inundat. Tellus quoq; illo modo fermente scit: & succi plena: ac lætescentibus satis nõ effecta cū tempus adierit: tepidus ardet horis. Ita maxime frumenta pinguescunt: præterq; ubi calidus semper aer est: ut in ægypto. Cõtinuatio enim & ipsa cõsuetudo idem quod modus alibi efficit: Plurimũq; pdest ubiqueq; nõ esse quod noceat. In maiore parte orbis cū præcoces excurrer germinationes euocata idulgentia cæli seueris frigidibus exuritur. Quia de causa serotinæ hyemes noxiæ sit uesens; quoq;

pedamenta pfe
desansere hymbes
Securi
*Sidera & uentus
appung hinc alia
de uentis. Dicit p
Casi dicit qd
Nocentia*
siophis in Georgio
*Quædam poma hinc
est. Dicit qd nũd
est. Dicit qd p
hinc p. hinc qd
hinc qd*
*quædam misset
ale bag boot aufget
mundare uerfhor*

*in quibus
hinc a
ingulo*
apert

quæ magis etiam dolent urgente umbra sua: nec adiuuante medicina. Quoniam uestire teneras in torto stramento in siluestribus non est. Ergo tempestiue aquis hybernis primum hymbribus: deinde germinatione antecedentibus. Tertium tempus est cū educant poma: nec protinus: sed iam ualido fœtu. Quæ fructus suos diutius conuenit longioreq; de fide rancit cibos. iis & ferotina: aquæ utiles. ut uiti: oleæ: punicis. Hæc iam pluuia: generis cuiusq; arboribus diuerso modo desiderant: alijs alio tēpore maturatibus. Quapropter iisdem hymbribus quædā lædi uideas: alia iuuari. Et in eodē genere sicut in pyris. Alio die hybernaq; runt pluuias: alio uero præcōia. Vt pariter quidē omnia desideret. Hybernū tempus est an te germinationē quæ aglone austro utiliore facit. Rō eadē mediterranea maritimis pferat sunt enī plerūq; frigidiora & montosa planis & nodurnos ignes diurnis. Magis fruūtur aquis facta: non statim auferentes cas sole. Connexa & situs uinearū arborūq; ratio est. quas in oras debeat spectare. Virgilius ad occasus seri dānauit. Aliqui siemaliūq; in ex ortu. A pluribus meridiē probari aduerto. Nec arbitror perpetuū quicq; in hoc præcipi posse. Ad foliaturā: ad loci ingenū: ad cæli cuiusq; mores dirigendā solertia est. In africa tæridiem uineas spectare & si uiti inutile colono salubre est: quoniam ipsa meridianā subiacet plagæ. Quapropter ibi qui in occasum aut septentriones conseret optime miscabit solū cælo: cum Virgilius occasus improbet. Nec de septentrione relinqui dubitatio uideretur. At qui cisalpina italia magna ex parte uineis ita positis cōpētū est nullas esse fertiliores. Multum rationis obtinet ex his. In barbonēsi prouincia atq; liguria & parte hecruia: contra circum raris impericia existimatur. Eundēq; obliquam accipere prouidentia. Is enim ibi æstatem temperat: sed tanta plerūq; uolentia ut auferat tēta.

De locietate cæli & terræ ad arbores.

Quidā cæli terræ parēre cogunt: ut quæ i siccis serantur orientē ac septentriones spectēt. Quæ in humidis meridiē. Necnō ex ipsis uitiibus causas mutuātur. In frigidis præcoces ferendo: ut maturitas antecedarat algorem: Quæ poma uitesq; rores ode / rint contra ortus: ut statim auferat sol. Quæ amēt ad occasus: uel etiā ad septentriones ut diutius eo fruantur. Cæteri uero fere rationem naturæ sicuti in aequalonem obseruare uites & arbores poni suaserē. Odoratior ē etiā fieri talem fructum Democritus purat.

De qualitate regionum.

Quilons situm uentorūq; reliquorū diximus secundo uolumine. Dicemusq; proximo plura cælestia. Interi manifestū uideretur salubritatis argumētū. quoniā i meridiem etiā spectantia semper antedecidunt folia. Similis & in maritimis causa. Quibusdā locis afflatus maris noxiū in plurimis idē utiles. Quibusdā satis & longinquo aspice re maria iucudū. Proprijs admoere salis hāsitū in utile. Similis & fluminū stagnorūq; ratio. Nebulis adurunt: aut æstuantia refrigerāt opacitate: atq; etiā rigore gaudēt: quæ diximus. Quare experimētis optime creditur: a cælo proximū ē terræ dixisse rationē haud faciliore tractatum. Quippe nō eadem arboribus conuenit & frugibus: plerūq; nec pulla qualem habet campania: ubiq; optima uitiibus. Aut quæ tēues exalat nebulas. Nec rubrica multus laudata. Cretam in albensium pompeianorūq; agro & argillam cunctis ad uineam generibus anteponunt: quamquā præpingues quod accipitur in eo genere inuicem sabulum albu: Intincitū multisq; i locis nigrū. Itaq; rubrū ē pinguis terræ pmixtū i fœcudū est. Argumenta quoq; iudicantiū sæpe fallunt. Nō utiq; solū iactū est: in quo proceræ arbores nitent: præterquā illis i arboribus. Quid. n. abiete procerius. Aut quæ uixisse possit alia in loco eodem? Nec luxuriola pabula pinguis soli semper indicij habent. Nā quid laudatius germaniæ pabulis & tamē statim subest harena tenuissimo cespitiū cono. Nec sēper aquosa est terra cum proceritas herbarū. Non hæcde magis q̄ pinguis adhærens digytis. Quod in argillis arguitur. Scrobes quidē regesta in eos nulla cōplet: ut densa atq; rara ad hūc modū dephēdi possit ferro? oīs rubiginē obducit. Nec grauis aut leuior iusto deprehenditur pondere. Quod. n. terræ pōdus iustū intelligi pōt. Nec fluminibus aggesta sēper laudabilis quando senescāt facta quædā aqua. Sed neq; illa quæ laudat diu præterq; salici utilis sēcitur. Inter argumēta stipulæ crassitudo est tanta alioquin in leborinō cāpaniæ nobili campo: ut ligni uice. utantur. Sed idē solū ubiq; arduū opere: difficile cultu: bonis suis acrius pene q̄ uitis cū affigit agricolā. Et carbūculis quæ terra ita uocatur. Emēdari uitāc terra putat. Nam tofus scaber natura frīgibilis expetitur quoq; ab auctorib; Virgilius & quæ silicē ferat nō

etio nonno Harbonen

uati

Causa quidam uinea nigra

quæ pinguis

la Germaniæ laudant

pari p̄a rubiginosa

Tofis

Imbrēs

Procedo

obseruare

legetur

frallunt

da da lū

Tuffitem pond ad aqua et Indusgram dand sūd autemodi ad obferu

improbat vitibus. Salsæq; terræ multa melius creduntur. tutiora vitibus innascentium ani-
 malium. Nec colles opere undantur: si quis perite fodiat. Nec campi omnes minus soles at-
 q; per flatus q; opus sit accipiunt. Et quædam priuinus ac nebulis passè diximus uites. Omni-
 um rerum sunt quædam in alto secreta: & suo cuiq; corde pia uidentia. Quid quod mutat
 sæpe iudicata quocq; ac diu comprehensa? In thessalia circa iarsam emissæ facu ingidior fa-
 cta ea regio est. Oleæ desierunt quæ prius fuerant. Item uites adiu: quod non antea thrixi-
 cia sentit amoto hebro. Et circa philippõs cultura sicca regio mutat in cali habitum. Et in
 syracusano agro ad uena cultor elapidato luto solè prædicat fruges: donec regressit lapidè
 In syria leuam tenus sulco imprimunt uomerem: quia subest saxum exiens astate scimna
 iam in quibusdam locis similes æstus: imodici & frigorum effectus. Est fertilis thracia si tu
 gum rigore: & æstibus africa & ægyptus. In chalyba rodiorum insulsa locus quidam est in
 tantum fecundus: ut suo tempore fatum demerant ordeum. sublatuq; protinus ferant: &
 cum aliis frugibus metant. Glareosum oleis solum aptissimum in uenefranis: pinguis in u-
 in betica. Punicæ uita in saxo coquuntur. Cecubæ uites in pontinis paludibus madent. Tã
 ta est argumentorum & soli uarietas ac differentia. Cæsar uopifcus uim causam apud ceri-
 fores ageret campos rosæ dixit italie sum esse. in quibus pericias pridie relictas gramen
 operiret. Sed non nisi ad pabulum probantur. Non tamen indociles natura nos esse uoluit:
 & uita cõfessa fecit etia ubi bona cetera nõ fecerat. Quã ob re prius dicamus crimina.

Genera terrarum.

Ca.

V.

Terrarum amarã siue macram si quis probare uelit. Demõstrant eã atræ de generes
 q; hærbæ. Frigidam autè retorride nata. Itè uliginosa tristitia. Kubria oculi. Argi-
 losam quæ operi difficillima: quæq; rastos ac uomeris ingentibus glebis oneret:
 quanq; aliquãdo nõ quod operi: hoc & fructu sit aduersum. Itè cõtrario cineracã & fabu-
 lum albã. Nã sterilis densa callo facile deprehenditur uel uno ictu cuspidis. Cato breuiter
 atq; ex suo more uiria determinat. Terrã cariosam caue: ne ue plausro ne ue pecore impel-
 las. Quid putamus hac appellatione ab eo tantopere reformidari: ut pene uestigiis quocq;
 interdicit? Redeamus ad ligni cariè & inueniemus illa: quæ in tantu abominatur uiria: ari-
 dæ: fistulosa: scabre: canescens: exsæ pumicosa. Plus dixit una significatione quã possit
 uita copia sermonis enarrari. Est: ñ interpretatiõne uitoru quãda non arate: quæ nulla in
 ea intelligi potest sed natura sua anus terra. Et ideo infecunda ad oia: atq; etiã imbecilla.
 Id agrum optimu ad radicem motu planitie in meridiem excurrere: quæ est totius
 italie situs. Terrã uero tenerã quæ uocetur pulla. Erig igitur hæc optima & operi fatua. In-
 telligere modo libeat dictã mira significatione tenerã: & quicquid optari debet in eo uoca-
 bulo inueniatur. Illa temperatæ ubertatis: illa mollis: facilisq; cultura: nec madida: nec sicc-
 ens. Illa post uomarè nitescens: qualem foss ingenioru. Homerus in armis ab eõ celatã di-
 xit: addiditq; miraculu incresecens. Quis fieret in auro. Illa quã recentem exquirunt in pro-
 bæ alites uomere comitantes: coruicq; aratoris ue stigia ipsa rodetes. Reddatur hoc in loco
 luxuriæ quocq; sententia & aliqua in proposito. Terre Cicero lux doctinaru altera. Melio-
 ra inquit unguenta sunt quæ terrã: quæ erocum sapiunt. Hoc eni malur dixisse q; redo-
 lent. Ita est profecto. Illa enim erit optima: quæ unguenta sapient. Quod si admonendi sum?
 qualis sit terræ color ille: qui quæritur: contingit sæpe erian quicquid eã sub occasu solis
 in quo loco arguis cælestis deicent capita sua. Erẽ uã siccitate continua imaduertit hyn-
 bre: tunc emittit illum suum alitu diuinum ex sole conceprum: cui comparari suauitas nul-
 la possit: Is esse odor in commota debbit: repertusq; nemine faller: ac de terræ odore opti-
 me iudicabit. Talis fere est in noualibus cæta uerere siluaru quæ consensu laudatur. Et in fru-
 gibus quidem ferendis eadè terra utilior intelligitur: quotiens intermissa cultura quieuit
 quod in uineis non fit. Eoq; diligẽtius eligenda est: ne uera existat opinio eorũ: qui iam ita-
 liæ terram existimauerè lassam. Operis quidè facultas in aliis generibus consistit e celo: nec
 potest arari post hincq; aliqua ubertatis uitio lentescens. Contra in bizantiis africa ille-
 sum centena & quinguenta fruge fertilem campum; cã ficus est arabilem aris post hyn-
 bres uili asello: & a parte altera iugianu uomere trahente uidimus scindi. Terram enim ter-
 ra emenpari: ut aliqui præcipit super tenuẽ pingui iniecta aut gracili: bibulacq; super hu-
 midã acdinguẽ: dementia operari est. Quid enim potest sperare qui talem colit.

De terra quam britannia & gallia amat.

Ca.

VI.

Clapdato reddidit
fimbriis ferilem

foecundus in rhodo

flaxca loy...
ut ap...
femac

Campi...
pallano

que ad...
Catho...
dixit

Il qui...
dixit

De co...
Laus...
dixit

Fructu...
dixit

ppdi

mia

fahox

grent

lobes

alle

Mlia est ratio qua britannia & gallia inuenere alendi eam ipsa quod uocant marga. Spissior ubertas in eam intelligitur. Est autem quidam terra adeps: ac uelut glandina in corporibus ibi desante se pinguitudinis nucleo. Non omiserit & hoc graeci.

De graecoru doctrina.

Ca. VII.

Vid enim intentarum illis: Leucargyllion. uocant candidam argillam: qua in megalico agro utuntur. Sed tatum in humida frigidaq terra. illas gallias britanniasq loquoplectantcs cum cura dici couenit. Duo genera fuerat. Plura nuper exerceri coepit a proficientibus igenis. Est eni alba ruffa: columbina: argyllacea tofacea: harenacea. Natura duplex: aspera aut pinguis. Experimenta utriusq in manus usulq geminus: aut ut fruges tantum alant: aut eadem & pabulum. Fruges alit tofacea alba: quae q sit inter fontes reperita: est ad infinitum fertilis. uerum aspera tractatu: & sinimia iniecta est exurit solum. Proxima est ruffa: quae uocat capnum: aegros iter mixto lapide terrae minutae harenosae. Lapis coquuntur in ipso capo: primumq annis stipula difficulter caeditur propter lapidis. Impendio tamen minimo leuitate dimidio minoris q caetera inuehitur. Inspergitur rara sale eam unceri putant. Vtrumq hoc genus semel iniectum in. Lannos ualeat & frugum & pabuli ubertate.

De terrarum generibus.

Ca. VIII.

Quae pingues esse sentiuntur: ex iis praecipue alba. Plura eius genera. Mordacissimum quod supra diximus. Alterum genus albae cretae argentaria est. Petitur ex alto in cetenos pedes aetis plerumq puteis ore angustatis: intus ut in metallis spatiese uena. Hac maxime britannia utitur. Durant annis. lxxx. Neq exemplum ullius qui bis in uita hanc eidem iniecit. Tertium genus candide glischromaigon uocant. Est autem creta fullonia mixta pingui terra: pabuli q frugum fertiliior: ita ut messe sublata ante senescentem. alteram laetissimum secetur. Dum in fruge est nullum aliud gramen emittit. Durat. xxx. annis: denique iusto Cyhini modo strangulat solum. Columbinam gallia suo nomine glaucopole appellat: glebis excitatur lapidum modo. Sola gelatione ita soluitur ut tenuissimas bratteas facit. Haec ex aequo fertilis. Harenaceam utuntur si alia non sit: in uliginosis uerticibus & si alia sit: ubi os gentium solos nouimus qui fertilissimum agru colentes quacumq terra infra tres pedes effossa & pedali crassitudine iniecta laetificent. Sed ea no diutius annis. x. pdest. Hec diu & pedes calce uberimos fecere agros. quae sana & oleis & uitibus utilissima reperit. Ois autem marga arato inicienda est: ut medicamentum rapiatur: & fimi desiderat aliquantulum. Quae primo plus aspera & quae in haerbas non effunditur: alioquin nouitate quacumq fuit erit solum laedet. Ne sic quidem primo anno fertilis. Interest & quali solo quaeratur. Sicca enim humidq melior: arido pinguis. Temperata alterutra creta uel colubina conuenit.

De cineris usu: & de fimo: & quae sata uberiorē terrā faciant: & quae urant.

Ca. IX.

TRanspandanis cineris usus a deo placet: ut anteponat fimo iumentorum: quod qaleuissimum est: ob id exurit. Vt roq tamen pariter no utunt in eode aruo: nec in arbutis cinere: nec qualdam ad fruges ut diximus. Sunt qui puluere quocunq uuas alit iudicent: pubescentesq pulueret: & uitu arboruq radicibus aspergent. Quod certu est in arboribus: uindemias certius sic eo coqui: quia plus puluis ibi q sol cofert. Fimi plures differentiae. Ipsa res antiqua. Iam apud Homeru regius senex agru ita suis manibus laetificans reperitur. Argesus rex in gracia excogitasse traditur. Diuulgasse uero Hercules in italia: quae regi suo Stercutio Fauni filio ob hoc inuentu immortalitate tribuit. M. Varro precipatu dat turdoru fimo ex auianis. Quod etia pabulo bonum sustinere significat. Neq alio cibo celerius pinguefcere asseuerat. De nostris moribus bene sperare est: si tanta apud maior res fuere auiana: ut ex iis agri stercoreantur. Proximu collumella colubanis: mox gallinaris facit: natantiu alit dānato. Caeteri auctores cofensu humanas dapes ad hoc in primis aduocant. Alii ex iis praefertunt hominu potus in cariorum officinis pilo madefacto. Alii p secula aqua iteru largiusq etiam q cum bibitur admixta. Quippe plus ita ibi male donantur est: cum ad uirus illud uini homo accesserit. Haec sunt certamina humanas inuicē ad tellurem: quoq alenda utuntur homines. Proxime spurcicias suum laudat. Collumella solus danat. Alii cuiuscunq quadrupedis exitio sunt. Aliqui columbarum praefertunt. Proximu deinde caprarum est. Ab hoc ouium. Deinde bouum. Nouissimum iumentorum. Haec fuere apud praefcos differentiae. Simulq praepcepta non inuenio ne tali utendi: quando & hic uetustas utilis or. Visumq iam est apud quosdam provincialium in tantu habundante geniali copia pecu

mini strangulat solum

spissior

Scruentia a pterocore

uimibz qdaz nig genui se ex na homi gnt alio

mo qd laudant

egre praesent

dū farina uice cribris superiniicit: fetore aspectuq; temporis uiribus in quamdam etiā gratiā mutatur. Nuper reperit oleas gaudere maxie cinere & calcariis foenacibus. Varro præceptis adiicit: equino quod sit leuissimū segetes alendas. Prata uero grauiore: & quod ex hordeo fiat: multatq; gignit hærbas. Quidā etiā bubulo iumentorū præferunt: ouillūq; caprio. Omnibus uero animū: quonā leuissimū mandat. E contrario usus aduersus utriq; priorū riat. Inter omnes autē constat nihil esse uilissimū lupini segete: priusq; siliquetur aratro uel bitentibus uersa: manipulis ue circa radices arborū uel uitū obrutis. Etiā ubi non sit pecus culmo ipso uel etiā silice stercore arbitrantur. Caro steruus uero fiat: stramenta: lupinū: paleas: fabalia: ac frondes ipsas: quernasq; & segete euulso. Ebulū cicuta & circum salicta hærba aucta uulua: ea susternito ouibus: frondeq; putrida. Vineā si macuerit: samenta sua comburito: & itidē in aratro. Itemq; ubi saturus eris frumentū: oues ibi delectato. Nec non & satis quibusdā ipsis pasci terra dicit. Segetē Stercorat fruges: lupinū: faba: uicia. Si cute cōtrario cicer: q̄a uellit: & q̄a falsū ē. hordeū: foenūq; acū: erū. Hæc omnia segetē exurūt. & oīa q̄ uellūt. Nucleos ī segetē ne idideris. Virgilius & lino segetē exuri: & uena: & papauere arbitrat. Fimeta sub quō concauo loco & quī humorē colligat: stramētō itē: ea ne in sole arefcat. Palo e robore depactō fieri iubet. Ita fore ne imascantur iis serpentes. Fimum miscere terræ plurimū refert fauonio flante ac luna sitiente. Id pleriq; prauē intelligunt a fauonii ortu faciendū: ac februario mense tantum: cū id plerq; sata aliis postulent mensibus. Quocunq; tempore fiat: curandū ut ab occasu æquinoctiali flante uentō fiat: iluina decescente ac sicca. Mirum imodum uerget ubertas affectusq; eius obseruatione ali-

De fatione arborū: & quæ a uulsiōne nascuntur arbores. ¶ Ca. X.

ABunde prædicta ratione cæli ac terræ. Nunc de his arboribus dicemus: quæ cura hominū atque arte proueniunt. Nec pauciora prope sunt genera: tam benignæ naturæ gratiā retulimus. Aut enim semine proueniunt: aut planis radicis: aut propagine: aut a uulsiōne: aut surcullo: aut insiro & confecto arboris trunco. Nam folia palmarum apud babilonios seri: atq; ita arborem prouenire. Trogox credidisse demior. Quædā pluribus generibus seruntur: quædam omnibus. At pleraq; ex iis natura ipsa docuit. & in primis semen ferere: cum decidens exceptumq; terra uiuisceret. Sed quædam non aliter proueniunt: ut castaneæ iuglandes cædis duntaxat exceptis. Et semine autē quamquam dissimili ea quoq; quæ & aliis modis seruntur: ut uites & mala atq; pyra. Namq; iis pro semine nucleus: non ut supradictis fructus ipse. Et mespha semine nasci possunt. Omnia hæc tarda prouentu ac degenerantia & insiro restituenda. Interdum etiam castaneæ. Quibusdā natura contra omnino non degenerandi quoquo modo serantur ut cupressis: palmis: lauris. Næq; & laurus pluribus modis seritur. Genera eius diximus. Ex iis augustia & bacalis & pinus simili modo seruntur. Baccæ mense ianuario aquilonis afflatu siccate leguntur: expandunturq; raræ: ne calciant aceruo. Postea quidam fimo ad serendum paratas urina madefaciunt. Alii in qualo pedibus in profuente deculant: donec auferatur cutis. Alioquin uligo infestat: nec patitur nasci. In sulco repastinato palmi altitudine uicena fere aceruatum mense martio. Eadem & propagine seruntur. Triumphalisq; talea tantum. Myrti genera omnia in campania baccis seruntur. Romæ propagine tarentina. Democritus & alio modo seri docet grandissimis baccarū tuis leuiter ne grana fragrantur: eaq; in tria restē circumligari: atq; ita seri: parietē fore densitatis: ex quo uirgulæ differantur. Sic & spinas sæpis causa seruntur homice moris spinarū circūlita. Pilas autē laurus & myrti inopia a trimatu. tempē stiuū est transferre. Inter ea quæ semine seruntur. Mago in nucibus operosus est. Amygdalæ in argilla molli mēredie spectanti seri iubentur. Gaudere eas in dura calidatq; terra. In pingui & humida mori ac sterilefcere. Serendas q̄ maxie falcatas & nouella: fimoq; diluto maceratas pro tridū: aut pridie q̄ serantur aqua mulla. Muclone defigē acie lateris. In aquilo nē spectare: ternas simul serendas: trianguli ratione: palmo inter se distantes: denis diebus adaquare: donec grandescant. Iuglandes nuces porredat seruntur commissuris iacentibus. Pinæ nucleis septemfere in ollas perforatas addicis: aut ut laurus quæ baccis seritur. Citrea grano & propagine. Sorba femine & a radice plāta & a uulsiōne proueniunt. Sed illa in calidat. Sorba & in frigidis & humidis. Natura & plātaria demonstrauit: multarū radicū puluē sanē sobole densa: & parietē matre quas enecet. Eius quippe umbra idigesta premitur: ut i lauris punicis: platanis: cereis: prunis. Paucorū ī hoc genere rami parcut soboli: ut ulmorū

Alte
Sano lary
plico q; pignolo reze
pignolo
uata uat mmaned
En temp
Sano lary
plico q; pignolo reze
pignolo
uata uat mmaned
En temp
Sano lary
plico q; pignolo reze
pignolo
uata uat mmaned
En temp

Alte
Sano lary
plico q; pignolo reze
pignolo
uata uat mmaned
En temp
Sano lary
plico q; pignolo reze
pignolo
uata uat mmaned
En temp
Sano lary
plico q; pignolo reze
pignolo
uata uat mmaned
En temp

nō sit: ignes ī medio fieri ante menses duos: nec nisi post hymbres ī his feri. Altitudinē carū ī argilloso aut duro solo triū cubitorū esse in quāq; partem. In prunis palmo amplius: & ubiq; camīata fossura ore p̄pressione sint. Nigra uero terra duo cubita & palū q̄dratis angulis. Eadē mensura grāci autē uero cōsentiat: nō altiores quino semipedēs ēē debere: nec latiores duobus pedibus. Nūq; uero sex quipede minus alto: quoniā ī humidō solo ad uiciā aquae perueniat. Cato si locus aquosus sit inquit latas pedes ternos. In faucibus imisq; palinū & pedē: altitudine quattuor pedū: eas lapide cōsterni: aut si nō sit p̄ticitis salignis uiridibus. Si neq; ea sint. sarmētis: ita ut ī altitudinē semipedē trahantur. Nobis adiciēdū uiridibus ex p̄dicta arborū natura ut altius dimittantur ea: quae sūma tellure gaudent: tanq; fraxinus: olea. Hae & similia quaternos pedes oportet demitti. Ceteris sat ē si alitudinis pedes ternos effecerint. Excidē iquit radicē istam. Papyrus cursor īperator ad terrorē p̄nestinorū p̄toris. Destringi securus est se teste ī noxiū abradi partes: quae se nudauerint terra. Aliq; lapides rotūdōs subiici malunt qui & cōtineant humores & tranfmittant. Nō itē planos facere: & a terreno arcere radicē exilitū atēs. Cilicē substrata inter utraq; sententiā fuerit. Arborē nec minorē bima nec maiorē trima transferri quidā p̄cipiūt. Alii cū an nū impleat Cato crassior quinq; digyis nō omisit. Idē si abstinere meridiana celi partē si gnare in cortice: ut translata iisdē & assuetis statueretur oris ne aquiloniā meredianis op̄positae folibus sinderentur: & algerent ī meridiana aquilonibus. Quod diuerso affectant ē quidā uite sicq; permurates in contrariū. Desiora enī folia ita fieri: magisq; protegere fructum & minus amittere: sicq; sic etiā scālis fieri. Pleriq; id demū cauēt: ut plaga deputati cacuminis meridie spectet: ignari sissuris nimii uaporis opponi: Id quidē in horā diei quinta uel octauā spectare maluerim. Aequē lateat nō negligēdū: ne radices mora inhaerescant: ne uel septentrionibus: aut ab ea parte caeli usq; ad exortū brumalē uēto flante effodiāntur arbores: aut certe nō ad uersā iis uentis radices p̄beantur. Propter quod emoriūtur ignariū caueat agricolis. Cato omnes uentos & imbrē quoq; in tota translatione damnat. Et hoc proderit q̄ plurimū terrae in qua uixerint radicibus cohærere ac totā cespite circūgari. Cū ob id Cato in corribus transferri iubeat. Proq; dūbio utilissime quidē sūma terrā cōtēntus ē subdi. Quidā punicis malis substracto lapidē nō rūpi pomū in arboribus tradit. Radices inflexas poni melius. Arborē ita locari ut media sit totius serobis necessariū. Ficus si in scitilia bulborū hoc genus est seritur: occisime ferre traditur pomū: neq; uerniculationi obnoxii. Quo uitio nō carēt reliqua poma similiter sata. Radicū eius magnā adhibendā curā ut exēptas appareat: nō auulsas quis dubitet. Qua ratione & reliqua p̄fessa omittimus. Sicuti terram circa radices festucato spissandā. Quod Cato primū in ea re esse censet. Plagā quoq; a trunco obliquā sūmo: & foliis p̄aeligari p̄cipiens. De interualla plantandarū arborum. & umbris & stillicidiis: & ubi plantari debeant. Ca. XII.

Umbrae loci pars est ad interualla pertinens. Quidam punicas & myrtos & lauros densiores feri iusserūt. In pedibus tamē nouenis. Malos amplius paulo: uel magis etiam pyros: magisq; amygdalas: & ficus. Quod optime diiudicabit ramorum amplitudinis ratio: locorumq; & umbrā cuiusq; arboris: quoniam has quoq; obseruari oportet. Breues sunt quāuis magnarū arborū quod in orbē ramos circinnet: ut in malis pyrisq;. Eadē enim mes cerasis. lauris. lam quēda umbrarū proprietas. Iuglandiū grauis & noxia: etiam capiti humano: omnibusq; iuxta satis. Necat germina & pinus: sed uentis utraq; resistit: quoniā & p̄fecta uinearū rationē egent. Stillicidia pinus quercus ilicis ponderosissima. Nullū cupressi umbra minima: & in se circūuallia. Ficorū leuis quāuis sparsa: ideoq; inter uineas feri non uenturam. Ulmorū leuis: etiā nutriens quae unq; opacat. Sed atticō hae quoq; uidet ē grauisissimis: nec dubito si emittantur in ramos. Constrictae quidē ulmij noxiā esse nō arbitror. Iu cunda & platanī quāq; crassa. Licet graminī credere nō soli: haud alia laetius operiente toros Populo nulla. Iudentibus foliis. Pinguis alno: sed pascens feta. Vitis sibi sufficit: mobili folio: iactaturq; crebro solē umbra temperans. Eodē graui protegens in hymbre. Omnium ferre leuis umbra: quorū pediculi logi. Nō fastidieda hae quoq; scientia: atq; nō ī ultimis ponenda: quādo quibusq; satis umbra aut nutrix: aut nouerca est. Iuglandiū quidē p̄riorū & picearū & abietis quacūq; attigere: nō dubie uenenū ē. Stillicidiū breuis diffinitio ē. Omnium quae proiectu frondis ita diffundūtur: ut per ipsas nō defluant hymbres: illa sēua est. Ergo plurimū interent hae in quaestione terra in qua seremus: in quātū arbores quasq; alat. Iā

in parte
in parte
in parte

in parte
in parte

in parte
in parte

in parte
in parte

in parte
in parte

in parte
in parte

in parte
in parte

in parte
in parte

in parte
in parte

in parte
in parte

in parte
in parte

in parte
in parte

per se colles minora quæzunt interualla. Ventosis locis crebrior seris cõducit. Olea tamen maximo interuallo. De qua Catonis italica sententia è. In. xxy. pedibus minimû: plurimû. xxx. feri. Sed hoc uariatur locorû natura. Nõ alia maior in betica arbor. In africa uero fides per nes aut hoc erit. Moliariàs uocari multas narrat pondere olei quod ferant annuo prouentu. Ideo. lxxv. pedes mago interuallo dedit undiq; etiã in macro solo ac duro atq; uentoso. Cũ minimû. xlv. Betica quidẽ uerrimas in fessis inter oleas metit. Illa inficitia pudẽdã esse cõueniet: & adultas inter se luctari iusto plus: & in senectã præcipitare: aut pleriq; ipsis: cõposuere: coarguẽtib; iperitiã suã totas excidere. Nihil est fœdus agricolis: q; gestã rei penicentia multo iã præstet laxitate delinquere.

Quæ arbores tarde crescant: & quæ celeriter: & de sabina. Ca. XIII.

Quæ autẽ natura tarde crescant: & in primis femine tãtũ nascẽtia: & longo æuo durantia. At quæ cito occidũt uelocia sunt. ut ficus: punica: prunus: malus: pyrus: myrtus: salix: & tamẽ antecedit diuiciis. In trimatu eni fere incipiũt ostendẽtes & ante Ex iis lætissima: pyrus. Ocissima omniũ cyperus & pseudocyprius frutex. protius eni flores semeq; profert. Oia uero æclerius adolescunt stolonibus ablati: unãq; in stirpe redactis alimẽtis Eadẽ natura & propagines docuit. Rubi nãq; curuati gracilitate & simul proceritate nimia desigunt rursus i terrã capita. Ierũ nascitũr ex sese replerũt omnia: ni resistat culura: prorsus ut possint uideri hominẽs terrã causa geniti. Ita pessima atq; ex cetrãda res propaginẽ tamẽ docuit: atq; radicẽ acquiri uiridẽ. Eadẽ autẽ natura è hederis. Cato propagari præter uitẽ tradit ficũ: oleã: punica: malorũ genera oia. Laurũ. prunos: myrtus: nucas uel lenas: & prenestinas: platanũ. Propagationũ duo genera: ramo ab arbore depresso in scrobẽ quattuor pedũ quõq; & post biẽniũ apudate flexu: plantaq; translata post trimatũ: quas si longius fere libeat: in qualis statũ aut uasis fistulibus defodere propagines aptissimũ: ut in is transierat. Alterũ genus luxuriosũ: radices in ipsa arbore sollicitudo traictis per uasa fistilia: uel qualõs ramis terrãq; circũpactis: atq; hoc blandimẽto impetratis radicibus: in ter poma ipsa & cacumina (in sũma eni cacumina hoc mõ petũrũt audaci ingenio (arborem aliã longe a tellure faciẽdi. Eodẽ quo supra biẽniũ spatio abscissa propagine: & cũ qualis illi sãta. Sabia hãrba propagie ferit & auulsione. Tradũt fece uni aut e panẽtib; latere uel mure ali. Iisdẽ modis rosamarinũ: & ramo. qm̄ neutri femẽ ferũt. R. odõ dẽ tõ paggie & semine.

De fatidõ arborũ & isitidõ: & quomõ iuẽta sit tenera iserẽdi i plastratio. Ca. XIII.

Semine quoq; inferere natura docuit raptim auũt fame deuorato: solidõq; & alui tempore madido cũ fœcundo simi medicamine abiecto i mollibus arborũ læticiis: & uicis fæpe translato in aliquas corticũ rimas. Unde uidimus cerasũ in salice: platanũ in lauro: laurũ in ceraso: & bacças simul discolorẽs. Tradunt & monedulã cõdentẽ femina in thesauros cauernarũ eiusdẽ rei præbere cãs. Hinc nata: inoculatio futuriẽ simili fistulã aperiendi in arbore oculũ cortice exciso: seminq; icludẽdi eadẽ fistula sublatũ ex alia. In ficis autẽ & malis hãc fuit ioculatio antiqua. Virgiliana quærit sinũ in modo: germine expulsi corticis: gemãq; ex arbore icludit. Et hæctenus natura ipsa docuit. Inficitione autẽ casus magister alius: & pene numerosior ad hũc modum. Agricola sedulus casam sepiis munimento: cingens: quo minus putrescerent sudes: limen subdidit ex hedera. Atilla uiuaci morsu apprehensã suã ex alieno fecere uitam: apparuitq; truncum esse pro terra. Aufferitur ergo terra æqualiter superficies: leuigatur falce truncus. Ratio postea duplex. Et prima inter cõtẽtẽ lignumq; inferendi. Timebant prisci truncũ findere. Mox inforate ausi medio. Ipsiq; medullã calamum imprimẽbant unum inferentes. Neq; enim plures capiebat medulla subtilior. Postea ratio uel senos adiciẽt mortalitati eorũ ex numero succurrere persuasa per media truncõ leniter fisso: cuneõq; tenui fissuram custodiẽte: donec cuspidatiõ decussã descendat in rimã calaminis. Multa in hoc seruanda. Primum omnium quæ patiãt coitũ talẽ arbor & cuius arboris calamus. Varie quoq; & non in iisdẽ partibus. Sub est omnibus succus. Vitibus ficisq; media sicciõra: & e summa parte conceptus. Ideo ilinc sureculi pẽtuntur. Oleis circa medias succus: inde & sureculi. Cacumina siriunt. Facillime coalescũt. Quibus eadẽ corticis natura: quãq; pariter florentia eiusdẽ horã gignatiõnem succorũq; societatem habent. Lenta enim res quotiens humidis repugnant sicca mollibus corticum durã. Reliqua obseruatione fissura in modo fiat. Repudiãt quippe aduenã in hospitalis durãtia: ut in parte nitidissima: ne longior multo tribus digyis: ne obliqua ne transuersa. Vir

ppseudocypri
ficus
myrtus
salix
poma
ficus
rosamarinũ
platanũ
viresphora
radicit

intra
pro
quæ pẽ
poma
morsu
inficit
in
pẽtuntur
inficit
inficit

Nunc flagella p...
p...
p...

gilius ex cacumine inferi uerat. Certusq; e ab humeris arboru orientem aestiuu spectantibus
 furculos petendos: & e feracibus & e germine nouello: nisi uetustate arbori ileratur: si eni
 robustiores esse debent. Præterea ut prægnantes: hoc germinatione turgentes: & qui par
 re illo sperauerint anno. Bini itaq; nec tenuiores digyto minimo. Inferuntur autem & i uer
 si cum id agitur: ut minor altitudo i latitudinem se fundat. Ante omnia geminantes sicut
 se conuenit: nihil usq; ulcerosum esse aut retroridum. Spei fauet medulla calami cõmissura
 si in matre ligni corticisq; iugatur. Id eni satius q; foris cortici æquari. Calami exacutio in
 dullâ ne nudet: Tenui tamē fistula detegat: ut fastigatio leui descendat cuneo tribus ne am
 plior digytis. Quod facillime conringit tinctū aqua radētibus ne excutiat in ueto: ne cor
 tex a ligno decidat alterutri. Calamus ad cortice usq; suū deprimatur. Ne laxetur dum de
 primitur. ne ut cortex replicetur in rugas. Ideo lachrymantes calamos inferi non oportet.
 Nō hercule magis q; aridos: quoniam mō labat humore nimio cortex. Hoc uitali defectū non
 humefcit neq; cõcorporat. Id etiā religionis seruant: ut luna crescente calamus utraq; depri
 matur manu. Et alioquin in hoc opere duæ simul manus minus nituntur necessario tēpera
 mento. Validius eni demesit tardius ferunt: fortius durant. Contrarium ex diuerso ne hif
 car nimum rima: laxeq; capiat: aut ne parum exprimat: aut compressum necet. Hoc maxie
 præcauendū: ut præualide accipientis trunco in media fissura relinquatur. Quidā uestigio
 fissuræ falce in truncis facto salice præligant marginem ipsū. Postea cuneos figurat conti
 nente uinculo libertatem dehiscendi. Quædā in plantario insita eodē die transferuntur. Si
 cæffior truncus inferatur: inter corticē & lignum iseri melius cuneo optime ostio: ne corti
 ce rumpatur laxato. Cerasi libro dempto finduntur. Hæ solæ & post brumam inferuntur:
 dempto libro habent ueluti lanuginē: quæ si comprehendit isitū: putrefacit. Incolū cuneo
 adactū uilissimè astringitur. In serere aptissimū quā proximū terræ patitur. nodorum
 truncusq; ratio. Eminere calami sex digytorū longitudine non amplius debent. Cato argillæ
 uel cretæ harenam sumūq; bubulū admiseri. atq; ita usq; ad lentorem subigi iubet: idq; in
 terponi & circumlimi. Et iis quæ cõmentatus est facile apparet illa ætate inter lignū & cor
 ticem: nec alio modo inferere solitos: aut ultra latitudine duū digytorum calamos dimitte
 re. Inferi autē præcipit pyra ac mala per uer: & post solstitio diebus. I. post uideciam. Oleas
 autē & ficos per uer tantum luna siniente: hoc est sicca. Præterea post meridiem ac sine uer
 to austro. Mirum quod non contentus institum munisse. Vt dictum ē: & cespite ab hymbre
 frigonibusq; præxistat: ac mollibus bifidorū uiminū fascib; lingua bubula: hæbe id genus
 & insup obregi iubet: eamq; illigari opertā stramentis. Nunc autem habunde arbitretur pa
 leato luto libro farcire duos digytorū insito extante. Verno inferentes tempus uiget: incita
 ribus se gemis: præterq; in olea: cuius diuissimè oculi parturūt: nimumq; succi habent sub
 cortice: q; nimius insitis nocet. Punica uero & ficū quamq; alias sicca sint recrastinare nini
 me utile. Pyrū uel florentem inferere licet: & in maiū quoq; mensē protrudere infusione.
 Quod si longius afferantur pomorū calami rapo infixos optime custodire succū arbitratur
 Seruariq; inter duos hymbres iuxta riuos uel piscinas utrinq; terra obstructos.

De uite inferenda.

Ca.

XV.

Uitium uero in serobibus siccis stramento opertos ac deinde terra obrutos: ut cacu
 mine existant. Cato uitē tribus modis inferit. Præfectam findi iubet per medullam
 In eā furculos exacutos ut dictum est addi: medullas iugi. Altero ut ii sese uites cõ
 tingant: utriusq; in obliquum latere contrario ad raso iunctis medullis colligari. Tertiū ge
 nus est: terebrare uitē in obliquū ad medullā: calamosq; addere longos pedes binos: atq;
 ita ligatum institum i tritacq; illitum operire terra calamis subiectis. Nostra ætas correxit ut
 gallica ueretur terebra: quæ excauat nec urit: quoniam adustio omnis hebetat: atq; ut ge
 mescere incipiens ligetur calamus. Nec plus quā binis ab insito emunat oculis ulmeo ui
 mine alligatus: binasq; circumdaretur acie a duabus partibus: ut inde potius distiller humor
 qui maxime uites infestat. Deinde cum eualuissent flagella pedes binos: uinculum isitici
 cidereq; uertari crassitudine permitta. Vitibus serendis tempus dedere ab æquio ostio au
 rūno ad germinationis initia. Satiuæ plantæ siluestriū radicibus inferuntur natura sicco
 ribus. Si enim satiuæ siluestribus inferantur: degenerant in fertilitatem. Reliqua celo con
 stant. Aptissima insitis siccitas. Huius enim remedium appositis sicilibus uasis modicus ha
 mor per cinerem distilat. Inoculatio rores amat leues.

liber
interior cortex
palea mixto
ad pedes uinū dicitur
est aliquid paratū
super plumbeū.
Recrastinare ueretur
calami pomorū
Calami uitis insitici
Alter est si
non ab hinc ab
terebrare potui
Soma Cato.
Soma terebrare Auspitol.
Inoculatio
qua terebrare
ut potest fieri.

Quamplastrum ratio & ipsa ex inoculatione nata uideri potest. Crasso autem maxime cortici puenit sicut et ficis. Ergo apud utrumque omnibus ramis ne succi auocet. Nitidissima i parte quaeque praecipua cernatur hyalaritas ex praescutula ita ne descendat ultra ferrum cortici imprimatur ex alia cortex par cum sui germinis mama: sic copage densata cicatrici locus non fiet & statim unitas fiat: non humor et non afflatu recipies: nihil hominis tamen & luto munire & uinculo melius. Hoc genus non pridere reperit uoluit quoniam uis moribus fauent. Sed id etiam apud ueteres graecos inuenitur: & apud Catone: qui olea ficum sic inferi iussit mensura et praefinita secundum reliqua diligentia sua cortices scalpro excidi quattuor digitorum longitudine & triu latitudine. Atque ita cogamantur & illa lura intrita oblimi. Eade ratione & in malo. Quidam huius generi miscere sulsura in uitiibus ex praescutice tessella furculo a latere plano adigendo. Tot modis infra arbore uideamus iuxta tybuntes tiliam omni genere pomorum onusta alio ramo nucibus: alio baccis: aliu de uite: ficis: pyrns: punicis: malorumque generibus. Sed huc fuit breuis uita. Nec tamen omnem experimetur assequi naturam possumus. Quidam enim nasci nisi sponte nullo modo queunt. Eaque imitibus & desertis tantum locis proueniunt. Capacissima insistorum omnium ducitur platanus: postea robur. Verum utraque sapores corrumpit. Quae da omni genere inferuntur: ut ficus & punicea. Vitis non recipit emplastra: nec quibus tenuis ac caducus rimofuscus cortex. Neque inoculatione sicca aut humoris exigui feruissimum omnium inoculatio: postea emplastratio. Sed utraque infirmissima: & quae cortice nitentur ratum: uel leui aura ocissime deplancantur. inserere firmissimum & fecundius quam ferere.

Exemplum huius rei.

Ca. XVII.

Non est omissa raritas unius exempli. Corellius eques romanus Aeste generis iseruit castanea suomet ipsa furculo in neapolitano agro. Sic facta est castanea quae ab ipso nomine accipit inter laudatas. Postea haeres eius de libertus corellia nam iterum inferuit. Haec est inter eas differentia: illa copiosior. Haec corelliana melior. Reliqua genera casus ingenio suo excogitauit: ac de fractis ferere ramos docuit: cui palmi defixi radices cepissent. Multa sic feruntur. In primis ficus omnibus quidem aliis modis nascens: praeterquam talea. Optime quidem si uastiore ramo palmi modo excutato adigatur ante exiguo super terram relicto capite: eoque ipso harena cooperto. Ramo feruntur & pumica palis laxato prius meatu: ite myrtus. Omnium horum longitudine triu pedum: crassitudine minus brachiali. Cortice diligenter seruato: trunco excutato. Myrtus & taleis serit. Morus talea tantum quonia i ulmo eam inferi religio fulguris phiber. Qua propter de talaru fatu nunc dicendum est. Seruandum est eo ante oia: ut talea exferatibus fiant arboribus: ne curuae: ne scabrae: aut bifurcae ne ue tenuiores que: ut manu impleant: ne minores pedibus ut illibato cortice atque ut sectura inferior ponatur seper: & quod erit ab radice: accumulereturque germinatio terra donec robur planta capiat.

De cultura talaru: & quibus temporibus insitio fiat.

Ca. XVIII.

Quae custodienda i talaru cultura Cato indicauerit: ipsius uerbis optime precipimus. Taleas oleaginas quas i serobe saturus eris: tripedaneas facito. Diligenterque tractato. De liber labore: cui dolabis aut secabis. Quas in seminario saturus eris: pedales facito. Eas sic inferito: locus bipalio subactus sit beneque iustus. Cum talea demittis pede taleam opprimito. Si parum descendat maleo autem mateola adicito: cauetoque ne liberu scidas. Cum ad iustis palo prius locu ne feceris quo talea demittas: ita melius uiuet talea. Et ubi crima sunt: de nique cura sunt: ubi liber se uertet. Si i serobis? aut i sulcis seras: ternas tales ponito. Eas diu ricato super terram: nec plus quattuor digyns. Transuerso semie uel oculis serito. Diligenter eximere olea oportet: & radices quae plurimas cum terra ferre. Vbi radices bene operueris: calcare bene ne quod noceat. Si quis quare quod tepus olea serenda sic: agro sicco p semie: agro lato p uer Oliuetu diebus. xv. ante aequinoctium uernu scipito putare. Ex eo die dies. xl. recte peritabis. Id hoc modo putato. Qua locus recte ferax erit: quae arida erit & si quid uetus interfegerit i ea oia eximito. Qua locus ferax non erit: id plus excidito: araque bene enodatoque. Stirpes leues facito: circū oleas aurino ablaqueato: & sterco adicito. Qui oliuetu sapissime & altissime misceribus tenuissimas radices exarabit. radices si sursum abibit crassiores fiet: & eo i radices oleae uires abibunt. Quae genera olearu uel i quo genere terrae uiuere & feri debeat spectarique oliueta: diximus i ratione olei. Mago i colle & ficcis & argilla & iter aut unum & b. unam feri iussit. In crasso aut humido aut subriguo a messe ad brumam. Quod precipisse quae africa itelligit.

Italia qdē nūc uere maxie ferit. Sed & autūno si libeat. Post æquinoctiū. xl. diebus ad uergī
 harū occasū. xliii. sol dies sūt qbus feri noceat. Africa peculiare qdem in oleastro ē inserere.
 Quada æternitate cōsenescūt p̄xime adoptione uirga emissa atq; ita alia arbore ex eadē iu
 uenescēte. Iterūq; & quoties opus sit. ut eius eadē oliueta cōstent. Inferit aut oleastrū calas
 mo & ioculatione. Olea ubique reus effossa sit male ponit; quoniā uermes q; rauce uocant
 ī radice q̄rcus nascūtur & transeūt. Nō inhumare & calas aut siccare priusq; serant; utilius cō
 p̄tū. Vetus oliueta cū ad æqnoctiū uerno itra uergiliarū exortū iteradi alternis ānis melius
 i uerū. Itē muscū circū dare radicē. Circūfodiāt oibus ānis a solstitio duū cubitorum scrobe
 pedali altitudīne. Stercorari tertio āno. Magō idē amygdalas ab occasu arcturi ad brumā se
 ri iubet. Pyra nō eodē tēpore oīa quoniā neq; floreat. Eadē oblonga aut rotunda ab occasu
 uergiliarū ad brumā. reliq; genera media hyeme ab occasu sagittæ subolanū aut p̄p̄terito
 nē spētantia. Iurū ab occasu aquilæ ab occasū sagittæ. Cōfessā. n. de tēpore sciendi q̄ ratio
 ē uere & autūno. id ex magna parte fieri decreuere. Est & alia hora circa canis ortus pauco
 ribus nota: quoniā nō omnibus locis dilis pariter intelligitur: Sed haud omittēda nobis: nō
 tractus alicuius iōem: uerū natura potius indagabit. In cyrenaica regione sub etc. harum
 flatu cōserunt. Ne nō & in græcia oleā maxime ī laconia. Cō insula & uires tunc ferit. Cæ
 tæri apud græcos in oculare & inserere nō dubitāt. Sed arbore nō serūt. Plurimūq; in eo lo
 corū natura pollet. Nāq; i ægypto omī serūt mense: & ubiq; hymbes æstiu nō sunt: ut ī
 idia & æthiopia. Necessario pro hac autūno serūtur arbores. Ergo tria tēpora eadē germi
 nationis uer & canis arcturūq; ortus. Neq; enī animalū tātū ē ad coitū auditas: sed multo
 maior ē terræ ac satorū omnū libido. Qua tēpestiue uti plurimū intērest cōceptus. Peculia
 re utiq; in insitis cū sit mutua cupiditas utrinq; cocundi. Qui uer pbant: ab æquinoctio sta
 tim admittūt: prædicant germina prurire: ideo faciles cortici esse amplexus. Qui præfe
 runt autūnū ab arcturi exortu: quoniā statī radicē quādam capiunt: & ad uer parata ueniāt
 atq; nō protinus germinatio auferat uires. Quæda tamē statutū tēpus anni habēt ubiq; ut
 cerasti & amygdalæ circa brumā serendi uel intēredī. De pluribus locorū situs optime iudi
 cabit. Frigida & aquosa uerno cōseri oportet. Sicca & calida autūno. Cōmunis quidē italia
 ratio tēpora ad hūc modū distribuit. Mora ab idibus februaris in æquinoctiū: pyra in autū
 nū: ita ut brumā. xy. ne minus diebus antecedant. Malis æstiuis & cotoneis. Itē sorbis prunif
 tim mediā hyemē ī idus februaris. Siliquæ græcæ & persici ante brumā per autūnum. Nu
 cubus iuglandi & pinæ & auellanæ græcæ atq; castanæ a chal. martiis ad idus eadē. Sali
 ci & genitæ circa martias chal. Hæc in siccis femine: illā in humidis uirga seri diximus.

ad tunc uerū a canis
 arcturi uerū
 inhumare Eingeb
 in autūno oportet qd
 tunc quosdam uerū
 olea p̄p̄terito quos
 in uerū
 Sagitta arcturi
 Ethehe
 in autūno ad uerū germinā
 calas aut uerū
 tunc uerū
 in autūno
 arcturi
 in autūno
 arcturi

in autūno
 in autūno
 in autūno

in autūno
 in autūno

in autūno
 in autūno

in autūno
 in autūno

in autūno
 in autūno

Quæ arbores societate gaudeant: & de disciplina ablaqueadi & accumuladi. Ca. XIX.
 St etiā nūc noua inferedi rō: ne quid sciens qdē prætereā quod usq; ueneria Co
 lumella excogitata: ut affirmat ipse. Qua uel diuersæ infociabilesq; nature arborū
 copulenter ut fici atq; oleæ. Iuxta hanc feri ficū iubet: nō ampliore interuallo q̄ ut
 contingi largē possit: ramo oleæ q̄ maxime sequaci atq; obediturū. Eūq; omni interī tēpore
 edomari meditatione curuadi. Postea fico adepta uires: quod euenire trinæ atq; utiq; quin
 quēni solet: detruncata superficie ipsaq; deputata ut dictum ē adrafo cacumine defigi ī
 cruce fici custodiū uinculis: neq; curuatura fugiatur. Ita quodā propaginū insistorūq; tēp
 ramētō triēnio cōmuni inter duas matres coalescere. Quarto anno abscissum totum adop
 tantis esse: nondū uulgata ratione haud mihi certe satis comperta. Cæterū eadē illa de cali
 dis frigidisq; & humidis & siccis supradicta ratio & serobes fodere nonstrauit. In aquis
 enim neq; alios neq; amplos facere conuenit. Altos æstiuo solo & sicco: ut q̄ maxime acci
 piant neq; alios contineat. Hæc & apud ueteres arbores colendi ratio ē. Feruentibus enī lo
 cis accumulāt æstate radices: operiūtq; ne solis ardor adurat. Aliubi ablaqueant p̄stafusq;
 admittūt. Iidē hyeme cumuls a gelu uindiant. Contra illi hyeme aperiūt: humoreq; siccit
 ribus quærun. Vbi cūq; circūfodiendi arbores ratio in circūitu pedes ī orbē ternos: neq; id
 in pratis: quando amore solis humorisq; ī sūma tellure obērant. Et de arboribus hæc quidē
 fructus gratia serendis in ferendisq; in uniuersum sint dicta.

in autūno
 in autūno

in autūno
 in autūno

Ca. XX.

De salicto & harūdineto: & cæteris cæduis ad perticas palos. In cædū ratio: quæ propter alias seruntur: uineas maxime cædū ligno. Prin
 cipatum in iis optinent salices: quarum satio fit loco madido tamē resosso huius po
 des & semipedē: ita lex quipedali uel pertica: quæ utilior quo plenior. Interuallo
 q̄ iiii

in autūno
 in autūno

nec nisi uinea radice fert. Tencro & soluto uel malleolū uel sulco uel serobe. In colles sulcos age re transuersos melius q̄ pastinare ut densiua palis eorum contineantur. Aquoso caelo uel sicco solo malleolos serere autūno: nisi si tractus ratio in uauerit. Siccus enim & calidus poscitur seri: humidus frigidusq̄ etiā uerū xibit. In arido solo uinea radix quoq̄ si uisita fertur. Male & in ficcis malleolos: nisi post hibernem: aut in riguis uel frondēs uitis: & usq̄ ad solstitiū recte: usq̄ uer ut in hispania. Quiescere uentos satōnis die utilissimū. Pleriq̄ austros optāt. Cato adlocat. Interesse medio temperamētū inter binas uitas oportet pedes quos. Minimū autē lato solo pedes quater nos. Tenui plurimū octōnos. Umbri & marsi aut uicenos intermittūt arationis gratia in iis quā uocant proculeta. Pluuio & calliginoso tractu rariore ponit: sicco deflores cōgruit. Subtilitas pastimonie cōpendia inuenit. Cū uinea in pastinato seratur: obiter seminariū faciēdi ut uinea radix loco suo & malleolus qui trāseratur inter uitas ordine seratur. Quæ ratio in iugero. circiter. xvi. ujeradicē. donat. In tra biēniū autē fructus quō tardius in satō puenit q̄ in translato. Uinea radix posita in uinea post annū resecatur usq̄ ad terrā: ut unus tantū emineat oculus amniculo iuxta affixo & fimo addito: Simili modo & secūdo anno reciditur uiresq̄ cōcipit: & intra se paucis succedunt oneri: alias festinatione pariēdi gracilifcat: ac emūcidat: nisi cohibeatur: caligtationē tali in fetū exeat tota. Nihil auidius nascitur: ac nisi ad pariēdū uires seruent: tota fit fetus. Pedalbūta optima quæ diximus aut radice: robur: oleaq̄: aut si nō sint pali: iuniper: cupresso alburno: sambuco. Reliquorū generū sudēs oibus anni recidunt. Saluberrima in iugero harundō connexa saliculis durat quinis annis. Cū breuiores palmites sarmento iungūtur inter se funiū modo: ex hocācus uinēra dicitur. Tertius uinea annus palmitē uelocē robur stūq̄ emittit: in quē faciat etas uitē. Hic in iugū insilt. Quidā tūc excacāt eū spina falce auferēdo oculos: ut noxia iniuria lōgus euocet. Vtilior enī cōsuetudo pariēdi: factusq̄ pampinos adiudicatē detergere usq̄ quo placeat roborari eam. Sunt qui uetāt tāgi proximo anno: quō translata sit: neq̄ ante quadagesimū mensem falce curari: Tūc autē ad tres gēnas recidi. Alii pximo quidē anno recidūt. Sunt ut pnxino quater nosue iugulis annis adiciāt articulos quarto demū perducat ad iugū. Ideo utriusq̄ fructū tardū. Præterea retorridum & nodosum puluinosūq̄ reddidit in cremetō. Optimū autē matrē esse firmā: postea fecum audacē. Nec tūtū est quod cicatricosum: magno imperitiæ errore. Quicquid est tale plagis nascitur nō a matrē. Totas enim habet illas uites dū roboratur: & annos accipit tota fœtus cū permissum fuerit nasci. Nil natura portionibus parit. Quæ cū excreuerit satis firma protinus in iugū collocari debet. Sin etiā infirmior erit: sub ipsa iugō hospitari: recisa uiribus nō ætate decerni. Temperariū est ante crassitudinē polli: carē uiti imperare. Sequētī anno palmites saluētur pro uiribus matris singuli aut gemini. Idem & secundo si cogit infirmas nutriātur. Tertioq̄ demū anno duo adiciāt. Nec sunt plures quater nis unq̄ permitendi. Breuiterq̄ nō indulgēdū est: & semper inhibēda fœcuditas. In ea est enim natura: ut parere malit quā uiuere. Quicquid materiæ adimēt fructū ui accidit. Illa semisra nauult quā fructū gigni quoniā fructus caduca res est. Sic perniciose luxuria nec ampliat se sed egerit dabit consiliū & soli natura. In matro etiā si uires habebit: recisa intra iugū moretur: ne ois fœtura sub eo exeat. Minimū id esse debet interuallū: ut attingat iugum: superetq̄ non teneat: adeo non recūbat in eo nec deliquate se spargat. Ita temperetur hic modus: ut crescere etiā malit q̄ parere. Palmes duas tresue gēnas sub iugo habere debet ex materiis quibus materia nascatur. Tunc per iugū mergi alligariq̄ ut sustineatur iugo nō pendeat. Vinulos mox africtus a tertia gēna alligari quoniā & sic coerctur impetus materiæ. Densioresq̄ citra pāpini exultant: cacumē religari uetāt. Natura hæc est delecta pars aut præligata fructum dat plurimum: ipsa curuatura. Quod citra est materia micit: offensante credo spintu & illa quam diximus medulla. Quæ ita emicuerit materia fructum dabit anno sequente. Sic duo genera palmitum. Quod e duro exit materiæq̄ in proximū annūq̄ promittit pāpinariū uocatur. Aut ubi supra cicatricē est: fructuariū. Alterū ex adminiculo palmitē semperq̄ fructuariū relinquitur sub iugo. Et qui uocatur custos. Hic est nouellus palmes nō lōgior tribus gēnis: proximo anno materiā daturus: si uiris luxuria se consumpserit: & alius iuxta eū uerucæ magnitudine qui furūculus appellat. Si forte custos fallat uitis anteq̄ septimū annū cōpleatur a surculo euocata ad fructū eiuuenescit: ac moritur. Nec ueterem placet palmitem in longū & ad quartum usq̄ pedamentū emitti: quod alii dracos

flamma globe q̄ flammata
laurino
locus sacra
Teme. Sterile
porculca
na pal opprobra m
no mō pncō pet
de porculca pal oppor
ra inter uico

uind puid hnd pua
cy. puga Mubletm
Schymbich
Aburno

ingra
geplafen
corrosifum
lafat

mpmacu
utraruz

xmaly

ma
p
7

vidico

exerant

sed

id quod

emucifit
aplesna

nes: alij iuuniculos: ut faciant quæ masculèta appellat. Cū induruit uitis: pessimū in uinea traducere. Quinto anno & ipsi palmites inorquetur: singuleq; e singulis materiæ emittuntur: ac deinde et proximis priorib; amputant. Semp custodè relinqui melius. Sed ispximus uiti esse debet: nec longior q̄ dictū est. Et si luxuria uerint: palmites inorquetur ut quattuor mäterias uel duas si unijuga erit uinea emitrat. Si per se uiti ordinabitur sine pedamento qualecūq; tñ initio admiraculū desiderabit: dū stare condiscat & recta surgere. Cætera primordia eadē. Diuidi autē putatione pollicis inæquali examine undiq; ne prægrauet fructū? parte aliqua: ob iteridē deprimēs phibeat in excelsum emicare. Huic uinea triū pedum altitudo excelsior natar: cæteris a quinto: dū nō excedat hois lōgitudinem iusta. lis queq; quæ sparguntur in terra breuis ad inistredum caueas: cūcūdane: serobibus per ambitū actis ne uagi palmites inter se pugnet occurrant: Maiorq; pars terrarū ita supimā in tellure in demia metit. Si quidē & in africa & in egypto lynaq; ac tora asia & multis locis europæ hic mos pualet. Ibi ergo iuxta terrā cōprimi debet uitis. Eodē modo & tpe nutrita radice: quo iniugata uinea: ut semp tantū pollices relinquatur fertili solo cū tribus gemis: graciliorē q̄ nis. Præstatq; multos esse q̄ longos. Quæ de natura soli proximis tanto potiora sentiuntur: q̄to propior fuerit uua terræ. Genera separari ac singulis cōseri tractibus utilissimū. Mixtura enī generū etiā in uino nō modo in musto discors. Aut si miscantur nō alia q̄ pariter maturefcentia iungi necessariū. Iuga altiora quo lætior ager & quo planior. Itē relicto nebuloso minusq; uentoso cōueniūt. Cōtra humilioia gracili: & arido æstuoso: uentisq; exposito. Iuga ad pedamētū quā arctissimo nodo uinciri oportet: uitē leui cōtineri. Quæ genera uitiū & in quali solo calosq; uentē cōferenda: cū enumerarem us naturas earū & uinorum notauius. De reliquo cultu uehemētē ambigitur. Plurimq; restat tota post singulos rores cōfodi iubēt uinea. Alii uetāt gematē: decuti enī oculos tactuq; intratiū deteni. Et ob id arcendū procul omne quidē peius: sed maxime lanatū: quoniā facillime auferat gemmas. Inimicos & pubescente uua restros. Sarsiq; esse uinea ter anno cōfodi: ab equinoctio uerno ad uigiliariū exortū: & canis exortū: & nigrescētē acino. Quidā ita determināt. Vterē semel a uindemia ante brumā cū alii ablaqueare & stercoreare iatis putēt. Iterū ab idib; aprilis: anteq̄ cōcipiat: hoc est in. vi. idus maii. Deinde priusq; florere incipiat & cū desloruerit: & uariante se uua: Peritiores affirmāt si iusto sæpius fodiatur: in tantū tenerescere acinos ut rūpatur. Quæ fodiuntur: ante seruetēs horas dici fodiēdas cōuenit. Sicuti lutū necq; arare necq; fodere. Fossione puluerē excitatū contra soles nebulasq; prodesse. Pāpinatio uerna in cōfesso est ab idibus maiis intra dies decē utiq; ante q̄ forere incipiat: & cā infra iugum debere fieri. De sequente uariant sententiæ. Cū desloruerit aliqui pāpinadū putat. Alii sub ipsa maturitate. Sed de his Catonis præcepta decernēt. Nāq; & putationum tradenda ratio est. Proximus hanc a uindemia ubi cæli tepor indulget adoniūt. Sed hoc fieri nunq̄ debet ratione naturæ ante aquilæ exortū: ut in syderū causis docerimus proximo uolumine. Immo uero fauonio: quoniā acēps culpa sit præpropere festinationis. Si faucias recēti medicina mordeat quædā hyemis ruminatio certū eis gemas earū frigore hebetari: plagasq; findi. Et cæli uitiō exuri oculos lachryma distillare. Nā gelu fragiles fieri quos nesciat. Operarū ista putatio est. In latifundis nō legitima naturæ festinatio quo maturius putantur æptis diebus: eo plus materiæ fundūt: quo serius eo fructū uberiorē. Quare macras prius cōuenit putare: ualidas nouissime. Plagam omnem obliquā fieri: ut facile decidat hymbres: & ad terram uerti q̄ leuissima cicatrice acie falce exacta plagasq; cōuelata. Recida autē semper inter duas gemas: ne fir uulnus oculis in recisa parte. Nigrā esse eā existimant: & donec ad sinceram ueniatur recidendā: quoniā e uitiosa materiæ utilis nō exeat. Simacra uitis idoneos palmites nō habeat: ad terrā recidi eam: nouosq; elici utilissimū. In pampinatione nō hos detrahere pampinos qui cū uua sint. Id enī uuas supplatas: præterq; in nouella uinea. In uitis iudicantur in laterē nati nō ab oculo. Quippe etiam uua quæ nascatur et duro nigrescente ut nisi ferro detrahi non possit. Pedamentum quidam inter duas uites utilius putat statui: & facilius ablaqueantur: ita meliusq; est uni iuge uinea: si tamen & ipsi iugo sint uires: nec statui infesta regio. In quadripartita quā proximam oneri admniculum esse debet ne tamen impedimentū sentiat ablaqueatio cubito abesse nō amplius. Ablaqueari autem priusq; putari iubēt. Cato de omni cultura uitiū ita præcipit. Quam altissimam uineam facito: alligatoq; recte dum ne nimium constringas: hocq; modo eam curato. Capita uitiū

is pui
est
comp
pallio

is pui
est
comp
pallio

is pui
est
comp
pallio

is pui
est
comp
pallio

quod de re agitur
pollicet in mēto ampt

quibusq;

De fossione uinea

Strenuare huius
Deslorere uespilio

is pui
est
comp
pallio

is pui
est
comp
pallio

Obliqui bamp.

istave
cristidec

na raluata

Dmng
gony palatu
alud huplat
de p
comde pleigeonone
aulib
rinnu dec strot

putata circūfodito. Arare incipito. Ultra citraque sulcos perpetuos ducito. Vites teneras q
primū propagato. Vterres q̄ minimū castro. Potius si opus fuerit deicito: biēnioc̄ post p
cidito. Vitē nouellā resecari tū erit tēpus: ubi ualebit. Si uinea ab uite caluata erit sulcos in
reponito: ibiq̄ uiuā radicē serito. Umbra a sulcis remoto crebroq̄ fodito. In uinea ueteri
serito ocimū. Si macra erit quod granū capit ne serito. Et circū capita addito sterco: paleas
uinaceas: aliqd̄ horūce: Vbi uinea frondere cōcepit p̄p̄inato. Vineas nouellas alligato cre
bro: ne caulis p̄stingatur. Et quē iā in p̄ticia ibit eius pampinos teneros alligato leuiter
poirrigitoq̄. Quā ubi recte steterint: ubi uua uallaria fieri cōperit: uites subligato. Vitis ī
sticio unā est per uer. altera cū uua florē ea optima est. Vineā ueterē si in aliū locū trāserit e
uoles: dūt taxā brachiū crassum primū deputato. Binas gemas ne amplius relinq̄uit. Ex ra
dicibus bene effodito. Et caue radices ne faucies. Ita uti fuerit posito in scrobe: aut in sul
co: operitoq̄ & bene occultato. Eodēq̄ modo uinea statuto: alligato: flocatoq̄ uti fuerit
crebroq̄ fodito. Ocimū quod in uinea feri iubet antiqui appellabant pabulū umbrę pati
ens quod celerrime prouciat.

g. m. 10
q. d. m. 10
q. d. m. 10
p. r. m.

tebusimicū uicū
manubū arboribus

S Equit̄ arbuti rō murū in modū dānara a sēsēfenna patre filioq̄: celebrata scrofā ue
rustissimis post Catonē pitissimisq̄: ac ne a serofa quidē nisi uni italię cōcessa: cū tā
lōgo iudicē euo Nobilia uina non nisi in arbutis gignit: & in iis quoq̄ laudatori
sumis: sicut uberiora iuis: adeo excellitē pficit. Hac rōne & arbores eligunt. Prima oim
ulmus excepta ppter nimā frōde rōnia. Deinde populus nigra eadē de causā minus densa
folio. Nō sp̄nit̄ pletiq̄ & fraxinū sicūq̄ & etiā oleā: si nō sit umbrosa ramis. Harū sal̄ cul
tusq̄ abūdē tractatur est. Ante tricesimū sextū mēsem artingi falee uent. Alterna seruat
brachia. Alternis putant̄ inis. Sexto anno maritatur. Trāspadana italia p̄ter supradicta:
cornu: populo: tilia: acere: orno: carpino: quercu arbustat agros. Venetia salice ppter uligī
nē soli. Et ulmus detrunctat a media inter ramorū scāna digerit: nulla fere: xx. pedū altiore
arbore. Tabulata earū ab octauo pede altitudinis dilatant in collibus siccisq̄ agris. Ad uō
decimo in capē stribus & humidis. Meridianū solē spectare palmites debēt. Rami a proiectū
digytorū modo subrigit̄: consili in iis tenuiū quoq̄ uirgultorū barba ne obūbrent. Interual
lū iustū arborū si arēt solū: quadrageni pedes in tēga frōtēq̄: in latera uiceni. Si nō arerit
hoc in oēs partes. Singulis densatē sepe adnūtriūt uites: dānato agricola minus ternis. Mari
tare nisi ualidas inimicū: enecāre ueloci uitū in cremēto. Serere tripodaneo scrobe necessa
rium distātes inter sese arboreq̄ singulis pedibus. Nihil ibi malcolis atq̄ p̄stinationi. Nul
la fodiēdi impēdia utpote cū arbuti rō hac peculiari dotē p̄stet: q̄ in eodē solo sen fruges
& uitibus prodest. Superq̄ quod iudicās se altitudo nō ut in uinea ad arcēdas aialū inu
rias pariete uel sēpe uel fossarū utiq̄ ipendio muniri se cogat in arbutio. Et p̄dicta est sola
uīuē radice ratio. Item propaginū: & hęc gemina ut diximus. Quālorū in ipsā tabulato ma
xime pbata: qm̄ a pecore tūissima est. Altera deflexa uite uel palmite iuxta suā arbore: aut
circa proximā calibē. Quod supra terrā est e matre radi iubet: ne fruticet. In terra p̄tiores
gēne quattuor obruūt̄ ad radicē capiēdq̄. Extra in capite binę relinq̄uūt̄. Vitis in arbu
sto quattuor pedes in lōgo cōstat: oī sulco tres lato: alioꝝ duos cū semipede. Post annū pro
pago incidit ad medullam: ut paulatim radicibus assuescat suis. Caulis a capite ad duas gē
mas reciditur. Tercio totus mergus absciditur: reponiturq̄ altius in terrā ne ex reciso frō
deat. Tolli uiua radix a uindemia primus debet. Nuper reptū dragonē serere iuxta arbore:
ita palmite appellamū emeritū: pluribusq̄ induratū annis. Hunc p̄cificū q̄ maxima am
plitudine tribus partibus lōgitudinis de rato cortice quaratinus obruat̄: unde & fasilē uocat̄.
dēpmere sulco: reliqua parte ad arborē erēcta: ocimū in uite. Si gracilis sit uitis aut terra
uītarū est. q̄ p̄xime solū decidi donec firmetur radix: sicut neq̄ roscidā seri: neq̄ se p̄trē
onis flatu. Vites aquilonē spectare debent ipsē: palmites autem earūdem ad meridiem. Non
est festinatūm ad putationē nouelle: sed primo in circulos materies colligēda: nec nisi uali
dē putatio admoūenda. Seriora fere anno ad fructū arbutū q̄ uitis iugara. Sunt qui omni
no putari priusq̄ arborum lōgitudinē: quauerit. Prima falce sex pedes a terra
reciditur flagello infra relicto & nasci coacto in aquationem materies. Tres ei gēnā non
amplius deputato super sint. Exq̄ iis emissi palmites proximo anno inuis inferantur scan
nis: ac per singulos annos ad superiora scandant: relicto semper duramento in singulis ta
bulatis. & emissario uno qui subeat usq̄ quo placuerit. De cetero putatione omni flagel

P. r. m. 10
g. m. 10
g. m. 10

borē & apte ad arbu
rbustacē
lago leth
ramna
abulata
reaga frontēq̄
mōmū iocū

cal dēns
parborū

tira
aog p̄stinoū
egū dō dō dō me q̄
huorē sō dō p̄stacē

S. r. m. 10
S. r. m. 10
S. r. m. 10

g. m. 10
g. m. 10
g. m. 10

uines caplio
caudē palmū
uīuē rōtē dō
uīuē q̄ p̄stacē
uīuē q̄ p̄stacē
uīuē q̄ p̄stacē

g. m. 10
g. m. 10
g. m. 10

g. m. 10
g. m. 10
g. m. 10

la quæ proxime tulerint recidat. Noua circūcisit undiq; capreolis aspergantur in tabula-
tis. Vernacula putatio deiecit per ramos uitium crinibus circumuectis arborem: crinesq;
ipfos uuis. Gallica in traduces porrigitur. Aemilia uite in radices atuniarum ambitur fron-
dem earum fugiens. Est quorundam imperitia sub ramo uitem uinculo suspendendi suffo-
cantium iniuria: quando contineri debet uimine non arctari. Quinimo etiam quibus sali-
ces super sunt molliore hoc uinculo facere malunt: harbaq; qua siculi uocant ampelodē-
men. Græcia uero uniuersa iunco cypero ulua. Liberam quoq; uinculo per aliquot dies ui-
gari: & in condita spargi: atq; in terra quæ per totum annum spectauerit recubere. Nāq; ut
ueterina a iugo & canes a cursu uolutatio iuuat: ita tum & uitium porrigi libos. Arbor quoq;
ipsa gaudet assiduo leuata onere similis respirari. Nihil est in opere naturæ: quod nō ex
emplo dierū noctūq; aliquas uices ferarū uelit: ob id protinus a uindemia putari: & lassas
etiānū fructū edito improbat: ut putatæ rursus alligentur alio loco. Nāq; orbita uinculi
sentitur uexatione nō dubia. Traducis gallicæ cultura binis utriusq; lateribus: si pars qui
drageno distet spatio: quaternis: Viceno inter se obuii miscentur alligaturq; uno concilia-
ti uirgultorū comitatu obiter ligati qua deficiant. Aut si breuitas nō patiarū ipsorū: ad
ligato protendūtur in uiduam arbore iunco. Traducē bimium præcidere solbant. Onera
tis enim uerustate melius donare tepus ut transfilē faciant: si largitur crassitudo. Alias uti
le toros futuri draconis pasci. Vnū etiānū genus est mediū inter hæc & propaginem. Totas
supplantādū terra uites: cuneisq; fideatū & in sulcos plures simul ex una propagadi gra-
cillitate singularū firmata cuculigatis hastilibus: nec recisis qui a lateribus excurrunt pati-
pinis. Nouariensis agricola traducū turba nō cōtentus: nec copia ramorū inpositis etiānū
patibulis palmisq; circūuoluit. Itaq; præter soli uitia cultura quoq; torua fiunt uina. Alia
culpa iuxta urbē uaracinis: quæ alternis putantur annis: nō quia id uitū conducat: sed quia
uilitate reditū impedia excuperēt. Mediū temperatū in carfulano sequitur: cariosafq; tā-
tum uitis partes incipientes marcescere deputādo: cæteris ad uuā relictis detracto onere su-
peruacuo pro nutrimento omni est raritas uulneris. Sed nisi pingui solo talis cultura dege-
nerat in labrusca. Arbuta arari q̄ altissimē desiderat: & si tantum frumenti ratio nō exigat.
Pampinari ea nō est mors: & hoc cōpendiū opere. Deputantur cum uite pariter interlōcata
densitate ramorum: qui sint superuacui: & absumat alimenta. Plagas ad septētrionem aut
ad meridiem spectare uetimus. Melius si neq; in occasus solis. Diu enī dolent talia quoq;
ulcera & difficile sanecti algēdo minus est uandoue. Nō eadē in uite quæ in arbutis liber-
tas: quoniam certa latera & facilius abscondere q̄ detorquere quo uelis. Plagas in arborum
confura supinare uelut calices faciendi ne consistat humor. Viri adminicula addenda quæ
scandat apprehensa si maiores sint.

De seruandis uuis & morbis arborum.

[Ca. XXIII.]

Uitium generosarū pergulas quinquatribus putandas: & quartū seruare uuas libeat
decrecente luna tradat. Quæ uero interlunio sint putatæ nullis aialium obnoxias
esse. Alia rōne plena luna noctu tōdendas: cū sit ea in leone scorpione sagittario: tau-
ro: atq; in totū serendas plena aut crescente utiq; censent. Sufficiunt in italia cultores de-
mi in centena iugera uincarū. At abunde de saru cultorū arborū tractato quoniā de palmis
ac cytis peregrinis arboribus affatum diximus: nequid desit: indicāda reliqua natura sit ma-
gno opere pertinens ad omnia ea. Infestantur nāq; & arbores morbis. Quid enim gentiū cas-
set iis malis? Et siluestriū quidam perniciosos negant esse: uexariq; tantū grandine in ger-
minatione aut flore: Aduri quoq; feruore aut flatu fragiliore præpostero die q̄ suo. Frigo-
ra etiānū obsunt ut diximus. Quid ergo rōne & uites algore intereūt? Hoc quid est quo
deprehendat soli uitium: quoniā nō euenit nisi in frigido: itaq; per hyemes cæli rigore proba-
mus. Nō enim solum infirmissimæ arbores gelu periclitantur: sed maxime: uexatissq; ita pri-
ma cacumina inarescunt quoniā præstrictus gelu nō potuit eo puenire humor. Arborū q;
dam cōes morbi: quidā priuati generū. Cōis uermiculatio est. Sideratio & dolor membrorū
unde partiū adhibita societate: nominū quoq; cū hominū miseris trūcā dicimus certe cor-
pora & oculos germinum exustos: ac multa simili sorte. Itaq; laborant & fame & cruditate:
quæ sūt humoris quātitate. Aliq; uero & obsecitate: ut oīa quæ ferūt resinā nimia pinguedi-
ne in redā mutatur: & cū radices quoq; pinguescere cōperere irerent. Ut aialia nimio adipe
sūt & pestilētia per genera: sicut inter homines: nūc seruitia: nūc plebes urbana uel rustica.

exlucio
polic
affonare

estima
uicula que
uolunt

uicula p
uicula p

uicula p
uicula p

uicula p
uicula p

uicula p
uicula p

uicula p
uicula p

uicula p
uicula p

castroli
uicula p
uicula p

Mund pg oria vi

uicula p
uicula p

uicula p
uicula p

uicula p
uicula p

uicula p
uicula p

uicula p
uicula p

uicula p
uicula p

uicula p
uicula p

uicula p
uicula p

uicula p
uicula p

uicula p
uicula p

Vermiculantur magis minus ue quæda: oēs tñ fer. Idq; aures cani corticis sono experiunt. lam quidē & in hoc luxuria esse cœpit: prægrandesq; roborū delicatiores uqin cibo. Cossos uocat. Atq; etiã farina saginati. hi quoq; aliciles fiunt. Maxime autē arborū hæc sentiunt pyri: mali fisci. Minusq; quæ amare, sunt & odorata. Eorū qui in ficis exiliunt alii uascuntur ex illis: illos parit qui uocatur cerastes. Omnes tamē in cerastē figurat: sonūq; edunt puilli stridoris. Et forbus arbor infestatur uermiculis ruffis pilosis: atq; ita emorit. Mespila quoq; in senecta obnoxia ei morbo est. Sideratio tora e celo constat. Qua ppter & grãdo in his causis intelligi debet: & carbunculo: quod pruinãr iniuria euenit. Hæc enim uerno tempore inuitatis & erupere audēctibus faris mollibus infidens adunt acrefctēs germinū oculolos: quod in flore carbunculū uocant. Pruinæ perniciosa natura: quoniã lapsa perfidit: gelatq; ac natura quidē ulla depellitur: quia nō sit nisi in moto aere & sereno. Propriū tamen siderationis est sub ortu canis siccitatu uapor: cum instræ ac nouellæ arbores moriuntur: præcipue ficus & uites. Olea præter uermiculationem quam æque ac ficus sentit. Clauum cuiã patitur siue fungum placet dici uel patellã. Hæc est solis exustio. Nocere tradit Cato & rubrum mustum. Nocet plerūq; uitibus atq; oleis omnia & fertilitas. Scabies cõmunis omni uis est. Imperigo & quæ adnasci solent coelestis peculiararia fisorū uita. Nec ubiq; Sũ enim quædam ægritudines & locorum. Verũ ut homini neruorũ cruciatu: sic & arbori: ac duobus æque modis. Aut enim in pedes hoc est radices erupit uis morbi: aut in articulos: hoc est cacuminiã digyros: qui longissime a primo corpore exeunt. Inarescunt ergo & sunt apud græcos sua nomina utiq; uitio. Vndiq; primo dolor: mox & macies earum partium fragilis: postremo tabes morbusq; nō intrate lucco: aut nō perueniēte: maximeq; id fici sentiunt. Caprificus oibus immunis est: quæ adhuc diximus. Scabies gignitur roribus lentis post uer gillas. Nam si rariorēs fuerē: perfundit arbore: nō scalpūt scabies. Ceterũ si cadūt siue hymbres nimii fuerē. Alio modo ficus laborat radicibus madidis. Uitibus præter uermiculatorem & siderationē morbus peculiaris articulatō tribus de causis. Vna ui tēpstatũ germinibus alatione. Altera ut notauit Theophrastus in supinũ excisis. Tertia culturæ imperitia læsis. Omnes enĩ earũ iniuriæ in articulis sentiuntur. Siderationis genus est in his de flore: scitentibus rotatio. Aut cũ acini priusq; crescant decoquuntur in callũ. Aegrotant & cũ asserelēis uredine attonfari oculis. Ex calore hoc euenit intempēstiuo: quoniã oĩa modo cõstant: certo tēpēramēto fiunt. Et celua uinitorũ cõsistenti uini: cum præstringuntur ut didũ est. Aut circũfossor iniunioso actu uerberauit. Vel etiam subarator ipudens luxauit radices: corpusq; desquamauit. Est & quædam cõtusio falcis hebetioris. Quibus oibus causis difficilius tolleræ frigora aut æstus: quoniã in ulcus penetrat ois a foris iniuria. Infirmissima uero malus maxime quæ uulcis est. Quibusdã debilitas sterilitatem nō necē afferre: ut si quis pino cacumē auferat uel palmæ. Senescunt enĩ nec moriuntur. Aegrotat aliquando & poma ipsa per se sine arbore: si necessariis teporibus hymbres aut tepores uel afflatus defuere. aut cõtrario, abudauere. Decidit enim aut deteriora fiunt. Pessimũ est inter omnia cũ deflorescētē uitē & olea percurit hymbes: quoniã simul defluit fructus. Sũt eadē causa nascentes & erucæ dirũ animal: eroduntq; frõdē: aliæ florē. Oliuarũ quoq; ut in mileto: ac de pasta arbore turpi facie relinquunt. Nasci hoc malũ tepore humido & loto. Fir aliud ex eodem si sol acrior insecutus inusserit ipsum uitũ: ideõq; mura uit. Est etiã peculiare oliuis & uitibus: quod araneũ uocant: cũ ueluti tele inuoluunt fructũ & absumunt. Adurũt & flatus quidã eas maxime: sed & alios fructus. Nã uermiculationē & poma ipsa per se quibusdã annis sentiunt: mala: pyra: mespila: punica. In oliua ancipiti euenit quãdo subeũt nati fructũ adimunt. Augent si in iplo nucleo fuerē erodentes eum. Gigni illos prohibet pluuiæ quæ fiunt post auturũ. Eadem si austrinæ fuerē: generant. In drupis quoq; quæ maturescentes tunc sunt præcipue caduæ. Id rignis magis euenit: etiã si nō ceciderit fastidiendis. Sunt & culicũ genera aliquibus molesta: ut glandibus fico qui nidetur ex humore nasci tunc dulci subdito corticibus. Et ægrotatio quidem fere in his est. Quædam temporum cause aut locorum non propria dicuntur morbi: quoniam protinus necant: sicut tabes cum inualerit arborem: aut uredo. Vel flatus alicuius regionis proprius: ut est in apulia aratulus: in eubo ea olympias. Hic enim si flauerit circa brumam: exurit frigore arefaciens: ut nullis folibus postea recreari possint. Hoc genere cõuales & apposita fluminibus laborant: præcipueq; uitis: olea: ficus. Quod cũ eueniret deregitur statim in germinatiõne. In oliuis tardius. Sed

lules hantuoegel

alios

ad hunc ut apparet
arborum et arbutum
uermiculis

me autem

lucus vobis in parte
arborum et arbutum
uermiculis

tabes Svinguabit

Aringilano
Nob aringilano

aliosim
Ducim

no maly poyorio
uere di pter
pior uemantman
eniz Verucenten
quama eure
quamare Sthelen

leop mutauerit
a neu Epimemebon

Arant
pnyoic
a dnyo
rupa olina uerba

ermano dy pluel

olios
pnyoic
a dnyo

De Syre
one A
bore p
a dnyo

me autem

pidigen

Chrydya

lit

id pnyoic

lpez

Arant
Alingio
Emhent

olueto

olios art

meny bar

in oibus signū est reuiuiscēdi si folia amiserit: alioquin quas partes præualuisse: moti uentur. **N**ōnunq̃ inarescūt folia cadēq̃ reuiuiscūt. Aliæ in septentrionalibus ut in pōto phrygia frigore aut gelu laborāt: si post brumā cōtinuauerit. xl. diebus. Ibi autē & in reliquis partibus si proximus editis fructibus gelatio magna confectura est: etiā paucis diebus necat. Quæ in iuria hominū cōstant secūdas habēt causas. Pix: oleū: adeps inimica præcipue nouelis. Cortice in orbe detracto necantur excepto subere: quod sic etiā iuuatur: crassescens enim præstringit & strāgulat. Nec andrachne offendit: si nō simul incidatur & corpus. Alioquin & ceruus & tilia & utris corticē mittūt: sed nō utalē: nec proximū corpori: uerū eū qui subna scente alio expellitur. Quarūdā natura rimosa cortex: ut platanis. Tilia renascitur paulo minus q̃ totus. Ergo iis quarū cicatrice trahit medētur luro si mox: & aliquādo profunt: si nō uehementior frigorū uel calorū uis secuta est. Quæ dā trādus ira moriūtur: ut robora & quercus. Refert & tēpus anni. Abieti enī & pino si quis detraxerit sole taurū uel gemios trāteūte cum germinat statim moriūtur. Eam dē iniunā hyeme passæ diuicias tolerāt. Similiter ilex & robur & quercus. Quod si angustia dē corticatio fuerit: nil nocet supradditis. In firmiores quidē & in solo gracili uel ab una tantū parte detractus interimit. Similem & de cacuminatio rationē habet cupressi: picæ: cedri. Ex enī detractio eacumie aut ignibus aduocato intereunt. Simile & de pascio animalīū. Oleam quidē etiā si lambat capra serilescere auctor est Varo ut diximus. Quædam hac iniuria moriūtur. Aliqua deteriora fiūt: ut amigdala. Ex dulcibus enī trāffigurat in amaras. Aliqua uero etiā utiliora. ut apud chos pyrus quā phœcida appellat. Nam detractario diximus quibus prodesse intercutunt plerūq̃ excelsa stirpe: exceptis uite malo: fico punica: Quædam uel ab ulcere. Ficus hanc iniuriam spernit: & omnia quæ resina gignunt. Radicibus amputatis mori minime mirū est. Plerūq̃ tamē non omnibus: sed maximis: aut quæ sunt inter illas uitales abieccissis moriuntur: Necat iniuicem inter sese umbra. Vel densitate atq̃ alimentī rapina. Necat hædera uinciens. Nec uiscū prodest & cyrus: nec aureo quod alimōs greci uocant. Quorum dā natura nō negat qui dem: sed lædit odore aut succi mixtura: ut raphanus & laurus uirgem. Olstrix enim intelligitur: & tangi eam odore mirū in modum. Ideoq̃ cū iuxta sit auctri & recedere: saporemq̃ inimicum fugere. Hinc sumpsit Androcides medicinā cōtra ebrietates raphanum mandū picipiens. Odit & caulem & omne olus. Odit & corilū nisi procul absint trifidis atq̃ ægra. Niterum quidem & alumen marina aqua calida & fabæ puramina uel erui ultima uenena sunt inter uitæ arborum. De prodigiis ex mutatione: & de remediis ex arboribus: & quæ irrigatione proficiant: & qualiter rigandum & mirabilia de riguis.

Ca. XXV. St & prodigiis locus. Inuenimus enim sub foliis nata uitem: ficum: & malum puni cum stirpe fructum tulisse: non palmite aut ramis: uitē tuas sine foliis: oleas quoq̃ amisse folia bacis harentibus. Sunt & miracula fortuita. Nam & oliua in totū am busta reuixit. Et in boetia de rosā a locustis ficus iterum germinauere. Mutātur arbores & colore. Fiuntq̃ ex nigris candidæ: non semper prodigiola: & maxime quæ ex semine nascūtur: ut populus alba in nigram transit. Quidam & forbū si in calidiora loca uenerit sterile scere putant. Pro digio autē fiunt ex dulcibus acerba pomara: aut dulcia ex acerbis. E capris co fici & cōtra. Graui ostēto cum in deteriora mutatur: ex olea in oleastrum. Ex cædida uua & fico in nigras: ut laodicæ. Xerxis aduentu platanus in oleā mutata. Qualibus ostēdit Aris stadii apud grecos uolumē scater: ne in infinitū habeamus. Apud nos uero. C. Epidiū cōmē tarii in quibus arbores locuta reperiat. Subsedit in cūiano arbor graui ostēto paulo ante Pompeii magni bella ciuilia paucis ramis eminentibus. In uetum tybillinis libris internicionem hominū fore: tantūq̃ eā maiorem quanto propius ab urbe postea facta esset. Sunt prodigia & cū alienis locis nascuntur ut in capitibus statuarū uel aris & cum in arboribus ipsis alienæ. Ficus in lauro nata est cicizi ante obfidionē. Simili modo trallib' palma in basi Cæsaris dīcatōris: circa bella ciuilia eius. Nec nō & romæ in capitolio in capitalis bello per sei enata palma uictoriam triūphosq̃ portendit: ac tempestatibus prostrata: eodē loco ficus enata est. M. Messala. C. Cassi censorū lustro. A quo tēpore pudicitia subuersam Pifo gra uis auctor prodidit. Super omnia quæ unq̃ audita sunt etiam prodigium nostro auro. Ne ronis principis ruina factum in agro maruicino Vedii Marcelli et primis questus ordinis oliueto uniuerso uia publicā trāgresso: aruisq̃ inde ecōtrario locū oliuētis profectis.

*Adactima al
procellena uetus*

De rarissimo abbo

*De pyris abboezon
et pissa*

olstrix pu

*Cann theophrasti
uult fugit immita
tuum*

*et pite in capris
Aristan dicit
popul seu albiperae pite
omni plote
Subsidere Vesintet
nivades*

*in nigras bases obpiter
... que
liberantur ex... in pome
in capite hanc*

et in p... hanc pl

ex hanc

*phang g
lietates*

in digio

aut

*in bello p...
alco
et philippa
exit*

M vine expositus arborum morbis consentaneū est dicere & remedia. Ex iis quædā sunt cōmunia omnium: quædā propria quarundā. Cōmunia ablaqueatio: accumulatio affari radices aut cooperiri riguis dato potu uel ablato sumi succo refectis putatione leuatis onere. Item succo emisso quibusdā ueluti detractio sanguinis circūaliqui corticis: uitiū uny extenuatio: & domitura palmitem. Gēmasq̄ li frigus retorridas hirsutalq̄ fecerit: repumicatio & quædam doliitura. Arborū iis aliæ magis aliæ minus gaudent: ueluti cupressus: & aquā aspernatur & fimium & circūfossuram amputationemq̄: & oīa remedia odit. Quin etiam necatur. Riguis & uitēs & punice præcipue aluntur. Ficus ipsa arbor riguis alitur. Pomū uero eius inarescit. Amigdalæ si coalitur fossione florem amittunt. Nec infatis circūfodere oportet priusq̄ ualidæ ferre cōperint poma. Plurimæq̄ autē amputari sibi uolunt onerosa ac superuacua: sicut nos unguem & capillū. Reciduntur ueteres totæ. Ac rursum a stolone aliquo resurgūt: sed nō omnes: nec nisi quarū naturā pari diximus. Rigua & stuius uaporibus utilia: hyme inimica: autūno uaria. Et hoc est ex natura soli. Quippe cum uindemiator hispaniarum stagnante solo uuas dēmetat. Carterū maiore in parte orbis etiā pluuiā aut omni aqua feri & arari nō conuenit. Circa canis ortus rigua maxime profunt: ac ne tunc quidem nimia: quoniam inebrietas radicibus nocent. Et ætas modū temperat. Nouellæ enim minus sicuti. Desiderat autē maxime rigari quæ affluēt. Cōtra ficis locis genti nō expetunt humorē nisi necēssariū. Asperiora uina rigari utiq̄ cupiunt. In fulmonensi italiæ agro pago fabiano ubi & arua rigantur: mirū q̄ herbæ aqua illa necantur: fruges aliturq̄: & riguis pro farculo est. In eodem agro brunnatō magis si niues scateat geleue: ne frigus uites adurat circūfundunt riguis: quod ibi tepidat & uocant: memorabili natura in amne solo. Sed eadem in æstate uix tollerant rigoris.

Ita uento possit afflare
 poluita
 uentatū doliuita p̄m̄re
 p̄m̄icatio adoluitū
 en mit eniz p̄m̄f

Ita uento possit afflare
 poluita
 uentatū doliuita p̄m̄re
 p̄m̄icatio adoluitū
 en mit eniz p̄m̄f

Demator uendemiator

Teru uini Sarueroem

Ado p̄m̄re Emban

Castro
 p̄m̄icatio p̄m̄re
 p̄m̄re d̄ q̄ q̄ uelutū
 uelutū in p̄m̄ d̄ p̄m̄re
 uelutū p̄m̄re p̄m̄re
 uelutū p̄m̄re p̄m̄re

uero p̄m̄re p̄m̄re
 p̄m̄re p̄m̄re

Alia d̄ Contine

ingreue
 non geny mey

orizy ledoreo

De caprificatione & stercoreatione. Ca. XXVII.

Caprificatione ac rubiginū remedia demonstrabimus uolumine proximo. Interim est & caprificatione quædā in remedijs. Cū macie corticis ex ægritudine astringente sepius sto plus uitalia arborū comprimēt: exactā salnis aciem utraq̄ manu imprimentes p̄p̄tuis incisuris dēducūt: ac ueluti cutē laxant. Salutare autē fuisse argumētō sunt dilatata cātrices & internato corpore expletæ. Magnæ ex parte similis hominū medicina & arborum est: quando earū quorū terebrantur ossa. Amygdalæ ex amaris dulces fiunt si circūfosso stipite & ab ima parte circūforato desuens picuita altergatur. Et ulmis detrahūt succus inuicilis supra terrā fortis usq̄ ad medullam in senectute: aut cū alimento nimio abundante sentiūtur. Idem & ficorū turgido cortice incisuris in obliquū leuibus emittitur. Ita fit ne decidunt fructus. Pomiferis quæ germinat nec ferunt fructū fissa radice inditur lapis: fertilesq̄ fiunt. Hoc idē & amygdalis & robore cuneo adactō. In pyrils forbisq̄ eadē ac cinere & terra cooperto etiā radices circūcidisse prodest. Vitiū luxuriantū ficorūq̄ & circuncis cinere addidisse. Fici ferocinæ fiunt: si primæ grossi cū fabæ magnitudinē excessere detrāhantur. Subnascuntur enim quæ ferius maturescunt. Eadem cū frondere incipiūt: si cacumina rami cuiusq̄ detrahātur: firmiores fertilioreq̄ fiūt. Nā caprificatione maturata in ea culices nasci & grossis manifestū est: quoniā cū uolauere nō inueniūtur intus grana quæ in eos uersa apparet. Exeundi tāta est uiditas: ut pleriq̄ aut pede relicto aut p̄na pariter erū pant. Est & aliud genus culicū: quos uocant centrinās fucis apū similes ignaua nialiciaq̄ cū perniæ uerorū & utilij. Interimūt enī illos atq̄ ipsi moriūtur. Vexāt & tineæ semina ficorū. Contra quas remediū in eadē serobe defodere italicæ leniscū inuersa parte quæ fuerit a cacumine. Vberriimas autē ficus lubrica amurca diluta & cū simo infusa radicibus frondere incipientiū facit. Caprificorū laudantur maxime nigra: & in petrosif: quoniā frumētia plurima habeat caprificatio ipsa potest hymbre. In primis autē cauidū ne ex remedijs uicia fiant. Quod euenit nimia aut intēpestiua medicina Interlocutio arborū prodest: sed omniū annorum trucidatio inuicilissima. Vitis tantū tonsurā annuā querit: alterna Myrtus: punice oleæ quia celeriter fruticescunt. Cartere rarijs rondētur. Nulla autūno. Ac ne iaduntur quidem nisi uerē putatione. Plage ad uitalia sunt omnia quæcūq̄ non superuacua. Similis stercoreatio. Gaudēt ea. Sed cauidū est ne in feruore solis admoñeatur: ne imaturus: ne ualidius q̄ opus sit. Viri uineas fullum uisū quinq̄ uenio interposito: præterq̄ si riguis diluatur. Et e cōstriorum foribus nisi admixta aqua. Item largius. Iustum existimant in dēnos pedes quadratos: tres modios. Id quidem soli natura decernit. Columbino ac fuillo: plagis

pine p

Ita uento possit afflare
 poluita
 uentatū doliuita p̄m̄re
 p̄m̄icatio adoluitū
 en mit eniz p̄m̄f

Stierco

quoq; arborū medētur. Si mala punica acida nascātur: ablaqueatis radicibus simū suillū adhibent: eo āno uinoletā proxio dulcīa futura. Alii urina hominis aqua mixta rigādā cēset quater anno: singulis anphoris aut cacumina spargi uino lāsere diluto. Si findātur ī arbore pediculū intorqueri. Ficis utiq; amurcā adfundi. Ceteris arboribus agrī, fecē uini: ac lupi nū circa radices earū feri. Aqua quoq; lupini decocti circumfusa pomis prodest. Fici cū uulca malibus tonuerit cadēt. Remediū est: ut ante stipula hordeacea arēā frīgātur. Cerasos pracoces facit cogitū maturecere calx admoda radicibus. Et hęc ante omnia poma interueilli melius est ut quę relicta sunt grandescant.

De diuersis medicamentis arborū cōtra uenenata animalia: & contra formicas & contra noxia animalia.

Ca. XVIII.

Quadā poena emēdantur aut mortū excitantur ut palmæ & lentisci. salis enī aq; aliu tur. Salis uim & cinis sed leniore habet. Ideo ficis alpergūtur rutacq; ne fiant uermi nosse: ne ue radices putrescant. Qui & uitū radicibus aquā fālsā iubēt affūdī si sint lachrymosā. Si uero fructus earū decidant: cinerē aceto aspergi ipsā illini: aut sandaracā si putrescat uua. Si uero fertiles nō sunt: aceto acri subactō cinere rigari atq; oblini. Quod si fructū nō maturent prius inarescent pręcisarū ad radices plagā fibracq; aceto acri & urina uetusta madefacere: atq; eo luto obruere: sępe fodere. Olearū si parū promiserit fructus nudatas radices hyberno frigori opponunt: earq; castigatione proficiūt. Omīa hęc ānuā cę lī rōe constant. Et aliquando serius poscuntur aliquādo celerius. Necnō ignis aliqūd prodest: ut harūdinū. Ambusta nāq; densior mitiorq; furgit. Cato & medicamēta quādā cōponit: mēsurā quoq; distinctiōe ad maiorū arborū radices amphorā: ad minorū urnam amurcę & aquę portionē æquā: ablaqueatis prius radicibus paulatim affundi iubens. In olea hoc amplius stramētis antea circumpositis. Item fico. Fuius præcipue ueterē terrā adaggerari radicibus. Ita futurū ut nō decidant grossi: maiorq; fecunditas nec scabā proueniat. Simili modo ne conuoluolus fiat in uinea: murex congios duos decoctos ī crassitudine mellis: rursusq; cū bituminis tertia parte & ī sulphuris quarta sub diuo usq; quo ex ardet: car sub recto. Hoc uires circa capitā sub brachiis ungi. Ita nō fore cōuoluolū. Quidā contēti sunt fumo huius mixture sufficere uenas secūdo statu continuo triduo. Pleriq; nō minus auxilii & alimenē arbitrant in urina q; Cato in amurcā addita modo aquę pari portio: quoniā per se noceat. Alii uoluto esse appellant animal prærodens pubescentes uuas. Quod ne accidat: falcēs cū sint exarctæ fibrina pelle detergūt. Atq; ita putāt. Aut sanguie urfino lī mīri uolunt post puratiōē eadē. Sūt arborū pestes & formicę. Has abigunt rubrica ac pice liquida perunctis caudicibus. Necnō & pisces suspēso iuxta in unum locum congregant. Aut lupino trito cum oleo radices linunt. Multi & talpas amicta necant. Contraq; erucas & mala putrescant: lacertæ uiridis pelle tangi cacumina iubent. Priuati autē ptra erucas ambiri arbores singulas a muliere incitaci mensis nudis pedibus recincta. Item ne quod animal pastu malefico decerpat frondē simo boum diluto aspergi folia: quotiens hymbēr interueniat: quoniā ita abluatur uirus medicaminis mira quādā excitatē soler tīa humana. Quipe cum auerti carmine grandines credant pleriq; cuius uerba inferere nō equidē serio ausum quāq; a Catone prodita. Contra luxata mēbra in unguēda har undinū fissurā. Idem arbores religiosas lucosq; succidi permisit sacrificio prius factō. cuius rei rationem notionēq; eodem uolumine tradit.

CAII PLINII SECUNDI NATURALIS HISTORIE LIBER.

PROHEMIVM.

Quod antiquis maximū studiū agriculturę fuit: & hortorū singulari diligētia. Ca. I.

REQVI TVR Natura frugum hortorūq; ac florū. Quæq; alia præter arbores aut frutices benigna tellure proueniunt: uel per se tantum hęc imensa contemplatione siquis æstimet uarietatem: numerum: flores: odoresq; colores: & succos ac uires earū: quas salutis aut uoluptatis hominū gratia agnoscit. Quā in parte primū omnium patriocinari terrę: & ad esse eundorū parenti iuuat. Quāq; inter initia operis defenxę. Quoniā tamē ipsa materiam in tus accedit ad repurationē eiusedē parientis & nōxiā. Nostris cā crimibus

Mala acida
Soveroppel
liquore pinguis & quo
Sylphanna
quædam uulca
Ang-tytoide
Indualla & uulca
Interuellerq; poma
Eni Boyle aplatci
Ca. XVIII
st pulpo
plac pūq; hōt uero
omni pta hēdo
aliquibz
Indualla Tarabē
Controliuolū simo
uoluto pō agnoscit
uoluto pō uires q;
hōt q; uolūto q; brach
formicę abigunt
Cōt Erucas
Cōt Amalū morfi
herbaris
uulca

ria honore adorea appellabat. Equide etia uerba prisca significationis admiror. Ita enim est con-
 tinentariis pontifici. Augusto coronario augedo dies constituantur: priusq; frumenta uagi-
 nis exant: & ante q; in uaginis perueniat. Ergo iis morib; no modo sufficebat fruges nul-
 la prouiciaru palcente italia: ueru etia annonae utilitas incredibilis erat. Manius Martius adi-
 dis plebis primum frumentu populo i modios assibus donauit. Minucius Augurius q; Sp. Me-
 liu coarguerat farri preciu i trimis mundinis ad assem rededit: undecimus plebei tribunus
 qua de ca statua ei extra portu trigemina a populo stipe collata statuta est. Trebrius i adili-
 tate assibus populo frumentu prestitit. Qua ob cam & eisratua i capitolio & palatio dicatue-
 runt. Ipse supremo die populi humeris portatus i rogu est. Veru quo anno mater deu adue-
 nta roma est: maior ea xetate facta esse q; antecederibus annis dece facta esse tradit. M. Va-
 ro auator e cu. L. Metellus i triumpho plurimos duxit elephatos assibus singulis farri smo-
 dios fuisse. Itē uini cogios ficic; sicca pondo. xxx. olei podo. x. carnis. podo. xii. Nec e latifu-
 dis singuloru contingebat arcetu uicinas. Quippe etia lege Stolonis Licini cluso modo
 quingetoru iugeru & ipso sua lege damnato cu substituta filii plona amplius possideret lu-
 xuriatis reipublica fuit ista mesura. Manii qdē Curii post triuphos inentiaq; terraru adie-
 ctu iperio nota corio e: perniciosu itelligi ciue cui septē iugera no essent satis. Hac autem
 mesura plebi post exactos reges assignata e. Quae na ergo tanta uertatis causa erat. Ipsoru
 tu manibus iperatoru colebantur agri (ut fas e. credere) gaudete terra uomere laureato: &
 triumphali aratore. Siue ille eadē cura semina tractabat qua bella: eadeq; diligentia arua dis-
 ponebat. ut qua castra: siue honestis manibus omnia laetius proueniunt: quonia & curiosos fi-
 unt. Serentē in uenerat dati honores Serranū: unde cognomē. Aranti quattuor sua iuge-
 ra i uaticano qua p rata quinta appellatur. Cincinnatio uiator attulit dictatura: & quide
 ut tradit Norbanus) nudo plenoq; pulueris etianum ore. Cui uiator uela corpus inquit:
 ut proferat lenatus populiq; romani madata. Tales tu etia uiatores erant. quibus iplo no-
 me iditu e: subinde ex agris lenatu ducesq; accersendibus. At nūc eadē illi uincti pedes: da-
 nata manus inscripti uultus exērent. No tamē surda tellure: q; parens appellatur. coliq; di-
 citur & ipsa honore hinc assumpto: ut nunc immutata ea: & indignē ferente creditur id fie-
 ri. Sed nos miramur egra stuloru no eadē emolumenta esse qua fuerūt iperatoru. Igitur de
 cultura agri. praecipere principale fuit & apud exteros. Siquidē & reges fecere Hiero. Phi-
 lometer. Atralus: Archelaus: & duces Xenophon: & penus etia Mago. Cui quide tantum
 honorē fenatus noster attribuit carthage captā; cū regulis africāe bibliothecae doāret uni-
 us eius duodetriginta uolumina censeret in latinā linguā trāferenda cū. M. Cato praep-
 ta condidisset: peritissiq; linguā punice dandū negociū in quo praecessit omis uir tu clarissi-
 ma familia. D. Syllanus sapientē cōpositissimā quos sequemur prēximis in hoc uolu-
 mine no igratē nosando. M. Varronē q. lxxi. uitā annū agēs de ea re pdēdū putauit.

Ratio de agricultura.

Ca.

III.

Pud romanos multo serior uitiū cultura esse coepit. Primuq; ut necesse erat arua
 tantū colere. Quoru nobis ratio nūc tractabitur no uulgarī modo uerū ut adhuc
 fecimus & uetutis: & postea inuentis omni cura perquiritis: causaq; rerū & ratioe
 simul eruta. Dicemus & sydera: syderuq; ipsoru terrestria signa dabimus indubitata. Qua
 do quide qui adhuc ea diligētius tractauerē: qbusuis orationibus potius q; agricolis scripsit
 fe possunt uideri. Ac primū omniū oraculis maiore ex parte agemus: q; no i alio uitaē gene-
 re plura certiora ue sūt. Cur. n. no uideant oracula a certissimo die: maxieq; ueridico usu
 profecta. Principium autē a Carone summemus.

Laus agricolarum: & qua obseruanda in agro parando.

Ca.

V.

Optissimi uiri & milites strenuissimi agr̄ agricolis gignuntur: minimeq; male cogi-
 tantes. Pradium ne cupidē emas. In re rustica operi ne parcas. In agro emendo mi-
 nime. Quod male emptum est semper pœnitet. Agrum paratos ante omnia iue-
 reri oportet aquarū uim: aut uicinum. Singula; magnas interpretationes habent: nec du-
 bias. Cato in conterminis hoc amplius estinari iubet quo pacto iuant. In bono est inquit
 religio bene utenti. Atrilius Regulus ille punico bello bis consul aiebat: neq; fecundis
 his locis insalubrem agrum parandū: neq; effeetis saluberrimū. Salubritas loci no se-
 per incolarum colore degetur: quoniam assueti in pestilentibus durat. Præterea sūt quæ
 dam partibus anni salubria. Nihil autē salutare est nisi quod toto anno salubre. Malus est

in agro est... agricola... mltas...

ager cu quo dominus iudatur. Cato inter prima peccari iubet: no solum sua uirtute ualeat...

Mox hic probatur: ut neq fundus uilla quaeratur: neq uilla fundu. No ut fecerint...

Quaeritur si in agro sit... Cato inter prima peccari iubet: no solum sua uirtute ualeat...

Vertical marginal notes on the left side, including 'in agro sit', 'magnitudo', 'fructus', etc.

Vertical marginal notes on the right side, including 'in agro sit', 'magnitudo', 'fructus', etc.

Bottom marginal notes and corrections, including 'in agro sit' and other annotations.

ducūt:modiūq; pleris ex tribus sextariis madidis. Milum intra hos decē ānos ex india in
 staliā inuētū ē: nigrū colore: amplū granā: harundineū culmo. Adoleſcit ad pedes altitudi-
 ne ſeptē pręgrandibus culmis. Lobas uocant: omnīū frugū fertiliffimū. Ex uno grano ter-
 ne ſextarij gignuntur. Scri debet i humidis. Frumenta quędā i genu tertio ſpica ſicipiti cō-
 cipere. Quędā in quarto ſed etiāmn̄ occultā. Genicula aut̄ ſunt tritico quaterna. Fari ſe-
 na. Hordeo octaua. Sed nō āte ſupra dictū geniculorū numerū cōceptus ē ſpice q̄ ut ſpēcie
 ſui fecerit: quattuor aut quinq; tardiſſime diebus floſore incipiūt. Totidēq; aut paulo plu-
 ribus defloreſcūt. Hordea uero cū tardiſſime ſeptē. Varro quater nonis diebus fruges
 abſolūt tradit: & meſe nono meti. Fabę in folia exeūt: ac deinde cauē emittūt nullis diſti-
 cūm inter nodis. Reliqua legumina ſurcuſoſa ſūt. Ex iis ramoſa cicer. eruū: lens. Quorum
 etiā caules ſpargūt in terrā: ſi nō habeant ad miniculū: ut piſorū. Quod ſi nō habeuerit de-
 teriora ſiunt. Leguminū unicaulis faba ſola: Vnus & lupinis. Ceteris romoſus: p̄nenu ſur-
 culo. Oib; uero fiſtuſoſ; foliū qdā ē mitterūt qdā a cacumine. Frumētū uero & hordeū uitiāq;
 & quicq; in ſtipula ē in cacumine unū foliū habet. Sed hordeo ſcabrā ſunt: ceteris leuiā.
 Multiplicia cōtra fabę: ciceri: piſo. Frumētis foliū harundinaceū. Fabę rotundi: & magna
 leguminū parti. Longiora eruilię & piſo. Faſioliſ uenoſa. Siſania & irioni ſanguinea. Cadūt
 folia lupino tantū: & papaueri. Leguminā diutiſſe florēt: & ex iis cium ac cicer. Sed diutiſ-
 ſime faba. xl. diebus. Nō aut̄ ſinguliſ capi tū diu: quoniā alio deſinēt alius ſicipit. Nec to-
 ta ſeges ſicut frumenti pariter. Siliquantūr uero omnia diuerſis diebus: & ab ima primū
 parte paulatī flore ſubeunte. Frumenta cum defloruere craſſeſcūt: maturāt uq;: cū pluri-
 mū diebus. xl. perſiciuntur. Itę faba. Pauciſſimis cicer. Id enī a ſemete diebus. xl. perſicitur
 Milium & ſiſama & ſiſama & omnia aſtiua quadragita diebus maturāt a flore. Magna
 terrę cęliq; ſifferentia. In ægypto enī hordeū ſexto a ſaturni meſe. Frumēta ſeptimo metū-
 tur. In helladē hordeū. In peloponeſo octauo & frumēta etiāmn̄: tardiſſe. Grana in ſtipula
 crinito textū ſpiciat. In faba leguminibusq; alternis lateribus ſiliquātur. Fortiora hyme
 frumēta leguminūq; cibo. Tunice frumētō pluraſ. Hordeum maxie nudū: & halica: ſed
 præcipue auena. Calamus altior frumētō quā hordeo. Ariſta mordatior hordeo. In atriā ex-
 teruntur triticū & ſiliq; & hordeum. Sic & ſerūtur pura quæcūq; molūtur: quia nō ſunt E-
 diuerſo far: melliū: panicū purgari niſi toſta nō poſſūt. Itaq; hęc cū ſuis folliculiſ ſerunt
 ruda. Et far i uaginuliſ ſuis ſeruāt ad ſaturni: atq; nō torrēt. Leuiſſimū ē iis hordeū raro exce-
 dit. xv. libras: & faba. xxii. Ponderoſius far: magiſq; etiāmn̄ triticū. Far in ægypto olyra con-
 ficitur. Tertiu genus ſpica hoc ibi ē. Gallia quoq; ſuū genus farris dederit: qđ illic branco
 uopant: apud nos ſandala nitidiſſimi grani. Et alia diſcretia eſt: ſere quater niſiſ librj. plus
 reddit panis: qđ far aliud. Populū romanū farre tātū e frumētō. ccc. ānis uſum Verius tradi-
 dit. Tritici genera plura quę fecere gētes. Italice nullū equidē cōparaueri cādore ac pōde-
 re: quo maxie deſerniē. Mōtanis mō cōparet italię agris externū. In quo præcipit tenuit
 boetię: deinde ſicilia: mox africa. Tertiu pōduſ erat thracio ſyrioc; deinde ægyptio: athle-
 tarū cū decreto: quorū capacitas iumentis ſimilis quē diximus ordinē fecerat. Græcia & pō-
 ticū laudauit: quod i italiā nō peruenit. Ex omni eodē genere grani prælit oreuntia & tra-
 gū dignes: & ſelinuntū argumentō craſſiſſimi calami. Itaq; pingui ſolo hæc genera assigna-
 bat. Leuiſſimum & maxime inane. ſeu tenuiſſimi calami i humidis ſeri iubebat: quoniā mul-
 to egeret alimēto. He fuerit ſententię. ALEXANDRO magno regnante: cū clariffima ſuit græ-
 cia atq; in toto terrarum orbe potētiſſima: ita tamē: ut ante mortē eius annis ſere cētū qua-
 dragintaquinq; Sōphocles poeta in fabula Triptōleō frumētum italicum ante cunētā lau-
 dauerit: aduerbium tranſlata ſententiā.

¶ Et fortunatā italiā frumētō canefcere candido.

Quædam ſpica peculiaris hodie italice eſt. Quo magis admiror poſteros græcorū nullā mē-
 tionem huius feciſſe ſumētī. Nunc ex iis generibus quę romam inuehuntur. leuiſſimū eſt
 gallicum atq; e cheronenſi aduectum: quippe non excedit in modium uicenas libras: ſi
 quis granum ipſum ponderet. Adicit ſardium ſex libras. Alexandrinum & trientē. Hoc ē
 & ſicli pondus. Boetium totam libram addit: africanū & dodrantē. In trāſpadana italia ſcio
 uicenas quinas libras farris modios pendere. Circa eluſium & ſeñas. Lex naturę certa eſt i
 quocunq; genere pane militari: tertia portio ad grani pondus accedat. Sicut optimum eſſe
 frumentū: quod impactum congiū aquę capiat. Quibuſdam generibus per ſe pondus

st quædam
 vtilioſi
 muloſi eſtiſ
 abh
 rouslie
 no eng ſiamej
 capi
 miles
 m p̄nenti
 aduſuſp
 1920 gij flaj
 chæ Varanſimi

apem
 farad
 navelly
 8 no 7
 In 29
 229
 In
 a mit bon
 quæ non
 quædam
 p̄nenti
 heron
 alip
 p̄nenti
 be recem
 p̄nenti
 detecj

sicut balerico: modio tritici panis pondo, xxx. reddit. Quibusdā in permixtis: ut cyprio & alexandrino. xx. prope libras nō excedentibus: Cypriū fuscum est: panem nigrū facit. Itaq; miscetur alexandrinum: cadidum: reducuntq; .xxv. pondo. Thebaicum libras adiciit. Marina aqua subigi: quod pleriq; maritimis in locis faciunt occasione lucrandi salis uilissimum; nō alia de causa oportuiora morbis corpora existunt. Gallix & hispania frumento in potatū resolutio quibus diximus generibus spumata concreta pro frūmeto utitur. Qua de calleuio illis quā cæteris panis est. Differentia est & calami. Crassior quippe melioris est generis. Plurimis tunicis thraciiu triticū testitur ob nimia frigora illi plagæ exquisitū. Eadem cā & trimestris inuenit detinentibus terras niuib; quod tertio fere satūm mēse ut i reliquo orbe metitur. Toris hoc alpius notum & hyemalibus pro uincitiis. Nullū hoc frumēto laticius. Vnicalamū præterea: nec usq; capax: seriturq; nō nisi tēui terra. Est & biētre circa thracium sinū: quod .xl. die quo satum est maturefcit: mirūq; nulli frumēto plus esse ponderis: & fursuribus carere. Vitur eo & sicilia & achaia: montosis utraq; partibus. Eubo ea quoq; circa caristum. In tantū falliūq; Columella: q; ne trini: estris qdē propriū genus existimauit esse cum sit antiquissimū. Græci trimenō uocant. Tradunt in bacris grana rāte magnitudinis fieri: ut singula spicas nostras æquant. Primū ex oibus frumentis seritur hordeum. Dabimus & dies ferendi cuiq; generi natura singulorū exposita. Hordeum indis satiuū & siluestre: ex quo panis apud eos præcipuum. Italici quidē maxime oriza gaudēt: ex qua pitana faciunt: quā reliqui mortales ex hordeo. Orize quidē folia carnosa: porro similia: sed latoria. Altitudo cubitalis: flos purpureus: radix gēmeæ rotūditatis. Antiquissimū i ci bis hordeum: sicut atheniensium ritu Menandro auctore apparet & gladiatorū cognominæ: qui hordeum uocabatur. Polerā quoq; græci nō aliunde præferūt. Pluribus fit hæc modis. Græci persulium aqua hordeū siccāt nocte una. ac postero die frigunt: deinde molis stragunt. Sunt q; uehementius tostum rursus exigua aqua aspergāt: siccetq; priusq; molat. Alii uero uirentibus spicis decussū hordeū recens purgāt madidūq; in pilā tundūt: atq; icoribus eluunt: ac siccāt sole rursus tundūt: & purgatum molūt. Quocūq; autē genere præparato uicenis hordei libris: ternas seminis lini: & coriandrī telibras salisq; acetabulo: torretes ante omnia miscēt i mola. Qui diutius uolunt seruare: cum pollinē ac fursuribus suis condunt nouis fætilibus. Italia sine persulione: tostū in subtili formā molit. iisdē adiciis. atq; etiā miho. Panē ex hordeo antiquis uisitatum uita damnauit: quadripedūq; tradidit refectibus Prifanæ inde uisus ualidissimus saluberrimusq; tantopere probatur. Vnum laudibus eius uolumē dicauit Hippocrates clarissimus medicinae scientiæ. Prifanæ bonitas præcipua uticensi. In ægypto uero & e que fit ex hordeo: cui sunt bini anguli. In boetia & africa genus ex quo fiat hordei glabrum appellat Turranius. Idem olyram & oryzam eadem esse existimat. Prifanæ conficiendæ uulgata ratio est. Simili modo ex tritici semine tragram fit in campania tantum & ægypto. Amilū uero ex omni tritico ac siligie. Sed optimum ex trimestri. Inuencio eius chio insulæ debetur: & odia laudatissimum inde appellatum ab eo quod sine mola fiat. Proximum trimestri: quod est minime pōderoso tritico. Madescit dulci aqua in ligneis uasis: ita ut integatur: quin quies in die mutata. Melius si & in nocte: ita ut miscatur pariter emolitum prius quā acfcit. Linteosq; atq; spor tis siccatur regulæ in funditur: illi itaq; sermento. atq; itā in sole densatur. Post chium maximè laudatur creticum: mox ægyptium. Probatur autē leuitate & lētiore: atq; ut recens sit iam & Caronis dictū. Apud nos hordei farina ad mēdendum utuntur. Mirumque in usu iumentorum ignibus durato: ac postea mollito: officij humana manu dimissis maiores in alium uires torosq; corporis fieri. Spicæ quædam binos ordines habent quædā plures usq; ad senos. Grano ipsi aliquot differentix: longius: leuiusq; aut breuius: aut rotundius: candidius: nigrius: uel qui purpura est. Vltimo ad polentam contra tempestates candido maxima infirmitas. Hordeum frugum omnium nobilissimum est: seri non ualet nisi sicca & foluta terra: ac nisi læta. Palea ex oprinis. Stramento uero eius nullum comparatur. Hordeum ex omni frumento minime calamirosum: quia tollitur antequam triticum occupet rubigo. Itaq; sapientes agricola triticum cibariis tantum serunt. Hordeum sarculo seri dicunt præterea celerime reddit ferilissimumq;. Quod in hispania & carbagine aprili mensi collectum est: hoc seritur eodem mense in celsiberia: eodemq; anno, bis nascitur. Rapitur omē a prima statim maturitate festinantius quam cætera. Fragili enim stipula & tenuissima pa-

*Quid
Aqua maxima pecc
in ratione panis*

*Sermo
Secundus*

*Solid
Hordeum
Sensit
Est
Olyram Prifanæ
Prifana Olyram*

*hoc pelous
fructe in omi ppa
pachem oder paxa*

*pilax mala
pulum maltradab
Turbere
volere mala
mentum lem
no yaly*

*Deplacatu Genen
oder geendelt
Arantary mabe
ep q; farana pa
p q; mabe vnd*

*Char acety
Arctere Sabere
Lenox Sabere
polenta*

*Molle Erinnat
Mafare
esse. vultgen ad p
prifana*

mollissimum

*de puit tempst
quidam
palea pferre
Stramento Sero*

*panis pmo
q; hordeum
isus
qui melleus
on
ras
ipit
hipparat
ipigne
ipio
ipmo ora
ip fcripto
ipibus est
ipimēto
oipa roroy
oblym
ipub act
icandm
ub go
com*

lea granum continetur. Meliorem etiam ubiq; potentiam fieri tradunt si no ex maturitate tollat.

Non oia frumenti genera ubiq; nasci: & de reliquis i oriente generib? **Ca. VIII.**

Frumenti genera non eadem ubiq; neq; ubi eadem sunt iisdem nominibus. Vulgatifissima far: quod ad reum veteres appellauere: siligo: triticum. Hæc plurimum tris comunia. Arinca galliarum propria: copiosa & italia est. In ægypto autem ac Syria ciliaciaq; & alia ac græciæ parte peculiare: zea: olyra: typhæ. Aegyptus silmilaginem conficit et tritico suo nequaquam italice parem. Qui zea utuntur uon habet far. Est & hæc italia in campania maxime: semenz appellatur. Hoc debet nomen res præclara ut mox docuimus. Propter quam Homerus zederosi rura dixit Non ut arbitrarum aliqui: quoniam uitâ donaret. Amylum quoq; ex ea fit prior crassius. Hæc sola differentia est: omni genere durissimum far: & contra hyemes firmissimum. Patitur frigidissimos locos: & minus subactos: uel ætuosos sitiente scq; primus antiquis latio cibus: magno argumento in adoret donis sicuti diximus. Pulre autem non pane longo tempore uixisse romanos manifestum. Quoniam inde & pulmentaria hodieq; dicuntur. Et ennius, antiquissimus uates obfidionis famè describens offam fruisse plorantibus liberet patres commemorat. & hodie sacra prisca atq; natalium: pulre fritilla conficiuntur: uideturq; tam puls ignota græcia uuisse: quam italia potenta. Tritici semine audius nullum est: nec quo plus alimenti trahat. Siliginem dixerim proprie tritici delicias: candor est: & sine uirtute: & sine pondere: conueniens humidis tractibus: quales italia sunt & galliæ conata. Sed & trans alpes in allobrogum tantum auernorumq; agro pertinax. In cæteris ibi partibus biennio in triticu transit. Remedium ut grauissima quæq; grana eius serantur.

De pistoriis: & molituris: & farina. **Ca. IX.**

Siliginem laudatissimum panis: pistrinarumq; opera laudatissima. Præcellit in italia: si campana pisis nata crispatur. Ruffor illa: at pisana candidior: ponderosior uero cretacea. Iustum est e grano campanæ quam uocant castratam: e medio redire sextarios quattuor siliginis. Vel e gregali si castrata sextarios quinq;. Præterea floris semodium. Et cibarii quod secundarium uocant sextarios quattuor. Furfuris sextarios totidem. E pisana autem siliginis sextarios quinq;. Cætera paria sunt. Clusina arentiæq; etiam unum sextarios siliginis assumunt: in reliquis pares. Si uero polline facere libet. xvi. pondo panis redeunt. Et cibarii tria. Furfurum semodium. Mela discrimine hoc constat. Nam quæ sicca moluntur plus farinæ reddunt. Quæ salsa aqua sparsa candidiorem medullam: uerum plus retinent in fursure. farinam a farre dictam: nomen ipso apparet. Siliginæ farinæ modius gallicæ. xxii. libras panis reddit. Italicæ duabus tribus ue amplius in artoptitio pane. Nam furnaceis binas adiciunt libras in quocunq; genere.

De similagine & siligine & de aliis generibus & de pistora. **Ca. X.**

Similago ex tritico fit laudatissima. Ex africo iustum est e modius redire semodium & pollinis sextarios quinq;. Ita enim appellat in tritico: quo florém in siligine. Hoc ætariæ officinæ chartariæque utuntur. Præterea secundarii sextarios quattuor. Furfurum quæ tantu dem. Panes uero e modio similaginis. cxvii. E floris modio. cxvii. Precium huic annonæ media in modio farinæ. xl. assef. Similagini castratæ octonis assibus amplius. Siligini castratæ duplum. Est & alia distinctio. Similago. I. pollin autem. xvii. pondo panis reddere uisa tritici. xxx. cum sitiente: & secundarii panis quinq; selibras: totidem cibarii: & furfurum sextarios sex. Siligo nunquam mature scit pariter: nec uala segit minus dilationem patitur propter tenebritatem. scq; mature uere protinus granum dimittentibus: sed minus quæ cætera sumenta in stipula periclitatur: quoniam semper retam habet spicam: nec rorem continet: qui rubiginem faciat. Ex africa dulcissimum panis: ipsa spissior quæ far: & maior spica eadem & ponderosior. Raro modius grani nō. xvii. libras implet. Exterium in græcia difficulter. Ob id iumèris dari ab Homero dicta. Hæc enim est quam uocat olyram. Eadem in ægypto facilis fertilisq; far sine arista est. Item siligo ex cepta ea quæ laconica appellatur. Adiciuntur iis genera: bromos: siligo exceptata: & traq; ex externa: omnia ab oriente in ueda orize similia. Tiphæ & ipsa eiusdem generis: ex qua fit in nostro orbe oriza. Apud græcos est & ista. Traduntq; eam ac tiphem cum sint degeres redire ad frumentum: si pistat serantur: nec protinus sed tertio anno. Tritico nihil

est fertilis. Hoc enim natura ei tribuit quoniam eo maxime alar hominem. Vt pote cum e medio si sit aptum solum: quale in bizantio africa campo centeni quinquageni modii reddantur. Misit ex eo loco Diuo Augusto procurator eius ex uno grano uix credibile dictu quadringenta paucis minus germina. Extantq; de ea re epistola. Misit & Neroni similer. cccxlii. stipulas ex uno grano. Cum centesimo quidem & leontini silicis campi fundunt. Aliquæ & tota betica: & in primis aegyptus. Fertilissima tritici genera ramosissimæ & aut quod centigramum uocant. Inuentus est iam & icapus unus centum fabis onustus. Aethiua frumenta diximus si samani: milium panicum. Sifama ab indis uenit: ex ea & oleum conficiunt. Color eius candidus. Huic simile est in asia graeciaque erifimum: idemque erat: nisi pinguis esset: quod apud nos uocant irionem: medicamentis numerandam potius quam frugibus. Eiusdem naturæ & hornium a graecis dictum: sed cymino simile: feritque cum sifama hoc & irione. Nullum animal uescitur uirentibus. Pistura non omnium facilis. Quippe & hetruria spicata fortis tosti pilente pilo praeferrato fistula serrata: & stella intus dentuculata: ut nisi intenti pilant: concidantur grana: ferrosq; frangantur. Maior pars italica ruidod utitur pilo: rotis etiam: quas aqua uerlet obiter & molat. De ipsa ratione pisendi. Magonis proponetur sententia. Triticum ante perfundi aqua multa iuber: pottea culli. Deinde sole siccatum pila reperi. Simili modo hordeu. Huius sextarios. xxx. spargi duobus sextariis aquæ. Lentè torrerè prius: deinde cum surfuribus leuiter pilli. Aut addito in sextarios. xx. lateris crudi frusto: & haere semodio. Erhiliam isdem: modis quibus lentem. Sifamam in calida maceratam exporigi. Deinde confricari: frigida immergi: ut palea fluctu ent: iterumq; exporigi in sole super lineæ. Quod nisi festinato peragatur: lurido colore mutescere. Et ipsa quæ autem equaluantur uariam pisturarum rationem habent. Acus uocatur cum per se pistitur. Spicanturq; aurificum ad usus. Si uero in area cecitur cum stipula: palea uel maior in terrarum parte ad pabula iumentorum. Milii & panici & sifamae appludam uocant purgamenta: alibi aliis nominibus. Milio campania gaudet præcipue: pulstemq; candidam exeo facit. Fit & panis prædulcis. Sarmatarum quoque genus hac maxime pulte aluntur: & cruda etiam farina equino lacte: uel sanguine e cruris uenæ admixto. Aethiopes nò aliam frugem quam milii hordeiq; nouere. Panico & galliæ quadam præcipue agraria utitur. Sed circum padana italia addita faba: sine qua nihil conficiunt. Ponticæ gentes nullam panico præferunt cibum. Carcero æstiuæ frumeta riguis magis etiam quàm hymbribus gaudent. Milium & panicum aquis minime: cum in folia exeunt. Vt antea inter uitres arboreseq; frugiferas feri: terram emacrant hoc fatu existimantes.

vermen
Serperis
Spuria
falmi
ma h
grum

glie
are
uehlem

De unomodis
runt in Bizantio
Qualis cum xxx
fuit unumgrum
Scarpus Em Srens

Stemp
Stemp
Stemp
Stemp

palea & Stober
Incidit selex
palea & Stober
palea & Stober

Appluda
non ut ualens
palea

fermentu
Hepel

Indigere emma
impafitate emest

fermentu
Remarato

Indigere emma
impafitate emest

De fermentis, & panis faciendis ratio & genera: & quando primum pistores romæ & de cribris & alica.

Qui præcipuus ad fermenæ usus & musto subacti in annum tempus. Simile fit ex triticipsius surfuribus minutis & optimis & musto albo triduo maturato subactis: ac sole siccatis. Inde pastibus in pane facièdo dilutos: cum simlagine, scemims feruediunt: atq; ita farinae miscent: sic optimum panem fieri arbutantes. Greci in binos semodios farinae fatis esse bestes fermenti constituere. Et hæc quidem generum uindemis: tm̄ fiunt. Quod libar uero tēpore ex qua hordeoq; bilibres ossæ ferueti foco uel fictili patina torretur cinere & carbone: usque dū rubeat. Postea openitur in uasis donec acefcat: hinc fermentū diluit. Cū fieret aut panis hordeaceus heruiliæ aut cicerulæ farinae ipsæ admixtione fermentabant. Iustūq; erat duæ libræ in quæ semodios. Nūc fermentū fit ex ipsa farina que subigit prius quam addat sal ad pulsus modū decocta: & relicta donec acefcat. Vulgo uero nec sufferrere faciūt: sed tātū pridie asseruata materia utūtur. Palaga natura est acore frumentarii: sicut & ualidiora esse corpora que frumeto pane alunt. Quippe cū apud ueteres poterotissimo cuius præcipua tritico salubritas phibita sit. Panis ipsius uaria genera plequi superuacuū uidet. Alias ab obsonis appellari ut ostrearii. alias a delictis ut zrolagani. alias a festinatione ut speufici. Necno a coquedi rōne ut furnacei quoniam artoptefi: in clibannis cocti nō pride etiā & parthis aducto: quæ alii aquaticū uocat: quoniam aqua trahit & tenui & spongiosa inanitate. alii prhicū. Summa laus siliginis bonitate & cribri tenuitate constat. Quiddam ex ouis aut lacte subigit. Butyro uero gentes etiam pacatæ: ad operis pistorii genere trāteunt cura. Durat sua piceno in panis inuentione gratia ex alica materia cū noue diebus macerata: decimo ad speciem tracta & subacta uax pasta succo est. Ibi postea in furnis

ad opusq; in p...
Culi

medias in
uepore...
fupera...

possi...
ob...
fup...
De Alira

Turranis Stephamus per scripta medicina

Item qd lecturæ arti & qua tr
de quoque ad demas & quæ
omnibus ex auto accepit & h
loq; unumq; nō apparbit ma
Crisie

Namq; siliquæ caulesq; gratissimi sunt pabulo pecoris. Aquas in flore maxime cõcupiscit. cū uero defloruit: exiguas desiderat. Solū in quo sata est lactificat stercoris uice. Ideo circa macedoniã thessaliamq; cū florere incipit uertūt arua. Nascitur & sua spõte pleriq; in locis: sicut septentrionalis oceanis insulis: quas ob id nostri fabarias appellant. Itē in mauritania siluestris passim: sed prædura & quæ: percoqui non possit. Nascitur & in egypto spinoso caule. Qua de causa crocodili aculeos timentes refugit. Lõgitudo scapo quattuor cubitorū est amplissima crassitudo. Octona genicula hebet: molli calmo. Simile caput papaueri: colore roseo. In eo fabæ nõ supra tricenae. Folia ampla. Fructus ipse amarus & odore: sed radix per quã lata. Incolarū cibũs cruda: & oino decocta. Harūdīnū radicibus similis. Nascit & in Syria ciliciãq; in thorone chalcidis lacu. Ex leguminibus autē nouebri serūtur les: & in græcia pisa. Lens amat solū tenue magis q̃ pingua: celū utiq; siccū. Duo genera eius in egypto: alterū rotundius nigriusq;: alterū sua figura. Vnde uario usu trãstulū est in leticulas nomē. Inuenio apud auctores æqua nimitatem fieri uestētibus ea. Pisum in apricis seridebet: frigoriũ impatiētissimū. Ideo in italia & in austriore celo nõ nisi uerno tempore terra facili ac soluta. Ciceris natura est gignicū falsilagine: ideo solū urit. Nec nisi madesactum pridei feri debet. Differentiæ plures: magnitudine: figura: colore: sapore: Est eni arietino: capiti simile unde ita appellatur. Albū nigriusq; est & colūbinū quod alii ueneriū uocant: candidū: rotundū: leue. Arietino minus: quod religio peruigiliis adhibet. Est & cicerula minuti ciceris: inæqualis angulos habēd ueluti pisum. Dulcissimū autē id quod eruo simillimū: firmiusq; quod nigri & ruffumq; quod albū. Siliquæ rotodæ ciceri: ceterisq; leguminū lõge & ad figurã feminis late. Pīso cilindrace. Fasiolorū cum ipsis mandunt graminis. Serere eos qua uelis terra licet ab idibus octobris in calēde nouēbris. Legumina cū maturefcere cõeperint rapienda sunt: quoniã cito exiliūt: latētq; cū decidere sicut & lupini.

insule fabarice

lat abis

al' aumino uere

ma aliam ad pibis

Acquimius ex le

Salsilago Serree

Circetula

prospit paca qm

prospit pti

prospit pti

De rapis & naps amiterinis. Ca. XIII.

Quanq; prius dixisse cõueniat de rapis: in transursu eas attrigere nostri: paulo diligenius græci & ipsi tamen inter hortensia. Si iustus ordo fiat à frum: mo prius aut certe faba dicēdis. Quãdo alii pstantior usus ab iis nõ est. Ante oĩa nãq; cūctis aialibus nascuntur: nec in nouissimis. Satiat ruris alitū quoq; genera: magisq; si decoquantur aqua. Quadrupes & frõde earū gaudēt. Et homini nõ minore rapaciorum suis horis gratiã q̃ cimarū. Flacidior quoq; & in horreis euecatorū: uel maiorē q̃ uitēriũ: ipsa uero durat & in sua terra seruatur. Et postea passo pene ad aliū procutū sanēq; sentiri phibet. A uino atq; messe tertius hic transpadanis fructus. Terrã nõ morose eligit: pene ubi nihil aliud seripossit. Nebulis & pruinis ac frigore ultro aluntur amplitudine mirabili. Vidi. xl. libras: excedētia. In cibus quidē nostris pluribus modis cõmēdant: duratq; ad alia sinapis acrimonia domita: etiã colorib' picta: pter suū semen: sex aliis: purpureo quoq;: neq; aliud in cibus tingui decet. Genera eorū græci duo prima fecere: masculinū foemininūq; & ea serēdi modo ex eodē semine. Desiore eni satu masculētere: itē in terra difficili. Semē pstantius quo subtilius. Species uero oĩum tres. Aut eni in laticudinē fundi: aut in rotōditatem globari: Terrã speciē siluestre appellauere: In lõgitudinē radice pcurrite: raphani similitudine & folio anguloso scabroq;: succo acri q̃ circa messem exceptus oculos purgat medeturq; caligini admixto lacte mulierū. Frigore dulciora fieri existimant & grãdiora tepore in folia exēit. Palma in nrisno agro nascētibus: taxatio in libras uesterū singuli: & in penuria bini. Proxima in aligido natis. Napi uero amitermini lquorū eadē fere natura gaudent æque frigidis. Serūtur & ante chal: martias in iugero fextarii quattuor. Diligentiores quinto sulco napū iube's: rapã quartã utroq; stercorato: rapã latiore fieri si palea seminerit. Serere nudū uolūt precantē sibj & uicinis serere se. Satus utriq; generi iustus inter duorū numinū dies festos. Neptūni atq; Vulcani. Ferūtq; subtili obseruatione quorū luna præcedentē hyeme nix prima ceciderit: si totidē numinū die intra prædictum temporis spatium serantur mire prouentire. Seruntur & uere in calidis atq; humidis.

Rapis paco mali

Rapina

Rape raphani paco

in liguorū quattuor

in melle fit ex rapie

in melle fit ex rapie

in melle fit ex rapie

in melle fit ex rapie

in melle fit ex rapie

in melle fit ex rapie

in melle fit ex rapie

in melle fit ex rapie

in melle fit ex rapie

De lupino. Ca. XIII.

Lupino est usus proximus: cum sit homini & quadrupedū generi unguilas habentibus cõmunis. Remediū eius ne merētes fugiat exiliēdo: ut ab hyembre tollatur. Nec ulius quæ seruntur natura assensu terræ mirabilior est. Primū omnium cū sole quod tidie circūagitur: horalq; agricolis etiã nubilo demonstrat. Ter pterea floret. Terrã amat:

arabio

Arabia

Arabia

Arabia

Arabia

Arabia

Arabia

Arabia

Arabia

Arabia

Arabia

terrae operiri non uult. Et unum hoc feritur non arato: ubi fuerit maxime fabulosa & sicca: atque etiam harenosa. Coli uicem non uult. Tellure adeo uicem fructu solo coiectum inter folia uepresque: ad terram tamen radice paruueniat. Pinguefere hoc fatu arua uineasque diximus. Itaque deo non eget fimo: ut optimi uicem repraesentet. Nihil aliud nullo impedio constat: ut quod ne ferendi quidem gratia opus sit afferre prius feritur ex aruo. Ac ne spargi quidem postular decedens sponte. Primumque omnium ferit: nouissimum tollit. Vtriusque septem fere mense: quia si non antecesserit hyemem: frigoribus obnoxium est. Impune praeterea iacet uel derelictum etiam: si non protinus secuti obruant hyemes: ab omnibus animalibus amaritudine sua tutum. Plerumque tamen leui sulco integunt. Ex desiore terra rubrica maxime amat. Ad haec alenda post tertium florere uerti debet in fabulo post secundum. Cretosa tantum simosaque odit: & in his non puenit. Maceratum si calida aqua huius in cibo est. Namboue unum modium singuli satiatur: ualidum pro pituitate. Quando etiam ipositemum puerorum uentribus pro remedio est. Conditum in fumo maxime couenit: quonia in humido uermiculi umbilico eius in sterilitate castrat. Si depastum sit in fronde: in arari protinus solum opus est.

De uitia & eruo.

Ca.

T uicia pinguescunt arua: nec ipsa agricolis operosa: uno sulco fata non farriunt: non stercoreatur: nec aliud que deoccurat. Sationis eius tria tempora. Circa occasum aratur: in decembri mense pascat. Tunc optime feritur in semem. Aequo namque fert depasta. Secunda satio mense ianuarii est: nouissima martio: ac tunc de fronde utilissima. Siccitatem ex omnibus quae feruntur maxime amat: non aspernatur etiam umbrosa. Ex femine eius si leuata natura est palea ceteris praefertur. Vitibus praecipit succum languescuntque si in arbutis feratur. Nec erui operosa cura est. Hoc amplius quae uitia rucatur: & ipsum medicaminis uel optinens. Quippe per eum diuum Augustinum curatum epistolis ipsius memoria extat. Sufficit unum singulis bouum iugis modium quini fati. Martio mense fatum noxiu esse bubus aiunt. tunc autumno grauedinosum. innoxium autem fieri primo uere fatum.

De feno & farragine & de ocimo & medica & cytiso.

Ca. XXVI.

T sicilia hoc est fenus grecum significacione feritur: non altiore quattuor digytorum sulco: quatuorq; peius tractat: tato puenit melius. Rarum dictu: esse aliquid cui profici negligentia. Id autem quod secale atque farrago appellatur occari tantum desiderat. Secale taurini sub alpe asia uocat. deterrimum: & tantum ad arcedum famae utile. fecunda: sed graui stipula: nigritia triste: sed podere praecipuum. Admiscet huic far ut mitiget amaritudinem eius: & tunc sic quocumque ingratiissimum uetri est. Nascit qualicumque solo cuo centesimo grano ipsiusque pro letamine est. Farrago ex recremetis faris praedesa ferit: admixta aliquando & uitia. Eadem aliquando in africa fit ex hordeo. Oia haec pabularia. Degeneratque ex leguminibus quae uocat cracca: in tantum colubis grata: ut pastas ea neget illius loci fugitiuas fieri. Apud antiquos erat pabuli genus: quod Cato ocimum uocat: quod susebat alium bubus. Id erat e pabulis segete uiridi defecta antequam gelaret. Suis a Manulius id aliter interpretatur & tradit fabae modios .x. uitia duos tantum esse: & eruliam in iugero autumno misceri & ferri solitos. Melius & auena graeca: cui non cadit semem admixta. Hoc uocatur uocimum: bouumque causa feri solum. Varro appellata celeritate puenienti a graeco: quod ocyos ocoos dicitur. Medica ex natura etiam graeciae ut a medis aduecta p bella persarum quae Darius tulit. Sed uel in primis dicenda rata dos eius: ut cum uno fatu ampliusque tricenis annis duret. Similis est trifolio caule: foliisque gemulata: quiesq; in caule arboris in folia contrahit: Vni de ea & cytiso uolumen Amphilocho fecit confussum. Solum in quo serat elapidatur purgatque. Subicitur autem: mox aratur & occatur integitur crata iterum & tertio: quinis diebus interpositis in fimo addito. Poscit autem siccu suffocum uel riguum. Ita praeparatur feritur mense maio: alias pruinis obnoxia. Opus est densitate seminis oia occupari: internascereque haerbas excludi. Id praestant iugera modia uicena: imouendum ne adurat: terraque prius integri debet. Si sit humidum solum: herbosius uincitur: & desiccit in pratium. Ideo prius altitudine uncialis haerbas oibus liberanda est manu potius quam sarculo. Secatur incipiens florere: & quoties resloruit. Id sexies euenit per annos: cum nimium quater. In semem maturefcere prohibendum est: quia pabulum utilius est usque ad trimatum. Verno feri debet: liberarique ceteris haerbis: ad trimatum marris a solo radi. Itaque reliqua haerbe intereunt sine ipsius dano propter altitudinem radicum. Si euicerint haerbae: remedium unicum est aratio: saepius uertendo: donec omnes aliae radices intereat. Dari non ad satietate debet: ne repellere sanguine necesse sit: & uiridis utilior

pruinis non uult
que puenit
textu corate
aucto
eum
tam
abulm
abulm
arce secundum

18
Sarrice
Braber
De Eruo
Gebra
farrage
ocimum
18
Sarrice
Braber
De Eruo
Gebra
farrage
ocimum
18
Sarrice
Braber
De Eruo
Gebra
farrage
ocimum

ualde & aridū pauloante sationis tepus. Sunt & hic suæ leges. Lutosam terrā ne tangito. Vi omni arato. Priusq̄ ares profcindo. Hoc utilitatē habet q̄ inuerso celsipite hærbarum radices necantur. Quidā utiq̄ ab equoctio uerno profcindi uolunt: quodq̄ uere semel aratū est a teporis argumēto ueructū uocatur. Hoc in nouali arā requiritur, necsarium est. Nouale est quod alternis annis ferit. Araturus boues q̄ arctissime jungi oportet: ut capitibus sublati arent. Sinz minime colla cōdunt. Si inter arbores uiticq̄ aereur fiscellis capistrati: ne germinū tenera pœr pant. Sec: ritculi infistitū pedere: qua interrandantur radices. Hoc melius q̄ cōuelli aratro: bouesq̄ luctari. In arando uersum pagi: nec frigare in actu spiritus. Lustrum est profcindi sulco doctantali iugerū uno die: iteran sex iugerū si sit facultas soli. Si minus profcindi semellem iterari assent. Quādo & animalū labori natura leges statuit. Omne arū rectis sulcis: mox & obliquis subigi debet. In collibus transuerso tantū mōre arat: sed mō in superiora mō in inferiora rostare uōmere. Tantūq̄ est laboris hōi: ut etiā bouū uice fungatur. Certe sine hoc animalī mōtante gētes farculis arant. Arator nisi incuruus purricatur. Inde translatur hoc crimē in forū. Ibi itaq̄ caueatur: ubi inuentū est. Purget uōmerem subinde stimulus cuspidatus rulla. Scāna inter duos sulcos cruda ne relinquatur: glebæ ne exulter. Male aratur arū: quod satis frugibus occandū est. Id demū recte sublatum erit: ubi non intelligitur utro uōmer iteri. In usu est: & collectitias interponere: si ita locus poscat: ampliore sulco: quæ in fossas aquam deducant.

De occando: & quodā arationis genere: & iteratione: & refectione. Ca. XX.

Ratione per transuersum iterata occatio sequitur ubi res poscit: crate uel rastro & lato semine iteratio. Hoc quoq̄ ubi cōsuetudo patitur crate dētar: uel tabula aratro adnexa: quod uocat letare operietes semina. Vnde primū appellata deliratio ē. Quarto feri sulco Virgilius existimā uoluisse: cū dixit optimā esse segetē quæ bis solē bis frigora sensisset. Spissius solum sicut plerūq̄ in italia quinto sulco feri melius est: in thubis uero nono. At fabā & uitā nō profcisso serere sine dāno cōpendiū opere est: nō omittimus unā etiā arandi rationē: in transpadana italia bellorū iniuria excogitata. Salasti cum subiectos alpinos depopularentur agros: panicū miliūq̄ iam excrelcent tentauerunt. Postq̄ respiciat natura inaratur. At ille messes duplicatæ docuere q̄ nūc uocat artrate id est aratrare ut credo hūc dictum. Hoc fit uel incipientie cultio: uel iugum iam si aut bina terna ue emiserit folia. Nec recens subtrahemus exemplū. In treueritō agro tertio ante hūc annū cōpertū. Nā cū hyeme prægelata capta segetes essent: resecueret: resarrictes cāpos mense martio: uberrimales messes habuerūt. Nunc reliqua cultura tradetur per genera frugum.

De cultura terræ. Ca. XXI.

Illigine: far: triticū: semē: ordeū: occato: sarrito: runcato quibus dictū erit diebus. Sin gula opera cuiusq̄ generi in iugero sufficiat. Sarculatio indurata hyberno rigore solstitiā laxat teporibus uernis: nouosq̄ soles admittit. Qui sarrit cauat ne frumenti radices suffodiat. Triticū: hordeū: semen: faba bis sarrire melius. Runcatio cū leges in articulo est euullis in uulibus hærbitis frugum radicem uindicat: segetemq̄ discernit a celsipite. Leguminū ceter eadem quæ far desiderat. Faba runcari nō gēstū: quoniam euincit hærbitas. Lupinum runcatur tantū. Miliū panicum occurat: & leritur: non iteratur: non runcat. Silicia & falioli occantur tantum. Sunt genera terræ: quarū uberritas pœtinari segetē in hærbita cogat. Cratis & hoc genus dentatis filis ferreis. Eademq̄ nihilominus & depascuntur. Quæ depasta sunt sarculo iterum excitari necessarium. At in bærtris africa cyrene oīa hæc superflua. Quæ fecit indulgentia cæli: & a fermente non nisi nonis mensibus in aream redeunt: quia siccitas coeert herbas: fruges nocturno tactas rore nutrit. Virgilius aleritius celsare arua suadet & hoc si patiantur iuris spatia: utilissimum proculdubio est. Quod si neget conditio: far serendum: unde lupinum aut uitia aut fama sublata sint & quæ terram faciant lætorem. In primisq̄ & hoc notandum: quædam propter alia feri ob inter: sed parum prouenire priori diximus uolumine: ne eadem sæpius dicantur. Plurimum enim refert soli cuiusq̄ ratio.

Exempla diuersarum & de summa fertilitate: & biferæ uite: & aquarum differentia. Ca. XXII.

Luicas africæ in medijs sita arenis sylvicis petetibus leptin: quæ magna uocat tacepe felici sup oē miraculū: n̄ quo solo: ternis fere milibus pas. in oēm partē. Fons abundat largus quidem: sed ceteris horarum: spatis dispensat: inter incolas. Palmæ ibi

Handwritten marginal notes:

- Top left: *Handwritten notes in a smaller script, possibly a glossary or commentary.*
- Top right: *Handwritten notes, including 'Crotollens' and other terms.*
- Right side: *Vertical marginal notes, some starting with 'Crotollens' and 'Crotollens'.*
- Bottom right: *Handwritten notes, including 'Crotollens' and 'Crotollens'.*

prægradi subditur olea huic ficus: fico punica: illi uitis: sub uite feritur frumentum: mox legumē: demū olus: omnia eodē anno: omniaq; aliena umbra alūtur. Quaterna cubita ei⁹ solū in quadratum: nec ut a porreētis meriantur digyvis: sed in pugnum contracta: quater nis denariis uenundatur. Super omnia est biferam uitem bis anno uindemiare. Et nisi mul-
 tiplici partu exinatatur: ubertas pereat luxuria singuli fructus. Nūc uero toto anno me-
 titur aliquid. Constatq; fertilitati nō occurrere homines. Aquarum quoq; differentia ma-
 gna riguis est: In garbonēsi provincia nobilis fons orge nomine est: in eo herbæ nascūtur
 in tantū expēditur bubus: ut meris capitibus totis eas quærāt uiribus. Sed illas in aqua na-
 scentes certū est nō nisi hymbribus ali. Ergo quisq; sua terrā aquāq; nouerit.

De qualitate terræ: & stercoreatione.

Ca. XXIII.

Si fuerit illa terra quā appellauimus tenerā: poterit sublato hordeo milium feri: eo
 condito raphanum: iis sublatis hordeū uel triticū sicut in campania. Satisq; talis ter-
 ra aratur cū feritur. Alius ordo: ut ubi aratur fuerit cesset quattuor mēsis hy-
 bernis: & uernā fabam recipiat: aut an themalem: ne cesset. Necnon minus pinguis alterna-
 ri potest ita: si frumētō sublato legumē tertio seruatur. Gracilior & in annū tertiu cesset.
 Frumentū quidam feri uerāt: nisi in ea quæ pro- inso anno quieuerit. Maximā huius lo-
 ci partem stercoreationis optinet ratio: de qua & priore diximus uolumine. Hoc tātū unū
 in confesso est: nisi stercoreato feri nō oportere. q̄q; & hic leges sunt propriae. Miliū: panicū:
 rapa: napus nisi in stercoreatione nō ferantur. Nō stercoreato frumētū potius q̄ hordeū sero-
 ro. Item in noualibus tametsi in illis fabā feri uolunt: eandē ubicunq; q̄ recentissime ster-
 coreato solo. Autāno aliquid saturus septembri mēse simū marei post hymbrem. Utq; si
 uerno erit saturus: per hyemē simū disponat. Iustus est uehes. xviij. iugero tribui. Disper-
 gere autē prius quā arescat: aut iactato semine. Si hæc ommissa sit stercoreatio: sequēs est prius
 usq; ferat ante puluēre. Quod ut hanc quoq; cutēm deturminemus: iustum est singulas ue-
 hes simi denario ire in singulas pecudes minores: in maiores denas: nisi hic male subtrauis
 se pecori colonū appareat. Sunt qui optime stercoreant putēt sub diuo ritibus inclusa peco-
 rum māfione. Ager si nō stercoreatur: alget. Si nimiu stercoreatur: est adunē. Satisq; est id
 sæpe q̄ supra modū facere. Quo calidius solū est eo minus addi stercoreis ratio est.

De bonitate seminū & disciplina seminandi: & quātum ex quoq; genere fru-
menti in iugero serendū: & temporibus serendi.

Ca. XXIIII.

Emen optimū anniculū: bimū deterius: triū: pessimū: ultra sterile. Et in iūmo o iūm
 definita genere ratio est. Quod in ima arēā subsedit ad semē referuandum est. Id
 enim optimum quoniā grauissimū. Neq; alio modo utilius dispergitur. Quæ spica
 per interualla semina habebit abiicietur. Optimū est granū quod rubet: & detibus fractum
 eundē habet colorē. Deterius cui plus intus albi est. Certum terras alias plus seminis reci-
 pere: alias minus. Religiosumq; inde primū colonis auguriū: cum auidius accipiat elurire
 creditur: & comesse semē. Sationē locis humidis celerius fieri ratio est: ne semē hymbre pu-
 treseat. Siccis ferius: ut pluuix sequantur: ne diu iacens atq; nō cōcipiēs euanescat. Itēq; fe-
 stinata satione densum spargit semē: quia tarde cōcipiat: serotina rarū: quia densitate nimia
 necetur. Artis quoq; cuiusdā est æqualiter spargere. Manus utiq; cōgruere debet cū gra-
 du: semperq; cū dextro pede. Fit quoq; quorūdā oculata ratione: q̄ fors generalis atq; fecū
 da est. Non transferendū est ex frigidis locis semē in calida: neq; ex præcociibus in serotina
 nihilq; in cōtrariū præripere quādā falsa diligentia. Serere in iugero tēperati soli: iustū est
 tritici aut filiginis modios. v. farris aut seminis: quod frumētū genus ita appellamus. x. hor-
 dei. vii. fabæ quintam partē amplius q̄ tritici. Vicæ. xii. Ciceris & cicerulæ & pisi. iiii. Lupini
 x. Lentis. iiii. Sed hanc cū simo arido feri uolūt. Erui. vii. Silicę. vii. Fasiolorum. iiii. Pabuli. xx.
 Miliū panicē sextarios quattuor. Pingui solo plus: gracili minus. Est & alia distinctio. In dē-
 fo autē cretoso aut uliginoso solo tritici aut filiginis modios. vi. In soluta terra & nuda &
 sicca & leta quattuor. Macies enī soli maior: nisi rarū culmū habeat: picā minutā facit inanē
 pinguiā arua ex una seminis radice fruticē numerosum fundūt: de sāq; segetē raro semie-
 mitūt. Ergo inter quattuor & sex modios pro natura soli: alii quinq; nō minus feri plures
 ue præcipiunt. Item in cōfiso aut cliuoso aut macro: hoc pertinet. oraculū illud magnope-
 re custodiendū segetē ne defruiges. adiecit his Accius in praxidico: ut sereretur cū luna es-
 set in ariete: geminis leone: libra aquario. Zoroastres sole. xii. partes scorpionis transgresso

una alit om
bon alitq;

Termino capite
 ad auctore Barcel
 pas ponnare: Em
 pcam
 puluēt
 paluēt puluēt
 n. ang. p. f. r. i. o.
 ob. ang. p. p. l.
 uerper

primi Scami

mano proz frivitat
uolma Epote par.

emen
pelta

o pa hmo d mnt
 Desfirm
 Cereosum
 Magnosii sem
 Soluta
 Suta leza
 Zoroastres p. f. r. i. o.
 ob. ang. p. p. l.
 uerper

idem
curas

id. p. f. r. i. o.
p. f. r. i. o.
p. f. r. i. o.

proce

id. p. f. r. i. o.
p. f. r. i. o.

id. p. f. r. i. o.
p. f. r. i. o.

id. p. f. r. i. o.
p. f. r. i. o.

id. p. f. r. i. o.
p. f. r. i. o.

requit obferuationem
arbo

deceit

thea d'ellay
ceffy
spuo
diano
prens mansu
no est heluano
ita orion ante solam
orionis vesperum
inella oitum po caap
ho

o g' m' p' m' m' m'
m' m' m' m' m'
m' m' m' m' m'
m' m' m' m' m'
m' m' m' m' m'
m' m' m' m' m'
m' m' m' m' m'
m' m' m' m' m'

est
m' m' m' m' m'
m' m' m' m' m'
m' m' m' m' m'
m' m' m' m' m'
m' m' m' m' m'
m' m' m' m' m'
m' m' m' m' m'
m' m' m' m' m'

est
m' m' m' m' m'
m' m' m' m' m'
m' m' m' m' m'
m' m' m' m' m'
m' m' m' m' m'
m' m' m' m' m'
m' m' m' m' m'
m' m' m' m' m'

rūni conficeretur. Thales. xxv. die ab æquinoctio. Anaximander. xxix. Eudæmo. xlviii. Nos
sequemur obferuationem Cæfaris: maximeq; hæc erit italiæ ratio. Dicemus tamē & aliorū
placita id quælibet nō unius terræ: sed totius naturæ interpretes fumus: nō auctōribus po
sitis: id enim uerbofum est: sed regionibus ut legentes tantū meminere breuitatis gratia.
Cum antea nominata fuerit simul intelligere cycladas infulas. Cum macedonia magnesiā:
thraciā. Cum ægyptus phœnicē: cyprum: ciliciam. Cū boetia locridē: phocidē: & finitimos
semper tractus. Cū hellepontus chersonesus: & continentia usq; athōmontē. Cum ionia
asiā & infulas asiæ. Cum pelo-ponnesus achiā: & ad hesperū iacentes terras. Chaldei af
syriam & babiloniam demonstrabunt. Africa: hispaniā: gallias sileri non erit mirum. Nemo
enim obseruauit in iis: qui syderum proderet exortus: nō tamē difficulti ratione dinoscitur
in illis quoq; terris digestione circolorum: quā in sexto uolumine fecimus: qua cognitio
cæli nō gentium: modo uerū urbū quoq; singularū intelligitur: nota ex iis terris quās
nominauimus sumpta conuexitate circuli prænitentis ad quas quisq; quaeret & terras ad eas
rum syderum exortus: p omniū circulorū pares umbras. Indicandū & illud tempestates ipsa
sas ardores suos habere quadam annis. Et eadem non magna differentia reuertit ratione
solis: orionis uero augeri casdem: centesima reuoluentē s: luna. Omnis autē ratio obserua
ta est tribus modis: exortu syderum: occasuq; & ipsorū tēporum cardinibus. Exortus occa
susq; binis modis intelligitur. Aut enī aduentu solis occultatur stella: & conspici desinūt
aut eiusdem abcessu proferunt se in emerū. Hoc melius quā exortū consuetudo dixisset
& illud occultationem potius quā occasū. Illō modo quo die incipiunt apparere: uel desi
nunt occultationem sole aut occidente. matutinis uespertinis ue cognominati: prout alter utris eo
iū mane uel crepusculo contingit. Dodrantes horarū (cū minimum) interualla ea deside
rant ante solis ortum uel post occasū: ut aspici possint. Præterea bis quædam exoriūtur &
occidunt. Omnisq; sermo de his est stellis: quas ad hærere cælo diximus. Cardio temporum
quadripartita anni distinctione constat. Per in cremata lucis augetur hoc a bruma: & æqua
tur noctibus: uerno æquinoctio in diebus. xc. tribus horis. Deinde superat noctes ad solstiti
um diebus. xciiii. horis. xii. usq; ad æquinoctium autūni. Et cū æquata die procedit ex eo
ad brumam diebus. lxxxix. horis tribus. Horæ nunc in omni accessione æquinoctiales nō cu
iustiq; diei significantur: omnesq; eas differentie fiunt in octauis partibus singulorū. Bru
ma capricorni ab octauo Calen. ianuarii fere. Æquinoctium uernū arietis. Solstitium can
cri. Asterūq; æquinoctium libræ. Qui & ipsi dies raros nō aliquos tempestatū significatus
habent. Rursus hi cardines singulis cæliāni articulis temporum diuiduntur p media om
nes dierum spatia. Quoniam inter solstitiū & æquinoctiū autūni: fiducialē occasus qui au
tūnū inchoat dies. xlvj. At ab æquinoctio eo ad brumā uergiliarum matutinus occasus hye
mē dies. xliiij. Inter brumam & æquinoctium dies. xlv. Flacus fauonii uernum tēpus. Ab æq
noctio uerno initium æstatis dies. xlviii. uergiliarum exortus matutinis. Nos incipiemus a
sementibus frumentis: hoc est uergiliarum occasu matutino. Nec deinde paruorū syderum
mentionem concidenda ratio est: & difficultas rerum augenda: cū sydus uehemes orionis iis
dem diebus longo decedat spatio. Sementibus tempora pleriq; præsumunt. & ab. xi. die au
tūnalis æquinoctij fruges serunt: adueniente coronæ: exortu continuis diebus: certo prop
hymbrū pmissu. Xenophon nō ante quā deus signum dederit. Hoc cicero nouēbris hym
bre fieri interpretatus ē: cō sit uera ratio nō prius serendi quā folia cooperit decidere. Hoc
ipso uergiliarū occasu fieri putant. Aliqui ad. iij. idus nouembri ut diximus seruant: quo
niam id sydus etiā uestis institutor eū: & ē in cælo notatu facillimū. Ergo ex occasu eius de
hyeme augurantur quibus est cura negociatoris insidiandi avaritiæ. Nubilo occasu plu
uiosam hyemē denuntiat: fatiq; augent lacernarum præcia. Sereno: asperam: & reliquarū
uestium accendunt. Sed ille indocilis cæli agricola hoc signū habet inter suos uepres: hu
mūq; suā aspiciens: cum folia uiderit decida. Sic indicatur anni tēperies: alibi tardius: ali
bi maturius. Ita enim sentitū: ut cæli lociq; efficit natura. Idq; i hac ratione præcellit quod
eadem & i mundo publica est: & unicuiq; loco peculiaris. Miretur hoc qui non meminert
ipso brumali die plegium i canariis florere: adeo nihil esse occultum natura uoluit. Er
serendi igitur hoc signum dedit. Hæc est uera interpretatio argumentū naturæ secū affe
rens. Quippe se & terra peti suadet: pmititq; quædam stercoreis uicē: & cōtra rigores terrā
facult; operiri a se nuntiat: & monet festinari. Varro in fabæ utiq; satū hanc obseruationē

Eudem

Scriptu
non ut
Chon ut

heluano

ALIO

oier a p
m' m' m' m'

Brumæ
æquinoct

App' p' m' m'

Orionis
m' m' m' m'

Orionis
m' m' m' m'

Exortu
m' m' m' m'

Angustis
m' m' m' m'

uorsis

judicial

ro rom
m' m' m' m'

custodiri praecipit. Alii plena luna serendam. **LXVIII.** Ventum uero a. xxv. ad. xxx. Vitiam quoque iudicem lunae diebus. Ita demum sine limacibus fore. Quidam pabuli ea sic feri iubet: seminis autem uere. Est & alia manifestior ratio mirabilior naturae prouidentia. In qua Ciceronis sententiam ipsius uerbis subsignabimus. **I**am uero semper uiridis: semperque grauita.

Limaces et medea
Ciceronis smas in
uerbis signifiabim

Lenticulis triplici solita est grandescere. Ter fruges fundens: tria tempo
ra monstrat arandi.
Ex his unum hoc erit idem & lu-

his somnifera pa

no & papaueri serendo. Caro de papauere ita tradit. Virgas & sarmenta quoque tibi in satio superant: in segete comburito. Vbi eas combusseris: ibi papauer serito siluestre: quod in miro usu est melle decoctum ad faucium remedia. Visque somnifera etiam satiuo. Et haec tenus de hyberna semente.

Replicatio totius culturae: & quid quoque mese in agro fieri oporteat. **Ca. XXVI.**

Utrum ut patitur omnis culturae quoddam breuiarium pagatur: eodem tempore conuenit & arboros stercoreare: accumulare item uineas Sufficit in iugerum opera: & ubi patietur loci ratio arbuta ac uineas putare: seminaris solum bipalio praeparare: foveas aperire: aquam de agro pellere: torcular lauare & recondere. A Calen. nouembris galinis oua supponere nolito: donec bruma conficiatur. In eum diem tertia dena subiciito astra te tota hyeme pauciora: non tamen infra nouena. Democritus talem futuram hyemem arbitrat: qualis fuerit hiemps dies: & circa eum termini. Item solstitio astat: Circa brumam plerique bisseptem halcyonum foetura uentorum quietem: mollius caelum: sed & in his & in aliis omnibus ex euentu significationum intelligi lydera debent: non ad dies utique praefinitos spectari tempestatum uadimonia. Per brumam uitem ne colito. Vina tum defecari: etiam diffundit Higinus suadet a confecta ea septimo die utique septima luna cooperat. Cerasa circa brumam feri. Bub' gladii tunc aspergi uentit iuga singula moeis. Largior ualitudinem iestat: & quocumque tempore det si min' .xxx. diebus quatinus data sit: narrat uerna scabie poenitere. Materie caedem tempus hoc dedimus. Reliqua opera nocturna maxime uigilia constant: cum sint potestates tanto ampliores. Quales erates: fiscinas texere. Faces incidere. Radicas praeparare iter diu. xxx. palos. xl. In lucubratione uespertina rudicas. v. palos. x. Totidem antelucano. A bruma in fauonium Caesari nobilitate lydera significant. iiii. i chale: ianuarii matutino: canis occidens. Quo die arcticae finitimis regionibus aquila uesperis occidere traditur. Pridie nonas ianuarii Caesari delphinis matutino exoritur: & postero die fidicula. Quo aegypto sagitta uesperis occidit. Item ad. vi. idus ianuarii eiusdem delphini uespertino occisu continui dies hyemant italice. & cum sol in aquarium seniarum trasire: quod fere. xvi. chal. februarii eue nit. viii. chalen. stella regia Venus appellata Tuberoni in pectore leonis occidit matutino. Et pridie nonas februarii fidicula uesperis. Huius temporis nouissimis diebus ubicumque patietur caeli ratio: terram ad rosarum & uineae satum uertere bipalio oportet. Iugeo i opera lx. sufficiunt. Fossas purgare aut nouas facere. Antelucanis ferameta acueri: manubria aptare. Dolia quassa facire: ipsorumque lanas scabendo purgare: aut nouas facere. Ante lucanias a fauonio in aequinoctium uernum Caesari significat. xvii. chal. martii triduum uarie. Et viii. chalen. hirundinis uisus: & postero die arcturi exortu uespertino. Item. iiii. nonas martii Caesari cancri exortu id fieri obseruabit. Maior pars auctorum uindemiatoris emerisu. viii. idus aquilonis piscis exortu: & postero die orionis. In arctica miluum apparere obseruatur. Caesari & idus martias ferales sibi annotauit scorpionis occasu. xv. uero chalen. aprilis italice miluum ostendit. xii. chalen. equum occidere matutino. Hoc interuallum temporis uergetissimum agricolis: maximeque operosum est. In quo praecipue falluntur. Neque enim illo die uocantur ad munia: quo fauonius flare debeat: sed quo coepit. Hoc acri intentione seruandus est. Hoc illo mese signum deus habet obseruatione minime fallaci aut dubia. Si quis attendat unde spiret is uentus: quoque parte ueniat diximus secundo uolumine: & dicemus mox paulo operosius. Interi eo die: quisquis ille fuerit: quo flare coeperit: non utique. vi. idus februarii: sed sine ante quam uer praenerit: siue postquam hyemant: post eamque diem inquam innumera rusticorum cura distringat: & prima quoque pagantur: quae differri nequeunt. Trime: stria serant. Vites putentur qua diximus ratione. Oleae curentur. Poma serantur inferanturque. Vineae pastinentur. Semina digerantur. Instauerunt alia. Harundines: salices: genitae serantur edanturque. Serantur uero. ulmi: populi: platani: uti dictum est. Tum & segetes conuenit pur-

Bremarum
Sumariu
Quandem a p...
Bromis suppodis p...
Et horaria e...
Nidme dem
Exortus delphin
ocassus Delphini
ocassus Venere
Dionysia
Exortus arctur
Anipalos
Exortus piscis
Exortus quentis
apposito abate

gare. Sarrire hybernas fruges: maxiq; far: Lex certa in eo cum quattuor fibraru esse coepe-
rit. Faba uero no anteq; triu folioru. Tunc quoq; leui saculo purgare uerius q; fodere. Flo-
rentē utiq; xv. primis diebus non attingere. Hordeū nisi sit siccum ne serito. Putationem
æquinōctio pactam habeto. Vineæ iugerum quaternæ operæ purant: alligantq;. In arbuſto
ſingule operæ xv. arbores. Eodem hoc tēpore hortorū roſariorūq; cura eſt: quæ ſeperatim
proximis uoluminibus dicent eodem & topiariorū. Tūc optimæ ſcrobis fiunt. Terra inſutu-
rū profcinditur. Virgiliū maxie auctore: ut glebas ſol coquat. Vtilior ſententia quæ nō ni-
ſi tēperatum ſolū ī medio uere arari iubet: quoniā in pingui ſtatī fulcos occupant hærbæ.
In gracili inſecuti aſtus exicant. Certūq; ſuccū futuris ſeminibus auferunt. Talſa autūno
melius arari certū eſt. Cato uerna operā ſi diſſinit: ſcrobis fieri: ſeminaia propagari in lo-
cis craſſis & humidis: ulmoſe ficos: poma: oleas: prata ſtercorari luna ſciente. Quæ rigua nō
erunt ab afflatu fauonii defendit: purgari hærbas. malas radicitus erui: ſicus interpurgarī
ſeminaia fieri: & uetera farciri. Hæc anteq; uinea florere incipiat. Itēq; pyro florente arare ī
cipiat macra harenofaq;. Poſtea utiq; grauiſſima & aquoſiſſima. Ita poſtremo arato. Ergo hæc
aratio has habebit notas: lenſiſci primū fructum offendentes ac pyri florentis. Erit & tertio ī
bulborū ſatu ſyllæ. Item in coronamentorū narcifi. Nāq; & hæc ter florent. Primoq; flore
primā arationem offendunt: medio ſecūdā: tertio nouiſſimā: quando inter ſeſe alias notas
prebent. Ac non in nouiſſimis cauetur: ne fabis florentibus attingatur hederā. Id enī noxi
& exitiale eſt in ei tempus. Quædam uero & ſuas habent notas ſicuti ficus. Cum folia pau-
ca in cacumine acerbūli modo germinēt: tunc maxime ſerendas ficus. Aequinoctium uer-
num ad. viii. chalen. aprilis peragi uidetur. Ab eo ad uergiliarum exortu matutinu. Cæſari
ſignificant chalen. aprilis. iiii. nonas aprilis. In æta uergilia uelperi occultantur. Eadem po-
ſt ridies in boetia. Cæſari autem & chaldæis nonis ægypto orioni: & gladii eius ſcipiunt ab
ſcondi Cæſari. xv. idus ſignificatur humber libræ occaſu. xiiii. chalen. maii. Aegyptio ſucu-
læ occidit uelperi. ſyduſ uehēmens: & terra mariq; turbidum. xvi. artica. xv. Cæſari conti-
nuoq; triduo ſignificat. Aſſyriæ autem. xii. chalen. hoc eſt uulgo appellatum ſyduſ palili-
cium: quoniam. xi. chalen. maii urbis romæ natalis quo feſte ſerenitas redditor. Clariſſimam
oſeruationi dedit nimborum argumento: hyadas appellantis græcis has ſtellas. Quod
noſtri a ſimilitudine cognominis: græci propter ſues impoſituū arbitantes imperitia
pellauerunt ſuculas. Cæſari ad. viii. chalen. notatur dies. vii. chalen. Aegyptio hedi exoritur
vi. chalē. Boetia & artica. canis uelperi occultatur. Fidicula mane oritur. v. chalen. Aſſyriæ
orion torus abſconditur. Tertio autē canis. vi. nonas maii Cæſari ſucula matutino exoritur.
Et. viii. idus capella pluuiialis. Aegyptio autē eodē die canis uelperi occultatur. Sic fe-
re in. vi. idus maii qui eſt uergiliarum exortus decurrunt ſydera. In hoc temporis interuallo.
xv. diebus prius agricolæ rapienda ſunt ea: quibus peragendis ante æquinōctium non ſuſ-
fecerit. Dum ſciat inde natam exprobatōnē ſe dā putatū uites pimitationem cātus alitia
temporarii: quæ cuculum uocant. Dedecus enim habetur: obprobriūq; maritum: falceni
illa uolupte in uite deprehēdit: ut ob id petulantia ſales etiā cū primo uere ludantur. Auf-
picio tamē deteſtabiles uidentur. Adeo minima quoq; in agro naturalibus trahuntur argu-
mentis. Extremo autē panici miliq; ſatio eſt. luſtum ē hoc ſeri maturato hordeo: atq; etiā
in eodem aruo. Eſt q; ſignum illius maturitatis: & horum ſationis comune. Lucentef uelpe
re per arua cicedelæ. Ita appellant ruſtici ſtallantes uolatus Græci uero lapyridas: incredi-
bili benignitate naturæ.

¶ Ne agricolæ aſpiciant ſtellas: ſed magis tēpora ſerendæ frugis: & ortus occaſu ſyde-
ris in quibusdam hærbis: & de ſtellarum ortu & occaſu. **Ca. XXVII.**

TAm uergilias in cælo notabiles natura fecerat: non tamē iis contenta terreſtes fe-
cit alias ueluti uociferans. Cur cælum intueris agricola? Cur ſydera quæris ruſti-
ce? lam te breuiore ſonno feſſum præmunt noctes. Ecce tibi inter herbas tuas ſpar-
go peculiariſſe ſtellas: eaſq; uelpere & ab opere diſurgenti oſtēdo. Ac ne poſſis præterite mi-
raculo ſollicito. Vides ne ut fulgori ſimilis alarum coſpēſu tegatur: ſecū iucē habeat &
noctē? Dedi ecce tibi herbas horarum indices: & ut ne ſic quidem oculos tuos a terra reu-
ces. Heliotropium ac lupinum circūaguntur cum ſole. Cur etiā nūc altius ſpectas ipſiq;
cælum ſcrutaberis? Habes ante pedes tue occæ uergilias. In certis eæ diebus proueniunt: eu-
rantq; ſe decere ſyderis huiuſce. Partūq; eas illius eſſe certū eſt. Proinde q; ſquis æſtios fru-

na duman meſſen
expurgare ſchimine

utroq; ſyde
Sylā a la poſſe
uere præmedit

utroq; ſyde
Sylā a la poſſe
uere præmedit

utroq; ſyde
Sylā a la poſſe
uere præmedit

utroq; ſyde
Sylā a la poſſe
uere præmedit

utroq; ſyde
Sylā a la poſſe
uere præmedit

utroq; ſyde
Sylā a la poſſe
uere præmedit

utroq; ſyde
Sylā a la poſſe
uere præmedit

utroq; ſyde
Sylā a la poſſe
uere præmedit

utroq; ſyde
Sylā a la poſſe
uere præmedit

utroq; ſyde
Sylā a la poſſe
uere præmedit

utroq; ſyde
Sylā a la poſſe
uere præmedit

utroq; ſyde
Sylā a la poſſe
uere præmedit

utroq; ſyde
Sylā a la poſſe
uere præmedit

utroq; ſyde
Sylā a la poſſe
uere præmedit

utroq; ſyde
Sylā a la poſſe
uere præmedit

utroq; ſyde
Sylā a la poſſe
uere præmedit

utroq; ſyde
Sylā a la poſſe
uere præmedit

utroq; ſyde
Sylā a la poſſe
uere præmedit

utroq; ſyde
Sylā a la poſſe
uere præmedit

utroq; ſyde
Sylā a la poſſe
uere præmedit

Etus ante illas feuerit: ipse frustrabitur sese. Hoc interuallo & apicula procedens faba flo-
 rere indicat: faba q̄ florensca ea uocat. Dabitur & aliud finiti frigoris iudicium. Cum ger-
 minare uideris morum: iniuriam postea frigoris timere nolito. Ergo operator. Talcas ois
 uinum ponere. Ipsa q̄ oleas intreradare. Rigare prata æquinotiu diebus primis. Cum her-
 ba creuerit in festucam: arcere aquas. Vineas papinare. Et huc lex sua cum pampini quat-
 tuor digyto longitudo in expleuerit. Pampinat una opera iugerum. Segetes iterare. Scri-
 uer uero diebus. xx. Ab æquinotio sartura nocere & uinea & segeti existimare. Et ois
 lauandi hoc idem tempus est. A uergiliarum exortu significat Cæsari postidie arctui oes
 casus matutini. iiii. idus maii. Fidicula exortus. xii. Chalen. iunii capella uespere occidens.
 Et in artica canis. xi. Chalen. Cæsari orionis gladius. occidere incipit. iiii. nonas iunii. Cæsa-
 ri & asyria aquila uesperit. xviii. idus arcturus matutino occidit italix. viii. & iiii. idus.
 Delphinis uesperit exoritur. xvii. chalen. iulii gladius orionis exoritur. Quod i ægypto post
 quatriduum. xi. chalen. eiusdem orionis gladius Cæsari occidere incipit. viii. chalen. iulii ue-
 ro longissima dies totius anni & nox breuissima solstitiu conficiunt. In hoc temporis inter-
 uallo uinea papinantur: curaturq̄ ut uinea uetus semel fossa sit: bis nouella. Oues tundē-
 tur. Lupinister corandi causa uertitur. Terra profcinditur. Vitia i pabulum secatur. Faba
 metitur: deinde concutitur.

De pratis & repatioe prati: & cotib' & falcibus & descriptio frugū & sydeq̄. Ca. XXVIII

PRata circa chal. iunii. cæduntur: quorū facillima agricolis cura: ac minimi impēdii:
 hæc de se postular dicit. Relinqui debent in læto solo: uel humido: uel riguo eaq̄
 aqua pluita rigari uia publica. Utilissimum simul & herbæ arare: deinde cratire:
 seuerè florem ex foenilibus: atq̄ ex presepibus foenū dilapsū spgere: priusq̄ cratiatur.
 Nec primo año rigari: nec pasci ante secunda foenificia: nec herbæ uellatū: obruticūq̄ he-
 berentur. Senescunt prata: restituciq̄ debent: faba in iis sata: uel rapis: uel milio. Mox in se-
 quente anno frumento: rursum in prata tertio relinqui. Præterea quoriam: secta sint sci-
 lire: hoc è quæ foenifeces prætereunt scitari. Est enim in primis inutile epaci herbæ semē-
 taturas. Herba optima in prato trifolii: proxima graminis: pessima mimuli. Siliqua etiam
 dira ferendis: inuita & equisifis: è similitudine equina serā. Secandi tps cū spica desforet
 cere coeperit: atq̄ roborari: secandūq̄ anteq̄ inarescat. Cato foenum inquit nō feces: priusq̄
 semē maturum sit. Quidam pridie rigant ubi sunt rigua. Noctibus rosicidis secari melius.
 Quædam partes italix post messem secant. Fuit hoc quoq̄ maioris impendii apud priores
 creticis tantum: transmarinisq̄ cotibus notis: nec nisi oleo falcis acie excitantibus. Igitur
 cornu propter oleum ad crus ligato foenificia incedebat. Italia aquaria cotes dedit: limæ
 uicæ imperantes ferro: Sed aquaria prius uirēt. Facituum duo genera. Italici breuius: ac
 uel inter uepres quoq̄ tractabile. Galliarū latifunda maioris cōpēdii: quippe medias cadū-
 herbas: breuioreq̄ pretereunt. Itali foenū ex una dextera manu secant. Iustum est una ope-
 ra iugerum in die defecari: alligariq̄ mǎipulos tria milia. cc. quaternorū pondo. Sectū uer-
 ti ad solem: nec nisi siccum construi oportet. Ni fuerit hoc obseruatum diligenter: exha-
 lare matutino nebulam quādam: metasq̄ mox sole accendi: & conflagari certum est. Rur-
 sus rigari desecta oportet: ut secetur autūnale foenū: quod uocat cordum. Interāna i um-
 bria quater anno secantur etiam non rigua. Ter uero plerisq̄ in locis: & postea in ipso pa-
 bulo nō minus emolumenti è: quā a foeno. Armentorum id cura: i uentorūq̄ pgeneratio
 suū quicq̄ consilium dabit. Optimum maxime quadrigarū q̄stus. Solstitiu peragi i. viii. pre-
 cæci & viii. chal. iulii diximus. Magn' hic āni cardo: magna res mūdi. Ex hoc usq̄ ad brūā
 decrescunt dies: q̄ creuerunt sex mensibus. At sol ipse ad aquilonem scandens asper: ardua
 & mēsus ab ea meta incipit flecti: & digredi ad austrū: aucturus noctes aliis sex mensibus ab-
 latuissiq̄ diēi mēsurā. Ex hoc de de cōuehendi rapiendiq̄ fructus alios atq̄ alios tēpus: &
 præparandi se contra sæuam ferāq̄ hyemē: dicebatq̄ hoc discrimē idubitaris notis signa-
 se naturam. Quā ob rem eas manibus ipsis agricolarum ingessit: uertiq̄ iussit ipsa die folia
 & esse cōsecti syderis signū. Nec siluestriū tatum arborum remotarūq̄: ne in saltus deuios
 montesq̄ eundem esset: quæ rētibz signa. Non rursus pximarū urbanarūq̄: & quæ topia
 rio tantū usu coluntur: quāq̄ in iis illa uisuntur. Vertit oleæ ante pedes sate. Vertit tilix
 ad mille usus petendā. Vertit populi albæ: etiā uitibus nuptæ. Adhuc parū est ipuit: ulmū
 uise doratam habes. Et huius ueperinorum pabulo uersa folia stringit. Stringens autē de-

Apia
 Apicula
 Tolea
 Temia
 Incevadē
 Sctmo
 Satura
 Satura
 Vna pabularis
 furemmben.
 Ca. XXVIII
 Rata circa chal. iunii. cæduntur:
 hæc de se postular dicit. Relinqui
 debent in læto solo: uel humido:
 uel riguo eaq̄ aqua pluita rigari
 uia publica. Utilissimum simul &
 herbæ arare: deinde cratire:
 seuerè florem ex foenilibus: atq̄
 ex presepibus foenū dilapsū spgere:
 priusq̄ cratiatur.
 Nec primo año rigari: nec pasci
 ante secunda foenificia: nec herbæ
 uellatū: obruticūq̄ herentur.
 Senescunt prata: restituciq̄ debent:
 faba in iis sata: uel rapis: uel
 milio. Mox in sequente anno
 frumento: rursum in prata tertio
 relinqui. Præterea quoriam: secta
 sint scilire: hoc è quæ foenifeces
 prætereunt scitari. Est enim in
 primis inutile epaci herbæ semē-
 taturas. Herba optima in prato
 trifolii: proxima graminis: pessima
 mimuli. Siliqua etiam dira ferendis:
 inuita & equisifis: è similitudine
 equina serā. Secandi tps cū spica
 desforet cere coeperit: atq̄ roborari:
 secandūq̄ anteq̄ inarescat. Cato
 foenum inquit nō feces: priusq̄
 semē maturum sit. Quidam pridie
 rigant ubi sunt rigua. Noctibus
 rosicidis secari melius. Quædam
 partes italix post messem secant.
 Fuit hoc quoq̄ maioris impendii
 apud priores creticis tantum:
 transmarinisq̄ cotibus notis: nec
 nisi oleo falcis acie excitantibus.
 Igitur cornu propter oleum ad
 crus ligato foenificia incedebat.
 Italia aquaria cotes dedit: limæ
 uicæ imperantes ferro: Sed aquaria
 prius uirēt. Facituum duo genera.
 Italici breuius: ac uel inter uepres
 quoq̄ tractabile. Galliarū
 latifunda maioris cōpēdii: quippe
 medias cadū herbas: breuioreq̄
 pretereunt. Itali foenū ex una
 dextera manu secant. Iustum est
 una opera iugerum in die defecari:
 alligariq̄ mǎipulos tria milia. cc.
 quaternorū pondo. Sectū uer-
 ti ad solem: nec nisi siccum
 construi oportet. Ni fuerit hoc
 obseruatum diligenter: exhalare
 matutino nebulam quādam:
 metasq̄ mox sole accendi: &
 conflagari certum est. Rursus
 rigari desecta oportet: ut secetur
 autūnale foenū: quod uocat
 cordum. Interāna i umbria
 quater anno secantur etiam non
 rigua. Ter uero plerisq̄ in locis:
 & postea in ipso pabulo nō
 minus emolumenti è: quā a foeno.
 Armentorum id cura: i uentorūq̄
 pgeneratio suū quicq̄ consilium
 dabit. Optimum maxime
 quadrigarū q̄stus. Solstitiu
 peragi i. viii. precæci & viii.
 chal. iulii diximus. Magn' hic
 āni cardo: magna res mūdi. Ex
 hoc usq̄ ad brūā decrescunt
 dies: q̄ creuerunt sex mensibus.
 At sol ipse ad aquilonem
 scandens asper: ardua & mēsus
 ab ea meta incipit flecti: &
 digredi ad austrū: aucturus
 noctes aliis sex mensibus ab-
 latuissiq̄ diēi mēsurā. Ex hoc
 de de cōuehendi rapiendiq̄
 fructus alios atq̄ alios tēpus:
 & præparandi se contra sæuam
 ferāq̄ hyemē: dicebatq̄ hoc
 discrimē idubitaris notis
 signa se naturam. Quā ob rem
 eas manibus ipsis agricolarum
 ingessit: uertiq̄ iussit ipsa die
 folia & esse cōsecti syderis
 signū. Nec siluestriū tatum
 arborum remotarūq̄: ne in
 saltus deuios montesq̄ eundem
 esset: quæ rētibz signa. Non
 rursus pximarū urbanarūq̄:
 & quæ topia rio tantū
 usu coluntur: quāq̄ in iis
 illa uisuntur. Vertit oleæ
 ante pedes sate. Vertit tilix
 ad mille usus petendā. Vertit
 populi albæ: etiā uitibus
 nuptæ. Adhuc parū est ipuit:
 ulmū uise doratam habes. Et
 huius ueperinorum pabulo
 uersa folia stringit. Stringens
 autē de-

se messes uindemiaq; & omniū maturitatem complexa. Est præterea in cælo qui uocat
 lacteus circulus etiam uisū facilis. Huius defluuiū uelut ex ubere aliquo fata cuncta latef-
 cunt: duorum syderum obseruatione aquilæ in septentrionali parte: & in austrina canicu-
 læ. Cuius mentionem suo loco fecimus. ipse circulus fertur per sagittarium & geminos: so-
 lis centrum infra æquinoctialem circulum secans: commissuras eorum optinere hinc aqua
 la illinc canicula. Ideo effectus utriusq; ad omnes frugiferas pertinet terras. Quoniam in
 iis tantum locis solis terræq; centra congruunt. Igitur horum syderū diebus si purus atq;
 mitis ær generale illū lacteūq; succum tranfmiserit in terras læta adoleſcunt fata. Si lu-
 nā qua dictum est ratione rosicidum frigus asperferit: admixta amaritudo: ut in lacte: puer-
 perium necat. Modus ī terris huius iniuriæ quā fecit ī quacūq; cōuexitate comitatus utri-
 usq; causa. Et ideo non pariter in toto orbe sentitur: ut nec dies. Aquilam diximus ī italia
 exoriri ad .xiii. chalen. ianuarii. Nec patitur ratio naturæ quicq; in satis ante eum diem spēi
 esse certæ. Si uero interlunium incidat: omnes hybernos fructus & præcoces lædi necesse ē.
 Rudis fuit priscorum uita: atq; sine litteris. Non minus tamē ingeniosam fuisse in illis ob-
 seruationem apparebit: q̄ nunc eē ratione. Tria nāq; tēpora fructibus metuebant: propter
 quod instituerunt ferias: diesq; festos: rubigalia: floralia: uinalia. Rubigalia Numa consti-
 tuit anno regni sui: .xi. quæ nunc aguntur ad .vii. chalen. maii. Quoniam tunc fere segetes
 rubigo occupat. Hoc tempus Varro determinat sole tauri partē decimā optinente: ut ē
 ferebat ratio. Sed uera causa est q̄ post dies undeuiginti ab æquinoctio uerno: per id qua-
 triduum: uaria gentium obseruatione in .iiii. chalen. maii canis occidit: sydus & per se uehe-
 mens: & cui præcoccide caniculum necesse sit. Idem itaq; floralia. .iiii. chalen. eandem insti-
 tuerunt urbis anno quingentesimo sextodecimo ex oraculis sybillæ: ut omnia bene desſo-
 reserent. Hunc diem Varro determinat: sole tauri partē quartā decimā optinente. Ergo si
 in hoc quadriduum incidit plenilunium: fruges & omnia quæ fiorebunt lædi necesse erit
 uinalia priora quæ ante hos dies sunt. .xi. chalen. maii de gustandis uinis instituta nihil ad-
 fructus attinent. Nec quæ adhuc diximus ad uitæ oleasq; quoniam earum conceptus ex
 ortu uergilarum incipit ad .vi. idus maii: ut docuimus. Aliud hoc quadriduum est: quod
 neq; rore sordere uelint. Exhorrent enim frigidum sydus arduri postridie occidēs. & multo
 minus plenilunium scidere. .iiii. nonas iunij iterum aquila exoritur uesper: decretorio die
 florentibus oleis uitibusq; si plenilunium in eum incidat. Equidem & solstitium. .viii. thalē.
 iunij in simili casu dixerim: & canis ortū post dies a solstitio. .xxiii. Sed interlunio accedente
 quonia uapore constat culpa aciniquæ præcoquantur in callum. Rursus plenilunium nocet ad
 .iiii. nonas iulij cum ægypto canicula exoritur. Vel certe .xvi. chalen. augusti cum italia. .lē.
 .iiii. chalen. augusti cum aquila occidit: usq; in .x. chalen. eiusdem. Extra has causas sunt uia-
 lia altera quæ aguntur ad .xii. chalen. septembris. Et Varro a fiducialia incipiēte occidere ma-
 ne determinat q̄ uult initium autūni esse. Et hunc diem festum tempestatibus leniendis ef-
 se institutum. Nunc fiducialia occidere ad .vi. idus augusti feruatur. Intra hæc cōstat cæle-
 stis sterilitas. Neq; negauerim posse eam pmutari arbitrio legentium: locorum æstimationū
 naturas. Sed a nobis rationem demonstratam esse satis est. Reliquia obseruatione cuiusq;
 stabunt. Alterutrum quidem fore in causa: hoc est plenilunium: aut interlunium non erit
 dubium. Et in hoc mirabilem admirari benignitatem naturæ succurrit. Jam primum hanc ī-
 iuriam omnibus annis accidere non posse propter statos syderum cursus. Nec nisi paucis
 noctibus anni. Idq; quando futurum sit facile nosci. Ac ne per omnes menses timeretur ea-
 rum quoq; lege diuinum. Astat interlunia præterq; biduo secunda esse. Hyeme plenilunia
 Nec nisi æstiuis breuissimisq; noctibus metui. Non diebus item ualere. Præterea tam facie-
 le intelligi: ut formica minimū animal interlunio quiescat. Plenilunio etiā noctibus ope-
 retur. Auem parām oriente sirio ipso die non apparere: donec & occidat. E diuerso uirio-
 nem prodire ipso solstitij die. Neutrum uero. lunæ statum noxiū esse. nec noctibus qdē:
 nisi serenis: & omni aura quiescente: quoniam neq; in nube: neq; in statu cadunt rores. Sic
 quoq; non sine remedio. Sarmenta aut palarum aceros & eulsas hærbas frutes per ui-
 neas camposq; cum timebis incendit. Fumus medebitur. Hic e paleis & cōtra nebulas au-
 xiliatur: ubi nebulæ nocent. Quidam tres caneros uiuos cremari iubent in arbutis ut cæ-
 bunculi non noceant. Alii siluā carnem leuiter uri a uento: & per totam uineam futus
 dispergatur. Varro auctor est: q̄ fiducialia occasu quod est initium autūni uua piæa conse-

Exoriri Aquile

Exoriri Rubigalia

Floralia

Uinalia

Decretorio die

Interlunio

Comis Exoriri

Uinalia altera

Formica interlunio

Remedio canebis

tur. Sunt qui urceis cinere subfratras & illitis acetum habentibus leguminū aceruos super ingerant ita non nasci maleficia credentes. Alii qui in salamēranis cadis ^{in uia} p̄p̄o illinant. alii qui lentem aceto laſerpitato reſpergant: ſiccataq; oleo inungant. ſed breuiſſima obſeruatō quod uitis carere uelis: interuallū legere. Quare plurimū refert: condere quis malit: an uendere. Creſcente enim luna frumenta grandefcunt.

De uindemia & autūni temporibus. Ca. XXXI.

Sequitur ex diuifione tēporū. Autūnus a fiducialē occaſu ad æquinoctiū ac deinde uergiliarum occaſum: initiūq; hyemis iis interuallis ſignificatur. Pridie idus Auguſti artice equus oriens. Veſpera ægypto & Cæſari delphinus occidens. xi. calen. ſeptēbris Cæſari & aſyriæ ſtella quæ uindemiator appellatur exoriri mane incipit: uindemiæ maturitate promittens. Eius argumentū erunt acini colore mutati Aſyriæ. v. calen. & ſagitta occidit: & eteſiæ deſinunt. Uindemiator ægypto nō exoritur. Articæ arcturus matutino: & ſagitta occidit mane. v. idus ſeptēbris Cæſari capella oritur ueſperi. Arcturus uero medius pridie idus uehementiſſimo ſignificatu terra mariq; per dies quinq;. Ratio eius hæc traditur ſi delphino occidente hymbres fuerint: nō futuros per arcturum. Signū orientis eius ſyderis ſeruiet hirōdinum abritus: nāq; deprehēſe intereūt. xvi. calen. octōbris ægypto ſpica: quæ tener uirgo: exoritur matutino: eteſiæq; deſinunt. Hoc idem Cæſari. xiii. calen. xiii. aſyriæ ſignificant & xi. calen. Cæſari cōmiſſura picium occidens. ipſumq; æqui noxi ſyduſ. viii. calen. octōbris. Deinde cōſentiūt (quod eſt rarū) philippus Calippus: Doſitheus: Parmeniſtus: Conō: Criton: Democritus: Eudoxus: Ion. iiii. calen. octōbris capellam matutino exoriri. Et. iiii. calen. hædos. vi. nonas octōbris articæ corona exoritur. Mane aſiæ & Cæſari. v. ca len. enochus occidit matutino. iiii. calē. Cæſari corona exoriri incipit. Et poſt ſtude occidunt abidii ueſperi. viii. idus octōbris Cæſari fulgens in corona ſtella oritur. & iiii. idus uergiliæ ueſperi. Idibus corona tota. vi. calen. nouēbris ſuculæ ueſperi exoriuntur. Pridie calen. Cæſari arcturus occidit: & ſuculæ exoriūtur cū ſole. iiii. nonas arcturus occidit ueſperi. v. idus nouēbris gladius orionis occidere incipit. Deinde tertio idus uergiliæ occidunt. In his temporum interuallis opera ruſtica nāpos: raphanos ſcrere quibus diebus diximus. Vulgus agreſte & rappam poſt eiconiæ diſceſſum male feri putat. Nos omni nō poſt uulcanalia & præcoſia cum panico. A fiducialē autem occaſu uiciam: faſtiolos: pabulum. Et hoc ſilente luna ſeri iubent. Et frondis præparandæ tempus hoc eſt. Vnus frondator quattuor frondarias fiſcinās complere in die iuſtum habet. Si decreſcente luna præparetur non putrefcit. Aridam colligi non oportet. Uindemiam antiqui nunquam exiſtāmauere maturā ante æquinoctium. iam paſſim rapi cerno. Quam obrem & huius tempora notis argumentū ſignentur. Leges ita ſe habent. Vuam calidam ne legito: hoc eſt in eius ſiccitate. Ac niſi hymbes interuenerit. Hanc ne legito rotulētam: hoc eſt ſi ros nocturnus fuerit. Nec priuſq; ſole diſcutiatur. Uindemiare incipito: cum ad palmitem pampinus pro cumbere coperit: aut cum exempto acino ex denſitate interuallū non compleri appaſuerit acinum non augeri. Acino plurimum refert: ſi contingat creſcente luna uindemiare. Preſſura una culleos. xx. implere debet. Hic eſt pes iuſtus. Ad totidem culleos & lacus/xx. iugeribus unum ſufficit torculum. Præmuntque aliqui ſingulis. Veſtilius binis: licet magna ſit uafitas ſingulis. Longitudo in iis refert: non erallirudo. Spatioſa melius præmunt. Antiqui funibus uitifque loreis ea detrahēbant: & nectibus intra cauos: inuenta gæcamica: mali rugis per coeleas bullantibus palis: affixa arbori ſtella: a palis archas lapidum atrolente ſe cum arbore: quod maxime probatur. Intra. xxii. hos annos inuentum paruis prælis. Et minori torculari ædificio breuiore: & malo in medio decreto: tympana impoſita uinaceis: ſuperne toto pondere urgere: & ſuper præla conſtruere congerimus. Hoc & poma colligendi tempus & obſeruatō: cum aliquod maturitate non tempeſtate deciderit. Hoc & ſæces exprimendi. Hoc & deſuſtum coquendi: ſilente luna noctu: aut ſi interdiu plena. Ceteris diebus aut ante exortum lunæ: aut poſt occaſum. Nec de nouella uite aut paluſtri Nec niſi e matura uua. Nec niſi e foliis deſpumandū. Quia ſi ligno cōtingatur uas aduſtum ac fumoſum fieri putant. Iuſtū uindemiæ tēpus ab æquinoctio ad uergiliarum occaſum dies. xliiii. Ab eo die oracula occurrit: frigidum picari pro mihlo ducentium. Sed iam & calen. ianuarii deſectu ualſorum uindemiantes uidi. piſcinifq; muſta condi aut uina

legito

de phin

fructu

ing uirgo

et aſyriæ

uua ad

fructu

olea ſtella

fructu

Auguſti p̄p̄o

Stella matutina que
exoritur ante ſolē
ſignū eſt uindemiæ
Equi
Exoritur Uindemiæ
Arcturus occidit
luna uindemiat

Ortus capelle

hymenomet abas
no dephente miter

ſophronius
de uindemia

Ortus arcturi
Exoritur Sunlare

in præparandæ ſunt

De legendis uino

preſſura
torculari
ſoculæ

luna noctu
ſi eſt eamio
ſi eſt eamio

ſulle rugis
ſulle rugis

Tempus uindemiæ
picare pichen

effundi priora ut dubia recipereutur. Hoc non tam saepe prouectu nimio euenit q̄ segnitia insidiatū caritati ciuili. Sed equi patrifamilias modus ē anona cuiusq̄ anni utilitate. Id p̄que lucrosissimū. Reliqua de uinis affatim dicta sunt. Item uindemia facta oliuam esse rapendam: & quæ ad oleum pertinent: quæq̄ a uergiliarum occasu agi debet.

De lunari ratione.

Ca.

XXXII.

His quæ sunt necessaria adiciuntur de luna uetisq̄ & præfagus: ut sit tota sydera lris ratio perfecta. Nāq̄ uirgilius etiam in numeros lunæ quæ dā digerēda putauit: De moeriti secutus ostentationem. Nos legū uilitas quæ in toto opere: in hac quoq̄ mouet parte. Omnia quæ ceduntur: carpūtur: tūduntur innocētus decrefcente luna crefcente fiunt. Stercus nisi decrefctē luna ne tangito. Maxime aut̄ inter mēstrua dimidiaq̄ stercoreato: Verres: iuuecos: arices: ados decrefctē luna castrato. Qua luna noua supponito: Scrobeſ luna plena noctū facito. Arborū radices luna plena operito. Humidis locis in terlunio serito: & circa interlunium quatruiduo. Ventilarū quoq̄ frumenta: ac legumina: & cōdi circa extrema lunā iubet. Seminaria cū luna supra terrā sit fieri. Calcarū musta cū luna supra terrā sit fieri. Calcarū musta cū luna sub terra. Itē materias eēt: quæq̄ alia locis suis diximus. neq̄ facilius est obseruatio: ac iā dicta a nobis secūdo uolumine: sed quod intelli gere uel rustici possint. Quoties ab occidētē sole cernitur: prioribusq̄ noctis horis lucebit crescens erit. Et oculis dimidiata iudicabit. Cū uero occidētē sole orietur ex aduerso: ita ut pariter aspiciatur: tūc erit plenilunū. Quoties ab ortu solis orit̄: prioribusq̄ noctis ho ris detrahet lumē: & in diurnas extēdet: decrefctēs erit: Iterūq̄ dimidia. i coitu uero quod interlunū uocat̄: cō apparere desierit supra terras aut̄ erit: quæ diu & sol: interlunio & p̄ma tota die secūda hora noctis uno distat̄ sic illico ac deinde tertia usq̄ ad quintādecimā multiplicatis horarū iisdē portionibus: quintadecima tota supra terras noctū erit: eadēq̄ sub terris tota die. xvi. ad primæ horæ nocturnæ dextrantē. sicilicū sub terra eget: eadēq̄ portiones horarū per singulos dies adiciit usq̄ ad interlunū. Et quātū primis partibus noctis detraherit: q̄ sub terris agat: tantūde nouissimis ex die adiciet super terram. Altemis autem mensibus. xxx. implebit numeros. Altemis uero detrahet singulos. Hæc erit ratio lunaris.

De uentorum ratione.

Ca.

XXXIII.

Entorū paulo scrupulosior obseruatio. Solis ortu quocūq̄ libeat die: stantibus ho ra diei sexta: sic ut ortū eum a sinistro humero habet. Cōtra mediā faciē meridies a uertice septētrio erit: qui ita limes per agrū currit: cardo appellatur. Circūagi de inde melius est: ut umbram suā quisq̄ cernat: alioquin post hominē erit. Ergo permaturis lareribus ut ortus illius diei a dextro humero fiat: occasus: a sinistro: tūc erit hora sexta: cū minima umbra cōtra mediū fiat hominē. Per huius mediā lōgritudine duci sarculo sulcum uel cinere lineā: uerbi gratia: pedū. xx. cōueniet: mediāq̄ mensurā: hoc est in. x. pede circū scribi circulo paruo: qui uocetur umbilicus. Quæ pars fuerit a uertice umbræ: hæc erit uertus septētrionalis. Illo tibi putator arborū plagæ ne spectet: ne ue arbuſta uineæ ue nisi in africa: cyrenis: ægypto. Illinc flate ne arato: quæq̄ alia præcipimus. Quæ pars lineæ fuerit a pedibus umbræ meridie spectas: hæc uertū austrū dabit: quæ a græcis notū diximus uocari. Illinc flatu ueniētē materia: uineāq̄ agricola ne trahes. Humidus aut̄ astuosus itale est. Africæ quidem incēdia cū serenitate affert. In hūc italia palmires spectent: sed non plagæ arborū uitigūe. Hunc oliueti metator uergiliarū quatruiduo. Hunc caueat inſitor calamis gemisq̄ inculator. De ipsa regionis eius ora præmonuisse cōueniet. Frōde medio die are borator ne cædito. Cum meridiem adesse lenities pastor: æstate contrahente se umbra pe eudem a sole in opaca cogito. Cum æstate pascēs in occidentē m̄ specta ante meridiē post meridiem in orientē. Aliter noxiū: sicut hyeme & uere in rorulentum duceres. Nec contra septētrionem parūs supradictum. Clodunt ita: lippiantue ab afflatu: & aluo cita pereunc Qui foeminas concipi uoles: in hunc uentum spectantes iniri cogito.

De limitatione agrorum.

Ca.

XXXIII.

Oximus ut in media lignea designaretur umbilicus. Per hūc mediū transfuerſa cur rat alia. Hæc erit ab exortu æquinoctialī ad occasum æquinoctialium. Et limes qui ita secabit agrum decumanus uocabitur. Ducantur deinde aliæ duæ lineæ inde his oblique: ita ut a septentrionis dextera leuaq̄ ad austri dextram leuaq̄ descendat. Oēs per eundem currant umbilicum. Omnes inter se pares sint. Omnium interualla paria.

Supra terreay sub terra

Quæ ratio semel in quoq; agro in eûda erit: uel sæpius: si libeat: ita uite signo facienda res
 gulis paribus in tympanum exigui: sed circinatû adactis. Ratione qua docto occurrendû
 ingenis quoq; imperitorû est. Meridie excuti placet: quoniam semper est idem. Sol autem
 quotidie ex alio cæli momento q̄ pridie oritur. Ne quis forte ad exortum capiendâ putet
 lineam. Ita cæli exacta parte quod fuerit lineæ caput septetrio: onî proximû: a parte exor-
 tiva solstitiali habebit exortum hoc est longissimi diei: uentûq; aquilonê: boream a græ-
 cis dictum. In hunc ponito arbores uite scq; sed hoc flante ne aratro. Frugem ne ferito. Se-
 men ne iacito. Præstringit enim atq; præcellit hic radices arborum quas positurus afferes.
 Præmonitus esto. Alia robustis profunt: alia infantibus. Nec sum oblitus in hac parte uen-
 tum a græcis poni: quem cæciam uocant. sed idem Aristoteles uir imense fubulitatis qui
 ipsum fecit ratione cõuexitatis mûdi reddit: quia cõtrarius aquilo africo fiat. Nec tamê cû
 toto anno in prædiis timet agricola. Mollit sydëra æstate media: mutatq; nomê: & ete-
 as uocatur. Ergo cum frigidû senties caucto. Ac quacûq; aquilo prædicatur: tanto pernici-
 osior septetrio est. In hunc asia: græcia: hispaniæ: maritima: italia: campaniæ: apulia: arbu-
 sta uineæq; spectant. Qui mares concipi uoles: in hûc pascito: ut sic in eûdem inçat. Ex ad-
 uerso aquilonis ab occasu brumali africanus: què græci lyba uocant. In hunc a coitu cû pe-
 us circûgerit: feminas cõceptas esse scito. Tertia a septetione linea qua per latitudinem
 umbræ duximus & decumana uocamus exortû habebit equinoctiale: uentûq; subfolanû
 a græcis apeliotem dictum. In hunc salubribus locis uilla uineæq; spectet. Ipse leniter plu-
 uius: tamen est sicior fauono. Ex aduerso eius ab æquinoctiali occasu zephirus a græcis
 nominatur. In hunc spectare olueta Cato iussit. Hinc uerincubat: aperitq; terras tenui fri-
 gore saluber hic uites putadi: frugesq; curandi: arbores ferendi: poma inferendi: oleas tra-
 ctandi ius dabit: afflatuq; nutricum exercebit. Quarta a septemtrione linea: eadem austro
 ab exortua parte proxima brumalê habebit exortum uentûq; uulturû: eorum a græcis
 dictum: sicciorem & ipsum tepidiorèq;. In hunc apiana & uineæ italia: galliarûq; spectare
 debent. Ex aduerso uulturni flabit chorus: ab casu solstitiali & occidentali latere septetrio-
 nis: a græcis dictus argestes ex frigidissimis & ipse. sicut omnes qui a septetrisnis parte spi-
 rant. Hic & grandines infert: cauendus & ipse non secus ac septetrio. Vulturum si a fere-
 na cæli parte: cõperit flare nõ durabit in noctem. At ubi subfolanus in maiorem partem no-
 ctis extenditur: quisquis erit uentus: si feruidus sentietur: pluribus diebus permancebit.
 Aquilonem prenunciat terra siccescens: sed rosefens repente: austrum immiscet hume
 scens in ore occulto.

uine lineæ

Louis Anjroclis

Alollie pdece

Ve marez rompiant

Solpant Acquirant

Hic

Apurris

Prionostica tempestatum.

Ca

XXXV.

T enim predicta ratione uentorum ne sepius Eadem dicantur: transire cõuenit ad
 reliqua tempestatum presagia: quoniam & hoc placuisse Virgilio magnopere ui-
 deo. Si quidem in ipsam messem sepe occurrere prelia uentorum damiosa im-
 peritis refert. Tradunt enim eundem Democritum metente fratre eius Demaso ardentis
 limo æstu orasse ut relique segeti parceret: raperetq; de secta sub testum: paucis mox ho-
 ris sæuo hymbre uaticinatione approbata. Quinimo & harundinem non nisi impendente
 pluuia feri iubent: & fruges insecuturo hymbre. Quam obrem & hec breuiter cõgemus
 scrutati maxime pertinentia. Primûq; a sole capiemus presagia. Purus oriens atq; non fer-
 uens serenû diem nunciat. At hybernâ pallidus grandinem. si & occidit pridie serenûs:
 & oritur: tanto certior fides serenitatis. Cõcauus onens pluias predicit. Item uetos: cum
 ante exorientem eum nubes rubescunt. Quod si & nigre rubentibus interuenerint: & plu-
 uias. Cum orientis atq; occidentis radii rubent cõire pluias. si circa occidentem rubescunt
 nubes. serenitatem future diei spondent. si in exortu spargentur: partim ad austrum: par-
 tim ad aquilonem: pura circa eum serenitas sit licet. pluuia tamen uentoseq; significabit. si
 in exortu aut in occasu cõtracti cernetur radii hymbrem. si in occasu eius pluet: aut radii in
 se nubem trahentia speram in proximû diem significabunt tempestatem. Cum oriente ra-
 dii non illustres eminebunt: quis circûdati nube non sint: pluiam portendent. si ante ex-
 ortum nubes globabantur: hyemem asperam deuinciabunt. si ab exortu repellentur: & ad
 occasum abibunt: serenitatem. si nubes solem circûcluder: quâto minoris luminis relinquet
 tanto turbidior tempestat erit. si uero etiam duplex orbis fuerit eo atrocior. Quod si
 in exortu fiet ita ut rubescant nubes. maxima ostendetur tempestat. Si non abibunt:

regily

reperit enim democritum
Nebulans in capite
de pax

presagia solis
ad ra. m. m. m.

LIBER.

fed incubent: a quocūq; uento fuerit: eum portendēt. Si a meridie: & hymbre. Si oriens cin-
 getur orbe: ex qua parte is se aperit: expectetur uētus. Si totus defluerit: aequaliter sereni-
 tate dabit. Si in exortu lōgeradios per nubes porriget: & mediis erit inanis pluuiā signifi-
 cabit. Si ante ortum radij se ostendēt: aquā & uentum. Si circa occidentem candidus circulus
 erit: noctis leuē tēpestatē. Si nebula uehementiorem. Si candente sole: uentum. Si ater
 circulus fuerit: ex qua regione is eruperit: uentū magnū. Proxima sunt iure lunā praesa-
 gia. Quartam eam maxime obseruauit aegyptus. Si splēdens exorta puro nitore fulserit: sere-
 nitatem. Si rubicunda: uentos. Si nigra pluuias portēdere creditur. In quinta cornua eius
 obruta pluuiā. Erecta & infesta uentos semper significant. Quarta tamen maxime. Cornu
 eius septentrionale acuminatū atq; rigidum illum praesagit uentū. Inferius austrū. Vtraq;
 recta noctē uētosum. Si quartū orbis rutilus cinget: uentos & hymbres praemonēbit. apud
 Varonē ita est. Si quarto die luna erit directā: magnā tēpestatē in mari praesagiet: nisi /
 rōnā circa se habebit: & eā sincerā: quoniā illo modo nō ante plenā lunā hyemandū ostēdit. /
 Si plenilunio per dimidiū pura erit: dies serenos significabit. Si rutila: uentos. Nigrescens
 hymbres. Si caligo orbis nubē incluserit: uentos qua se rupeunt. Si gemini orbēs cinxerit
 maiorē tēpestatē. Et magis si tres erūt: aut nigri: aut interrupti atq; distracti. Nascens luna
 si cornu superiore oborto surget: pluuias decrescens dabit. si inferiore ante plenilunio. si
 in media nigritia illa fuerit hymbre in plenilunio. si plena circa se habebit orbē: ex qua par-
 te is maxime splēdebit: ea ex uētū ostēdet. si in ortū cornua crassiora fuerint: horrida tempe-
 statē. si ante quartā nō apparuerit uento fauonio flente: hyemalis toto mense erit. si. xvi. ue-
 hemētius flamma apparuerit: asperas tēpestatē praesagiet. sunt & ipsius lunā octo articuli:
 quoties in angulos solis incidit: pleriq; inter eos tantū obseruatiū praesagia eius: hoc est
 iii. vii. xi. xv. xix. xxii. xxvii. & interlunū. Tertio loco stellarum obseruationē esse oportet.
 Discurrere eā uidētur interdum: uentiq; protinus sequuntur. In quarū parte itaq; praesaga
 uere. Caelum cū aequaliter totū erit splēdidū articulis temporū quos proposuimus: autū-
 num serenū praesagiat & frigidū. si uer & aestas nō sine riguo aliquo transferint: autūnū
 serenum & dēsum minusq; uentosum facient. Autūni serenitas uentosam hyemem facit.
 Cum repētē stellarum fulgor obrumbatur: uti neq; nubilo neq; caligine fluuantis: graues
 denuntiatur tempestates. si uoluerit plures stelle uidebuntur: quo ferūtur albescentes: uē-
 tos ex iis partibus nuntiant. At si circa parā stabūt: cētos: si id in partibus plumbens fiet: i
 constantes uentos effundēt. Si stellarū errantiū aliqua orbēs incluserint hymbres. Sunt in
 signo cancri duae stellae paruae / aselli appellatae: exiguū inter illas spatium obtinentē nube-
 cola: quā praesepia appellāt. Haec cū caelo sereno apparere deserit: atrox hymbes sequitur.
 Si alterā earū aquiloniam caligo abstulerit: auster saeuit. Si austrinam: aquilo. Argus cū
 sunt duplices: pluuias nūciant. A pluuiis serenitatem non perinde certam. Circuli noui cir-
 ca sydera aliqua: pluuiam cum aestate uehementius tonueritq; fulserit: uentos ea parte de-
 nunciat. E contra si minus tonuerit: hymbrem. Cum sereno caelo fulget: pluuiā erunt &
 tonitrua: & hymbrebit. Atrocissime autem cum ex omnibus quattuor partibus caeli fulgu-
 rabit. Cū ab aquilone tantum in posterum diem: aquam portendit. Cum a septentrione
 uentum. Cum ab austro uel choro aut fauonio nocte serena fulgura uerit: uentum & hym-
 brem. ex iisdem regionibus demonstrabit. Tonitrua matutina uentū significant: hymbre
 meridiana. Nubes cum sereno caelo feruntur: a quacūq; parte id fiet: expectetur uenti. si
 eodem loco globabuntur: appropinquante sole discutuntur. Et hoc si ab aquilone fiat: uē-
 tos: si ab austro hymbres portendunt. Sole occidente si ex utraq; parte eius caelum pate-
 tempestatem significabunt. Vehemētius atrā ab oriente in noctem aquam minantur. Ab
 occidente in posterum diem. Si nubes ut uelleranae spargentur multae ab oriente aquam
 in triduum praesagient. Cum in cacuminibus montium nubes confident. hyemabit. Si ca-
 cutina pura sient: differēnabit. Nube grauida candicante quod uocant tempestatem ala-
 bam: grando imminebit. Caelo quāuis sereno nubecula quāuis parua uentum procellosum
 dabit. Nebulae & montibus descendentes aut caelo cadentes: uel in uallibus sedentes seren-
 tatem promittunt. Ab his terrenis ignes proxime significant. Pallidi namq; murmurantes
 tempestatum nuntii sentiuntur. Pluuiā etiam si in lucernis fuggi. Si flexuose uoliter si ā-
 ma uētum. Er lumina cū pra se flamas elidūt: aut uix accēduntur. Item cū in eō pendentes
 coaceruantur sinillae: uel cū tollentibus ollas carbo adhārescit: aut cum contentus ignis

resugia lune

resugia natiuitatis lune

obseruatio stellarum

uolubilis Causa

Tomina

Nubes

Differēnate

signa tempestatum in Lucernis

uolubilis Luna

in pluuia
re luppit
affluere

uolubilis Luna

ut hinc

uolubilis Luna
Pauca de
reserie
si uolubilis Luna
re uolubilis Luna
Pauca de

e se fauilla discunt inuillae emittit: uel cu cinis in foco cocrescit: & cu carbo uehementer plucet. Est & aquaru significatio. Mare si in tranquillo portu a cursu stabit: & murmurauerint intra se uentus pdicit. Si idetidq: & hyme & hymbre. Littoris ripae si resonabunt tranquilla: aspera tepestat. Itē maris ipsius traquillus sonitus. spuma ne displiceat aut quae bullares. Pulmones marini in pelago plurimu dieru hyme portedūt. Saep & ihilietio intumescit: statq; alicus solito iā tra se esse uetos fateatur. Equide & motu sonitus memoruq; mugitus praedicat. Et sine aura quae sentiatur folia ludetia. Lanugo populi aut spina uolitas aquisq; pluma inatās. Atq; etiā in capis tepestatē ueturā pcedēs suus fragor: & caeli quide murmur nō dubia habet significationē. Praefagiū & aiaia. Delphini tranquillo mari lasciuietes statū ex qua ueniūt parte. Itē spargētes aqua. Itē turbātes traquilitatē Loligo uolūtans. Cōcha adherescētēs. Echini affligētēs se: aut harena saburratēs tepestatis signa sunt. Rana quoz ultra solitū uocales. Et fulica matutino clāgore. Itē mergi anatesq; penas rostro purgās uentū. Carereq; aquaticae aues cōcursantes. Grues in mediterranea festinatēs. Mergi maria aut stagna fugiētēs. Grues silētio p sublime uolātes serenitatē. Sic noctua in hymbre gāula aut sereno tepestat. Corniq; singulatu quodā latrātes: seq; cōcutiētēs sic cōtinuabūt: uetos: Si uero carpi uocē resorbebūt: uetosum hymbre. Gracculi sero a pabulis recedētes hyme. Et albā aues cū congregabūtur. Et cū terrestres uolucres contra aquā clangores dabunt perfundētēs se: sed maxime cornix. Hirūdo tam iuxta aquā uolūtans ut pena sepe pcutiat. Quoz in arboribus habitāt fugitatēs ī nidis suis. Et anseres cōtinuo clangore intēpestiui. Ardea in mediis harenis tristis. Nec mirū aquaticas aut in totū uolucres praefagia aeris sentire. Pecora exultantia & indecora lasciuia ludentia candē significationē habēt. Et boues aēli olfactatēs: seq; labentes contra pilū. Turpesq; porci alienos sibi manipulos foeni lacerātēs. Segniterq; cōtra industriā suā formicā absconditā cōcursātēs aut progerētēs ouā. Item uermes terreni erūpentes. Trifoliū quoz inhorrescere & folia contra tempestatem subrigere certum est. Necnō & in cōiuuiis mensisq; nostris uāsa qbus oculosentum additur: sudorem repositioris linquentia diras tempestatē praenunciant.

Signifirano Aquaru
 in uelibus hulla
 inuē qd p in fira et
 qd uelē sp in qd miaz
 p pēgia Delphinu
 in qd hūbalogo qd uelē
 in pēpē miaz
 Aquarū Aueū
 in qd gāula
 Grues
 Homa
 Hirūdo
 Ardea
 pecora
 Boues
 Trifoliū

CAII PLYNII SECVNDI NATVRALIS HISTORIAE LIBER. XIX. IN QVO LIBRI NATVRA CONTINETVR ET MIRABILIA.

PROEMIVM.

YDERVM quoz tepestatū quae rō uel impitis facilitatq; indubitato mō mōstrata est. Verū qā intelligētibus nō minus cōferat rura dephēdēdo caelo q̄ syderalis scientia. Agro collēdo pximā multi hortorū curā fecere. Nobis nō p̄tinus transire ad ista tepestiuū uidet. Miramurq; quosdā sciētia gratia eruditio nis suae gloriā ex his perētēs tā multa praeteriisse nulla mēssione habita tot re nū spōte curae ueniētū: praesertim cū plerisq; earū praecio uluzq; uita maior etiā q̄ frugibus pibeat auctoritas. Atq; ut a cōfessis ordinamur utilitatibus: quoz nō solum terras oēs: uerū etiā maria repleuere: feritē ac dic neq; inter fruges neq; inter hortētia potest linū Sed in qua nō occurrere uita parte? Quod ue miraculū maius? Herbā esse quae ad moueat aegyptū italīā in tantū ut Galerius a freto siciliā alexandriā septima die perueniret: Babilus sexta. ambo praefecti. Aestate uero proxima Valerius Marianus ex pretoriis senatoribus a puteolis nono die lenisimū statū. Herbā esse quae gadis Herculis colūnas septimo die hostiā afferat: & citiore hīspaniā quarto: puintiā narbonēsem tertio: africā altero. Quod etiā am mollissimo statū cōtingit. C. Flacco legato Vibii Crispi pro cōsulis. Audax uita scelez plena: aliqd feri ut uetos pcellatq; recipiat. & parū esse fructib; solis uegi. Iā uero nec uela satis esse maiora nauigis. Sed quis amplitudini antenarū singulae arbores sufficit: super eas tñ addi ueloz alia uela. Praeterq; alia in prorīs & alia in puppibus pādi: ac tot modis puocari mortē. Deniq; tam paruo semine nasci quod orbē terrarū ulro citroq; portet: tam gracili auena. tā nō alēa terra tolli: neq; id uiribus suis neq; sed passum cūsumq; & in molici lane coactum iniuria naturae: ac sūma audacia: & quo peruenire nulla execratio sufficit contra inuentorem dictum suo loco a nobis: cui satis non fuit hominē in terra mori: nisi periret & insepultus. At nos priore libro hymbres & statūs cauendos frugum causa uicūtaq; praenonebamus. Ecce seritur hominis manu: metitur, eiusdem hominis ingenio

in pēgia
 quae ex herbas in quā nō
 in uelē p̄ mēssione
 Delino
 in uelē oēs fructū sicut p̄ mēssione
 in hūmōre
 fructū p̄ mēssione

quod uentos in mari optet. Præterea ut sciamus fauisse pœnas nihil gignitur facilius. Vt sentiamus nolente id fieri natura: urit agrū: deterioremq; ipsum facit.

De lini satione: & generibus eius: & quomodo perficiantur: & de mappis & lino non ardente: & quando primum in thearris uella.

Scribitur fabulosis locis maxime: unoq; sulco: nec magis festinat aliud. Vere satū astate uellit: & hanc quoq; terrā iniuriā facit. Ignoscat tamē aliquis ægypto ferenti: ut

arabiz indiæq; merces apporet. Ita ne & galliæ censetur hoc reditu? Montesq; mari oppositos eē nō est satis: & a latere oceani obstare ipsum quod uocat inane. Cadurci calerū: ruteni: buriges: usq; hominum existimati morini: immo uero galliæ uniuersa uela textūt. Iam quidē & transherani hostes: Nec pulchrior aliam uestē eorū fœminā no-

uere. Quā añonitione succurrit q; M. Varro tradit in Serranorū familia gentilitiū esse fœminas linea ueste non uti: in germania autē defossi & sub terra id opus agūt. Similiter in italia ā ratione alia. Nā inter padū ticinūq; aīnes subiacet abiteria: in europa lino palma scēda: in uicino enim halionis caessunt retouina. Et in æmilia uia fœuentina candore. halionis semper crudis fœuentina præferūtur. Retouinis tenuitas sūma dēlita q;. Cādor æque ut fauentini: sed lanugo nulla. Quod apud alios gratiā: apud alios offensionē habet Ner-

uofitas filio æqualior p̄ ne q; cotoneis: tinnitūq; cadente libeat experiri. ideo duplex q; ceteris præntum. Et hispania ceterior habet splendore lini præcipuū torrentis: in quo polii natura: qui abluit terrā conē. Et tenuitas mira ibi primū carbalis repertis. Nā dudū ex eadem hispania zolicū uenit in italia plagis utilissimū. Ciuitas ea galliæ & oscano propinqua.

Est sua gloria & cumano in campania ad pisciū & halitū capturam. Eadē & plagis materia Necq; enim minores cunctis animalibus insidias: q; nobismet ipsi lino tendimus. Sed cum nā plagā concidūt apros & hæ cascs ue asperi ferri acie cōiungunt. Vidimusq; iam tantæ tenuitatis: ut annulū hominis cū epidromibus traherent: uno portante multitudinē quā sal tus cingerētur. Nec id maxime mirū: sed singula earū stamina centeno quinquageno filo cōstare: sicut paulo ante lulio Lupo qui in præfectura ægypti obiit. Mirentur hoc ignorantes in ægyptū quondā regis quē amalyu uocant: thoracē in rhodiōrū insula ostendū in tē-

plo minuerū. cccxlv. filis singula fila constare. Quod exēplū per se expertū nuper roma p̄didit Mutianus ter cōsul: paruusq; iam reliquias eius superesse: hac experimentū iniuria. Italia ex pelignis etiānum lins honorem habet: sed fullonū tantum in usu. Nullum est cādidius longē ue similius: sicut in culcitrīs præcipuum gloriā cadurci optinent. Galliarū hoc ad tormēta pariter inuentum. Italie quidem mox etiam nunc durat in appellatione frame ti. Aegiptū lino minimū firmitatis: plurimū lucri. Quattuor ibi genera. tainiciū: ac pelusīa cū: buticiū: tentiticiū: cum regionū nominibus in quibus nascūtur. Superiōr pars ægypti in arabia uergens gignit fruticē quem aliqui gossipion uocant. Plures xylon: & ideo

lina inde facta xyliua. Paruulus est: similemq; barbara nucis desert fructū. Cuius in exteriore bombice lanugo netur. Nec ulla sunt eis in candore mollicia ue præferenda. Vestes inde sacerdotibus ægypti gratissimæ. Quartū genus orthominū appellat. Fit e palustrī uelut harundine dumtaxat pānicula eius. Asia genista facit lina ad retia præcipua in piscano durancia fruticē. madefacto. x. diebus. Aethiopes indiæ e malis. Arabes cucurbitis in arboribus ut diximus genitis. Apud nos matuntas eius duobus argumentis intelligitur: intumescēte femine aut colore fauescente. Tunc euulsū & in falcibus manuales col-

ligatur siccatur in sole pendēs conuersis superne radicibus uno die: mox quoq; aliis in contrariū inter se uersis fasciū cacuminibus ut semē in mediū cadat. Inter medicamina huic uis & in quodam rustico ac prædulci italiae transpadanæ cibo: sed iam pridem sacrorum tantum gratia. Deinde post mensem triticeam uirgā ipsā mergūtur in aquā solibus tepe factum: pondere aliquo depressa. Nulli enim leuitas maior. Macratas indicio est membra na laxatior. Iterumq; uniuersæ ut prius sole siccantur. Mox arefactæ in saxo tunduntur stupario malleo. Quod proximum cortici fuit stuppa appellatur: deterioris lini: lucernarū ferè luminibus aptior. Et ipsa tamen pectitur ferreis ahenis: donec omnis membrana decor ticeur. Medullæ numerosior distinctio candore: mollitia. Linoq; neris & uiris deorum est. Cortices quoq; decussī elibanis & furnis præbent usum. Ars depeñendi dē gerēdiq; lustum est e quinquagens fascium libris quinas denas carminari. Iterum deinde in filo positur illisum crebro in silice ex aqua. Tectumq; rursus tunditur clauis: semper iniuria

scribitur fabulosis locis maxime: unoq; sulco: nec magis festinat aliud. Vere satū astate uellit: & hanc quoq; terrā iniuriā facit. Ignoscat tamē aliquis ægypto ferenti: ut arabiz indiæq; merces apporet.

at francor

min abeng mior onore Supma

at seu

tomēta

x barbia

uifis Gr. carie saguini de quo fuit iosep

lygenio Ade

essis riticea

lego p̄pacti

mmare bebethi

I. Ca.

1.

ap. Stri

reban

ap. Stri

reban

ap. Stri

reban

ap. Stri

reban

ap. Stri

reban

ap. Stri

reban

ap. Stri

reban

ap. Stri

reban

ap. Stri

reban

ap. Stri

reban

ap. Stri

reban

ap. Stri

reban

ap. Stri

reban

omnino ullam mentionem habet bulbi generū circa ripas anniū nascentis: cuius inter sū
 num corticem eamq̄ partem uescuntur semper habet spartum. Cuncta cura magna perfe
 cutus. cccxc. annis ante nos: ut alio iam loco diximus. Quo apparet post id temporis spati
 um in usum uenisse spartum. Et quoniam a miraculis rerum cœpimus: sequemur eorū or
 dinem in quibus uel maximum est aliquid nasci: aut uiuere sine ulla radice. Tubera uocā
 tur hæc undiq̄ terra circūdata: nullisq̄ fibris nixa aut saltem capillamentis: nec utiq̄ ex
 tuberate loco in quo gignūtur: aut rimam agente. Neq̄ ipsa terre coherent. Cortice etiā
 includuntur: ut plane nec terram esse possunt dicere: neq̄ aliud q̄ terræ callū. Siccis hæc
 sere & sabulosis locis fruterosissiq̄ nascuntur. Excedunt sæpe magnitudinem mali cotonei
 etiam librali pondere. Duo eorū genera: harenosa dentibus inimica: & altera sincera. Di
 stingūtur & colore ruffo nigroq̄: & intus candido. Laudatissima quæ africa crescit. An
 ne ultimum id terræ? Neq̄ enim aliud intelligi potest: malum ne id ea protinus globetur
 magnitudine qua futurum est. Et uiuat ne: an non haud facile arbitror intelligi posse. Pu
 trescendi enim ratio cōmunis est iis cum ligno. Latio licinio prætorio uiro iura reddente
 in hispania carthagine paucis his annis scimus accidisse mordenti tuber: ut deprehensus in
 de denarius primos dentes infisteret. Quo manifestum erit terræ naturam in se globari.
 Quod certum est ex iis quæ nascuntur: & feri non possunt. De mysi: & tuberibus: de
 fungis pezicis: laserpitio: & magyderi & rubia & radícula.

M simile est quod in cyrenaica prouincia uocant mysi: præcipuum suauitate: odore: ac
 sapore: sed carnosius. Et quod in thracia cerauniū. De tuberibus hæc traduntur pe
 culariter. Cum fuerint hymbres autūnales ac tonitrua crebra: tunc nasci: & maxi
 me & tonitribus: nec ultra annum durare: tenerrima autem uerno est. Quibusdam locis ac
 ceptantur riguis & serūtur sicut mytilenis. Negant nasci: nisi ex undatione fluminum inue
 sto semine aptiaris. Est autem is locus in quo plurima nascuntur. Asia nobilissima cir
 ca lampacum & alopecnesum græciæ uero circa elijn. Sunt & in fungorum genere a græ
 cis dicti pezicæ: qui sine radice aut pediculo nascuntur. Ab his proximū dicitur auctoritate
 clarissimum: laserpitium: quod græci siliphion uocant: in cyrenaica prouincia reperitum cu
 ius succum uocat laser magnificum in usu medicamentisq̄: & ad pondus argentei denarii
 pensum. Multis iam annis in ea terra non inuenitur: quoniam publicani qui passua cōducunt:
 maius ita lucrum sentientes depopulantur pecorū pabula. Vnus autē caulis nostræ reper
 tus memoria Neroni principi missus est. Si quando incidit pecus in spem nascentis: hoc de
 prehenditur signo: cum comederit dormiente protinus: capra & sternutante. Diuq̄ iam nō
 aliud ad nos inuehitur: q̄ quod in perside aut media & armenia nascitur laser multo ifra
 cyrenaicū. Id quoq̄ adulteratū gūm: aut sagopenio: aut faba fracta. Quo minus omittē
 dum uidetur. C. Valerio. M. herenio cons. cyrenis aduecta romā publice laserpitii pondo
 xxx. Cæsare uero dictatorem initio belli civilis inter aurum argentūq̄ protulisse ex arario
 laserpitii pondo. cxi. Id apud auctores græciæ euidentissimos inuenimus. Natū hymbre pi
 ceo repente madefacta tellure circa hesperidum hortos sylvimq̄ maiorē. vii. annis ante op
 pidum cyrenarū quod cōditū est urbis nostræ: anno: cxxliii. Vim autem illam per quatuor
 stadiorum spatium in africa ualuisse. In ea laserpitium gigni solitum rem feram ac contu
 macem: & si colerebū desertā fugientem. Radice multa crassaq̄: caule ferulaceo: haud si
 mili crassitudine. Huius folia masperū uocabant: apio. maxime similia. Semen erat foliace
 um. Folium ipsum uero deciduum. Vesci pecora: solita: primiq̄ purgari: mox pinguescere
 carne mirabile in modū iucunda. Post folia amissa caule ipso & homines uescabantur de
 cocto: asfo: elioxq̄. Eorum quoq̄ corpora. xl. primis diebus purgant a uitis. Ex iis oibus
 succus duobus modis capiebatur: & radice atq̄ caule. Et hæc duo erant nomina rhizias at
 q̄ caulias. Vilior ille ac putrescēs radice: cortex niger: & ad mercis adulterā. Succū ipsum
 in uasa comectum admixto fursure subinde concutiedo ad maturitatem perducebant: n̄
 ita fessilent putrescentem. Argumentū erat maturitatis color siccitasq̄ sudore finito. Alii
 tradunt laserpitii radicem fuisse maiorē cubitū: tuberq̄ in ea super terram. Hoc incisio. p /
 fluere solitum succū ceu lactis supernato caule: quem magydarin uocarūt. Folia aurci co
 loris pro femine fuisse: cadentia a canis ortu: austro flante. Ex iis laserpitium nasci solitum
 annuo spacio & radice & caule consummentibus cōfesse. hoc & circumfodi solitū prodidere.
 Nec purgari pecora: sed ægra sanari: aut protinus mori: quod in paucis accidere. Persico

Theophrastus in ph
 mxi amo

Iqua

Capillarita Boetian

fl. pluv.

Sabulosis dantur
 feruorosi dierodit

Mysi

Mysi

Iuxta cap. m. h. h. h.
 ab h. h. h.

Auctorem Geselste

caulis ferulaceo
 Em hultex stamfolium deciduum
 Em plat das abslet

Magydaria

phru

aspera in testum usq; natura sublimitatis auida. Vires sine adiniculo standi non sunt: ue-
 locitas pernix: leui umbra camerae ac pergulas orientes. Inde hæc duo prima genera. Ca-
 merarum: & plebeium: quod humi creditur. In priore mire tenet pediculo libratur pondus
 immobile aure. Cucurbita quoq; omni modo fastigatur uaginis maxime utilibus: con-
 iecta in eas postquã defloruit: crescit qua cogitur forma. Pleruq; & draconis intorti figu-
 ra. Libertate uero pensili concessa: uisa eist nouem pedum longitudinis. Particulatim
 cucumis floret: sibi ipse superflouescens. & sicciores locos patitur candida lanugine obdu-
 tus: magisq; dum crescit. Cucurbitarum numerosior usus. Et primus caulis in cibo. Atq;
 ex eo in totum natura diuersa. Nuper in balnearũ usutu uenerẽ urceorum uicẽ. Iam pridẽ
 uero etiam cadorum ad uina condenda. Cortex uiridi tener Deraditur nihilominus cibus
 Cibos salubres ac leues uiribus modis existimant: qui p̄fici humano uentre non queãt:
 sed non intumescant. Semina quã proxima collo fuerint proceras pariũt. Item ab imis: sed
 non copãrandas supradictis: quã in medio rotundas: quã lateribus crassas breuioresq;. Sic
 cantur in umbra: & cum libeat serere in aqua macerantur. Cibus quos longiores tẽuioresq;
 eo gratiores. Et ob id salubriores quã pendẽdo creuere: minimũq; seminis tales habet: du-
 ricia eius in cibus gratiam terminant. Eas quã semini seruantur ante hycem prædici nõ
 est mos. Postea fumo sicantur condendis hortensiorum seminibus rusticã suspectili. In-
 uenta est ratio qua cibus quoq; seruauerunt. Eodẽq; modo cucumis usq; ad alios pene pro-
 uentus: & id quidem iniuria fit. Sed & scrobe opaco in loco harena subitrato fãnoq; sic
 co operatos: ac deinde terra uirides sequari tradunt. Sunt & siluestres in utroq; genere &
 omnibus fere hortensibus. Sed & his medica tantum natura est. Quam obrem differunt
 in sua uolumina. Reliqua charitlaginum naturã terra occultantur omnia. In quibus de rap-
 pis. habunde dixisse poteramus uideri: nisi medici masculini sexus facerent in his rotunda.
 Latiora uero & concaua foeminiũ: præstãtiora suauitate: & ad condiendum faciliora: quã
 scapius fata transent in narem. lidem naporum quinq; genera fecere. Corintium cloe-
 neum: lyothasium: boeticum: & quod per se uiride dixerunt. Ex iis in amplitudine m adolef-
 cit corintium nuda fere radice. Solum enim hoc genus superne tendit: non ut cetera in
 terram. Lyothasium quidã thraciu appellat: frigorum patiensissimũ. Ab eo boeticum dul-
 ce est: rotunditate etiam breui notabile. Neq; ut cleonũ prælongum in totum quidem
 Quorũ temora folia ipsi quoq; dulciores. Quorum scabra & angulosa & horrida amario-
 res. Est præterea genus siluestre: cuius folia sicut eruca similia. Palma romã amiterminis da-
 tur: inde iunilis: tenuis nostratibus. Cetera de saru eorum in rapis dicta sũt. Cortice & car-
 tilagine constant raphani. Multiq; eorum cortex crassior etiã quibusdam arborũ. Ama-
 ritudo plurima illi est: & pro crassitudine corticis. Cetera quoq; aliquando lignosa. Et uis
 mira colligendi spiritũ: laxandũq; ructum. Ob id cibus illiberalis utiq; si proxime olus ma-
 datur. Si uero cum oliuis diruptis rarior fructus fit: minusq; fetidus. Aegypto mire cele-
 bratur propter olei fertilitatem: quod de semine eius faciunt. Hoc maxime cupiunt serere:
 si liceat quoniã & quãstus plus quã e frumento & minus tributi est. Nulluq; copiosius
 oleum. Genera raphani grãci ficece tria foliorum differentia: crispi: atq; lenis: & tertiu sil-
 uestre. Atq; huic leuia quidem folia: sed breuiora ac rotunda: copiosaq; atq; fruticosa. Sap-
 or autẽ asper: & medicamentũ insit ad elicandũs aliuõs. Et in prioribus tamen differenti-
 a feminis est: quoniam aliqua ad modum exiguum ferunt. Hãc uitia non cadunt nisi
 in crispa folia. Nostri alia fecere genera. Algidense a loco longum atq; translucidum. Alie-
 rum rapi figura: quod uocant syriacũ: suauissimũ fere ac tenerrimũ: hyemilq; patiens. Præ-
 cipiu tamen e quod e syria nõ pridem aduectũ apparere: quoniã apud auctores nõ reperitur.
 Id autẽ tota hyeme durat. Etiamũ unũ siluestre grãci cheiãnam uocant: pontici armon: alii
 leuce: nostri armoratiãm frõde copiosius quã corpore. In oibus autẽ pbandis maxime spes-
 tantur caules: in initio eni rotãdiores crassioresq; ac lãgis casualibus. Folia ipsã tristiora:
 & angulis horrida. Seru uel raphanus terra solũta humida. Fimũ odit: palea cõtetur. Frio-
 gore adeo gaudet: ut i germania infantiu pucorũ magnitudinẽ æquet. Seritur post idus
 febru. ut uernus sit. Iteruq; circa uulcanalia quã ratio melior. Multi & martio & aprili se-
 rũt & sãtẽbri. Incipiẽte icremẽto cõtert laterna folia circũobruere: ipsos uero accumulãre.
 Nã qui extra terrã emerit durus fit atq; fungosus. Aristomachus detrahi folia p hyemẽ
 iubet: & ne lacuna stagnet accumulãre. Ita i astate gradescere. Quidã pdidere si palo ada-

Camera dicitur
pergula labor
quasi ad uicem
fastigati longuiter
in uina pro uis: ali-
quidum Simbe
quasi ad uicem
fastigati longuiter
in uina pro uis: ali-
quidum Simbe
hortensia Correns
Haurca mediu
Ergeni nare
Condire Emmathe
Condina Emgemi
Moralia pro al
Tenuẽ thim
Scabin uau
Angulosa Erat
ne vidit herit ad fa-
stiosq;
Cibus liberat in
Emparero Speio
tuitis
Crispium kraus
Lene oblectr
Ellice aliu
mollicente
den leib inden
Non pridem
in lang uegangen
Terra soluta licet
in mod
Semine raphani
Augusti dea compere
Lamina Emgrab

apud Correns
conditit
Aucibus
maximã
uicem
aphamib
fig
maximã
Rahary

lupulibus capiunt & murrifip

rum Sallpeter

Liligo ^{fronice palpe}
Kalsgenwasser

etalaminas

nglucis aur. ipidita

hemenna ^{accidit}
annoma Emphepmmalius ^{as} 125 alt
mmis 3weyer: fa: alt:

daron 4

elduba castellum
hem

terius det bern

a granu uerit

oroform ^{hpaula}
collig ad ^{fructa}
aufse: se mitaemat deferto ^{Sicchi}
nach lustig ^{Suffen}mirare ^{Ausstlahn}
ber ^{stih roer}pmit ^{o gne}
palmierulsi ^{garnel} adex
blanch ^{g ephlorbi}ve ^{goubing}rurita ^{lupinum}

gnimaruizaj: bulb

Et o caeuerna palea infernatur in sex digytorum altitudine: deinde semē fumūq; & terra cōgeratur ad magnitudinē scrobis crescere. Præcipue tamē salis aluntur. Itaq; etiam talibus aquis irrigantur. Et in ægypto nitro sparguntur: ubi sunt suauitate præcipui. In totū quoq; salifugine amaritudo eorum eximitur: fiuntq; coctis similes. Namq; & coctis dulce sunt: & in naporum iucem transeunt. Crudos medici suadent: ad colligenda acria uiscerum dan-
 dos cum sale ieiunis esse: atq; ita uomitionibus præparant meatum. Tradunt & præcordiis
 necessarium hunc succum: quādo phthēsis in cordi intus inhaerentem nō alio potuisse depel-
 li cōpertum sit in ægypto regibus corpora mortuorū ad scrutandos morbos infecantibus.
 Atq; ut est græca uanitas: fertur in templo Appollinis delphis adeo cæteris cibis prælatus
 raphanus: ut ex auro dicaretur raphanus: beta ex argento: rapum et plumbo. Scies nō ibi
 genitū: Mānium Curium imperatorem: quē i hospitio legatis aurū repudiaturo afferētibus
 rapū torrentē in foco inuentū ānales nostri prodidere. Scripsit & Mārchion græcus de rā-
 phano unum uolumē. Vtilissimi in cibus hyberno tempore existimantur. Iidemq; dentibus
 semper inimici: quoniā atterant. Eborā certe poliunt. Odiū iis cum uite maximū: refugitq;
 iuxta latos. Lignosiora sunt reliqua in cartilaginū genere a nobis posita. Mirūq; omnib;
 uehementiū saporis inesse. Ex iis pastinacæ unum genus agreste sponte puenit: staphili-
 nos græcæ dicitur. Alterum feritur radice uel semine primo uere uel autūno. Vt Hygimo
 placet februario: augusto: septembris: octobris: solo quā altissime refoflo. Annicula utilis ē
 incipit: bima utilior: gratior autūno: patinifq; maxime. Et sic quoq; uirus illi intractabile
 est: ibi cum a pastinacā gracilitate distat. Damnatū cibus: sed medicinæ utile. Est & quar-
 tum genus in eadem similitudine pastinacæ damnatum in cibus: sed medicinæ utile. Est &
 quartum genus in eadem similitudine pastinacæ quam nostri galliam uocant: græci uerō
 glaucō. Cuius genera etiā quattuor fecere: inter medica dicendum. Sifer & ipsum Ty-
 berius princeps nobilitauit flagitans omnibus annis a germania Gelduba appellatur castel-
 lum theno impositū: ubi generositas sc̄pua. Ex quo apparet frigidis locis conuenire. Inest
 lōgitudine nerus qui in decoctis extrahitur: amaritudinis tamē magna parte relicta: quæ
 mulso in cibus temperata etiam in gratiā ueritur. Nerus idem & pastinacæ maiori dūtaxat
 anniculæ. Sifer his feritur mēsis: februario: martio: aprili: augusto: septēbris: octobris. Bre-
 uior his est: sed torosior amarior: iūla per se stomacho inimicissima. Eadem dulcibus mix-
 tis saluberrima. Pluribus modis austeritas rufcā gratiā inuenit. Namq; uel in pollinem tundi
 tur arida: liquidoq; dulci tēperatur: & decoctā poitea aut asseruata uel macerata pluribus
 modis. & tunc mixta defruto: aut subacta melle: uuisq; passis: aut pinguib; carioris. Alio
 rursum modo cotoneis: malis: uel forbis: aut prunis. Aliquando pipere aut thymo uariata
 defectus præcipue stomachi excitat. Illustrata maxime Iulī Augustæ quottidiano cibo.
 Superuacuum eius semine: quoniā oculis ex radice excisis ut harūdo feritur. Et hæc autē
 feritur & sifer & pastinacæ utroq; tēpore uere & autūno magnis seminū interuallis. Nulla
 nē minus q̄ tenorū pedum: quoniam spatioso fructicat. Sifer autē transferre melius. Proxi-
 ma his est bulborū natura: quos Cato in primis serendos præcipit: celebratq; megaricos.
 Verum nobilissima ē scylla: quāq; medicamini nata acetorū exacuēdo. Nec ulli amplitudo
 maior: sicut nec uis asperior. Duo genera medicæ. Macculus albis folijs: fœmina nigris. Et
 tertium genus est cibus gratum. Epimēnidū uocat angustius folio: ac minus aspero. Ser-
 minis plurimum omnibus. Celerius tamē proueniūt: factæ bulbis circa latera natis. Et ut cre-
 scant: folia quæ sunt in his ampla: deflexa circa sobruūt. Ita succū omnē in se trahunt ca-
 pita. Spōte nascuntur copiosissime in balaribus tbusq; insulis: ac per hispanias. Vnū de
 iis uolumē cōdidit Pythagoras philosophus: colligens medicas uires: quas proximo red-
 demus libro. Reliqua bulborū genera differūt colore: magnitudine: suauitate. Quippe cū
 quidā crudi mādantur: ut i cheroneso taurica. Post hos i africa nati maxie laudatū. Mox
 apuligenera græci hæc fecere. Bālbino: sitahio: pytiō: acrocōrio: egylōs: isorynchio. In hoc
 mixtūmas eius radices crescere hyme. Verno autē cū apparuerit niola: minui ac cōtrahi: tum
 deinde bulbū piguescere: Est iter genera quod ægypto arō uocat scyllæ pximū aplitudie
 folijs lapatis: caule recto: duū cubitoq; baculi crassitudie: radice mollioris naturæ: quæ eā
 tur & cruda. Effodiuntur bulbī ante uer. At deteriores illico fiunt si findunt. Signum ma-
 turitatis foliā inarescētia ab imo. Vetusiores i probat. Itē paruos & lōgos. Cōtra rubicum
 dis rotundioribusq; laus & grāditissimis. Amaritudo plerisq; i uertice ē. Media eorum dul-

aq: m

Anchib
Leib auf
grapasta
pastinaSauer A
Lestren
wechil
wenteHabitū
PræpomaSifer
Sasore
Kor-pab

Imla

dianth
carioris

al Arc

anater
papi
Solla
mendita
SurtoriaGrom
Gues
Bem

Azon

anelli dicitur
quoniam et in un
guone sita q

cia. Bulbus non nasci nisi ex femine priores tradiderunt. Sed & in prenestinis campis spon
ta nascuntur ac sine modo etiam in remorum aruis.

De hortensium herbarum radicibus: foliis: floribus: coloribus.

¶ C. V.

Hortensibus omnibus fere singulae radices: ut raphano: betae: apio: maluae. Amplissima
ma autē Iapato: ut quae descendat ad tria cubita. Siluestri minores tumida. Effossa
quoque diu uiuit. Quibusdam tamē capillatae: ut apio: maluae. Quibusdam succulosae: ut
ocimo. Aliis carnosae: ut betae: aut magis etiamnum croco. Aliquibus ex cortice & carne con
stant: ut raphano & rapis. Quorundam geniculatae sunt ut graminis. Quae redā nō habent
radicē statim plurimis mutantur capillamentis: ut atriplex: & blitum. Scylla autē & bulbi &
cepe & alium nō nisi in rectum radicanur. Sponte nascentiū quaedā numerosiora sunt ra
dice quā folio: ut calax: perditōiū crocum. Florent uero cum fraxino sempiternum: ambro
num: napi: raphani: mēta: ruta: & cetera quidē deflorescent cū cœpere. Cimū autē particu
latim & ab imo incipit. Qua de causa diuissimā floret. Hoc & in heliotropio hærba uenit.
Flos aliis cadidus: aliis luteus: aliis purpureus. Folia cadunt a cacuminibus organo: inula:
& aliquando ruta iniuria læsæ. Maxime cœcaua sunt cepe: gerio. Aliū cepasq̄ iter deos iu
reiuuando habet ægyptus. Cepe genera apud grecos sarda: samothraria: halsi: de q̄: scetania
Itē scirta. Acalonia ab oppido iudæe nominata. Omnibus etiā odor lachrymosus & præci
pue cypris: minime gnidis. Oibus corpus tutuna pinguidinis earū cartilagine. E cunctis
letania minima: excepta rusculana: sed dulcis. Scirta autē & acalonia cōduntur. Scirta hye
me cū coma sua relinquunt. Vere folia detrahunt: & alia subnascuntur iisdē diuisuris: unde
& nomē. Hoc exemplo reliquis quoq̄ generibus detrahi iubent: ut in capita crescant po
tius quā in semet ipsas. Acaloniarū propria natura. Etenī uelut steriles sunt ab radice: & ob
id semine feri illas nō depōi iussere greci. Præterea serius circa uer cū germinant transfer
ri. Ita crassescere Et tūc properare præteriti temporis pensatiōe. Festinandū autē in his est:
quoniā natura celeriter putrescunt. Si depōantur: caule amittūt: & semē ipsaq̄ euancit.
Est & colorū differentia. Samo enī & sardibus candidissimē pueniunt. Sūt i honore & cre
ticia: de quibus dubitant ante eadē sint: quæ a calonia: quoniā satis capita crassescunt: de
positis caulibus & semine. Distant sapore tantū dulci. Apud nos duo prima genera. Vnum
cōdimētarium: quod illi gerion: nostri pallacina uocant. Scriē mēsis martio: aprili: maio.
Alterū capitū aequæ ab æquinoctio autūni uel satūnio. Genera eius auferuntur ordine
africana: galica: rusculana: amitermina. Optia autē quæ rotundissima. Itē ruffa acior q̄ candi
da: sicca q̄ uiridis: & quæ quādo cocta: sicca q̄ cōdita. Seritur amitermina frigidis & humidis
locis: & sola alii modo capite: reliquæ semine. Proximaq̄ æstate nullū semē emittunt: sed
caput tantū quod inarescit. Sequenti autē anno permutata ratione semē gignitur. Caput
ipsum corrumpitur. Ergo oibus annis seperantur semē cepe causa seritur. Seperati cepe
seminis. Seruantur autē optime in paleis. Gerium pene sine capite est: ceruicis tantū lōga:
& iō totum in frōde: septuaḡ rescatut ut porrū. Ideo & illud serunt: nō depōunt. Cetero
cepas ter fossio solo feri iubent: extirpatis radicibus hærbarū. In iugero denas libras. Inter
misceri satūria: quoniā melius pueniat. Runcari præterea: & sarriri si nō sapius q̄ter. Aca
loniam mēse februario serunt nostri. Semē ceparum nigrescere incipiens anteq̄ marcescat
metunt. Et de porro in hanc cognitiōē dici conuenit: præsertim cū sectiuo iuper aucto
ritatem dederit princeps Nero: uocis gratia ex oleo æstatis mēsum oibus diebus. Nihilq̄
aliud ac ne panē quidē uescendo. Seritur femine ab æquinoctio autūni si sectiuo facere li
buerit densius. In eadē area secatur donec deficiat: stercoraturq̄ semper: si nutritur in capi
ta anq̄ fecetur: cū increuerit: i alia aream trāferatur sumis foliis leuiter recisis ante medul
lā & capitibus retractis tuniis ex extremis. Antiqui filice uel regula subiecta capita dila
tabant. Hoc item de bulbis. Nunc sæculo leuiter cōueluntur radices: ut delumbata: alant
neq̄ distrahāt. Insigne q̄ cū simo lætoq̄ solo gaudeat: rigua odit: & tamē pprietate quadā
foli cōstat. Laudatissimus i ægypto: mox orchia atq̄ artia. Sectiuū duo genera. Hoc hær
bati folio incisuris eius euidentibus: quō utuntur medicētarii. Alterū gēus fluuioctio
ris folii rotundiorisq̄: incisuris leuioribus. Fama ē Melæ equestris ordinis resu ex pcuratōe
a Tyberio principe accersitū in sumā desperatione succo porri ad trium denariorū argēto
rū pōdus hauffo cōficti expiāsse sine cruciatu. Ampliore modū negat noxiū esse. Allium
ad multa uaris præcipi medicamenta prodesse credunt. Tenuissimis & quæ seperantur

Beira mangolt.

Capillatū dicitur
quoniam et in un
guone sita q

capillatū dicitur
quoniam et in un
guone sita q

capillatū dicitur
quoniam et in un
guone sita q

capillatū dicitur
quoniam et in un
guone sita q

capillatū dicitur
quoniam et in un
guone sita q

capillatū dicitur
quoniam et in un
guone sita q

capillatū dicitur
quoniam et in un
guone sita q

capillatū dicitur
quoniam et in un
guone sita q

capillatū dicitur
quoniam et in un
guone sita q

capillatū dicitur
quoniam et in un
guone sita q

capillatū dicitur
quoniam et in un
guone sita q

capillatū dicitur
quoniam et in un
guone sita q

capillatū dicitur
quoniam et in un
guone sita q

capillatū dicitur
quoniam et in un
guone sita q

capillatū dicitur
quoniam et in un
guone sita q

capillatū dicitur
quoniam et in un
guone sita q

capillatū dicitur
quoniam et in un
guone sita q

capillatū dicitur
quoniam et in un
guone sita q

capillatū dicitur
quoniam et in un
guone sita q

capillatū dicitur
quoniam et in un
guone sita q

capillatū dicitur
quoniam et in un
guone sita q

capillatū dicitur
quoniam et in un
guone sita q

capillatū dicitur
quoniam et in un
guone sita q

capillatū dicitur
quoniam et in un
guone sita q

capillatū dicitur
quoniam et in un
guone sita q

capillatū dicitur
quoniam et in un
guone sita q

c i i i

Item un uenerit ubi hærba rubra in
miseri mione rui lapidē totos et i
miseri uno mactatæ 2 panes
q̄ mltibz ala sua barcha iud 3 u ad pi
tas pedis ralefio 2 u ad p̄

capillatū dicitur
quoniam et in un
guone sita q

capillatū dicitur
quoniam et in un
guone sita q

capillatū dicitur
quoniam et in un
guone sita q

capillatū dicitur
quoniam et in un
guone sita q

capillatū dicitur
quoniam et in un
guone sita q

capillatū dicitur
quoniam et in un
guone sita q

capillatū dicitur
quoniam et in un
guone sita q

capillatū dicitur
quoniam et in un
guone sita q

capillatū dicitur
quoniam et in un
guone sita q

capillatū dicitur
quoniam et in un
guone sita q

capillatū dicitur
quoniam et in un
guone sita q

capillatū dicitur
quoniam et in un
guone sita q

tantum provenire fertilius putant: sicut apes fertivas pessime. Nascuntur etiã nõ facta mæstru: nepeta: incubu: pulegiũ. Contra plura genera sunt eorum quæ diximus: dicemusq; in primis de apio.

Apes sunt pess
prouidit

Natura & genera & hystoria ad cõdimeta in horto satarũ rerũ. xxxvi. **Ca. VII.**

helioselinũ
hyposelinũ
oreoselinũ

H Deni quod sponte in humidis nascitur helioselinũ uocatur: uno folio: nec hirsutum: Rursus in siccis hyposelinũ: pluribus foliis: simile helioselino. Tertiu est oreoselinum cum citra foliis: radice tenui: semine aneti: minutiore tamẽ. Tertiu autẽ fatius differentiã in folio densio crispo: aut rariore & leuiore. Itẽ caule tenuiore ac crassiore. Et caulibus aliorum candidus est: aliorũ purpureus: aliorũ uariis. Latuca græci tria fecere genera, unũ lati caulis: adeo ut urceola & olitoria ex his factitari prouiderint. Folium paulo maius herbaceo & angustissimũ: ut alibi cõsumpto incremento: alterũ rotundi caulis. Tertiu sessile: quod laconion uocant. Alii coloris & temporis satis genera disceuerunt. Esse eni nõ gras: quarũ semẽ mense ianuario seratur: albas quarũ martio: rubentes quarũ apri. At omnium earum plantas post binos menses differri. Diligentiores plura genera faciunt: purpureas: crispas: cappadocas: græcas: Longiora his folia caulesq; lati. Præterea longi & angusti intubi similes. Pessimũ autẽ genus cũ exprobatione amaritudinis appellauerunt picrida. Est etiã nũm alia distinctio atræ quæ miconis uocatur: a copia lactis soporiferi: quã omnes somnũ parere credantur. Apud antiquos italix hoc solũ genus earũ fuit: & ideo latuca nomẽ ad præ. Purpuream maxime radices ecclianã uocant. Rotundam uero ac minime radices: latis foliis artylidã. Quidamq; eumechion: quomã hæc maxime refrigerat ueneri. Est quidẽ natura omnibus refrigeratrix: & ideo æstate gratæ a stomacho fatiũtũ auferunt: cibiq; appetentiam faciunt. Diuis certe Augustus lactuca conseruata in ægitudine fertur prudentia Musæ medici: cũ prior esset etica emelle. Religio minime omine caret: in tantũ recepta commendatione: ut seruari etiam in alienos mentes eas oxymelite reptum sit. Sanguinẽ quoq; augere creduntur. Est etiam nũm quæ uocatur caprina lactuca: de qua dicemus inter medicas. Et ecce cum maxime cõcepit irrepere fatius ad modum probata: quæ ciliacia uocatur folio cappadoca nisi crispum latiusq; eet. Nec ex eodẽ genere possunt dici: neq; ex alio intubi hyemis impatientiores: uirulq; præferentes: sed caule non minus grati. Seruntur uero non plantæ corũ: ultimo uere transferuntur. Est etiam nũm intubum: quod in ægypto cicho horum uocant. De quo plura alias. Inuenturũ omnes thyrsos uel folia lactucarum prorogare urceis condõs ac recentes in patinis coquere. Seruntur lactuca anno toto lætis & irriguis stercoreatiscq; binis mensibus inter semẽ plantamq; & maturitatem. Legitimum tamẽ a bruma semen iacere: plantam in faonio transferre. Aut semẽ faonio: plantam æquinoctio uerno. Albæ maxime hyemẽ tolerant. Humore omnia hortensia gaudent & stercore præcipue lactucæ: & magis intubi. Serit etiam radices illitas simo iterit: & repleti ablaqueatas humo. Quidam & aliter amplitudinem augent: recisis cũ ad semipedẽ excreuerit fimoq; sũllo recenti illitis. Candore uero putant cõtingere iis dũtaxat: quæ sunt seminis albi: si harena de litore a primo incremento cõgeratur in medias: atq; i crescentia folia contra ipsas religuntur. Beta hortensiorũ leuissima ẽ. Eius quoq; a colore duo genera græci faciunt: nigrã: & candidam: quã præferunt: paucissimi feminis: appellatq; ficulũ: candoris sane discrimine præferentes: ut lactucam. Nostri beta genera faciunt uernũ & autinãle: a temporibus fatiuis: quãquã & iunio seratur. Transferuntur autẽ in planta he quoq; & oblitũ simo radices suas locũq; similiter madiũ amant. Vfus iis & cum lãe ac faba. Idẽq; qui oleris & picipuus: ut lenitas exciteur acrimonia sinapis. Medici in cõteriorẽ q; olus esse iudicauerunt. Quã ob rã appositas nõ memini: degustare etiã religio ẽ: utq; ualidis potius i cibis sint. Gemina ius natura & oleris & capite ipso exilitis. Bulbis species sumã i latitudine: ea cõgitur ut i lactucis: cõcõperint colorẽ trahere iposito leui pondere. Neq; alii hortensiorũ altitudo maior. In binos pedes aliquãdã se pãdũ: multũ & soli natura cõferente eis. Et in circieñsi agrõ amplissime pueniunt. Sũt q; betas punice malo florẽte optime seri existimẽ: transferri autẽ cũ quinq; foliorũ esse cõperint. Mira differetia si uera ẽ: cãdidis foliis alius: modice nigris inhiberi. Et cũ brassica corrũpatur i dolio uini sapor: odore beta lactucæ demersis restitui. Olus caulesq; qbus nũc picipatus hortorũ apud græcos i honore fuisse nõ repio. Sed Cato brassicæ miras canit laudes: quã i mededi loco reddem. Genera eius facta tria. Vnã extetis foliis: caule magno. Alterã crispo folio: q; apinã uocat. Tertã minutio

quib; non dicitur
Vergili dicitur
in dochat genca

indubie radice
in appugna de cap
picea ramica

al farnuchion
de pãis hinc qd
Agrestina qd
Lactig machi sro
aliqua ex melle
uere de hinc
Agrestis lactuca
oxymele hmb
Cichu
q; quã hinc pã

capo hinc
Thursis
Thursis

quã pã hinc
picea hinc
olus - koel
brasia
pice hinc
Basil

manysal
uere hinc

Brassica Apiana
tois hinc

LIBER.

caulisbus lenē tenerā inuicēq; probat. Brassica toto anno feritur quonia & toto secat. Vri
lissime tamē ab æquinoctio autūm. Trāfferetur cū quinque foliorū ē, Cima a prima sectione
præstat proximo uere. Hic ē quidā isporū caulium delicatiorū teneriorū cauliculus. Apitū lu
xuria. Et p̄ cū Druso Casari blāditus nō sine castigatiōe Tiberii patris. Post Cima ex eadē
brassica cōtingit autūmāle sc̄p; cauliculis: mox hyberni ferētiq; cima: nullo equa ge
nerē multifero. donec sua fertilitate cōsumat. Tertia circa solstitium ex qua si humidior
locus ē: estate siccior autūmā plantatur. Humor simusq; si defuerit: maior forapis gratia ē
Si abāda uere laxior fertilitas. Simū a siminū maxie cōuenit. Est hæc quoq; res inter opera
ganeæ. Qua propter nō p̄gibit uerbosius pleq̄ui. Præcipuus fit caulis sapore ac magnitu
die. Primū omninū si in repastināto seras: dein si terrā fugietis cauliūculos seces: a terraq; p
ceritate luxuriosa attolletes se exagerando aliā accumulēs ita: ne plus q̄ cacumien̄ emineat.
Tricianū hoc genus uocaf: bis cōputabili ip̄edio redioq;. Cætera genera cōplura sunt. Cu
manū. Insile folio: capite patulū: aricinū altitudine nō excelis: folio numerosius q̄ tenuius
Hoc utillimū existimat: quia sub omnibus fere folijs fruticat cauliculis peculiaribus: p̄
peianū procius caule ab radice tenuis: intra folia crassoscit. Rariora hæc angustioraq; sed
teneritas ī dorē fit. Frigora nō tollerat. Quibus etiā aluntur brutiani: p̄ grandes folijs
caules tenuis: sapore acuti. Sabellico usq; in admirationē crispā sunt folia: quorū crassitu
do caule ipsū extenuat: sed dulcissimū phibetur ex oibus. Nuper subire lacurres ex cō
ualle aricina: ubi quodam fuit lacus turisq; quæ remanet: capite prægradēs: folio inumeri
Alii in latitudine rōrosi. Nec plus ullis capitis post tricianū: cui pedale aliquando cōspicit.
Et cima nullis ferior. Cuiuscūq; autē generi pruinæ plurimū suauitatis cōferūt. Et nisi obla
quo uulnere defedatur medula plurimū nocet. Semini destinati nō secat. Est etiā sua gra
tia nōnūquā plāta habitu excellētibus. Halmynidā uocant quonia nisi in maritimis nō p̄ ue
niunt. Navigatioe quoq; lōgiqua uiridibus adferuatis. Statī defecta ita ne humū attingat
ī cadō olei quāq; pxime ficitos obrutorūq; p̄dūt: oī spiritū exclusio. Sūt q; plantā ī trās
ferēdo alga subdita pediculo nitro ue trito: quod tribus digitis capiat: celeriores ad ma
turiatē fieri putent. Sunt qui semē trifolij nitruq; simul tritū aspergat folijs. Nitru etiam
in coquēdo uiriditate custodit. Aut apicianā coctura oleo ac sale priusq; coquatur macera
tis. ē iter herbas genus ingrediētis præcisīs germinibus caulis: & ī medulla semie ex aliis ad d
to. Hoc & ī cucumere siluestri. Necnō olus quoq; siluestre ē trium foliorū. Diui Iulij car
minibus præcipue iocis militariibus celebratum. Alternis quippe uerbis usq; pbuare lap
sana se uixisse apud dyrachium præmiorū parlimoniā caullatis. Est autē id cima siluestris
Omninū hortensiorū laudatissima cura asparagis. De origie eorū in siluestribus curis ab
de dictū: & quō eos iuberet Caro in harundineris feri. Est & aliud genus germaniæ: aspara
go mitius corruda passim etiā ī mōtib; nalcēs: refertis superioris germaniæ capis: nō ī sci
to Tyberii Casaris dicto hærbā id quādā nasci simillimā aspergo. Nā quod ī nescide cāpaniæ
insula sponte nascit longe optimū existimat hortensiu. feritur spongijs. Est enī plurimā ra
dicijs: aliusimēq; germinat. Viret thirso primū emicāte. Qui caule educēs tpe ipso quo fasti
gatus est in toros stringit. Potest & semine feri. Nihil diligentiūs cōprehedit Caro. Nouif
simū librisq; est: ut appareat repentina ac nouitia uiro curā fuisse. Locum subigit iubet humi
dum aut crassum. Sēpedali undiq; teruallo feri ne calcet. Prætera ad lineā grānā bia aut
terna paxillo dimitti. Videlicet semine tum tātum ierebantur. Id fieri secundum æquino
ctium uernū. Stergo satiani. Crebro purgari. Caueri ne cum herbis euellatur asparagi.
P̄so āno stramēto ab hyeme protegi. Vere aperiri: farriri rūcari. Tertio icēdi uerno. Quo
maturius ientus ē: hoc melis puenit. Itaq; harundinetis maxie cōuenit quæ festinatincen
di. Sarriri iubet idem nō anteq; asparagis natus fuerit: ne ī farriedo radices uexetur. Ex
eo uelli asparagū ab radice. Nam si defringatur sti pelcere: & intermori. Velli donec ī semē
eat. Id autem mature scere ad uerū: incēdiq; ac rursus cum apparuerit asparagi farriri ac
stercorari. Ac post annos nouem cum iam uetus sit: digeri subactō solo stercoratoq;. Tū
spongijs feri singulorūq; pedum interuallo. Quin & oīllo simo nominatim uti quoniam
aliud herbasceret: nec quicquā postea tētatur uilius apparuit: nisi q; circa idus februarii
de fossō semine aceruatius paruulis scrobibus serue: plurimumq; macerata simo. Deī ne
xis inter se radicibus spongijs factas post æquinoctium autumni disponunt pedalis in
teruallis: fertilitate in denos annos durante. Nullum gratius iis solum quā raenatium,

scipio in us q
edo d' f' r' s'
p̄ho ubiq;
in uba p̄o

ova sinare
ufedere m̄hāto
ulauli. Aram fugi
nō cēstis

dece fit
p̄rieno
sapor auug Sarore

oxofia uollig
hæc
exbis
uocant

uideo adferuat
Mox beaur
salspeber

Asparagus

germania superior
amino uocamq; appa
p̄o alitū formēq;
uocō

ubiquae
p̄oniate
esodere
exparatē

salis
uasilū
streamū best
Sæuere Gabū habet
Almeræ
Schollen 370 plabati
P̄supete
P̄siomon gerymar

Stercorare
P̄meroz
Simu oruili
schapmst

hab
planbe
Cima
p̄log

ep. d' p̄p̄o
ep. d' p̄p̄o

ep. d' p̄p̄o
ep. d' p̄p̄o

ep. d' p̄p̄o
ep. d' p̄p̄o

ep. d' p̄p̄o
ep. d' p̄p̄o

Carp
Lap
Emā plu
hu legio

uante

quo
det

Sponge
uanti q;
candis q;
9. 7. p̄o

LIBER.

est frigori. Exit & in cubitalem altitudine foliis laurinis sed mollibus. Vfusq; eius no sine lacte. Gyrrifrimis: anifum & anetū culinis & medicis nascitur. Sagapenu & ipsū in hortis quide: sed medicinz tantū. Sūt quādā comitātia aliorū satus ut pauper: naq; cū brassica feritur. Ac portulaca & eruca cū lactuca. Papaueris sativi tria genera. Candidū cuius semper totū in secūda mensa cū melle apud antiquos edebatur. Hoc & panis rustici cruste inspergitur ad fuso ovo inherens. Vbi inferiorē crustā apio. gytop. ceriali sapore cōdiūt. Alterum genus papaueris nigri cuius scapo inciso lacteus succus exprimitur. Tercium genus rhyzan uocat græci: id nostri erucis. Spōre quide: sed maturius cū hordeo maxime nascitur: eruce simile: cubitali altitudine: flore rustico & primus deciduo: unde & nomē a græcis accepit. De reliquis generibus papaueris spōre nascētis docebimus in medicinz loco. Fuis se autē in honore apud romanos semper inditio est. Tarquinius superbus. qui legatis a filio missis decutiēdo papauera in horto altissima sanguinariū illud responsum hac facti ambage reddidit. Rursus alio comitaru æquinoctio autūni serūtū coriandri: anetū: atriplex: malue: lapati: cercsoliū: quod ped: roton græci uocat: & acerrimū sapore: ignei effectus ac saluberrimum corpori. Sinapi nulla cultura: melius tamē plāta relata. Quin e diuerso uis est sato semel eo liberari locū. Quonia semē cadēs protinus uier. Vfus eius etiā per pilulario in patellis decocto citea intellectu acrimonia. Coquūtur & folia sicut reliquorū olerū. Sunt autē triū generū. Vnū gracilē: alterū rapi foliis simile. tertiu eruce. Semē opimū ægyptiū. Atheniēles naphappellauerūt: aliū tapin: aliū: lauriū Serpylo & silymbriū. mōtes pleriq; scaret: sicut thracia. Aut aquæ deferūt ex iis auillos ramos: serū tq;. Itē sicyōne ex suis montibus: & athenis & hymeto. Simili modo & silymbriū serunt. Latissimum nascitur in puteorum parietibus & circa piscinas & stagna.

De feniculo & canabe.

Ca.

VIII.

Elipha sunt ferulacei generis ceu feniculū anguibus (ut diximus) gratissimū: ad condienda plurima cū inaurerit. Eiq; per quam similis rapia: de qua diximus inter externos fructes. Deinde utilissima funibus canabis seritur a fauonio. Quo densior est eo tenerior. Semē eius cū est maturū ab æquinoctio autūni defringit: & sole aut uero aut fumo siccat. Ipsa canabis uellit post uindemiā: ac lucubrationibus decorticata purgatur. Optima alabādicā: plagariū præcipue usibus. Tria ibi eius genera. Improbatur cortici proximiū aut medullā. Laudatissimū est ā medio: quo mēsa uocatur. Secunda milāca. Quod ad proceritatē quidē attinet: rosea: agri sabini arborū altitudine æquat. Ferulæ duo genera in peregrinis fruticibus diximus. Semen eius in italia cibus est. Conditur quippe duratq; in urceis uel anni spatio. Duo ea genera. Caules & racemi. Corymbiam hęc uocat: corymbosq; quos condiunt.

De morbis hortorum: & remedia circa formicas & erucas & culices.

Ca. IX.

Orbos hortētia quoq; sentiūt: sicut reliqua terræ fata. Naq; & ocimū se necat: de generatq; nite in serpillū: & silymbriū in calamintā. Et ex semine brassicæ: ueteris rapaz fiūt. Atq; inuicē chēcac cyminū ab imo dorso nisi repurget. Est autē uniuale: radice bulbo simili: nō nisi in solo gracili nascēs. Alias putatū cynimi morbus scabies. Et ocimū sub canis ortu pallefcit. Oia uero accessu mulieris mēstrualis flauēcūt. Bestiolaz quoq; genera inascitur. Napis culices: raphano erucæ: & uermiculī. Itē larucis & oleri. Vtrūq; hoc amplius limāces & coclēcā. Porro uero putatū aiālia: quæ facillimē stercore injecto capiūt: cōdētia in id se. Ferro quoq; nō expedire tāgi rutā cunilā mētā ocimū auctor est. Sabinus. Tyro in libro cepruricon. quē Mœccenati dicauit. Itē cōtra formicas nō minimū hortorū exitiū: si nō fingi rugi: remediū mōstrauit. Limo marino aut cinere obturatis earū foraminib;. Sed efficacissime heliotropio herba necatū. Quidā & aquā diluto latere crudo inimicā eis putāt. Naporū medicinz sunt: silicis una seri: sicut olerū quicquid. Arcei enim erucas. Quæ si omisso iā nate sint: remediū absinthii succo decocti inspersus sedi quā anagorū uocat. Gen? hoc herbe diximus. Semē olerū si succo eius madefactū serat olera nulli animalū ob noxia futura tradūt. In totū uero nec erucas si palo iponarū in hortis ossa capitēs ex eqno genere fœmine dūtaxat. Auersus erucas & canctū fluuiciale in medio hortosū suspētum auxiliari narrāt. Sūt q sanguineis uirgis tangat: ea quæ nolunt his obnoxia esse. Infcctāt & culices hortos riguos p̄cipue si sunt arbutulaz aliqua. Fi galbano accēfo fugātur.

Quæ magis sunt fortia uel minus: & qbus salz aquæ profint.

Ca. X.

in huiusmodi... in ore piloso... in de largimo dem... exopolon qd pedez... in huiusmodi... in ore piloso... in de largimo dem... exopolon qd pedez... in huiusmodi... in ore piloso... in de largimo dem... exopolon qd pedez...

Gyth Saga... papau... canab... Rindum... in actu... et comp... potent... in ore piloso... in de largimo dem... exopolon qd pedez... in huiusmodi... in ore piloso... in de largimo dem... exopolon qd pedez...

in huiusmodi... in ore piloso... in de largimo dem... exopolon qd pedez... in huiusmodi... in ore piloso... in de largimo dem... exopolon qd pedez...

MAm quod ad permutacione seminū artinet: quibusdam ex iis firmitas maior est: ut coriand: beta: porro: nasturtio: sinapi: eruca: cunila: & fere acribus. Infirmita aut sunt acriplici: ocimo: nascubita: cucumi: & aestiua oia: hybernis magis durat: mini me autē genu: sed ex iis quæ sunt forissima nullū ultra quadrimatū utilē est dūtaxat ferē do. Cumis & ultra tēpestiua sunt. Peculiaris medicina raphano: beta: ruta: cunila: in falsis aquis quæ plurimū suauitati & fertilitati cōferūt: cæteris dulciū aquarū riguparofunt. Vtūssime ex iis aquæ frigidissima: & quæ potu suauissima. Minus utilis est stagnō & q̄s silicēs inducūt: quoniā herbarū semina inuehūt. Præcipue tñ hymbres alunt. Nā & bestig læ innascentes necantur. ¶ Ratio rigandorum hortorum: & quæ translata meliora fiat & de succis hortensiorum & saporibus. ¶ Ca. XI.

His hora rigadi matutina utq; uespera: ne inferuescat aqua sole. Ocimo tantū & meridiana etiā. Satū celerrime erūpere putant inter incita feruetū aqua aspersum. Oia autē translata meliora grādioreq; fiunt: maxime porri napiq;. In translatione & medicina est: definitūq; sentire iniurias: ut getium: porrū: raphani: apiū: lactuca: rapa: cucumis Oia autē siluestria fere sunt: & foliis minora & caulibus: succo aciora: sicut cunila: origanum: ruta: foliū modo ex oibus laparū siluestre melius. Hoc insatiū rūmex uocatur nascituroq; fortissimū. Tradit semel satū durare: nec unq; uitari terra maxime iuxta aquā. Vfus eius cū ptisana tantū in cibis leuiorē gratiorēq; sapore præstat. Siluestre ad multa medica menta utile est. Adeoq; nihil amilicū cura ut carmine quoq; comprehēsum repererim fimi. Singulis cauatis: si porri: eruca: lactuca: apii: intubii: nasturtii: semina inclusa seratur: mire puenire. Quæ sunt siluestria eadē in satuiis sicciōra intelligūt & aciora. Nāq; & succorum laparūq; dicēda differētia est: uel maior in iis q̄ pomis. Sūt autem acres cunila: origani: nasturtii: linapis. Amari ab finthii: centaureæ. Aquaticus cucumeris: cucubita: lactuca. Acuti tantū cunila: Acuti & odorati apii: aneti: fœniculi: Salsus tantū e saporibus: non nascitur: aliquādō extra insidit pulueris modo: & circulis tantū aquæ ut itelligatur uana ceu plerūq; uite persuasio. Panax piperis sapore reddi: magis etiā siliquastrū: ob id piperitidis noiē accepto. Libanotis odore turis: murra: mirrhæ. De panacæ abūdē didū est. Libanotis locis putridis & macris ac roseidis seritur. Radicē habet olusatū: nihil a thure differētē. Vfus eius post annū stomacho saluberrimus. Quidā eam noiē alio rosmarinū appellat. Et simyrmū oius ferūt in iisdē locis. Murra: radice recipit. Eadē & siliquastrū saxio. Q̄liqua a ceteris & odore & sapore differūt ut anerū. Tanq; est diuersitas atq; us: ut nō solū aliud alio mutetur: sed etiā in totū auferatur. Apio ximi in coctis auloniis aceto: in eodē cellarario in faccis odore utino graue. Et hæcenus hortētia dicta sunt ciborū gratia dūtaxat. Maximum quidē opus in iisdē naturæ restat: qm̄ prouētus tantū adhuc sumasq; quasdā tractauimus. Vera autē cuiusq; natura nō nisi medico effectu prænosci potest opus ingēs occultūq; diuinitatis: & quo nullū reperiri possit maius. Ne singulis id rebus cōtexeremus. Iusta fecit ratio cū ad alios m̄cēdi desideria pertinerēt. lōgis utriusq; dilationibus futuris si miscuissēmus. Nunc suis quæq; partibus cōstabunt poterūt a uolentibus iungi.

CAII PLINII SECVNDI NATVRALES HISTORIAE. LIBER. XX.

PROEMIVM.

MAXIMUM hinc opus naturæ ordiemur & cibos suos homini narrabimus: fateriq; cogemus ignota esse per quæ uiuat. Nemo id paruum ac modicum existimauerit nominum utilitate deceptus. Pax secum in iis aut belium naturæ dicitur: odia amicitiaq; rerum surdarū ac sensu carentium. Et quo magis micemur omnia ea hominum causa quod greci simpāthiam appellauerit. quibus cuncta cōstant: ignes aquis restiguetibus: quæ sole deoumus: ferrū ad se trahētē magnetē lapide: & alio rursus abigētē a se. Adamatē opū gaudium infragile omni cætera ui & inuidiū sanguine hircino rūpente. Quæq; alia in suis dicemus locis paria uel maiora misit. Tantum uenia sit a minimis: sed a salutaribus ordiemur.

¶ Primūq; ab hortētib. ¶ De cucumere siluestri & elaterio. ¶ Ca. I. Cucumini siluestre esse diximus multo infra ma gntitudinē satui. Ex eo fit medica

ingudo polipno

*Sata aq; feruetim
at p̄a nō erumpim*

*la uimta m̄ teptus
egyma*

obim̄t

*Siluestria uild
insatiua d̄p man̄a*

*si h̄am̄ p̄p̄at̄ m̄ p̄l̄
uim̄ op̄*

*sup̄uocella
p̄h̄p̄p̄ alō p̄lla d̄
p̄uam̄ m̄ p̄
p̄uam̄ m̄ p̄
p̄uam̄ m̄ p̄*

*sem̄e q̄m̄ plura p̄m̄
p̄uam̄ p̄uam̄
p̄uam̄ p̄uam̄*

*m̄ h̄eb̄m̄
p̄uam̄ p̄uam̄*

*Cellariū d̄c̄ om̄e p̄p̄
ē m̄ h̄eb̄m̄*

*d̄p̄ p̄ p̄
at am̄ p̄ p̄ m̄
p̄ p̄ p̄ p̄ p̄ p̄ p̄
p̄ p̄ p̄ p̄ p̄ p̄ p̄
p̄ p̄ p̄ p̄ p̄ p̄ p̄*

Adm̄iā

Ca. lxxij

Ca. lxxij

Ca. lxxij

Ca. lxxij

Ca. lxxij

Ca. lxxij

Ca. lxxij

Ca. lxxij

De staphylyno siue paffinaca & gigidio & sifere & sifili & inula & de cepe siluestri. Ca. V.

Staphylyno genus est staphylynos: quod paffinacæ erraticæ uocatur. Eius semē cōtritū & in uino potū rumentē: aluū & suffocationē mullericā doloresq; lenit: in tantū ut uulnas corrigat. Illitū quoq; passionibus uetris earū prodest. Viris uero prodest cū panis portione æqua tritū. Ex uino potū cōtra uetris dolores: Pellit & urinā: & phagedenas ulcerū sistit recēs cū melle impositū. uel aridæ farinæ inspersam radicē eius. Diuces cōtra iocineris ac lyenis: iliu: liborū: & renū uitia ex aqua multa dari iubet. Cleophantus & dysentericis ueteribus. Philiston in lacte coquit: & ad stranguriā dat radicis uncias quart uor. Ex aqua hydropicis: similiter & opisthotonicis: & pleuriticis: & comitahb?. Habētēs eā ferri a serpētibus negātur. Aut qui ante gustauerint non lædi. Percussis iponit cū auxungia. Folia cōtra cruditates māduntur. Orpheus amatoriū inesse staphylyno dixit: fortassis quoniā uenerē stimulari hoc cibo cetū est. Ideo cōceptus adiuuare aliqui prodiderunt. Ad reliqua & fatiua pollet. efficacior tamē siluestris magisq; impetrosus nata. Semē fatiua quoq; cōtra scorpionū ictus ex uino aut posca salutare est. Radice eius circūscalpi dentes dolore liberantur. Syria in hortis operosissima. Inde quoq; est puerbiū græcis. Multa syrorū olera Simillimā staphylyno herbā ferit: quā alii gigidion uocant: tenuius tñ & amarius: eiusdē effectus est. Coctū crudūq; stomachi magna utilitate. Siccat enī ex alto oēs humores eius. Sifer araticū fatiua simile est & effectu. Stomachū excitat. Fastigiū abstergit. Ex aceto leserpitiato sumptū: aut ex pipere & mulso: uel ex garō urinā ciet (ut Opimon credit) & uenerē. In eadē sentētia est Dioces. Præterea cordi cōuenire coualescētū. Aut post multas uomitiōes per quā utile. Heraclides cōtra argētū uitiū dedit. Et ueneri subinde offensam rem agrisq; se recolligētibus: hūc Helius ideo stomacho utile uideri dixit: qm̄ nemo tres siferes edendo cōtinuaret. Esse tñ uisē cōualescētibus & ad uita trāfuntibus. fatiui priuatim succus cū lacte caprino potus sistit aluū. Et qm̄ plerosq; similitudo nominū grecorum cōfundit: cōteximus & de sifili. sed hoc est uulgaris noticiā. Optimū māsiliense. Lato enī grano & fuluo est: scūdū æthiopicū nigris. Creticū odoratissimū omniū. Radix iucūdi odoris est. semen eius esse & uultures dicitur. Prodest homini ad tussim ueterē. Rupta: cōuulsa: & in uino alio potū. Itē opisthotonicis: & iocinerū uitiis & rumimbis: & stranguriæ: duarū aut triū ligularū mensura: sunt: folia utilia: ut quæ partus adiuuēt etiā quadru pedū. Hoc maxime pasci dicitur ceruæ paritur. Illinēt & igni sacro. Multū in sūmo cibo cōcōtionibus cōfert in folio uel semine. Quadrupedū quoq; aluū sistit: siue tritū potui infusum: siue mandendo cōmanducat & sale. Boum morbis medetur: uel si cōtritū infunditur. Inula quoq; a ieiunis cōmanducata dentes confirmat. Si ut crusta est terrā non attingit. Conditā tussim emundat. Radicis uero decoctā succus tinea s pellit. Siccata autem in umbra farina tuffi & cōuullis & inflationibus & arteris medetur. Venatorū morsus abigit. Folia ex uino lumborū dolori illinuntur. Cepæ siluestres nō fatiue olfatu ipso & delachrimationi & caliginī medētur. Magis uero succi inunctione. Sōnum etiam facere traditur. & ulcera oris sanare cōmanducate cū pane. & canis morsus uirides ex aceto illitæ aut siccæ cū melle & uino: ita ut post diē tertiu soluat. sic & trita sonāt. Totā in cinerē epithoris multi imposuere cū farina hordeacea. Et genitaliū ulceribus. succo & matricēs oculorum & albuginis & argemās inunxerē: & serpētum morsus & oīa ulcēra cū melle. Item auricularum cum lacte mulierū. & in isdem sonitu ac grauitatē emendatēs cum adipe aserino aut cum melle stillauere. Et ex aqua bibendū dederunt repente obmurescentibus. In dolore quoq; ad dētes colluendos instillauere: & plagis bestiarum omniū priuatim scorpionum. Alopecias fricure & pforas rufcis cepis. Coctas dysentericis uescendas dedere. Et contra liborim dolores. Purgamētā quoq; earum cremata in cinerem illinentes ex aceto serpentiu morsibus. In ipsas quoq; multipedes ex aceto. Reliqua inter medicos mira diuersitas. Proximū in uulua esse præcordiis & cōcōctioni. Inflationēq; sitim facere dixerūt. Aclepiadis schola ad ualidū quoq; colorē profici in cibo. & si succū ieiuniū quottidie dant firmitatē ualitudinis custodiri. Stomacho utilia esse: ac spiritus agitationi. Ventre mollire. Hæmorrhoidas pellere subditas pro balanis succum cū succo fœniculi cōtra incipientē hydropisem mire proficere. Item contra anginas rutæ & melle. Excitari iisdem lethargicos. Varro quæ sale aut aceto pisa est arefactaq; uermiculis non infestari auctor est.

De porro sectiuo & capitato: & de alio. Ca. VI.

ex paffinaco...

horum...

ex paffinaco...

inula...

delachrimatio

Aluū...

emorrhoides...

Instru...

Strang...

Sifer...

Serile

Inula

inula

Comand...

ulcera

serena

Angina

Lebargi

Porro sectiuo profluua sanguinis sicut in natribus contrito eo obruratis: uel galla
 mixto: aut menta. Item ex abortu pfluua potio succo cu lacte mulieru. Tussi etiā
 ueteri: ac pectoris & pulmonis etiā uitius medetur illitris foliis sanatur ambustā epi
 nyctides: ita uocatur ulcus acie hebetas: & in angulo oculi ppetin humor emanans. Quidam
 eodem noie appellat pustulas liuētes: ac noctibus ingratas. Et alia uocatur cum melle trito
 Vel bestiarū morsus ex aceto. Itē serpentiū aliorū uitia cū felle caprino uel pari mēsurā mul
 ti. Stridores cū lacte mulieris. Capitis dolores. si in nares fundat dormiturū ue in aurē dū
 obus succi coclearibus: uno mellis. Succūs & ad serpentiū scorpionūq̄ ictus in potum bibiti
 cū mero: & ad laborū dolores cū uino hemyna potus. Sanguinē uero excreatibus & pthi
 scis distillationibus logis uel succis: uel ex ipso cibo prodest. Itā morbo regio uel hydro
 picis. Et ad renū dolores cū prisanā succo acceptabili mensura. Idem modus cū melle uul
 uas purgat. Totus uero edit & cōtra fungorū uenena. Imponit & uulneribus Venerē sti
 mulat. Sitim sedat. Ebrietates discussit. Sed oculorū acie hebetare tradit. Inflationē quoq̄
 facere: quā tñ stomacho nō noceat: uētēq̄ molliat. Voci splēdore affert. Capitulo maior
 est ad eadē effectus. Sanguinē reiticiētibus succus cū caule aut thuris farina uelacatiā dat
 Hippocrates & sine aliā mixtura dari iubet. Vuluāq̄ cōtractas apiri putat. Focēditatem
 etiā foeminarū hoc cibo augeri. Cōritum ex melle ulcera purgare. Tussi & distillatione
 thoracis. Pulmonis & arthēris sanat uitia datū in sorbitione prisanā. Vel crudū prāter ea
 pita sine pane ita ut alternis diebus sumatur. uel si purulētā excreatur. Sic & uoci uel ue
 neri sonorū multū cōfert. Capita bis aqua murata cocta aluū lītūt: & inflationes ucteres
 Cortex decoctus illitus & inficic canos. Allio magna uis: magnā etiā utilitates cōtra aqua
 rū & quorūlibet locorū mutationes serpētis abigit & scorpionis odore. atq̄ ut aliqui tra
 didere ad bestiarū oīum ictibus medet. Potu uel cibo uel illitu prūati cōtra hemorrhoi
 das pdest. Cū uino reddit uonitū. At nē cōtra araneorū aut imbrū uenenatū morsum uā
 lere miremur: aconitū quod alio noie pardaliāches uocat depellit. Itē hyoscyanū cōtra ca
 nis morsus. In p̄ uulnera cū melle iponit. Ad serpentiū qdē ictus potū cū restibus suis. Effi
 cacissime ex oleo illinit. Atricitisq̄ corporū partib⁹ uel si uesica intumuerit. Quin & suffi
 tu eo secūdō partus euocari existimauit Hippocrates: cinere corū cū oleo capitis ulcera
 manāntiā sanitati restituit. Sufpiriosus coctum aliqui crudū id dederit. Diocles hydropticus
 cū cētaurea aut in fico duplici ad euacuādā aluū. Quod efficacius pstat uiridi cū coriandro
 in mero potū. Sufpiriosus aliqui & tritū in lacte dederit. Praxagoras & cōtra morbū regiū
 uinoniscuit. Et cōtra ileū in oleo & pulte sic illinēs. Struēnis quoq̄. Antiqui & insaniatib⁹
 dabant crudū. Diocles phreneticis elixū Cōtra anginās tritū iponi & gargarizare prodest
 Dētiū dolorē tribus capitibus in aceto tritis iminuit. Vel si decocta aqua collantur: adda
 turq̄ ipsum in caua dentū. Auribus etiā instillatur succus cū adipe aserino. Phtiriasēs
 & putrigines potū. Tulum itē cū aceto & nitro. Cōpescit distillationes cū lacte coctū uel
 eritū permixtiue caseo molli. Quo genere & raucitatē extenuat. Vel phtisin in fabā sor
 bitione. in totū autē coctū utilius est crudo: elixūq̄ tosto. sic & uoci cōfert. Tinea & reli
 qua aialia interancorū pellit in aceto mulso coctū. Tinasmo in pulte medet. Temporum
 doloribus illitū elixū & pustulis coctū cū melle deinde tritū. Tussi cū adipe uetisito deco
 ctum uel cū lacte: aut si sanguis etiā excreetur: uel purulenta sint. Et pituitā sub pruna co
 ctum potum & cū mellis pari modo sumptū. Cōuulsis & rupis cū sale & oleo. Nā cū ady
 pe tumores suspectos sanat. Extrahit fistulis uicia cū sulphure & resina etiam harundines
 cum pice. Lepras: lichenas: lentigenes exulcerat: sanatq̄ cum origano: uel cinis eius ex oleo
 & gao illitus. sic & sacros ignes. Sugillata aut liuetiā ad colorē reducit. Cōbustū ex melle
 credit & comicialē morbū sanare: si quis eo in cibo utatur ac potione. Quartanas quoq̄
 excutere potum caput unū cum lafer tritū obolo. In uino austero tussi: & alio modo acce
 ptum. Suppurationes quāsi libet sanat: fractā in coctū fabā atq̄ in cibo sumptū donec sa
 nitatem restituit. Facit & sonos atq̄ in totū rubicundiora corpora. Venerē quoq̄ stimu
 lat cum coriandro uiridi tritū potūq̄ & mero. Vitia eius sunt q̄ oculos hebetat: inflationes
 facit: stomachum ledit copiosius sumptū. sitim gignit. Cxterum contra pituitam: & galli
 nā & gallinacēs prodest. Mixtum farre in cibo iumentis uinam reddere: atq̄ nō torqueri
 eradunt si eo trito natura tangatur.

De lactuca siluatica siue caprina: & elopo: & isari: & lactuca siluestri. Ca. VII.

173

173

173

173

173

173

173

173

173

173

173

173

173

173

173

173

profluua sanguinis
 mixtura
 ueteri
 Ambustā
 nyctides
 eodem noie
 pustulas
 noctibus
 ingratas
 caprino
 pari mēsurā
 mulieris
 Stridores
 coclearibus
 mellis
 Succūs
 scorpionūq̄
 ictus
 potum
 bibiti
 mero
 laborū
 dolores
 hemyna
 potus
 Sanguinē
 excreatibus
 pthi
 scis
 distillationibus
 logis
 succis
 ipso
 cibo
 prodest
 morbo
 regio
 uel
 hydro
 picis
 prisanā
 succo
 acceptabili
 mensura
 Idem
 modus
 cū
 melle
 uul
 uas
 purgat
 Totus
 uero
 edit
 cōtra
 fungorū
 uenena
 Imponit
 uulneribus
 Venerē
 sti
 mulat
 Sitim
 sedat
 Ebrietates
 discussit
 Sed
 oculorū
 acie
 hebetare
 tradit
 Inflationē
 quoq̄
 facere
 quā
 tñ
 stomacho
 nō
 noceat
 uētēq̄
 molliat
 Voci
 splēdore
 affert
 Capitulo
 maior
 est
 ad
 eadē
 effectus
 Sanguinē
 reiticiētibus
 succus
 cū
 caule
 aut
 thuris
 farina
 uelacatiā
 dat
 Hippocrates
 sine
 aliā
 mixtura
 dari
 iubet
 Vuluāq̄
 cōtractas
 apiri
 putat
 Focēditatem
 etiā
 foeminarū
 hoc
 cibo
 augeri
 Cōritum
 ex
 melle
 ulcera
 purgare
 Tussi
 &
 distillatione
 thoracis
 Pulmonis
 &
 arthēris
 sanat
 uitia
 datū
 in
 sorbitione
 prisanā
 Vel
 crudū
 prāter
 ea
 pita
 sine
 pane
 ita
 ut
 alternis
 diebus
 sumatur
 uel
 si
 purulētā
 excreatur
 Sic
 &
 uoci
 uel
 ue
 neri
 sonorū
 multū
 cōfert
 Capita
 bis
 aqua
 murata
 cocta
 aluū
 lītūt
 &
 inflationes
 ucteres
 Cortex
 decoctus
 illitus
 &
 inficic
 canos
 Allio
 magna
 uis
 magnā
 etiā
 utilitates
 cōtra
 aqua
 rū
 &
 quorū
 libet
 locorū
 mutationes
 serpētis
 abigit
 &
 scorpionis
 odore
 atq̄
 ut
 aliqui
 tra
 didere
 ad
 bestiarū
 oīum
 ictibus
 medet
 Potu
 uel
 cibo
 uel
 illitu
 prūati
 cōtra
 hemorrhoi
 das
 pdest
 Cū
 uino
 reddit
 uonitū
 At
 nē
 cōtra
 araneorū
 aut
 imbrū
 uenenatū
 morsum
 uā
 lere
 miremur
 aconitū
 quod
 alio
 noie
 pardaliāches
 uocat
 depellit
 Itē
 hyoscyanū
 cōtra
 ca
 nis
 morsus
 In
 p̄
 uulnera
 cū
 melle
 iponit
 Ad
 serpentiū
 qdē
 ictus
 potū
 cū
 restibus
 suis
 Effi
 cacissime
 ex
 oleo
 illinit
 Atricitisq̄
 corporū
 partib⁹
 uel
 si
 uesica
 intumuerit
 Quin
 &
 suffi
 tu
 eo
 secūdō
 partus
 euocari
 existimauit
 Hippocrates
 cinere
 corū
 cū
 oleo
 capitis
 ulcera
 manāntiā
 sanitati
 restituit
 Sufpiriosus
 coctum
 aliqui
 crudū
 id
 dederit
 Diocles
 hydropticus
 cū
 cētaurea
 aut
 in
 fico
 duplici
 ad
 euacuādā
 aluū
 Quod
 efficacius
 pstat
 uiridi
 cū
 coriandro
 in
 mero
 potū
 Sufpiriosus
 aliqui
 &
 tritū
 in
 lacte
 dederit
 Praxagoras
 &
 cōtra
 morbū
 regiū
 uinoniscuit
 Et
 cōtra
 ileū
 in
 oleo
 &
 pulte
 sic
 illinēs
 Struēnis
 quoq̄
 Antiqui
 &
 insaniatib⁹
 dabant
 crudū
 Diocles
 phreneticis
 elixū
 Cōtra
 anginās
 tritū
 iponi
 &
 gargarizare
 prodest
 Dētiū
 dolorē
 tribus
 capitibus
 in
 aceto
 tritis
 iminuit
 Vel
 si
 decocta
 aqua
 collantur
 adda
 turq̄
 ipsum
 in
 caua
 dentū
 Auribus
 etiā
 instillatur
 succus
 cū
 adipe
 aserino
 Phtiriasēs
 &
 putrigines
 potū
 Tulum
 itē
 cū
 aceto
 &
 nitro
 Cōpescit
 distillationes
 cū
 lacte
 coctū
 uel
 eritū
 permixtiue
 caseo
 molli
 Quo
 genere
 &
 raucitatē
 extenuat
 Vel
 phtisin
 in
 fabā
 sor
 bitione
 in
 totū
 autē
 coctū
 utilius
 est
 crudo
 elixūq̄
 tosto
 sic
 &
 uoci
 cōfert
 Tinea
 &
 reli
 qua
 aialia
 interancorū
 pellit
 in
 aceto
 mulso
 coctū
 Tinasmo
 in
 pulte
 medet
 Temporum
 doloribus
 illitū
 elixū
 &
 pustulis
 coctū
 cū
 melle
 deinde
 tritū
 Tussi
 cū
 adipe
 uetisito
 deco
 ctum
 uel
 cū
 lacte
 aut
 si
 sanguis
 etiā
 excreetur
 uel
 purulenta
 sint
 Et
 pituitā
 sub
 pruna
 co
 ctum
 potum
 &
 cū
 mellis
 pari
 modo
 sumptū
 Cōuulsis
 &
 rupis
 cū
 sale
 &
 oleo
 Nā
 cū
 ady
 pe
 tumores
 suspectos
 sanat
 Extrahit
 fistulis
 uicia
 cū
 sulphure
 &
 resina
 etiam
 harundines
 cum
 pice
 Lepras
 lichenas
 lentigenes
 exulcerat
 sanatq̄
 cum
 origano
 uel
 cinis
 eius
 ex
 oleo
 &
 gao
 illitus
 sic
 &
 sacros
 ignes
 Sugillata
 aut
 liuetiā
 ad
 colorē
 reducit
 Cōbustū
 ex
 melle
 credit
 &
 comicialē
 morbū
 sanare
 si
 quis
 eo
 in
 cibo
 utatur
 ac
 potione
 Quartanas
 quoq̄
 excutere
 potum
 caput
 unū
 cum
 lafer
 tritū
 obolo
 In
 uino
 austero
 tussi
 &
 alio
 modo
 acce
 ptum
 Suppurationes
 quāsi
 libet
 sanat
 fractā
 in
 coctū
 fabā
 atq̄
 in
 cibo
 sumptū
 donec
 sa
 nitatem
 restituit
 Facit
 &
 sonos
 atq̄
 in
 totū
 rubicundiora
 corpora
 Venerē
 quoq̄
 stimu
 lat
 cum
 coriandro
 uiridi
 tritū
 potūq̄
 &
 mero
 Vitia
 eius
 sunt
 q̄
 oculos
 hebetat
 inflationes
 facit
 stomachum
 ledit
 copiosius
 sumptū
 sitim
 gignit
 Cxterum
 contra
 pituitam
 &
 galli
 nā
 &
 gallinacēs
 prodest
 Mixtum
 farre
 in
 cibo
 iumentis
 uinam
 reddere
 atq̄
 nō
 torqueri
 eradunt
 si
 eo
 trito
 natura
 tangatur

Lactuca sponte nascentis primum est genus eius quae caprinam uocant. Quae pisces in mare deiecta protinus necantur qui sunt in proximo. Friuius lac expissatum mox in aceto pondere obolorum diuini adiecto aquae uino cyatho hydropicis datur. Caulis & foliis confectus a serpo sale nerui incisus sanatur. Eadem trita ex aceto collatur matutinis bis e mense dolore dentium prohibet. Alterum est genus quod graeci esopon uocant. Huius folia trita & cum polenta illita ulceribus medentur. haec in aruis nascitur. Tertium genus est in siluis nascentis isatin uocant. huius folia trita cum polenta uulneribus profunt. Quarto inflores lanarum utuntur: quod liliuascum uocant. Simile erat lapato foliis nisi quod plura habet & nigriora. Sanguine consistit. Phagedenas & putrescentia ulcera quae serpunt sanat. Item tumores ante suppuracionem. Contra ignem sacrum radice uel foliis prodeit uel ad lienes potest haec propria singulis. Communia autem sponte nascentis: candor caulis: interduum cubitali longitudine: tyrsus & foliis scabricia. Ex his rotunda folia & breuia habentia sunt qui hie ratiia uocant: quonia accipitres scalpendo ea: succos; oculos unguendo obscuritatem cui sensus incutitur. Succo oibus candidus: uitibus quoque papaueri similis Carpitur per mensures incisio caule. Conditur in fictili nouo ad multa praeparatur. Sanat omnia oculorum uitia cum lacte mulierum: arcei nubes: cataractas adustionemque omnes praecipue calliginas. Imponitur etiam oculis in lana contra epiphoras. Item succus alium purgat in pota potus ad duos obolos. Serpentiu itibus medetur in uino potus. Et folia toita thyrsulque trita ex aceto bibitur. Vulneri illinuntur maxime contra scorpionu ictus. Vera contra longia commixto uino ex aceto. Aliis quoque uenenis resistunt: exceptis quae strangulando necant: aut iis quae uesciae nacent: item psymthio excepto: imponuntur & uetri ex melle atque aceto ad detrahenda uitia alui. Urinae difficultates succus emendat. Cratesias eum & hydropicis ob bolis duobus in aceto cyatho uini dari iubet. Quidam & e satius colligunt succo minus efficaci. Peculiariere earum uires partium iam dictae sunt. Sonum faciendi: ueneremque inhibit diastum refrigerandi: stomachum purgandi: sanguinem augendi. Nunc non pauce restat quoniam & inflationes discutit: ructusque lenes faciunt. Concoctiones adiuuant. Cruditatem ipsae nequaquam faciunt: nec nulla res maiorem in cibis auiditatem incitat inhibitque. Eadem in causa alterutrumque modus est. Sic & alui copiosiores soluent. Modice consistit. Leucitiam pituitae digerunt. Atque ut aliqui tradiderunt: sensum purgant. Stomachos dissolutos utilissime diuuant. Urinae usus adiuuat: & oxyporoboli asperitatem addito dulci acrementum acetum temperantes. Si crassior pituita sit: scyllite aut uino absinthice. Si & tussis fatiatur hysopite admixto. Dantur coeliacis cum intubo erratico: & ad duriciam praecordiorum. Dantur & melancholicis candida copiosiores: & ad uesciae uitia. Praxagoras & dysentericis dedit. Ambustus quoque profunt recentibus prius quam putulatae fiant cum sale illita. Viscera etiam quae serpunt coercere in iugis cum alio nitro. Mox in uino trita: igni sacro illintur. Conuulsa & luxata caulibus tritis cum polenta & aqua frigidalieniunt. Eruptiones papularum ex uino & polenta. In colera quoque coctas patellis dederunt. Ad quod utilissime quumaxime caule sed amarum. Quidam lacte infundunt. Deferuescenti in caules & stomacho utilissimum traduntur. Sicut sonno & fatiua maxime lactuca & amara lactensa: qua micondent uocauimus. Hoc lac & oculorum claritati cum muliebri lacte utilissimum esse praecipitur: dum tempestiue capiti inunguntur. Oculorum quoque uitibus quae frigore in iis facta sunt. Miras & alias inuenio laudes. Thoras etiam uitibus professe non secus quod ambroroni cum melle arctico. Purgari & foeminas hoc cibo. Semen satiuarum contra scorpiones dicit. Semine trito ex uino potus & libidinum imaginationes in sono coepescit. Tenates aquas non nocere lactucam edentibus. Quidam tamen frequentiores in cibo officere claritati oculorum tradiderunt.

De generibus betae & inthubis & cichorii & seri genera duo. VIII. Ca. VIII.
Ec beta sine remedio est utraq. Sive candida sive nigre radix recens & madafacta et
suspenfa funiculo contra serpentium morsus efficax esse dicitur. Candida beta cocta
cum alio crudo sumpta contra tineas. Nigrae radices ita in aqua coctae pruriginem tollunt. Atque in totum efficator esse traditur nigra. Succus eius capitis dolores ueteres & uertiginis. Item sonitu aurium sedat infusus iis. Citer urinam. Medetur dysentericis iniecta & morbo regio. Dolores quoque dentium sedat illicit succus. Et contra serpentium ictus ualet sed huic radici duxtaxat cypergrassus. Ipsa uero decocta pntionibus occurris. Albæ succus epiphoras sedat frote illita. Aluminis paruo admixto igne sacrum. Sine oleo trita licet adustis

Glastim
Staph.
Serpens
Alpico

phalonia

phagedena
Cauis

phagedena
Cauis

phagedena

phagedena

phagedena

Aluminis

medetur. Et contra eruptiones papularū cocta. Eadē contra ulcera quæ serpūt. Illinic & alo
petiis cruda. Et ulceribus quæ in capite manant. Succus eius cū melle naribus inditus ca-
pur purgat. Coquitur & cū lenticula addito aceto: ut uētē molliat. Validius cocta fluat
ationes itomachi sistit & uētis. Est & beta siluestris quā limoniū uocat. Alii neurode: mi-
tū minoribus tenuioribusq̄ ac densioribus foliis. Vneci lape caulū. Huius folia ambu-
sū utilis. guttantiā altringit semē acetabulis mēsuratē efficacis p̄dest. Aquæ & radice co-
ctæ maculas uentium eluere dicitur: itēq̄ mēbranarū. Intubū quoq̄ nō extra remedia sunt.
Succus eorū cū rosaceo & aceto capitis dolores lenit. Idēq̄ cū uino potus iocieribus & ue-
sica & epiphoris ipōit. Erraticū apud nos quidā ambugiā appellauere. In ægypto cichoriū
uocant quod siluestre sit. Satiū autē serin quod est minus & uenosius. Cichoniū refrigerat.
Indecibū sumptū & illitum collectiones: succusq̄ decoctū uentrē soluit. locineri & remb
& stomacho prodest. Itē si in aceto decoquatur: urinæ tormina discunt. Itē morbū regium
et mullō si sine febre sit. Vesicā adiuaat. Mulicū purgationibus quidē decoctū in aqua
adeo prodest: ut emortuos partus trahat. Adiciunt magi succo totius cum oleo periticos
fauorabiles fieri: & quæ uelint facilius ipetrare. Quod quidē pp̄ singularē salubritatē aliq̄
chreiton appellant: aliū p̄cacion. Et siluestre genus alii edymōda uocāt: laioris folii. Sto-
machi dissolutū altringit cocta. Crudaq̄ sistit aluū. Et dysentericis p̄dest magis cū lente.
Rupta & conuulsa utroq̄ genere iuuant. Item quibus genitura ualitudinis morbo effluat
Seris & ipsa latuæcā simillima duū generū ē. Siluestris melior. Nigra ista & æstiuā. Detrior
hyberna: & candidior. Vtraq̄ tamē stomacho utilissima: p̄cipue quē humor uexat. Cū aceto
in cibo refrigerat uel illitæ: discunturq̄ & alios quā itomachi. Cum polenta siluestriū
radices itomachi causā sorbentur. Et cardiacis inlinuntur super sinistrā mām & ex aceto.
to. Omnes hæc & podagricis utiles & sanguinem reiciētibz. Item quibus genitura fluit
alerno dierum potū. P̄tронius Diodotus qui antilegōmena scripsit in totū dāpauit: *Ser-
riam* multis modis arguens. Sed aliorum omniū opinio resistit.

De brassicā & lapsana: & de brassicā marina & scylla & de bulbis & bulbine. **Ca. IX.**
Rassica laudes longū est exequi: cum & Chrysippus medicus priuatum uolumen
i dicauerit per singula membra hominis digestum & Dieuches. Ante omnes au-
tem Pythagoras & Cato nō parcius celebrant. Cuius sententiā uel eo diligentius
perseque ꝑar est: ut noscatur qua medicinā usus sit annis sexcentis. In tres species diuise
re eam quæcūq̄ antiquissimū: Crispam & quam scindam uocauerunt a similitudine apii folio-
rum: stomacho utilem: alium modice mollientem. Alteram elean latis foliis & caule exe-
untibus. Vnde cauloden quidam uocauerunt: nullus in medicina momenti. Tertia est pro-
perie appellata carambe: tenuioribus foliis: & simplicibus: densissimisq̄ amarior: sed etica-
cissima. Cato crispam maxime probat: deintēnē: gradibus foliis: caule magno. Prodesse tra-
dit capitis doloribus oculorum caligini: similitationibusq̄: uel stomachi p̄cordiis. Cruda
ex aceto & melle coriandro: ruta: menta. Læteris radiculā sumpta acetabulis duobz maruꝑi.
no. Tantamq̄ esse uim: ut qui terant hæc ualidiores fieri se sentiant. Ergo uel cū uino tri-
tam sorbendam uel ex olei unctū summendam. Podagrac autē morbisq̄ articularis illi
ni cum rutæ coriandi & salis mica hordei farina. Aqua quoq̄ eius decocta neruus articu-
losp̄ mire iuuarī. Si foueantur uulneta & recencia & uetera. Etiam carcinomata quæ nul-
lis aliis medicamētis sanari possunt. Fouerī prius aq̄ calida iubet: & bis die trita iciponi. Sic ē
fistulas eluxatas & tūores reuocari: q̄q̄ discuti op̄ sit. Insoiā ēt uigiliās q̄ tollere decetā si ie-
iunū edat q̄ plurimā ex oleo & sale. Tormia si decocta itēq̄ decoquat addito oleo & sale cu
mīo polēta. Si ita sumatur sine pane magis profutura. Inter reliq̄ibz detrahīt p̄ uinū nigru
pora. Quin & urinam eius in brassicam porandam æstimauerit: asseruārū iubet calefactāq̄
neruis remedio esse. Verba ipsius subiiciam ad exprimentandā sententiā. Pueros pusillos
si laues illa urina: nequā debiles fieri. Auribus quoq̄ ex uino succum brassicæ tepidū in
stilarī suadet. Idēq̄ exaniam tarditati & audiētiū prodesse asseuerat. Et imperiticos eadē sa-
nare sine ulcere. Graecorum quoq̄ opinioēs iam & Caronis causā poni cōuenit in iis dun-
taxat quæ ille pertermisit. Biles detrahēre non p̄cōctam putant. Item alium soluere eā
deq̄ bis coctam sistere. Vino aduersari: ut inimicam uitibus: Antecedente qui cibis caueri
ebrietatē. Postea sumpta crapulandiscuti. Hunc cibum & oculorū claritati cōferre multū.
Succo uero crudæ angulis uel tantum tactis cum artico melle plurimū. Facillimē concoq̄:

popule
paspale plelein
Alonona kal

Santanna d'yrbz

Ambubusq̄ al

Collēctōnes

Magi uocant
fauorabiles

sal parme
quæ dicitur

den d'yrbz

quæ dicitur
de gantz versina

sal seent

Brassica
loel

Ho. Ro.º
P̄tронius Diodotus

Homini
medicam

Homini

Homini

Homini

Homini

Homini

Homini

Homini

Homini

Homini

Homini

Homini

anis illitū opertūq; brassica præclara medet. Alterū est nigrius: quod capitis uicia purgat. Visum clarificat. Comotas mētes sedat ex aceto sumptū. Ilyenē ex uino potū uel cum fico. Tussim ex melle si quotidie ieiuni sūmant. Semē ex uino omnia testinorū aīalia expellit. Efficacius addito mentastro. Predest & cōtra suspīria & tussim cū origāo & uino dulci. Petoris doloribus decoctū in lacte capriū. Panōs discutit cū pice: extrahitq; corpori aculeos. Et maculas illitū ex aceto. Contra carcinomata adicitur ouorū albū. Et Ilyenibus illinitur ex aceto. Infantibus uero e melle utilissime. Sestius adicitur cō serpentes: fugare scorpiorū nibus resistere. Capitis dolores cōtritū: & alopecias emedare. Sinapi gravitatē aurīū trito iposito auribus cū fico. Dentium dolores infuso in auris succo. Pruriginem & ulcera capitis cū adipe aseruiū. Furunculos cōcoquit cū fermeto. Carbunculos adsuppurationē pducit: & rumpit. Phagedenas ulcerū expurgat cū melle. Coxendicibus & lumbis cū polenta ex aceto illinitur. Itē licheni. Itē unguibus scabris. Quippe natura eius caustica ē. Optimū autē babilonium. Siluestri uero ad omnia ea effectus maior. In præcipuis autē medicaminibus ruta ē. Latiora satiuæ folia Rami fruticosiores. Siluestris hōrida ad effectū ē & ad oīa acior. Succus exprimit rūsa ea & aspera modice aqua. Et in pyxide cyprīa aseruat. Hic copiosior datus uentri noxiā obtinet. Macedonēā maxime iuxta flumē anācimū. Mirūq; ticitur succo extringuitur: adeo etiā uenōrū uenena sūt. Quādo cicuta succus prodest manibus colligentī rūta. Cæterū inter priā misceatur antidotis præcipueq; galacia. Quæ cūq; atē ruta aut per se aut pro antidoto ualet foliis tritis & ex uino sūptis. Contra acōnitū maxime & uiscū. Itē fungos siue in potū detur: siue in cibo. Simili mō cōtra serpentū i&us: utpote cū mustellā dimicaturā cū iis rutam prius edendo fe muniunt. Sed ualent & contra scorpionū i&us: & araneorū: apū: cābronū uesparum aculeos. Et cantaridas: ac salamandras: canis ue rabiosi morsus: acetabuli mensura si succus & uino bibitur. Et folia trita uel cō nanducata iponuntur cū melle & sale uel cum aceto & pice decocta. Succo uero pūctos aut etiā habentes negant ferri ab iis maleficiis. Serpētēq; si uratur ruta midore fugere. Efficacissima tamē est siluestris radix cū uino sūpta. Eandē adiciunt efficaciorē ēē subdiuū potam. Pythagoras & in hac narē minoribus hærbaicq; coloris foliis a forma discreuit: etiā lationibus foliis & colore. Idēq; oculis noxiā putauit nastro: quoniam sculptores & pictores hoc cibo utuntur oculorū cā. Cum paxē quoq; uel nasturtio satiuæ atq; siluestris propter uisum. Ut aiunt multi succo eius cū melle attico inuncti discutierunt caliginēs: uel cum lacte mulieris puerū enixæ uel puro succo angulis oculorum tactis. Epithoras cū polenta imposita. Lenit autē capitis dolores pota cū uino aut cū aceto: & rosaceo illita. Si uero sint cephalea: cum farina hordeacea uel aceto. Eadē cruditates discutit: mox istationes: dolores stomachi ueteres. Vuluas aperit. Corrigitq; conuersas illita in melle toto uentre pectore. Hidropicis cum ficu & decocta ad dimidiās partes potaq; ex uino. Sic bibitur & ad pectoris dolores: laterūq; & lumborū. Tussē: suspīria: pulmōrū: iocinerū: renū: uitiā: hōrōres frigidos. Ad crapulæ grauedines. Decoquūtur folia potūris. Et i cibo uel crudā uel decocta cōdita ue prodest. Item torminibus in hysopo decocta. Et cū uino. Sic & sanguinē sistit interiorē: & nariū indita. Sic & colluris dentibus prodest. Auribus quoq; in dolore succus infunditur: custodito ut diximus modo. Et siluestri uero cōtra tarditatē & somnium cū rosaceo uel cū laureo oleo aut cuniō & melle. Succus & phreneticis ex aceto trita dederūt in tēpora & cerebri. Adiecerūt aliq; serpillū & laurū illinētis capita & colla. Dederūt & lethargicis ex aceto olfaciendū. Dederūt & comitialibus bidēdū decoctæ succū in cyathis quatuor ante accessiones: quæ frigus intolerabile est. Alsiōsiq; crudā dari in cibo. Urina quoq; uel cruētā pellit. Feminax et purgationes: secūdasq; etiā cōm: ut quos paratus: ut Hippocrati uidet: ex uio dulci nigro pota: itaq; illita & uuluaq; cā etiā suffire iuber. Diocles & cardiaci imponit ex aceto & melle cū farina hordeacea. Et cōtra ilcū decocta farina in oleo ac uelleribus collecta. Multi uero & cōtra purulentas excretionēs sicæ drachmas duas: sulphuris unā & dimidiā sumi censent. Et cōtra cruetas rariōnes tres in uino decoctos. Das & dysentericis cū casco in uino cōtrita. Dederūt & cū bitumine infusidā potiōi ppter anhelitū. Ex alto lapsis feminis tres uncias olei libra: uiniq; sextario illiniēt. Cū oleo coctis foliis partibus quas frigus adusserit. Si urina mouet: ut Hippocrati uidet: mitum ē quosdam dare uelut inhiabētē potui contra incōtinētiam urina. Scorās & lepras cū melle & allumie illira emedat. Itē utiligines uel rugas: strumas & similia cū hircino & adipe suil

addito
sapi
saffemel

de an
stet
sformol

de an
stet

de an
stet

de an
stet

Suspīria Sroceci

aromina Geng

aloy ena elagen
Arch sine pilis

at postigne
in purpura & dyptis
supponitur uicibus
huiusmodi & in
anona p placen

pyris Cypria
halianini

calicior
in mellea purpura

Alustele con sepe
xura se munit

de an
stet

Ad Onalos

Vulue
comeris
frangular

Dentec
solim
perian

leptaria
venenosa

Alon q. p. p. q. i
Alode lebuta de
luc. talore frōnq

Suffire tendeb
Neb. mentiq; m m
extreano puenlon
Agitez aufpeper

Vuligo weismel
dem angapabr

thi mēlura datur. Si aqua insalubres bibendae sint: tritū in spergitur. Salitudines corporis si cum uino tradatur minuit. Neruorum cā & in cōtractione cum sale & aceto & melle cōfricatur epistoro. Imbibitur ad serpentinum ictus de coctum. Ad scorpionum in uino tritum: maxime quod in siccis nascitur. Ad oris exulcerationes. ad tussim efficac habet. Flos recentis incensū puluis necat odore. Xenocrates pulegii ramum lana inuolutum in terra tēans ante accessione olactandum dari: aut strangulis lubicū: & ita collocari agrum iter remedia tradit. Siluestri ad eadē uis efficacior est: quod simile est origano minoribus scilicet sariuum: & a quibusdā distans uocatur. Gustatum a peccore caprisq; balatum concitat. Unde quidam graeci litteras mutantes blechon uocauerunt. Natura tam feruens est: ut illic partes exulceret. Tussim inter frictions fricat ante balnea conuenit: & ante accessionē horrorem cōuulsis & torminibus. Podagris in ire prodest. Epaticis cum melle & sale bibendum datur. Pulmonum uitia excreabilia facit. Ad lyenē cum sale utile est: & uel ca & suspirium & inflationibus decoctū succo aequaliter: & uulnas corrigit: & cōtra scolopēdrā terre streum uel marinā. Itē scorpionis. Priuatim uē ualeat cōtra oēm morsum. Radix cōtra scierētia ulcera recens potētissima. Auida uero cicatricibus decorē affere. Item pulegio est nepetaq; societas. Decocta enim in aqua ad tertias discutiūt frigora. Mulierūq; mēstruis pūta. Et aestate sedant calores. Nepeta quoq; uires cōtra serpētē s habet. Fumū ex ea miorēq; tu giunt: quā & substernere in metu obdormituris uile ē. Tusa egilopis impōit: & capitis doloribus recens cū tertia parte panis tēperata aceto illimitur. Suc⁹ uisū illatus naribus lupinis pfluuium sanguinis sistit. Itē radix cū myrti semine in passo tepido garganzata anginis mōdetur. Cuminū siluestre ē pretenue quaternis aut quinis solis u. luti sciatiss. Et in saturo in ignis usus in stomachi praecipue remediis. Discutit pituitas & inflationes. Tritū & cū pane sumptū uel potum ex aqua uinoq; tomina quoq; & inestinoq; dolores. Verū tā nē oēm pallore bibētibus gignit. ita certe ferūt. Porri. Latius clariter magistros dicē di adē & rōis similitud: nē coloris fludus cōtra amulos miratos: & pauloante liliū Vin dicem adfectore illū a Nerone libertatis captatioē testamētis scienositū. Nariū sanguinē panibus inditū uel ex aceto recens sistit. Et oculorū epiphoras p se inpositū tumētibus cū melle pdest. Infantibus imponi in uentre satis ē. Morbo regio in uino albo a balneis dat.

De cumino arthiopico: quae urinam stringit: & de cappari: & de ligustico: si ue penace: & cumila bubula.

XXV.

Ethiopici maxime in posca illiue cum melle. Africano priuatim urinā incōtinētia cohiberi putat. Sariuum datur & ad iocineris uitia tostum tritum in aceto. Item ad uertiginem. his uero quos acriore ui urina mordet ad dulci tritum uino. ad uulnarum uitia in uino. Pretēq; inpositus uellece solus testium tumoribus tostum tritumq; cū melle aut rosaceo & cera. illuestre ad oīa eadem efficacius. Pra terea ad serpētes cū cico: ad scorpiones: ad scolopēdras. sistit & uomitionē nauſealq; ex uino: quātum apprehēderint tres digyti. Propter colū quod bibitur. illimiturq; uel peniculis feruens: uel attingitur fasciis. Strangulationes uulūq; potum in uino apert tribus drachmis in tribus cyathis uini. Auribus instillat ad sonitus atq; tintius cū leuo uiculino uel melle. Sugillatis illinitur cū melle & uua passa & aceto. Lentigini nigre ex aceto. Est cumino simillimū quod graeci uocant ami. Quidam uero arthiopico cum uino id esse existant. Hippocrates regium appellat. uidelicet quia efficacius in egypto iudicauit. Plurīq; altius nature in totum putant quonia sit exilius & candidius. Similis autem & huic usus. Nam & panibus alexandrinis subigitur: & cum alimentis interponitur. Inflationes & tormina discutit. Urinam & menſtrua ciet. Sugillata & oculorum epiphoras mitigat. Cum lini semine scorpionum ictus in uino potum drachmis duabus. Priuatimq; cerastarum cum pari portione miſce. Colorem quoq; bibentium similitur mutat in pallorem. Suffitum cū uua passa aut resina uulnas purgat. Tradunt facilius concipere eas quae odorantur id per coitū. De cappari satis diximus inter peregrinos frutes. Non utendum transarino. Innocētius italicum est. Ferunt eos qui quotiē id edunt paralyſi non periclitari: nec lyenis doloribus. Radix eius utiligines albas tollit: si trita in sole fricetur. Splenētis prodest i uino pota. Radicis cortex duabus drachmis dempto balnearum usu. Feruntq; trigintaquinq; diebus per urinam & aluū totum lyenem emitti. Bibitur in lumborum doloribus ac paralisi. Dentium dolores sedat tritum ex aceto semen decoctum: uel māducata radix. Infunditur aurium dolori decoctū

Salitudines corp
Siccis & passi
monte pūiteo
In hys in perficit
Epaticis libecis

ulcer pūntfemt
egilopis
fistula onlarin
pūntfemt
atfctatōres
partu sano pūptō
a balneis
pūntfemt

posu
pūntfemt
pūntfemt
Colus pūntfemt
Dolor colinis
Somnū
Tintius
oculorū

Subigere
Subigere

pep
legit
petra
mimi
Subigere
mimi
Subigere
pep
legit
quā
paris

Ange p[er] h[is]t[or]iam in an[im]i s[er]uam

Virgine Schlore
Angeboris
Angyme

trita. Scrimas cum oleo & aceto & farina hordeacea. Lateris dolores cū fico illitū. Fluxio-
nes sanguinis in genitalibus cum eo aceto illitum. Reliquis purgationū a partū. Lepidū
inter uentū intelligitur. Sic & in facie cutem emēdat exulcerando: ut tamen cara & rosa
eio facile sanetur. Sic lepras & p[ro]ras tollit temp facile: & cicatricū ulcera. Tradunt indolo-
re detriū adalligatū brachio qua doleat. cōpescere dolorē. Gich ex græcis alii menachio: alii
melsapamon iuocāt. Optimū q̄ excitatissimi odoris: & q̄ nigerrimū. Medet serpētū plagis
& scorpionū. Illini ex aceto & melle reperio. Incensio sarpentis fugari. Bibit dragma una
contra araneos. Distillationem narium discutit usum in lineteolo olfactum. Capitis dolo-
res illitum ex aceto & infusum naribus. Cum murinō oculorum epiphoras & tumores. de-
tium dolores coctum cum aceto. Vlcers oris tritum aut cōmanducatum. Item lepras & len-
tiginēs ex aceto. Difficultates spiradi addito nitropotum. Duricias tumorēs q̄ ueterēs &
suppurationes illitum. Lac mulierum auget cōtinuis diebus sumptum. Colligitur succus di-
cūm ut hyoscyami. Similiter largius uenenum est quod mirum cum semē grauisime pa-
si etiam condiat. Oculos quoq̄ purgat. Vrinam & menstrua ciet. Quinimodo in theolo il-
ligatis tantum granis. xxx. secundas trahi reperio. Aiuēt & clausi in pedibus mēdret tritū
in urina. Culices suffitu necare. Item mulcas. Et animum ad uertens scorpiones ex uino bibi-
tur: a Pythagora inferre pauca laudatum siue crudum siue decoctum. Item uiride aridū ue-
nombus quæ conduntur: quæq̄ intinguntur & fideratum. Panis etiam crustis infiriori-
bus subditū. Sagis quoq̄ addit. Cū amarissimis nucibus uina cōmēdat. Quin ipsum oris hallū
iucundiorē facit. Fetoremq̄ tollit manducatum matutinis cū syrīaco & melle exiguo.
Mox uino colluctum uulnū iuniorē præstat. In somnia leuat suspensum in puluino ut
dormientes olescant. Appetentiā ciborum præstat: quando id quoq̄ inter artificia deli-
cia fecere: ex quo labor desit: cibos p[er]cipere. Ob has causas quidam arice tumidū uolucere
Laudatissimū est creticū. Proximū ægyptium. Hoc lignificū uicem præstat in cōdimentis.
Dolores capitis leuigat suffitū naribus. Epiphoris oculorū radice eius usam i ponit. Lo-
las. Ipsum cum croco pari modo & uino: & per se tritum cū polenta ad magnas fluxiones
extrahendā si quæ in oculis incidit. Nariū quoq̄ cardines consumit illitū ex aqua. se-
dat anginas cum melle & hysofo ex aceto gargari. Auribus infunditur cum rosacco
Thoracis pituitas purgat: costū cum melle sumptū melius. Cū acetabulo anisi nuceas ama-
ras. i. purgatas tere in melle ad russum. Facillime uero anisi drachme tres: papaueris due mi-
scentur melle ad fabæ magnitudine: & ternis diebus sumuntur. Præcipuū autē uictus. Ideo
inflationibus stomachi & intestinorū torminibus & colicis mēdet. Singultus & olfactū
decoctū potū p[er] imber. Foliis decoctis digerit cruditates succus decocti. Ipsum cū apio ol-
factū sternutamentū inhibet. Potū sōnū cōcitat. Calculos pellit. Vomitiones cohibet: & p[re]-
cordiorū tumorē & pectorū uitiis. Neruis quoq̄ q̄bus succindū est corpus utilissimū. Pro-
dest eius & capitis doloribus instillari succū cū oleo decoctū. Nō aliud utilius uetri & inte-
stinis putat. Ideo dysenterici & tenasmiis stat tollit. Aliqui addūt & opū pilulis in die ter-
nis lupini magnitudine & in uini cyato dilutus. Diebus & ad laborū dolores succo usus
est. Semē hydropicis & colicis dedit tritū cū menta. Verū & radice ad renes. Datū herba-
rius parturiētibus ex eo cataplasma i posuit cū apio. Item uuluarū dolori. Deditq̄ bibendū
cū aneto parturiētibus. Phreneticis quoq̄ illitū recens cū polera. Sic & infantibus comi-
uale uitū: ut cōtractiones lenietibus. Pythagoras quidē nō corripit uitio comitiali in ma-
nu habetēs. Ideoq̄ plurimū domi serendū. Parere quoq̄ facilius obstat: Et statim a pec-
dandū potui polera aspera. Sofimenes cōtra oēs duricias ex aceto usus est. Eo & cōtra las-
titudines in oleo decoques addito mitro. Semine eius potū lassitudinis auxiliū uiatoribus
spopōdit. Heraclides ad inflationes stomachi semē tribus digyris cū castorei obolis duo-
bus ex mulso dedit. Similiter ad uetris aut intestinorum inflationes. Et ortopnoicis quod
tenis digyris phēdret feminis: tantū dēt hyoscyami cū lacte asinino. Multi uomituris ace-
tabula eius & folia lauri decē trita in aqua bibēda inter coenā suadent. Stragulationēs uul-
uæ si mād uecer: & linatur calidū: uel si bibat cū castoreo in aceto & melle sedat. Vertigi-
nes a partu cū semine cucumeris & lini pari mētura trimū digytorū uini albi tribus cyathis
discutit. Cleopoleuius ad quartanas trimis digyris feminis anisi & feniculi usus est in ac-
eto & mellis cyatho uno. Lenit articulares morbos cū amarissimis nucibus illitū. Sic & qui alpi-
dum uenenis aduersari naturam eius puter. Vrinā ciet. Sitim cohibet. Venereū stimulat

nostrum pastorium
Crotus Caspici
Colubet.

nicolus
linetiam
Hymno
cho ex h[is] s[er]ua p[er]it.
Dicit coly arbor

hyosyami
saba porana

Lani
Vleone pedis
Amisilij
Enef

icoyant
ruuclachia
Suanichalim
En gutter haden.

Olfarete rieber

quindies
Siliuue pygno-
p[er]is potū ad uenens
armutis cōtra ar
Lardmednarus

thax
perit
lad

Rutis Grolzen
Zingulier hefthe

Steciuanta mfen

Dilunum
Tompany

Coroplypua mēdrea
mellius q̄ m[er]curio
mellius q̄ m[er]curio
mellius q̄ m[er]curio

Comercialis uitis
dex imfallon salim
Cartationes
Extremus
Vitor wanderer
Castorei mēdrea
Castorei mēdrea
Castorei mēdrea

Quina
Vernagmed Sminite

epidom

Stth

Kelatio

mella

2 sphulna
natio p[er]ual
uic 2 phulna

yrmo

pire &

mele

Amjumi

Santib

thax

perit

lad

Rutis

Grolzen

Zingulier

hefthe

Steciuanta

mfen

Dilunum

Tompany

Coroplypua

mēdrea

mellius

q̄ m[er]curio

mellius

q̄ m[er]curio

mellius

q̄ m[er]curio

Comercialis

uitis

dex imfallon

salim

Cartationes

Extremus

Vitor wanderer

Castorei mēdrea

Cum uino fadorem leniter praestat. Vestes quoque a tineis defendit. Efficacius semper recens
& quio nigrius. Stomacho tamen inutile est praeterquam inflato.

De aneto & sagapeno: & de papauere albo & nigro: & quomodo succus herbarum col-
ligendus est: & de opio. Ca. XVIII.

Anetum quoque rictus mouet: & tormina sedat. Aluuu sistit. Epiphoris radices illin-
tur. ex aqua uel uino. singultus cohibet semen feruus olfactu. sumptu ex aqua sedat
cruditates. Ciniuius uua in faucibus leuat. Oculos & genitura hebebat. facopeniu
quod apud nos gignit in toru trasilinaro alienat. Illud enim ammoniac lacryma simile sa-
gapenion uocat. Prodest lateribus & pectoris doloribus: cum uuluis: rufibus uenteribus: excrea-
tionibus: pectoridiorum tumoribus. sanat & uertigines: tremulos: opistoronicos: lyenes lum-
bos: perfusiones. Datur & olfactandū ex acero in strangulatio uulua. Carteris & potu dat
& cum oleo infricat. Prodest & contra mala medicamenta. Papaueris fatiui diximus genera &
sponte nascētis alia promissimus: sed fatiui albi calix ipse tenet & bibitur somni causa. semē
clephantis medetur. E nigro papauere sapor gignitur scapo in ciso: ut Diagoras suadet
cū turgescit: ut lollas cū deflorescit hora dici sereni: hoc est cū ros in eo exaruerit. Incidit
u bent sub capite & calice. Nec in alio genere ipsum inciditur caput. Succus & hic harbae cu
i usq; lana excipitur. Aut si exiguus est ungue pollicis: ut lactucis: & postero die magis qd
inaruit. Papaueris uero largus defatur: & in pastillos tritus in umbra siccat nō ui sopori
ta mō uerū si copiosior hauriatur: etiā mortifera per sōnū: opio uocant. sic scimus. interem-
ptū. Liciniū Cecinae prorii uiri patre in hispania baiulicū qm ualido ipanibilis odiū uitae se
cussit item plerosq; alios. Qua de causa magna cōceratio extitit. Diagoras & Erasistratus
in totū dānauere: & ut mortiferū infundi uerates. Praeterea qm uisui noceret. Addidit an-
dron: ideo nō protinus exacerari eo qm adulterat alexadrino. sed postea usus eius nō ipro-
barus est medicinae nobili: quod acidio uocant: semine quoque eius trito in pastillos & la-
ete utitur ad somnū Item ad capitis dolores cū rosaceo. Cum his aurium dolori instillatū
Podagris illinitur cū lacte mulierū. sic & foliis ipsis utitur ad sacros ignes. Item uulnera
cum aceto. Ego tamen damnauerim colliriis addi. Multoq; magis quas uocant lexipyrtae
quasq; perticas & caliacas. Nigrum tamen in caeliaci uino datur. fatiuum omnen magis ro-
tundat capita. Ad siluestris logum ac pusillum: & ad omnes effectus ualentius. Deoqui-
tur & bibitur contra uigiliās: eadēq; aqua fouet ora. Optimū in siccis: & ubi ratio pluit. Cū
capita ipsa & folia decoquunt. r. succus meconium uocatur: in multum opio ignauior. Expe-
rimentum opii est primum in odore. Sincerū enim perpeti nō mos est. Dein in lucernis: ut
pura luceat flama aut extinctum demū oleat: Quae in fucato nō eueniunt. Acceditur quo-
q; difficilior: & crebro extinguitur. Est sincerū experimentum: & in aqua quia nebula iuna-
rat. Fictum in posca coit. Sed maxime mirū aestiuo sole deprehendit. Sincerum enim sudat:
& se diluit: donec succo recenti simile fiat. Mnesides optime seruari putat hyofcyami se-
mine adiecto. Alii in faba. Ca. XIX.

De empractico & ceratico: & glaucio siue palio: & heraclio:
siue aphro: & de diacodio.

Nter fatiua est & siluestria medium genus quod nisi inaruisse sponte nasceretur.
Rhiam uocauimus & empracticū. Quidam id decreptum protinus cum toto calice
manduntur. Aluum exinaniunt capiti quoque decocta. In uintribus huiusmodi pota so-
num faciunt. Siluestrium unum genus ceraticū uocant: nigrum cubitali altitudine: radi-
ce crassa & cortice sa: cauligo inflexo ut corniculat. Folia minorā & tenuiorā q̄ ceteris silue-
stribus: semē exile. Tempestiuū est menstruis. Aluum purgat dimidio acetabulo in nullo.
Folia trita cum oleo argemmas iumentorum sanant. Radix acetabuli mensura cocta in du-
obus sextariis datur ad lumborū uitia & iociners. Carbūculus medetur ex mel-
le folia. Quidam hoc genus glautium uocant alii paralion. Nasctur enim in affatu maris
aut nitroso. Alterum est in siluestribus generibus heraclion: uocatur ab alijs aphron.
Folijs in procul intocarijs speciem passerum praesentantibus: radice in summa trita cute: se-
mine spumeo. Ex hoc linea splendorem trahunt astatē. Tunditur in pila comicialibus mor-
bis acetabuli mensura seminis in unno albo. uomitiones enim facit. Medicamēto quod dia-
codion & asteriace uocatur utilissimum. Fit autem huius papaueris aut cuiuscunq; silue-
stris capitibus. cxx. in aquae caelestis sextariis tribus biduo maceratis: in eadēq; decoctis: de-
inde siccat: iterūq; cū melle decoctis ad dimidias partes uapore tenui. Addidre postea

De empractico & ceratico: & glaucio siue palio: & heraclio:
siue aphro: & de diacodio.

Nter fatiua est & siluestria medium genus quod nisi inaruisse sponte nasceretur.
Rhiam uocauimus & empracticū. Quidam id decreptum protinus cum toto calice
manduntur. Aluum exinaniunt capiti quoque decocta. In uintribus huiusmodi pota so-
num faciunt. Siluestrium unum genus ceraticū uocant: nigrum cubitali altitudine: radi-
ce crassa & cortice sa: cauligo inflexo ut corniculat. Folia minorā & tenuiorā q̄ ceteris silue-
stribus: semē exile. Tempestiuū est menstruis. Aluum purgat dimidio acetabulo in nullo.
Folia trita cum oleo argemmas iumentorum sanant. Radix acetabuli mensura cocta in du-
obus sextariis datur ad lumborū uitia & iociners. Carbūculus medetur ex mel-
le folia. Quidam hoc genus glautium uocant alii paralion. Nasctur enim in affatu maris
aut nitroso. Alterum est in siluestribus generibus heraclion: uocatur ab alijs aphron.
Folijs in procul intocarijs speciem passerum praesentantibus: radice in summa trita cute: se-
mine spumeo. Ex hoc linea splendorem trahunt astatē. Tunditur in pila comicialibus mor-
bis acetabuli mensura seminis in unno albo. uomitiones enim facit. Medicamēto quod dia-
codion & asteriace uocatur utilissimum. Fit autem huius papaueris aut cuiuscunq; silue-
stris capitibus. cxx. in aquae caelestis sextariis tribus biduo maceratis: in eadēq; decoctis: de-
inde siccat: iterūq; cū melle decoctis ad dimidias partes uapore tenui. Addidre postea

De empractico & ceratico: & glaucio siue palio: & heraclio:
siue aphro: & de diacodio.

Nter fatiua est & siluestria medium genus quod nisi inaruisse sponte nasceretur.
Rhiam uocauimus & empracticū. Quidam id decreptum protinus cum toto calice
manduntur. Aluum exinaniunt capiti quoque decocta. In uintribus huiusmodi pota so-
num faciunt. Siluestrium unum genus ceraticū uocant: nigrum cubitali altitudine: radi-
ce crassa & cortice sa: cauligo inflexo ut corniculat. Folia minorā & tenuiorā q̄ ceteris silue-
stribus: semē exile. Tempestiuū est menstruis. Aluum purgat dimidio acetabulo in nullo.
Folia trita cum oleo argemmas iumentorum sanant. Radix acetabuli mensura cocta in du-
obus sextariis datur ad lumborū uitia & iociners. Carbūculus medetur ex mel-
le folia. Quidam hoc genus glautium uocant alii paralion. Nasctur enim in affatu maris
aut nitroso. Alterum est in siluestribus generibus heraclion: uocatur ab alijs aphron.
Folijs in procul intocarijs speciem passerum praesentantibus: radice in summa trita cute: se-
mine spumeo. Ex hoc linea splendorem trahunt astatē. Tunditur in pila comicialibus mor-
bis acetabuli mensura seminis in unno albo. uomitiones enim facit. Medicamēto quod dia-
codion & asteriace uocatur utilissimum. Fit autem huius papaueris aut cuiuscunq; silue-
stris capitibus. cxx. in aquae caelestis sextariis tribus biduo maceratis: in eadēq; decoctis: de-
inde siccat: iterūq; cū melle decoctis ad dimidias partes uapore tenui. Addidre postea

De empractico & ceratico: & glaucio siue palio: & heraclio:
siue aphro: & de diacodio.

Nter fatiua est & siluestria medium genus quod nisi inaruisse sponte nasceretur.
Rhiam uocauimus & empracticū. Quidam id decreptum protinus cum toto calice
manduntur. Aluum exinaniunt capiti quoque decocta. In uintribus huiusmodi pota so-
num faciunt. Siluestrium unum genus ceraticū uocant: nigrum cubitali altitudine: radi-
ce crassa & cortice sa: cauligo inflexo ut corniculat. Folia minorā & tenuiorā q̄ ceteris silue-
stribus: semē exile. Tempestiuū est menstruis. Aluum purgat dimidio acetabulo in nullo.
Folia trita cum oleo argemmas iumentorum sanant. Radix acetabuli mensura cocta in du-
obus sextariis datur ad lumborū uitia & iociners. Carbūculus medetur ex mel-
le folia. Quidam hoc genus glautium uocant alii paralion. Nasctur enim in affatu maris
aut nitroso. Alterum est in siluestribus generibus heraclion: uocatur ab alijs aphron.
Folijs in procul intocarijs speciem passerum praesentantibus: radice in summa trita cute: se-
mine spumeo. Ex hoc linea splendorem trahunt astatē. Tunditur in pila comicialibus mor-
bis acetabuli mensura seminis in unno albo. uomitiones enim facit. Medicamēto quod dia-
codion & asteriace uocatur utilissimum. Fit autem huius papaueris aut cuiuscunq; silue-
stris capitibus. cxx. in aquae caelestis sextariis tribus biduo maceratis: in eadēq; decoctis: de-
inde siccat: iterūq; cū melle decoctis ad dimidias partes uapore tenui. Addidre postea

De empractico & ceratico: & glaucio siue palio: & heraclio:
siue aphro: & de diacodio.

Nter fatiua est & siluestria medium genus quod nisi inaruisse sponte nasceretur.
Rhiam uocauimus & empracticū. Quidam id decreptum protinus cum toto calice
manduntur. Aluum exinaniunt capiti quoque decocta. In uintribus huiusmodi pota so-
num faciunt. Siluestrium unum genus ceraticū uocant: nigrum cubitali altitudine: radi-
ce crassa & cortice sa: cauligo inflexo ut corniculat. Folia minorā & tenuiorā q̄ ceteris silue-
stribus: semē exile. Tempestiuū est menstruis. Aluum purgat dimidio acetabulo in nullo.
Folia trita cum oleo argemmas iumentorum sanant. Radix acetabuli mensura cocta in du-
obus sextariis datur ad lumborū uitia & iociners. Carbūculus medetur ex mel-
le folia. Quidam hoc genus glautium uocant alii paralion. Nasctur enim in affatu maris
aut nitroso. Alterum est in siluestribus generibus heraclion: uocatur ab alijs aphron.
Folijs in procul intocarijs speciem passerum praesentantibus: radice in summa trita cute: se-
mine spumeo. Ex hoc linea splendorem trahunt astatē. Tunditur in pila comicialibus mor-
bis acetabuli mensura seminis in unno albo. uomitiones enim facit. Medicamēto quod dia-
codion & asteriace uocatur utilissimum. Fit autem huius papaueris aut cuiuscunq; silue-
stris capitibus. cxx. in aquae caelestis sextariis tribus biduo maceratis: in eadēq; decoctis: de-
inde siccat: iterūq; cū melle decoctis ad dimidias partes uapore tenui. Addidre postea

De empractico & ceratico: & glaucio siue palio: & heraclio:
siue aphro: & de diacodio.

Nter fatiua est & siluestria medium genus quod nisi inaruisse sponte nasceretur.
Rhiam uocauimus & empracticū. Quidam id decreptum protinus cum toto calice
manduntur. Aluum exinaniunt capiti quoque decocta. In uintribus huiusmodi pota so-
num faciunt. Siluestrium unum genus ceraticū uocant: nigrum cubitali altitudine: radi-
ce crassa & cortice sa: cauligo inflexo ut corniculat. Folia minorā & tenuiorā q̄ ceteris silue-
stribus: semē exile. Tempestiuū est menstruis. Aluum purgat dimidio acetabulo in nullo.
Folia trita cum oleo argemmas iumentorum sanant. Radix acetabuli mensura cocta in du-
obus sextariis datur ad lumborū uitia & iociners. Carbūculus medetur ex mel-
le folia. Quidam hoc genus glautium uocant alii paralion. Nasctur enim in affatu maris
aut nitroso. Alterum est in siluestribus generibus heraclion: uocatur ab alijs aphron.
Folijs in procul intocarijs speciem passerum praesentantibus: radice in summa trita cute: se-
mine spumeo. Ex hoc linea splendorem trahunt astatē. Tunditur in pila comicialibus mor-
bis acetabuli mensura seminis in unno albo. uomitiones enim facit. Medicamēto quod dia-
codion & asteriace uocatur utilissimum. Fit autem huius papaueris aut cuiuscunq; silue-
stris capitibus. cxx. in aquae caelestis sextariis tribus biduo maceratis: in eadēq; decoctis: de-
inde siccat: iterūq; cū melle decoctis ad dimidias partes uapore tenui. Addidre postea

De empractico & ceratico: & glaucio siue palio: & heraclio:
siue aphro: & de diacodio.

Nter fatiua est & siluestria medium genus quod nisi inaruisse sponte nasceretur.
Rhiam uocauimus & empracticū. Quidam id decreptum protinus cum toto calice
manduntur. Aluum exinaniunt capiti quoque decocta. In uintribus huiusmodi pota so-
num faciunt. Siluestrium unum genus ceraticū uocant: nigrum cubitali altitudine: radi-
ce crassa & cortice sa: cauligo inflexo ut corniculat. Folia minorā & tenuiorā q̄ ceteris silue-
stribus: semē exile. Tempestiuū est menstruis. Aluum purgat dimidio acetabulo in nullo.
Folia trita cum oleo argemmas iumentorum sanant. Radix acetabuli mensura cocta in du-
obus sextariis datur ad lumborū uitia & iociners. Carbūculus medetur ex mel-
le folia. Quidam hoc genus glautium uocant alii paralion. Nasctur enim in affatu maris
aut nitroso. Alterum est in siluestribus generibus heraclion: uocatur ab alijs aphron.
Folijs in procul intocarijs speciem passerum praesentantibus: radice in summa trita cute: se-
mine spumeo. Ex hoc linea splendorem trahunt astatē. Tunditur in pila comicialibus mor-
bis acetabuli mensura seminis in unno albo. uomitiones enim facit. Medicamēto quod dia-
codion & asteriace uocatur utilissimum. Fit autem huius papaueris aut cuiuscunq; silue-
stris capitibus. cxx. in aquae caelestis sextariis tribus biduo maceratis: in eadēq; decoctis: de-
inde siccat: iterūq; cū melle decoctis ad dimidias partes uapore tenui. Addidre postea

dragmas senas croci: hypocistidis: churis acaciae: & passu cretici sextariu. Hac ostentatione simplex quidē & antica illa salubritas papauere & melle constat. **¶** De tithymalo & archelio: & porculacha siue peplio: & coriandro & de atriplici. **¶** Ca. **XX.**

Tithymi genus est tithymalon: mēconā uocat: alii archalion. ^{alio} folio leui: albo: capite magnitudinis fabae. Colligitur uua florēte. Siccat in umbra. Semē potū purgat aliu dimidio acceptabulo i mulsio. Cuiuscūq; autē papaueris caput uide uel siccu sillicu epiphoras oculorum lenit. Opū ex uino mēfaculo si prius detur scorpionū i cibibus restitit. Aliqui hoc tātū nigro tribuūt si capita eius uel folia tērant. Est & porculacha quae peplio uocant: nō multū fatiua efficator. Cuius memorabiles usus traduntur. Sagittā uenena & serpētū hemorrhoidū & praesigru restringit: pro cibo sumpta & pelagis i posita extrahit. Itē hypoficiāno potō & palloz expresso succo. Cū ipsa nō est: semē eius simili effectū pdest. Resistit & aquarū uitii: capitis dolori: ulceribusq; in uino tusa & i posita. Reliqua ulcera cōmāducata cū melle sanat. sic & infantium cērebro i ponitur: um bilicoz prociuo. In epiphorīs uero oīum frōte tribonibusq; cū polenta. sed ipsi oculis & lacte & melle. Eadē si prociō pdest oculis: foliis trīs cū corticibus fabae. Pustulis cū polenta & sale & aceto ac cēra. & ulcera oris tu morēz gingiuarū cōmanducata cruda sedat. Item dētum dolores. Tomilliarū ulcera succus decoctaz. Quidā adiecere paulum murrae. Na & mobiles dentes stabilī cōmanducata. Cruditates sedat: uocēz firmat: & sicut acet. Ceruicis dolores cū galla & lini femine pari mētura sedat. Māmarū uitia cū melle aut cimolia creta saluans & ius spiriosis femine cum melle haustu. Stouachū in acetariis sumpta corroborat. Ardētibus febribus i ponitur cum polenta, & alias manducata refrigerat etia intestina. Vomitiones sistit. Dysenteria & uomicis datur ex aceto uel bibitur cum cumino. Tenafnis autē cocta & comitalibus cibo uel potu pdest. Purgationibus mulierum acetabuli mētura in sapa podagrīs calidus cum sale illita & sacro igni. Iucis eius potus renes iuuat ac uescias. Venitris animalia pellit. Ad uulnērum dolores ex oleo cum polenta i ponitur. Neruorum duricias emollit. Metrodorus qui epitōmenton rhizotomum eno scripsit: purgationib; a partu dandā censuit. Venereū inbibet: uenerisq; solū. Pratorii uitii pater est hispaniaē princeps. quem scio propter inpatibiles uos morbos radicē eius filo suspensam & collo gerere: praeterq; in balneis: & ita liberatū incōmodo omni Quin etiā inueni apud auctores: caput inde litū distillationē toto anno nō sentire. Oculos tamē hebetare putatur. Coriandru in ter siluestria nō inuenitur. Praecipuū tamē esse cōstat statim aegyptiū. Valet cōtra strpētū unū genus unum: quod amphibenas uocat: potū i positūq; sanat & alia uulnera. Epinyctidas pustulas tritū sic & oēs tumores collectionē: itē cum melle aut uua passa. Panos uero ex aceto tritū. Seminis grana tria in terianis deuorari iubēt aliqui ante accessionē. Vel plura illini fronti. Sunt qui & ante solis ortum ceruicalibus subiici efficaciter possunt. Vis magna ad refrigerandos ardores uiridi. Vlcerā quoq; quae serpunt sanat cū melle uel uua passa. Item testes: ambugta carbunculos: aures cum lacte mulieris epiphoras oculorum neruis & intestinorum fluxiones. Semen ex aqua potum bibitur in cholericis cum ruta. Pellit animalia interancorum cum mali punicī sicco & oleo semen potum. Xenocrates tradit remirant: si uera est. Menstrua contineri uno die: si unum granum biberint feminae: biduo si duo: & totidē diebus quot grana sumpserint. **M. Var.** coriandro subtrito cū aceto carnetū incorrupta aetate seruari putat. Atriplex & siluestre est & fatiū accusatū a Pythagora tāq; faceret hydropicos morbosq; regioz & pallore. Coquitur difficilime: ac ne in hortis qui dem iuxta id nasci quicq; nisi languidum cupauit. Addidere Dyomisius & Diocles plurimos gigni ex eo morbos. Nec nisi mutata saepius aqua coquendū. Stomacho cōtrariū esse Lentiginē & papulas gignere. Miror quare difficulter in italia id nasci tradiderit solum Smyrneus. Hippocrates uoluārū uitis id infundi cū beta. Lycus neapolitanus contra cantharidas bibendum dedit. Panos furūculos in cipientes: duricias omnes uel cocto uel crudo utiliter illini putat. Itē ignē sacrum cū melle aceto nitroz. Similiter podagrīs. Vngues scabros detrahere dicitur sine ulcere. Sunt qui in morbo regio dent semē eius cum melle. Arterias & tonsillas nitro addito pēfricent. Alum moueat. Cocto aut per se aut cū malua aut lenticula concitantes uomiciones. Siluestri capillis tingunt: & ad supradicta utuntur medicina. **¶** De malua malope, & althea: & lapatic: & oxilapato: & hydrolapato: & hippolapato: & bubalapato. **¶** Ca. **XXI.**

raslata

espezi
et ca
na q
ut ut
ut aut
pau cep
one

flandul

melle
apua

et uicini
Sagitt
igida

in Virg

iadon

terrios
collit
medit
horrit

plex

uacu

duucler
uueucler

mu. mecatu
puzim

Hyoscyami herb
faba poranna
Luberty
rubry

in de elud
mouen in puzide

Touille
Blauuile

Nuera herbahorte
Sulmon

Suspiciosi
Astranz
Acrariuz

Sapa

Abanau de raduque
Epithome de puz
Epithome de puz
Epithome

Sompinia Venetio
pollinone

An puz
uueucler
uueucler
uueucler

mentz

Ad uoumēta mē

Solon

Cambaride
Vermilli Venetio

Cōtratio in magnis laudibus malua est utraq; & sativa & siluestris. Duo genera earum amplitudine folii discernuntur. Maiorem græci malopen uocant in satiuis. Altera ab emollendo uentre dicta putant malachen. Et siluestribus cui grande foliū & radices albe alchea uocat; ab excellentia effectus a quibusdā aristolachea. Oe solū in quo scitur pinguius faciūt. Huic cōtra oēs aculeatos scetus efficator earū præcipue scorpionum uespasurū. similiumq; & muris aranei. Quin & trita cū oleo qualibet earū puncti ante uel habe res eas nō feruntur. Foliū ipsitū scorpionibus torporē affert. Valēt & cōtra uenena. Aculeos oīs extrahūt illitæ erudæ aut cū anethō potā. Decoctæ uero cū radice sua leporis marini uenena restringūt. Et ne quidā dicūt si uomat. De eis dē mira & alia tradūtur. Sed maxime si quotidie quis succi ex qualibet earū forbeat cyathū dimidiū oīsbus morbis cariturū. Ulcera manāntia in capite sanant. In urina putrefacte lichenis. Et ulcera oris cū melle. Radix decoctā surfuris capitis & denriū mobilitates. Eius quæ unū caule habet radice circa dentē qui doletat perunge. donec desinat dolor. Eadē strumas & parotidas panotiq; addita hoīs salua purgat citra uulnus. Semen in uino nigro potū a pituita & nauicis liberat. Radix manarū uitis occurrit adaligata in lana nigra. Tussim in lacte coctā & forbitiois mō supra gnis diebus emēdat. Stomacho utiles Sex. Niger dicit. Olympiades thebanus abortiuas esse cū adipe anseris. Aliqui purgari foeminas foliis carū manū plena mēsurā in oleo & uino sumptis. Vtq; cōstat parturientes foliis substratis celarius solui. Protinus a partu reuocāda; ne uulua sequatur. Dant & succū bibedū parturiētibus ieiunīs in uino decoctā hemina. Quin & semē tritū adaligāt cubitali genitā nō cōtinētū. Adeoq; ea ueneri na scūtur ut semē unicalis aspersum cubitali foeminarū uiciditates augere ad infinitum Xenocrates tradat. Ires tres radices iuxta adaligatas. Tenasmo & dysentericis utilissime in fundi. Item foedis uitis; uel si foueant. Melancholicis quoq; succū dat cyatis ternis tepidus. Et insaniētibus quatuoruis. Decoctē comitalibus hemina succi. Hic & calculus & inflatione & torminibus aut opistoronico laboratibus tepidus illinūt. Et sacris ignibus & ambustis decoctā in oleū folia imponūt. Et ad uulnētū ipētus eruda cū pane Succus decoctā neruis pdest; & uesicæ & testinorū rofionibus. Vulus & cibo & insufiōe mollit est. oleo Succus decoctā pori meatus suaves facit. Athetā in oīsbus supradictis efficator radix; picipue cōuulsis ruptisq;. Coctā in aqua aluū sistit. Ex uino albo strumas & parotidas & manarū inflationes; & panos in uino folia decoctā & illita tollūt. Eadē arida in lacte decoctā qlibet perniciose tussi citissime medētur. Hippocrates uulneris stientibusq; defectū sāguinis radice decoctā succū bibedū dedit. Et eam uulneribus cū melle & resina. Item conuulsis; luxatis; tumētibus; & musculis; neruis; articulis imposuit. Et asmaticis ac dysentericis in uino bibendū dedit. Mirū aquā radice ea addita addensari sub diuo; atq; eladescere. Efficator autē quo recētor. Nec lapatiū dissimiles effectus habet. Est autē siluestre; quod alii oxalidē appellāt satiuo proximū; foliis aquosis; colore betæ candidæ; radice minima. Nostru uero ruminē alij lapatiū cantherniū ad strumas cū axungia efficacissimū. Est & alterum genus fere oxylapaton uocat. Satiuo idē similis; & acutiora habet folia ac rubriora; nō nisi in paludibus nascēs. Sunt qui hydrolapaton tradūt in aqua natū. Est & aliud hippolapaton maius satiuo; candidiusq; ac spissius. Siluestria scorpionū scitus medētur & ferre phibent habēt. Radix aceto decoctā si colet succus dētibus auxiliāt. Si uero bibatur morbo regio. Semē stomachi in extricabilia uisū sanat. Hippolapati radices priuatiu uogues fecabrosos detrahūt. Dysentericos semen duabus dragmis in uino potū liberat. Oxylapati semen lotū in aqua caelesti sanguinē prodest reiciētibus. Adiecta acacia lentis magnitudinē prodest. Præstantissimos pastillos facit ex foliis & radice addito nitro & iure anguino. In uisū aceto diluūt. Sed satiuū in epiphōris oclorū illinūt frōribus. Radice cherias & lepras curāt. In uino uero decoctā strumas & parotidas & calculos. Poto uino & lycnes. Celiacos æque & dysentericos & tenasmos. Ex cadē oīa efficacius. Ius lapati & ructus facit; uinum ciet; & caliginē oclorū disculit. Item pruritu corporis in sola balnearū additū; aut p. uisū ipsū illitū sine oleo. Firmat & comandacata radix dentes. Eadē decoctā cū uino sistit. aluū. Folia soluunt adiecto sale. Adiecit Solon neq; ut omitamus bulpatron; radice tæcū altitudine differens est. & erga dysentericos efficacis effectus potū ex uino.

De sinapis tribus generibus; & marrubio; & ferpillo; & silymbrio; siue thymbræo & de lini semine; & blito.

Ca.

XXII.

*Aluia
malopen
malachen
alchea*

*scorpionum
uulua*

lachen

hemina

calculus

Althea

oxalidē

lapatiū

cherias

lycnes

bulpatron

*malahario
Vespasium
museazoni*

*prunge
pinguat p.*

*ant albert
ab uenena
māntia*

*ludā que pūgēt
lud*

*ulnere
in peris
uulores*

lat inflamat

*stomatit
non pnt spirare*

palustrib

*uere
empare*

*beru al melle
olera raloq; melle
Ad oag*

*stature
spluore
don simpnato
a p mag uo
milla uo*

Quis p̄nū coronā foliis aureis & argenteis dedit & de honore coronarū apud antiquos & de Scipionis honore & de pactilibus coronis & Cleopatrarū reginā facta. C. III. Rufus ciues primus argento auroq; folia imitatus ludis floris coronas dedit. Acceserunt quoq; & lēnifici quos addiici ipsarum coronarū uis erat propter hetrucas quibus iungi nisi auri non dēdebant. Puri diu fuere ii. Celare eos primū inſtituit. P. Claudius pulcher bratteasq; etiā Phyliræ dedit. Semper tamen auctoritas uel ludicra quaſitarum fuit. Namq; ad certamina in circū per ludos & ipſi deſcendebant; & ſeruos tuos quoſq; mitterent. Inde alia. xii. tabularū lex. Qui coronā parit; Ipſe pecuniæ eius; Virtus ergo arguitur; quā ſeruū equiūc mēruiffent. Pecuniā partem legē dici nemo dubitauit. Quis ergo honos; ut ipſi mortuo parentibusq; eius dum intus poſitus eſſet foris ue ferretur; ſine fraude eſſet impoſita. Alias in uſu promiſſio; ne iudicæ quide erant; ingeſſaſq; ſeueritas. L. Lulius argentarius bello punico ſecūdo cum corona roſarū iter diu & pergula ſua in forum proſpexiſſe dictus; ex auctoritate ſenatus in carcerē adductus non ante finē belli emiſſus eſt. P. Mutianus cum deſumpti Marſie coronam & floribus capiti ſuo impoſuiſſet; ob id duci eū in uincula triuiri (uſi ſene; appellauit Tri. Pleh. nēc interceſſere illi aliter q; athenis; ubi comedebant) iuenēs ante meridie conuenſus ſapientiu quoq; doctrinæ frequētabat. Apud nos exemplū licentiæ huius non eſt aliud q; filia Diui Auguſti; cuius luxuria noctibus coronatū Marſiam littere illius deſcribunt. Florum quidē populus ro. honore Scipioni tantū adhibuit. Suario cognominabatur; propter ſimilitudinē Suarii cuiuſdam negotiatoris. Ob id erat in tribunatu plebei admodum gratus; dignuſq; africanorum familia. Nec ei fuit in bonis funeris impenſa. Affes ergo contulit populus; ac funus elocauit; quaq; parte ferebatur; flores & proſpectū omni ſparſit. Et tūc coronæ deorū honos erant. Et larium publicorum priuatorūq; & ſepulchrorū & manium. Summaq; auctoritas pactili coronæ; fuit; ſaliorū ſacris inuenimus; & ſolēnes coronas. Traſſere deinde ad roſalia. Eoq; luxuria proceſſit; uo nō eſt gratia niſi micri folio. Subtilibus mox petiis ad india par ultra indos. Laudatiſſimū quidem habetur & nardi folio casari aut ueſte ſerica uerſicoloreſ; ung ueris madidas. Hunc habet nouiſſime exitū luxuria ſœminarum. Et apud græcos quidem de coronis priuatim ſcribere Mneſteus atq; Callimachus medici q; nocere capiti; quoniā & in hoc eſt aliqua ualitudinis portio. In potu atq; hylaritate præcipue odorū in ſyrphū incipientē haurire oppoſita manu in ego ſum; ingt illa care Antoni; quā tu noua præguſtantiū diligentiā cāues; idēo mihi ſi poſſim ſine te; ui uere occatio & ratio adefit. Inde eductam & cuſtodia bibere iuſſit; illico experantē. De coronis extra ſupra dictos ſcripſit. Theroſtraſtus apud græcos. Ex noſtris autē inſcripſere alii qui libros antologiçon. Flores uero perſecutus eſt nemo; q; equidem inueniam. Nec nos nunc; ſcilicet coronas necemus. Id enim friuolum eſt. ſed de floribus quæ nidebuntur diſigna memorabilius. Pauciſſima genera noſtri coronamentorum inter hortenſia nouere; ac p̄nū uolās roſalſq; trin.

De roſa in coronis; & de generibus eius; & ubi ſeratur.

C. III.

Rofa naciſtur ſpina uerius q; frutice; in cibo quoq; propuenciens. Illic etiā iucundi odoris quis anguſti. Germinat omnis primo incluſa granato cortice. Quo mox in tumefcente & in uiridē alabaſtros; faſtigato p̄palam rubelcent debiſcit; ac ſeſepandit in calicis medio ſui ſtantis cōplexa luteos apices. Uſus eius in coronis prope minimus eſt. Oleo maceratur. Idēq; iam a troianis; teporibus; Homero teſte. Preterea in unguento tranſit ut diximus. Per ſe medicas artes præbet. Emplaſtri quoq; collyrii imponitur mordaci ſubtilitate. Menſarum etiā delictis inungendis minime noxia. Contra genera eius noſtri fecere celeberrima; præneſtinā & campanā. Addider alii miſſianā; cuius ſit ardentiffimus colos non excedentiſ; duodena folia. Proximā ei trachinianā; minus rubentem. Mox alabandianā uilioreq; albicatibus folia. Villiſſimā uero pluribus uel minuiffimā ſpinofam. Differunt enim multitudine foliorum; aſperitate; leuore; colore; odore. Pauciſſimā quina folia; deo deinde numeroſiora. Cum ſit genus eius quā centifoliam uocat. quæ

est in campania litalia. Græciæ uero circa philipos. Sed ibi nõ sue terræ puentu. Pægeus nã
 q̄ monõs in uicino fere est: numerosis folijs ac paruis. Vnde accolæ transferentes cõferunt
 ipsaq̄ plantatõe p̄ficiunt. Nõ autem talis odoratissima est. Hec cui latissimõ maximõq̄
 folium. breuiterq̄ indiciũ est odore scabricia corticis. Cepio Tyberij. Casaris principatu
 negauit centifolia in coronis addi: præterq̄ extremos uelut ad cardines: nec odore nec spe
 cie p̄babilem. Est & quæ græca appellat̄ a nostris a græcis lichyns: nõ nisi in humidis locis p̄
 ueniens: nec unq̄ excedens q̄q̄ folia: uioleæ magnitudine: odore nõullo. Est & alia græcula
 appellata: cõuolutis foliorum paniculis: nequidices hili manu coacta: semperq̄ nascenti si
 muis: latissimis folijs. Alia funditur e caule maluaceo: folia oleacea habes. Muscetio uocat̄
 Atq̄ inter has media magnitudine autnalis: quam corocolum uocat̄ oēs sine odore. Co
 roneola in ubro nata toti modis adulteratur. Et alias uera quoq̄ pururimum sola præualt
 Cyrenis odoratissima est. Ideoq̄ ibi unguentũ pulcherrimũ. Carthaginẽ hispaniã hyeme
 quoz̄ tota præcox. Refert & cæli temperies. Quibusdã enim anis minus odoratã puenit
 præterea magis locis oibus siccis q̄ humidis odoratio. Seri nec pinguis uult: nec argil
 losis locis: nec niguis. cõtenta raris. Propriãq̄ ruderatum agrum amat. Præcox cãpana. Sera
 milicia. Nouissimẽ tamẽ defunit prenetina. Fodiunt̄ altius q̄ fruges: leuius q̄ uites. Tardis
 sime pueniunt femine: quod in ipso cortice est sub ipso flore opertum lanugine. Ob id
 potius caule cocifo inseruntur & ocellis radicis: ut harundo. Vnum genus inscribitur pallida
 spinosa: lögissimis uirgis inque folia: quæ a græcula altera est. Omni autem recisione atq̄
 uisione proficit. Tranilatione quoq̄ ut uitis optime ocissimãq̄ puenit. Surculus quater
 num digytorum lögitudine aut anpiore post uergillatũm occalum facta Dein per fauo
 rum translatã: pedatibus inter uallis: crebroq̄ circum fossa. Qui præcoem facit pedali cir
 ca radicẽ scrobe aquã calida infundunt germinare incipiente calice.

De lilio trita genera: & ratione ea in ferendi.

Ca. V.

Lilium rose nobilitate proximum est: & quãdã cognatione unguenti oleiq̄; lilion
 appellatur. Et ipositu etiam maxime rotas decet: medio prouentu earum incipies.
 Nec uilis florum excellitas maior. Interdũ cubitorũ trium. Languido s̄mper col
 lo: & nõ sufficiente capiti oneri. Candor eius cinnus. Foliis foris striatis: & ab angustis
 in latitudine paulatim sese laxantibus effigie calathi. Resupinis per ambitũ labris. Tenuesq̄
 folio & femine stantibus in medio crocis. Ita odor colorq̄ duplex: ut alius calicis: alius sta
 minis: differentia quam uista. In unguenti uero olei que usu folia nõ spernunt. Est flos nõ disti
 milis illi in herba quam cõuoluiũ uocat̄. nascens per frutera: nullo odore: nec crocis in eius
 candore tantum referens: ac ueluti rudimentũ naturæ lilia facere cõdiscentis. Alba lilia
 in idẽ omnibus modis ferunt quibus rosa. Et hoc amphius lachryma sua ut hypposelinum
 Nihil q̄ fecũdius. Vnde radice quinq̄q̄ sæpe emittente bulbos. Est & rubes liliũ: qd
 græci crynõ uocat̄. alii florẽ eius cynorhodon. Laudatissimum in antiochia & laodicea syriæ
 mox in phælide. Quartũ locũ oprinet in Italia nascens. Sunt & purpurea lilia: aliquando
 gemino caule: carnosiore tantũ radice: maiorisq̄ bulbi: sed unius. Narcissum uocant huius
 alterũ genus flore cãdido: calice purpureo: differentia liliis est & hæc q̄ narcissis folia in radice
 sunt p̄bactissimis in lyciæ montibus. Tertio generi cetera eadẽ: Calix hærbaceus: oēs feroti
 ni. Post arcturũ enim florent: atq̄ æquinoctiũ autũnum. Inuenta est in iis & ro iterdũ mō
 strificis hoium ingeniis. Colligunt namq̄ mense iulio scapi arescentes: liliaq̄ suspendunt
 in fumo. De i nudatibus se nodulis in facie nigri uini uel græci mēse martio macerant ut co
 lorem accipiat: atq̄ ita in scrobiculis seruuntur heminis facis circumfusis. Sic fiunt purpu
 rea lilia: murq̄ ita tingi aliquid ut nascatur insectum.

De uiolis & de calta & de baccare & combreto.

Uolis honos pximus. Earũ plura genera. Purpureæ: luteæ: albæ: plãtis oēs ut olus sa
 tar. Ex his uero quæ spore apricis & mactis locis pueniunt: purpureæ latiore folio sta
 tim ab radice carnosã exeat: foliaq̄ græco noie a ceteris discernunt: appellata: ita ut
 ab iis hyacinthina uelutis. Sed satius maxima auctoritas luteis: genera iis tusulana & quæ
 marina appellat̄. Folio aliquatõ latiore: sed minus odorato. In totũ uero sine odore: minu
 toq̄ folio calthiana minus autũm: ceteræ ueris. Proxima ei calta est cõcolori amplitudine
 Vincit nũero folioq̄: marina q̄q̄ folia nõ excedet. Eadẽ odore supat. Est enĩ grauis calta
 Nõ leuior ei quã scopã regiã appellat̄: quãq̄ folia eius oleat̄: nõ flores: Baccari quoq̄ radicis

INec
 Mo/loron
 præter coroncolã
 pale
 præter
 Mauer Letrich
 P. uis q̄ d. d. d. d. d.
 P. uis q̄ d. d. d. d. d.
 Rarum solis p̄b. d.
 h. emulsiã q̄ d. d. d. d. d.
 Calumne d. d. d. d. d.
 mit. cyren.
 Acutina labra
 h. m. t. s. h. g. e. p. e. n.
 fructuã breuiter d. d.
 330. n. s. h. m. a. n. y. n.
 p. r. a. y. t. a. b. r. e. s. e. n.
 p. h. i. g. n. s. u. i. d. e. r. e. s. e. n.
 Secretum Sper
 rati p̄b. d. d. d. d. d.
 Scrobiculis Exere

frangit
 oie
 culeis
 calatũ

alo
 ca rose

Nomms
 in h. m. t. s. h. g. e. p. e. n.

le
 aie

h. m. t. s. h. g. e. p. e. n.
 Calatũ
 m. a. n. y. n.
 p. r. a. y. t. a. b. r. e. s. e. n.
 p. h. i. g. n. s. u. i. d. e. r. e. s. e. n.

tantū odoratā ē: a quibusdā nardū rusticū appellatū. Vnguetā ex ea radice fieri solita apud antiquos Aristophanes priscæ comicæ dicitur poeta testis est. Vnde quidā errore falso barbari canā ē appellabat. Odor est ei cinamomo p̄ximus. Gracili solo nec humido puenit. Simillimum ei cōbretū appellatur: folioꝝ exilitate usq; in fila extenuata: & p̄cerius q̄ baccar. Næc hæc sunt r̄q̄: sed eorū quoꝝ error corrigēdus est: qui baccar rusticū nardū appellauerunt. Est enī alia herba sic cognominata: quā greci asaron uocāt: cuius speciem figuratq; dixim⁹: in nardi generibus. Quinimo asaron inueniō uocitari: quoniā in coronas nō addatur. Crocū siluestre optimū terere in italia minime expedit: ad scrupula usq; singula areis decoquētibns. Scribit radicis bulbo. Satiū lacus maiusq; & nitidius: sed multo leuius de generans. Sed ubiq; nec fœcundū etiā cyrenis: ubiq; semp̄ flores laudatissimi. Prima nobilitas cilicio croco: & ibi in corico mōte. Dein lycio mōte olympo. Mox ceterū pino scilizā. Aliqui p̄legreæ secundū locū dederunt. Adulteratur nihil æque. Probatio sinceri ip̄o sita manu crepat ueluti fragile. Humidū enim quod euenit adulteratōe fedet. Altera probatio si manu placida ora leniter faciē oculosq; mordeat. Et p̄ se genus satiuū blandissimū uulgo: cū sit medio cre: deliatō locat. Cōtra cyrenaico uitiū: quod omni croco nigrius ē: & celerime marcescit. Optimū ubiq; quod pinguisimū & breuibns capillis. p̄essimū uero est quod situm redolet. Mutianus auctor est in lyciāno septimo aut octauo transferri in locū subadū: atq; ita degeneras renouari. Vfus eius in coronis nufq;. Herba enim est folio angusto p̄ncē capillametū modum: Sed uino mire cōgruit: præcipue dulci tritū ad theatra replēdā. Floret uergilicæ occasu paucis diebus folio quī florem expellit. Viret bruma & colligitur. Sic catur umbra melius etiam hyberna. Carnola & illi radix: uiuaciōꝝ q̄ ceteris. Gaudet calcari: atteri pedes: pereundōꝝ melius puenit. Ideo iuxta semitas ac fontes lactissimū.

De floribus antiquis: & de odoramentorum diuersitate: & saluica: & polio. Cap. VII.

M Roianis temporibus ei iam erat honos. Et hos certe flores Homerus tuis laudat. Iost: crocon: hyacinthum. Omnium odoramentorum atq; adeo barbari differentia est in colore: & odore: & succo. Odoratos fapor raro ulli nō amarus. E contrario dulcia raro odorata. Itaq; & uina odoratoria mustis. Siluestria magis omnia satius. Quorū dā odor suauior & longinquo: propius ad motus hebetatur ut uiolæ. Rosa recens a longinquo olet: sicca propius. Omnis autē uero tempore acrior: & matutinis. Quicquid ad meridia nas horas dici uergit hebetatur. Nouella quoꝝ uetustis minus odorata. Accerrimus tamen odor omnium æstate media. Rosa & crocum odoratoria cum serenis diebus leguntur. Et omnia in calidis magis q̄ in frigidis. In ægypto tamē minime odorati flores: quia nebulosus & rosidus aer est a nilo flumine. Quorū dā suauitatis grauitas inest. Quadā cū uirent non olent propter humorem nimium: ut buceros quod est fœnogræci. Acutus odor nō omnium sine succo est: ut uiolæ rosæ: croco. Quæ uero ex cæuis succo carent: eorum omnium odor grauis: ut in lilio utriusq; generis. Ambrōtonū & amaracus acies habet odores. Quorū dā flos tantū iucundus: reliquæ partes ignauæ: ut uiolæ ac rosæ. Hortensium odoratissima quæ sicca: ut ruta: mēta: apiū: & quæ in siccis nascuntur. Quæ dā uetustate odoratoria: ut coronea: eadēꝝ dēscripta quā in suis radicibus. Quæ dā uero non nisi defracta: aut ex attritu olet. Alia nō nisi detractō cortice. Quæ dā uero nō nisi iusta: sicut thura myrrhæq;. Flores triti omnes amariore quā intacti. Aliqua arida diutius odore cōtinent ut melilotos. Quæ dā locū ipsum odoratorē faciūt: ut iris. Quī & arbore totā cuiusq; radices attigūt. Mel peris noctū magis olet: inde non inueniō. Animalium nullū odoratū: nisi de pantheris quæ dicitur est si credimus. Illa quoꝝ nō obmitenda differentia odoramentorū multa nihil p̄tinere ad coronamēta: ut iris: atq; saluicæ: quāquā nobilissima sit odoris utraq;. Sed iris radice tantū comēdatur: ugentis autē medicinæ nascēs. Laudatissima illyrica. Et ibi quoꝝ nō maritimis sed i siluestribns drionis & natrone. Proxima in macedonia. Laudatissima hæc & cædican. Et ex illis tertiu locū habet africana simplicissima inter omnes: gustuq; amarissima. Illyrica quoꝝ duorū generū ē. Raphanitis a simplicissima: quæ & melior. Rizotomof subruffa. Optima quæ spernuntamēta ræū mouet. Caulē habet cubitalē: & rectū. Floret diuersi coloris specie: sicut arquis cælestis unde nomē. Nō ip̄obrat & p̄fidica. Et fossū tribus ante mēsius mulla aqua circūfusa hoc ueluti placamēto terræ blandiuntur circū scripta mucrone gledio ut triplici: & cū lengeri: & cū alitollū. Natura est feruens. Tractatōꝝ pustulas abustū mō facit. Præcipit ante oia ut casti legat. Teredies nō sicca mō

uerū & in terra celestis sentit Optimū antea irinū lucāde & elide ferebatur. sāpridē enī
& feritur. Nūc e pāphilia. Sed cilicū maxie laudat: atq; e septētrionib? Saliūca foliosa qdē ē
& sed breuis: & quæ necti nō possit. Radici numero sōa coheret. Hærbæ uerius quā flos: densa
ueluti manu pressa: breuiterq; cēpes sui generis. Pānonia hæc gignit & norica: alpiūq; apri
ca urbiū eporredia tātæ luauitatis ut metallū eē cōperit. Vestib? iterponi eā gratissimum.
Sic & apud græcos polion hærbā in dīctā Musci & Hæstodi laudibus: ad oīa utile prædican
tiū. Superq; cætera ad famā eē dignitatis. Prorsusq; mirā: si mō ut tradūt: folia eius mane cā
dida. meridie purpūreā: sole occidente cerulea aspiciuntur. Duo genera eius cāpestrē mā
ius. Siluestre quod minus ē. Quidā teūctron uocant. Folia cānis hominis similia: a radice p
tinus nūquā palmo altiora. Et de odoratis floribus fati dīctum: in quibus unguenta uicif
te naturam gaudent.

¶ De uestium æmulatione cū floribus & amarato & chryfocome siue crysiti. ¶ Ca. VIII.

Luxuria uestibus quoque pro uocauit eos flores: qui colore comēdatur. Hos animad
uero tres esse principales. Vnū in croco qui in rosis micat. Gratius nihil traditur
aspectu: & in purpuras tyrias dibaphalq; ac laconicas. Aliū amethystō qui uiola: &
ipse in purpureū quēq; hyatithinū appellauimus. Genera enī tractamus in spēs multas sese
spargētia. Tercius est qui pprie conchylii intelligitur multis modis. Vnus in heliotropio
& in aliquo ex iis plerūq; saturatur. Alius in malua ad purpurā inclinās. Alius in uiola fe
rotina cōchyliorū uēgetissima. Paria nūc cōponuntur: & natura atq; luxuria depugnante.
Lutei uideo honorē antiquissimū in nuptialibus flāmis totū scēminis cōcessū. Et forassis
ideo nō numerari inter principales: hoc ē cōmunes marib? ac scēminis: quonia Societas pri
ciparum dedit. Amarato nō dubie uincimur. Est autē spica purpurea uerius quā flos aliquis
& ipse sine odore. Mirūq; in eo: gaudere decerpi: & letius renasci. Prouenit augusto men
se. Durat in autūm. Alexandrino palma: qui decerptus asseruatur. Mirūq; postq; defece
re cuncti flores madefactūs aqua reuiuiscit: & hybernal coronas facit. Sūma eius natura ino
mine est appellato quonia nō marcescit. In nominē ē & cyani colos: Item holochrysi. Om
nes autē hi flores nō fuere in usu Alexandri magni ætate: quonia pximi a morte eius ua
ctores siluere de illis. Quo manifestū est postea placuisse. A græcitanē repertos quis dubi
tet? nō aliter italia usurpat nomina illorū. At Hercules petiliō ipsa nomē iposuit autūna
li circa uepres nascenti. Et tamē colorē cōmendat qui est rosæ siluestri. Folia parua quina.
Mirūq; in eo flore inflecticacumina & nō nisi retorto folio nasci paruo calice ac uerlicolo
ri luteum semē includente. Luteus & bellio pastillicatibus in quaq; emignis bābulis corona
tur. Pratenfes hi flores: ac sine usu: & ideo pleriq; sine nominibus. Quin & his ipsis alia ali
uocabula imponūt. Chryfocome siue chrylitic nō habet latinā appellationē. Palmi altitudi
ne ē: comatibus fulgore auri coribis: radice nigra ex austero dulci. In petrosis opacifā na
scens. ¶ De honore coronarū & cyclamio & meliloto & trifolio tria genera ei? ¶ Ca. IX.

Cetera fere partibus colorū celeberrimis transeat ratio ad eas coronas quæ uarietate sola
placent. Duo earum genera quomodo aliæ flore cōstāt: aliæ folio. Florē esse dixē
rim genistas. Nāq; & nō decerptur luteus. Itē rhododēndrō. Itē zizippa: quæ & cap
padocia uocat. Itq; odoratus similitiq; oleariū floribus. In uepriis nascitur cyclanimum: de
quo plura alias. Flos eius colosinus in coronas admittitur. Folia milacis & hederæ in coro
namentū se dedere. Coronæq; earū optinent principatū. De quibus in fruticū loco abun
de diximus. Sunt & alia genera nominibus græcis indicanda: quia nostris maiore ex parte
nomē dare iis defuit cura. Et pleraq; eorū in exteris terris nascunt nobis tamē cōfectata:
quonia de natura sermo nō de italia est. Ergo in coronamenta folio uenere melochron: spi
ron: triganon: cneron: quod casiam Higinus uocat. Et quod cunilaginé: coniza: melisophil
lon: quod apiastrū: meliloto: quod ferrulā cāpanā uocat. Est enī in cāpania italie laudatissi
ma a græcis in sūniō: mox chalcidica & cretica ubiq; uero asperis & siluestribus nata. Co
ronas ex hac antiquitus facitatas indicio est nomē ferrulæ quod occupauit. Odor eius cro
co uicinus est & flos ipsa cāna. Placet maxime foliis breuissimis atq; pinguis. Folio co
ronat & trifoliū. Tria eius genera. Niphantes uocant græci. Alii aphalcion maiore folio
quo utuntur coronarii. Alterum acuto oxytriphillon. Tertium ex omnibus munitissimū
Inter hæc neruosi cauliculi quibusdā: ut marathro: hippomarathro nyophāno. Vtuntur &
ferulis & corimbis: & hederæ flore purpureo. Est & in alio genere earū siluestribus rosis si

milis. Et in iis quoq; colos tātū delectat. Odor autē abest. Et cneoriduo genera nigri atq; eā didi. Hoc & odoratum. Ramosa thymo. Florent post æquinoctium autāni.

De origano & thymo & melle attico: & conyza: & louis flore & helenio: & ambrotono: & leucanemo. ¶ Ca. X.

Totidem & origano in coronamētis species. Alterius. n. nullū semen. Id autem cui odor est crecticu uocatur. Totidem & thymi: candidū ac nigricans. Floret autē citra colossitia: cū & apes decerpūt. Et auguriū mellis est. Prociū enī sperant apiarū large florente eo. Lædic imbribus amittitq; florem. Semē thymi nō potest deprehendi: cū origani perq; minutū nō tamē fallat. Sed quid interest id occultasse naturā. In flore ipso itel ligitur: fatiq; eo nascitur. Quid nō tenta uere homines? Mellis attici in toto orbē sūma la us existimatur. Ergo translatum est ex attica thymū: & uix flore (uti docem?) fatū. Sed alia ratio naturæ obstitit: nō durante attico thymo: nisi in afflatu maris seratur. Erat quidē hæc opinio antiqua in omni thymo. Ideoq; nō nasci in arcadia. Tunc oleam nō putabant gigni nisi intra trecenta stadia a mari. Thymis quidē nūc etiā lapideos campos in prouētia narbonensi refertos scimus. Hoc pene solo redditū e longinquis regionibus: pecudū milibus conuenientibus ut thymo uescantur. Et conize duo genera in coronamētis: mas & fa mina Differentia in folio. Tenuius fœmina & cōstrictius angustiusq; imbricatū maris & ramo sium. Flos quoq; magis splendet eius. Serotinus utriq; post æstū. Mas odore grauior. Fœmina actior. Et ideo cōtra bestiarum morsus aptior. Folia fœmina mellis odorem habent. Maculæ radix a quibusdā libanotis appellatur: de qua diximus. Et tantū folio coronat lo uis flos: amaracus: hērimero calles: ambrotonum: helenium: sisymbrium: serpillū. Omnia sur culosa rosā modo Colore tantūmodo placet louis flos. Odor abest sicut & illi qui græce phlox uocatur. Et ramis autem & folio odorata sunt excepta serpillū. Helenium e lachry mis Hælenæ dicitur narum. Et ideo in hēlenā insula laudatissimum. Est autem frutex. hu mi. se spargens dodrantalibus ramulis: folio simili serpillū. Ambrotonum iucundi odoris est & grauis. Floret æstate. Flos aurei coloris. Vacuū ipse puenit. Cacumine suo se ppa gat. Seritur autem semine melius quā radice aut surculo. Semine quoq; nō sine negotio plantaria transferuntur. Sic & adonium. Vtrumq; æstate. Alisiofa enim admodum sunt: & sole nimio leduntur. Sed ubi cōualere ritu uitis fruticant. Ambrotonum simile odore leu canthemum est flore albo foliosum.

De amaraco uel fœleuco: & nyctægreto: & meliloto: & uiola alba: & codiamino & desilue stribus bulbis: & heliocythulo: & lychnis. & de hærbis citræmaræ. ¶ Ca. XI.

Amaracum diocles medicus & sicula gens appellauere quod ægyptus & syria sansu cum. Seritur utriq; genere & semine & ramo: uiuacius prædicitis & odore melius. Copiosum amaraco æque quā ambrotono semen. Sed amarotono radis una: & al te descendens: cæteris in lunio tēre leuiter hærens. Reliquorum satio autumno fere icie piente: nec nō & uere quibusdā locis: quæ umbra gaudent & aqua ac fimo. Nictægreton inter pauca miratus est Democritus. coloris ignei: foliis spinæ: nec a terra se attolentē: præ cipuamq; in gedrosia narrat. Eruitur post æquinoctium uernum radicitus. Sicutur quæ ad lunam. xxx. diebus: ita lucens noctibus. Magos pthorumq; reges uti hac hærbā ad uota suscipienda. Eandemq; uocari chenamychon: quoniam anseres a primo conspectu eius ex pa uescant. Ab aliis nyctipolon: quoniam e longinquo noctibus fulgeat. Melilotos ubiq; nā sciunt. Laudatissimum tamen in attica. Vbi unq; uero recens: nec candicans: & croco q̄simi lina. Quamquā in italia odoratior: & candida. Florum prima uer nuntiantium uiola alba. Tepidioribus uero locis etiam hyeme enīcat. Postea quæ appellatur & purpurea. Proxi me flammea: quæ & fioi uocatur: siluestris dū taxat. Codiaminō bis anno. uere & autūno. Aestates hyemefq; fugit. seriores lupradictis aliquāto narcissus: & liliū trālmaria. Et in ita lia quidē ut diximus per romā. Nam in græcia tardius etiam nū anemō e. Est autē hæc silue strium bulborum flos: aliq; q̄ quæ dicitur in medecinis: sequit oenathe: melanthū: ex sil uestribus heliocythos. Deinde alterum genus anemoes quæ timonia uocatur. Post hanc gladiolus comitatus hyacinthis. Nouissima rosa. Eadem priā deficit: excepta satua. Cæ terum hyacinthus maxime durat: & uiola alba: & oenanche. Sed hæc ita si deuulsa crebro phibeatur in feminibus. Nascitur locis tepidis. Odor idem qui germinantium uuis. Atq; inde nomen. Hyacinthum coniutur fabula duplex: lectū præferēcius: quem Appollo di

ax pinhaltee

amaly mas et zamofio

reicars p

gepogn als ein Sygel

Helenuis

flos dicat ad hno puero de no

Amarantū

amaly mas et zamofio

reicars p

gepogn als ein Sygel

elidmofio

Oregon

Thymo

Melan

Conyza

Louis flo

Amaraco

Nictægre

Meliloto

Viola alba

Codiamin

Desilue

Lychnis

Amantū

Hyacinth

Hyacinth

Hyacinth

Hyacinth

Hyacinth

Hyacinth

Hyacinth

Hyacinth

Hyacinth

Hyacinth

Hyacinth

Hyacinth

Ilexerat: aut ex Aiaci cruore editi: ita discurrentibus uenis ut græcarū litterarum figura
 ea legatur inscripta. Helichrysos florem habet auro similem folium tenue: cauliculi quoq
 gracile: sed durum. Hoc coronare se magi iungentia sumantur ex auro: quod apyto uo
 cant: ad gratia quoq & uita gloriā pertinere arbitrantur. Et uerni quide flores hi sūt. Suc
 cedunt illis æstiu lychnis: & louis flos: & alterum genus lilii. Item typhon & amaracus. que
 phytgiū cognominat: sed maxime spectabilis pōthos. Duo genera huius. Vnū cui flos hya
 cinthi est. Alterū candidius qui fere nascitur in tumulis quoniā fortius durat. Et iris æsta
 te florens: Abeynt & hi marcescūtq. Alii rursus subeunt autumno. Tertium genus lilii: &
 crocus: & ositū in utroq genere: unū habēs alterum odoratū: primis omīa hymbribūs emi
 cantia. Coronari quide & spicæ flore utuntur. Quippe cum spinæ albæ cauliculi inter oble
 tamenta gule quoq cōdiuntur. Hæc est trans maria ordo florum. In italia uolis succedit
 rosa. Huic intea uenit lilii. Rosam cylanū ^{causa coloris} excipit: Cyanū amaranthus. Nam uincaperyca
 semper utret in modū lineæ foliis geniculatim circūdara. Topiaria hæc: ba inopia tamē flō
 rū aliquando supplet. Hæc q græcis camephane uocatur. Vita longissima uiola albæ est
 trimatu. Ab eo tempore degenerat. Rosa & quinqueuennū perfert nō recisa nec adusta. Illo
 enī modo iuuenescit. Diximus & terrā referē plurimum. Nā in ægypto sine odore hæc oīa.
 Tātūq myrtis odor præcipuus. Alicubi et binis mēsis antecedit germiatio omniū. Ro
 saria a fauonio fossa oportet eē: iterūq solstitio. Et id agēdū ut itra id tēpus purgata & pu
 ra sit.

De cura apū: pabulo: & morbis earū: & remediis.

Ca. XII.

QUod Erum gortis coronamētisq maxime aluearia & apes cōueniunt: res præcipui quæ
 stus copenditū: cū fauit. Harū ergo causa oportet serere thymū: apiastrum rosam
 uiolis: lylū: cetylum: fabā: eruilum: cunila: papauer: comizā: castia: melilotū: melisso
 phillū: cerinthen. Est autē cerinthe foliō candido: incuruo cubitalis: capite cōcauo: mellis
 succū habēte. Harū florū auidissima sunt atq etiā sinapis: quod miremur cū oliuæ florē ab
 iis nō atingi cōstat. Ideoq hanc arborē peul esse melius sit: cum aliquas q pxime feri con
 ueniat: quæ & euolantium examina inuitent nec lōgius abire patiāntur. Cornū quoq ar
 borē cauere oportet. Nam flore eius degustato aluo cōcita moriuntur. Remediū (orba cō
 tusam & melle præbere iis uel urinā hominū: uel bouū: aut grana punicī mali amīcō uinō co
 sparā. Et ^{genitas circūferi} aluearia gratissimū. Mirū est dignūq memoratū de alimentis
 quod cōperi. Hostilia uicūs ablinunt padō. Huius inqulini pabulo circa disiciente iponūt
 nauibus aluearia: noctibusq ad quā milia passū cōtrario anime naues subuehūt. Egressæ
 luce apes: pastæq ad naues quotidie rēmanēt: murāntes locum donec pōdere ipso prestis
 nauibus plena alueria intelligantur: cunctisq eximuntur mella.

De uenenato melle: & de remediis mellis uenentari: & mellis insani.

Ca. XIII.

QUod in hispania mulis prouehunt simili de causa. Tantūq pabulum refert: ut mella
 quoq uenentata fiant. Herachæ in pōto quibusdam annis perniciosissima existunt
 ab iisdem apibus facta. Nec dixere auctores e quibus floribus ea fierent. Nos tamē
 trademus quæ competimus. Hæc est alba. Vexatio quidem iumentorū est: sed præcipue
 caprarum appellata egolethron. Huius flore cōceptiunt noxiū uirēns aquofo uere mar
 cescente. Ita fit ut non omnibus annis sentiatu hoc malum. Venenati signa sunt q omni
 no non densatur: q color magis rutillus est: odor alienus sternutamenta protinus mouēs
 quod ponderosius innoxio. Qui edere abiciunt se humi refrigerationem querentes. Nam
 & sudore diffluunt. Remedia sunt multa: quæ suis locis dicemus. Sed quoniam statim re
 præsentari aliqua in tantis insidiis oportet: mullum uetus e melle optimo & ruta: falsamen
 ta etiam si reiciantur lumpa crebro. Certumq est id malum per excessum a canes et
 peruenire: similitereq torqueri eos. Mullum tamē ex eo inueteratum in ocum eē cōstat.
 Et foemina rum cutem uullo melius emendari cum cocto: lugillata & aloē. Aliud genus in
 eodem ponti suū uiget ex anōna mellis: quod ab insania quant gignit mēnomenon uo
 cant. Id existimatur contrahi flore rododendri: quo scatur siluæ. Genesq ea cum cæram in
 tributa romanis præster: mel quoniam extitiale est non uendit. Et in perside & in maurita
 nia cæsariēsis getulia cōtermina massylis uenenati faui gignūt. Quidāq a pte: quo nihil
 eē facilius pōt: nisi q liuore deprehēduntur. Quod sibi uoluisse naturā iis arbitrentur ifidiis
 ut ab iisdē apibus: nec oibus ānis fierēt: aut nō totis fauis. Parū. n. erat geniois rē i que ne
 nā facillime daretur. Etiā nec hoc ipsa i melle tot animalibus dedit. Quid si uoluit nisi ut

luchryso
 hmo
 orisā
 pma
 emera
 alluit
 colozon
 loba
 eor
 aliamm
 capina
 a ce
 ym

tas caribos fru
 pmo pōtūm pōtūm p
 yphion
 coronariy breynn
 la peruen
 Vmapiunta
 Topariaberbera
 que plerūm effigie
 bz aliy d'aror
 Susha
 Susha
 morellen
 Hostilia hostia bep
 Susha
 Susha
 Gemsta pesantessig
 mario
 Representari
 non differi
 Extrememā
 in anymibait
 ale
 infamū
 al' fallariy
 telior
 pallidimo

cautiorē inuisq; auidum faceret hominē. Non enim ipsi mellis sed apibus iam cuspides dederat & quidem uenenatas. Remedium aduersus has utiq; nō differendo. Ergo malua succo aut foliorum hederæ perungi salutare est. Vel percussos eas bibere. Mirum tamē est uenena portantes ore fingentesq; ipsas non mori. Nisi quia illa domina rerum omnium hanc dedit repugnantiam apibus. Sicut contra serpentes psyllis maribusq; inter homines.

De melle quod muscæ nō attingunt: & aluearitis: & cura eorum si famem sentiunt apes: & quomodo cæra fiat.

Ca. XIII.

Liquid in creta miraculum mellis. Mons est carina nouē milia passuum ambitu. Intra quod spatium muscæ non reperiuntur. Natq; ibi mel usq; attingunt. Hoc experimento singulare medicamentum eligitur. Aluearia orientem æquinoctialē spectare conuenit: aquilone euitent. Nec fauonum minus. Aluearia optima cortice. Secunda ferula. Tertia uimine. Multi ea & speculāri lapide fecerē: ut operantes intus spectarent. Circum aluearia fumo bubulo utillissimū. Operculum a tergo esse ambulatōriū: ut operatus in eus sit pser. Si magnus sit uterq; aluearitis: puentus autē sterilis: ne operandi de separationē curā abiciant: id paulatim reduci oportet salente operis incremento. Aluearia hyme stramento operiri crebro suffiri: maxime fumo bubulo. Cognatum hoc iis: & innafectis bestio las necat: araneos: papiliones: teredines: apesq; ipsas excitat. Et araneorum quidē exitū facilius. E. Papilionum maior pestis. Tollitur uero cū maturefecit malua noctu inter lunio cælo sereno accensis lucernis ante alueos. In eam flammam sese ingerunt. Si cibus deesse sentiantur apibus: uuas passas succas ut sicq; tufas ad fores earū posuisse conueniat. Item lanas tractas madentes passo: aut de fruto: aut aqua mulsā. Gallinarum etiām cruda carnes. Quibus dātā etiām estatibus idē cūbi præstandi: cūm siccitas continuā florum alimenta negat. Alueorum cum mēl eximitur illiū oportet exitus melisophyllo aut genista tritis: aut medi os alba uite præcingere: ne apes diffugiant. Vasa mellaria aut fauos Lauari aqua præcipitue

hic decocta fieri saluberrimum acetum. Cæra fit ex expressis fauis: sed ante purificationē aqua triduo in tenebris siccatis quarto die liquatis igni in nouo fictili aqua fauos tegēte: tūc sporta collatis. Rursus in eadē olla coquitur cæra cum eadē aqua: excipiturq; alia frigidā: uas melle circūlitis. Optima quæ punica uocatur. Proxima quā maxime fulua: odorata mellei pura. Natione autē pontica. Quā constare equidem inior iter uenenata mella. Deinde cretica. Plurimum enim ex propoli habet: de qua diximus in natura apum. Post has corfica: quoniam ex buxo fit: & habere aliquantulum uim medicaminis putatur. Punica fit hoc modo. Ventilatur sub diuo sæpius cæra fulua. Deinde seruet in aqua marina ex alto petica addito nitro. Inde singulis eligunt floren: id est candidissima quæq; transfundūt eurg; in uas quod exiguum marinæ habeat frigidæ. Et rursus marina decoquunt separati dehinc uas ipsū refrigerant. Et cum hæc ter fecerē: uinacea crāte sub diuo siccant sole uaq;. Hoc enim candorem facit: si sic siccatur. Et ne liquefaciant protegunt tenuit litheo. Candidissima uero fit post insolationem etiām nūm recocta. Punica medicinis utilissima. Nigrescit cæra addito chartarum cinere. Sicut anchūsā admixta rubet. Varioseq; colores pigmentis trahitur ad reddendas similitudines & innumeros mortalium usus: parietumq; etiām & armorum tutelam. Carera de melle apibusq; in natura earum dicta sunt. Et hortorum quidem omnis fere ratio peracta est.

De herbis sponte nascentibus & aculeatis.

Ca. XV.

Equuntur herbis sponte nascentes: quibus pleriq; gentiū utuntur in cibus. Maxime ægyptus frugum fertilissima. Sed ut sola iis carere possit: tanta est ciborum ex herbis abundantia. In italia paucissimas nouimus. fraga: ranter: ruscum: babri marinam: batin hortensianā: quā aliqui spagum gallicum uocant. Præter has pastinacam pratensem lupum. salictariū: eaq; uerius oblectamēta q̄ cibos. In ægypto nobilissima est colossia: quā cyamō uocant aliqui. Hanc a nilo metunt: caule cum coctus est harenoso i mā dendo. Thyrsio autē qui inter folia emicat: spectabilis foliis latissimis etiā si arbores comparentur: ad similitudinem eorum quæ psarta in nostris manibus uocamus. Adeoq; nili sudotibus gaudet: ut implexis colossae foliis uariam speciem uasorum potare gratissimū habeant. Seratur iam hæc in italia. Et in ægypto proxima auctoritas cicorio: quā diximus itubum erraticū. Nascitur post uergilias. Floret particulatim. Radix ei lenta: quare etiā ad uincula utuntur illa. Anseliū longius a flumine nascitur mespili magnitudine & rotundior

mexis utus opu
men sayn
ing mig str. pspen
pcol ac
aceru
m
pale siud and
gale stod col
gling ostien
Cratea
pale g die finit
pale
polata
pale
Abavia
mrid e antus

amb
abulatio
aburo
noce
in baci
colorati
hincam
mili
qdri

care: sine nucleo: sine cortice: folio cyperi. Mandunt igni paratum. Mandūt & octum: cui pauca folia minimacq; uerū radix magna. Aracinde quidem & aracos cū habeant radices ramosas ac multiplices: nec solum nec herbā ullā: aut quicq; aliud supra terrā habēt. Reliqua uulgatū in cibo apud eos herbarū nomina: condrialia: hypocaris: & caucaris anteriscum: scandix: quæ ab aliis tragopogō foliis croco similis: phénium: strichnū: corcorus. Et noctro nascētes aphace: achinea: quæ epithetron uocat: quæ nūq; floret. At e cōtrario aphace subinde marelecte flore emittit alium tota hyeme quoq; uere usq; in aestate. Multas præterea ignobiles habent. Sed maxime celebrāt en icon italiā ignorā: ipsi aut oleo non cito gratam loc faciūt ex semine eius. Differentia prima siluestris & satiuæ. Siluestriū duæ species. Vna micior est simili caule tam rigidō: itaq; & foliū antiqui uerbantur. Exilis quāquidā atractylida uocant. Semen eius canādidum: & grande amarū. Altera hirsutiōr forosiore caule: & qui pene humi serpat minuto semine. A culcatariū hæc est generis: quoniā disti guenda sunt & genera. Ergo quādā herbarum spinosa sunt quādā sine spinis. Spinosa sunt multæ species. In totum spina e alparagus: scolopio: nullum enim folium habet. Quādā spinosa foliata: ut carduus eryngion: glycyrrhizō & urtica: lis enī oibus foliis aculeata mordacitas. Aliqua & secundū spinam habēt foliū: ut tribulus & ononis. Quādā i folio habēt & in caule ut phléos: quod aliqui stoeben appellauere. Hypophes spinis geniculatum. Tributa proprietas quod & fructum spinosū habet. Ex omnibus iis generibus urtica maxime nocitat: acetabulis in flore purpurea lanuginē fundentibus sæpe altior quinis cubitis. Plures eius differentia. Siluestris quā femina uocant micior. Et in siluestri quæ dicitur cania actior. Caule quoq; mordaci fimbriatis foliis. Quæ uero etiā odore fundit herculanea uocatur. Semē omnibus copiosum: nigrū. Mirū sine ullis spinarum aculeis lanuginē ipsam esse noxiā: & tactu tantū: leui pruritu pustulasq; cōfētum adusto similes exitere. Notū ē & remedium olei. Sed mordacitas nō protinus cū ipsa herba gignitur: nec iusti folibus roborata. Incipiens quidem ipsa nasci uere nō i gratō: multis etiam religiofo i cibo est ad pel lendos totius anni morbos. Siluestrium quoq; radix oēm carnē teneuiore facit simul cocta. Quæ innoxia est morfu carens omnī uocatur. De scorpionis dicemus iter medicas.

De carduo & helixine & tribulo & anchusa.

Ca. XVI.

Carduus & folio & caule spinosus lanugines habet. Item acorna: leucacathos: onopogos: helixine: scolimos. Camaleon in foliis nō habet aculeos. Est & illa differentia quod quidam in iis multicaulia ramosa q; sunt: ut carduus. Vno autem caule nec ramoso trichos. Quædam cacumine tantū spinosa sunt: ut cringili. Quædam æstate florent: ut atractylis: helixinos. Scolimos quoq; floret sero & diu. Diuacrona colore tantum ruffo distinguitur: & pinguiore succo. Idem erat a tractylis quoq; nisi cadidior esset: & nisi sanguineū succum funderet. Quæ de causa phōnos uocatur a quibusdam: odore etiā grauis: sero maturēscēte semine: nec ante autūm: q̄ id de omnibus spinosis dici possit. Verū omnia hæc & semine & radice nasci possunt. Scolimos carduorum generis ab iis distat q; radix eius uescendo est decocta. Mirū q; sine interuallo tota æstate aliud floret in eo genere: aliud concipit: aliud pturit. Aculei arescente folio desinunt pungere. Helixine rara uisu est: nec in omnibus terris est: radice foliosa: ex qua media ueluti malū extuberat. Cōtracta suauē olei huius uertē suū lacrymā cōtinet iucundi saporis acathicæ mastice appellata. Edaros quoq; in sicilia tantū nascitur sive proprietas & ipsa. Cuius in terra serpunt caules e radice emissi lato folio & spinoso: caulesq; uocant castos. Nec fastidiūt i cibus iueteratos quoq; unū caulem re & cum habet: quæ uocant tenica: eiusdem suauitatis: sed uerticulis in parietē. Sāmen eilanuginis: quæ pappo uocat: quo de trachō ex cortice teneritas similis cerebro palmar: est: uocant ascalia. Tribulus nō nisi in palustribus nascitur. Dirā res alibi. Iuxta nilū & strymōnē amnes excipitur in cibus. Inclinarus in uadū: folio ad effigiem ulmī: pediculo lōgo. At in reliquo orbe genera tria. Cicerculā folia alteri aculeata. Hic & serius floret. Margilq; septa obsidet uillarū. Semen ei rotādus: nigrū in siliquā. Alteri harenacēū. Spinoforum etianū aliud genus ononis. In ramis enī spinas hēt opposito folio rutæ simili: toto caule foliatum in modū coronæ sequitur a frugibus: aratro inimicū: uiuaxq; præcipue. Aculeatarū caules aliquarum per terrā serpunt ut eius quam coropō uocant. Et ex diuerso stans anchusa inficiendo ligno carilq; radice apta. Est autem micior iis anthemīs: & philanthos: anemone: & aphace: caule foliato est: & crepis & lotos. Differentia foliorum & hic quæ & i

Arachnida et Ara

Geme: ab alqs tra uerum

Coli annū mheres quare. Cœn frum al pperce uolupt

A mēst

b mīs

fimbriam Gesta

progrossa nō ipe pssit.

laminū

Multrante uilste Acornorum Eryngius Atrona

in hęc pces q; pnt si aliud hēt q; gaudet

terebry pno medul in h in p h a medu app uoluband

duo ium

Cenopan p dū pmpy

annos

na

diuis

specialit helisme

uico uerudo

uicet q̄pne

tribulus

nille

arboribus breuitate pediculi ac longitudine: angustis ipsis foliorum: amplitudine: angulis: incisuris: odore: hore: Diturrior hic quibusda per partes florentibus ut i ocimo: heliotro pio: aphace: oenochyte.

De differentia herbarum per folia: & quæ herbae toto anno floreat & ha stula regia: & pistana: & de gladiolo. Ca. XVII.

Synops

Ultis inter hæc æterna folia: sicut quibusda arborum. In primis heliotropio: ad lato. Aliud rufus spicatarum genus: ex quo est staminifios: alopecu ros: selapyros quam quidem ortygia uocant: Alii plantagine: de qua infra dicemus inter medicas. Pyla lis ex iis. Alopecuros spicam het mollem & lanugine densa: nõ dissimile uulpinj caudis: un de ei & nomẽ. Proximus est ei & selapyros: nisi quod illa particula florẽt. Cicorio & similia circa terra folia habent germinates ab radice post uergilias. Perdino qua & uoliz geres & ægyptij edunt nomẽ dedit aus id maxie erues. Crassas plurimasq; het radices. Ire onis rhogale caule tenero: cadoo semipedali radice bulbosa: molli tribus aut quatuor agnatis Coquitur i pulre. Miru loto hærbæ & egilopa nõ nisi post annu e femie suo nasci. Mira & anthemidis natura: qd a sumo flore icipit: cu cæteræ oes quæ pculat florẽt: ab ima sui p re incipiat. Notabile & i lappa quæ adhæret: scit: quomã i ipsa flos nascit: nõ euident: sed itus occultus: & itra se germinat: uelut animalia quæ i se pariut. Ire circa opuntẽ opũtia hærbæ et hoi dulcis. Miruq; e folio eius radice fieri ac femina nasci. Lasmine unũ foliũ het: sed ita iplicatũ: ut plura uideat. Cyndilla amara e: & acri i radice succo. Amara & aphace: & q pigris noiat: & ipsa toto ano flores: nomẽ ei amaritudo iposuit. Notabilis & scylla crociq; natura: quæ cu oes hærbæ foliũ primũ emittat: moxq; i caule rotũdẽt: i iis caulis prior itel ligit q foliũ. Et in croco quidẽ flos ipellitur caule. In scylla uero caulis exit: deinde flos ex eo emergit. Eademq; & floret: ut diximus: tria tempora rationũ ostendens. Bulbori generi quidã adnumerat: e cypri hoc est gladioli radice. Dulcis ea e: & quæ decocta panẽ etiam gratiorem faciat: pondrosiore simul subada. Similis e: & quæ dællon uocatur: gustu alpa. Cætera eiusdẽ generis folio differunt. Asphodelus oblongum & angustũ het: scylla latũ & tractabile. Gladiolo simile nomini. Asphodelus mandit: & femie toito: & bulbo. Sed hoc in cinere tofole in sale & oleo addito. Præterea iuso cum sicis picipua uulprate ut ui detur Hiesodo. Traditur & ante portas uillarũ fatum remedio esse cõtra ueneficorũ nõ xã. Asphodeli mentionẽ & Homerus fecit. Radix eius naphi modicis similis e. Neq; alia nu merosior: octoginta simul aceruatũ sæpe bulbis. Theophrastus & fere pæci pæcipit q; Py thagoras caule eius cubitalẽ & sæpe duũ cubitorum foliis pori silu pæris authenticũ uo cauerẽ. Radicẽ uero id est bulbos asphodelon: nostri illud albucũ uocant: & asphodelum hastula regiam. Ea est caulis acinoli. Eius duo genera faciunt. Albuco est scapus cubitais: & amplius: purius: leuis. De quo Mago pæcipit exitu mensis martii & initio aprilis cu flo ruerit: nondum femine eius intumescẽte demetendũ: findendõsq; scapus: & quarto die i solem profereñdos. Ita siccatũ manipulos faciendos. Item pistana dicit a græcis uocari quã inter uluas sagittam appellamus. Hanc ab idibus maii usq; ad finem octobris mensis decor icari: atq; leui sole sicari iubet. Idem & gladiolum alterum quãm cydiron uocant: & ipsũ palustrem iulio mense fecari iubet ad radicem: tertioque die in sole sicari: donec candidus fiat. Quotidie autem ante solem occidentem in rectum referri: quoniam palustribus de se e tis nocturni tores noceat.

De iunco genera sex: & de cypero: & de medicamentis earum & de cy pro: & odorato iunco. Ca. XVIII.

Similia pæcipit de iunco quẽ marifcon appellant: ad texendas tegetes: & ipsum iun cio mense eximi ante iulium medium pæcipiens. Cætera de siccãdo eadem quã de ulua suo loco diximus. Alterum genus iunctorum facit: quod marinũ & a græ cis oxyfchoeon uocari inueni. Tria genera eius: acuti: sterilis: quem mare & oxyn græ ci uocant: reliqua feminini ferentis semen nigrum: quem melancranij uocat. Crassior hic & fruticosior. Magisq; etianum tertius qui uocatur holoschenos. Ex iis melancranis sine aliis generibus nascitur. Oxyf & holoschenos eodem cespite. Utilissimus ad uilia holo schenos: quia mollis & carnosus est. Fert fructum: uuarum coherentium modo. Nascit aut is quem mare appellamus ex semetipso: cacumine in terra defixo. Melancranis autẽ suo semine. Alioquin omnium radices omnibus annis intermoriuntur. Vfus ad massas maris

Ononchle
Tudanas: thea

postea Clonem
sic eam
Apare
qd pi
tee

ingemab

bus

na

na hba palustres

tegetes
tegetis

oloz
theo

Massa em fistebz

thevall

pb. em

em em

flord

panis cu
pæci pæci

land alla

quãdã
A. c. et al

Armenen

na arq;

Cypri

quãdã
pæci pæci

quãdã
pæci pæci

massa maris

Vittalia hyden.

Cyperus?

cyperus in naxo.
cyperus in naxo?

Vegetior frigide

*Integrum quod sit
cyperus in naxo
cyperus in naxo
cyperus in naxo
cyperus in naxo
folia portarea*

*Cyperis
Cyperis in naxo
Cyperis in naxo*

*Mordantibus
Austriacis*

*et rosa
Pistacia
Cassia*

*Calliphani
medicinalis quod ad
ingulibus suppurat
pelleo*

*Naribus sedere
dura by nafen*

robis

*alaris
dantur
vochsen*

utilium nexus elegantium lucernarum lumina præcipua medullæ amplitudine luxta maritimis alpes tanta ut incisio ventre implicent pene unciarum lautudinem. In ægypto uero cribrorū h longitudinem non alias utiliore. Quidam etiā unum genus faciunt, lunci trianguli cyperum uocant. Multi enim non discernunt a cypro uicinitate nominis, nos distinguemus utrumque. Cyprus est gladiolus ut diximus radice bulbosa: laudatissimus in insulis creta: dein naxo: & postea phoenice. Cretico candor odorque uicinus nardo: naxio acrior: phoenicio exiguum spirās: nullus ægyptio Nam & ibi nascitur. Discunt duritiās corporum. lam enim remedia dicemus: quoniam & florum odorūque generi est magnus usus in medicina. Quod ad cyprum attinet. Apollodorum quidem sequimur qui negabat bibendum quāq̃ profellus efficacissimum esse aduersus calculos. Eo factas feminas quidē abortus facere non dubitat. Mirumq̃ tradit barbaros suffitū huius hæræ excipientes ore lyenas consumere. Et non egredi domibus nisi ab hoc suffitu. Vegetiores enim firmioresq̃ sic etiam fieri. Inter triginum & alarum uitis perfricationibusq̃ cū oleo illitum non dubie mederi. Cyperos iuncus est qualiter diximus angulosus: iuxta terram candidus: cucurmine niger: pinguisq̃. Folia ima porraceis exihora in cacumine minuta: inter quæ est semina. Radix oliuæ nigrae similis: quā cum oblonga est cyperida uocant: magni in medicina usus. Laus cyperis prima hāmoniaco: secunda rhodio: tertia thracio: nouissima ægyptio quæ & confundit intellectum: quoniam & cypros ibi nascitur. Sed cypro durissima: uixq̃ spirans. Cæteris odor est ipsam nardum imitans. Est & per se medica hærib: quæ cyperis uocatur: gingiberis effigie: comanducata croci uini reddit. Cypero uis in medicina pilosior. Illinitur preteritis: uisceribusq̃ genitaliū: & quæ in humore sunt omnibus: sicut oris uisceribus. Radix aduersus serpentium ictus & scorpionū præsertim remedio est. Vulvas aperit pota. Largiori tanta uis: expellit eas: urinā ciet & calculos: ob id utilissima hydropicis. Illinitur & ulceribus quæ serpunt: sed iis præcipua quæ in stomacho lunt ex uino uel aceto illita. Iunci radix in tribus heminis aqua decocta ad tertias tūsi medetur. Semen tostum & in aqua potum sistit aluum: & fœminarum mentes: capitulū dolores facit. At qui uocatur holofeno: nos cius quæ proxima sunt radicis comanducantur aduersus araneorū morsus. Inuenio etiā unum iunci genus: quod tropicen uocant. Huius semine sonum alitci. Sed modum seruandum ne sapor fiat. Ob id & odorati iunci medicinæ dicuntur: quoniam & in syria cœlestis suo loco retrulinus nascitur. Laudatissimus ex nabatha iuncus cognomine theucitis. Proximus babilonius. Pessimus ex africa ac sine odore. Est autē rotundus uinose mordacitatis ad linguam. Sincerus in confricado odorem rose emittit rubentibus fragmentis. Discunt inflationes. Ob id stomacho: utilis: bilēq̃ & sanguinem reiciētibus. Singultus sedat. Ructus mouet. Urinā ciet. Vesicæ medetur. Ad multebres usus decoquitur. Opisthomocis cum refina arida imponitur. Ex calfactoria uteros astringit: refrigerat. Vfus eius diuiditur in folia & flores. Capita foliorum parte q̃ cadide ungues uocantur. In flore artem aliud est semen: aliud capillus in capite: aliud cortex: aliud calix. Folium siccatur aut tribus modis exprimitur. Per se cum unguis non detrahatur. ibi enim humoris plurimū. Aut cū detractis unguibus reliqua pars aut oleo aut uino maceratur in sole uasis uitreis. Quidā & salē admiscet: & anchusam nonnulli: aut asphaltū: aut iuncū odorati: quia calis maxime prodest uulue ac dysentericis. Exprimuntur eadē folia detractis unguibus trita per lintheū spissum in areū: uas leuiq̃ igni succus coquitur donec fiat crassitudo mellis. At hoc ei q̃ oportet odoratissima quæq̃ folia. ¶ Ex rosa medicinæ: & de lilio: & de narcisso & ex pipula: & de baccare & combreto: & asaro.

¶ Ca. XIX.

*formis
ubam*

Cinum quomodo fieret ex rosa diximus inter genera uini. Vfus succi ad aures oris ulcera gingiuas: tonsillas gargazatus. Stomachū uuluas: sedis uitia: capitis dolores: in febre per se uel cum aceto somnos: naufeas. Folia utuntur in calliphari. E succis fœmina asperguntur. Epiphoras quoq̃ aridis leniunt. Flos sonū facit. Inhibet fluxiones mulierū maxime albas in posca potus. Et sanguinis excretiones. Stomachi quoq̃ dolores quātū in uini cyaris tribus. Semen iis optimū crocinū: nōc anniculo uetustus: & umbra siccatur: Nigrum in urile. Dentium dolori illinitur. Vriam ciet Stomacho imponitur. Itē igni sacro nō ueteri. Naribus subductū caput purgat. Capita pota uetrē & sanguinem sistit. Unguis rosæ epiphoris salubres sunt. Vlcera enī oculorū rosa sordescunt: preter in iunctis epiphoræ ita ut arida cū pane interponat. Folia quidē uitis stomachi: rosombus

& uicis uentris & intestinorū: & præcordijs utilissima uel illita. Cibo quoq; lapati modo
condiuntur. Cauendus quoq; in iis sitūs celeriter insidens. Et aridis & expressis aliq; usus
Diapasmata inde fiunt ad sudores coercēdos, ita ut a balneis infuscāt corpora: dein frigi
gida abluantur. Siluestris cum adipe ursino alopecias misitice emendat. Lilij radices multis
modis florem suum nobilitauer. Contra serpentium ictus ex uino potat; contra fungorū
uenena. Propter clauos pedū in uino decoquūt; triduo quæ non soluantur. Cum adi
pe aut oleo decoctā pilos quoq; adustis reddunt. E. uolo potat; inutilem sanguinem cum
alio tragent. Lyeniū & ruptis uulsis profunt. Et mensuris foeminarum in uino decoctā
Impositæ cum melle peruis præcis medētur. Contra lichenas & lepras & furfurē in facie
emendat. Erugant corpora, folia in aceto cocta uulneribus imponūt. Siccifitū in mel
le cum hyoscyamo & farina tritici. Samē illimitur igni sacro. Flos & folia uictrū uerūstati
Succus qui flore expressus est: ab alijs mel uocatur: ab alijs syrium ad emolliendas uulnas
sudoresq; faciendos & suppuratōnes coquēdas. Narcisi duo genera in usu medici recipi
unt. Vnum purpureo flore: & alterum herbaceum. Hūc stomacho inutilem. Et ideo uomi
torum: aluos quoq; soluentem: neruis inimicum: caput grauātem. Et a narce narcisi di
ctum non a fabuloso puero. Vtriusq; radix ut diximus mulsci saporis est. Ambustis pōst
cum exiguo melle. Sic & uulneribus & luxatis. Panis uero cum melle & auenæ farina: Sic
& infixa corpori extrahit in polenta tritico: oleoq; confusus. Medetur & lapide percussis.
Purgat uulnera permixtus farinæ. Nigras utiligines emaculat. Ex hoc flore fit narcisinū
oleum ad emolliendas dunças. Calcifienda quæ alferunt. Auribus est utilissimus: sed capi
tulis dolores facit. Viola siluestris sunt & fatiua. Purpureæ refrigerant. Contra inflāmā
tiones illinuntur stomacho ardenti. Imponuntur & capiti in frōte. Oculotum priuarū epi
phoris & sede prædicente uulua ue. Et cōtra suppuratōnes. Crapulā & grauedines capitis
impositis coronis olfactuq; discutit. Anginas ex aqua potat. Id quod purpureum est ex
iis comitalibus medetur: maxime pueris in aqua potum. Semen uiolæ scorpionibus aduer
satur. Contra flos albæ suppurata aperit: ipsa discutit. Et alba autem & lutea extenuant ni
stura. Urinam ciunt: minor uis est recentibus. Ideoq; aridis post annum utendum. Lutea
dimidio cyato in aqua tribus menses trahit. Radices eius cum aceto illitæ sedant lyenem.
Item podagram. Oculorum inflationes cum myrrha & croco. Folia cum melle purgant. cap
pitis ulcera. Cum cera rimas sedis. Et quæ in humidis sunt. Ex aceto uero collectiones sanat.
Baccar in medicinā usu est. Aliqui ex nostris perpenfam uocant. Auxiliatur contra ser
pentes. Capitis dolores feruoreq;. Item epiphoras. Māmis tumētibus a partu & egilopis
Incipientibusq; ignibusq; sacris. Odor somnum gignit. Radicem decoctam bibere spātā
cis euerfis cōuulsis tulpiriosis salutare est. In rufsi ueterē radices eius tres quattuorue de
coquuntur ad tertias partes. Hæcq; potio mulieres ex abortu purgat. Laterum compun
ctōnes tollit & uesicæ calculos. Tōnditur cū dyapasmate. Vestibus odoris gratia inferit.
Combretum quod simile ei diximus tritum cum axungia uulnera mire: sanat. Astarū ioc
cinerum uicialis salutare esse traditur: uncia sumptum in hemina mulsi mixti. Alum pur
gat hellēbori modo. hydropticis prodest & præcordijs uuluisq; ac morbo regio. In mustum
si addatur facit uinum urinis ciendis. Effoditur cum folia emittit. Siccatur in umbra. Situ
celerrime sentit.

De nardo gallico: & de croco medicinz: & croco mago: & sirij: & saliuca & holochyfo:
& chrysolome & meliloto. XX.

Goniam quidam ut diximus nardum rusticum nominauer radicem baccaris
contextemus & gallici nardi remedia in hunc locum dilata cum dispartaueris de
peregrinis arboribus. Ergo aduersus serpentes duabus drachmis in uino succurrit
Inflationibus coli uel ex aqua uel ex uino. Item iocineris & renū suffusio: felle. Et hydro
picis per se uel cum absinthio. Siffit purgatōnes mulierum. Impeius uero eius quā phun
eodem loco appellauimus. Radix datur potui trita uel decocta ad strangulationes uel pec
toris dolores uel laterum. Menses quoq; cit. Bibitur cum uino. crocum cum melle non
soluitur: mulcoq; dulci. Facillime autem uino aut aqua uilissimū in medicina. Adseruatur
cornea pyxide. Discutit infāmātōes oēs qdē. Sed oculoꝝ maxime ex ouo illitus. Vuluarū
quoq; stragulat. Stōachi exulceratōes: pectoris & renū iocineris: pulmonū: uesicārū: pec
culiaritē infāmātōi earū uehementer uile. Itē rufsi & pleuretici. Tollit & prurit. Urina cit.

in trifolio aspici. Præterea celebratis auctoribus contra omnia uenena pro antidoto suffi-
 cere. xxv. grana eius: quod minianthos ex eo appellauimus tradi. multa alia præterea in re-
 medius eius ascribit. Sed me contra sententias eorum grauissimam auctoritas mouet. In
 phodis enim poeta uenenatum id dicit. Simus quoque medicus decocti aut contriti succi
 infusum corpori eadem uerdines facere quasi percussis a serpente imponatur. Ergo non
 aliter utendum eo quâ contra uenena consueuerunt. Fortassis enim & iis uenenis inter se co-
 traria sit natura: sicut multis aliis. Item animaduerto semè eius cuius minima sint folia uti
 le esse ad custodiendum mulierum cutis gratiam in facie illitum. Thymum colligi oportet
 in flore: & in umbra ficcari. Duo autem sunt genera eius. Candidum: radice lignosa: in
 collibus nascens: quod & præferatur. Alterum nigrius florisque nigri. Vtraque colorum clari-
 tati multum conferre existimantur. Et in cibo & in medicamentis. Item diuina tussi eligi-
 mate faciles excretaiones facere cum aceto & sale. Sanguinem concretum non patitur
 & melle. Longas faucium distillationes extra illita cum sinapi extempare. Item stomachi & ue-
 tris uitia. Modice tamen utendum est. Condylomata exalfaciunt: quis listunt alui: quæ
 si exulcerata sit denarii pòdus in sextarium aceti & mellis addi oportet. Item si lateralis do-
 lor sit: aut inter scapulas aut in thorace. Præcordiis medetur ex aceto cum melle. Quæ po-
 rio datur & in alienatione mentis ac melancholicis. Datur & comitialibus: quos correpsit
 olfactus excitat thymi. Aiunt & dormire eos oportere in trolli thymo. Prodest & ortopnoi-
 cis & anhelationi. Mulierum mensibus retardatis. Vel si emortui sint in utero partus de-
 coctum in aqua ad tertias. Viris uero cõtra inflationes cum melle & aceto. Et si ueter tute-
 geat. Testesque aut uesicæ dolor exigat. E uino tumores & impetus tollit impositum. Co-
 xendicibus imponitur cum articularibus morbis trium obolorum pondere in tribus cya-
 this aceti & mellis. Et in fastidio tritum cum sale. Heme rōcalle pallidum & uiridi & molle
 folium habet: radicem odoratam atque bulbosam. Quæ cum melle imposita uentri aquam pel-
 lit: & sanguinem etiam inuulsem. Folia epiphoris oculorum: mamarumque post partum dolori-
 bus illinuntur. Helenium ab Helenæ lachrymis diximus natum. Fauere creditur forma.
 Cutem mulierum in facie reliquoque corpore nutrit in incorruptam. Præterea putat usum
 quadam datam gratiam iis: uenerem conciliari. Attribunt & hylaritas esse: & in eide pota-
 re in uino cumque quem habuerit Nepenthes illud prædicatur ab homero quæ ea tristitia oia
 aboleatur. Est aut succi prædulcis. Prodest & ortopnoicis. Traditio radicis eius in aqua
 prodest ieiuniis. Est autem candidus: intus & dulcis. Bibitur & contra serpentium ictus ex
 uino. Mures quoque contra dicitur necare. Ambrōtonum duorum traditur generum. Cæ-
 pestre ac montanum. Hoc feminam: illud marem intelligi uoluntus. Amaritudo abina-
 thii in utroque. Siculum laudatissimum. deim gallanicum. Vfus est & foliis. Sed maior semi-
 ne ad calfaciendum. Ideo neruis utile: tussi ortopnoicis conuulsis: ruptis lumbis: urinae. an-
 gustiis Datur bibendum manualibus fasciculis decoctis ad tertias partes. Ex iis quaternis
 cyathis bibitur. Datur & semen uisum in aqua drachme pondere. Prodest & uulue. Coqui-
 tur panis cum farina hordeacea: & oculorum inflammationibus illinitur. Coroneo malo co-
 cto serpentes fugat. Contra ictus earum bibitur cum uino: illiniturque. Efficacissimum cõ-
 tra ea quorum ueneno tremores & frigus accidunt: ut scorpionum & phalagiorum: & cõ-
 tra uenena alia pota. Prodest & quoque modo argentibus. Et ad extrahenda ea quæ in hæ-
 rent corporibus. Pellit & interaneorum mala. Ramo eius si subiciatur puluino uenerem
 stimulari aiunt. Efficacissimam esse herbam contra omnia ueneficia quibus coitus inhibeat.

¶ Ex leucanthemo & sanfuo medicinæ. ¶ Ca: XXII.

Leucaanthemum sulphureosis medetur dnabus partibus aceti permixtum. Sanfuum
 siue amaracum in cypro laudatissimum & odoratissimum. Scorpionibus aduersatur.
 Ex aceto & sale filitum. Menstruus quoque multum confert impositum. Minor est
 eide ptoto uis. Cohiber & oculorum epiphoras cum polëta. Succus decocti tormina discu-
 tit. Et urinis & hydropticis utile. Mouet & narium sternutamenta. Fit ex eo oleum quod san-
 fucinum uocatur aut amaracinum ad exalfaciendos emolhendosque neruos: & uuluas ca-
 lesfacit. Et folia sugillatis cum melle & luxatis cum cera profunt.

¶ De anemona medicinæ. ¶ Ca: XXIII.

Anemona coronaria tantum diximus. Nunc reddemus & medicas. Sunt qui phre-
 non uocent. Duo eius genera. Siluestris prima. Altera in cultis nascens. Vtraque

in eod
nig ex aridore

Calla

Poliomata

T Indignu
or of ueris

aceto calli et ueritas
I rami uino

idit qd ha d fustidit
z naut fustidit
mery

siue quatuor
fauoris

brotoni

quisia uirne
tan guria

Sanfuum
Amaram

Thymu

Cheman
que tunc est
or puluino
i fido gyo

Ortopnoi
quæ p
pellit

Helenu

Ab hanc
de uis pan
dicitur
dicitur
in ad
cary blyp
ff rullo
ff r
dicitur
ff r

Sanfuo
Amazon

deliq
differe

qd ad fustidit
fustidit

fabulosis. Huiusque plures species. Aut enim phœniceum florem habet: quæ & copiosissima est: aut purpureum: aut lacteum: harum triū folia apio similia. Nec temere semipedale altitudinem excedunt: cacumine asparagi. Flos nunquā se aperit nisi uento spirante: unde & nomen accepit. Siluestri amplitudo maior latioribusq; foliis: flore phœnico. Hanc erre ducti argemonem putant multi. Alii rursus papauer: quod thian appellauimus. Sed distindio magna: quæ utraq; hæc postea floret. Nec aut succum illarum anemona reddūt: aut calices habent: nec nisi asparagi cacumen. Profunt a nemone capridoloribus: & infamari onibus: uuluis mulierum lacti quoq;. Et menstrua cient cum pitana sumpra: aut pelle re appositæ. Radix comaducata pituitam trahit. Dentes sanat. Decocta oculorum epiphoras Magi multum quidem iis tribuere. Quamprimum aspiciatur eo anno tolli iubentes: dicitur colligi eas tertianis & quatuordecim remedio. Postea alligari fiorum pino roseo: & in umbra asseruari: ita cum opus sit alligari. Quæ ex his phœniceum florem habet: radice cōtrita: cui cunctis animalium imposta ulcerum facit & ptiā uini. Et ideo expurgandis ulceribus adhibetur. ¶ Ex genante medicina.

*Ex phœniceo col
subtili calice
pino roseo
Genantibus
Decimio uobis
q; dicitur quæ papi
medico*

¶ Ca. XXVIII.

X Enanthe hæra nascitur in petris: folio pastinacæ: radice magna: numerosa. Caulis eius & folia cum melle ac uino nigro pota facilitatē parienti præstant: secundasq; purgant. Tussim emelle tollunt. urinam cient. Radix & uesica uitis medetur.

*russico pi
mundum m...
Sermide m...
Chrysanthemom
pau...
Lichino pi*

¶ De heliochryso medicina. ¶ Ca. XXV.

H eliochryson quod alii chrysanthon uocant ramulos habet candidos: folia subalbida: ambrōtono similia ad solis repercussum auræ lucis in orbem ueluti corimbis dependentibus. qui nunq; marcescunt. Quæ de causa deos coronant illo. Quod diligentissime obseruauit Ptolemeus rex ægypti. Nascitur in frutetis. Ciet urinas e uino pota & menses. Duricias & infāmationes discutit. Ambustis cum melle imponitur. Contra serpentium ictus & lumborum uitia bibitur. Sanguinem concretum uētris ac uesicæ absumit cum mulso. Folia eius trium obolorum pondere sustinet profluuiā mulierum in uino albo. Vestes tuerit odore non ineganti.

*Chrysanthemom
pau...
Lichino pi*

¶ Ex hyacinto medicina. ¶ Ca. XXVI.

H iacynthus in gallia eximie prouenit. Hoc ibi loco hisginum tingit. Radix est bulbacea mangonicæ uel palicis pulchre nota. Quæ in uino dulci illita pubertatem cohercet: & no patitur erumpere. Torminibus & arancorum morsibus resistit. Vrinam impellit. Contra serpentes & scorpiones morbumq; regium semen eius cum ambrōtono datur. Lignis quoq; flamma illa aduersus serpentes: scorpiones: crabrones: similiaq; bibitur e uino semine trito. Siluestris eadem stomacho inutilis. Aluum soluit. Ad detrahendā bileni efficacissima duabus drachmis. Scorpionibus adeo contraria ut omnino uisa ea torpescant. Radicem eius asiani bolitum uocant. Quæ alligato oculo albugines tolli dicitur.

*pro tecto t. Goto
pino roseo
Ligima color sub
Lichino pi*

¶ Ex uinea peruinea medicina. ¶ Ca. XXVII.

T uincaperuinea siue came daphnæ arida rufa hydropicis datur in aqua coleari mentura. Celerrimeque reddunt aquam. Eadem decocta in cinere sparsa pino tumores siccat. Auribus succo medetur: Aluinis imposta multum prodesse dicitur. rufi radij decocta bibitur alternis diebus in calculorum ualitudine: & torusione urina: uel cruenta. Radicem pridie erui oportet: postero mane decoqui. Ex eo sextario uini cyathis duobus misceri. Sunt qui & crudam radicem tritam ex aqua bibant: & in totum ad uilia cauliculis eius in uino & aceto tritis nihil uulius putant. Baetis quoq; aluum molit. Illini tur podagricis tosta & contusa. Ancinonen & coronarum causa & ciborum ægyptii seruit. Eademq; erat quæ ocimum: nisi hirsutior ramis ac foliis esset: & admodum odorata. Ciet menses & urinas.

*Albuga m...
celerrime reddunt
Lichino pi*

¶ Ex colocasia medicina. ¶ Ca. XXVIII.

C olocasia Glauiciã acria corporis lenire putauit: Romachum iuuari.

¶ Ex anthalo medicina. ¶ Ca. XXIX.

A nthallium quod ægyptii edunt nullū aliū repperi ulem. Et hæc est hæra. Anthillium quæ alii anticellum uocat duorū generū: folis & ramis lenticulæ similis: paluæ altitudine: fabulosis apriëis nascens sub salsa gustant. Altera chamepithyos similis breuior: & hirsutior: purpurei floris: odore grauis: in saxosis nascens. Prior uuluis aptissima. Ex roseo & lacte imposta etiam uulceribus. Bibitur in stranguria renūq; doloribus

*Sub p...
Causa p...
Lichino pi*

tribus drachmis. Altera bibitur in duritia uuluarum & in colicibus & in comitali morbo cum melle & aceto quattuor drachmis.

¶ De parthenio medicinz.

¶ Ca.

XXX.

Contra parthenium alii leucaken alii thannacum uocant. Celsus apud nos pellicinum & muralium. Nascitur in hortorū sepibus flore albo odore mali sapore amaro. Ad insedendum decoctum in duritia uuluarum & inflammationibus. Siccatum cum melle & aceto possum bilium trahit atram. Ob hoc contra uertiginis utilis & calculosis. Illinitur & facti 0 igni. Item strumis cum axungia inueterata. Magi contra tertianas sinistra manu euelli eam iubent: dicitur cuius causa uellatur; nec respicere. Dein eius foliū ægri linguā subijcere: ut mox in cytho aquæ deuoretur.

¶ De strychnæ medicinz.

¶ Ca.

XXXI.

Strychnæ quam quidem styrychnum scripsere: utinam nec coronarii in ægypto uentur: quos inuita hedere foliorum similitudo in duobus eius generibus. Quorum alterum: cui accini coccinei: granosi: folliculi. Hallicacabum uocant & hallicacion. Nostri autem uiscariam: quoniam uelcæ & calculis prodèst. Frutex est furculosus ueriq; hærba: folliculis magnis latisq; & turbinatis: grandi intus acino: qui maturescit nouembri mense. Tercio folia uero scimi minime diligenter demonstranda. Remedia enim nõ uenena tractamus. Quippe insaniam facit paruo quoq; succo: quāquam & greci auctores in iocum uertere. Drachme enim pondere lufum pudoris gigni dixerunt: species uanas in agnesq; conspicuas obseruari demonstrantes. Duplicatum hunc modum legitimam inliam facere. Quicquid uero addicitur ponderi representari mortem. Hoc est uenenum quod innocentissimi auctores simpliciter dorion appellauere. Ab eo quod cuspides in præliis tigerentur illo: passim nascente: quo partus spectabatur. Magi cognominauerunt qui nequirer occultabat erytron: aut ne urita: ut nõnulli persone caudæ equidem causa curiosius dicendum. Quin & alterum genus quod hallicacabum uocant: saporiferum est: atq; etiam opio uel ocuis ad mortem: ab aliis morion: ab aliis moly appellatum. Laudatum uero a loco ad fruentum & trimaristo. Quidam etiam carmine minore obliuione inducentes. Quipæ præsentaneum remedium ad dentium mobiles firmandos si colluerentur. Hallicacabo uni exceptionem addidere: ne diutius id fieret. Deliratione enim gigni eo. Nec demonstranda remedia: quorum medicina maioris mali periculum afferat. Comendatur enim cibus tertium: licet præferat horrentis saporibus. Et nihil sit corporis malorum cui non salutare sit strychnos Xenocrates prædicit. Non tamen auxilia eorum tanti sunt: ut uel futura non de iis comemorare nefas putem: Præsertim tanta copia innoxiorum medicaminum. Hacacabi radicem bibunt qui sunt uaticinandi callentes: quæ ad confirmadasuspersiones aspici se uoluerunt. Remedio est id enim libetius retulerim) aqua copiosa multa calida potui data. Nec illud præteribo aspidum naturæ hallicacabum in tantu aduersam ut radice eius propius admota soporetur: illas soporetur: illas sopore enecans uis earu. Ergo trita ex oleo percussis auxiliatur.

¶ De corcoro.

¶ Ca.

XXXII.

Corcorum alexandrin cibi hærba est conuolutis foliis ad similitudinem mori præcordiis ut ferunt utilis alopetilq; & lentigini. Boum quoq; scabiem celerrime sanari eai ingenio. apud Nicandrum quidem & serpentium morfus anteq; floreat. nec de enico siue a trillide uerbosius disputetur. Aegyptia hærba est: & magnum contra uenena animalia præbet auxilium. Item aduersus fungos. Costat a scorpione percussos quæ diu teneant eam herbam non sentire cruciatum.

¶ De persoluta.

¶ Ca.

XXXIII.

Persolutam ægyptus in hortis serit coronarum gratia. Duo genera eius: foemina ac mas. Vtræq; subdita uenerem inhiberi uirorum maxime tradunt.

¶ De mensuris & ponderibus.

¶ Ca.

XXXIII.

Et quoniam in mensuris quoq; ac ponderibus crebro grecis nominibus utendum est interpretationem eorum semel in loco ponemus. Drachma attica fere enim attica obseruatione medici utuntur: denarii argentei habet pondus. Eadæq; sex obolos pondere efficit. Obolus decem caltos. Cyathus pendet per se drachmas decem. Cui acetabuli mensura dicitur significat hemin i quartam partem: id est drachmas. xv. Femina quæ nostri minam uocant pendet drachmas atticas centum.

obulsum

obulsum

obulsum

parthio ex perterbant

innauso

Drachma
Obulus
Cyathus
Acetabulum
Hemma
Minna

al'Arma

caly ralo

apic Re

Sarich

eneta

Calos

Minna

PROEMIVM.

OMPLESSE poterat miraculū sui natura: atq; tellus reputantiū uel pri-
oris tantum uoluminis dotes: totq; genera herbarum utilitatibus hominū
aut uoluptatibus genita. Sed quanto plura restant: tanto quoq; mirabilio-
ra inuenta. Illa enim maiore parte cibi: aut odoris: decorisue ꝑ comedatione
ad numerosa experimenta duxit. Reliquorum potentia ꝑcomēdatione
natura sine aliqua ꝑcultiōre causa gigni.

De genibus hærbis formæ gratia utentibus. Ca. I.

Quidem & formæ gratia ritulq; ꝑrepetui in corporibꝯ suis aliquas exterarum gen-
tium uti hærbis quibusdā: ad uerto animo. Illinunt certe aliis aliæ faciē in populis
barbarorū scēminæ: Maresq; etiam apud dacos & sarmata corpora sua inscribūt. Sic
mille plantagini glastum in gallia uocatur: Britonnorum coniuges nurusq; toto corpore
oblitz quibusdam in sacris nudē incedunt a thiopum colorem imitantes.

Quod hærbis uestesificentur. Ca. II.

Am uero infici uestes scimus admirabili succo. Atq; sileamæ galatæ: africæ lusia-
niæ granis cocū imperatoris dicatꝯ paludamentis: transalpina gallia hærbis tyrium
atq; cōchylio tingit: omnibꝯ alios colores. Nec quirit in profundis muricis: lescep
obitiētēs atq; ꝑræripiunt eam beluis marinis: intacta etiā anchonis scroturū uada: ut iue-
niat ꝑ quod facilius matronā adultero placeat corruptor insidietur nuptæ. Strās & in sic-
co carpit quo frugi mados exculpat: uelū alioquin fulgētis. Instrui poterat luxuria certē
inocentius. Nūc ꝑpositū ista consecrari: nec omittemus: ut lubriciōdo utiliora luxuria us-
ilitate circūscribamꝯ dicturi: & alijs hærbis tingi lapides parietesq;. Nec tingēdi nec pingē-
di tamē rationē omissemus: in quā ea liberaliū artū fuisse. Interim fortissū agitur au-
storiās quæ quāta debeat etiā surdis: hoc est ignobilibus hærbis ꝑhibebitur. Si quidem
auctores imperii romani cōditoresq; imensum quidam & hinc sumpsere: quoniā nō aliun-
de sagmina in remedijs publicis fuere: & in acris legationibus: q; uerbena. Certe utroq; no-
mine idem significatur. Hoc est gramē ex arce cum sua terra euulsam. Hac semper & uer-
gati cū ad hoites clarigatꝯ mitteretur usi: idest res raptas clare repetitum unus utiq; ue-
benarius uocabatur.

De corona gramina. Ca. III.

Orona quidē nulla fuit gramina nobilior in maiestate populi terrarū principis: ꝑæ-
mitis gloria: gēmata: & aureæ: uallares: muralis: rostrata: ciuitis: triumphales: ꝑost
hæc fuere. Suntq; cunctæ magno interuallo: magnaq; differentia. Cætera oēs sin-
guli & duces ipsi imperatoresq; militibus aut aliquādo collegiis dederē.

De raritate eius. Ca. IIII.

Ereuit in triumphis senatus cura belli solutus & populus ociosus gramineam ni-
q; nisi in suprema desperatione. Contingitq; nulli nisi ab uniuerso exercitu serua-
to seruatoꝝ decreta. Cætera imperatores dederē. Hanc soliam milēs imperatori.
Eadem uocatur obdionalis: liberatis obdione abominandꝯq; exitio totis castris. Quod
si ciuicæ honos uno aliquo ac uel humillimo ciuē seruato ꝑclarus sacereq; habetur. Quid
tandem existimari debet unius uirtute seruatus uniuersus exercitus? Dabatur hæc uiridi
e gramine decerpto inde ubi obfessos seruasset aliquis. Nāq; summū apud antiqꝯ signū
uictorie erat herbam porrigere uictos: hoc est terra & altrice ipsa humo & humiatiōe eti-
am cedere. Quem morem etiam nunc durare apud germanos scio.

Qui soli corona ea donati. Ca. V.

Onatus est ea. L. Sicimū Dentatus semel: cum ciuicas quattuordecim meruisset.
depugnassetq; .cxx. ꝑreliis semper uictor. Tanto rarius est seruatoꝝrem unū a ser-
uatis donari. Quidā imperatores & sepius donati sunt: ueluti. P. Decius primus ui-
delict Tribunus militū ab exercitu. Altera ab iis qui in ꝑræsidio obfessi fuerāt. quāta eēt
eius honoris cōfessus regione: siquē donatus bouē abū Marti imolauit & cetū
fuluos: q; ei uirtutis causa dati fuerāt simul ab obfessis. Hic Decius ꝑstea consul & ꝑperio
& collegæ se ꝑ uictoria deuonit: data est a senatu populꝯq; ro. quā claritate nihil eguidē in
rebus humanis sublimius duco. Fabio illi qui rem omnem romanam restituit nō pugnādo

1110

inet
depar

benas

Mano
uictis

implese
uigilantissime

Alapda

Cura q; uidentur

quod quibꝯ quæsi

abſtinento dum ꝑre

herbe quide
genobiles

Supponit dicitur b
q; uere ip; no ꝑone
pūca dicitur q
Chicquēto clara re
tur indubitan beſti
Abſtinet uirtute ac
ab obſtione

Seruatur
comparato uirtuti de

ſi ꝑꝑꝑꝑ ꝑꝑꝑꝑꝑ
hōmē ꝑꝑꝑꝑꝑꝑꝑꝑ
ſignū dicit q
De Germanoꝝ mo

capit ꝑꝑꝑꝑꝑꝑꝑꝑ

al mūd
ſignū dicit q

Nec data cum magistrum equitum & exercitum eius seruauerat. Tunc satius fuit homine nouo coronari appellatum patrem ab iis quos seruauerat. Sed quo dictum est consensu honoratus est. Hannibale ex italia pulso. Quae corona adhuc sola ipsius imperii manibus ipsa sita est. Et quod peculiare ei est: sola a tota italia data.

Qui solus centurio coronatus.

Ca.

VI.

Reuerter hos contigit eius coronae honores. M. Caepurnio Flamini Tribuno militum in sicilia. Centurioni uero uni ad hoc tempus. Cn. Petreio Arinati cimbrico bello: plurimum pilum is capeffens sub Catulo exclusam ab hoc legionem suam horatius tribunum suum dubitantem per castra hostium erumpere interfecit: legionemq; eduxit. Inuenio apud auctores eundem praeter hunc honorem a statibus Mario & Catulo consulibus praetextatum immolasse ad tibicinem foculo posito. Scriptis & scylla dictator ebe exercitu se quoq; donatum apud nolam legatum bello marsico. Idem in uilla sua tusculana: quae fuit postea Ciceronis pinxit. Quod si uerum est: hoc execrabilior eum dixerunt: quam quidem ea capiti suo proseripione detrahit. Ipse tanto paucioribus ciuium seruatis: quam postea occisus. Addat etiam nunc huic gloriae superbum cognomen faelicem. Ipse tamen oblectus in toto orbe proseriptus. Haec corona fertorio etiam cessit. Aemilianum quoq; Scipione Varro auctor est donatum obsidionali in africa. Manilio consule cohortibus seruatis totidem adseruandas eas eductus. Quod & statuae eius in foro suo Diu? Augustus scripsit. Ipsum Augustum eum. M. Cicerone filio consulem idibus septembribus senatus obsidionali donauit. Adeo ciuicam non satis uidebatur. Nec praeterea quae hac inuenimus donatum. Nulla ergo haerere fuisse certe in hoc honore: sed quae uis fuerat in periculi sede quauis ignobilis ignotaq; honorem nobilem faciebant. Quod latere apud nos minus quidem miror: cernens negligi ea quoq; quae ad ualitudinem conseruandam: cruciatuq; corporis propulsandos: & mortem ascendam pertinet. Sed quis non mores iure castiget? Addidere uiuenti praemia deliciae luxusq;. Nunq; fuit cupido uitae maior: nec minor cura. Aliorum hac operam esse credimus: ac ne mandato quidem nostro alios id agere: medicisq; prouisum esse prob bonis ipsi fruimur uoluptatis. Et quo nihil equidem probrosius duco. Viumus aliena fiducia. Immo uero pleriq; ultro etiam in risu sumus ita comentantes atq; frivoli operis arguimus. Magna quamq; inuenit laboris solatia sperni cum rerum natura: quae certe non defuisse nobis doceamus: & inuisis quoq; haeribus inseruisse remedia. Quippe cum medicas dederit etiam aculeatis. Haec eni proxime restat ex iis quas priore libro nominauimus: in quibus ipsius prouidentia naturae satis admirari amplectiq; non esset. Dederat & quas diximus molles: cibisq; gratas pinxerat & remedia floribus: uisusq; ipsos animos inuitauerat: etiam deliciis auxilia permiscens. Inde excogitauit aliquas aspectu hispidas: tactu truces: ut canum non uocem ipsius fingentis illas: rationem reddentis exaudire uideamur: ne se deprecata uida quadrupes: nec proceres manus capiant: nec neglecta uestigia obtentat: ne militans ales infringat. Has muniendo aculeis talisq; armando remediis ut tuta ac salua sint. Ita quoq; quod in iis odium hominum causa excogitatum est.

Medicinae ex reliquis ornamentis & erynge.

Ca.

VII.

Clara in primis aculeatarum erynge est siue eryngion contra serpentes & uenena omnia nascens. Aduersus ictus morsusq; radix eius bibitur drachmae povere in uino. Aut si plerumq; tales iniurias comitatur & febris ex aqua. Illincit plagis peculiariter efficax contra chrysolodas ac ranas. Omnibus uero contra toxica & aconita efficatori Heraclides medicus in iure antecris decoctam arbitrat. Apollodorus aduersus toxica cum rana decoquit: ceteri in aqua. Ipsa dura: fruticosa: spinosis foliis: caule geniculato: cubitali & maiore aliquado. Alia albicans alia nigra radice odorata. Et satua quidem est: sed & sponte nascitur in asperis & saxosis & in litoribus maris: durior: nigriorq; folio apii.

De herba quam centucapita uocant.

Ca.

VIII.

Ex iis candidam nostri centucapita uocant. Omnes eiusdem esse: eius caule & radice in cibis graecorum receptis utroq; modo siue coquere libeat siue cruda uesci: potentosum est quod de ea traditur. Radicem eius alterutius sexus similitudine referre rara inueni. Et si unis contigerit mas: etiam amabiles fieri. Ob hoc & Phaedem lesbium dilectum a Sappho. Multaq; circa hanc non magorum solum uanitates: sed etiam pythagoriorum. Sed in medico usu praeter supradicta auxiliatur inflationibus: torminibus:

ultima est Scilla

Sanctus p... enanti

procurator...

in uari aplectan e

putta aucti soloz

quae...

et...

Eryng

Centucapita...

detur cum semine lini. Addunt hysofum & piperis aliquid. Illinitur lyeni. Difficilem uentrem tostum cibo emollit. Hippocrates uuluum purgari potō eo pronunciat. Dolores leuari tosto acetabuli mensura dolci potō: & imposito cū succo maluar. Intestitorū animalia repellit cum hydromelite & sale. Desuuiā capitis semine illito cohonestari. Articularibus morbis & podagricis plurimi cū oleo uetere: aut folia cum urfino adipe trita imponunt. Ad eadem radix tuia cum aceto nō minus utilis. Item lyeni. Et cocta in uiō discurit panos cum axungia uetere salsa. Eadem psilo thrū exiccat. Condidit laudes eius Phnias phisicus utilissimam cibis coctam conditam ue professus: arteria: rulli: uentris distilationi: stoma: cho: panis parotidis: per moribus cum oleo. Sudorem coctā cum conchyliis ciere. Aliū cū pifana. Pectus purgat: mulierumq; mēies cum sale. Ulcera quæ serpunt prohibere. Sucus quoq; in usu est. Expressus illitūq; fronti sanguinem narium sistit. Potus urinam ciet. Calculos erumpit. Vnam gargarizatus reprimi. Semen colligi messibus oportet. Alexandrinum maxime laudatur ad omnia hæc. Et minores quidem teneraq; efficaces. Sed præcipue siluestriās illa. Et anplius lepras & facie tollit in uino pota. Si quadrupes scētū nō admittant: urtica naturā fricadā mōstrat. ¶ De lamio & medicinis eius. ¶ Ca. XIII.

CA nunc quoq; quam lamium inter genera earum appellauimus: mitissima & foliis non mordentibus: medetur cum mica salis contusis: includitq; uisitis: & strumis: tum moribus: podagricis: uulneribus. Album habet in medio folio: quod ignibus sacris medetur. Quidam & nostris tempore discreuerē genera. Autumnalis urticæ radicem alligatam in tertianis: ita ut agri nuncupentur: cum eruitur ea radix: & dicatur quæ & cui & quorum folio eximitur: liberari morbo tradiderunt. Hoc idem & contra quartanas polere. Idem urticæ radicē addito sale in fixa corpōi extrahi. Foliis cum axungia strumas discutit. Vt si suppurauerint erodi completiq;.

De scorpione: generibusq; ac medicinis eius. ¶ Ca. XV. X argumentō nomen accepit scorpūs hæc herba. Semen enim habet ad similitudinē caudæ scorpionis: folia pauca. Valet & aduersus animal nominis sui. Est & alia eiusdem nominis effectusq; eius: sine foliis: asparagi caule: in cacumina aculeum habens.

De leuocanthia: siue phinio: siue ischada: & medicinis eius. ¶ Ca. XVI. T inde nomen leuocanthia: quam alii phinion: alii ischada: alijs polygonatō apelant: radice cyperi: quæ commāducata dentium dolorem sedat. Item laterum & lumborum: ut Hiccius tradit semine potō drachmis octo: aut succo. Eademque rupis conuulsisq; medetur.

De helxine: perdicio: parthenio: syderite: & medicinis eius. ¶ Ca. XVII. Elxinem alij perdicium uocant: quoniam perdecies ea precipue uescantur. Alii syderiten: nonnulli parthenium. Folia habet mixtæ similitudinis plātagini & marubio: cauliculos densos: leuiter rubentes. Semina in captibus sippacis adhærentia uestibus: unde helxinem dictam uolunt. Sed nos qualis uera esse helxine diximus priorē libro. Hæc autem inficit lanās: sanat ignes sacros: & tumores: collectionesq; omnes: & adusta. Panos succus eius cum psimichio. Ignēs sacros: tumores: collectionesq; & gutturali incipientia turgescere: item ueterem tussim cyathō haustu. Et omnia in humido. Sicut tonsillas & uarices cum rosaceo. Imponitur & podagricis cum caprino seuo caræq; cypria. Perdicium siue parthenium (nam syderitis alia est) nostris hæc urceolaris uocatur: ab alijs astericum: folio similis ocimo: nigrior tantum: nascens integulis: parientinisq;. Medetur cum mica salis trita iisdem omnibus quibus lamium: & eodem modo. Item uomica calefacto succo pota. Et contra ulcera rupta: lapsūq; & præcipitia: aut uehicularum euerfiones singularis. Vernula carus Perich atheniensium principi cum in arce templum ædificaret: represseritq; super altitudinem fastigij: & inde cecidisset: ac hæc dicitur sanatus mōstrata Perich somno a Minerua. Quare parthēium uocari cœpta: assignaturq; ei dea. Hinc est uernula: cuius effigies ætrefusa est & nobilis ille Sparginopres.

De chameleon generibusq; & medicinis eius. ¶ Ca. XVIII.

Chameleone alij ixion uocant. Duo genera eius. Candidior asperiora folia habet: serpit in terra echini modo: spinas erigens: radice dulci: odore grauissimo: quibusdam in locis uiscum gignit album sub alis foliorum: maxime circa canis ortum. Quo modo thura nall dicuntur: unde & ixia appellatur: hæc & mastice utuntur mu

Hydroemel

Cochulis dio. fæta serpenna fæpère.

quod pino fæta offendo ual

inmissioq;

upitate Asyreen

phylion

in hba que adbet in 10. Herten

uetme

Thagoptes

in mastiche

Hydroemel

podag

Ad sistend

in hba que adbet in 10. Herten

in hba que adbet in 10. Herten

Coniuga

in hba que adbet in 10. Herten

Ca. XV.

Ca. XVI.

Helxine perdicium parthenium

in hba que adbet in 10. Herten

in hba que adbet in 10. Herten

in hba que adbet in 10. Herten

in hba que adbet in 10. Herten

in hba que adbet in 10. Herten

in hba que adbet in 10. Herten

in hba que adbet in 10. Herten

lieres. Quare & chameleon uocatur, a uarietate foliorum euenit. Mutat enim cum terra colores. Hinc niger: illic uiridis: alibi cyaneus: alibi croceus: atque alijs coloribus. Ex iis candidus hydropticos sanat succo radice decocta. Bibitur drachma in passio. Pellit & interaneorum animalia acetabulo mensura iocidit. In uino austero cum origani scopis: facit difficultatem urinae. Hic succus occidit canes suesq. in polenta. Addita aqua & oleo confabit in se mures: ac necat nisi protinus aquam sorbeant. Radicem eius aliqui concisam seruant ubet funiculis pendentes: decoquuntq. in cibo contra fluxiones: quas graeci rheumaticas mos uocant. Ex nigris aliqui marem dixerunt: cui flos purpureus esset: & feminam cui uiola ceus. Vno nascuntur caule cubitali: crassitudine digyali. Radicibus earum lichenes curatur cum sulphure & bitumine una coctis. Comanducatis uero dentes mobilis aut in acco de coctis. Succo scabiem etiam quadrupedum sanant. Et rinos canum negant. Inueni cas quos anginae modo. Quare a quibusdam uolophitis uocatur. Est & cynizolo propter grauitatem odoris. Ferunt & haec uiscum ulceribus utilissimum. Omnium autem generu earum radices scorpionibus aduersatur.

De coronopo: & medicinis eius.

[Ca. XIX.

XIX.

Coronopus ob oblonga herba est cum fissuris. Scribitur inter in quoniam radice coriis praecare facit in cinere tosta.

De anchusa & pseudanchusa: & medicinis earu.

[Ca. XX.

XX.

Anchuse radix in usu est: digyali crassitudine. Finitur papyri modo: manusi sanguine colore: preparat lanas praeciosis coloribus. Sanat ulcera in cario: praecipue senum: item adusta. Liquari non potest in aqua: oleo dissoluitur. Idq. sincere experimentum est: ad renum dolores drachma eius in uino. Aut si febris sit in decocto balani. Item iocinerum uitiis: & lyeni: & bile suffusus. Leprosi & lentigini illinitur ex aceto. Folia tria cum melle & farina luxatis inponuntur. Et pota drachmas duabus in mulso aliuum sistunt. Pulices necare radix in aqua decocta traditur. Est & alia similis pseudanchusa ob id appellata: a quibusdam uero enchisa: aut donis: & multis alijs nomimb: lanuginosior & minus pinguis: reuotioribus folijs: & languidioribus. Radix oleum non fundit: sed rubentem succum. Et hoc ab anchuse discernitur. Contra serpentes efficacissima potu foliorum uel seminis. Folia ictibus inponuntur: Virus serpetiu fugat. Bibitur & ppter spinam. Foliu eius sinistra deceproi ubet magi: & cuius ca summa dicit: tertianisq. febribus alligari.

De onichilo: anthemio: loto: & lotometra: heliotropio: tricocco: & callitricho. Ca. XXI

Et alia herba proprio nomine onichylon: quam aliqui ancusam uocant: alij archeuion: alij onochelin aliqui rhesiam: multi enchryson: paruo frutice flore purpureo asperis folijs & ramis: radice messibus sanguinea: caetero nigra. In sabulosis nascens: efficac contra serpentes: maxime uipras & radice & folijs: etq. cibo ac potu. Vires habet messibus. Folia tria odorem cucumeris reddunt. Datur in cyathis tribus uulua procidente.

Pellit & tinzas cum hysopo: & in dolore renum aut iocineris in aqua mulsa si febris sit. Si aliter ex uino bibitur: Lentigini ac lepris radix illinitur. Habentes eam a serpenticibus ferri negatur. Est & alia huic similis flore rubro: minor: & ipsa ad eosdem usus. Traditurq. comaducata ea si in spuarum motu serpentem. Anthemio magnis laudibus celebratur ab Aesclepiade. Aliqui leucanthemida uocant. Alii leucanthemio: alij arethemida: quonia uere floreat. Alii thetinalon: quoniam odorem mali habeat. Nonnulli melathio uocat. Genera eius tria fronde tantum distant: palmum non excedentia: paruisq. folijs: ut rutae candidis aut melinits aut purpureis. In macro solo aut iuxta sembras colligitur uere: & in coronamata reperitur. Eodem tempore & medici folia tusa in pastillos digerunt. Item florem & radicem. Datur omnia mixta drachmae unius pondere contra serpentium ius. Pellit mortuos partus. Item mistura in potu: & urinam: calculosq. inflationes: iocinerum uitia: bile suffusam: egiopia: comanducata ulcerum eruptiones manates sanat. Ex omnibus iis generibus ad calculos efficacissima est. quae florem purpureum habet: cuius & foliorum & fructicis ampliuo maieuscula est. Hanc proprie quidam hirantheum uocant. Lotoni qui arbotem purat tantum esse: uel Homero a uore argui possunt. Is enim inter herbas subnaecentes deorulo parati loton prima n nominat. Folia eius cum melle oculorum cicatrices argemata: nubeculas discutiunt. Est & lotometra quae fit ex loto facta. Ex cuius semine similimo potu fiunt pances in aegypto a pastoribus: maxime aqua uellacte subacta. Negatur quicqua illo pane:

salubrius esse: aut leuius dum caleat. Refrigeratus difficilius concoquitur: fitq; pondero-
 sus. Constat eos qui illo uiuant ne dyfenteria: nec tenafimo: neq; alijs morbis uentris infer-
 stari. Itaq; inter remedia uero habetur. Heliotropij miraculum sæpius diximus cum sole
 se circumagentis: etiã nubilo die: tantu syderis arior est. Nocte uelut desiderio contrahit
 caruleum florem. Genera eius duo. Tricoccum: & heliostrophij. Hoc altius: quãquã utrũ
 q; semipedalem altitudinem nõ excedat. Ab ima radice ramofum. Semen in folliculo melli-
 tis colligitur. Nasctur non nisi in pingui solo: cultorq; maxime. Tricoccum ubiq; . Si de-
 coquatur in uenio cibus placere. Et in lacte iucundius alium mollis. Et si decocti succus bi-
 batur: efficacissime exinaniri. Maioris succus excipit astate: hora sexta miscetur cũ uio: sic
 firmior. Capitis dolores sedat rosaceo admixto. Verrucas cum sale tollit succus & folio. Vn-
 de nostri uersucariã hãrbam appellauerunt: alijs cognominari effectibus digniorẽ. Nãq; &
 serpenticibus & scorpionibus resistit ex uino & aqua multa: ut apollophães &. Appollo-
 rus tradunt. Folia infantium distillationibus quod syriasin uocant illita mendentur. Itẽ con-
 tractiõibus etiã si id comitaliter accidat. Decocto quoq; foueri eos saluberrimũ est. Po-
 tũ id pellit tincas: & rerũ hãrenas: Si cum uino adiciatur: calculus frangit. Decoquũ cum
 radice oportet. Quã cum folijs & hircino seuo podagrũ illinitur. Alterum genus quod
 tricoccum appellauimus: & alio nomine scorpionũ uocatur: folijs nõ solum minoribus et
 in terram uergentibus. Semen ei est effigie scorpionis caudæ: quare nomen. Vis ad omnia
 uenenata & phalangia: & cõtra scorpiones præcipue illita. Nõ feriuntur habentes. Et si ter-
 ram surculo heliostrophij circũscribat aliquis: negant scorpionẽ egredi. Imposita uero hãr-
 ba aut inde omnino respersum protinus mori. Sic feminis grana quattuor potã. quartan-
 is prodesse dicuntur. Tria uero tertianis. Vel si hãrba ter circũlata subiciatur capiti. Semẽ &
 uenerẽ stimulat. Cũ melle panos discutit. Et verruculos hoc utiq; heliostrophij radicitus
 extrahit: & excrefcentia in scedibus. Spina quoq; ac lauboru sanguine corruptum trahit
 illitum semen & portum in iure gallinacẽ decoctum: aut in beta & lente. Cortex uero luen-
 tibus colorem reddit. Magi heliostrophium quartanis quater: tertianis ter alligari iubet
 ab ipso argo: precatũ cum sole ierunt se: & cum nodis liberandũ: & ita facere nõ exempta
 hãrba. Aliud adiantho miraculũ: astate uiret bruma nõ marcescit: aquas respuit: perfusum
 mensurã sicco simile: est tanta disfortiario: deprehenditur: unde & nomẽ a græcis. Alioquin
 frutici topiario. Quidã callitricõn uocant: alij polytrichõ. Vtrũq; est ab effectu. Tingit enĩ
 capillũ: & ad hoc decoquitur in uino cũ semie apii adiecto oleo copiose: ut crispũ densũq;
 faciat. Desluere autẽ phibet. Duo genera eius candidius: & nigrũ breuiusq;. Id quod bre-
 uius ẽ polytrichõ: alij trichõmanes uocant. Vtrũq; ramuli nigro colore uirent folijs fili-
 cis: ex quibus inferiora aspera ac fusca sunt. Omnia autẽ cõtra rianis pediculis densa inter se
 ex aduerso radix nulla: umbrosas petras: parietumq; aspergines: ac fõtium maxime specus
 sequitur & saxa manantã: quod miremur: cum aquas nõ sentiat. Calculos e corpore mire-
 pellit: frangitq;: utiq; nigrum. Qua de causa potius quãq; i faxis nasceretur: & a nostris la-
 xifragum appellatum crediderim. Bibitur e uino quantum termi decerpere digyti. Vrina
 cient. Serpentiũ & araneorum uenenis resistunt. In uino decocti aliũ sũnt. Capitis do-
 lores corona ex ijs sedat. Contra scolopendræ morsus illinuntur: cerebro auferendi ne pere-
 ant. Hoc & i alopecis. Strumã discutiunt: surculosq; in facie & capitis manãtia ulcera. De-
 coctum ex ijs prodest suspuriõis: & iocineri: & lynei: & felle suffusus: & hydropicis. Srangu-
 re illinuntur: & renibus cum absinthio. Secundas cient & menstrua. Sanguinem sũnt ex
 aceto: aut rubi succo poti. Infantes quoq; ulcerati perunguntur ex ijs cum rosaceo & uino
 prius. Foliũ in urina pueri impubis trium quidem cum afronio & illitum uentri mulie-
 rum: ne rugosus fiat: prætere dicitur. Perdices & gallinacos purgatiões fieri putant i ci-
 bum eorum additis: pecorũ esse uilissimos.

in hãrba

ex uino

in aqua

in uino

in aqua

in aqua

in aqua

in aqua

in aqua

in aqua

in aqua

in aqua

in aqua

in aqua

in aqua

in aqua

in aqua

in aqua

in aqua

in aqua

in aqua

in aqua

in aqua

in aqua

in aqua

in aqua

in aqua

in aqua

Defectis corporibus & ptylis constat bulbos eius cum pitana decoctos aptissime mederi-
paneq; ex iis cum farina subactum saluberrimum esse. Nicander & contra serpentes & scorpiones uel caulē quem mathericē uocauimus uel semen uel bulbos dedit in uino tribus drāhmis. Subtrauitque somno contra metus. Datur & contra uenenata maria: & contra scopolendras terrestres. Cochleæ mire in campania caulē eū persequuntur: & suggendo a e faciunt. Folia quoq; illinuntur uenenatorū uulneribus ex uino. Bulbi neruis ac ticulisq; cū polenta tuffi illinuntur: Prodest & cōciliis ex aceto lichenas fricare. Item ulecribus putrescentibus ex aqua imponere. Māmarum quoq; & testium inflammationi. Decocti in face uirni oculorum epiphoris supposito lintheolo medentur. Foliis in quocunq; morbo decoctis magis medici utuntur. Item ad tibarum tētra ulcera: rimasq; corporum quacunq; in parte farina arefactorum. Autumno autē colliguntur: cum plurimum ualent. Succus quoq; ex tuffis expressus aut decoctus utilis fit corporis dolori cum melle. Item odorē corporis iucundū affectantibus cum iri arida & sale exiguo. Folia etiam supradictis medentur. Et strumis: panis: ulecribus in facie decocta cum uino. Cinijs & radice apoplecias emendat: & rimas pedum. Decocti radices in oleo succus perniohes & ambuista. Et ad grauiatē aurium in funditur. A cōtraria aure in dolore dentium. Prodest & urinae pota modice radix & mentrui: & lateris doloribus. Itē ruptis ptylis: tussibus drachmā pōdere i uino pota. Eadē & uomitiones adiuuat cōmāduata. Semine. Sumpto radice uenter. Chrysimus & parosidas in uino decocta radice curauit. Item strumas ammixta cacia ex uino. Quidam aiūt: si imposta radice pars eius in fumo suspendatur & quarta die soluat: una cū radice arecere strumam. Sophocles ad podagras utroq; modo cocta crudaq; usus est. Ad perniohes decoctam ex oleo dedit: & suffulsi felle in uino & hydropicis. Venter quoq; cōicitur cū uino & melle perunctis aut bibentibus tradiderunt. Xenocrates & lichenas & pforas radice in aceto decocta tolli dicit. Item si cocta sit cum hyofcyano & picē liquida: alarū quoq; & feminum uitia. Et capillum crispiore fieri rasō prius capite: si radice ea fricetur. Simus lapides renium in uino decocta atq; pota eximit. Hippocrates si mē eius ad impetus tyenis dari censet. Iumentorum quoq; uelera ac scabiem radix illita aut decocta succus ad pilum reducit. Mures et eadē fugat. Cauerna præclusa moritur. Alphodelō ab Hesiodo quida halimon appellari existimauerit: quod falsum arbitror. Est enim suo nomine halimō: nō parū & ipsum erroris inter auctores. Alii enim si uicem esse dicunt de nsum: candidi: sine ptyna: folijs oliae: sed mollioribus. Cōquirit autē hoc ciborum gratia. Radix totūma discutit drachmā pōdere in aqua multa pota. Item cōuulsia rupta. Alii olus maritimum esse dixerit falsum: & inde nōmē folijs in rotunditate logōs laudatum in cibus. Duorum præterea generum siluestre: & mitius: utrunq; pdesse dysentericis & exulceratis cū pane: stomacho uero ex aceto. Ulecribus uetustis i uino: utitur crudum: & uulnerum recentium impetus lenitē perhibetur: & luxatorum pedum ac uescicā dolores. Siluestri tenusora folia: sed in isdem remedijs effectus maiores: & in sananda hominum ac pecorum scabie. Præterea nitores corpori fieri: dentibusq; candorem: si fricentur radice ea. Semine lingue subitō sitim nō sentiri. Hoc quoq; mandū. Et utraq; etiam cōdiri. Cratæias etiam tertium genus tradidit logoribus folijs & hirsutioribus: odore cupressi: nasei sub hedera: maxime prodesse opisthothoicis: cōtractiōibus neruorum tribus obolis in sextarium aqua. A canthos est rōpasia & urbana herba: elato logōq; folio crepidinē marginum adfurgentiumq; puluinoū toros uestiens. Duo genera eius sunt aculeatum & crispum: quod breuius. Alterum lene: quod aliqui pederoton uocant: alii melanthphyllum. Huius radices uisus luxatq; mire pfunt. Itē ruptis cōuulsis: ptylin metuentibus in cocta cibo: maxime pty sana. podagris quoq; illinuntur trita & calefacta calidis. Bupleuron in sponte nascētium herbarū numero graeci habent: caulē cubitali: folijs multis longiss: capite anethi: laudatum in cibus. Hippocrate in medicina: Gaucone: & Nicandro. Semē cōtra serpentes alet. Folia ad secundas fa. minarum uel succum ex uino illinunt. Et strumis folia cū sale & uino. Radix contra serpentes datur i uino: & urinae ciendæ. Buprestin magna in cōstantia graeci laudibus ciborum etiā habuere. Idemq; remedia tāquam contra uenenum pdiderunt. Et ipsam nomē indicio ē boum esse uenenum: quos dissilire digustata fatentur. Qua propter nec de hac plura dicemus. Est uero causa quapropter uenena monstremus inter gramineas coronas: nisi libidinis causa ferpetenda alicui uideatur quam non aliter magis accendi putantq; potu. Elaphobōschō seru

Ambēzūon
Vetamā
Corblea Schmet

in oleo uel uisus alij
pennid nō rime pco
pinnidre

Cocynthēno
Cacia gillula uel
cauila mēdā
long

Halimon
Adopie
que pōde Amy

Sal pator & maris

an nō and pōde rōll
pōde pty
pōde pty
pōde pty
pōde pty
pōde pty
pōde pty

herbe
Eulucitico
Spanemiasperi

an qua pōde rōll
at pōde rōll
at pōde rōll

Cari
Asina
pinnidre

Abolito
alimon

Anthos
Caudice
differe

presid
pōde rōll
pōde rōll
pōde rōll
pōde rōll
pōde rōll
pōde rōll
pōde rōll

labojon

laceum e geniculatum digyti crassitudine: semine corimbis dependebus: salis effigie: sed
 no amaris: foliis olivatri: & hoc laudatum in cibis. Quippe etiam coditum progetur ad uri
 na cieda: lateris dolores: sed edos rupta couulsa sanada: in flatios discutiedos: coli quoq; tor
 menta. Coira serpenti omnium aculeatoru icus. Quippe fama est hoc pabulo ceruos res
 sistere serpentibus. Fistulas quoq; radix nitro addito illita sanat. Siccanda autem in eos usus
 prius est ne succo eius mactetur: qui contra serpenti uicis facit eam deteriore. Scandix
 quoq; in olere siluestre agræcis ponitur: ut. Opion & Erasiltratus tradunt. Item decocta al
 uum suscit. Semine singultus confestim ex aceto sedat. Illinitur ambustis: urinas cit: Deco
 ctæ succus prodest stomacho: iocineri: renibus uescæ. Hæc est quam Aristophanes Euripi
 di poetæ obiicit ioculariter matrem eius ne olus quidem legitimum uenditasse: sed scididæ.
 Eadem erat entericis: si tenuiora folia & odoratiora haberet. Peculiaris laus eius: q; fatiga
 to uenere corpori succurrit: marefcentesq; senio iam coitus excitat. Siftit: profuua alba
 foeminarum. Et lasinæ olus siluestre habetur i terra: repens cum lactes multo: flosrem fert ca
 didu: cocilium uocant. Et huius eadem comendatio ad stimulos coitus. Cruda ex aceto
 in cibo sumpta mulieribus lactis ubertatem præstat. salutaris est p̄syn sentientibus. In fan
 tium capiti illita nutrit capillum: tenacioreq; eius cutem efficit. Est & caulalis feniculo si
 milis breui caule: flore candido: cordi utilis. Succus eius bibitur stomacho perquam comoda
 tus & urinae: calculiq; & harenis pellendis: & uescæ pruritibus. Extenuat & lyenis iocine
 ris renuq; pituitas. Semen menses foeminarum adiuuat: bilem q; a partu siccant. Datur &
 cõtra profuua genitura uiris. Chrysippus & cõceptionibus eam putat cõferre multu. Bi
 bitur in uino icuinis. Illinitur & cõtra uenena marinorum: sit Pêtricus in carnie suo signi
 ficat. His adnumerant sion latius apio in aqua nascens: pinguis: nigrius: copiosum semine
 sapore nasturtii. Prodest urinis renibus. Iyenis mulieruq; mensibus: siue ipsum in cibo
 sumptu: siue ius decocti: siue semen est uo drachmis duabus. Calculos rupit: aquiq; qua
 gignunt eos resisit. Dysentericis prodest infusum. Item lentiginu illitum: & mulierum u
 nis in facie noctu illitum momento curem emendat: & rantes lenit: & scabiem equoru. Syl
 libu chameleoti albo similæ: que spinosa ne in cilicia qdem: aut siria aut phenice: ubi nasci
 tur. Coquere tanti est: ita operosa eius culina traditur. In medicina nullum usum habet. Sc
 lymon quoq; in cibos recipit oriens: & alio nomine limonion appellat. Prutex est nunquam
 cubitali altior: cristisq; foliorum ac radice nigra: sed dulci. Eratotheni quoq; laudata i pau
 peris cœna. Urinam cicre præcipue traditur. Sanare lichenas & lepras ex aceto. Venerem sit
 mulari in uino: Hesiodeo & Alceote stibus: qui florente ea cicadas acerrimi carus esse: & mu
 tieres libidinis audissimas: uirosq; in coitum pigerrimos scripsere: uelut prouidentia natu
 ræ hoc adiumento tunc ualentissimo. Item graueolentiam alarum emendat: radices emedu
 latae unia in uini salerni heminis tribus decoctam ad tertias: & a balneo icitio: Itemq; post
 cibum cyathis singulis pota. Mirum est quod Xenocrates promittit experimento uitium
 id ex aliis per urinam effluere. Estur & sonchos: ut quem Theseo apud Callimachû appo
 nat. Hæcatæ caule uterq; albus & niger: lactuæ similes ambo: nisi spinosi essent: caule cubi
 tali anguloso: intus cauo: sed qui fractus copioso lacte manat. Albus qui e lacte nitor uti
 lis ortopnoicis lactucarum in modo. Erasiltratus calculos per urinam pelli eom mstrat: & oris
 graueolentiam comanducato corrigi. Succus trium cyathorum mensura in uino albo &
 oleo calefactus adiuuat parus: ita ut a potu ambulent grauidæ. Datur & i forbitione. Ipse
 caulis decoctus facit lactis abundantiam nutricibus coloreq; meliorem infantium. Vtilis
 simus iis que lac sibi coire sentiant. Instillatur auribus succus: callidusq; in stranguria bibi
 tur cyathi mensura: & in stomachi rosionibus cum semine cucumeris nucleisq; pineis. Illi
 nitur & sedis collectionibus. Bibitur contra serpentes scorpionesq; radix uero illinitur. Ea
 demq; decocta in oleo punici mali calice aurium morbis præfidium est. Hæc omnia ex albo
 Cleomporus nigro prohibet: uescæ: ut morbos faciêre: de albo consentiês. Agethocles etiã
 contra sanguinem tauri demonstrat succo eius uti. Refrigeratoriam tamen uim esse conue
 nit nigro: ex hac causa imponendum cum polenta. Senon radice albi straguriam docet sa
 nari. Chondrilon siue condrile folia habet intubi circum: rosis similia: caulem minus peda
 lis ucco madentem amaro: radice fabæ simili: aliquando numerosam. Habet proximam ter
 ram: a sticem tuberculo fabæ: que apposita foeminarum menses trahere dicitur. Tusa cu ra
 dicibus tora diuiditur in passillos contra serpentes argumento probabili. Siquidem mures

Amoytis

Asquinte

Asquinte
Asquinte
Asquinte

Asquinte
Asquinte
Asquinte

Asquinte
Asquinte
Asquinte

Asquinte
Asquinte
Asquinte

Asquinte
Asquinte
Asquinte

Asquinte
Asquinte
Asquinte

Asquinte
Asquinte
Asquinte

Asquinte
Asquinte
Asquinte

Asquinte
Asquinte
Asquinte

Asquinte
Asquinte
Asquinte

Asquinte
Asquinte
Asquinte

Asquinte
Asquinte
Asquinte

Asquinte
Asquinte
Asquinte

Asquinte
Asquinte
Asquinte

Asquinte
Asquinte
Asquinte

Asquinte
Asquinte
Asquinte

Asquinte
Asquinte
Asquinte

Asquinte
Asquinte
Asquinte

Asquinte
Asquinte
Asquinte

Asquinte
Asquinte
Asquinte

Asquinte
Asquinte
Asquinte

Asquinte
Asquinte
Asquinte

Asquinte
Asquinte
Asquinte

Ad

ni efficax in cibo. **T**empesstive enim datu cauterium optinet: auctus etiā utilis quā expecti-
 bus: Extera colipouū in dubitatas confessiones habet. Venena telorum & serpentium extin-
 guit potum ex aqua vulnibus iis circunlinitur. Scorpionum tantum plagus ex oleo. Vlee-
 ribus vero nō maturescentibus cum farina hordeacea vel fisco sicca. Carbunculus cum iu-
 ta vel cum melle: vel per se visco superlitum ut hæreat. Sic & ad canis morsus. Excrecenti-
 bus circa semen cū germen punicū mali ex aceto decoctum. Clausis pedum qui vulgo mor-
 ticini appellatur nitro mixto. Ante subacta carnes replet cum uio & croco: aut pigre aperit:
 murium fimo & aceto. Perniones ex uino foyet: & ex oleo coctum imponitur. Sic & callo.
 Clausis pedum superlatis præcipue utilitatis. Contra aquas malas: pestilentēs tractus: uel
 dies. In tussi: uua: fellis ueteris effusione: hydropicus raucitatus. Confestum enim purgat
 faucēs: uocēq; reddit. Podagras i in spongia dilutum postea lenit. Pleureticis in sorbitio
 uinū poturis datur: cōtractionibus: episthōnicis: cicenis magnitudine cæra circunlitum. In
 angina gargarizatur. Anhelatōibus & in tussi uetusta cū porro ex aceto datur atq; ex ac-
 to iis qui coagulum lactis sērbuerint. Præcordiorum uitis: syntecticis: comitialibus cū ui-
 no in aqua mulsa: lingua: paralyti. Coxendicibus lumborū doloribus cum decocto melle
 illinitur. Nō censuerim quod iustores suadent: cauerim dentium in dolore inditum cæra
 includi: magno experimento hominis: qui se eadem causa præcipitauit ex alto: quippe tau-
 ros inflammari naribus illitis serpentes auidissimas uini admixtū sūmpit: ideo nec iungi sua-
 ferim cum attico melle: licet præcipiant. Quas habeant utilitates admixtū aliis immensū
 est referre: & nos simplicia tractamus. quoniam in iis naturam esse apparet. in illis coniectu-
 ram sæpe fallacem: nulli satis custodita in mixturis concordia naturæ ac repugnantia. Qua
 de re mox plura dicemus.

*impedim
t. elom*

petu

*uini defone q
fame de kismat
nec laucrosi
foramalen
hecat sen*

*gr. sed pu
vith q. rax
Morin
B. p. r.
vith*

g. p. r.

*apa. Co
pp. r. 8. 6.*

De natura mellis ex aqua mulsa. Et quare genere ciboq; mores immutentur & de melitide & cæra.

Ca. XXIII.

Mell non esset mellis auctoritas in precio minor: q̄ laferis: ni ubiq; nasceret. Illud ipse fa-
 bricata sit natura. Sed huic gignēdo aial ut diximus: numeros ad usus si quotiens
 misceat: æstimemus. Prima ppolis aluēog de q̄ diximus aculeos & oia fixa corpo-
 rē trahit: tubera discutit: dura coquit: dolores neruog mulcet ulceraq; id desperata cic-
 trice includit. Mellis qdē ipsius natura talis ē: ut putrescere corpora nō sinat iucūdo sapore
 atq; nō aspero. Alia q̄ salis natura faucib;: tōsillis: angia: oibusq; oris desideris uulsiū
 arefctōq; i febris ligua: lā uero peripncumōnicis pleureticis decoctū. Itē uulneribus: a
 serpēte pcssit. Et cōtra uenena fūgorū. Paralyticis i mulso q̄ suā mulso dōtes ustat. Mel
 auribus istillatū cū rōsaceo lēdes & fœda capitis aīalia necat. Vtus desūmati seper aprio:
 stomachum tamen. inflat: bilem auget: fastidium creat: & oculis per se inutile aliqui arbi-
 trantur. Rursus quidam angulos exūteratos melle tangi suadet. Mellis causas atque dis-
 ferentias nationesq; iudicationem in apium ac deinde florum natura diximus: cum ratio
 operis diuidi cogeret miscenda. Rursus naturam rerum pernoscere uolentibus in mellis
 operibus & aqua mulsa tractari debet. Duo genera eius subita ac recentis. Alterum inue-
 terata. Repentina del pumato melle præclaram utilitatem habet in cibo ægrotantium le-
 ui: hoc est alia eluta: uiribus recreandis: ore stomachoq; mulendo: ardore refrigerando
 Frigidam enim uilis dari uentri moliendo. Inuenio etiā apud auctores hūc potū bebēdū
 aliofiof. Itē animi humilis & pparci: quos illi dixere micropfycof. Est & ratio subtilitatis in-
 mensa a Platone descendens. Corpusculis terūū leuibus scabris angulosis rotidis magis
 aut minus ad aliorum naturam accidētibus: ideo nō eadem omnibus amara aut dulcia cē
 Sic & in lassitudine prouiores esse ad iracundiam & in siti. Ergo & hæc animi asperitas seu
 potius animæ dulciore succo mitigatur. Lenit transitū spiritus: & molliores facit meatus
 ne scindant eunte redeuntēq; Experimenta in se cuiq;. Nullus nō ira iuctusq; tristitia.
 Omnis animi imperus cibo molliuitur: Ideoq; obseruanda sunt quæ nō solum corporū me-
 dicinā: sed & morū habet. Aqua mulsa & sustinentibus uilis traditur. Calefacta incitat uomi-
 tiones. Contra uenenū psimyrini salutaris addito oleo. Item contra hysocyam: cum lacte
 maxime afinino: & contra haliaccabin ut diximus. Infunditur & auribus & genitali
 um fistulis. Vultus imponitur cum pane molli. Subitis tumoribus: luxatis: leniendiq; om-
 nibus. In ueterate autē usum damnauer posteri. Minus innocētē aqua: minusq; uino fir-
 mū. Longā tamē uctitate transit in uinum: ut cōstat inter omnes stomacho inutissimū

*apud uenerioq
aliofiof
ingentis*

*quæ est
quæ sal
Posti fropis
Agone infuatur*

*mifq; tritina
i. mifq; m. e. d. p. r.
m. d. p. r. p. r. p. r.*

Mell

uulsiū

qui p. r. p. r.

*sp. uulsiū
E. h. a. n. t. o.*

*uulsiū
m. d. p. r. p. r.*

a. p. r. p. r.

m. d. p. r. p. r.

hum

neruis contrarium. Semper multum ex uetere uino utilissimū facillimeq; cum melle cōcorporatur: quod in dulci nunq̄ euenit. Ex austero factum nō implet stomachum: neq; ex decocto melle: nup̄lq; inflat: quod fere euenit. Appetentium quoq; reuocat aueritatem ei bi. Aluum mollit frigidū potu pluribus: calidū sicut. Corpora auget. Multi sentiant longam multū tantum nutritu tolerare: neq; alio ullo cibo. Cebrī Pollionis Romuli ex m̄plo quem centesimum annum excedentem cū Diuus Augustus hospēs interrogaret: quānam ratione maxime uigorem illum animi corporisq; augudisset: ille respondit: in eis multo: foris oleo. Varro regium morbum cognominatum aquatorum tradit: quoniam cū ueretur multo. Melitides quo fieret modo ex multo & melle docuimus in ratione uini. Saculis iā fieri nō arbitror. Hoc genus inflationibus obnoxium. Solebat tamen in ueteratam alui causa dari in febre, sic articulario morbo & neruorū infirmitate laborantibus & mulierib; uini abstemiis. Mellis natura adnexa cæra est: de cuius origine & bonitate nationibusq; suis diximus locis. Omnis aut̄ mollit: calcificat: explet corpora: recēs melior. Dat in forbitione dyfentericis. Fauis ipsi in pulre alice prius tollat. Auersatur lactis naturā: in illi magnitudine decem grana cære hausta non patiuntur coagulari lac in stomacho. Si inguem tumeat albam cæcam in pube fixisse remediū est. Nec huius usus: quos mixta aliis prestat: enumerare medicina possit: sicuti nec cæterorum que cum aliis profunt. Ista ut diximus ingenitū constant. Non fecit cæra: in alagmata: in plastra: colliria: anidora: Parens illa ac diuina rerum artifex. Officiarum inimo uerius auaritiæ commenta sunt. Naturā quidem opera absoluta atq; perfecta gignuntur: paucis ex causa non ex coniectura rebus absumptis: ut succo aliquo sicca temperantur ad meatus: aut corpore alio humentia ad nixus. Struplatim quidem colligere ac miscere uires non coniectura humana opus est: sed in prudentiā est. Nos nec indicarum arabicarumq; mercium: aut extremi orbis attingimus medicinas. Non placent remedijs tam longe nascencia. Non nobis gignuntur. Immo ne illis quidem: alioquin non uenderent. Odorū causa unguentorūq; & deliciarum: si placet etiam superstitiōnis gratia emanant: quoniam thure supplicamus & coiso. Salutem quidem sine his posse constare: uel ob id probabimus: ut tanto magis sui distitia pudeat. Sed medicinae floribus coronamentisq; & horrensis: quæq; manduntur hærbis profecti: quoniam modo frugum omitremus: Nimirum & has indicare conuenit.

Contra compositiones medicorum medicinae ex frugibus. Ca. XXV.

In primis sapiensissima animalū esse constat: quæ fruge uestantur. Siliginis farina combusta & trita in uino amineo oculis illita epiphoras sedant. Tritici uero farina combusta iis: quæ frigus uiserit: præstanteō sunt remedio. Farina tritici & acetico cōdita neruorum contractionibus cum rosaceo uero & fico sicca mixtūque decoctis. Furfures contillis faucibusq; gargatizatione profunt. Sex Pompeius prætorii uiri patre hispaniæ ceterioris princeps cum horreis suis uentilandis præfideret: correptus dolore podagræ miser in tritum sese super genua: leuat usq; siccaris pedibus mirabili modo hoc posita remedio usus est. Vis tanta est: ut eos plenos siccet. Paleam quoq; tritici uel hordei amidam imponi ramicum in commodis experti iubent: quæ decocta sunt aqua foueri. Est & farra uermiculus teredini similis: quo cavis dentium cæra incluso cadere uitari dicuntur: etiā si fricentur. Olyram arincā diximus uocari. Hac decocta sit medicamentū quod ægypti arcam uocant: in infantibus utilissimū: sed & adulteris illinunt eo. Farina ex hordeo & cruda decocta collectiones impetūsque discutit: lenit & concoquit. Decoquitur alias in mulla aqua aut fico sicca. Ad iocineris dolores eam in posca posita concoquitur opus est aut cū uino. Cū uero inter cōcoquendūq; discutiedūq; cura est: tūc in aceto melius: aut in fæce acetī: aut cotoneis pyris ue decoctis. Ad multipedum morsum cum melle: ad serpentium in aceto: & contra suppurantia: ad extrahendās suppurationes ex posca: addita resina & galla. Ad concoctiones uero & ulcera uetera cum resina. Ad duritiās cum simo columbarum aut fico sicca: aut cinere. Ad neruorum inflammationes: aut intestinorum: uel aurium uel uirilium dolores cum papauerē aut meliloto & quotiens ab ossibus caro recedit. Ad strumas cum picæ & impubis pueri urina. Cū oleo & fenograeco cōtra tumores præcordiorū: uel in febribus cū melle uel adipe uestulo. Suppuratis triticea farina multo lenior. Neruis cū hyoscyami succo illinunt. Ex aceto & melle lentigin. Nea ex qua aliq; fieri diximus efficiatur etiā hordeacea uidet trimestrī mollior. Ex uino

Interioribus
Morbis æque
Arguuntur
Laxuant
Interdum morbis
quos dicitur meli quā
in aceto resole
Abstemiam
Decet mentem
Fauis ruffis
Inuen das gemet
Simplificat que di
trito fiebat sermo
Inqnas modo

Dulcis tum siligo
Euphoræ
Insuperat eundem
ob acie or
peruabile figy ad
Nepc suas miter
pates le mep
Venilare fumum
Das betragd wenicy
Sex: porpē a poras
rnaty
Ut dentes cum radon
Impetū
Inflammo
Influmotio
Gentibon
Dappuadua
Dappuadua
Dappuadua
Gentibon

aluum. Epiphoras oculorum inhihet: & ulcera sanat. Item pustulas & fluitiones sanguinis.
 Genas duras emollit. Datur cũ ovo iis qui sanguinem recereint. In uescica uero dolore
 semuncia amyli cum ovo & passis tribus sufferuefacta a balneo. Quin & aucnæ farina de
 cocta in aceto tollit neruos. Panis ipsæ quo uiuitur innumeras pene continet medicinas: ex
 aqua enim & oleo aut rosaceo mollit collectiones: ex aqua mulla duritias ualde mitigat.
 Datur ex uino ad discutienda ualens: aut quæ perstringit opus sit. & si magis erianum ex
 aceto. Aduersus acutas pituitæ fluxiones: quas græci rheumatismos uocant. Item ad pustu
 las luxata. Ad omnia aut hæc fermentatus: qui uocatur autopyrus: utilior. Illinitur & pa
 rononychiis: & callo pedum in aceto ueteri. Nauticus panis rufus atq; iterum coctus sistit
 aluum. Vocis studiosis & contra distillationes succum esse optimo cibo utilissimū est. Sitā
 nius hoc trimestris incussa in facie: aut disquamata cum melle aptissime curat. Candidus
 ægris aqua calida frigidaue madefactus leuissimū cibū præbet. Oculorum tumori ex uino i
 ponit: sic & pustulis capitis: aut adiecta arida myrto. Tenuis panis ex aqua esse ieiuniis sta
 tim a balneis demōstrat. Quin & grauitatē odorū cubiculis usus emendat: & uini in sac
 cis addito. Auxiliatur & faba. Naq; solida fricta feruētq; in acri aceto cōiecta torminibus
 medetur. In cibo fresca & cũ alio cocta cōtra deploratas rufes suppurationeq; peccorū
 quotidiano cibo sumitur: & cōmanducata ieiunio ore etiam ad furunculos maturandos
 discutiedos uē iponitur: & in uino decocta ad testū tumores & genitaliū. Lomētō quōq;
 ex aceto decocto tumores maturat atq; aperit. Itē liuoribus coctus medetur. Voci eā po
 desse auctor est. M. Varro. Fabaliū etiā siliquarūq; cinis ad coxendicēs: & ad neruorum ue
 teres dolores cum adipis suilli uetustate prodest: & per se cortices decocti ad tertias sistūt
 aluum. Lens optima quæ facilitate coquitur: eaq; quæ maxime aquā absorbet. Aciem qui
 dem oculorum obtundit: & stomachum inflat. sed aluum sistit in cibo magisq; discocta eā
 lecta aqua. Eadem soluit minus percocta. Pustulas ulcerum rumpit: eaq; quæ intra os sunt
 purgat & astringit. Collectiones omnes impōita sedat: maximeq; exulceratas & rimosas.
 Oculorum autem epiphoras cum meliloto aut coroneo. Contra supurantia cum polenta
 imponitur. Decocta succus ad oris exulcerationes & genitalium adhibetur. Ad sedem cũ
 rosaceo aut coroneo. In iis quæ acritus remediū exigunt cum putamine punicimelle mo
 dico adiecto. Ad id demum ne celeriter inarescat: adiciūt & betæ folia. Imponitur & stra
 mis panisq; uel maturis uel mature scētibus ex aceto discocta. Rims ex aqua mulla: & grā
 grenis cum punci germine. Item podagris cum polenta: & uuluis & renibus: & pernioni
 bus. Vlcenbus difficile cicatricem trahentibus. Propter dissolutionem stomachi. xxx. gra
 na lentis de uorantur. In cholēris quoq; & dysenteria efficitur est in tribus aquis cocta. In
 quo usū melius semper cam torere: aut tunderet tenuissima detur uel per se uel cũ co
 roneo malo: aut pyris: aut myrto: aut in tubo erratico: aut beta nigra: aut plātagine. Pulmo
 ni est inutilis: & capitis dolori: neruosisq; omnibus: & telli: nec sono facilis ad pustulas urī
 lis: igni q; sacro & mēnis in aqua marina decocta. in aceto autem duritias & strumas discu
 rit. Stomachi quidem causa polēte modo potionibus inspergitur. Quæ sunt imbusta aqua
 semicocta curat. Postea trita & per cribrum effuso fuisse. mox procedente curatione ad
 dito melle: Ex posca coquitur ad gutura. Est & palustris lens & per se nascens in aqua non
 fluente refrigeratorie naturæ. Propter quod collektionibus illinitur: & maxime podagris
 & per se cũ polenta glutinat & interanea pcedentia. Est siluestris & elelisphacos dicta a græ
 cis: ab aliis phacos. Ea est satiuā lente leuior & folio minore: atq; sicciore & odoratiore. Est
 & alterū genus eius siluestris: odore graui: hæc mitior. Folia habet cotoni mali effigie: sed
 minora & candida: quæ cũ ramis decoquūt. Mēses cit: & urinas & psallinacæ marinæ idē
 sanat. Torporē autē obduciū percussio loco: bibitur cũ absinthio ad dysenteria. Cū uino ea
 dem cōmoratē mēses trahit. Abūdātes sistit decocto eius potio: per se iposita herba uul
 nerū sanguinē cohibet. Sanat & serperū morsus. Et si in uino decoquatur pruriē testū lee
 dat. Nostri qui nūc sunt hærbarii elelisphacon græce: latine saluā uocat mēta similem: canā
 odoratā: partē mortuos ea apposita extrahūt. Itē uermes aurīi ulcerūq;. Cicer & siluestre
 solijis satiuo simile: odore graui. Sed si largius sumat: aluus soluit: & inflatio cōtrahitur: &
 tormina. Tostū salubrius habet. Cicetacula et nūc magis in aluo pfcit. Farina utriusq; ulce
 ra inanātia capitis sanare: efficacius siluestris. Itē comitiales & iocinerū tumores: & serpenti
 umictus. Cit mēses & urinas grano maxime. Emēdat & lichēnas: & testū inflationes: regiū

De pane
si panis longus...

huic genus a phari
censis Galieno
Retinulism

huic genus a phari
censis Galieno
Retinulism

huic genus a phari
censis Galieno
Retinulism

huic genus a phari
censis Galieno
Retinulism

huic genus a phari
censis Galieno
Retinulism

huic genus a phari
censis Galieno
Retinulism

huic genus a phari
censis Galieno
Retinulism

huic genus a phari
censis Galieno
Retinulism

huic genus a phari
censis Galieno
Retinulism

huic genus a phari
censis Galieno
Retinulism

huic genus a phari
censis Galieno
Retinulism

huic genus a phari
censis Galieno
Retinulism

huic genus a phari
censis Galieno
Retinulism

huic genus a phari
censis Galieno
Retinulism

huic genus a phari
censis Galieno
Retinulism

huic genus a phari
censis Galieno
Retinulism

huic genus a phari
censis Galieno
Retinulism

huic genus a phari
censis Galieno
Retinulism

huic genus a phari
censis Galieno
Retinulism

huic genus a phari
censis Galieno
Retinulism

De pane
si panis longus...

huic genus a phari
censis Galieno
Retinulism

huic genus a phari
censis Galieno
Retinulism

huic genus a phari
censis Galieno
Retinulism

huic genus a phari
censis Galieno
Retinulism

huic genus a phari
censis Galieno
Retinulism

huic genus a phari
censis Galieno
Retinulism

huic genus a phari
censis Galieno
Retinulism

huic genus a phari
censis Galieno
Retinulism

huic genus a phari
censis Galieno
Retinulism

huic genus a phari
censis Galieno
Retinulism

huic genus a phari
censis Galieno
Retinulism

huic genus a phari
censis Galieno
Retinulism

huic genus a phari
censis Galieno
Retinulism

huic genus a phari
censis Galieno
Retinulism

morbum hydropicos. Lædunt omnia hæc genera exulceratam vesicam & testes. Grangrenis utiliora cum melle & iis: quæ cæcœ thes dicitur. Vescicarum in omni genere prima sunt in singulis granis singulari tangunt. Ea; grana in lintheo deliquata abiciunt post se: ita fugari vitium arbitrat. Nostri præcipiunt arictinum in aqua cum sale disciquere: ex co bibere cyathos binos in difficultatibus urinæ. Sic & calculos pelli: morbûq; regium. Eiusdē foliis sarmeticis decoctis aqua quā maxime calida morbos pedū tollit: & ipsū calidum tritum illitum. Columbinis decocti aqua horrorem tertianæ & quartanæ minuire traditur. Nigrum autē cum gallæ dimidio tritū oculorū ulceribus & pallo medetur. De eruo quadam in mentione eius diximus: nec potentiam ei minorē veteres q̄ brassicæ tribuere. Contra serpetium ictus ex aceto ad crocodilorum hominûq; morsum. Si quis eruum quotidie ieiunus edat lenē eius albūm certissimū auctores assuunt. Farina eius ut ait Varro: maculas ex toto corpore emendat. Serpere uulnera nō patitur. In māmīs efficacissimū. Carbūculos rumpit ex uino. Urinæ difficultates: si stationē: uiria iocineris: tenasmon quæ cibū de uoratūq; corrigit. Item impetigines ex aceto coctum & quarto die solutū. Panos in melle suppurare prohibet impositum. Aqua decoctum perniones & pruritus sanat fouedo. Quī & uniuerso corpori siquis quotidie ieiunus bibere: meliorem fieri colorem existimant. Cibus idem hominis alienum. Vomitiones mouet. Aluum turbat. Capiti & stomacho onerosum. Genua quoq; degnat. Sed madefactum pluribus diebus mitescit. Bubus iumentis q̄ utilissimum. Siliquæ eius uirides prius q̄ indureant cum suo caule foliisq; contrite capillos nigro colore inficiunt. Lupini quoq; siluestres sunt omnimodo minores satiuis: preteriq; amaritudine. Ex omnibus quæ edūtur sicco nulli minus ponderis est nec plus utilitatis. Mitescunt cinere aut aqua calida. Discolorem hominū frequentiores cibo exhilarant. auari contra aspidas ualent. Ulcera atra aridi decoctis: trii supposito lintheo ad uinum corpus redigūt. Strumas parodias in aceto cocti discutūt. Sucus decoctum cum ruta & pipere uel in f. bri datur ad uentris animalia pellenda minoribus. xxx. annorū. Pus uero etiā impositi in uentrem ieiunus profunt. Et alio genere tostū: & in defuncto potius uel ex melle sumpti. Idem auariditatem cibi faciunt: fastidium detrahunt. Farina corū aceto subacta papulas pruritusq; in balneis illita cohibet: & per se sicca ulcera. Liuere emendat. Inflammationes cum polenta sedat. Siluestrium efficacior uis est contra coxendicum & lumborum debilitatem. Ex iisdem decocta lentigines & fouentium cutem cofigunt. Si uero ad mellis crassitudine decoquatur satiuū: uirilignes nigras & lepras emendat. Satiui quoq; rumpunt carbunculos impositi: panos & strumas minuunt: aut maturant. Cocti ex aceto cicatricibus candidum colorem reddunt. Si uero celesti aqua decoquant: succus ille sme gma fit: quo solent fouere grangrenas: eruptiones pituitæ: ulcera manantia utilissimū. Ex pedis ad lyenem bibere & cum melle menstruis hærentibus. Lyeni crudi cum fico sicca ex aceto imponuntur. Radix quoq; in aqua decocta urinæ pellit. Medentur pectori cum chamaeone herba decocti: aqua in potum collata. Sanant & scabiem quadrupedum omnium. In amura decocti: uel nitro eo liquore postea mixta. Fumus crematorū culices necat. Tritonem inter fruges seclime simile esse diximus & a grecis ei s̄simon uocari. Galli uelorum appellat. Est autē fruticosū foliis eruæ angustioribus paulo: semine naturtii. Utilissimum tussitibus cū melle: & in thoracis purulentis excretionibus. Datur & regio morbo: & subq; uitiis pleureticiis torminibus casiacis. Illinitur uero parotidū & carcinomatū maxillis. Testiū ardoribus ex aqua: alias cū melle. Infantibus quoq; utilissimū. Itē sedis uitiis & articularis morbis cū melle & fico. Contra uenena etiā efficax potū. Medetur & suspiriosis Item fistulis cum anguxia ueteri ne intus addatur. Orminū semine (ut diximus) cymino si mile est: cætero poro dodrantali altitudine. Duorum generum alteri semē nigrius & oblongū. Hoc ad uenerē stimulantam & ad oculorū argema & albugines. Alteri candidius semē & rotundius. Utroq; tūso extrahūtur aculei ex corpore: per se illitum ex aqua. Folia ex aceto imposita panos per se uel cū melle discutūt. Itē furunculos: prius quā capita faciunt: eosq; acrimonias. Quin & ipse frugū pestes in aliquo sunt usu. Infelix dicitur est a Virgilio lohū. Hoc tamen mollitū ex aceto coctū impositūq; sanat impetigines: celeri quo sapius mutarū est. Medetur & podagrīs: aliisq; dolorib; cū oximelle. Curatio hæc a caretis differt. Aceti sextario uno dilui: mellis uncias duas iustū est. Ita tepatis sextariis trib; de,

carete
roquere
dicit roquē

adynamat

scilicet dicitur quod
solent esse alibi colligunt
by alio Arthropis q̄
Syrac

scilicet dicitur quod
solent esse alibi colligunt
by alio Arthropis q̄
Syrac

ul. v. v. v.

paragica
Cognitio

scilicet dicitur quod
solent esse alibi colligunt
by alio Arthropis q̄
Syrac

scilicet dicitur quod
solent esse alibi colligunt
by alio Arthropis q̄
Syrac

scilicet dicitur quod
solent esse alibi colligunt
by alio Arthropis q̄
Syrac

scilicet dicitur quod
solent esse alibi colligunt
by alio Arthropis q̄
Syrac

scilicet dicitur quod
solent esse alibi colligunt
by alio Arthropis q̄
Syrac

scilicet dicitur quod
solent esse alibi colligunt
by alio Arthropis q̄
Syrac

scilicet dicitur quod
solent esse alibi colligunt
by alio Arthropis q̄
Syrac

scilicet dicitur quod
solent esse alibi colligunt
by alio Arthropis q̄
Syrac

scilicet dicitur quod
solent esse alibi colligunt
by alio Arthropis q̄
Syrac

scilicet dicitur quod
solent esse alibi colligunt
by alio Arthropis q̄
Syrac

scilicet dicitur quod
solent esse alibi colligunt
by alio Arthropis q̄
Syrac

scilicet dicitur quod
solent esse alibi colligunt
by alio Arthropis q̄
Syrac

scilicet dicitur quod
solent esse alibi colligunt
by alio Arthropis q̄
Syrac

scilicet dicitur quod
solent esse alibi colligunt
by alio Arthropis q̄
Syrac

scilicet dicitur quod
solent esse alibi colligunt
by alio Arthropis q̄
Syrac

maxime circa anthiochia & laodicæ montes: & ex alba uite refrigerat: astringit uulnerib⁹ inpergitur: stomacho illinitur: utilis urinæ: iocineri. Capitis doloribus: dysentericis: caliacis: cholericis. Contra fastidia obolo ex aceto pota. Siccat manantes capitis eruptiones: efficacissima ad uitia quæ sunt in humidis. Ideoq; & oris ulceribus: & urendis ac sedi. Cû melte & croco aluum lissit. Genarum scabiem emêdat: oculorûq; lachrymationes. Ex uino stomachi dissolutionem. Ex aqua frigida pota sanguinis excretionès. Cinis eius ad collyria & ad ulcera purganda & paronychia: & prerygia pbatur. Vitur in furno: donec panis percoquat. Massaris odoribus tantum gignitur omnia quæ auiditas humani ingenii nobilitatit rapere festinant.

De medicinis uuarum recentium: & samentis uuarum: & uinaceis: & de uua theriacæ: & de uua passa: & astaphidæ: & astaphisagria: pituitaria: & labrusca: & de uitæ alba & nigra: & de mustis: & uini generibus.

Uuarum recentium: autem uua uehementiores nigra: ideoq; uinum ex iis minus iudum: suauiores alba: quoniam e translucento facilius accipitur aer. Recentiores stomachum & spiritum inflant: aluumq; turbant. Itaq; in febris dånatur utiq; largiores. Grauedinem enim capiti: morbum lethargicum faciunt. Inrocentiores quæ decerpæ diu peperdere: qua uentillatione etiam utiles fiunt stomacho ægrisq;. Nam & refrigerant leniter, & fastidium auferunt. Quæ autem in uino dulci conditæ fuere caput tentant. Proxime sunt pensilibus in pælea seruatæ. Nam & uinaceis seruatæ & caput & uescicam & stomachum infestant. Sistant tamen aluum: sanguinem excreantibus utilissimæ. Quæ uero in musto fuere peiorem uim etianum habent: quæ in uinaceis. Sapa quoq; stomacho inuitiles facit. Saluberimas putant medici in cælesti aqua seruata: etiam si minime uicundas. sed uoluptatè earum in stomachi ardore sentient & in amaritudine iccoris fellisq; uonitione. In cholericis hydropticis cum ardore febrium ægrotantibus. At in oliis seruatæ & hõs & stomachu: & auiditatem excitant. Paulo tamè grauiorès existimantur fieri uinaceorum halitu. Uua florem in cibis si edere gallinacæ uuas non attingunt. Samenta earum in quibus acini fue re astringendi uim obtinent. Efficaciora ex oliis. Nuclei acinorum eandem uim obtinent. Hi sunt qui in uino capitis dolorem faciunt. Tosti tritici stomacho utiles sunt. Inpergit farina eorum polentæ modo potiois dysentericis: & caliacis: & dissolutis stomacho. Decoctio etiam eorû fouere pforas: & purium utile. Decoctura eorum ueteres dysentericos & caliacos iuuat & potione & fœtu. Uua theriacæ de qua suo loco diximus: contra serpentium ictus ualet. Pampinos quoq; eius edendos censent: imponendosq; uinumq; & acetum ex his factum auxiliari contra eandem uim habet. Uua passa quam astaphida uocant. Stomachum uentrè interanea tentaret: nisi pro remedio in ipsis acinis nucleis essent. his exemptis uescicæ urijis habetur: & russi alba utilis. Ut ilis & arteriæ & renibus: sicut ex iis passum priuatim e serpentibus. Contra hemorrhoiam potens. Testium inflammationi cum farina cumini aut coriandri imponitur. Item carbunculis: articularibus morbis sine nucleis trita: cum ruta fouere ante uino ulcere oportet. Sanant epinyctidas & dysenteria cû suis nucleis: & in oleo coctæ grangrenis illinuntur cû cortice raphani & melle. Podagris & unguiu mobilibus cû panace: & per se ad purgandum os caputq; cû pipere comanducatur. Astaphisagria uua astaphis quæ uua taminia aliqui uocat falso: suu enim genus habet: cauliculis nigris rectis folijs labruscæ: fert folliculos uerius q; acinos uirides similes cæteri. In his nucleu triagulum. Maturescit cû uindemia nigrescitq; cû taminia rubetes norimus acinos: sciamusq; illa in apricis nasci: hæc nõ nisi in opacis. His nucleis ad purgatione uti nõ censuerim ppter accipitem strangulatione: nec ad pituitam oris siccanda: fauces eni sedunt. Phebjasi caput & reliquu corpus liberant triti: Facilius ad mixta sandaracæ. Item pruritu & pforis. Ad dentium dolores decoquatur in aceto. Ad aurium uitia rheumatismu: cicatricu: ulceru manantia. Flos tritus in uino contra serpentes bibitur. Semen enim abdicauerim propter nimiam uim ardoris. Quidam eam pituitaria uocat: & plagis serpentum utiq; illinunt. Labrusca quoq; emanthem fert facis dicta: quæ a græcis ampelofagria appellatur: spissis & candidatibus folijs geniculata rimoso cortice. Fert uuas rubentes cocci modo: quæ cutè in facie mulierum purgant: & uariis coxendicis & laboru uitis tusa: cû folijs & succo profunt. Radix decocta in aqua & in uini coi cyatis duobus humorem alui cient: ideo hydropticis datur. Hanc potius crediderim esse: quam uulgu uuam taminiam uocat. Utuntur ea pro amuleto: & ad

1. ut redimus app...

Aut amul...

Vmari per se mmo...

Uua pass...

astaphid

ferre fir

Uua pass...

Vua

33. 116.

Savm...

potio...

Uua pass

Uua pass

Uua pass

Uua pass

Uua pass

expiationem sanguinis quoque adhibent non ultra gargaziones: & ne quid deuoretur ad
dito sale tympo aceto mulso. Idem & purgationibus accipiem tentat. Est huic similis sed
in salictis nascens: ideo distinguitur nomine: cum eodē usus habeat: & salicestrū uocat
Scabiam & pruriginem hominū & quadrupedum aceto mulso & trita hac efficacius tollit
Vitis alba quā græci ampeloleucen: alii staphylen: alii melerron: alii psilothron: alii arcelo
stin: alii cedrolin: alii niadon appellant. huius fermenta longis & exilibus intermodis ge
nicularia scādūt. Folia papinosa ad magnitudinē edere diuidūt ut uitiū. Radix alba grā
dis. raphano similis imitio: ex ea caules asparagi similitudine exeunt. hi decocti in cibo al
uium & urinā cient. Folia & caules exulcerant corpus utiq; ulcerū phagedenis & grangre
nis tibiariūq; tedio enim felle inlinuntur. Semen in uua raris acinis dependet succo rubente
postea croci. Nouere id qui coria perficiunt: illo enim utuntur. Psoris & lepris inlinunt. la
ctis abundantiam facit coctū cū tritico potūq;. radix numerosis utilitatibus nobilis: contra
serpentū itūs trita drachmis duabus bibit. Vitiā cutis in facie uarolōq; & lentiginēs & su
gillata emēdat & cicatrices. Edeq; prestat decocta: i oleo decoctō dat & in comitialibus po
tus. Itē mente cōmoris: & uertigine laborantibus drachmā pondere quotidiē anno toto. Et
ipsa autem largior aliquātō purgat sensus. Illa uis præclara q; ossa fracta extrahit in aqua i
posita bryenia: quare quidam hæc albam bryeniā uocant. Aliā uero nigra efficacior in eo
dem usu cū melle & thure. Suppurationes incipientes discutit: ueterēs maturat & purgat.
Cir mēses & urinā. Eligma ex ea fit suspisiosis & cōtra lateris dolores uulsi ruptis. Splenē
ternis obolis pota. xxx. diebus cōsumit. Illimitur eadem cum fico & pterygiū digytorum.
Ex uino secundas scēmarū apposita trahit & pituitam drachma pota in aqua mulsa. Suc
cus radicus colligi debet ante maturitatem seminis. Qui illitus per se & cum eruiō lactiore
quodam colore & cutis tenacitate mangonizat corpora. Serpentes fugat. Tunditur ipsa
radix cum pingui fico: erugatiq; corpus: si statim bina stadia ambulentur alias urit: nisi fris
gida statim abluatur. Iucundius hoc idem prestat nigra uitis: quoniā alba pruritum affert.
Est ergo & nigra quā proprie etiam bryeniā uocant. alii chironiam: alii gynecanthēn aut
aproniam: similem priori: preterq; colore. huius semen nigrum esse diximus: asparago simi
le. Diocles prætulit ueris asparagis in cibo urinā ciende: lyeniq; minuendo. In fruticis &
harundinetis maxime nascitur. Radix foris nigra: intus uixeo colore: ossa infra cta efficaci
us extrahit q; supradicta. Cæterum eidem peculiare est quod iumentorum ceruicibus uni
ce medetur. Aiunt si quis in ulla eam extruxerit: fugere accipietur: tutasq; fieri aues ulla
ticas. Aliter eadem in iumento homineq; ssegma aut sanguinem qui creatur: talo circūla
gata sanat. Et hætenus de uitiū generibus. Multa differentias habent naturales has: q; sūp
candida aut nigra: aut inter utrūq; alia ex aliis: ex quibus unū fiat: alia ex quibus passim
stomacho inutile: uenis iucundum. A balneis raptim & sine interpiratione potum necat:
cani haridum naturæ aduersatur. Itē serpentibus maxime herimorrhæ & salamandræ Ca
pitis dolores facit: & guttur inuile. Prodest renibus: iocineri: & iterantēs uesicæ: colleatur
enim ea. Priuatim cōtra buprestim ualeat. Cōtra mēcomium. lactis coagulationem: Cicuta
toxicæ: dorycnidium ex oleo potum reddūtq; uomitionibus. Ad omnia infirmis album:
iucundius passim mustum: & q; minorem capitis dolorem afferat. Vini genera differentia
q; per quā multas exposnimus & fere cuiusq; proprietates. Neq; est ulla pars difficilior tra
ctari: aut minor osior. Quippe cum sit rardum dictū pluribus proficit an noceat. Præterea
q; accipiti euentu potu statim auxilium sit an uenenum. Et enim de eius natura quæ ad re
media tantum pertinent: nūc loquimur. Vnum de dando eo uolumen Asclepiades condi
dit: ab eo cognominatū: qui uero postea de uolumine illo differere innūmeri. Nos ista ro
mana grauitate artūq; liberalium appetentia non ut medicæ: sed ut iudicis salutis huma
næ diligenter distinguemus. De generibus singulis differere inensum & inexplicable est
discordibus medicorum sententiis. Surtentinum ueteres maxime probauerunt. Sequens aras
albanum aut falernum. Deinde alia alii iniquissimo genere decreuit: quod cuiq; gratissimū
cæteris oibus pnūciando. Quin ut cōstaret sententiæ: quota portio in mortaliū uis generib;
posset uti. Iam uero nec pceres usq; sinceris. Eo uenere mores ut noia cellarū modo uene
ant: statimq; in lacubus uindemæ aduiterent. Ergo hercle mirū dictū innocētius i est qd
cūq; & ignobilis. Hæc tri facere cōstatissimē uident sententiæ uictoria: quorum mentione

perpant
phagedene
Epitheta que qd pinnu
Vergo
Voluio Cerebr
alio
Amex Villane dauo
in pleni
Mron papane
Sranitas fono
Ira Tenat Rembu
Lana hup bnduimato

ut
gna
B m
A f
G m

fecimus: si quis hoc quoque discrimen exigar. Falernum nec in nouitate: nec nimia uetustate corpori salubre est. Media eius ætas a quintodecimo anno incipit. Hoc non rigido potu stomacho utile: non item in calido. Et in diutina tussi sorbetur merumi utiliter a ieiunio: ite in quartanis. Nullo aque uene excitantur. aluum sistit: corpus alit. Creditum est obscuritatem uisus facere: nec prodesse neruis aut uescicæ. Albana neruis utiliora. Schomaco minus quæ sunt dulcia uel austera. Falerna utiliora. Concoctione minus adiuuant. Stomachum modice implent. At furrentina nullo modo: nec caput tentant. stomachi & intestinum rheumatismis cohibent. Cæcubum iam non gignitur. At quæ superflua serina cibos concoqui cogunt. Virium plus furrentino: austeritatis albano: uehementiæ minus falerno. Ab his stana non longo intervallo abfuerunt. Aluo citæ signum maxime conducere in dubitatum est. Reliqua in cõmune dicentur. Vino aluntur uires sanguis colorque hominum hoc quoque distat orbis medius & mitior plaga a circuncictis: quàm illis feritas facit roboris: tantum nobis hic succus. Lactis potus ossa alit: Frugum neruos: aque carnes. Ideo minus ruboris est in corporibus illis & minus roboris: contraque labores patientiæ. Vino modo nerui iuuatur: copiosiore leditur: sic & oculi: Stomachus recreatur. Appetentia ciborum inuitatur. Tristitiæ cura hebetatur. Urina & langor expellitur. Sonus conciliatur. præterea uomitione sistit. Collectiones extra lanis humidis impositis mitigat. Asclepiades utilitatem uni æquari uix deorum potentia posse pronunciauit. Vetus copiosiore aqua miscetur. Magis nouum urinam expellit: minus siti resistit. Dulce minus inebriat: sed stomacho innatat. Austerum facilius concoquitur. Leuissimum est quod celerime inueteratur. Minus infestat neruos quod uetustate dulcescit. Stomacho minus utile est pingue nigrum sed corpora magis alit: tenuè & austerum minus alit: magis stomachum nutrit. Celerius per urinam transit: tantoque magis capita tentat. Hoc & in omni alio succo senel dictum sit. Vinum si sit fumo inueteratum insaluberrimum est. Mangones ista in apotecis excogitate re. Iam & patrefamilias ætate ademere iis: quæ per se carè traxer. Quo certe uocabulo satis consilii debere præsci: quoniam & in materijs cariem fumus erodit. At nos e diuerso sumi amaritudine uetustate induti persuasum habemus. Quæ sunt admodum exalbrida hæc uetustate insalubria fiunt. Quo generosius uinum est: hoc magis uetustate crassescit: & in amaritudinem corpori minime utile coit. Conditæ eo aliud minus annosum insalubre est. Sua cuique uino salua innocentissima. Sua cuique ætas gratissima hoc est media. Corpus augetur uolentibus aut mollire aluum conducit inter cibos bibere. Contra inuenituribus: aluuntque cohibentibus sitire in edendo: postea parum bibere. Vinum ieiunio bibere nouitio in uento: inuutilissimum est. Curas uigorque animi impedit ad procinthum tendentibus. Somno uero acomodatam ac securitatibus. langor dudum hoc fuit: quod homérica illa Helena ante cibum ministrat. Sic quoque in prouerbio cessit: sapientiam uino oburrari. Vinolos dicimus homines: qui soli animalium non sentientes bibimus. Aquæ potum interponere utilissimum. Itemque iugi super bibere ebrietati quæ quidem frigida potus exemplo discutit. Meracis potionibus per uiginti dies ante canis ortum toridæque postea fundat. Hesioidus uti. Merum quidè remediõ est contra citas: coriandrum a conita: uscum: meconium: argentum uiuum: apes: uespas: crabrones: phalangia: serpentum: scorpionumque istus: contraque omnia quæ refrigerando nocent. Priuatim contra hemorroidas: preterea: fungos. tæ contra inflammationes rosionesque præcordiorum: & quorum stomachus in uomitiones effunditur. Et si uenter aut interanea rheumatismu sentiant. Dysentericis: sudatoribus: in lōga tussis: in epiphoris meracum. At uero cardacis in mîama leua merum in spongia imponi potest. Ad omnia autem maxime album inueterafens. Utliter etiam fouetur uino calido utilitas iumentis: quo etiam infuso cornu lassitudinè auferri aiunt. Simias quadrupedesque bus digyti sunt: negant crescere affuetas meri potui. Nunc circa ægritudines sermo de uinis erit. Saluberrimum liberaliter genitis campaniæ quodcuque tenuissimū. Vulgo uero quod quæque maxime iuuenit ualidum. Vtilissimū omnibus sacco uiribus fractis. Membrinis faciem esse qui feruèdo uires et musto sibi fecerit. Misceri plura genera omnibus inuile. Saluberrimū cui nihil in musto additum est: meliusque si in uasis pix affuit. Marmore enim & gypso aut calce condita quis non etiam ualidus expauerit? In primis igitur uinum marina aqua factum inutile est stomacho: neruis: uescicæ. Resina condita frigis stomachis utilia existimatur: Non expeditre uomitionibus: sicut neque musti: neque sapa: neque passum. Nouis

non congruunt præcipua uisus aliterque

seu assepat minimam

no debent aliquid immutari nisi potus inuenit inuenit

adripeo de gigni ea potu non est

aria in a minima

iam m

pal

spall

Arrip

culu

albe

si non

proprie

si non

si non

si non

si non

si non

si non

si non

si non

si non

si non

si non

tiū resinatū nulli conducit. Capitis dolorem & uertigines facit: ab hoc dicta crapula est. Tussitibus & in rheumatismo nominata profunt. Item cæliacis & dysentericis mulierū in sibus. In hoc genere rubrum nigrū ue magis constringit: magisq; calcificat. Innocētius pi ce sola cōditum. Sed & picē meminisse debemus nō aliud esse q̄ cōbūstū resinæ fluxū. Hoc genus uini calcificat: concoquit: purgat: peccatori: uentri utile. Item uuluarum dolori si sine febre sit: ueteri rheumatismo: exulcerationi: ruptis: cōuulsis: ner uorū infirmitatū: inflatiōibus: ruffi: anhelationibus: luxariis in succida lana ipositu. Ad oīa hæc utilius id quod spon te naturæ suæ picē recipit: picatūq; appellat. Helenaerō quoq; tamē nimio caput tētari cō ueniet. Quod ad febriū ualitudines attinet: certū ē nō dandū in febre: nisi ueteribus agris uinū: nec nisi declinante morbo. In acutus uero periculis nullis nisi qui manifestas remissio nes habeant: & has noctū potius. Dimidia enī pars periculi est noctū: hoc est spe somni bi bētibus: nec a partu abortu ue: nec alibidine agrotatibus: nec i capitis doloribus: nec quorū accessiones cum frigore extremitatum fiant: nec in febri tussitibus: nec in tremore ner uorūq; doloribus: uel faucium: aut si uis morbi circa illā intelligatur: nec in duritia præcor diorū: uenirū uehemētia: neq; in opisthoronso: tetano: & singuliciētibus: nec si cū febre dys pnoea sit. Minime uero oculis rigentibus: & genis stantibus aut defectis grauibsq; nec quorū cōnientium plucebunt oculi: neu palpebris nō cocutibus. Vel si dormiētibus hoc idē ueniet. Aut si ceruore suffundunt oculi: uel si lachrymæ in oculiserūt. Minime ligu fungosa: nec graui: & subinde impfecta loquētibus: nec si urina difficile reddetur. Neq; pauescentibus repente. Nec spasticis: aut rursus torpentibus. nec si p somnos genitura effun det. Cardiacorū morbo unica spē hanc in uino esse certū ē. Sed id dandū quidā nō nisi i ac cessione censent alii in remissione illi ut sudore coercant. Hi quia tussis putat̄ minuente fe morbo: q̄ plurimū sententiā esse uideo. Dari utiq; nō nisi in cibo debet: nec a somno: nec p cedēte alio potu: hoc ē utiq; sitienti: nec nisi in desperatione sūma. & uiro facilius q̄ femi næ: seni q̄ iuueni q̄ puero: hyme q̄ ætate: assuetibus potius q̄ expribus. Modus dandi pro uehementia uini: item mixtura. Atq; uulgo satis putant unā uinū cyathum duobus aquæ misceri. Si dissolutor sit stomachi dandū: & si cibus nō descendat. Inter uini genera quæ sin gi docuimus: nec fieri iā arbitror. Est & supuacaneus eorū usus cum ipsi rebus ex quibus fingitur doceamus uti: & alias modū exsuperat medicorū in his ostentatio: ueluti in apūs uinū uile esse ab armorum equitatus ue lassitudine pipientiū: atq; ut reliqua omitamus etiā in iunipo. Et siq; facius celsat absinthite uino uendū potius q̄ absinthio ipso. In reliq; omitat. Et palmeū capiti noxiū uentrici tantū molliendo & sanguinē excreantibus non uile. Fictitiū nō potest uideri: quod bioū appellauimus: cū sit in eo sola pro arte festinatio. Prodest stomacho dissoluto: aut cibus nō perficiēte: pragnātibus: defectis: paralyticis: tremulis: uertigini: tormibus: ischiadicis. In pestilentia quoq; ac peregrinationibus uini ma gnam auxiliandi habere dicit. Vini etiā uicū transit in remedia. Aceto sūma uis est in refri gerando: non tamen minor in discutiendo: ita fit ut infuso terræ spumet. Diuim ē sapius diciturq; quoties cum aliis proficit. Per se haustu fastidia discutit. Singultus cohibet. Ster nutamenta olfatū Vim i balneis æstus arcerē cōtineat ore. Quin & cum aqua bibit. Multo rū stomacho utiliter gargarizat. Cū eadē cōalescētū & a solis ardoribus. Oculis quoq; illo mō saluberrimū. Plurimū forū medet post uredinē. In lepris: furfuribus: ulceribus ma nātibus: canis moribus: scorpionūq; ictibus: scolopendrarū muris aranciq;. Cōtra omniū aculeatorū uenenā & pruritus. Item contra multipedū morsum. Calidum in spongia appo situ: aut adiecto sulphuri sextante sextaria tribus aceti aut hysopi fasciculo medetur sedis uinis. In sanguinis fluxione post excisos calculos & omnes alias rosiones foris in spōgia ipo situ: intus potum cyathis binis q̄ accerrime. Conglobatū utiq; sanguinē discutit. Contra li chenas & bibitū & imponitur. Sistit aluos: & rheumatismos interaneorum infusū. Itē pro cidentia sedis uuluzq;. Tūssim ueterē inhibet: & gutturis rheumatismos. Orthopnoea dē tiū laberationē. Velicæ nocet: neruorū infirmitatibus. Nescire medici quantū cōtra aspidas polleter. Nuper ab aspide calcata percussus urem aceti ferēs: quotiens de posuisset sentie bat ictum: alias illeso finis. Intellectū ibi remedium est. potūq; succursum. Neq; altero os tollunt uenena exēntes. In totū uenitū uis hæc non ciborum mō ē: uerū & reum plurimarū. Saxa rumpit infusum. quæ nō Rupert ignis antecedens. Cibus quidem & sapo res non alius magis succedat aut excitat. In quo usu mitigatur tosto pane aut uino

capit

opisthoron

cardian

fictitiū

uino

uino

uino

uino

uino

uino

uino

uino

uino

uino

uino

uino

uino

uino

uino

uino

uino

uino

uino

uino

uino

uino

uino

uino

uino

uino

uino

uino

uino

uino

uino

uino

uino

uino

uino

uino

Vel accenditur pipere ac lasere utiq; sale confectitur. Non est prætereundum ex eo exem-
plum ingens. Siquidem M. Agrippa supermis suis ânis confictatus graui morbo pedum
cū dolorem eum perpeti nequiret: unius medicorū portetofa sciencia ignorate. Diuo. Au-
gusto tanti putauit usu pedum sensuq; omni carere: dāmodo & dolore illo careret: demer-
sis in acetum calidum erubens in accerimo impetu morbi euasit.

De aceto scyllino: & oxymelle: & sapa & face uini: aceti & sapa. Ca. II.

A Cetum scyllinum in ueteratū magis probatur. Prodestq; super ea quæ diximus: ac-
centibus cibis: Gustatum enim discit pernam eam: & iis qui ieiuni uolunt. Calū
enim faucibus facit: ac stomachi: odorem oris tollit: gingiuas adstringit: dentes firmat
colorē meliorem præstat. Tarditate quoq; aurium gargarizatione purgat: & transitum au-
ditus aperit. Oculorum acie obiter exacuit: comitialibus: melancholicis: uertiginosis: uul-
narum strangulationibus: percussis: aut præcipitatis. Et ob id sanguine cōglobato. Neruis
infimis: renum uitibus perq; utile. Cauendū exulceratis: Oxymel antiquū (diuices tradit)
hoc modo tēperabant. Mellis heminas. x. aceti ueteris heminas quinq;: salis marini pōdo-
rhythmā quadratē: aquæ marinæ sextarios. v. pariter coquebant decies deferebāt eēt cor-
tina: atq; distundebant: in ueterabantq;. Sustulit torum id Aclēpiades: coarguitq;. Nam est
in febris us dabant. Profuisse tamē fatentur contra serpentes: quos sepas uocant: & contra
meconium: ac uisum & anginas calidum: gargarizatione: & auribus: & oris gutturisq; desi-
deriis: quæ nunc omnia oxyhalmē cōtingunt: id sale & aceto recete efficacius est. Vino co-
gnata res sapa ē multo decocto: donec tertia pars supersit. Ex albo hoc melius. Vfus cōtra
cantharidas buprestin. pinorū erucas: quas pityocampas uocant: salamandras: & cōtra mor-
dentia uenenarū. Secundas partuq; mortuos trahit cum bulbis potū. Fabianus auctor est
uenenum esse siquis ieiunās a balneis id bibit. Consequens horū est fex uini: sui cuiusq; ge-
neris. Ergo uini faci tanta uis est: ut descendentes in cupas enecet. Experimentū dimissa præ-
bet lucerna qđiu exinguarū descensionis periculum denutiās: Illota miscetur medicamē-
tis. Cum iridis uero pari pondere eruptionibus pituitæ illinitur. Et sicca uel madida cōtra
phalangias: & testium: mamarūq; inflammationes: uel in quacūq; parte corporis. Itē cū hor-
deacea farina & thuris polline in uino decocta crematur: & siccatur. Indeq; experimentū ē
legitimæ costæ: ut refrigerata lingua tactu uideatur ureæ. Celēnie exanimat nō in cluso
condita. Crematio ei multū uiriū adiicit. Vtilissima ē ad cōpescēdas lichenas: fursureq; cō-
sico decocta: Sic & lepris & ulceribus manātib; iponitur. Fungorū naturæ cōtraria ē pota
sed magis cruda. Oculorum medicamētis cocta & lota miscet. Medetur illita & testibus &
genitalibus. In uino autē aduersus strangurias bibitur. Cū expirauerit quoq; lauandis cor-
poribus & uestibus utilis: tuncq; usum acaciæ habet: Fex aceti pro materia acrior sit necesse
est: multoq; magis exulceret. Resistit suppurationū incrementis: stomachum: interanea:
uentrē illita adiuuat. Sifit earum partium rheumatismos: & mulicrum menses. Panos dis-
cutit nondū exulceratos: & anginas. Sacros ignes cum cæra. Māmas lactis sui impatientes
eadem extinguit. Vngues scabros auferit. E serpentibus contra cerastas ualidissima cō polē-
ta. Cū melathio aut cōtra crocodili morsus: & canis. Et hæc cremata apliat uires. Tūc addi-
to lētificio oleo illita uia nocte ruffat capillū. Eadē ex qua in linteo oleo apposita: uulnus pur-
gat. Sapa face abusta sanat. Mel: addita lanugie arūdinis. Eadē quoq; face decocta pota
q; tusses ueteres. Decoquit ī patinis cū sale & adipe: ad tumorē quoq; maxillæ & ceruicū.

De oleis & foliis oleæ: & flore & cinere: & de oliua alba & nigra: & de amucra. Ca. III.

O Learū proxia auctoritas itelligit. Folia earū uehementissime astringūt: purgant: si
stunt. Itaq; maducata iposita ulceribus medē: ur: & capitis doloribus illita cū oleo.
Decoctū cogit cū melle iis quæ medici uferit. Gingiuarū inflammationibus: parony-
chiis sordidissq; ulceribus excrescētibus. Cū melle profuuiū sanguinosi & neruosi prius
cohibet. Succus eiq; carbūcularibus excrescētibus circa oculos ulceribus: & pustulis: pci-
delatq; pupillæ efficac: qua propter ī collyria addit. Nā & ueteres lachrymatiōes sanat: & ge-
narū erosiones. Exprimitur autem fuccus tūsis: affuso uino ē: aqua cælesti. Siccaturq; in
pastillos digeritur. Sifit menses in lana admotus uulq;. Vtilis & sanie emanantibus. Item
cōpdylomatis: ignibus sacris quæq; serpunt ulcera: epinyridi. Eisdē & flos earū habet esse
ētus. Vrumē & cauliculi florentes ut spodiū nicē cinis præster. Vinoq; infuso iterū urit.
Suppurationes & panos illinūt cinere cō uel foliis tussis cum melle. Oculos uero cū polē-

Acetum acetum po-
stam caruit

Acetum caruit

Acetum caruit

Acetum caruit

Acetum caruit

Acetum caruit

Acetum caruit

Acetum caruit

Acetum caruit

Acetum caruit

Acetum caruit

Acetum caruit

Acetum caruit

Acetum caruit

Acetum caruit

Acetum caruit

Acetum caruit

Acetum caruit

Acetum caruit

Acetum caruit

Acetum caruit

Acetum caruit

Acetum caruit

ta. Succes fruticis recentis accensi distillans sanat lichenas: fufures: manata uelera. Nam lachrymā quae ex arbore ipsa distillat aethiopica maxime olea: mirari satis non est. Reperitur fumi: & dentiū dolores illiucidos celeriter: cōtra uenenū esse pradicātes: atq; etiā oleastro quarendū. E radice olea: quereuente cortex de rasus: in melle crebro gustatu medet sāguīnā reuicentibus: & suppurata tussientibus. Ipsius olea cinis cū axungia tumores sanat: ex trahitq; fistulas ūria: & ipsas sanat. Oliuā albā stomacho ualiores: uentri minus. Praclarū habent anteq; condiant usū: recentes per se cibi modo deuoratae. Medentē enī harenosa: uirinae: & dentibus: aut atritis: aut cōuulsis. Nigra oliua stomacho iustior: uentri facilior: capiti & oculis nō conuenit. Vtraq; ambustus prodest trita & illita. Sed nigra cōmanducata: & protinus ex ore imposita pustulas gigni prohibet. Colymbades foridula ulcera purgant. Inutiles difficultatibus uria: De amuera poteramus uideri satis dixisse Catonē secuti: sed reddenda quoq; medicinae ratio est. Gingiuīs & oris ulceribus dentium stabilitati efficacissimē subuenit. Itē ignibus sacris infusa: & iis quae serpunt perniciosus nigra oliuā amara ca utilior: item infantibus fouendis. Albā uero mulierū uulua: in lana admouetur. Multo autē est omnis amara decocta efficacior. Coquitur ī cupreo uase ad crassitudinē mellis. Vfus eius cū aceto: aut uino uetere: aut mullō: aut quāq; causa exigit in curatione oris dentiū: autiū: ulcerū manatiū: genitaliū: rhagadiū. Vlnenibus in linteolis iponit: luxatis in lana. In gens hic usus: utiq; in ueterato medicamēto. Tale enim fistulas sanat. Infundit sedis genitaliū: uulua exulceratiōis. Illinitur uero podagris incipientibus: itē articularibus morbis. Si uero cū omphatiō rēcoquatur ad mellis crassitudinē: casuros dentes extrahit. Itē iumentorū scabiē cū de cocto lupio & chameleōthe hærba mire sanat. Cruda amuera podagris fo ueri utilissimum.

De foliis oleastri: & oenanthino oleo: & coccino amygdalino & laurio: & myrtheo chame myrsino: & cupressino: & citreo & carino.

Ca. IIII.

Oleastri foliorum eadem natura. Spodiūq; e calculis uehementius inhihet rheumatisimos. Sedat inflammationes oculorū. Purgat ulcera: alienata exple: ex crescentia leniter erodit. Siccat: & ad cicatricem perducit: cetera & in oleis. In hoc autē peculiare quod folia decoquuntur ex melle: dantq; cochlearibus cōtra sanguinis excreationes. Oleū tamē acrius atq; efficacius: & os quoq; colluit illo. Ad dentiū infirmitatē imponunt folia: & paronychiis: & carbunculis & cōtra omnē collectionē tū uino: hīs uero quae purganda sint: cū melle. Miscentur oculorū medicamētis & coctum foliorū: & succus oleastri. Vtiliter et auribus instillatur cū melle: uel si pus effluat. Flore oleastri condylonata illinuntur & epinyctides. Itē cū farina hordeacea uenter. In rheumatismo cū oleo. Capitis doloribus. Curē in capite ab ossibus recedentē cauliculi decocti & cū melle ipsiū cōprimūt. Ex oleastro maturi in cibo sumpti sistunt aluum. Tosti autē & cum melle triti nomas repurgant. Carbunculos rumpūt. Olei naturā causasq; abunde diximus. Ad medicinā ex olei generibus hęc pertinent. Utilissimū est omphaciū: proxime uiride. Praeterea q̄maxime recens: nisi cum uetus stitissimū quaeritur: tenue: odoratū: quod nō mordet: e diuerso q̄ in cibos eligitur. Omphaciū prodest gingiuīs. Si cōtineatur in ore: dolorē detium custodit magis q̄ aliud. Sudores cohibet. Oenanthino idem est effectus qui rosaceo. Omni autē oleo mollior corpus: uigore & robur accipit. Stomacho contrariū. Auget ulcerum irementia. Fauces exasperat. Et uenena omnia cohibet: hebetatq;. Praecipue plimpyti & gypsi ī aqua mulla. Aut ficorū siccarū decoctū potum contrameconium. Ex aqua cōtra cantharidas bypessin salamādras pityo campas. Per se potum redditiū uomitionibus. Cōtra omnia supra cōlaudatissimū: & lassitudinē p̄frictionēq; refectio est. Tormentū calidū potum cyathi. vi. magisq; ruta simul decocta pellit. Itē uentris animalia. Solutū aluū heminae mensura cum uino & calida aqua potū aut p̄sanā succo. Vulnerariis emplastris utile. Faciem purgat. Bubus ifusum per nares donec rudent: infationē sedat. Verus aut magis exalfacit corpora: magisq; discutit sudoris. Duritias magis diffundat. Lethargicis magis auxiliare & inclinatō morbo. Oculorū claritati cōfert aliquid cū pari portione mellis ac olii. Capitis doloribus remediū est. Item ardoribus ī febris cum aqua. Et si uetusti nō sit occasio: decoquitur: ut uetustatē prefelet. Oleū coccinū bibitur ad purgationes uentris cū pari caldā mensura. Priuatiū diciē purgare praecordia. Prodest & articularū morbis: duritiis omnibus: uuluis: auribus: ambustis. Cū cinere uero muricū sedis inflammationibus: itē sporae. Colorē cutis cōmendat: capillumq; fertili na

reuep d...
Aluo Lindemee

Supper...
Rhabarbaro...
No podagras...

aliohorat
Aluina q̄ depur.

Nama...
Coccol...

colores...

Gypso...

Vulneraria...

Epoca...
Sabin...

De myrobalano palma: & de palma elata.

Ca.

V.

Palma quæ fert myrobalanū probatissima in ægypto. Ossa nō habet reliquarū modo in balanis. Aluū & mēses cit in uino austero: & uulnera conglutiāt. Palma elata siue stare medicinæ confert gramina folia corticem. Folia iponuntur præcordiis stomacho: iocineri: ulceribus quæ serpunt cicatrici repugnātia. Floras cortex eius tener cū resina & cæra sanat diebus. xx. Decoquitur & ad testū uitā. Capillū denigrat suffūti. Paruos extrahit. Datat bibentibus renū uitis & uesciæ: & præcordiorū. Capitū & neruū inimicū. Uuluz ac uentris fluxionem sistit decoctum eius. Item cinis ad tormina potus in uino albo in uuluarum uitis efficacissimus.

Medicinæ ex singulorum generum flore: foliis: fructu: ramis: cortice: ligno: succo: radice: cinere.

Ca.

VI.

Proxime uarietates generum medicinarū quæ mala habēt. Ex iis uerna acerbata stomacho inutilia sunt. Aluū uesciā circunagūt. Neruos lædunt. Cocta meliora. Cotonea cocta suauiora. Cruda tamē dumtaxat matura p̄sunt sanguinem exēciantibus ac dysentericis: cholericis: cæliacis. Non idē possunt decocta: quoniā amittunt constringēt illam uim succi. Imponuntur & pectori in febris ardoribus: & tū decoquuntur ī aqua cælesti: ad eadem quæ supra scripta sunt. Ad stomachi autem dolores cruda decocta ue cæra / tū modo imponuntur. Lanugo eorum carbunculos sanat: cocta ī uino & illata cū cæra. Alopecis capillum reddunt. Quæ ex iis cruda in melle conduntur: aluum mouent. Mellis autē suauitatem multum adiciunt: stomachoq; id uilium faciunt. Quæ uero in melle conduntur cocta: quidam ad stomachi uitia tripta cum rosaceo foliis decoctis dat pro cibo. Succus erudorum lyenibus: ortopnoicis: hydropicis prodest. Item māmīs cōdylomatibus: uaricibus. Flos & uiridis & succus inflammationibus oculorum: exēcrationibus sanguinis: mensibus mulierū. Fit & succus ex iis mitis cum uino dulci tufus: utilis & cæliacis & iocieri. Decocto quoq; eorum fouentur: si procidant uuluz & interanea. Fit & oleū ex iis: quod melinum uocauimus quætiens non fuerint in humidis nata: Ideo utilissima quæ ex sicilia ueniūt. Minus utilia struthia quamuis cognata. Radix eorum circumscripta terra manu sinistra capitur ita ut q̄ facit dicat quæ capiat: & cuius causa. Sic adalligata strumis medetur. Melimela & reliqua dulcia stomachum & uentrem soluunt: siticulosa: æstuosa: sed neruos non lædunt. Orbiculata sistunt aluum: & uomitiones & urinas ciunt. Siluestria mala similia sunt uernis acerbis: aluum p̄ sistunt. Sane in hunc usum imatura opus sunt. Citerā contra uenum in uino bibuntur: uel ipsa uel semen. Faciunt oris suauitatem decocto eorū colluto autē succo expresso. Horum semen edendum præcipiunt in malitia prægnantibus. Ipsa uero cōtra infirmitatem stomachi: & non nisi ex aceto facillime manduntur. Punice mali nouem genera nunc iterare superuacuum. Ex iis dulcia quæ apyrina alio nomine appellauimus stomacho inutilia habentur. inflationes pariunt: dentes gingiuasq; lædunt. Quæ uero sapore maxime uinosū diximus. parum nucleum habentia: uinora paulo intelliguntur. Aluū sistūt & stomachum dumtaxat pauca citræq; sarietatem. Sed hæc minime dāda quāq; omnino nulla in febrī nec carne acinorum utili: nec succo. Cauentur & que uomitionibus: ac bilem reiciuntibus. Vuam in his ac ne mustum quidem: sed protinus uinum aperuit natura. Vtrūq; uero asperio cortice. Hic acerbis in magno usu. Vulgus coria maxime perficere illo nouit: ob id mallicorium appellant medici. Urinam cieri eodem demoftrant: mixtaq; gallo in aceto decocto mobiles dentes stabilire. Spectitur in grauidarum malitia: & quoniā gustatu moueat infansem. Diuiditur malum: celestiq; aqua madescit ternis fere diebus. Hæc bibitur frigida cæliacis: & sanguinem excreantibus. Ex acerbis fit medicamentū stomachicū uocatur: utilissimū oris uitis: narium: aurium: oculorū caligini: pterygijs genitalibus: & iis q̄ nomas uocant: & quæ in ulceribus excrefunt. Contra leporem marū hoc modo acinis de tracto cortice tufis mellis artici selibris. Alii hoc modo faciunt. Punica acida multa tonduntur. Succus in cacabo nouo coquitur mellis crassitudine: ad uirilicatis & sedis uitia: & oia quæ lycio curantur: aures purulentas: epiphoras incipientes rubrās maculas. In manibus rati punicorum serpentes fugant. Corticis punici ex uino cocti & impositi perñones sanantur. Contusum malum ex tribus heminis uini decoctum ad heminas: tormina & tinea pellic. Punicum in olla noua operculo indito in furno tostum & contritum potemq; in uino sistit aluum: discutit tormina. Primus pomi huius partus florere incipientis cytinus uocatur.

in eby
ca...

cydant...

Oleum Melinum
ex cortice

in pira...

Mala Circa...

Utrūq;

Stomachicæ

hominis
opulente

in...

ex...

alut

imb...

a graecis mire obseruationis multorum experimento. Si quibus unum ex iis solutus unculo
 omni cin&us & calciatus: atq; etiam anuli decerperit diobus digyis pollice & quarto si-
 nistræ manus: atq; ita lustratis leui tactu oculis: mox in os additur deuorauerit ne dente
 contingat: affirmatur nullam oculorum imbecillitatem passurum eo anno. Idem cyrini sic
 cati tritici carnes excrecentes cohibent. Gingiuus & dentibus medetur. Vel si mobiles sunt
 decocto succo. Ipsa corporiscula trita ulceribus quæ serpunt putrescunt ue sillinuntur. Item
 oculorum inflammationi: intestinorumq; & fere ad omnia quæ cortices malorum. Aduer-
 satur scorpionibus. Non est facis mirari curam diligentiq; priscorum: qui omnia scrutati
 nihil incertum reliquere. In hoc ipso cytino flosculi sūt: atq; scilicet malum ipsum prode-
 ar: erumpentes: quos blautium opus diximus. Flos quoq; ergo experti inuenētur scor-
 pionibus aduersari. Sistunt potu menses foeminarum: sanant oris ulcera: tosillas: uiam sã-
 guinis excreatione: ueneris & stomachi solutiones: genitalia ulcera quatuor in parte ma-
 nantia. Siccauerit et ut sic quoq; experiētur. Inueniuntq; tusorũ faria dysentericos & a mör-
 re reuocari. Alum fisti. Quin & nucleos ipsos acinorum experiri non piguit. Tosti rufiq;
 stomachum iuuant. Cibo aut porione inpersi bibuntur ex aqua cælesti ad sistendum aliu
 Radix decocta succum emittit: qui tæias necat uictoriani pondere. Eadem discocita in aqua
 quas lycium præstat uti litates. Est & siluestre punicum a similitudine appellatum. Eius ra-
 dices rubro cortice denarii pondere ex uino potæ somnos faciunt. Semine pota aqua quæ
 subierit cutem siccant. Mali punici corticis fumo culices fugarunt.

De pyris & eorum obseruationibus: & de ficorum obseruatione: & caprifico:
 & hermetra: & aliorum generibus medicina. Ca. VII.

PYrorum omnium cibus etiam ualētibus onefolus: agris quoq; uini modo negatur.
 Decocta eadem mire salubria & grata præcipue crustumina. Quæcunq; uero cum
 melle decocta stomachum adiuuant. Fiunt cataplasinata e pyris ad discutienda cor-
 porum uitia: & decocto ad durities utuntur. Ipsa aduersantur boletis atq; fungis: pelluntq;
 pondere & pugnantē succo. Pyrum siluestre tardissime maturæscit. Conciditur suspensusq;
 siccatur ad sistendam alium: quod & decoctum eius potum præstat. Decoquuntur & folia
 cum pomo ad eisdem uisus. Pyrorum ligni cinis contra fungus etiam nunc efficacias pro-
 ficat. Mala pyraç portat utiq; iumentis mire graua sunt uel pauca. Remedio aiunt esse:
 si prius edenda dentur aliqua: aut ostendantur. Fici succus lacteus aceti naturæ habet. Itaq;
 coagulati modo lac contrahit. Excipitur ante maturitatem pomi: & in umbra siccatur ad ape-
 rienda ulcera: cienda menstrua appositus cum lacte ouis: aut potus cum amylo. Podagris
 illiniunt. Cum farina fœnogræci & aceto. Pilos quoq; detrahit: palpebrarumq; scabiẽ eme-
 dat. Item lichenas & sporas: alium soluit. Lactis ficulini natura aduersatur crabronum, ues-
 parumq; & similium uenenis: priuatim scorpionum. Item cum axungia uerrucas tollit. Fo-
 lia & quæ non matur uere fici: strumis illinuntur: omnibusq; quæ emollienda sunt discutie
 daue præstant hæc & per se folia. Et alii usus eorum tanquam in fricando lichene & alope
 cius & quæcunq; exulcerari opus sit: & aduersus canis morsus. Ramorum teneri cauliculi
 citi imponuntur. Idem cum melle ulceribus quæ cæria uocantur: illinuntur. Extrahunt in
 frasta ossa cum papaueris foliis siluestris. Canum rabioso rumus folio trito ex aceto
 restingunt. E nigra ficu candidi cauliculi illinuntur furunculis: murisaranei morsibus cum
 cæria. Cinis earum & foliis grangerenis: consumendisque quæ excreuant. Fici maturæ urinæ
 ciunt: alium soluant: sudorem mouent: papulasq;. Ob id autumno insalubres quoniam
 sudantia huius cibi opera corpora reuifescunt. Nec stomacho utiles. Sed ad breue tempus.
 Et uoci contrariæ: intelliguntur. Nouissima salubriores quam primæ. Medicatæ uero non
 nunquam iuuenum uires augent. Senibus meliorem ualitudinem faciunt: minusque ruga-
 rum. Sitem sedant. Calorem refrigerant. Ob id non negandæ in febribus confictiẽ: quas
 stegenas uocant. Siccæ fici stomachum lædunt. Gutturis & faucibus magnifice utiles. Na-
 tura iis excalescendi. Sitem afferunt. Alum molliunt. Rheumatismis eius & stomacho cõ-
 trariæ. Vesicæ semper utiles: & anthelatoribus: ac suspiriosis. Item iocinerum renum: lyenu
 uititis. Corpus & uires adiuuant: ob id ante athleta hoc cibo pascebatur. Pythagoras excr-
 itator primium ad carnes eos transtulit. Recoligentibus se a longa ualitudine utilissimæ:
 Item comitialibus & hydropicis. Omnibusque quæ maturanda aut discutienda sunt: im-
 ponuntur. Efficacius calcæ aut mixto admixto. At coctæ cum hysope perçus purgant: pi-

Causa
 Complan
 pignora
 Sicuti
 Sicuti
 Sicuti
 Sicuti

in uero
 in uero
 in uero
 in uero
 in uero
 in uero

pro pino aut uirg. ... nec aqua ...

tuitam: cuius ueterem. Cum uino autem sedem & tumorem maxillarum & furunculos: panos: parotidas decoctæ illinuntur. Utile & decocto earum fouere fœminas. Decocta quoque eadem cum fenogreco utilēs sunt pleuriticis: & peripneumoniacis. Cum ruta coctæ & omnibus profunt tibiariis ulceribus. Cum æris flore & spaticis & pterygibus. Cum puni comalo ambustis: perionibus. Cum cæra hydropicis coctæ in uino & cum ab sintio & farina hordeacea nitri addito. Alum. sistant manducata. Scorpionum istibus cum sale trita illinuntur. Carbunculos extrahunt in uino coctæ: imponitæ. Carcinomati si sine ulcere est: quâ pinguiſſimam ficum imponi: pene ſingulare remediũ eſt. Item phagedæni. Cuiſ non ex alia arbore aciem purgat acrior: non conglutinat: replet: aſtingit. Ibitur & ad faciendum sanguinem concretum: Item percuffis præcipitatis. Coſulis rûpis cineris cyathis ſingulis quæ & olei datur tetanicis & ſpaticis. Item potus uel infuſus cœliaci: dyſentericis. Et ſi quis eorum oleo perûgatur: exalfacit. Item cum cæra & roſaceo ſubactis ambuſtis cicatricem tenuiſſimam obducit. Luſcioſos ex oleo oillitis emendat dentiumq; uitia crebro fricatũ. Prout etiam ſi quis inclinata arbore ſupiori ore aliquem nodum eius morſu abſtulerit nullo uidente: atque in aluta illigatum licio e collo ſuſpenderit: ſtrumas & parotidas diſcutit. Cortex triticum cum oleo uetris ulcera ſanat. Crudæ groſſi uerucis thymois luto farina additis tollunt. Spondyliũ uitæ exhibet fructuum a radice ex: untiũ cinis. Bis toſtus adiecto pſimythio digeritur i paſtillos ad ulcera oculorum & ſcabritiam. Caprificus etiam uinum multo efficacior fico. Lactis minus habet. Surculos quoque eius lac coagulatur in caſeo. Exceptum id coactumq; in duritiã ſuauitatem carnis affert. Fricatur diluto ex aceto. Miſcetur exulceratoris medicamentis. Alum. ſoluit: uulnam cum amylo aperit. Pota menſes cit cum luteo oui. Podagræ cum farina ſœnogreci illinitur. Lepras: ſporas: lichenas: lentiginēs expurgat. Item uenenatorum icus & canis morſus. Dentium quoque dolori hic ſuccus apoſitus in lana prodeſt: aut i cauis eorum additus. Cauliculi & folia admixto eruo contra marinorum uenena profunt. Adiciunt & uinum. Bibulas carnes additi caules magno ligni compendio percoquant. Groſſi illitæ ſtrumas: & omnium collectionem emolliunt & diſcutiunt: aliquatenus & folia. Quæ moſſiſſima ſunt ex his cum aceto ulcera manantia & epiphyſtias & furfuriles ſanant. Cum melle item & foliis cæra ſanant & canis morſus. Recentēs cum uino phagedænas. Cum papaueris foliis oſſa extrahunt. Groſſi caprifici inflammationes diſcutiunt ſufficit. Reſiſtunt & ſanguini taſſiſſo potio: & pſimythio & lacti coagulato potæ. Item aqua decoctæ atque illitæ parotidas ſanant. Cauliculi aut groſſi eius quam uiniſſimæ ad ſcorpionum icus & uino bibuntur. Lac quoque inſilitatur plagæ: & folia imponuntur. Item aduerſus mire maraneum. Cauliculorum cinis uuam faucium ſedat. Arboris iplius cinis ex melle: rhagadia. Radix deſerue facta in uino dentium dolores. Hybernâ caprificus in aceto coctæ & trita impetiginēs tollit. Illinuntur ramjæta rami ſine cortice quam minutiffima ad ſcobis modum. Caprifico quoque medicine unius miraculum additur. Corticem eius impubefcentem puer impubis ſi deſeruo ramo detrahatur dentibus medullam adaligatam ante folis oram prohibere ſtrumas. Caprificus tauros quãlibet feroces collo eorum circumdata in tantum rabidam naturam proficit: ut immobiles præſentia herba quoque quam græci crin uocant: reddenda i loco propter gentilitatem. Palmo alia eſt cauliculis quinifere ocimi ſimilipudine: ſlos candidus: ſemē nigrum: paruum: tritum cum melle artico oculorum epiphoriſ medicetur. Manat lacem multo & dulci. Herba perquam utilis aurium dolori nitri exiguo addito. Folia reſiſtunt uenenis. Pruni folia decoctæ conſillis: gingiuis: uua profunt in uino decoctæ: & ſubide ore colluto. Ipſa pruna aluum molliunt: ſtomacho non utiliſſima: ſed breui momēto. Vtiliora perſica ſuccuſque eorum etiam in uino: aut i aceto expreſſus. Nec eſt alius eis pomis innocetioribus. Niſquam minus odoris. Succus plus: qui tamen ſiſtim ſtimuler. Folia eius trita illita hemorrhoiã ſiſtunt. Nuclei perſicorum cum aceto & oleo capitis doloribus illinuntur. Silueſtrium quidem prunorum baccæ: uel radice cortex in uino aſteroli decoquantur ita ut triens ex hemina ſuperſit: aluum & tormina ſiſtunt. Satis eſt ſingulis cyathos decocti ſummi. Et in iis & ſaciuis prunis eſt limus arborum: quem gæci ſichen appellat: rhagadis & condylomatis mire utilis. Mora in ægypto & cypro ſui generis: ut diximus largo ſucco abundat. Summo cortice deſquamato alioſore plaga ſicca mirabili natura. Succus aduerſatur uenenis ſerpentium. Prodeſt dyſentericis. Diſcutit panos

*Spemina
pungentia qd laborant
in pinguine
peripneumoniam
pulmonum ymge*
*modi
et uel de la lina
ina*
*Innam qm totu hui
modi dicitur Struth
compoſitum
hæret qui in dicit
dicitur uel uel
Stamplm
Hyg
nigra ad pto
fluor*
*caprifico
In dicitur uel uel
Exulceratoris medic
Cura p uenena dicit
Hæret in uenena
y uenena*
*rhagadia
radix*
*Caprifico id b y
apparet in p d
Rhagadia*
*radix: huiusmodi
p deſeruo ſeſt
Diphthoro auaruzo
miza diti natura
p rimon y caprif
Cucurbo dicit uel*

Folia decocta ad tertias partes aquæ uivæ cohibet gargazitione: pota alui dolores: intesti norūq. Tenerrima ex iis trita in uino papulas pruritusq. illita nocibus proximè ualent. In ter cætera lauri genera. Laurus alexandrina siue idæa partus celeres facit radice pota triū denariorū pōdere in uini dulcis cyathis tribus. Secundas etiā pellit: mēseq. eodē modo pota. Daphnoides siue iis nominibus quæ diximus siluestris laurus prodest: aliq. soluit: recēti folio nel arido drachmis tribus cū sale & hydromeli emaducata. Pituitas extrahit folium & uomitus: stomacho inutile. Sic & baccæ quinz denæ ue purgationis causa sumūtur.

¶ De myrto satua & mirtidano: & de myrto siluestri. **¶ Ca.** IX.

¶ Myrtus satua candida minus utilis est medicinz q̄ nigra. Semē eius medet sanguinem excreatibus. Itē cōtra fungos in uino potū. Q̄dorem oris cōmedat uel pridē cōmaducatur. Itē apud Menētrū synaristūsin hoc edūt. Datur & dysentericis denariū pōdere in uino. Ulcera difficilia in extremitatibus corporis sanat cū uino subteruesactū Imponitur lippitudini cū polenta. Et cardiacis in māna sinistra. Et contra scorpionis ictus in meo: & ad uescice uitia. Capitis dolores & ægilopas ante quam suppuret: item tumorbibus. Excisq. nucleis in uino uetere tritum eruptionib' pituitæ. Succus feminis aluū sifit. Vriuz cit. Ad eruptiones pustularū pituitæq. cū cærato illinitur: & cōtra phalangias. Capillū denigrat. Lenius succo oleū est ex eadem myrto & uinum: quo nunq. inebriantur. Inueteratūq. sifit aluū & stomachū. tormina sanat: fastidium abigit. Foliorū arentiū farina sudores cohibet in perla: uel in febrī. Vitis & cæliacis: & proidentia uuluarum: se dis uitis: ulceribus manātibz igni sacro forū capillis fluentibus: fuffuribus. Itē aliis eruptionibus ambustis. Additur quoq. in medicamento: quod alexphas uocant: eadē de causa qua oleum ex iis efficacissimum ad ea quæ in humore sunt: tanq. in ore & uulua. Folia ipsa fungibz aduersantur trita ex uino: cū cæra uero articularibus & collectionibus. Eadē in uino decocta dysentericis & hydropicis potū datur. Siccatur in farina quæ inspergitur ulceribus: aut hemorrhoiæ. Purgat & lētiginis pterygia & paronychia: & epinychia: & condylomata testes: terra: ulcera: itē ambusta cum cærato. Ad aures purulentas & foliis crematis utuntur & succo decocto. Cōburūtur & in antidota. item cauliculi flore decerpi in nouo sicili operto cremati in furno: dein triti ex uino: & ambustis foliorum cinis medetur. In guenne intumescat ex ulcere: satis est surculū tantū myrti habere secū nec ferro nec terra contactū. Myrtidanū diximus quomodo fieret. Vuuluz prodest appositum forū: & illitū multo efficacius & cortice & folio & semine. Exprimē & foliis succus nollissimis in pilatulis adfuso paulatī uino austero. Alias aqua cælesti: atq. ex expso utūtur ad oris sedisq. ulcera uuluz: & uētris. Capillorū nigritia malarū p̄fusions, purgationes lētiginū: & ubi cōstringendū aliquid est. Myrtus siluestris siue oxymyr sine siue camyr sine baccis rubētibz & breuitate a satua distat. Radix eius in honore est: decocta uino ad renū dolores pota. Et difficili urinz: p̄cipuaz crasse & grauitate olenti. Morbo regio & uuluarū purgationi trita cū uino. Cauliculi quoq. incipientes asparagorū modo in cibo sumpti: & in cinere cocti. Semen cū uino potum aut oleo aut aceto calculus frangit. Item in aceto & rosaceo tritum capitis dolores sedat: & potum morbum regium. Castor oxymyr sine: myrti foliis acutis ex aqua fiunt ruri scopz: ruscum uocauit: ad eodē usū. & hætenus habent se medicinz urbanarum arborum. Transeamus ad siluestres.

¶ CAII PLINII SECVNDI NATVRALIS HISTORIAE LIBER. XXIII.

¶ PROEMIVM.

M

¶ Medicinz ex arboribus siluestribus. **¶ Ca.** I.

DE SILVÆ. Quidam horridiorūq. naturæ facies medicinis carent: sacra illa parente rerū oīum nūq. nō remedia disponēte hōi ut medicinz fieret etiā solitudo ipsa: sed ad singula illius discordiæ atq. cōcordiæ miraculis occurantibz. Quere? & olea tā prinaci odio distidēt: ut altera in alteri? scrobe depactæ moriant. Quere? uero & iuxta nucē i uiglādē. Pernicitalia & brassicæ cū uite odia. Ipsūq. olus quō uitis fugat aduersū cyclamini & origano arefcit. Quī & annosas iā & q̄ sternant arbores: difficilius cædi: ac celerius inarescere tra-

dunt: si prius manu q̄ ferro attingantur. Pomorum onera a iumentis statim sentiri ac nisi prius ostēdant iis: quibus pauca portēt: sudare illico. Ferulæ almas gratissime sunt in pabulis: cæteris uero iumentis plentanea ueneno. Qua de causa id alis: libero patri assignat cui & ferula. Surdis: etiā: resera cuiq̄ sunt uenena: ac minimis quoq̄. Phyllira coci & poline piniū salem cibis eximunt. Prædulcium fastidium sal temperat. Nitrosæ aut amaræ aquæ polens ad dicitur potentia. Similis uis rhodiæ cretæ & argillæ nostrati cœordia ualentiu. Pix oleo extrahitur quando utrunq̄ pinguis naturæ est. Oleum solum calci micetur quando utruq̄ aquas odit. Gumi aceto facilius eluitur. Atramentū aqua. Innumera præterea alia: quæ suis locis dicentur assidue. Hinc nata medicina. Hæc sola naturæ placuerat esse remedia parata uolgens inuētū facilia ac sine impendio: ex quibus uiuimus. Postea fraudes hominum & ingeniorū capturæ officinas inuenere istas: in quibus sua cuiq̄ homini uenalis promittit uita. Statim compositiones & mixturæ in explicabiles decantatur. Arabia atq̄ india in medio æstimantur. Vlceries paruo medicina a rubro mari impurat: cū remedia uera quot tidie pauperrimus quisquis cœnet. Nam si exhorto aut petatur herba: uel frutex quærat: nulla artium uilior fiet. Ita est profecto: magnitudo populi romani perdidit ritus: uincendo q̄ uicti sumus. Paremus externis. Et una artium imperatoribus quoq̄ imperat. Verrum de his alias plura. Loton hærbam: itemq̄ ægyptiam eodem nomine: alias & sylvica arborem diximus suis locis.

Pomorum iumentis
costa misticibis ostē
Quæde uo. i. g. uolens
polens
infractio
uero simp. l. in gra

no. 100

7. 500

coppi. 60
uero

uachar

illa

z. 100

7. 100
1000

Lothos.

Dæc lothos quæ faba græca appellatur a nostris aluum baccis fistit. Ramenta ligni decocta in uino profunt dysentericis: menstruis: uertigini comitialibus. cohibent & capillum. Mirum his ramentis nihil esse amari: fructusq̄ dulcius. Fit & e scobe eius medicamentum: ex aqua myrri decocta subacta & diuisa in pastillos: dysentericis uti- lissimum pondere uictoriati cum aquæ cyathis tribus.

Ramenta s. 500

Glans.

Glans in trita duritias quas cortex the uocant cum salsa axungia sanat. uehementior resq̄ lichenis. In omnibus cortex ipse: corticisq̄ tunica subiecta. Hæc decocta iuuat iliacos. Dysentericis etiā illinitur: uel ipsa glans. Eademq̄ resistit serpentium ictibus. rheumatismis: supurationibus. Folia & bæccæ uel cortex uel succus decocti profunt contra toxica. Cortex illinitur decoctus lacte uaccino serpentis plagæ. Datur & ex uino dysentericis. Eadem & ilici uis.

Ca. III. r. 100

Que coco ilicis & galla & uilco pilulis glande: de cerri radice & subere. **Ca. III.** **Q**uum ilicis uulneribus ex aceto recētibus imponitur. Epiphoris ex aqua & oculis suffosis sanguine instillat. Est aut genus ex eo in artica fere & asia nasens: celeriter in uermiculū se mutas: quod ideo scolentylon uocat: improbæ. Principalia eius genera diximus. Nec pauitiora genera gallæ fecimus: solidā perforatā. Item albā: nigrā: maiorē: minorē. Vis omniū similis. Optima comagena. Excreſcentia in corpore tollit. Profunt gingiuis uiræ: Oris exulcerationi. Cremate & in uino extingit cœliacis. Dysentericis illinuntur. Paronychis ex melle. & unguibus scabris: pterygis: ulceribus manantibus. codylos mathis: uulneribus: quæ phagedenica uocatur. In uino uir decoctæ aurib? instillatur: oculis illinuntur. Aduersus eruptiones & panos cū aceto. Nucleus comaducat detriū dolorē sedat. Itē iterrigines & ambusta. Immaturæ ex iis ex aceto potæ lyeñe cōsumūt. Eadem crematæ & aceto falso extinetæ: menses sistunt: uuluaſq̄ pcedit. Potu oēs capillos denigrat.

Caleryon

uulnera phagēdo

Quidā ad religio- nem efficacius fieri putant prima luna collectū & robore sine ferro. Si terram non figerit comitialibus mederi. Conceptum foeminarum adiuuare: si omnino secum habeant. Vlcera comaducatū ipositūq̄ efficacissime sanari. Roboris pilulæ ex adipē uisino alopetias capillo replēt. Cerri folia & cortex & glās siccæ collectiōnes supurationesq̄: sicutiōes fistit.

Cal. p. 100
1000

Coccy acher q̄ d. 100
1000

Torpentes membrorum partes corroborat decoctum eius fottu. Cui & insidere expedit sic candis astringendis ue partibus. Radix cerri aduersatur scorpionibus. Suberis cortex trit? ex aqua calida & potus sanguinem fluentem ex utralibet parte sistit. Eiusdem cinis ex ui no calido sanguinem excreantibus magnopere laudatur.

De fago & cupresso: & caedro magna: & de caedride: galbano. **Ca. V.**

Fagi folia maducantur in gingiuaru laborioruq; uitis. Calculis glandis fagine cinis illinuntur. Itē cū melle alopecis. Cupressi tolia trita (serpentiū icibus imponuntur: & capiti cū polenta si a sole doleat. Item ramici. Qua de causa & bibuntur. Testiū quoq; tumori cum cærato illinuntur. Capillū denigrant ex aceto. Eadem trita cum duabus partibus panis mollis & c uino amiceo lubata pedum ac neruorū dolores sanant. Pilulæ aduersus serpentium icibus bibuntur. Aut si eiciatur sanguis: collectiōibus illinuntur. Ramici quoq; teneræ tuse cum axungia & lometo profunt. bibuntur ex eadem causa. Paroti di & strumæ cū farina iponuntur. Exprimitur succus tuis cū semine: qui mixto oleo caligine oculorū aufert. Itē uisioriatū pōdere in uino potus illitusq; cū fico siccā pingui exēptis granis uitia testiū sanat. Tumores discuit: & cū fermeto strumias. Radix cū foliis trita potaq; uesicæ & stranguriæ medetur: & cōtra phalangias. Ramerā pōta menses ciunt. Scorpionum icibus aduersantur. Cædrus magna quā cædrēlaten uocant dat picē cædrū uocatur dentiū doloribus utiūssimā. Frangit enī eos: & extrahit: dolores sedat. Cædri succus ex ea quomodo fieret diximus. Magni ad lumina usus: ni capitis dolorem inferret. Defuncta corpora cōseruat. Uicentia corrumpit mira differentia: cum uitam auferat spirantibus: defunctisq; pro uita sit. Vestes quoq; corrumpit: & animalia necat. Ob id non censēā in anginis hoc remedio utendum: neq; in cruditatibus: quod suaserē aliqui. Gustu dentes quoq; colluere ex aceto in dolore timuerim uel grauitati aut ueribus auris infillare. Portētum est quod tradunt: abortiuū fieri in uenere ante perusa uirilitate. Phthiriasē perungere eo non dubitauerim. Itēq; purigines. Suadent & contra uenenum leporis marini biberē in passo. Facilius in elephantia si illinatur & ulcera sordida & excrecentia in iis. Auctores quidam & oculorum albugines caliginēq; intinere eo. & cōtra pulmonis ulcera cyatum eius sorbere iusserūt. Itē aduersus tineas. Fit & ex oleo: quod pistuleon uocant: uehementiores ad oia eadem usus. Cædri scobe serpentes fugari certum est. Item bacis tritis cum oleo si qui perungatur. Cædrides hoc est frutices cædri tussim sanant: urinam ciuntialium sistant: uiles ruptis cōuulsis: spasticis: stranguriæ: uuluis adiuui. Contra lepores marinos eadem quæ collectiōibus supra inflammationibus. De galbano diximus neq; humidum neq; aridum probatur: sed quale docuimus. Per se bibitur ad tussim ueterem: suspiriā rupta conuulsa. Imponitur ischiadicis: lateris doloribus: panis: furunculis corpori ab ofibus accedenti. Strumis: articolorum nodis: dentium quōdoloribus. Illinunt & cum melle capitis ulceribus. Purulentis iufunditur auribus cum rosaceo aut nardo. Odore comitalibus subuenit: & uulue in strangulatu: & stomachi defectu. Abortus non exeuntes trahit appositu uel suffitu. Item ramis hellebori circumlitano atq; subiectum. Serpentes nido rē urentium fugari diximus. Fugit & perūctos galbano. Medetur & a scorpione percussis. Bibitur & in difficili partu fabā magnitudine in uini cyato: uuluas conuersas corrigit. In mirtha autem & in uino mortuos partus extrahit. Aduersatur & uenenis maxime toxicis cum mirtha & uino. Serpentes oleo & spondilio mixto tactu necat. Nocere urinae existimatur.

De hāmoniaco & styrace: & spondylīo: & sphano: & terebintho: & chamepite: & pityusa & resinis: & picea: & lentisco. **Ca. VI.**

Sphani hāmoniaco natura atq; lachrymæ probandæ: ur diximus mollit: calefacit: di scurit: dissoluit. Claritati usus In colliris conuenit. Phritum: cicatricēs: albugines oculorum tollit. Dentium dolores sedat: efficaciter accensum. Prodest dispoicis: pleureticis: pulmionibus uelicis: urinae cruentæ: lyeni ischiaticis potū. Sic & aluū soluit. Articulis & podagra cū pari pondere picis aut cæra & rosaceo coctum. Naturat paños: extrahit clauos cū melle. Sic & duricias emoluit. Lyeni cū aceto & cæra cypria uel rosaceo efficacissime iponit. Lassitudines pungi cū aceto & oleo ex quoq; nitro uilē: Et styracis naturā in pegrinis arborib; dixim; Placet pter illa quæ dixim; maxime pinguis: pirus: albi canibus fragmētis. Medet ruffi: faucib; pectoris: uitis: uulue: præclusæ duritiæ laborati

sedant
Lomentis
facina fabe

Amorcupia

Elephanta lepra
qñ frumējat cōp

Aluū sistere
firmare

receden

Strangulatis
difficatio uulue

Midor
vtriusq; pte in stem

Handwritten marginal notes in the right margin, including "Ca. V.", "Ca. VI.", and various illegible characters and words.

Cit menses potu: apposituq; aliu molli. Inuenio potu modico tristitia animi resolu: largiore cotrahi. Sonitus aurium emendat infusu: strumas illitu: neruorūq; nodos. Aduersatur uenenis: quæ frigore nocent: ideo & cicuta. Spondylio una demōstrat. Infunditur capitibus phreneticorum: & lethargicorum. Item capiti doloribus longis. Cū uetere oleo bibitur & in iocinerū uitis: morbo regio: comitialibus: ortopnoicis. uuluarū strangulatione: quibus & suffitu prodest. Aluum molli. Illinitur ulceribus serpentibus cum ruta. Flos auribus purulentis efficaciter infunditur. Sed succus cum exprimitur: integendus est: quā mite appetitur a muscis & similibus. Radix de rasa & in fistulas contra cā callum earū de rodit. Auribus quoq; instillatur cū succo. Datur & ipsa contra morbum regiū: ut in iocineris uitio & uuluarū. Capillos crispus facit peruncto capite. Spagnos siue sphacos siue byoni: & in gallia: ut indicauimus nascitur uuluis incedentū uelitis. Item genibus & foeminum tumoribus mixtus nasturtio & aqua salsa tritus. Cum uino aut resina succus potus urinā pellit celerrime. Hydropicos inanē cū uino & iunipero tritus & potus. Terebinthi folia & radix collectionibus imponuntur. Decoctū eorum stomachū firmat. Semen in capitis dolore bibitur in uino: & contra difficultatem urinæ. Ventrem leniter emollit. Venerē excidat. Piceæ & laricis folia trita & decocta in aceto dentium dolori profunt. Cinis corticum iter trigini & ambustis. Porus aluum sistit. urinā mouet. Suffitu uuluas corrigit. Piceæ folia puatim & iocineri utilia sunt drachmæ pondere in aqua mulla pota. Siluas eas dūtaxat quæ piceis resinæ gratia raduntur utilissimas esse phthisicis: aut qui longa ægritudine nō recoligunt uires satis constat. Et illū cæli aera plus ita quā nauigationē ægyptiā proficere plus quā lactis herbidos per montiū æstiuā potus Chamæpitis latine a iuga appellatur: dicitur: & propter abortus ab aliis rhus terræ. Cubitalibus ramis: flore pinus & odore. Altera breuior & incuruæ similis. Tertia eodē odore: & ideo nomine quoq; paruula collicula crassitudine dygitis: foliis scabris: exilibus: albis: in pennis nascēs. Omnes herbæ: sed propter cognationem noīs nō differendæ. Profunt aduersus scorpionū ictus. Item iocineri illitæ cū palmis: aut cotoneis. Renibus & uescicæ decoctū earū cū farina hordeæque. Morbo quoq; regio & urinæ difficultatibus & ex aqua decoctæ bibitur. Nouissima cotra serpentes ualet cū melle. Sic & apposita uuluas purgat. Sanguinē densatū extrahit pota. Sudores facit punctis ea Peculiariter renibus utilis est. Fit ex ea & hydropicis pilulæ cū sicu aliu trahētēs. Lūborum quoq; dolore uictoriati pōdere in uino finit: & tussim recentem. Mortuus partus ex aceto cocta pota q̄ eicere pinus dicitur. Cū honore & ptyusa simili decūsa dicitur: quæ quidā in tymali genere numerat. Frutex est similis piceæ flore paruo purpureo. Bilem & pituitam per aluum detrahit: Radix decocti hemina aut seminis lingua in balanis. Folia in aceto decocta fursures cutis emedāt. Māmas quoq; mixto ruta decocto & tormina: & serpeniū ictus: & in totū collectionēs incipientes. Resinā & supradictis arboribus gigni docuimus: & genera eius & nationes in ratione uini ac postea in arboribus. Cuius sume specis duæ sitca & liquida. Sicca quæ & pinu & picea sit. Liquida e terebintho: laricæ: lentisco: cu presso. Nā & ex ferit in asia & syria. Falluntur qui eandē putant esse e picea atq; larice. Picea enim pinguem: & succosam fundit. Larix gracile ac mellē liquoris uirus redolentem. Medici liquida raro utuntur & in ouo fere: Larice propter tussim ulceraq; uicerum. Nec pinea magnopere in usu. Cæteris non nisi coctis. Et coquendi genera satis demonstrauimus. In arborū differentia placet terebinthina odoratissima atq; leuissima nationū cypria: & syriaca utraq; mellis atrici colore. Sed cypria carnosior: siccioreq;. In sicco genere quæritur sit candida: pura: perlucida. In omni autem ut montana potius q̄ cæpestris. Item aquilonia q̄ ab alto uento. Resoluit resina ad uulnerū usus & malaginita oleo in potiones amygdalis amaris. Naturæ in medēdo contrahere uulnera: purgare: distutere collectiones: item pectoris uitia. Terebinthina illinitur & eadē callida mēbrorū doloribus spasticisq; illinit in sole: totiq; corporibus. Mangonū maxime cura ad gracilitatē emendandā spatia ita laxantiū cutē per singula membra: capacioreq; ciborum faciendā corpora. Proximū locum optinet e leuico. Inest ei uis: astringendi. Mouet & ante cæteras urinam. Reliquæ uentrē emolliunt. Cruda concoquūt. Tussim ueterē sedant. Vuluæ onera extrahunt etiā suffite. Priuatiū aduersantur uisō. Panos & similia cū seuo taurino & melle sanāt. Palpebras lenitiscina cōmodissime replicat. Factis quoq; utilissima & auribus purulentis: item in pruritu genitalium. Pineæ capitis uulneribus optime mædetur.

folia q̄ sunt piceæ & piceæ

spagnos

uulua

1. tibia
2. pinguis uulua piceæ
laricæ & piceæ

et 84. Cereuicia
Haug: ad cypria
ponit latine & c. m. m.
propterea piceæ

collicula uel colliculo

lingua lingula

la uiga

laricea

non bnt dypna

Malaginita
in playtramollia

qui uuluerat ad piceæ
uuluerat

uulua & piceæ

De pice spissa & liquida: & palimpsesta: & pissasphaltos: & zopiffa: & tæda: & lentsico. Ca. VII

Pix quoz unde & qbus cõficeretur modis indicauimus. Et eius duo genera. Spiffa liquiduq; Spiffaru utiliffima medicina est brutia: quonia pinguiffima & refinofiffima utraq; præbet utilitates. Ob id magis rutila q̄ cætera. Id eni quod in hoc adiu ciunt ex mafcula arbore meliorem effe: nõ arbor poiffe itelligi. Picis natura exalfacit: ex pier. Aduerfat priuatim ceraffe morfus q̄ polenta. Item anguinæ cū melle. Diffillationibus et ſtueramentibus. Pituitis auifiu infunditur cū rofaceo. Illinitur cū cera. Sanat lichenas. Alumũ ſoluit. Excretiones pectoris adiuuat eligitur aut illita. Tõfillis cum melle. Sic & ulcera purgat. Explet cū uua paffa & axungia Carbunculos purgat: & putrefcentia ulcera. Quæ uero ſerpunt cum pino cortice aut ſulphure. Phthificis etiã cyathi menſura quidam dederunt: & contra ueterem tuſſim. Rhagadas ſedis & pedum: panofq; & ungues ſcabros emendat. Vulue duritias & conuerſiones odore. Itẽ lethargicos: ſtrummas Item cum farina hordeacea & pueri imbutis urina decocta ad ſuppurationem perducit. Et ad alopecias ſicca pice utuntur. Ad mulierum mamas bruria ex uino ſubferuſcã cum poline far raceo q̄ calidiſſimis impoſitis. Liquida pix oluncq; quod piſſellon hocat quẽadmodum ſie rer diximus. Quidam iterũ decoquant. & uocant palimpiffa. Liquida anginæ perunguntur & uua. Ad aurũ dolores: claritate oculorq; oris circũliones ſuſpirioſas: uuluas: tuſſim ueterem. Et crebras excretiones pectoris: ſpalmos tremores: opiſthothonos: paralyſes: neruorũ dolores præſtantiffimũ. Ad canũ & iumentorum ſcabie. Eſt & piſſaſphaltos mixta bitumini pice: naturaliter ex pollonatarũ agro. Quidã autẽ ipſi miſcent præcipuũ ad ſcabie uem pecorũ remediũ. Aut ſi foetus manus læſent. Maturũ optimũ ex eo quod cum ſeruet: innatã. Sopiffam e radi nauibus diximũs cæra marino fale macerata. Optima hæc a tyrocino nauũ. Additur autem in malagmata ad diſcutiendas collectiones. Tæda decocta in aceto dentiũ dolores efficaciter colligit. Lenticilic & arboris & ſemen & cortex & lachryma urinam ciunt: aluum ſiſtunt. Decoctũ eoz ulceribus quæ ſerpunt forũ. Illinitur in humidis & igni ſacro: gingiuas colluit. Folia dentibus in dolore atteruntur. Mobiles decocto colluntur. Capillum tingunt. Lachrymas ſedis uitis prodeſt: cū quid ſicari exalfieri ue opus ſit. Decoctũ & elachryma ſtomacho utile ruſtum & urinam mouens: quod & capitis dolori cum polenta illinitur. Folia uero tenera oculis inflãmatis illinuntur. Item maſtis lenticilic replicandis palpebris: & ad exterdendam curem in facie & ſinegmatã. Adhibet ſanguinem reiſciendibus: tñſi ueteri: & ad omnia quæ hæmoniã uiſ. Medetur & arthritis partibus ſine oleo e ſemine eius factõ cæraq; mixto. ſiue foliis ex oleo decoctis: ſiue decoctis: ſiue cum aqua utilia foueantur. Scio Democritum medicum in ualitudine conſidã. M. ſeruili conſularis filiz omnem curationem aduſteram medicamentis diu efficaciter uſum la tẽ Caprarũ: quas lentifco pafcebat. De platano & fraxino & acere & alba populo & ulmo & tilia & ſambuco & iunipero.

Platani aduerſantur ueſpertilionibus. Pilulæ carũ in uino potz. xiiii. pôdere omni bus ſerpentiũ & ſcorpionũ uenenis medentur. Item ambuſtis tuſe aut cum aceto acti magiſq; ſcyllitino ſanguinẽ omnẽ ſiſtunt: & lentiginẽ & carcinomã. Melan drias quoq; ueteres addito melle emendant. Folia & cortex illinũtur collectionibus & ſuppurationibus: & decoctũ eorũ. Corticis autem in aceto dentium remediũ eſt. Folia eorũ tẽrrima in uino albo decocta oculorũ. Lanuge foliorq; & auribus & oculis inutilis. Cimis pilularum ſanat ambuſta igni uel frigorie. Cortex ex uino ſcorpionũ iſtus reſtinguit. Fraxinus quã uim aduerſus ſcorpiones haberet indicauimus. Semen foliis eius ineſt quæ medetur iocineris & lateris doloribus in uino. Aquã quæ ſubie cutẽ extrahunt. Corpus obefum leuãt honere ſenſim ad maciẽ reducenda: iſdem foliis cum uino tritis ad uiriũ porti onem: ita ut puero quinq; folia tribus cyathis dentur. Robuſtoribus ſeptem folia quinq; cyatis uini. Non omittendum ſamenã eius & ſcobema quibusdam cauenda prædici. Aceris radix contuſa iocineris doloribus utiliffime imponitur. Populi albæ uuarum in ungũtũ uſum expoſuimus. Cortex potus iſchiadicis & ſtranguriæ prodeſt. Foliorum ſuccus calidus aurium dolori. Virgam populũ in manu tenentibus: terrigo non metuatur. Populus nigra efficaciffima habetur: quæ increta naſcitur. Comitialibus ſemen ex aceto utile. Fundit illa & refinam exiguan: quã utuntur ad malagmata. Folia prodagris in aceto decocta imponuntur. Humor e cauis populũ nigraẽ efluens uerrucas papulaſq; ex attritu

Spiffum Liquidum

capite ſpiffum ino carum
uid quãre
auribus
ſonſille m. d. es
Angine maiore

Rhagade ſedis
pedis

omnid natura

panibus
Medica

ſerpentiũ
ſpentes
reducenda

lamenti
drog
satura
Deanguria
læmibredr

inofib

phage

ſube ſaruo

phage

phage

phage

phage

phage

phage

phage

phage

phage

phage

phage

phage

phage

phage

phage

phage

phage

phage

phage

phage

phage

phage

phage

phage

phage

odoratus tollit. Populi ferunt in foliis gutta: ex qua apes propolin faciunt. Gutta quoque aqua propolis ex aqua remediū quā efficacē est. Vlmi & folia & cortex & rami uim habent spissandi & uulnera cōtrahēdi. Corticis utiq; interior tilia lepras fedat & folia ex aceto illita. Corticis denarii pōdus potū in hemina aqua frigidā aluū purgat. Pituitasq; & aqua p uatim trahit. Imponitur & collectionibus lachryma & uulneribus ambustis. decocto fo uere potest. Humor in folliculis arboris huius nascens cuti nitore inducit facieq; gratio rem præstat. Cauliculi foliorū primi uino decocti tumores sanant: extrahuntq; per fistulas Idem præstat & tilia corticēs. Multi corticē cōmanducant uulneribus utilissimū putāt. Fo lia trita aqua aspersa pedū tumori. Humor quoq; e medulla uti diximus castratē arboris effluens: capillū edidit capiti illitus: defluensq; continet. Arbor tilia leniter tusa ad eadē fere utilis est: atq; oleaster. Folia autē tantū in usu: & ad infantū ulcera in ore & cōmēdu cata & decocta urinā ciunt: menses sistant illita: sanguinē pota detrahunt. Sābucus habet altetum genus magis siluestri: quod græci chamaecten: alii helle uocant multo breuius. Vtrinseq; decoctum in uino ueteri foliorum uel seminis uel radicis ad cyaros binos potū stomacho inutile est: aluo detrahens aqua. Refrigerat etiam inflāmarionem. maxime recen tis ambusti. Et canis morsum cū polenta mollissimis foliorū illitis. Succus cerebri collectio nes p̄uaciam p̄ mēbrana: quæ circa cerebrum est: lenit infusus. Acini eius infirmiores quā reliqui tingunt capillum poti acceptabili mensura. Vrinam mouent. Foliorū mollissima ex oleo & sale eduntur ad pituitam bilem p̄ detrahendā. Ad omnia efficacior quā minor Radicis eius in uino decocti duo cyathi poti hydropicos exinamūt. Vulus emolliunt: has & foliorum decocto insidentium. Caules teneri minoris sambuci in patinis cocti aluū sol uunt. Resistunt folia & serpētum istū in uino pota. Podagrī cū seuo hircino uehemen ter profunt cauliculi illiti. Idēq; in aqua macerantur ut ea sparsa pulices necēt. Foliorum decocto si locus spargatur: muscæ necātur. Bōa appellatur morbo papulū cū rubent cor pora sambuci ramos uerberatur. Cortex interior tritus ex uino albo potus aluū soluit. Juniperus uel ante cetera omnia excalfacit: extenuat: cædro assimilis. Et eius duo genera Altera maior: altera minor. Vtraq; accensa serpētes fugat. Semen stomachi pectoris lateris doloribus utile: inflāmationes algoreq; dicitur. Tussis cōcoquit & duritias. Lium tumo res sistit. Item aluū: baccis ex uino nigro potis. Itē uentris tumores illitis. Miscetur & anti dotis: exyptoris. Vrinam citē illinitur & oculis in ephioris. Datur cōuulsis: ruptis torminibus uuluis: ichthiadicis cum uino albo potū pilulis quaternis aut decoctis uiginti in uino. Sūt qui & perungant corpus eius in serpētum mētū.

propolis, m̄ p̄rig
Tilia p̄dū de le m̄p
m̄d̄ p̄m̄p̄m̄ t̄ abes
p̄t̄ m̄p̄ p̄
p̄t̄ m̄p̄ p̄

img

lig
m̄p̄

Tab
g
m̄p̄

uerr̄

m̄p̄ p̄
m̄p̄ p̄

m̄p̄ p̄
m̄p̄ p̄

Aluū m̄ h̄ud̄ ad g
p̄t̄ h̄ud̄

L. yllon
p̄t̄ h̄ud̄

p̄t̄ h̄ud̄

Contra pulices
Muscæ
ala p̄m̄p̄

Cypripis m̄p̄ h̄ud̄ p̄
p̄t̄ h̄ud̄ p̄
p̄t̄ h̄ud̄ p̄

De salice: & amerina: & uisibus: & cristo:

Ca. VIII.

Alicis fructus ante maturitatē in arānca abit. Sed si prius colligatur sanguinē reii cientibus prodest. Corticis e ramis primis cinis clauū & callū aqua mixta sanat. Vt ia cutis in facie emēdat: magis admixto succo suo. Est autem trium generū. Vnū arbor ipsa exūdāt gummi modo. Alterū manat in plaga cum flore exciso cortice trium di gytorū magnitudine. Hic ad purgandū que obstat oculis. Itē ad spissanda quæ opus sunt ciendāq; urinā: & ad omnes collectiones intus extrahendas. Tertius succus est detruncati one ramorū a falce distillans. Ex iis ergo alioquis cū rosaceo in calice punice calfactus auris bus infundit. Vcl folia cocta cū cæra trita iponūt. itē podagrīcis. Cortice & foliis in ui no decoctis foueri neruōs utilissimū. Flos tritus cum foliis furesibus purgat in facie. Folia cōtrita & pota intēperantiā libidinis coercent: Atq; in totū auferūt usum sapius sumpta. Amerina nigra semē cū spuma argēti pari pōdere a balneo illitū p̄florbrū est. Nō multū a salice utilitū ulū dicit uitex: foliorū quoq; aspectū in ipso odore gratior esset. Sed græci li gne uocant: alii agnon: quoniam matronæ in thelmophoriis arthenium castitatem cu stodieris iis foliis cubitus sibi sterminit. Duo genera eius. Maior in arborem salicis modo assurgit. Minor ramosa foliis candidioribus lanuginosis prima arborum florem mittit cū purpureo: quæ candida uocatur. Nigra quæ tantum purpureum. Nascuntur in palustri bus campis. Semē potū uini quēdam sapore habet. & dicitur febres soluere. Et cū ungetur oleo admixtū sudorē facere: sic & lassitudines dissoluere. Vrinam ciunt menses. Caput tē tant uini modo: nam & odor similis est. Inflationes pellunt in inferiora. Aluū sistant. hy dropicis & iyenibus per quā utiles. Lactis ubertatem faciunt. Aduersantur uenenis serpē tū maxime quæ frigus inferunt Minor efficacior ad serpentes, Bibiē seminis drachma in

L. yllon
p̄t̄ h̄ud̄

p̄t̄ h̄ud̄

Contra pulices
Muscæ
ala p̄m̄p̄

Cypripis m̄p̄ h̄ud̄ p̄
p̄t̄ h̄ud̄ p̄
p̄t̄ h̄ud̄ p̄

plever

p̄m̄p̄
p̄m̄p̄

Ad tollendos liberos
in m̄p̄ p̄ h̄ud̄

Thelmophora

Agrocyste Aster d̄
m̄p̄ h̄ud̄ p̄
p̄t̄ h̄ud̄ p̄

salicy

Ad tollendos liberos
in m̄p̄ p̄ h̄ud̄
p̄t̄ h̄ud̄ p̄

uino uel posca: aut duabus foliorum tenetrimorum. Illinuntur & ureoꝝ aduersus araneos: morsus uel perunctis tñ. Sufficit quoꝝ aut substratu fugant uenenata. At uenerae rei i petus inbibent. Eoꝝ maxime phalangis aduerfantur: quorũ morsus genitale excitat. Capitis dolorem ex ebrietate sedant cum rosaceo flos tenetig: cauliculi. Seminis decoctũ uero hementiorem capitis dolorem dissoluit forũ: & uulua etiam sufficit uel affospit. Purgat alium cum pulegio & melle porum. Vomicas panosqꝝ difficile concoquentes cum farina hordeacea mollit. Lichenas & lentigines cum aphronitro & aceto semen sanat: & oris ulcera & eruptiones cum melle. Testium cum butyro & foliis uitium. Rhagadã sedis cũ aqua illitum. Luxatis cum sale & nitro & cæra: & semine & folio. Additur in malaginta neruorum & podagras. Semen instillatur in oleo decoctum capiti in lethargia & phrenesi. Vigna qui in manu habeant aut cinctu: negantur inter triginem sentire. Ericẽ græci uocant fruticem non multũ ab ilice differentem colore rosis marini: & pene folio. Hoc ad uesari serpenticibus tradunt. Genista quoꝝ uinculi usum præstat. Flores pilos gratissimi. Dubito an hæc sit quã græci auctores sparton appellauere: cum ex ea lina piscatoria apud eos factitari docuerim. Et nunquid hæc designauerit Homerus cum dixit. Nauiũ sparta dissoluta: Nõdum enim fuisse africanum uel hispanum spartũ in utro certum est. Et cum sutiles herent naues: linõ tamẽ non sparto nunqꝝ futas. Semen eius quod græci eodẽ nomine appellant: in folliculis passolorum modo nascens purgat hellebori uice dragma & dimidia posita in aqua mulfæ cyatis quattuor icuinis. Ramis similiter fronde in aceto maceratis plura macerare malunt: & infundere clystere. Perunguntur eodem succo ischiadici addito oleo. Quidam stranguariam utuntur semine. Genista tusa cum axungia genua dolentia sanat. Myricẽ quã & tamaricem uocat. Lenescit similem scopis amerinis. Sanari dicit ea carcinoma in uino decoctã tritaqꝝ cum melle illita. Arbitrantur quidã hanc esse tamaricem. Sed ad lyenem præcipua est: si succus ejus expressus in uino bibatur. Adeoꝝ mirabile eius atopathiam contra solum hoc uiscerũ faciunt: ut affument: si ex ea alucis factis bibant succus sine lyene inueniri. Et ideo homiũ splenerico cibum potumqꝝ dant in uasis ex ea factis. Grauis autem auctor in medicina uirgam ex eadẽ fractam: ut neqꝝ terrã neqꝝ feruũ attingeret: sedare uentris dolores assuerauit impolitã: ita ut tunica cinctuqꝝ coponi apprimeretur. Vulgus infœlicem eam arborem appellat: ut diximus: quoniam nihil ferat: nec feratur unqꝝ. Corinthis & quæ circa est regio: brianeum uocat. Eiusqꝝ duo genera facit. Silue strepem plane sterilem: alteram mitiorem. Hæc fert in ægypto syriacã etiam abundanter lignosum fructum: maiorem galla: asperum gustu: quo medici utuntur uice gallæ: & in compositionibus quas antheras uocant. Lignũ autẽ & flos & folia & cortex in eodẽ usus adhibentur qꝝ remissiora. Datur sanguinem reiicientibus cortex tritus: & cõtra profluium foeminarum: coeliaci quoꝝ. Idem tusus ipositusqꝝ collectionesqꝝ omnes inhihet. Folijs exprimitur succus. Ad hæc eadem in uino potum uel impositum cũ rosaceo & cæra sedat. Sic & epynyctidas sanat. Ad dẽrium dolorẽ auriumqꝝ decoctum eorum salutare est: radix ad eadem: similiter folia. Hæc amplius ad ea quæ serpunt: imponuntur cum polenta. Semẽ drachme pondere aduersus phalangias & araneos bibitur. Cum altiliũ uero pingui furunculis imponitur. Efficax & contra serpentium ictus: præterqꝝ aspidum. Necnon morbo regio: phthirasi. Iendibulqꝝ decoctum infusum prodest. Abundatiãqꝝ mulierum sistit. Cinis arboris ad omnia eadem prodest: si bouis castrati urinã imisceatur: uel in potu: uel in cibo uenrem finiri. Carbos ex eo genere urina ea inunctus in umbra conditur. Idem cum libet at: accedere resoluitur. Magi & id est spadonis fieri urinam tradiderunt.

De uirga sanguinea: & silere: & ligustro: & halno & hedera: & cystho: & cisso: & erithrano: & chamecisso: & milace: & de clematida.

Cæ. Ec uirga sanguinea foelicio habetur. Cortex eius interior cicatrices quæ præsanauerit aperit. Sileris folia illita fronti capitis dolores sedant. Eiusdem semen tritum in oleo phthirias coerçet. Serpentes & hunc fruticem refugiunt: baculũqꝝ rustici ob id ex eo gerunt. Ligustrum eadem arbor est: que in oriẽte cypros: suos in europa usus habet. Succus eius neruis articulisqꝝ algoribus: folia ubiqꝝ ueteri ulceri cũ salis mifa: & oris exulcerationi profunt. Acini contra phthiriasin item contra intertrigines: folia iue. Sanant & gallinaceorum pituitas acini. Folia alni ex feruenti aqua certissimo remedio sunt: tumqꝝ

l. p. 274
capitula Camerary. nax
rispo qꝝ gous fallat.
om roco tamaricis
hæc quæ dicitur pauti
hæc est in epynone uulgo
est & phlogis & uulgo
proprio nily dicitur p
sedat quid pppat
rematit a quid pppat
uiff
in hore
moda uera pã op silu
fluat.
#
de quo in ipsa uero
ad hanc melle gran
gemis allimã de
totus coram vno
qui sicut acit magis
106
quæ libentis gallone
fimo et sanant
107
108
109
110
111
112
113
114
115
116
117
118
119
120

121
122
123
124
125
126
127
128
129
130
131
132
133
134
135
136
137
138
139
140
141
142
143
144
145
146
147
148
149
150

ri. Hederæ genera. xx. demonstrauimus. Natura omnium in medicina anceps. Mentem turbat & caput purgat largius pota. Neruis intus nocet. Iudæ neruis adhibita foris prodest. Eadē natura quæ & aceto ei ē. Omnia genera eius refrigerant. Vrinañum potu. Capitis dolorē sedat: præcipue cerebro: continentiq; cerebrum membrane utiliter mollibus ipositis foliis cum aceto & rosaceo tritis & decoctis addito postea rosaceo oleo. Illinitur autē fronti & decocto eorū fouetur os: caputq; perungitur. Lyeni & illita profunt. Decoquūtur & cōtra horrores febriū: eruptiolesq; pituitæ: aut in uino teruntur. Corymbi quoq; poti uel illiti lyenem sanant: iocinerant autē illiti. Trabunt & mēses apposti. Succus hederæ redia narium graueolentiaq; emendat: præcipue albæ fatiæ. Idē infusus naribus caput purgat. Efficacius addito nitro infūdatur etiam purulentis auribus: aut dolentibus cū oleo. Cicatricibus quoq; decorem facit: ad lyenes efficacior albæ est ferro calefactus. Satisq; est acinos sex uini cyathis duobus sumi. Acini quoq; ex eadē alba terti in aceto mulso poti tias pelunt. In aqua curatione uentri quoq; iposuisse eos utile est. Hederæ: quæ chrisolarion appellamus baccis aurei coloris uiginti in uini sextario tritis ita ut terti cyathi poterūt: aqua quæ cutē suberit: per urinam educit. Erasistratus eiusdē acinos. v. tritos in rosaceo oleo: calesactosq; in cortice punice infillauit dentium dolori a cōtraria aurē. Acini qui croci succum habent: præsumpti potu a crapula tutos præstant. Item sanguinē excreātes ut torminibus laborant. Hederæ nigra candidiores corymbi poti steriles etiam uiros faciūt. Illinitur decocta in uino omnium ulcerū generū: etia si cacōrta sint. Lachrima hederæ psilothrū ē: phthiriasinq; tollit. Flos cuiuscūq; generis tritū digytorū caput dysentericos & aluū citā emendat in uino austero bis die potus. Et ambustis illinit utiliter cū cæra. Denigrant capillū corymbi. Radicis succus in aceto potus cōtra phalagias prodest. Huius quoq; ligni uase spleneticos bibentes sanari iuenio. Et acinos terunt: moxq; cōburunt & ita illinuntur ambusta prius perflua aqua calida. Sunt q; & incidunt succi gratia: eoq; utantur ad dentes erosos: frangitq; tradunt proximis cæra munitis: ne ledantur. Gūmi etiam in hederā quærūt: quod ex aceto utilissimū dentibus promittunt. Græci uicino uocabulo ciston appellat fruticē maiore tyro foliis ocimi Duo eius genera. Flos masculo rosaceus: femina abet. Ambo profunt dysentericis & solutionibus uentris in uino austero trinis digytis flore capto: & similiter bis die potu. Ulcerebus ueteribus & abustis cū cæra: & per se oris ulceribus. Sub his maxime nascitur hypocistis: quam inter hederas diximus. Cissos erythranos ab iisdem appellatur similis hederæ: coxendicibus utilis & uino potus: item libis tantāq; uim accipiunt: ut sanguinem urina detrahant. Item chameciston appellant hederem nō attolentem se a terra. Et hæc contusa in uino acetabuli mensura lyne medet. Folia ambustis cū axungia. Miellax quoq; q; & autophoros cognominatur: similitudinē hederæ habet: renuoribus foliis. Coronæ ex eo factam ipari foliorum numero aiunt capitis doloribus mederi. Quidam duo genera milacis. Alterū imortalibus proximū conuallibus opoacis candentem. Alterum comaticibus acinorū corymbis contra uenena omnia efficacissimis in tantū ut acinorum succo infantibus sepe stillato nulla postea uenena nocitura sint. Alterum genus culta amare: & iis gigni nullius effectus. Illam esse milacem priorem: cuius lignū ad aures sonare diximus. Similem huic aliqui clematida appellauerunt repente per arbores geniculatam & ipsam. Folia eius lepram purgant: Semen alluunt soluit acetabuli mensura i aqua hemia aut aqua multa. Datur ex eadem causa & decoctum eius.

De harundine: & papyro: & hebeno: & hrododendro: de rusen: & hydro: & canchry & sabina: & selagine: & samulo: & gummi medicinis.

HArūdinis genera. xxix. demonstrauimus nō aliter euidētiorē illa natura quā optimis uis uoluminibus tractamus. Si quidē harūdinis radix cōtra & iposita filicis stirpem corpore extrahit. Itē harūdinē filicis radix. Ex quo plura genera fecimus. Illa quæ i iudæa syriacq; nasciturū odorum unguentorūq; causa urinam mouet cū gramine aut apii semine decocta. Cit & menstrua admotū. Medetur cōuulsus duobus obolis pota iocinerenibus: hydropsi: russi etiā sufficit: magisq; cū resina. Fui furibus ulceribusq; manātib; cū myrrha radix decocta. Excipitur & succus eius: fitq; elaterio similis. Efficacissima autē in oiharundiniquæ proxima radici. Efficacia & genicula. Harundo cypria quæ donax uocatur cortice cinere alopecias emendat. Item putrescentia ulcera. Foliis eius ad extrahendos aculeos utuntur. Efficacius & contra ignes sacros: collectionesq; omnes. Vulearis harundo ex

Alto mense a pape
Corymbi
hocq; hederam
potu pueri
Emmolema
in simbeteder adu
ralefata
Cyprharpan
q; hōa pōtū mēdō
Ulcera
manēt
Serpent
Splenent ex h
heder potu p
Ulcera
albus p
il m p p
at d uenig
at c m l o p
stardente arborē
sp. p. p. p. p. p. p. p.
leuē ē mēdōr quā
p. p. p. p. p. p. p.

121
122
123
124
125
126
127
128
129
130
131
132
133
134
135
136
137
138
139
140
141
142
143
144
145
146
147
148
149
150
151
152
153
154
155
156
157
158
159
160
161
162
163
164
165
166
167
168
169
170
171
172
173
174
175
176
177
178
179
180
181
182
183
184
185
186
187
188
189
190
191
192
193
194
195
196
197
198
199
200

tractiorum uī habet: & recens tusa: nō in radice tantū. Multū enim & ipsam harundinē ualere tradit. Medetur & luxatis & spinæ doloribus radix in aceto illita. Eadē recens tria & i uino pota uenerem concitat. Harundinum lanugo illita auribus obundit auditū. Cognita res est in ægypto de harundine. Papyro præcipue utilitates cum inaruerit: ad laxandas siccandasq; fistulas: & intumescendo ad introitū medicamentorum apertendas. Charta quæ fit ex ea cremata inter caustica est. Cinis eius ex uino potus somnum facit. Ipsa & aqua in posita callum sanat. Ne in ægypto quidē nascitur hebenus ut docuimus. Nec tractamus in medicina alienos orbis. Non omittetur tamē propter miraculum. Scobē eius oculis unice mederi dicunt. Lignocq; ad totum trito cum passio caliginem discutit. Ex aqua uero & radice albugines oculorum. Item tussim pari modo dracunculū, radicē cum adiecto melle. Hebenum medici & inter erodentia assumunt. Rhododendros ne nomen quidem apud nos inuenit latinum. Rhododaphnen uocant aut nerium. Mirum folia eius quadrupedū uenenum esse. Homini uero contra serpentes præsidium: ruta addita & uino pota. Pecus ē & capræ si aquam biberint: in qua folia ea maduerint: mori dicuntur. Nec thus latinum nomen habet: cum in usum pluribus modis ueniat. Nam & herba ē siluestris. foliis myrti: cauliculisq; breuius: quæ uenena & tineas pellit: & frutex excoriarius appellatur: subrutillus cubitalis crassitudine digyralis. Cuius aridis foliis & malicoriō coria perficiuntur. Medici autem rhoicis uruntur ad contusa. Item celiacos & sedis ulcera: aut quæ phagedenas uocant: trita cum melle & illita cum aceto. Decoctum eorum instillatur auribus purulentis. Fit & romachice decoctis ramis ad eadem quæ ex moris: sed efficacior admixto alumine. Illiniturq; eadem hydropicorum tumoribus. Rhus quæ erythros appellatur frutex est: & huius fruticis semē uim habet astringendī refrigeradiq;. Aspergitur pro sale obsoniis. A uos soluit: omnesq; carnes cum silphio suauiores facit. Uiceribus medetur manantibus cum melle. Aspergitur linguæ percussis: liuidis: desquamatis eodem modo. Capitis ulcera ad cicatricem celerrime perducit: & foeminarum abundantiam sistit cibo. Erythrodanus quam aliqui eruthodanum uocant: nos rubiam: qua tinguntur lanæ pellesq; perficiuntur in medicina urinam ciet. Morbum regiū sanat ex aqua multa. Et lichenis ex aceto illita. Et ischia dicos & palyticos ita ut bibentes lauentur quotidie. Radix femenis trahit menses. Aluū sistunt: & collectiones discutiunt. Contra serpentes rami cum foliis imponuntur. Folia & capillum tingunt. Inuenio apud quosdam morbum regiū sanari hoc frutice: et si adaligatus spectetur tantū. Dicitur ab eo qui alison uocatur foliis tantū & ramis minoribus. Quippe nomē accepit q; a cane morosis rabie sentire nō patitur potus ex aceto adalligatusq;. Mirū ē quod addit: infania cōspecto eo omīo frutice sanari. Tingentibus & radícula ramos præparat: quæ struthion uocari diximus. a græcis. Medet morbo regio ipsa decocta & ius potū: itē pectoris uitius. Urinam ciet: aluū soluit: & uuluas purgat. Quæ ob sem̄ aureū potulū medici uocant. Ea & ex melle pdest magnifice ad tussim. Orthopnoē cōstentis mēsurā. Cū polenta uero & aceto lepras tollit. Eadē cum panace & capparis radice calculos frangit: pellitq;. Panos discutit cū farina hordeacea uino decocta. Miscetur & malagmatis & collyriis claritatis cā. Ad sternutamenta utilis inter pauca. Lyeni quoq; ac iocineri. Eadem pota denariū unius pondere ex multa aqua suspiriosos sanat. Sic & pleuréticos: & omnes lateris dolores. Apocyni semē ex aqua frutex ē: folio hederæ: moliore tamē & minus longis uticulis: semē acuto: diuisio: graui lanuginoso odore. Canes & oēs quadrupes necat in cibo darū. Est & rosmarinū. Duo genera eius. Alterum sterile. alterū cui & caulis & semē resinae: quod cāchrys uocatur. Foliis odor thuris. Radix uulnera sanat uiridis ipsata & sedis pedicula cōdylomata hemorrhoides. Succus & frutices & radices morbū regiū: & ea quæ repurgāda sūt. Oculorū aciē exacuit. Semē ad uetera pectoris uitia datur potui. Et ad uulnas cum uino & pipere. Menses adiuuat. Podagris illinitur cū erinea farina. Purgat & lentigines: & quæ excalefaciēda sūt: aut cū sudor quærendis illitū. Item cōuulsis. Auger & lac in uino potū. Itē radix. Ipsa herba strumis cū aceto illinit: ad tussim cum melle prodest. Cachrys multa genera habet ut diximus. Sed hæc q; ex rore supradicto nascitur si fricetur resinosa ē. Aduersus uenenis & uenenatis: præter anguibus. Sudorem mouet termina discutit. Lactis ubertate facit. Herba sabia brathy appellata græcis duorum generum est. Altera amaraci similis folio est: altera cupressi. Quæ ex re quidam creticam cupressū dixerūt utilis in suffitus p thure assumit. In medicamentis uero duplicato pondere cosdē effectus

inueniunt p. 1022

inueniunt p. 1022

inueniunt p. 1022

same, pinnis

inueniunt p. 1022

inueniunt p. 1022

inueniunt p. 1022

inueniunt p. 1022

Herba

habere quos cynnamū tradit. Collectiones minuit & nomas compescit. Illita ulcera purgat. Parvior mortuos apposita extrahit & sufficit. Illinitur igni sacro & carbūculis. Cum mele & uio pota regio morbo medetur. Gallinacei generis pituitas fumo eius herbe sanari tradit. Similis hæret huic sabnæ & selago appellata. Legitur sine ferro dextra manu p tunicâ: quâ sinistra manu exciuit uelut furante: candida ueste uestito pureq; lotis nudis pedibus sacro factâ prius q; legat: pane uinoq; fertur. I mappa noua. Hac cõtra omnē pnicie habedâ pdide re deuidē gallorū: & cõtra oia oculorū uitia fumū eius p Jesse. Idē famolū herbâ nomina uere nascente in humidis. Et hanc sinistra manu legi a ieiunis cõtra morbos suū bouq; nec respicere legentē. nec alibi q; in canali deponere: ibiq; cõterere poturis. Gūmi generâ diximus. Ex his maiores effectus melioris cuiusq; erunt. Dēctibus inuitiles sūt. Sanguine coagulât & ideo reicientibus sanguine profunt: itē ambustis: arteriâ uitis. Inutilē urinâ ciūt: amari tudines: hebetant astrictis cæterisq;. Ex amygdala amara est spissandiq; uiribus efficacior. Habet excalcfactorias uires. Præponūcāt prunorū & cerasorū ac uitia. Siccat illitâ & astrigunt. Ex aceto uero infancū lichenas sanant: Profunt & tussi ueteri: quattuor obolis i mixto potis. Creduntur & colorē gratiorē facere: ciborūq; appetitiâ: & calculosis prodesse cum passo potæ. Oculorū & uulnerū inutilitatibus maxime conueniunt.

Home Vireta

De spina ægyptia: & spina alba: & acanto: & acatia. Ca. XII.

Spina ægyptia spina arabicâ laudes in odorū loco diximus: & ipsa spissat strigiq; distillationis omnes: & sanguinis excreationes: mēsumq; abundantia: et nūc radice ualentior. Spina alba semē cõtra scorpiones auxiliatur. Corona ex ea iposita capitis dolores minuit. Huic similis est spina illa: quâ greci acanthon uocant minoribus multo foliis aculeatis per extremitates & harenosa lanugine obductis. Qua collecta etiam, uestes quædam bōbicinis similes fiunt i oriente. Ipsa folia uel radices ad remedia opisthoroni bibū tur. Est acaciâ spina. Fit in ægypto alba nigraq; arbore: item uiridē: sed lōge melior. ē prioribus. Fit & in gallatia tenerissima spinosior arbore. Semen omnium lenticulæ simile: minore est tantū & grano & foliculo. Colligit autūno ante collectū nimio ualidius. Spissat succus est fonicūlis aqua cælesti pfusus: mox in pilatulis exprimit: originis: tūc dēatur in sole mortariis in pastillos. Fit ex folijs minus eff. cax. Ad coria pficienda femine pro gallâ utunt. Foliiorū succus & galatiacæ acaciæ nigerrimus improbat: itē q; ualde rufus. Purpurea aut leucophea: q; facillime diluit. Vis sumā ad spissandū refrigeradūq; est. Oculorū medicamentum ante alias utile. Lauant in eos uis pastilli: ab aliis torrenē: ab aliis capilli tinguntur. Sanat ignē sacrū. Ulcera q; serpunt: & humida uitia corporis: collectiones articulos cõtufos: puiones: ptergya. Abundantia inensium feminis sistunt: uuluaq; & sedem procidentem: item oculos: oris uitia & genitalium.

Peru

allulity

inim

... ..

... ..

... ..

De uulgarī spina & siluestri: & de syriscetro: & de appendice spina: & pyracantho: & passuro: aquifolia & taxo & rubis medicinx. Ca. XIII.

Vigaris quoq; hæc spina: ex qua uenæ fulloniæ impletur: radicis usus habetur. Per hispanias quidem multi & inter odores & ad unguenta utuntur illa aspalathū uocantes. Est sine dubio hoc nomine spina siluestris i oriente (ut diximus) candida magnitudine arboris iustæ: Sed & frutex humilior atq; spinosus. In syria & rhodiorum insulis quam alii syriscetrum: alii adiasptheum siue dipsacon siue diacheron uocant. Optimus qui minime ferulaceus: rubens: & in purpuram uergēs detracto cortice: nascitur pluribus locis: sed non ubiq; odoratus. Quam uim haberet cælesti arqui in eum inixo: diximus. Sannat tetra oris ulcera: & ozenas: genitalia exulcerata: aut carbunculantiâ: item rhagadiâ: ista tiones potu. Discutit & strangurias cortex. Sanguinem reddentibus mēdetur: decoctum eius. Aluum sistit cortex. Similia prestare siluestrem quoq; putant. Spina est appendix appellata: quoniam baccæ puniceo colore in ea appendicēs uocāctur. Hæ crudæ per se & aridæ in uino decoctæ aluum citant: ac tormina compescunt. Pyrachanti baccæ contra serpentium & uisum bibuntur. Paluris quoq; spinæ genus est. Semen eius asri zuram uocant: contra scorpiones efficacissimum: item calculosis & tussi. Folia astrictoriam uim habent. Radix discutit panos: collectiones: uomicas: urinas: trahit potâ. Decoctum eius potum in uino aluū sistit. Serpentina aduersatur: radix præcipue datur in uino. Alioquin folia contusa addito sale articulorum morbis imponunt. Profunt baccæ purgationi foeminarum: cæliticis: dyntericis: ac colericis. In uino potæ aluum sistit. Radix decocta & illita extrahit infixâ cor

... ..

... ..

... ..

... ..

pori. Veilissima est & luxatis tumoribusq; Aquifolia arbor i domo aut uilla fara ueneficia ardet. Flore eius aqua glaciari Pythagoras tradit. Itaq; baculu ex ea factu in quocuis ani mal emiffu et si citra ceciderit defectu mittetis: ipsu p sele recubitu patus adlabi: ta praeci puu natuua inesse arbori. Taxi q; boris fumus mures necat. Nec rubos ad maleficia tantum genuit natura: ideoq; ex eis mora bestiu uel hominibus cibos dedit. Vi habet scicadi: atri gendi. Gingiu: tonsilis: genitalibus accomodatissim. Ad uersant serpentiu secleratissimis hemorhoidi & praeter flos aut mora. Scorpionu uulnera sine collectione periculo iugunt Vrina eiunt. Caules eoru tunduntur teneri exprimiturq; succus mox sole cogitur i crassitu dine mellis singulari remedio cõtra mala oris oculorūq; sanguine excreant: anginas: uul uas: sedes: coeliacos potus aut illitus. Oris quide uitis et folia comaducata p sunt: & ulceri bus manatibus: aut qbuscuq; in capite illinuntur cardiacis. Vel sic per se ipõnuntur a mãma si nistra. Itẽ stomachi doloribus: oculisq; pcedetibus. In illas succus eorū auribus. Sanat & cõ dylomata cõ rosaceo cõtrato. Calculorū ue ex uino decoctū uel praefataneu remediū e. Itẽ p se in cibo sumpti cymẽ modo: aut decocti in uino aulsiẽo labentes detes fiant. Aluũ si stunt & pfluua sanguinis. Dysentericis p sunt. Siccatur i umbra ut cinis crematorū uuam reprimat. Folia quoq; arefacta & cõtusa iumentorū ulceribus utilia traduntur. Mora quẽ in iis nascitur uel efficaciorẽ stomachicẽ præbuere q̃ satiaa morus. Eadẽq; cõpositione uel cū hypocistide tarum & melle bibuntur in colera. & a cardiacis: & cõtra arãos. Inter medicame ta quẽ stipicia uocant: nihil efficacius rubi mora ferentis radice decocta in uino ad tertias partes: ut colluatur eo oris ulcera & sedis foueatur. Tantaq; uis est. ut spõgite ipse lapideo fcanr. Alterum genus rubi e in quo rosa nascit. Gignit pilulã castaneã simile præcipuo: in te dio calculosis. Alia est cynorhoda: quam proximo dicemus uolumine.

De cynobato & ideo rubo: & rhamno: & lycio: & sarcocolla: & oporice me dicina. Ca. XIII.

Cynobaton quam alii cynobaton alii neurospaton uocat foliũ habet uestigio homi nis simile. Fert & uuam nigram: in cuius acino neruũ habet. unde neruus passus dici tur. Alia est capparĩ quam medici cynabaton appellauerunt. Fiu uis tyria ad reme dia plenis & inflatione cõditus ex aceto maditur. Neruus eius cum mastice sua comadu carus os purgat. Ruborũ rosa alopecias cum axungia emendat. Mora capillum tingit cū omphacino oleo: Flos mori per menses colligitur. Candidus pleureticis præcipuus ex uino potus: Item coeliacis. Radix ad tertias decocta aluum sistit & sanguinẽ item detes collutos decocto. Eodem succo fouentur sedis det: & genitalium ulcera. Cinis radice deprimit uua. Idæus rubus appellatus est: quoniam in ida hõ alias nascitur. Est autẽ tenerior ac minor ra rioribus calamus in nocentioribusq; sub arborũ umbra nascẽs. Huius flos cum melle epipho ris illinitur & ignibus sacris. Stomachicisq; ex aqua bibedũ datur. Cetera eadem prætat quẽ supradicta. Inter genera ruborũ rhamnos appellatur a grãcis candidior & fruticosior. Is floret ramos spargens rectis aculeis non ut ceteri ad uncis: foliis maioribus. Alterum ge nus eius siluestre nigrus & quadantenus rubens. Fert ueluti folliculos. Huius radice de cocta in aqua fit medicamentum: quod uocatur lycium. Semen secundas trahit. Atq; ille candidior astringit magis refrigerat: collectionibus & uulneribus accomodatior. Folia uero utriusq; & cruda & decocta illinuntur cum oleo. Lycium præstantius & spina fieri tra dunt: quan & pyracathon chironiam uocant: quales in indicis arboribus diximus: quonia longe præstantissimum existimatur indicum. Coquuntur in aqua rufsi rami: radicesq; sũ mæ amaritudinis ærgo uasẽ fere per triduum. Iteriq; exempro ligno donec mellis crassitu do fiat. Adulteratur amaris succis: etiã amurca ac felle bubulo. Spuma eius ac flos quidem oculorum medicamentis additur. Reliquo succo faciem purgat: & spora sanat: eos flos angu los oculorum: ueteresq; fluxiones: aures purulentas: tonsillas: gingiuas: rufsim: sanguinis execrationes fabæ magnitudinẽ deuoratam. Aut si ex ulceribus fluat: illitum rhagadas: ge nitalium uulnera. Attritus ulcera recentia & serpẽtia ac putrescentia. In naribus clauos: supurationes. Bibitur & a mulieribus in lacte contra profluua. Indici differentia glebis ex trinsecus nigris intus rufis: cum fregeris: cito nigrescentibus. Astringit uehementer cum amaritudine. Ad eadem omnia utilis est: sed præcipue ad genitalia: Sunt qui & sarcocolla & spina lachrymam putent pollinũ thuris similem cum quadam acrimonia dulcem. Cum uino rufa sistit fluxiones. Illinitur infantibus maxime. Vetusate & hæc maxime nigrescit.

Sancti adspicitur
normis
ceteris

mentis que uincit
in his hinc

deuot ad hinc
pessis

neurospaton

101

101

101

101

101

101

101

101

101

101

101

101

101

101

101

101

101

101

Melior quo cādidior. Vnū etiān arborū medicinis debetur nobile medicamētū. qđ opor-
tē uocant. Fit ad dyſentericos ſtomachiꝝ uitia i congio muſti albi lēto uapōre decoctis ma-
lis cotoneis quibꝫ cū ſuis feminibus: puniceis toridē: ſorbog: ſextario: & pari menſura eius
quod rhum ſyracōa uocat: eroci ſemūtia. Coquibꝫ uſqꝫ ad craſſitudinē mellis. Hijs ſubne-
stemus ea quæ græci cōicatione nominū in ambiguo fecere an ne arborum eſſent.

¶ De chamædyre & camedaphne: & camelea: & cameſceice: & cameciſſo: & chamæleuce:
chamecypiſſo: & ampeloproſo: & ſtache: & clinopodio: & centunculo: & clematide: ægip-
tia medicinæ. (Ca. XV.

Olīmaedrys herba ē: quæ latine triſago dicitur. Aliqꝫ eā chamæropē: alii teuciā appel-
lauere. Folia habet magnitudinē mētæ: colore & diuiſura quercus. Alii ferratā: & ab
ea ſerā iuentā eſſe dixerūt: ſapor pene purpureo. Capie prægnāns ſucco. In petroſis ad
uerſus ſerpentiū uenena potu illitūꝝ efficaciffima. Itē ſtomacho tuſſi uetūſta pituitā i gu-
la coherēſcenti: ruptis: cōuulſis: alēris doloribus. Lyenē cōſumit. Urinā & mēſes cit. Ob id
incipitibus hydropticis efficac: manualibus ſcopis eius i tribus heminis aquæ decoctis uſqꝫ
ad tertias. Faciunt & ex ea paſtillos teretes eā ex aqua ad ſupradictā. Sanat & uomicas & ue-
tera ulcera uel ſordida cū melle. Fit & uinū ex ea pectoris uitia. Foliorū ſuccus cū oleo
caliginē oculogꝫ diſcutit. Ad ſplenē ex aceto ſumit. Excalfacit perūctiōes. Chamædaphnē uni-
co ramulo ē cubitali ſere: folio tenui lauri ſimilitudine. Semē rubēs admixtū foliis illimitur
capitis doloribus recens: Ardores refrigerat. Ad tormia cū uino bibit. Menſes ſuccus eius
& urinā cit potu: partuſqꝫ difficileſ in lana appoſitus. Chamælea ſimilitudine: foliorū oleæ
habet. Sūt autē ei moſa odorata: i petroſis naſcens palmi altitudinē: nō excedens. Aluū pur-
gat: detrahīt pituitā bilēꝫ foliis in duabus partibus abſinthii decoctis. ſuccoꝝ eo cū melle
poto. Foliis i poſtis & ulcera purgātur. Aiuſiquis ante ſolis ortū capiat: dicatꝫ ad albugi-
nes oculorū ſe capere: adaligata diſcutit id uitii. Quoquo modo collectā iumētorum pecco-
rūꝫ oculis ſalutārē eſſe. Chamæſceice lentis folia habet nihil ſe collēctā in aridis petroſiſqꝫ
naſcens. Claritati oculorū & cōtra ſuſſuſiones utiliſſima: & cicatrices caligenes muriculas
nubeculas in uino coctā: ſundā. Vuluæ dolores ſedat appoſita in linteolo. Tollit & ueru-
cas omniū generū illita. Prodeſt & orthopnoicis. Chamæciſſo ſpicata eſt tritici mō ramuliſ
quinis ſere folioſa: cū floret exſtirmari poteſt alba uiola ructu. Cuius bibunt ſchiadi-
ci folia tribus obolis: in uini cyathi duobus ſeptem diebus admodum amara potione. Cha-
maleucen apud nos farranum ſiue farfugium uocant. Naſcitur ſecus fluuios: folio populi
ſed ampliore. Radix eius imponitur carbonibus cupreſſi atꝫ is nidor per infundibulum i-
bibitur in uetere tuſſi. Chamæpeuce laticis foliis ſimilis lumborum & ſpinæ doloribus pro-
pitia eſt. Chamæcypiſſoſ herba ex uino pota contra uenena ſerpentium omnium ſcorpio-
nūꝫ poſſet. Ampeloproſon in uinetis naſcitur: foliis porri: ructu grauis. Contra ſerpentiū
ictus efficac. Urinam & menſes cit: eruptionēſ ſanguinis per genitale inhibet potum i poſi-
tūꝫ. Datur & a partu mulieribus: & cōtra canis morſum. Ea quoqꝫ quæ ſtachys uocatur:
porri ſimilitudine habet: lūgioribus folijs pluribuſqꝫ & odoris iucunā: coloriqꝫ in luteū
inclināti. Pellit mēſtrua. Clinopodium: quōd alii clinopiētōn alii zopyrocherōn: alii encimo-
del appellant: ſerpillo ſimilem: ſurcuſoſam palmi altitudine. Naſcitur in petroſiſ: orbicula-
to foliorū ambitu: ſpetiem leſtipedum præbent. Bibitur ad conuulſa rupta ſtranguria:
ſerpentium ictus: item decocti ſuccus. Nunc ſubtexemus herbas mirabiles quidem: ſed mi-
nus claras: nobilibus inſequentia uolumina dilatit. Itali centūculum uocant roſtratis folijs
ad ſimilitudinem capitis penularum iacentem in aruiſ: græci autē clematide. Eſt eius egre-
gius effectus ad ſiſtendam aluum in uino auſtero. Idem ſanguinem liſit tritūꝫ cū oxyme-
lite: aut aquæ calidæ cyathis quinqꝫ denariū unius pondere. Sic & ad ſecundā mulierum ef-
ficax. Sed græci clamatidas & alias habent: unam quam aliqui echiten uocant: alii lagincm
nōnulli tenuem ſcamoniam: & pedales folioſos: nō diſſimiles ſcamonæ ramos habet: niſi
& nigriora minoraqꝫ ſunt folia. Inuenitur in uineis aruiſ. Eſtur uſu ut olus cum oleo &
ſale. Aluum cit. Eadem dyſentericis cum ſini ſemine in uino auſtero ſorbetur. Folia epi-
phoris imponitur cum polenta: ſuſpoſito udo linteolo. Strumas impoſita ad ſuppuratio-
nem perducunt: deinde axungia adiecta percurant: itē hemorrhoidas cū oleo uiridi. Pthi-
ſicos iuuant cū melle. Lactis quoqꝫ ubertatē faciunt in cibi ſumpſta. Et infantibus illita ea
pillum alunt. Ex aceto dentium dolores ſedāt. Venerē ſtimulat. Eſt & alia clematis ægyptia

1. rousp...
opari...
de lib...
codigunda...
Al. myopias...
infundibuli...
sal. mpr...
al. mpr...
al. mpr...
al. mpr...

na...
na...
na...
na...
na...

cognomine: quæ ab aliis daphnoides: ab aliis polygonoïdes uocat folio lauri lōgo: tēuig
 aduersus serpentes ac priuatim aspides ex aceto pota efficax. Aegyptus hæc maxie gignit.
 De aron: & dracūculo: & dracontio: & eri: & millefolio: & herba eiusdē nominis: & pleu
 douunio: & myrrthi: & onobryche medicinae.

Est & aron: & de qua inter bulbos diximus magna eū dracūtio litis. Quidā enī esse
 dixerunt eandem. Glaucias faru disceruit dracuntium siluestrē arū pronuntiando.
 Aliqui radicem aron appellauerūt: caulē uero dracūtiū: in totū alium. Si modo hic
 est: qui uocatur apud nos dracūlus. Nāq; aros radicem nigram i latitudine rotundā ha
 ber: multo quoq; maiorem: & qua māus impletur. Dracūculus subrutiam & draconis cō
 uoluit modo: unde ei & nomē. Quin & ipsi græci inensam posuere differentiam. Semen
 dracunculū feruens mordaxq; tradendo: tantūq; i esse ei uiuis ut olātum grauidis abortū
 inferat. Aron miris laudibus extulere: primū in cibis faminam præferētes quoniā mas dul
 cior esset: & incoquendo lentior: pectorisq; uitia purgaret. Aridum impositione inperisū
 aut eligmate: urinam & menses cietet. Sic & in oxymelitte potum stomacho interrancēs ex
 ulceratis ex lacte ouillo bibendum. Ad tussim i cinere coctū ex oleo dedere. Alii coxere in
 lacte: ut decoctum biberetur. Epiphoris elixū iposuerit: itē fugillatis tōsillis. Ex oleo hemor
 rohidū uitio infundere: letiginēs ex melle illinentes. Laudabit Cleophantus & proantido
 totā uenena pleureticis: peripneumoniacis quoq; & tussientibus. Semē i tritū cum oleo
 aut rosaceo infundens: aurium dolori Dieuches. Cleophantus tussientibus aut suspiriosis
 & orthopnoicis & purulenta excreantibus farina permixtum in pane cocto dedit. Diodo
 rus phthisicis e melle eligmate & pulmonis uitiiis: ossib; etiam fractis imposuit. Partus om
 nium animalium extrahit naturā circūlitum. Succus radice eius cū melle artico oculoꝝ
 caligines: ac stomachi uitia disceruit: ruffim decocti ius cum melle. Ulcera omnium generū
 siue phagedenæ sunt: siue carcinomata: siue serpentes: siue polypi in paribus: siue cum mire sa
 nat. Folia ambustis profunt ex uino & oleo cocta. Aluum inaniunt ex sale & aceto sumpta
 Etiam luxatis cocta cum melle profunt. Item articulis podagricis cum sale recentia uel sic
 ca. Hippocrates qualibet ad collectiones cum melle imposuit ad menses trahendos semi
 nis uel radice drachmæ duæ in uini cyathis duobus sufficiunt. Eadem potio si a partu non
 purgantur: & secūda trahit. Hippocrates & radicem ipsam apposuit. Dicunt & in pestilentia
 salutarē esse in cibis. Ebrietatem disceruit. Serpentes nidore cū crematur priuatim aspides
 fugat aut inebriat: ita ut torpescēs inueniatur. Peructos quoq; arō aut lauro oleo fugiūt.
 Ideo & contra ictus dari potu in uino nigro putant utile. In foliis ari calcus optime serua
 ri traditur. Dracūculus quē dixi hordeo: maturescēte effoditur lupa crescēte. Omnio ha
 bentem serpentes fugiunt. Ideo percussis pdesse in potu aiunt maiore ut & menses: si fer
 ro nō attingatur: sistant. Succus eius & aurū dolori prodest. Id autē quod græci dracōciō
 uocant triplici effigie mihi demonstratū est foliis betæ: nō sine thyril: flore purpureo. Hoc
 est simile aro. Alii radice longa ueluti signata articulosaq; mōstrauere tribus omnino cau
 liculis. Folia eius ex aceto decoqui cōtra serpentū ictus uiuantes. Tertia demonstratio fuit
 folio maiore q̄ cornu radice harundina: totidem ut affirmabant geniculata nodis: quot
 haberet annos totidem esse folia. Hi ea ex uino uel aqua contra serpētes dabāt. Est & eris
 quæ in eadem ægypto nascitur similis aro: minor tantū minoribusq; foliis: & utiq; radice:
 quæ tamē oliuæ gradus magnitudinem implet. Alba geminū caulem: altera unum tantum
 emittens. Medetur utraq; ulceribus manantibus: item cōbustis ac fistulis. Collyrium immix
 ta & nomas sistant decoctarū in aqua & postea tritarum rosaceo addito. Sed unum mira
 culum ingens: contacto genicali cuiusq; feminini sexus animal in perniciē agi. Myriophy
 lon quod nostri millefolium uocant caulis est tenerē. Similis est fœniculo plurimis foliis:
 unde & nomen accepit. Nascitur in palustribus: magnifici usus ad uulnera. Cum aceto bi
 bitur ad difficultates urinæ & uesicæ: & suspiria præcipitatisq; ex alto. Efficacissima eadem
 ad dentium dolores. Hetruria hoc nomine appellat hærbā in pratis tenuē: a lateribus capil
 lamenti modo foliosā: eximii usus ad uulnera: boui neruus abscissus uenere solidari ea
 rursumq; iungi addita axungia effirmans. Pseuodouunio napi folia habet: fruticans palmi al
 titudine laudatissima in creta. Contra tormina atq; stranguriam: laterum præcordiorumq;
 dolores bibitur rami eius quinis cyatis e niue. Myrrth quā alii myrrthizam alii myrrhā
 uocant simillima est cicura. Caulē foliisq; & florē minor tantum & exilior: cibo non infusa

feminae

antidoti

in potu

in potu

Dodo

partu

Dragon

Eris

app pi

H qm feminæ
myrrtham

uis cit menstrua & partus cum uino. Auunt quoq; eandē potam in pestilenta salutarē esse. Subuenit & phtisicis in sorbitione. Auiditatem cibi facit: Vlcerā in facie aut capite succus eius in aqua triduo macerata sanat: Onobrychis folia habet lentis longiora paulo: florem rubēde: radicē exiguā & gracilē. Nascit̃ circa fontes. Siccata in farina modū & inaspera uino albo strangurias finit. Aluū sistit. Succus eius punctis cum oleo sudores mouet.

De coria cefia: & callicia: & menaide: & aliis. xxiii. & medicinis earum quas quidam magi cas esse dicunt: & de confidia: & de aprossi: & recidiuis morborum. Ca. XVII.

In promisso hærbarū mirabiliū occurrit aliqua dicere & de magicis. Quæ enī mirabiliores sūt. Primi eas ī nostro orbe celebrauere pythagoras atq; Democritus cōsecrāmagos. Coriacefiam & callicia Pythagoras qua aqua glaciari tradit: & guarū

mentionē apud alios nō reperio: nec apud eum alia de his. Idem menaidē appellat & nōmine alio corinthadem: cuius decocto in aqua succo protrinū sanari ictus serpentium si fouetur dicit. Eundēq; effusum in hærba qui uestigiū contigerit: aut forte resperſi fuerint insanabiles petire: monstrifica proflus natura ueneni præter q̃ cōtra uenena. Ab eodē Pithagora aproxis appellatur hærba: cuius radix elonginquo concipiat ignes ut naphtha: de qua ī terræ miraculis diximus. Idem tradit. Si qui morbi humano corpori acciderint florēte aproxi: quāuis fanatos admonitionē eorū sentire quotiens florere eam contigerit: & frumentū: & cicutam: & uiolam similit̃ conditionem habere. Nec me fallit hoc uolumen eius a quibusdam Clempſoro medico ascribi. Pythagoræ uero esse pertinax fama antiquitasq; uendicant. Et id ipsum auctoritatem uoluminibus afferit: si quis alius curæ suæ opus illo uiro dignū iudicauerit. Quod fecisse scimus Clempſorum: cum & alia suo ex nomine ederet quis crederet? Democriti certe chirocineta esse constat. At in iis ille post pythagoram magorū tu diuissimus quanto portentosiora tradit? Aglaopotin hærbarū quæ admiratione hominū propter eximium colorem accepit nomen: in marmoribus arabia nascentem persico latere. Qua de causa & marmariditē uocari. Magos utiq; ea uti: cum uelēt deos euocare. Achemenidon colore est electri sine folio nascentis ī tardastilis indæ. Cuius radix in pastillis digesta in dieq; pota in uino noxiū per cruciatus nocte consistantur omnia per uarias numinum imaginationes. Eandem hippophoroadem appellat: quoniam equæ præcipue caueant eam. Theombrotion. xx. schoenis a Chœaspe nasci pauonis picturis similem odore eximit. Hanc autem a regibus perſarum comedi aut bibi contra omnia corporum incommoda: stabilitatemq; mentis & iusticiā uocari. Eandem deniq; seminoia potentia maiestate appellat. Aliam deinde abantidem armenia cappelodociaz alūnam: Ac ad mota leones resupinari cum hiato laxo. Nominis causam esse q̃ cōteri nequeat. Arianidē ī anianis gigni ignea colore. Colligi cum sol in leone sit. Huius tactu peruncta oleo ligna accendi. Theriocarna in cappelodocia & miscia nascere. omnes feras torpescere: nec nisi hyenæ urinæ asperſu recreari. Ethiopida in meros nasci. Ob id & meroidem appellari: folio lastuca hydropicis utilissimā & mulso potam. Ophiusam in elephantine eiusdem æthiopiæ liuidam: difficilem q; asperſtu: qua pota terrorem minasq; serpentium obseruari: ita ut mortem sibi eo metu confiscent: ob id cogi facilegoss illam bibere. Aduersari autem ei palmatum uinum. Thalassegidum amnē inueniri: quæ ob id nomine alio potamatis appellatur. Hac pota lymphari homines obseruātib; miraculis. Theangelida in libano syrie dicteo creta montibus & babylone & fuis perſidis nasci: qua pota magi diuinent. Gelotophilida in bactria & circa borystenem. Hæc si bibatur cum mirra & uino: uarias obseruari species: ridendiq; finem non fieri in potis nucleis pineæ nucis cum pipere & melle in uino palmeo. Syffitieterida a conuictu in perside nominari: quoniam hilarentur illa eadem protomedia: qua primatū apud reges obtineant. Cassignetem: quoniam secum ipsa nascatur nec cum ullis aliis herbis. Eandem Dionysio nymphadem: quoniam uinō mite conueniat. Heliathēn uocant in themysiriaca regione & cilicia montibus maritinis: folio myrti. Hac cum adipe leonino decocta ad dito croco & palmeo uino perungit magos & perſarum reges: ut fiat corpus aspectu iucundum. Ideo eandem heliocallidem nominari. Iermeſias ab eodē uocatur ad liberos generandos pulchros bonosq;. Non herba: sed compositio & nucleis pineæ nucis tritis cum melle myrrha croco uino palmeo: postea admixto theombrotio & lacte bibere generatur os iuber: & a conceptu puerperas partum nutriendes ita fieri excellētes animo & forma: atq; bonos. Harum omnium magica quoq; uocabula ponit. Adiecit his Apollodoros affectator

eius herbam elchynomenem: quoniam apropiquante manu folia contraheret. Aliam crocidem: cuius tactu phalangia morentur. Cratecis oenotheridem: cuius aperlu e uino feritas omnium animalium mitigaretur. Anacamperotem celebrer arte gramatica paulo ante cuius omnino tactu redirent amores uel cum odio deposita. Et abunde sit haecenus attingisse isignia magorum i his herbis: alio de his aptiore didurus loco.

De enphia & lanaria & stracioti medicina. Ca. XVIII.

Riphiam multi prodidere. Scarabeum haec in habena habet sursum deorsuq; decurrentem cum sono hedi: unde & nomen accepit. Haec ad uocem nihil praestantius e tradunt. Herba lanaria ouibus ieiunjs dacta: lactis abundantiam facit. Eaq; nota laetoris uulgo est plena lacti: quod degustatum uomitiones concitat. Eandem hanc aliqui esse dicunt: & alii similem illi: quam militarem uocant: quoniam uulnus ferro factum nullu non intra dies quosq; sanat ex oleo imposta. Celebratur autē & a graecis straciotes. Est & ea in aegypto tantum: & inundatione nili nascitur aizon similis: ni maiora haberet folia. Refrigerat mire: & uulnera sanat ex aceto illita: item ignes sacros ac suppurationes. Sanguinem quoq; qui defluit a renibus pota cum thure masculino mirifice silit.

De herba q nascit in capite statua: & de herba de fluminibus: & herba lingua & cribro & fimeris: & rhodora: & impia: & ueneris pectine: & nodia: & philanthropo & canaria lappa: & tordyle: & de graine: & dactylo & feno graeco medicina. Ca. XIX.

Herba in capite statua nata collecta: alicuius in uestis pannos: & alligata in lino rufo capitis dolorem confestim sedare traditur. Herba quae cuq; e riuus aut fluminibus ante solis ortum collecta: in nentio colligentem uideat: contra tertianas adalligata leuo brachio. ita ut aeger quid sit illud ignoret: tertianas arceat traditur. Lingua herba nascitur circa fontes. Radix eius combusta & trita cum adipe suis: adiiciunt ut nigra sit & sterilis: alopetias emendat unguentū in sole. Cribro in limite abicctio: herba itus extates de cerpra: adalligata: grauidis: ptus accelerant. Herba quae gignitur supra fimeta ruris: contra anginas efficacissime pollet ex aqua pota. Herba iuxta quā canes uirnam fundunt euulsa ne ferro attingatur: luxatis celerrime medetur. Rumboinum arborem de monstrauimus inter arbuta. Iuxta hanc uiduam uise nascitur herba: quam galli rhodorum uocant: caulem habet uirge ficulneae modo geniculatu folia uertice i medio exalibata: eadem procedente tempore tota rubentia: florem argeteum: praecipua cōtra tumores feruoresq; & collectiones. Cum axungia uero ueteri tusa: ita ut ferro non attingatur: qui punctus est: si despuat ad suam dexteram ter: efficacius remediū esse aiunt si tres quoq; trum nationū homines perungant dextoribus. Herba impida uocatur in cana. foris maris aspectu ihyrsi modo uestita atq; capitata. Inde alii ramuli assurgunt sua capitella gerentes: ob id impia appellauer. quoniam liberi super parentem excellant. Alii potius ita appellata: qd nullū aial eā attingat: existimauer. Haec iter duos lapides trā feruet: picipuo aduersus anginas succo lacte & uio admixto: mirūq; tradit: nunq; ab eo morbo tēteri q gustauerit. Itaq; & suib; dari: quaeq; medicamentū id nouerit haurire: eo modo interire. Sūt qui & i auui midis iseri aliquid ex ea putēt: atq; ita nō strāgulari pullos auidius deuorantes. Veneris pectine appellat a similitudine pectinū. Cuius radix cū malua tusa oīa corpori isixā extrahit. Vetonosa curat: quae exedū uocat. Nodia herba coriariorū officinis eāllaris e: alius ue. Nomas curat. Efficacissimāq; aduersus scorpiōnes eē potā i uino aut posca repio. Philanthropo herba graeci appellant nasūtē: quonia uestibus adhaerescat. Ex hac corona iposita capitis dolores sedant. Nā quae canaria appellat lappa cū plātage & millefolio: trita ex uino carcinomata sanat: ternis diebus soluta. Medet & suis haec effossa sine ferro: & addita in colluuiē potūris uel ex lacte & uino. Quidā adiciunt & fodiētē dicere oportere: haec e herba argeno: quā Mineraya repit suibusis remedium: quōd illa gustauerint. Tordylem alii mētilis esse dixerūt. Alii herbam per se quam & syreon uocauerunt. Neq; aliud de ea proditum inuenio quā in mōtib; nasci. Cōbustā potu ciere mētes: & pectoris excreatōes. Efficacior e ē tūc radice. Succo eius ternis obolis hausto renes sanari. Addi radicem eius & in malagmata Gramē ipsū est inter herbas uulgarissimum. Geniculatis serpit inter nodiis: crebroq; ab iis & ex capimūne nouas radices spargit: Folia eius i reliquo orbe in exilitatem fastigiantur. In pafnaso tantum hederacea specie densius q usq; fructicante: flore odorato candidoq;. Iumētis herba nō alia gratior siue uiridis siue i feno succata. Tūditē aspsa aqua. Succo quoq; eius i pnafo exci

Anacamperotem

auena

Estioni habitari

ledever

brystata

Esstionoe enami

deposi

trapa

ph

Ca. XIX.

formet

gromo lauer

Angustia

Em Uer

Angustia

Angustia

so excipi tradūt ppter ubertatē. Dulcis enī hic est. In uicē eius in reliqua parte terrarū suc-
 cedit decoctū ad uulnerā cōglutināda: quod & ipsa h̄rba tusa pr̄stat. T ueturq; & ab in-
 flāmationibus placat. Decocto adiciit uinū ac mel: ab aliquibus & thuris & piperis myrrh̄e q;
 tertię portiones. Rursusq; coqitur in xreo uase ad dētiū dolores & epiphoras. Radix deco-
 ctā in uino torminibus medet̄ & urinę difficultatib⁹. Vlcēibus uescicę. Calculos frangit.
 Semē uehementiū urinā impellit. Aluū uomitiōesq; sistit. Priuatim autē draconis morsibus
 auxiliatur. Sūt qui genicula. xi. uel unū uel e duabus tribusue h̄rbis ad hunc articulorū
 numerū inuoluū lana nigra succida iubeant ad remedia strumę panorū uel leuionū debere
 esse qui colligat. Ita ire domū absentis cui medeat: superueniētq; ter dicere ieiunio ieiun-
 n̄um medicamentū dare. Atq; ita adalligare: triduoq; id facere. Quod e graminū genere
 septē internodia habet: efficacissime capiti cōtra dolores adaligatur. Quidam ppter uescicę
 cruciatus decoctū ex uino gramē ad dimidias ē balneis bibi iubent. Sūt qui & aculeatū gra-
 minē uocat̄ triū generū cū in cacumine aculei sint plurimum; quod illi dictylon uocat̄: hos
 cōuolutos naribus inhēserūt: extrahūtq; sanguinis ciendi gratia: Altero quod est aizōō si-
 mile ad paronichia & pterygia unguiū: & cū caro unguibus excreuerit utūtur cū axungia
 Ideo dactilū appellat̄ quia digyis medeat. Tertiū genus dactili sed tenuis nascit̄ in pa-
 rietibus aut tegulis. Huic caustica uis est. Sisit ulcera quę serpunt. Gramē capiti circūda-
 tum sanguinis e naribus fluctationes sistit. Camelos autē necare tradit̄ in babylonis regione
 id quō iuxta uias nascit̄. Nec fenogręco minor auctoritas: quod telin uocat̄: talii carpos.
 Aliqui buceras: alii egoceras: qm̄ coniculis semē est simile: nos silicia: quod quō seret̄ suo
 loco dixim⁹. Vis eius siccare: mollire: dissoluere: Succus decocti fœminarū pluribus malis
 subuenit: siue duricia siue tumor: siue contractio sit uulue: fouētur: insidur: infusum quo-
 q; prodest. Furfures in facie extenuat. Spleni addito nitro decoctū & ipositū medetur: itē
 ex aceto. Sic iocineri decoctū. Diocles difficile pientibus semē eius dedit acetabuli mēsurā
 tritū in nouē cyathis sapē ad tertias partes bibere: ut qui biberint in calida lauaretur. Et i
 balneo sudantibus dimidiū ex relicto iterū dedit: mox a balneo reliquū pro sūmo auxilio
 Farinā fenogręci cū hordeo aut lini semine decoctā aqua multa cōtra uulue cruciat̄ subie-
 cit. Itēq; in uis imō uetri. Lepras lētigines sulphuris pari portione mixta farina cura sumi-
 to ante pparata cute lepius die illines: pūgicę præcipies. Theodoros fœtiogręco miscuit
 quartā partē purgati nasturtii acerrimo aceto ad lepras. Damion fœtiogręci semen acceta-
 buli dimidia mēsurā cū sapē & aquę nouē cyathis ad menses cendos dedit potu. Nec du-
 bitatur quin decoctū eius utilissimū sit uuluis interaneisq; exulceratis. sicuti semē articu-
 lis atq; p̄cordiis. Si uero cū malua decoquat̄: postea addito mulso potus ante cetera uul-
 uis interaneisq; laudatur. Quippe cū uapōre quoq; decocti plurimū proficit. Alarūq; etiām
 grauiolētā decoctū fenogręci semē emēdat. Farina pruriginis capitis surfurēs q; cū uino
 & nitro celeriter tollit. In hydromilite autē decocta addita axungia genitalibus medetur:
 itē pano potidi: podagrę: chiragrę: articulis: carnibusq; recedunt ab ossibus. Aceto uero
 subacta luxatis. Illiniētur & lyeni decocta in aceto & melle tm̄. Carcinomata subacta ex ui-
 no purgat. Mox addito melle perfanat. Sumitur & sorbitio & farina ad pectus exulceratū
 longamq; tussim. Diu decoquitur: donec amaritudo desinat. Postea mel additur. Nūc ip-
 sa claritas h̄rbarum dicitur.

inferuit

igni aly. abbe

inuenit

supra

in cythere

in paragręco

CAII. PLYNII. SECVNDI NATVRALIS HISTORIE LIBER. XXV.

PROEMIVM.

Natura h̄rbarum sponte nalcentium. Ca. I.

IPSA quę nūc dicit̄ h̄rbarū claritas medicarū tātū gratia gignāte eas tellure:
 in admirationē cure p̄scōz diligētiaq; animū agit. Nihil ergo scētātū in exp-
 tūq; illis fuit. Nihil deide occultatū qđ nō p̄desse posteris uellēt. At nos ela-
 borata iis abscondere ac suppressere cupim⁹: & fraudare uitā ēt aliēis bōis. ita cę-
 terē recōdit̄ q̄ pauca aliqua nouere i uideētis aliis: & neminē ualere in auctoritatē
 tem scientię est. Tantum ab excogitandis nouis ac adiuuanda uita mores abfunt. Sum-
(ans p̄stori
k. amib;
h̄rbarū p̄p̄t
h̄rbarū dicit̄
dicit̄
p̄ Capitanema
in eodanm̄)

inuenit

mumq; opus nigerioru diu in hoc fuit: ut intra unūquēq; recte facta ueterum perirēt Ad hercule singula quosdam inuenta deoq; numero addidit: omnīq; uitā clariore fecere cognominibus herbarū tā benigne gratiā memoria referēte. Nō aq̄e hāc cura eorū mira essent in hiis quæ facu bladiuntur: aut cibo inuitant sed culmina quoq; montū inuia & solitudines abditas oīsq; terræ fibras scrutati inuenerē: quid quæq; radix polleret: ad quos usus herbarū folia prinerēt: etiā quadrupedū pabulo intacta ad salutis usus uēntes.

Qui latine usus herbarū scripserit: & qñ ad romanis noticia earū pueniret: & qui primi græcorū de his cōposuerint: & de herbarū i uētionē: & antiqua medicina: & quare minus exerceantur earū remedia: & de cynorhodo: & de dracūculo medicinæ. Ca. II.

In hoc quam par erat: nostri celebrauerē oīum utilitatem & uirtutū rapacissimū. Primūq; & diu solus idē ille. M. Cato omnium bonarū artium magister pauca dumtaxat attigit. Bonū etiā medicamina non omīssa post eum unus illustrū tentauit. C. Valgius eruditionē spe status: in perfecto uolumine ad Diū Augustum inchoata etiā præfatiōne religioſa: ut omnibus malis hominis illius potissimū principis sepe medicetur maicitas. Antē condiderat solus apud nos: quod equidē inuenit: Pompeius Lencus Magni Pompeii libertus: quo primū tempore hanc scientiā ad nostros peruenisse animaduertō. Namq; Mithridates maximus sua ætate regum quem debellauit Pompeius omniū ante se genitorū diligentissimū uitē fuisse argumētis præterq; fama intelligitur. Vni ei excogitātū quotidie uenenū bibere præsumptus remediis: ut consuetudine ipsa innoxius fieret. Primo inuenta genera antidoti: ex quibus unum etiā nomen eius retinet. Illius inuentum autumant sanguinem ponticorū miscere antidotis: quoniam ueneno uiuent. Ad illū Aſclepiadis medendi arte dari: uolumina cōposita exant: cum sollicitatus ex urbe roma præcepta pro se mitteret. Illū solum mortalium Mithridatē. xxii linguis locutum tertum est. Nec de subiectis gentibus ullū hominē per interperetum appellauit ab eo annis. lvi. quibus regnauit. Is ergo in reliqua ingenii magnitudine medicinæ peculiariter curiosus ab hominibus subiectus: qui fuere pars magna terrarū: singula exquirens. sermōniū cōmentationum harū & exemplaria effūdusq; in archanis suis reliquit. Pompeius autē omni regū præda potitus: transferre ea sermone nostro libertū suū Leonem grāmaticæ artis doctissimū iussit. Viteq; ita profuit nō minus quā reipū. uictoria illa. Præter hos græci auctores medicine prodidere quos suis locis diximus. Ex iis crateias Dionysius. Metrodorus ratione blandissima: sed qua nihil pene aliud quā rei difficultas intelligatur. Pinxere nāq; effigies herbarum: atq; subscribere effectus. Verū & pictura falax est ex coloribus tam numerosis præsertim in emulatione naturæ multūq; degenerat transcribentium fors uaria. Præterea parum est singulas earum ætates pingi: cum quadripartitis uarietibus anni faciem mutant. Quare cæteri sermone eas tradidere. Aliqui effigiem dem indicata & nudis quidem plerūq; nominibus defuncti: quoniam satis uidebatur potestates uimq; demonstrare querere uolētibus. Nec est difficile cognitu. Nobis certe exceptis admodum paucis cōtingit reliquas cōtemplari scientia Antonii Castoris: cui summa autoritas erat in ea arte nostro æuo: uisendo hortulo eius: in quo plurimas alebat: centesimū ætatis annum excedens nullum corporis malum expertus ac ne ætate quidem memoria aut uigore cōcussus. Nec aliud mirata magis antiquitas reperiretur: uēt. alampidem ratio est prænuntiās horas nō modo dies ac noctes solis lunæ defectum. Durat tamen tradita perusio in magna parte ueluti ueneficis & herbis id cogi. In eo nāq; sciētia feminasq; ualere. Certe qd nō replere fabulis colchis Medea: alieq;. In primisq; italica circe diis ce ad scripta: unde arbitror natū ut Aescylus e uetustissimis in poetica re referat italiā hærbarum potētia proderet. Multiq; circeios agros ubi habitauit illa in magno argumento etiā num durante in maris a filio eius orā gente: quos esse domitores serpentium constat. Homerus quidem primus doctinarum & antiquitatis parēs multus alias in admiratione Circesiorum hærbarum ægypto tribuit: tum etiā cum rigaretur ægyptus illa nō aut esset postea fluminis limo inuectā. Herbas certe ægyptias ab regis uxorē traditas: suæ Helenæ plurimas narrat: ac nobile illud Nepentes obliuionem tristitiæ ueniamq; afferens: & ab helena utiq; omnibus mortalibus propinandum. Primus autē omniū: quos memoria nouit. Orpheus de his hærbis curiosus: aliqua prodidit. Post eum Musæus & Hesiodus ptolion hærbarum in quantum mirati sunt: diximus. Orpheus & Hesiodus sufficiens commenda

Asphodelus
Dionysius
Cato
Mithridates
Pompeius
Leonem
Castoris
Orpheus
Musæus
Hesiodus

in
C. Valgius
Pompeius
Mithridates
Pompeius
Leonem
Castoris
Orpheus
Musæus
Hesiodus

in
C. Valgius
Pompeius
Mithridates
Pompeius
Leonem
Castoris
Orpheus
Musæus
Hesiodus

in
C. Valgius
Pompeius
Mithridates
Pompeius
Leonem
Castoris
Orpheus
Musæus
Hesiodus

passim in q̄da op. 360

dauere. **Homerus** & alias nominatim herbas celebrat: quas suis locis dicemus. Ab eo **Pythagoras** clarus sapientia primus uolumen de carū effectū composuit: Apollini: Aesculapio: & in totum diis immortalibus in uentione & origine assignata. Composuit & **Democritus**: ambo pagratius perdidit arabiaethiopiaegypti magis. Adeoque adhec attonita antiquitas fuit: ut affirmaret etiam incredibilia dictū Xanthus hystoriarum auctor in prima earum tradidit occisum draconis catulum reuocatum ad uitam a parente herba: quam balaia nominant. Eademque tillonem quē draco occiderat: restituit salui. Et luba in arabia herba reuocant ad uitam hominē tradit. Dixit **Democritus**: credidit **Theophrastus** esse hāribam: cuius contactū illarē ab alite: quā retulimus: exiliret cuneus a pastoribus arbori adactus. Quae etiam si fide carent: admirationē tamē implēt: coguntque confiteri multum esse quod uero supersit. Inde & pterofque uideo existimare: nihil non hāribarū uī effici posse. sed plurimarū uires esse incognitas. Quorū numero fuit herophilus clarus in medicina: a quo ferunt dictū quasdam etiā fortassis caritas prodesse. Obseruatū eerte est inflamari uulnera ac morbos superuētū eorum qui pedibus iter cōfecerint. Haec erat antiqua medicina: que tota migrabat in gratia linguas. Sed quare nūc nō plures noscuntur causae? nisi quod eas agrestes litterarū ignari experiuntur: ut pote qui soli inter illas uiuant. Praeterea securitas quārendi obuia medicorū turba. Multis etiam inuētis nomina defunt sicut illi quā retulimus in frugū curā: scimusque defossam in angulis segetis praestare ne quauis intret. Turpissima causa raritatis: quod etiā qui sciunt: demonstrare nolūt: tanquā ipsi periturū sit quod traxerint aliis. Accedit ratio inuentionis anceps. Quippe etiā in reptis: alias inuenit casus: alias (ut uere dixerim) deus. Insanabilis ad hosce annos fuit rabidi canis mors: pauorem aquae: potusque omnis affertens odium. Nuper cuiusdam militantis in praetorio matripidit in quiete radicē siluestris rosae quā cynorhodon uocant: quāque blanditā sibi aspectu pridie in frureto mitteret folio bibendā in lacte. In Iustitania reuerebatur hispaniae proxima parte. Casus accidit: ut militē a morsu canis incipiente aquas expauescere superuenientē epistola orantis: ut pareret religioni. Seruatus quae est in sperato. Et postea quicquid auxiliū simile tentauit. Alias apud auctores cynorhodi una medicina erat spongiolae quae in mediis spinis eius nascitur cinere cumelle alopētiās capitis expleri. In eadem provincia cognouit in agro hospitis nuper ibi reperit dracunculū appellatū caulē pollicali crassitudine uersicoloribus uiperarū maculis: quā ferebant cōtra oīum morsus esse remediū. Alius est quē nos in priori uoluntate eiusdē nois diximus: sed huic alia figura. Aliudque miraculum exeuntis e terra ad primas serpentū uernationes bipedali fere altitudine rursusque cū iside in terram se condentis: nec oīno occultatur eo apparet serpens: uel hoc per se satis officio suo naturae munerē: si tantum praemoneret: tempusque formidinis demonstraret.

De quodā pestifero fonte germaniae: & de britania: & maximis morborū dolorib⁹. Ca. III.

Dec bestiarū solū ad nocedū scelera sunt: sed interim aquarū quoque ac locorum. In germania trans rhenū castris a Germanico Caesare promotis maritimo tractu fossa erat aquae dulcis solus qua potā intra biennū dentes deciderent. Compagesque in genibus soluerentur. Stomachacē medici uocabāt & scelerorben. Eī malo reperta auxilio est hāribā quae uocatur britannica nō neruis modo & oris malis salutaris: sed contra anginas quoque & cōtra serpentes. Folia habet oblonga nigra: iracōndē nigra. Succus eius exprimitur & ex radice. Florē uibicōnes uocat. qui collectus priusque tonitrua audiantur: & deuoratus securos in totū reddit. Fide in qua castra erant nostris mōstrauere illam. Miror quidē quae noimnis esset causa: nisi forte cōsini oceano britaniae ueluti pinguae dicauerē. Nō enim inde appellatā eā quā ibi plurima nasceretur certū est. Etiā tū britania libera fuit quidē. Nec hic quōdam ambitus nouibus suis eas adoptandi: ut docebimus fecisse reges: ut res tanta debeat: hāribā inuenire: uitā iuuare non fortassis credit aliquis: hāc nostra friuola quoque existimetur: adeo deliciis sordent etiā quae ad salutem pertinent. Auctores tamē quarū inueniuntur in primis celebrare par est: effectu earū digesto in genera morborū. Quae quidē in repuratione misereti fortis humane subit: & pter fortuita casusque & noia quae hoīs horra excogitat ad milia morborū singulis mortalibus timenda. Qui grauissimi ex iis sint diascernere stulticia prope uideri potest. cū suus cuique ad praesens quisque atrocissimus uideat. Et de hoc tamē iudicauerē aut expimēto asperrimos cruciatus esse calculorū a stiticio uescia. Proximū stomachi tertiū eorū qui in capite doleant. Nō ob aliud fere morte concita

græcis: & noxiâs hærbas demonstratas miror equidem. Nec uenenorû tantû: quoniã ea conditio uitæ est: ut mori plerûq; etiam optimi portus sit: tradatq; Varro Seruum Clodium equitem romanum magnitudine doloris in podagra coactum ueneno crura perunxisse: & postea caruisse sensu omni æque q̄ dolore in ea parte corporis. Sed quæ fuit uenia: non strandi quã mentes soluerentur: Parus eliderentur: multaq; similia. Ergo nec abortiua dico. Ac ne amatoria quidem memoro. Lucullum imperatorem clarissimû amatorio periisse. Nec alia magica portenta: nisi ubi cauenda sunt aut coarguenda in primis fide eorû damna. Satis opera fuit abunde: per præstitum uite salutes dixisse ac postea inuenta.

De moly & dodecatheo: & pœonia uel pentorobo uel glyciside: & panace uel asclepio: & heracleo panace: chironio: & panace centaureo: uel pharnaceo: & heracleo: syderio: & hyosciamo: uel appollinari siue altercangeno.

Ca. III.

MAudacissima hærbarum est Homero teste quam uocari ab diis putant moly. Illi in uentionem eius Mercurio assignat. Contraq; summa ueneficia demonstrat. Nasci eam hodie circa pœonium & in cyllene archadiæ tradunt. Specie illa Homerica radice rotunda: nigraq; magnitudine cepæ folio scyllæ: effodi autem difficulter. Græci auctores florem eius. luteû pinxere: cum Homerus candidum scripserit. Inueni e peritis hærbarum medicis qui & in italia nasci eam diceret: afferretq; campania nihil aliquot diebus effosam iter difficultates laxas radicis triginta pedes longæ. Ac ne sit quidẽ solide sed abruta. Ab eã maxima auctoritas hærbaræ est: quam dodecatheon uocant: omnium deorû maiestatem cõmendantes. In aqua potam omnibus morbis mederi tradunt. Folia eius septem lactucis similima exiit lutea radice. Verustissima inuentu pœonia est. Nomenq; auctoris retinet. Quam quidam pentorobum appellant. alii glycisidim. Hæc quoq; difficultas est: quod eadem: aliter alibi nuncupatur. Nascitur opacis montibus caule inter folia digytorum quattuor ferente in cacumine ueluti græcas nûces quattuor aut quinque. Inest is sementi copiosum rubrum: nigrumq;. Hæc medetur & faunorum in quiete ludibrijs. Præcipuum erure nocturni: quouiam si picus martius uideat: ruendo in oculos impetum faciat. Panaces ipso nomine omnium morborum remedia promittit: numerosum & diis inuentoribus adscriptum. Vnum quippe asclepion cognominatur: quoniam is siliam panaciam appellauit. Succus eius est coctus ferulæ: quale diximus. Radix est multi corticis & falsi. hæc euulsa serotib; repleri uario genere frugum religio est: ac terræ piamictum. Vbi & quo fieret modo: & quale maxime probaretur inter peregrina docuimus. Id quod e macedonia affertur bucolicon uocant armentariis sponte erumpente succum exigentibus: hoc celestime euascescit. Et in alijs autem generibus improbatu maxime nigrum ac molle. Id enim argumentum est cæra adulterari. Alterum genus hæracleon uocant: & ab Hercule inuentum tradunt. Alii origanum hæracleoticum siluestre: quoniam est origano simile: radice inutili. De origano diximus. Tertium panaces chironicon cognominatur ab inuentore: folium eius lapato simile maius tamen & hirsutius. Flos aureus: radix parua. Nascitur pinguius locis. Huius flos efficacissimus eorû amplius q̄ supradicta prodest. Quartum genus panaces eodem Chirone reperimentu centaorû cognominatur. Sed & pharnaceon in cõtrouersia inuentionis a Phatnacæ rege deductum. Seritur hoc longioribus quam cætera folijs & serratis. Radix odorata in umbra succatur: uinoq; gratiã adiicit. Huius genera duo fecere alterû leuioris folij: Alterû tenuioris. Heracleon syderion & ipsum ab hærcole inuentû est: caule tenui digytorû quattuor altitudine. Flore puniceo: folijs coriãdri. Iuxta lacus & amnes inuenitur. Omniaq; uulnera ferro illata efficacissime sanat. Et Chironis inuentu ampelos quæ uocatur chironia: de qua diximus inter uites. Sicuti de hærba cuius inuentu assignatur. Mineruæ Herculi quoq; eam adscribunt: quæ appollinaris apud arabas alterum hunc altercangenum: apud græcos uero hyosciamum appellatur. Plura eius genera Vnum nigro semine folijs pene purpureis spinosum. Talis nascitur in galacia. Vulgare autem candidum est & fruticosius: alius papauere. Tertiu semen irionis semini simile: & omnia infaniam gignentiam: capitiscq; uertigines. Quartum genus molle: lanuginosum pinguius cæteris. Candidi seminis: in maritimis nascens: hoc recèpere medici. Item rufi seminis nonnunq; ante candidum rufescit: si non ematuruit: improbatuq;. Et alioquin nullum nisi cum inaruerit legitur natura uini. Ideoq; mentè caputq; infestans. Vfus seminis & per se & succo expresso. Exprimitur separatim & caulibus folijsq; utuntur: &

optimo

dy flos que dode
catheo asclepi ut
per moly eam ueneno
na coactum

muscifera

qz d'op p. d'ela
panaceo

mentarij
mies

pharnaco de inuentu

loma

Comarum

Asclepius - 10

Chironia - 10

panaceo

panaceo

panaceo

panaceo

panaceo

panaceo

panaceo

panaceo

panaceo

panaceo

panaceo

panaceo

panaceo

panaceo

panaceo

panaceo

panaceo

panaceo

panaceo

panaceo

panaceo

panaceo

radice temeraria in totum (ut arbitror) medicina. Quippe etiam foliis constat metum corrumpi: si plura quam quattuor bibantur. Etiam antiqui in uino febrem de pelliculari arbitrabantur. Et oleum fit ex semine ut diximus: quod ipsum auribus inlatur. tentat mentem: miris contra uenenum remedia prodidere iis: qui id bibissent: & ipsum pro remediis. adeo nullo omnino experiendi fine: ut cogenter etiam uenena prodesse.

De linozote parthenio hermporia siue potius mercuriali: & achillea: & panace heraclea sideriti: millefolio: & de scopa regia: & hermineo teucro splenio: & de melampodio siue hel leboro: quod uae eorum genera: & de nigro helleboro & albo medicinae: & quando datur: & quomodo sumendum: & quibus non dandum: & quod mures necat.

Inozotis siue parthenion a mercurio inuetus est: ius apud grecos hermpoan mul ti uocant. Eam apud nos omnes mercurialem. Duo eius genera: masculus & foemina quae efficacior: caule cubitali inter quos ramoso in cacumine: ocimo angustiori

bus foliis geniculis densis: alarum cauis multis: semine in geniculis dependente: foemine copioso: mari iuxta genicula statim rariore ac breui: contortoq. Foemina soluto & cadido Folia maribus nigriora: foeminis candidiora: radix superuacua: praetenuis. Nascuntur in ca pestribus cultis. Mirum est quod de utroq. eorum genere proditur. Ut mares gignantur hunc facere: ut foeminae illam. Hoc contingere si a conceptu succus protrin bibat in pas so: edanturue folia decocta ex oleo & sale: uel cruda ex aceto. Quidam decoquunt eam in nouo fistili cum heliotropio: & duabus aut tribus spicis donec decoquantur. Decoctum dari iubent: & haerbam ipsam in cibo altero die purgationi: mulieribus per triduum quarto die a balneo coire eas. Hippocrates miris laudibus in mulierum usu predicauit illas. Easq. ad hunc modum adhuc medicorum nemo nouit. Ille eas uuluae cum melle uel rosacco uel li lino uel irino admouit: item ad ciendos menses secundasq. Hoc idem praestare potu forus dixit. Instillauit auribus surdis succum in unxitq. cum umo uetere. Alio folia impositi: epiphoris: stranguriæ & uesciæ. Decoctum eius dedit cum myrrha & thure. Aluo quidem soluendæ: uel in febre decoquitur quantum manus captat in duobus sc: xariis aquae ad dimi dias: bibitur sale & melle admixto: necnon cum ungula suis aut gallinaceo decocti salubri us. Purgationis causa putauere aliqui utraq. danda: siue cuius malua decocti. Thorace pur gant. Bilem derrahunt: sed stomachum ledunt. Reliquos usus dicemus suis locis inueniri

& achilleon. Achilles discipulum Chironis: qua uulneribus medere: quæ ob id achilleos uo catur. Hac sanasse Thelophum dicitur. Alii primum eruginem inuenisse utilissimam empla stris: ideoq. depingitur ex cuspe decutiens eam gladio in uulnus Telephi. Alii utroq. usum medicamentum uolunt. Aliqui & hanc panace heracleon: alii sideriten. Haec apud nos mille folium uocant cubitali scapo ramofam: minoribus q. fomiculi foliis uestita ab imo. Alii fatentur quidem illa uulneribus utilem: sed ueram achileon esse scapo caeruleo pedali: sine ramis ex omni parte singulis foliis rotundis eleganter uestitam. Alii quadratum caule: capi tibus marebii folio quercus. Haec etiam praecisos neruos glutinare faciunt. Alii syderiten in maceris hactentem cum teritur foedi odoris. Etiamum alium similem huic: sed candidio ribus foliis & pinguioribus tenuioribus cauliculis in uingis nascentem. Aliam uero qui num cubitorum ramulis exilibus triangulis: folio felicis: pediculo longo: bete semine: oes uulneribus praecipuas. Nostri eam quæ est latissimo folio scopam regiam uocant. Medetur anginis suis: inuenit & teucer eadem erate teucron quæ quidam hermonion uocat spargé tem iuncos tenues: folia parua asperis locis nascent: austero sapore: nunq. florent. Neq. semine gignit. Medet iyenibus. Costatq. sic inueta: cuxta sup ea proiecta essent: fert adhæ sisse iyen: etiq. sanasse. Ob id aq. busda splenion uocat. Narrat sues qui radice eius edut si ne splene inueniri. Ramis hysopi furculo sam: folio fabæ. Eodem nomine appellant: & coligi florentem adhuc iubent adq. florent non d ubitant: maximeq. ex cilicis & pyrsidæ mo tibus laudant. Melampodis fama diuinationis artibus nota est. Ab hoc appellatur unû hellebori genus melampodion. Aliqui pastorem eodem nomine inuenisse tradunt. capras purgari pastore illo animaduertente datoq. lacte earum sanasse perotidas furentes. Quæ obrem de omnibus eius generibus dici simul conuenit. Prima duo sunt candidum ac nigrum. Hoc radicibus tantum intelligi tradunt pleriq. Alii folia nigri platani similia & mi nora nigrioraq. & pluribus diuisuris scissa. Alii betæ incipientis. Haec quoq. nigriora & canaliu dorso rubescetia. Vtraq. caule palmi ferulaceo bulbo: & tunicis coóluto radice si

hermpoan

thermobathion
hermpoan

foemine
semine

hermpoan

achilleon

si per

aliam

aplionem
splenion

achilleon
hellebori

penda
plati
nigri
platani
similia
nigri
betæ
incipientis
albi

medicinali
siue
hermpoan

achillea

terena
cauia

plati
nigri

siue melampodion: siue pastorem

hinc capillaria

brata caparum modo. Nigro equi boues sues necantur. Itaq; cauent id cum candido ue/
 scantur. Tempestiuum esse tradunt messibus. Plurimum autem nascitur in oeta mote. Et
 optimum uno eius loco circa epirum. Nigrum ubiq; prouenit: sed melius in helicone: qui
 mons & alijs laudatur hærbis. Candidum probatur oetæ. Secundu[m] ponticum. Tertio lo/
 co heleticum: quod in uitis nasci ferunt. Quarto panasium: quod adulteratur hætolici
 eo ex vicino. Nigrum ex his melampodion uocant: quo & domos suffiunt purgantq; asper
 gentes se & pecora. Cum præcatione soleni hoc & religiosius colligitur. Plurimu[m] eni gla/
 dio circumscribitur. Deinde qui succissurus est ortum spectat. Et præcatur ut id liceat sibi
 concedentibus dijs facere. Obseruatq; aquilæ uolatus: fere enim secantibus iter est. Et si
 prope aduoluerit: moriturum illo anno qui succidit auguriu[m] est. Nec album facile colligi/
 tur: caput aggregans maxime nisi præsumatur aliu[m] & subinde uinum sorseatur: celeri/
 terq; fodiatur. Nigrum alii eubitionem uocant: alii polyrrhison purgat per inferna. Candi/
 dum autem uomitione. Causa q; morborum extrahit. Quondam terribile. Postea tam pro/
 miscuum ut pleriq; studiorum gratia ad prouidenda acius quæ comentabantur: hæpius
 sumptique uerint. Carneadem responsurum zenonis libris. Drusum quoq; apud nos tribu/
 nrum popularium clarissimum cui ante omnes plebs adstans plausit: optimates uero bel/
 lum marsicum imputauerunt: constat hoc medicamento liberatum comitiali morbo in anti/
 cyra insula. Ibi enim rusticissime summitur: quonia[m] ut diximus: sefamio des admiscet. Italia
 uerarum uocat. Farina eoru[m] per se & mixta radiculæ qua lana diximus lauari sternutame/
 tum facit. Ambosq; somnu[m]. Leguntur autem tenuissimæ radices breuesq; ac uelut decurtæ
 etiam hæ. Nam summa quæ est crassissima cepis similis canibus tantu[m] datur purgatiois
 causa. Antiqui radicem corticemq; carnosissimum eligebant: quo tenuior eximeretur me/
 dulla. Hanc humidis spongijs operata turgescensq; in longitudinem finiebant. Deinde
 fila in umbra siccabant iis utentes. Nunc ramulos ipsos ab radice sua grauissimi corticis le/
 dantes. Optimum quod aere gustu: feruentq; in frangedo puluerem emittit. Durare uim
 eius xxx. annis ferunt. Nigrum medetur paraliticis insanientibus hydropicis dũmodo ci/
 tra fibrin podagris uteribus: articulariis morbis. Trahit alium & bilẽ pituita[m]. Ex aqua
 datur ad leniter mollienda aluũ plurimu[m] drachma: modice quattuor obolis. Miscuere alijs
 qui & scamoneam: sed tutius salẽ. In dulcibus datum copiosius periculum infert. Oculoru[m]
 caliginem foru discerit. Ob id quidam & inunxere. Tritu[m] spumã suppurrata duritias con/
 coquit & purgat. Item fistulas tertio die exemptum. Verucas tollit cum squamis aris & sa/
 daraca. Hydropicorum uentri imponitur cum farina herodeæ & uino. Pecorum & iunẽ/
 torum pituitas sanat surculo per aurem traiacto. & postero die eadem hora exẽpto. Scabi/
 em quadrupedum cu[m] thure & cætera arópice uel cum pifeleo. Album optimu[m]: quod celeri/
 memouet sternutamenta: sed multum terribilius nigro præcipue si quis apparatus pos/
 tatorum apud antiquos legat: contra horrores strangulatus in tempestiuis somni uires sin/
 gultus infinitos aut sternutamenta stomachi dissolutiones tardiores uomitus aut lögina/
 quiores: exiguos aut nimios. Quippe alia dare soliti quæ concitant uomitiones ipsu[m]
 eleborum extraherent medicamentis: aut clysteribus: sæpe etiam sanguine uenis emissio.
 Iam uero & cum prospere cedat terribilius uisu in uariis coloribus uomitionum: & post
 uomitiones obseruatione alui: balnearum dispensatione: totius corporis cura anteceden/
 te: omnia hæc magno terrore & fama. Nãq; tradit absumi carnem si coquatur una: sed anti/
 quorum uitium erat: propter hos metus partium dabat cum celerius crumpat: quo largi/
 us sumitur. Thesopon binas nã amplius drachmas donauit sequentes & quaternas dedere.
 Claro Herophilii præconio qui elleborũ fortissimi ducis similitudini æquabat. Concitatis
 enim intus omnibus ipsu[m] in primis exire. Præterea mirũ inuentu[m] est q; incisum forficu/
 lis ut diximus: scribant cortex remanet. Hoc inanito medulla cadit. Hæc in nimia purgati/
 one data uomitiones sistit. Cauendum est foelici quoq; cura: ne nubilo detur die: quippe
 imparibilibus cruciatus existunt. Nã æstate potius q; hyeme dandũ non est in dubio. Corpus
 septẽ diebus præparandũ cibis acerbis: abstinentia uini: quarto & tertio deuomitionibus: pri/
 die cœne abstinentia. Albũ & dulci dat: aptissime uero in lacte aut pulte. Nunq; inuenere dif/
 fectis raphanis inferere helleborũ: rursuq; cõprimere raphanos: ut transeat ius: atq; eo le/
 nimẽto dare. Reddi post quattuor fere horas incipit. Totũ opus septenis pagis horis. Me/
 dec ita morbis comitialibus: ut diximus: uertigini melæconicis: insanientibus: lymphancis:

pyram
leuq; h; cœna ma
te rob; sup ubiq; flum
hæc uolent

herbano
Asterion

pen; hinc; indioq;

ut antior bellihali

est hinc An; Cb; iare
no;
m; i; m; a; f; a; r; i; e

quæma hinc f; d; u; r; a; l; l; e;

lat; p; i; c; e;

lystera

Cubano

re; l; a; m; b; o;

pru

mit;

quæ; m; a; g; n; a;

quæ; a; b; o;

quæ; a; b; o;

quæ; a; b; o;

quæ; a; b; o;

quæ; a; b; o;

quæ; a; b; o;

quæ; a; b; o;

quæ; a; b; o;

quæ; a; b; o;

quæ; a; b; o;

quæ; a; b; o;

quæ; a; b; o;

quæ; a; b; o;

quæ; a; b; o;

quæ; a; b; o;

quæ; a; b; o;

quæ; a; b; o;

quæ; a; b; o;

quæ; a; b; o;

Ternius
Inflexibilis
Sally helboro gium

elephantia: alba: lepris: tetano: tremulis: podagricis: hydropticis: incipientibus: tympa
nicis: stomachicis: lpaisticis: clinicis: ifchiadicis: quartanis: qua: aliter no desinat: tussina: ucte
ri: infamiationibus: tormintibus: reudentibus. Verant dari senibus & pueris. Item mollibus
ac femine: corporis: anime ue exilibus aut teneris: & fecminis minus q̄ uiris. Item timidis:
aut si exulcerata sint p̄acordia: uel timeant: minime ue sanguine excretabus causatis uel
latere: uel faucibus. Medetur extra corporis eruptionibus pituitae cum axungia falsa illi
tum: item suppurationi uereri. Mures plena admixtum necat. Galli sagittas in uenatu
helleboro tingunt: circūcisq; uulnere teniorenti sentiari carnem affirmit. Muscæ quocq;
necant: albo tritito & cum lacte sparso. Eodem & phtiriasilemendantur.

De mithridati & scordoti siue scordio: & polemonia uel phlaxeria uel chilio dynamica
& eupatoria & centaurea siue chironia: & de lecto centaureo libadio selle terræ & triorche
medicinis.

Ca. VI.

Mithridati Cratesis adscriptit unam mithridatiam uocatā: Huius folia duo a ra
dice achanto similia. Caulis inter utraq; sustinens roseum florē. Alterā lenem scor
dotium siue scordion ipsius manus adscriptam: magnitudine cubitali: quadrangulo
caule ramofa quæ nã similitudine foliis lanoginosis. Reperitur in ponto capis pinguis
bus humidisq; gustus amari. Est & alterius generis: latioribus foliis: mentastro similis: plu
rimosq; utraq; ad usus per se & inter alia in antidotis. Polemonia alii phlaxeria a certami
ne regum inuentionis appellant. Capadoces autē chiliodynamam radice crassa: exilibus ra
mis quibus in sumis corymbi dependent nigro semine cetero rutæ similis. Nasquitur in mō
tosis. Eupatoria quocq; regia auctoritate habet. Caulis lignosis nigricans: hirsuti cubitalis
aliquādo & amplioribus foliis per interualla. v. folia ut cannabis per ambitū incisus quinq;
partito: nigris & ipsis pulmosisq; radice supe. uacua. Senē dyfentericis in uino potū auxi
liatur unice. Centaurea curatus dicitur. Chiron cū Hercules exceptus hospitio pertractan
ti arma sagitta excidisset in pedē: quare aliq; chironiū uocat. Folia sunt lata & oblonga: ser
rata ambitu densa ab radice: caules ternum cubitorum geniculati. In iis capita ceu papaue
rium. Radix rubescens: tenera fragilisq; ad bina cubita madida. Succo amara cū quā
dā dulcedine. Nascit in collib' pingui solo. Laudatissima archadia: elidē messenia: phorio
& lyceo atq; in alpibus pluribusq; locis in lycia. Quidam & ex ea lyciū faciunt. Vis in uul
neribus tanta ut coherescere etiā carnes tradant: et coquantur simul. In usu radix tantum
duabus drachmis bibenda quibus dicitur: si febris sit: in aqua trita: cæteris in uino. Mede
tur & ouium morbis decoctē succus. Est alterū centaureum cognomine lecton: min uis fo
liis: quod aliqui libadion uocant: quoniā secundū fontes nascitur: organi simile: angustio
ribus & longiorib' foliis: angulosa caule paululū alto fructicatī flore lichenidis: radice tenui
& superuacua succo efficac. Ipsa hærba autūno legitur succus e fronde. Quidam caules co
cisos madefaciunt diebus. xviii. atq; ita exprimunt. Hoc centaureum nostri sel terre uocat:
propter amaritudinē sūmam. Galli exacum: quoniā omnia mala medicamentā potū e corpo
re exciçant per alium. Tertia est cetauri cognomine triorches. Qui eā secat rarū est ut
non uulnere sefe. Hæc succum sanguinem mittit. Theophrastus defendi eam: impugna
riq; colligetes tradit a triorche accipitrum generē: a quo & nomen accepit. Imperiti cōsun
dunt hæc omnia: & uicin generi assignant.

De climeno & genciana & lysimachia & pathenide & arthēfisia: & ambrosia: & nymphea
hæraclæo siue rhopalō & euphorbia medicina: Ca. VII.

Limnios a rege hærba appellata est hederæ foliis ramofa caule inani articulis præ
cincta: odore graui & semine sedera: siluestribus & montosis nascens. Quibus mor
bis pota inundeatur: dicitur: Sed hic indicandum est dum medetur sterilitate po
ta etiā in uiris fieri. Greci plantagini similē esse dixerūt: caule quadrato: folliculis cū semine
inter se implexis: uelut in polypos cirris. Et succus aurem in usu. Vis eius sūma in refri
gerādo Gétianā inuenit Gétianus rex illyricos ubiq; nascentē: in illyrico tamen præ stan
tissimam folio fraxine: sed magnitudine lactuca: caule tenero pollicis: crassitudine: cauo &
inani: & interuallis foliato: trium aliquādo cubitorum: radice lenta sub nigra sine odore
aquofa montibus subalpinis p̄urima. Vfus in radice & succo. Radici natura est exal
siatoria: sed prægnantibus non bibenda. Inuenit & Lysimachus hærbam lysimachiamq;
ab eo nomen retinet: celebrata Erasistrato. Folia habet salicis uirida: florem purpureum:

Uranus
Calyptus
Fellat
Lustit
collat
Edeat
Lung
Inept
no
p̄m
6x

phobos
Lung
Gentiana
Chironia
phoen
pholo
fel terre
centaureon
ayp
A
Cera
p̄p̄
allop
m

fruticosum: ramulis erectis graui gignitur in aquosis. Vis eius tanta est: ut iunētis discor-
 dantibus iugo imposta asperitate cohibeat. Mulieres quoq; hanc gloriā affectauerunt. In qui-
 bus Artēisia uxor mansoli adoprata herba quæ ante prhenis uocabatur. Sicut qui ab artēsiā
 de Artēisia cognominata putent: quoniam priuatim medicatur fo minarū malis. Absin-
 thii autē iam modo fruticosa maioribus foliis pinguibuscq; Ipsius duo genera. Altera latio-
 ribus foliis altera tenera tenuioribus: & non nisi in maritimis nascens. Sunt qui in medicet
 raneis eodem nomine appellant simplicia caule: minimis foliis: flores copiosi erumpētes cū
 una mature fecit odore nō in iucudo: quā quidā botrynali ambrosiam uocant. Talis in ca-
 padocia nascitur. Nymphæa nata traditur a nimpha Seloctypia erga hercule rhopalo mor-
 tua. Quare heracleon uocat aliqui: alii rhopalon a radice clauē simili. Idēq; eos qui bibat
 eam. xii. diebus coitū geniturū priuari. Laudatissima in erchemeno & marathone boe-
 tiaz. Timalou uocantq; semen edunt. Nascitur in aquosis foliis magnis & aliis ex radice p-
 deuntibus flore lilio simili: & cū desforuerit capiti papaueris. In caule seccatur autūno. Ra-
 dix nigra in sole siccat. Aduersaturq; ad alia. Est alia nimphæa in thessalia anime pæonio:
 radice alba: capite luteo: rosæ magnitudine. Inuenit & patru nostrorū etia rex luba quā
 appellauit euphorbiam medici sui fratris nomine & iustā: a quo. D. Au. conseruatū india
 cauiniūs. Iidem fratres instituere a balneis frigida multa corpora astringi. Antea non erat
 mos nisi calida tantū lauari sicut apud Homerū etiam inuenimus. Sed lubæ uoluntē quoq;
 extat de ea herbarum clarum preconū. Inuenit eam in monte atlante: alpedat foliis achā-
 tinis. Vis tanta est ut uel elonginquo succus excipiatur in eis cōto. Suscipitur ex cupulis
 uentriculo hædino. Humor lactis uideret effluere. Siccatur conto. Sic thuris effigiē habet
 Qui colligunt clarij uident. Cōtra serpentes medetur. Quacunq; parte percussa uertice
 inciso & medicamento addito. Ibi geruli qui legū: hædino lacte adulterant: sed discernitur
 igni. Id enim q̄ sincerū nō est: fastidendum odorem habet. Multū infra hunc succū est qui
 in gallia fit ex herba chamælea granū cocci ferente. Fractus anomaco similis est: etiā leui
 gustu os accensum diu detinens: & magis ex interuallo donec fauces quoq; siccat.

De plantagine & buglosso: & cloglosso: & buphthalmo: & scytica: & de spartonia: & hip-
 pice: & ischamone: & betonica: & cantabiaca: & consilagine: & hyperida: & chelidonia: &
 canaria: & elaphoboso: & dictāno: & aistolochia: & quod eius delectatione inuoluantur pi-
 sces & statim capiuntur & medicine contra serpentium ictus ex herbis quas superius no-
 minauit.

Ca. VIII.

Elebrauit & themison medicus uulgarem herbam plantaginē tanq̄ inuentor uo-
 lumine de ea edito. Duo eius genera. Minor angustioribus foliis & nigrioribus li-
 quæ pectorū simillimis: caule anguloso interrā inclinato in pratis nascens. Altera
 maior foliis laterū modo inclusa: quæ quia septena sunt quidā eā heptapleuron uocauerunt.
 Huius & caulis cubitalis est & napi similis. Nascitur in humilis multo efficacior. Vis mira
 in siccando densandoq; corpore cauteri uicem optinens. Nulla res æquæ sistit fluctiones
 quas græci p̄neumatismos uocant. Lungitur huic buglosso bouin lingue similis: cui præci-
 pium q̄ in unium diectanimi uoluptates auget & uocatur euphrasium. Lungitur & cy-
 noglossos caninas imitans linguas. topiariis operibus gratissima. Aiuatq; eā quæ tres thy-
 ros feminis emittat eius radicem potam ex aqua ad tertianas prodesse: quæ quattuor ad
 quartanas. Est alia similis ei & quæ ferat lappas minutas. Ei radix pota ex aqua ranis & ser-
 pentibus aduersatur. Est & buphthalmos similis botū oculis fojio femiculis: circa oppida nas-
 cens fruticosa caulibus: qui & mandūtur decocti. Quidā chalcian uocant. Hæc cum cæra
 scitromata discutit. Inuenere herbas & uniuersas gentes. Scytica eam primum: quæ primū
 quæ scythice uocatur circa boetiam nascens prædulcis. Alia quoq; utilissimā quā spartani
 am uocant. Magna & ea cōmendatio: q̄ in ore eam habentes famem sitimq; non sentiunt.
 Idem præstat apud eos hippicē dictā: quod in equis quoq; eundem effectum habet. Tra-
 duntq; his duabus hærbis scythas etiam in duodenos dies durare in fame sitiq; Ischemo-
 nem tracia inuenit: qua ferunt sanguinē sisti: non aperta modo uena: sed etia præcisa. Ser-
 pit e terra milio similis: foliis asperis & lanuginosis: farcitur in nares. Quæ in italia nascitur
 & sanguinem eodem ad adligata sistit. Verones in hispania ea quæ betonica dicitur in gala-
 lia. In italia autē ferratula a græcis cestron aut psychoteron ante cūctas laudatissima. Exit
 anguloso caule cubitorum dū a radice sparges folia ferē lappati feratā feminē purpureo-

Artēsiā
uox gloriā
adoprata
herba quæ
ante prhenis
uocabatur.

colore

Boeti
uocant: qui et
Nadon

mine et featus
Euphorbia

repiro

repiro

Q

lagna

psychoteron

psychoteron

Artēsiā

scytica

scytica

Ca.

betonica

betonica

Folia sicantur i farina plurimos ad usum. Fit unū ex ea & acetū stomacho & claritati ocu-
 lorū. Tantūq̄ gloriæ habet ut domus in aqua sata sit tuta extimet a piculis oibus. In ea
 de hispania inuenta est catabrica p̄ Diui Augusti tēpora a cantabris reperta. Nascitur ubiq̄
 de hispania in uento est catabrica p̄ Diui Augusti tēpora a cantabris reperta. Nascitur ubiq̄
 alias in uento est catabrica p̄ Diui Augusti tēpora a cantabris reperta. Nascitur ubiq̄
 uisū potionē egentem hær̄bis multo additis credere saluberrimā suauissimāq̄. Næc
 quāq̄ genera earum iam nouit aut multitudinē. Numerus tamē cōstat i nomine. Nostra
 etas meminit herbā i maris reperam. Nascit̄ & equiculis circū uicū neruisi: uocatur cō
 siligo. Prodest ut demonstrauius suo loco deploratis in phthisi. Inuenit nuper & Seruili⁹
 Democrates primus mentium quam appellauit hiberidam quamq̄ ficto nomine inuen-
 tionij eius assignatō carmine. Nascitur maxime circa uetera monumēta parietināq̄ & ocul-
 ra iterum. Floret semper folio nasturtij: caule cubitali: semine tamē paruo ut uix aspiçi pos-
 sit. Radici odor nasturtij. Visus ætate efficator: & recenti tantū Tunditur difficile. Co-
 xendicibus & articulis omnibus cū aſungia modica utilissima uirtis plurimū quaternis ho-
 ris foeminis minus dimidio adalligata: ut dein in balneo descendatur i calidam: & postea
 oleo & uino corpus perungat: diebusq̄ uicinis interpositis idē fiat siqua admonitio dos-
 loris susperit. Hoc modo rheumatismos omnes sanat oculos. Imponitur nō i ipsa inflam-
 matione: sed i minuta. Animalia quoq̄ uenerē herbas in primisq̄ chelidonia. Hæc enī hirū-
 dines oculis pullorum in nido restituunt uisum: ut qdam uolunt etiā eruis oculis. Genera
 eius duo. Maior fruticoso caule folio pastinacæ erraticæ amplior: ipsa altitudine duā cubi-
 torū. Colos albicans. flos luteus. Minori folia hederæ rotundiora minus candida. Succus
 croci mordax. Semen papaueris. Florent aduentu hirundinū. Discessu marescēt. Florenti-
 bus succus exprimitur: & in æreo uase cū melle attico leniter cinere feruenti decoquitur:
 singulari remedio contra caliginē ocolorū. Vtuntur & per se succo in collyriis: q̄ chelidōia
 appellantur ab ea. Inueniunt & canes canariā: qua fastidium deducunt: eamq̄ nostro con-
 spectu mandunt: sed ita ut nūq̄ intelligatur quæ sit enim depasta cernitur. Notata est autē
 animalis huius malignitas in alia herba maior. Precussus. n. a serpente: mederi quādā sibi di-
 citur: sed illam hominē ispectante nō decerpit. Simplicius ceruæ mōstrauere claphobosō-
 de qua diximus. Item helixinē a partu dictā. Ostendere ut indicauimus dictā mōstrauere
 tæ eo pasta statim decidentibus telis. Non est albi quam in creta: ramis prætenue: pulegio
 simile: feruens & acre gustu: folijs tæcum utuntur. Flos nullus ei est. Semē ut caulis. Radix
 tenuis & supra uacua. Est in creta autē nō spatiose nascitur: miræq̄ a capris expēitur. Pro-
 eo est & pseudo dictamū multis in terris nascens: folio simili: ramulis minoribus a quibusdā
 condris uocatum. Minoris effectus statim intelligitur. Dictamū. n. minima portione accedit
 os. Qui legere eam: in ferula uel arundine cōdunt: præligantq̄: ne potentia euanescat. Sūt
 qui dicant utraq̄ nasci multifariam: sed deteriores in agris pinguibus: ueram quidam di-
 ctamū non nisi in asperis. Est & tertium genus dictamū uocatum: sed neq̄ facie: neq̄ ef-
 fectu simile folio sisybrii: ramis maioribus procedente p̄suasione illa quicquid in creta nas-
 citur: infinito prætere cæteris eiusdem generis alibi genis. Proxime quod i parnaso: alio
 quin hær̄biferum eē. Et pelium montem in thessalia. Et electriū i cuboæ. Et totam arcadiam
 ac lyconiā. Tradunt arcades quidem non medicaminibus uti: sed lacte circa uer: quoniā
 tunc maxime succis hær̄be turgeant: medicenturq̄ ubera pascuis. Bibunt autē lac uaccinū
 quoniā boues omnino uofifere sunt in hær̄bis. Potentia earum per quadrupedes etiā
 nūc duobus claris exemplis manifesta sit. Circa abderam & limite: qui Diomedis uocatur
 equi pasti inflamātur rabie: circa pohtinam uero & asini. Inter nobilissimas aristolochiæ no-
 men dedidit grauidæ uidetur quoniā esset aristeteceples. Nostri malum terræ uocant: &
 quattuor genera eius seruant. Vnum tuberibus radicū rotundis folijs inter maluum: &
 hederam nigrioribus pinguioribusq̄. Alterum masculæ radice longa quattuor digitorū
 longitudine baculi crassitudine. Tertium longissimā tenuitatis uirtis nouellæ cui sit præci-
 pua uis: quæ clematitij uocatur: ab alijs cretica. Omnes colore buxeo: caulibus paruis. flo-
 re purpureo. Ferunt baculas paruas ut cappari. Valent radice rarum. Est & quæ pistolochiā
 uocatur quarti generis: tenuior q̄ proxime dicta: densis radicis capilamentis iuncti penciōris
 crassitudine. Hanc quidam polyrrhizōh cognominant. Odor omnium medicatus. Sed ob
 longa radice tenuiorq̄ gratior. Carnosi. n. est corticis: unguentis quoq̄ nardinis cōueniēs

A de
conf

Porro
quia unguis celebrat
quatuor modis in
tantis.

multa

modi
p. h. n. m. m. m.
multa

uuant

p. h. n. m. m. m.
multa

aut semen aut sem
ut caulis

sim

exerunt: telestus
in thessalia cuboæ

Abderam & limite
p. prima c. k. m. b.

part. par. m. m. m.

si n. l. n.
l. m. m. m.

si n. l. n.
l. m. m. m.

Nascuntur pinguibus locis & capestribus. Effodere eas messibus tepestiuu: ita desquamato terreno seruantur. Maxie tamē laudat pontica. Et in quocūq; genere poderosissima quæq; medicinis aptior. Rotūda cōtra serpentes. Oblonga i sūma tamē gloria est eī modo. A conceptu ad mota uuluis in carne bubula mares figurat: ut traditur. Iſicatores capaniæ radicē eā: quæ rotunda est: uenenū terræ uocat: coracq; nobis cōtusam imixta calce in mari sparſe: re: ad uolant pisces cupiditate mira: statimq; exanimati fluitant. Quæ polyrrhizos cognominant. cōulsis cotulsis ex alto præcipitatis radice pota ex aqua utilissima esse tradit. Semie pleuretictis & neuus confirmare excalfacere. Eadē saryron est. Verū & effectus earū uisusq; dicendi sūt. Ordiedūq; a malorū omnīū pessimo: id est serpentū igtū. Medētur ergo britanica hærba. Panaces generū omnīū radix e uino. Chironiæ & flos & semē potū illitūq; ex uino & olo. Priuatimq; quæ cumila bubula appellat. Polymonia uel phileteris radicis drachmis quattuor ex mero. Teuceria: sideritis scordotis: ex uino priuatī ad angues potæ & illitæ: siue succo: siue folio: siue decocto. Centauriæ maioris radice drachma in uini albi ciathis: tribus. Gentiana scipue aduersus angues duabus drachmis cō pipere & ruta uini cyathis. vi. siue uiridis siue sicca. Et lysimachiz odorē fugunt serpentes. Dat ex uino pucsis helidonia. Morsibus iponif betonica præcipue: cuius uis tanta phibeat: ut clulsa circulo eius serpentes ipse sese interimat flagellando. Dat & ad igtū semē eius denariū pōdere cū tribus cyathis uini: uel farina drachmis tribus sextario aquæ iponif. Cantabricæ: diſtami: aristolochiæ radicis drachma in uini hemina sæpius bibenda: prodest & illita ex aceto. Similiter piſtocolchiæ. Quin & omnio suspēsa supra focū fugat e domibus serpentinos.

De agrimonia & agarico: & echyō: & hioſcyāo: & hierobotacē: & blataria: & lcomonia & quæfolio. & dāuco: & pſolara: & arctio: & cyclaiō: & pucedano. ¶ Ca. IX.

Agrimonia quocūq; radice eius denariū pōdere in uini cyathis tribus potat. Plura de ea cōuenit dici cæterisq; quæ primū nominabūtur. In eo autē genere medēdi primū cōuenit: quæq; nominari: i quo maxie ualebit. Folia habet anemone æqualia diuisa apii modo: caput in cauliculo papaueris siluestris: itē radicē. Succū croci colore acré & acutum. Nascitur & in aruis apud nos. Noſtri tria genera eius faciūt: & id demū probant cuius radix thus redoleat. Agaricon ut fungus nascitur i arboribus circa bosphoro: colore cædiūdo. Datur obolis quattuor cōtritū cū binis cyathis aceti multū. Id qd in galliā nascit ifumū habetur. Præterea mas spissior amariorq;. Hic & capitis dolores facit. Fæmina solutior in initio gustus dulcis: mox in amaritudine transit. Echyos utriusq; generis pulegio similis. Foliis coronata drachmis duabus ex uini cyathis quattuor datur. Itē altera quæ lanugine distinguitur spinosa: cui & capitula uiperæ similia sunt hæc ex uino & aceto. Quidā echyō personatam uocant: cuius folio nullū est latius: grandes lappas ferentē. Fuius radicem de coctam ex aceto dant potui. Hioſcyamum contusum cum foliis ex uino datur peculiari ter contra aspidas. Nulla tamen romanæ nobilitatis plus habet q̄ hierobotanem. Aliqui paristerion noſtri uerbenacā uocant. Hæc est quam legatos ferre ad hostes idicauimus. Hæc iouis mensa ueritur. Domus purgantur: lustranturq;. Genera eius duo sunt. Foliosa quæ feminam putant. Mas rarioribus foliis: Ramuli utriusq; plures: tenues: cubitales: angulosi. Folia minora quam quercus: angustioraq; diuisuris maioribus. Flos glaucus: radix longa: renuis. Nascitur ubiq; in planis aquosis. Quidam non distinguūt: sed unum omnino genus faciūt: quoniam utraq; eosdem effectus habeat. Vtraq; sortuntur galli & præclūte responſa. Sed magis utiq; circa hæc insanunt. Hæc perunctos impetare quæ uelit febres abigere: amicitias conciliare: nulliq; non morbo mederi. Colligi circa canis ortum debere: ita ut ne luna aut sol concipiantur: fauis ante & mellæ terræ ad piamentum datis. Circumscriptam ferro effodi sinistra manu: & in sublime tolli. Siccat in umbra seperatim: folia: caulem: radicem. Aiuntq; si aqua spargatur trichinium: qua maduerit: lætiores conuictus fieri. Aduersus serpentes conteritur ex uino. Est ei similis uerbascō hærba: quæ sæpe fallit pro ea capra. foliis minus candidis: cauliculis pluribus: flore luteo. Hæc abiecta blattas in se contra hit: ideoq; romæ blattariam uocatur. Lemonium succum lactem mirtit: concreſcentē gūmi modo humidis locis. Datur denariū pondus in uino. Quinq; folium nullū ignotum est: cum etiam fraga gignendo cōmenderur. Græci uocant pentapeton siue chamezeled siue pentaphillon. Cum effoditur rubram habet radicem. Hæc marcescens: nigrescit & anguloſa fit. Nomē a numero foliorum habet. Et ipsa hærba scipit & desinit cum uite. Adhibet &

purgandis domibus. Aduersus serpentes bibitur & eius radix quæ sparganiò uocet ex uino albo. Dauci genera quattuor fecit Petronius. Diodorus quæ psequi nihil attinet: cum sint differentia duæ. Probatissimæ in creta mox in achaia & in siccis ubicunq; nati femiculi simili tudine: candidioribus foliis & minoribus hirsutisq;. Caule pedali recto: radice suauissimi gustus & odoris. Hoc genus in saxosis nascitur meridianis. Reliqua genera ubiq; nascuntur terrenis collibus limitibusq; nec nisi pingui solo: foliis coriandri: caule cubitali: capiti bus rotundis: sepe plurius q; ternis: radice lignosa: sed cum inaruerit superuacua. Semen eius cymino simile: prioris milio album acre odoratum omnibus & feruens. Secundum prio re uehementius est: ideoq; parca sumi debet. Si iam maxime tertium genus facere libeat è simile staphylion: quod pastinaca erraticæ appellant: semine oblongo radice dulci. Omnia hæc & hyeme & æstate sunt iuncta quadrupedi nisi posthabortus. Ex aliis usus foemina. Ex creta dulcis & magis ad serpentes est. Bibitur e uino drachma una. Datur & quadrupedi bus percussis. Theonacta alia q; magica & in nostro orbe nascitur: fruticosa foliis suburidi bus: flore rosco. Serpentes necat cuiusq; admota fuerit. Et hæc torpenti affert. Persolarum quæ nemo ignorat græci uero arction uocant folia habet maiora etiam cucurbitis & hirsu tiora nigriora & crassiora: radicem albâ & grandè. Hæc ex uino bibitur deariog; duû pon dere. Ite cyclamini radix contra serpentes oës folia habet minima q; hedera nigriora: & te nuiora sine angulis in quibus albicat maculae. Caule exiguo: inani: floribus purpureis: radi ce lata: ut rapum uideri possit: cortice nigro. Nascitur in umbris. A nostris tuber terræ uo catur. In omnibus ferenda domibus. Si uerû est ubi fata sit nihil nocere mala medicam era Amulet. In oëa: aarantiq; ea ebriare præsertari. Addita i uinum radice & siccata scyllæ mō confisa reponitur: decoquiturq; eadè ad crassitudinē mellis. Suum tamē uenenum in est: et rad unq; si pregnans radice trāsgrediat abortu fieri. Est & altera cyclaminos cogno mie cisanthemus gemiculatis caulibus superuacuis a priore distans circa arbores se uolues acinis hederæ: sed mollibus. Flore cædidi: speciosior: radice superuacua. Acini tantû in usu: gustu acri. Sed leni. Siccantur i umbra ruscq; diuiduntur i pastillos. Mihi & tertia cyclami nos demonstrata est: cognomie chamaecitissus uno omni folio: radice ramosa: qua pisces ne cabant. Sed iter primas celebrat pucedanû: laudatissimum i archaia: mox famo thracæ. Caulis est ei tenuis: lōgus: foeniculo similis: iuxta terram foliosus: radice nigra: crassa graui odore: succosa. Gignitur i motibus opacis. Foditur exitu autani. Placent tenerimæ & altis simæ radices. Hæc conciduntur in quaternos digyos officis cultellis: funduntq; succum in umbra capite prius & naribus rosaceo perunctis: ne uertigo sentiat. Et alius succus inue nitur caulibus adhærens icisq; manat. Probatur crassitudine mellea: colore ruffo: odore sua uiter grauēns gustu. Et hic in usu & radix: & decoctum eius pluribus medicamentis. Suc co tamē efficacissimo qui resoluitur amaris amygdalis aut ruta. Bibiturq; contra serpen tes & ex oleo perunctos tuetur. Ebuli quoq; quem nemo ignorat: fumo fugantur serpen tes. Priuatim aduersatur scorpionibus polymonia radix uel alligata rantum. Item phalan gio ac cæteris minoribus uenenatis. Scorpionibus aristolochia agaricum uolobis quattuor in uino mixti cyathis toridem. Verbenaca & phalangio cum uino aue posca. Item quattuor foliû daucum. Verbascum græci plomô uocant. Genera habet prima duo. Albû i quo mas intelligitur. Alterum nigrum: in quo foemina. Tertium genus non nisi in siluis inuenitur. Sunt folia brassicæ latiora: pilosa: caulis erectus: cubitali amplior. Semen nigrum inutile. Radix una crassitudine digyti. Nascuntur & in campestribus. Siluestri elisiphaci: alta ranis lignosis. Sunt & plomides duæ: hirsuta: rotundis foliis: humiles. Tertia lignitis uoca tur. Ab aliis autem tryhalis foliis ternis aut cum plurimum quaternis crassis pinguibuscq; ad lucernarum lumina aptis. Aiunt in foliis eius quam foemina diximus: ficus omnino nō putrefcere. Distingui genera hæc pene superuacuum est: cum sint omnia eiusdem effectus. Contra scorpiones bibitur radix cum ruta ex aqua magna amaritudie: sed effectû pari. Te legonô herba ab aliis scorpio uocatur propter similitudinem radici: cuius tactu moriunt scorpiones. Itaq; contra eorum idus bibitur. Scorpionem mortuû si quis heleboro candi do linat: reuiuifcere aiunt. Telegonô omnē quadrupedem necat imposta uentris radice Folio quidem intra eundè diem quod est simile cyclomina. Ipsa gemiculata nascitur i opa cis. Scorpionibus aduersatur & betonica succus ac plantaginis. Sunt raris uenena rubeti nis maxie: euidimusq; psyllos i certamine patinis cades. Itas admittetes ocioe et q; iaspiciu

vere
m
heroniar
q; p
p

foemina

ambrosia

leu

siere

phalangio

uolobis

ad

sum

causa sunt uenenata
rubetia
causa de sermo

LIBER.

gnicie. Auxiliatur eis phryno i uino pota. Aliqui neurada appellat: alii polyrrhizon florib⁹
 paruis: radicibus nullis neruosis bene olenibus. Itē alcima quā alii damafaniō: alii pyrō ap-
 pellant. Folia ei plātaginis nisi angustiōra essent: & magis laciniofa: cōuexa q̄ in terra. Alius
 et uenōsa similiter. Caule simpliciter tenui: cubitali: capite thyrsi: radicibus dēsis: tenuib⁹?
 ut uerari nigri: acribus: odoratis pinguib⁹. Nascitur in aquosis. Alterū genus eiusdē in
 siluis nigrius maioribus foliis. Vfus in radice utriusq̄ aduersus ranas & lepores marioris dra-
 chmæ pōdere in uino potū. Lepori marino aduersat & cyclaminos. Veneni uini canis quocq̄
 rabidi morsus habent: contra quos erit cynorhodū: de quo diximus. Plātago ad omnes bes-
 stiarū morsus pota atq̄ illita p̄dest. Betonica ex mero ueteri. Peristēreos uocat caule alto
 foliato cacumie i alios caules se spargēs: colubis admodū familiaris. Vnde & nomē: Franc
 habētēs necumē latrari a cāibus. Proxira ab his malis uenena sūt quæ sibi metip̄s homies ex-
 cogitat. Cōtra hæc oīa: magicalq̄ artes erit primū illud. Homericū moly. Dein mithridatia
 & leontotis & ceterarū. Pota omnia mala medicamēta exigit p̄r aluū. Betōica semē i mul-
 so aut passo uel farine drachm. i uini ueteris cyathis. iiii. uomere cogēdi atq̄ iteq̄ bibere
 iis q̄ quotidie gustēt eā nulla nocitura mala medicamēta tradūt. Poto uenēo anstolochia
 subuenit eadē mensura quæ contra serpentes. Quinq̄ folij succus. Agaricum postq̄ uomue-
 rit denariū pondere ex aquæ cyathis tribus. Antirrinum uocatur siue phanarimō⁹ Iy-
 chnis agria similis lino radice nulla: flore hyacinthi: semine uitulinario. Ex hoc peritōs ue-
 nustiores fieri: nec ullo mello medicamento ledi posse aut ueneno: si quis i bhabali habeat
 arbitrantur magi. Similiter eam quam eupleam uocant: traduntq̄ ea peruntōs cōmenda-
 toris esse famā. Artemisiam quoq̄ secum habentibus negant nocere mala medicamēta
 bestiam ue ullam: ne solem quidē. Bibitur & hæc ex uino aduersus opium. Alligata priuatū
 potens traditur: pota ue aduersus ranas. Pericarpum bulbi genus est. Duæ eius species: cor-
 tice rubro. alterum alterū nigro papaueri simile. Sed uis maior q̄ priori: utriq̄ autē excale-
 faciendo. Ideo contra cicuta dant contra quā & thus & panaces & chironiū percipue. Hoc
 uero & cōtra fungos. Verū & generatim mēbraticā singulis corporū morbis remedia sub-
 texemus. Orsi a capite. Alopecias emendat nympha & cicuta radix: si una trita illinatur
 polithrica dilata a callitricha quod iuncos albos habet & folia plura maiorā. Frutice quoq̄
 maior est: & defluentem capillum confirmat: & desat. Item lingulaca circa fontes nascēs:
 cuius radix admixta combusta teritur cum adipe suis nigra: id quoq̄ excipitur ut eius sit
 suis: quæ nunq̄ peperit. Sol deinde plurimum confert illitæ. Similis usus est cyclamini radi-
 cis. Pruriginem uerarij radix tollit in oleo decocta uel in aqua. Capitijs dolori medetur pa-
 naxis omniū generum radix in oleo cōtrita. Anstolochia & hiberis adalligata hora: uel diu-
 tius si pati possit comitante. balnei usu. Medetur & daucum. Purgat autē cyclaminos cum
 melle in nares addita: & ulcera capitis sanat illita. Medetur & peristēreos. Calcalla siue lēa
 tides uocatur semē margaritis minutis simile dependens inter folia grādia i mōibus fere
 Huius grana. xv. in oleo macerantur: atq̄ ita aduerso capillo caput ungitur. Fit & ex calli-
 triche sternutamentum. Folia sunt lenticulæ lutilia. Caules iuncis tenuissimis: radice mini-
 ma. Nascitur in opacis & humidis: gustatu feruens. Hysopum i oleo contritū phtiriali res-
 sistit & prurigini in capite. Est autē optimum cilicium e tauro monte: Dei panphylium: &
 smyrnæum. Stomachum contrarium. Purgat q̄ fico sumprum per inferna: cum melle uomit-
 tonibus. Putat & serpentiū cibibus aduersari tritum cum melle & sale & cumino. Lōchitis nō
 (ut pleriq̄ existimauerunt) eadem ē quæ & xiphion: aut phasganio quāq̄ cuspigidi similis ē
 mine. Habet enim folia porri rubentia ad radicē & pluraq̄ in caule capitula personi comi-
 eis familia parua exerentibus linguam radicibus p̄r longis. Nascitur in sitiētibus. E diuerso
 fo xiphion & phasganion i humidis: cū primū exit: gladii præbet speciem caule dum cu-
 bitorū: radice ad nucis auellanæ figuram simbrata: quā effodi ante messes oportet: siccari
 in umbra. Superior pars eius cū thure tria æquo pondere admixto uino: ossa fracta & capite
 extrahit: aut si quid in corpore suppurat: uel si calcata sunt ossa. Serpentēs eadem cōtra ue-
 nena efficax. Caput in dolore uerato in oleo uel rosaceo decocto tritoq̄ ungi conuenit.
 Peucedāo ex oleo uel rosaceo & aceto. Tepidum hoc prodest & doloribus qui plerūq̄
 ex dimidia parte capitis sentiuntur: & uertigini perunguntur & radice eius sudoris causa elici-
 di quonia caustica uis ei est: Psyllio alii cynoides: alii chrysalion: alii scilicet alii cynomilā
 appellant: radice tenui: superuacua: sarnētōsū: fabe granis in cacumijnibus: folijs canino ca-

metozon
Ceteri phryno apert
Ceteri phryno apert
Ceteri phryno apert

uenosa
simplin et

Antichimon
Anacichimon

Antichimon
Anacichimon

Antichimon
Anacichimon

radix iya

panaxymies

Caraha
leonite

psyllion

hamitazim qd capis
debet qd dicitur pto

testiofa
11111111
11111111
11111111

11111111
11111111
11111111

fine
11111111
11111111
11111111

11111111
11111111
11111111

alio rōd
11111111
11111111

11111111
11111111
11111111

11111111
11111111
11111111

11111111
11111111
11111111

11111111
11111111
11111111

et peucedao si in uino

pitri nō dissimilibus: semē autē puniceo: unde & nomē hē e i baccis. Ipsa h̄erba in uincis sue
nitur. Vis ei ad refrigerandū & discutendū ingens. Semē i usu. Fronti imponit in dolore
& tēporibus: ex aceto & rosaceo: aut posca. Ad cetera illinitur acetabuli mensura sextario
aque densata contrahit. Tunc terere oportet: & crassitudinem illinere cuiuscūq; dolori &
colle&tionis inflammationiq;. Et uulneribus capitis medetur aristolochia: fracta extrahens of
sa: & alia quidē parte corporis sed maxie e capite. Similiter p̄stolochia.

De rhyssello: & cetaurea: & chelidōia: & panace: & hyoscyamo: & euphorbio. **Ca. X.**
Rhyssellum non dissimile apio. Huius radix cōmanducata purgat capitis pituitas.
Oculorum aciem centaurio maiore putant adiuuari: si addita aqua foueantur. Suc
co uero mioris cum melle culices nubeculas obscuritatem discutit: cicatrices exte
nuat. Albugines quidē etiam tumentorū sulerite. Iam chelidonia supradictis omnibus
mire medetur. Panacis radicem cū polentra epiphoris imponitur. Hyoscyami semen bibit
obolo tantūdem meconii adicientes: uinūq; ad epiphoras inhibendas. Adiungunt & gē
tiane succum: quem collyriis actionibus pro meconio miscēt. Facit claritatem & euphor
bium in unctis. Instillatur plantagini: succus lippitudini. Caligies aristolochia discutit. Ibe
ris adalligata capiti cū quinq; folio epiphoras: & si qua in oculis uiria sunt: emendat. Ver
bascū epiphoris imponitur. Peristērios ex rosaceo uel aceto. Ad hypochyisis & caliginē cy
claminū in pastillos diluunt. Peucedani succum ut diximus ad claritatem & caliginē cū
meconio & rosaceo. Pyllyllū illitum fronti epiphoras suspendit.

**De anagallide: siue acoro: & mādragora: siue circelo: & cicuta & cremno agrio: & molib
dena: & capno: & alia: & acoro: & iride: & cotiledo: & arizo: & andrachne: & erigero: & de
ephemero: & de labro Veneris: & de raminculo medicāe: & de oris uitis.** **Ca. XI.**

Anagallida aliqui acoron uocant. Duo genera eius. Mas flore phœniceo: scēmia ce
ruleo: nō altiores palmo: frutice tenoro: foliis pusillis: rotūlis: in terra iacentibus
nascūtur in hortis & aquosis. Prior floret cerulea. Vtriusq; succus oculorū caligi
nē discutit cū melle: & ex itū eruoerē & argema rubens: magis cū attico melle iūctis. Pupil
las dilatat. Et ideo hōc inūguntur ante: qbus paracentesis fit. Lumētorū quoq; oculis medē
tur. Succus caput purgat per nares infusus: ita ut deinde uino colluatur. Bibit & cōtra an
gues fucit drachma in uino. Mirum q; forminam pecora uitant. Ac si decepta similitudine
flore enī tantū distant: degustauere: statī eā quæ alyla uocatur i remedio quærūt. Ea a no
stris feris oculis nūcupat. Præcipiunt aliqui effosuris ante solē ortū priusq; quicū aliud lo
quant ter salutare eā: tū sublatā exprimere. Ita præcipuas esse uires. De ephorbio fatīs di
ctū est: cuius succus lippitudini si timor erit. Itē absinthiū cū melle tritū. Itēq; betonica: fa
rina cōueniet. Et egilopax sanat h̄erba eodē nomē quæ i hordeo nascitur tritici folio semi
ne p̄trito cū faria permixta i possitrag; uel succo. Exprimē hic e caulibus foliisq; prægnatib;
dempta spica: & in trineq; farina digeritur in pastillos. Aliqui & mādragora utebatur. Po
stea abdicatus i hac curatione ē. Sed epiphoris quod certū ē medetur: & oculorū dolori. Ra
dix tusa cū rosaceo & uino. Nā succus multus oculorū medicamētis miscetur. Mādragorā
aliū circelon uocant. Duo eius genera. Cādidus qui & mas: niger quæ scēmina existimatur.
Angustioribus foliis q; lactuca. Hirsutus & caulibus: radicibus binis ternis ue rufulis. In
tus albis: carnosis: ternisq; pene pubitalibus. Ferunt mala auellanarum nucum magnitudi
ne. Et iis semēs ceu pyrorum albi. Hōc alii arsen: alii morion: alii hypoplotmon uocant.
Huius folia alba. Alterius latiora ut lappaci fati uæ. Cauent effosuri contrarium uentum.
Et tribus circulis ante gladio circunferunt. Postea fodiunt ad occasum spectantes. Suc
cus fit & e malis & e caule deciso cacumine & radice. Punctis aperta aut decocta uetilis ē.
Concisa quoq; in orbiculos seruat in uino. Succus non ubiq; iuenitur: sed ubi
potest: circa uindemias queritur. Odor grauis ei: sed radicis & mali grauior. Mala maūra
ta in umbra siccantur. Succus ex iis sole densatur. Item radicis tuse: uel i uino nigro ad ter
tias decoctæ. Folia seruantur in muris efficacius. Albus rore tantum succus pestus est. Sic
quoq; noxiæ uires. Grauedinem afferunt etiam oisatū: quāq; mala in aliis terris mandatur.
Nimio tamen odore obmutescunt ignari. Potu quidē largiore etiam moriuntur. Vis sō
nifica pro uiribus bipentium. Media potio cyathi uinūs. Bibitur & contra serpentes: & an
te sectiones punctionesq; sentiantur. Ob hęc fatīs est: alicuiusq; somnum odore quæ sit
se. Bibitur & pro helleboro duobus. Obis in mulo. Efficiacius helleborum ad uomitiones

magis uolantia
Sultras emulsiōis
Impōnere phi

hypochyseo
Pupillas
pupillas

Cōtrōron

Agrostis maritima
pupillas
pupillas

Egilopax
Aspilix ocularis

Orbibus sigellem

Vis stupida
Dab on Empandul n

& ad bilem nigram extrahenda. Cicuta quoq; uenenum est: publica atheniensium poena inuisa. Ad multa tamen usus non omittendi. Semen habet noxium. Caulis autem est uiridis: & urit plerumq; ut in planis. Lenis hic & geniculatus ut calami nigricans. Altior sæpe bi-
 nis cubitis: in cacuminibus ramofus. Folia coriandri tenuiora: graui odoratu. Semen aniso-
 crassi? radice pcaua nullus usus. Semini & foliis refrigeratorijs: quæ si necat: icipiunt alge-
 re ab extremitatibus corporis. Remedium est prius quæperueniat ad uitalia: uini natura ex-
 calcfactoria. Sed i uino pota irremediabilis existimatur. Succus exprimitur foliis floribusq;
 runc enim necat tempertius est & melior. Semine trito expressus & sole densatus i par-
 stillos necat sanguinem expiffando. Hæc altera uis. Et ideo sic necatorum macule in corpo-
 ribus apparent. Ad dissoluenda medicamenta utuntur illo pro aqua. Fit ex eo ad refrige-
 randum stomachum malagma. Præcipuus tamē est ad cohibendas epiphoras asthius oculo-
 rumq; dolores sedandos circumlitur. Miscetur collyrijs. Et alios omnes rheumatifmos co-
 hibet. Folia quoq; tumorē omnem doloremq; & epiphoras sedant. Anaxilæus auctor ē mā-
 mas a uirginitate illitas semper esse staturas. Quod certum est: lac puerperarum mamma-
 imposita extinguit. Venereus testibus circa pubertatem illita. Remedia liberationi qui-
 bus bibenda censetur: non equidem præcipimus. Maxima uis terræ partorum; mox laco-
 nice: creticæ: astaticæ. In græcia uero megaricæ: deinde atticæ. Creminos agrios græmi-
 as tollit oculorum impositus: tumorem quoq; polenta addita. Nascitur uulgo molibde-
 na: id est plumbago. etiam in auro: folio lappati: crassa radice hispida. Hæc commandan-
 cata: si oculis subinde religatur: plumbum quod est genus uitii ex oculis tollit. Capnos
 prima quam pedes gallinaceos uocant: nascens in parietinis: & sapius ramis tenuissimis
 sparifisq; flore purpureo uiridis: succo caliginem discutit. Itaq; in medicamento oculorum
 additur. Similis & nomine & effectu alia est capnos fruticosa præterea folijs coriandri ci-
 neracei coloris: flore purpureo. Nascitur in hortis & segetibus ordeaceis. Claritatem facit
 inunctis oculis delachrymationemq; ceu fumus: unde nomen accepit. Eadem euulsa pal-
 pebras renasci prohibet. Aconon iridis folia habet angustiora tantum & longiore pe-
 diculo: radices nigras: minusq; uenosas. Cætero & has similes iridis: gustu acres: odore
 non in gratas: ructu faciles. Optimæ ponticæ: dein galaticæ: mox creticæ. Sed primæ in
 cholchide iuxta phasin amnem: & ubicunq; in aquosis. Recentibus uirus maius quam ue-
 rustis Creticæ candidiores ponticis. Siccantur utribus in umbra digyralibus frustis. Nec
 non inueniuntur qui oxymyrrinæ radicem aconon uocant. Ideoq; quidam hanc aconon agri-
 on uocare malunt. Vis ei ad fasciendumq; extenuandumq; efficax contra suffusionis &
 caliginis oculorum succo eiusdem potō: contraq; serpentes. Corylodon parula herba cau-
 liculo tenero: pusillo pingui: concauo: & coxendices. Nascitur in maritimis petrosisque
 uiridis: radice oliuæ modo rotunda. Oculis medetur succo. Est & aliud genus eiusdem
 sordidis folijs: latioribus: densioribusq; circa radicem uelut oculum argentibus: aspe-
 rim gustu: logiore caule: sed pergracili. Usus eius ad eadēque iridis. Aizoï duo genera
 maius in fictilibus uasculari feritur quod aliqui buphthalmion uocant: alij zophalmion: alij
 erogenetio: quod amarioris conueniat. Alii hypogefon: quoniam in suggrundis fere na-
 scitur. Sunt qui ambrosiam potius uocant: & qui amerimno. Itali sedum magnum: aut ocu-
 lum: aut digytellum. Alterum minusculum: quod erithelēs uocant: alij trihelēs: quia ter
 floreat: alij chrysothelēs: aliqui iocetēs. Sed alij itali sedum: alij aizōum. Vtrunq; quoniam
 uircat semper. Aliqui semper uiuum. Maius cubiti altitudinem excedit: crassitudine plus
 quam pollicari. Aliud in cacumine linguæ simile carnosum: pingue: largo succo: latitudine
 pollicari. Alia in terram connexa: alia stantia: ita ut ambitu effigie imitentur oculi. Quod
 minus est: in muris parietinisq; nascitur: & regulis. Fruticosum a radice: & sursum usque
 ad cacumen. Folijs angustis mucroatis: succo sis: palmo alto caule: radix inutilis. Huic si-
 milis est: quam græci andrachnen agriam uocant. Itali celebrant i pastillos latioribus folijs
 & breuiori cacumine. Nascitur in petris: & colligitur cibi causa. Omnium harum uis ea-
 dem: perfrigerare & astringere. Medentur epiphoris folia imposita: uel succus inunctus.
 Purgant enim ulcera oculorum expletq;: & ad cicatricem perducunt palpebras degluti-
 nant. Eadem capitis doloribus medentur: succo uel folio temporibus illitis. Aduersan-
 tur phalangiorum ictibus. Acōito uero maius aizōum præcipue. A scorpionibus quoque
 feriri id habentem negant. Medentur & aurium dolori. Item Succus inunctis hyofcyami

nili's antes eius
 ruidis. et huc et
 patinis
 sa si quenerant
 in ficut p. acco

Malagma
 Emplastp
 Utriusq;

propm

aruo

uiznis

uol. d. d. e. n. p. l. l. a.
 a. q. u. d. a. y. q. d. l. l. p. p. p.
 p. p. y. q. d. u. l. l. a. u. l. l. y.

pergeron

innuat
 r. p. p. p. p. p.

refrigerare

ullaloo

Scamjo
 Aluo glia
 u. u. u. u. u. u. u.

de q. d. y. q. d. l. l. p. p. p.
 de. u. u. u. u. u. u. u.
 a. u. u. u. u. u. u. u.

u. l. l. l.

u. u. u. u. u. u. u.

u. u. u. u. u. u. u.

celebr

u. u. u. u. u. u. u.

modice. Item achilææ: & minori centaureæ: & plantaginis peucedani. cum rosaceo & meo-
nio. Acori succus cum rosa. Omnis autem strigili calefactus infunditur. Coryledon etiam
infunditur purulentis cum medula cæruina calefacta. Ebuli radices trite & succus linteo
colatus: mox in sole densatus & cum opus est rosaceo dilutus & calefactus parotidas. Ver-
benacæ quoq; item plantago sanat: item sideritis cum æxungia ueteri. Narium ozerias emē
dat aristolochia cum cypero. Dentibus remedio sunt panacis radix commanucata: præcia
pue chionie: item collutis succo. Radix hyofcyami ex aceto manducata. Item polyomonia
commanducantur: & plantaginis radices: aut colluntur in aceto decoctæ succo. Et folia
sunt utilia. Vel si sanguine gingiuæ putrescant: uel semen eiusdem apostemata & collectio
nes gingiuarum sanat. Et aristolochia gingiuas dentes ue confirmat. Verbenacæ cum ra-
dice manducata & decoctæ ex uino aut aceto succus collutus. Item quinq; folii radices de
coctæ ad tertias uino aut aceto. Prius uero quam decoquatur aqua marina aut salsa lauan-
tur. Decoctum diu tenendum in ore. Quidam cinere quinq; folii fricare malunt. Et uerba-
sci radix decoquitur in uino ad colluendos dentes. Et hyfopu colluntur: & peucedani suc-
co cum meconio uel radicum anagallidis magis fœminæ succo: ab altera nare quam do-
leat infuso. Erigeron a græcis: quæ a nostris uocatur fenecio. Hanc si ferro circumscriptam
effodiat aliquis: tangat pæa dentem & alternis ter desp uat ac reponat in eundem locum:
ita ut uiuat herba: auit dentem eum postea non dollicurum. Herba est therisagum spe-
cie & molitia: cauliculis subrubicūdis. Nascitur & in regulis & in muris. Nomen hoc græ-
ci dederunt: quia uere canescit. Caput eius numerosa diuiditur lanugine: qualis est spine
inter diuisura exeunt. Quare eam Callimachus acanthida appellat: alii pappum. Nec de
inde græcis de ea constat: Alii erucæ foliis esse dixerunt: alii roboris: sed minoribus multo
Radice alii superuacu: alii neruis utili: alii potu strangulante. E diuerso quidam regio
morbo cum uino dederunt. Et contra omnia uesicæ uitia. Item cordis & iocineris. Reni-
bus extrahere harenam dixere. Ischiadicis strachmam cum oximellitæ ab ambulatione pro-
pinuere. Torminibus quoq; in passo utilissimam: precordiis etiam: cibo ex aceto eam pre-
dicantes serenteseque in hortis. Nec desuere qui & alterum genus facerent. Nec quale esset
demonstrarent contra serpentes in aqua bibendamq; comitalibus dantes. Nos eam Roma-
nis experimentis per usus digerimus. Lanugo eius cum croco & exiguo aquæ frigida tri-
ta illinit epiphoris. Tosta cum mica salis strumis. Ephémieron folia habet ptylidi: sed minora
caulem: parem: florem: cæruleum: semen superuacuum: radicem unam digyali crassitudine
dentes præcipuam concissam in aceto: decoctamque ut tepido coluatur. Et ipsa etiam ra-
dix mobiles sinit. Causis & exetis imprimitur. Chelidonix radix ex ea aceto trita contine-
tur ore. Erofisi ueratrū nigrum imponitur. Mobiles dentes utraliter decoctæ in aceto
firmantur. Labrum uenerum uocant in flumine nascentem. Est ei uermiculus qui circa
dentes ligatur: aut causis dentium cæra includitur. Cauendum ne euulsa herba terram
tangat. Ranunculū uocamus quam græci uatrachion. Genera eius quatuor unum pin-
guioribus quam cortandri foliis: & ad latitudinem malux accenderit: colore liuido
caule albo: gracili: & radice alba. Nascitur in limitibus humidis: & opacis. Alterum folio
sius pluribus foliorum incisuris: altis caulibus. Tertium minimum est: graui odore flore
aureo. Quartum simile huic flore luteo. Omnibus uis caustica si cruda folia imponan-
tur: pustulasque ut ignis faciunt. Ideo ad lepras & sporas utuntur & ad tollenda stigma-
ta. Causticique omnibus miscent. Alopecius imponuntur: celeriter remouentes. Radix
in dolore commanucata diutius: rumpit dentes. Eadem sicca cocifca sternutamentum fa-
cit. Nostri herbarii strumeum uocant: quoniam medetur strumis & panis parte in fumo
suspensa. Creduntque ea rursus fata rebellare quæ curauerint uiria. Quo celere & plan-
taginæ utuntur. Oris ulcera intus succus plantaginis emendat & folia radicesque commā-
ducata: uel si reuinatino labore os. Vlcerā fetoremque quinque folium. Vlcerā ptyllium
Composita quoque ad fetorem uel maxime pudendum utium trademus. Ergo folia myr-
ti & lentici pari pondere gallæ syriacæ dimidium pondus simul terere in uino uetusto
sparsa mandere matutino optimum est. uel hederæ baccas cum casta & myrrha pari pon-
dere ex uino: Naribus utilissimum est draconitii semen corticum ex melle: etiam si carci-
nomata in iis sunt: Sugillata hyfopo emendantur. Stigmata in facie mandragora illi-
ta delet.

famaq̄ extitit. Item Praxagore & Crisippi: ac deinde Erasistrati. Erophilo quidem q̄q̄ sub-
tilioris secte conditori ante omnes celebratam rationem eam paulatim usu efficacissimo
rerum omnium magistro peculiariter utiq̄ medicinz ad uerba garrulitateq̄ descendente.
Sedere namq̄ in iis scholis auditioni occupatum gratius erat: quam ire per solitudines
& querere herbas alias aliis diebus anni. ¶ De noua medicina & Asclepiade medicos
& qua ratione ueterē medicinam mutauerit.

I. Ca. III.

Asclepiades ætate magni Pompeii rhetorice magister: nec satis in ea arte quatuor-
sus ut ad alia sagacis ingenii huc se repente conuertit: atq̄ ut necesse erat homini
qui nec id egisset: nec remedia nosset oculis utiq̄ percipiendos torrenti ac meditata quorū-
tidie oratione blandiens: omnia abdicauit: totamq̄ medicinam ad casum reuocando cōie-
cturam fecit. Quinq̄ res maxime cōmunium auxiliorum professus. Abstinētiā cibi ali-
as uinificationem corporis: ambulationem: gestationeq̄: cum unufquiq̄ semeripsum
sibi præstare posset intelligere. Fauentibus cunctis inessent uera: quæ facillima erant: uni-
uersum prope humanum genus circuegit in se non alio modo quā si cælo emissus adue-
nisset. Trahebat præterea mentes artificioso mirabili uino præmittendo ægris dando tempus
stuiue tum frigidam aquā. Et quonia causas morborū prior scrutari Herophilus instituerat:
uini rationem illustrauerat Cleophrantem apud priscos: ipse cognominari se frigidam dan-
do præferens: & ut auctor est. M. Varro: alia quoq̄ blandimētā ex cogitabat in suspenden-
do lectulos: quorum iactatu aut morbos extenuaret: aut somnos eliceret: iam balneas au-
datissima hominū cupidine instituyendo: & alia multa dictū grata atq̄ iucunda magna au-
toritate nec minore fama: cum occurrisset ignoto funeri: relato homine ab rogo atq̄ ser-
uato: ne quis leuibus momentis tantam cōuersionem factam existimer. Id solum possumus
indignari unum hominē e leuissima gente sine opibus ullis orsum uetrigalis sui causa re-
pente leges salutis humano generi dedisse: quas tamē postea abrogauerē multi. Asclepia-
dem uero adiuuere multi quorum cura nimis anxia & rudi aut obruendi ægros ueste su-
doreq̄ omni modo modo ciendi. Nunc corpora ad ignē torrendō: soleue assidue quæ
ad infinitum blandiente. Præterea in quibusdam morbis medendi cruciatu detraxit: ut i
anginis: quas curabant in faucibus organo demisso. Dānaui merito & uomitiones tunc su-
pra modum frequentes. Arguit & medicamentorum potus stomacho inimicos: quod est
magna ex parte uetutum. Itaq̄ nos in primis quæ sunt stomacho utilia signemus.

¶ Irrisio magicæ artis & de lichene: & tapsia. I. Ca. IIII.

Super oia adiuuere eū magicæ uanitates: in tantū euectæ ut abrogare hær̄bis fidē
cunctis posset. Aethiopiæ herba annes ac stagna sicari coniectu. Tactu clausa
oia aperiri. Achemenide coniecta in aciem hostiū trepidare ægmina: ac terga uete-
re. Latæcem dari solitā a persarū rege legatis: ut quocunq̄ uenissent omniū rerū copia abū-
darēt ac multa similia. Vbi nā iste fuisse: cū cimbrī teutoniq̄ terribili Marte ulularet: aut
cum Lucullus tot reges magorū paucis legionibus sterperet. Cur uē romani duces primū
semper in bellis rationē cōmertiōrū habuere. Cur Hercules Cæsaris miles in pharsalia famē
sentit si abundantia omnis cōtingere unius hær̄bæ felicitate poterat. Non satis fuit Aca-
milium scipionē carthaginis portas hær̄ba patefacere: q̄ machinis claustra per tot annos
quaterē. Siccentur Æthiopiæ pontiñe paludes: tantūq̄ agrī suburbanæ reddat italia. Na-
q̄ apud eundē Democritū inuenitur cōpositio medicamenti: quo pulchri boniq̄ & fortu-
nati gignant liberi. Cur nunq̄ persarū regi talis est dedita. Mirū est profecto hucusq̄ pro-
uectam credulitatē antiquorū saluberrimis ortam initiis: si in ulla re modū humana inge-
nia nouissent. At qui nos hanc ipsam medicinā ab Asclepiade repertam suo loco probaturo
cessemus: euectā ultra magos etiā. Sed hæc est omni in re animorū cōditio: ut a necessari-
is orsa primū cuncta uenenin ad nimium. Igitur demonstratur priore libro hær̄barū reliquos
effectus dicemus: adiciemusq̄: quas ratio dictauerit. Sed in lichenis remēdiis atq̄ tā feodo
etiā malo plura undiq̄ acerbimus: quāq̄ non paucis iam demonstratis. Medetur ergo
plantago trita. Quinq̄ foliū: Radix albūci ex aceto ficulni caules aceto decocti. Hibisci
radix cū gylino & aceto acri decocta ad quartas. Desiccant etiā pumice. Et runcicis radix
atq̄ ex araceto illinit. Et flos uisci cū calce subactus. Laudat & tithymalū cū resina decoctū

Asclepiades
peractum est
fuit
vili

Medicine
Tota scela
Asclepiades

indis ad
obseruand

Dicit et
omni
Carthago
hæc
pomeranq̄

ne
ulla
cambri

hodie
mconda et

est

118

essent

diffia

essent

essent

essent

Lichen uero hærba his omnibus præfertur: inde nomine in uento. Nascitur in saxosis fo-
lio uno ad radicem lato: caule uno: paruo: longis foliis dependentibus: Hæc delect & stig-
mata. Teritur cum melle. Est aliud genus lichenis petris tantum ad adherens ut muscus: qui
& ipse illinitur. Hic & sanguinẽ sinit uulneribus instillatus: & collectiones illinitus. Mor-
bum quoq; regiũ cum melle sanat ore illito & lingua. Qui ita curantur: aqua salsa lauari
iubentur ungi oleo amygdalino: hortensibus abstinere. Ad lichenas & taptas radice ut un-
tur trita cum melle. Anguine & argemõnia medetur sumpta ex uino. Et hyfopũ cum ui-
no decoctum & gargarizatum. Peucedanum cũ coagulo uituli marini æquis partibus pro-
serpinata cum muria & ex oleo trita uel sub lingua habita. Item fuccus de quinquefolio *pp. p. p. m.*
potus cyathis tribus. Hic & omnibus fauciu uitis medetur gargarizatus. Verbalcum præ-
uatim consilii in aqua potum.

¶ Ad strumas & ad digyros: & ad pectus: & ad tussim medicinæ. **¶** Ca. V.

Trimis plantago. Chelidonia cum melle & axungia. Quinquefolium. Et radix per-
solatæ. Item cum axungia operitur folio suo imposita. Item artemisia. Radix man-
dragore ex aqua. Sidentis lata folia clauo sinistra manu circumfossa ad alligant cu-
stodienda sanatis: ne rursus facta dicitur hærbariorum scelere ut in quibusdam rebellent. Quod
& in iis quos artemisia sanauerit prædici reperio. Item in iis quos plãto. Damofion quæ
& caucalis uocatur sub solstitio collecta imponitur ex aqua calesti folium tritum uel ra-
dix cum axungia tusa: ita ut imposita folio suo operiatur. Sic & ad omnes ceruicis dolores
tumorosq; quacumq; in parte. Bellis in pratis nascitur: flore albo aliquatenus rubente. hæc
cum artemisia illitam efficaciorẽm producit. Cõditur don hærba solstitialis flore rubeo fu-
spensa in collo comprimere dicitur strumas. Item uerbenaca cum plantagine digytorũ ui-
tis omnibus: & priuatim perigis. Quinquefolium medetur pectoris uitis. Vel quod gra-
uissimũ est tussis: huic medetur panacis radix in uino dulci. Succus hyosciami etiã sangui-
nem excreantibus. Nido quoq; accenti tussentibus. Item scordotis mixta nasturtio & re-
fina cum melle tusa arida. Facit & per se faciles excreationes. Item centaorium maius & sa-
guinem reiciantibus. Cui uitio & plantaginis succus medetur. Et betõnica obolis tribus
in aqua contra purulentas: contraq; cruentas excreationes. Persfolatæ radix drachme pon-
deris cum pineis nucleis. xi. Peucedani succus pectoris doloribus & acorum subuenit. Ee
ideo antidotis misertur. Tussi daucum. Item scythiaca hærba. Ea demum omnibus pecto-
ris uitis ruffi & purulenta excreantibus obolis tribus in passo.

¶ De uerbalco & chamaleuce uel trislagine: & bechio: & aquilegia: & saluja. **¶** Ca. VI.

Tridem obolis bibitur uerbalcum: cuius flos aureus. Tanta huic uis est: ut iumen-
tis etiã non tussitibus modo: sed ipsa quoq; trahentibus auxilietur potus. Quod
& degentiana reperio. Radix cameleuce quæ tussilago dicitur cõmanducata & in
uino madefacta non tussit: sed & faucibus prodest. Hyfopi quoq; quinque ramicum duo-
obus ruta & ficis tribus decoctis thoracem purgant. Tussim sedat bechion quæ & russila
go dicitur. Duo eius genera. Siluestris ubi nascitur subesse aquas credunt: & hoc habent
signum aquileges. Folia sunt maiuscula q̄ hederæ. v. aut. vii. subalbida a terra superne palli-
da sine caule: sine flore: sine femine radice tenui. Quidam eandem esse bechion & alio no-
mine chamaleucen putant. Huius aridæ cũ radice fumus per arundinem haustus aut de-
uoratus ueterem sanare dicitur tussim. Sed in singulos haustus per arundinem gustandum est. Al-
tera a quibusdam falua appellatur similis uerbalco cõteritur ea & colata calefacit: atq; ita
ad tussim laterisq; dolores bibitur. Contra scorpiones eadem & dracones marinos efficacis.
Contra serpentes quoq; ex oleo purrigini ea prodest. Hyfopi faucibus cũ quadrante mel-
lis decoquuntur ad tussim. **¶** Ad lateris dolores & pectoris: ad orthopnoeas ad iocine-
ris dolorem: cordi doloris pulmoni urinæ ruffi pectori ulceribus renibus epaticis ad uom-
tiones: ad singultus pleueticis lateri.

¶ Ca. VII.

Ateris & pectoris dolores uerbalcũ cum ruta & aqua. Betonica. farina bibitur ex
aqua calida stomachũ corroboret scordotis succus: centauriũ gentiana ex aqua po-
ta. Plantago autem per se sumpta in cibo cũ lente halicæ uel forbitione. Betonica
alias grauis stomacho uitia tamen sanat pota uel foliis cõmanducata. Itẽ aristolochia pota.
Agaricũ manducatum siccum ut ex interuallo merũ sorberat. Nymphaea heraclea illita.
Peucedani succus. Psilion ardoribus imponitur nel cotelydon trita cũ polenta: uel aizou,

*na formi qd' aliis
uocant*

mi uino

rabie contraria

*quædam qui hanc aquam
uocant uel hanc aquam
uocant. S. r. u. u. u. u. u. u.*

(omni)

*qd' e specul
uocant uel hanc
uocant*

pp. p. p. m.

Molon scapo est striato folii thollibus parvis radice quattuor digytorum: in aqua extre-
 ma potatur. Vocatur a quibusdam syron: ex uino stomacho & dispersa medetur. Centau-
 rion maius eligmate. Plantago succo uel cibo. Betonica rufa pondó libra mellis artici se-
 muncia ex aqua calida quotidie bibentibus. Aristolochia uel agaricon obolis ternis ex
 aqua calida aut lacte asini pota. Cistanthemós ad orthopnoeás bibitur. Itē hylofou. Et asmati-
 cis. Peucedani succus in iocineris doloribus & pectoris laterisq; si febres non sunt. Sangui-
 nem quoq; expuentibus subuenit agaricum uictoriati pondere tritum & in uisum quinq;
 cyathis datum. Idem & anomon facit. Iocineri priuatim reueria bibitur recens drachmis
 quattuor in posca hemina. Betonica drachma una in aqua calida cyathis tribus uel cordis in
 tia in frigida cyathis duobus. Quinquefolii succus iocineris & pulmonis uitijis sanguine
 q; reitientibus & cuiuscunq; sanguinis uitio intus occurrit iocineris anagalides mire p̄sunt
 Capnion h̄erbam qui edere: bilem per urinam trahunt. Acoron iocineri medetur thoraci
 quoq; & p̄cordiis. Caucum quæ & ephedra: ab aliis anabasis uocata nascitur uentoso fe-
 re tractu scandens arborem & ex ramis propendens folio nullo: cirris numerosa qui sunt
 iunci geniculati radice pallida. Datur ex uino: autero trita ad tussim: suspiria tormina &
 forbitione facta in quam uinum addi conuenit. Item gentiana made facta pridie contrita
 denari pondere in uino cyathis tribus. Geum radículas tenues habet nigras bene olentes.
 Medetur non modo pectoris doloribus aut lateris: sed & cruditates discutit iucundo sa-
 pore. Verbenaca uero omnibus uisceribus medet lateribus pulmonibus iocineribus tho-
 raci. Peculiariter autem pulmonibus & quos ab hiis p̄thiis tentat. Radix uero h̄erbæ consi-
 liginis: quam nuper inuentam diximus: sumi quidem & pecorum omnium remedium præ-
 sens est. Pulmonum uitio uel traicta tantu in auricula. Bibi debet ex aqua: haberiq; in ore
 assidue sublingua. Superficies huius h̄erbæ an fit in aliquo usu adhuc incertum est. Reni-
 bus prodest plantaginis cibus. Betonica potus Agaricum potu ut in tussi. Tripomiu in ma-
 ritimis nascitur faxis: ubi allidit unda: neq; in mari neq; in secco folio satis crassiore: palmo
 alto in mucrone diuiso: radice alba odorata crassa calida gustu. Datur eparicis in fare co-
 cta. Hæc h̄erba eadem uidetur quibusdam quæ polium de qua suo loco diximus. Syom-
 phona uel cromphena alteris uiridibus roseisq; per caulem foliis in posca sanguineum reitici-
 entibus medetur. Iocineri autem h̄erba melandryum nascens in segetes ac partis flore albo
 odorata. Eius cauliculus conteritur ex uino uetere. Item h̄erba chalcerum & uineis contri-
 ta imponitur. Faciles præstat uomitiones radix betonicae hellebori modo quattuor drach-
 mis in passo aut mulso. Hysopum tritum cum melle uulius præsumpto nasurtio aut irio-
 ne. Molemonium denarii pondere. Est & psyllibus lacteus succus qui densatus in gummi
 sumitur cum melle supradicto pondere præcipuaq; bilem trahit. Rursus sistunt uomitio-
 nem cyminu suestre: betonica farina sumitur ex aqua: abstergnitq; fastidia: cruditatesq;
 digerit daucú betonica farina ex aqua multa: plantago decocta caulium modo. Singule
 hermionu sedat. Item aristolochia. Sulpiria dimenus. pleuretici & p̄ripneumonici cen-
 taurium maius. Item hysopum bibitur. Pleuretici peucedani succus. Halus autem: quam
 galli sic uocant: ueneti cotoneam: medetur lateri: item renibus conuulsisq; & ruptis. Simi-
 lis est cunilæ bubulæ cacuminiibus thymo dulcis: & sitim sedat rase radici albi: abæ: alibi
 nigra. Eisdem effectus lateris doloribus habet chamerops: myrtis circa caules geminos
 foliis capitibus græculæ rosæ ex uino pota. Ichiadicos dolores & spinæ leuat agaricu po-
 tum ut in tussi. Item & theocadis aut betonicae farina ex aqua multa.

De omnibus uitijis uentris & remediis: eorum quæ circa uel intra sunt: & de alio si-
 stenda uel soluenda.

Purimū tamen negotii huntano generi alius exhibet: cuius causa maior pars mor-
 talium uiuit. Alias enim cibos non transmittit: alias non continet, alias non capit.
 Alias nō cōficit. Eoq; mores, uenere: ut homo maxime cibo pereat. Pessimū corpo-
 rum uas in stat ut creditor: & sepius die appellat. Fuius gratia præcipua avaritia expeti-
 tur: huic luxuria conditur: huic nauigatur ad phalum: huic profunda uada exquiruntur. Ec-
 nemo uilitate eius æstimat cōsumptionis foeditate. Ergo numerosissima est circa hanc me-
 dicinæ opera. Sistit eā scordotis recētis drachma cū uino trita uel decocta pota. Polemōia
 quoq; & dysentericis ex uino datur. Verbasci radix pota ex aqua duoy digytoy magnitu-
 dine. Nymphae heraclæz semen cū uino potum. Radix superior ex sylphio drachme pon-

Ca. VIII.
 De rebus al-
 tis p̄sunt p̄cipua
 gō

dere ex aceto. Semen plantaginis in uino tritum: uel ipsa ex aceto cocta: aut aqua ex succo eius sumpta. Item cum lenticula cocta: uel aride farina inspersa portioni cum papauere tostis & trito. Vel succus infusus aut potus betonice in uino ferro calefacto. Eadem coeliacis in uino austero datur: & iheris iponitur ut dictum est. Tenasmo radix nymphæ hæradix & uino bibitur. Psyllium in aqua cum radicibus decoctum. Aisofo succus aluii sistit & dysentericis & tineas rotundas pellit. Symphytis radix dysenteriam sistit. Item dauci. Aizium foliis contritis ex uino torminibus resistit. Almez licca farina torminibus pota cum uino. Astragalus folia habet longa incisuris multis obliqua circa radices: caule .iiii. aut .iiii. foliorum plenus: florem hyacinthi: radices uiolofas: implicaras: ubras: præduras. Nascitur in petrosis: aprieis: & iisdem nivalibus: sicut phœneo archadiæ. Vris eius spissanda corpora Aluum sistit radix in uino pota: quo fit ut moueat urinam replet cusso liquore: sicut pleura quæ aluium sistunt. Sanat & dysentericos in uino rubro tusa. Difficile autem teditur Eadem gingiuarum suppurationi utilissima est foru. Colligitur exitu autum cum folia amiserit. Siccatur in umbra. Et ladano sistitur aluus utroq. Quod in fegetib' nascitur co- rufo & cribrato bibitur ex aqua mulsâ: ite nobili e uino. Ledon appellatur hærbâ ex qua la danum fit in cypro barbis caprarum adhærescens. Nobilius in arabia. Fit iam etiam in sinia atq Africa: quod taxon uocant. Nervos enim in arcu circudatos lanis trahit ad herescen te rosida lanugine. Plura de eo diximus inter ungueta. Hoc grauisimū onere est. durissi mum tactu. Plurimum enim terræ colligit: cum proberit maxime purum: odoratum: mol le: uiride: resinofum. Natura ei molliendi: siccandi: coquendi: sonū alciendi. Capillum suæ rem cohibet: nigritiamq custodit. Auribus cū hydromellite aut rosaceo infunditur. Fur fures cutis & manantia ulcera sale: addito sanat. Tussim ueterem cum storace sumptū. Et sicacissimū ad ruētus. Aluii sistit & cōdritis: siue pseudodyctamū: hypocisthis: orobathion uel orobache a quibusdā dictum malogranato imaturo similis. Nascitur ut diximus sub cistho: unde nomē hoc. Arefacta in umbra sistit aluii ex uino austero nigroq utraq. Duo enim genera eius candida & ruffa. Vfus in succo spissat: siccatur. Et ruffa magis stomachi re umauissimū emendat. Pota tribus obolis sanguinis excreationes. Cum amyion dysenterias pota & infusa. Item uerbenaca ex aqua dara: aut carentibus febre ex uino amineo: cocleari bus. v. additis in cyathis tribus uini. Lauer quoq nascens in riuis condita & cocta tormini bus medetur. Potamogeton uero ex uino dysentericis et cœliacis: similis betæ: foliis mi noribus tantum hirsutioribusq paulum superueniens extra aquam peculiari ter refrige rant: spissant. Vfus in foliis cruribus uitiosis utilia. & contra uelutū nomas cum melle uel aceto. Castor hæc aliter nouerat tenui folio uelut equinis fetis thyrsio lōgo & leui in aquo sis nascentem. Radice sanabat strumas & duritias. Potamogeton aduersatur & crocodillis itaq secum habent ea qui uenantur illos. Aluum sistit & achyllea. Eodem effectus præstat & stactice. vii. caulibus ueluti rose capita sustinens. Ceratia uno folio: radice nodosa & ma gna in cibo cœliacis & dysentericis medetur. Leontopodon alii licetoron: alii dorypetron: alii torientorion uocant cuius radix aluum sistit: purgatq bilem in aqua mulsâ addito pō dere denariorum duum. Nascitur in campestris & gracili solo. Semen eius potum lymphatica somnia facere dicitur. Lagopus sistit aluum e uino pota aut in febrî ex aqua. Eadem inguini adalligatur in tumore. Nascitur in fegetibus. Multi super omnia laudant ad de ploratos dysentericos quinquefolium decoctis in lacte radicibus & potis & aristolochiam in uictoriati pondere in cyathis uini tribus. Quæ ex supradictis calida sumentur: hæc can dente ferro temperari aptius erit. E diuerso purgat aluum succus centaury minoris drachma in hæmina aquæ cum exiguo sale & aceti: bilemq detrahit. Maiore tormina discuti untur. Betonica aluum soluit drachmis .iiii. in hydromellitis clathris nouem. Item euphorbi um uel agaricum drachmis duabus cum sale modico potum ex aqua aut in mulsis obolis tribus. Soluit & ciclaminos ex aqua pota aut balanis subditis. Item chamecissi balanua. Hysopi manipulus de coctus ad tertias cum sale pituitas trahit. illitus uel contritus cum oximelite & sale. Pellitq uentris animalia. Pituitam & bilem detrahit peucedani radix Aluum purgat anachallis ex aqua mulsâ. Item epithimon: qui est flos & thymo: faureia: similis. Differentia q hic hærbæcus est: alterius thimi albus. Quidam biphophæon uocant: ac stomacho minus utilis. Vomitiones mouet. Sedat tormina: & inflammatio nes discutit. Summitur & ex elimate ad pectoris utilia cum melle & aliquando iude

ita in uing albo pi...

... ..

br...

... ..

ladon

... ..

... ..

... ..

... ..

... ..

... ..

... ..

... ..

Aluum soluit a quattuor drachmis ad sex cum mellis exiguo salice & aceti. Quidam aliter opithimum tradunt sine radice nasci tenui similitudine pallioni rubens siccatur in umbra. Bibi ex aqua acceptabili mensura. Dimidia detrabere pituitam bilis. Aluum leniter soluit & nimphea in uino austero. Soluit & pigmocomo eruta foliis crassioribus & acrioribus radice rotunda lutei coloris: terram olente caule quadrangulo modo tenui flore ocium. Inuenitur in saxosis locis. Radix eius in aqua mulla. xii. podere denariou & aluum & bilem & pituitam exinanit. Semen somnia tumultuosa facit una drachma in uino potum. Et capnos strumâ discutit: detrahit bilem polipodium: quâ nostri siliculam uocant: similis enim est silici. Radix in usu pilosa: coloris intus herbacci: crassitudine digyti minimi: acetabilis cauernosa ceu polyporu citri sub dulcis: & in petris nascens: aut sub arboribus uetustis. Ex primitur succus aqua madefacta: & ipsa concisa inspergit olei & betæ uel malux uel salamento: uel cū pulcicula coquitur ad aluum leniter soluendâ: uel in febrî. Detrahit bilē & pituitâ. Stomachū offendit. Arida farina indita naribus polygum colūmit. Floret: & semē non fert. Scamoniū quoq; dissolutionē facit: bilē detrahit: aluum soluit: præter si adiciatur aloes drachmâ duâ obolis eius duobus. Est autē succus hærbae ab radice ramosa pinguis foliis triangulis albis radice crassa madida haulesca. Nascitur pingui & albo solo. Radix circa canis ortū excauatur: ut in ipsa constat succus: qui sole siccatus digeritur in pastillos. Siccatur & ipsa uel cortex. Laudatur natione colophoniu mysiu priemese. Specie autē nitidū: & quâ similitim taurino glutini fungosum tenuissimis fistulis cito liquescens uirus redolens, fuminosum linguæ tactu lactescens, quâ leuissimū cū diluitur albescens Hoc uenit & aduterino: quod fit hærba farina & tithymali marini succo in iudæa ferre: quod etiâ strangulat sumptū. Deprehenditur gustu. Tithymallus enim linguam excalfacit bulbi more: nec ante nec postea utile. Dedere & per se ex aqua uel mulla & sale quater nis obolis. Sed utilissime cum aloë: ita ut incipiente purgatione mullum bibatur. Fit decoctum radicis in aceto ad crassitudinē mellis: quo lepra illinuntur. Et capur ungitur in dolore cū oleo Tithymallum nostri hærbam lactariâ uocant. alii lactucam caprinam. Narrant qd lacte eius in scripto corpore cū inaruerit si cinis inspergatur apparere litteas & ita quidam adulteras alloqui mallues: quâ codicilis. Genera eius multa. Primus cognominatur carachias: qui & mafculus existimatur: ramis digyrali crassitudine rubris rugosis quinq; aut sex cubitali longitudine a radice foliis pendet in cacuminibus comâ iuncti. Nascit in asperis maritimis. Legitur semen autūno cū coma: siccatur sole tunditur & reponitur. Succus uero incipiente pomoru lanugine defractus ramulis excipitur farina erui aut silici: ut cū his arefcat. Quinas autem guttas singulis excipi satis est. Tradunt etiam totiens purgari hydropicos sic sumpta: quod guttas & lactis exceperit. Succus cū colligitur: ne attingat oculos cauendū est. Fit & foliis tulsis priore minus efficax. Fit & decoctū c ramis. Est & semen in usu cum melle decoctum ad catapotia soluendæ alui gratia. Semen & dentiū cauis cera includitur. Colluuntur & radices decoctæ uino aut oleo. Illinunt & lichenas succo. buntq; eum ut purgent uomitiones: & aluo soluta: alias stomacho inutilem. Tradit pituitam sale adiecto in poru bilem afronitro. Si per aluum purgari libeat in postea. Si uomitione: in passo aut aqua mulla. Mediâ portio tribus obolis cōstat. Ficos a cibo sumpsisse melius est. Fauces urit leniter. Est enim tâ feruentis naturæ: ut per se extra corpori inpositū pustulas igni modo faciat: & pro caustico in usu sit. Alterū genus tithymalli myrsiniten uocant: alii caryonem foliis myrti acuti & pūgentibus sed molioribus: & ipsum etiâ in asperis nascens. Colliguntur comæ eius hordeo turgescente: siccateq; in umbra diebus. ix. in sole inarescunt. Fructus non pariter maturescit. sed pars anno sequēte & nux uocatur. Inde cognomē græci dedere. Demetitur cū messium maturitate. Lauarū deinde siccatur. & datur cū papaueris nigri duabus partibus: ita ut sit totū acetabuli modo: minus hic uomitionibus quâ superior cæteri idem. Aliqui sic & solum eius dedere: nucē uero ipsam in mullis aut passo: uel cū selsama trahit bilem & pituitâ per aluum. Oris ulcera sanat. Ad nomas oris soliu cū melle estur. Tertiu genus est tithymalli: paralius uocat siue tithymalis foliorotūdo: caule palmū in alto: ramis rubetib; semine albo: quod colligit sciēte uua: & siccatur terit. Sumiturq; acetabuli mēsurâ ad purgationes. Quartū genus hescipion appellat foliis portulacæ: ramulis stantibus a radice quattuor aut quinq; rubentibus semipedali altitudine succi plenis. Quintum cyparissian uocant: propter folioꝝ similitudinem: caule ge

*pallioh
reguati quo uenit
oxycham
meditro*

*alla rep
cast. calu
sterculata 19 dnd
quos 63 polyg. q
randump uoluit*

*pinus dycate
chatey pous la rola*

*Aloe legit est Alb
Alumen e
marcar 11*

*Carayonia
que uenit pallio*

per pyra

phed

deby

*per h
p. 9 quo
p. 110*

ind 115

*o. o. o.
o. o. o.*

mino aut triplici nascente in capestribus: cui edam vis quæ heliscopio aut characiæ. Hoc
 circa oppida nasci semine albo colūbis gratissimo: quod colligitur incipiente iua. Nomen
 accipit quonia capita cū sole circūagit. Trahit bilē per inferna in oximellitē dimidio ace-
 rabulo. Cæteri usui qui characiæ. Sextū platyphilon uocant: alii corymbitē: alii amigdalitē
 a similitudine. Nec ullius latiora sunt folia. Pisces necat: aluunt soluit: radice: uel succo in
 mulso aut aqua mullā dŕachmis quatuor. Detrahit priuatum aquas septimum dendrois
 des cognominant: alii codion: alii leptophilon in petris nascens comosissimum ex omnib?
 maxime cauliculis rubetibus: & semine copiosissimū: eiusdē effectus: cuius characiæ. Opo
 scylla siue raphano sagaria uncos duos siue tres spargit interia rubentes. foliis rutæ: radice
 cepe: sed amplior: quare quidā raphanū siluestre uocant. Intus habet mamā candidā extra
 tra cortices nigros. Nascit in mōstolis & asperis: aliquādo & herbolis. Effoditur uerē rustica
 q̄ in sicili mergitur. Deiectoq; quod supernatat: reliquis succo purgat urinaq; parte ses-
 quibolo in aqua mullā. Sic & hydropicis datur acceptabili mensura in spergitur & aridæ
 radici farina potioni: aiuntq; superiorē partem eius uomitione biles extrahere: inferiorē
 per aluunt. Tormina discutit: quodcūq; betoniā & panaces præterā cruditate. Peucedani
 succus inflationes & ructus gignit. Acori radis daucumue si lactuca modo sumatur. La-
 danum Cypriu potum interanorū uitis occurrit. Item gentianæ farina ex aqua tepida fa-
 bæ magnitudine. Plantago mane sumpta duabus linguis & tertia papaueris in uini nō ue-
 teris cyathis .iiii. datur in somnū euntibus addito nitro seu polenta. Simul si post cibū de-
 tur. Colo infunditur hemina succi: uel in febrī. Agaricum potū obolis tribus in uini uere-
 ris cyatho uno lyeni medetur. E. panaces oīum generū radix in mulso: sed teucia præci-
 pue pota arida & decocta quātū manus capiat in aceti heminis tribus. Ad uulnus illinitur
 eadem cum aceto: aut si tolerari non possit ex sicu uel aqua. Pelomonīa bibitur ex uino.
 Beronicæ drachma in oximellitē cyathis tribus. Aristolochia contra serpentes. Argemōnia
 vii. diebus in cibo sumpta lyenem cōsumare dicitur. Agariciū in aceto mulso obolis duob?
 Nymphææ heraclææ radix in uino pota & ipsa consumit. Cisanthenus drachma bis die sū-
 pta in uini albi cyathis quobus per dies .xl. lyeni dicitur paulatim emittere per uinam. Pro-
 dest & hyosopū cum fieu decoctū. Lonchitidis radix decocta prius quā semen emittat. Peu-
 cedani quoq; radix decocta & lyeni & rhemibus. Lyen acoro pota cōsumitur præcordiis &
 ilibus utilissime radices. Clymeni semen potum diebus: xxx. pondere denarii in uino albo
 Betōicæ farina ex melle & aceto scyllitē pota. Radix lonchitidis in aqua & teucrum illinit.
 Item scordium cum cæra: agaricum cum farina fenogræci uesicæ malis: cōtraq; calculos
 grauissimis cruciantibus ut diximus: auxilio est. Polemonia ex uino pota: item agaricum.
 Plantago radice uel foliis potis ex passo. & betonica ut iocimere diximus. Itē ranci pota
 atq; illita. Eadem ad strangurias efficacissima ad calculos quidam betonicam & uerbenacā
 & mellifolium æquis portionibus ex aqua pro singulari remedio: bibere suadent. Strangu-
 rias discutere & dictamū certum est. Item quinquefolium decoctum ad tertias in uino
 & hericis dari: atq; illini utilissimum est. Xiphii quoq; radix superior urinam citet infantib?
 Enterocolicis datur ex aqua: & illinitur uesicæ uitis peucedani succus infantium rancib?
 & umblicis eminētib; psyllion illinitur. Vrinam cient anālides: achoriq; radici deco-
 ctum: uel ipsa trita potaq; & omnia uesicæ uitia sanat: & calculos hærba & radix cotelyda-
 nis. Itēq; genitalium in inflammatione pari pondere: & caulis & seminis & mirrhæ. Ebulum tes-
 nerum cum foliis tritum ex uino potum calculos pellit. Impositum testes sanat. Erigeron
 quoq; cum farina thuris & uino dulci: testium inflammationes sanat. Simphiti radix illata
 enterocelas cohibet: & genitalium nomas hipocisthis albā. Artemisia quoq; dat cōtra cale-
 culos ex uino dulci & ad stranguriā. Dolores uesicæ sedat ex uino nimpheæ heraclææ radix.
 Eadem uis crethimo ab Hippocrate ad modū laudata. Est autē inter eas quæ eduntur silu-
 strium hærbarum. Hancq; certe apud Callimachū apponit rustica illa hęcālē. Speticq; cla-
 tæ hortensis. Caulis palmū unū altus. Semen feruens odoratū ceu libanotidis torundum.
 Siccatū rumpitur. Habet intus nucleū candidū: quem aliqui cæchryū uocant folio pinguis
 albicante: ueluti oliuæ: crassiore: & saŕo gustu: radice digyti crassitudine tres aut quatuor
 Nascitur in maritimis petrosis. Estur crudū coctumue cū oleo odorati saporis & iucundi.
 Seruatur. etiam in muria præcipuaq; eius usus ad stranguriam folio uel caule aut radice
 ex uino. Etiam quoq; corporis gratiore facit. Verum largior quoq; inflationes. Aluunt

Conarycus radice
amant. proficuum

scylla siue raphano
sagaria uncos duos siue tres spargit interia rubentes.

scylla

scylla siue raphano
sagaria uncos duos siue tres spargit interia rubentes.

scylla siue raphano
sagaria uncos duos siue tres spargit interia rubentes.

scylla siue raphano
sagaria uncos duos siue tres spargit interia rubentes.

scylla siue raphano
sagaria uncos duos siue tres spargit interia rubentes.

scylla

scylla

scylla

scylla

scylla

scylla

scylla

scylla

scylla

scylla

solut decocto. Vrinā p̄: & a renibus dolorem trahit. Sic & almeæ sicce farina in uino pota
 strangurā tollit: efficiatū addito dauco. Lyeni quoq; utilis. Aduerfus serpentes bibitur.
 Lumēcis quoq; in pituita aut stranguria hordeo inspersa luccurrit. Anthyllion est leni si
 milim: quæ in uino pota uescas uitis liberat. Sanguinē sistit. Altera est antylis chamēpy
 tyos similis: flore purpureo: odoris grauis: radix i tubi uel magis cepe similis portulacæ: ni
 griore radix: sed inutili: nascens in littoribus harenolis gustu amara: in uino cum asparagi
 radice uescicæ plurimū prodest. Eadē præstat hypericon: quā alii chamēpitchin: alii coryco
 appellat: oleaceo frutice: tenui: cubitali: rubente. folio rutæ odore acri: semine siliquæ: ni
 gro maturescente cū hordeo. Natura femini spissandi. Aluum sistit. Vinam cit. Ad calcul
 los uescicæ cū uino bibitur. Est alius hypericon: quod alii chaïron: appellant: folio tamarici
 & sub ea nascitur: sed pinguioribus foliis & minus rubētibus: odoratū: palmo altius: leni
 ter suauē: aculeatū. Vis femini excafactoria: & iō inflationē facit enterocœlicis: sed stoma
 cho nou inutile præcipue ad stranguriā si exulcerata nō sit uescicæ. Medetur & pleureticis
 ex uino potū. Vescicæ aut calitrichon trita similis cumino medef & data ex uino albo. Ver
 benacæ quo p̄ foliis decocta ad tertias uel radix eius e mulso calido calculose eiicit. Itē per
 pressa: quæ aretii & in illyrico nascit: in aqua decoctæ e tribus heminis ad unū & pota. Tri
 foliū ex uino sumptū: & chrysentemū primū Anthēmū quoq; calculos eiicit paruis e radi
 ce foliis quinis: caulibus lōgis duobus: flore roseo: radices tritæ per se uel lauer crudū: sil
 uis nascitur glareosis & perēnib⁹ iuis cubitalis: apii similitudine. Cogitur ut olus acidū:
 magna utilitate uescicæ. Quæ si scabiē sentiat: panacis radice sanatur. Aliter inutilis uescicæ
 Calculos pellit malū erraticū radices libra in uini congio decocta ad dimidias. Inde hemi
 ne sumūtur per tridū. Reliquū ex uino cū zio: & urtica marina: & daucū: & plantaginis se
 men ex uino. Et hæzba fuluiana trita ex uino: quæ & nomē inuentoris habet nota tractan
 tibus urinas cit. Scordion testū tumores sedat. Hyoscyamū genitalibus medetur. Peuce
 dani succus ex melle & semen straguræ. Agaricū obolis tribus in uini ueteris cyathō uno
 Trifolii radix drachmis duabus in uino: dulci una drachma uel seminis. Ischiadicæ & semi
 ne & foliis cythridam tritis sanatur panacæ pota. Et infusata polemonia aristolochiæ de
 coctæ foliis. Agarico quide & neruus qui appellatur: atq; humororū dolor sanatur
 obolis tribus in uini ueteris cyathō uno pota. Quinquefoliū ischiadicis & bibitur & impo
 nitur. Item scamoniæ decoctæ cum hordei farina. Semen hyperici utriusq; bibitur ex uino
 Sedis uitia & arctiuis celestine sanat plantago. Condylomata uero quinquefoliū. Sedem
 rōuersam cyclamini radix ex aceto. Anagallides cærulea prociētia sedis retrorogit. E di
 uerso rubens proficit. Cōtelydon cōdylomata & hemorrhoidas mire curat. Testiū tumo
 res acori radix decocta in uino tritacq; illita. Intertrigines negat fieri. Cato abinthium po
 ticum secum habentibus. ¶ De pulegio & argemone. ¶ Ca.

Lii adiiciunt & pulegium: quod ieiunus quis legerit: si post se alliger. Inguinis do
 lores prohibet: aut sedat cœptos: inguinaria: quam quidam argemone uocant: passi
 m in uepribus nascens. Vt profit inguinibus in manu tantum habenda est. Panos sa
 nat panaces cum melle. Plantago cum sale. Quinquefolium. Persolatæ radix ut in strumis
 Item damasonium: uerbascum cum sua radice euisum uino aspersum folioq; inuolurum:
 & ita in cinere calfactum ut imponatur calidū. Expertiq; affirmare uere plutum remediū
 esse: si uirgo imponat nuda ieiuna ieiuno & manu supina tangens dicat. Negat Apollo pē
 stem posse crescere: quā nuda uirgo restringat: atq; ita retrōsa manu ter dicat: roticēp de
 spu at ambo. Medetur & radix mandragoræ ex aqua: radices scamoniæ dacoctum cū melle
 Sideritis cum adipe ueteri: uel chrislippea cum ficis pinguibus: quæ hoc ab inuictore ha
 bet nomen. ¶ De nimpha & abstinentia & appetentia ueneris & de satirio erithroco
 & crategi & sideriti. ¶ Ca.

Enerem in totum adimit ut diximus nimpha heraclea: eadem semel pota in .xl.
 dies infomnia quoq; ueneris a ieiunio pota & in cibo sumpta. Illita quoq; radix ge
 nitalibus inhihet non solum uenerem: sed abuentiam genituræ: ob id corpus alere
 uocē p̄ dicitur. Appetentiam ueneris facit radix e xiphio superior data potu in uino. Item
 quā cremnon agrion appellant. Et omniū agrios cū polenta contritus. Sed inter pauca
 mirabilis est orchis hæzba: siue serapias: foliis porri: caule palmi: flore purpureo: gemina
 radice: testiculis simili: ita ut maior: siue ut aliqui dicunt: tenuior ex aqua pota excitee

humores
 radice
 hepea
 Cocion
 quæ al lepe
 quæ al lepe
 in pil
 roim
 mmonib⁹ at
 herba
 atum
 p̄ pulis ut appo colum
 sania
 qui tunc dicit
 dami
 7 gub⁹
 h⁹
 p̄ sp̄gnat
 ueroza
 p̄ ueneri uenerunt

radice
 g. ly ueneri
 radice
 g. ly ueneri

Orchis triflorus

libidine: minor siue mollior et lacte caprino inbibeat. Quidam folio scylle esse dicunt leuiori ac minori caule spinoso. Eiusque radices sanant oris ulceram thoracis pituitas autem sustinet et uino potat. Concitatur enim habet satyrion. Duo eius genera. una longioribus foliis et ollea: caule quattuor digitorum flore purpureo radice gemina ad formati hominis testiu alternis annis intumescente ac resiente. Altera satyrion orchis cognominatur: et foemina esse creditur. Differt uirtu intermodius & ramosiore frutice: radice fasciculis uulsi. Nascitur fere iuxta mare. Hæc tumores & uitia partium earum erumpentia cum polenta illita sedatur: uel per se citra. Superioris radix in lacte ouis colonicè data nervos incedit. Eadem ex aqua remittit. Græci satyrion foliis lilii rubri minoribus & tribus non amplius e terra exeuntibus tradunt: caule leuicubitali nudo radice gemina cuius inferior pars & maior mares gignit: superior ac minor feminas. Est & aliud genus satyrion erythrococon appellatum: femine uitiis: maiore leui: duræ radice: cortice rubro: intus album includitur: sapore subdulci. Fertur in montosis inueniri. Venerem etiam si omnino manu teneatur radix stimulat. Magis adeo si bibatur in uino austero. Arcteticus quoque & hircis legnioribus in potu datur: sarmatis equis ob assiduum laborem pinguioribus in coitu: quod uirtum profectum uocant. Vim eius restinguit aqua mulla aut lactuca sumpta. In totum quidem græci cum citationem hanc uolunt significare: satyrion appellant. Sic & cætegi cognominatur & tæliconum: quarum semen testiu simile est. Tithymalli quoque ramorum medulla habentes ad uenerem prouocantes fieri dicuntur. Prodigiosa sunt quæ circa hoc tradit Theophrastus auditor alioquin grauis: septuageno coitu durare libidine contacta herbæ cuiusdam: cuius nomen speticæ non posuit. Sideritis adalligata uarices minuit & line dolore præstat. Podagræ morbus rarior solebat esse non modo patrum uerumque memoria: uerum etiam nostra. Peregrinus & ipse. Nam siscaliæ fuisse antiquitus: latinum nomen inuenisset. Insanabilis non est credendus. Quippe quonia in multis & sponte desinit: & in pluribus curatur. Medetur panacis radices cum uua passa: succus hyosciami cum farina uel semen scordion ex acetone: iberis uti dictum est. Verbeæcæ cum axungia trita cyclamini radix cuius decoctum & perniouibus profectum. Podagras refrigerat radix xiphio. Semen e psyllio: Cicuta cum lithargirio aut axungia. Aizoia in primo impetu podagræ rubentis: hoc est calide. Vtrilibet uero conuenit erigeron cum axungia. Plantaginis folia trita ad duto sale medico. Argenioïa tusa ex melle. Medetur & uerbæcæ illita aut si pedes macerentur in eius decocto. Est & lappago similis anagallidi nisi estet ramosior ac pluribus foliis aspera: rugosa: asperioris succi grauis odoribus: quæ talis est molligum uocatur. Similis & asperioribus foliis asparago. Superioris succus expressus pödere undecim denariorum in uini cyathis duobus quotidie sumitur. Præcipue uero liberat eo malo phycos thalassio: id est fucus marinus lactuce similis qui conchyllis substernitur: non podagræ modo: sed omnibus articulorum morbis impositus priusque fiat. Tria autem genera eius. Latum. Et alterum longius: quadrantibus rubens. Tertium crispis foliis: quo in creta uestes tinguntur omnia eiusdem usus. Nicander eam & aduersus serpentes in uino dedit. Salutare est & semine eius herbæ: quæ psyllion appellauimus: madefactum aqua diximus in heminam seminis resine colophonæ colearibus duobus: thuris uno. Laudantur & mandragoræ folia cum polenta rufa.

Medicinarum generales de pedibus: talis: articulis: neruis: & remedia contra morbos qui totum corpus occupant: & de myrtilo: & uigiliis: & paralyti: & de febribus frigidis: & febræ iumentorum & freneticis: & chameæcta: & aizoos: & igne sacro.

Ca. de morbo XII.

Alis uero tumentibus limus aquaticus cum oleo subactus mire profectum. Articulis succus est centaureæ minore. Idem neruis utilissimus. Item centaureæ. Beronica neruis disiectibus per scapulas humeris: spinæ: lumbis pota uel in iocineri. Articulis quinq; folium impositum. Mandragoræ folia cum polenta: uel radix recens tusa cum cumere siluestri: uel decocta in aqua. Cubitorum ac pedum rimis polypodii radix. Articulis succus hyoscyami cum axungia. Artoimi succus cum decocto. Item centuculus decoctus uel muscus recens ex aqua obligatus donec inarescat. Item lappa boariæ radix et uino potat. Cyclaminos decocta in aqua pnuuculos curat. omniaq; alia frigidis uitia. Perniunculos curat & cotelydon cum axungia. Folia ex bariachio. Epictimi succus. Clauos pedum extrahit ladanum cum castoreo. Verbercapa ex uino. Nunc peractis malis quæ membratim sentiuntur: dicemus de iis quæ totis corporibus grassantur. Remedia autem hæc cõmunia in

quæ a sermo dicitur
in istis scriptis

Alia Calonia quæ
in scriptis scriptis dicitur
Alia bona dicitur

Vincio
Vireo sumus qui app
egit de scriptis quæ 15

De morbo podagras

A molligum max. a mol
heui

in Compositione
quæ dicitur po alia
inferiora in m
interiora

Comitantem
nobis

admirat

Tubis apertis pedibus m
mumet 7. 8. 9. huparæ

49 adhibet dicitur

8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100.

La p...
7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100.

uenio. Ante omnes pota dodecatheu de qua diximus. Deinde panacis omnium generum radice peculiariter longius morbis. Et semel interaneorum uitium. Ad omnes uero corporis dolores succu & serdore. Item betonica: quae pota colore plubeu corporis priuati emetatur: graviorque re ducit: Geranium aliqui myrrhin: alii myrrhida appellat. Similis est cicuta foliis minoribus & caule breuiori rotundo: saporis & odoris iucundi. Nostris sic eam tradunt. Graeci foliis ca didioribus paulo que malua: caulibus tenuioribus & pilosis: ratosam & interuallis binu pal morum & in iis foliis: inter quae in cacuminibus capitula sunt graui. Alterum genus foliis anemones: diuisuris longioribus: radice mali modo rotunda: dulci: reficientibus se ab ibecillitate utilissima: & fere talis uera est. Bibitur contra phtisin drachma in uini cyathis tribus bis die Item contra inflammationes: quae & cruda idem praestat. Succus radiceis cyathis medet. Opista horticinis semen drachmis quattuor cum pipere & myrrha potum phtisin sanat: & plantaginis succus: si bibatur. Et ipsa decocta in uino cum sale & oleo a somno matutino refrigerat. Eadem datur iis: quos atrophos uocant interpositis diebus. Betonica phtificis eligma te cum melle fabae magnitudine. Agaricum potum duobus obolis in passo uel dauco cum centauro maiore in uino. Phagedenis quod nomen sine modo esurientium est: & alias ule run: tithymalli in. Hene cum se sanis sumpti. Inter mala uniuersi corporis uigilliae sunt ple a ritis. Harum remedio monstrat panaces: clymenos aristolochia: & odore: & perun o s ca pite. Aethiis siue sedum si in uolutum panno nigro ignorantis puluino subiciatur: & oho thera siue onear hylaritatem afferunt in uino. Amygdalino est folio: flore rosaceo: frutico sa: longa radice: & cum siccata est uinum olente. Haec in potu data feras quoque mitigat. Cru ditates quae nausea faciunt digerit betonica. Eadem pota a cœna coctione facit in oxymeli tis cyathis tribus drachma pondere: & crapulam discutit. Item agaricum post cibos i aqua calida potum. Paralytin betonica sanare dicitur. Item iberis ut dictum est. Eadem & torpe ribus membris prodest. Item argemonia omniaque quae periclitentur secari discutiendo. Comi tiales sanantur panacis: quam heracleam diximus: radice pota cum coagulo uituli marini: ita ut sint panacis tres partes. Plantago pota. Betonica in oxymelitis drachma: uel agarici obo lis tribus. Folia quinque folii ex aqua. Sanat & archezotitis: sed cum amineo pota. Sanat & ba caris radix arida in puluere contra cyathis tribus cum cortiando in aqua calida. Et cen sunculus trita in aceto aut melle aut in aqua calida. Verbenaca ex uino pota. Hylopi baccæ ternae contritæ & in aqua potæ diebus sedecim. Peucedanum coagulo uituli marini: quis portionibus potum. Quinquefolii contrita folia ex uino sumpta diebus. xxx. in betonica farina pondere denariorum. xiii. cum aceti scyllitici cyatho mellis attriti unia. Scomonium obolis duobus cum castorei drachmis quattuor. Febres frigidas leuiores facit agaricum po tum in calida aqua. Tertianis sideritis cum oleo. Item laudanum: quod in segetibus nasci tur cotulû. Platago ex aqua mulsa duabus horis ante accessum pota binis drachmis. Vel succus radiceis madefactæ uel tusa: Vel ipsa radix trita in aqua ferro calfacta. Quidam ternas radices in tribus cyathis aquæ dedere. Idem i quaternis quaternas fecerunt. Buglossa in arcescente si quis medullam & caule eximat: dicatur ad quem liberandum febre id faciat & alliget ei septem folia ante accessionem aiunt a febre liberari. Item betonica drachmam in aqua mulsa: in cyathis tribus uel agaricum maxime in iis febris quæ cum horrore ue niunt. Quinquefolii folia quidam terna tertianis dedere: quaterna quaternis: plura cæte ritis: aliis omnibus obolis tribus cum pipere ex aqua mulsa. Verbenaca quidem & iumentose febris in uino medetur. Sed in tertianis a tertio gepiculo incisa: quartana a quarto. Bi bitur & semel hipici utriusque in quartanis & horroribus betonica farina: quæ omnes horro res coeracet. Item panaces adeo exalfactoria natura ut per niuem ituris bibere id: ac perun gi eo præcipiant. Et aristolochia perfictionibus resistit. Phreneticos somnus sanat: qui co tingit peucedano ex aceto capiti infuso anagallidum: succo. E diuerso lethargicos excita ri labor est. Hoc praestat euphorbium (ut perhibent) ex aceto naribus tactis peucedano suc co. Contra infans betonica bibitur. Carbunculos rumpit panaces. Sanat betonica farina ex aqua aut brassica cum thure frequenti potu calida: uel & carbone in conspectu extincto fauilla digito sublata & illita uel platago tusa. Titymallus characites hydropicos sanat. Pa naces: plantago in cibo: cum prius panem siccat: comederint sine potu. Betonica drachmis duabus in tribus cyathis uini aut mulsi. Vel agaricum uel semen lonchitidis duabus liguris ex aqua potum. Psyllium ex uino. Anagallidum succus. Cotelydonis radix ex mulso. Ebu

Podarathen

De Geranio

Anopli dnd qui ex est
 huius generis & huiusmodi
 ad radice quatuor
 phagid una uel duo huius
 fuculo pro huiusmodi
 apparet rem nra
 duntaxat piperis & feruio
 oenothera

quæ uero sunt uigillat

medis uigilia

uigilantibus

in quibus a piperis qui & huiusmodi generis
 in quibus a piperis qui & huiusmodi generis

et mel del subling

in aceto uel melle ad len

duobus uel tribus

rotundo

phila

omnibus

duobus

li recentis radix excussa tantum nec colluta quantum duo digiti copraheda ex uini ueris calidi hemina. Trifolii radix drachmis duabus in uino. Tithymallu: platyphillon. egno mie. Semē hypici: quod charos appellat. Acta qua quida esse ebulli purat radice contrita in uini yachis tribus li febris abfit: uel femine ex uio nigro. Itē uerbenaca falcilo maris ple nā decocta in aqua ad dimidias: Præcipue tamē chameatē succo apiffimus credit. Erup tiones pituitaſq̄ emēdat plātago. Cyclamini radix cū melle. Ebuli folia cōtrita & uetere uino i poſita et̄ boa fanat: id ē ubētes pabulas. Puriginē ſuccus ſtrichni illitus: Igni ſacro medec̄ aizoum. Folia trita cubet̄. Madragoræ radix. Siccat̄ i aerē ut cucumis: primoq̄ ſup muſtū ſuſpendit: mox i fumo: dein tundi i uino aut aceto. Prodeſt & uino myrteo foue re mentē ſextans uini ſulphuris unſia ex aceto ſimul trita: fuligo ex aceto. Ignis ſacri plura ſunt genera. Inter quæ mediū hominē abiens: qui zoſter appellat: & enecat: ſi cinxerit. Med ec̄ plantago cū creta chymolia & perſyſteos per ſe. Radix perfolatæ. Aliis quæ ſerpunt cotelydonis radix cū mulſo. Aizoum. Succus linozofis ex aceto.

Ad luxta mēbra: cōtra morbū regiū: & cōtra furcūlos & fiſtulas & inſtāmationes & abuſtionē: & cōtra alios morbos ad neruos & ſanguinem.

Radix polypodii illita luxatis medet̄. Dolores & tumores tollit ſemē pſyllii. Folia plantaginis tuſa: ſale modico addito. Verbaſci ſemē ex uino decoctū & p̄tritū. Cicu ta cū axūgia. Folia ephēmeris tubēribus: atq̄ tumoribus: illiniūturq̄ ēt̄: dū diſcuti poſſint. Morbū regiū i oculis p̄cipue mirari ē tenuitatē illā denſitatēq̄ tumularum ſelle ſubeunte. Hippocrates a ſeptimo die i febre mortiferū ſignū ē docuit. Nos ſcimus uixiſſe aliquos etiam ab hac deſperatione. Fit uero & circa febres impugnatūq̄ centauro maiore ut diximus potō. Beticone agaricobolis tribus ex uini ueteris cyatho. Itē uerbenacæ folio obolis tribus ex uini calidi hemina quatrūdo. Sed celerrime quinq̄ folii: ſuccu mē detur tribus ciathiſ potus cum ſale: & melle. Cyclamini radix drachmis tribus bibitur i loco calido: & perfrictationibus turo: ſudores enim ſelleos mouet. Folia tuſſilaginis ex aqua. Sē men linozofis utriuſq̄ in perſum porioni: uel cum abſinthio aut cicere decoctum. Hyſo pi bacæ cum aqua poſa. Lichen hærba ſi cum ſumitur: cætero olere abſtineatur. Polytrix i uino data. Struthion i mulſo. Paſſum & in quacūq̄ parte ac maximo in cōmodo naſcuntur qui ſuruncū uocantur: inoſtiferum aliquando malum coſectis componitur. Kchmedio ſūe pignocōmū folia trita cum polenta: ſi nondum caput fecerint. Diſcutiunt & folia ephēdrū illita. Fiſtule quoq̄ in omni parte ſerpunt: medicorum uitio maleſtis corporibus. Auxilio eſt centauro: minus: collyriis cum melle decocto additis. Plātaginis ſuccus inſuſus. Quinq̄ ſoliorum cum ſale & melle. Ladanum cum caſtoreo. Cotelydō cum medulla cœ uina calefacta impoſita. Verbaſci radix medulla collyrii tenuitate in fiſtulam additur. Vel ariſtolochiæ radix. Vel ſuccus tithimali. Colectiones iſtāmationēſq̄ ſanant argemōiæ folia illita. Duritias & colectiones om̄nes uerbenaca uel quinq̄ ſolium: decoctūq̄ in aceto uerbaſci folia uel radix. Hyſopum & uio impoſitum. Acori radix decocto eius hærbe ſo uentibus. Aizou. Item quæ contuſa ſint: duritiaſq̄ & ſinus corporis & tela omnia ſtrixa cor pori extrahunt. Folia tuſſilaginis. Daucum. Semē leontopodi tritum in aqua cum polenta Suppurantibus imponuntur pygnoſcōi folia trita cum polenta: uel ſemē. Item orchis. Via tia quæ ſunt in oſſibus ſatyr̄ii radice impoſita efficaciffime ſanari dicuntur. Nomē & colle ctiones omnes fuco maris priuſq̄ inareſcat. Et alexæ radix collectiones diſcutit. Ambuſta ſanantur plantagine arctio: ita ut cicatrix fallat. Folia eius i aqua decocta & contrita illinū tur. Radices cyclamini cum aizou. Hærba iſta hyperici: quod conſium appellauimus. Ner uis & articulis conuenit plantago trita cum ſale. Argemōia tuſa ex melle. Peucedani ſuc co perunguntur ſpalticis: tetacis. Neruorum duritiæ egilopi ſucco. Doloribus erigeron ex aceto illinunt. Epythiſio ſpalticis & opiſthotonicis perungi ſi ſmine hyperici. quod charos uocatur. Idemq̄ bibere prodeſt. Phriſmo dicitur etiam abſciſſos ſanare neruos ſi conſeſtum imponatur trita uel manſa. Spalticis tremulis opiſthotonicis alexæ radix bibitur ex aqua muſſa. Sic & rigores ex calcari. Sanguinis profluuium ſiſit hærbe peonia ſemē rubrū. Ea dem & in radice uis. Cyclaminos uero ſi ore ſanguis reiciatur: ſiue e naribus: ſiue alio ſu at. ſiue ſeminarum utero. Item lyſimachia pota uel illita uel naribus indita. Item plantagi nis ſemē. Quinq̄ ſolium potum & illitum. Cicuræ ſemē in nares ſi ide ſuat tritū ex aqua & inditum aizou. Aſtragali radix ſiſtit. Et iſchemō & achillea.

Emette Seburtin

Arce

Soc papule

lecepi

qui rraugit

uice in alio uio q̄ p̄cipue per ſuſcipit

quæ p̄cipue

uice uero a uio p̄cipue

quæ p̄cipue

uice uero a uio p̄cipue

uice uero a uio p̄cipue

uice uero a uio p̄cipue

Colub
Lycor

De herba equiseti: & Stephanomeli: & erifilic: & contra uermes. **(Ca. XIII.**

Est herba equiseti a graecis dicta & in pratis nascens uituperata a nobis. Est autem pulvis terrae: equinae leae similis: lyenis cursorum exinguit uel decocta fessili quo ad teratras quantum uas capit. & per triduum heminis pota: undis eluentis ante diem unum interdicitur. Graecorum uaria circa hanc opinio. Alii pini foliis simile nigricantem eodem nomine appellant: uim eius admirabilem tradentes: quod etiam sanguinis pituita uel tactu eo tantu hoie sistat: alii hippurini: alii ephedro: alii anabasin uocant: traduntque iuxta arbores nasci & scandente eas dependere comis iucundis: uulci nigris ut est equorum cauda geniculatis ramis folia habere pauca: tenuia: exigua: semē rotundum: simile coriandro: radice lignosa: nasci in ambustis maxime. Vis eius spissare corpora. Succus sanguinem in naribus fluentem inclusit sinit. Item aluum. Medetur dysentericis in uino dulci potus cyathis tribus. Urinam cit. Tussim ortopnoea sanat. Item rupta: & quae serpunt. Intestinis & uentricis folia bibuntur. Enterococlen cohibet. Faciunt & aliam hippuri breuioribus & mollioribus caulis candidioribusque per utilem ischiadicis: & uulneribus ex aceto impostam propter sanguine sistendum. Et nymphae trita plagis imponitur. Peucedanum cu semie cupressi bibitur: si sanguis per os redditus est: fluitque ab infernis. Sidericis tantam uim habet ut quis recenti gladiatoris uulneri illigata sanguine claudat. Quod facit & serulacinis uel carbonis. Fungus uero etiam efficacis: qui secundum radicem eius nascitur. Per nares autem fluentis & cicuta semen tritum ex aqua indurumque efficac habetur. Item stephanomeli ex aqua. Betonica farina e lacte caprino pota sinit ex ubere fluentem. Platagoque confusa. Eius dem succus uomentibus sanguinem datur. Ad erraticum autem radix persolata cum axungia uetere illita: Potatur a ruptis conuulsisque & ex alto diectis centaurium maius. Genianna radix trita uel decocta uel succus betonicae. Et hoc amplius addo iocineris aut lateris contortionibus: pinales: scordion aristolochia pota cum agarico. Item confusis: & eueritis potum duobus obolis in multo cyathis tribus. Aut si febris sit in aqua mulla uerbascum: cuius flos similis auro est. Acori radix. Aizoum omne. Sede maiori succus efficacissimae. Item syrphyti radices: uel decoctum. Daucum crudum. Erythrales est flore luteo foliis acathi. Bibitur e uino. Ite chamerosus: & in scorbitiones irio uel plantago oibus modis. Ite phitirias: quocumque scylla didator consumptus est. Nascuntur quoque in sanguine ipso hois animalis: exesura corpus. Resistitur uuae raminiae succo: aut ueratri cum oleo peructis corporibus. Tamen quidem in aceto decocta etiam uestes eo tedio liberat.

Lycor
Lycor
Lycor

Lycor

Lycor

Lycor

Lycor

(De ulceribus: & ad plagas: & de pollicem. Ca. XV.

Lecera multorum sunt generu. ac multis modis curantur. Panacis oium generu radix ex uino calido illinitur manatibus. Siccat priuat quam chironia dixit. Cu melle trita tubera apit: ulceribusque quae serpunt. Deploratis auxilio est cum eris flore uio temperata oibus modis uel flore: uel semie: uel radice. Eade cu polenta uctusis uulneribus prodest. Heracleon quoque sidereon. Apollinaris. Porylium. Tragacatha. Scordotis cu melle purgat. Farina eius carnes et crescentes per se in ipsa consumit. Polemonia ulcera: quae ca coethe uocant sanant. Centaurium maius inspsum uel illitum. Item minoris comā decocta uel trita uetera quoque ulcera purgat & per sanat. Folliculi cimēni recentibus plagis imponuntur. Illinitur autem gentiana ulceribus quae serpunt radice tusa uel decocta in aqua ad mellis crassitudine: uel succo uulneribus. Ex ea factum lictium. Lysimachia recentibus plagis medet. Plantago oium generu ulceribus: peculiariter foeminarum senu & ifatiu. Igne mollita melio: & cu ceroto crassa ulceru labra purgat. Nomas sinit. Et trita suis foliis integere oportet. Suppurationes: collectiones: sinus ulceru. Chelidonia quoque sicutur ulcera adeo ut ea pro spodio urantur. Eadem ia despatas cu axungia ipoitur. Dictamu pota sagittas pellit: & alia tela extrahit illita. Bibitur ex aquae cyatho folioru obolo. Proxie pseudo dictamū Vetrage etiam suppurationes dicitur. Aristolochia quoque putrida ulcera exest. Sor dida expurgat cum melle: uermesque extrahit. Iteque clausus i ulceribus natos. Et si fixa corpora oia praecipue sagittas & ossa fracta cu resina. Caua uero ulcera explet per se. Et cum tride recentia uulnera ex aceto. Vetera ulcera uerbenaca quique folium cu sale & melle. Raydices persolata uulneribus ferro illatis recentibus imponuntur: folia ueteribus. Cum axungia utraq: & suo folio operit. Danaionu autem & i struma. Folia uerbasci ex aceto aut uino Peristerios ad oia genera uel callosoru purefcitque ulcerum facit. Manantia nymphae

Lycor

Lycor

Lycor

Lycor

Lycor

Lycor

heracleæ radix sanat. Item cyclamini radix uel per se uel ex aceto: & cū melle. Eadem & contra scatomata efficax: sicut ad ulcera manantia hyssopum. Itē peucedanum cui ad recentia uulnera tanta uis: ut sanie ossibus extrahat. Præstant hoc & anagallides: cohibentq; quas uocant nomans & rheumartilinos. Vtiles & recētibis plagis: sed præcipue senum corpori. Cum ceroto apostemata & ulcera tetra folia mandragoræ recentia. Radix uulnera cū melle aut oleo. Cicuta consiliginia mixta mero. Aizou herpeticus quoq; & homias ac putrescētia sicut erigeron uermijosa. Recētia autē uulnera astragali radix: & uetera quoq; ulcera purgat hypocisthis utraq;. Lētopodii semē tritum in aqua & cum polenta illitum ipsa scipula sagittariorū extrahit. Itē picnocomi: semē tyrimallus. Characites succo grangrenas phagedēnas putria: uel decocto ramorum cū polenta & oleo Orchis radices. Hoc amplius & cacoe the ex aceto cum melle sicca & recētes: Per se uulnera onothera essentia sese sanat. Scythæ uulnera scytice curant. Ad carcinomata argemonia ex melle efficacissima est. Vulneribus personatis aphrodeli radix decocta ut diximus: trita cum polenta & illita. Quibuscūq; uero apollinaris. Astragali radix in puluerem trita huius ulceribus prodest. Item callitrix decocta in aqua. Priuari uero iis quæ calciamēto facta sint uerberena. Nec nō & lysimachia contrita. Ac nymphaea arida infricata. Polytrix in ueteratis iisdē utilior. Polidemon cum labe bubulæ similis est semine pulegii furculosas multis geniculis corymbis odorata acri & dulci odore: quæ ferro factis uulneribus cōmanducata imponitur: quinto die soluitur. Symphyton ad cicatricē iū electrice perducit. Item syderitis. Hæc imponitur ex melle. Verbasca ei semine ac foliis ex uino decoctis ac tritis: omnia corpori infixā extrahuntur. Item mandragoræ foliis cum polenta. Cyclamini radicibus cum melle. Trifaginis folia in oleo contrita maxime adhibentur ulceribus: quæ serpunt. Et alga in melle trita. Beticonia ad carcinomata. Et melandria: ac ueteres addito sale. Verrucas tollit argemonia ex aceto uel batrachii radix: quæ & ungues scabros aufert. Liozofidis utriusq; folia uel succus illitus. Tymalli omnes genera uerrucarum omnium. Item omnia pterygia: uarosq; tollunt. Cicatrices cū elegantia ad colorem reducit ladanum.

De pluribus experimentis ad inficiendos capillos: & partus ciciendos & continendos & aliarum remedia. Ca. XVI.

A Remissionem & elisiphacū alligata qui habet uiaior: negatur lassitudinem sentire. Mulieribus morbis medetur maxime i uenterum peoniae herbae semē nigrum ex aqua mulla. Eadem & in radice uis. Menses cit. Panacis semen cum abstintio mentes & sudores. Scordotis potu & illitu. Beticonia drachma in uino cyathis tribus bibitur contra omnia uuluarum uitia. Aut quæ a partu fiunt. Menses nimios sistit achillea imposta: & decoctum eius insidentibus. Mannis imponitur hyoscyami semē cum uino. Loui radix cataplasmate. Et mammas etiam chelidonia. Secundas morantes uel partus & mortuos radices panacis apposite extrahunt. Ipsum panaci: semen e uino potum uulvas purgat: appositūq; cum melle. Polemonia pota ex uino secundas pellit. Nidore purgat uulvas centaurei minoris succus: potus fortisq; menses cit. Item maioris radix in uulua doloribus iisdem modis prodest. Detasa uero & apposita extrahit partus & mortuos. Plantago imponitur in lana in dolore uulua. In strangulatu bibitur. Sed præcipua dictamō uis est. Menses cit. Partus & mortuos uel tranuersos cicit. Bibitur ex aqua foliorum obolo: adeo ad hæc efficax: ut ne in cubiculo quidem prægnantium insatur. Nec potu tantum sed & illitu & suffitu ualet. Proxime pseudodictamum. Sed menses cit cum mero decoctum pondere denarii. Pluribus tamen modis & aristolochia prodest: nam & menses & secundas cit. Et mortuos partus extrahit myrrha & pipere addito pota uel subdita. Vuluas quoq; proidentes inhibet potu uel suffitu uel subiectu maxime tenuis. Strangulatum ab iis mensibus difficultatem agaricu tribus obolis tritum in uini ueteris cyatho potum emēdat. Peristeros apposita in adipe suillo recēti. Antirrhinū cū rosaceo & melle. Itē apposita nymphaeæ thesalia: radix pota dolori medetur. In uio pota nigro profluua inhibent. E diuerso ciet cyclamini radix pota & apposita. Et uesica insidentiu decocto medetur. Secundas pota cistanthenos pellit. Vuluam sanat. Et xiphii radix superior menses cit drachma ex aceto pota. Peucedanum strangulat uulua: nidore uel mero recitat. Menses alioq; præcipue psylliu drachma in cyathis tribus aquæ mullæ. Semē quoq; mandragore potum uulua uel mero purgat. Menses cit succus appositus: & mortuos partus. Nimia rursus potum uulua suffit semē cū uino & sul

scatomata
hera nigra mandragora
uulnera piper

recerato at

expēta
Subigim

stymia at

incruentia perfrangere
in sicut in perfrangere
dilatant la hypocist
in mēto of quibz dno

adrom uis

relaxata
uulua uis cometa que
adrom uis

cataplasma
ad uulua que fit in
uulua & illitum

supra mero

loqu

oc. 10
77
presst
que an
in p
in p
com

melan
melan

in l. h. 10

phure. Alui profluvia sistit & contrahit bātachi on potu: uel cibo ardens: alias ut diximus cruda. Sed cocta cōmendatur sale & oleo & cym ino. Dauicum & menses & secundas potū facillime pellit. Ladanum sufficit corrigit uulvas: dolori earum ulceratiscq; imponitur. Eimortua scamonium pellit porum uel appositum. Menses cit hypericum: utrunq; appositum. Ante alia uero ut Hippocrati uideretur erysimon e uino semine uel radice. Cortice trahit: & secundis succurit & itrangulationibus ex aqua pota. Item radix e geranio peculiariter secundis inflammationibusq; uuluarum conueniens. Purgat haxpuris pota & apposita uuluas. Polygonas pota menses cit. Et alemex radix. Folia plantaginis pellunt. Item agari cum ex aqua mulla. Artemisia uulua medetur trita ex oleo irio aut fico: aut cum myrrha apposita. Eiusdem radix pota in tantum purgat: ut partus enedos extrahat menses & secundas cit. Romanorum decoctum insidentibus: item folia pota drachma. Ad eadem oia profunt uel imposita uentri immo cum farina hordeacea. Acharon quoq; utile est interioribus foeminarum morbis. Et coiza utraq; Et crethos. Et cantillides duæ uuluis utilissime. Torminibusq; & secundarum more in uino pota. Callitrix foru locis medetur: Albungines in capite tollit. Capillos inficit oleo trita. Geranio in uino albo potum: & hypocisthis in rubro profluum sistunt. Hysopum suffocationes laxat. Radix uerbenax pota ex aqua ad oia in partu aut ex partu mala praestantissima est. Peucedano quidam miscunt in uino nigro semē cupressi contritum. Nam semē psylli deferu: factū in aqua cum itepuerit: epiphoras cinnes uteri lenit. Symphitō tritum in uino nigro euocat menses. Partus accellerat scordotis pota drachma succi in aqua mulla cyathis quatuor. Dictami folia praclarè dantur ex aqua. Costat unius oboli pondere: uel si mortui sint in utero infantes: protinus reddi sine uexatione puerperæ. Similiter prodest pseudo dictamum sed tardius. Cyclaminos adaligata. Cissā themos pota. Item beronicæ farina ex aqua mulla. Arsenogonō & theligenon herbæ sunt habentes uuas floribus oleæ similes: pallidiores tamē. Semē album: papa ueris modo. Thelioni potu foemina concipi narrant. Arsenogonō ab ea foemine oleæ nec alio distat. Fuius potu mares generari perhibentur: si credimus alii utraq; oculo simile tradunt. Arsenogonō semē autē geminum esse testibus simile. Mammiarum uituis aizoū quod digyrellum appellauimus unice medetur. Erizerū ex passo mamas uberioris facit. Sonchū in farre coctum. Quæ uero mastos uocatur in dita pilos mammarum in partu nateentium & tineas aufert: si facie: aliq; cutis uitia emēdat. Gentiana nymphaea heraclia illita ciclamini radix maculas oēs Caucalex grana mixta ceræ liquidæ extendunt eurem in facie. erugantq;. Vitia omnia acoridat: emendat. Capillum lissmachia flauū facit. Denigrat hypericon: quod & orison uocatur. Item ophryos hærba dēticulato oleri similis: foliis duobus. Nigritiam dat & polæmonia in oleo decocta. Philothrū nos quidem in mulieribus medicamentis tractamus: uerū ēc uiris in usu est. Efficacissimū autē habetur acherostis. Item tytimalli succo uel in sole cum oleo illito crebro uel euulsis pilis. Quadrupedum scabiem sanat hysopum ex oleo forum. Anginas peculiariter sideritis. Verum & reliqua genera hærbarum reddamus.

CAII PLINII SECVNDI NATVRALIS HISTORIAE LIBER. XXVII.

PROEMIVM.

Reliqua hærbarum genera. Ca. I. RESCIT apud me cerre tractatu ipso admiratio antiquitatis. Quātoq; maior copia hærbarum dicenda restat: tanto magis adorare priscolū in iuēiēdo curā intradendo benignitate lubit. Nec dubie supata hoc in posse uideri ēt rerū naturæ ipsius munificētia: si humani opis esset iuentio. Nūc uero deorū fuisse eā apparet: aut certe diuinā ēt cū hō iuenerit. Eandemq; omnium parentem genuisse hær & ostendisse: nullo uitæ miraculo maiore. si uerum fateri uolumus. Scyticam hærba & mæotidis paludibus & euphorbia ē monte atlære. utraq; Herculis colūas & ipso rerū naturæ defectu pre alia britanicā ex oceani insulis extra terras possitis: itē q; æthiopicam ab exusto syderibus axe: Alias præterea aliunde ultero citroq; hūanæ saluti in toto orbe terrarū portare imensa romanæ pacis maiestate nō diuersis mō diuersis inter se terris gentibusq; uerū etiam motes & excedentia in nubibus iuga: pass usq; pecorū & hærbas quoq; inuicē ostendat. Aext

Item dno Martini J. De loci melleo qd int. Curat qd agroborei. my. Bisposit. itaq.

q. quod foemina. hær. p. d. m. m. m.

It. p. m. g. m. m. m.

q. p. p. h. l. o. s. p. l. o. m.

pp. x. i. i. q. c. o. p.

nū quāso deoq; sit munus istud. A deo romāos uelut alterā lucē dedisse reb^humanis uidēz

De aconito: & panthera: & quāz extinguit aconito. Ca. II.

Ad antiquiorū curā diligētiāq; q̄s possit satis uenerari: cū cōstet oīum uenenorum
 oēsissimū eē aconitū: & tactis quoq; genitalib⁹ foemini sexus aialū eodē die ifere
 re mortē. Hoc fuit uenēnū quo iterēptas dormiētēs a Calpurnio Bestia uxores. **M**
Cecilius accusator obicit. Hic illa atroxporatio: eius i digy⁹ calmortuas. Fabulā narraue
 re e spinis Cerberi canis extrahēt ab iferis Hercule. Id eoq; apud heracleā potica ubi mō
 strae eius ad iferos aditus gigni. Hoc quoq; tamē i usu hūanā salutis uertere. Scorpionū
 ictibus aduerfari experiedo aconitū datū i uino calido. Ea est natura ut hoīem occidat nisi
 iuenerit qd i hoīe pimat. Cū eo solo colluctat: uelut praefectū uetō solo. Hāc pugna est
 cū uenēnū i uisceribus repperit. Mirūq; exitialia p se ābo cū fuerit duo uenēa i hoīe cō
 moriūtur: ut homo supsit. Immo uero et ferarū remedia antiq; pōiderūt: demonstrādo quō
 uenenata quoq; ipsa sanāt. Torsēcūt scorpiones acōiti tactū: ut supetq; pallētes: & uici se cō
 fitent. Auxiliat eis hellebōz albu tactu resoluēt. Cedētq; acōitū duob⁹ malis suo & oīum
 Quod si q̄s illa forte ab hoīe excoigitari potuisse credit igrate deoq; itelligit mūera. Tan
 gūr carnes acōito: necatq; gustu eāū pātheras: nisi hoc fieret repleturas illos sitis. Ob id q
 dā pdalianches appellauere. At illas statū liberari morte extremētoz hoīs gustū demonstrā
 tū. Quod certe casu reprū q̄s & quorūis fiat et nūc ut nouū natiū qm feris iō & usus iter fe
 tradi nō possit. Ca. III.

Hic ergo casus hic ē ille: qui plurima inuenit in uita deus. Hoc habet nōmē: per quē
 intelligitur eadem & parens rerum omnium & magis fura utraq; cōiectura pari: siue
 ista quotidie feras inuenire: siue semper scire iudicemus. Pudēdūq; ruris omnia
 animalia quā sint salutaria ipsis: nosse ipsa praeter hominē. Sed & maiores oculorum quoq;
 medicamentis aconitum misceri saluberrime promulgauere: aperta professione: malū qui
 dem nullum sine aliquo bono dicere. Fas ergo nobis erit qui nulla diximus uenenata: nūc
 demonstrare quale sit aconitum uel deprehēdi gratia. Folia habet cyclamini aut cucume
 ris non plura quattuor ab radice leniter hirsuta. Radicem modicam tamaro similem maie
 no. Quare quidam tamaron appellauere. Alii lycocōno ex ea qua diximus causa. Radix in
 curuatur paulum scorpionū mō: quare & scorpio aliquid appellauere. Nec defuere q̄ mō
 & nō appellare uallent: quoniam procul & e longinquo odore mures necat. Nascitur in
 udis cauitibus: quas aconas uocant. Et ideo aconitum aliqui dixerūt: nullo iuxta ne puluerē
 quidem nutriente. Hanc aliqui rationem nominis arguere. Alii quoniam uis eadem i mor
 te esset quā coribus ad ferri aciem detendam statimq; admota uelocitas sentiretur.

De athiopide: & amaranto: & aloē: & alica: & alpho: & alflina: & androsace: & androseno
 & ambrosia: & anconi: & anagyro: & anonymo. Ca. IIII.

Athiopia radix folia habet phlomo similia: magna & multa: & hirsuta ab radice. Cau
 lem quadrangulum scabz: simile arctio: multis concauū. In aliis senē candidū ge
 minum: radices nūerosas longas. Plenas molles glutinosas & gustu sicant. Crescunt
 ut cornua possint uideri. Praeterea in athiopia nascuntur: & in ida monte troadis: & i mel
 senia. Colliguntur autūno: siccantur in sole aliquot diebus: ne situm sentiant. Medentur
 uuluis porē in uino albo: ischiaditis: pleuretici: faucibus scabz: de coq; a potu dātur. Sed
 quā ex athiopia uenit: eximia est: atq; illico prodest. Amaranto ferulacea est duorum pal
 morum altitudine: origano similis flore: bulbis aureis. Huius uisā nidor urinā cit uuluaq;
 purgat: tanto magis infidentibus causā. Causa hominis non hāc sed quoniam diuissime
 non marcescit. Aloe sylā similitudinem habet maior & pgiuoribus folis ex obliquo stira
 ta. Caulis eius tenuis est rubens medio: non dissimilis antherico. Radice una ceu palo i ter
 ra dimissa: graui odore: gustu amara. Laudatissima ex india effertur: sed nascitur & in asia
 non tamen ea utuntur: nisi ad uulnera recentibus foliis: mirifice enim congluit: nē uēl suc
 co: ob id in turbinibus cadorum eam serunt ut aizōum maius. Quidam & caulem ante ma
 turitatei seminis ingidunt succi gratia: aliquid & folia. Inuenitur & per se lachryma adha
 rens. Ergo pauimentandum ubi sata sit censet ut lachryma non absorbeat. Fuere qui tra
 derent in iudaea super hierosolimam metallicam erus naturam: sed nulla magis improba est
 neq; alia nigr: or est: aut tumidior. Erit ergo optima pinguis ac nitida russi colonis friabili
 ac iocinoris modo coacta facile liquecens improbanda nigra & dura: harenosa quēq; quā

omni p

frons uuluis dicit
causa puerorum

dallianthes
grana puerorum
causa puerorum

radix

frons

causa

causa

frons

frons

frons

frons

frons

frons

frons

frons

frons

frons

frons

& gustu intelligit. Gumi adulteratur & acacia. Natura eius spissare: desare: & leniter calfa-
 cere. Vfus i malis: & principalis aluu solueret: cu pene sit sola medicamentoru: q se id pnt
 Cofirma et itomachus: deo ue no ifestur ulla uis coraria: bibi drachma. Ad itomachi ue-
 ro dissolutione i duobus cyathis aqua rapida uel frigida: coelearis matura bis ter ue i die
 ex itervalis ut res exigit. Purgatiois et causa plurimu tribus drachmis. Efficior si pora
 ea sumitibus. Capillu fluate cotinet cu uino austero capite in sole contra capillu pundo
 Dolorum capitis sedat temporibus & fronti imposta ex aceto & rosacea. Diluitorq in fusa
 colorum uicia omnia sanari ea conuenit. Priuatim pruriginis & scabi genae. Itc insigni-
 ta ac liuida illita cu melle maxime pontico. Tonillas: gingiuas: & omnia oris ulcera. Sana-
 guinis excreationes si modice sint: drachma pondere ex aqua: si minus ex aceto pota. Vul-
 nerum quoz sanguinem & undecup fluentis sistit per se uel ex aceto. Alias etiam e uine
 ribus quissima ad cicatricis plucens. Eadem intergitur exulceratis genitalibus utroz con-
 dyomatibus: rimisq sedis: alias ex uino: alias ex passo: alias sicca per se: ut exigit mitigada cu
 ratio: aut coercenda. Hemorrhoidum quoz abundantiater sistit. Dysenteria infundit
 Et si difficultis coequantur cibi: bibi a coena modico interuallo. Et in regio morbo tribus
 obois ex aqua. Deuorantur pilula cu mellis decocto aut resina terebinthina ad purgada
 interiora. Digtorum pterygia tollit. Oculoru medicamentis lauat: ut quod sit harenosissi-
 mum sublidat. Aut torretur in testa: penaq subinde uersatur: ut possit aqualiter torrerit
 Alca folia habet similia uerbena: q & peristeron cognominatur. Caules tres aut quatuor
 tuor foliorum plenos: flore rosea: rices albas: cu plurimum sex cubitales: obliquas. Nasci-
 tur in pugis solo: nec siccio. Vfus radices ex uino uel ex aqua dysentericis: aluo cita: & ru-
 tis conuenis. Aliphon cauliculus est in illi capite no dissimilis betra: acre gustatu ac leniter
 mordensq uenementer & accens. Aluum soluit in aqua multa addito sale modico. Mi-
 nima portio duarum drachmarum: mcdi i quatuor: maxima sex: ca purgatione quibus dat
 e gallinico. Alfine: qua quidam moyson appellat: nascit in lucis: unde & alfine dicta e
 Incipit a media hyeme. Arescit estate media cum proreperit: musculorum aures imitatur fo-
 liis. Sed etiam docetibus esse que iustius moysonis nocetur. Hec eadem erat qua alfine:
 nissi minor minusq hirsuta esse. Nascitur in hortis & maxime i parietibus: cui teris odor
 cucurbitis reddidit. Vfus eius ad collectiones inflammationesq. Quin emendat omnia que al-
 ne sed infirmius. Epiphoris peculiariter imponitur. Item uredimis: ulceribusq cum farina
 ordeacea. Succus eius auribus infunditur. Androsaces herba est alba amara sine foliis: fol-
 liculis in cirris habens: & in iis semē. Nascit in maritimis istria maxime. Datur hydropicis
 drachmis duabus tusa aut decocta in aqua uel acet o uel uino. Vehementer. n. urinas cit.
 Datur & podagris: illiniturq. Idem effectus e & semini. Androsemon: siue (ut alii appella-
 uere) ascyon non absumile e hyperico: de qua diximus cauliculis maioribus densioribusq
 & magis rubentibus. Folia alba ruta figura. Semē papaueris nigri Comae trite sanguineo
 succo manantes. Odores tres in usus. Gignitur in uicis. Fere medio autūno effoditur: sus-
 penditurq. Vfus ad purgandam aluum tusa cum semine portoz maturo. uel a coena dua-
 bus drachmis in aqua multa uel uino uel aqua pura: totius portiois sextario. trahit bilem
 Prodest ichthiadicis maxime. Sed postera die caparis radicem resinā permixtam deo-
 oportet drachma pondere. Iterumq quatruidi interuallo eadem facere. A purgatione au-
 tem ipsa robustiores uinum bibere. infirmiores aquam. Impōitur & podagris & ambustis &
 uulneribus cohibens sanguinem. Ambrosia uagi nominis est: & circa alias herbas fructuas
 fruncem unum habens densum ramofum: tenuem: trium fere palmorum. Tertia parte ra-
 dice breuiore: foliis ruta: circa inum caulem in ramulis semen est uis dependebus: odo-
 re uinofa: qua de causa botrys a quibusdam uocatur ab aliis artemisia. Coronatū illa cap-
 padoces. Vfus eius ad ea que discuti opus sit. Anconin quidam ononida malunt uocare: ra-
 mosam: similem foenograce: nisi fruticosior hirsutiorq esset: odore iucundo. Post uer spi-
 nosa. Estur etiam murra condita. Recens uero margies ulcerum erodit. Radix decoquitur
 in posca dolori dentium. Eadem cum melle pota calculus pellit. Cronitibus datur in oxy-
 melitza decocta ad dimidias. Anagyros quam aliqui acoron uocant: fruticosa e: grauis odo-
 re: flore oleis: semen in corniculis non breuibz gignit simile renibus: quod durefcit per
 m. h. s. Folia collectionibus imponuntur difficulterq parientibus ad aligatur: ita ut a par-
 tu statim auferantur. Quod si mortuus haret: & secundz mensesq morentur: drachma

Alca oparia hie
burne ad jols. al

shupardo.

alypen

Alps rano

herbario

fullente al
significat pira uolue

3. d. 11. r.

q. p. m. m. r. p. p.
p. p. p. p. p. p. p.

aropant

l. h. m. l.

Alne
hite p.
g. p. m. l.

namat.

Ambrosia
p. m. p. p.

mes
r. m. p.

podere bibuntur in passo folia. Sic & suspiriosis dantur: & in uino uetere ad phalangiorū
 morsus. Radix discutiendis cōcoquendisq; adhibetur. Semē cōmanducatū uomitiones fa- Anonymus
 cit. Anonymos a non inueniendis nomine nomen iuenit. Affertur clystia celebrata & ab
 Hicelio non parua auctoritatis medico. Item aristogeton in uulneribus præclara ex aqua
 rusa & imposta. Pota uero māmīs præcordiisq; percussis. Item sanguinem excreatibus. Pu-
 trauerunt & bibendam uulneratis. Fabulosa arbitror quæ adiiuntur: recente ea si uratur:
 ferrum aut æs ferruminari.

De aparine & arctio: & aspleno: & asclepiade: & astere: uel bubonio: & ascyro: uel ascyroi
 de: & aphace: & de alcibiox & alectorolopho. Ca. V.

Aparinen aliqui ompha cocarpon: alii philantropon uocant: ramosam: hirsutam: qui-
 nis senis ue in orbem circa ramos foliis per interualla: semen forundum: durum:
 te etiam uestium tenaci. Efficax contra serpentes semine potō ex uino drachma: & contra
 phalanga. Sanguiuis abundantiam exuulneribus imprimunt folia imposita. Succus auris
 bus infunditur. Arction aliqui potius arcturion uocant: similis ē uerbascō foliis: nisi q; hirsu-
 tiora sunt: caule longo: molli: semine cymini. Nascitur in petrosis: radice tenera: alba: dul-
 cicq;. Decoquitur in uino ad dentium dolorem: ita ut contineatur ore decoctū. Bibitur pro-
 pter ischiada & stranguriam ex uino. Ambustis imponitur & perionibus. Fouentur eadē
 cum radice semine trito in uino. Asplenuū sunt qui hemionon uocant: foliis tridentalibus
 multis radice limosa: cauernosa: sicut filiciscandida: hirsuta: nec caulem nec florem nec se-
 men habet: Nascitur in petris: parietibus opacis: humidis: laudatissima in creta. Fuius fo-
 liorum iure in aceto decocto per dies. xxx. potō lyenem absumi aiunt. Et illinuntur. Eadem
 autem sedant singuleus non danda scemini: quoniam sterilitatem facit. Asclepias folia he-
 deræ habet: ramos longos: radices numerosas: tenues odoratas: florem aureum: graue se-
 men ferularum. Nascitur in montibus. Radices torminibus medentur: & contra serpentiū
 ictus non solum potu sed etiam illitu. Aster ab aliquibus bubonion appellatur: quoniā in
 guinum præsentaneum remedium est. Cauliculus foliis oblongis duobus aut tribus: ca-
 cumine capitula stellæ modo radiata. Bibitur aduersus serpentes. Sed & ad inguinum me-
 dicinam: sinistra manu decerpi iubent: & iuxta cinctus alligari. Prodest & coxendicis dolo-
 ri ad alligata. Ascyroides similia sunt inter se: sed ascyron maiores habet ramos: qui ascyroi-
 des uocantur ferulaceos omnino rubentes: capitulis paruis: luteis. Semen in cauliculis pu-
 silum: nigrum: resinolum. Comæ tinctæ uelut cruentatæ. Qua de causa quidam hanc an-
 drosemō uocauerunt. Vfus feminis ad ischiadicos potus duabus drachmis in hydromelitis
 sextario. Aluum soluit. Bilem detrahit. Illinuntur & ambustis. Aphace tenuia admodum fo-
 lia habet: pusilla. Altior lenticula est. Siliquas maiores fert: in quibus terna aut quaterna se-
 mina sunt nigriora & madidiora & minora lenticula. Nascitur in aruis. Natura ei ad spissā
 dum efficacior quā lenti. Reliquo usu eodē effectus habet. Stomachi aliuq; fluctiones si-
 stit semen decoctum. Alcibion qualis esset hærbā apud auctores nō repperi. Sed radicem
 eius & folia trita ad serpentis morsus imponi & bibi iubent. Folium quantum inanus capiat
 trita cum uini meri cyathis tribus: aut radicem drachmarum trium pondere cum uini ea-
 dem mensura. Alectorolophos quæ apud nos crista dicitur: folia habet similia gallinacæ
 cristæ: plura: caulem tenuē: & semen nigrum in siliquis. Vtilis iussentibus cocta cum faba
 pressa melle addito: & caligini oculorum. Solidum semen conicitur in oculum: nec turbat
 sed in fealiginem contrahit. Mutat colorem: sed ex nigra albicare incipit: & intumescit:
 ac per se exit.

De alo. Ca. VI.

Alum nos uocamus: græci symphiton petreum: simile cunilæ bubulæ: foliis par-
 uis: granis tribus aut quattuor: radice a cacuminibus thymi: surculosum: odora-
 tum: gustu: dulce: saluam ciens: longa radice: rutila. Nascitur in peris idcoq;
 petreum cognominatum. Vtilissimum lateribus: lyenibus: renibus: torminibus: pesto-
 ribus: pulmonibus: sanguinem reiciētibus: faucibus asperis. Bibitur radix: trita & i u-
 no decocta: & aliquando superlinuntur. Quin & cōmanducata sibi sedat: præcipuaq; pul-
 monē refrigerat. Luxatis quoq; imponitur: & conuulsis: lyeni interaneis. Aluum sistit co-
 cta in cineres. Detractis quoq; folliculis trita cum piperis nouem granis. & ex aqua pota.
 Vulneribus sanandis tanta præstantia est: aut carnes quoq; cū coquunt cōglutinet addita.

Vnde & græci nomen imposuere. Ombus quoq; fractis medetur.

DE alaga & actea & ampleo agria & absinthio. **Ca.** VII.

Alaga rustica & scorpionū scibus. Actea graui foliorum odore: caulibus asperis genicularis semine nigro: ut hædæ: baccis mollibus. Nascitur in opacis & asperis & aquis. Datur acetabulo pleno interioribus sceminarum morbis. Ampelos agria uocant herba foliis duris cineracei coloris qualem in satis diximus: uiticulis longis callosis rubentibus: qualiter flos quæ louis stamam appellauimus ignobilis: fert semen punice mali simile in acinis. Radix eius decocta in aqua cyathis ternis additis uini cõmunis cyathis duobus aluum soluit leniter. Ideo hydropicis datur. Vulnæ uitia & cutis in facie mulierum emendat. Ischiadicis quoq; uti hac herba prodest herba tusa cum foliis & illita cū succo suo. Absinthii genera sunt plura. Santonicum appellatur a Galia ciuitate. Ponticu a ponto: ubi pecora pinguescunt illo: & ob id sine selle reperiuntur. Neq; aliquid præstatius. Multaq; italico amariis. sed medulla ponti dulcis. De usu eius conuenit dicere hæc facillimæ atq; inter paucas utilissime. Præterea sacris po. ro. celebrate peculiariter. Sigdemannarum feriis quadrigæ certant in capitulo: uictorq; absinthium bibit. Credo sanitatem præmio dari honorifice arbitratris maioribus. Stomachum corroborat & ob hoc fauor eius in uina transfertur: ut diximus: bibitur & decoctū aqua: ac postea nocte & die refrigeratum sub diuo decocti: sex drachnis foliorū cum ramis suis in cælestis aqua sextariis tribus. Oportet & salcm addi. Vetusissime in usu est. Bibitur & madefacti dilutū. Ita enim appellatur hoc genus. Diluti ratio ut quisquis fuerit modus aquæ: tegatur per triiduum. Tertium raro in usu est: sicut & succus expressi. Exprimitur autem cum primum semen turgescit madefactum aqua triduo recens aut siccum septem diebus. Deinde coctum in aëneo uase ad tertias decem heminis in aqua sextariis. xlv. Iterumq; præcolatum. Herbariente coquitur ad crassitudinem mellis qualiter ex minore centauro quæritur succus. Sed hic absinthii inutilis stomacho capitiq; est: cum sit ille decoctus saluberimus. Næq; astringit stomachum: bilemq; detrahit. Urinam cit. Aluū emollit: & in dolore sanat. Ventris animalia pellit. Maliciam stomachi & inflammationes discuit cū sale & nardo gallico: aceto ex quo addito. Fastidia absterget. Concoctiones adiuuat. Cruditates detrahit cum ruta & pipere & sale. Antiqui purgationis causa dabat cū marinæ aquæ ueteris sextario seminis sex drachmis cum tribus salis & mellis cyatho. Efficacius purgat duplicato sale. Diligenter autem teri debet propter difficultatem. Quidam & in polenta dedere supradictum pondus: addito pulgilio. Alii contra paralysim. Alii pueris folia in fico: sic ut amaritudinē fallerent faciletho racem purgat cum iride sumptum. In regio morbo crudum bibitur cum appio aut adianto. Aduersus inflationes calidum paulatim sorbetur ex aqua. Iocineris causam cum gallico nardo. Dyenis cum aceto aut pulte aut fico sumitur. Aduersatur fungis ex aceto. Item uisco. Cicuta ex uino: & muris aranei moribus. Draconi marino. Scorpionib; Oculorum claritati multum confert. Epiphoris cum passo imponitur. Sigilatis cum melle. Aures eius decoctum uaporis suffitu sanat. Aut si manat sanies cum melle tritum. Vrinam ac mensis ciunt tres quatuorue ramuli cum gallici nardi radice una cyathis aquæ: sex. Menses priuatum cum melle sumptum: & in uellere appositum. Anginis subuenit cum melle & nitro. Epinythidis ex aqua sanat. Vulnæ recentia prius quā aqua tangantur impositum. Prætereaq; capitis ulcera. Peculiariter ilibus imponitur cum cypria cæra: aut cum fico. Sanat & pruritus.

DE absinthio: & ballote: & botryæ fruticosa: & briuilla: & brio: & pupleur: & catanace: calla: & circæa: & circéfio: & crategono: & theligo: & crocodilo: & cynosorchii: & chryfollassano: & cuculo: & conserua. **Ca.** VIII.

Mon dandum in febrī. Naueas maris arcei in nauigationibus potum. Inguinum tumorem in uentrali habitum. Somnos allicit olfactum: aut in scio sub capite positum. Vestibus insertum tinas arcei. Culices ex oleo perunctis abigit: & fumo struratur. Atramentum librarium ex diluto eius temperatum litteras a muscis tuetur capillum denigrat absinthii cinis unguento rosaceoq; permixtus. Est & absinthium marinum quod quidam seriphium uocant: probatissimum in taphnis ægypti. Huius ramum isiaci præferre soleme habet. Angustius priore: minusq; amarum: stomacho inimicum. Aluū mollit. Pellitq; animalia interaneorum. Bibitur cum oleo & sale: aut in farina trimestris

*Contra nauisæ...
Contra...
Contra...
Contra...
Contra...*

forbitionem dilutum. Coquitur quatum manus capit in aqua sextario ad dimidias. Balsorem alio noſe porro nigru graeci uocant: h̄rbam fruticeſem anguloſis caulibus: nigriſ: hiriſuris: foliſ uentiſtibuſ: maioribuſ quã porri: & nigriſionibuſ: graue olentibuſ. Viſ eius effica ad uerſuſ canis morſuſ: ex fale foliſ tritiſ impoſita. Item ad condylomata coctiſ cinere in olio oleiſ. Purgat & fordida ulcera cum melle. Botrys fruticoſa h̄rba eſt luteiſ ramuliſ. Semen circa totã naſcitur: folia cicorio ſimilia. inuenitur in torretium ripiſ. Medetur orthopnoiciſ. Hoc cappadocet ambroſiani uocant: alii artemiſiam. Brãylla ſpiſſanda uim habet coteniſ mali modo: nec ampliuſ de ea tradunt auctoreſ. Briõ marina h̄rba ſine dubitatione lactuca ſimiliſ rugoſa ueluti conſtricta: ſine caule ad ima radice excurrentibuſ foliſ. Naſcitur in ſcopuliſ maxime teſſalyſ: terra cõprehenſiſ. Prãcipua ſicca di ei ſpiſſandiq; uiſ. Et collectioneſ omneſ inſtãmationeſq; cohibendi: prãcipue podagra: & quicquid refrigerare opuſ ſit. Bupleuri ſemen ad iſtuſ ſerpentiũ dari teperio: ſoueri q; plagas decocta ea h̄rba adiectiſ foliſ mori aut origani. Catanãcẽ theſſaliã h̄rbã quã liſ ſita nobiſ deſcribi ſuperuacuum: ſit eum ſit uſuſ eius ad amariõnã tantum. Illud nõ abre eſt dixiſſe ad te gendã magicã unitateſ eleãam ad hunc uſum coniectura: queniã areſcẽſ contraheret ſe ad ſpecim uanguium milui exanimati. Eadem ex cauſa & cõmoſ ſilicetur a nobiſ. Calla duorum generũ eſt. Vna ſimiliſ aro Naſcitur aratiõnibuſ. Colligitur anteq; inareſcat. Uſuſq; eõſdem habet quõſ aron. Bibitur quoq; radix huiuſ ad exinanientiaſ aliuoſ: menſeſq; mulierũ. Item cauleſ cum foliſ in leguminibuſ decocti ſanant tenaſimon. Alcerum genus eius quidã anchuſam uocant: alii ſtanoſiſiam. Folia lactucaſ lengiorã: plumoſa: radice ubra: quã igneſ ſacros cum folio polentã: triplicia ſeime aut quã duplifica: alba: odorata: guſtuſ calidi. Naſcitur in apriciſ ſaxiſ. Diluunt in uino. Bibiturq; ad doloreſ uulue & uitia. Macerari oportet in ſextantiſ tribuſ quadrantem radiciſ tuſq; per noctẽ & diẽ. Tradit eadẽ portione ſecũdã ſi mine. Lac manuit in uino aut muſſa aquã potã. Circeſion cauliculuſ eſt tener duũ cubitorũ: triangulo ſimiliſ: foliſ ſpinioſiſ circumdatus. Spinaſ molleſ ſunt. Folia bouiſ linguã ſimiliã: minora: ſubcaudida: & in cacumina capitulata: purpureaſq; ſoluuntur in lanugineſ. Hanc h̄rbã radicẽque eius adalligatã dolorẽ uariũ ſanare tradunt. Cratagon ſpicã tritici ſimileſ: multuſ calamiſ ex una radice manantibuſ: multoſq; geniculorũ. Naſcitur in opaciſ: ſemine milii: uehementer aſperõ guſtu. Quod ſi bibant ex uino ante cenã oboliſ tribuſ in cyathiſ aquã totidem mulier ac uir ante cõceptum diebuſ. xl. uirilil ſexuſ parum futurum aiunt. Eſt & alia cratagonã quã cheligonõſ uocatur. Differentia intelligitur lenitate guſtuſ. Sunt qui florẽ cratagoniſ bibẽteſ muliereſ intra xl. diẽm concipere tradunt. Eadẽq; ſanant ulcera uetera nigra cũ melle: explent ſinuſ ulcerũ. Et atropa carnoſiorã faciunt. Purulenta expurgant. Panõſ diſcuriunt podagraſ collectioneſq; omneſ leniunt peculiariter manũarũ. Tõphraſtuſ arboriſ genus intelligi uoluit cratagonon ſiue cratagonã: quã italia aquifoliũ uocat. Crocodilon chamæleonitil h̄rbã nigra figurã habet: radice longã: qualiter craſſa: odorã: aſperã. Naſcitur in ſabuletiſ. Potã ſanguinem per naſeſ pellit copioſum craſſumq;. Atq; italyemẽ conſumere dicitur. Cynoſorchii uel cynoſarcinã aliqui orchin uocant: foliſ oleã molliuſ: termiſ: pariſq; ſemipedil longitudinil interra ſtrãtiſ: radice bulboſa: oblongã: duplici ordine ſuperiore quã durior eſt: & inferiore quã mollior. Eduntur uel bulbi cocti in uincilſ forte inueniẽti. Ex iũ radicibuſ ſi maiorẽ edant uiri: mareſ generari dicuntur. Simiõnorem fẽmine alterum ſexum. In theſſalia molliorem in lacte caprino uiniſ bibunt ad ſimulãdoſ coituſ: duriorẽ uero ad inhibẽdoſ. Aduerſatur alter alteri. Chryſolachanum in pineto lactuce ſimile naſcitur. Sanat neruoſ inciloſ ſi conſectim imponatur. Et alibi genus chryſolachaniſ traditẽ flore aureo: foliſ oleiſ. Coquũ eſt ut oluſ molle. H̄rba hæc alligata morbuſ regiũ habẽtibuſ: ita ut ſpectari ab iũ poſſit: ſanae id malũ traditur. De chryſolachano nec ſatiã dici ſcio: nec plura reperiõ. Nãq; hoc uitio laborauerẽ proximũ uitio h̄rbariũ noſtri: quod ipſiſ notãſ uelut uulgarẽ ſtrictim & nominiuſ tantum indicauerẽ: tanq; coagula terrã aluũ ſiſti: ſtranguriã diſſolui ſi bibatur ex uino & aquã. Cuculi folia trita cum aceto ſerpentiũ iũtibuſ & ſcorpioniũ mederi. Quidã alio hanc nomine ſtrumum appellãnt: alii grãce ſtrygnon: acinoſ habet nigroſ. Ex iũ cyathiſ ſuci

folies

marcul
Luce
22

C
que pluri
tribus uel

29

etio et

Cyrtan
p. g. u. u. u. u. u.
p. u. l. a. p. i. c. a. q.

Atropa
p. u. u. u. u. u.
p. u. u. u. u. u.
p. u. u. u. u. u.

reæ

u. u. u.

ach. h. m. u. e.

cum multis duobus medetur lumbis. Item capitis doloribus cum rosaceo infusus. Ipsa stru-
 mas illita sanandis: peculiaris est: amplius maxime fluminibus. Conferua appellata a con-
 fermatione spongia aquarum dulcium uerius quam mucus aut herba uillosa densita-
 tis atq; fistulose. Curatur ea scio omnibus fere omnibus contractis prolapsis ex arbore
 alta putatorem circumdata uniuerso corpori: quam suam inspergentibus quodrens inare-
 sca: raroq; nec nisi deficientem herbam mutationis causa resoluentibus conualuisse uix
 credibili celeritate. De cocco guidio & dryopteris: & dryophono: & latine: & empe-
 tro siue calcifraga: & epica: & uel helleborine: & epimedio: & encephallo: & filicepteri: &
 de femore bubulo.

ICa. IX

Octo gnido color cocci: magnitudo grano piperis: maior uis ardens. itaq; in pane
 decoatur nec durat: quæ gustu transit. Huius uis præsentanea contracturâ. Sistit aliâ
 Dipfacos folia habet lactuca: bullas spinosas in dorli medio caulem duorum cubi-
 torum: in fidei spinis horridum: genicula eius binis foliis amplectentibus: concauo alarum
 sinu in quo subsistit ros saluus. In cacumine capita sunt echinata spinis. Nascitur in aquo-
 sis. Sanat rinas sedis. Item fistulas decocta in uino radice usq; dum sit crassitudo caræ: ut
 possit in fistula collitium mitti. Item uerucas omnium generum. Quidam & alarum quas
 supra diximus succum illinunt iis. Dryopteris filici similis in arboribus nascitur: tenui fo-
 liorum: subdulcium incisura: radice hirsuta. Viscis caustica est. Ideo psilorum est radix
 rufa. Illinitur enim usq; dum sudores euocet. Igerumq; & tertio: ita ne sudor abluat. Dry-
 phonon similis herba est: cauliculis tenuibus: cubitalibus circumdatis utriusq; foliis: polli-
 cari amplitudine: & qualibus oxymirtine. Sed candidioribus mollioribusq; flore candido
 sambuci. Edunt cauliculos decoctos. Semine uero eius piperetur utitur. Latine folia habet
 castæ: pusilla: pilosa: rotunda: semipedalibus ramulis quinis sensue a radice statim foliosis
 nascitur in segetibus. Acerba gustu & ideo oculorum fluxionibus efficacis. foliis cum po-
 lenta tritis & impostis: subdico linteolo. Eadem cum lini semine cocta sorbitionis usu a di-
 senteria liberat. Empetron quæ nostri calcifragam uocant: nascitur in montibus maritimis
 fere in saxo quod propius mari fuerit. Salua est: potatq; bilem trahit ac pituitas: quo longi-
 us magis perterritus: anarius sentitur. Trahit aquam. Sumitur autem in iure aliquo aut in
 hydromellicis. Verusitate uires perdit. Recens urinas citi decoctum in aqua: uel tritum cal-
 culos frangit. Qui fidem prosumo huic quaerunt: affirmant lapillos qui suffere ueliant una
 rumpit. Epicietis ab aliis helleborine uocatur: parua herba: exigui foliis iocineris uitis uti
 lissima: & contra uenena pota. Epimedion caulis est non magnus: hedere foliis sed atq;
 duodenis: contra florens: radice tenui nigra graui odore. Nascitur in humidis: & huic spiss-
 sandi refrigerandiq; natura. Fœminis cauenda. Folia in uino trita uirginum mammas co-
 hibent. Encephallon longa folia nona habet causticæ naturæ. Imponitur lana circumdata:
 ne urat lacus: continuo enim pastulas excitat: lumborum doloribus & coxendicium utilissi-
 mum. Filicis duo genera nec florem habent: nec semen. Pterin græci uocant: alii blachnon
 cuius ex una radice q; plures exeunt filices: bina etiâ cubita excedentes longitudine: nõ gra-
 uis odore. Hanc matè extimant. Alteri genus thelipterin græci uocant: alii nymphocopte-
 rin. Est autè singularis atq; nõ fruticosa breuior molliorq; & densior foliis ad radicem canicu-
 lara. Vt utiq; radice sues pinguescunt. Folia utriusq; lateribus pinnata: unde nomè græci in-
 posuerunt. Radices utriusq; loge in obliquum: nigra: præcipue citi inaruerit. Siccarè autè eas sole
 oportet. Nascitur ubiq; sed maxime frigido solo. Effodi debet uergilis occiditib⁹. Vius
 radicit in trimatu trî: neq; ante neq; postea. Pellat interaneorû aialia. Ex iis tineas cum mel-
 le. Cetera ex uino dulci triduo potat. Ultraq; stomacho inutilissima. Aluum soluit primo
 bilem trahens: mox aquam. Melius tineas cum scamoni pari pondere. Radix eius duo-
 rum obolorum pondere ex aqua post unius diei abstinentiam bibitur: melle prægustato
 contra reumatismos. Neutea danda fœminis: quoniam grauidis abortum: ceteris sterilita-
 tem facit. Farina earum ulceribus tetrin inspergitur. Lumentorum quoq; ceruicibus. Folia
 cimicem necat. Serpente nõ recipiunt. Ideo susterni utile est in locis suspeditis. Vnde etiam fu-
 gant nido: re. Fecere medici huius quoq; herbe discrimen. Optima maponica est. Secun-
 da cassiopia. Fensuf bubulum appellatur herba neruis & ipsa uilis: recens in aceto ac tri-
 ta sale. Galapsis: aur ut alii galactobdolon: uel galion. Caulem & folia habet utriusq; leuior-
 ra: quæ grauè odorè trita sed gustu. Flore purpureo. Nascitur circa sepes ac scinitas ubi

Alpino coler
 la ligna bubar

uno in hys in in

polymorpho

si uero pter in

1084 m

plus nympha

in mibulari
 in ramulo

in bubar in hys
 centralis mure

in hys

in hys

in hys

in hys

Idea: hærbe folia sunt quæ oxymirtilinæ adhærentis uelut pampini in quibus flos. Aluunt menselap & omnem abundantiam sanguinis sistit. Spissandiq; cohibendiq; naturam habet. Isophillon uocant aliqui phaselion: quoniam folium quod est aniso simili in pampinos torquetur. Capitula sunt in summo capite tenuia: lenia seminis melanthii. Cõtra tussim & cætera peccoris uitia ex melle & aqua multa. Item iocineri utilissima. Lachryis folia habet multa: lactuca similia tenuiora germina multa: in quibus semen tuniculis continetur: ut caparis: quæ cum inaruerit eximitur: grana. piperis magnitudine: cædida: dulcia: facilia purgatu. Hæc in cœna in aqua pura aut multa pota hydroticos sanant. Trahunt & bile. Qui uehementius purgari uolunt: cum folliculis ipsis sumunt eam: stomachum ledunt. Itaq; inuentum est ut cum pisce aut iure gallinacæ sumerentur. Leontopetalon alii heracodion uocant folio brassicæ: caule semipedali: leni. Cuius semē in cacumine in siliquis cicetris modo. Radix rapæ similis: grandis nigra. Nascitur in aruis. Radix aduersatur omnium serpentium generibus ex uino pota: nec alia res celerius proficit. Datur & ischiadicis. Lycapitios longioribus q; lactuca est foliis: crassioribusq;. Caule longo hirsutus: adnatis multis capitulis: flore paruo: purpureo. Nascitur in campestribus. Illinitur cum farina hordeacea igni sacro. Sudorem in febribus mouet succo aquæ calidæ admixto. Inter omnes hærbas litospermis nihil est mirabilius. Alii quidem hexonyon uocant: alii diofpyron: alii heracodion. Hærba quincuncialis fere: foliis duplo maioribus quam rutæ: ramulis surculosis crassitudine iuncti. Gerit iuxta folia singulas ueluti barbulas: & earum in cacumimbus lapillos candore & rotunditate margaritarum magnitudine cicetris. Duricia uero lapidea. Ipsa quæ pediculis adhærent cauernulas habent & intus semē. Nascitur in italia: sed laudatissimum in creta. Nec quicq; inter hærbas maiore quidem miraculo aspxi. Tantus est decor uelut aurificum arte altentis: inter folia candicantibus margaritis tam exquisita difficultas lapidis currente. Quare melosolidon quidam uocant. Succus eius fistulas sanat. Ipsa contrita carcinomata. Fortassis eadem sit quæ leucas appellatur. Contra omnia marina uenena efficax. Speciem eius auctores non tradunt: nec aliud quàm siluestrem laticioribus foliis esse: efficaciotiorem hanc femine acriore. Lecographis qualis esset scriptum non reperi. Quod & magis miror: quoniam utilis prodicitur sanguinem excreantibus tribus obolis cum croco. Item celiacis trita ex aqua & apposita. Profluuii foeminarum. Oculorum quoq; meditentis. & explendis ulceribus quæ fiunt in teneris partibus corporis.

adherentis
phasioli
broselle
mentha agraria
pimpinella
pimpinella

101

102

103

104

De medio: & myofora: & myagro: & matrice: & orthonæ: & onofma: & onopordo: & oxiri: & oxye: & batrachio: & poligono: & leucanthemo: & plytema: & phyllo: & phellandrio: & phuleri: & polyrrhizo: & proserpinaca: & de thecoma de reseca & stoechade.

105
106
107
108
109
110
111
112
113
114
115
116
117
118
119
120
121
122
123
124
125
126
127
128
129
130
131
132
133
134
135
136
137
138
139
140
141
142
143
144
145
146
147
148
149
150
151
152
153
154
155
156
157
158
159
160
161
162
163
164
165
166
167
168
169
170
171
172
173
174
175
176
177
178
179
180
181
182
183
184
185
186
187
188
189
190
191
192
193
194
195
196
197
198
199
200
201
202
203
204
205
206
207
208
209
210
211
212
213
214
215
216
217
218
219
220
221
222
223
224
225
226
227
228
229
230
231
232
233
234
235
236
237
238
239
240
241
242
243
244
245
246
247
248
249
250
251
252
253
254
255
256
257
258
259
260
261
262
263
264
265
266
267
268
269
270
271
272
273
274
275
276
277
278
279
280
281
282
283
284
285
286
287
288
289
290
291
292
293
294
295
296
297
298
299
300
301
302
303
304
305
306
307
308
309
310
311
312
313
314
315
316
317
318
319
320
321
322
323
324
325
326
327
328
329
330
331
332
333
334
335
336
337
338
339
340
341
342
343
344
345
346
347
348
349
350
351
352
353
354
355
356
357
358
359
360
361
362
363
364
365
366
367
368
369
370
371
372
373
374
375
376
377
378
379
380
381
382
383
384
385
386
387
388
389
390
391
392
393
394
395
396
397
398
399
400
401
402
403
404
405
406
407
408
409
410
411
412
413
414
415
416
417
418
419
420
421
422
423
424
425
426
427
428
429
430
431
432
433
434
435
436
437
438
439
440
441
442
443
444
445
446
447
448
449
450
451
452
453
454
455
456
457
458
459
460
461
462
463
464
465
466
467
468
469
470
471
472
473
474
475
476
477
478
479
480
481
482
483
484
485
486
487
488
489
490
491
492
493
494
495
496
497
498
499
500

Edio folia habet iridis satiuæ: caulem tripedalem: & in eo florem grandē purpureum rotundum semine minuto: radicē semipedalem. In saxis opacis nascitur. Radix drachmis.ii. cum melle mentes foeminarū sistit elignate per aliquot dies sumpto. Semen quoq; in uino tritum contra abudantiam foeminarū datur. Myofora fue myofotis leuis hærba: caulibus pluribus ab una radice aliquatenus rubentibus cœcauis ab imo: foliis angustis oblongis: dorso acuto nigris per interualla assidue geminantis & tenuibus cauliculis ex talibus pudentibus: flore: caruleo. Radix digyтали crassitudine multis capillamentis fibrata. Vis ei styptica & exulceratrix: ocp; egilopas sanat. Tradit alexyppri menses quæ thiat uocant: dic. xxvii. fere in augusto mēse incurret: si q; huius hærbe succo inungatur mane priusq;

101
102
103
104
105
106
107
108
109
110
111
112
113
114
115
116
117
118
119
120
121
122
123
124
125
126
127
128
129
130
131
132
133
134
135
136
137
138
139
140
141
142
143
144
145
146
147
148
149
150
151
152
153
154
155
156
157
158
159
160
161
162
163
164
165
166
167
168
169
170
171
172
173
174
175
176
177
178
179
180
181
182
183
184
185
186
187
188
189
190
191
192
193
194
195
196
197
198
199
200
201
202
203
204
205
206
207
208
209
210
211
212
213
214
215
216
217
218
219
220
221
222
223
224
225
226
227
228
229
230
231
232
233
234
235
236
237
238
239
240
241
242
243
244
245
246
247
248
249
250
251
252
253
254
255
256
257
258
259
260
261
262
263
264
265
266
267
268
269
270
271
272
273
274
275
276
277
278
279
280
281
282
283
284
285
286
287
288
289
290
291
292
293
294
295
296
297
298
299
300
301
302
303
304
305
306
307
308
309
310
311
312
313
314
315
316
317
318
319
320
321
322
323
324
325
326
327
328
329
330
331
332
333
334
335
336
337
338
339
340
341
342
343
344
345
346
347
348
349
350
351
352
353
354
355
356
357
358
359
360
361
362
363
364
365
366
367
368
369
370
371
372
373
374
375
376
377
378
379
380
381
382
383
384
385
386
387
388
389
390
391
392
393
394
395
396
397
398
399
400
401
402
403
404
405
406
407
408
409
410
411
412
413
414
415
416
417
418
419
420
421
422
423
424
425
426
427
428
429
430
431
432
433
434
435
436
437
438
439
440
441
442
443
444
445
446
447
448
449
450
451
452
453
454
455
456
457
458
459
460
461
462
463
464
465
466
467
468
469
470
471
472
473
474
475
476
477
478
479
480
481
482
483
484
485
486
487
488
489
490
491
492
493
494
495
496
497
498
499
500

105
106
107
108
109
110
111
112
113
114
115
116
117
118
119
120
121
122
123
124
125
126
127
128
129
130
131
132
133
134
135
136
137
138
139
140
141
142
143
144
145
146
147
148
149
150
151
152
153
154
155
156
157
158
159
160
161
162
163
164
165
166
167
168
169
170
171
172
173
174
175
176
177
178
179
180
181
182
183
184
185
186
187
188
189
190
191
192
193
194
195
196
197
198
199
200
201
202
203
204
205
206
207
208
209
210
211
212
213
214
215
216
217
218
219
220
221
222
223
224
225
226
227
228
229
230
231
232
233
234
235
236
237
238
239
240
241
242
243
244
245
246
247
248
249
250
251
252
253
254
255
256
257
258
259
260
261
262
263
264
265
266
267
268
269
270
271
272
273
274
275
276
277
278
279
280
281
282
283
284
285
286
287
288
289
290
291
292
293
294
295
296
297
298
299
300
301
302
303
304
305
306
307
308
309
310
311
312
313
314
315
316
317
318
319
320
321
322
323
324
325
326
327
328
329
330
331
332
333
334
335
336
337
338
339
340
341
342
343
344
345
346
347
348
349
350
351
352
353
354
355
356
357
358
359
360
361
362
363
364
365
366
367
368
369
370
371
372
373
374
375
376
377
378
379
380
381
382
383
384
385
386
387
388
389
390
391
392
393
394
395
396
397
398
399
400
401
402
403
404
405
406
407
408
409
410
411
412
413
414
415
416
417
418
419
420
421
422
423
424
425
426
427
428
429
430
431
432
433
434
435
436
437
438
439
440
441
442
443
444
445
446
447
448
449
450
451
452
453
454
455
456
457
458
459
460
461
462
463
464
465
466
467
468
469
470
471
472
473
474
475
476
477
478
479
480
481
482
483
484
485
486
487
488
489
490
491
492
493
494
495
496
497
498
499
500

loquatur non lipitutum eo anno. Myagros herba fulucea est foliis similis rubia tripe danea. Semē oleosum: quod & fit ex eo. Medetur oris ulceribus perunctis hoc succo. herba quæ uocatur trigina tribus foliis longis intrubacis: illita cicatrices ad colorem reducit. Natrix uocatur herba cuius radix euulla uirus hirci redolet. Hac in piceno a feminis abigunt: quos mira persuatione fatuos uocant. Ergo species lymphantiū hoc modo animum esse credimus: qui tali medicamento iuuentur. Odontides inter fœni genera est cauliculis dentis ab eadem radice geniculatis triagulis nigris geniculis. Folia parua habet longiora tamen quā Polygonum. Semen in aliis hordeon simile florem purpureū: passillum. Nascitur in p̄tris. Decoctum cauliculorum eius in uino austero quātū manus capiat: dentium dolori medetur: citi ut cōtineatur ore. Othone in syria nascitur: similis erucæ perforatis crebro foliis flore croci quæ quidam anēmones uocauerunt. Succus eius oculorū medicamentis conuenit. Mordet enim leuiter & calfacit astringitq̄ siccando. Purgat cicatrices & nubeculas: & quicquid obstat. Quidam tradunt lauari: atq̄ ita siccatā digeri in passillis. Onosma longa folia habet fere ad tres digytos in terra iacientia tria ad similitudinē anchusæ incisa sine caule: sine flore: sine semine. Prægnans si edat eam aut supra gradiat: abortum facere dicitur. Onopordon si comederint asini: crepitis reddere dicuntur. Trahit urinas & menses. Alumū sinit. Suppurationes & collectiones discutit. Ofiris ramulos fert nigros tenues lentos & in his folia nigra ceu lini. Semēq̄ in ramulis nigrū initio dein colore mutato rubescens. Smegmata mulieribus facit ut eis. Radicū decoctū potum sanat arcuatos. Eadē priusq̄ mature scat semen: cōcisæ & sole siccatae aluū sistant: post matritatem uero collectæ & in sorbitione decoctæ reumatismis uentris medentur & per se trita ex aqua calesci bibuntur. Oxis folia terna habet. Datur ad stomachū dissolutū. Edūc & qui euterocolon habent. Polyanthemum: quā quidam batrachion appellant: caustica uicxulcerat cicatrices: & ad colorem reducit. Eademq̄ uutiligines concorporat. Polygonum græci uocat quā nos sanguinaria: non attollitur a terra foliis rutiæ similibus graminis. Succus eius in sulcus narius supprimit sanguinē: & potus cū uino cuiuslibet partis profuuiū ex creationesq̄ cruentas inhibet. Qui plura genera polygoni faciunt, hæc mare intelligi uolunt: appellantq̄ a multitudine feminis aut densitate fruticis calligō: alii polygonō a frequentia geniculorū: alii halmada: alii carminothron: alii dema: multi niyrtopetalon. Nec non inueniuntur: qui hæc sēmīna esse dicant. Mare aut maior minusq̄ nigra & geniculis densiore: femine sub oibus foliis turgescēt. Quocūq̄ hæc modo se habeant: uis earum est sp̄sare: ac refrigerare. Semine aluum soluunt largius sumpto. Vinā cient. Rheumatismos cohibet. Qui ū nō fuerē: nō profunt. Stomachi feruorū folia iponūt. Vesicæ dolori illinūtur: & ignib⁹ sacris. Succus & auribus purulētis instillat: & oculorū dolori per se. Dabat & in febris ante accessiōes duobus cyathis in tertianis quaternisq̄ p̄cipuæ. Itē choleris: dyentericis: & in solutione stomachi. Tertium genus oron uocat in motib⁹ nascens: arundini tenetz simile: uno caule: densis geniculis: & in se fractis. Foliis autē picæ: radicis superuacuz inefficacius quā superiora: peculiare ischiadicis. Quartū genus siluestre appellatur pene ardens frutice radice lignosa stipe cedri rubicundo. Ramis sp̄atis binū palmarū nigris geniculorū ternis quaternisq̄ articulis. Huic quocūq̄ spissādī natura. Sapor mali cotonei. Decoquitur in aqua ad tertias: aut aridi farina inspergitur: & oris ulceribus: & atritis partibus. Propter gingiuarū uero uitia ipsa cōmanducatur. Nomas sinit: omniq̄ quæ serpunt aut difficile cicatricem habent. Priuatim uero sanat a nuda facta ulcera. Herbarii & ad anginas utuntur illa. Et in capitis dolore coronā ex ea imponunt. Et cōtra epiphoras collo circundant. In tertianis quidē sinistra manu euulsam adalligant: adeo contra profuua sanguinis. Nec ullā magis aridā quā polygonū seruant. p̄anerationi aliqui scillā pusillā appellare malunt: foliis albi lilii longioribus crassioribusq̄. Radice bulbi magni colore ruffo. Alumū soluuit succo cum farina erui sumpto. Vlcera purgat. Hydropsicis splenicisq̄ cum melle datur. Alii decoquunt eā donec aqua dulcis fiat. Eaq̄ effusa radicē terentē digerūt in passillos sole siccata: & postea utūtur ad capitis ulcera: & cetera quæ repurganda sunt. Itē ad tussim quātū tribus digytis apprehederint: in uino dantes. Et ad lateris dolores aut peripneumonicis eligna dantes. Propter ischiada in uino bibendum. Et propter tormina mensesq̄ ciendos. Peplos: quam aliqui sychen: alii meconion aphrodes uocat: ex nna radice tenuit fructificat: foliis ruti paulo latiorib⁹ semine sub foliis rosūdo minus

ps. iiii
cepium

passillū

uicula rubea q̄ si rubeat
... hanc qualis d' areu
... hanc arriate

infrafractis
arriori

h' p̄ctio
... hanc q̄ ill
... hanc p̄ctio
... hanc p̄ctio

Smegma
... hanc p̄ctio
... hanc p̄ctio

Smegma
... hanc p̄ctio
... hanc p̄ctio

Smegma
... hanc p̄ctio
... hanc p̄ctio

Smegma

Smegma

Smegma
... hanc p̄ctio
... hanc p̄ctio

candido quā papaueris. Inter uites fere colligitur messibus. Siccaturq; cū fructu suo sub
 iectis aquis in quas excidant. Hoc poro alius soluitur. Bilis ac pituita detrahatur. Media
 portio est acceptabili mensura in aqua mulle heminis tribus & cibus inspergitur obsonii
 q; ad molendam aluum. Peryclimenes fruticat in ipsa ex interuallo duo folia habens sub
 candida mollia. In cacumine autem semen inter folia durū & quod difficile uellatur. Nasci
 tur in aruis ac sepibus conuoluens se aminiculis quibuscūq;. Semen eius in umbra siccatur
 tunditur: & in pastillos digeritur. si resoluti dantur in uini albi cyathis tribus tricenis die
 bus ad lyenem: cūq; urina cruenta aut per aluū absumit quod intelligitur a decimo sta
 tim die. Vrinam cient & folia decocta. Aquæ & ortopnoicis profunt. Partum quoq; adiu
 uant: secundaq; pellunt pota similimodo. Pelecinum in segetibus diximus nasci fructico
 sam: cauliculis: foliis ciceris. Semen in siliquis fert corniculorū modo adiunctis ternis qua
 ternisue: quā legit nouimus amarum stomacho utilem. Additur in antidotis. Polygala pal
 ma altitudinē petis: in caule summo foliis: lenticule gustu astricto: quæ pota lacti abundan
 tiam facit. Ponticris aut ut alii uocant paroënon uel neuras large fruticat: spinis retortida
 lanugine spissa: foliis paruis: rotundis: ramulis: longis: mollibus: lentis tenuibus: flore lon
 go: herbacei coloris: feminis nulli usus: sed gustu acuto & odorato. Inuenitur in aquosis
 collibus. Radices habet duas aut tres binum cubitorū in altitudine neruosa candidas fir
 mas. Circumfoditur autē & præciso frutice. Dat succum gūmi similem. Radix mira uis
 neribus sanandis traditur: præcipueq; neruis uel præcisis illita. Decoctum quoq; eius cum
 melle potum dissolutiones neruorum & infirmitates & incisuras iuuat. Phalangites a qui
 busdam phalangion uocatur: ab aliis leucathemon: uel ut in quibusdā exemplaribus inue
 nio leucacatha. Ramuli sunt ei nunq; pauciores duobus in diuersa tendentes. Flos candidus
 filio rubro similis: semine nigro: lato ad lenticulæ dimidiæ figuram multo tenuiore: radice
 herbacei coloris. Huius folio uel flore uel semine auxiliatur contra scorpionum phalan
 giorumq; & serpentinum ictus. Item contra tormina. Plectena qualis sit describere superua
 cuū habeo: cum sit usus eius tantū ad amatoria. Phylon a græcis uocatur hærba in saxosis
 montibus foemina magis herbacei coloris caule tenui: radice parua: semine rotundo: papa
 ueri simili. Hæc sui facit partus. Mares autē semine tantum differunt: quod est in
 cipiente oliua. Vtrunq; bibitur in uino. Phellandron nascitur in palustribus: folio apii. Bi
 bitur semen eius propter calculos & uescicæ in cōmoda. Phaleris thyrsus habet longum te
 nuem ceu calamum in summo flore inclinatum. Semē simile sesamæ. Et hoc calculos fran
 git potum ex uino uel aceto uel cū melle & lacte. Item etiam uitia uescicæ sanat. Polyribi
 zon folia habet myrti: radices multas: hæc tustæ dantur in uino contra serpētes. Profunt &
 quadrupedibus. Proserpinacha hærba uulgaris est eximii aduersus scorpiones remedii. Eadē
 cōtrita addita muria & oleo anginā eximie curari tradūt. Præterea in quæraliber lassitu
 ne recreari defessos: etiam cum obmuerint: si subiiciatur lingua. Si deuoretur: uomitio
 nem sequi salutarē. Rhecoma affertur ex iis quæ supra potum sunt regionibus. Radix co
 sto nigro similis minor & ruffior paulo sine odore: calfaciens gustu & astringens. Eadē tri
 ta uini colorem reddit ad crocum inclinantē. Illita collectiones inflammationesq; sedat. Vul
 nera sanat. Epiphoras oculorum sedat ex passo illita. Insignita cum melle. Et alia liuentia
 ex aceto. Farina eius inspergitur contra cacothetæ & sanguinem reiciētes drachmæ pon
 dere in aqua. Dysentericis etiam & coeliacis si febris careant in uino. Sin aliter ex aqua. Fa
 cilius teritur: nocte antecedente madefacta. Datur & decoctum eius bibendum duplici me
 sura ad rupta conuulsa: contusis ex sublimi deuolutis. Si pectoris sint dolores additur pi
 peris aliquid & myrrhe. Si dissolutio stomachi ex frigida aqua dimittit: siue intus siue ex
 tra purulentis excreationibus. Item epaticis: splenicis: schiadicis ad ranum uitia: suspiria
 ortopneas. Arteriaz scabricas sanat ex passo tribus obolis potis trita: aut decoctum eius. Li
 chenas quoq; ex aceto imposta purgat. Bibitur cōtra inflationes: & perfricationes: febres
 frigidas: singultus tormina: asperitates: capitis grauitates: melancholicas uertigines: lassit
 udinē: dolores & conuulsiones. Circa Ariminum nota est hærba: quam reledam uocant.
 Discutit collectiones inflammationesq; omnes. Qui curant ea: addunt hæc uerba. Reseda
 morbos reseda: scilicet scilicet quis pullos egerit: radices: nec caput nec pedes habeant. Hæc
 ter dicūt: rotiesq; despuūt. Stoechas in insulis tantū eiusdē leuatis gignit odorata hærba: co
 ma hysopi: amara gustu. Menses cit potu: pectoris dolores nouat. Antidotis quoq; miscet.

nota no ade mignu
 hunculo signu
 hunculo q non adu
 leuata rha
 ple no q melle pro
 puericia
 ple mmpion abue
 alci hruim
 mnculas que hysign
 mnculas d'ugallu
 mncula
 pmit
 pmit
 q pde nocte
 rha hndmney

De solano: & smirno: & thelephio: & trichomane: & thalietro: & thlaspe: & tragonia: & tragoni: & trago: & tragologo: & spodile. Et quod quidam morbi quibusdam non sunt gentibus.

Ca.

XIII.

Solanum graeci strichnon uocant: ut tradit Cornelius Celsus. Huic uis reprimendi refrigerandiq; in mynion caulem habet apii: folia latiora: & maxime circa stolonem multos: quorum alinu exiliunt pinguia ad terra infra: & odore medico cum quadam actimonia iucundo colore: in luteo uino languescente: a capitis cauliu orbicularo: ut apit femine rotundo nigro qui arefi it incipiet astate: radix quoq; odorata gustu acri mordet: succosa mollis: Cortex eius foris niger: intus pallidus. Odor mirrhæ habet qualitate unde & nomen. Nascitur & in saxosis collibus in terrenis. Vfus eius exalfacere: extenuare Vrinam & menses ciunt folia & radix. Alumem semen fistit: Radix collectiones & suppurationesq; non ueteres. Item duritias discutit illicia. Prodest & contra phalngia ac serpentes admixto chanceri aut polline: aut melyssophyllo in uino pota: sed particulatim: quonia uni uersa uomitione mouet. Qua de causa aliqui cu ruta datur. Medetur tussi & ortopnoeæ semen uel radix. Item thoracis aut lyenis & reñu & uescicæ uitiis. Radix autem ruptis co- uulsis. Partus quoq; adiuuat: & secundas pellit. Datur ischiadicis cu cretæneo in uino sudores ciat & ructus. Ideo inflatione stomachi discutit. Vulnere ad cicatricem perducit. Ex primitor succus radiceis utilis & foeminis: & thoracis præcordiorumq; desiderijs. Calfacit enim: & concoquit & purgat. Semen peculiariter hydropticis datur potu: quibus & succus illinitur & malagmate cortice arido. Et ad obsonia utuntur cu mullso & oleo & garo ma- xime in elixis carnibus simul. Concoctiones facit. Sapore simillima piperti. Eadem in dolo- lore stomacho efficax. Telephion portulacæ similis & caule & folijs. Ramia radice ser- penti: ostioniq; fructificans: folijs crassis carnosis. Nascitur is cultis & maxime inter uites. Illinitur lentigini: & cum inaruit: teritur. Illinitur & uirilgini: teris fere mentibus senis horis noctis aut diei: postea farita hodeacea illiuitur. Medetur: & uulneribus & fistulis. Trichomanes adiantio similis est exiliu rufisq; folijs lenticulæ densis amaris ad uersis inter se. Decoctum eius strangurias sanat in uino albo potu addito cymino rustico. Succus cohibet capillos defluentes: aut si effluxerint, Alopeciatq; densat tritum & in oleo illiuitur. Sternumata quoq; gustu mouet. Thalietrum folia coriandri habet pinguiora paulo: caulem purpureum. Nascitur ubiq; præcipue in caespitibus. Medentur ulceribus folia cum melle Thlaspe duum generum est angustis folijs digyali logitudine & latitu- dine in terram uersis: in cacumine diuisis: cauliculo semipedali: non sine ramis petarâ spe- cie semine in clufo lenticulæ effigie: nisi q; infringitur: unde nomē. Flosalbicat. Nascitur in semetis & sepibus. Semen asperi gustu bilem & pituitam utrunq; extrahit. Modus sumen di acetabuli mensura. Prodest & ischiadicis in usum: & donec sanguine trahat. Menses quo- que: sed partus necat. Alteru thlaspen aliqui per sinocapa uocât latis folijs: radicibus ma- gnis. Et ipsum utile ischiadicoru infusioni. Prodest & inguinib; utruq;. Præcipitur ut qui colligit. dicat sumere se cõtra inguina & cõtra oes collectiones & cõtra uulnera: unaq; ma- nu tollat. Tragonia hærbæ qualis sit nõ tradit. Credo & falsu esse pmissu. Democriti. Por- tetofum eni est adalligatâ triduo sumere lyenes. Tragonis: uis tragon nascitur in creta eni insula in maritimis: iunipero similis & semine & folio & ramie. Succus eius lacteus in gummi spissatus uel semen impositione spicula e corpore eiicit tunditur recens: & cu uino illiuitur aut succo farina cu melle. Eadem lactis abundantiam facit: mamsiq; unice medetur Est & alia hærbæ tragos quâ aliqui scorpion uocant. semipede alta fruticosa: folijs pusillis racemis rubentibus grano tritici acuto acumine: & ipsa in maritimis nascens. Huius ramo- rum. x. aut. xii. cacumina trita ex uino pota caliacis: dyfentericis: sanguinem excreantibus mensumq; abundantia auxiliantur. Est & tragologon: quem alii comen uocât. Caulem ha- bet paruum: folijs croci: radice longa: dulci: super caulem calice lato: nigro. Nascit in aspe- ris sine usu. Et de hærbis quidem memoria digna hæctenus accipimus: aut cõperimus. In fine earum admonere non ab re iudicamus: alius alias uisum ætates esse. Longissimu tempo- re durat elaterium: ut diximus. Chamæleon nigre. xl. annis. Centaurium non ultra duo- decim. Peucedanum & aristolochia ac uitis siluestris anno in umbra seruat. Et animalia un: quidem cæterorum nullum aliud radices a nobis dictas attingit: excepta spodile: quæ omnes persequitur. Genus id serpentis est. Ne illud quidem dubitatur: omnium radicum

lanifera

lat. Caribis

supra melle tenero Aldgma

collo e pingu

Stolon

Crete

reput

pino

Abas

Rea

um effectusq; minui: si fructus prius maturescant. Item seminū ante radicē propter succū incisa. Resoluitur autem omnium uis consuetudine. Et desinunt prodesse cum opus est que quotidie in usu fuerit: æque q̄ nocere. Omnes uero herbæ uehementiores effectū uiribusq; sunt in frigidis locis & in aquilonis. Item siccis. Sunt & gentium differentiarū non mediocres. Sic ut accepimus de tinea lombriticq; in esse ægypti arabie syrie cilicie populis. Et diuerso gracie phrygiæ omnino non nasci. Minus id mirum quā q̄ in confinio atticæ boeotiæq; thabani nascuntur: cum absint atheniensibus. Quæ contemplatio aufert nos ad ipsum forum animalium naturas. Ingentialiq; iis uel certiores morborum omnium medicinas rursus. Enim uero uerum omnium parens nullum animal ad hoc tatum ut parceretur: aut alia faceret: nasci uoluit. Quin artes saluares inseruit & uisceribus. Quippe cum furdus etiam rebus inseruit. Tum uero illa animæ auxilia prestantissima ex anima alia esse uoluit contemplatione ante cuncta mirabili.

CAII PLINII SECVNDI NATVRALIS HISTORIAE LIBER. XXVIII.

PROEMIVM.

De medicinis ex animalibus.

Ca.

I.

DICTEA erant omnium rerum naturæ inter cælum ac terram nascentium: restabantq; quæ ex ipsa tellure fodiuntur: si non herbarum ac fructuum tractata remedia auferrent transuersos ex ipsis animalibus quæ sanatus: reperta maiore medicina. Qui ergo diximus herbas & florum imagines: ac pleriq; inuentu rara ac difficilia: iidem tacebimus: quid in ipso homine prosit homini: cæteraq; genera remediorum inter nos uiuentia: cum præsertim nisi carenti doloribus morbisq; uita ipsa pœna fiat. Minime uero

Quin omnem infumemus operam licet fastidii periculum urgeat quando ita decretū est: minore gratiæ quā utilitatum uisite respectum habere. Quinimo externa quoq; & barbare etiam ritus indagabimus. Fides tantum auctores appellet. Quamquā & ipsi consensu proprio iudicium ita eligere laborauimus: potiusq; curæ rerum: quam copiæ institimus. Illud ad monuisse perquam necessarium est: dictas iam a nobis naturas animalium: & quæ cuiusq; inuenta. Neq; enī minus profuere medicinas reperieo: quā profunt præbendo. Nunc quæ in ipsis auxiliantur indicari: neq; illic in totum omīssa. Itaq; hæc esse quædam alia: illis tamen connexa. Incipimus autem ab homine: ipsum sibi exquirentes: immēsa statim difficultate obuia. Sanguinem namq; gladiatorum bibunt: ut bibentibus populis procul sint comitiales morbi. Quod spectare facientes eadem harena feras quoq; horror est. At hercule illi ex homine ipso sordere efficacissimum putant calidum: spiritumq; & uia ipsam animam ex osculo uulnerum cum plagis: hoc. Omnium ferarum quidem animo ferio: re fas sit dixisse humano. Alii medullas crurum quærunt & crebrum infantium. Nec pauci apud græcos singulorum uiscerum membrorumq; etiam sapes dixere. Omnia persecuti usq; ad resegmina unguium. Qualis uero sanitas uideri possit ferā ex homine fieri. Qui morbo dignum non ipsa medicinæ gratia. Egregia hercle frustratione non proficit. Aspicit humana exta nefas habetur: quātomagis mandis. Quis ista inuenit ostenta? Tecum enim res erit: uersor iuris humani: monstrorumq; artifex: qui primus ea condidisti. Fecisti credo ne uita tui obliuisceretur. Quis inuenit singula membra humana mandere. Quæ coniectura inductus. Quam potest medicina ista originem habuisse. Quis ueneficia innocetiora efficit q̄ remedia. Esto barbari externiq; ritus inuenerint. Etiam ne græci suas fecere has artes. Democriti estāt commendatiōes ad alia noxiū hominis & ex capite ossa plus prodesse: ad alia amici: & hospitis. Iam uero uī interempti dente gingiuas in dolore scarificari Apollonius efficacissimum scripsit. Miletus oculorum suffusionis felle hominis sanari. Arremon caluaria interfecti: igne: cremati propinquauit aquam in fonte noctu comitialibus morbis. Ex eadem suspensio interempti catapona fecit cōtra canis rabidi morsus Antheus. Atque etiam quadrupes homines sanauere: contra inflationes bouum perforatis cornibus inferentes ossa humana. Vbi homo occisus esset aut crematus siliq; inem quæ pernoctasset suam morbis dando. Procul a nobis nostrisq; literis absint ista. Nos auxilia dicimus non

periculosa. Sicubi lactis puerperum usus mederi poterit: sicubi salina tactus ue corporis caere-
raque similia. Vitam quidem non adeo extendendam censimus: ut quoquomodo per trahē-
da sit. Quisquis est talis æquæ moriere etiã cum obscūis uixeris: aut nefandus. Qua prop-
ter hoc primū quisq; i remedijs animi fili habeat: ex oibus bōis quæ homini tribuit natu-
ra: nullū melius æ tēpēstiuua morte. In eaq; id optimū qđ illam sibi quisq; p̄stare poterit.

Quā sit i medendo aliqua uis uerborum & sanari & depelli.

Quæ aliquid uerba incantamenta carminū. Quod si uerum est homini acceptū fieri
oportere conueniet: sed uirum sapientissimū cuiusq; respicit fides. In uniuersū ue-
ro omnibus horis hominis credit uita: nec sentit. Quippe uictimas cædi sine præcatione nō
uidetur referre: nec deos rite consuli. Præterea alia sunt uerba imperantis: alia depulsoris
alia cōmentationis. Vidimusq; ceteris præcationibus oblectasse summos magistratus. Et ne
quid uerborum præterear: aut præpōterum dicatur: descripto præire aliquem. Rursumq;
aliam custodem dari qui attendat: alium uero præponi qui saueri linguis iubeat. Tibicinē
canere: ne quid aliud exaudiatur. Vtraq; memoria insigni: quotiens ipsa diræ obstrepentes
nocuerint: quotiens ue præcatio errauerit. Si repente exitis adimi capita uel corda: aut gēni-
nari uictima stante acciderit. Duratq; immenso exemplo Deciorum patris filiq; quo te de
uouere carnē. Exat Tutiæ uestalis incesta præcatio: qua uis aquam tulit i cribro: anno ur-
bis. Romæ. dc. nono Boario uero in foro græcum præcamq; defossos: aut aliarum gentiū
cum quibus tum res esse: etiam nostra ætas uidit. Cuius sacri præcationem qua solet præire
quindecim uerum collegij magister: si quis legat: profecto uim carminum fateatur. Ea om-
nia approbantibus octingentis. xxx. annorum euentibus. Vestales nostras hodie credimus
nondum egressa urbe mancipia fugitiua retinere in loco præcationē. Quod si semel reci-
piatur ea ratio: & deos preces aliquas exaudire: aut ulli moueri uerbis: confitendum sit de
tota coniectatione. Prisci quidem nostri perpetuo talia prodidere. Difficilimumq; ex iis ē
fulmina elici ut suo loco docuimus. L. Piso primo annalium auctor ē Tullium Hostilium
regem ex Numæ libris eodem quo illum sacrificio Iouem cælo deuocare cōatum: quonia-
parum rite quædam fecisset fulmine ictum. Multi uero magnarum rerum fata & ostenta
uerbis permutati. Cum enim in tarpeio fodientes delubro fundamenta caput humanum
inuenissent: missis ob id a se legatis cithuriæ celeberrimus uates Olenus Calenus præcia-
rum id fortunatumq; cernens: interrogatione in suam gentem transferre: scipione prius
determinata templi a magne in solo ante se. Hoc ergo dicitis romani hic templum Iouis
optimi maxime futurum esse: Hic caput inuenimus. Constantissima annalium affirmatio-
ne transitum fuisse fatum in ethuriam: ni præmoniti a folio uatis legati romani respondif-
sent: non plane hic: sed romæ inuentum caput dicimus. Iterum id accidit: tradunt cum in
fastigium eiusdem delubri præparatæ quadrigæ fistiles in fornace creuissent. Et iterum si-
milis modo retentum augurium. Hæc satis sine exemplis: ut appareat ostentorum uires &
in nostra potestate esse: ac prout quæq; accepta sunt ita ualere. In augurium certe discipuli
na constat: neq; diras aues: neq; ulla auspicia: pertinere adeo: qui quæq; rem ingredietes ob-
seruare se ea negauerint. Quo munere diuinæ indulgentiæ: minus nullum est. Quin etiam
& legum ipsarum in. xii. tabulis uerba sunt: qui fruges excantasset. Et alibi. Quia malū car-
men incantasset. Verrius Flaccus auctores ponit: quibus credat: in oppugnationibus ante
omnia solum a romanis sacerdotibus euocari deum cuius in tutela id oppidum esset: pro-
mittitq; illi eundem aut ampliorem locum apud romanos cultum ue. Durat in pontificum
disciplina id sacrum. Constante ideo occultatum in cuius dei tutela roma esset: ne qui ho-
stium simili modo agerent. Desigij quidem diris deprecationibus nemo non metuit. Huius
pertinet: ut ouorum quæ exorbuerit quisq; calices cochlearumq; protinus frangi: aut eadē
dem cochlearibus perforari. Hinc Theocriti apud græcos: Catulli apud nos: proximeq;
Virgili incantamentorum amatoris imitatio. Figurinarum opera multi rumpi credunt ta-
li modo: Non pauci etiam serpentes ipsos recantant. Et hunc unum esse ipsis intellectum ē
contrahiq; maiorum cantu etiam in nocturna quiete. Eriam parietes incendiolorum depreca-
tionibus conscribuntur. Neq; est facile dictū: & externa uerba atq; ineffabilia derogant fi-
dem. Vadijs etiam latina inopinata: & quæ ridicula uideri cogit animus semper aliquid i-
mensum expectans ac dignum deo mouendo: immo uero quod numini semper. Dixit

Morte
in eadē descriptis magis
hoc Ludens Et uideret
Altem
omni
omni
in eadē descriptis magis
hoc Ludens Et uideret
Altem
omni
omni
in eadē descriptis magis
hoc Ludens Et uideret
Altem
omni
omni

Il.
magis
in eadē descriptis magis
hoc Ludens Et uideret
Altem
omni
omni
in eadē descriptis magis
hoc Ludens Et uideret
Altem
omni
omni
in eadē descriptis magis
hoc Ludens Et uideret
Altem
omni
omni

Homerus profluuium sanguinis uulnerato scemine Vlyxem inhibuisse carnie. Theophrastus ichiadicis sanari. Cato prodidit luxatis mēbris carnem auxiliari. M. Varro podagris. Cæsarem dictatorem post unum ancipitem uehiculi calum ferunt semper ut primum con-
 sedisset (id quod pleroseq̃ nunc facere scimus) carmine ter repetitio securitatem itinerum
 aucupari solitum. Licet hanc in partem singulorum quoq̃ conscientiam coarguere. Cur
 enim primum anni incipientis diem lætis precationibus inuicem faustum ominamus. Cur
 publicis iustis etiam non quina uictimas ducentium prospere legimus: Cur & fascinatio-
 nis adoratione peculiari occurrimus. Alii græcam Nemisi inuocantes: cuius ob id romæ si-
 mulacrum in capitolio est: quauis latinum nomen non sit. Cur ad mentionem defuncto-
 rum testatur memoriam eorum a nobis non sollicitari: Cur impares numeros ad omnia ue-
 hementer credimus: idq̃ in febribus dierum obseruatione intelligitur. Cur ad primi-
 tias pomorum hæc uetera esse dicimus: alia noua optamus: Cur sternutamentis saluamus.
 Quod etiam Tyberium. Cæsarem tristissimum (ut constat) hominum in uehiculo exegisse
 tradunt. Et aliqui nomine quoq̃ consalutare religiosus putant. Quin & abentes tinnitu
 carum præsentire sermones de se receptum est. Attalus affirmat scorpione uiso si quis di-
 car duo: cohiberi nec uibrare ictus. Et quoniam scorpio admonuit in africa nemo destinat:
 aliquid nisi præfactus Africam. In cæteris uero gentibus deos ante obsecratur ut uelint.
 Nā si mens afficit: nullum ponere transfaticium uidebimur: quoniam multas etiam pollere
 religiones manifestum est. Alius saliuua post aurem dygito relata: sollicitudinem animi pro-
 piciat. Pollicem cum faeuamus: præmere etiam prouerbio iubemur. In adorando dextra ad
 osculum referimus: totumq̃ corpus circūagimus. Quod in leuū fecisse galliæ religiosus
 credunt. Fulgetras adorare: consensus gentium est. Incendio inter epulas nominato aqua
 sub mensa profundi. Abominamur recedere aliquo ab epulis: simul uerū solum. Aur bibere
 conuiuia mensam uel repositorium tolli inauspicatissimum iudicatur. Serui Sulpitii pri-
 cipis uiri commendatio est: quam ob retri mensa linguenda non sit. Nondum enim plures
 quam conuiuæ numerabantur. Nam sternutamento reuocari ferulum mensam ue si
 postea gustetur: aliquid inter dira habetur. Omnino autem esse hæc instituere illi: qui om-
 nibus negotiis horū interesse credebant deos. Et ideo placatos etiam uitis nostris reli-
 querunt. Quin & repente conticescere conuiuum adnotatum est: non nisi in pari præsen-
 tium numero: quia in re fame labor est: ad quæcumq̃ eorum pertinet. Cibis etiam e manu
 prolapsus reddebatur. Atq̃ per mensas uetebantur mundiciarum causa deflare. Et sunt co-
 dita auguria quid loquenti cogitanti ue id acciderit: inter execratissima Si pontifici acci-
 dat diuis causa epulanti: in mensa utiq̃ id reponi adoleriq̃ ad laræpiatio est. Medicamenta
 prius quā adhibeantur in mensa forte deposita negatur prodesse. Ungues ressecari nundi-
 nis Romanis tacenti atq̃ ad dygito indice: multorum peccuniarum religiosum est. Capillum uero
 contractari contra defluuia ac dolores capitis. xviij. luna atq̃. xxix. Pagana lege i plebs
 italæ prædiis cauetur ne mulieres per timera ambulantes torquent fusos: aut omnino de-
 rector ferat: quoniam aduersetur id omnium spei: præcipue frugum. M. Seruilius Nouia-
 nus princeps ciuitatis non pridem in metu lippitudinis prius q̃ eam ipsam nominaret alius
 ue ei prædiceret: duabus litteris græcis & chartam scriptam circunligatam lino subnecte-
 bat collo. Mutianus ter consul eadem obseruatione iuuentem muscam in linteolo albo
 his remediis carere ipsos lippitudine predicantes. Carmina quædam extant contra grana-
 dines. Contraq̃ morborum genera. Contra ambusta. Quædam etiam in partus. Sed in pro-
 dendo obstat in gens uerecundia in tanta animorū uarietate. Qua propter de his ut libitū
 cuiq̃ fuerit opinet. **Remedia ex homine contra magos.** **Ca.** **III.**

Homnium monstrificas naturas & ueneficos aspectus plenus diximus in portentis
 gentium: & multas animalium proprietates: quæ reperi superuacuum est. Quorum
 dam hominum tota corpora profunt: ut ex iis familiis quæ sunt terrori serpētibus:
 tactu ipso leuant percussos suctu ue medico. Quorum & genere sunt psylii māsīq̃: & qui
 oblongens uocantur insula cypro. Ex aqua familia legatus. Hexagon nonnime a consulis
 Romæ in dolium serpentium coniectus experimenti causa circumulcentibus linguis mira-
 culum præbuit. Signum eius familiarē modo adhuc durat uernis tempibus odoris uisus.
 Atq̃ eorum sudor quoq̃ medebatur: non modo saliuua. Nam in insula nili tenyri nascen-
 tes tanto sunt crocodilis terrori: ut uocem quoq̃ eorum fugiant. Horum oīum generum

scipia

scipia

scipia

scipia

scipia

scipia

*propere eliam
 dei ditionis ad bonum
 uoluntatis bene est
 ut sit princip imperium
 Nonna Na habetur
 dicitur utpote hanc
 uicem appellat*

*Propere eliam
 dei ditionis ad bonum
 uoluntatis bene est
 ut sit princip imperium*

*Propere eliam
 dei ditionis ad bonum
 uoluntatis bene est
 ut sit princip imperium*

*Propere eliam
 dei ditionis ad bonum
 uoluntatis bene est
 ut sit princip imperium*

*Propere eliam
 dei ditionis ad bonum
 uoluntatis bene est
 ut sit princip imperium*

*Propere eliam
 dei ditionis ad bonum
 uoluntatis bene est
 ut sit princip imperium*

*Propere eliam
 dei ditionis ad bonum
 uoluntatis bene est
 ut sit princip imperium*

*Religiosum
 scilicet uentis
 non sit bene
 lex hanc
 Ruffiana*

*Non pridem
 Non diu
 hoc et applo
 p. p. d.
 et. calagophitico
 uicem applo*

*Remedia
 ex homine
 contra magos*

*Remedia
 ex homine
 contra magos*

*Remedia
 ex homine
 contra magos*

in sua repugnancia interuentum quoq; mederi consistat. Sicuti agguari uulneta introitu eorum qui unq; fuerit serpentium casus ue dete lasi. Idē gallinarū icubitus: pecorū factus abortu uiciat. Tārum remanet uirū excepto semel malo: ut ueneficio fiant uenena. Passim remedio ē abluī prius manus eorū aquaq; illa eos gbus medearis ispergi. Rursus a scorpione aliquādo percussū nunquā postea a crabronibus: uel spīs: apibus ue feriunt. Minus miret hoc q; sit at: uesitē a tinea: nō atiq; fuerit ī funere. Serpētes agrē prater leua manu extrahi.

De quibusdam fortilegis & salua hominis. III.

Pythagorā inuentis nō temere fallere: impostiuorum nominiū imparē uocaliū numerum clauditates: oculorum ue orbitatē: ac similis casus dextris assignate partibus: parem leuis. Ferunt difficiles partus: statim solui cum quis rectum in quo sit grauida transmiserit lapide uel missili ex iis quā tria animalia singulis ictibus interfecerit hominē: apum: ursā. Probabilis id facit hasta uelitaris: euulsa a corpore hominis: si terrā nō atigerit. Eosdē enim illata effectus habet: Sic & sagittas corpore eductas si terrā non attingerit subiectas cubantibus amatorum eē. Orpheus & archelaus scribūt. Quin & comitalē morbū sanari cibo e carne ferā occisā eodem ferro quo homo interfectus sit. Quorū dā partes medicæ sūt sicuti diximus de Pyrrhi regis police. Et elide solebat ostendi Pēlo apis hūda: quā eburneam affirmabat ur. Neuos in faciē toñdere religiosum habēt etiā nunc multi. Ominum uero ī primis ieiunam saluam cōtra serpētes praesidio esse docuimus. Sed & alios efficaces eius usus recognoscat uita. Ita despuimus comitalis morbos: hoc est contagia regerimus. Simili modo & fascinationes repercutimus sinistra dextrāq; claudicitatis occursum. Veniam quoq; a deis spei alicuius auditoris perimus in sinum spuoendo. Eriam eadem ratione terna despuere deprecatione in omni medicina mos est: atq; effectus adiuuare. Incipientes ueniculos ter praesignare ieiuna salua. Nūc mirū dicemus: sed experimen- to facile. Si quē poniteat ictus eminus cominus ue illati: & statim expuat mediam ī manū qua percussit: leuatur illico percussus a pœna. Hoc sæpe delumbata quadrupede approbat statim a tali remedio correctō animalis ingressu. Quidā uero aggrauant ictus ante conatū simili modo salua in manu ingesta. Credamus ergo & lichenas lepraesq; ieiuno illitu affi- duo arceri. Item lippitudines matutina uelut quortidie inunētioē. Carcinomata malo tē- rā subactō. Ceruicis dolorem salua ieiuni dextra manu ad dextrum poplitem relata: leua ad sinistra. Si quod animal auriē intrauerit: & inspuatur exire. Inter amuletā ē editā quoq; urinae expure. Similiter in calcamentū dextri pedis anteq; induatur. Item cū quis transeat locum in quo aliquod periculū adierit. Martiō Smyrneusq; de simplicibus effectibus scrip- sit rumpi scolopendras marinas sputo tradit. Item ruberos aliasq; ranas. Ophilius serpen- tes si quis in hiatu earum expuat. Salpator porem sedari quocūq; membro instupente si quis sinum expuat. Aut si superior palpebra salua tangatur. Nos sic hęc credamus rite fie- ri. Extranei in teruentu: aut si dormiens expectetur infans a nutrice terna expui quanq; re- ligione mutat & fascias. Imperatorum quoq; nō solum infantium custos qui deus inter fa- tra romana & uestalibus colitur: & currus triumphantium. Sub his pendens defendit medi- cus in hūda: tubetq; eosdē recipere. Similis medicina lingua ut sit exorata a tergo fortuna gloriae carnifex. Morsus hominis inter asperminos quoq; numeratur. Medentur sordes ex aurius Ac ne quis miretur etiam scorpionum ictibus serpentiumq; statim imposta Me- luis & percussū aurius profunt. Ita & rediuitia sanari serpentiū uero ictum contusi deis humani farina. Capillus puero qui primū decisus est podagrae impetus dicitur leuare circū ligatus. Et intortum impubiuū impostus. Virorū quoq; capillus canis moribus medet ex aceto. Et capitum uulneribus ex oleo aut uino. Si credimus a reuulso cruci quartanis. Cō- bustus aquæ capillus carcinomati. Pueri cui primus ceciderit dens ut terram non attingat inclusus in amillam & assidue in brachio habitus muliebrū locorū dolores prohibet. Pol- lex in pede praeligatus proximo digyto tumores inguinū sedat. In manu dextra duo me- diū lino leuiter colligari distillationes atq; lippitudines arcent. Quin & ictus capillus cal- culoso alligatus qui supra pubem leuare ceteros dicitur: ac iocineris etiam dolores. Ac ce- leritate partus facere. Addidit Grauius efficaciorē ad hoc esse ferro exemptum. Partus accelerat uicinos ex quo quāq; conceperit si cinctu suo soluto foemina cinxerit: dein sol- uerit: adiecta precatioe se uinxisse candē & soluturum: atq; abierit. Sanguine ipsius homi- nis exquacunq; parte emisso efficacissime anginam illini tradunt Orpheus & Archelaus:

Item ora comitiali morbo lapsorum exurgere enim protinus. Quidam si pollices pedū purgantur: ex quibus guttae referantur in faciem. Aut si virgo dextro pollice attingat. Hac coniectura censescentes uirgines carnes edendas. Eschines atheniensis excremento sui cinere anginis medebat & tōsillis: uuisq; & carcinomatis. Hoc medicamentū uocabant botryon. Multa genera morborum: primo coitu soluntur: primoq; foeminarum mense. Aut si non id contingat: longinquas sunt: maximeq; comitiales. Quin & a serpente ac scorpione percussos coitu leuari produnt. Verū foeminas uenere ea laedi. Oculorū uitia fieri negant: nec lippire eos qui cum pedes lauant aqua inde ter oculos tangant. Immutari a morte raptorū manu strumas parotidas guttura tactu sanari affirmāt. Quidam uero cuiusq; defuncti duntaxat sui sexus leua manu uersa. Et e signo fulgure isto reiecto post terq; manibus dēorderi aliquid de morbari ad dentem qui doleat admoueri etiā palpebrarū remedio esse prodū. Sunt qui praecipiant dentē suffridente hoīs sui sexus. Et eum qui canimil suo cetero isepulito exemptum adaligari. Terram ex caluaria psilothrū tradunt. Hæriba uero siqua ibi genita sit cōmanducata dentes cadere. Ulcera non serpe ex osse hominis circūscripta. Alii et tribus putei pari mensura aquas miscent: & prōlibant nouo fistili. Reliqui dant in tertianis accessu febrū bibendū. Item in quartanis fragmentū clauī a cruce inuolutū lana collo subnectunt. Aut spartū & cruce: liberatoq; cūdū cauerna quam sol non attingat. Magorum hæc comienta sunt: Ut cotem qua fēramenta sæpe exacuta sint: subiectam ignari ceruicali bus de ueneficio deficientes euocare. Indiciū ut ipse dicat: quid sibi darum sit & ubi: & quo tempore: auctorem tamen non nominare. Flumine utiq; percussis circūactū in uulnū hominē loqui protinus constat. Inguinibus medentur aliqui licium telæ detractum adligantes nouenis septenis ue nodis ad singulos nominantes uiduam aliquam: atque ita in guina adaligantes licio. Et clauum aliud ue quod quis calcauerit: alligatum ipsos iubent gerere: ne sit dolori uulnūs. Verrucas auellunt a uicesima luna in lūstibus lupini ipsam inuenientes ultra caput manibus porrectis: & quicquid cōprehendere eo fricant. Clauum corporis cum cadit stella siquis distingat: uel cito sanari aiūt: cardinibus hostiorū aceto affusis lutū fronti illitū capitis dolore sedare. Item laqueū suspendiōsi circūdatū temporibus. Si quid episcæ hæserit faucibus: inquam dimissis frigidam pedibus cadere. Si uero ex aliis ofibus impositis capiti ex eodem in uasē officulis. Si panis hæreat ex eodem urran quāurem addito pane. Quin & sordes hominis in magnis fecere remedii quæst uosorum gymnasia graecorū: um: quippe ea strigmenta molliunt: calfaciunt: discutiunt: complent. fudore & oleo medicinam facientibus: Vuuluis inflamatis contractisq; admouentur. Sic & mentes cient. Sedis inflammationes & condylomata leniunt. Item neruorum dolores: luxata: articulorum modos. Efficaciora ad eadem strigenta a balneis: & ideo miscentur suppuratorio medicamentis. Nam illa quæ sunt et caromata: permittit ceno: articulos tantum molliūt: calfaciunt: discutiunt efficacius: sed ad cætera minus ualent. Excedit fidem impudens cura: quia sordes uirilicatis contra scorpionum ictus singularibus remediis celeberrimi auctores clamant. Rursus in foeminis quas infarium aluo editas in utero ipso contra sterilitatem subditi censent: meconiū uocant. Immo etiam ipsos gymnastorum rasere parietes. Et ille quoque sordes excalcatorium uim habere dicuntur. Pannos discutiunt. Vlcerribus senū puerorumque: & de squamantis ambustis ue illinuntur. Eo minus omitti conuenit ab animo hominis pendentes medicinas. Ex subatinerē a cibo nimio: aut potu: alias uiuo tantū aut carne: alias balneis cum quid eorum postulet ualictudo: in praesentissimis remediis habetur. His remediis adnumerat exercitatio: intentio uocis: ungue fricari cum ratione: uehementis enim fricatio spissat: lenis molli. Mura admittit corpus. Auget modica. In primis uero prodest ambulatio: gestatio: & ea pluribus modis. Equitatio stomacho & coxis utilissima Ptoiy nauigatio. Longis morbis locorum mutatio. Item somno mederi sibi aut lectulo aut rara uocatione. Supini cubitus oculis conducunt: at prōni tussibus. In latera aduersum diti llationes. Aristoteles & Fabianus plurimum somnari circa uernum & autumnū tradunt: magis a supino cubitu: at prono nihil. Theophrastus celerius concōqui dextri lateris incubitū: difficilius in supinis. Solum quoq; remediorum maximum ab ipso sibi praestari potest: sicuti lincorū frigiditatem uehementia. Perfundere caput aqua calida ante balnearum uaporationem & postea frigida: saluberrimum intelligitur. Item praesumere cibos: & interponere frigidam eiusdemq; potu somno antecedere: & si libeat interumpere.

Notandum nullum aliud animal præter hominem calidos potus sequi: id eorum non esse naturalia. Mero autem somnos colluere ora: propter halitus. Frigida aqua matutinis impari numero ad cauendum dentium dolores.

Ad lippitudines oculorum.

Ca. V.

Tem posca oculos contra lippitudines. Certa sunt experimeta totius corporis ualitudinis in uarietate uictus inobseruata. Hippocrates tradit non prandentium extra celerius senescere. Verum id remediis cecinit: non epulis. Quippe multo utilissima est temperantia in cibis. Luculus hæc de se præfecturam seruo dederat. Vltimoque probo maius in cibis triumphalibus sedenti dicebatur uel in capitolio epulanti pudenda res. Seruo suo facilius parere quam sibi.

De sternutamento & uenere & cæteris remediis

Ca. VI.

Sternutamenta pinna grauedinem emendant. Et si quis mucos nares (ut tradunt) osculo attingat sternutamenta & singultum. Ob hoc Varro suadet palmam altera manu scapulare. Plerique annulum & sinistra in longissimum dextræ digytum trasserint. Aut in aquam feruentem manus immergere. Theophrastus senes laboriosius sternuere dicit. Venere damnauit Democritus ut in qua homo alius exiliret ex homine. Est hercule raritas eius utilior. Athletæ tamen torpentis restituntur. Venere uox reuocatur: cum ea candida declinat in fuscam. Medetur & lumborum dolori. Oculorum hebetationi. Mente capitis ac melancholicis. Ad sidere grauidis uel cum remedium alicui adhibeatur digytis pectinatim inter sese amplexis ueneficium est. Idque compertum tradunt Alcmena Herculem pariente. Peius si circa unum ambo ue genua. Item poplites alternis genibus imponi. Ideo hæc in consiliis ducum potestatum ue fieri uetere maiores uelut omnem actum impediencia. Veruere uero & sacris uouibus simili modo interesse: capita autem aperiri alpefactu magistratum non uenerationis causa iussere: sed ut. Varro auctor est ualitudinis: quod stremiora consuetudine ea fierent. Cum quid oculo incidere: alterum comprimere prodest. Cum aqua dextræ auriculæ sinistro pede exultare capite in dextrum humerum de uexo in uicem & diuersa aure. Si tussis concitet. saluam in fronte ab alio afflati. Si itaceat uua: a ueritice morsu alterius suspendi. In ceruicis dolore poplites fricare. Aut ceruicem in poplitum dolore. Pedes in humo deponi si nerui in his cruribus ue tendantur in lectulo. Ar si in leua parte id accidat: sinistræ plantæ pollicem dextra manu apprehendi. Item & diuerso. Extremitates corporis uel aurium ue licitæque perfringere contra horrores corporis sanguinem uenarium inmodicum. Lino uel papyro principia genitalium: femur medium ad cobibenda urinae profuua. In stomachi solutiones pedes pressare: aut manus in feruentem aquam dimittere. Iam & sermoni parci multis de causis salutare est. Triennio Mæcenate Melissum accepimus silentium sibi in perauisse a consulsione reddito sanguine. Nam & diuerso scandentes ac iacentes: si quid in grauæ cõtraque ictus spiritum cobibere singularis præsidii est. Quod inuictum esse animalis docuimus. Clauum ferreum defigere i quo loco pri mum caput defixerit curuens morbo comitiali absfortorium eius mali dicitur. Contra renum ac lumborum uescitæque cruciatus in balnearum foliis pronos urinam reddere mitigatorium habetur. Ac uulnere nodo Herculis præligare: mirum quantum ocior medicina est. Atque etiam quotidiani cinctus tali modo uim quandam habere utilem dicitur. Quippe cum Hercules cum prodidit. Numerum quoque quaternarium Democritus cõdoto uolumine: & quare quaterni cyathi sextarii ue non essent potandi. Contra lippitudines retro aures fricare prodest: & lachrymosis oculis frontem. Augurium ex homine ipso non est timendi morte in ægritudine: quando uel oculorum pupillæ in imaginem reddant. Magna & urinae non ratio solum: sed etiam religio apud auctores inuenitur digesta in genera. Spadonum quoque ad fecunditatis beneficia. Verum ex iis quæ referre fas sit: impubium pueros uel cõtra saluam apud quas pyradas uocant: quoniam uenena in oculos hominum expuant. Cõtra oculorum albugines: obscuritates: cicatricem: argemæ palpebras: & cum erui farina contra adustiones. Contra aurium pituitas uermiculosa: si decoquatur ad dimidias partes cum porro capitulo nouo siccili. Vaporatio quoque ea menses feminarum cit. Saipa fouet illa cum oculis infirmitatis causa illinc ueste uita cum oui albugine efficaciter strutiocameli binis horis. Hæc & atramenti lituræ abluuntur. Virilis podagnis medetur argumentum fullonum quos ideo tentari eo morbo negat. Vteris si miscetur cinis ostrorum: aduersus eruptio

na sunt lenti
ho se obligare lege
cum p. b. cap. 10

mandat regulatur
p. p. b. cap. 10

no linc op. m. 10

opus demidant

uult. d. 10

uult. d. 10

modo

nostran e. m. 10
u. 10

ad abluend. linc. 10
atramentij

et cap. 10
A. 10
p. 10

m. 10
m. 10
ep. 10

quod h. 10
p. 10

p. 10

u. 10

u. 10

u. 10

u. 10

p. 10

Salpa
o. 10

u. 10

nes in corpore: infantium omnia ulcera manacia. Et exessibus ambustis. sedis vitiiis: rhagadis. & scorpionum istibus illinunt. Obstericium nobilitas non alio succo efficacius curari potest: quia vitii cor poru pruritus nitro addito ulcera capitum: pruriginis: ne mas: precipue genitalium. Sua cuique autem quod fas sit dixisse maxime potest. Ceterum si profuso canis morsu echinorodum: spinis inhareribus: & ipsogianis uel imposita aut aduersus canis rabidi morsus cinere ex ca subadito. Contra traque serpenti istibus. Nam contra scolopendras mirum potitur uertice tacto cinere sua gutta liberari protius laesos. Auguria ualitudinis ex ea traduntur. Si mania candida dei ruffa sit. Illo modo coco quere: hoc coco xiffi significat. Mala signa rubra. Pessima nigra. Mala bullantia & crassa. In qua quod subdidit si albu est: significat circa articulos: aut uiscera dolore imineri. Eadem uiridis morbum uiscerum: pallida bilis: rubes sanguinis. Mala & in qua ueluti furfures atque nubeculae apparent. Diluta quoque alba uitiosa est. Mortifera uero crassa graui odore. Et si pueris renuis ac diluta. Magi uertant eius ca contra sole lunam nudari: aut umbra cuiusque ab ipsa aspergi. Histiodus iuxta obstaria reddi suadet: ne deum aliquem nudatio offendet. Ostantes contra mala medicamenta oia pmisit auxiliari matutinis horis sua cuique instillata in pede.

De remediis muliebribus. Ca. VII.

QUAE ex mulierum corporibus traduntur ad portentorum miracula accedunt ut si sciamus diuisa membratim in seclera. Abortus: mensium picula: quaeque alia non obsteritices modo: uerum etiam ipsae meretrices prodiderunt. Capilli mulieris si tremunt: odore serpentes fugari. Eodem odore uuluae morbo strangulatus respirare. Cinere eoque quidem si in testa sunt creati: uel cum spua argenti scabricias oculorum ac pruriginis emendari. Item uerucas & infantium ulcera cum melle. Capitis quoque uulnera: & omnium ulcerum sinus simul addito melle & thure. Paños podagras cum in adipe uulso. Sacrum igne sanguine sicuti illico & iformicationes corporum. De lactis ueni conuenit esse dulcissimi ueni molli simum. Quare si longa febre coeliacis utilissimum: maxime eius quae iam infantem remouerit. Et si malitia stomachi febribus: torsionibus efficacissimum expiunt. Item manuum collectionibus cum thure. Oculo ab ictu cruore suffuso & in dolore aut epiphoris: si imalgeat plurimum potest. Magisque cum melle & narcissi succo: aut thuris polline. Semper in omni usu efficacius esse eius quae maecenax sit multoque efficacissimum geminos peperit mares. Et si uino ipsa cibis acrioribus abstineat. Mixto praeterea quorum candido li quorem madidam lana frontibus impositum fluctationes oculorum suspendit. Nam si rana salua sua oculum in asperit precipuum est remedium. Et contra morsum eiusdem bibitur stillaturque. Qui simul matris suae quae lacte inunctus sit liberari oculorum metu in totum affirmant. Aurium quoque uiridis medetur modice admixto oleo. Aut si ab ictu dolent: anserino adipe tepesactum. Si dolor grauior sit ut plerumque fit longis uitiiis diluto melle lana includitur. Et contra morbum regium in oculis relictum instillatur cum clatario. Peculiariter ualet potum contra uenena quae data sunt cum maris lepore bupestri: ut Aristoreles tradit doriendion. Et contra infantiam quae facta sit hyescyami potu. Podagris quoque iubet illini cum cicuta. Alii cum hyfopo & adipe anserino: qualiter etiam uuluarum doloribus imponitur. Alium etiam si sit potum ut rabirus scribit. Et mensis ceter. Eius uero quae foeninatam enixa sit ad uitia tantum in facie sananda prauelet. Pulmonum quoque incommoda lacte mulieris sanantur: cui admisceatur impubipueri urina & mel atticum. Omnia singulorum cochlearium mensura. Murmura quoque aurium eiici inuenio. Eius quae marem peperit lacte gustato canes rabiosos fieri negant. Mulieris quoque saluam ieiuna una potentem diuidant oculis crucentatis. Et si contra epiphoras feruentis anguli oculorum subinde madificentur. Efficacius si cibo uerque se pridie abstinuerit. Inuenio & fascia mulieris alligato capite dolores inui. Post haec nullus est modus. Iam primum abigi grandines turbinesque contra fulgura ipsa in mensis conuulsas sic auerti uolentia caeli. In nauigando quidem tempestatem etiam sine mensibus. Ex ipsi uero mensibus monstrificis alia (uti loco in dicauimus) dicitur & infanda uaticinantur. E quibus dixisse non pudeat si in defectu lunae solis uel congruat uis illa: irremediabilem fieri. Non segnius & in silenti luna coitus suos maribus extiales esse atque pestiferos. Purpuram quoque ab iis eo tempore pollui. Tanto uim esse maioris. Quocumque autem alio menstruo si nudata segetem ambiant: uerucas ac uermiculos serabatque ac noxia alia decidere. Metrodorus Sepius in capadocia inuentum prodit ob multitudinem cantharidum illas ire per media arua retectis super clunes uersibus. Alibi seruantur ut nu

dis pedibus eant capillo cinctuq; dissoluto. Cauendum uero ne id oriente sole faciant: se-
 mentē enim arescere. Nouella uitis eius tactu in perpetuū laxidur. Ut: ad noxiam res medi-
 carissima transferatur rotam & ederas illico mori. Multa diximus de hac uiolentia. Sed præ-
 ter hæc certum est tactis alucariis apes fugere. Linæq; cum coquantur nigrescere. Aciem i-
 cultris tonforum hebetari. Aes contactum graue uirus odoris accipere & eruginem. Ma-
 gis si decrefcente luna id accidat. Equas si sint grauidæ tactis abortum pati. Quin & aspe-
 ctu omnino quanuis procul uisus: si purgatio illa post uirginitatem prima sit: aut in uirgi-
 nea ætate spontanea. Nam bitumē in iudæa nascens sola hac ui sponte superari. Et sila ue-
 stis contacta: ut docuimus: ne igne quidem uincuntur quo cūcta. Ciniq; etiam ille siquis
 aspergat eum lauandis uestibus purpuram mutat. Floribus colorem admittit. Ne ipsi qui-
 dem foeminis malo suo immunibus. Abortum facit illitus: aut si omnino prægnans super-
 grediatur. Quæ Lais & Cleophrantem inter se contraria prodidere de abortiuis carbone ac
 radice brachiæ uel muricæ uel tamatici i eo sanguine extincto. Itē asinas non concipere tot an-
 nis: quod grana hordei contacta ederint. Quæq; alia nuncupauere monstrifica aut inter se
 pugnantia: cum hic fecunditatem fieri iisdem modis quibus illa sterilitatem pronuntia-
 ret: melius est non credere. Bythus dyrachinus hebetari aspectu speculare nitorem tradit
 iisdem aduersa rursus conuentibus. Omnesq; talem uim resoluī: si multum piscē habeat
 secum. Multi uero in esse etiam remedia tanto malo aiunt. Podagras illini: strumas: & pa-
 rotidas: panos: sacros ignes: furunculos: epiphoras tractatu earum mulierum liniri. Lais &
 Salpæ canum rabiosorum morsus & tertianas quartanasq; febres menstruo in lana arietis
 nigri argento brachiali incluso. Diotimus thebanus uestis omnino ita infectæ portiuncula
 acui uel pellicio brachiali insertæ. Sotira obstetrix tertianis quartanisq; efficacissimum di-
 xit. Plantas ægri subterlini. Multoq; efficacius ab ipsa muliere etiam ignoranti. Sic & co-
 mitiales excitas morbosq; sanari. Icthidias medicas quæ ætatis coitu siniri incipitibus dū
 taxat menstruis spondit. Inter omnes uero conuenit: si aqua potuq; fomidetur a mor-
 su canis supposita tantum calici lacinia menstruo cincta tali: statim metum eum discuti
 uidelicet prævalente sympathia illa græcorum. Cum rabiem canum eius sanguinis gu-
 statu incipere dixerimus. Cinerē eo iumentorum omnium ulcera sanari certum est. Ad-
 dita caminorum farina & cæra. Maculas autem e ueste eas non nisi eiusdem farina abluī.
 Cinerem per se rosaceo mixturam foeminarum præcipue capitis sedare dolores illitum fron-
 ti. A spermiumque uim profluuii eius esse primis annis uirginitate resoluta. Id quoque cō-
 uenit: quo nihil equidem libentius crediderim: tactis omnino menstruo postibus: irritas
 fieri magorum artes generis uanissimū ut æstimare licet. Ponam enim uel modestissimum
 e promissis eorum. Ex homine siquidem resegmina unguiuū & pedibus manibusq; cæra per-
 mixta: ita ut dicatur tertianæ uel quartanæ febrī remedium quadri: ante
 solis ortum alienæ ianua affigi iubent ad remedia in iis morbis: quanta uanitate si falsū
 est: quanta ue noxa si transferunt morbos ad innocentes. Ex iis omnium digitorum re-
 segmina unguium ad cauernas formicarum abijci iubent: eamq; quæ prima cœperit tra-
 here correptam subnecti collo: & ita discuti morbum.

Medicinæ ex animalibus peregrinis: de elephanto & leone: & camelo: & hyena: & croco-
 dilo: & chameleonte: & stinco: & hippopotamo: & lyncibus. Ca. VIII.

Hæc sunt quæ retulisse fas sit: ac plerq; ex iis non nisi honore dicta. Reliqua in-
 restabilia & infanda: ut festinet omnino ab homine fugere. In ceteris claritates
 animalium uel operum sequemur. Elephantī sanguis præcipue maris fluctiones
 omnes: quas rheumatismos uocant: sistit. Ramentis ebonis cum melle at: ico (ut aiunt)
 nubeculae in facie Scobæ paronychia tolluntur efficacius si extesnuata. Proboscidis ta-
 ctu capitis dolor leuatur efficacius si & sternutet. Dextra pars proboscidis cuti lem-
 ma rubrica adalligata impetus libidinum stimulat. Sanguis & ischiadicus prodest icæu
 que comitalibus morbis: Leonis adeps cum rosaceo cutem in facie custodit a uitiis cæ-
 doremque seruat: & sanat adusta niuibis articulorumque tumores. Magorum uanitates
 peruncis eo adipe faciliore gratiam apud reges populos ue promittunt. Præcipue ta-
 men eo pingui quod sit inter supercilia: ubi esse nullum potest. Similiter dentis maxi-
 me a dextra parte: uilliq; & rostro inferiori promissa sunt. Fel aqua ad dita claritatem ocu-
 lis inunctis facit. Et cum adipe eiusdem comitiales morbos discutit leui gustu: & ut pro-

farina
pamula

Ab l'epo

lem

l'epo
l'epo
l'epo

Plumone
L'heminaum
L'amenta
L'usta m'ia

l'epo

tinus qui sumptere cursu id digerant. Cor in cibo sumptum quartanis medetur. Ades cū rofaceo quotidianis febris. Perunctos eo bestia fugiunt. Resistere etiam insidiis uidentur. Cameli cerebrum arefactum potumq; ex aceto comitialibus morbis aiunt mederi. Itē fel cum melle potum hoc & angine. Cauda arefacta solui aluam. Fimi cinere crispari capillum cum oleo. Et dytentericis prodest illitus cinis potusq; tum trinis digyris capitur: etiā comitialibus in orbis. Vrina fulionibus utilissima esse tradunt. Itemq; ulceribus manantibus. Barbaros eam seruate quinquenio: & heminis pota cire aluam. Seras & cauda contortas & sinistro brachio illigatas quartanis mederi. Hyena magi ex orbis animalibus in maxima admiratione posuerunt utpote cui & ipsi magicas artes dederunt: uimq; qua alliciat ad se hoies mēte alienatos. Permutationes sexus ex iis annua uice diximus: ceteraq; monstrifica naturā eius. Nunc persequamur quæcunq; medicinis produntur. Præcipue pætheris esse in metu hyenæ dicuntur: ut ne conentur quidem resistere. Et aliquid de corio earum habentem non appeti. Mirumq; dictū si pelles utriusq; contraria suspendantur decedere pilos pantheræ. Cum fugiunt uenantem declinant ad dextram: ut prægressi hominis uentigia occupent. Quod si successerit: alienari mente uel ex equo hominem decidere. At si in leuam deorsum deficientis argumentum esse ceteremq; capturam. Facilius autem capi si cinctus suos uenator flagellumq; & ipsos æquos se prænis alligauerit nodis. Mox autē ut est solers ambagibus uanitas magorum. capi iubet geminorum signum transuente luanā: singulosq; prope pilos seruari. Capitis dolori alligatum cutem prodesse quæ fuerit in capite eius. Lipitidini fel illitū frontibus. Aut ne omnino lippitatur: decoctum cum melle in atici cyathis tribus & croci uncia illitum. Sic & caligines discuti & suffusiones. Claritatem excitari: melius in ueterato medicamento. Afferuari autē in cypria pyxide. Eodē facere in argenti scabritias: exerescentia in oculis: item cicatrices. Glaucomata uero iocineis recanis inassari sanie cū despumato melle inunctis. Dentis eius dentium doloribus tactu prodesse uel alligatos ordine. Humeros humerorū & lacertorum doloribus. Eiusdem dentes si de sinistra parte rostri eruti sint illigatos pecoris aut capri pelle stomachi crutiatiibus. Pulmones in cibo sumptos cœliacos. Ventriculis cinere cum oleo illitum. Neruis medullas & dorso cū oleo uetere ac felle. Febris quartanis iecur degustatū ante accessiones. Podagris spinæ cinerem cum lingua & dextro pede uituli marini addito felle taurino omnia pariter cocta atq; illita hyenæ pelle. In eodem morbo prodesse & fel cū adipe asinino. Tremulis ichthiadicis: exiliensibus: & quibus corpalpiter aliquid ex corde mandandum ita ut reliquæ partis cinis cum cerebro hyenæ illinatur. Pilos etiā auferri a compositione illita: aut per se auulsos felle: prius quam renasci non liceat. Sic & palpebris inutiles tolli. Lumborum doloribus carnes & lumbis edendas: illinendasq; cum oleo. Sterilitatē mulierum emēdari collo cum glycyrrhiza & aneto sumpto in cibo: promisso in triduum cōceptu. Contra nocturnos pauores umbrarumq; terrorem unus e magnis dentibus lino alligatus prodest. Suffri furentes eodem & circumligari ante pectus suum cum adipe renum aut iociuere aut pelle præcipiunt. Mulieri pregnantī a pectore hyenæ caro & pili septem & genitale a ceruice si alligentur doctadis pelle collo suspensa contineri partus promittitur. Venerem stimulari genitali ad sexus luos in melle sumpto: etiā si uiri mulierum coitus oderint. Quinimo totius domus concordiam eodem genitali & arriculo spinæ cum adherente corio conseruatis constare: quem spinæ articulum siue modum atlantion uocant. Est autē primus. In comitialium quoq; remediis habent eum. Adipe accenso serpentes fugari dicunt. Maxille parte cōminuta in aniso & in cibo sumpta horrores sedari. Eodem suffitu mulieribus mentis uocari. Tantūq; est uanitas: ut si ad brachiū alligetur superioris rostri dextre partis dens: iaculantium ictus deerratos negent. Palato eiusdem arefacto & cum alumine ægyptio calcfacto ac ter in ore permutato fetores & ulcera oris emendari. Eos uero qui linguam in calefacto sub pede habeant: non latrari a canibus. Sinistra parte cerebri naribus illita: morbos perniciosos mitigari: siue hominū: siue quadrupedū. Frontis coriū fascinationibus resistere. Ceruicis carnes siue mandantur siue bibantur arefacte lumborum medentur doloribus. Neruis a dorso armisq; sufficiens doruorum dolores. Pilos nostri ad motos mulieris labris amarorium est. Iecur porum torminibus & calculis mederi. Iā cor in cibo potu ue sumptum omnibus doloribus corporum auxiliari. Lyenem lyenibus. Omētum ulcerum inflammationibus cum oleo. Medullas dolori spinæ & neruorum lassitudini

merbus plumbeus de
plumbago Classico

felle auulsiō

Glycyrrhiza
Snepholz

medica q. ruy. ruy
amorphus Bionensis

reenum. Nervos potos in uino cum thure fecunditatem restituere ad eptam ueneficio
 Vuluam cū mali punci dulcis cortice in potu datā prodesse mulierū uulua. Adipe e lum-
 bis suffiri difficulter parietes & statim parere. E dorso medulla adalligata cōtra uenas spe-
 cies opitulari. Spaticis genitale e maribus suffitu. Itē lippicibus: ruptis & cōtra inflationes
 seruatos pedes tactu leuos dextris partibus: dextros leuis. Sinistrū pedē superlatum par-
 turienti localem esse. Dextro illato facile eniti. Membranā quæ fel cōtinuerat a cardiacis
 potā in uino uel in cibo sumpta succuriet. Vesicā in uino potā cōtra urinae incontinentia
 am. Quæ autē in uesica inuenta sit urina additis oleo & sesamū & inelle alano haustam p
 desse agrimonio ueteri. Costarū primā & octauam suffitu ruptis salutarē esse. Ex spina ue-
 ro parturientibus ossa. Sanguinē cū polenta sumptū torminibus. Eodē tactis postibus ubi
 cunq; magorū infestari artes. Non elici deos: nec colloqui: siue lucernis: siue uisu: siue plu-
 uis: siue aqua: siue pila: siue quo alio genere tentetur. Carnes si edatur: cōtra canis rabidi
 morsus efficaces esse. Eriānum iecur efficacius. Carnes uel ossa hoīs si quæ in uentriculo oc-
 cisa inueniatur suffitu podagricis auxiliari. Si ungues inueniatur in iis: mortē alicuius ca-
 pientū significari. Excremēta siue ossa reddita cū interimitur: cōtra magicas insidias polle-
 re. Finū qui infestis inuenus sit: astatū ad dysentericis ualere potu. Illitūq; cum adi-
 pe anserino opitulari toto corpore lesi malo medicamento. A cane uero morsus ad dipe-
 m illitum. Et coriū si sit substratū. Rursus tali linistri cinere decocto cū sanguine mustellæ p
 undis omnibus odiō euenire. Idē fieri oculo decocto. Super omnia est: quod extrinā si
 stulam intestini cōtra ducū ac potestatur iniquitates cōministrant. Et ad successus petio-
 num: iudiciorū ac litium euctus: si omnino aliquatū quis secū habeat. At eiusdem ca-
 uerna sinistro lacerto religata si quis mulierē respiciat: amatorū esse: tam præsens ut illico
 sequatur. Eiusdem loci pilos cinerē ex oleo illitū uiris qui sine probosā moliciē nō mo-
 do pudicos: sed & seueros mores induere. Proximē fabulosus est crocodillus igenio quoq;
 illo cui uita in aqua terraq; cōmunis. Duo enī genera eorū illius e dextra maxilla dētes
 adalligati dextro lacerto coitus: (si credimus) stimulant. Canini eius dentes febres statas ar-
 cente repleti. Sunt enim cani ita ne diebus quinq; ab ægro cernantur qui adalligauerē. Idē
 pollere & uentre exemptos lapillos aduersus febrium horrores uenientes tradūt. Hac eti-
 am de causa ægyptii perungunt adipe ægros suos. Aliter illi similes multū in fra magnitu-
 dinem in terra tm̄ odoratissimisq; floribus uiuit Ob id intestina eius diligenter exquirunt
 tur iucundo nidore arefacta crocodille uocant oclorū uitis utilissimā cū porris succo
 unctā & cōtra suffusiones uel calliditas. Illita quoq; ex oleo cyprino molestias in facie ena-
 scentes tollit. Ex aqua uero morbos omnes: quorū natura serpit in facie nitoremq; reddit.
 Lentiginēs tollit ac uaros: omnesq; maculas. Et cōtra comitales morbos bibitur ex aceto
 multo binis obolis. Apposita menses ciet. Optimāq; est quæ candidissima & friabilis: mini-
 meq; pōderosa: cū teratur inter digytos fermentē cōns. Lauatur ea rula. Adulterant amy-
 lo aut cymolia: sed maxime qui captos orixa tm̄ pascunt. Felle inūctis oculis ex melle cō-
 tra suffusiones nihil utilius prædicant. Intestinis & reliquo corpore eius suffiri uulua labo-
 rantes salutare tradūt. Itē uelleribus circūdari uapore eius infectis. Coriū utriusq; cinis ex
 aceto illitus iis partibus quas secari opus sit: aut nidor cremari sensum omnē scalpelli au-
 fert. Sanguis utriusq; claritatem uisus inūctis donat: & cicatrices oclorū emēdat. Cor-
 pus ipsū excepto capite pedibusq; elisum in adārū ischiadici. Tussum ueterē emendat
 præcipuē in pueris. Itē lumborū dolores. Et adipe habet: quo tactu pilus defluit. Hic perū-
 ctos a crocodillis ueruat. Defluit instillaturq; moribus. Cor annexum in lana ouis nigrae
 cui nullus aliū color incurrauerit: & primo partu genita sit quartanas abigere dicitur. Iū-
 gemus illis similia & peregrina æque aialia. Priusq; cameleonte peculiari uolumine dignū
 existimatum Democrito. Et per singula mēbra defaciatum non sine magna uoluptate no-
 stracognis proditiq; mediācis græcæ uanitatis. Similis est magnitudine supradicto cro-
 codillo: spinæ taurum uitio: ac recuruatura: & caude amplitudine distas. Nullū animal pau-
 dius esse existimatur & ideo uersi coloris esse demutationis. Vis eius maxima cōtra accipia-
 trum genus. Detrahere enī supra uolūtate ad se traditur: & uolūtariū præbere lacerādum
 cæteris animalibus. Caput eius & guttur si roborē lignis accēdatur hymbriū & tenuitū
 un cōursus facere. Democritus narrat. Itē iecur in tegulis usū. Reliqua ad ueneficia per-
 tinētia quæ dicit q̄q; falsa existimantes omittimus: præterq; in risu coarquentū. Dextro oclū

est uero me
de p...
...

opriata

illū

de p...
...

enellen
der aufged
...

scalpelli Schabzeug

heut

uins

ad hunc
lat amuroze

ad hunc
ad hunc
...

...

Tali...
...

...

Amph...
...

...

...

...

...

...

lo si uiuenti eruatur: albugines oculorum cum lacte caprino tolli. Lingua adalligata: pericula purpurei. Eundem salutarē esse parturientibus circa domum. Sin uero de nobis inferatur perniciōsissimū. Lingua si uentri exempta sit: ad iudiciorum uentus pollet: Cor aduersus quartanas illigatū nigra lana primā cōtusa. Pedem e prioribus dextrū genā pelle illigatū sinistro brathio: cōtra latrocinia terroresq; nocturnos pollet. Itē dextram mailla contra formidines pauoresq;. Sinistrū uero pedem torret in furno cū hærba: quæ sc̄ chamæleon uocatur. Additōq; unguētō in pastillos digerit. Eos in ligneo uase cōditos: prestare (si credimus) ne cernatur ab aliis qui habeat. Armū dextrū ad uincendos aduersarios uel hostes ualere utiq; si abiectō eiusdem neruo calcauerit. Sinistrū in iūgibus mōstris consecret qualiter sōnia quæ uelis: & quibus uelis mitantur: putet referre. Omnia ea dextro pede resoluī: sicut sinistio latere lethargos: quos fecerit dextrū. Capitis dolores in sperfo uino in quo latus alterūtrū maceratū sit sanari fœminis. Si sinistri pedis cinere misceretur lac suillum podagricos fieri illitis pedibus. Felle glaucomata & iustionibus corrigi potest creditur tridui inunctione. Serpentes fugari lyene in thilato. Mustellas cōtrahen aqua coniecto. Corpore uero illito detrahi pilos. Idem prestare narrant iecur cū ranæ ruptæ pulmone illitum. Præterea iocinere amatoria dissoluere. Melancolicos autē sanari si ex corio chamæleonis herbe succus habente bibatur. Intestina & finum corū cū id animal nullo cibo uiuat cū simiarū urina illita in iūnicorū immane odiū & oīum hoīum iis cōciliare. Cauda flumina & aquarum impetus sibi. Serpentes soporari. Eadē medicata cedro & myrtha illigataq; gemino ramo palmæ percussa: aquā discuti: ut quæ intus sint oīa appareant. Atq; utinā eo ramo cōtactus esset. Democritus: quoniā ita loquacitates imodicas promisit inhiberi. Palā p̄ est uirū alias sagacem & uitæ utilissimū nimio iuuandi mortales studio prolapsum. Ex eadē similitudine est feincus: quē quidā terrestē crocodillū esse dixerunt. Candiore autem est tenuiore cute. Præcipua tamē differentia dicitur: crocodillo aquatico squamam: in seta a cauda ad caput uersa. Maximus indicus. Deinde arabicus. Afferuntur salis. Rostrum eius & pedes in uino albo poti cupiditates ueneris adextendunt. Utiq; cū satyro & eruce semine singulis drachmis omnū ac pipēris duabus admixtis: ita ut pastilli singulārū drachmarū bibantur. Per se lauerū canes obolis binis cū myrtha & pipere pari mō pote efficaciores ad idē credūtur. Prodest & cōtra sagittas uenenatas: ut Appelles tradit potesta sumptus. In antidota quoq; nobilia additur. Sextius plus q; drachmā pondere in uini hemina potū perniciem afferre tradit. Præterea eiusdem decoctum cum melle sum ptū uenerem inhibere. Est crocodillo cognatio quædam affinitaq; amnis eiusdem gemiciorū utiq; cū hippopotamo repertore trahendi sanguinis ut diximus Plurimū autē super salticam perfecturā. huius corii cinis cum aqua illitus panos sanat. Adeps frigidas febres. Item finus sufficit. Dentis parte ita dolores dentiū scarificatis gingiuis: pellis eiusq; sinistra parte frontis in inguina adalligata uenerē inhibet. Eiusdē cinis alopecias explet. Testiculi drachma ex aqua contra serpentes bibitur. Sanguine pictores utūtur. Peregrinæ sunt & lynces quæ clarissime omnū quadrupedū cernūt. Vngues earū omnes cū corio exuri effricacissime in carpo insula tradūt. Hoc cinere potō præcipua uirorū: eiusdē aspersu fœminarū libidines inhiberi. Itē pruritus corporū. Vina stillicida uelificā: itaq; eā protinus pedibus obnere traditur. Eadē autē & unguilarū dolor mōstratur in remedio. Hactenus de exterminis. Nunc reuertemur ad nostrum orbem. Primūq; cōmunia animalū remedia atq; p̄mia dicemus.

Medicinæ cōmunes ex feris animalibus: aut eiusdem generibus placidis: Lactis usus & obseruationes: & caseis: butyro & adipe.

Sicuti et lactis usu utilissimū cuius maternū cōcipe nutriticis exitiosum est. Hi sunt. n. infantes qui colostrati appellātur: desitō lacte in casei spetū. Est autē colostrā p̄ma a partu sp̄giosa densitas lactis. Maxime autē alit quodcūq; humanū: mox caprinū. Vnde fortassis fabulæ locū ita nutritū dixerūt dulcissimū ab hoīs camelinū. Efficacissimū ex asinis. Magnorū aīaliū & corporū facilius reddūt. Stomacho accommodatissimū caprinū quoniām fronde magis q; hærba uestitur. Bubulū medicatū. Quillum dulcius: & magis alit. Stomacho minus utile: quoniā est pinguius. Omne autē uerum aquaticū æstiuo. Et de uouellis. Probatissimū uero quod in ungue hæret: nec desinit. Innocentius decoctū præcipue cum calculis marinis. Alius maxime soluitur bubulo. Minus inflat quodcūq;

herpe
yone
leap
Emy

stompe
1940 abeat
Armus dextro
in myrta
Saluus
in far dante
p̄ p̄mā p̄ p̄mā
in Gimbroy
p̄ p̄mā
p̄ p̄mā
p̄ p̄mā
p̄ p̄mā

decoctum. Sanat uvas lichenas. Ad omnia utile contusa aut luxata. Maxime renes: uelica
 interanea: fauces: pulmones. Foris prurientum cutis eruptiones pituitæ cibi aut potus absti-
 nentia. Nam ut in achaia bubulum biberentur phisici syndeticis diximus in ratione hæ-
 barum. Sunt inter exempla qui afininū bibendo liberati sunt podagra chyragraue. Medici
 speciem unam addidere lactis generibus quod schydon appellauerunt. Id fit hoc modo. Fi-
 cilii nouo feruet maxime caprinum. ramisq; ficulneis recentibus miscetur: additis eodem
 cyathis multi quot sint hemine lactis. Cum feruet ut circumfundantur: prætat cyathus ar-
 geneus cum frigida aqua demissus ita ne quid infundatur. Deinde igni demptum refri-
 geratione diuiditur & discedit serum a lacte. Quidam & ipsum serum iam multo potentis-
 simum decoquunt ad tertias partes & sub diuo refrigerat. Bibitur autem efficacissime he-
 minis per interualla senis diebus quinq; a potu illius solitis gestari. Datur comitialib; me-
 lancolicis: paralicis: in lepris: elephantis: articularibus morbis. Infunditur quoq; lac cõtra
 rosiones a medicamentis factas. Et si urat dysenteria decoctum cum marinis lapillis: aut cū
 prisana hordeacea. Item cõtra rosiones intestinorū bubulum aut ouillum utilius. Recens
 quoq; dysentericis infunditur. Ad colum autem crudū. Item uulue & contra serpenrium
 idus phisicis cantharidum: aut salamandræ: aut bupræstis: aut pityocampes uenenis. Pri-
 uatim bubulum iis qui colostrū biberint: aut cicuta: aut doricium: aut leporem marinū.
 sicut afininum contra gyplum: & cærusam: & sulphur: & argentum uiuum. Item duræ al-
 uo in febris. Gargarizatur quoq; faucibus exulceratis utilissime. Et bibitur ab imbecillitate
 uires recolligentibus: quos atrophos uocant. In febris etiam quæ caret dolore capitis. Pue-
 ris ante cibum lactis alimini heminiam dari conuenit. Aut si in exitu cibi rosiones sentiant
 Antiqui in archanis habuerunt. Sed hoc si non esset: habuerunt et caprino bubuli serū or-
 topnoicis prodest ante cætera addito nasturtio. Iunguntur etiã oculi in lactis heminis sesa-
 mi additis drachmis quatuor tritis in lippitudine. Caprino lyenes sanantur post bidui me-
 diam tertiã die hedera pastis capris per triduum potu sine alio cibo. Lactis usus alias con-
 trarius purgationis grauedine tussitentibus lippis. Suillum utilissimum tenasmo dygentis: &
 non phisicis. Hunc etiã mulieribus qui dicentur saluberrimum fuerunt. De generib;
 caseorum diximus: cum de uberibus singulisq; animalium membris doceremus. Sextius
 eosdem effectus equino quos bubulo tradit. Hos uocat hippace. Stomacho utiles: qui nõ
 sunt falsi: id est recentis. Vereres aluum sistit: corpusq; minuūt. Stomacho utiliores: In to-
 tum salsa minuūt corpus alunt mollia. Caseus recens cū melle sugillata emendar. Mollis
 aluum sistit. Sedat tormina pastillis in uino austero decoctis: rursusq; in patina tostis cum
 melle: quod saprum uocant: qui cū sale & sorbis siccis et uino tritus potusq; medetur cælia-
 cis. Genitaliū carbūculus caprinus tritus & impositus. Item acidus cū oximelle. Maculis
 in balneo illitus oleo interlinitur. E lacte fit & butyrum barbararum genitum laudatissi-
 mus cibus & qui diuites a plebe discernat. Plurimum & bubulo: & inde nomen. Pinguis-
 simus ex ouibus. Fit & ex caprino: sed hyeme calefacto lacte æstate expresso tantū crebro iactatu
 in longis uasis angusto foramine: spiritū accipientibus sub ipso ore alias præligato. Addit
 parum aquæ ut acefeat. Quod est maxime coactum in fumo fluit at id exemptum addito
 sale oxygala appellant. Reliqua decoquunt in ollis. Ibi quod supernat: butyrum est oleo
 sum natura. Quod magis uirus respuit hoc præstantius iudicatur. Pluribus compositioni-
 bus miscetur inueteratum. Natura eius astringere: mollire: replere: purgare. Oxygalla fit
 & alio modo acidis lacte addito inreces: quod dū acecit utilissimū est stomacho. Effectus
 dicemus suis locis. Proxima in cõmuni-^{bus} laus est adipi sed maxime suillo. Apud antiquos
 etiã religiosus erat. Certe nouæ nuptæ intrantes etiamnū solene habent postes eo atinge-
 re. Inueteratur duobus modis: aut cum sale: aut sincerus: tanto utilior: quanto fit uetusti-
 or. Axungia etiã græci appellauerunt in uoluminibus suis. Neq; est occulta uinū causa: quo-
 niam id animal hæbarum radicibus uescitur. Itaq; etiã fumo innumerū usus. Quam ob rem
 non de alia loquamur suæ multo efficaciore forma: quæ non peperit. Multo uero præ-
 stantior in apis est. Vfus igitur axugiæ est ad mollienda exalfacienda: discutienda: purga-
 da: Medicoq; aliqui admixto anæris adipe taurorunq; seuo & bysopo ad podagras uti
 uent. Si uero permanet dolor cū cæra: myrto: resina: pice. Sicera axungia medet ambustis uel
 mæ. Pernionibus autē cū hordei cinere & calla pari modo. Prodest & cõfricatis membris.

lactis adin
 quibus
 at

chilioni
 sebua

sei meli

uopin
 in tu matus

formidi

gra
 thoe

idom

latre putrem

Calla he

que

quæ uel mæbia

lymo

Saffon
 D. 10
 10
 10
 10
 10

g. 10

lamb

10
 10
 10

10
 10
 10

10
 10
 10

10
 10
 10

10
 10
 10

10
 10
 10

10
 10
 10

10
 10
 10

tur. Pelles eiusdem animalis substrata securos praestant ab omni metu somnos. Coagula
 quoque ex aceto potum ab istis: & si omnino tractum sit: eo die non ferit serpens. Testes quoque
 eius inueterati: uel genitale maris. salutariter dantur in uino. Item uentres qui centipede
 lions uocatur fugiunt. Et idem aliquid cerui habentes: aut medulla peridotes seu uer
 ui autumnali. Summis autem remediis praefertur huiusmodi coagulum in matris uero exacti ut
 indicauimus. Sanguine quoque ceruino si una urantur draconion & cunilago & anchusa
 lentris siligo contrahi serpentes dicitur. Dissipari deinde si sanguine detracto adiciatur py
 retrum. Inuenio apud auctores graecos animal ceruio minus: & pilodemum: ac dente simi
 li quod ophion uocatur. Sardiniam eum tantum fere solitam. Hoc interesse arbitror. Et ideo
 medicina ex eo omitto. Medicina de apro: & capris: & equis feris: & remedia de be
 stis contra omnes morbos.

¶ Ca.

Pri quoque cerebrum contra eos laudatur cum sanguine. Iecur etiam inueteratum pos
 tum cum ruta & uino. Item adeps cum melle refinax. Simili modo uerinum icur ex
 emptis dicitur a fibris quatuor obolorum ponderari: uel cerebrum in uino potum. Ca
 prarum cornu uel pilis accensis fulgari serpentes dicitur. Cineres quoque eorum potum uel illi
 cum contra istos ualere. Item lactis haustus cum uua aminea uel urinae cum aceto scyllitico
 Caseum caprinum cum origano positum uel seuum cum cara. Milia praeterea remediorum ex
 eo animali demonstrantur sicut apparebit. Quod eodem miror cum sebi negetur carere.
 Amplior potentia feris eiusdem generis quod numerosissimum esse diximus. Alia uero ex
 hircis. Democritus etiam effectus auget eius qui singularis natus sit. Fimus quoque ca
 prarum in aceto decoctus & illitus in ictus serpentium placet: & recentis cinis in uino. Atque in
 toto difficilius se recolligentes a serpentium ictu: in capribus optime conualescunt. Qui me
 dicari efficacius uolunt: occidit caprae aluum dissectam cum fumo intus aperto statim iungant
 Alii carne recentem haedorum pilo sustinent: eodemque nidore fugant serpentes. Utuntur & pel
 le eorum recente ad plagas: carne & fumo equi in agro pasci. Coagulo leporis ex aceto con
 tra scorpionem & muric araneum. Aiunt autem non ferri leporis coagulo perunctos. Percussis
 a scorpione finum caprae efficacius cum aceto decoctum auxiliatur. Lardum iusque decoctum potum
 iis qui bupestim hauserint. Quin etiam si quis asino in aurem dixerit percussum: se a scor
 pione transire malum procinus tradunt. Venenatae quoque oia acenno eius pulmone fugere. Et si
 mo uituli suffiri percussis a scorpione prodest. Canis rabidi morsu facta uulnera circuncis
 dunt ad uenas usque carnes quida carneque uituli admouet: & ius ex eodem carnis decoctum dat
 potum: aut axungiam cum calcem usam. Laudant hirci icur: quod imposito ne tentari quidem aquae
 metu affirmant. Laudant & caprae finum ex uino illitum aut melle. Melius & cucurbitae
 rundinis decoctum & potum. Ad reliquos bestiarum morsus: caprinum: caseum siccum cum ori
 gano imponunt: & bibi iubent. Ad hominis morsus carne bubula decocta. Efficacius uituli
 si non ante quintum diem soluant. Veneficiis rostrum lupi resistere inueteratum aiunt. Op
 idem uillarum portis praefigunt. Hoc idem praestare & pellis e ceruice solida manica existima
 tur: quippe tanta uis est animalis. Praeter ea quae retulinum & uestigia eius calcata equis
 afferunt torporem. Iis qui argentum uiuum biberint lardum remedium est. Asinum lacte po
 to uenena restinguntur. Peculiariter si hyosciamum potum sit: aut uiscum: aut cicuta: aut le
 pus marinus: aut opocarpatum: aut carice: aut dorycnidium. Et si coagulum alicui nocuerit
 natum id quoque uenenum est in prima lactis coagulatione. Multos etiam & alios uerus dicemus.
 Sed meminisse oportet recentis uentrem: aut non multo postea repositum. Nullus enim ce
 lerius enanescit. Ossa quoque asini contra & decocta contra leporis marini uenenum dan
 tur. Omnia eadem onagri efficaciora. De equis feris non scripsit: ut graeci quonia terra il
 lae non gignebant. Verumtamen fortiora eadem quam in equis intelligi debent. Lacte equi
 no uenena leporis marini & toxica expugnantur. Nec uros aut bisontes graeci in experi
 mentis habent quamque boue ferre referis indiae siluis: portione tamen eadem efficaciora oia
 ex iis credi par est. Sic quoque lacte bubulo cuncta uenena expugnari tradunt: maxime su
 pradicta: & si ephemerum impactum sit: ut si cantarides date tomitione oia egerit. Sic & capri
 no iure catharides. Contra ea uero quae exulceratione enecat: seu uitulinum seu bubulum au
 xiliatur. Nam contra sanguisugam potas butirum remedium est cum aceto ferro calefacto. Quod &
 per se prodest contra uenena. Nam si oleum non sit: uicem eius representat. Multiplicium morsus
 cum melle sanat. Oia sefami quoque iure potum uenena superadicta expugnari putant. Eriuatim

Saluacit
 gant uniu
 sempiterno

Fibra
 excrem
 ore no caret

on istis Serpenti

oferu lupi & Venep

ephemeru
 in sua dignitate
 in parte sua
 Bastru a Fortena

Dico particularis omni quo colubum ante deco
 ducto confirmatis. Alia bestiarum

uero aconita & cicuta. Itemq; utulino seuo. Caprinus caseus recens iis qui uiscum bibe-
 rint. Lac uero contra cantharidas remedio est: & contra ephemerim potu cū taminia uua.
 Sanguis caprinus decoctus cum medulla: contra toxicā uenena sumitur. Hædinus contra
 reliqua. Coagulum hædi contra uiscum: & chameleontem album: sanguinem taurinum.
 contra quem & leporis coagulum est ex aceto. Contra pastinacā uero & omnium marinorū
 icthūs uel morsus coagulu leporis: uel hædi: uel agni drachme pondere ex uino. Leporis co-
 agulum & contra uenena additur antidotis. Papilio quoq; lucernarū luminibus aduolans
 inter mala medicamentā numeratur. Huic cōtrarium est iecur caprinū: sicut fel ueneficū
 ex mustella rusticā factis. Hinc deide reuertemur ad genera morborū. Capilli destitua ur-
 sinus adeps mixto lādano & adiantho continet. Alopetiaq; emendat & raritatē supercilio-
 rum cum fungis lucernarum ac fulgine quæ est in rostris earum. Prungim cum uino pro-
 dest. Ad hanc & cornus ceruini cinis e uino: utq; non tedium animalis eius capillis incre-
 scat. Itē fel caprinū cū creta cymolia & aceto sic ut paululū capilli inarescat. Item fel hirci-
 num cum urina tauri. Si uero uetus sit: etiam fursures adiecto sulphure emendat. Cinere
 genialis asini spissari capillum purant & e canitie uindicare si raris illinatur. Plumbogū tri-
 tus cum oleo densari: & asinini pulli cum urina: admiscetq; nardum: fastidii grana. Alo-
 petias felle taurino cum ægyptia alumine tepefactas illinunt. Capitis ulcera manantia uri-
 na tauri efficaciter sanant. Item hominis uetus si cyclaminum adiciatur & sulphur. Effica-
 cius tamen utulinum fel. Quo cum aceto calefacto tolluntur & lendes. Sed uinutulinū
 cum sale tritum capitis ulceribus utilissimum. Laudatur & uulpium adeps: seu præcipua
 fel & simum cū sinapi pari modo illitū. Caprini cornus farina uel cinis magisq; hirci addi-
 to nitro & tamarici resin & butyro: oleoq; prius capite iaso mire continet ita fluentē
 capillum. Sicq; & canis cinere ex oleo illito supercilia nigrescunt. Lacte caprino lēdes tolli-
 tradunt. Fimo cum melle alopetias expleri. Item unglarū cinre cum pice fluentem ca-
 pillum contineri. Leporinus cinis cū oleo myrteo capitis dolores sedat. Itē aqua pota quæ
 de bouis aut asini poru relicta est. Et si credimus uulpis fuscule genitali circūligato. Cor-
 nis ceruini cinis illitus ex aceto aut rosaceo: aut ex irino: oculorū: epiphoras. Eaq; bubu-
 lo seuo cū oleo cocto illiniūt. Ceruini cornus cinis scabritias eodem unguine sanat. Mus-
 cronēs autē ipsos efficaciores putant. Lupi excrementis circūli suffusiones prodest. Ci-
 nere eorum cū attico melle inungit obsecratur. Item felle urfino. Epinythidas adipe a-
 pri no cum rosaceo. Vngula asinina cinis inunctus et suo lacte cicatrices oculorum & albugi-
 nes tollit. Medulla bubula ex dextro crure priore trita cū fulgine pilis & palpebrarum
 uitis singulis occurrit. Calliblephari pari modo fuligo in hoc usu temperatur. Optime &
 licho papiraceo. Oleoq; sesamino. Fulgine in nouo uale pennis detera. Efficacissime ta-
 men euulsos ibi pilos cohercet. Felle tauri cum oui & albumine collyria fiunt: quæ dis-
 lura inunguntur per quartidū. Seuū uituli cum anseris adipe & ocimi succo genarū uitis
 aptissimum est. Eiusdem medulla cum pari pondere cære & olei uel rosaci addito ouo du-
 ritia genarum illinuntur. Caseo molli caprino imposito ex aqua calida epiphora sedatur.
 Si tumor sit ex melle. Vtrunq; uero sero calido fouendū. Sicca lippitudo lumbulis suum
 tostis atq; contritis & impositis tollitur. Capras negant lippire: quonia cæ qualdā hærbas
 edant. Item dorcadēs. Et ob id simū earū cæra circundatū noua luna deuorari iubet. quo
 nam noctu æque quoq; cernant. Sanguine hirci sanari luscios purant nyctilopas appellat
 græci. Capræ uero iocinere in uino aultero decocto. Quidam inassarū iocineris sanie inun-
 gunt. Aut felle capræ: carnelq; eas uesci: & dum coquantur oculos uaporari præcipiunt.
 Id quoq; referre arbitrantur: si rutili coloris fuerint. Volat & oculos suffiri iocinere in ol-
 lis decocto. Quidam inassato. Fel quidem caprinum pluribus modis assumūt cū melle con-
 tra caligines. Cum uerari candidi tertia parte contra glaucomata. Cū uino contra cicatri-
 ces: & albugines: & caligines: & prengia: & argemata. Ad palpebras uero euulso prius oculo
 cum succo oleris: ita ut uncto inarescat. Cōtra ruptas tuniculas cū lacte mulieris. Ad oia
 autem inueterata fel efficacius putant. Nec abdicant simū ex melle illitū epiphoris. Cetera
 q; dolores medullam. Itē pulmonem leporis. sedat caliginē fel cū passo aut melle. Lupino
 quoq; adipe uel medulla suum fricari oculos cōtra lippitūdines præcipiūt. Nā uulpina lin-
 guam habentes in armilla lippituros negant. Aurium dolori & uitis medetur urina a-
 pri un uetro seruata. Fel a-
 pri uel suis uel bubulum cū oleo citreo & rosaceo aquis portiois?.

Vin taminia rubens
Tosin per se

papilio uel papilio

pareyson
que paret in uino
paleo in uino

fenne

Vnguent
Vnguent

Calliblepharus
medicamentum quod pro
epiphora & papilio
est

pau hypodermis

luscios uel nyctilopas
p pundo

Glaucomata
uulso prius oculo

g alie
am dardis
g adeps
palmis

e mmo
p

e mmo
p

Præcipua uero taurinum cum porri succo tepidum: uel cum melle si suppurent. Contra
 odorem grauem per se tepesfactum in mali corio. In ea parte rupta cum lacte mulieru effi-
 caciter sanat. Quidam etiam in grauitate aures sic perludedas putat. Alii cum senecta ses-
 pentium & aceto includunt lana ante aqua calida colluras. Et si maior sit grauitas aurium
 fel cum myrra & ruta in mali corio excelsactum infundunt. Lardum quoq; pingue. Item
 simum alini reces: cui rosaceum instillatur. Omniaq; ea tepesfacta. Vtilior equi spuma: uel
 equi simi recens cinis cum rosaceo. Seu u bulbulu cum adipe asnerino. Butyro recens: uri-
 na capri uel tauri: aut fullonia uetus calfacta uapore per lagenâ collum subeunte. Admi-
 scent & aceti tertiam partem. Et aliquid urinae uituli qui nondum herbam gustauerit. Fi-
 mum etiam mixto felle eiusdem. Et cutem qua relinquunt angues: ex calfactis prius auri-
 bus. Lana autem medicamina ea includuntur. Prodest & seu u uituli cum antris adipe: &
 occimi succo cu eiusdem medulla admixto cumino trito ifusa. Virtus uerrinum e ierôpha
 ex coitu exceptum priusq; terram atingat contra dolores. Auribus fractis glutinum e na-
 turis uitulorum factum & in aqua liquatum. Alii uitis adeps uulpsium. Item fel caprinum
 rosaceo tepido aut porri succo: aut si sit ruptura ibi aliqua e lacte mulieris. Si grauitas sit
 audiendis: fel bubulum cum urina caprae: uel hirci uel si pus sit. In quocunq; autem usu po-
 tant hæc efficaciora in cornu caprino per dies. xx. infumata. Laudant & coagulu lepori ter-
 tia denarii parte dimidia quoq; sagapeni in amineo uino. Parotidas urinus adeps comprâ-
 mit pari pondere cæra & taurini seui. Addunt quidam hippocistidem: & per se butyro illi-
 tum: si prius foueantur fœnigræci decocti succo. Efficacius cum strichno. Profunt & uul-
 pinum testes: & taurinus sanguis aridus tritus. Urina caprae calfacta instillata auribus. Fi-
 musq; eiusdem cum axungia illitum. Dentes mobiles confirmat ceruini cornus cinis: dolo-
 resq; eorum mitigat: siue infricentur siue colluantur. Quidam efficaciorum ad omnes eos-
 dem usus crudi cornus farinam arbitrantur. Dentifricia utroq; modo sunt. Magnû reme-
 dium est & in luporum capitis cinere. Certumq; est in excrementis eorum plerûq; inueni-
 ri ossa. Hæc adalligata eundem effectû habet. Itē leporina coagula per aurē infusa contra do-
 lores. Et capitis eorum cinis dentifricum est. Adiectoq; nardo mulcet grauiolentiam ois.
 Aliqui marinorum capitum cinerem miscuisse malût. Reperit in latere leporis a cui os
 simile: hoc scarificari dentes in dolore suadent. Talis bulbulus accensus eos qui labant cu
 dolore ad motus confirmat. Eiusdem cinis cum myrra dentifricu est. Ossa quoq; ex un-
 gulis suum combusta eundem usum præbent. Item ossa ex acetabulis pænarum circa que
 coxendices uertuntur. Iisdem sanari demissis in fauces iumentorum uëminationes notû
 est. Sed & corruptos dentes confirmari. Asinae quoq; lacte percussu uexatos: aut dentium
 eiusdem cinere. Lyene item equi cum oleo infuso per aurem. Est autem hoc non hippoma-
 nes: quod aliquin noxium omitto. Sed in equorum genibus ac super ungulas: præterea in
 corde equorum inuenitur os dentibus capinis maxime simile. Hoc scarificari dolore. Aut
 exempto dente emortui equi maxillis ad numerû eius qui doleant demonstrant. Equarû
 uirus a coitu in lychnis accensus Anaxilau prodidit: equinorum capitum usus represen-
 tare monstrificæ. Similiter ex asinis. Nam hippomanes tantus in ueneficio uires habet: ut
 assusum æris mixtura in effigiem equæ olympiæ ad motus mares equos ad rabiem coitus
 agat. Medetur dentibus & fabrilis glutino in aqua decoctum illitumq; & mox paulo de-
 tractum: ita ut confestim colluantur uino: in quo decocti sunt cortices mali punici dulcis
 Efficax habetur & caprino lacte collui dentes uel felle taurino. Talorum caprae recentium
 cinis dentifricio placet. Et omnium fere uillaticarum quadrupedum: ne sæpius eadem dicâ-
 tur. Cutem in facie erugari & tenerescere & candorem custodiri lacte asinino putant. No-
 tumq; est qualdam quotidie. dcc. custodito numero fouere. Poppeæq; hoc uxor. Netonis
 principis instituit. Balnearu quoq; sic folio temperato asinorum gregibus ob hoc eam
 comitantibus. Impetus pituitæ in facie butyro illito tolluntur. Efficacius cum cærua. Sine-
 ro uero ea uitia quæ serpunt insuper imposita farina hordeacea. Vlcera in facie membrana
 e partu bouis mandida. Friuolum licet uideatur non tamen omitendum propter deside-
 ria mulierum. Talum candidi iuueni. xl. diebus noctibusq; donec resoluatur in liquorem
 decoctum & illitum linteolo candorem cutisq; erugatione præstare. Fimo taurino malas
 rubescere aiunt: non ut erodierent illini melius. sed foueri frigida & ante & postea iu-
 bent. Vestares & quæ discoloriem faciunt cutem: simum uituli cu oleo & gummi manu sub-

Contra
Veruatio serpentes
Membrana

Dentifricum

Contra Euloriam et

Ad Decussitudo
de ueruatio serpente

Lychea equi
Hippomanes

e popæa uxor
Netonis principis

ad ueruatio serpente
coloca uirg.

actū emendat. Vlcera oris & rimas seuū uituli uel bouis cū adipe anseris & ocini succo. Est
 & alia mixtura seuo uituli cum medulla cerui & albæ spinæ foliis una tritis. Idem præstat &
 medulla cum resina: uel si uaccina sit: iuscq; e carne uaccina. Lichenas oris præstantissime ui
 cid glutinum factū & genitalibus uitulorū liquatū uacino aceto cū sulphure uiuo ramo ficulneo p
 mixtum: ita ut bis die recens illiatur. Item lepras ex melle & aceto decoctum: quas & secur
 hirci calidum illitum tollit: sicut elephantium fel caprinum. Etiamnum lepras ac furtures
 tauri fel addito nitro. Urina asini circa canis ortum maculas in facie. Fel utriusq; per se se
 aqua infra & um: euitatiscq; solibus ac uētis post detractum cutem. Similis effectus: & i tau
 rino seuo uitulino uel felle cum femine cunilic: ac cinere & cornu ceruino: si canicula exoriē
 te comburatur. Asinino seuo cicatricibus aclicheni leprisq; maxime color redditur. Hirci
 fel leatigines tollit admixto caseo & uiuo sulphure spongiæq; cinere: ut mellis sit crassitu
 do. Aliqui in ueterato felle uti maluere: mixtis calidis fursibus pōdere oboli unius quæ
 tuor mellis prius defricatis maculis. Efficax eiusdem & seuum cum melanthio & sulphure
 & iride. Laborum fissuris cum adipe anserino ac medulla ceruina resinæq; & calce. In uēio
 apud auctores iis qui lentiginem habeat negari magicæ sacrificiorum usum. Lactē bubulo
 aut caprino consilæ & arteriæ exulcerata leuantur. Gargarizatur tepidum ut est expressū
 aut calefactum. Cyprinum utilius cum malua decoctum & sale exiguo. Lingua exulcera
 tioni & arteriarum prodest ius omnia si gargarizatur. Tonillis autem priuatiū renis uul
 pium aridi cum melle triti illitique. Anguinæ fel taurinum uel caprinum cum melle. Lecur
 mellis ex aqua oris grauitatem. Vlceraq; butyrum citissime sanat. Spinā aliud ne quid fau
 ribus adhærens feris extrinsecus simo perfricatis: aut reddi: aut delabi tradūt. Strumas dis
 cutit fel aprinum uel bubulum tepidum illitum. Nam coagulum leporis e uiuo in linteo
 lo exulcerata duntaxat imponitur. Discutit & ungulæ asini uel equi cinis ex oleo aqua il
 litus & urina calefacta. Et bouis ungulæ cinis ex aqua. Fimum quoq; feruens ex aceto de
 coctum: testefque nulpini. Prodest & sapos galiorum hoc inuentum: rutillandis capillis ex
 seuo & cinere. Optimo fagino & caprino duobus modis spissus ac liquidus. Vterque apud
 Germanos maiore in usu uiris quam fœminis. Cervicium dolores butyro aut adipe urfino
 perfricantur. Rigores bubulo seuo quod & strumis prodest cum oleo. Dolorem inflexibi
 lem opisthoton uocant: leuat urina capræ auribus infusa: aut fimum cum bulbis illitū. Vn
 gues contusos fel uniuersiumque animalis circumligatum. Prerygia digytorum fel tauri
 num aridum aqua calida dissolutum. Quidam adiciunt sulphur & alumen pari pōdere om
 nium. Tussim iecur lupi ex uiuo tepido sanat. Vrsinumq; fel admixto melle. Aut ex cornu
 bubuli summis partibus cinis. Vel salua equi: triuo potu eam mōsi tradunt. Pulmo cer
 uinus cum gula sua arefactus in fumo: dein tusus: ex melle quotidianum eligmat. Efficacior
 est ad id subulo ceruorum generis. Sanguinem expuentes ceruini cornus cinis. Coagulum
 leporis tertia parte denarii cum terra samia & uiuo myrteo potum sanat. Eiusdem fimi ci
 nis in uiuo uesperti potus: nocturnas tussis. Pili quoq; leporis suffiti extragunt pulmonibus
 difficiles excreationes. Purulentas autem exulcerationes pectōris: pulmonisq; & a pulmo
 ne graueolentiam halitus butyrum efficacissime inuat cum pari modo mellius atici de
 coctum donec ruffescat: & matutinis sumptum ad mensuram linguæ. Quidam pro melle
 sâricis resinam addere maluerunt. Si sanguis reiciatur: efficacem tradunt bubulum sangui
 nem modice & cum aceto sumptum. Nam de taurino credere temerariū est. Sed glutinum
 taurinū tribus obolis cū calida aq; bibitur i uētre sanguinis excreatione. Stc machū exulce
 ratum lactis asinini potus reficit. Item bubuli. Rosiones eius caro bubula admixto aceto &
 uiuo cocta. Rheumatismos cornus ceruini cinis. Sanguinis excreationes hædinus sanguis
 recens ac cyathos ternos cum aceto acri pari modo feruens potus. Coagulum tertia parte
 ex aceto potum. Locineris dolores lupi iecur aridum ex mulso. Asininum iecur aridum cū
 petroselinī partibus duabus ac nucibus tribus ac melle tritum & in cibo sumptum. Sâguis
 hircus cibo aptatus. Suspiriosus ante omnia efficax est potus equiferorum sanguinis. Proxi
 me lactis asini tepidi cum bulbis decocti: ita ut serum ex eo bibatur: addito in tres heminas
 cyatho nasturtii albi persulsi aqua: deinde melle diluti. Lecur quoq; uulpinum aut pulmo i
 uiuo nigro: aut fel urfino in aqua laxat meatus spirâdi. Lumborum dolores & quæcūq;
 alia molliore opus sit: urfino adipe perfricari conuenit. Cinerem aprini aut suilli fimi inue
 terati aspergi portione uini. Afferunt & magi sua commenta. Primum omnium rabiem hir

In p... m... ex...

Angma beel...
Syr...
maghu

Sapo Gallovi...

Opisthoton...
Dolor mplexabil...

Bubulo quidam ferens
B...
B...

in h...
...

Equi...
...

taurinum aqua calida resolutum. Inflationes autem discutit utulinum firmum in uino decoctum. Intestinarum uitiis magno opere prodest coagulum ceruorum decoctum cum lete betag: atque ita in cibo sumptum. Leporis pilorum cinis cum melle decoctus. Lactis caprini potus decoctus cum malua exiguo sale addito. Et si coagulū addat maioribus emolumentis fiet. Eademque uis est & in seuo caprino & in sorbitione aliqua uti protinus hauriatur frigida aqua. Item foeminum hardi cinis rupta intestina sarcire mire traditur. Fimum leporis cum melle decoctum & quotidia faba magnitudine sumptum ita ut deploratos sanauerint. Laudant & caprini capitis cum suis pilis decoctus succum. Tenafmos: id est crebra & inanis uoluntas egerendi tollitur potio lacte asinino. Item bubulo. Tinearum generam non attigerint: collo medentur adalligata brachio. Polea quoque supra dicta magno opere prodest in sapa decocta. Item suilli simi farina addito cymino in aqua rura decoctena. Cornus ceruini teneris cinis cocleis africanis cum testis suis tuis mixtus in uino pote Vesicæ calculosque cruciatibus auxiliatur urina aprī: & ipsa uesica pro cibo sumpta. Efficacius si prius fimo maceratur utrunque. Vesicam elixam mandi oportet & a muliere foeminae suis inueniuntur & in iocineribus corum lapilli aut duritie lapillis similes candidi sicuti i uulgari sue: quibus contritis atque potis in uino pelli calculos aiūt. Ipsi apro tam grauis sua urina est: ut nisi egesta fugā non sufficiat: & uelut deuinctus opprimatur. Exuri illa tradunt eos. Leporis renes inueterati in uino poti calculos pellunt. In perna suum articulos esse diximus: quorum decoctum ius facit urinae. utilius. Asinini renes inueterati tritici: & in uino mero dati uesicæ medentur. Calculos expellunt lyenis equini ex uino aut mulso poti diebus. xl. Prodest & unguia aqua cinis in uino aut aqua. Item fimum caprarum in mulso: efficiarius siluestrium. Pili quoque caprini cinis. Verendorum carbunculis cerebrum aprī uel suis sanguis. Vitiā uero quæ in eadem parte serpunt: iecur corum combustum: maxime iuniperi ligno cum charta armenia sanant. Fimi cinis uel bubulum cum alumine ægyptio ac muria ad crassitudinem mellis subactum Insuper beta ex uino cocta imposita: caro quoque Manantia uero ulcera seuum cum medulla uituli in uino decoctum. uel caprinum cum melle rubig: succo. Velsi serpan fimum etiam prodesse cum melle dicunt aut cum aceto: & perse butyrum. Testium tumor cum seuo uituli addito nitro cohibetur. Vel fimo eiusdem ex aceto decocto. Urinae incontinentia cohibet uesica aprina si assa mandatur. Ungularū aprī uel suis cinis potioni inspsus. Vesica foeminae suis combusta ac pota. Item hardi uel pulmo. Cerebrum leporis in uino. Eiusdem testiculi costi uel coagulum cum asnerino adipe i potenta. Renes asinini in mero triti potioque. Magi uerini genitalis cinere potio ex uino dulci demonstrant urinam facere in canis cubiculo ac uerba adicere ne ipse urinam facit ut canis in suo cubiculo. Rursus ciet urinam uesica suis: si terram trigerit: imposita pubi. Sedis uitiis præclare prodest fel ursinum cum adipe. Quidam adiciunt spūgam argenti acthus. Prodest & butyrum cum adipe aserino ac rosaceo. Modum ipse res statuunt: ut sint illitu faciles. Præclare medetur & taurinum fel in lincolis concepris. Rimacōs perducit ad cicatricem. Inflammationibus in ea parte seuum uituli maxime ab inguinibus cum ruta. Cæteris medetur sanguis caprinus cum polenta. Item fel caprinum cōdylomatīs per se. Item fel lupinum ex uino: Panos & apostemata in quacunque parte sanguis urinis discutit. Item taurinus aridus tritici. Præcipuum tamen remedium trahitur in calculo onagri: quem dicit cum interficiatur reddere urinam liquidiozem in initio: sed in terra spissantem se. Hic adalligatus foemini omnes impetus discutit omnique suppuratōne liberat. Est autem rarus in uentura nec ex omni onagro: sed celebri remedio. Prodest & urina asini cum melanthio. Et unguia equinae cinis cum oleo & aqua illitus. Sanguis equi præcipue admistrari. Et sanguis bubulus: item fel. Caro quoque eisdem effectus habet calida ipsa. Et unguia cinis ex aqua aut melle. Urina caprarum. Hircorumque carnes in aqua decoctæ. Aut fimum ex iis cum melle decoctum. Fel ursinum siue uerrinum. Urina suum in lana imposita. Foemina atteri adurique equitatu notum est. Utillissimum est ad omnes inde causas spumam equi ex ore inguibus illinit. Inguina & ex ulcerum causa intumescunt. Remedio sunt equi setæ tres totidem nodis & cestros herba adalligatæ intra ulcus. Podagris medet ursinus ad septem tauriūque seuum pari pondere & cæxæ. Addunt quidam hippocistidem & gallam. Alii hircinum præferunt seuum cum fimo capræ & croco & sinapi cum caulibus ederae tritis ac perdicio uel

Te fimos

et uel in pombo. ay. uero q. uesica

in pampone

uero in pampone

in seuo uel

Equus admistrari

Foemina

in uerino

flore cucumeris siluestris. Item bouis simum cu aceti fece. Magnificant & uituli qui non
dum herbam gustauerit simum. Aut per se sanguinem tauri. Vulpem decoctam uiua do/
nec ossa tantum ressent. Lupum ue uiuum oleo carati modo incoctum. Seu um hircinu
essibus parte aqua: sinapis tertia. Fimi caprini cinirem cum axugia. Quin & ischiadicós ur
fel pullicibus pedum eo simo feruente utilissime tradit. Articulorumq; uituis fel urfinu
utilissimum esse & leporis pedes adalligatos. Podagras quidam mitigari pede leporis uiue
ris absco siquis secum assidue habeat. Perniones urtinus adeps: rimasq; pedum omnes ar
cet. Efficacius alumine addito. Seu um caprinum. Dentium equi farina. Aprinum uel sulliu
fel. Cum adipe pulmo impositus. Et si subtriti sint contusi ue: offensione. Si uero adusti
frigore: leporini pilis cinis. Eiusdem pulmo contusis dissectus: aut pulmonis cinis. Sole ad u
sta seuo alumino aptissime curantur. Item bubulo cum rosaceo. Clauos & rimas callicq; uitia
simum aprui uel suis recens illitum ac tertio die solum sanat. Talorum cinis puimo aprin
us aut iuillus: aut ceruinus. Attritus calciamentorum urina asini cum luto suo illita. Cla
uos seu um bubulum cum thuris polline. Perniones uero corum combustum. Melius si
ex uetere calciamento. Iniurias a calcitu ex oleo corii caprini cinis. Varicum dolores sedat
fimi uitulini cinis cum lili bulbis decoctis addito melle modico. Itemq; omnia i flammata
ac suppurationes minantia. Eadē res & podagricis prodest & articulariis morbis et maribus
præcipue uiculis. Articulorum attritis fel aprorum uel suum linteo calcato impositum.
Vituliq; qui nondum herbam gustauerint simum. Item caprinum cum melle & aceto de a
coctum. Vnguens scabros seu um uituli emendat. Item caprinum admixta sandaraca. Ver
rucas uero auferit uitulini fimi cinis ex aceto. Asini urinæ lutum. Comitiali morbo testes
urfinos edisse prodest: uel aprinos bibisse ex lacte equino aut: ex aqua. Item aprinum urinā
ex aceto mulso. Efficacius quæ inauerit in uesica sua. Dantur & suum testiculi inuetera
ti tritigi in suis lacte procedente uini abstinentia & sequente continuis diebus. Dantur &
leporis sale custoditi pulmones cum thuris tertia parte in uio albo per dies. xxx. Item coa
gula. Eiusdem asini cerebrum ex aqua mulsa in fumatum prius in foliis semencia per dies.
Vel unguarum eius cinis cochlearibus binis toto mēse potus. Item testes sale asseruari &
aspersi porioni in asinarum maxime lacte uel ex aqua. Membrana partus earum præcipue
si mare peperint: oisfacta accedente morbo comitialium resistit. Sunt qui e mare nigroq; co
medendum cum pane sub diuo prima aut secunda luna præcipiant. Alii carmen aliqui san
guinem aceto dilutum per dies. xl. bibendum. Quidam urinam equi aquæ ferrariæ ex offi
cinis miscent. Eadem portione & lymphaticis medetur. Comitialibus datur & ladis equini
porus lichenēq; in aceto mulso bibendum. Dantur & carnes caprinæ in rogo hominis to
stæ ut uolunt magi. Seu um earum cum felle taurino pari pondere decoctum & in follicu
lo fellis reconditum: ita ne terram attingat. Potum uero sublime ex aqua. Morbum ipsum
deprehendit caprini cornus uel ceruini usti nidor. Sideratis urina pulli asinini nardo ad
mixto per coniunctionem prodesse dicitur. Regio morbo cornus ceruini cinis. Sanguis asi
nini pulli ex uino. Item simum asinini pulli: quod primum edidit partu datum fabæ ma
gnitudine et uino medetur intra diem tertium. Eadē & ex equino pullo: similiterq; uis est.
Fractis ossibus præsentaneus maxillarum apru cinis uel suis. Item lardum elixi: atq; circus
ligatum mira celeritate solidat. Costis quidem fæcis laudatur unice caprinum simum ex
uino uetere: aperit: extrahit: persanat. Febres ardet ceruorum caro (ut diximus) eas quidem
quæ certo dierum numero redeūe oculos lupi dexter saluis adalligato: q; si credimus ma
gis. Est genus febrium q; epemerinum uocant. Hoc liberari tradit: si quis e uena auris asi
ni tres guttas sanguinis in duabus heminis aquæ hauserit. Quartanis magi excremeta fel
lis cu digyto bubonis adalligari iuber & ne recedant: nō remoueri septeno circuitu. Quis
hoc quæso inuenire potuit? Quæ est ista mixtura? Cur digytus bubonis potissimū electus
est. Modestiores ite cur fellis decrescēte lunæ occisæ inueteratum sale ex uino bibendum
ante accessiones quartanæ dixere. Idem magi fimi bubuli cinere consperso puerorum uri
na illinunt digytos pedum: manibusq; leporis cor adalligant. Coagulum ante accessione
propinant. Datur & casus caprinus recens cum melle diligenter sero impresso. Melancoli
cis simum uituli in uino decoctum in medio est. Lethargicos excitat asini lyen nariibus illi
tus ex aceto. Caprini cornus nidor aut pilorum: iueur aprinum. Itaq; & ueternosis datur.
Pthysicis medetur iecur lupi ex uino: Macra: uicet: foemina: herbis pasta: lardum. Carnes asi

241
Lepus dabo quabo
uicis cum ad 1/2

chidi

ur pernio
uicis non dabo ut
perno in curia non
lupus in curia non

de angue rabro

ina ferraria

allia
mis fima pulli asini

epo panno

phimo dabo dabo
dabo dabo

leahie
uicis fidermatio
lactibus

curia
uicis fidermatio
lactibus

perno in curia non

lupus in curia non

lupus in curia non

lupus in curia non

lupus in curia non

lupus in curia non

lupus in curia non

na sumpta. Hoc genere maxime in achia curant id malum. Fimi quoq; aridi: sed pabulo uiridi pasto boue fimum arundine haustum prodesse tradunt: Bubuli quoq; cornus mucinam exustum duorum cochlearium mensura addito melle pillulis deuoratis. Caprae seuo in pulte haliacia & prusim & rufim sanari. Vel recenti cum mulso liquefacto: ita ut uncia in cyathum addatur. rucez ramo permisceatur: non pauci tradunt. Lupi & caprae seui cyatho uel lactis pari mensura deploratum pncipisicum conualuisse certus auctor affirmat. Sune & qui suum, fimi cinerem profuisse pnciperint in pasto. Et cerui pulmonem: maxime bubulonis. siccatum in fumo tritum: & in uino. Hydropicis auxiliatur urina uesicae apri paulatim data in potus. Efficacius quoq; inaruerit cum uesica sua. Fimi taurini maxie subulonis: sed & bubuli: de armentinis loquor. Quidam bolbiton uocant. Cinis coelestiorum tria i mulsi hemina bouis foeminae in mulieribus: & ex altero seui in uiris: quod ueluti misterium occultarunt magi. Fimi uituli masculi illitum. Fimi uituli cinis cum semie staphylli aqua portione ex uino. Sanguis caprinus cum medulla. Efficaciorem putat hyrcorum utiq; si lentisco pascantur. Igni sacro urinus adeps illinitur: maxime qui est ad renes. Vitulinum fimum recens uel bubulum. Caseus caprinus siccus cum portio. Ramenta pellis ceruinæ defecta puicæ ex aceto trita. Ruborem cum pruriginis equi spuma aut unguis cinis. Eruptioibus puicæ asinini fimi cinis cum butyro. Papulis nigris caseus caprinus siccus ex melle & aceto in balneis oleo remoto. Pustulis suilli fimi cinis aqua illitus: uel cornus ceruini cinis. Luxatis recens fimum aprinum uel suillum. Item uitulinum. Veris spuma recens cum aceto fimum caprinum: cum melle. Bubula caro imposita tumorem sanat. Fimum suillum in testis calefactum tritum cum oleo duritias corporum omnes tollit optime. Adeps & lupis illicus in iis quæ rumperè opus est plurimum proficit. Fimum bubulum in cinere calefactum caprinum in uino uel aceto decoctum. In furunculis seuum bubulum cum sale. Aut si dolor est: inunctum oleo liquefactum sine sale. Similiter modo caprinum in adustis. Prodest rursus adeps cum lilij radicibus. Aprinum aut suillum fimum inueteratum. Setarum ex iis & penicillis testoris cinis cum adipe tritus. Tali bubuli cinis cum cera & medulla ceruina. Fel tauri. Fimum leporis. Sed caprarum fimum sine cicatrice sanare dicitur. Glutinum praestantissimum fit ex auribus taurorum & genitalibus. Nec quicquam efficacius prodest ambustis. Sed adulteratur nihil æque quibus uis pellibus inueteratis calciamenti quæ et decoctis. Rhodiaceum uero fidelissimum. Eoq; pictores medici utuntur. Id quoq; quocanquid uis probatum. Nigrum & lignosum damnatur. Neruorum doloribus fimum caprinum decoctum in aceto cum melle utilissimum putant: uel putrescente neruo. Spasmata & percussu uitiata fimo aprino curant uere collecto & arefacto. Sic & quadrigis agædis tractos: rota uel uulneratos. Et quoquo modo sanguine contuso: uel si recens illinatur. Sunt qui id coxisse aceto utilius putent. Quin & in poru saripam eam ruptis conuulneratisq; & eueritis ex aceto salutarem promittunt. Reuerti entiores cicem eius ex aqua bibunt. Ferunt & Neronem principem hac potione recreari solitum: cum sic quoq; se trigario approbare uellet. Proximum suillo fimo uini putant. Sanguinem sicut coagulum ceruinum ex aceto Item leporis. Huius quidem & pilorum cinis. Item ex fimo asinino cinis. Et pilorum quidem cinis illitus. Efficacior uis & maribus aceto admixto. Et in lana ad omne profluuium inposito. Similiter ex equino capite & foeminae. Aut fimi uitulorum cinis illitus ex aceto. Item capri cornus uel fimi ex aceto. Hircini uero iocineris dissecti sanis efficacior. Et cinis utriusq; ex uino potus: uel naribus ex aceto illitus. Hircini quoq; utris uinari duntaxat cinis cum pari pondere resinæ. Quo genere sicutur saguis & uulnus glutitur. Hædinu quoq; coagulum ex aceto: & fimum eius combustorum cinis similiter pollicre tradunt. Vicia sanant in tibus curibulq; adeps urinus admixta rubrica. Quæ uero serpunt fel aprinum cum resina & cærusa. Maxillarum apri uel suum cinis. Fimum suum illitum siccum. Item caprinum ex aceto sub feruefactum. Cætera purgantur & explentur butyro. Cornus cerui in cinere. Vel medulla cerui. Fel taurino cum cyprino oleo. Aut fimo aprino. Aut hircino. Fimum recens suum. Vel inueterati farina illinitur unlnenibus fero factis. Phagedenis & fistulis immittitur fel tauri cum succo porri aut lacte mulierum. Vel sanguis aridus cum cotyledone hærbæ. Carcinomata curat coagulū leporis cum pari pondere capparis aspicis cum uino. Grangrenas urinum fel penna illitum. Asini unguarum cinis ea quæ serpunt ulcera inspersus. Sanguis equi adrodit carnes stiptica uel. Item fimi equini inueterati sanis

Bubulo
seu fimo porcum
suo rubeo

staphyllum
piscipium
ceruina

ho
vnt
vnt

Vetres porri no

furuncul

laba

Adulterare
Cereuimpe

quadrigis

Renexenar
hanesthe
tuge 30
ex uis
exulata

vel apri se ut
mullis

ho
penna
cypria

illa. Ea uero quæ phagedenas uocant in ulcerum genere corii bubuli cinis cum melle. Caro uiculi recentia uulnera non patitur intumescere. Fimû bubulû cû melle. Fœminû uiculi cinis sordida ulcera: & quæ cacœthæ uocant e lacte mulieris sanant. Recetes uero plagas ferrox illatas glutinum taurinum liquefactum tertio die solutum. Caseus caprinus siccus ex aceto ac melle purgat ulcera. Quæ uero serpût cohibet seu uim cæra. Item addita pice ac sulphure procurat. Similiter proficit ad cacœthæ hædi fœminum cinis e lacte mulieris. Et ad uersus carbunculos suis fœmiæ cerebrum tostum illitumq. Scabiem hominis asininae medulla maxime abolent. Vrina eiusdem cum suo luto illita. Butyrum etiam quod in iumentis proficit cum resina calida. Glutinum taurinum in aceto liquefactum addita calce. Fel caprinum cum aluminis cinere. Boas finimû bubulum: unde & nomen traxere. Canum scabies sanatur bubulo sanguine recenti. Iterûq. cum inarescat illito: & postero die abluto cinere lixiuo. Spinæ ac similia corpori extrahuntur fellis excrementis. Item capræ ex uino. coagulo quocunq. sed maxime leporis cum thure polline & oleo: aut cum musci pari potest: aut cum propoli. Cicatrices nigras seu uim asininum reducit ad colorem. Fel uiculi extenuat calfactum. Medici adiciunt myrrham & mel & crocum: areaq. pyxidæ condunt. Aliqui & florem aris miscent. Mulierum purgationes adiuuat fel taurinum lana succida appositum. Olympias thebana addit hyfopum & nitrum. Cornus ceruini cinis potus. Itenuat uulua laboranti. Illitum quoq. & fel taurinum cum opio appositum obolis binis. Vuluas & pilo ceruino suffiri prodest. Tradunt ceruas: cum senserint se grauidas: lapillum deorare: quem in excrementis reperit aut in uulua (nam & ibi inuenitur) custodire partus adaligatum. Inueniuntur & ossicula in corde & uulua: per quam utilia grauidis parturientibus. Nam de puicæ qui in uicæuarum utero simili modo reperit: diximus in natura bouum. Lupi adeps illitus uulua molli. Dolores earum iecur. Carnesq. lupi edisse parieturis prodest. Aut si incipientibus parturire sit iuxta quæderit. Adeo ut etiam contra illiura noxia ualeat. Eundem uero superuenire pernitosum est. Magnus & leporis usus mulieribus. Vuluas adiuuat pulmo aridus potus. Profluua iecur cum farina terra ex aqua potu secundas coagulat. Cauentur pridiana balnea. Illitum quoq. cû croco & porri succo: uellere appositum abortus mortuos expellit. Si uulua lepori in cibis sumantur: mares concipi putant. Hoc & testiculos eorû a coagulo proficit. Conceptum leporis uero exemptum nisi quæ parere desierint: restibilem fecunditatem afferre: Sed & pro conceptu leporis sani est & uiro magi propinquant. Item uirgini nouæ grana fini ut stent perperuo manant. Coagulo quoq. Ob id cum melle linunt sanguinem ubi euulsos pilos renasci noluit. Inflationi uulua: finimû aprinû suilluæ cum oleo illini prodest. Efficacius sistit farina aridi aut spargatur potioni: uel si grauidæ aut puerperæ torqueantur. Lactis suis potu cum mulso adiuuantur partus mulierum. Per se uero potum deficientia ubera puerperarum replet. Eadem circumlita sanguine faminae suis minus crescit. Si dolent lactis asinini potu mulcetur. Quod addito melle sumptum & purgationes earum adiuuat. Sanat & uuluarum exulcerationes eiusdem animalis seu in ueteratum: & in uellere appositum duriciam uuluarum emollit. Per se uero recens uel in ueteratum: ex aqua illitum psilothi uim optinet. Eiusdem animalis lym in ueteratus ex aqua illitus maxime abundantiam facit. Vuluas suffitu corrigit. Ungula asininae suffita partum maturant: ut uel abortus euocetur: nec aliter adhibetur: quoniam uiuentem partum necat. Eiusdem animalis finimû si recens imponatur: profluua sanguinem mire se sedare dicitur. Necnon & cinis eiusdem finimû: qui & uulua prodest ipositus. Et qui spiritum illita per dies. xl. priusq. nascantur primum pili restringuntur. Item cornus ceruini decocto. Melius si recentia sunt cornua. Lacte equino iuantur uulua colluta. Quod si mortuus partus sentiat: lym ex aqua dulci potus eiicit. Item unguale suffitu aut finimû aridum. Vuluas procedentes butyrum infusum sistit. Induratum uulua aperit fel bubulû rosaceo admixto: fortis uellere cum resina terebenthina imposito. Aiunt & suffitu finimû in mare boue procedentes uulua reprimi partus adiuuari. Conceptus uero uaccini lactis potu. Sterilitatem ob partus uexationem fieri certum est. Hanc emendari Olympias thebana affirmat felle taurino & adipe serpentium & erugine addito melle medicamenti locis ante coitus. Vitulinum quoq. fel si in purgationibus fuerit sub coitu aspersu uulua: etiã duriciam uentris emollit: & perfluuium minuit umbilico peruncto atq. i totum uulua: prodest. Modum statuunt fellis pondere denari ad apii tertiam annixto amygdalino oleo quã

omina Stabies

rabies mû

ex opio
indament reresimilia corde
xuluaridiana balnea
et tot die

May 3

aplicat p
uulua

simis

lacte

May 3

tum esse facis appareat hoc inuellere imponunt. Masculi fel uituli cum mellis dimidio tri-
 tum seruat ad uulvas. Carnem uituli si cum aristolochia infasatam edant circa conceptu-
 mares partura promittit. Medulla uituli in uino & ex aqua decocta feuo exulceratiõibus
 uuluarum prodest. Item ad eps uulpium: excrementumq; felium cum resina & rosaceo im-
 positum. Caprino cornu suffriti uuluum utilissimum purant. Siluestrium caprarum sanguis
 cum palma marina pilos detrahit. Cæterarum uero fel callum uuluarum & mollie sperum
 & a purgatione cõceptus facit. Sic quoq; pilothri uis efficitur euulsis pilis: triduo seruatu
 illinunt. Profluuium quauis immensum urina capræ pota sisti obstetrices promittunt: &
 si finium illinatim. Membrana caprarum in aqua partu edito inueterata potuq; sumpta i
 uino: secundas pellic. Hædorum pilis suffriti uulvas uile putant. Et in profuuium sangui-
 nis coagulum bibi aut hyosciami iemen imponi. E boue siluestri nigro si sanguine hircini
 lumdi perungantur mulieri tedium ueneris fieri dicit. Eschines. Idem amoris pota hirci uri-
 na ammixto propter fastigium nardo. Infantibus nihil butyro utilius per se & cum melle:
 priuatiõ & in dentitione & ad gingiuas. & ad oris ulcera. Dens lupi adalligatus infantium pa-
 uores prohibet: detentiq; morbos. Quod & pellis lupina præstat. Dentes quidem eorum
 maxilli equis quoq; ad alligati infatigabilem cursum præstant dicuntur. Leporum coagulo
 illito ubere sustitit infantium aluus. Iecur asini ammixta modice panacee initiatum in os a
 comitalibus morbis & aliis infantes tuetur. Hoc .xl. diebus fieri præcipiunt. Et pellis asini
 na iniecta impauidos infantes facit. Dentes qui equis primum cadunt: facilem detentionem
 præstant infantibus adalligari. Efficacius si terram non attigere. Lyen bubulus i melle edi-
 tur. Et illinitur ad lyenis dolores. Ad ulcera manantia cum melle. Lyen uitulini in uino de-
 coctus tritusq; & illitus uel uelcula oris. Cerebrum capræ magi per anulum aureum traie-
 ctum prius quam lac detur infantibus instillatur contra conitiales: cæterorumq; infantium
 morbos. Caprinum finum inquietos infantes adalligatum panno cohibet: maxime puel-
 las. Lacte caprio uel cerebro leporum perunctæ gingiuæ faciles dentiones faciunt. Somnos
 fieri lepore sumpto in cibis Cato arbitratur. Vulgus & gratiam corpori in nouem dies fris-
 uolo quem loco. Cui tamen aliqua debeat subsesse causa in tanta persuasione. Magi felle
 capræ sacrificatæ dumtaxat illito oculis uel sub puluino posito somnum allici dicunt. Su-
 dores inhihet cornus caprini cinis & myrteo oleo perunctis. Coitus autem stimulat fel apru-
 uum illitum. Item medulla suum haustæ. Seuum asinum anferis masculi adipe permix-
 to illitur. Item a coitu equi Virgilio quoque descriptum uirus: & testiculi equini aridi di-
 potioni inferi possint: dexter ue asini testis in uino potus proportione: uel adalligatus brachia-
 li. Eiusdem a coitu spuma collecta roseo panno & inclusa argento ut Eschines tradit. Salpa-
 genitale in oleum seruens mergi iubet sepiens: eoque perungi pertinentes partes. Bialcon
 cinerem ex eodem bibi uel tauri coitu urinam: lutoque ipso illini pubem. At e diuerso mu-
 ris fimo illito cohibetur uiuorum uenus. Ebrietatem arceat pulmo apru aut suis assus a ieu-
 nio cibo præsumptus eo die. Item hædinus.

Mira de animalibus.

Mira præterea traduntur in istdem animalibus. Vestigium equi excussum ungula (ut
 solet plerumq; si quis collectum reponat: singulare remedium esse recordantibus
 quo nam loco id reposuerint. Iecur luporum equinæ ungulæ simile esse. Et rumpi
 equos qui uestigia leporum sub equite sequantur. Talisque suum discordia uini quãdam
 inesse in incendiis si fimi aliquid egeratur e stabulis facilius extrahi. Nec recurrere oues bo-
 uesque. Hircorum carnes uirus non recipere: si panem hordeaceum eo die quo interficiantur
 ederent. Laser ue diturum biberint: nullas uero rereduntem sentire luna decrefcente in
 duratas sale. Adeoque nihil omisum est: ut leporem surdum celerius pinguescere reperia-
 mus. Animalium uero medicina. Si sanguis profluat iumentis: suillum finum ex uino in-
 fundendum. Boum autem morbis seuum sulphur uiuum: alium siluestre: ouum coctum.
 omnia hæc trita in uino danda: aut uulpis adipem. Carnem caballinam discetam potu suu
 morbis mederi. Omnium uero quadrupedum morbis capram solidam cum corio & ranã
 rubetam discocatas. Gallinaceos non attingi a uulpibus qui iecur animalis eius aridum ede-
 rint. Vel si pellicula ex eo collo induta galli interent. Similia in felle mustella. Boves in cy-
 pro contra tormina hominum excrementis sibi mederi. Insuper pedes boum si prius cor-
 nua pice liquida perungantur. Lupos in agrum non accedere: si capri unius pedibus infra-

Volue malleo pure

ricing y boi
munda amigd p

Dentino somnath

flori hanc p
pau melle p
care legema
Marsal hanc m

hypomancs
regno hanc m
oparic

Contra ebrietate

Saliente ca
pasta melle
pulsato uulgi hanc

Ve Gallinacei a uulp
non edant
gallinacei

his culroque adacto paulatim sanguis circa fines agri spargatur: atque ipse defodiatur in eo loco: ex quo coeperit trahi. Aut si uomere quo primus sulcus eo anno in agro ductus si excussum aratro focus larium quo familia conuenit absumat. Ac lupum nulli animalium nociturum in eo agro quadiu id fiat. Hinc deinde reuertemur ad animalia sui generis: quae aut placida non sunt: aut fera.

CAII PLINII SECVNDI NATVRALIS HISTORIAE LIBER. XXIX.

PROEMIVM.

De medicina & inuētoribus eius: de origine medicā: & quādo primū clinice & quādo primū iatraliptice: & de Crysippo: & Erasistrato: & Empirice: & Erophiolo: & reliquis illius tribus medicis: & quōtiēs rō medicinā mutata sit: & q primus Rome medicus: & quādo: & qd de medicis antiq Romani iudicauerit: & uitia medicā.

NATVRA remediorū: atq; multitudo instantiū ac præteritorū plura de ipsa medendi arte cogit dicere q̄q; nonignarus si nullus ante hæc lætio sermone p̄dita. accēpsq; ac lubricū eē rerū omniū nouax̄ p̄cipiū nec aliud utiq; gratiā q̄ sterilis difficultatis ī promēdo. Sed quoniā occurere uerū simile est oīum q̄ hæc noscāt cogitationi quo nā mō exoleuerit in medicinā usu quæ tēperata: atq; pertinentia erāt. Mirumq; & indignum proptin̄ subit: nullam artium inconstantiorem fuisse. Et etiam nunc sæpius immutari contigerit, cum sit fructuosior nulla. Diis primū inuētores suos assignauit: & cælo dicauit. Necnon & hodiē multifaria ab oraculis medicinā petitur. Auxit deinde famam etiam crimine: iētum Aesculapium fabulata: quoniā Tyndaridam reuocauisset ad uitam. Nec tamen cessauit narrare alios reuixisse opera sua clara troianis temporibus a quibus fama. certior uulnerum dūtaxat remedii. Sequentiā eius mirū dictū in noscāt de desūstima latuere usq; ad peloponnesa cum bellum. Et tunc eam reuocauit in lucē Hippocrates genitus in insula eo: in primis clara & ualida ac Aesculapio dicata. Is cum fuisset mos liberatos morbis scribere in templo eius dei. qui auxiliatus esset: ut postea similitudo proficeret excripsisse ea traditur. Atq; ut Varro apud nos credit iam templo cremato is instituisse medicinam hanc quæ clinice uocatur. Nec fuit postea quæstus modus quoniā Prodicus Selymbria natus discipulus eius instituit quæ uocant iatralēpticem. Rectoribus quoq; medicorum ac medicis in eis uetigal inuenit. Horum placita Chrysippus in genti garrulitate mutauit. Plurimumq; etiam ex Chrysippo discipulus eius Erasistratus Aristotelis filia genitus. Hic antiocho rege sanato centum talentis donatus est a rege Prolemæo filio eius: ut incipiamus & præmia artis ostendere. Alia factio ab experimentis se cognominans. Empiricem cœpit in sicilia a Creote Argrentino Empedoicis physici auctoritate commendato. Dissideruntq; ex scholæ: & omnes eas damnauit Erophilus in muscos pedes uenarum pulsū dicerent per æratum gradus. Discretā inde & hæc secta est: quoniā necesse erat in ea litteras scire. Mutata & quam postea Asclepiades (ut retulimus) inuenerat. Auditor eius Themison fuit. Seq̄ inter initia scripsit. Illo mox recedente uita sua placita mutauit. Sed & illa Anronius musa eiusdem auctoritate Diui Angulstiq; quem contra ria medicina graui periculo exemerat. Multos præterea medicos celeberrimosq; ex iis casus suos carpatanos aruncijs albricijosis. i. festertia annua mercede iis fuere apud principes. Quæ Stertius imputauit p̄cipibus: quo festertius quingenis annuis contentus esset. Sex cena enim sibi quæstus urbis fuisse numeratis domibus ostendebat. Par & fratri eius marces a Claudio Cæsare in fusa est: censuque quanquam exaustis opibus Neapoli exornata ut hæredi sextertia. ccc. relinqueret. quantum Athenāides Aruncijs folus. Exortus deinde est Vectius ualens adulterio Messalinæ Claudii Cæsaris inlicitatus: pariterq; eloquentiæ affectator. Is eam potentiam nactus nouam instituit sectam. Eadem ætas Neronis principatu ad Thessalum transiuit delentem cuncta maiorum placita & rabie quadam in omnes æui medicos perorātem. Quali prudentia ingenioq; æstimari uel uno argumento abūde potest cum monumento suo: quod est appia uia: iarronicē se iscripserit. Nullius histo

supplicat
diema uulneciaz
diuocent m dion
ambrosia qd
hipocrates ex cho
in mare medicina
que ab g dion
na s dionys. ja ni g
ana uel p dion
audia
at raly. ito medin
mon uel m dion
sch. uel uauis
q d raly. ito medin
uon auis physio
lupen uel uel uo
uay uel uel uo
in uia msa
uabzios
nia uo sretina
rextentia
pe p h uauis m d
de lupo uel uo
uon uel uel uo

impedite necro tempit phiam

illum qui ita censebat. Itaq; non criminibus artis arreptis ut aliquis expectauerit. Quid enim uenenorum fertilius: aut unde restamētorū plures insidiar. Jam uero & adulteria etiam in principū domibus: ut euident in Liua Druti Cæsaris. Item ualentis in qua didū est regina. Non sunt artis ista sed hominū. Non magis hæc urbi timuit. Cato ut quidem credo quam reginas. Ne auaritiā quidem arguam rapacesq; nundinas pendentibus fatis & dolorū indicatūrah: ac mortis arma aut arcana præcepta. Squamam in oculis emouendam potius quam extrahendam. Per quæ effectum est ut nihil in agis prodesse uideretur quam multitudine gallantium. Neq; enim pudoris æmuli præcia summittunt. Notum est ab eodem. Arhamide unum ægrum ex prouincialibus sestertiis ducentis conductum Archonatio uulnere medico sestertiis centum: condonato admissæ Claudium principem. Eidemq; in gallia exultanti & deinde restituro aqumstuni: nō minus intra paucos annos. Et hæc personis impudentur. Ne scem quidem aut inscitiam eius turbæ arguamus: ipsorum intemperantiam morbis aquarum calidarum diueticulis imperiosam medicam. Et ab iisdem deificientibus cibo: sapius die ingestio. Mille præterea poenitentia modis: culinariū etia præceptis & unguentorum mixtura quādo nullas omisere uitæ illecebras. Inuehi peregrinas merces conciliarisq; externa præcia displicuisse maioribus crediderim quidē nō tamē hoc Catonem prouidisse: cum danaret artem. Tyriacē uocat ut excogitata compositio luxuriar. Fit ex rebus externis cum tot remedia dederit natura quæ singula sufficerent. Mithridati cum antidotum ex rebus. lliiii. imponitur. Interim nullo pondere æquali & quarundam rerum sexagesima denarii unius imperata. Quo deorum perfidiam istam monstrante? Hominum enīh subtilitas tanta esse non potuit. Offenratio artis & portentosa scientiæ uendicatio manifesta est. Ac ne ipsi quidem illam nouere. Comperiq; uulgo pro cinabari indica in medicamenta minimum addi inscitia nominis quod esse uentum docerimus inter pigmenta. Verum & hæc ad singulorum salutem pertinent. Illa autem quæ timuit. Cato: atq; prouidit: innocentiore multo & parua opinatur: quæ proceres artis euasē in scemipis fatentur. Illa prodiderit imperii mores. Illa quæ sani patimur luctatus æronata ceu ualitudinis causa instituta. Balneæ ardentes quibus peruersere in corporibus cibos coquit: ut ne mo non minus ualidus exiret. Obedientissimi uero efferebantur. Potus deinde ieiunorum ac uomitiones: & rursus per portiones: ac pilorum euaratio instituta resinis eorum. Itemq; pestines in foemini quidem publicati. Ita est profecto: leuis morum nec aliunde maior q̄ e medicina. Vtemproptus quotidie facit Catonem & eius oraculum. Satis esse ingenia græcorum inspicere. Hæc fuerint dicenda pro Senatu illo sexcentisq; po. roma. annis aduersus artem: in qua conditione insidiosisima auctoritatem pessimis boni faciunt. Simul contra antonitas quorundam persuasiones qui prodesse nisi præciosā non putant. Neq; enim dubitauerim aliquibus fastidiosa futura quæ dicentur animalia. At nō Virgilio nefas fuit nominare formicas nulla necessitate: & gurguliones: ac lucifugis congesta cubilia blattis. Non Homero inter prælia deorum improbitatem mulcæ describere. Non naturæ genere ista: cum gignat hominem. Proinde causas quisq; & effectus non res æsumet. Ora diemur autem a confessis: hoc est lanis ouibusq;. Ut obiter rebus præcipuis homines in primis habeatur. Quædam etiam si alienis locis: tamē obiter dici necesse erit. Nec de esset materiarū pompa: sic quicq; aliud intrucri liberet: quam fidem operis. Quippe inter prima proditi etiam ex cinere phœnicis nidoq; medicinis. Ceu uero id certum esset: atq; non fabulosum. Irridere est uitæ remedia post millesimum annum reditura monstrare.

De medicina lanarum.

Ca. II.

LAnis auctoritatē uetetes romani etiā religiosam habuere postea a nubēribus attingi iubetes. Præteriq; cultū & tutelā cōtra frigora. Succidæ plurimā præstat remedia ex oleo unoq; aut aceto: prout quæq; mulceri moderari opus sit: & astringi laxari ue: luxatis mēbris dolentibusq; neruis impostæ: & crebro suffusæ. Quidā etiā salem admiscēt luxatis. Alii cū lana rutam tritā adipēq; imponunt. Item contusis tumētibusq;. Halius quoq; oris gratiores facere traditur cōfrictis dentibus atq; gingiuis admixto melle. Prodest & freneticis suffitū. Sanguinē in narib; sistit cū oleo rosaceo: & allio indita medico aurib; oburatū spissius. Quin & ulcerib; uerustis iponit cū melle. Vulnera ex uino uel aceto uel aqua frigida & oleo aspsa sanar. Arictis uellera lotu frigidōq; ex oleo madefacta in mulieribus malis inflāmationesq; uulue sedant. Et si prociadā suffitū reprimunt. Succida

illud uelut prout uenit
ne ad ista hanc uenit
agere ad hoc uenit
us pletu uenit
Achaionis
alchomi
Arion
Mithridatis
Cinabari
Cynobec
niter
transfusi
neore
Coulbe
umdatona
oberru
phobaty

axam
prome
aripat
chlym
Tbetia
Cæronia
m. deo Grop
m. deo Grop
m. deo Grop

lana inposita subdicitur mortuos partus euocat. Siftit etiam profuua earum. At canis rabiosi moribus inculcata post diem septimum soluitur. Reduuias sanat ex aqua frigida. Eadem nitro sulphure oleo aceto pice liquida feruentibus rincta q̄ calidissima inposita bis die lubmorum dolores sedat. Sanguinemq̄ sistit ex ariete succida: articulos extremorum præligans. Laudatissima omnis e collo. Natione uero galatica: tarentina: arctica: milesia. Succidam inponunt & desquamatis: percussis: liuidis: contusis: collisus: contritis: decicatis. Capitis & aliis doloribus stomachi inflammationi ex aceto & rosaceo. Cinis eius illinitur atritius uulneris ambustis. Et in oculorum medicamenta additur. Item in fistulas: aureasq̄ suppuratas. Ad hæc detonsari eam alii uero euulsam decisis summis partibus siccant. Carpuntq̄: & in fistili crudo componunt: ac melle perfundunt utrumq̄. Alii hastulis redæ subiectis: & subinde interstratis: oleo apesalam accendunt. Cineremq̄ in labellis aqua addita confricant manu: & considere patiuntur: idq̄ sæpius mutant es aquam donec linguam astringuat leniter nec mordeat. Tunc cinerem reponunt. Vis eius hippica est: efficacissimaq̄ genas purgat. Quin ipse sordes pecudum sudorq̄ femininum & alarum adherentes lanis: æsopum uocant. Innumeris prope usus habent. In artibus ouibus genito palma fit pluribus modis. Sed prouissimum lana ab iis partibus recenti concepta: aut quibuscumq̄ sordibus succidis primum collectis: ac lento igni in æneo uase fustuerfactis & refrigeratis: supur uicq̄ quod supernat collecto in fistili uase: iterumq̄ decocta priore materia: quæ pinguitudo utraq̄ frigida aqua lauat. & linteo siccatur: ac sole torretur: donec candida fiat ac translucida. Tum instagnia pyxide conditur. Probatio autem ut sordium uirus oleat & manu fricante ex aqua non liquetur: sed albescat ut cerusa. Oculis utilissimum contra inflammationes genarumq̄ callum. Quidam itesta torrendo conficiunt: ne pinguedinem amittat: utilem talem extimantes erosis & duris genis: angulis scabiosis & lachrymantibus. Vlcera nõ oculorum modo sanat: sed oris etiam & genitalium cum asferino adipe. Medetur & uulue inflam nationibus: & sedis rhagadis: & condilomatibus cum meliloto ac butyro. Reliquos usus eius suo loco digerimus. Sordes quoq̄ caudarum concretæ in pilulas ac siccate per se tuscæ farina & illitæ dentibus mire profunt etiam labentibus: ginguicisq̄ si carcinomata serpat. lam uero pura uellera aut per se inposita cæcis doloribus quoq̄ superponantur. Medentur ante omnia & pecori ipsi: si fastidio nõ pascat. Cauda eniq̄ artissime præligata euulsa inde lana statim nascuntur. Traduntq̄ quod extra modum sit & cauda preiori.

Reduuias
ad lana: puluis ab
regio q̄ telum.

Impetum
morsu q̄

Impetum
hastula Spen
Ramonia

Impetum trojium
Aesippum

Reduuias

Impetum

Impetum qui p̄ sic partus
interdico

Impetum

De ouorum natura.

Ca.

III.

Impetum habet & cū ouis societatem simul fronti ipsitæ cõtra epiphoras. Nõ opus est eas in hoc usu rudiculis esse curatas. Neq̄ aliud q̄ candidū ex ouo infundi: ac polinè thuris. Oua per se infuso cãdido oculis epiphoras cohibent: urentesq̄ refrigerant. Quidã cū croco præferunt: & pro aqua miscēt collyriis infantibus uero cõtra lippitudines uix aliud remediū est buryo amixta recēt. Eadẽ cū oleo trita ignes sacros leniūt: beætæ foliis supligatis. Cãdido ouoq̄ in oculis & pilis reclinat. hãmomiaco trito: amixtoq̄: & Vari in facie cū pineis nucleis: ac melle modico. Ipsa facies illita sole nõ adurit. Ambustia aq̄ si statim ouo occupetur: pustillas nõ sentiūt. Quidã amiscēt farinã hordeacea: & salis parum. Vlceribus uero ex ambusto cū candido ouorū tostū hordeo & suillo adipe mire pdest. Eadẽ curatione ad sedis uitia utuntur. Infantibus quidẽ etiã siquid ibi procidat. Ad pedum uimas ouorū candido decocto cū cerusã denariorū duorū pondere pari spu mæ æ genti myrrhæ exiguo deinde uino. Ad ignẽ sacrum candido ouorū trito cū anylo. Ad iunt & uulnera candido glutinari. Calculosq̄ pelli. Lutea ouorum costam indurescant: admixto croco modice. itẽ melle ex lacte mulosq̄ illita dolores oculorū mitigent. Vel cū rosaceo & mulso lana oculis inposita: uel cum trito apii semine ac polera in mulso illita. Prodest & tussietibus per se luteis deuoratu liquidu: ita ut de dentibus nõ attingat. Thoracis distillationibus. Faucium scabricia. Priuatim contra hemorroidum morsum illinitur: sorberetq̄ crudum. Prodest & renibus: uescicæ: rossonibus: exulcerationibusq̄ & cruenta excreantibus. Quinq̄ ouorum lutea in uini hemina cruda sorbentur dysentericis: cum iuse puraminis sui & papaueris succo ut uino. Dantur celiacis cum uinã passæ pinguis pari pondere: & malicorio per triduum æquis portionibus. Et alio modo lutea ouorum trium laudi uetæ

Impetum
Impetum
Impetum

Ambustia aqua

Impetum
Albina
Impetum

Cinere

Albina
Impetum

Impetum

Impetum

Impetum

ris & melle quadrantibus. Vini ueteris cyathis tribus trita ad crassitudinem mellis: & cum opus sit auellanae nucis magnitudine ex aqua pota. Item ex oleo fricta terna totis ouis pridie maceratis in aceto sic & illita syenctis. Sanguine autē reicientibus cum tribus cyathis mixti. Vtuntur iisdem ad liuetia si uerustiora sint: cum bulbis ac melle. Sunt & menses mulierum cocta & ex uino pota. Inflationes quoque uulue cruda cum oleo ac uino illita. Vtiora sunt & ceruicis doloribus cum anserino adipe & rosaceo. Sedis etiā uitis durata igni: ut calore quoque profinet. Et cōdilatatis cum rosaceo. Item ambustis durata in aqua mox in pruna putaminibus exustis tum lutea ex rosaceo illinuntur. Fiunt & tota lutea: quæ uocant frusta: cum triduo incubata tolluntur. Stomachū dissolutū confirmat pulli ouorū cum gallæ dimidio: ita ut ne ante duas horas alius cibus sumatur. Dant & dysentericis pullos in ipso ouo decoctos ammixta uini austeri hemina & pari modo olei polentæ. Membrana putaminis detracta siue crudo siue decocto labiorum fissuris medetur. Putaminis cinis in uino porus sanguinis eruptionibus. Cōbur sine membrāna oportet. Sic fit & dentifritium. Idem cinis & mulierū menses cum mirra illitus sistit. Firmitas putaminum tasta est: ut recta nec uī nec pondere ullo frangatur: nec nisi paululū inflexa rotūditate. Tota oua adiuuant partū cum ruta. & antheo & cymino pota ex uino. Scabię corporū ac pruritū oleo & cedria mixtis tollunt. Vlcera quæq; humida in capite cyclamino ammixta. Ad puris & sanguinis excreationes ouum crudum cum porri sectiui succo: pari mensura mellis græci calefactū hauritur. Dantur & tussientibus cocta & trita cum melle & cruda cum passo oleiq; pari modo. In funduntur & uisitationis uitis singula cum ternis passi amyliciq; semicia a balneis. Aduersus ictus serpentum cocta tritaq; adiecto nasturtio illinuntur. Cibos quos modis iuuent non tum est quod transmittat fauciu tumorē calfactūq; obiter foueant. Nullus est alius cibus qui aegritudine alat: neq; oneret. Simulq; uini usum & cibi habeat. Maceratorū in aceto moliti diximus putamen. Talibus cum farina in pane subactis: coeliaci recreantur. Quidam ita resoluta in patinis toreri putat. Quo genere nō alius tm sed & menses foeminarū sistunt: aut si maior sit impetus ut cum farina ex aqua hauriuntur. Et per se lutea ex iis decocta rursum in aceto donec indurescant. Iterūq; cum trito pipere torrentur. ad cohibendas aluos. Fit & dysentericis remediū singulare ouo effuso in fistili nouo eiusdemq; oui mensura ut paria sint omnia melle mixto mox aceto. Item oleo cōsulis crebroq; permixtis. Quo fuerint ea excellentiora: hoc presentaneū remediū erit. Alii eadē mensura pro oleo & aceto resina adiiunt rubentē uinūq; & alio modo temperant olei tantū mensura pari pineiq; corticis duabus sexagelimis denariorū. Vna eius quod rhum diximus mellis obolis quinq; simul decoctis ita ut cibus alius post quattuor horas sumatur. Torminibus quoque multi medentur oua bina cum aliis piscis quattuor una atterendo uinūq; hemina calefaciendo atq; ita potui dando. Et ne quid desit ouorū gratiæ: candidū ex iis admixtū calci uiue glutinæ utri fragmenta. Vis uero tanta est ut lignū perfusum ouo nō ardeat. Ac ne uestis qui dem consecuta aduratur. De gallinarū autē ouis tantū locuti sumus: cum & reliquarū alitum restant magnæ utilitates sicut suis dicemus locis. Præterea est ouorū genus in magna galliarū fama omissū: quæ græcis. Angues ea: numerus est ouorū: cōuoluti saluius fauciu corporūq; spumis artificio cōplexu glomerantur: anguiū appellatur. Druidæ sibilis id dicit in sublimē iactari sagorū oportere: intercipi ne tellurē attingat. Profugere raptorē equo. Serpentes enī infequi: uel auro arceatur amnis alicuius interuertu. Exprimētum eius esse si contra aquas fluitet: donec auro cinctū. Atq; ut est magorū solertia occultatis fraudibus sagarū certa luna capiendū censent tanq; cōstruere operationē eam serpentū humani sit arbitriū. Vidi equidē id ouum mali orbiculatū immodici magnitudine. Crusta carthilaginīs uelut acetabulis brachiorū polypi crebris: insigniæ druidis. ad uictorias litū ac regū aditus maxime laudatur. Tanta uanitas ut habeat id in lite in sinu equitē romanū euocatum a Diuo Claudio principe interemptū nō ob aliud scia. Hic tamē cōplexus anguiū & efferatorū concordia causa uideretur esse: quare extere gentes cadūcum in pacis argumentis circumdata effigie anguium fecerint. Neq; enim cristatos esse in caduceo mos est. De anserū ouis magnæ utilitatis ipsos anserē ducturi hoc uolumine debemus honorem comagenorum clarissime rei. Fit ex adipe anserum. Alioquin celeberrimi usus est. At hoc in comagenis syriæ cum cinnamo casta pipere albo herba quæ comagine uocatur: obrutis niue uasis odore iucundo: utilissimum ad perfectiones: conuulsiones: cacor ac subitros dolores:

Spissa
in partem
quod dicitur
pocantur

quod pluuia
quod nullus ut
p. Benthay

allius piffi
glutimanda uita

unde
santim gallois

carabina
allentū balthem

aduerso banti met
uall in quo quippi
no agunt

uini e no munda
causa gerit
agunt

in partem

in partem

in partem

in partem
Cale. M.
in partem

in partem
in partem
in partem

omniq; quæ a copis curantur. Vnguentumq; pariter & medicamentum est. Fit & in syria alio modo. Adipe auium curato ut dicemus: additis eriscipro xylobalsamo phœniceo uiso. item calamo singulorum pôdere qui sit adipis cymino bis aut ter subseruetactis. Fic autem hyeme: quoniam æstate nô glatiat nisi accepta cæra. Multa præterea remedia sunt ex anser. quod miror æque quam in coruis. Namq; cum anser: coruis ab æstate in autûm morbo confictari dicitur. De anserum honore quem meruerit gallorum in capitolum ascensu deprehensio diximus.

Remedia de cane: & ex animalibus quæ placida nô sunt sed fera & ex uolucris & cõtra morsus phalangiorum.

CAdem de castua supplicia annua canes pendunt inter ædem iuuentutis & Sumanu iuiui in furcas sambuceæ arboris fixi. Sed plura de hoc animali dici cogit p̄cosq; mores. Catulos lactentes adeo puros existimabatur ad cibum: ut etiã placandis numinibus hostiarum uicẽ uterentur ijs. Genito mane catulo res diuina fit: & in coenis deorum etiãnum ponitur. Catulina addita talibus quidẽ epulis celebres fuisse Plauti fabulæ sunt indicio. Sanguine canino cõtra toxica nihil præstantius putatur. Vomitiones quoq; hoc animal monstrasse uidet. Et alios usus ex eo mire laudatos referemus suis locis. Nunc ad statutu ordinẽ pergemus. Aduersus serpentiũ icus efficacia habetur simũ pecudis recens in uino decoctũ illitũ. Mures desep̄ti & ipositi quorũ natura nõ est sperneda præcipue in ascensu syderũ ut diximus cũ lumine lunæ sibrarũ numero crescete: atq; decrescere. Tradunt magici iocinere inuis dato porcis in fico sequi dante id animal. In hoie quoq; similiter ualere: sed resolui cyatho olei potio. Mustellarũ duo genera. Alterũ siluestre. Distant magnitudine. Græci uocant icides. Harũ fel contra aspidas dicitur efficax: cætero uenenũ. Hæc autẽ quæ in domibus nostris oberrat: & catulos suos: ut auctor est Cicerõ: quotidie transferit mutatq; sedem: serpentes prosequitur. Ex ea inueterata sale denarii pòdus in cyathis tribus datur percussis aut uentriculis coriandro factus inueteratusq; & in uino potus. Et catulus mustelle etiã efficacius. Quædã pudeda icu tanta uictorũ asseueratione comendatur ut prætere fas nõ sit. Si quidem illa cõcordia rerũ aut repugnãtia medicinæ gignitur. Veluti cini cum animalis feridissimi. & dictũ quoq; fastidienti natura cõtra serpentiũ morsus & præcipue aspidũ ualere dicitur. Item contra uenena omnia. Argumento q̄ dicunt gallinas quodie id ederint nõ interfici ab aspide. Carnes quoq; earũ pericussis plurimũ prodesse. Ex ijs quæ tradunt humanissimũ illinire morsibus cũ sanguine testudinis. Item suffitu eorũ abigere sanguisugis adherentes: haustafq; ab animalibus restringere in potu datos. Quãq; & oculos quidã iis inungunt tritis cũ sale & lacte mulierũ. Aurelq; cũ melle & rosaceo amixtus. Eos qui agrestes sunt & in malua nascantur crematos cinere pernixto rosaceo isfundunt tradunt auribus. Cætera quæ de iis uomitã & quartanarũ remedia: aliorũq; morborum q̄q; ouo aut cæra aut faba inclusos censeant de uorandos falsa nec referenda arbitror. Lethargi tamẽ medicinæ cum argumeto adhibent: quonã uncatũ aspidũ somnifica uis septenos in cyatho aquæ dantes: pugilibus annis quater nos. Et stranguriæ fistulæq; impotuerẽ: adeo nihil illa rerũ omnium pãrens sine ingentibus causis genuit. Quin & ad alligatũ leuo brachio binos lana subrota pastoribus resistere nõ ãurnis febris prodidertur diurnis in roseo pãnio. Rursus iis aduersatur scolopãdra suffitũq; necat. Aspides percussisostorpore & somno necant: omnium serpentiũ minime sanabiles. Sed & uenenũ carũ si sanguis attingit: aut recens uulnus statim interimit. Inueteratũ ulcus tardius. De cetero potum quantalibet copia non nocet. Non enim est rabificã uis: itaq; occisa morsu earum animalia cibis innoxia sunt. Contarẽ in proferendo ex iis remedia: nisi. M. V. scirem. lxxxiii. unte anno prodidisse aspidũ icus efficacissime curari hausta a percussis isperum urina. Basilici quem etiã serpentiũ ipsi fugiunt alios olfactu necantẽ qui hominẽ uel si aspicat tantum dicitur interimere: sanguinem magi miris laudibus celebrant cõeuntem picis modo & colore dilutum cinnabari clariorem fieri. Tribuunt ei & successus petitionum a potestatibus: & a diis etiã præcũ morborũ remedia beneficiorũ munere. Quidã id saturũ sanguinem appellant. Draco non habet uenena. Caput eius limini in nauãq; subditũ: propitiatis oratione diis fortunatã domũ facere pmittit. Oculis eius inueteratis & cũ melle tritis inuis eos nõ pauescere ad nocturnas imagines etiã puidos cordis. Pingue in pelle draconũ neuis ceruinis adalligatũ in laceto conferre iudiciorũ uictoriã. Primũ spẽdiliũ adirus potesta

Stannare Geston

Canes iust

Admiratio

Concordia & gignit repugnãtia Anij

Sanguisugis

Stranguria

Rosariũ pãnio

By p̄c plucy

Spãndis vtehta

tum mulcere. Dentes eius alligatos pellibus caprearū cervinis mites praestare do-
 minos: potestatesq; exorabiles. Sed super omnia est cōpositio: qua inuidios faciunt mago-
 rum mendacia. Cauda draconis & capite ullis leonis & fronte & medulla eiusdem equi ui-
 storis spuma canis unguibus adalligatis ceruino corio nehmisq; cerui alternatis & dorca-
 dis. Quæ arguuisse non minus refert quā cōtra serpētes remedia demonstrasse: quoniā hæc
 morborū ueneficia sunt. Draconū adipem uenenatā fugiunt. Item uirū ichneum onū. Et
 cutis cinere in aceto perunctos. Vipere caput impositū uel alterius quā quæ percussit si-
 nē sine prodest. Itē si quis eā ipsam in uapore baculo substatineat: autē ut futura pēinere. Itē
 si quis exusta eius cinerē illinat. Reuerti autem ad percussum serpentē necessitate natura.
 Nigidius auctor est. Caput quidē dissecat scytle: interq; aures eximūt lapillū quē aiunt
 ab ea deuorari territa. Alii ipso toto capite utuntur. Fiunt & ex uipera pastilli qui thēriacū
 uocantur a græcis: ternis digyris utrinq; amputatis: exēptisq; intercanēis & liuore spina ad
 herentes: reliquo corpore in patina ex aqua & anetho discosto: spinisq; exempris & addita
 simalagine: atq; ita in umbra siccatis pastillis: quibus ad multa medicamēta utūtur. Signifi-
 candū uideret e uipera tantū hoc fieri. Quidā purgatæ ut supra dictū est adipē cū olei sex-
 tario decoquūt ad dimidias. Ex eo cū opus sit ternis stillis additis in oleū perungūtur: ut
 oēs bestię fugiāt eos. Præterea cōstat cōtra omnīū serpētū ictus quos infanabiles ipsarū
 serpētū extia ipsa auxiliari. Eoq; qui aliqñ uipere iecur coctum auferunt: nunq̄ postea
 ferri a serpente. Neq; anguis uenenatus est nisi per mēsem lunā instigatus: sed prodest ui-
 uis: cōpræhēsus: & in aqua cōtus: si fouetur ita morsus. Quin & inesse ei remedia mul-
 ta credūtur ut dicemus. Et ideo Aesculapio dicat. Democritus quidē monstrat quædā ex
 iis cōfici ut possint autū sermones intelligi. At qui anguis æsculapius epidauro. Romā ad-
 uertus est: uulgoq; pascitur & in domibus. Ac nisi incediis semina exureret: nō esset sce-
 cūditati cog. resistere. In orbe terrarū pulcherrimū anguiū genus est quod in aqua uiuit:
 hydri uocatur: nullis serpētū inferiores ueneno. Horū iecur serpētū aduersus percussos
 ab iis auxiliū est. Et scorpio tritus stellionum ueneno aduerfat. Fit enī & est stellionibus
 malū medicamentū. Nā cū imortuus est in uino facie eorū qui biberint lentigine obducit.
 Ob hoc in unguento necat eō insidiantes pellicū forme. Remediūq; est uoi luteū & mel ac-
 nitrū. Fel stellionū tritū in aqua: mustellas cōgregare dicitur. Inter oīa uenenata salaman-
 dræ scelus maximum est. Cætera enī singulos ferūt: nec plures pariter interimūt ut omi-
 tam: quod perire cōscientia dicitur hoīe percusso: neq; amplius admittit ad terras. Salamandra
 populis pariter necare improuidos pōt. Nā si arbori irreperit: oīa poma inficit ueneno: &
 eos qui ederint. necat frigida ut nihil aconitō distās. Quinimo si cōtacto ab eo ligno uel pe-
 de crusta panis incoquat idē ueneficiū est: uel si in puteū cadat. Quippe cū salua eius qua-
 cunq; parte corporis: uel in pede imo repera oīs in toto corpore festuat pilus. Tamen ta-
 lis & tāta uis ueneni a quibusdā animalū ut subus mandit. domināte eadē illa rerū dissidē-
 tia. Venenū eius extingui primū oīum ab iis quæ nascatur illa: uerisimile est. His uero si
 milia sunt: quæ prodūtur canthanidū potu: aut lacerta in cibo sumpta. Cætera aduersantia
 diximus: dicemusq; suis locis. Ex ipsis quæ magi tradunt cōtra incēdia: qm̄ ignes sola aīali
 um extinguat: si forent uera iam esset experta. Rōma. Sextius uenerē accendi cibo eāū si
 detractis intercanēis & pedibus & capite in melle seruētur: tradit negatq; restingui ignē ab
 iis. Ex uolueribus in auxilio cōtra serpētes primū uulturn est. Annotadū quoq; minus uirū
 esse nigris pennarū. Ex iis enī si urātur: nidore fugari eas dicunt. Itē cor eius alitis habētes
 tutos esse ab impetu nō solū serpētū: sed etiā ferarū & latronū ac regū ita. Carnibus gale-
 linaceorū ita ut rebeunt auulse appositis uenena serpētū domantur. Itē cerebro in ui-
 no poro. Parthi gallinæ malunt cerebrū plagis iponere. Ius quoq; ex iis potū præclare me-
 detur. & in multis aliis usibus mirabile. Patheræ leonesq; nō attingunt perunctos eo: præ-
 cipue si & aliū fuerit incoctū. Aluum soluit. Validius uetere gallinaceo. Prodest & cōtra
 longinquas febres & torpētibus mēbris tremullisq; & articulariis morbis: & capitis dolo-
 ribus: Epioris: inflammationibus: fastidiū incipienti tenasmo: iocineri: renibus: uesicæ. Con-
 tra cruditates suspiria. Itaq; etiam faciendū eius extant præcepta. Efficacius enim coctū
 olerē marino: aut cibo: aut capparū: aut apio: aut hærbæ mercuriali: aut polypodio: aut ane-
 tho. Vtilissime autem congi- is tribus aquæ ad tres heminas cum supradictis hærbis: & rea-
 frig eratum sub diuo dari tempestiuis antecedentem uomitione. Nō præteribo miraculū

in capite Vipere

serpentiis

perpetuam

Anguis qui uiuit in

ut in aqua uiuit in

plus es

Anguis qui uiuit in

Gallina

in diu

in diu

plie

plie

hoc omni

brici

Salam

in lauris

uero per

que per

quang ad medicinam non pertinet. Si vero liquefcenti gallinarum membra miscantur
 consumunt illud in se. Ita hoc uenenū auri est. At gallinacei ipsi circulo & sermentis ad-
 dicto collo non canunt. Auxiliaria contra serpentes & columborū caro recens cōscripta &
 hirundinum. Bubonis pedes usti cū pulpagine h̄arba. Nec omittā in hac alie quoq; exem-
 plum magicæ uanitatis. Quippe præter reliqua portentosa mendacia. Cor bubonis im-
 positum mâne mulieris dormientis sinistra tradunt efficere ut omnia secreta pronūciat. Præ-
 terea in pugnant ferentes idem fortiores fieri. Eiusdē ouo ad capillos remedia demonstrant
 Quis autem quæso ouū bubonis uidere potuit: cū tam ipsam autē uidisse prodigium sit.
 Quis utiq; experiri & præcipue in capillo? Sanguine quidē pulli bubonis etiā cū par-
 si sit circūlatus domui uiuus & per fenestrā inuerso capite infigatur amuletu esse. Piliua
 timq; ouibus circūlatū totiens & pedibus suspensum sursum super liminare. Sanguine
 quoq; eius cū carduo cōtra serpentiū ictus inter præcipua laudat. Phalangiū est italiæ igno-
 rum & pluriū generum. Vnum simile formicæ: sed multo magis ruffo capite: reliqua parte
 capitis nigra: albis intercurfantibus respersus guttis. Acerbior huius quā uesp̄a ictus. Vi-
 uit maxime circa furnos & mollas. In remedio est siquis eiusdem generis alterum percuss-
 o ostēdat. Et ad hoc seruatur cū mortui inueniūtur. Et cortices eorum cōtriti & poti-
 dentur. Et mustelle catuli ut diximus supra. Acque phalangion græci uocant inter gene-
 ra araneorum: sed distinguunt lupi nomine. Tertiuū genus est eodē phalangii nosē araneus:
 lanuginosus grandissimo capite. Quo disse & in ueni dicuntur intus uermi uli duo: ad
 alligatiq; mulieribus ceruina pelle ante solis ortū præstant ne concipiant: ut Cecilius iō-
 mentariis reliquit. Vis ea annua est: quā solam ex omni tacito dixisse fas sit: quoniā aliqua-
 rum fecunditas plena liberis tali uenia indiget. Vocatur & rachiniō nigro similis ore mi-
 nimo sub albo pedibus breuissimis tanq; imperfectis. Dolor a morsu eius qualis a scorpio-
 ne. Urine similis araneis textis. Idem erat afortion: nisi distingueretur uirgulis albis. Hui-
 us morsu genua labefaciuntur. Peior utroq; est cæruleus: lanugine nigra. caliginem cōcitant
 & uomitus araneosus: etiamum deteriora: crabone penna tantum differens. Hic & ad macie
 perducit. Myrmecion formicæ similis capite: alio nigra: guttis albis distinguentibus. Ve-
 sparum dolore torquet. Tetragathii duo genera habent: peior medium caput distinguen-
 te linea alba & tranuersam altera. Hic oris tumorē facit. At cinereus posterior parte can-
 didans lentior. Minime autē noxius eodem colore qui telas muscis in parietibus latissime
 pādit. Contra omniū morsu remediū est gallinacū cerebrum cū piperis & xiguo potum
 in pota. Item formicæ quinq; portæ. Pecudum fimi cinis illitus ex aceto. Et ipsi aranei qui-
 cunq; in oleo putrefacti. Muris aranei morsus sanatur coagulato agne in uino pota. Angu-
 læ arietinæ cinere cum melle. Mustellæ catulo in serpentibus dictū est. Si iumenta mor-
 derit: mus recens cū sale iponit ut fel uespertilionis ex aceto. Et ipse mus araneus con-
 tra se remedio est diuisus & impositus. Nati prægnans non orderit: prociuum distilit. Opti-
 mum est si is imponatur qui non orderit. Sed & alios ad hunc usū seruant in oleo ut lu-
 to circūlitos. Est & cōtra morsum eius remedio terra ex orbita. Ferunt enī non transiri ab
 eo orbitā torpore quodā naturæ. Scorpionibus cōtrarius maxime inuicem stellio traditur
 ut uisu quoq; pauorem iis afferat: & torpore frigidi sudoris. Itaq; in oleo putrefaciunt eū
 & ita eo uulnera perungunt. Quidam oleo illo spumam argenteam decoquunt ad empla-
 stri genus: atq; illa illinunt. Hunc græci color uocant & alcalaborem: & galeotem. In italia
 non nascitur. Est enim hic plenus lentigine stridoris acerbi. Et uescitur: quæ omnia a nos-
 tris stellionibus aliena sunt. Prodest & gallinarum fimi cinis illitus. Draconis iecur. Lacer-
 na diuisa. Mus diuisus. Scorpio & ipse fux plagæ ipositus aut assus in cibo sumptus:
 aut potus in meri cyathis duobus. Propriū est scorpionū q; manus palmā non feriunt: nec
 nisi pilos attingere. Lapillus qualiscunq; ab ea parte qua in terra erat appositus plagæ le-
 nit dolorem. Itē testa sicut erat terra aperta est aliqua parte sicut erat imposita liberare di-
 citur. Nō debet respicere qui imponunt. Et cauere ne sol aspiciat. Vermes terreni triti im-
 positi profunt. Multa & alia ex iis remedia sunt propterq; in melle seruantur. Noctua ap-
 bus cōtraria & uespis crabronibusq; & sanguifugis. Piti quoq; maris ostrū secū habentes
 non feriuntur ab iis. Aduersantur & locustarum minimæ sine pennis: quas atelabos uocat
 Est & formicarum genus uenenatum. Nō eas nouere in italia. Solifugas. Cicero appellat.

Et Gallinæi nō gra

am phmbagie
Serpis pingu
Sulo

Amulienis
Amulienis

quæ uisus q; uenena pul
morsu uigilare po debet
morbium anno

scorpion

in formicæ aranea uider

scorpion

colorem

Scorpio sic plagæ
imponitur
habe fimo

phlio
phomop

phgoss

ph mibo
ph mibis

Una lincuria uero ap: in sp: q: fuit Beruo

LIBER.

Salfugas betica. Iis cor uespertilionis contrarium omnibusq; formicis & salamandris refi-
fit. Cantharidas diximus. Sed & in iis magna quaestio: quoniam ipse uenena sunt pota ue-
sica cum crutiari praecipuo. Cosinum equitem romanum amicitia Neronis principis no-
tum: cum iis lichenē corsepus esset: uocatus a gypro medicus ad hanc ualitudinem eius a
Caesare: cum cantharidum potum praeparare uoluisset interemit. Verū illitas prodesse nō
dubium est cum succo taminia uue: & seuo ouis uel caprae. Ipsarum cantharidum uenenu
in aqua parte sit: non constat inter auctores. Alii in pedibus & capite existimant esse. Alii
negant. Conuenit tantū pennas earum auxiliari in quacūq; parte sit uenenu. Ipse nascuntur
ex uermiculo in spongia maxime cynhorodi: quae fit in caulē. Sed secundissime in
fraxino. Ceteraq; in alba rosa minus efficaces. Potentissime inter omnes uariae lucis line-
is quas in pennis transfusas habent. Multum pingues inerteiores minime laeae pilose. Inu-
tilissimae uero unius coloris macrae. Conduntur in calice fictili non picato & linteo colli-
gato congestae rosa matura: & suspēdunt super acetū cū felle ferues: donec linteolū uapo-
rentur: postea reponuntur. Vis earum adure corpus: crustas obducere. Eadem pitycam-
pis insipicea nascētibus. Eadem buprestis similiterq; praeparatur. Efficacissimae omnes ad le-
pras lichenasq; dicuntur. Menfes cit: & urinam. Ideo & Hippocrates hydropicis dabat. Ca-
tarides obiecta sunt: Catoni utensis: ceu uenenum uendidisset in actione regia: quoniam
eas seferentis. lx. adiecerat.

De seuo camelion: & cane rabido: & lacerta: & anseribus: & columbis: & mustelis remedia.

Ca.

III.

Q T seuum autem struto camelinum tunc uenisse sextertis. lxxx. obiter dictum sit
efficacioris ad omnia uisus quā est adeps anserinus. Diximus & mellis uenari et
nera. Contra quod utuntur melle: in quo adeps sint mortuae. Idem potum in uino
remedium est uitiorum: quae cibo piscium gignuntur. In canis rabidi morfu tuetur a pau-
ro aquae castis canini cinis illitus uulneri. Oportet igne comburi omnia eodem modo: ut
semel diximus: in uasē fictili nouo argilla circumlito: atq; ita in furnum indito. Idem & in
potione proficit. Quidā ob id edendum dederunt. Aliqui & uermes e caudauerē canino
adalligauerunt. Menstruae canis in pāno subdidere calici aut intus. Ipsius caudae pilos cō-
bustos: insuere uulneri. Cor caninum habentem fugiunt canes. Nō latrant uero lingua ca-
nina in calciamento subdita pollicis. Aut caudam mustellae quae abscisa dimissa sit haberes.
Est limus saluax sub lingua rabiosi canis qui datus in potu fieri hydrophobus nō patitur.
Multo tamē utilissime iecur eius qui in rabie momorderit datur. Si possit fieri crudū mā-
dendum. Si minus quoquomodo coctum aut ius in coctis carnibus. Est uermiculus in lin-
gua canum qui uocatur a graecis lytta: quo exepro infantibus catulis nec rabidi fiunt: nec
fastidiosi sentiunt. Idem ter igni circūlatus datur mortis a rabioso: nec rabidi fiant. Et ca-
re bello gallinaceo occurritur. Sed id deuoratu anno tamen eo prodest. Aiunt & cristā gal-
li contritam efficaciter imponi. Et anseris adipē cū melle. Saliuntur & carnes corā qui ra-
bidi fuerunt ad eadē remedia in cibo dandi. Quin & necatur caruli statim in aqua ad sexū
eius qui momorderit ut iecur crudum deuoretur ex iis. Prodest & simum gallinaceū: dū
taxat ruffum: ex aceto impositum. Et muris araneae caudae cinis ita ut ipse cui accissa sit: uis
uus dimittatur. Gleba ex hirundinum nido illita ex aceto: uel pilli hirundinis combusti.
Membrana siue senectus anguui uernatione exuta cum cancro masculo trita. Nā etiā per
se reposita in arcis armariūq; tineas necat. Tāta uis mali est urina quoq; calcata rabiosi ca-
nis necat: maxime ulcus habentibus. Remediū est simū caballinum aspersum aceto & cale-
factum in fico impositum. Minus hoc miretur qui cogitet lapidem a cane morsum ulq;
in prouerbium discordiae uenisse. Qui in urinam canis suam egerit: torporem lumborū
dicitur sentire. Lacerta quā hysepa alii calcidem uocat in uino pota morsus suos sanat. Ve-
nificius ex mustella siluestri factis contrariū est ius gallinacei ueteris large haustum. Pecus-
liariter contra acenitum addi parum salis oportet. Gallinarum simum dūtaxat candidum
in hyssopo decoctum aut multo: uenena fungorum boletorūq; astringit. Item inflammati-
ones a strangulatione: quod miremur: cū si aliud aial gustauerit id simū torminibus & i-
flationis afficiat. sanguis anseris cōtra lepores marinos ualet: cū olei a qua portione. Itē
contra medicamenta mala omnia. Aseruatur cum leminia rubrica & spinax albax succo pas-
sillorum drachmis quinq; qui in cyathis ternis aquae bibantur. Item mustellae catulus ut

Vna larpinia Rubeno

Ne si in dō auis habet
aquion
Et canes fugiant
in lacertis

3 morsu rabiosi canis

Et canes rabiosi in ho

Membrana
senectus
anguis
veneno
necat

aliqui
hy Sepam
punc pueris
uenerit

Membrana puer
uenerit

A mhu

11111111

11111111

11111111

11111111

11111111

11111111

11111111

11111111

11111111

11111111

11111111

11111111

11111111

11111111

11111111

11111111

11111111

11111111

11111111

11111111

11111111

11111111

11111111

11111111

11111111

11111111

11111111

11111111

11111111

11111111

11111111

11111111

11111111

11111111

supra diximus præparatus. Coagulum quoq; agninum aduersus omnia mala medicamēta pollet. Item sanguis anatum ponticarum. Itaq; & spissatus seruat: uicq; diluitur. Quidā foeminæ anatis efficaciorē putant. Simili modo contra uenena omnia ciconiarū uentri culis ualeat. Coagulum pecoris. Caulis ius ex carne arietum priuatim aduersus cātharidas. Item lac ouium calidum præter q̄ iis qui bu præstin aut aconitum biberint. Columbarum siluestrium finum priuatim contra argenti uiui potum. Contra toxica Mustella vulgari inueterata binis drachmis pota.

Ad Alopecias tollendas: & ad pilos reddendos: & ad lendes tollendas: & ad palpebras: & ad glaucomas: & ad oculos: & ad parotidas remedia. **Ca. V.**

Alopecias replet simi pecudum cinis cum oleo cyprino & melle. Item unguarum muli uel mulæ ex oleo myrtheo. Præterea (ut Varro noster tradit) murinum simū quod item muscerdas appellat. Et muscarum capita recentia prius folio ficulneo asperata. Alii sanguine muscarum utuntur. Alii decem diebus cinerem earum illinunt cū cinere chartæ uel nucum: ita ut sit tertia pars e muscis. Alii, laſe mulierum cum brassica cinerem muscarū subiiciunt: quidam mel tantū. Nullū animal minus docile existimat minoris uel intelletus. Quo mirabilis est olympiæ sacro certamine nubes cerum imolat, taurō deo quem Myōden uocant extra territorū id abire. Alopecias cinis e muriū capitis caudifis & totius muris emendat: præcipue si ueneficio acciderit hæc iniuria. Item herinacei cinis cum melle aut corium cōbustum cum pice liquida. Caput quidem eius uisū per se etiam cicatricibus pilos reddit. Alopecias autē in ea curatione præparari oportet nouacula & sinapi. Quidam ex aceto uti maluerunt. Quæ de herinaceis dicuntur oīa tanto magis ualebunt in hystrici. Lacertæ quoq; ut diximus combustæ cū radice recentis harundinis: quæ ut una cremari possit minutari scienda est. Itaq; myrtheo oleo permixto cineres capitulorū destiua continent. Efficacius uirides lacertæ oīa eadem præstant. Eriānum utilius admixto sale & adipe urino & cepa tusa. Quidam denas uirides in .x. sextariis olei ueteris disco iuante contenti femi in mēse ungere. Pellū uiperinarū cinis alopecias celerrime expulset. Gallinarum simū recens illitū. Corui ouū i aere uase permixtū illitumq; de rato capite nigritiam capillis affert. Sed donec inarescat: oleū i ore habendum est: ne & dentes simul nigrescant. Idq; in umbra faciendum est: neq; ante tridū albendū. Alii sanguie crebro eius utuntur cū uino nigro. Alii excoquant ipsū: & nocte cū cubia in plūbeum uas pōdūt. Aliq; alopecias cātharide trita illinūt cū pice ligda nitro præparata cute. Caustica uis earū cauēdū: ne exulcerēt alte. postea ad ulcera ita facta capita muriū & fel muriū & simū cū helleboro & pipere illini iubet. Lēdes tollūtur adipe canino: uel anguibus i cibo sūptis anguillarū mo. lo. q; aut uernatione earū quā exunt pota. Prurigies felle ouillo cū creta cymotia illita capiti donec iarescat. Capitis doloribus remedio sunt cochleæ eæ quæ nudæ i ueniuntur nondum peractæ ablatō capite & iis lapidea duritia exempta. Est autē ea calculi latitudine: quæ alligantur: & minuz fronti illinuntur: trita. Item resipūm ossa e capite uulturis adalligata: aut cerebrū cum oleo cedrio peruncto capite & intus naribus illitis. Cornicis cerebrū coctum in cibo sumptū uel noctūz idē præstat. Gallinaceus si inconfusus abstineatur die ac nocte pari media eius qui doleat euulsos collo plymis circūligatis: uel crists: Mustelle cinis illitus. Surculus ex nido milui puluino subiectus. Murina pellis cremata ex aceto illito cinere. Limacis inter duas orbitas inuentæ ossiculū per aurē cū ebore trahētū: uel in pellicula canina adalligatum quod remediū pluribus semper prodest. Fractō capiti aranei tela ex oleo & aceto imposta nō nisi uulnere sanato abcedit. Itæ & uulneribus constitinarum sanguinem sistit. A cerebro uero profluentem anseris sanguis: aut anatis ifusus adeps sistit. Adepes earumdem alitū cū rosaceo coctus. Maturio pasētis harundine caput præcinum maxie luna plena lineo panno adalligant capitis doloribus licio. Aut cæra alba fronti illinunt: & pilos caninos panno adalligant. Cerebrū cornicis i cibo sūptum palpebras gignere dicitur. Hysopum cū myrrha calidum penicillo illitū. Idem præstare muscarū simi quoq; muriū cinere æquis portionibus: ut efficaciter dimidium; podus denarij promittitur additis duabus sextis denarij sextiui ut omnia hysopo illinantur. Item mururi caruli triti in uino uetere ad crassitudinem acopi. Pilos in iis incōmodos euulsos remsei non pariter fel herinacei. Ouorum stellionis liquor. Salamadræ cinis. Cinis lacertæ uiridis: uel in uino albo sole coactus ad crassitudinē mellis in aere uase. Hirundinis pullo

multi remedi hinc hinc

uel hysopum quod

hysopum paruos uol

Andromeda

Cepa

Noxromidia

Agnes edmi glori

capit

Capitum

hunc aris

Schnett

ad sistendū Sanguin

hysopum

Resipum

Acopa medicata ad

illini experti sunt. Alterum genus milochon appellauerit circa molles fere nascens. Has ca-
pite detracto atritas lepras sanasse Mula & Picton in exemplis reliquerunt. Tertium ge-
nus & odoris tedio in uisum exacta clune cum pissello sanare ulcera tradunt alias insana-
bilis. Strumas panos diebus. xxi. impositas: percussa: contussa: caeothae: scabiem: furuncu-
losq; detractis pedibus & pennis. Nos haec etiam auditu fastidimus. Ad hercule Diodorus
& morbo regio & ortopnoicis restitisse tradit cum resina & melle. Tantum potestatis ha-
bet ars ea pro medicamento danda quicquid uelit. Humanissimi eorum cinerem cremato-
rum: reseruandum ad hos usus i cornea pyxide censuere. Aut tritas clysteribus infunden-
das ortopnoicis aut rheumaticis. Infixa utique corpori illitas extrahere constat. Mel utilif-
simu auribus quoq; est in quo apes emortuae sunt. Parotidas copinmi columbinum stercus
uel per se: uel cum farina hordeacea uel auenacea. Noctuarq; cerebrum uel iecur cu oleo
infusum auriculae aut parotidae. Multipeda cum resinae parte tertia illita. Grilli siue illiti-
sue ad alligati: At reliqua morborum genera medicinali que ex iisdem animalibus aut eius-
dem generis sequenti dicemus uolumine.

CAII PLYNII SECVNDI NATVRALIS HISTORIAE LIBER. XXX.

PRAEFATIO.

De origine magicæ artis quando & a quibus cœperit: & a quibus celebrata fuerint: & re-
liquæ ex animalibus medicinæ.

Ca. I.

MAGICAS uanitates sapius quidem antecessoris operis parte ubi quæ
causæ: locusq; poscebât. Coarguimus. De te gemus etiã nũc i paucis. Tan-
quã res digna est de qua plura dicantur uel eo ipso quo fraudulentissima
artium plurimũ in toto terrarũ orbe plurimiq; sæculis ualuit. Auctori-
tatem ei maximam fuisse nemo miretur: quãdoquidã sola artium tres alias
imperiouissimas humanæ mentis cõplexa in unam se rededit. Natam pri-
mũ & medicinã nemo dubitat: ac specie salutari irrepsisse uelut altiorẽ: san-
ctiorẽq; quã medicinã ita blandissimis: desideratissimiq; promissis addidisset uires reli-
gionis ad quas maxime etiamnum calligat humanũ genus. Atq; ut quoq; suggererit nil
cuisse artes mathematicas nullo non auido futura de sese sciendi: atq; ea e celo uerissime
peti credente. Ita possessis hominum sensibus triplici uinculo in tantum fastigii adoleuit:
ut hodieque etiam in magna parte gentium præualeat: & in oriente regum regibus i peret.
Sine dubio illic orta in perisida. a zoroastre ut inter auctores conuenit. Sed utrũ unus hic
tantum fuerit: an postea & alius non satis constat. Eudofus qui inter sapientiæ sectas clarif-
simam: utilissimamque eam intelligi uoluit. zoroastrem hunc sex milibus annorũ ante Pla-
tonis mortẽ fuisse prodidit. Sic & Aristoteles. Hermippus qui de tota ea arte diligenti-
me scribit: & uitæ centum milia uersuum: a zoroastre condita indicibus quoque uolumi-
num eius positis explanauit. Etiam præceptorem a quo institutum diceret tradit Agona-
cem. Ipsum uero quinque milibus annorum ante Troianum bellum fuisse. Mirum hoc in
primis: durasse memoriã: atq; tam longo æuo commentariis non intercedentibus:
præterea nec claris nec continuis successibus custoditam. Istos enim quisque communi
auditu saltem cognitos habet: qui solo cognominantur. Apud corum & zaratum medos.
Babylonumque Marmaridum: & Arabem Hippocum: Assirum uero zarnocẽdam: quo-
rum nulla extant monumenta: maxime mirum est in bello Troiano tantum de ea
arte silentium fuisse Homero: tantumque operis ex eadem in. Vlyxis erroribus. adeo ut
totum opus non aliunde constet. Siquidem Protea & sirenum cantus apud eum non ali-
ter intelligi uolunt. Circem utique & inferorum euocationem solum hac agi. Nec po-
stea quisquam dixit: quomã modo uenisset telmeseum religiosissimã urbem quondã.
transissetque ad Thessallas urbes: quarum cognomen diu optinuit in nostro orbe alienæ
gentis. Troianis itaque temporibus Chironis medicinis cõtenta est solo Marte fulminan-
te. Mitior equidem achillis populis famam eius in tantum adhaesisse ut. Menander quoque
litterarum subtilitatibus peritus in eadem telmeseo genitus thessallam cognominari fabu-

Calligare plurimò
alligat

oroastre inuentor
te magicæ

Magna
Thessalica

et illis

1700
1701
1702

1703
1704
1705

1706
1707

1708

1709
1710
1711

lam complexam ambages foeminarum detrahentium lunam. Orphea putarem exproprio quo
 primum intulisse ad uicinas usque superstitiones ac medicinas profectum: si non exper-
 tis esse uis tota: inthraiamque magice dellata fuisset. Primus quod extet: ut equide
 inuenio commentatus de ea erat Hostanes: Xersem regem perlatum bello, quod is gra-
 cia intulit comitatus: ac uelut memina artis portentosa aspersisse obiter infecto qua
 conque commauerat mundo, Diligentiores paulo ante hunc ponunt zoroastrem ali-
 um proconneum. Quod certum est: hic maxime Hostanes ad rabiem non auiditatem
 modo scientiae eius graecorum populos egit. Quamquam animaduertam summam lit-
 teratum claritatem gloriarique ex ea scientia antiquitus & penae semper petitam. Cer-
 te Pythagoras: Empedocles: Democritus: Plato ad hanc descendam nauigare: exiliis
 uenit, quam peregrinationibus susceptis. Hanc reuersi praedicauer: hanc in archanis ha-
 buere. Democritus Apollonico Captidnem & Dardanum ephoniae illustrauit, uo
 luminibus Dardani & sepulchro eius petitis: suis uero ex disciplina eorum editis. Quae
 recepta ab aliis hominum atque transisse per memoriam aequae ac nihil in uita miran-
 dum est. In tantum fides istis sanguine omne deest: adeo ut u qui caetera de uiro illo pro-
 bant haec opera eius inficiantur esse est. Sed frustra. Hunc enim maxime affixisse animis
 eam dulcedinem constat. Plefunque miraculi & hoc pariter utraque artes effloruisse:
 medicinam deo: magicemque eadem aetate illam Hippocrate: hanc Democrito illustra-
 tibus circa peloponnesiacum graeciae bellum: quod gestum est a trecentesimo urbis no-
 stre anno. Et alia magice factio a Mose etiamnum & lotape iudaeis pendens: sed mul-
 tis uisibus annorum post Zoroastrem. Tanto recentior est cipria. Non leuem & Ale-
 xandri magni temporibus auctoritatem addidit professione secundus Hostanes comi-
 tatus eius exornatus. Planeque quod nemo dubitet orbem terrarum peragrauit. Extant
 itaque & apud itales gentes uestigia eius in. xii. tabulis nostris aliisque argumentis qua
 priori uolumine exposui. De. lviij. demum anno urbis Cn. Cornelio Lentulo P. Licinio
 Cassilo conf. senatusconsultum factum est: ne homo inuolaretur: palamque in tem-
 pus filuit sacri prodigiosi celebratio. Gallis utique possedit & quidem ad nostram me-
 moriam. Naque Tiberii Caesaris principatus sustulit diuidas eorum: & hoc genus uatum
 medicorumque. Quid ipse ego hanc memorem artem oceanum quoque transgressam.
 & ad naturae inane peruectam in britaniam: quae hodie eam attonite celebrat tantis ceri-
 moniis: ut dedisse persis uideri possit. Adeo in toto mundo consensere quanquam dis-
 cordi & sibi ignoro. Non satis estimari potest: quantum Romanis debeatur: qui sustule-
 re monstrant in quibus hominem occidere religiofissimum erat: mandati uero etiam saluber-
 rimum. Ut narrauit Hostanes: species eius plures sunt.

Vituperatio Neronis Caesaris.
 Capitulum.

Naque ea quae a sphaeris & ex aere & stellis & lucernis ac peluibus securibus
 que & multis aliis modis diuina promittit: praetera umbrarum: inferiorumque
 colloquia. Quae omnia aetate nostra princeps Nero uana falsaque comperit.
 Quippe non citharae tragicique cantus libido illi maior fuit. Fortuna rerum huma-
 narum summa gestiente in profundis animi uituis: primumque imperare dis concupi-
 uis: nec quicquam generosius ualuit. Nemo unquam ulli artium ualidius fauit. Ad
 haec non opes illi defuere: non uires: non discendi ingenium aliaque non patiente mun-
 do. Immenfium & indubitatum exemplum est falsa artis quam dereliquit. Nero utina-
 que inferos potius & quoseunque de suspitionibus suis deos consuluisse quam lupana
 sibus atque prostitutis mandasset inquisitiones eas. Nulla profecto sacra barbari licet fe-
 rique nequam mitiora quam cogitationes eius fuissent. Seuius sic nos repleuit umbris.
 Sunt quidam magis fuga ueluti lentiginem habentibus non obsequi numina ut cerni no-
 possent. Forte hoc in illo? Nihil membrum defuit. Nam dies eligere certos liberum erat. Pe-
 cudes uero quibus non nisi ater colos esset facile. Nam hominem immo etiam grauissimu.
 Magus ad eum Mithridates uenerat armeniacum de se triumphum afferens: & ideo
 provinciam grauis. Naturae noluerat: quoniam expuere in maria: alii que mortalium ne-
 cessitatis uiolare naturam eam fas non putant. Magos secum adduxerat. Magicis
 etiam cenis eum inuitauerat. Non tamen cum regnum ei daret hanc ab eo accipere ar-

Handwritten marginal notes on the left side of the page, including names like 'Magice', 'Hippocrates', and other references.

Extensive handwritten marginal notes on the right side of the page, including names like 'Magice', 'Hippocrates', 'Dardania', and other references.

addunt. Si uero utiligines sint: fel caninum prius acu punctas. Lientia & sugillata pulmones arietum pecudumque in tenues confecti membranas & calidi impositi uel columbinum fimum. Cutem in facie adeps anferis uel gallinæ custodit. Lichenas & murio simo ex aceto illinunt: & cinere herinacæ ex oleo. In hac curatione prius nitro ex aceto faciem foueri præcipiunt. Tollit ex facie uitia & cochlearum quæ lata & minutæ passim inueniuntur cum melle cinis. Omnium quidem cochlearum cinis spissat calfacit smectica ui. Et ideo causticis commiscetur psorietique & lepris & lentigini illinitur. Inuenio & formicas herculeas appellatas quibus tritis adiecto sale exiguo talia uitia sanentur. Buprestis animal est rarum in italia: simillimum scarabeo longipedi Falit inter herbas bouem maxime unde & nomen inuenit: deuocatunque tacto felle ita inflammatur ut rumpat. Hac cum hircino seuo lichenas illita ex facie tollit smectica uel ut supra dictum est. Vulturinus sanguis cum chameleonis albæ: quam hærbam esse diximus: radice & cedria tritius contentusque brassica lepras sanat. Item pedes locustarum cum seuo hircino triti. Varos adeps gallinæcus cum cepa tritius & subactus. Utillissimum & in facie sæpe mel in quo apes sint emortuæ. Præcipue tamen faciem purgat atque erugat cygni adeps. Stygmata delentur columbino simo ex aceto. grauedinem inuenio finis: siquis nare murinas osculetur. Uua & faucium dolor mitigatur simo agnorum priusquam hærbam gustauerit in umbra arfacto. Uua succo cochleæ acu transfossa illitas ut cochlea ipsa in fumo suspendatur. Hirundinum cinere cum melle. Sic & tonsillis succurritur. Tonsillas & fauces lactis ouilli gargarizatio adiuuat. Multipeda trita. Fimum columbinum cum passo gargarizatum etiam cum fico arida ac nitro impositum extra asperitatem faucium & distillatione leniunt. Cochleæ coqui debent in lacte: demproque tantum terrenò conteri: & in passo dari potui. Sunt qui astypaleicas efficacissimas putent: & in iis smegeta eorum. Lenit & gryllus infricatus. aut siquis manibus quibus cum contriuerit: tonsillas attingat. Anginis felle anserino cum elaterio & melle citissime succurritur. Cerebio non uæ cinere hirundinis ex aqua calida potu. Huius medicinx auctor est, Quidius poeta. Sed efficaciores ad omnia quæ ex hirundinibus monstrentur: pulli silestrium. Figura nidorum eos deprehendit. Multo tamen efficacissime ripariarum pulli. Ita uocant in riparum cauis nidificantes. Sunt multi qui cuiuscunque hirundinis pullum edendum censent: toto anno non mediatur id malum. Strangulatos cum sanguine comburunt in uase: & cinerem cum pane aut potu dat. Quidam & mustella cineres pari modo ammiscent. Sic & ad strumæ remedia. Dant & comitialibus quotidie potu. In sale quoque seruatae hirundines ad anginam una drachma bibuntur. Cui malo & nidus eorum mederi dicitur potus. Millepedam illini anginis efficacissimum putant. Alii. xxi. tritas in aquæ mustæ hemina dari per hirundinem: quoniã dentibus tactis nihil profunt. Tradunt & murem cum uerbenacæ excoctum si bibatur is liquor: remedio esse. Et corrigiam caninam ter collo circumdaram. Fimum columbinum uino & oleo permixtû. Ceruicis neruis & opyshotono ex muii nido iureluis uitis adaligarus auxiliari dicitur. Strumis exulceratis mustella sanguis. Ipsa decocta in uino: non tamen sedis admouetur. Aiunt & in cibo sumptum idem efficere. Vel cineri eius sarmæris combustæ miscetur axungia. Laceratis uiridis ad alligatur. Post dies triginta oportet alium adalligari. Quidam cor eius in argento uasculo seruant. Ad fornicarum strumas ueteres cochleæ cum testa sua tuse illinuntur: maxime quæ frutereis adhererint. Item cinis aspidum cum seuo taurino imponitur. Anguinus adeps mixtus oleo. Item anguim cinis ex oleo illitus: uel cum cæra. Edisse quoque eos medios abscessus utringue extremis auribus aduersus strumas prodest. Vel cinerem bibisse in nouo sicili ita crematorum. Efficacius multo inter duas orbitas occidiorum. Et grillum illinire cum sua terra defossum suadent. Item fimum columbarum per sese: uel cum farina hordeacea: uel auenacæ ex aceto. Talpæ cinere ex melle illinire. Alii iecur eiusdem contritum inter manus illinunt: & triduo non abluunt. Dextrum quoque pedem eius remedio esse strumis affirmant. Alii præcidunt caput: & cum terra a talpis excitata tustum digerunt in passillos pyzide stagnæ & utuntur ad omnia quæ intumescent: & quæ apostematã uocant: quæque i ceruice sicut Vesicæ suilla tunc utant. Tauri uocantur scarabæi terrestres hircine similes: nomen cornicula dederit. Alii pediculos terræ uocant. Ab iis quoque terram egestam illinunt strumis & similibus uitis & podagris. Triduo non abluunt. Prodestque hæc medicina in an

in megetra
purgata a purg

Buprestis
quæ loz uacat hæ
bitum requirit a by
tibus po langusque

Cedria. Ut ferru
cedit liquor

Stygmata delent

Tonsillas alijs
purgatis mugi

Smegeta
Mediam purga
Anquid h' d' d' d'
ut tauris

in m' d' d' d' d'
p' ynkur m' h' d' d'
Contra Angine
p' p' u' h' d' d' d' d'
m' d' d' d' d' d' d'

triph' ho

in d' d' d' d' d'
Enzymone puch

in d' d' d' d' d'
in d' d' d' d' d'

num. Omniaque his ascribunt quæ nos in gryllis retulimus. Quidam & a formicis terra egesta sic utuntur. Alii uermes terrenos toridem quot sunt itrumæ adalligant: pariter que cum iis aserunt. Alii uiperam circa canis ortum circumdant ut diximus. Dein mediam comburunt deinde cinerem eum dant bibendum ter septenis diebus quantum præhenditur tenuis digitus. Si strumis medentur. Aliqui uero circumligant eas lino: quo præligata infra caput uiperæ pependat: donec exanimaretur. Et millipedis utuntur addita resina cerebintina parte quarta. Quo medicamento omnia apostemata curari iubet. Humeri doloribus mustellæ cinis cum cæra medetur. Ne sint malæ hirturæ formicarum oua pueris infricata præstant. Item mangonibus ut lanugo tardior sit pubescens: sanguine & testiculis agnorum qui castratur. Qui euulsis pilis illitus & contra uirus prolicet. Præcordia uocamus uno nomine extra in homine: quorum in dolore cuiuscunque partis si calculus lactes admoueat: ut deprimitur: iis partibus: trahere i eum morbus dicitur. Idque exenterato perfusioque uino deprehendi uitio uiscere illo quod doluerit hominis: & obrui: alias religio est. Ex quoque quas melolonthas uocamus: stomachi dolorem sedat applicatæ sæpius. Transireque morbos ægritudine eorum intelligitur: plerumque & morte. Pulmonum uitibus medetur & mures: maxime Africanæ destricta cute in oleo & sale decocti: atque in cibo sumpti. Eadem res & purulentis uel cruentis excretionibus medetur. Præcipue uero cochlearum cibus stomacho. In aqua eas subferue fieri intacto corpore earum oportet: mox in prinâ torreri nihil addito: atque ita e uino garoque sumi: præcipue Africanæ. Nuper hoc compertum plurimisque professe. Id quoque obseruatur: ut numero impari fumant. Uirus tamen earum grauitatem halius facit. Prosumt & sanguinem excreantibus dempta testa trita aquæ potu. Laudatissimæ autem sunt Africanæ. Ex iis oitanz astypaleica. Siculæ modice quoniam magnitudo duras facit: & succo. Insularicæ quas cauaticas uocant: quoniam in speluncis nascuntur. Laudatæ & ex insulis caprarum. Nullæ earum autem cibus gratæ: neque ueteres recentes. Fluuiatiles & albatu uisus habent: necnon siluestres: stomacho utiles: aluum soluunt. Item omnes minutæ. Contra marinæ stomacho utiliores. Efficacissimæ tamen in dolore stomachi. Laudatio: res traduntur: quæcumque iura cum aceto deorata. Præterea sunt quæ acerrata uocantur late multifariam nascentes: de quarum usu suis dicemus locis. Gallinaceorum uentris membrana inueterata & inspersa porioni distillationes pectoris & humidam tussim: uel recessu tosta lenit. Cochleæ crudæ trita cum aquæ tepidæ cyathis tribus si sorbeantur: tussim sedant. Distillationes sedat & canina cutis cuiuslibet digyto circumdata. Iure perdicum stomachus recreatur. Locinerum doloribus medetur mustella siluestris in cibo sumpta uel locinere eius. Item uiperæ porcelli modo inassata. Suspiriosus multipeda ita ut ter septenæ inatico melle diluantur: & per harundinem bibantur. Omne enim uas earum nigrescit contactu. Quidam torrentis sextarium in pauca donec candidæ fiant excoquant. Tunc niel immiscant. Alii esse tepidam necant: & ex aqua calida dari iubent. Cochleæ in cibis iis quos linquit animus: aut quorum alienatur mens: aut quibus uertigines fiunt: ex passi cyathis tribus singulæ contrita cum sua testa & calefactæ in potu datæ diebus plurimum nouem. Aliqui sigulas prima die dedere: sequenti binas: tertio ternas: quarto duos quinto unam. Sic & suspiria emendant & uomicas. Esse animal locustæ simile sine pennis: quod tryxalis græce uocatur: latinum nomē nō habet. Aliqui arbitrantur auctores nec pauciores hoc esse quod gryllus uocetur. Ex iis uiginti torreri iubent: ac bibi & multa contra ortopnoeas: sanguinemque expuentibus. Est qui cochleis illotis quibusdam protropum infundat: uel marinam aquam ita decoquat: & in cibo sumat: aut si trita cum testis suis sumantur cum protropo. Sic & tussim edentur ac uomicas priuatim sanant melle in quo apes sine emortuæ. Sanguinem reuicentibus pulmo uulturinus uitiginis lignis combustis adiecto florē mali punici ex parte dimidia. Item, cotoneorum liliorumque iisdem portionibus potus mane atque uespere uino si febris absit. Sin minus: ex aqua in qua cotonea decocta sunt. Pecudis lyæ recens magicis præceptis super dolentem lyenem extenditur: dicente eo qui medeatur lyeni se remedium facere. Post hæc iubent eum in pariete dormitorio eius testeo uel in cludi & obsignari annulo ter: nouiesque carmen dici. Caninus si uiuenti expunatur & in cibo sumatur: liberat eo uitio. Quidam recenti superilligant. Alii duorum deorum ca

rema
Embropp

in le non fiant
phre

g addeant hanc
Deming

talij

gauri abis to
atho medetur

Alto

si p p

pinca
uillas sprandi

prop
ul sponte fluere

precordi
Extra

tos

De nio

me

ineq

renhpes

sigulas

o
o
o

o
o
o

o
o
o

tuli ex aceto scyllitice dant ignorantia fel: uel herinacci lyenens. Item cochlearum cineré cum semine lini & urticæ addito melle donec perfanet. Liberat & lacerta uiridis eo dolore uiua in olla ante cubiculum dormitori eius cui medetur suspensa: ut egrediens reuertat que attingat manu. Cinis e capite bubonis cum unguento. Mel i quo apes sunt e mortuæ Araneus & maxime qui lycos uocatur. Vpupa cor. In lateris doloribus laudatur & cochlearum cinis in prisana decoctarum: quæ & per se illinuntur. Canis rabiosi caluaria cinis potioni inspergitur. Lumborum dolori stellio transmarinus capite ablato & intestinus decoctus in uino cum papaueris nigri denarii pondere dimidio eo succo bibitur. Lacerta uirides decisis pedibus & capite in cibo fununtur. Cochleæ tres contrita cum testis suis atque in uino decoctæ cum piperis granis.xv. Aquilæ pedes euellunt in aduersum fuisse ragine: ita ut dexter dextre partis doloribus adalligetur. sinister leuæ. Multipeda quoq; q̄ onisco appellauimus medetur denarii pondere ex uini cyathis duobus pota. Vermen terrenam cartillo ligneo ante fisso & fetreo unco impositum aqua excepta perfundere & defodere un de effoderis magi iubent. mox aquam bibere catilo: mire id prodesse ischiadicis affirmatis. Dysentericos recreant foemina pecudum decocta cum lini semine aqua pota. Caseus ouil luis uetus. Seuum ouium decoctum in uino austero. Hoc & ileo medetur. Et tussi ueteri. Dysentericis stellio transmarinus ablati testes & capite pedibusque ac ture decoctusq; & in cibo sumptus. Cochleæ due cum ouo utraq; cum putamine contrita: atque i uase no uo addito sale & passi cyathis duobus: aut palmarum succo & aquæ cyathis tribus subfer ues factis & in potu datis. Profunt & cõbustæ ut cinis earû bibatur i uino addito resina mo mero. Cochleæ nude de quibus diximus in Africa maxie inueniunt: utilissima dysentericis. Quæ cõbustæ cum denarii pondere dimidii acaciæ. Exque eo cinere dantur cochlearia bis na in uino myrtite: aut quolibet austero cum pari modo calidæ. Quidam omnibus Africa nita uruntur. Alii totidæ. Africanas: uel lacis infundunt potius. Et si maior fluxio sit ad dunt acaciæ fabæ magnitudine. Senectus anguium dysentericæ & tenasms i stagneo ua se decoquitur cum rosaceo. Vel si in alio cû stagno illinuntur. Ius e gallinaceo iisdem medef Sed ueteris gallinacæ uehementius. Salsum ius aluum cit. Mèbrana gallinarû costa & da ra in oleo ac sale coeliacorum dolorés mulcet. Abstinerè autem frugibus ante & gallinam & hominè oportet. Fimum columbinum tostum potumq; Caro palumbi in aceto decocta dysentericis & coeliacis medetur. Turdus inassatus cû myrthi baccis dysentericis. Irè meru liz. Item medetur mel in quo sint immortuæ apes decoctum. Grauisimû uitiû apuleios ap pellatur. Huic resisti aiunt discreti uespertilionis sanguine. Etiâ illito uetri subuenire. Re sistit & cochlea sicut diximus i suspensiois tēperata. Irè cinis earq; quæ uiuæ cremate sint po rus ex uio austero: gallinaceorû iecur assû cû uetriculi mēbrana q̄ abici solet i ueterata am mixto papa ueris succo. Alii recētē torrēt ex uio bibedâ. Ius perdicû & p se uetriculus con tritus ex uino nigro. Irè palûbus ferus & e posca decoctus. Lyeu pecudis totus & in fimo tritus. Fimû colûbinû cû melle illitû. Ossifragi ueter arefactus & potus iis qui cibos nō cō ficiunt utilissimus: uel si in m tantû teneant capientes cibi: Qui dāq; adalligat ex hac cau sa sed cōtinuare nō debent. Maciè enim facit. Silitit & anarû mascularû sanguis. Inflatione discutit cochlearum cibus. Tormina sanā lyen ouis tostus: Atq; e uino potus. Palumbus ferus ex posca decoctus. At appodis ex uino. Cinis ibidis sine penis cremata potus. Quod præterea tradit intorminibus. Mirû è anate appolita uetri transire morbu: anateq; emori. Tormina & melle curantur in quo sunt apes imortuæ decocto. Coli utrium efficacissime sanatur ab aue galerita asfa in cibo supra. Quidâ in uase nouo cû plumis exuri tū è: cōte rig in cinerem bibiq; ex aqua coctum cochlearibus ternis per quadriduum. Quidam cor eitis adalligari foemini. Alii recensq; repensq; adhuc deuorari. Consulans asperenatum do mus è: i qua alter e fratribus colo liberatus est aue hac i cibo sumpta: & corde eius i aru nil la aurea iclusio: alter sacrificio quodâ facto crudis laterculis ad fontâ camini: atq; ut sacrû peractû erat obstructo sacillo. Vnû è ossifrago intestinû mirabili natura oia deuorata con ficienti. Huius partem extremâ adalligatâ prodesse contra colum constat. Sicut oculi inte raneorum morbi de quibus pectorum proditur. Si caruli prius quam uideant applicantur trè duo stomacho maxime ac p̄turi: & ex ore ægri sudum lacis accipiant: uisire uisum morbi. Postremo ex animalis: d scētiq; palam fieri ægri cās. Mori & humari debere eos obrutos terra. Magi quidem uespertilionis sanguine cōtado uentre in totum annum caueri dolo

hu(m)ostu(m) ap aue
hu pl. m. es. cochle

Sustitrago
p̄turi
p̄turi in fletu
Cantilly En schelle

foemina
Cocentrido

Momemiu
caplo q̄m uigi p̄
dugico

Cochlean
Cinori fluxio si

lat. Hæp
in quibus laborum
melle uisus parâ u
p̄turi uisus p̄
uic

app̄turi ex u ag

Contine rabin
Controque

App̄turi aue h
p̄turi uisus p̄
p̄turi uisus p̄

muo uisus, de lep
Cantilly

algico

rem tradunt. Aut in dolore si quis aquam per pedes fluentem haurire sustineat. Murino
 simo contra calculos illinere ventrem prodest. Herinacæ carne iucundam esse aiunt: si capi
 te percussio uno ictu interficiatur prius quam in se urinam reddat. Eos qui carmen ederinge
 stranguriæ morbum contrahere minime posse. Hæc uero ad hunc modum occisa stillicis
 dia uelicæ emendat. Item suffitus ex eodem. Quod si urinam in se reddiderint: eos qui car
 men ederinge stranguriæ morbum contrahere traditur. Iubent & uermes terrenos bibi ex
 uino aut passo ad cominuendos calculos: uel cochleas decoctas uti suspiriosas. Easdem ex
 ptis testis tritificque tres in uini cyathis bini sequenti die duas. Tertio die unam: ut stillicis
 cidia urinæ emendent. Testarum uero inanium cinere ad calculos pellendos. Item hydri
 secur bibi: uel cinerem scorpionum aut pane sumi. Vel si quis cum locusta edit. Lapisulis
 qui in gallinaceorum uelicæ: aut in palumbium uentriculo inueniantur conterri: & potioni
 inspergi. Item membranam e uentriculo gallinacæ aridam: uel si recens sit tostam. Fimū
 quoque palumbium in faba sumi contra calculos & alias difficultates uelicæ. Similiter plu
 marum cinerem palumbinum ferorum ex aceto mulso. Et intestinorum ex his cinerem co
 chlearibus tribus e nido hirundinum. Gryllum dilutum aqua calida. Ossifragi uentrem
 arefactum: Turturis finum in mulso decoctum: uel ipsius decoctæ uis. Turdos quoque
 edisse cum baccis myrti prodest urinæ. Cicadas tostas in patellis. Millespedum oniscem
 bisse. Et in uelicæ doloribus decoctum agnorum pedum. Aluum cit & gallinaceorū de
 coctum ius: & acria mollit. Cit & hirūdinum finum adiecto melle subditum. Sedis uitis
 efficacissima sunt æspum. Quidam adiciunt pompholium & rosaceo. Canini capitis ci
 nis senecta serpentis ex aceto si rhagades sunt. Cinis simi canini candidi cum rosaceo. Aiūt
 que inuentum Aelculapii esse. Et eodem uerucas efficacissime tolli. Murini finis cinis.
 Adeps cygni. Adeps bouis. Procidencia alui. Succus cochlearum punctis euacuat irrita
 depellit. Attritis medetur cinis muris siluatici cum melle uel herinacæ uel uespertilionis.
 Et anserinus cum cerebro & alumine & æsipo. Fimum columbinum cum melle. Condy
 lomatis priuatim araneus dempro capite pedibusque infricatus. Ne acria perurant adeps
 anserinus cum cæra punica cærua rosaceo. Adeps cygni. Hæc & hemorrhoidas sanare di
 cuntur. Ischiadicis cochleas crudas tritas cum uino amineo & pipere potu prodesse dicūt.
 Lacertam uiridem in cibo ablatis pedibus interaneis capite. Sic & stellionem adiectis huic
 papaueris nigri obolis tribus. Ruptis conuulsis fel ouium cum lacte mulierum. Verendo
 tum fornicationibus uerrucificus medetur arietini pulmonis inassati fanies. Carteris ui
 tīs uellerum eius uel fforditorū cinis ex aqua. Seuum ex omento pecudis & præcipue
 a renibus ammixto cinere punicis ex sale. Lana succida ex aqua frigida. Carnes pecudis cō
 bustæ ex aqua. Mulæ unguularum cinis. Dentis caballini contusi farina inaspera. Testi
 bus uero farina ex ossibus canini capitis sine carne tulsis. Si decidat testium alter spū
 mam cochlearum ilitam remedio esse tradunt. Tetrīs ubi uelentibus & manantibus: au
 xiliantur canini capitis recentis cineres. Cochleæ laræ paruæ contritæ ex aceto uel cinis
 eius. Mel in quo apes sunt emortuæ cum resina. Cochleæ nudæ quas in africa gigni di
 ximus tritæ cum thuris polline & ouorum albo. xxxij. die resolunt. Aliqui pro thure
 bulbum ammiscunt. Hydrocelicis stellionem mire prodesse traduntur capite pedibus in
 teraneisque demptis: reliquum corpus inassatum. In cibo id sæpius datur. Sicut ad uri
 næ incontinentiam. Caninum adipem cum alumine scisso habet magnitudine. Coch
 leas africanas cum sua carne & testa crematas potu cinere. Anserum trium linguas in
 assatas in cibo. Huius rei auctor est Anaxilaus. Panos aperit seuum pecudum cum
 sale tosto. Murinum finum ammixto thuris polline: sandaraca inposita discutit. La
 certæ: cinis & ipsa diuisa inposita. Item multipeda contrita ammixta resina terebinthi
 na ex parte tertia. Quidam & sinopidem ammiscunt. Cochleæ contusæ & per se cinis in
 anium cochlearum cæra mixtus discussoriam uim habet. Fimum columbarum per
 sese: uel cum farina hordeacea: aut auenacæ illitum. Cantharides mixta calce panas tol
 lenti uice auferunt. Iuginum tumorem cochleæ minutæ cum melle illitæ leniunt.
 Varices ne nascantur: lacertæ sanguine pueris crura ieiunis a ieiunio illinuntur. Podagras
 lenit æspum cum lacte mulieris & cærua. Fimum pecudum quod liquidum reddunt.
 Pulmones pecu sum. Fel arietis cum seuo muris discussi inpositi. Sanguis mustelle cū pla
 tagine illitus & uiuæ contusæ cinis ex aceto & rosaceo si penna illinat. Vel si cæra & rosa

pullum in testa Gallina
 de 7 palubus pericidit

in Gallinaceorum
 uelut alium

Coematio
 in sa uel uel uel uel
 uel uel uel uel uel
 uel uel uel uel uel

hydrocelicis

uicque sit uel uel
 uel uel uel uel uel

in pelli

ony calig
 et hoc uel
 uel uel uel uel

an pan

uicque

uicque

pumpili
 uel uel uel uel uel
 uel uel uel uel uel
 uel uel uel uel uel

uicque

uicque

uicque

uicque

uicque

uicque

uicque

uicque

uicque

uicque

uicque

uicque

uicque

uicque

uicque

uicque

uicque

uicque

ceum ammisceatur fel caninum ita ne manu attingatur: sed penna illinat. Fimū gallinarū
 uermium terrenorum cinis cum melle: ita ut tertio die soluantur. Alii ex aqua illinunt ma-
 lunt. Alii ipso aceto mensura cum mellis eyathis tribus pedibus ante rosaceo perūctis. Coc-
 hleæ latæ poræ tollere dicuntur pedum & articulorum dolores. Bibuntur autem binæ i ui-
 no tritæ. Eadem illinuntur cum hellecines hærbæ succo. Quidam ex aceto intriuisse con-
 tenci sunt sale. Quidam sale cum uiperæ crematis in olla noua & sæpius sumptis aiunt po-
 dagra liberari. Vtile esse & adipe uiperino pedes perungi. Et de miluo affirmant: si inue-
 terato tritocū quantum tres digyti capiant ex aqua. Aut si pedes sanguinem cum urtica *pedes*
 uel pennis eorum cum primum nascentur tritis cum urtica. Quin & finus eorum articu-
 lus doloribus illinunt. Item cinis mustellæ aut cochlearum & cum amylo uel tragacantho.
 Incussos articulos araneæ telæ commodissime curant. Sunt qui cinere carum uti mal-
 lant sicut fimi columbini cinere cum polenta & uino albo. Articulis luxatis præsentaneū
 est & seum pedibus cum cinere & capillo mulierum. Pernionibus quoque imponitur seū
 pecudum cum alumine. Canini capitis cinis aut simum murinum. Quod si putrida sint ul-
 cera cæra ad cicatricem perducunt: uel grillorum crematorum fauilla ex oleo. Item muris
 siliuatici cum melle. Vermium quoque terrenorum cum oleo utere. Et cochleæ quæ nu-
 da inueniuntur. Vlcerà omnia pedum sana cinis carum quæ uiuæ conbustæ sint. Fimique
 gallinacæ cinis exulcerationes colubini fimi cinis ex oleo. Atritus etiam calciametorum
 ueteris soleæ crematæ cinis. Agninus pulmo & arietis sanant. Dentis caballini contusi fari-
 na priuatim subleuat. Clauos pedum urina muli mulæ ue cum luto fuso illita. Fimū ouiu
 Tecur lacertæ uiridis: uel sanguis floccosus. Vermes terreni ex oleo. Stelliōis caput
 cum uiticis pari modo tritum ex oleo. Fimum columbinum decoctum ex aceto. Verucis
 uero omnium generum urina canis recens cum suo luto illita. Fimū canini cinis cum cæra.
 Fimū ouium. Sanguis recens murinus illitus: uel ipse mus diuilius. Herinæ fel. Caput
 lacertæ uel sanguis uel cinis torus. Membrana senectutis anguium. Fimū gallinacum
 cū oleo ac nitro. Cantarides cū uua taminia intritæ exedūt. Sed ita erosas alii quæ ad præ-
 santanda ulcera monstrauimus curari oportet. Nunc autem reuertemur ad ea quæ totis
 corporibus medenda sunt. Fel canis nigri masculi amuletum esse magi dicunt domus to-
 tius: sufficit eo purificatæ ue cōtra oīa mala medicamēta. Itē sanguis canis resperis parie-
 tibus genitalique eius sub limine ianæ defosso minus mirentur hæc qui sciūt fecidissimū
 animal quantum magnificēt ricinum: quoniam uni nullus sit exitus sanguine nec finis
 alia quam morte: diutius in fame uiuenti. Sepenis ita diebus durasse tradunt. At in facie
 tate paucioribus dehiscere. Sunt qui hunc ex aure sinistra canis omnes dolores sedare ad
 alligatur. Fudunt eum in augurio uitalium habent. Nam si æger ei respondeat qui intru-
 leria pedibus stanti: interrogatique de morbo spem uitæ rectam esse. Moriturum nihil
 respondere. Adūctunt ut euellatur ex aure leua canis cui non sit alius quam niger color.
 Nigidius fugere tota die canes conspectum eius qui & siue id animal euellerit scriptum
 reliquit. Ruitus magi tradunt lymphatos sanguinis talpæ aspersura respiscere. Eos qui a
 nocturnis diis: faunisque agitentur: draconis lingua & oculis & felle: intestinisque in ui-
 no: & oleo decoctis: ac sub diuo noctu refrigeratis perunctos matutinis: uel pterinisque ha-
 berari perfricationibus. Remedio esse tridit. Nicander amphibēnam serpentem mortuā
 ad alligaram uel peilem tantum eius. Quinimo arbori quæ cadatur ad alligata non algere
 cadentes: faciliusque succidere. Itaque sola serpentinum frigori se committit prima omniū
 procedens & ante cuculi cantam. Aliud est cuculo miraculum: quoquis loco primum au-
 diat alitem illam si dexter pes circumscribatur. Ac uestigium id defodiatur: non gigni pu-
 lices ubique spargatur. Paralytin cauentibus pinguium glyrium decoctum & foricū
 utilissima tradunt esse. Millepedas ut in anginis diximus poras. Phytisim sentientibus lacer-
 tam uiridem decoctam in uini sextariis tribus ad cyathum unum singulis cochlearibus sū-
 ptis per dies donec conualescant. Cochlearum cinerem potum in uino. Cōmitialibus mor-
 bis ocellipum cū myrrhæ momento & uini cyathis duobus dilutum magnitudine nucis
 auellanæ a balneo potum. Testiculos arctinos in ueteratos tritosque dimidio denarii pō-
 dere in aqua uel lactis asini hemina. Interdicitur uini potus quinis diebus ante & postea.
 Magnifice laudatur & sanguis pecudum potus. Item fel cum melle præcipue agnū. Catu-
 lus lactens sumptus abscoie capite pedibusque ex uino & myrrhæ. Lycen lunæ potus in oxy-
mmle

*pedes**finis**que uis**Attritus calciametorum**flocus uiridis**hæc uisum famula**in uino**fimū canis qui**in ripare mure**frondem**Amphibēna**quibus rapat**De Curulo*

melite cyathis tribus. Stellionis transmarini cinis potus in aceto. Tunicula stellionis quam eodem modo ut anguis exiit pota. Quidam & ipsum harundine exentescatum in inuetera tum bibendum dederit. Alii in cibo in ligneis uerbis inassatum. Opere precium & quo modo precipiat scire cum exiit membrana hyberna alias deuoranti eam: quonia nully animal fraudulentius inuidere homini tradunt. Inde stellionum nomen a iure in male dictum translatum. Obseruans cubile eius & statibus. Est autem in locis hostiorum fenestrumque aut cameris sepulchris ue. Ibi uere incipiente fissis harundinibus textas opponunt casas: quatum angustius etiam gaudet: eo facilius exuens circumdatum torpore. Sed eo derelicto non potest remeare. Nihil ei remedio in comitialibus morbis praefertur. Prodest & cerebrum mustellae inueteratum potumque: & iecur eius. Testiculi: uuluaque aut uentriculum inueteratum cum coriandro: ut diximus: item cinis. Siluestris uero tota in cibo sumpta. Eadem omnia praedicantur exuipera. Lacerta uiridis cum condimentis quae fastidium abstergant: ablatis pedibus & capite. Cochlearum cinis addito semine lini & urticae cum melle inunctos sanat. Magis placet draconis cauda in pelle dorcadis alligata ceruinis neruis. Vel lapillae uentris pullorum hirundinum sinistro lacerto annexi. Dicuntur enim excluso pullo lapillum dare. Quod si pullus is detur incipienti in cibo: quem primum perierit: cum quis primum tentatus sit: liberatur eo malo. Postea medetur hirundinum sanguis cum thure uel cor recens deuoratum. Quin & e nido eorum lapillus ipositus recreare dicitur confessio: & adalligatus perpetuo cieri. Praedicatur & iecur milui deuoratum: & senectus serpentium. Iecur uulturis tritum cum suo sanguine ter septem diebus potum. Cor pulli uulturini adalligatur. Sed & ipsum uulturem in cibo dari iubent: & quidem satiatum humano cadauere. Quidam pectus ei bibendum censent: & in cernino calice. Aut testes gallinacei ex aqua & lacte antecedente quinque dierum abstinentia uini ob id inueteratos. Fuere & qui .xx. unam muscas ruffas: & quidem emortuas in potu darent: infirmioribus pauciores. Morbo resistunt regio sordes aurium: aut mammarum pecudis denarij pondere cum mirrhā momento & uini cyathis duobus. Canini capitis cinis i mulso. Mula tēpeda in uini hemina. Vermes terreni in aceto mulso cum myrrha. Gallina si sit leucis pedibus prius aqua purificatis: dein collutis uino quod bibatur. Cerebrum perdicis aut aquilae in uini cyathis tribus. Cinis plumarum aut inter aneorum palumbi sed in mulso ad cochlearia trita. Passerum cinis fauicis crematorum cochlearibus duobus in aqua mulsa. Auis icterus uocatur a colore: quae si spectetur sancti id malum tradunt & auem mori. Fianc puto larvae uocari galgulum. Phreneticis prodest uidetur pulmo pecudum calidus circa caput adalligari. Nam non modo muris cerebrum dari potui ex aqua: aut cinere mustellae: uerum etiam inueteratas herinacci carnes quis possit furentios: etiam si certa sit medicina? Bubonis quidem febrium cinerem inter ea quibus prodigiōse uitam iudicatur: acceperim. Praecipueque febrium medicina plactis eorum rennuat. Namque & in .xii. signa digessere eam sole transmeante: iterumque luna: quod totum abdicandum patet cis exemplaribus docebo. Siquidem crematis tritisque cum oleo perungi iubent agros: eum geminis transit sol cystis: & auribus & unguibus gallinaceorum. Si luna salis barbis eorum. Si uirginem alteruter hordei granis. Si sagittarium uersperilionis alis. Si leonem luna tamaricis fronde: & adiiciunt satiuæ. Si aquarium & buxi carbonibus tritis. Ex istis confessa aut certe uerisimilia ponemus: sicut letargium olfactoris excitari. Inter ea fortassis mustellae testiculos inueteratis: ut iocineri usito: Is quoque pulmonem pecudis calidum circa caput adalligari putant utile. In quartana medicina clinice prope modum nihil pollet. Quae ob rem plura eorum remedia ponemus. Primumque cum quem adalligari iubent puluerem: in quo se accipiter uolutauerit lino rutilo in linteolo. Canis nigri dentem longissimum. Pseudospeceem uocant uespan: quae singularis uoluit. Hanc sinistra manu apprehensam subnectunt. Alii uero quam quis eo anno uiderit primam. Viperæ caput abscissum in linteolo. uel cor uiuentis exemptum. Muris rostellum auriculasque sumas roseo panis: ipsumque dimittunt. Lacertæ uiridis dextrum oculum effusum mox cum capite suo deciso in pellicula caprina. Scarabæus qui pillulas uoluit. Propter hunc ægypti magna pars scarabæos inter numina colit curiosa Appionis in a terpretatione qua colligit solis operum similitudinem huic animali esse: ad excusandos genti suæ ritus. Sed & alium adalligant magi cui sunt cornicula reflexa sinistra ma

Proprietate
in bene uocet
rolli comit maloficis
rolli comit maloficis

Stellio

uuluaque

qui ex loco
bene glori
compositus

uuluaque

herinacci herinacei

al. y galbana
al. galbana

reductus

quartana

rostellum
auriculasque
sumas
roseo panis
quæ singularis
uoluit

remedia

primam

scarabæus

nu collectum. Tertium qui uocat fullo albis guttis defectu utriusq; lacerto adaligat. Ca-
 tera sinistro. Cor anguinu sinistra manu exemptu uiuentibus Scorpionis caudæ quattuor
 articulos cum aculeo panno nigro ita ut nec scorpione dimissum nec cum qui alligauerit:
 uideat æger triduo. Post tertium circuitum in condat. Erucam in linteolo ter lino circun-
 dant totidem modis ad singulos dicentes quare faciant: qui medebuntur. Limacem i pel-
 ficulam uel quattuor limacum capita præcisa harundine. Multipedam lana iuolutam. Ver-
 miculos ex quibus tabani fiunt: ante quam pennas germinet. Alios e spinosis fructetis la-
 nuginosos. Quidam ex illis quatenus inclusos iuglandis nucis putamine adalligant. Co-
 chleas quæ nudæ inueniuntur. Stellionem inclusum capsulis subiciunt capiti: & sub des-
 cessu febris emittunt. Deuorat autem iubent cor mergi marini sine ferro exemptum: in ue-
 teratamq; conterri: & in calida aqua bibi. Corda hirundinum cum melle. Alii simu drachma
 una in lactis caprini: uel o uili: uel passo cyathis tribus ante accessiones. Sunt qui rotas cen-
 seant deuorandas. Aspidis cutem pondere sexta parte denarii cum pipere pari modo par-
 thorum gentes in remedio quartanæ bibunt. Cryllopus philosophus tradidit. phryga
 non adalligatum remedio esse quartanis. Quod esset animal. nec ille descripsit: nec nos in
 uenimus qui nouisset. Demonstrandum tamen fuit a tam graui auctore dictum: si cuius
 quam cura efficacior esset ad inquirendum. Cornicis carnes esse: & nidum illinire in longis-
 simis morbis utilissimum putant. Et in tertianis fiat potestas experiendi: quoniam miseria
 spei deiecta: an ne aranei quem lycum uocant tela: ipso specu toto resina caræq; imposita
 utrisq; temporibus & fronti prodest. Aut ipse calamo adalligatur qualiter & aliis febribus
 prodeste traditur. Item lacerta uiridis adalligata uiua in eo uase quod capiat. Quo genere
 & recidiuas frequenter abigi affirmant. Hydropicis oesipum ex uino addita mirtha modi-
 ce potu datur nucis auellanae magnitudine. Aliqui addunt: & anserinum adipem & oleum
 myrtheum. Sordes ab uerbibus ouum eundem effectum habent. Item carnes in ueterata
 herinacci sumptæ. Vomitus quoque carum illitus uentri aquam trahere promittitur. Igni
 sacro medetur oesipum cum pompholionio & rosaceo. Ricini sanguis. Vermes ex aceto ter-
 reni illiti. Gryllus contritus in manibus. Quo genere præstat: ut qui id fecerit antequam
 incipiat uitium: toto eo anno careat. Oportet autem eum ferro cum terra cauerna suæ tol-
 li. Adeps anseris. Vipere caput aridum asseruatum: & combustum: dein ex aceto impositum.
 Senectus serpentium ex aqua illita a balneo cum bitumine & seuo agnino. Carbunculus si-
 mo columbino deletur per se illito. Vel cum lini semine ex aceto mullso. Item apibus quæ
 in melle sua immortæ impositis. Polentaque imposita insperata. Si in uerendis sit. Cæ-
 terisque ibi ulceribus occurrit: & melle oesipum cum piunbi squamis. Item finium pecu-
 dum incipientibus carbunculis. Tubera: & quæcumque emolliiri opus sit efficacissime an
 serino adipe curantur. Idem præstat & gruum adeps. Furunculus mederi dicitur araneus
 si prius quam nominetur sit impositus & tertia die solutus. Mus araneus pendens ne ca-
 tus sicut terram nec postea attingat: ter circumdatus furunculo totiens expuentibus me-
 dente & cuti medebitur. Ex gallinaceo fimo quod est ruffum maxime recens illitum ex
 aceto. Ventriculus ciconiæ decoctus. Muscæ impari numero intricatæ digyto medico.
 Sordes ex pecudum auriculis. Seuum ouium uetus cum cinere a capillis mulierum. Seu-
 um arietis cum cinere pumicis & salis pari pondere. Ambustis caputem canis cinis me-
 detur. Item glirium cum oleo. Fimum ouium cum cæra conmixtum. Murium cinis & co-
 chlearum. Eoque sic ut ne cicatrix quidem appareat. Item adeps uiperinus. Fimi colum-
 bi cinis ex oleo illitus cyprino. Neruorum nodis medetur capitis uiperini cinis ex oleo
 cyprino illitus. Terreni uermis cinis cum melle illitus etiam dolores tollit. Item amphib-
 ena mortua adalligata. Adeps uulturnus cum uentre arefactus contritusque cum adipe
 suo inueterato. Cimis e capite bubonis in multo potus cu lilii radice: si magis credimus.
 In contradictione neruorum caro palumbina in cibis prodesse: & inueterata. Herinacci spasti-
 cis. Item mustellæ cinis. Serpentium senectus in pelle taurina adalligata spafinos fieri pro-
 hibet. Opisthonicis milui secur aridum tribus obolis in aquæ mullæ cyathis tribus potu.
 Rediuuas & quæ in digytis nascuntur pterygia tollunt canini capitis cinis aut uulua de-
 cocta in oleo super illito butyro ouillo cu mele. Item folliculus cusuf liber aialis fellis. Vn-
 guium scabricia catharides cum pice tertio die soluta: aut locusta fricta cu seuo hircino.
 Pecuda seuu Aliqui miscent uisum: & portulacæ: uel aris florem. Ita ut tertio die soluât.

febris periodice
 quæ hinc hinc per
 (continua)
 Tabam q; quæ u

topia per m
 dicitur

quod ubi capiat

myrthe. et mal di simle
 pompholige
 ex ab mirtha

Carbunculus
 qui uocatur q; ab ill
 carbonzello

amblystena
 quæ hinc caput in
 mulla & cæra

Amblystena
 quæ hinc caput in
 mulla & cæra

Constat non nemo q;

C. hylla
 folliculo. Felis

27

topia

myrthe

quæ hinc

Sanguinem sistit e maribus seuum ex omento pecudum illitum. Item coagulum ex aqua maxime agninum subditum uel infusum etiam si alia non profint. Adeps anferinus cum butyro pari pondere pastillis ingestus. Cinis cochlearum terrenarum. Sed & ipse extra & testis. E naribus fluentem sanguinem sistunt cochleæ contrite fronti illitæ. Aranei telæ uel perpositæ. Gallinæ cerebellum uel sanguis profuua a cerebro. Itē columbinus sanguis ob id seruatus concretusq;. Si uero & uulnere imodice fluat fimi caballini cum putaminibus ouorum cremati cinis impositis mire sistit. Et uulnerebus medentur quoq; asipum cum ordei cinere & erugine æquis partibus. Ad carcinomata ac serpētia quoq; ualet. Erudit & uicerum margines. Carnesq; quæ excreuit ad æqualitatem redigit. Explet quoq; & ad cicatricem perducit. Magna uis & in cinere pecudum fimi ad carcinomata addito nitro: aut nere ex ossibus foeminum agnitorum: maxime in iis ulceribus quæ cicatricem non trahunt. Magna & pulmonibus præcipue arietum. Exerescētes carnes in ulceribus ad æqualitatem efficacissime reducunt. Fimo quoq; ipso ouium subiecta calefacto & subacto tumor uulnerum fedatur. Fistulæ purgantur sananturq;. Item epyntides. Summa uero uis in canini capitis cinere. Exerescētia omnia spodium uice erodit ac persanat. Item murino fimo eroduntur. Itemq; mustellæ fimi cinere. Duricias etiam in alto ulcerum & carcinomata persequitur multipeda trita admixta resina cerebinthina & simopide. Eademq; utilissima sunt in iis ulceribus quæ uermibus periclitantur. Quin & uermium ipsorum genera mirandos usus habet. Cosses qui in ligno nascuntur sanant ulcera omnia. Nomas uero com busti cum pari pondere amisi & ex oleo illiti. Vulnere recentia conglutinant terrem: adeo ut neruos quoq; abscissos illitis solidari infra septimum diē. Democritus persuaserit. Ita q; in melle seruandos censet. Cinis eorum margines ulcerum duriores abluunt cum pice liquida uel symbolo & melle. Quidam arefactis in sole ad uulnera ex acō utuntur: nec sol uunt nisi biduo intermisso. Eadem ratio & terrenarum cochlearum est: quæ tusa & impositæ recentia uulnera conglutinant & non assistunt quæ non adherent. Herpes quoq; animal a græcis uocatur: quo præcipue sanantur quæcunq; serpunt. Cochleæ quoq; profunt cum testis suis tusa cum mirra quidem & thure etiam præcisos neruos sanare dicuntur. Draconum quoq; adeps siccatus in sole magnopere prodest. Item gallinæ cerebri recentibus plagis sale uiperio in cibo sumpto. Tradunt & ulcera tractabilia fieri: sanari ce lerius. Antonius Musa medicus cum incidisset insanabilia ulcera: uiperas edendas dabat: mirraq; celeritate persanabat. Trayxalidum cinis margines ulcerum duros auert cum melle. Item finus columbinus cum arsenico & melle ea quæ erodenda sunt. Bubonis cerebro cū adipe anferino mire uulnera glutinari: quæ uocantur cacoe the. Cinis etiam foeminum arietis cum lacte muliebri diligenter pius elutus linteolis sanat. Vlula quoq; auis cocta in oleo cui liquato miscetur butyrum ouillum & mel: ad ulcera sananda ualet. Viscerum labra duriora apes in melle enort uæ emolliunt. Et elephantium sanguis: & cinis mu stelle. Verberum uulnera: atq; uibices pellibus ouium recentibus impositis obliterantur. Articulorum fracturis cinis foeminum pecudis peculiariter medetur. Efficacissimum cum cæra. Idem medicamentum fit ex maxillis simul illitis: cornuq; ceruino & cæra mollita rosaceo. Ossibus fractis caninum cerebro linteolo illito superpositis lanis: quæ deinde subfundantur fere quattuordecim diebus solidat. Nec tardius cinis siluestris muris cum melle: aut cum uermium terrenorum cinere. Qui etiam ossa extrahit. Cicatrices ad colorem reducit pecudum pulmo præcipue ex ariete: seuum ex nitro lacerta uiridis cinis. Vernatio anguim ex uino decocta. Fimum columbinum ex melle. Item uirilignes albas ex uino. Ad uiriliginem & cantharides cum rute foliorum duabus partibus in sole donec formicet cutis. Tolerandæ sunt. Postea fouere: oleoq; perurgere necessarium: iterumq; illinere: idq; diebus pluribus facere cauētes exulcerationem multam. Ad easdē uirilignes & muscas illini iubent cum radice lappatoria. Gallinarum fimum candidum seruatum in oleo uerere cornea pyxide. Vespertilionum sanguinem. Fel herinacæ ex aqua. Ad scabiem uero bubonis cerebro cum afronio. Sed ante omnia sanguis caninus. Scdāt prudit cochleæ minutæ late coctæ illitæ. Farundines & tella quæq; alia extrahēda sunt corpori: euocat nō dissectus impositus. Præcipue uero lacerta dissecta: & uel caput eius tm̄ conusum cū sale impositum. Cochleæ ex iis quæ gregariū folia sectantur cōtusa impositæq; testis: & ex quæ mandantur exemptæ testis. Sed cum leporis coagulo efficacissima. Ossa anguū eūdē

mentis das nos
in illis tucclim

Exigo
subigo. xxi

fistule
ulcera longa gaura
adulso

Amphio
pario

iperæ ad ulcera

abice & sicram
sota uerberis

lapparia
aut herpax
puberis

lpprium
Spumantia

mergual

que non possunt polia

Subarto
Maccat

Spodiu
Cimbrum

7 pium

7 pium

Oblitum
Dolere

Subsp

alpe

chues

cum coagulo cuiuscumq; quadrupedes intra tertium diem approbant esse etum.

Ad muliebria mala medenda: & conceptus maturandos.

Ca.

III.

LAudantur & cantharides triæ cum farina hordeacea. Mulieribus malis membra-
ne a partu ouium proficiunt: sicut in capris retulimus. Fimum quoq; pecudû eos-
dem usus habet. Locustarum suffitu stranguariæ maxime mulierum iuuatur. Galli-
naceorum testes lubinde si a conceptu edat mulier: mares in utero fieri dicuntur. Parsus co-
ceptos histicum cinis potus continet. Maturat caninum lac epotum. Euocat membrana e-
canum secundis: si terram non atigerit. Lumbos parturientium potus lactis. Fimum mu-
rinum aqua pluuiæ dilutum mamas mulierum a partum: tumescentes reficit. Cinis herina
eorum cum oleo perundaturum custodit partus contra abortus. Facilius emittuntur quæ
fimum anserinum cû aquæ cyathis duobus forbuere. Aut uentriculo mustellino per geni-
tale effluens aquas. Vermes terreni illiti in ceruices: & scapulas. ne nerui dolent: præstat.
Graudis secundas pellunt in passo poti. Item per se se inpositi: mammarum suppuratio-
ne concoquunt: & apperunt: extrahuntque: & ad cicatricem perducunt. Lac deuocant
poti cum mulso. Inueniuntur: & in gramine uermiculi qui adalligati collo continent par-
tum. Detrahunt autem sub partu: cinis eniti non patiuntur. Cauendum etiam ne in terra
ponatur. Conceptus quoq; omnia dantur in potu quini aut septeni. Coelæ in cibo sum-
ptæ: accelerant partum. Item conceptum inpositæ cum croco. Eadem ex amylo & tragacæ-
tho illitæ profuua situnt. Profunt & purgationibus sumptæ in cibo: & uuluaui auersam
corrugunt cum medulla ceruina: ita ut uini cochleæ denarii pondus addatur & cyprî. Infla-
tiones quoq; uuluarum discutiunt exemptæ testis: triteq; cum rosaceo. Ad hoc altipalei-
cæ maxime eliguntur. Alio modo africanæ binæ cum sœnogreco quod tribus digitis ca-
piatur: additis mellis cochlearibus quartuor. Illinuntur alio prius irino succo perudæ. Sicut
& minuræ longæq; candidæ cochleæ passim oberrantes. Ex arefactæ sole in tegulis: tulle-
q; in farina miscuntur lomento æquis portionibus. Candoremq; & liuorem corpori affe-
runt. Scabendi desideria tollunt minuræ & lactæ cum polenta. Viperam mulier prægnans
si transcendit: abortum faciet. Item amphibenam mortuam duntaxat. Nam uiuam babê-
res in pyxide impune transcutit: etiam si mortua sit. Atq; adseruatæ partus faciles præstat
uel mortua. Mirum si non adseruatam transcendit grauida: innoxiam fieri: si protinus
transcendat adseruatam. Anguis inueterati suffitus menstrua adiuuat. Anguim sene-
ctus adalligata lumbis faciliore partus facit: protinus a puerperio remouenda. Dant & in
uino bibendum cum thure. Aliter sumpta abortum facit. Baculus quo angui rana excusa
sa sit: parturientes adiuuat. Tryxalidum cinis illitus cum melle purgationes. Item arane-
us qui silum ducit ex alto: capi debet manu caua trituq; admoueri. Quod si redeuntem
prehenderit: inhiabit idê purgationes. Lapis acetis in aquile reperus nido custodit par-
tus contra omnes abortuû insidias. Penna: uulturina subiecta pedibus adiuuat parturientes.
Ouum corui grauidis cauendum constat: quoniam transgressus abortus asperos facit. Fi-
mum accipitris in mulso potum uideretur fœcundas facere. Uuluarum duritias & collectio-
nes adeps anserinus aut cygni emollit. Mammas a partu custodit adeps anseris cum ro-
saceo & araneo. Phryges & lycæones hianis puerperio uexatis in uenere otidû adipem uti-
lem esse & iis quæ uulua strangulenter: & lactas illinunt. Ouorum perdicis putaminum
cinis caduicæ mixtus: cæta stances mammas seruat. Putant & ter circumdatam ouo perdicis
non inclinari. Et si sorbeantur eadem fœcunditatem facere: lactis quoq; copiam. Cum an-
serino adipe perunctis mammis dolores minuere. Molas uteri rumpe. Scabiem uuluarum
sedare si cum cinice trito illinatur. Vespertilionum sanguis psilothri uim habet. sed malis
puerorum illitus non satis proficit nisi eruca uel cicuta semen postea inducatur. Sic eni
aut in totum tolluntur pilî: aut non eedunt lanuginem. Idem rubrorum proficiunt.
Est autem duplex: rubens utique & candidum. Aliqui sanguinem & iecur eius admiscunt.
Quidam in tribus heminis olei discogunt uiperam exepis ossibus & psilothri uice utu-
tur: euulsis prius pilis: quos renasci nollunt. Fel herinacæ psilothrum est utiq; mixto cere-
bro uespertilionis & lacte caprino. Item per se cinis cum lacte. Caris primi partus euulsis
pilis quos renasci uolunt: uel nondum natis per undis partibus: alii non surgunt. Idê eue-
nitre traditur sanguin ericini euulsi cani. Item hirundinis sanguine uel felle.

Promilcæ medicæ.

Ca.

V.

Stranguaria
Suffinitas utine
hæc quælibet uis
in utero fit

extremis

prospiciamibus

prole ab ipse

Herore
respiciamibus

Ad molas Heru
Sanguis uespertio
in psilothri habet

ma

animal: nec ubi nasceretur tradiderunt. Fuisse quidem non dubito: cum & medicina ex eo sint demonstrata. M. Cicero tradit animalia bituros uocari: qui uites incampania rodant.

De miraculis quarundam bestiarum.

Reliqua miracula ex iis quoque dicemus. Non latrari a cane membranam ex secundo canis habentem: aut leporis finium uel pilos tenentem. In culicum genere mulsionones non amplius quam uno die uiuere. Eosque qui arborum pici rostru habeant: & mella eximant: ab apibus non attingi. Porcos sequi eos a quibus cerebrum corui acciperint in ossa. Puluerem in quo se mula uolutauerit corpori inspersum mitigare ardores amaris. Sorices fugari: si unius castratus emittatur. Anguina pelle & sale & farre cum serpillo contritis uno die: deiectisque cum uino in fauces bouum uua maturescente: toto anno eos ualere. Vel si hirundinum pulli tres tribus offis dentur. Puluere uestigio anguini collecto: sparsas apes in aluere reuertit. Arietis dextro teste preligato oues tantum gigni. Non lassescere in ullo labore qui neruos ex alxis & cruribus gruis habeant. Mulas non calcitrare cum unum biberint. Ungulas tantum mularum repertas: neque aliam ullam materiam que non perroderetur a ueneno stygis aqua: cum id dandum Alexandrino magno Antipater mitteret memoria dignum est: magna Aristotelis fama ex cogitatum. Nunc ad aqua silia reuertemur.

CAII PLINII SECVNDI NATVRALIS HYSTORIAE LIBER. XXXI.

PROEMIVM.

Medicina ex aquatilibus. Aquearum miracula.

Ca. .I.

AQUATILIVM SEQVAVNTVR IN MEDICINA beneficia: opifera natura ne in illis quidem cessante: & per undas fluctusque ac reciprocos aestus annuumque rapidos cursus improbas exerente vires. Nusquam potentia maiore si uerum fateri uolumus. Quippe hoc elementum ceteris omnibus imperat. Terras deuorat aqua: Flammas necant. Scandunt in sublime: & caelum quoque sibi uendicant. Ac nubium obrentu uitalis spiritum strangulant. Quae causa fulmina edidit: ipso secum discordante mundo. Quid esse mirabilis potest aquis in caelo stantibus? At illae ceu parum sit in tantam peruenire altitudinem rapiunt eo secum piscium examina. Saepae etiam lapides subuehunt portantes aliena pondera. Eadem cadentes omnium terra nascentium causa fiunt: prorsus mirabili natura. Si quis uelit reputare ut fruges gignantur arbores fructesque uiuant in caelum migrare aquas animamque etiam herbas uitalem inde deferre iusta confessione. Omnis quoque terrae vires aquarum esse beneficium. Quapropter ante omnia ipsarum potentiae exempla ponemus. Cunctas enim quis mortalium enumerare queat?

De differentia aquarum medicinis: & obseruationibus. cc. lxxvi.

Ca. .II.

Micant benigne passimque in plurimis terris alibi frigida: alibi calida: alibi iuncta: sicut interebellus aquitanica gente. Exin in pyrenaeis montibus tenui interuallo discernente. Alibi tepida: gelidaque auxilia morborum conferentes. Ete cunctis animalium hominum tantum causa erumpentes. Augent numerum deorum numinibus uariis: urbesque condunt: sicut puteolos in campania stielas in liguria: festias in Narbonensi prouincia. Nusquam tamen largius quam in baiano sinu nec pluribus auxiliandi generibus: aliae sulphuris aliae aluminis: aliae salis: aliae nitri: aliae bituminis: nonnulla etiam acida salsa ue mixtura. Vapore paruoque ipso aliquae profunt. Tantaque est uis ut balneas calefaciant: ac frigidam etiam in solis feruore cogant: quae in baiano possideantur uocantur nomine accepto a Claudii Caesaris liberti. Obsonia quoque per coquantur. Vaporant & in mari ipso quae Licinii Crassi fuerunt. Mediosque inter fluctus existit aliquid ualitudini salutare. Iam generatim neruis profunt pedibus ue aut coxendicibus: aliae luxatis fractis ue. Inaniunt alios. Sanant ulcera. Capiti auribusque priuatiim medentur. Oculis uero cicero nianae. Dignum memoratu uilla est ab averno lacu puteolos tendentibus imposita littoribus celebrata porticu ac nemore. Quam & uocabat. M. Cicero academiam ab exemplo athena

rum: ibi compositis uoluminibus: In qua & monumentum sibi instaurauerat. Ceu uero non & in toto terrarum orbe fecisset. Huius in parte prima exiguo post obitum ipsius. Antistio ueteri possidente exuperunt fontes calidi perquam salubres oculis celebrati carmie. Lauræ Tullii qui fuit e libertis eius. Vt protinus noscatur etiam ministerium eius auctū ex illa maiestate. Ponam enim ipsum carmē dignum ubiq; & non ibi tantum legi.

Quod tua romanæ uindex clarissime lingua.

Silua loco melius surgere iusta uiret.

Atque academiæ celebratam nomine uillam.

Nunc reparat cultu sub potiore uetus.

Hinc etiam apparent lymphæ non ante reperiæ.

Languida quæ infuso lumina rose leuant.

Nimirum locus ipse sui Ciceronis honori.

Hoc dedit: hac fontes cum patefecit ope.

Vt quoniam totum legitur sine fine per orbem.

Sine plures oculis quæ medentur aquæ.

In eadem campaniæ regione sine uessanzæ aquæ sterilitatem sceminarum & uiroꝝ in familia abolere produntur. In enaria insula calulosi mederi. Et quæ uocatur acidula ab teano si dicino quattuor milibus passuum frigida. Item in stabiano quæ dimidia uocatur. & in uenafiano ex fonte acidulo. Item contingit in uelino lacu potantibus. Item in Syria fonte iuxta taurum montem. Auctor est. M. Varro. Et in phrygiæ gallossumine Gallimacus. Sed ibi in potando necessarius modus: ne lymphatos agat. Quod in Aethiopia accidere iis qui in fonte rubro biberint Ctesias scribit. Iuxta Romam albula aquæ uulneribus medentur. Prægelidæ ex. Sed subcutilæ in Sabinis gelidissimæ suctu quodam corpora inuadunt: ut prope morsus uideri possit. Apertissime stomacho: neruis uniuerso corpori. Thespiorū fons conceptus mulieribus repræsentat. Item in Arcadia flumen elatum. Custodit autem paratum linus fons in eadem Arcadia abortus. fieri non patitur. E diuerso in pyrthea flumen quod aphrodisium uocatur: steriles facit. Lacus Amphion uirilignes tollit. Varro auctor est Titium quendam prætura factum marmorei signi faciem habuisse propter id uirum. Cidnes ciliciæ annis podagricis medetur: sicut apparet in epistola Cassii Parmensis ad M. Antonium. Cōtra aquarum culpa in Troezenæ omnium pedes uitia leniunt: Tungri cuius ras gallicæ fontem habet insignem plurimis bullis stillantē: ferruginei saporis quod ipsū nisi in sine potus intelligitur. Purgat hic corpora Tertianas febres discutit: calculatorumq; uicia. Eadem aqua igne admorū turbida fit. Ad postremū rubescit. Leucogel fons iter puteolos & neapoli oculis & uulneribus medentur. Cicero in admirandis posuit reatinis tantum paludibus unguas iumentorū indurari. Eudicis in hestia eūtiche fontes duos tradit esse: cerone: ex quo bibetes oues nigras fieri: mellēm ex quo albas: ex utroq; autem uarias. Theophrastus in thuriis crathin candore facere: sybari nigriciā bobus ac pecoribus. Quin & homines scire differentiā eam. Nā qui sybari bibant: nigriores esse: durioresq; & crispo capillo. Qui ex cratide candidos: mollioresq; ac porrecta coma. Itē in macedonia quæ uelut sibi cādida nasci ad haliamonē quere. Quæ nigra aut fusca ad axium. Idē omnia fusca qui buzdā in locis tradit nasci: & fruges quoq; sicut in messapijs. At in leucis arcadiæ quodam fonte mures terrestres bibere & cōuersari. Erythris alēos annis pilos gignit in corporibus. In boetia ad trophonium deū iuxta flumē eynū duo sunt fontes: quorum alter memoriā: alter obliuionē affert: inde nominibus inuētis. In cilicia apud opidū iusgū riuus fluit unus: ex quo bibentium subtiliores sensus fieri. Varro tradit. In cea insula fontem esse qui hēbet res facit. Namā in africa ex quo canoras uoces. Vinum tedio uenire iis qui ex clitorio lacu biberint. At Eudoxus & Theopompus inebriari fontibus iis quos diximus asserunt. Murtianus andriæ fonte. Liberi patris stas diebus septenis eiusdem dei uinum fluere. Si auferatur e complectū tempore in aquam transeunte. Polyelytus explere olei uicem iuxta solos ciliciæ fontem. Theophrastus hoc idem fieri in aethiopia eiusdem uirtutis fonte. Lycos in india terris fontem esse: cuius aqua lucernæ ardeant. Idē ecathanis traditur Theopompus in scotis lacum esse dicit: qui uulneribus medetur. Iuba in troglodytis lacum insanum maleficam appellat: ter die uicem amarum salsumq; ac deinde dulcem: rotiscōq; et noctū scatenam albis serpentibus uicem am cubitorum. Idem in arabia quoq; fontem ex

In partu
Invenit
Tigridis & Tigris
Abon et Zoon

fire tanta vi ut nullum non pondus impactum respuat. Theophrastus marisæ fontem in phrigia ad celenarum oppidum saxa egerere. Non procul ab eo duo sunt fontes cyllon & gyllon: ab effectu græcorum nominum dicti Cyzice fons cupidinis uocatur ex quo pota- res amore deponere Mutianus credit. Granno ne est fons calidus citra summum feruo- rem qui in uinum additus triduo calorem potionis custodit in uasis. Sunt & martiaci in germania fontes calidi trans rhenum: quorum haustus triduo feruet. Circa margines ue- ro punicem faciunt aquæ. Quod si quis fide carere ex iis aliqua arbitrat: discat in nulla par- te nature maiora esse miracula: quanquam inter initia operis abunde multa retulimus. Ctesias tradit sideri uocari stagnum in indis in quo nihil inuenerat: sed omnia mergatur. Ce- lius apud nos in auerno ait etiam folia subsidere. Varro aues quæ euolauerint emori. Con- tra in africæ lacu apulcidamo omnia fluitant: nihil immergitur. Item in siciliæ fonte phin- thia: ut appon tradit. Et in medorâ lacu puteoque Saturni. Neptunni fons linire transire solet in loca uicina portendens aliquid. Mirum quoque est quod cum piscibus transit. Res- ponsa ab iis petunt incole cibo: quem rapiunt annuentes: Si uero euetum negent: caudis abigunt. Annis olachas in bytynia Brietum alluit: hoc est & templo & deo nomen: cuius gurgite petiuri necantur parthi uelut flamma urente. In cantabria fontes tamarici in au- gurio habentur. Tres sunt otonis pedibus distantes. In unum alueum coeunt uasto am- ne. Singulis siccantur uoddecies diebus: aliquando uicies citra suspicionem ulla aquæ cum sit illis uicinus fons sine intermissione largus. Dirumque est non profuere eos apice re uolentibus: sicut proxime Latio Licinio legato post preturam post septem dies accidit. In iudea riuus sabbatis omnibus siccatur. E diuerso miracula alia dira. Ctesias in armenia scribit esse fontem: ex quo nigros pisces illico mortem afferre in cibis. Quod & citra dan- ubi exortum audiui: donec ueniat ad fontem: aliuo appositum: ubi sinitur id genus pisci- um. Ideoque ibi caput eius amnis intelligi fama. Hoc idem & in lydia in stagno nymphæ- rum tradunt. In Achaciâ ad pheneum aqua profluit e saxis styx appellata: quæ ilico necat: ut diximus. Sed esse pisces paruos in ea tradit Theophrastus lætales & ipsos: quod non in alio genere mortiferorum solum. Necare aquas Theopompus in Thracia apud cychros dicit. Lycus in Leontinis tertio die si quisquam biberit. Varro ad soraetem scripsit esse fon- tem: cuius sit latitudo quatuor pedum: oriente eme: exundare feruētī similem: auef que quæ gustauerint: iuxta mortuas iacere. Næque & hæc insidiosa conditio quod quædã etiam blandiuntur aspectu: ut ad nonacrin archadiæ. Omnino enim nulla deterent quali- tate: sed hanc putant nimio frigore esse noxiam utpote cum profluens ipsa lapidescat. Ali- ter circa thessalica tempe quoniam uisus omnibus terrori est. Traduntque etiã as ac fer- rum erodi illa aqua. Profluit ut indicauimus breui spacio. Mirumque siliqua siluestris am- plecti radicibus fontem eum dicitur semper florens purpura. Et quedam sui generis herba in labris fontis uiuet. In Macedonia non procul ab Euripidis poetæ sepulchro duo riuu cõ- fluant: alter saluberimi potus: alter mortiferi. In pèperenis fons est qui quâcũque rigat la- pideam facit terram. Item calidæ aquæ in Euboea. Lebeonemque alluit riuus in quo saxa i- altitudine crescunt. In eurimenis diei ete coronæ in fontem lapides fiunt. In colossis flumẽ est: in quo lateres coniecti lapides extrahuntur. In scyretico metallo arbores quæcũque flu- mine alluntur saxa fiunt cum ramis. Distillantes quoq; guttæ in lapides durefcunt. In an- tris coryciis nãmioze. In Macedonia etiam pendentes in ipsis camens. At in corintho cum decidere in quibusdam speluncis utroq; modo columnas faciunt: ut in phausia chersonesi rhodo in antro magno etiam discolori aspectu. Et hæcenus contenti sumus exemplis:

Subpedere Vinces
Inmine colim

Aqua Stygia in An
Alexer magis ue

calore prope

Silica emundat
piscis operant
In quo prope lacu in
in uispedes poetæ

Lebeonem apud
oleppo

nieze

modenb

De qualitate aquarum in salubritate uel comoditate earum

Ca. III.

Quaritur inter medicos cuius generis aquæ sint utilissimæ. Stagnantes: pigrasque merito damnant: utiliores quæ profluunt existimantur. Cursu enim percursuque ipso extenuari: atque proficere. Eoque miror cisternarum ab aliquibus maxime pe- bari. Sed ii rationem afferunt quoniam leuissima sit hymbrium aqua ut quæ subire potu- erit ac pendere in aere. Ideoque & niues præferunt nubibus: niuibusque etiam glacies ue- lut ad insinuat: coacta subtilitate. Leuiores enim hæc esse & glaciem multo leuiorem aqua horum sententiam refellege interest uitæ. In primis. leuitas illa depræhendi aliter quam sensu uix potest: nullo penè momento ponderis aquis inter se distantibus. Nec leuitaris i- pluuia aqua argumentum est subisse, eam in cælum cum etiam lapides subire appareat: scã

denſque inſiciatur halitū terræ. Quo fit ut pluuiæ aquæ ſordidum inefſe plurimum ſenti
 at: citiſſimeque ideo calc fiat pluuiâ aqua. Niuem quidem glaciemque ſubtiliſſimum ele
 menti eius uideri miror: appoſito grandinum argumento et quibus peſtilentiſſimum potū
 eſſe conuenit. Nec uero pauci inter ipſos e contrario: ex gelu ac niuibꝫ inſaluberrimos
 potus prædicant: quoniã exactum ſit inde quod tenuiſſimum fuerit. Minui certe liquo
 rem omnem congelatione depræhenditur: & rore nimio ſcabim fieri. Pruina uredinem
 cognatis & niuis cauſis. Pluuias quidem aquas celerime putrefcere conuenit: minimeque
 durare in nauigatione. Epigenes autem aquas quæ ſepties putrefacta purgata ſit perhi
 bet amplius non putrefcere. Nam cifternas etiam medici conſtitunt inuiles: alio duritia
 ſa facientes faucibusque etiam limi non aliis inefſe plus: aut animalium quæ amplius faci
 unt tedium conſtitendum habent. Nec ſtatim annuum utiliſſimas eſſe: ſicuti nec torrenti
 ullius: lacuſque plurimos ſalubres maxime. Quædã igit & huius generis aptiſſimæ alie ali
 bi. Parthorum reges ex coaſpe & euleo tantum bibunt. Ex quanuis in longinqua conſtit
 tur illos. Et horum placere potum non quia ſint amnes apparet: quoniã nec e tigris nec
 euphrate nec e multis aliis bibunt. Limus aquarum uitium eſt: ſi tamen idem amnis angu
 illis ſcatcat ſalubritatis indicium habetur. Sicuti frigoris tineas in fonte gigni. Ante om
 nia damnantur amara: & quæ ſerobem ſtatim implent: quod euenit troezen. Nam nitro
 ſas atque ſalmaciãdas & ſaculentas in deſertis rubrum mare petentes addita polenta utiles
 intra duas horas faciunt: ipſaque uelſcuntur polenta. Damnantur in primis fontes qui co
 num faciunt: qui que malum colorem bibentibus referunt: & ſi uafa ære inſiciunt: aut ſi le
 gumina tarde percoquant. Si liquata leniter terram relinquunt: decoctæque craſſis obdu
 cunt uafa criuſis. Eſt etiam numi uitium non ferre modo uerum omnino quicquam recipi
 entis iucundum ſit illud licet gratumque: & ut ſæpe ad uicina lactis accedens. Aquam ſalu
 brem aeri quam ſimilam eſſe oportet. Vnus in toto orbe traditur fons aquæ iucunde olē
 tis in meſopotãmia cabille. Fabulæ rationem afferunt: quoniã eo luno perſuſa ſit. De ce
 tero aquarū ſalubrium ſapor odor ue nullus eſſe debet. Quidam ſtatera iudicant de ſalu
 britate. ſi uſtrante diligentia: quando perratum eſt ut leuior ſit aliqua. Cercior ſubtilitas i
 ter pares meliorem eſſe quæ caleſcit refrigereturque celerius. Quin exauſtam uas ſe ma
 nus pendeant depoſitum in humum teſcere affirmant. Ex quoniã ergo genere maxi
 me probabilis contingit: Puteis nimirum ut in oppidis conſtare uideo. Sed iis quibus ex
 ercitationis ratio crebro hauſtu contingit: & illa tenuitas colante terra. Salubritati hæc ſatis
 ſunt. Frigori & opacitas neceſſaria. Vtque cælum uideant ſuper omnia obſeruati una
 Eadem & ad pereuntium pertinet: ut illa uado exiliat uena non e lateribꝫ. Nam ut tactu
 gelida ſit: etiam arte cõtingit. Si etiam expræſſa in altum: aut e ſublimi deiecta uerberatu
 corripiat æra. In narando quidem ſpiritum continentibus frigidor ſentitur eadem Nero
 nis principis inuentum eſt decoquere aquam: utroque demiffam in niues refrigerare. Ita
 uoluptas frigoris contingit ſine uitis niuis. Omnẽ utique decoctam utiliorem eſſe conue
 nit. Item calefactam magis refrigerare ſubtiliſſimo inuento. Vitiouſæ aquæ remedium eſt ſi
 decoquatur ad dimidias partes. Aqua frigida iniecta ſiſtitur ſanguis. Aëſtus in balneis ar
 cetur ſi quis ore teneat. Quæ ſunt hauſtu frigidiffime: non perinde & tactu eſſe alternante
 hoc bono multi familiari exemplo colligunt. Clariſſima aquarum omnium toto orbe frigo
 ris ſalubritatiſque palma præconio urbis martia eſt: inter reliqua deum munera urbi tribu
 ta. Vocabatur hæc quondam auſeia. Fons autem ipſe piconia. Oritur in ultimis montibus
 pelignorum. Tranſit marſos & fucinum lacum Romã non dubie petenſes. Mox ſpecu mer
 ſa in tyburtina ſe aperit nouem milibus paſſuum fornicibus inſtructis per indutū. Primus
 eam in urbem ducere auſpicatus eſt Ancus Martius unus e regibus. Poſtea Q. Martius
 rex i prætura Ruſſus reſtituit. M. Agrippa. Idem & uirgenem adduxit ab octauis lapidis
 diuerticulo duõ milia paſſuum preneſtina. uia. Luxta eſt herculaneus riuꝫ: quem reſugiens
 uirginis nomen opinat. Horum annuum comparatione differentia ſupradicta deprehen
 ditur cum quantum uirgo tactū præſtat: tantum præſter martia hauſtu. Quanquam utri
 uſque iam pridem urbi perit uoluptas ambitione auaritiæque in uillas ac ſuburbana deco
 quantibus publicam ſalutem. Non abre ſit querendi aquas iunxiſſe rationem. Reperitur
 in conuallibus maxime: & quodam conuexitate cardine aut montū radicibus. Multi ſep
 tentrionales ubique partes aquoſas exiſtimauerunt. Qua in re uarietatem naturæ aperuiſſe

noctes huius

tere uide

mut uelutis ut uis
d uelutis uelutis
uio dnt Salmarice

rabile
u aquæ melioris

pureana melior

uona uulior

u uini Aquæ

uie ſpnu

u balneis aere

uermendit aqua

uic uia
u uia
u uia

fordi

u uia

Aque p

Aq G

Aque p

u uia

u uia

Aque am

u uia

u uia

u uia

u uia

u uia

u uia

u uia

u uia

u uia

u uia

u uia

u uia

u uia

u uia

u uia

u uia

u uia

u uia

u uia

conuenit. In hyrcanis montibus a meridiano latere non pluit. Ideo siluigeri ab aquilōis tā
 tum parte sunt: At olympus ossa parnasus apenninus alpes undiq; uestiuntur amnibusq;
 perfunduntur. Aliqui ab austro sicut in creta albi montes. Nihil ergo in iis perpetuē obser
 uationis indicabitur. Aquarum sunt notæ iuncus aut harundo: aut hærba de qua dictum
 est. Multumque alicui loco pectore incubans rana. Salix enī erratica & alnus aut uiræx aut
 hedera sponte proueniunt & corruatione aquæ pluuiæ in locum humiliorem et superioris
 bus defluentis augurio fallaci. Certior multo nebulosa exhalatio est ante ortum solis lon
 gius inuentibus. Quod ex edito quidam specularum proni terram mento attingente. Est
 & peculiaris æstimatio peritis tantum nota quam feruentissimō æstu sequuntur dieique
 horis ardentissimis: qualis est quoque loco repercussus splendeat. Nam si terra sitiente hu
 midior est ille: indubitata spes promittitur. Sed tanta intentione oculorum opus est ut in
 dolescant. Quod fugientes ad alia experimenta decurrunt loco in altitudine pedum quin
 que defosso. Ollisq; e figulino opere crudis: aut peruncta pelui ærea cooperto lucernaque
 ardente concamerata frondibus: de in terra. Si figulinum humidum ruptum ue: aut si in
 ære sudor uel lucerna sine defectu olei restincta: aut etiam uellus lanæ madidum repēri
 tur: non dubie promittunt aquas. Quidam & igne prius excollunt locum: tanto efficacior
 re uasorum argumento. Terra uero ipsa promittit candicantibus maculis: aut tota glauci
 coloris. In nigra enim scaturigines non fere sunt perennes. Figularis cetera semper adimit
 spes. Nec amplius puteum fodiunt coria terræ obseruantes: ut a nigra descendat ordo su
 graditus. Aqua semper dulcis in argillosa terra frigidior in topho. Nanque & hic probato.
 Dulces enim leuesque facit: & colando continet sordes. Sabulum exiles limofaq; pro
 mitit. Glarea in certas uenas: sed boni saporis. Sabulum masculinum & harena carbunculo
 saxas stabilesq; salubres. Rubra laxa optimas speique certissima. Radices montium
 faxosæ: & silex hoc amplius rigentes. Oportet autem fodiētibus humidiores assidue res
 pondere glebas: faciliusque ferramenta descendere. Depressis puteis sulphurata uel alumi
 nosa occurrunt putrescens necant. Experimentum huius periculi est demissa ardens lucer
 na si extinguitur. Tunc secūm puteum dextra ac sinistra fodiuntur æstiuaria: quæ gras
 uiozem illum halitum recipiant. Fit & sine his uitis altitudine ipsa grauior aer quam emē
 dant assiduo linteōrum iactatu euentilando donec ad aquam uentum est. Sine harena to
 fus surgit: ne uenæ obstruantur. Quædam aquæ uere statim incipient frigidores sūr: quā
 non in altam origo est: hybernis enim constant hymbribus. Quædam canis ortu sicut in
 Macedonia apparet. Vtrunq; ante oppidum pellam Incipiente enim æstate frigida est pa
 lustris: dein maximo æstu in excelliorib; oppidi. riget. Hoc & in chio euenit simili ratione
 portus: & oppidi. Athenis & neachronos nybosa æstate frigidores est. Deinde maximo æstu
 qui puteus in louis orto. At ille ficiatibus riget.

Quarū subito nascentiū aut desinentiū.

Cap.

III.

Axime autem putei circa arcturum. Nam ipsa æstate deficiunt omnesq; qua tris
 duo eo subsidunt. Iam uero multi hyeme tota ut circa olympum uere primum a
 quis redeuntibus. In Sicilia quidem circa messanam: & mylas hyeme in totum ins
 arefcent fontes. Aestate exundant amnemque faciunt. Apolloniæ in ponto fons
 iuxta mare æstate tantum superfluit: & maxime canis ortu partius si frigidior sit æstas. Que
 dam terræ hymbribus sicciores sunt uelut in narniensi agro quod admirandis suis inseruit
 M. Cicero: siccitate lutum fieri prodens hymbre: autem puluerem. Omnis aqua hyeme dul
 cior est. Aestate autem minus. Autumno minime. Minusq; per siccitates. Neq; æqualis am
 nium plerunque gustus est. Magna alui differentia. Quippe tales sunt aquæ qualis terra
 per quam fluunt. Qualesque hærbarum quas lauant succi. Ergo iidem amnes parte aliqua
 reperjuntur insalubres. Mutant saporem & influentes riuū ut borythenem uictique dis
 luuntur. Aliqui uero & hymbre mutantur. Ter accidit in bosphorono: ut falsi deciderent
 necarentq; frumenta. Toriens & nilirigua pluuiæ amara fecere: magna pestilentia Aegyp
 ti. Nascuntur fontes decisis plerunque siluis: quos arborum alimenta consumebant. Sicut
 in hemo obidente gallos. Cassandro: cum ualli gratia siluas ecidissent. Plerunque uero
 damnosi torrentes corruantur detracta collibus silua continere nymbos ac digerere con
 fuenta. Et coli mouerique terram callumq; summæ cutis solui aquarum interest. Proditur
 certe in creta expugnato oppido quod uocabatur arcadia: cessasse fontes: amnesque qui i

eo situ multi erant. Rursus cōdito post sex annos emeruisse utiqueq; cōpissent partes coli.

Observatio hystorica.

Capitulum quintum.

Meræ quoq; motus profundū sorbentq; aquas: sicut circa phenū arcadiæ quin quies accidisse constat. Sicut & in corico monte annis erupit: posteaquam cōp-
ptus est coli. Illa mutatio mirabilis nulla evidente causa apparet: sicut in magne-
sia calidas factas frigidas alias non mutato sapore. Et in caria ubi Neptuni templū
est annis qui fuerat ante dulcis mutatus in salenū. Est & illa miraculi plena archetifam lyra
cusis simum redolere propter olympia: utriusque simile: quoniam alpheus in ea insula sub
inia maria permeat. Rhodiorum fons in cheronneso nonno anno purgamenta egerit. Mu-
tantur & colores aquarum: sicut Babylonix lacus æstate rubras habet diebus undecim. Et
borysthenes ætatis temporibus cæruleus fertur: quanquā omnium aquarum tenuissimus.

Ideoque innatans hypani. In quo & illud mirabile. Auftris flantibus superiorem hypanium
fieri. Sed tenuitatis argumentum & aliud est: quod nullum halitum non modo nebulam
emittit. Qui uolunt diligentes circa hoc uideri: dicūt aquas grauiores post brumam fieri.

Ratio aquæ ducendæ: & quomodo medicaris utēdum: & quid prosit nauigatio: & me-
dicinæ aquæ marinæ. Ca. **VI.**

Acterum a fonte duci fistulis tubis utilissimum est: crassitudine binum digi-
torum commissuris pixidatis ita ut superior intret calce uiua ex oleo leuigatis.

Libramētum aquæ in centenos pedes sursum elici: minimum erit si uno cunicu

lo ueniet in binos actus: laminæ esse debebunt per quas surgere in sublimē opus

fuerit e plumbo: subit altitudinem exortus sui: ut si longiore tractu ueniat subeat abra-

descendantq; libramenta ne percant. Pistulas denum pedum longitudinis esse legitimum ē

Et si quinarie erunt sexagena pondō pendere. Si octonarie centena Si denarie centena ui-

ruetur digytorum decem est dimidioque eius quinarina. In omni anfractu enim collis qui

maria fieri ubi dometur impetus: necessarium est. Item castella prout res exigit. Homerum

calidiorum fontium mentionem non fecisse demiror: cum alioquin lauari calida frequen-

ter indiceret: uidelicet quia medicina tunc non erat hæc: quæ nunc aquarum perfugio uti-

tur. Est autem utilis sulphurata neruis. Aluminata paralyticis: aut simili morbo solutis. Bi-

tuminata aut nitrosa qualis cutilia utilis est bibendo: atque purgationibus. Plerique in glo-

ria ducunt: plurimis horis perpeti calorē earum: quod est inimicissimum. Namq; paulo diu-

tius quam balneis uti oportet. Ac postea frigida dulci nec sine oleo discedentibus: quod

uulgus alienum arbitrat. Idcirco non alibi corporibus magis obnoxius. Quippe & uasti-

tate odoris capita replentur: & frigore infestantur sudantia: reliqua corporum parte mes-

similis error quo quidam plurimo potu gloriantur. Vidique iam turgidos bibendo: in tā-

tum ut annuli integerentur cūte cum reddi non posset hausta multitudo aquæ. Nec hoc

ergo fieri conuenit sine crebro salis gustu. Virtus & cæno fontium ipsorum utiliter: sed

ita si illitum sole inarescat. Nec uero omnes quæ sint calidæ: medicas esse credendum si-

cut in segeta sicilia: larissa: troade: magnesica: melo: lipara. Nec decolor species æris argen-

ti uelut multi existimauerunt medicaminum argumentum est. Quando nihil eorum in para-

uinis fontibus ne odoris quidem differentia aliqua deprehenditur. Medendi modus Item

& in marinis erit: quæ calefaciunt ad neruorum dolores ferruminata & fracturas ossaq; cō-

tusa. Idem ad corpora siccanda. Qua de causa & frigidō mari utunt. Præterea est alius usus

multiplex. Principalis uero nauigandi pthisi affectis ut diximus: aut sanguinem egētib;

sicuti proxime Anneum Gallæonem fecisse post consulatum meminimus. Neque enim

Aegyptus propter se petitur: sed propter longinquitatem nauiganda. Quin & uomitiōes

ipse instabili uoluatione commotæ pluribus morbis capitis oculorum pectoris medentur

Omnibusque propter quæ helleborum bibitur. Aquam uero maris per sese efficaciorē

discutiendis tumoribus putant medici si illa decoquatur hordeacea farina ad parotidas.

Emplastris etiam maxime albis: & malagmaris miscent. Prodest & insula ex ebriō ictu. Bibi-

tur quoque quantis non sine iniuria stomachi ad purganda corpora: bilemque atram aut

sanguinem concretum reddendum alterutra parte. Quidam & in quartanis dedere eam

bibendam. Et in tenasimis articulisque morbis asserunt: & in hoc ueritate uirus de-

ponentem. Aliqui decoctam omnes ex alto haustam nullaque dulcium mixturam corruptam. In quo usu præcedere uomitum uolunt. Tunc quoque accipum aut uinum aqua mi-
scent. Qui puram dedere raphanos super mandi ex muslo aceto iubent: ut ad uomitiões re-
uocent. Clysteribus quoque marinam infundunt repefactam. Testium quidem tumori
riti fouendo non aliud præferunt. Item pernixionum uitio ante ulcera. Simili modo pru-
ritibus: sporis & lichenum curationi. Lendes quoque & terra capitis animalia hac curantur

Et liuentia reducit eadem ad colorem. In quibus curationibus post mariam aceto cali-
do fouere plurimum prodest. Quin & ad icterum uenenatos salutaris intelligitur ut phalin-
giorum & scorpionum & phthiae apide resperitis. Calida autem in iis assumitur. Sufficitur
eadem cum aceto capitis doloribus. Tormina quoque & cochleram calida infusa clyste-
ribus sedant. Difficilius perfrigescunt marina calefacta. Mammæ rigentes præcordia: ma-
ciem corporis piscinæ maris corrigunt. Aurium dolores capitis grauitates cum aceto fer-
uentium uapor. Rubiginem ferro marinæ cellerime exterrunt. Peccorum quoque
scabiem sanant: lanæque emolliunt. Nec ignoro hæc mediterraneis super uacanea uide-
ri posse. Verum & hæc cura præuidit inuenta ratione qua sibi quisque aquam maris fal-
ceret. Illud in ea ratioe niti um si plusquam sextarij salis cum quattuor aquæ sextariis mer-
gatur: uinci aquam: salemq; non liquari. Cætero sextariis salis cum quattuor aquæ sex-
tariis salissimi maris um & naturam implet. Moderatissimam autem putant supradictam
aquæ mensuram: etonis cyathis salis temperari: quoniam ita & neruos calefaciat: & corpus
non exalperet. Inueterat quod uocatur thelastomeli æquis portionibus maris: mellis hym-
bris ex alto: & ad hunc usum aduehunt: fistilique uasæ & picato condunt: Prodest ad pur-
gationes maxime sine stomachi uexatione & sapore grato & odore. Hydromeli quoque
ex hymbre puro cum melle temperatur quoniam: quod daretur appetentibus uinum
ægris ueluti innocentiore potu. Damnatum iam multis annis iisdem uitibus uinum
nec iisdem utilitatibus. Quia sæpe nauigantes defectu aquæ dulcis laborant. Hæc quoque
subsidia demonstrabimus. Expansa circa nauim uellera in adcepto halitu maris qui
bus humor dulcis exprimitur. Item demisse reticulis in mari concæuæ & cæra pila: uel uasa
inania obturata dulcem intra se colligunt humorem nam in terra marina aqua argilla per-
colata: dulcescit. Luxata hominum corpora & quadrupedum parando in cuiuslibet gene-
ris aquam facillime in artus redeunt. Est & in metu peregrinantium: ut teneant ualitudinē
quæ ignota. Hæc cauere a balneis egressi statim frigidam suspectam hauriendo. Muscus
qui in aqua fuerit podagris illitus prodest. Item oleo admixto talorum dolori: tumorique
Spumaque aquæ africtu uerrucas tollit. Nec non harena litorum maris: præcipue tenuis
& solibus candens in medicina est siccandis corporibus coopertis hydropticorum aut rheu-
matifinos sentientium. Et hætenus de aquis. Nunc & de aquatilibus. Ordinem autem ut
in reliquis a principalibus eorum: quæ sunt sal & spongia.

De generibus salis: & confecturis: & medicinis & obseruationibus. Ca. VII.

Al omnis fit: aut gignitur. Vtrumque pluribus modis: sed causa gemina coacto
humore uel siccato. Siccatur in lacu tarentino æstiuis solibus: torumque stagnū
in salem abit modicum alioquin altitudine genua non excedens. Item in sicilia ī
lacu qui cocamicus uocatur: & alio iuxta gelam. Horum extremitates tatum ina-
rescunt: sicut in phrygia capadocia. Aspendi: ubi largius coquitur: usq; ad medium la-
cum. Aliud etiam in eo mirabile: quod tantumdem noctu subuenit: quantum die auferat
Omnis est alius sal minutus: atque non gleba est. Aliud genus ex aquis maris sponte gi-
gnitur spuma in extremis litoribus ac scopulis relicta. Hæc enim omnis rore densatur. Et
est acrior quæ in scopulis inuenitur. Sunt etiamnum naturales differentia tres. Namq; in
baetris duo lacus uasit: alter ad scythas uersus: alter ad darios sale æstantur. Sicut ad styti-
um in cypro & circa memphim extrahunt lacu dein sole siccant. Sed & summe fluminum
densantur in sale: amne reliquo ueluti sub gelu fluente ut apud caspias portas: quæ salis
flumina appellantur. Item circa mardos & armenios. Præterea apud baetros annis ochus &
æreses ex appositis montibus deferunt salis ramenta. Sunc & in Africa lac? & quidem tur-
bidi salem ferentes. Ferunt quidem & calidi fontis sicut pegasei. Et hætenus habent se ge-
nera ex aquis sponte prouenientia. Sunt & montes natiui salis: ut in indis oromen?: in quo
lapidicinarum modo cæditur: renascens: maiusque regum uectigal ex eo est quam ex auro

Handwritten marginal notes on the left side, including a large decorative initial 'S' and some illegible text.

Handwritten marginal notes on the right side, including 'Ex aqua dulci fu', 'Ex aqua marina', and 'Dolorem in mare'.

1079

Handwritten note at the bottom left: 'In ipse eodem'

atque margaritis. Effoditur & e terra: ut palam est humore densato in capadocia Ibi quidē
 cæditur specularium lapidum modo. Pondus magnum glebis: quas micæ uulgus appellat
 Carbis arabæ oppido muros domosque massis salis faciunt: aqua ferruginantes. Inuer
 nit & iuxta pelusium Ptolemæus rex cum castra faceret. Quo exemplo postea inter ægypt
 rum & arabiam etiam squalentibus locis cœptus est inueniri detractis harenis. Qualiter &
 per Africæ deserta usque ad Hammonis oraculum. Is quidem crescens cum luna nocti
 bus. Nā cyprenaiici tractus nobilitat hammonico & ipso quia sub harenis iueniatur appellaro
 Similis est colore alumini: quod schiston uocant: longis glebis: neque per lucidus ingratus
 sapore. sed medicinæ utilis. Probatur quammaxima perspicuis rectis scissuris insignie. De
 quo proditur: quod leuissimum intra specus suos in lucem uniuersam prolatus: uix credit
 bili pondere ingrauescat. Sed causa evidens cuculorum spiritu madido sic adiuuare aquæ
 Adulteratur siculo: quem cocanicum appellauimus: nec non & cyprio mire simili. In his
 pania quoque citerior egleste cæditur glebis pene translucentibus. Cui iam pridem pal
 ma a plerisque medicis inter omnia salis genera perhibetur. Opnis locus in quo reperitur
 sal sterilis est: nihilque gignit: & in totum sponte nascens. Inter hæc tunc factitius uaria gene
 ra. Vulgaris plurimulque in salinis mari adfuso: non sine aquæ dulcis riguis: sed hymbre
 maxime iuuant: ac super omnia sole multo: non aliter inarescens. Africa circa uticam con
 struit acruos salis ad collium specie. Qui uero sole lunag induruere: nullo humore li
 quefcunt: uixque etiam ferro cæduntur. Fit tamen & in creta sine riguis in salinas mare in
 fundentibus. Et circa ægyptum ipso mari influente in solum ut crebro nilo succolum. Fit
 & e puteis in salinas ingentis. Prima densatio babyloniz in bitumē liquidum cogitur: oleo
 simile: quo & in lucernis utuntur hoc. Detracto subest sal. Et in capadocia puteis ac fonte
 quem in salinas ingerunt. In chaonia excoquunt aquam ex fonte refrigerandoque salem
 faciunt teretem nec candidum. Galliz Germanizque ardentibus lignis aquam salinam infu
 dit. (Hispania quadam sui parte puteis hauriunt muriam appellantes.) Et illi quidem
 etiam lignum referre arbitrantur. Quercus optima ut que per se cinere sincero uim salia
 reddat. Alibi corylus laudatur. Ita infuso liquore salso. Carbo etiam in salem uertitur.
 Quicunque ligno conficitur sal niger est. Apud Theophrastum inuenio cimbris harun
 dinis & iunci cinerem decoquere aqua solitos. docet exiguum superesse humoris. Quin &
 e muria salsamentorum recoquitur: iterumque consumpto liquore ad naturam suam redit
 uulgo heminis iucundissimis. Marinorum maxime laudatur cyprius a salamine. At e sta
 gnis tarentinis. Ac e riguis qui taréis uocatur. Hi duo oculis utiles. A capadocia uero
 qui in lateculis affertur cutis nitorem dicitur facere. Magis tamen extendit is quem styri
 um appellauimus. Itaque a partu uentrem eo cum melanchio illinunt. Salsissimus sal qui sic
 cissimus Suauissimus omnium. Tarentinus: atque candidissimus. Et de cætero fragilis qui
 maxime candidus. Pluuia dulcescit omnis. Suauiores tamen rores faciunt. Sed copio
 sum aquilonis flatus. Austro non nascitur. Flos uero salis non fit nisi aquilonis. In igni
 nec crepitat: nec exilit tragæus: neque acanthius ab oppido appellatur. Nec ullus spu
 ma aut ramentum: aut tenuis. Argentinum ignium patiens ex aqua exilit. Sunt & colom
 num differentiz. Rubens memphi. Rufus est circa oxum. Centuripis purpureus. Circa
 Geleam in eadem scilia tanti splendoris: uti imaginem recipiat. In capadocia croceus effo
 ditur translucentis & odoratissimus. Ad medicinæ usus antiqui Tarentinum maxime lau
 dabant. Ab hoc uero quæcumque e marinis ex genere eo: præcipua spumeum iumentorum
 uero & bonum oculis tragæsum & beticum. Ad obsonium & cibum utilior quisquis faci
 le liquefcit. scē humidior minorē. n. amaritudinem habent: ut atticus & euboic. Seruadis
 carnis aptior acer & sic? ut megaric. Coddit et odoribus additis: & plumetani uicē implet ex
 citas auditarē: ut itaq; in oibus cibus: ita ut sit peculiaris ex eo itellectus iter innumera codi
 mēta. Ita est in mandendo quæsitus garo. Quin & pecudes: armentaque & iumenta sa
 le maxime sollicitantur ad pastum: multum largiores lacte: multoq; gratiore etiā in calo
 dote. Ergo Hercules uita humanior sine sale nequit degere: adcoque necessarium esse
 mentum est: ut transierit intellectus ad uoluptatem. Animi quoque samnia sales appel
 lantur: omnisque uitæ lepos & summa hilaritas laborumque requies non alio magis uoca
 bulo cõstat. Honoribus etiam militizque interponitur salaris inde dicitis: magna apud
 antiquos auctoritate sicut apparet ex nomine salariæ uiz: quoniam illa sal in Sabinos

e le uerbu jrd
ardem quio Arig
com

in le opine
tub em Gogent
paso in tur a domo
fuit qd pppat a uia
uore

inuenit
panso
harenis

molens
ut adue

Sal fact

Munza
de hage
de pome
de uel
de uel
de uel

hæc fons
fons p
indiffi

115 Aug 2
de c.

ad p
nauent

de chy
de chy
de chy
de chy
de chy
de chy
de chy
de chy
de chy
de chy

salomon
uigilia
homonis
et memo
re p
p
p

temo

uideb ad pas
ne r

AMIA

domo Aug. 1710

portari consuevit. Ancus Martius Rex salis modia sex milia in congiario dedit populis & salinas primus instituit. Varro etiam pulmentarii uice usus ueteres auctor est. Elitasse enim sale[m] cum pane & caseo: ut pro uerbis apparet. Maxime tamen sacris intelligitur auctoritas quando nulla conficiuntur sine niola falsa. Salinarum sinceritas luminam fecit suam differentiam. Quedam enim fauilla salis quae leuissima ex eo est & candidissima flos salis appellatur. Et flos quidem salis in totum diuersa res humidiorisque naturae & crocei coloris aut rufi ueluti rubigalis salis. Odore quoque ingrato eugarii dissentiens a sale non modo a spuma. In Aegypto inuenitur uideturque nilo deferri. Et fontibus tamen a qui buldama innatae. Optimum ex eo quod olei quandam pinguitudinem reddit. Est enim in sale pinguitudo: quod miremur. Adulteratur autem tingiturque rubrica: aut plerumque resta trita. Qui fucus aqua deprehenditur diluente factitium colorem: cum uerus ille non nisi oleo resoluitur. & unguentarii propter colorem eo maxime utantur. Canicia in uasis summa est. Media uero pars humidior: ut diximus. Floris natura aspera ex calfactoria stomacho inutilis. Sudorem cit. Aluum soluit uino & aqua acopis & smegmaricis utilis. De trahit & ex palpebris pilos efficacissime. Faeces imae concurrit ut colorem croci redeat. Praeter haec etiam in uasis appellatur in salinis salfugo: ab aliis salifilago tota liquida marina aqua salifiori uis distat. Aliud etiam nunc liquoris exquiriti genus quod garon uocauerunt in testis piscium ceterisque quae abiicienda essent: sale mace raris: ut sit illa putrescentium sanies. Hoc olim conficiebatur ex pisce: quem graeci garon uocabant. Capite eius uiso suffitu extrahi secundas morantes.

Aug maxing Sa
Inphunt
Sale pulmentary u

Melchior...
Caudex ab angustia

Aegypti...
Salsifugo
Salsifugo
Salsifugo

Ca. VIII
Langua ad in...
Carthago

Byp...
Cranbur...

A...
Aph...

in...
Sol...

...
...
...
...

De scombro pisce & muria & alece.

Ca. VIII

Murina & scombro pisce laudatissimum in sinibus cartaginis spartarie & cetariis: sotiornum appellatur lingulis milibus nummum permutantibus congios pene binos. Nec liquor ullus pene praeter unguenta maiore in precio esse coepit nobilitatis etiam generibus. Scombros quidem & mauritania beticaeque & cartea ex oceano intrantes capiunt ad nihil aliud utiles. Laudatur & elazomene garo. Pompeiis & Lepcis. Sicut muria antipolis ac thuria. lam uero & dalmatia. Vitium huius est alex imperfecta nec colata fax. Coepit tamen & priuatis ex inutili pisciculo minimoque confici quam nostri apthyen graeci uocant: quoniam pisculis et pluuia nascitur. Foroilienses piscem ex quo faciunt lupum appellant. Transit deinde in luxuriam: creueruntque genera ad infinitum: sicuti garum ad colorem multum ueteris adeoque diluam suauitatem ut bibi possit. Aliud uero ad castimoniarum superstitionem: etiam sacris iudeis dicatum: quod fit et piscibus squamam carentibus. Sic alex peruenit ad hostreas echinos urticas canimaras mulloguocinere. Innumerisque generibus ad saporem gulae coepit sal tabescere. Haec obiter indicata sint desiderii uitae: & ipsa tamen nonnulli usus in medendo. Naeque & alce scabies pecoris sanat infusa percutit canem. Et coera canis morsus draconisque marini potest. In lineolis autem coereptis iponae. Et garo ambusta recentia sanant: si quis infundat ea non noninet garum Contra canum quoque morsus prodest: maximeque crocodili: & ulceribus quae serpunt aut sordidus. Oris quoque & aurium ulceribus aut doloribus mirifice potest. Muria quoque siue illa salfugo ipsa: mordeat: extenuat: siccatur. Dysentericis utilis est etiam si nomen intestina corripit. Ischia dicis caeliacis ueteribus infundit. Foru quoque apud mediterraneos aquae marinae uice potest.

De natura salis & eius medicinis.

Ca. IX.

Alis natura est per se ignea & inimica ignibus fugiens: omnia erodens. Corpora uero astringens: siccans alligans. Defuncta autem ac putrescentia ita uideantur ut durent ea per secula. In medendo uero mordens: adrens: repugnans extenuans: dissoluens. Stomacho tantum in utilis: praeterquam ad excitandam auiditatem. Aduersus serpentium morsus cum origano melle bysopo. Contra cerastem cum origano & cera aut pice aut melle: Auxiliatur contra scolopendras ex aceto potus. Aduersus scorpionum ictus cum quarta parte lini seminis: & oleo uel aceto illitus. Aduersus crabrones uero uel uespas similiaque ex aceto. Ad heceroctanas capitibusque ulcera & pustulas papulas uel & incipientes uerrucas cum seuo uitulino. Item oculorum remediis: & ad excrescentes ibi carnes totiusque corporis pterygia. Sed in oculis peculiariter. Ob id collyriis euplastrisque additur. Ad hoc maxime probatur etateus: aut cauiter. Ex istu uero suffusus cruoere oculis suggillatisque cum myrthe pari condere ac

...
...
...

...
...

melle: aut cum hyssopo ex aqua calida: utque foueantur balsugine. Ad hæc hispaniensis eligitur. & tragæ suffusiones oculorum: cum lacte in coticulis teritur. Priuari sugillationibus in linteo lo uoluntis crebroque ex aqua feruētī impositus. Vlceribus oris manantibus in linteo scripto. Gingiuarū tumori infricatus. Et cōtra scabieciē liquæ frictus cōmunitusq; Gymn
 Aiiū dentes nō erodi neq; putrescere si q̄s quottidie mane ieiunus salē p̄tineat sub lingua donec liquefact. Lepras idē: & furunclos: & lichēas: & psoras emendat cū passa uua excepto eius ligno: & seuo bubulo atq; origano ac fermento uel pane maxime rhebaicus. Hic & ad pruritus eligitur. Tōsillis & uuis cū melle p̄dest. Quicūq; ad anginas. Hic aplius cū oleo & aceto. Eodē tpe extra fauces illitus cū pice liqda. Emollit & aluū in uino mixtus. Idē noxia: & tinearū genera pellit in uino potus. Aestus balnearū qualescētē ut tolerari possint lingua subditus præstat. Neruorū dolorē maxime usurpanda obseruatiōe circa humeros & renes in sacris aqua feruētī crebro madefactus leuat. Colū torminaq; & coxarū dolores potus: & in iisdē saccis ipositus candens. Podagras cū farina ex melle & oleo tritus ibi maxime obseruanda usurpatione q̄ qdē totis corporib; nihil eē utilius sale & sole dicit: itaq; cornē uidemus corpora piscatorū. Sed hoc præcipuū dicitur in podagris. Tollit & clauos pedū. Itē p̄niōes. Ambustis ex oleo iponitur. aut cōmanducatus pustulasq; reprimi. Ignibus uero sacris ulceribusq; quæ serpūt ex aceto aut hyssopo. Carcinomatīs cū uua taminiā. Phagedenis ulcerū tritus cum farina hordei sup̄ impositio linthelo madente uino. Morbo regio laborantes donec sudent ad ignē cōtra pruritus quos sentiūt ex oleo & aceto infricatus uiuat & fatigatos ex oleo. Nultri & hydropicos sale curauere. feruoreq; febrū cū oleo punxere: & tussim ueterē linctū eius discussere. Clysteribus infundere ischia dicit. Vlcerib; ex crescentibus: uel putrescentibus iposuere. Crocodilorū morsibus ex aceto in lteolis: ita ut battuerentur ante istū ulcera. Bibitur & cōtra oppiū ex aceto multo. Luxatis imponitur cū farina & melle. Itē exuberationib;. Dentū dolori cum aceto torus & illitus cum resina prodest. Ad omnia autem spina salis iucundior utiliorq;. Sed quicūque sal acopis additur ad excafectiones. Itē s̄negmaticis ad extendendā cutē. leuandāq;. Pecorū quoq; scabiem & boum illitus tollit. Datuq; lingendus: & oculis iumentorum inspuitur. Hæc de sale dicta sint.

De nitri generibus & quō cōsuletur.

Ca.

X.

Nunc est diserenda & nitri natura non multū a sale distans: & eo diligentius dicenda: quia palā est medicos q̄ni de eo scribere ignorasse naturā. Nec quenquam Theophrasto diligentius tradidisse. Exiguū fit apud medos canescitibus siccitate conuallibus quod uocant halmigara. Minus etiā in thracia iuxta Philippos fordidū terra: quod appellant agrū. (Nā quercu cremata nūq; multū faditatu est: & iam pridē in totū omissum.) Aquæ uero nitrosæ pluribus locis reperiunt: sed sine uiribus den sandi. Optimū: copiosumq; in clytis macedoniæ: quod uocant calestricā: candidū: purūq; proximū sali. Lacus est nitrosus exiliente e medio dulci fonticulo. Ibi fit nitrū circa canis ortū nouenis diebus: totidēq; cessat: ac rursus innatat: & deinde cessat. Quo apparet soli naturā eē quæ gignat: qm̄ cōptū est nec folespicere quicq; cū cesser: nec hymbres. Mirū est & illud scatebra fonticuli semper emicante: lacum nec augeri: nec effluere. Is autem diebus quibus gignitur si fuerē hymbres: salisus nitrum faciūt aquilones deterius: quia ualidius commouent limū. Et hic quidem nascitur. In Aegypto autem cōficitur multo ab dācius: sed deterius. Nā sulsctum lapidosumq; est. Fit pene eodem modo quo sal nisi quod salinis mare infundunt Nilū aut nitrariis. Excedente nilo siccantur decedente madent succo nitri. xl. diebus continuis non ut in Macedonia statis. Si etiā hymbres affuerit: minus de flumine addunt: statimq; ut densari est cōceptū rapitur ne resoluatū i nitrariis. Sic quoque olei naturā interuenit. Ad scabiem animalium utilis. Ipsū autem conditum in acerbis durat. Mirū in lacu ascānio & quibusdam circa calida fontibus summas aquas dulces esse potariq; inferiore nitrosas. In nitro optimū quod tenuissimum & ideo spuma melior. Ad aliqua tantum fordidum tanquam ad insciendās purpuras tincturasq; omnes. Magnus & nitro usus qui dicitur suo loco. Nitrarū egregiæ aegyptiis. Nā circa acathin & memphin tantum solebant esse. Circa memphin deteriores. Nam & lapides ibi in acerbis multique sunt tumuli ea de causa faxei. Faciunt ex iis uasa. Necnon frequenter hiquatū cum sulphure coequentes in carbonibus. Ad ea quoq; quæ inuenerari uolunt illo

nitro utunt. Sunt ibi nitriaræ: in quibus & ruffum exit a colore terræ. Spumam nitri quæ maxime laudatur: anteq̃ negabant fieri: nisi cū ros cecidisset pregnatū us nitriarū: sed nō dū parientib⁹. Itaq̃ non fieri incitatis etiā si caderet. Alii operimentoꝝ fermētogigni existimauerunt. Proxima ætas medicosꝝ aphronitru tradit in asia colligi in spelūchis mollib⁹ di stillans. Specus eos colligas uocant. Dein siccant sole. Oprimunt putā lydiū. Probatio ut sit minime ponderosus & maxime friabilis. Colore pene purpureo. Hoc in pastillis offert. Aegiptiū in uasis picatis: ne liqueat. Vasa quoq̃ ea sole inarescentia pficiunt. Nitri probatio: ut sit tenuissimū & quāmaxime spongiosum fistulosūq̃. Adulteratū in ægypto calce. Deprehenditur gustu. Sincerū. n. facile resoluitur. Adulteratū pūgit. Calce alium reddit odore uehementer. Vritur in testa opertū ne exiliat: alias igni nō exilit nitru nihil que gignit aut alit Cū in salinis hærbæ gignant: & in mari tot aialia: tm̃ algæ. Sed maiorē esse acrimonia nitro apparet: non hoc tm̃ argumento: sed & illo quod nitriaræ calciamēta protinus consumunt. Alias salubres: oculorū que claritati utiles. In nitriarū nō lippiunt. Vlcera alata eo celerime sanant. Ibi facta tarde. Cit & sudore cū oleo perunctis: corpus que emollit. In pane salis utitur calestrico. Ad raphanos ægyptio: teneriores eos facit. Sed obsonia alba & deteriora: olera uiridiora. In medicina aut̃ calcificat: extenuat: mordet: spissat: ficcat: exulcerat. Vile iis quæ euocanda sunt aut discutienda & lenius mordenda ac que extenuanda: sicut in papulis pustulisq̃. Quidā in hoc usu accensum uino austero resti gūt: atq̃ ita trito in balneis utitur sine oleo. Sudores nimios inhihet cū atida iudē adiecto oleo uiridi. Ex tenuat & cicatrices oculorū & scabrias genarū cū fico illitum aut decoctū in passo addimidiās partes. Itē contra argemās oculorū. Vngues decoctū in passo in mali punici calice adiuuat nitru. Claritateq̃ uisus cū melle inunctū. Prodest dentiū dolori ex uino si cū pipere colluatur. Itē cū porro decoctū. Nigrescentes dentes crematū denti fricio ad colore reducit. Capitis aialia & lendes necat cū samia terra illitū ex oleo. Aurib⁹ purulentis uino liqto infundit. Sordes eiusdē partis erodit ex aceto. Sonitus & tinnitus discutiit siccū additū. Vitiligines albas cū cymolia creta æquo podere ex aceto in sole illitū emendat. Furūculos admixtū resinā extrahit aut cū uua alba passa. nucleis eius simul tritū. Testiū inflammationi occurrit. Itē eruptionibus pituitæ in toto corpore cū axungia. Contraque canis morsus addita resina iniicit cū aceto illitū. Sic & serpentū morib⁹: phagedenis & ulceribus quæ serpūt: aut putrescūt cū calce ex aceto. Hydriopis fico tufum dat illiniquetque. Discutiit & torminā si decoctū bibat podere drachmā cū ruta uel anetho uel cymino. Reficit lassitudines cū oleo ex aceto peructog: & contra algores horrosq̃ prodest manibus pedibusq̃ confricatis cū oleo. Coprimt & prunitus suffosq̃ felle: maxime cū aceto datū. Succurrit & uenenis fungorū ex polca potū. Aut si buprestis pasta sit ex aquomitionesq̃ euocat. Iis q̃ sanguinē tauri biberint cū lafere datur. In facie quoq̃ exulcerationes sanat cū melle & lacte bubulo. Ambustis totū donec nigrescat tritūq̃ illimitur. Infundit urceis & renū doloribus. aut rigori corporis neruorūq̃ doloribus. Paralixi in linqua cū pane imponit. Suspensiois in pitana sumit. Tuffim ueterē sanat flore mixto galbanū: resinā terebinthinā pari pondere omniū: ita ut fabæ magnitudine deureat. Coq̃tur diutūq̃ postea cū pice liqda sorbendū in angina datur. Flos eius cū oleo cyprio articulorū doloribus in sole iucūdus est. Regiū quoq̃ morbū in uino exterminat potū. Et inflatōes discutiit. Sanguinis pfluuiū sistit & narib⁹ ex feruenti aq̃ uapore narib⁹ raptō. Pruriginem a lumine pmixto tollit. Alarū uirus ex aq̃ quottidiano fotu. Vlcera expuita nata cæra pmixtū. Quo genere neruis quoq̃ pdest. Cœliacis infundit. Perūgi ante accessiones frigiditas nitro & oleo multi præceper. Sic & aduersus lepras sctigines. Podagricis i balneis uti folia nitri pdest: atrophis opistotonis: teranis. Salnitru in lphani cōcoctū in lapidē uertit.

De spongiarum natura.

Capitulū undecimū.

Spongiarum genera diximus in naturis aquatilium marinorum. Quidam eas ita distinguunt. Alias ex iis mares existimauerunt tenui fistula spilloresq̃ per sorbentes: & quæ tinguntur in delitiis aliquando & purpura. Alias fœminas maioribus fistulis ac perpetuis maribus duriores. Alias quas appellat tragos tenuissimis fistulis æq̃ densissimis. Candidæ cura sunt: e molissimis recentes per æstatē tinctæ salis spuma: ad lunam & pruinas sternuntur in uersæ: hoc est qua parte adhære: u

candorem bibant. Animal esse docuimus etiam cruore inhaerente. Aliqui narrant & audi-
 tu regi eas: contrahique ad sonum: experimentes abundantiam humoris nec auelli petris
 posse: ideo abscindi & saniem emittere. Quin & eas quae ab aquillone sunt genitae praefertur
 caeteris. Nec usquam diutius durare spiritum medici affirmat: sic & prodesse corporibus:
 quia nostro suum misceant: & ideo magis recentes magisque humidae. Sed minus in cali-
 da aqua minusque unctas: aut unctis corporibus impositas. Et spissas minus adhaerescere.
 Mollissimum genus earum penicilli oculorum tumores leuant ex multo impositi. Item ab-
 stergenda lippitudini utilissimi. Eamque tenuissima est mollissimam quoque esse oportet
 Imponuntur spongiae ipsae epiphoris ex posca: & ex aceto calido ad capitis dolores. Decae-
 tero recentes discutunt: molliunt: mitigant. Veteres conglutinant vulnera. Vfus earum
 ad abstergenda: fouenda: perueniendi fotu dum aliud imponatur. Ulcera quoque humida
 & senilia impositae siccant. Fracturae & vulnera spongiis utilissime fouentur. Sanguis rapi-
 tur in secundo: ut curatio perspicua possit. Et ipsae vulnerum inflammationibus imponuntur:
 nunc siccatae: nunc ex aceto inspersae: nunc et uino: nunc ex aqua frigida. Ex aqua uero caele-
 sti impositae siccant. Recentia non pariuntur intumescere. Imponuntur & integris parti-
 bus & fluctuatione occulta laborantibus quae discutienda sunt: & iis quae apostemata uo-
 cant melle decocto perunctis. Item articularis alias aceto falso madidae: alias et posca. Si fer-
 ueat imperus ex aqua ad eum callo falso madidae. Ac contra scorpionum ictus ex aceto. In
 uulnerum curatione & succidae lanam uicem implent. Nunc ex uino & oleo: nunc ex eadem
 Differentia haec quod lanam molliunt spongiae coercent rapiunt que uitia ulcerum. Circu
 ligantur & hidropicis siccatae: uel ex aqua tepida posca ue ut cunq; blandioribus opus est
 operiri ue aut siccare cutem. Imponuntur & iis morbis quos uaporari oportet: feruenti
 ex aqua perfusa expressaque inter duas tabulas. Sic & impositae stomacho profunt: & in
 febris contra nimios ardores. Sed splenicis & posca. Ignibus sacris ex aceto. Efficiore
 quando aliud imponi oportet: sic ut sanas quoque partes spatiosae operiant. Sanguinatae
 fluuium sistunt ex aceto aut frigida. Liuorem ab ictu recentem ex aqua salsa calida saepis-
 us mutata. Tolliturque testium tumorem doloremque ex posca. Ad canum morsus utiliter
 concisa imponuntur: ex aceto aut frigida: aut melle abunda subinde humectanda. Africa-
 nae cinis cum porri sectiui succo sanguinem reicientibus haustu salis ex frigida prodest.
 Item cinis cum oleo uel aceto fronti illitus tertianas tollit. Priuatim Africanam ex posca
 tumorem discutit. Omniu autem cinis cum pice crematae sanguinem sistit uulneru: Aliqui
 raras tm ad hoc cum pice urit. Et oculorum ca comburuntur in cruda olla figulini operis plu-
 rimum proficiente eo cinere contra scabrias genarum: ex crescentemq; carnes & quicquid opus
 sit ibi destringere: sufficere: explere. Utilius in eo usu lauare cinerem. Praestant & strigilum
 uicem lintheorumq; affectis corporibus. Et contra solem apte protegunt capita. Medici insci-
 tia ad duo nomina eas redegere. Africanas: quarum firmitus sit robur. Rhodiacasq; ad fouen-
 dum molliores. Nunc autem mollissimae circa muros antipolis urbis reperiuntur. Trogus auctor
 est: circa lyciam penicillos mollissimos nasci in alto unde ablatae sunt spongiae. Polibius sup-
 agru suspensos getiores faceret noctes. Nunc reuertemur ad marina aialia & aquatilia.

CAII PLINII SECVNDI NATVRALIS HISTORIAE LIBER. XXXII.

PROHEMIVM.

Medicinae ex aquilibus.

DENTVM est ad summa naturae exemplorumque per rerum ordinem: &
 ipsum sua sponte occurrit immensum potentiae occultae docu-
 mentum: ut prorsus nec aliud ultra quaeri debeat: nec par aut simi-
 le possit inueniri: ipsa se uincente natura: quae numerosis mo-
 dis declarante. Quid enim uolentius mari uentis ue: & turbini-
 bus ac procellis quo maiore hominum ingenio in nulla sui parte
 adiuta est: uelis remissis? Adhaec his & reciproci aestus inenarra-
 bilis uis: uersumque totum mare in flumen.

De echeneide pisce: & mirabili eius proprietate: & torpedine: & marino lepore: & mirabilia rubri maris.

Capitulum primum.

M

Amen omnia hæc pariterque eodem impetu unus ac paruus ad modum pisciculus echeneidis appellatus in se tenet. Ruant venti licet: & seuiant procellæ: imperat furori: uire: & quæ tantas compescit: & cogit stare nauigia: quod non uincula ulla: non anchoræ pondere irruocabili factæ. Inferant impetus: & domat mundi rabiem: nullo suo labore: non retinendo: aut alio modo quoadhærendo. Hæc tantilla est satis contra tot impetus: ut uetet ire nauigia. Sed armatæ classis imponunt si bi turrium propugnacula: ut in mari quoque pugnetur uelut e muris. Hæc uanitas humana cum rostro illa ære ferreoque ad ictus armata semipedalis ibidere possit: ac tenere de uincta pisciculus. Fertur acciaco marte tenuisse prætoriam nauim Antonii properantis circuire & exhortari suos donec transiret in aliam. Ideoque cæsariana classis impetu maiore protinus uenit. Tenuit & nostra memoria. Caii principis ab astura antium remigantis ut res est etiam auspicalis pisciculus. Si quidem nouissime tum in urbem reuersus ille imperator: suis telis confossus est. Nec longa fuit illius moræ admiratio statim causa intellecta: cum e tota classe quinque remis sola non proficeret: & exiliteribus protinus q id quæ rerent circa nauim inuenere adhærentem gubernaculo: ostenderuntque Caio indignante hoc fuisse quod se reuocaret: quadringentorumque remigum obsequio contra se incedere: Constat peculiari ter miratum quomodo adhærens tenuisset: nec idem polleret in nauigium receptus. Qui tunc postea uidere: eum limaci magnæ similem esse dicunt. Nos plurimum opinionos posuimus in natura aqua tilium: cum de eo diceremus. Nec dubitamus idem ualere ad omnia genera cum celebri & consecrato etiam exemplo apud gnidiam Venem conchas quoque eiusdem potentia credi necesse sit. E nostri quidam latini remora appellauerunt eum. Mirumque egregis: alii lubricos partus atque proci dentes contineri ad maturitatem alligato eo (ut diximus) prodiderunt. Alii sale aduersatum a dalligatum grauidis partus soluere: ob id alio nomine odinolyntem appellauerunt. Quocunque modo ista se habeant: quis ab hoc tenendi nauigia exemplo de ulla potentia nature: atque effectu in remediis sponse nascentium rerum dubitare debeat. Quin & sine hoc exemplo per se satis esset. Ex eodem mari torpedo etiam procul & e longinquo: uel si hasta uirga ue attingat quauis præualidos laceros torpescere: quanlibetque ad cursum uel loces alligari pedes proditur. Quod si necesse habemus fieri hoc exemplo esse uim aliquam quæ odore tantum: & quadam aura sui corporis afficiat membra: quod non de re mediolorum omnium momenti sperandum est? Non sunt minus mira quæ de lepore marino traduntur. Venenum est aliis in potu: aut in cibo datus: aliis etiam uisus. Si quidem grauidæ si omnino aspexerint fœminam ex eo genere: dûtaxat statim nausea & redudatione stomachi uitium fœntur: ac deinde abortum faciunt. Remedio est mas ob id induratus sale: ut in brachialibus habeant. Eadem res in mari & tactu quidem nocet. Vesicis eo unctum tantum animalium: ut non intereat. Mullus piscis: & tenescit tantum: & indegrator: uti sior que fit: Homines quibus in pastu est: piscem olent hoc primo argumento ueneficium id depræhenditur. Cætero moriuntur totidem diebus quot uixit lepus. Incertique tenporis ueneficium id esse: auctor est Licinius macer. In India affirmant non capi uiuentem. Inueniuntque ibi hominem illi pro ueneno esse: ac uel digyto omnino in mari tactu mori. Esse autem amplexum multo sicut reliqua animalia. Iuba in iis uoluminibus: quæ scripsit ad Caium Cæsarem Augusti filium de Arabia: tradit uitulos marinos ternas heminas capere. Cetos sexcentorum pedum longitudinis: & trecentorum sexaginta latitudine in flumen Arabiæ intrasse: pinguique eius negociatores: & omnium piscium adipe camelos perungi in eo sicut: ut asilos ab iis fugent odore.

De ingeniis & mansuetudine quorûdam piscium
& ubi ex manu edant: & ubi responsa datur
ex piscibus.

Capitulum secundum

I

Ibi uidentur mira & quæ Ouidius prodidit piscium ingenia in eo uolumine quod halie iliticon inscribitur. Scarum inclusum nassis non fronte erumpere: nec infestis uimibus caput inferere: sed auersum caudæ ictibus crebris laxare fores atque retrosum ita erumpere. Quem iustatum eius si forte alius scarus ex

Aliephra con dno

trinscens uideat: apprehensa mordicis cauda: adiuuare nix erumpentis. Lupum pi /
 sem rere circumdatum harenas arare cauda: atque ita conditum transire rete. Murenam
 maculas appetere ipsas consciam teretis ac lubrici tergi: tum multiplici flexu laxare do-
 nec euadat. Polypum hamos appetere: branchiisq; completi: no morsu: nec prius dimitte-
 re q; escam circumferit: aut harundine leuatum extra aquam. Scir & mugil esse in esca ha-
 num: insidiatq; non ignorat: auditas tamen tanta est: ut cauda uerberato xcurat cibos
 Minus in promouendo lupus solertie habet: sed magnum robur in poeni tēdo. Nam ut ha-
 ferit in hamo: tum uofo discursu laxat uulnera: donec excidant insidias. Murenæ ampli-
 us deorant hamum: ad mouentq; dentibus lineas: atq; ita erodit. Pytheas id tradit. Idem
 infixam hamo inueterere se: quoniam sit dorso cultellato: spinasq; lineam præse care. Licini-
 us Macer murenas tantum foeminiis sexus esse tradit: & concipere & serpentes ut dixi-
 mus ob id sibillo a piscatoribus tanquã serpentibus: uocari: & capi pinguescere lactatu.
 Fuste non interiri. Eas de ferula protinus Animam in cauda habere certum est. atq; ista
 cellerime exanimari: at capitis ictu difficulter. Nouacula & ferrum quæ pisce tacta sunt
 olent. Durissimũ esse piscium constat qui orchis uocetur: rotundus est: & sine squamis: ro-
 tũsq; capite constat. Niluago quotiens cernatur extra aquã uoltans: tempestates mutari
 Trebius Niger auctor est. Xiphiam idest gladium rostro mucronato eẽ: ab hoc naues per
 fostas mergi in occã ad locũ mauritanie qui cotta uocetur: non procula lyxo flumine.
 Idem tolligines euolare ex aquã tradit: tanta multitudine ut nauigia demergat. Et manu
 uescuntur pisces in pluribus qdem Cæsaris uillis. Sed quæ ueteres prodidit in stagnis no
 piscinis ammirati in heloro sicilia castello non procul syracus: ite in labra Gridii louis fo-
 re anguillas. Et ex in aures adiras gerunt. Similiter in chio iuxta senũ delubru. In meso-
 poutũ quocq; fonte chãburga de quo diximus pisce. Na i lycia myris in fonte Apollinis: quẽ
 curiũ appellat ter fistula uocari ueniũt ad aurũ. Diripere eos carnes abiectis lacrum
 est consulantibus: caudis abigere dirũ. Hierapoli syria in lacu Veneris ad tuocũ uocib-
 parent uocari: aut ueniũt adularẽs. Scalpũ ora hiantia manibus inferendis præbent.
 In stambiano capanæ ad Herculis petram: melãnu i mari panẽ abiectũ rapiũt. Idemq; ad
 nullum eibum in quo hamus sit accedunt. Nec illa in nouissimis mira: amarissimos esse
 pisces ad apellẽ insulam & ad elazomenas. Contra ad scopulum siciliae: ac lepiũ Africae &
 eubocam & dyrbachiu. Rursus ita salso: ut possint salsamenta existimari. Circa cephalo-
 niam & ampeloporon & delipeiras in portu eiusdem insule dulces. Quam differentiã par-
 bulo constare non est dubiũ. Apion maximam pisciũ esse tradit porcu: quem lacedaemo-
 niũ astagoristũ uocant. Grunire eũ cum capiatur. Esse uero illam naturã acciditã quod
 magis miremur etiam in locis quibusdam: appposito occurrit exemplo. Siquidem salsamẽ
 ta omnium generum in italia beneuente recentia refici constat. Pisces marinos in usu fu-
 iste protinus a condita Roma: auctor est Cassius Heminã: Cuius uerba de ea re hic subi-
 ciam. Numã constituit: ut pisces qui squammoli non essent ni pollincerent patrimonia: ut
 ad conuentus & conuiuia publica: & priuata cœnasq; ad puluinaria facilius compararen-
 tur: ni qui ad pollinctum emerent: precio minus parcerent: eaque pramercarentur. Quan-
 tum apud nos indicis margaritis precium est: de quibus suo loco satis diximus ratũ apud
 indos in chorallio. Naq; ista persuasione gentium constant. Gignitur quidem & in rubro
 mari: sed nigrius. Item in persico uocatur iace. Laudatissimam in gallico sinu: circa orcha-
 das insulas. Et in siculo circa heliam & drepanum. Ideo uicitur & apud grauias & ante ñea-
 polin campaniæ: maximeque rubens: sed molle: & idcirco uilissimũ crythris. Forma est ei fru-
 ticif: color uiridis. Baccæ eius candidæ sub aqua ac molles. Exemptæ confectum durantur
 & rubescunt: quasi cornã fatiua spæne atq; magnitudine. Auunt tactũ protinus lapidesce-
 re: si uiuã. Itaque occupari uellique retibus: aut acri ferramento prædidi. Hac de causa
 chorallium uocitatum interpretantur. Probatissimum quammaxime rubet: & quammo-
 dissimum: nec scabiosum: aut lapideum: uel rursus inane: aut concauum. Auctoritas bacca-
 rum eius non minus indorum uiris quoque preciosã est: quam foeminiis nostris uniones
 indicis. Aruspices eorum uateq; in primis religiosum id gestamẽ amoliendis periculis
 arbitrantur. Itaque & decore & religione gaudent. Prius quam hæc noteferret: galli gla-
 dios: scuta galens ad ornabunt. In tanta penuria esse uendibili merce: ut perquam ra-
 ro cernatur in suo orbe. Surculi infantie adalligati: tutelam habere creduntur. Cõtraq;

116
 Annona...
 0 e mai uejant
 aca: mah
 octagony
 lano polmed rucel
 ra motuoz
 ut hãg meto
 2al pollm
 hãg
 u
 118
 119
 120
 121
 122
 123
 124
 125
 126
 127
 128
 129
 130
 131
 132
 133
 134
 135
 136
 137
 138
 139
 140
 141
 142
 143
 144
 145
 146
 147
 148
 149
 150
 151
 152
 153
 154
 155
 156
 157
 158
 159
 160
 161
 162
 163
 164
 165
 166
 167
 168
 169
 170
 171
 172
 173
 174
 175
 176
 177
 178
 179
 180
 181
 182
 183
 184
 185
 186
 187
 188
 189
 190
 191
 192
 193
 194
 195
 196
 197
 198
 199
 200

116
 117
 118
 119
 120
 121
 122
 123
 124
 125
 126
 127
 128
 129
 130
 131
 132
 133
 134
 135
 136
 137
 138
 139
 140
 141
 142
 143
 144
 145
 146
 147
 148
 149
 150
 151
 152
 153
 154
 155
 156
 157
 158
 159
 160
 161
 162
 163
 164
 165
 166
 167
 168
 169
 170
 171
 172
 173
 174
 175
 176
 177
 178
 179
 180
 181
 182
 183
 184
 185
 186
 187
 188
 189
 190
 191
 192
 193
 194
 195
 196
 197
 198
 199
 200

corninum ac vesicæ & calculorum mala: in puluerem igne redacti: potique cum aqua auxiliantur. Simili modo ex uino poti: aut si febris sit: ex aqua somnum afferunt. Ignibus diu repugnant. Sed eodem medicamine sæpius potio tradunt Iyemen quocq; abstulit. Sanguinem reticentibus excreantibus ue medent. Cinis eorum miscetur oculorum medicamentis. Spissat enim: ac refrigerat. Vlcera cum caua explet. Cicatrices extenuat. Quod ad repugnantiâ rerum attinet: quam græci antipathiam uocant nihil est ueneniatus usquâ: quàm in mari pastinacis: ut pote cum radio eius arbores necari dixerimus. Hanc tamē persequitur galcos. Idem & alios quidem pisces: sed pastinacas præcipue. Sicut in terra serpentes mustela. Tanta est auditas ipsius ueneni. Percussis uero ab ea medetur & hic quidem sed & nullus ac lassus.

De his quibus in terris & in aquis uictus est: & de castoreis medicis & obseruationibus. Ca. III.

Spectabilis nature potentia in iis quocumque quibus & in terris: & in aqua uictus est: sicut & fibris quos castores uocant & castorea testes eorum amputari hos ab ipsis cum capiuntur negat Sestius diligentissimus medicus. Quinimmo paruos esse substrictosq; & adhærentes spinæ: nec adimi sine uita animalis posse. Adulterari autem renibus eiusdem qui sunt grandes: cum ueri testes parui admodum reperiantur. Præterea ne uescis quidem esse cum sint geninæ quod nulli animalium. In iis folliculis inuenitur liquor: & asseruari sale. Itaque inter probationes falsi esse folliculos geminos ex uno nexu dependentes: quod ipsum corrumpi fraude concientibus gummi cum sale: aut hammoniæ quoniam ammoniaci coloris esse debeant circûdati liquore ueluti mellis carosi odoris grauis: gustu amaro: & acri friabiles. Efficacissime e ponto galacia: inq; Africa. Seruaturamen ta olfactu mouent. Somnum conciliant cum rosaceo & peucedano peruncto capite. Et perse poti in aqua. Obd phreneticis utiles. Item serbargicos odoris suffitus excitant. Vultu rûque exâminationes uel subditi: & menses ac secundas eunt duabus drachmis ex aqua cum pulegio poti. Medentur & uertiginis: opisthoronis: tremulis spatiosis: neruorum uitis hischiadicis: stomachis: paralitico: perunctis omnibus. Vel triti ad crassitudinem mellis cum femine uiticis ex aceto: aut rosaceo. Sic & contra comitiales sumpti. Poti uero contra inflationes: tormina. uenena. Differentia tantum contra genera est mixtura. Quippe aduersus scorpiones ex uino bibuntur. Aduersus phalanga & araneos ex mulso: ita ut uomitione redantur. Aut ut retineantur cum ruta. Aduersus cablicidas cum myrticæ. Aduersus cerastæ & præsters cum panace: aut ruta ex uino. Aduersus cæteros serpentes cum uino. Dari binas drachmas satis est: eorumque adiciantur singulas. Auxiliantur priuatiu contra uiscû ex aceto. Aduersus acõitum ex lacte: aut aqua. Aduersus helleborum album ex aqua multa nitroque. Medentur & dentibus infusi cum oleo triti in aurem a cuius parte doleant. Aurium doloribus melius si cum meconio. Claritatem uisus faciunt cum melle acricoinu et. Cohibent singultus ex aceto. Urina quoque sibi resistit ueneni: & ob id in antidota additur. Adseruatur autem optime in sua uesica: ut aliqui existimant.

De testudine & multorum piscium medicina & obseruationes. Ca. IIII.

Seminus similiter uictus in aquis terraque & testudinum effectusque par in honore habendo uel propter excellens in usu pretium figuræ: uerâ proprietatem. Sunt uero testudinum genera: terrestres: marinæ: Iuaritæ: quæ in dulci aqua uiunt. Has quidem & græcis emydas appellant. Terrestrium carnes suffitionibus proprie: magicisque artibus referandis: & contra uenena salutare produntur. Plurimæque in Africa. Hæc ibi amputato capite: pedibusque pro antidoto dari dicuntur: & ex iure in cibo sumptæ. Seruinas discutere ac lyenes tollere. Item comitiales morbos. Sanguis earum claritatem uisus facit: suffusioneq; oculorum tollit. Et cõtra serpentium omnium & araneorum & similibus: & ranarum uenena auxiliatur. Sanguine seruato in farina pilulis factis: & cû opus sit in uino datis. Felle testudinum cum attico melle glaucumata inungi prodest. Et scorpionû plagæ instillari. Tegumentis cinis uino & oleo subactis pedum rimas ulceraq; sanat. Squammæ e summa parte derasæ: & in potu date ueneni cohibent. Eo magis hoc mirum: quoniam totius tegumenti farina accendere traditur libidinem. Urinam earum aliter quam in uesica dissectarum: inueniri posse non arbitror: & intra eam esse. Hæc quoque portentosa magis demonstratur aduersus aspidum: id est singulare remedium. Efficacior est: tamen ut aiunt cimicibus ammixtis. Opa durata illinuntur strumis & ulceribus frigore: aut adustio

ne factis. Sorbentur in stomachi doloribus. Marinarum carnes amixta ranarum carnisbus
 contra salamandras præclarè auxiliatur. Neque est testudine aliud salamandram aduersus.
 Sanguine alopeciarum inanitas & porrigo omniaque capitis ulcera curantur. Inarescere
 autem eum oportet: lentèque abluui. Instillatur & dolori aurium cum lacte mulierum. Ad
 uersus comitiales morbos manditur cum polline frumentii. Mifceretur autem sanguis heni
 nis tribus acetis hemia uini addita iis: & cum hordeacea farina: aceto quoque ammixto: ut
 sit quod deuoretur faba magnitudine. Hæc singula & matutina & uespertina dantur: de
 post aliquot dies uespèra. Comitialibus instillatur ore deductis labris iis: qui modicè cor
 ripiantur. Spasmo cum castoreo clystere infunditur. Quod si dentes prope annum colluntur
 testudinum sanguine immunes a dolore fiunt. Et abelitus discutit: qualque orthopneas
 uocant: ad has in polenta datur. Fel testudinum claritatè oculorum facit. Cicatrices exte
 nuat. Tonsillas sedat: & anginas & omnia oris uitia. Priuatim nomas ibi. Item ardentium
 testium. Naribus illitum comitiales erigit: attollitque. Idem cum uernatione anguuium ace
 to: ammixto unice purulentis auribus prodest. Quidam bubulum fel ammiscent: decoctam
 rumque carnis testudinis succum abditæ æquæ uernatione anguuium. Sed diu in uino te
 studinem excoquunt. Oculorum quoque uitia omnia fel inunctum cum melle emendat.
 Suffusiones etiam marinarum felle: uel cum fluuiatilis sanguine & lacte mulierum. Fel & con
 tra salamandras: uel succum decoctum bibisse: satis est. Testudinum est tertium genus in
 ceno & paludibus uiuentium. Latitudo iis in dorso pectori similis: nec conuexo incurua
 calice: ingrata uisu. Ex hac quoque tamè aliqua contingunt auxilia. Tres namque in successa
 sartmenta cõiectæ & diuidentibus se tegumentis rapiuntur. Tum euulsæ carnes: earum
 coquuntur in aquæ congio sale modice addita. Ita decoctarum ad tertias partes succus pa
 rallysi & articularis morbos sentientibus bibitur. Detrahit item fel pituitas sanguine
 uitiatum. Sistitur ab eo remedio alius aquæ frigidæ potu. Ex quarto genere testudinum
 quæ sunt in omnibus diuisarum pinguis cum aizoo herba rufa ammixto unguento & se
 mine lilii ante accessiones perunguntur ægri: præter caput mox conuulsi: calidam aquam
 bibunt quartanis liberari dicuntur. Hæc testudinem quintadecima luna capi oportere: ut
 plus pinguium reperiri. Verum ægrum sextadecima luna perungi tradunt. Ex eodè ge
 nere testudinum sanguis instillatus crebro capitis dolores sedat. Item strumas. Sunt qui
 testudinum sanguinem cultro æreo supinarum capitibus præcisit excipi nouo fistili iubeat
 Ignem sacrum cuiuscunque generis sanguine illini. Item capitis ulcera manantia: & uerru
 cas. Idem promittunt testudinum omnium fimo panos discutit. Et licet incredibile dictu sit
 ut aliqui tradunt: tardius ire nauigia: testudinis pedem dextrum uehencia. Hinc deinde
 morbos digeremus aquatilia: non quia ignoremus gratiorem esse ueneritatem animalium
 maiorisque miraculi. Sed hoc utilius est uitæ cõtributa habere remedia: cum aliud alii pro
 fit. Aliud alibi facilius inueniatur. Venenatum mel diximus ubi nasceretur. Auxilio è pis
 cis aurata in cibo. Vel si ex melle sincero fastidium cruditalis: (quæ si grauissima) incidat.
 Testudinem circuncisis pedibus: capite cauda decoctam antiodotum esse auctor est Helo
 pi Scintocopi Apelles. Quid esset Scincus: diximus. Sapius uero quantum ueneficium præ
 starent menstrua mulierum. Contra omnia ea auxiliatur: ut diximus: nullus. Item contra
 pastinacam & scorpiones terrestres marinorumque: & dracones & phalagia illitus suprus ue in ci
 bo. Eiusdè recentis et capite cinis cõtra omnia uenena: priuatim contra fungos. Mala media
 camenta inferri negant posse: aut certe nocere stella marina uulpino sanguine illita: & af
 fixa limini superiorum: aut clauo æreo ianuarum. Draconis marini scorpionumque ictus & carnisbus
 earum impositis. Item araneorum morsus sanantur. In summa cõtra omnia uenena: uel po
 tu: uel ictu: uel morsu noxia. Succus earum ex iure decoctarum: efficacissimus habetur. Sûc
 & seruatis piscibus medicinarum. Salsamentorumque cibis prodest a serpente percussis & con
 tra bestiarum ictus mero subinde hausto: ita ut ad uesperam cibis uomitione reddatur. Pe
 culiariter a chalcide ceraste: aut quas sepas uocat: aut herolam displade ue percussis. Contra
 scorpiones largius sumi. sed non euomii salsamenta prodest: ita ut sitis toleretur: & impo
 nere ea plagis conuenit. Contra crocodilorum quidem morsus non aliud præsentius ha
 betur. Priuatim contra præsteris morsum sarda prodest. Inponuntur salsamenta & con
 tra morsu canis rabiosi: uel si nõ ferro usque corpora clystribus exinanita. Hæc per
 se sufficit. Et cõtra draconem marinum ex aceto iponit: lidè & ex cybio pfectus. Draco. n. mari

uua Scordali
 Ale bellum

Auffböpfen

nus ad spinæ suæ qua ferit uenenum ipse impositus: uel cerebro toto prodest. Ranarum
 marinarum ex uino & aceto decoctarum: succus contra uenena bibitur & contra rãæ rube
 rã: uenenum: & contra salamandras. Fluuiatiles si carnes edantur ius uel decoctarum sorbe
 tur: profunt & contra leporem marinum: & contra serpentes supra dictas. Contra scorpiões
 ex uino Democritus quidem tradit: si quis extrahat ranæ uiuenti linguam nulla alia cor
 poris parte adherente: ipsam dimissa in aqua imponat supra cordis palpitationem mulieri
 dormienti: quæcunque interrogauerit: uera responsuram. Addunt etiam nunc alia magi:
 quæ si uera sunt: multo uiliores uitæ existimantur ranæ quam leges. Nanque harundine
 transfixa natura per os: si succurculus in menstruis defigatur a marito adulterorum te
 dium fieri. Carnibus earum uel hamo additis præcipue purpuras certum est allici. Iecur ra
 næ geminum esse dicunt: obicique formicis oportere eam partem quam appetant: contra
 omnia uenena esse pro antidoto. Sunt quæ in uepribus tantum uiuunt: ob id rubetarum
 nomine ut diximus: quas græci phrynos uocant: grandissimæ cunctarum: geminis ueluti
 cornibus plenæ ueneficiorum. Mira de his certatim tradunt auctores. Illatis in populum si
 uestrium fieri. Osculo quod sit in dextro latere in aquam feruentem delecto refrigerari
 uas: nec postea feruere nisi exempro. Exemplo id inueniri. Nam obiecta rana formicis: ca
 nibusque erosus singula in oleum addi. Et aliud esse in sinistro latere: quo deiecto feruere
 uideatur: apocynon hocari. Canum impetus eo cohiberi. Amorem concitari: & iurgia addi
 to in potionem. Venerem ad alligatum stimulare. Rursus a dextro latere refrigerari feruē
 tia. Hoc & quartanas sanari alligato in pellicula agnina recentis: aliisque febres. Amorem in
 hiberi eo. Item ex iis ranis lyen contra uenena quæ fiant ex ipsis auxiliatur. Cor uero etiã
 efficacius est. Coluber est in aqua uiuens: huius adipem & fel habentes qui crocodilos uē
 mentur mire adiuuari produntur: nihil contra beluã audente. Efficacius etiamnum si herba
 potamogeton miscetur. Canceri fluuiatiles triti: potique ex aqua recentis seu cinere adfer
 rato: contra uenena omnia profunt: priuatim contra scorpionum ictus cum lacte asinino:
 uel si non assit caprino uel quocunque. Addi & uinum oportet. Necant eos triti cum oc
 imo aduosi. Eadem uis contra uenenatorum omnium morsus: priuatim scitalem: & angues
 & contra leporem marinum: ac ranarum rubetam. Cibus eorum seruatus prodest pauori
 Prodest periclitantibus ex canis rabiosi morsibus. Quidam adiciunt gentianã: & dant in
 uino. Nam si iam pauor occupauerit: pastillos uino subactos deuorandos ita præcipiunt.
 Decem uero canis cum ocimi manipulo adalligatis: omnes qui ibi sunt scorpionis: ad eū
 locum coituros magi dicunt. Et cum ocimo ipsos cinerem uel eorum percussis imponunt.
 Minus in omnibus iis marini profunt: ut Trassillus auctor est. Nihil autem æque aduersa
 si serpentibus quam cancos. Suesque percussas hoc pabulo sibi mederi. Cum sole sit in can
 cro torquent serpentes. Ictibus scorpionum carnes fluuiatum cochlearum resistunt crudæ
 uel coctæ. Quidam ob id salas quoque adseruant. Imponunt & ipsis plagis. Coracini pisces
 nilo quidem peculiare sunt. Sed nos hæc omnibus terris demonstramus. Carnes eorum ad
 uersus scorpionis ualent impositæ. Inter uenena sunt piscium porci marini spinæ in dorso
 cruciati magno lætorum: remedium est limus ex reliquo piscium eorum corpore: Canis
 rabidi morsu posum ex pauescentibus faciem perungunt adipe utili marini. Efficacius si
 medulla hyene & oleum lentisco & cæra miscetur. Murenæ morsus ipsarum capitis cine
 re sanatur. Et pastinaca contra suum ictum remedio est cinere suo ex aceto illito: uel alre
 rius. Cibi causa extrahi debet & dorso eius quicquid simile est croci: caputq; totum. Et hæc
 autem & omnia testacea modice collui in cibus: quia saporis gratia perit Leporis marini ue
 neficium restinguunt poti hippocampii. Contra dorycium echini maxime profunt. Et iis
 qui succum carphati biberint: præcipue eius iure sumpto. Et caneri marini decocti ius con
 tra dorycium efficac habetur. Peculiariter uero contra lepores marini uenena & ostrea ad
 uersantur. Idem uidetur: nec potest uideri satis dictum esse de iis: cum palma melsarum diu
 iam tribuatur illis. Gaudet dulcibus aquis: & ubi plurimi influunt amnes. Ideo pelagia par
 ua & rara sunt. Gignuntur tamen in petrosus: arenibusque aquarum dulcium aduentu: si
 cut circa grynum & muriam. Grandescunt syderis quidem ratione maxime: ut in natura
 aquarum diximus. Sed priuatim circa initia ætatis multo lacte prægnantia: æque ubi sol
 penetrat in uada. Hæc uidetur causa quare minora in aliis locis reperiuntur. Opacitas eni
 prohibet in clementibus & tristitia minus appetunt cibos. Variant coloribus. Rusta in hispa

mia. Fusca in illirico. Nigra & carne & testa circeis. Præcipua uero habentur in quacunque
 gente spissa nec salua sua lubrica. Crassitudine potus spectanda quam latitudine. Neque
 in luto capta: neque in harenosis. Sed solido uado spondylo breui atque non carnosio: nec
 fibris laciniosis: ac tota in alio. Addunt peritiores notam: abierte purpureo erine fibras: co
 que argumento generosa interpretantur callida parata appellantes. Gaudent & peregrina
 tione transferrique in ignotas aquas. Sic brundisina in auerno. Contra ista & suum retine
 succum: & a Lucrino adoptare creduntur. Hæc sint dicta de corpore. Dicemus & de natio
 nibus: ne fraudentur gloria sua littora. Sed dicemus aliena lingua digna quæque. Peritissi
 ma huius censentur in nostro æuo fuit. Sunt ergo Mutiani uerba quæ subiciam. Cyzizena
 maiora lucrinis: dulciora britannicis: suauiora eduliis: acriora lepticis: pleniora lucensibus
 sicciora coryphætenis: teneriora iftricis: candidiora circiensibus. Sed iis neque dulciora: ne
 que teneriora esse ulla compertum est. Indico mari Alexandri rerum auctores pedalia mo
 ueniri prodidere. Necon inter nos nepotis cuiusdam nomenclator tridactia appellauit:
 tantæ amplitudinis intelligi cupiens ut ter mordenda essent. Eorum dos in medicina hoc i
 loco tota dicitur. Stomachum uicem reficiunt Fastidiis medentur. Addiditque luxuria fri
 gis obrutis niue: summa montium & maris una miscens. Molliuunt aluum leniter. Eadem
 cocta cum mullo testasmo: qui sine exulceratione fit: liberant. Vesicærum ulcera quoque
 repurgant. In conchis suis cocta siue uti claua uenerint: mire distillationibus profunt. Te
 stæ ostreorum cinis uiam sedat & tonsillas ammixto melle. Eodem modo parotidas: panos
 mammarumque duritias: caputum ulcera ex aqua: cutemque mulierum extendit. Inspersi
 tur & ambustis. Et dentificio placet. Pruritibus quoque & eruptionibus pituitæ ex aceto
 medetur. Crudæ si condantur strumas sanant & perionies pedum. Purpura quoque con
 tra uenena profunt. Et algam uaris theriacem esse Nicander tradit. Plura eius genera: uti
 dixim? Longo folio & latiore: rubente: alia ue crispo. Laudatissima quæ in creta insula iux
 ta terram in petris nascitur. Tingendis etiam lanis ita colorem alligat: ut elui postea non
 possit. E uiuo iubet eam dari Alopecia replet hippocapinus cinis nitro & adipe suillo mix
 tus: aut sincerus ex aceto. Præparant cutem sepiarum cruste farina medicamentis. Cutem
 replet & muris marini cinis cum oleo. Item echini cū carnibus suis cremati cinis. Fel scor
 pionis marini. Ranarum quoque trium si uiuæ in oleo crementur cinis cum melle. Melius
 cum pice liquida. Capillum denigrant sanguisuga: quæ in uino nigro dieb? xl. computruere
 ere. Alii in aceti saxtariis duobus sanguisugarum sextarium in uase plumbeo iubent pu
 trescere totidem diebus: mox illini in sole. Sornatius tantam uiam habere tradit: ut nisi oleū
 ore contineant qui tinguntur: dentes quoque eorum denigrari dicat. Capitis ulceribus muri
 cum uel purpurarum testæ cinis cum melle utiliter illimitur conchyliorum: uel si non uran
 tur farina ex aqua doloribus. Castoreum cum peucedano & rosaceo. Omnium piscium flu
 uiatilium: marinorumque adeps liquefactus oleo ammixto melle oculorum claritati pluri
 mum confert. Item castoreum cum melle Callionymi fel cicatrices sanat: & carnes oculo
 rum superuacuas consumit. Nulli hoc piscium copiosius: ut existimauit Menander: quo
 que in comœdiis. Idem piscis & uranos copios uocatur ab oculo quem in capite habet. E co
 racini fel excitat uisum. Et marini scorpionis ruffi cū oleo uetere: aut melle attico incipien
 tes suffusionis discutit. Inungitur oportet intermissis diebus. Eadem ratio albugines ocu
 lorum tollit. Mullorum cibo aciem oculorum hebetari tradunt. Lepus marinus ipse qui a
 dem uenenatus est: sed cinis eius in palpebris pilos inuites euulsos cobibet. Et adhuc usq
 utilissimum inimi. Item pectunculi falsi triti cum cædria. Ranæ quas diphritas & calamitas
 uocant: sanguis earum cum lachryma uitæ si euulso pilo palpebris illinatur. Oculorum tu
 morem: ruboremque sepiæ cortex cum lacte mulieris illit? sedat: & per se scabrias emē
 dat. Inuertunt itaque genas id agentes: & medicamentum auferunt post palum: rosaceo
 inungunt: & pane imposito mitigant nocte. Eadem cortice & nyctilopes curantur in farina
 trita: ex aceto illita. Extrahit & squammas eius cinis. Cicatrices oculorū cū melle sanat pte
 rygia cum sale: & cadmia singulis drachmis. Emendat & albugines oculorum iumentorū
 Adiciunt & officulis eius genas si terantur sanari. Echini ex aceto epinyctidas sanant. Eū
 dem comburi cum uiperinis pellibus: ranisque: & cinerem aspergi portiones iubent magi: cla
 ritatem uisus promittentes. Ichthyocola appellatur piscis: cui glutinosum est corium. Idē
 que nomen glutino eius. Hic epinyctidas tollit. Quidam ex uentre non ex corio fieri di

tunt.) Icthyocolia ut glutinum taurinum laudatur. Pontica candida: & carens uenis: squa-
 misq; & quæ celerime liquefat. Madefcere autem concifa in aqua aut aceto nocte ac die.
 Mox tundi marinis lapidibus: ut facilius liquefat. Vitalem eam in capitis doloribus affir-
 mat. & tetrâcis. Ranæ dextre oculus dextro: sinistro leuus suspensæ & collo natui coloris pâ-
 no lipitudines sanant: Quod si per coitum ranæ eruantur albuginem quoq;. Alligati si-
 militer in putamine oui. Reliquæ carnes inpositæ sugillationem rapiunt. Canceri etiam ocu-
 los adalligatos collo mederi lipitudini dicunt. Est parua rana in arundinetis & herbis ma-
 xime uiuens muta: ac sine uoce uiridis si forte hauriat: uetres bouum distendens huius
 corporis humorem penicillis derafum claritatem oculis iunctis narant afferre. Ipsasq; car-
 nes doloribus oculorum superponunt. Ranas etiam quindecim coniectas in fictili nouo
 iunci configunt quidam: succum earum qui ita effluerit admiscent lachrymæ: quæ ex alba
 uitæ emanat: atq; ita palpebras emendant inutilibus pilis exemptis acu instillantes hunc
 succum in uestigia euulforum. Meges phiothrum palpebrarum faciebat in aceto enecans
 putrefcentes: & hoc utebatur in multis: uariisq; per aquationes autumni nascentib;. Idem
 præstare sanguisugatum cinis ex aceto iuratur. Comburi eam oportet nouo uase.
 Idem chemi secur siccatum pondere quattuordecim cum oleo cædrino perunctis pilis no-
 uem mensibus. Auribus utilissimum bastiæ piscis uel recens: sed inueteratum uino. Item
 bacci quem quidam myzen uocant. Item callionymi cum rosaceo infusum. Vel castoreo
 cum papaueris succo. Vocant & in mari pediculos eosq; tritos instillari ex aceto auribus iu-
 bent. Et per se conchylio infecta lana magnopere prodest. Quidam aceto & nitro madafa-
 ciunt Suntq; qui præcipue contra omnia aurium uitia laudent gari excellentis succum cya-
 thum mellis dimidio acetæ cyathum in calice nouo lenta pruna decoquant. Deide
 spuma pennis deterfa: & postquam defierit spumare tepidum ifundere. Si tumeat aures co-
 riantri succo prius mitigandas idem præcipiunt. Ranarum adeps instillat⁹ statim dolores
 tollit. Cancerozum fluuiatilium succus cum farina hordeacea aurium uulneribus efficacissi-
 me prodest. Porotides muricum testæ cinere cum melle: uel conchyliorum ex mulso curan-
 tur. dentium dolores sedantur ossibus draconis marini scarificatis gingiuis. Cerebro canic-
 culæ in oleo decocto adferuatocq; ut ex eo dentes semel anno colluantur. Pastinacæ quoq;
 radio scarificare gingiuas: & in dolore utilissimum. Conteriturque is: & cum helleboro al-
 bo illitoc; dentes sine maxatione extrahit. Salsamentorum etiam fictili uase combustorum
 cinis: addita farina marmoris inter remedia est. Et cyria uetere eluta nouo uase: & inde tri-
 ta profunt doloribus. Atque prodesse dicuntur omnium salsamentorum spinæ combustæ
 triquetæ & illitæ. Decoquantur & ranæ singulæ in acetæ heminis: ut dentes ita colluantur:
 contineantq; in ore succus. Si fastidium obstaret suspendebat pedibus posterioribus eas
 Salustius Dionysius: ut ex ore uirus deflueret: in acetum feruens idq; e pluribus ranis. Fors-
 tioribus stomachis ex iure edendas dabat. Maxillareq; ita sanari dentes præcipue putant.
 Mobiles uero supradicto acetæ stabiliri. Ad hoc quidem ranarum corpora binarum præci-
 pue pedibus in uini hemina macerant: & ita collui dentes labentes iubent. Aliqui totas adal-
 ligant maxillis. Alii denas in acetæ sextariis tribus decoxere ad tertias partes: ut mobiles de-
 tium stabilirent. Necnon. xxxvi. ranarum corda in olei ueteris sextario sub ærea testa disco-
 xere: ut infunderent per aurem dolentis maxille. alii secur ranæ decoctum & tritum cū mel-
 le ipsuere dentibus. Omnia suprascripta ex marina rana efficaciora. Si carioli & feridi sūt
 centum in infurno arefieri per noctem præcipiunt. Postea tantundem salis addi atque frica-
 ri. Enydris uocatur a græcis coluber in aqua uiuens. Huius quattuor dentium superiori-
 bus in dolore superiorum gingiuas scarificant: inferiorum inferioribus. Aliqui canino tā-
 tum earum contenti sunt. Utuntur & cancrozum cinere: nam muricum cinis identificum
 est. Lichenas & lepras tollit adeps uituli marini. Murenarum cinis cum mellis obolis ternis
 secur pastinacæ in oleo decoctum. Hippocampi & delphini cinis ex aqua illitus. Exulceratio-
 nem sequi debet curatio: quæ perducit ad cicatricem. Quidam delphini secur in fictili tor-
 renti: donec pinguitudo similitudine olei suat: ac perungūt. Muricum uel conchyliorum
 testæ cinis maculas in facie mulierum purgat cum melle illitus: eutemque erugat: extendit
 que septem diebus illitus: ita ut octauo candido ouorum foueantur. Muricum generis
 sūt q; uocat græci colytia: alii corythia: turbinata æq;. Sed minora multo: efficiora et & oris
 halitum custodientia: Icthyocolia erugat cutē: extenditq; in aqua decocta horis quattuor

dein contusa: colluta: & subacta ad liquorem usque mellis. Ita præparata in uase nouo con-
ditur: & in usu quattuor drachmis eius binæ sulphuris: & anchuse totidem: octo spumæ ar-
gentæ adduntur: asperlague aqua teritur una. Sic illita facies post quattuor horas abluet.

Promiscue medicina.

Ca.

V.

M Edetur & lentigini cæterisq; uitiiis ex ossibus sepiarum cinis. Idem & carnes ex-
crescentes tollit: & humida ulcera. Pforas tollit rana decocta in heminis quique
aquæ marinæ. Excoqui debet: donec sit crassitudo mellis. Fit & mari halcyonæ
appellatum: ex nidis ut aliqui existimant: halcyonum & cæcum: ut alii e foribus
spumarum crassescens: Alii e limo: uel quadam maris lanugine. Quattuor eius genera
Cinereum spissum odoris asperi. Alterum melle leuius odore fete algæ. Tertium candi-
dioris uermiculi. Quartum pumicosus: spongiatq; putii simile pene purpureū. Quod op-
timum: id & milesum uocatur. Quo candidius autem hoc minus probabile est. Vis eorum
ut exulcerent: purgent. Vfus tostis & sine oleo mire: lepras lichenas: lentiginis tollit cum
lupino: & sulphuris duobus obolis. Halcyoneo utuntur & ad oculorum cicatrices. Andri-
as ad lepras cancri cinere cum oleo usus est. Atralus thynni recentioris adipe ulcera. Mena-
cum muria & caputem cinis cum melle sanar strumas. Pungi piscis eius qui rana in mari ap-
pellatur: officulo de cauda: ita ut non uulneret: prodest. Id faciendū quotidie donec pro-
curentur. Eadem uis & paffinacæ radio & lepore marino imposito: ita ut celeriter remouea-
tur. Echyni testis contusis & ex aceto illitis. Item scolopendræ marinæ & melle. Cancro flu-
uiatili contrito: uel combusto ex melle. Mirifice profunt: & sepiæ ossa cum axungia uete-
re contusa & illita. Sic & ad parotidas utuntur: & scauri piscis marini iocineribus. Quin &
testis cadi salalmētarii tuis cum axungia uetere: muricumq; cinerē ex oleo ad parotidas:
strumalq;. Rigor ceruicis mollitur cum marinis. qui pediculi uocantur drachma pota. Ca-
storo pota cum pipere ex mulso mixto rās decoctis ex oleo & sale: ut forbeat ur succus.
sic & opisthoron medetur: & terano: spaticis pipere adiecto. Anginas menarū salfarum ex ca-
pitibus cinis ex melle illitur abolet. Ranarumq; decoctarū ex aceto. Succus hic & contra tō-
sitas prodest: Cancri fluuiatiles triti singuli in hemiam aquæ: anginis medentur gargarizat
aut e uino: aut calida aqua poti. Vuæ medetur garum cochlearibus subditum. Vocem flu-
ri recentes salsi ue in cibo sumpti adiuuant. Vomitiones nulli inueterati: triticū in portio-
ne concitant. Susprioris castoreo cum hammoniæ exigua portione ex aceto mulso ie-
iunus utilissime pota. Eadem portio spasmos stomachi sedat ex aceto mulso calido. Tussim
sanare dicuntur piscium modo e iure decocto in patinis ranæ. Suspensæ autem pedibus cū
distillauerit in patina salina earum exenterari iubentur: abiectisq; interaneis condiri. Est ra-
na parua arborem scandens & ex ea uociferans. In huius os siquis expuat ipsaq; dimittat:
tussim liberare dicuntur. Præcipiunt & cochleæ crudæ carnem tritam bibere ex aqua cali-
da intussi cruenta. Iocineris doloribus scorpio marinus in uino necatur: ut inde bibatur.
Conchæ longæ carnes ex mulso potæ cum aqua pari modo: aut si febres sint: ex aqua mul-
sa. Lateris dolores leniunt hippocampi tostis sumpti. Thetæque similes ostrea: in cibo sū-
ptæ. Ischiadico um muria siluri clystere infusa. Dantur autem conchæ ternis obolis dilutæ
in uini sextariis duobus per dies quindecim. Aluum emolliit silurus eiure & torquedo in ci-
bo. Et olus marinum simile fatiuo stomacho inimicum aluū facillime purgat: Sed propter
acrimoniam cum pingui carne coquitur. Et omnium piscium ius. Idem & urinas cit e uino
maxime. Optimum e scorpiōnibus & duride: & laxatilibus: nec uirus recipientibus. Coqui
debent cum anetho: apio: coriandro: porro additis oleo & sale. Fugant & cybia uetere: pri-
uatq; ex diuitias pituitas bilem trahunt. Purgant & myes quorum natura tota in hoc loco
diceretur. Aceruantur muricum modo uiuuntq; in algosis: gratissimi autumnis: & ubi mul-
ta dulcis aqua misceatur mari: ob id in Aegypto laudatissimi. Proccedente hyeme amaritudi-
nem trahunt: coloremque rubeum. Horum ius traditur aluum & uelicas exinanire. Inter-
rana distingere. Omnia adaperire. Renes purgare Sanguinem: adipemq; minvere. Itaque
utilissimi sunt hydropticis: mulierum purgationibus: morbo regio: articulari: inflationibus
Item prodest fellis pituitæq; pulmonis: iocineris splenis uitiiis rheumatismis. Fauces tantū
uexant: uocisq; obtundunt. Ulceraq; quæ serpant: aut sint purgandas sanant. Item carci-
mata cremati autem ut murices & morsus canum: hominumq; cum melle: lepras lētigines
Cinis eorum potus emendat caliginēs. Gengiuarum & dentium uitia: eruptiones pituitæ:

uride

& contra dorycnium: aut opocartum antidoti uicem optinent: Degenerant in duas speci-
 es in mitulos: qui salem: uir usq; recipiunt: muscascq;. Quæ rotunditate differunt: minores
 aliquanto: atq; hyrtæ tenuiorib; testis: carne duriore. Mituli quoq; ut murices ceteræ cau-
 sticam uim habent: & ad lepras: lentigines: maculas. Lauantur quoq; plumbi modo ad gingu-
 iarum: crassitudines: & oculorum: abugines: caliginescq;. Atq; in aliis partibus: sordida
 ulcera: capitiscq; pustulas. Carnes uero eorum ad cæcis morsus imponuntur. Et pelorides emol-
 liunt aluum. Item castorea ex aqua mulsa: drachmis binis. Qui uehementius uolunt uti: ad-
 dunt cucumeris satiui radices siccæ drachma: & afronitri duas. The tea torminibus & in-
 flationibus succurrunt. Inueniuntur hæc in foliis marinis suggestis: fungorum uer; quæ
 piscium. Eadem & tenasmm dissoluunt: renumq; uitia. Nascitur & in mari abinthium:
 quod aliqui seriphum uocant: circa taposyrin maxime ægypti: exilius terestri. Aluum sol-
 uit: & noxiis animalibus intestina liberat. Soluunt & sepia. In cibo dantur cum oleo & sale
 & farina decoctæ. Menæ falsæ cum felle taurino illitæ: umbilico: aluum soluunt. Ius pisciũ
 in patina coctorum cum lacte uicis tenasmm discutit. Cancri fluuiatiles triti ex aqua poti-
 aluum sustunt. Vriam ciunt. In uino aluum. Ademptis branchiis calculos pellunt: tribus
 obolis cum mirbæ tritæ singularibus eorum drachmis. Illos & inflariones castoreum cum
 dauci semine & petroselini quantum ternis digytis sumatur ex mulsi calidi cyathis quat-
 tuor. Tormentina uero cum aceto uino mixto. Erythini in cibo sumpti sistant aluum. Dysen-
 tericis medentur rana cum scylla decoctæ: ita ut pastilli fiant. Fel sue cor earum cum melle
 tritum: ut tradit Niceratus. Morbo regio falsamentum cum pipere: ita ut reliqua carne ab-
 stineatur. Lyeni medetur solea piscis impositus item torpedo. Item rhombus uiuus: dein
 remittitur in mare. Scorpionis marinus necatus in uino: uesicæ uitia & calculos sanat. Lapis
 qui inuenitur in scorpionis marini cauda pōdere oboli porus. Enhydri secur. Blendiorum
 cinis cum ruta. Inueniuntur & in branchia pisces uel capite ceu lapilli. Hi poti ex aqua cal-
 culosis præclare medentur: Aiuntq; & urticam marinam in uino potam prodesse. Item pul-
 monem marinum decoctum in aqua. Oua sepia urinam mouent: renumq; pituitas extra-
 hunt. Rupta conuulsa cancri fluuiatiles triti in asinino lacte maxime sanant. Echini uero cū
 spinis suis contusi: & uino poti calculos. Modus singulis hemina bibitur: donec prosit: &
 alias in cibis ad hoc proficiunt. Purgatur uesica & pectinum cibo. Ex iis mares dorchas uo-
 cant: feminas onychias. Vriam mares mouent. Dulciores femine sunt unicolors. Sepia
 quoq; oua urinam mouent: renes purgant. Enterocelæ lepus illinitur tritum cum melle. Ie-
 cur quoq; aquatici colubri. Item hydri tritum potumq; calculosis prodest. Ischiadicos autē
 liberat falsamenta ex siluro infusis: clistere euacuata prius aluo. Sedis attritus cinis & capi-
 te mugillum mulorumq;. Combuntur autem in fistili uase. Illini cum melle debent. Itē
 capitis menarum cinis ad rhagadas: & ad condylomata utilis: sicut pelamidum falsarum ca-
 pitum cinis: uel cybiorum cum melle. Torpedo apposita proidentis iteranei morbum ibi
 cohercet. Cancrorum fluuiatiliu cinis ex oleo & cera: rimas in eadem parte emendat. Itē
 & marini cancri pollin. Ponas falsamenta coracina discutunt. Sanant interanea & squamæ
 combustæ. Scorpio in uino decoctus: ita ut foucantur ex illo. At echinorum testæ coruscæ
 & ex aqua illitæ incipientibus panis resistunt. Muricum uel purpurarum cini utroque mo-
 do: siue discutere opus sit incipientes: siue concoctos emittere. Quidam ita componunt me-
 dicamentum cæræ & thuris drachmas. xx. Sputæ argenti. xl. Cineris muricum. x. olei uete-
 ris heminam. Profunt per se falsamenta coctæ. Cancri fluuiatiles triti uerēdo rum pustulas
 discutunt. Cinis ex capite menarum. Item carnes decoctæ & impositæ. Similiter per cæ fal-
 sæ e capite cinis melle addito. Pelamidum capitis cinis aut squatinæ picis cutis combusta.
 Hæc est qua diximus lignum poliri: quia & emari fabriles usus exeat. Profunt & sinarides
 illitæ. Item muricum: uel purpurarum testæ cinis cum melle. Efficacius crematarum cū car-
 nibus suis. Carbunculos uerendorum priuatim falsamenta coctæ cum melle restingunt. ad-
 restum si descenderit: cochlearum spuma illini uolunt. Vriam incontinentiam hippocampi
 tosti: & in cibo sepius sumpti emendant. Item opibidii pisciculus scombro similis cum lili
 radice. Pisciculi minuti ex uentre eius quos deuorauerit: exempti & cremati: ita ut cinis eo-
 rum bibatur ex aqua. Iubet & cochleas africanas cum sua carne comburi: ceterumq; ex uino
 signo dari. Podagris articularibusq; morbis utile est oleum in quo decoctæ est rana: & ipsa
 rum intestina & rubetæ cinis cum adipe uetere. Quidam & hordei cinerem adiciunt trium

Mor...
 dulcio
 gen...
 m...
 m...

brachno
 p... m... l...
 m...

m bambi
 f...
 m...

Mor...
 m...
 m...

S...
 m...

per se...
 m...

Mor...
 m...

rerū æquo pōdere. Iubēt & lepore marino recēti podagram fricari. Fibrinis quoq; pelibus calcari maxime pontici sibi. Item uituli marini. Cuius & adeps prodest. Item & bryon de quo diximus lactuca simile rugosioribus foliis sine caule. Natura est ei stiptica. Impositū lenit impetus podagræ. Item alga: de qua supradictum est. Obseruaturq; in eane arida i ponatur. Pernionis emendant pulmo marinus. Cancrici marini cinis ex oleo. Item fluuiatiles triti sicq; cinere & oleo subacti & siluri adeps. Et in articulis morborum impetus sedar ranæ sub inde recētes impositæ: quas quidam distictas iubent imponi. Morbos abigit ius mitulorum: & concharum comitalis & ut diximus: coagulum uituli marini bibunt cum la cte equino asinino ue aut cum punici succo. Quidam ex aceto mullso. Necnon aliqui per se pilulas deuorant, Castoreum in aceti mulli cyathis tribus ieiunis datur. Is uero qui læpi corripitur: clystere infusum mirifice prodest. Castorei drachmæ duæ esse debebunt: mel lis & olei sextarius: & aquæ tantundem. Ad præfens uero correptis olfactu subuenit cum aceto. Datur: & mustellæ marinæ iecur. Item muris uel testudinum sanguis.

Ad febres omnium generum & contra diuersas infirmitates.

Ca. VI.

Febrium circuitus tollit iecur delphini gustatum ante accessiones. Hippocampi necantur in rosaceo: ut perungantur ægi in frigidis febribus. Et ipsi adalligantur ægris. Item ex asello pisce lapilli qui plena luna inueniuntur: in capite alligantur in linteolo. Pageri fluuiatilis longissimus dens capillo adalligatus: ita ut quique diebus eum qui alligauerit: non cernat æger. Ranæ uero in triuio decoctæ oleo abiectis caribus perunctis liberant quartanis. Sunt qui strangulatas in oleo ipsas clam adalligant: oleoq; eo perugat. Cor earum adalligatum frigora febrium minuit. Et oleum in quoinstestina decocta sunt. Maxime autem quartanis liberant ablatiis unguibus ranæ & adalligatæ & rubetæ. Iecur eius: uel cor adalligatur in pāno iecupho. Canceri fluuiatiles triti i oleo & aqua perunctis ante accessiones in febribus profunt. Aliqui & piper addunt. Alii decoctas ad quartas in uino balneo egressi bibere suadent in quartanis. Aliqui uero sinistru oculum deuorari iubent. Magi quoq; oculis earum ante solis ortum adalligatis ægro ita ut cæcis dimittant in aquam tertianas abigi promittunt. Eosdemq; oculos cum carnisbus lusciniæ in pelle cæruina adalligatos præstare uigiliam: somno fugato tradunt. Aliqui sanguinem testudinum: in lethargicis uergentibus coagulo balenæ. aut uituli marini ad os factum utuntur. Aliqui sanguinem testudinum: & lethargicis illinunt. Tertianis mederi dicitur: & spondylus peræ adalligatus. Quartanis cochleæ fluuiatiles in cibo recētes. Quiddam ob id aseruât sale: ut dent tritas in potu. Strombi in aceto putrefacti lethargicos excitant odore. Profunt & in cardiacis. Cachecticis quorum corpus macie conficitur. Tethææ utiles sunt cum ruta ac melle. Hydropicis medetur adeps delphini liquat: & cum uino potus. Gravitati saporis occurritur tactis naribus unguento: aut odorib: uel quoquo modo obturatis. Strombi quoq; carnes tritæ: & in nulli tribus heminis pari modo aquæ. aut si febres sint: ex aqua mulla datæ proficiunt. Succus cancerum fluuiatiliū cum melle. Ranæ quoq; aquaricæ in uino ueteræ & sarre decoctæ: ac pro cibo sumptæ: ita ut bibatur ex eodē uase. Vel testudo decisis pedibus capite cauda & intestinis exemptis: reliqua carne ita condita ut citra fastidium sumi possit. Canceri fluuiatiles ex iure sumpti & pithicis prodesse traduntur. Adusta sanantur canceri marini: uel fluuiatilis cinere. Et ea que serueti aqua cōbusta sint. Hæc curatio etiā pilos restituit cum cancerum fluuiatiliū cinere. Putant que utendum cum cæra & adipe ursino. Prodest & febrī ranarum fellis cinis. Ignes sacros restingunt ranarum uiuentium uentres impositi: pedibusque posterioribus pronas adalligari iubent: ut crebriore anheliu profint. Utuntur & silurorum capitum cinere salamentorum ex aceto. Pruriturum scabiemq; non hominum modo: sed quadriupedum efficacissime sedat iecur pastinacæ decoctum in oleo. Nerus præficos purpurarum callum quo se operiunt rufum glutinat. Lethargicos coagulū uituli adiuuat in uino potum oboli pondere. Item ichthyocollæ. Tremulos iuuat castoreum si ex oleo perungantur. Mullos in cibo inutiles neruis inuenio fieri. Sanguinem piscium putant cibo sisti polyspo tuso illitroque De quo & hæc traduntur muriam ipsam ex se se emittere: & ideo nō debere addi. In coque do secari harundine ferro eminente: in uitiumq; trahere natura desistente. Ad sanguinem sistendum & ranarum illinunt cinerem uel sanguinem arefactum. Quidam ex ea rana quæ græci calamiten. uocant quoniam inter harundines fruticesq; iuuat: minima omnium &

uiridissima cinerem fieri iubent. Aliqui & nascentium ranarum in aqua quibus adhuc cau-
 da est: in calice nouo combustarum cinerem si per nares fluat inficiendum. Diuersus hiru-
 dinum quas sanguisugas uocant ad extrahendum sanguinem usus est Quippe eadem ra-
 tio earum quæ cucurbitarum medicinalium ad corpora leuanda sanguine spiramenta la-
 xanda iudicantur. Sed uitium quod admissæ semel desiderium faciunt circa eadem tempo-
 ra anni: semper eiusdem medicine. Multi podagris quoque admitrenda censuere. Dicitur sa-
 cietate & podere ipso sanguinis detractæ aut sale aspersæ. Aliquando tamen adfixa relin-
 quunt capita quæ causa uulnera insanabilia facit: & multo interimit: sicut Messalinum e co-
 sularibus patriciis cum ad genua admississet. inuehunt uirus remedio ueris: maximeque rus-
 sificata formidantur. Ergo Iuggentia ora forficibus prædicunt: ac ueluti siphonibus defluit
 sanguis: paulatimque morientium capita se contrahunt: nec relinquunt. Natura earum ad-
 uertatur cimitibus: & suffitu necat eos. Fibrinacum pellium cum pice liquida combustarum
 cinis narium profluua sistit succo porri mollitus. Extrahit tæla corpori in hærentia. Sepia
 rum testæ ex aqua salfamætorum carnes. Cancris fluuiatilis triti. Siluri fluuiatilis qui & ali-
 bi quam in nilo nascitur carnes impositæ recentes siue salstæ. Eiusdem cinis extrahit & adeps
 & cinis spinæ eius uicem spodiis præbet. Uicera quæ serpunt & quæ ex iis excresecunt ex capi-
 te menarum cinis uel siluri coaceret. Cancinomata per earum capita salfarum: efficacius si ci-
 neri earum misceatur sal & cunila capitata: oleoque subigantur. Cancris marini cinis usti cum
 plumbo carcinomata compefcit. Ad hoc & fluuiatilis sufficit cum melle: lineaque sanugine.
 Sed aliqui malunt alumen melisque miscere cineri. Phagedæna siluro in ueterato: & cum san-
 daraca trito. Cachoeiæ & nomæ & putrescentia cybo ueterè sanantur. Vermes uero innati
 ranarum felle tolluntur. Fistula aperitur: siccanturque salfamētis cum lintheolo imif-
 sis. Intraque alteram diem callum omnem auferunt & putrescentia ulcerum quæque serpunt
 emplastri modo subacta & illita: Et halpe expurgat ulcera in linteolo concerpitis. Item echi-
 norum testæ cinis. Carbunculos eoracinarum salfamēta illita discutiunt. Item mullorum
 salfamēti cinis. Quidam capite tantum utorum cum melle: uel coracinarum carne. Muricum
 cinis cum oleo tumores tollit. Cicatrices fel scorpiōis marini? Verrucas tollit glauci iecur
 illiurum. Capitis menarum cinis cum alio tritus ad tymia crudis utitur fel scorpiōis ma-
 rini ruffi Smarides tritæ illitæ. Hallex deferuefacta unguis fabriciam cinisq; e capite me-
 narum extenuat. Mulieribus lactis copiam facit glaucus e iure sumptus: & smarides cum
 pisanâ sumptæ: uel cum fœniculo decoctæ. Mammias ipsas muricum uel purpuræ testarum
 cinis cum melle efficaciter sanat. Cancris fluuiatilis illiti uel marini pilos in manna: uel mu-
 ricum carnes appositæ tollunt. Squarina illitu crescere mansitas non patiuntur. Delphini
 adipe linamenta accenta excitant uulnæ strangulatu oppressas. Item scombrī in aceto putre-
 facti. Percarum uel menarum capitis cinis ammixto sale & cunila oleoque: ue uulnæ mede-
 tur. Suffusione quoque secundas extrahit. Item uituli marini adeps instillatur igni naribus
 iter mortuarum uulnæ uitio: & cum coagulo eiusdem i uellere ipositi. Pulmōis marini cinis ad
 alligat egregie pfluua purgat. Echini uiuētes tusti & i uio dulci poti sistūt & cæri fluua
 tiles triti i uio potiq;. Itē siluri suffitu p̄cipue africis faciliores part? fieri dicunt. Cæri ex a
 qua poti pfluua sistere. Ex hylopo purgare. Et si part? stragulee similiter poti auxilian t.
 Eosdē recētes uel aridos bibūt ad part? cōtinēdos. Hippocrates ad purgationes mortuoꝝ
 que partus uititur illis cum quinis lappati radicibus cum ruta & fuligine tritis: & in mullo
 datis potui. Item in iure cocti cum lappato & appio menstluas purgationes expediunt. Lar-
 tisque ubertatem faciunt. Item in febrī quæ sit cum capitis doloribus & oculorum palpa-
 tatione. Mulieribus in uino austero poti prodesse dicuntur. Castoreum ex mullso porum
 purgationibus prodest. Contraque uulnæ olfatum cum aquo & pice: aut subditum palu-
 lis. Ad secundas etiam uti eodem prodest cum panace in quattuor cyathis uini. Et a frigo-
 re laborantibus ternis obolis. Sed si castoreum fibrum ue supergrediatur grauida abortū
 facere dicitur: & periclitari partus si superferatur. Mirum & quod de torpedine inuenio.
 Si capiatur cum luna in libra fuerit: triduoque asseruetur sub diuo: faciles part? facere: po-
 stea quotiens inferatur adiuuare. Et pastinacæ radius adalligat? umbilico existimatur idē
 facere si uiuenti ablatus sit: ipsaque denuo in mare dimissa. Inuenio apud quosdam ostrea-
 tum uocari: quod aliqui onychen uocant: hoc sufficium uulnæ pœnis mire resistere. Odo-
 rem esse castorei: meliusque cum eo ustum proficere. Vetera quoque ulcera & cachoeie

Introduc
 & Huidines
 & Sanguisuga
 Curuabit
 Vento se
 Dendoni

Quodam linc
 huiusmodi
 cum purpuræ

elom
 rhimia
 huiusmodi
 huiusmodi
 huiusmodi

Inamēta
 Sob
 Mai

Inuermarum

Inuermarum

Inuermarum

Inuermarum

eiusdem cinere sanari. Nam carbunculos & carcinomata in mulierum parte presentissimi
 mo remedio sanari tradunt cancro foemina cum salis flore contuso post plenam lunam: &
 ex aqua illita. Psylorum & cyni sanguis: fel lecur siue recetia siue seruata. lecur et nitu mix
 taque caedro plumbea pyxide asseruatum. Ita pueros pubescere negauit Magno salpe ob
 sterix. Eadem uis est pulmonis marini. Leporis marini sanguine & felle: uel si in oleo le
 pus hic necetur. Cancri scolopendrae marini cinis cum oleo. Vtica marina trita ex aceto
 scyllito. Torpedinis cerebrum cum alumine illitura. xii. luna: Ranae paruae quam in ocu
 lo eorum curatione descripsimus sanies efficacissime psylorum est: si reces illinatur: & ipsa
 arefacta ac tusa. mox decocta tribus heminis ad tertia uel in oleo decocta in aëris uasis. Ea
 dem mensura alii ex quindecim ranis conficiunt. Psylorum sic ut in oculis diximus. San
 guis uero quoque tostae in uase fictili: & ex aceto illitae eundem contra pilos habent effectum
 Et sufficitis urentium eas necat cimices in uetas castoreo quoque cum melle pro psylorum
 usi pluribus diebus reapitur. in omni autem psylorum uellendi prius sunt pili. Infanti
 um gingiuis denticionibusque multum confert delphini cum melle dentium cinis: & si ip
 so dente gingiuae tangantur. Adalligatusque idem pauores repentinos tollit. Idem effe
 ctus & caniculæ dentis. Ulcera uero quae in auribus aut ulla corporis parte fiant cancro
 rum fluuiatiliū succus cum farina hordeacea sanat. Et ad reliquos morbus triti in oleo
 perunctis profunt. Sistrasque infantium spongia frigida cerebro humefacto rana muer
 sa adalligata efficacissime sanat quam aridam inueniri affirmant. Mullus in uino necatus
 uel piscis rubellio uel anguilla duae. Item uita marina in uino putrefacta iis qui inde bibe
 rint redi uini affert. Venerem in iher: & cinis hippopotami frontis e sinistra parte pellis in
 lintheolo adalligata. Fel ue torpedinis uiuae genitalibus illitum. Concitant cochlearum
 fluuiatiliū carnes sale adseruare: & in potu ex uino datae. Erythri in cibo sumpti. lecur ra
 nae dyrophetes & calami in pellicula gruis alligatum: uel dens crocodilli maxilaris an
 nexus brachio: uel hippocampus: uel nerui rubethae dextro lacerto adalligati. Amorem fi
 nit in pecoris receti corio rubetha alligata. Equorum scabiem ranæ decoctae in aqua exte
 nuant: donec illini possit. Aiuuunt: ita curatos non repeti postea. Et salpe negat canes latra
 re: quibus in offa rana uita data sit. Inter aquatilia dici debet: & calamochnus latine adar
 cha appellata. Nascitur circa harudines tenues spuma aquae dulcis ac marinae: ubi se miscet
 Vna habet caustica: ideo accipis addit contra perfrictionū uicia. Tollit & mulierū legines
 insacie. Et calami simul dici debet. Phraxmaris radis reces tusa luxatis medetur: uel spinæ do
 sorib: ex aceto illita. Cypru uero qui & donax uocatur cortex alopecii medetur: uel usus: & ulceri
 bus ueteratis. Folia extrahit quae si fixa sunt corpori & igni sacro Paniculae flos si aures irra
 uerit exurdat. Sepiae arameto rata uis e: ut in lucerna addito aethiops uideri ablato priore
 lumine Amaxila tradat. Rubera decocta & i aq potu data suū morbis medetur: uel cuiuscuq;
 ranæ cinis. Pulmone marino si cofrice lignū ardere uidet: adeo ut facula ita praeluceat.

Animalium oium in mari uiuentium clxxvii. genera esse. Ca. VII. VII.
 Eracta aquatiliū dote no alienū uidet idcirca pro maria tā uasta & tot millib: pas
 suū terrae ifusa: extraxi circūdata mēfura pene ipsi mundi quae itelligant aialia cen
 tū septuaginta septē oium generū esse: eaq; nominati cūpleri. Quod in terrestrib:
 uolucribusq; fieri nō quit. Neq; n. ois idiae aethiopiae: aut scythiae desertoru ue nouimus
 feras aut uolucres cū hominū ipsoru multo plurimae sint differētiae quas i uenire poruim
 Accedat his taprobane ifulae q; aliae oceani fabulose narratae. Profecto cōueniet non posse
 oia genera in contēplationē uniuersa uocari. At hercule in tāto mari oceano quae cūq; nas
 cūtur certa sūt: notioraq; quod miremur quae pfundo natura misit. ut a belus ordiamur
 arbores phylereides: balenae: pistrices: tritones: merides: elephāri: homines qui marini uocan
 tur: rotae: orcae: arietes: musculi & alii pisciū forma arietes delphini: celebresq; Homero ui
 tuli. Luxuria uero testudines: & medicis fibri: quoru genera nusquam mari accepim: mergi
 tantum marina decentes: lam caniculae: dyonones: cornuta: gladii: ferre: commune nesci: mari
 terrae amni hippopotami: crocodili. Et amni tantum ac mari thynn: thynnides: siluri: coraci
 ni: percae: Peculiaris autem maris accipenser: aurata: affellus: acane: aphia: alopeca: anguilla:
 araneus: box: bati: bachus: batrachus: belonae: quos aculeatos uocamus balanus: coruus: ci
 tharus. Rhomborum genera chalcis gobio. Collurus affellorum generis ni minor esset colla
 Siue parianus siue laxeranus a patria betica: lacertorum minima abysson: esse: cybiu. m

Ita uocat cōcifa pela mis: quæ post .xl. dies a pōto in meotim reuertit. Cordyla & hæc pela mis pusilla: cū in pōtū e mæotide exit hoc nomen habet: cātharus: callyonimus: siue uranos scopus: cinædi: solæ: phiscinula: cnide: quā nos urticā uocamus. Cancrorū genera chamecis stite: chameleos: camepotrides: generis uarietate distates & rotūditate: chameglycia: me nides: quæ sunt maiores quæ pelorides: glycia siue coroquia. Concharū genera iter quæ & margaritifera: cōchleæ: quarū generis pentadactydes: melicem: bales: echinophoræ: dicuntur quibus cantant. Extra hæc sunt rotundæ in oleario uel cochleæ: cucumis: cynopos ea ny marus: cynoldexia: draco. Quiddā aliud uolūt eē dracūculū. Est autē graculæ simili. Aculeos in branchius habet ad cauda spectantis. Sic & scorpionis lædit dū manu tollit: erythinus: echineis: echinus. Elephāti locustarū generis nigri pedibus quaternis: bifidulis. Præterea brachia duo: binis articulis: singulisq; forficulis dēficulatis. Fabri siue zægaucisci: glaneus: cōger: gyres: galeos: garus: hippus: hippuros: hirundo: ale: pleumion: hippocampus: heparcotinos: Sunt lacertorū genera lolligo uolitās: locustæ: luce rna: liparis: latmyrus: lepus: leones: quorū brachia cancris similia sunt. Reliq; ps locustæ: nullus: merula: inter saxatiles laudata. mugil: melalurus: mēa: metis: murena: misimylus: miscus: murex: oculata: ophidion: ostria: otia orcinō. Hic ē pelamidū generis maxius. Neq; redit i mæotin: similis tritoni. uetustate melior: Orphus orthagoniscus: phāger: picus: saxatiliūq; pelamis. Earū generis maxia apollētus uocat. Durius tritō: phorcus: phitarus: passer pastinaca. Polyporū genere pectines: maximi & nigerimi æstate. Laudatissimi autē mitylenis rhyas: tyndarides: salonis: altimacia in Insula Alexandriæ. In Aegypto pectūculi: purpuræ: pedriges: pina pinnothera: rhina: quem squatinā uocamus. Rūbus: scarus pncipalis hodie. Solea: fargus: scylla: sarda: Ita uocat pela mis lōga ex oceano ueniēs. Scōber: salpa: hōrus: scorpena: scorpios: scyalscia: sciencia: scolopēdra: myrus: ægyptia: strōb: solen: siue aulos: siue donas: siue onix: siue dactylus spodylus: maristella: spōgia. Turdus iter saxatiles nobilis. Tynnus. tranus. quem alii Xiphya uocat. Stassa: torpedo: terhea: triphonō. Pelamidū generis magni eē serena cymbia sūt. Veneri: Euax: xyphii. His adiicemus apud Ouidiū posita noia: quæ apud nemiūc aliū reperiunt Sed fortassis i pōto nascunt: ubi uoluntē supremis suis tpiō inchoauit. Bopyrū i scopulis uiuentē. Orphū rubentē: rhacinūq; pullū pictas monmyras: aureiq; coloris chryson. Præterea panū teragū: & placentē cauda labrū. Epodas lati generis. Præter hæc insignia pisciū tradit channex ex se ipa cōcipere. Glaciū æstate nūq; apparere. Pōpiū q; semp comites nauigiorū cursus. Chromin quānidificet i aqs. Helopen quoq; dicit eē nostris icognitū undis. Ex quo apparet falli eos q; eūdē accipenserē existimauerūt. Helopi palma saporis inter pisces multi dederē. Sūt præterea a nullo auctore noiari. sudis latinæ appellata: a græcis phrysen ostreæ similis noiē magnitudine iter amplissimos rarus: sed tū nō degener: & pnx cōcharū generis circa pōcias insulas frequētissimæ. Stāt uelut suillo crure lōgo i harena destæ hæc hiætesq; q; lipitudo ē: pedali nō minus spatio. Cibū uenant. Dēres in circueu marginū hnt pectinatim spissatos. Intusp spōdyli grādis caro ē. Et hyenam piscē uidi i oenaria i sula captū caput exerētē. Præter hæc purgamēta aliq; relatu idigna: & algis potiꝰ anumerada q; aialibus.

Margaritifera

Phiscinula

Forficula

Polyporus

Pectinatus

Spodia

Chryson

Teragula

Chryson

Phrysen

Phrysen

Phrysen

CAPI PLINII SECVNDI NATVRALIS HISTORIAE. LIBER TRIGESIMVSTER TVS.

PROEMIVM.

Metallorum naturæ.

ET ALLA NVNC IPSAEQ; VE OPES ET RERVM. precia dicent: tellurē intus exqrentē cura multiplici Modo gpe alibi diuinitis fodit quærete uita aurū argētum æs ele trū. Alibi deliciis gēmas: & parietū digytorū que pigmēta. Alibi temeritati ferrū aurū etiā gratius inter bella cedescq;. Persequimur oēs eius fibras: uidemuscq; sup excauatos montes mirantes dēfiscere aliqñ: aut intremiscere illā. Ceu uero nō hoc etiā ex plū idignationis saciæ parētis expmi possit.

Phrysen

Idignatio

In uiscera eius & in sede manū opes quærimus tanq̃ parum benigna fertilisq̃ qua se
 cetur. Inter hæc nimium remedijs gratia scrutatur. Cui. n. fodiendi causa medicina est.
 Quamq̃ & hæc & summa sui parte tribuit ut minime parca: facilisq̃ i omniū quæ p̃funt.
 Illa nos premunt: illa nos ad inferos agunt qua occultatur atq̃ demersit. Illa quæ non na
 seuntur: ex repente mens ad iane euolans rep̃tat quis deinde futuris finis est: sæculis om
 nibus exhauriet. di eam quousq̃ penetret auaritia? Quam innocens quam beata: immo ue
 ro & delicata esset uita si nihil aliud de ea nisi quod supra terras concupisceret: haberetq̃
 non nisi quod secū esset. Erunt quidem aurum & chrysolita iuxta: ut preciosior uideatur
 nomen: ex auro custodiens. Parum enim erat natura: unam inuenisse uitæ pestem: nisi in
 precio etiam esset sanies auri. Querebat argentum auaritia. Boni consulit interim inuenis
 se minimum. rubenrisq̃ terre excogitauit usum. Heu prodigiosa ingenia quos modis auxi
 mus precia rerum? Accessit ars picturæ: & aurum argentumq̃ calando carius fecimus. Di
 dicit homo naturam prouocare. Auxere & artem uitiorum irritamenta. In poculis libidi
 nes cælare iuuit: ac per obscenitates bibere. Abiecta sunt deinde hæc: & sordere cœpere: &
 auri argentiq̃ nimium fuit. Mûrina & crystallina ex eadem terra effodimus: quibus preci
 um faceret ipsa fragilitas hoc argumentum opum: hæc uera luxuria asstimata est gloria:
 habere quod posset statim totum perire. Nec hoc fuit fatis: turba gemmarum potamus: &
 smaragdi textimus calices: ac temulentiæ cā tenere indiā iuuat: & aurū iam accessu eius.

Quæ prima cōmendatio metalloꝝ auri: & de origine annuloꝝ aureoꝝ: & modo auri
 apud antiquos: & equestri ordine: & de iure annuloꝝ aureoꝝ.

Atinam posset e uita in totum abdicari auri sacra fames: ut celeberrimi auctores
 dixere: proscilium conuictis ab optimis quibusq̃: & ad perniciem uitæ repertum.
 Quantum foelicioræ æuo cum res ipsæ permutabantur inter se: sicut & troianis
 temporibus factitatum Homero credi conuenit. Ita enim (ut opinior) commer
 tia uictus gratia inuenta: alios coris boum: alios ferros captiuisq̃ rebus empta esse tradit:
 quantumq̃ & ipse miratus aurum a stimationes rerum ita fecit: ut centum boum arma au
 rea permutasse Glaucum diceret cum Diomedis armis nouem boum. Ex qua consuecine
 multa legum antiquarum pecore constat etiam Romæ. Pessimū uitæ scelus fecit: qui an
 num primus induit digytis. Nec hoc quis fecerit traditur. Nam de Prometheo omnia fabu
 losa arbitror: quantum illi quoq̃ ferreum anulum dederit antiquitas: uinculumq̃ id
 non gestamen intelligi uoluerit. Miudæ quidam: annullum quo circumactio habentem ne
 mo cereret: quis non etiam fabulosiorem fateatur: Manus & prorsus sinistra maximam
 auctoritatem conciliauere auro: non quidem Romani quorū more ferendum erat bellicæ
 uirtutis insigne. De regibus Romanis non facile dixerim. Nullum habet Romuli in capi
 tulo statua: nec præter Nummæ Seruiq̃ Tullii alia. Nec. L. quidem Bruti). Hoc in taꝝ qui
 niis maxime miror: quorū egregia fuit origo: unde hic annulorum usus uenit: quantum
 uunc lacedæmone ferreo utantur. Sed a Prisco Tarquinio omnium primo filium cum in
 prætextæ annis occidisset hostem bulla aurea donatum constat: unde mos bullæ durauit
 ut eorum qui equo meruissent filii id insigne habere: cæteri lorum. Et ideo miror Tar
 quinii eius statuum sine annulo esse. Quamquam & de nomine ipso ambigitur. Id græci
 digytis appellauerunt. Apud nos prisci uinculum uocabant. Postea & græci & nostri scytha
 lum. Longo certo tempore ne senatum quidem Romanum habuisse aureos: manifestum
 est. Si quidem iis tantum qui legati ad exterar gentes ituri essent: annuli publicè dabatur
 credo quoniam ita exterorum honoratissimi intelligebantur. Neq̃ aliis uti mos fuit: quā
 qui ex ea causa publice accepissent: uulgoque sic triumphabant. Et cum corona ex auro
 etrusca sustineretur a tergo: annulus tamen in digyro ferreus erat: æqua fortuna trium
 phantis & serui coronam sustinentis. Sic triumphauit de lugurta. C. Marius. Aureus nō
 ante tertium consulatum sumpsisse traditur. si quoque qui ob legationem accepterat a
 reo in publico tantum utebantur: intra domos uero ferreis. Quo argumento etiam nunc
 sponsæ annulus ferreus mittitur. Isque sine gemma. Nec illiæcis temporibus ullos fuisse
 annulos uideo: nusquam certe Home: dicit: cum & codicillos militatos epitolarum gra
 tia indicet: & conditas arte uestes: ac uasa aurea argenteaq̃: & ea colligata nodi non an
 nuli nota. Sortiri quoq̃ contra prouocationem duces non annulis tradit. Fabricæ etiam
 deum fibulas: & alia muliebris cultus: sicut in aures in primordio facta esse sine mentione

y. set

per ipse alius

ulla auri

per ipse alius

ulla auri

per ipse alius

per ipse alius

per ipse alius

per ipse alius

per ipse alius

per ipse alius

per ipse alius

per ipse alius

per ipse alius

per ipse alius

per ipse alius

per ipse alius

per ipse alius

per ipse alius

per ipse alius

per ipse alius

per ipse alius

per ipse alius

per ipse alius

per ipse alius

per ipse alius

per ipse alius

per ipse alius

quem

bulle
lori

unde ex ipse up ferre
pba bupit. Seruian
p bupit. Seruian

ericy

per ipse alius

annuloꝝ. Et qui primus instituit contanter id fecit: leuiss̄ manibus ac latentibus induit cū
 si honos securus fuisset: dextra fuerit ostentandus. Quod si impedimentū potuit in ea ali
 quod intelligi: etiā insertori ulu argumentum est: maius i leua fuisse qua scutum rapitur
 Est quidem apud eundem Homerū uirorum crinibus aurum implexum. Ideo nescio an
 prior usus a feminis cœperit Romæ quidem non fuit aurum: nisi ad modum exiguo lon
 go tempore. Cæte cum a Gallis capta urbe pax emeretur: non plus q̄ mille pondo effici po
 tuere. Nec ignoro. M. Crassum duo milia pondo auri rapuisse suo: & Pompeii tertio cons
 ſulatu & Capitolini louis folio a Camillo ibi condita: & ideo a plerisq̄ existimari duo milia
 pondo collata. Sed quod accessit: ex Galloꝝ præda fuit: detrahuntq̄ ab his i parte captæ ur
 bis delubris. Gallos aut̄ cum auro pugnare soliros Torquatus indicio est. Apparet ergo
 Galloꝝ: templorum uniq̄ tm̄dem nec amplius fuisse. Quod quidem in augurio inr̄lectū est:
 cum Capitolinus duplum reddidisset. Illud quoq̄ obiter indicari cōuenit: qm̄ de annulis
 sermonem repetimus: æditum custodiam eius deprehensum fracta in ore annuli gema sta
 tim expirasse: & indicium ita extinctum. Ergo & maxime duo tm̄ milia pondo cum capta ē
 Roma anno tr̄centesimo. lxxiii. fuere: cum iam capitum liberoꝝ cenſa essent. cl.ii. milia gne
 genti. lxxiii. Eadem post annos. ccc. vii. quod ex Capitolinæ ædis incendio: cæterisq̄ omni
 bus delubris. C. Marius filius prænestæ detulerat tredecim milia pondo: sub eo titulo in
 triumpho tranſtulit Sylla. Et argenti. vii. milia. Idem ex reliqua omni uictoria pridie tran
 stulerat auri pondo quoddecim milia argenti pondo. c. xv. milia. Frequētior aut̄ ulus annulo
 rum non ante. Gn. Flauium Anii filium deprehenditur. Hic namq̄ publicatis dieb us fa
 ctis. quos populus a paucis Principū quortidie p̄tebat: tantā gratiam Plebis adeptus est:
 alioqn Libertino patre genitus: & ipse Apii Cæci scriba cuius hortatu exceperat eos dies
 consultando assidue sagaci ingenio promulgaueratq̄: ut ædilis curulis crearetur cū. Q.
 Anicio prænestino qui paucis āte annis hostis fuerat: præteritis. C. petilio & Domitio. quo
 rum patres conf. fuerant. Aditū Flauio ut simul Tribunus Plebis esset. Quo factō tāta
 Senatus indignatio exarsit. ut annulos ab eo abiectos fuisse in antiquissimis reperiat an
 nalibus. Fallit plerisq̄ q̄ tum & quæstrem ordinē id fecisse arbitrantur: Etenim adiectū
 hoc quoq̄ Sed & phalera posita propter quæ nomen equitum adiectū est. Annulos quoq̄
 depositos a notabile in annales relatum ē: non a Senatu uniuerso. Hoc actum. P. Semprio
 nio Longo. L. Sulpitio conf. Flauius uouit ædem concordiæ: si populo reconciliasset ordi
 nes: Et cum ad id pecunia publica non decerneretur. ex multa cetera fœneratoribus condē
 natis ædicula ærea fecit in græcōstasi: quæ tūc supra comitium erat. Inciditq̄ i tabula ærea
 eā ædē. ccc. iiii. annis post Capitolinā dedicatā. Ita q̄ dringētis. xlvi. a cōdita urbe gestū est
 & primū anuloz̄ uestigiū extat. Promiscui aut̄ usus alterū secūdo punico bello. Neq̄. na
 liter potuissent trimodia illa annuloz̄ Carthaginē ab Hānibale mitti Inter Cepionem
 quoq̄ & Drusum ex anulō i auctōie nauali inimicitia cœpere. Vnde origo socialis belli:
 & exita rerū. Ne tū qdē oēs Senatores habuerūt: utpote cū memoria auroꝝ multi prætu
 ra sancti iftereo cōsuetierit: sicut Calphurnium & maniliū: q̄ legatus. C. Marii fuerat u
 gurtino bello. Fenestella tradit. Et multi. L. Fufidiū illū quē Scaurus i uita sua scribit. In
 Quæstionū uero familia aurum ne fœminas quidem habere mos fuerit. Nulloſq̄ oīo an
 nulos maior ps gentium hoīumq̄ etiam qui sub imperio nostro degūt hodie habeat. Nō
 signet oriēs aut̄ Aegyptus etiā nūc litteris cōtenra solis. Multis hoc modis ut cætera oīa
 luxuria uariauit: gemas addendo exq̄siti fulgoris: censurā opimo digyto onerando: sicut
 dicemus i gemarū uolumine. Mox & effigies uarias calado: ut alibi ars alibi materiā eēt in
 precio. Alias deinde gemas uiolari nefas putauit: ac ne quis signandi cām in annulis eēt in
 telligeret solidas induit. Quasdā uero neq̄ ab ea parte quæ digyto oculata: auro cluſit au
 rū: milibus lapsioꝝ uilius fecit. Cōtra uero multi nullas admittūt gemas: auroq̄ ipō si
 gnant: ut claudii Cæsaris principatu reppum. Nec non & seruitia iam ferrum auro cingunt
 alia per sese uero auro decorant: cuius licentiæ origo nomine ipō in samathracia id insti
 turum declarat. Singulis primo digytis gerere mos fuerat: qui sunt minimis proximis. Sic
 in Nūmæ & Seruii Tullii status uidemus. Postea pollicis proximo induere etiā decorum si
 mulacris. Dein iuuic & minimo dare Gallia britanica: in medio dicuntur usæ. Hic nunc
 solus excipitur: cæteri omnes onerantur: atq̄ etiam priuatim articuli minoribus alis. Sunt
 qui tres uni minimo congerant. Alii uero & huic unū tantū: quo signanda signent. Condi

Capitulum
 par Romæ a Gallis

probandi

ratione

Dies facti
 quibus huiusmodi
 p̄nti auct̄ mo

mobilitate

Annulo Bellum So

Annus habundantissimus

rurq; ille ut res rara & ad intirua: ufus indigna: uelut e facratio promittitur. Et unū in mini-
 ro digyto habuiffe preciofioris eſt in recondito ſuppellectulis oſtentatio. lam alii ponde-
 ra eorū oſtentant: Alii plures q̄ unū geſtare labor eſt. Alii bratteas in ſerut leuitore mate-
 ria: & propter calum gemmarū totam ſollicitudinem putant. Alii ſub gemmis uenena elu-
 dit: ſicut Demofthenes ſummus orator: gr̄ciæ: annuloſq; mortis gratia habet. Demūq;
 ut plurimū opū ita ſcelera annulis ſuit. Que ſunt illa priſcorū uita: qualis innocentia i qua
 nihil ſignabatur: At nūc quoq; ſibi ac potus uindictantur annulo a rapina. Hoc profecere
 mancipiorum legiones: & in domo turba extēria acta Seruorum quoq; cauſa nomenclatu-
 ra adhibendūſ. Sed aliter apud antiquos. Singuli marcioreſ locifereſ ut dominorum gē-
 ſiles om̄nem uſum in promiſſio habebāt: nec ulla domi cuſtodia a domeſticis opus erat
 Nūc rapiendā comparantur epulæ: pariterq; qui rapiant eas. Sed & clauſe quoq; ipſas ſi-
 gnare non eſt factis: grauius ſomno: aut morientibus annuli detrahuntur: maiorq; uita ra-
 tio circa hoc instrumentum eſſe cœpit: incertum a quo tempore Videmur tamen poſſe in
 externis auctoritatem eius rei intelligere circa Polycratem ſam̄ tyrannum: cui dilectus il-
 le annulus in mare abiectus capto relatus eſt piſce ipſo circiter ducentiſimū. xxx. annum
 urbis noſtræ interfecto. Celebratio em̄ qdem uſum cum ſenore cœpiſſe argumēto. eſt cō-
 ſuetudo ulgi ad ſponſiones etiamnum annulo exiliente: ab eo tempore quo nodum erat
 ara uelocior: ut plane affirmare poſſimus nummos ante apud nos cœpiſſe: mox annulos
 Denūm paulo poſt dicitur. Annuli diſtinxerunt alterum ordinem a plebe: ut ſemel cœpe-
 rant eſſe celebres: ſicut tunica ab annulis ſenatum tantum: quāq; et hoc ſero: uulgoq; pura
 pura latiore tunica uſos in uenimus etiam præcones: ſicut patrem. L. Elui Stellionis præco-
 nini ob id cognominati. Sed annuli plane medium ordinem tertiumque plebi & patribus
 inferuerunt. Ac qd̄ antea militares equi nomen dederant: hoc nūc pecunia iudices tribuit.
 Nec pridem id factū: Diuo Auguſto decurias ordinante: maior pars iudicum in ferro an-
 nulo ſuit. liq; non equites: ſed iudices uocabantur. Equitū nomen ſubſiſtebat in turmis
 equorum publicorum iudicium quoq; non niſi quattuor decuriæ fuere primo. Vixq; mi-
 ſia ſingula in decuriis inuenta ſunt: nondum prouinciis ad hoc munus admiſſis. Seruatū,
 que in hodiernum diem eſt: ne quis e nouis ciuibus in iis iudicaret.

De decuriis iudicium: & quotiens nomina equeſtris ordinis ſmutata
 & donis militaribus & qñ primū corona aurea. Ca. II.

Curiaz quoq; ipſæ pluribus diſcere nominibus fuere Tribulonū xris. & Sele-
 ſtorū & iudicū. Propter hoc etiam Nobgenti uocabantur ex omnibus. Sele-
 ſti ad cuſtodienda ſuffragiorum ſcita in comitiis. Et qui diuiſus hic quoq; ordo
 erat ſuperba uſurpatione nominum: cū aliſ ſe Nongentum aliſ ſelectum:
 aliſ Tribunal appellaret. Tyberii demum principatu nono anno in uitate uenit eque-
 ſter ordo annulorūq; auctoritati forma conſtituta eſt. C. Afinio Pollione. C. Antifito Ve-
 tere conſ. anno urbis conditæ. dcc. ſeptuageſimo nōto. Quod miremur futuri pene de cau-
 ſa cū. C. Sulpi. Galba iunenaleſ ſamā apud principē popinarū poeniſ aucupare: occupatūſq;
 in hiis eēt queſtus in Senatu uulgo inſtitoreſ eius culpæ defendi annulis. Hac de cā coſti-
 tutū ne cui iuſ eiuſ eſſet: niſi cui ingēno ipſi patri: auoq; paterno ſeſteria. cccc. cenſus fu-
 iſſent & lege iulia theatra. li. xiiii. ordinibus ſedendi. Poſtea gregatim ſigne id appe-
 cœptū. Proterq; hæc diſcria C. princeps decuriā qñt adiecit: tantūq; natū eſt faſtus: ut quæ
 ſub D. Augu. impleri nō poterant decuriæ non capiant cū ordinē: paſſimq; ad ornamen-
 ta ea etiā ſeruitute liberati tranſiliaut: qd̄ ante nūq; erat factū qñ in ferro annulo eges: iu-
 diceſq; intelligebant: adeoq; promiſſiū id eſſe cœpit: ut apud. C. Caſarem in cenſura eius
 unus ex equitibus Flauius proclius. cccc. ex ea cauſa reos poſtularet. Ita dū ſeparatur ordo
 ab ingenuis cōiatus eſt cū ſeruitiis. Iudicū aut̄ appellatiōe ſeparari cū ordinē primi oīum
 inſtituere. Grachi diſcordi populante in cōtūmelia Senatus mox ea debellata: auctoritas
 noſis uario ſeditionū euentu circa publicanos ſubſiſt: & aliquādiu tercie uires publicani
 fuere M. Cicero demū ſtabiluit equeſtre nomē i cōſulatu ſuo ei Senatū cōcilans: ex eo ſe-
 ordie puectū eē celebras: & eius uires peculiari popularitate quæres. Ab illo tpe plane hoc
 tertium corpus in re. pu. factū eſt. Coepitq; adici Senatū populūq; ro. equeſter ordo. Qua
 de cauſa & nunc poſt populū ſcribitur: quia nouiſſime cœptus eſt adici. Quin etiā ipſum
 equitum nomen læpe uariatum eſt in iis quoq; qui ad equitatum trahebant. Celeres ſub

Romulo: regibusq; appellati sunt. Deinde flexumines. Postea trofili: cum opidum in thul-
 cis circa uolunios hoc nomine passuum. ix. milia sine ullo adiuuente peditum cepissent
 Eius uocabuli us durauit ultra. C. Gracchum: Iunius certe qui ab amicitia eius Graccha-
 nus appellatus est scriptum reliquit iis uerbis. Quod ad equestrem ordinem prinet antea
 trofillos uocabant: nunc equites uocant. Ideoq; quia non intelligit trofillus nomen quid
 ualeat: multos pudet eo nomine appellari: & causam quæ supra dicta est. exponit. In uicisq;
 etiam nunc trofillos uocari. Sūt adhuc aliquæ non omittendæ in auro differentiæ.
 Auxiliaries quippe externos torquibus aureis donauere: at ciues non nisi argenteis. Præ-
 terea armillas ciuibus dedere: quas non habent externi. Idem qd magis miremur coronas
 ex auro dedere ciuibus. Quis primus donator sit ea non inueni. Sed quis primum donaue-
 rit a. L. Pisone traditur. A Postumius Didator apud lacum regillum castris Latinorum ex-
 pugnatu ei cuius maxime opera capta essent: hanc coronam ex præda dedit. Item: L. Lentu-
 lus Consul Seruilio Cornelio merende famitum oppido capto. Sed quinq; librarū coro-
 na Piso frugi filium ex priuata pecunia donauit: eamq; coronam testamento reipublicæ
 gaudi.

De reliquo usu aurū in uiris & mulieribus: & de nummo auro: & quando pri-
 mū signatum est æs argentū & auz: & anteq; signaret q mos in ære: & quæ maxima pecu-
 nia primo censu: & quotiens & quibus temporib; auctoritatis aurū.

III. Eoz uero honori in sacris nihil aliud excogitatur est q; ut auratis cornib; hostiæ
 maiores dūtaxat immolarent: sed in militia in quoq; im adoleuit hæc luxuria:
 ut M. Bru. in philippicis campis epistolæ reperiant frementes fibulas tribunicias
 ex auro geri. At Hercules idem tu Brute multæq; pedib; aurū fecitari tacuisti.

Cuius sceleris nos coarguimus illū primū q; auro dignitate per annulos fecit: ut habeant
 in lacertis iam qdem & uiri qd & dardanis uenit: itaq; & dardanū uocabat. Viriolæ celticæ
 dicuntur. Viriles celtibericæ. Habeant fœminæ in armillis digytiliq; totis collo auribus. Per
 has discurrant catenæ circa latera: & inserta margaritarū pondera & collo dominarū auro
 pendente: ut in fornio quoq; unionū cōscientia adsit. Etiam nū pedibus induit: atq; inter
 stolam plebem; hūc mediū fœminarū equestrem ordinem facit. Honestius uiri pedago-
 gis id damus balneatq; diues pueror; forma conuertit. Iā uero etiam Harpocrateū statu-
 asq; ægyptior; nūminū in digitis uiri quoq; portare incipiūt. Fuit & alia. Clau. principatu
 differentia insolens iis qb; admissionem liberti eius dedissent: imaginem principis in annu-
 lo ex auro gerendi magna criminū occasione. Quæ omnia salutaris exortus Vespasi ani
 principis aboleuit: æqualiter publicandū principem. De annulis aureis eorūq; usu hæc enī
 dictū sit. Proximū scelus fecit: qui primū ex auro denariū signauit: quod & ipsū latet au-
 dore incerto. Populus Romanus ne qdem argento signato ante Pyrrhū regem deuictū
 usus est. Libralis unde etiam nūc libella dicit: & dispondius appendebat assis. Quare æris
 grauis pœna dicta. Et adhuc expensa in rationib; dicitur. Item interdia & pondera. Quin &
 militū stipendiōz: hoc est stipis ponderandæ pensatores libripendes dicitur. Qua consue-
 tudine in iis emptiōib; quæ mancipi sunt: etiam nūc libra interponit. Serui? rex primū
 signauit æs. Antea rudi usq; Romæ. Timeus tradit. Signatū est nota pecudiū: unde & pe-
 cunia appellata. Maximus census. c. x. milia assū fuit illo rege. Et ideo hæc prima classis.
 Argentū signatū est anno urbis quingentesimo octogesimo quinto. Qu. Fabio cōsule qn
 que annis ante primū bellū punicū. Et placuit denarius pro decem libris æris: quinaris p
 quinq; sestertiū pro dipondio ac semisse. Libræ aut pōdus æris in minutū bello punico pri-
 mo cū impensis respública non sufficeret. Constitutūq; ut asses sextantario pondere fer-
 rentur. Ita qnta parte facta lucri dissolutū æs alienū. Nota æris fuit ex altera parte lanus ge-
 minus: ex altera rostrū nauis. In triente uero & quadrante æs quadrans antea triūcis uoca-
 tus a tribus uncis. Postea Hannibale urgente. Qu. Fabio Maximo dictatore asses unciales
 facti. Placuitq; denariū. xvi. assibus permutari quinarium octonis: sestertiū quaternis. Ita
 respub. dimidiata lucrata est. In militari tamen stipendio semper denarius pro decem assis-
 bus datus. Nota argenti fuere bigæ: atq; quadrigæ & inde bigati qdrigatiq; disti. Mox
 lege papyriana semunciales asses facti. Liuius Drusus in tribunatu plebis: octauā ptem æris
 argento miscuit. Qui nūc uictoriatu appellatur: lege clodia percussus est. Antea. n. hic nu-
 mus ex illirico aduectus mercis loco habebat. Est aut signatus uictoria: & inde nomen. Au-
 reus nūmus post annū. lxxii. percussus est quā argenteus: ita ut scrupulum ualeret sestertiū

Drupole q. ...
 Extremum hono. au o
 aliquid ...
 panonij ...
 libralis
 Nūms ...
 libripendes
 Nūms ...
 Nūms ...

uicenis: quod efficit in libras ratione sestertii: q tunc erant sestertios nongentos. Post hæc placuit. xl. milia signa ex auri libris: paulatimq principes imminuere: pòdus: minutissimus uero ad. xlv. milia. Sed a nummo prima est origo auaritiæ: excogitata: fœnore: quæstiuosa: se-
 gnicia. Hæc paulatim exarsit: rabie quadam non iam auaritia: sed fames auri: utpote cum Se-
 pius Claudius. C. Grachi familiaris auro repensum caput eius excisum: ad opimum: tulerit: plumbocq in eos addito paricidio suo temp. etiam circumscripserit. Nec iam quintiũ
 aliuo: sed uniuerso nomine Romano infami rex Mithridates Aquilio duci capto: aurũ
 in os infundit. Hæc parit habendi cupidus. Pudet inuentum tantum omnia iusta quæ sub
 inde noua græco sermone excogitantur: expresso argenteis uasis auro aut incluso: quibus
 deliciis ueneunt tam aurea quam aurata: cum sciamus interdixisse castris suis Spartacũ
 ne quis aurum haberet: aut argentum. Tãto fuit plus animi fugitiui nostris. Messala ora-
 tor prodidit Antonium triumuirum aureis usum uasis in omnibus obfenis desideriis: pu-
 dendo etiam crimine Cleopatrz. Summæ apud exteros licentiæ fuerat poculo aureo pul-
 uino subdito Philippum regem dormire solitum. Agomenicelum Alexandri Magni præ-
 sectum aureis clauis suffigere crepidas. Antonius Sopus in contumeliam naturæ: uilita-
 tem auro fecit opus proscriptiõne dignum. Sed præter alia equidem miior populum Ro-
 uictus gentibus in tributo semper argentum imperasse: non aurum sicut carthagini cum
 Hannibale uictæ argenti pondus annua in quinquaginta annos nihil auri. Nec potest uide-
 ri penuria mudi id uenisse. Nam Mida: sed & Cræsus: infinitũ possederant. Iam Cyrus de-
 uicta asia pondus. xx. milia inuenerat: præter uasa aurea auricq factum: & in eo folia ac
 platanum uitæque. Quo uictoria argenti quingenti quingenta milia talentorum repota
 taurit. & craterem Semiramidis: cuius pondus. xv. talentorum colligebat. Talentum autem
 ægyptium pondus. lxxx. patere Varro tradit. Iam regnauerat in colchis Saluaes & Esubo
 pes qui terram uirginem nactus plurimum argenti: aurique cruisse dicitur in suanorũ gẽ-
 te: & alioquin uellibus aureis inclyto regno. Sed & illius aureæ cameræ: & argentæ tra-
 bes narantur: & columna: atq parastate. uictõ Sosostræ Aegypti rege tam superbo: aut pro-
 datur annis quibusque sortes reges singulos e subiectis iugere ad currum solitus: sicq tri-
 umphare. Et nos fecimus quæ posteri fabulosa arbitrentur Cæsar qui postea dictator fuit
 primus in ædilitate munere patris funebri omni apparatu harenæ argenteo usus est: ferat
 que argenteis uasis inesse: tum primum uisum. Mox qd etiam in municipiis emulantur.
 C. Antonius ludos scena argentea fecit. Item. L. Murena. & C. princeps i cyro pecunia du-
 xit. In quo fuere argenti pondus. c. xxxiii. Claudius successõ eius: cum de Britaonia trium-
 pharet inter coronas aureas unam. vii. pondus habuit. quam contulisset Hispania: ceterior:
 alteram. ix. quam Gallia comata sicut titulus indicauit. Huius deinde successõ Nero Põ-
 peii theatrum operauit auro in unum diem quo Tyrdati Regi Armeniæ ostenderat. Et
 quota pars ea apparatus fuit aureæ domus ambiennis urbem. Auri in ærario populi Roma-
 ni fuere. Sexto Iulio. L. Aurelio consul septem annis ante bellũ punicum tertium pondus
 dcc. xxvii. argenti nonagintaduo milia & extra numerum. ccc. & lxxv. milia. Item Sex. Iulio
 L. Martio conf. hoc est belli socialis initio: octingenta. xlii. auri pondus Cæsar primo itro-
 itu urbis in ciuili bello suo ex ærario protulit laterum aureorũ. xxi. milia: & numero pon-
 do. ccc. Nec fuit aliis tpbis res publica locupletior. Intulit & Aemilius Paulus Perseo Re-
 ge Mæcedonico deuictõ prædam pondus triũ miliũ a quo tpe Populus Romanus tributũ
 penderẽ desit. Laquearia quæ uic: & in priuatis domibus auro teguntur: post Carthagine
 euersam primo inaurata sunt in Capitolio censura. L. Mummiũ. Inde transferre in camerãs.
 In parietes quoq. qui iam: & ipsi tanquam uasa inaurantur: cum sua ætas uaria de Catulo
 existimauerit: quod tegulas æreas Capitolii inaurasset primus. Inuentores auri sicut met-
 tallogæ fere omniũ: septimo uolumine diximus præcipuum gratiam huic materiæ fuisse ar-
 bitror: non colore qui in argento clarior est: magisq diei similis: & ideo militaribus: signis
 familiarior. quoniã is longuis fulget: manifesto errore eorũ qui colorem siderum placuis-
 se i auro arbitrant: cũ i gemis: aliisq rebus nõ sit præcipuus. Nec potere aut facilitate ma-
 teriæ prælatũ e: ceteris metallis: cũ cædar p utrũq plũbo: Sed qa rex uni nihil igne depe-
 rit: tota e: i icediũ rogisq durate materia. Quinimo quo sapi arsit: pficit ad bonitatem: au-
 riq expimeto ignis e: ut simul color rubeat quo ignis. At ipm obrizũ uocat. Primũ at bõĩ
 tad argumetũ e qdificillie accedi: Præterea mixe prunæ uiolentissimæ ligni i domitũ palea

Andateo Aqho fo-
 uia mos infidit

pide
 Sophus
 uis argent spabi

enti egypm
 p. h. o. t. h. e. x. x. g. b.
 a. r. o. u. e. h. e. b. a. n. i. e.

ma
 ea domg Nero m d

ex p. u. i. t. ex. h. e. r. a. t. i. o. n. e.
 u. e. d. i. c. i. t. u. r. p. a. d. a.

q. d. e. p. r. u. a. g. r. a. n. d.

rima. Eamque solus intelligit in cacumine montis eius peruigil. Hic uoce istu ue repente reuocari operarios iubet. pariterque ipse deuolat. Mons fractus cadit a sese longo fragore: qui concipi humana mente non possit: & statu incredibili. Spectant uictores ruinam naturae. Nec tamen adhuc aurum est. Nec sciere esse cum fodere. Tantaque ad pericula eui cenda. Nec fatis causae sperare quod cuperent. Alius pars est labor uel hoc maioris impendii flumina ad lauandam hanc ruinam iugi montium duxere obiter a centesimo plerumque lapide. Corrugos uocant a corruatione credo: nimirum & hoc labor est. Precepisse libramento oportet ut fruaris quando in nedar: itaque altissimis partibus dicitur. Conuallis & interualla substructis canalibus iunguntur. Alibi rupis uniuersa caduntur: sedemque trabibus cauatis praebere coguntur. Is qui cadit: funibus pendet: ut procul inuentibus spectes nefaria quidem: sed alitum fiat. Pendentes maiore ex parte librant & lineas itinere praefigunt. Itaque insistentis uestigii hominis locus non est. Manes trahuntur ad homines: ut uitium importent. Id genus terrae urion uocant. Ergo per silices calculos ue dicuntur: & urium euitant. Ad capita deiectus in superciliis montium picinae cauantur: ducuntur pedes in quasque partes: & in altitudinem deos. Emissaria in iis quina pedum quadratorum tertium ferè linquantur: & repleto stagno excussis obrurementis erumpit torrens tanta ui: ut saxa prouoluat. Alius etiamnum in plano labor. Fosse in quas profiant cauant: agas gas uocant exsternuntur gradatim. Frutex est ulex rons marini similis asper arumque retinens. Latera cluduntur tabulis: ac per praerupta suspenduntur: canali ita profuere de terra in mare. His de causis iam promouit Hispania in priore genere: quae exhauriuntur immenso labore ne occupent puteos in hoc rigantur. Aurum arguia quaesitum non coquitur sed statim suum est. Inueniuntur ita massae. necnon in puteis etiam denas excedetes libras Falacia Hispani: alii palacrañas: idem quod minutum est balucem uocant. Vlex sicca uis uritur: & cinis eius lauatur substrato cespite herbofo ut sidat aurum. Vicena milia pondoad hunc modum annis singulis asturiam atque galletiam & lusitaniam praestare quidam tradiderunt: ita ut plurimum asturia gignat. Neque in alia parte terrarum tot saeculis haec fertilitas. Italica paritum est uetere interdicto patrum ut diximus. alioquin nulla fecundior metallorum quoque erat tellus. Extat lex censoria uictimiliarum aurifodinae: qua in Vercellensi agro cauebatur: ne plus quingentorum hominum in opere publicani haberent Aurum faciendi est etiamnum una ratio ex auripigmento: quod in Syria foditur pictoribus in summa tellure auri colore: sed fragili lapidum specularium modo. Inuitaueratque spes Caium principem audissimum auri: quam ob rem iussit excoqui magnum pondus: & plane fecit aurum excellens. sed ita parui ponderis ut detrimentum sentiret illud propter auaritiam: ex peritus quaquam auripigmenti libras xiiii. permutarentur nec postea tentatum ab ullo est. Omni auro inest argentum uario pondere: alibi dena: alibi nona: alibi octaua parte. In uno tantum Galliae metallae loco: quod uocant abierarense. xxxvi. portio inuenitur: ideo ceteris praestit. Vbicunque quinta argenti portio est: electrum uocatur. Scrobes eae reperiuntur in canaliensi. Fit & cura electrum argento addito. Quod si quintam portionem excessit: in eudibus non resistit. Est electrum auctoritas Homeri teste qui Menelai reginae auro electro: argenteo: ebore fulgere tradit. Minerarum templum habet lindos insula rhodiogis: in quo Helena sacrauit calicem ex electro. Adicit historiam mammae suae mensura. Electri natura est ad lucernarum lumina clarius argento splendere. Quod est natium & uenena depraehendit. Naeque discurrunt in calicibus arquis caelestibus similes cum igneo stridore: & geminata ratione praedicunt Aurea statua prima omnium nulla inanitate: & ante qua ex aere alia qua illo modo fieret: qua uocant holosphyrato in templo Anaetidis posita dicitur. Quod in situ terrarum nomen hoc significauimus: numine gentibus illis sacratissimo. Direpta e Antonii parthicus rebus. Scitumque narratur dictum unius ueteranorum Bononiae hospitali Diui Augusti coena cum interrogaretur: esset ne uerum: eum qui primus uiolasset hoc nomen oculis: mabrisque captum exspirasse: respondit. n. cum maxime Augustum de cruore eius coenare seque illum esse: totumque sibi censum ex ea rapina esse. Hocium primum & aurea statua & solidam Gorgias Leontinus delphis in templo sibi posuit. lxx. circiter olympiade. Tancus erat docendae orationis artis quaestus. Aurum pluribus modis pollet in remediis. Vulneratis que & infantibus applicatur. ut minus noceat: quae inferantur ueneficia. Est & ipsi superlatu uis malefica gallinarum quoque & pecorum foeturis. Remedium est ablucere illatum &

psuicant

aria

Hyntarior
lat mimm

66

o
-o-oo-

natu uenera depm

al' t'omay
bio' f'edot

leomny

to hysu

tu uo

775

Avug
vicy

Avug
larmia

larmia

Avug
Antip

Elem
clon

Avug
Antip

Antip

spargere eos quibus mederi uelis. Torretur & cum salis grummo pondere triplici misso: & rursus cum duabus salis portioibus & una lapidis que schiston uocatur: ita uirus tradit scibus una crematis in fictili uase ipsu puru & incorruptum: Reliquus cinis seruatus in fictili & ex aqua illius: lichenas in facie sanat. Lometo id couenit ablu. Fistulas et sanat: & que uocant hemorrhoides. Quod si trito spuma adiciatur putria ulcera & tetri odoris emedat. Ex melle uero decoctu cum melathio & litu publico leuiter soluit aluu. Verrucas curari eo. M. Varo est auctor.

De chrysofocolla & medicinæ ex chrysofocolla. vi & mirabilia naturæ de glutinandis inter se perficendisq; metallis.

Chrysofocolla humor est in puteis quos dixim: p uenâ auri defluens crassescere limo rioribus hybernis usq; in duritiâ pumicis. Laudatiores eandem in ærariis metallis: & p ximâ in argenteis fieri cõpertum est. Inuenit & i plumbariis uilior est auraria. In oibus autem his metallis sic & cura multum ista naturalis illa immissis i uenâ aquis leuiter hycem tota usq; in iunium mensem. Dein siccatis i iunio & iulio ut plane intelligat nihil aliud chrysofocolla quâ uena putris. Natura duritiâ maxie distat uia uocatur. Et tñ illa quoq; herba quâ luteâ appellat: tinguit. Natura est que lino lanæ uo ad succum bibedum. Tunc in pisa: de i de tenui cribro secernit: postea mollitur: ac deinde tenui sic cubrat. Quicquid nõ transmeat: repetit in pila: dein mollitur. Puluis semp i catinos digerit: & ex aceto maceratur: ut ois duricia soluatur. Ac rursus tunditur: dein lauatur in cõchis: siccaturq;. Tunc tingitur alumine schisto: & herba supradicta pingiturq; ante quâ pingat. Refert quâ bib ula docilissiq; sit. Nã nisi rapuit colore addunt & syra sum atq; turbystum: ita uocatur medicameta forbe re cogeta. Cum tinxere pictores tures sobbint uocatur. Eiusq; duo genera faciunt. Elutâ quæ seruatur in lómëta. Et liquida globulis sudore resolutis. Hæc utraq; genera in cypro sunt Laudatissima in armenia. Secunda in macedonia. Largissima in hispania. Summa cõmendationis est: ut colore hærbæ segetis lætæ uirentis quâ similiter reddat. Visumq; est iã Neronis principis spectaculis harenâ cyrei chrysofocolla sterni: cum ipse cõcolori pâno aurigaturus eēt iducta opificum turba. Trib' eâ generib' distingunt. Aspera quæ taxatur i libra. vii. Media quæ denariis quinis. Atteritâ quâ herbacæ uocatur: quæ. xiii. Sublinunt at harnosa: pus quâ i ducant atrameto & paretonio. Hæc sunt tenacit' in colore blanda. Paretonium qm est natura pinguis sumu: & pp leuorem tenacissimû atrameto aspergitur: nec paretoni candor pallorem chrysofocollæ afferat. Luteâ purat alutea hærbæ dictâ quâ ipsâ cæruleo subicitrâ chrysofocolla inducitur uilissimogenere atq; fallacissimo: Vfus chrysofocollæ & in medicina est ad purganda uulnera cum cera & oleo. Ead' se arida siccatur: & cõtrahit. Datur & i âgina ortopnocea uo misceda cum melle. Cõcitant uomitiões: miscetur & colliriis a cicatricibus coloru: ad uiridibus eplastris. Ad dolores mitrigados: & cicatrices trahedas. Hanc chrysofocollâ medici acsin appellat: quæ nõ est orobitis. Chrysofocollâ & aurifices sibi uendicant agglutinado auro: & in de ois appellatâ similiter utetes dicunt. Temperant at ea cypri erugite: & pueria ipubis uirina: addito nitro. Teritur cypro ære i cypriis mortariis: santernâ uocatur nostri. Ita ferrum natura aurû qd argetolum uocatur. Signuq; est si addita sâterna nitescit. E diuerso erosu cõtrahit se: hebetaturq;: & difficulter ferruminatur aurû. Ad id glutinû fit auro & spuma argenti ad supradicta additis unaq; cõtritis. Cõtraxi par est reliqua circa hoc: ut uniuersa natura: cõtingat amiratio. Auri glutinû est tale. Argilla ferro. Cadmia æris massis. Alumen laminis. Resina plûbo & marmoris. Sed plumbû nigrû albo iungitur. Ipsumq; albû sibi oleo. It' stagnum ærametis stagno argentû. Pineis optime lignis æs ferruq; cõditur. Sed ægyptia papyro paleis aux. Calix aqua acceditur: & trachinus lapis. Idemq; oleo restiguitur. Ignis ac aceto maxie & uisco & ouo. Terra minime flagrat. Carbo maior uis erusto. Itaq; flagrat.

De argento & argento uiuo & stibia siue alabastro: & scoria argenti & de spuma argenti.

A B his argenti metallis dicitur: quæ sequens insania est. Nõ nisi i puteis reperitur nullaq; sui spenascitur: nõllis ut in auro lucetib' scitillis. Terra est alia ruffa alia cineracea. Hæc nõ potest nisi cum plûbo nigro aut cum uenâ plûbi Galenam uocant: quæ iuxta argenti uenas plerunq; reperitur. Et eod' ope igniu descendit pars in plûbû: argentû aut supinat: ut oleu aquis. Reperit i oibus pene puinciis sed in Hispania pulcherimû. Id quoq; sterilis solo atq; et in montibus. Et ubicunq; una inuenta uena est: nõ pcul inuenitur alia. Hoc quidẽ & in ois ferre materia. unde metalla græci uidetur dixisse. Mirum adhuc per hunc

Summa Grummo
Yuris Violentia
Iohanni Gens p farrina
Refert ad rem
Lutea
oculus uenæ lignum
cypro inde cyro
aurum æferiosu
ferunt mare
conglumare
Emmâ
lucem
hæc la hunc uenâ p
quædam
est in spuma

1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30
31
32
33
34
35
36
37
38
39
40
41
42
43
44
45
46
47
48
49
50

panias ab Hānibale inchoatos puteos durare sua ab inuētoribus noīa habētes . Ex quibus
 bebelo appellat: hodieq; qui .ccc. pondo. Hānibali sūministravit in dies. Ad mille quintos iā
 passus cauato monte p quod spatiū aquitai stantes dieb: noctibusq; egerūt aquas lucerna
 rum mētura: ammōq; faciūt . Argenti uena quā in sūmo reperta est crudaria appellatur. Fir
 nis ātiquis fodiendum solebat esse alumē inuentū ultra nihil quārebatur. Nuper inuenta
 æris uena infra alumē alba nullū finem spei fecit . Oōdor ex argentifodinis inimicū oībns
 animalibus: sed maxime canibus. Aurū argentūq; quo mollis eo pulchrius. Lineas ex argē
 teo nigras fieri. producūq; maramur . Est & lapis in iis uenis cui? uonica liquoris æterni
 argenti uiuum appellatur. Venenum rēg oīum est . Exedit ac prumpit uasa permeans tabe
 dira. Oīa ei inatant præter augē. Id unum ad se trahit . Ideo : & optime purgat cæteras eius
 sordes expuens crebro iactatu frictilibus in uasis ita uitiis abiecit: ut & ipsum ab auro disce
 dat. In pelles subactas effunditur: perq; eas sudoris uice defluēs purgarelinquit aurum. Ergo
 & cū æra inauratur: subtilitū brateis ptnacissime retiet. Verū calore detegit simplices: aut p
 tēus bratteas. Quapp id furtum quæretes ouī liquore candido usum eum aduiterauerē .
 Mox & hydrargyro: de quo suo dicemus loco. Et alias argētū uiuum nō largum i uentū
 ē. In iisdē argenti metallis iuenitur ut pprie dicam: spumæ lapis cādida nitentisq; nō tñ
 trāslucētis stimini appellā: alii sibiā alii alabastrū: alii turbasin . Duo ei? genera: mas &
 foemina. Magis probat foemina. Horridior ē mas: scabriorq; & min? pōderosus: minusq; ra
 dians: & harenosior. Foemina cōtra nitet friabilis: fissurilq; nō globis dehiscentis. Vis ei? astrin
 gere ac refrigerare. Principalis autē circa oculos. Namq; ideo & platy ophthalmon id appel
 lauere: quoniā in callibus mulierumq; epiphoris dilate oculos & fluxiones ihibeat oculoꝝ
 exulterationesq;. Farina ei? & thuris gummi amixto sistit & sanguinē e cerebro profluentē
 tē. Efficacior & cōtra recētia uulnera. Et cōtra yeteres canum morsus inspersa farina . Et
 cōtra abusta igni cum adipe ac spuma argēti cærusaq; & cæra. Vritur autē & offis bubuli si
 mi cū cunlitum i clibanis. Dein restiguitur mulierum lacte. Territurq; i mortariis amixa a
 qua pluuia. Ac subidē turbidum trāsfundit i æreum uas. Et mundatur nitro. Fex eius itel
 liqua plōbosissima quæq; subidē in mortario abigiturq;. Dein uas i quo turbida trāsfu
 sa sunt optum liteo p noctē relinquitur: & postero die quicquid inatit effunditur: spōgiaq;
 aqua tollitur. Quod ibi subsedit: hos itelligitur: ac linteolo iterposito i sole siccatur: nō ut
 perarefcat. Iterumq; in mortario teritur: & i pastillos diuiditur. Ante oīa āt urēdi mod? ne
 cessari? est: ne plumbum fiat. Quidā nō simo utuntur coquētes: sed adipe. Alii tritum in a
 qua triplici linteo siccāt: fecēq; abiciunt. Idq; qd defluxerit trāsfundunt. Ac quicquid sub
 sider id colligētes eplastris collyriisq; miscēt. Scōria i argento græci uocāt helchyfima. Vis
 ei? astringere & refrigerare corpora. Additur eplastris: ut mollibdena. de q̄ dicem? in plum
 bo. Cicatricibus maxime glutinadis & cōtra tenalimos: disenteriaq; infusa clysteribus cum
 myrteo oleo. Addunt & medicamēta quæ uocāt liparas ad ex crescētia ulcerum aut ex
 tritu facta: aut in capite manātia. Fit & in iisdē metallis & quæ uocatur spuma argēti. Gene
 ra eius tria. Optima quā chrystitin uocāt. Secunda quā argiritin. Tertia quam molibditin. Et
 plerumq; oēs hi colores in eisē. Argylitis iueniuntur. Probatissima ē atrica. Secunda hispa
 niēsis. Chrystitis ex ipsa uena fit. Argylitis ex argēto. Molibditis plumbi ipsius fulura: quæ
 fit pūteolis: & idē habet nomē. Omnis āt fit excocta sua materia ex supiori catino defluens
 in inferiore. Ex eo sublata uerūculis ferreis: atq; in ipsa flāma cōuoluitur uerūculo: ut sit mo
 dice pōderis. Est āt ut ex noīe ipso itelligi pōt feruescētis & futuræ materiæ spunie. Distat
 a scōria quo pōt spuma fere distare. Alterum purgātis se materia: alterum purgātē uitium
 ē. Quidam duo genera faciunt spumæ: quæ uocāt stelerythida & peumenē. Tertium molib
 denā in plumbo dicēdam. Spuma ut sit utilis: iterum coquitur: cōfractis tabulis ad magnitudi
 dinē anulorum ita accēsa follibus ad separādōs carbones cinerēq;. Abluitur aceto aut ufo
 Simulq; restiguitur. Quod sit argylitis: ut cādor ei derur magnitudiē fabæ cōfracta in si
 stili coqui iubēt ex aqua addito i linteolis tritico: & hordeo nonis: donec ea purgētur. Po
 stea sex diebus terunt in mortariis ter die abluētis aqua frigida. Et cum defināt calida: addi
 to sale fossili in libram spumæ obolo. Nouissimo die cōdunt in plumbo uase . Alii cum fa
 ba cādida & ptisana coquunt: & in solē siccātur. Alii in lana cādida cum faba donec lanam
 nō denigrēt. Tunc salē fossile adiciunt: subindē aqua mutata: siccantq; diebus. xl. calidissi
 mis æstatis. Necnō in uentre suillo in aqua coquūt exemptamq; nitro fricāt: & ut supra te

runt in mortarijs cũ sale. Sunt qui nõ coquãt: scđ cũ sale terant & adiectã aqua abluant. Vsu eius ad collyria: & nitrũ ad muliebriũ cicatricũ fœditates tollendas maculãsq; & abluendũ capillũ. Vis autẽ: siccare: multiere: refrigerare: temperare: purgare: explere. Vlcium tumores Taibuscq; emplastris supradictis ignes etiam sacros tollit cum ruta: myrtoq; & aceto. Atq; peritiones cum myrto & cæra & abdomine.

De minio quantã auctoritatũ fuerit apud Romanos: & origine ac fũctione eius: & cina-
baris rõe in picturis: & medicinã de generibus minii: & rõe eiũ in picturis. *Ca. VII.*

Inuenitur in argentijs metallis miniu quoc; & nunc inter pigmẽta magnã aucto-
ritatis: & quondã apud Romanos nõ solũ maxime sed etiam sacre religionis: ut au-
ctor est Verrius: & cuius sit necesse credere auctoritati. Iouis ipsius simulachri fa-
ciem diebus festis minio illini solitã triũphãtẽq; corpora. Sic Camillum triũphasse. Hac
religione etiam nũc addi in unguenta cœnã triũphalis: & accensioribus in primis locum mi-
niantũ locari. Cuius rei equidem eam miror: quãquam & hodie id expecti cõstat æthiopum
populis totosq; eo tingi proceres: huncq; ibi deorum simulacris colorẽ esse. Quapropter
diligentius prosequemur oia de eo. Theophrastus. xc. años ante Prãfibulum Atheniensium
magistrũ: quod tempus exit in urbis nostrã ducentisimũ quadragesimũ. ix. añum tradit: i-
uentum minium a Callia atheniense initio sperante aurũ posse excoqui harenã rubente in
metallis argenti. Hanc fuisse originẽ eius. Reperiri autẽ iam cũ in hispaniis sed durum & ha-
renosum. Item apud Colchos in rupe quadã inaccessa ex qua iaculantes decuterent: id esse
adulterũ. Optimum uero supra ephesum. Cilbianis agris. Harenã cocci colorem habere
Hanc teri Dein lauari farinã. Et quod subsidat iterũ lauari. Differentiã artis esse: qđ alii
miniu faciunt prima lotura. Apud alios id esse dilutius. Sequentes autẽ loturã optimũ. Au-
toritate colori fuisse nõ miror. Iam. n. troianis tẽporibus rubrica in honore erat. Heme-
ro teste: qui nauis ea cõmendat. Alias circa picturas pigmenta queratur. Miltõ uocat græ-
ci miniu: quãdã cinnabari. Vnde natus error idcirco cinnabaris nomẽ. Sic. n. appellat illi tantẽ
draconis elis elephantorum morietium pondere permittũ utriusq; aialis sanguine: ut dixi-
mus. Neq; alius est color qui in picturis proprie sanguinẽ reddat. Illa cinnabaris antidotis
medicamentũ: utilissima est. At Hercule medici: quia cinnabarin uocant pro ea utuntur
hoc minio: quod uenendũ esse paulo mox docebimus. Cinnabari ueteres quã etiã nunc uo-
cant monocranãta pingebant. Pinxerunt & ephesio minio: quod derelictũ ẽ: quia curatio
magni operis erat. Prætereaq; utrunq; nimis acre existimatur. Ideoq; transire ad rubricã
& sinophidem: de quibus suis locis dicã. Cinabaris adulteratur sanguine caprino: aut for-
bis tritis. Precium fucurã nũm quinq; uingintã. Iuba miniu nasci & in carmania tradit. Her-
mogenes & in Aethiopia. Sed neutro ex loco inuehitur ad nos nec fere aliunde quam ex
Hispania. Celeberimum ex Sisaponẽsi regione in betica miniario metallo uectigalibus po-
puli Romani nullius rei diligentiore custodia. Non licet id ibi perficere excoquique. Ro-
mani perferunt uena signata ad dena milia fere pondo añua Romã autẽ lauatur. Inuen-
de precio statuta lege ne modũ excederet. lxx. in libras. Sed adulteratur multis modis: uide
pda societati. Namq; est alterũ genus i oibus fere argentijs: itẽq; plumbariis metallis: quod
fit exusto lapide uenis pmixto: nõ ex illo cuius uomica argentiũ uium appellauimus (is
.n. & ipse in argentum excoquitur: sed aliis simul reperitis. Steriles etiã plumbi deprãhen-
duntur solo colorẽ: nec nisi in fornacibus rubescẽtes: exustiq; tundunt in farinã. Et hoc
ẽ secundũ minium perquam paucis motũ multũ isra naturales illas harenas. Hoc ergo ad-
ulterã minium in officinis fociorũ. Item syrico quonãmodo syricũ fiat suo loco dicẽ.
Sublini aut syrico minium cõpendio ratio demõstrat. Et alio mō pigentiũ furto oportu-
num est plenos subinde abluentiũ penicillos: Sicut aut in aqua cõstatq; furantib;. Since-
ro cocci nitor eẽ debet. Secundarii autẽ splendor in partib; sentit imaginẽ. Quanquã hoc
rubico quãdam metalli ẽ. Sisaponefibus ac minarij suã uenã haranea sine argento excoqui-
tur. Auri modo probat. Auro cãdẽte fucatum nigrescit. Sincerum retinet colorẽ. Inuenio
& calce adulterari: Ac simili rõe ferri candentis lamina: si nõ sit aurum deprãhedi ilico. So-
lis: atque lunã cõtãsus inimiticus remedium: ut partem siccatã cãra pũnica cum oleo liquã
factã candens scetis inducat. Iterumque admotis gallã carbonibus aduratur ad sudẽre us-
que. Postea candelis subigatur ac deinde linteis puris sicut & marmora nitescunt. q miniu
in officinis poliũt: faciẽ laxis uescis illigant ne in respirando pernicialẽ puluerẽ trahant: &

tamen per illas spectent. Minium in uoluminum: quoque scriptura uelurpatur. Clarioreque litteras et in auro uel in marmore etiam in sepulchris facit.

De hydragyro: de argento inaurando: de coticulis in argenti generibus: & experimen /
118

Ca.

VIII.

QX secundario inuenit uita & hydragyrum in uicem argenti uiui pauloante dilatatum. Fit autem duobus modis: æreis mortariis pistillisque trito minio ex aceto aut patinis fictilibus ipositum ferrea concha calice coopertum argilla superillata. Dein sub patinis accensum solibus continuo igni: atque ita calicis sudore deterfo: qui sit argentum colore: & aquæ liquore. Idem guttis diuidi facilis & lubrico humore cõfluere: Quod cum uenenum esse cõuenit oia quæ de minio in medicinæ usu tradunt: temeraria arbitror: preterquam fortasse quod illitum capiti uentri ue sanguinẽ sistit: dum ne quid prætereat in uiscera: ac uulnus attingat: aliter utendum nõ equidem censeã. Hydragyro argentũ iauratur uoluminũ nũc ppe: cũ & in æra similimodo duci debeat. Sed eadẽ fraus quæ in oĩ uita patre igeniosissima est: uiliore excogitauit materiã: ut docuimus. Auri: argentiq; mentionẽ comitat lapis quẽ coticulã appellant: quondã nõ solitum inueniri nisi in flumine hynochro: ut auctor ẽ Theophrastus. Nunc uero passim quẽ alii heraclium: alii lydiũ uocãt. Sunt autẽ modici quaternas untiã lõgitudinis: brafq; latitudinis nõ excedetes. Quod a sole fuit in iis melius: quã quod a terra. Is coticulis peritũ cũ euena lima rapuerint experimentũ protinus dicũt quantum auri sit in ea: quantum argenti uel æris scrupulari differentia mirabili rõe nõ falente. Argenti duæ differentia: Battilis ferreis candentibus ramento iposito: quod candidũ permaneat: probatur. Proxima bonitas ruffo: nulla nigro: Sed experimento quoque fraus interuenit: seruatis. n. i. uirorũ urina battilis inficit ita ramentum obiter dum uritur: candoremq; mentitur. Est aliud quod experimentũ positi & in halitu hominis: si sudet proin: nubemq; discutiã.

De speculis & ægyptio argento.

Ca.

IX.

MAmias duci: & specula nõ nisi ex optimo posse creditũ fuerat. Id quoque iã fraude corruptipit. Sed natura mira est imagines reddendi: quod repercussio aere: atque i oculis regefo fieri. Eadẽ uero i speculis usq; polita crassitudi: paulumq; propulsa dilata: i mensum magnitudo imaginũ. Tantum iterest: repercussum illũ respuat: an accipiat. Qui etiam pocula ita figurant: ex culis intus crebris ceu speculis: ut uel uno ituenite populus totide imaginũ fiat. Excogitatur & monstrifica: ut in tẽplo smyrnæ dicata. Id euenit figura materiæ. Plurimumq; refert cõcaua sint & poculi mō an media depressa: an elata: an aucta: an obliqua supina: an festa qualitate excipietes figuræ torquent uenientes umbras. Neque. n. ẽ aliud illa imago: quã digesta claritate materiæ excipietis umbram. Atque ut oia de speculis peragant hoc loco: optima apud maiores fiebant brundusia: stagno & ære mixtis. Pre lara sũt argentiã. Primus fecit Praxiteles magni Pompeii ætate. Nupteq; credi ceptũ: certioremi imaginẽ reddi auro apposito auctis. Tingit & ægypti argentũ: ut in uasis Anubẽ suũ spectet: pingitq; nõ calar argentũ. Transit inde materiã & ad triphales statuas: mirũq; creuit precium fulgoris excecãti. Id aut fit hoc modo. Miscetur argento tertia pars æris cyprii tenuissimi: quod coronarium uocãt: & sulphuris uiui quãtum argenti. Constat in ficti li circumlifo argilla. Modus coquendi donec se ipsa opẽcula operiant Nigrescit out indurati luteo: ut tamen aceto & creta deterrãtur. Miscetur denario trium uir. Antonius ferrum Miscuit æri falsæ monetæ. Alii pōdere subtrahunt: cum sit iustum. lxxxiii. e libris signari. Igitur ars facta denarios probare tam iucunda e lege plebe: uti Mario Gratidano uicãti totas statuas dicauerit. Mirumq; in hac artium sola uicia discuntur: & falsum denarii spectatur exemplar: pluribusq; ueris denariis adulterinũ gemitur.

De imodica pecunia: & quorum maxime opes fuerint: & quando primum Populus Romanus stipem sparserit.

Ca.

X.

Non erat apud antiquos numerus ultra centũ milia. Itaque hic & hodie multiplicat: ut de cics cõtina milia: aut sapi dicant. Foeti hoc fecit numusq; pcussus: & sic quoque as alieni cõtina appellatur. Postea diuites cognominati dũmodo notũ sit: eni q; primũ accepit hoc nome: decoxisse creditoribus suis. Ex eadẽ gẽte. M. Crassus negabat diuite esse nisi qui redditu anno legionẽ tueri posset. In agris suis sextertium. xx. milia possedit. Quiritiũ post Scyllam ditissimũ. Nec fuit satis nisi totũ parthorũ e fuisse auri. Atque ut memoria quẽ optimã occupauerit. luuat. n. isectari inexplẽbile istã habẽdi cupiditatẽ. Multos po

stea cognouim⁹ seruitute liberatos opulētiores pariterq; tres Claudii p̄ncipatu pallātem
 Callistū & Nacisū. Atq; ut hui ommittant: tanq; adhuc regē potiant. C. Alinio Gallo, Mar-
 tino Cyrino con. ad. vi. Challedas fer. C. Cecili⁹ Claudius Isidorus testamēto suo edixit:
 q̄uis multa ciuili bello p̄didisset: tñ reliquere seruos quattuor milia: centum. xvi. Iuga boui-
 tria milia sexcenta. Reliq; pecoris. cc. quiquaginta septē milia. In numerato p̄dō sexcenta mi-
 lia. Qui funerari se iussit sestertii. xi. milibus. Cōgregatā & excedētes numēq; opes. Quo-
 ta tñ portio erit Ptolemā: quē Varo tradit Pompeio res gerētē circa iudēa: octōna milia
 equitū sua pecunia tollerauisset. Millo cōiuias totidē aureis potoniis imutantē uasā cū fer-
 culis saginasse. Quota uero illā ipsā (neq; n. de regib⁹ loquor) portio fuerit. Pythis bichiniū
 q; platanū aurcā: uitēq; nobilē illā Dario regi donauit: Xerxis copias: hoc ē septies. Lxxviii.
 milia hominū excepit epulo. Sripēdiūm quinq; mensiū: frumētumq; pollicitus: ut ē quiq;
 liberis senectuti suā in delectu unus saltē cōcederet. Hūc quoq; ipsū aliquis cōparet Cree-
 so regi Quā malū amentia ē: id in uita cupere quod aut ēt seruis cōtingent: aut ne in regis
 bus qdem iuenerit finē? Po. Ro. stipem spargere cōepit Sp. Postumio. Q. Martio conf. Tā-
 ta pecunia erat: ut cōferret. L. Scipioni: ex qua iis ludos fecit. Nā qd Agrippā Mencia se-
 states aris i funerē cōtulit: honoris id necessitatēq; pp paupertatē Agrippā: non largitionis
 esse dixerim.

De luxuria & frugalitate i uasis & lectis: argētis & qñ lāces imodice factā. Ca. XI.

CASA ex argēto mira īconstantia humani īgenii uariat: nullū genus officia diu pro-
 bando: nūc furniana: nūc clodina: nūc gratiana. Etenī tabernas massis adoptauim⁹
 nunc anaglypha: in asperitatēq; excisa circa lineā: pictūras quārim⁹. Iā uero & mē-
 sas repositoriis īponis: & ad sustinēda obsonia iterra dimis altera: & itereit q̄ plurimū li-
 ma p̄didit. Vasa coquinariē argēto Caluus orator fieri quārit. At nos carucas ex argē-
 to cēlare iuuenimus. Nostraq; ætate Pompeia cōiunx Neronis p̄ncipis delicatiorib⁹ iumen-
 tis suis soleas ex auro quoq; iduere solebat. Libras. xxxii. argentei. Africanus seques hære-
 di reliquit. Idemq; cū de poenis triūpharet quattuor milia. cccc. lxx. pondo trāstulit. Hoc ar-
 gētum tota Carthago habuit illa terrāz æmula: quod nūc i mensurū est apparatu. Postea
 uictā nuperantia & deleta. Idem Africanus in triūpho militibus. xvii. milia p̄dō dedit. Qui
 ros illo imperatore dignos qbus hoc fatis fuit. Frater eius allobrogicus primus otium mille
 pondo habuit. At liuius Drusus in Tribunatu plebis. xi. milia. Nam pp quinq; pondo nos-
 ratum a censorib⁹ triumphalē senēm: iam fabulosum uidet. Itē Catum Elium cum legati
 ætolog; in cōsultu prādentē in fictilibus adissent missa ab iis uasa argentea nō accepisse.
 neq; aliud habuisse argētū ad suprāmū uitā diē quā duo pocula: quā. L. Paulus socer ei ob
 uirtutē deuictō Persco Rege donasset. Inuenimus legatos Carthaginēsiūm dixisse: nullos
 hominum benigni⁹ iter se uiuere quā Romanos. Eodē. n. argēto apud oēs cōnitauisse se
 ipsos. At hercules Pompeium paulini equitis Arlatēsis filium paterna quōq; gente pul-
 sum: qd. xii. p̄dō argēti habuisset apud exercitum ferocissimis gētibus oppositum scimus
 lectos uero mulierē iā pridē totos operiri argēto & tricinia quā dā qbus argētum addidisse
 primus tradit. Caruilius Foliō eques Romanus: ut nō ope: aut delicata spē faceret sed
 punica. Idē & aureos fecit: Nec multo post argētei delicatos imitati sunt. Quāz oīa expiauit
 bellum ciuile syllanum paulo. n. æte hoc facta sunt. Lacensq; ē cētēnis libris argēti: quas tūc
 sup quingētās numero Romā fuisse cōstat: multosq; ab eas p̄scriptos dolo cōcupiscētium
 Erubescat anales q bellum ciuile talibus uitis īputauere. Nostra ætas fortior fuit Claudi
 p̄ncipatu: Seruus eius Drusillanus nosē Rotundus disp̄sator Hispaniā ceteriorī quinquā
 genariā lancē habuit cui fabricadæ officina prius exhædificata fuerat. Et comites eius octi
 gentā qnquaginta octo librāz. Quare quæso? nisi ut quā multi eas cōserui īferent: aut q
 bus cōnātibus Cornelius nepos tradit ætē Syllæ uictoria duo tñ tricinia Romā fuisse ar-
 gētea Repositoriis argētum addi sua memoria cōceptum. Fenestella dicit: q obiit nouissi-
 mō Tyberii Caesaris p̄ncipatu. Sed & testudica tū in usum uenisse. Antē se autē paulo li-
 gnea rotūda solida. nec multo maiori quā mēsas fuisse. Se quidē puero. quadrata & cōpacta
 aut certe op̄ta ac cædro cōpessisse. Mox additū argētum i āguillis lineasq; p cōmissuras. Tym-
 pana uero se iuuenē appellata tumteras & lāces quas antiq; magiras appellauerāt. Nec co-
 pia tantū argēti fuerat uitā: sed uallidius p̄næ metu preciū. Idq; iā pridem ut ignoscā
 nobis. Delphinos quinīs milibus sestertiis in libras ēptos. C. Gracchus habuit. L. uero Cras

sus orator duos syphos. Mentoris artificis manu celatos sestertis centū cōfessus est tamē
 nunquam se iis uti p̄p̄ uerēcundia ausum. Sicut eundē. vi. milia sestertis in singulas libras
 uasa ēpra habuisse. Asia primū dei uicta luxuriā misit in italiā. Si quidē. L. Scipio trāsitulit in
 triumpho argenti celati pondo milia quadringēta. I. Et uasorum aureorū pondo. cc. milia in
 nō cōditā urbis quingentesimo sexagesimo quinto. Eadē asia domita. multo etē grauius affi
 xit mores: inuictiorū uictoria illa hēreditas. Aitalo rege mortuo fuit. Tum. n. hęc emēdi
 Romæ in auctioribus regis uerēcundia exēpta est: urbis āno. dc. xxvi. mediis. lviij. ānis crudi
 ta ciuitate iamare ēt & nō solūmū rari opulentiā externam. Immo & achaicā uictoria
 mōmēto ad ipellendōs mores: quæ & ipsa hoc interuallo āno urbis. dc. viij. parthica signa &
 tabulas pictas inuexit: nequid deesset. Pariterq̄ luxuria nata ē: & carthago sublatā: ita con
 gruetibus factis: ut & liberet āplecti uitia: & liceret peccare ex dignatiōe. Hinc aliqui uenerūt
 ut. C. Marius post uictoriam cimbricā cantharis potasse. Liberi patris exemplo traditur:
 ille orator arpinas & ex manipulari imperator.

De statuīs argenteis & celatura argenti: & ceteris quibusdam.

Ca. XII.

ARgenti usum in status primū ad honorē Diui Augustini in adulatione tēporum
 trāsisse falso existimatur. Iam n. triumpho magni Pompeii reperimus trā statam
 Pharnacis: qui primus regnauit in pōto: argentea statuā. Item Mithridatis Eupato
 ris & curus aureos argenteosq̄. Argento succedit ex ea re aliquādo & auro luxus: fo mi
 nax plebis cōpedes sibi ex eo faciētiū quas induere aureas ineq̄ tristior uetat. Vidimus &
 ipsi Valerium Tuscū mortū equestri ordine ob insignē calumniam cū celebritate affectare
 adolescentiū scholæ ex argēto ānullos habentē. Et quid hoc attinet colligere cū capuli mili
 tum ebore ēt fastidito celarent argento: uagina catillis: balnei laminis crepitēt. Iam uero a
 pedagogis ad trāsitū uirilatis custodiānt. Argento feminam lauent & nisi argentea solia
 fastidiant: eadēq̄ materia & cibus & probis seruiat. Videret hęc Fabricius & stratas argen
 to multū balineas: ita ut uestigio locus nō sit cū uiris lauātum. Fabricius in quā q̄ bellico
 sos īperatore splūsq̄ paterā & salinū ex argēto habere uetabat. Videret hinc dona for tū
 fieri: aut in hęc frāgi. Heu mores Fabricii nos pūdet. Mirum in auro celādo iclaruisse. ne
 minē: argēto multos. Maxime tñ laudatus ē Mentor: de quo supra diximus. Quattuor par
 ria deniq̄ ab eo oīo facta sūt: ac iā nullū extare dicit. Ephesus Diane tēplum iacet. Capitols
 um incendit. Varro & arcū signū eius habuisse scripsit. Proximi ab eo āmiratione. Acragas
 & Boetus & Mys fuere. Extant hodie oīum opera in īsula Rhodiorū boeti apud lyndiam
 Mieruam in tēplo. Acragatis in tēplo liberi patris in ipsa Rhodouacē centauroq̄ calari ī
 scyphis Myos in eadē arde & Silenus & Cupido & ueneratio in scyphis. Magna fama post
 hos celebratē ē Antipater: quiq̄ satirū in phiala grauātū somno collocauisse uerius quā ex
 lasse dictus est Stratonicus. Mox Cyzicenus Tuāricus. Itē Ariston & Onichus Methyle
 ne laudatur. Et Hecateus & circa magni Pōpeiū aratem Praxiteles Posidonius. Ephesus:
 Ludus Stratites: qui praelia armatosq̄ celauit. Nopyrus qui areopagitas & iudiciū. Orestis
 in duob̄ scyphis pondo. xii. estimatis. Finē de in Myrheas: cuius tunicæ uiginti uenierūt. Vly
 xes & Diomedes erant in phialæ eblemate palladium surripientes. Fecit idem & cocos magi
 testia appellatos pulvis potioris. Sed e q̄bus nō exemplaria quidem licere experire. Tam
 oportuna iustitiæ subtilitas erat. Habuit & Teucer Crustarius famā. Subitoq̄ hęc ars ita ex
 oleuit: ut sola iā uerustate censeat usq̄ adeo attritus celaturis ne figura discerni possit: au
 thoritas cōstet. Argētum medicatis aquis inficit: atq̄ ēt afflatu falso: sicut in mediterraneis
 Hispaniæ. In argēti & auri metallis nascunt ēt nunc pigmenta. Fir. n. ceruleū: quod pprie li
 mus est. Optimū ex eo qd̄ atticū uocat. Precium in pondo libras. xxii. Proximū marmo
 rum sub dimidio atticū precio. Tertium genus ē praesum: qd̄ alij scyricū uocat ex īsula scy
 ro. Iam qdem & ex achaia quod urūtur ad picturæ umbras. Precium in libras huius. h. bini.
 Dipondis uero detrahitis quod lucidum uocant & Gallia ueniens. Hoc autem & attico ad
 lumina utuntur. Ad abacos nō nisi marmorosū: quoniam marmor in eo resistit amaritudi
 nis calcis. Effodiunt: & ad uicium ab urbe lapidem in montibus. Postea uritur praesum appella
 tunc quibus qui adulterant. Sed esse falsum: adust umq̄ amaritudine apparet quoniam resolu
 tum in puluerem est.

De sile. & caruleo: & crysocollo: & nestoriano: & cilono: & quod non omni anno æquali
 ter species uendantur.

Ca.

XIII.

Quod illi primi instituere pingere. Sed polygonus & Micon atticon dūraxat. Hoc secu-
 ra ætas ad lumia usa ē. Ad ubras at scyrico & lydio. Lidiū sardib^{epulens} emebat qd nūc ob
 mutuit ceruleū harēa ē. Hui^{omitiv} gna tria atigus ægyptiū quod maxie pbat scyricū hoc
 diluie facile. Cunq̄ terit. in.iii. colores mutat cādidiore nigriore ue: crassiore tenuiore ue
 Prefert huc etiānū cypriū. Accessit his puteolanū & Hispaniēse: harena ibi cōfici cepta.
 Tinguit at oē: & in sua cogtur herbar: bibiteq̄ succū. Reliqua cōfēctura eadē quæ chrysoloc
 la. Ex ceruleo fit: qd uocat lomērum. Perficitur id lauado tredo ue: & hoc ē ceruleo cādi
 dius. Precia eo^{Confertura Compositio}. xxii. in libra. xviii. Vlus i creta calcis ipaciētes. Nup̄ accessit & nestorianum
 ab autore appellatū. Fit ex ægyptii leuissima pte. Preciū eius. xl. i libras. Idē i puteolai usuf
 preter quo ad fenestras: uocat colō nō pridē appertari & idicū ē ceptū. Cuius preciū. xvii.
 i libras. Rō i pīctura adificuras hoc nō umbras diuidēdas ab lūe. Est & subtilissimū gen^{medando} lo
 mēri quoddā tritū quis assib^{medando} & stimatū Cerulei sinceri experimētū in carbone ut flagret.
 Fraus uiola arida decocta in aq̄: succoq̄ per lintēū expōso i cretā erethriā. Vis ei^{medando} i medicia
 ut purget ulcera. Itaq̄ & ep̄lastris adiciū. Itē causticus. Teritur difficilime sile. In medio lo
 uiter mordet: astringitq̄ & explet ulcera. Vritur i fistilib^{medando}. Vritur i prosit. Precia: reg: quæ uis dis
 posuim^{medando}: nō ignoram^{medando} alia in aliis locis: esse & omnibus pene anis mutari prout nauigatio
 nes cōstituerint: aut ut quisq̄ mercatus sit: aut aliquis præualēs mācep̄s anona flagellet non
 oblii. Demetrium tota helladia. Neronis principatu accusatū n̄ apud Consulm. Poni ta
 men necessarium fuit: quæ plerūmq̄ erāt Romæ: ut exprimeretur auctoritas rerum.

CAPI PLINII SECVNDI NATVRALIS HISTORIE LIBER. XXXIII.

PROEMIVM.

Aeris metalla.

Ica.

I.

MOXIMA dicantur æris metalla: cui & in usu proximum est preci-
 um. Immo uero ante argentum: ac pene etiam ante aurum corinthio.
 Stipis quoque auctoritas ut diximus. Hinc æra militum tribui ærarij
 & ærarium: & obratū ab ære dicti. Docuim^{medando} quam diu. Po. Ro. ære si-
 gnato tantum usus esset: & alia quæ uetustas tradidit cum a qualem
 urbi auctoritatem eius declararet a rege. Numā collegio tertio fabrū
 ærariorum instituto. Vena quo dictum est modo effoditur: igniq̄ perficitur. Fit & elapide
 eroso: quem uocant Cadmiā Celebritas in asia: & quondam in Campania: nūc in Bergo
 matium agro: extrema parte italiæ. Feruntque nuper in Germania et prouincia repertum.
 Genus æris: quæ corintia: quæ deliaca: quæ æginetica

Ica.

II.

Hæc & ex alio lapide: quem chalcitem uocant in cypro: ubi prima fuit æris inuentio.
 Mox uilitas præcipua reperto in aliis terris præstantiore: maxime aurichalco: quod
 præcipuam bonitatem ammiratione diu obtinuit. Nec reperitur longo iam tempo
 re effocata tellure. Proximum bonitate fuit salustianum in centronum alpino tra: u nō lō
 gi & ipsum æui. Successit & liuianum in gallia. Vtrumque a metallorum dominis appella-
 tum: illud ab amico diui Augusti: hoc a coniuge uelocis defecūsus. Liuianum quoque cer-
 te admodum exiguum inuenitur. Summa gloria nunc in marianum conuersa: quod cordu
 bense dicitur. Hoc a liuiano cadmiā maxime sorbet: & aurichalci bonitatem imitatur in
 festertis dipondiarisq̄ cyprio suis assibus contento. Et hæc genus nobilitas in ære naturalif
 se habet. Reliqua genera artificio constant: quæ suis locis ridentur: summa claritate ante
 omnia indicata. Quondam æs confuse auro argentoq̄ miscēbatur: & tamen ars preciosior
 erat. Nunc incertum est peior hæc sit an materia. Mirumque cum ad infinitum operum p̄-
 tia hæc creuerint: auctoritas artis extincta est. Quæstus enim causa: ut omnia: exerceri cœp-
 ta est: quæ gloriæ solebat. Ideo etiam deorum adscripta operi cum proceres gentium clari-
 tatem & hac uia quærent: adeoque exoleuit fundēndi æris preciosi ratio: ut iam diu ne
 fortuna quidem in ære ius artis habeat: Ex illa autem antiqua gloria corinthiū maxime lau-
 datur: hoc casus miscuit. Corintho cum caperetur incensa: mireque circa id multorum affe-
 ctatio fuit. Quippe cum tradatur non aliena de causa Verrem quem Cicero damnauerat p̄-
 scriptum esse ab Antonio quæquod corinthiis se ei cessurū negauisset. At mihi maior pars
 eorum simulare eam scientiam uidetur: ad segregandos se a ceteris magis quam intelligere
 aliquid subtilis: & hoc paucis docebo. Corinthus capta est olympiadis centesimæ qui qua

gestime sexteano tertio nostræ urbis sexagesimo octavo: cū ante in sæculo fictores nobiles esse desissent quorum isti omnia signa hodie corinthia appellant. Quapropter ad coarguēdos eos ponemus artificum ætates: nā urbis nostræ aſos ex supradicta cōparatione olympiadum colligere facile erit. Sunt ergo uasa tm corinthia quæ isti elegantiores nunc æsculpendo trāfferunt modo in lucernas modo in trullas: nullo mundiciarij deſpectu. Eius tria genera. Candidū argenteo nitore quā proximè accedens: in quo illa mixtura præualuit: alterum in quo auri fulua natura. Tertium in quo æqualis omnium temperies fuit. Præter hæc est: cuius ratio nō potest reddi: quāquam hominis manu facta dederit fortuna temperamentum simulachri signisq;. Illud suo colore præcioſum ad iocineris imaginem uergit: quod ideo epitacton appellat: procul a corinthio. Longe tamen ante egineticum atq; deſiliacum: quæ diu obtinere principatum. Antiquiſſima æris gloria deliaca fuit mercatus in delo concelebrante toto orbe: & ideo cura officinis triclīnorum pedib; fulcisq; Ibi prima nobilitas æris. Peruēt deinde ad deū simulachra: effigiemq; hominum: & aliorum animalium. Proxima laus eginetico fuit. Inſula ipſa eſt nec ingēns: ſed officinarum temperatura nobilitata. Bos æreus inde captus in foro boario eſt Romæ. Hic ē exemplar eginetici æris Deliaci autem Iupiter in capitolio in Iouis tonantis æde. Illo ære. Myrō licius uſus ē. Hoc Polycterus æqualis atq; condiscipulus. Aemulatio autem & in materia fuit.

De candelabris: & templorum ornamentis.

Ca.

III.

Riuatimq; ægina candelaborum ſuperficiem dumtaxat elaborauit: ſicut tarētum ſcapos: in iis ergo iuncta cōmendatio officinarum eſt. Nec pudet tribunatum militarium ſalariis emere: cum ipſum nomen a candelarum lumine i poſitum appareat.

Accēſio candelabri talis fuit: ut auctor eſt. Dion. Juſtu præconiſ Cleſippus ſullo gibbere & præterea alio foedū aſpectu fabricatus eſt: emente id Gegania ſeſſeritius. I. eodemq; oſtente in conuiuio emptum Iudibrii cauſa nudatus: atq; impudentia libidinis receptus in totū mox teſtamentum prædies nūminū uicē illd cādelabrum coluit: & hæc corithiſ fabulā adiecit: uicidatis tū moribus nobili ſepulchro p qd æterna ſupra terras Geganiæ dedecoris memoria duraret. Sed cū eē nulla corithia cādelabra cōſter: nomē id ꝑcipue i iis celebrat: quomā Mūnii uictoria corithu qdē diruit: ſed cōplurib; achaicæ oppidis ſimul æta diſpſit. Prifei limia ēt ualuas i tēplis ex ære factitauer. Inueio & a Cn. Octauio q de Perſeo Rege nauale triūphū egit factā porticū duplicē ad cyrcū flaminū qd corithia ſit appellata capitulis æreis colūnaq;. Veſte quoq; adē ipſa ſyracufana ſupſicie regi placuiſſe Syracuſana ſūt i pæto capita colūnarū a. M. Agrippa poſita. Quinetiā puata opuleſcia eo mō uſurpata ē. Camillo. n. cūmini obiecit. Sp. Caruilius qſtor: qd ærata hoſtia habere i domo. Nā triclīnia ærata ab acocq; & monopodia. Cn. Māliū aſia de uicta ꝑmū imexiſſe triūpho ſuo: quē duxit urbis aſo qngēteſim o ſexageſimo ſeptio. L. Piſo auctor ē. Antias qdē. L. Craſſū heredē. L. Craſſi oratoris multa ēt triclīnia ærata uēdidiffi. Ex ære factitauer & cortias tripodū noiē diſplicas qm dōis maxie Appollinis delphici dicantē. Placuer & lycni ꝑſiles i delubris: arboꝝ mō mala ſerētū lucētes. Qualis ē i tēplo Appollinis palatini: quē Alexander thebæ expugnatione captū i cyma dicauerat eidē Deo. Transit deinde ars ubiq; uulgo ad effigiem deorum. Quando primum ſimulachrū Romæ factum: & de origine ſtatuarum & honore ſtatuarum & generibus & figuris.

Ca.

III.

Romæ ſimulachrū ex ære factū Ceteris primum reperio ex peculio. Sp. Caſſi: quem regnū aſſectatē pater ipſi ꝑteremerat. Trāſit & ab diis ad hominū ſtatuas: atq; imagines multis modis. Antiq ꝑſgebāt eas bitumie quo magis mirū ē: placuiſſe auro in tēgere. Hoc neſcio an Romanū fuerit iuentū. Certe ēt Romæ nō habet uetultatē. Effigies hominū nō ſolebāt expm̄i niſi aliq; illuſtri cā ꝑperuitatē merētū: & ꝑmo ſacroz certaminū uictoria maximeq; olympie ubi o ium q uiciſſent: ſtatuas dicari mos erat Eoz uero q ter ibi ſupauiffent: ex mēbris iſtorū ſimilitudine expſſa. quas iconas uocat. Athenieſes neſcio an ꝑmi o ium Harmodio Ariſtogitoni. tyrānicidſ publice poſuerit ſtatuas. Hoc actū ē eodē anno: quo & reges Romæ pulſi. Excepta deſide res ē a toto orbe terraz: hūaniſſima abitoꝝ. Et iam omnium municipioꝝ & ſori ſtatuarū ornāmētum eſſe cōpere. Præterea: memoria hominū & honores legi æuo & baſibus inſcribi: ne i ſepulchris tantū lgerent. Mox foro & in domibus priuatis factum: atq; in atriis. Honos clientium iſtituit ſic colere patronos.

De ſtatuis & quibuſdam aliis: & quibus primum in columbia: & quando roſtra: & quando

primum publice: & que primum statuar Romæ.

Ca.

V

T Ogata effigie antiquitus statuar dicantur: Placere & inde tenentes hastam ab epheborum gymniciis exemplaribus: quas achilleas uocant. Græca res est nihil ualere. Ac e contra Romana ac militaris thorachas addere. Cæsar quidē Dictator loricatā sibi dicari in foro suo passus est. Nā luporum habitu facta tā nouicia sicut quā quæ nup prodire penulis indute. Mancinus eodē habitu sibi instituit quo deditus est. Notatum ab auctoribus & L. Actium poetā in cancenatum æde maxima forma statuar sibi posuisse: cū breuis admodū fuisset. Equæstres uero statuar mō Roma celebrationē habent orto sine dubio a græcis exemplo. Sed illi celtas tantum dicantur in sacris uictores. Postea uero & qui bigis uel quadrigis uicissent. Vnde & nostri currus nati in iis qui triūphauissent. Serum hoc & in iis non nisi a Diuo Augusto seiuiges: sicut & elephantis. Non uetus & bigarum celebratio in iis q prætura functi curru ueniētes p cyrcū. Antiquior columnarū sicut. C. Mēnio qui deuicerat prisctos latinos: quibus ex fœdere tertias prædæ Populus Ro. prestatat. Eodēq i cōsulatu i suggestū rostra deuictis antiaribus fixerat anno urbis. cccc. xvi. Itē. C. Duilio q primus nauale triumphū egit de pœnis. quæ est etiā nunc i foro. Itē. P. Minutius præfecto annonæ extra portā trigeminā unciana sipe collata. Nescio an primo honor talis a populo. Antea. n. a senatu erat præclara res: nisi friuolis cœpisset initiis. Nāq & Actii Neuii statua fuit ante curiā: cuius basis cōflagrauit curia incēsa. P. Clodii funere. Fuit & Hermodori ephesi in comitio legū: quas decē uiri scribebant: interpretis publice dicata. Alia cā & alia auctoritas maior in Oratii. Cochlitis statua: quæ durat hodieq: cū hostes a pōte sublicio solus arcuisset. Egdē & Sybillæ tres iuxta rostra sunt minores sint licet. Vna quæ Parcuuius Taurus ædilis plebis instituit. Duræ q̄s. M. Mesalla. Primas putarē has & actii nauī posita: ætate Tarquinii Prisci: nisi regum antecendentium essent in capitolio.

De statuis sine tunicis & gbuldā aliis: & q̄ pma Romæ statua eq̄stris: & q̄n oēs statuar puari & publicæ sublate: & q̄b Romæ mulierib: & q̄ priæ ab exteris publice posita.

Cæ. VI. X iis Romuli est sine tunica: sicut & Camilli in rostris: & ante æde Castorum fuit. M. Tremellii equestris togata: q̄ sanites b̄ deuicerat. Captaq̄ agnania populū stipendio liberauerat. Inter antiquissimas sunt & Tullii Celi. L. Rofcii Et Sp. Matrici Fulcini in rostris a fidēnatis in legatione interfectorū. Hoc a Romano populo tribui solebat iniuriæ: cæsis: sicut. P. Iunio & T. Coruncanio: qui ab Teusa illiricorum regina interfecti erant. Nō omittēdum quod ānotauerē annales tripedanas iis statuas i foro statutas. Hæc uidelicet mēsurā honorata tunc erat. Non præteribo. C. Octauium ob unū uerbum quo regē Anthiochum dilaturum se responsum dicentem uirga quā. tenebat forte circū scripsit: & priuſq̄ egredere circulo illo: r̄sum dare coegit. In q̄ legatione interfecto senatū statua poni iussit quā oculatissimo loco i rostris: Inuenit & statua decreta & Thraciæ Caiæ siue Suffeciæ uirgini uestali: ut poneret ubi uellet. quod adiectū nō minus honoris habet quā qd̄ foeminae decreta. Meritū eius ip̄is ponā annaliū uerbis. Quod cāpum tyberinū gratificata ea eet populo. Inuenio & Pythagoræ & Alcibiadi i cornibus comitiū cōstrā cū bello sannitico Apollo pythius fortissimo græcorū gentis iussisset & alteri sapientissimo simulachra celebri loco dicari: donec Sylla dictator ibi curiā faceret. Mirūq̄ ē illos patres Socrati cunctis ab eodē deo sapiētia prælato Pythagoram prætulisse: aut tot aliis uirtute Alcibiadē: aut quenq̄ uitiq̄ Themistocli. Colūnarū rō erant: attolli supra cæteros mortales: qd̄ & arcus significant nouitio inuēto. Primus tñ honos cœpit a græcis. Nulliq̄ arbitror plures statuas dicatas quā Phalerio Demetrio athenis. Si qd̄. ccc. lx. statueret: q̄s mox lauerauerunt: nōdū āno hūc numerū diēru excedente. Statuerant Romæ etiā in oibus uicis. C. Mario Gratiadiano trib: ut diximus: eadēq̄ subuertere Syllæ itroitu. Pedestres sine dubio Romæ fuere i an d̄ oritate lōgo rpe. Equestrū tñ origo p̄ quā uetus eū cō fœminis et honore cōicato. Cochliæ. n. statua ē equestris: ceu parū eet roga eā c̄igi: cum nec Lucretiæ: nec Bruto q̄ expulserat reges: pp̄ quos Cochlia iter obsides fuerat: decernerent. I. hæc primā & Oratii Cochlitis publice dicata credideri. Ante. n. sibi ac Sybillæ Tarqniū & reges ip̄os posuisse uerisimile ē: nisi Cochliæ posita quoq̄ Piso traderet ab iis q̄ una obsides fuerat red d̄ ita i Porrenā. Honorē eius habuit e diuerso Annii facialis. Equestrē statua cōstrā Iouis Statoris ædē i uestibulo superiore domus ualeriæ fuisse Publicole cōsulis filiz: eaq̄ sō lā fugisse. Thiberinq̄ transnatauisse: cæteris obsidibus q̄ Porrenæ mittebatur: iterēptis.

pinguntur hysta et p̄ hysta

le. supponit dōd̄ an amplexibus leuis uolū

lecleris at

ant̄ & uolūm p̄ uolūm

gab p̄ eodē uisū

ante uolūm

ante archa scriptis q̄

statue in iura

teurat p̄ p̄ hysta

Ant̄ uelq̄

in iura p̄ hysta

Ant̄ uelq̄

tra licti temus

ant̄ uelq̄

Cochliæ

Tarqnii infidiis L. Pifopdidit. Idē auctor est. M. Aemilio. C. Pōpeio. ii. confules a cēforibꝫ
 P. Cornelio Scipione & M. Popilio statuas circa forū eorum qꝫ magistratꝫ gesserāt subla-
 tas oēs: præter eas quæ populi aut Senarus sententia statuz eifent. Eā uero quā apud ædē
 Telluris statuiffet fibi. Sp. Cassius qui regnū affectauerat: etiā conſtatā a cenforibus. Nimi-
 rum in ea quoqꝫ re ambitioni puidēbāt illi uiri. Exrant Catonis in cenſura uociferationē
 mulieris Romanis in puincis statuas poni. Nec tamen potuit inhihere: quo minus Ro-
 mæ ponerentur ſicuti Corneliz Grachorū matri quæ fuit Africani prioris filia Sedēs. n.
 huic poſita: ſoleſqꝫ ſine amento inſignis in Metelli publica porticu. Que ſtatua nunc ē in
 Octauiz operibus. Publice autē ab exteris poſita eſt Romæ a. C. Elio tribuno Plebis lege
 perlatā in Sennium Statilium Lucanum: qui thurſinos inſeſtauerat. Et ob id Eliū thu-
 rini ſtatua & corona aurea donatur. Idē poſtea Fabriciū donauere ſtatua liberati oſſidionē
 ne. Paſſimqꝫ ſtatuz in clientela ſunt receptæ. Et adeo diſcrimen omnē ſublātum: ut Man-
 nibalis etiā ſtatuz tribus locis uſanē i ea urbe: itra cuius muros ſolus hoſtiū emiſſi hæſtā.

De antiquiſtatuaris & preciiſignorum inmodicis: & coloffis
 in urbe celeberrimis. Capitulum.

H Viſſe aut ſtatuarū artem familiarem italiæ quoqꝫ & uetullā indicant Hercules ab
 Euandro ſtatuarū ut pdunt in foro boario: qui triūphalis uocatur: atqꝫ p triūphos
 ueſtitur habitu triumphali. Præterea Ianus geminus a Nūma rege dicatus: qꝫ paucis belliqꝫ
 argumento colitur. Digtis ita figuratis: ut trecentorū quōgintaquinqꝫ dierū nota p ſigni-
 ficationē anni tps & xvi ſedē indicet. Signa quoqꝫ tuſcanica p terras diſſiſta: quæ i cetruria
 factitata non eſt dubium. Deorū tm putatē eſſe: ni Metrodorus Septiū cui cognomē Ro-
 mani nois Odioſo inditū eſt: Vuſſinius pulſatos pp centum & decē ſtatuarū ſigna obiece-
 rit. Mirūqꝫ mihi uidetur cum ſtatuarū in italia tā uetus origo ſit: potius lignea aut fictilia
 deorū ſimulachra in delubris dicata uſqꝫ ad deuictā aſiā: unde irrepreſſi & luxuria. Similitu-
 dines exprimentū quæ prima fuerit origo: in ea quā plasticē græci uocant dici conueniens
 tius erit. Etenim prior quā ſtatuarū fuit. Sed hæc ad infinitū eſſoruit multorū uoluminū
 opere ſi quis plures pſequi uelit. Oīa. n. quis poſſit? In M. Scauri adilitate tria milia ſigno-
 rū in Scena tm fuerē tēporario theatrō. Mūnius deuictā Achæia repleuit urbē. Ipſe excel-
 ſit non relicturus filiz dotē. Cur. n. nō cū excuſatione ponantur? Multa & Lucilii inuexe-
 re. Rhodi etiā nū. lxxiii. milia ſignoz eſſe. Mutianus ter conſul prodidit: nec pauciora athe-
 nis & olympiaz. Delphis ſuſpeſſe credūtur. Quis iſta mortaliū pſequi poſſit: aut quis uſus
 noſcendi iutelligantur. Inſignia tm maxime & aliqꝫ de cā notata: uolūptariū ſit actiſſe. ar-
 tificeqꝫ celebratos noſtauiſſe ſinguloꝫ quoqꝫ i explicabili multitudie cū Lyſippus ad ſex
 centena. x. opera feciſſe tradatur. Ante oīa ut arti claritatē poſſent dare uel ſingula. Nu-
 merū apparuiſſe deſuncto eo cū theſaurum effregiſſet hæres ſolitū. n. ex mani precio cu-
 iuſqꝫ ſigni denarios ſe ponere aureos ſingulos. Euecta ſupra humanā fidē ars eſt: ſucceſſu
 mox etiā audata. In argumentū ſucceſſus unum exēplū afferā: nec deorū nec hoium ſimi-
 litudinis expreſſe. Aetas noſtra uidit in Capitolio: priuſqꝫ id noſſiſſime conſtagraret a Vi-
 tellianis incenſum in cella lunonis canē ex ære unlnus ſuum labentē. Cuius eximium mira-
 culum & in diſcreta uerſimilitudo nō ex eo ſolū intelligitur: quod ibi dicatus fuerat: ue-
 rum & noua ſatiffatione: nā ſumma nulla par uidebatur: capite tutelariū cāuerē p eo in-
 ſtituti publici fui. Audacia. In numerā ſunt exēpla. Moles quippe excogitatas uidemus
 ſtatuarum quas coloffos uocant turribꝫ pares. Talis eſt in capitolio Apollo tranſlatꝫ a
 Lucullo ex appollonia ponti urbe. xxx. cubitorum. c. l. talentis factus. Talis in campo mar-
 tio luppiter. A Claudio Cæſare dicatis: qui ideo uocatur pōpeianꝫ a uicitate theatri.
 Talis & tarenti factus a Lyſippo. xl. cubitorum. Mirum in eo qđ manus ſeruit moles ea ra-
 tione libramenti: ut nullis conuellatur procellis. Id quidē prouidiſſe & artifex dicitur mo-
 dico interuallo. Vnde maxie opus erat ſtatū frangi oppoſita colūna. Itaqꝫ pp magnitudinē
 difficultatēqꝫ demoliendi: nō artigit eū Fabianus uerucolus: cū Hercule qui eſt in capito-
 lio: inde tranſſerret. Ante oēs autē in admiratione fuit Solis coloffus rhodi quem fecerat
 Chares Lyndius Lyſippi ſupradicti diſcipulus. Septuaginta cubitoꝫ altitudinis fuit. Hoc
 ſimulachrū poſt quinqueſimū ſextū annū terremoto pſtrātū. Sed iacens quoqꝫ miraculo ē.
 Quic pollicē eius amplectunt. Maiores ſunt digiti quā plerūqꝫ ſtatuz. Vaſti i præcis hiāt
 deſtractis mēbris. Spectant itus magnæ molis ſaxa: quorū pōdere illud ſtabiliuerat oſtituēs

admiratio

Stantia

puer

donari

u. dicitur

Dicitur quod ſtatuarū
 in modum moſ
 digiti dicitur manū
 ut ſo ſignuſqꝫ ſom
 ut pū ſtatuarū mo
 i amū huc pūctū qđ
 i digitoꝫ deſine moſ
 uſqꝫ i cō mōla pūctū
 aut recepiſſe dicitur
 inſcipu pulſatū pūctū
 ut qđ ſtatue ſim qđ

inſignia

lyſippus

inſignia

fabius

VII.

legno

ab plan

lyſippus

inſignia

Coloſſi

ab

lyndius

ceu Senex Thebanus Demetrius rex: Feucestes Alexandri magni seruator. Digni tanta
 gloria artifices: Qui cōpositis uoluminibus condidere hęc miris laudibus celebrat & The
 laphanē Pœceum ignōtū alias: qm̄ in thessalia ubi habitauerit: latuerint opera eius alioq̄
 suffragis ipsorum nobilē q̄atur Polycleto: Myroni: Pythagorā: Laudant eius Latiffiam & Spi
 nariū: Pentathlon: & Apollinē. Alii non hanc ignobilitatis fuisse cām sed qm̄ se regū Xer
 xis & Darii officinis dederit existimant: Praxiteles quoq̄ marmoreo felicior: idē clarior
 fuit. Fecit tñ ex ære pulcherrima opera. Proserpinā raprū. Itē Caraglysam & ebrietatem &
 liberū patrem nobilēq̄ una satyrū: quem græci Periboeorōn cognomināt. Signa etiā quæ
 ante felicitàs ædē fuere. Venerēq̄ quæ cū ipsa ædē incendio cremata est Claudii princi
 patu: marmore nulli sup̄ terras inclyto parē. Item stephusam. Spelumen: Oenophogē: Har
 modū & Aristogytonē tyrannicidas: quos a Xerse psarum rege captos uicta pside atheni
 ensibus remisit Magnus Alexander. Fecit & puberem Apollinem subrepti lacertæ cōs
 minus sagitta insidiantē: quē Saurotonōn uocant. Spectantur & duo signa eius diuersos
 affectus exprimentia flentis matronæ & meretricis gaudentis. Hanc putant pryenē fuisse
 deprehenduntq̄ in ea amorē artificis. & mercedē in uultu meretricis. Habet simulachrum &
 benignitas eius. Calamidis. n. q̄d rigā aurigā suū ipsoiuit. Et ne melior in equoz̄ effigie ho
 minē deuicisse crederet ipse calamis & alias q̄d rigas bigasq̄ fecit: eqs̄ semp sine emulo ex
 pressis. Sed ne uideatur in hominū effigie inferior: Achamene nullius est nobilior. Achame
 nes phidizē discipulus & marmorea fecit & æreū petallum q̄ uocatur encrinomenos. At po
 lycleti discipulus Aristides quadrigas & bigas. Et Iphicratis læna laudatur. Scortū hęc ly
 ræ cantu familiaris Harmodio & aristogytoni consilia eorū de tyrannicidio usq̄ ad mortē
 excuriata a tyranni non pdidit. Quāobrem athenienses eā honorē habere uolentes: ne tñ
 scortū celebrasse uiderent: aial nois eius fecere. Atq̄ ut intelligeretur cā honoris in opere
 linguā addi ab artifice ueterunt. Bryxtalis Aesculapiū & Seleucū fecit. Hēdas adorantē
 Batton Apollinē & Inunem. q̄ sunt Romæ in tēplo Concordiæ. Cresilas uulneratū defici
 entē: in quo possit intelligi quantum restat animæ. Et olympiū piclē dignum cognōit. Mi
 rutūq̄ in hac arte est: qd̄ nobiles uiros nobiliores fecit. Cephalidorus Mineruā mirabilem
 in portu Atheniensiuū: Et arā ad templū louis seruatoris in eodē portu cui pauca cōparatū
 Canachus Apollinem nudū & Philesius cognominantur in Dydi meo eginctici aris reparatū
 Ceruūq̄ unā ita uestigiis suspendit: ut linū subter pedes trahatur alterno morſu digytis
 calceque retinentibus solū: ita uertebrato dētē utiq̄ in partibus: ut arepulsu p̄ uices refi
 liat. Idē celestizontas pueros fecit. Chereas Alexandrū magnum. Et Philippū patrē eius
 fecit. Clefilaur Dorophorōn: & amezonē uulneratā. Demetrius Lysimachen: quē sacerdot
 Minerue fuit annis .lxxiii. Idē & mineruā quæ musica appellat: qm̄ dracones in gorgone
 eius adictus citharæ tinnitū resonat. Idē eq̄tē Sarmenē: q̄ primus de equitatu scripsit. De
 dalus & ipse inter fidores laudatus pueros duos distringentes se fecit. Dymonē Prote
 filau & Pythodemū luçatorē. Euphranorū Alexander parit est: in quo laudatur: qd̄ oia si
 mul intelligatur: lux dēarū: amator Helenæ & tamen Achillis interfector. Huius est mi
 nera Romæ: quæ dicitur Catuleana infra Capitoliū a. Q. Luçatorē Catulo dicata. Et
 simulachri boni euentus dextrā patērā: sinistra spicā ac papauē tenens. Itē latona puerpe
 ra Apollinē & Dianā infantes sustinent in ædē cōcordiæ. Fecit quadrigas: bigasque. & Cli
 ticon eximia forma. Et uirtuē egregiā: utrasque colofredas. Mulierē ministrantē & ado
 rantē. Itē Alexandrum & Philippū in quadrigis. Eutyclides eurotan fecit in qua artē ipam
 ligiorē plurimū dixerē. Hegiaz Mineruā Pirrhuseq̄ Rex laudatur. Et celestizontes pueri.
 Et castor ac Pollux ante ædem louis tonantis. Agesiæ in pario Colonia Hercules Isidori.
 Butyreus Lycius Myronis discipulus fuit: qui fecit dignum præceptore puerum sufflan
 tem languidos ignēs & argonautas. Leocoras: aquilam sentientem quid rapiat in Ganyme
 de: & quid erāt: parcentem unguibus etiam per uestem. Puerum Antolycūm Pæcratio uis
 storē: Propter quē Xenophon symposiū scripsit. Iouēq̄ illū tonantē in Capitolio ante cun
 ctā laudabilē. Itē Apollinē diadematu. Lucifcus Langonē puerū subdole ac fucata uernili
 tatis. Lycius & ipse puerū suffitorē. Menechini uirtulus genu præmiē: replicata ceteruicē. Ipo
 seq̄ Menechin⁷ scripsit de sua arte Naucides Mercurio & discobolo imolatē arietē ceter
 Naucerus luçatorē anhelatē fecit: niteratus Aesculapiū & Hygiā q̄ sunt in cōcordiæ tēplo
 Romæ. Phyroachi q̄d riga regiē ab alcibiade. Polyclef hermaphroditū nobilē fecit pirrhū

trahat isam ab
 approbent i hō
 famozata
 marmoreo m

melior
 marmore
 leena spiratores p
 i honoris

Crepho

supere seruator

artores
 Quifingim ex xx

gopitbray hie

tollo hie
 tolli hie

Veruiliad

hermaphrodit

ye

supere

calu

me

Higia & Mineruâ Phœnix Lissippi discipulus Epidisfam. Syrax Ciprius uo celebratur
 signo Spnachorte Perichif Oliipi uernula. Hic fuit extra torrens: igne oris pleni spiritu
 accedens. Sillanion Apollodorum fecit fictore & ipm: sed inter cunctos diligentissimū ar
 tis: & inimicum sui iudicem crebro pfecta signa frangentē dum satiare cupiditatem neq
 artis: & ideo insanū cognominatū. Hoc i eo expressit. Nec hoiem ex are facit: sed iracū
 diā: Et Achillē nobilem. Item Epistatē exercentem ableras. Strongilion amazonē: quā ab ex
 celentia currum Eucnemon appellat. Ob id in comitatu Neronis principis circulatā. Itē
 fecit puerum: quem amando Brurus philippensis cognomine suo illustrauit: Theodoros
 labyrinthum fecit sami: ipse se ex are fundit præter similitudinem nobile: fama magna
 subtilitatis celebratur. Dextra limā tenet: leua tribus digytris qdringulam tenuit translatā
 pnestē: tantæ paruitatis: ut totā eā curtūq; & aurigā integeret alis simul facta musca. Xe
 nocrates Tisicrates discipulus: aut ut alii Eutyeratis: uicē utroq; copia figurum: & de sua
 arte cōposuit uolumina. Plures artifices fecere. Attali & eumenis aduersus gallos prolia.
 Ifigonus: Phyroimachus: Stratonicus: Antigonus: q condidit uolumina de sua arte: Boeti
 quanquā argento melior infans eximie anserem strangulat. Atq; ex oibus quæ retuli cla
 rissima quæq; i urbe iā sunt dicata a Vespasiano principe in tēplo pacis: aliisq; eius operi
 bus uolentia Neronis in urbem conuēta: & in fellariis domus aureæ disposita. Præterea
 sunt qditate celebrati artifices: sed nullis operum suorū præcipui: Ariston q & argentum
 cælare solitus est. Callafes: Delias: Cantharus Scyionus: Dionysiodorus Critiæ discipu
 lus Deliadis: Euphorion: Eunicus & Hecaræus. Argenti cælatores: Lesbiodes: Prodo
 rus Pythodidus: Polygnōtus Idē pictores nobilissimi. Item ex cælatoribus: Stratonicus: Si
 nus qui fuit Critiæ discipulus. Nunc pcentebō eos: q eiusdem generis opera fecerunt: ut
 Apollodorus: Androbolus: Aselepiodorus: Aleuas phūns: Appellās: & adorantes scemaf
 Antigonus. Et luctatores Peryoxyomenō. Tyrānicidafq; supradictōs. Antimachus: Athe
 nodorus: Fæminas nobiles Aristodemus: & luctatores bigasque cū auriga. Philosophus
 Annus Seleucum regē. Habet quoque huius gratiā Doryphorus. Cephsiodori duo fue
 re. E priorē est mercurius Liberū patrē in fantia nutriens. Fecit & concionatē manu clata
 Persona in incerto est. Sequens phūs fecit Cœlites q cū Phidia louē olim: piū fecerat. Phi
 losophūs itē Cleon & Cenchrans & Cephis & Calcofchenes & comēdos & athletas: Das
 hippus Pella: fomenō Daiphron: & democritus: & Darmon. Philosophus Epiogen oia se
 re predicta imitatus præcefit in tubicinē & matrē interfectā: & infantē miserabiliter blan
 dientē: Eubolidēs digytris cōputans. Myco athletis spectat. Menogenes qdrigis. Nec mi
 nus Niceratus oia quæ cæteri aggressus: representauit. Alcibiadē: lapadeque accenta ma
 trē eius. Demareten sacrificantē. Tisicrates biga Pisto mulierē i posuit. Idēq; fecit: Matrē
 & mercuriū q sunt i cōcordiæ tēplo Romæ. Pērillū nemo laudat fauioie phalaride tyran
 no: cui taurū fecit mugitus hoīs pollicitū igne subdito: & primus eū exptus est cruciatū
 iustiore lauitia. In hoc a simulachris deū hoimq; deuouerat humanissimā artē. Ideo ne tot
 cōditores eius elaborauerant: ut ex ea toniēta fierent. Itaq; una de eā seruatiua opera eius
 ut quisq; illa uideat oderit manus Stenius Cererē: louē: Mineruā fecit: qui sunt Romæ in
 Concordiæ tēplo. Idē fctēs matronas & adorates: sacrificantē scp. Simō canē & sagittarium
 fecit. Stratonicus cælator ille phūs. Scopas utraq;. Athletas aut & armatos & uenatores: sa
 crificantēsq; Batron. Eunichir: Claudices: Heliodorus: Hycanus: Lophō: Lyfon: Leon: Me
 nodorus: Myagarus: Polycrates: Polydus: Pythocritus: Protogenes. Idēq; pictura clarissi
 mi: ut dicemus. Parochles: Phillis: Phisidonius q & argētū cælauit nobiliter natione ephesi
 periclimenus: ppylo: Simenus: Thimotheus: Theomnestus: Thimarchides: Thimō: Thi
 fias: Trafon. Ex oibus aut maxie cognōie ifignis ē Callimachus sp calūniator sui: nec sine
 hūs diligētē ob id Caciroechnos appellatus. Memorabilis ex tēplo adhibēdæ curæ modū
 Huius sunt saltantes Lacæna emēdatū opus. Sed i quo gratiā omnē diligētē abstulerit:
 Quis qdē & pictorē fuisse tradunt. Non are captus nec arte uia solumō Denonius Cyria
 statua in expeditione nō uendit Cato. Sed qā philosophi erat. Ut obiter hoc quoq; no
 scaf tā inane ex tēplo in mentione statuari. Est & una nō prætereunda: licet auctoris icerti
 iuxta rostra Herculis tunicē. Ilco habitu Rōæ: torua facie sententq; supra i tunica.
 In hæc tres sunt tituli. Vnus. L. Luculli ipatoris de manubiis. Alter q pupilli Luculli filiū
 ex S. C. dedicasse. Tertius q T. Septimū Sabinū adile currulē ex puato i publicū restituisse

Tot certaminū rāre dignationis simulacrū id fuit nūc reuertemur ad rias æris & mix-
 turas. In cypro coronariū & regulē utriūq; ductile coronariū tenuat i laminas: ratorūq;
 felle tictū. spēm auri i coronis histriōnū præbet. Idēq; i uncias auri feruipulis semis
 præui pyropi bractea igneficit. Regulare & i aliis fit metallis. Itēq; chaldiariog: dria: qd̄ chal-
 dariū funditur tm̄ malleis fragile: qbus regulare obsequitur: ab aliis ductile appellatum: qle
 omne Cypriu ē. Sed & in cæteris metallis cura distat a chaldario. Omne. n. purgatis dilige-
 tius igni utrius excoctūq; regulare est. In reliqs generibus palma rapano. Simile in multis
 partibus italix puiciūq;. Sed octonas plūbi libras addunt: & bene recoquunt pp̄ inopiā li-
 gni. Quantum ea res differentia afferat: in Gallia maxime sentitur: ubi inter lapides cande-
 factos funditur. Exurent. n. coctura nigra atq; fragile conficitur. Præterea semel reco-
 quunt quod læpius fecisse bonitati plurimum confert. Id quod norasse: non ab re est.

*Tubo dicitur quod
 fuit quod multum
 fuit quod obprobriat
 Alii dicitur quod
 prope quod hinc est*

Differentiæ æris & mixturæ: & de seruando ære.

Capitulum. IX.

AEs omne frigore magno melius fundi. Sequensq; tēperatura statuariā est. Eadēq;
 tabularis hoc mō. Massa p̄stat in primis: mox i p̄statū additur tertia portio æris
 collectanei: hoc est ex usu coempti. Peculāreq; in eo condimentum attritu domiti
 & consuētudine nitoris ueluti mansuetacti. Miscentur & plūbi argentarii pondo duode-
 na: ac selibra e centenis p̄stat. Appellatur etiā nunc & formalis tēperatura æris tenerrimi
 qm̄ nigri plūbi decima portio additur: & argentarii uigesima: maximeq; ita colorem bibit
 quē græcicū uocant. Nouissima ē quæ uocatur ollaria: uasē nomen hoc dante. Ternis
 aut q̄ternis libris plumbi argentarii in centenās æris additis: Cyprio si addatur plumbum
 colos purpura fit in statuarum prætextis. Aera exterla rubiginam cellerius trahit: q̄ ne-
 glecta. nisi oleo puugatur. Seruari ea optime in ligda pice tradūt. Vfus æris ad p̄peruitatē
 monumētog: iā pridē trāslatus ē. Tabulis æris i qb̄ publicæ constitutiōnes incidantur.

*prostat
 Est p̄x quod quod opto*

De cadmia medicinx.

Ca. X.

Cadmia æris multis mōis instruunt medicinā: ut pote q̄ ulcera oīa ibi ocissime sanā
 tur. Maxime tamen p̄dest cadmia. Fit sine dubio hæc & i argenti fornacibus can-
 didior ac minus p̄t̄ derosa. sed nequaq; cōparanda æriæ. Plura autē genera sunt.
 Nāq; ip̄e lapis ex quo fit æ cadmia uocatur fusuris necessariis medicinx inutilis. Sic rur-
 sus i fornacibus existit. Aliāq; noīs sui originē recipit. Fit autē egesta flāmis: atq; flaru te-
 nuissima parte materiæ: & camēris lateribus ue fornaciū p̄ quātitate leuitatis applicata. Te-
 nuissima ē i ip̄o fornaciū ore q̄ flāmā eluctantur: appellata capnicif. exusta & nimia leui-
 tate similif fauilla. Interior optima: camēris dependēs. & ab eo argumētog botrisentof co-
 gnominata ponderosior hæc priore. Leuior portio secuturif. Duo eius colores: Deterior ci-
 nereus. puniceus melior: fabrilis: oculorumq; medicamentif utilissima. Tertia est in lateri-
 bus fornaciū: quæ pp̄ grauitatē ad camera p̄uenire non potuit. Hæc dicitur placitif: &
 ipsa ab argumento crusta uersusq; p̄mixt intus: uarias ad p̄soras utilior: & ad cicatrices tra-
 hendas. Fluunt ex ea duo alia genera. Onychitif extra pene cærulea: intus onychitif maculis
 similis. Ostracitif toga nigra & cæterarum fortissima: uulneribus maxime utilif. Oīs autē
 cadmia i cypro fornacibus optima. Iterum a medicif cogtur carbone puro atq; ubi in cine-
 rem redit extinguit uic uino amineo: quæ ad emplāstra preparatur: quæ uero ad p̄soras aceto
 Quidā in ollis fistilibus tufam urunt: ac lauant in mortariis: postea siccant. Nymphodoros
 lapidem ipsum quam gatuisimum spissumq; urit pruna: & exustum chiō uino trahit uir
 tūdit: mox linteō cribrat: atq; in mortario terit: mox aqua pluuia macerat: iterumque te-
 rit quod subsedit: donec ceruisa similis fiat: nulla dentium offensa. Eadem Lollix actio:
 sed quam purissimum lapidem eligit. Cadmiæ effectus: siccare: sanare: sistere fluxiones:
 pterygia: sordes oculorum purgare: scabriciem extenuare: & quicquid in plumbi effectu
 dicemus. Et æs ipsum ad omnia eadem uritur: præter quā albugines oculorum & cicat-
 rices. Ulcera quoq; oculorum cum lacte sanat. Idēq; ægyptii colirij modo terunt in cotice
 lis: Facit & uomitiones e melle sumptum. Vritur autem cyprium in fistilibus crudis cum
 sulphuris pari pondere: uase circūlō spiramento in caminis: donec uasa ipsa percoquātur
 Quidam & salem addunt. Alii alumen pro sulphure. Alii nihil. sed aceto tantum aspergūt.
 Vltimo teritur mortario thebaico: aqua pluuia lauatur: minor effectu: iterumq; adiecta lar-
 giore teritur: & dum confidē relinquitur: hoc sapius: donec ad speciē minij redeat. Tunc
 siccatur in sole: in ærea pyxidē seruatur.

*cadmia
 p̄paratē in p̄statū
 Botrisentof at
 quia p̄dest in 3 ore
 p̄stat p̄stat crusta p̄
 Onychitif p̄soras
 gordidissimā
 redidit
 Lollix
 dicitur lupedo m̄
 hinc*

*hinc
 tota*

De scoria & flore & squama æris & stomace
& crugine & hyeratio.

Ca. XI.

ET scoria æris simili modo lauatur: minor effectu quàm æs ipsum. Sed & æris flos medicina utilis est. Fit ære fusio: & in alias fornaces translato: ibi flatu crebriore excutitur uel ut militi squamæ: quas uocant lepidas & sic adulteratur flos: ut squama ueneat pro eo. Est autem squama æris decussa in clauis: in quos panes ærei ferruminantur. In cypris maxime officinis oia. Differentia hæc est: quod squama excutitur fistibus iisdem panibus. Flos cadit sponte. Squamæ est alterum genus subtilius ex summa scilicet lanugine decussu quod uocant stomonia. Atque hæc oia medici (quod pace eorum dixisse liceat) ignorant. Pars maior & oia: in tantum a cõficiendis iis medicaminibus absunt: quod est proprium medicinae solebar. Hanc quociens incidere in libellos cõponere ex iis uolentes aliqua: hoc est in pendio miserorum experiri cõmentaria: credunt simplicia ea oibus quod fraudibus corruptenti: factaque iam pridem emplastra & collyria mercantur: tabesque mercium: fraus simplicia sic exterritur. Et squama autem & flos uruntur in patinis fistilibus aut æreis: deinde lauuntur ut supra ad goldem usum. Et amplius narium carnosia uitia. Itaque sedio & gravitates aurium: per fistulas in eas flatu impulsam. Et ulcera oris farina admota. Tollit & tonsillas cum melle. Fit & cadido ære squama cypria longe inefficacior. Necnon urina pueri prius macerata clauos panesque. Quidam uero excussam squamam terunt: & aqua pluuiam lauunt. Dant & hydropicis duabus dramis in multum hemina & illinunt cum polline. Eruginis quoque magnus usus. Sed pluribus fit ea modis. Nam per e lapide ex quo coquitur æs deraditur & ære: candido perforato: atque in cadis superacetum suspensio areo: obrutatur: opculo: multo probatore quàm si hoc idem squamis fiat. Quidam uasa ipsa candidi æris fistilibus condunt in aceto raduntque x. die. Alii uinaceis condunt: totidemque post die radunt. Alii delimitam æris scobem aceto spargunt: uerfantque spatibus septies die donec absumat. Eandemque scobem alii terere in mortariis æreis ex aceto malunt. ocissime uero contrahit coronarium eruginem recalcamentis in aceto additis. Adulterant mar more trito maxime rhodiæ eruginem. Alii punice aut gummi. Præcipue autem fallit aramento sutorio adulterata. Cætera. n. dente deprehenduntur: stridentia in frendendo. Experimentum in batillo ferreo. Nam quæ sincera est suum color retinet: quæ mixta aramento rubescit. Deprehenditur & papyro galla prius macerata. Nigrescit. n. statim erugine illita. Deprehenditur & uisu maligne urens. Sed siue sinceram siue adulteram apertissimum est eius licetam in patina noua usque & uersari: donec ut fauilla fiat. Postea teritur: & reconditur. Aliqui in crudis fistilibus urunt donec figilinum proquuantur. Nonnulli & thus masculum ammiscent. Lauatur autem erugo sic admia. Vis eius collyriis oculorum aptissima: & de lachrimationibus mordendo proficiens. Sed ablui necessarium peniculis calidis donec rodere desinat. Hieratium uocatur collyrium quod ita maxime constat. Temperatur autem idem harmoniaci uncis quattuor: eruginis cypriae duabus: itamethi sutorii: quod chalcantum uocant: totidem. Myria uero una croci. vi. Hæc oia trita aceto thasio colliguntur in pillulis: excellentis remedii contra glaucomatum initia & suffusivum. Contra caliginem & scabrias: & albugines ac genarum uitia. Cruda autem erugo: uulnerariis emplastris miscetur. Oris etiam gingiuarum exulcerationem mirifice emendat: & labiorum ulcera cum oleo. Quod & si cæra addatur purgat & ad cicatricem producit. Erugo & callum fistularum erodit: uitorumque quæ circa sedem siue per se siue cum ammoniaco illita: uel colliriis modo in fistulas adacta. Eademque cum resinæ trebintinae tertia parte subacta lepis tollit.

De scolecia & calci & foro & calcanto.

Ca. XII.

Est & alterum genus eruginis. quæ uocant scoliam in cyprio ære. Hoc trito alumine & sale aut nitro pari pondere cum aceto albo quod acerrimo. Non fit hoc nisi æris ossissimis diebus circa canis ortum. Teritur autem donec uiride fiat: contrahatque se in uermiculorum specie: unde & nomen. Quod uitium ut emendetur duæ partes quæ fucæ aceti miscentur urina pueri pubis. Idem autem in medicamentis & snia efficit qua diximus aurum ferruminari. Vulsusque utriusque eruginis. Scolecia fit & per se rasa ab ærario lapide de quo nunc dicemus. Calcitum uocatur lapidem ex quo & ipsum coquitur. Distat a admia: quod illa super terram ex subdialibus petris caditur. hæc ex obrutis. Itaque quod chalcitis friat se statim mollis natura: ut uideatur lanugo concreta. Est & alia distinctio quod chalcitis tria genera continet æris & myrios & forios: de quibus singulis dicemus suis locis. Habet autem æris uenas oblongas

Probatur mellei coloris gracili uenarum discursu friabilis: nec lapidosa. Putant: & recentē utiliore esse: quoniā inueterata fori fiat. Vis eius ad excrecentiā in uiceribꝫ sanguinē sistere gingiuas uam in illas farina cōpescere. Vuluæ quoqꝫ uitiis inuellerē imponitur. Cū succo uero porri uentrendorū additē ēplāstris. Maceratur autē in fictili ex aceto circumfuso sūmo diebus. lx. Et colorem croci trahit. Tunc amixto cadmiæ pari pondere medicamentū efficit foricon didū. Quod si duæ partes chalcitidis tertiæ cadmiæ tēperetur acrius hoc idē fier. Foricon etiamū & uehementius factū si aceto q̄ uiuis tēperetur. Tosta uero effocior fit ad eadem oīa. Sori ægyptiū maxime laudat: multū superato ciprio Hispaniensi & Africo quāquam oculorū quoqꝫ curationi quidā utilius Cipriū putant. Sed in quacunqꝫ natiōe oprimū cui maximū uirus olfactū. tritūqꝫ pingui ter nigrescens: & spongiosū. Stomacho res cōtraria in tantū ut quibusdā olfactū mō uomitiones moueat. Et ægyptiū quidē tale. Alterius nationis cōtrariū splendet. Et mysi est lapidosus. Prodest autē & dentiū dolori si cōtineatur: atqꝫ colluat. Et oris ulceribus grauibꝫ quæqꝫ serpunt. Vritur carbonibus ut chalcitis. Mysi aliqui tradiderunt fieri exusto lapide in serobibus flore eius luteo misente fe ligni pinea fauilla. Re uera autē e supradictō fit lapide cōcretum natura discretūqꝫ & optimum in cypriorum officinis: eius notæ sunt friati aureæ scintillæ: & cū teratur harenosa natura siue terra chalcitidi similis. Hoc autē miscet: qui aurum purgat. Vitilias autē eius infusi cum rosaceo auribus purulentiis: & lana ipsū capitis ulceribus. Extenuat etiā scabrias oculorū iueteratas. Præcipue utile tonsillis: cōtraqꝫ anginas & suppurata. Ratio ut. xvi. drachmæ in hemina aceti coquatur addito melle: donec lentescat. Sic ad supradicta utile est. Quotiens opus sit molliri uim eius: mel aspergit. Erodit & callum fistulæ: ex aceto fouentiū: & collariis addit. Sistit & sēguinē ulceraqꝫ q̄ serpat q̄ ueputrescant. Absumit & excrecētes carnes. Peculiariter utilitatis uitiis utile: & fœminarū p̄hūiū sistit. Græci cognationē æris fecerūt nomine & atramēto lutorio. Appellāt. n. chalcātum. Nec ullius æque mira natura ē. Fit & i hispania e pureis stagnis ue habetibus id gēus aquæ. Decoquit cā amixta dulci pari mensura: & in piscinas ligneas fundit. Immobiles sup has trāstris dependētes restes lapillis extēte: quibꝫ ad hærescēs luteus: uitreus acinis imaginē quandā uuæ reddit. Exēptum itā siccāt diebus. xxx. Color ē cæruleus: perq̄ spectabili nitōri: utrumqꝫ eū credit Dilyedō fit atramētum tinguedis coriis. Fit & pluribꝫ modis genere eo in serobe cauato. Quarum elateribus distillates hyberno gelu styrias stalagmiā uocāt: neqꝫ ē purius aliud. Sed ex eo cādium colore sentientē uiolā leucatham appellāt. Fit & i saxoꝫ catinis pluuia aqua corruato limo gelate. Fit & salis mō flagratissimo sole admissas dulces aquas cogēt. Ideo duplici qdā differētia fossile aut facticiū appellāt. Hoc pallidius: & quātum colore trī bonitate deterius. Probant maxie cyprium in medicinæ usu. Sumit ad depellēdā uētris aīalia drachme pōdere cū melle. Purgat & caput diltū: ac naribꝫ i stillatum. Itē stomachū cū melle aut aqua multa sūptum Medet & oculos scabriei doloriqꝫ: necnō & caligini & oris ulceribꝫ. Sistit & sanguinē narium. Itē hemorrhoidum. Extrahit ossa facta cum semine hyoscyami Suspēdit ephioras penicillo frōti ipositum. Efficax & in ēplāstris ad purgādā uulnera: & excrecētia ulcerum Tollit & uuas uel si decocto tangant. Cum lini quoqꝫ semie supponit ēplāstris ad dolores colēdos. Quodqꝫ ex eo candicat in eo usu præfertur uiolaceis. Et grauitati aurium p̄ fistulas ispirat. Vlnera et̄ per fe illium sanat: sed tinguit cicatrices. Nuperqꝫ in uētum uriformem in harena & leonum ora aspergere illo: tantaqꝫ est uis instringendo: ut nō queat mōdere

De pōpholyge & spodio & antispodio & diphryge & triete serulo. **Ca. XIII.**
Etiam nunc in ærariis reperunt quæ uocāt pompholygem & spodion. Differentia: quod pompholyx lotura paratur. Spodios illota ē aliqui id quod sit cādium leuissimumqꝫ pompholygen dixeret: & esse æris & cadmiæ fauilla. Spodion nigriore ponderosioremqꝫ esse de rasam parietibus fornacium mixtis scintillis aliquādo & carbonibus. Hæc aceto accepto odorē æris præstat: & si tangat lingua saporē horridum. Conuenitque oculorū medicamentis quibuscunqꝫ: currens uitiis: & ad oīa quæ spodion. Hoc solum distat quod huius eluuior uis est. Addit & in ēplāstra: quibus lenis queritur refrigeratio & siccato. Vltior ad oīa quæ uiuo lota est. Spodios cypria optima. Fit autem liquecētibus cadmiæ & ærario lapide leuissime hæc afflatur & ocus: euolatqꝫ e fornacibus: & tedis adhærescit. A fuligine distans candore. Quod minus candidū ex ea: imaturæ fornacis argumentum est. Hoc quidam pompholygen uocant. Quod uero rubicundius ex iis dupliciti acriorem

Mysticor
Seres. Acorus
Uent. His Venemoe
Conyaxim
Complumaf
Difaxim
Difumitiz
Conyaxim
Suppurata
quæ puerit ad p̄
lenestere
fieri uisio p̄iz
Colapuz Acor
palato pulu. Sicuti
leuissim q̄ ali
altius. ualenti
pompholyge hulla y
in aqua
apto seruo
fuligo Rub.

uim habet: exulceratque adeo: ut cum lauatur si oculos attingat excæcet. Est & mellei coloris spodios in aqua plurimū æris intelligitur. Sed quodecunq; gen^o lapido fit utilius. Purgarur ante pīna: dein crassiore lotura digitis scabrie ceterū media uis eius est quæ uino lauatur: & aliqua in genere uini differētia. Leni. n. lota collyriis oculorū nimium uigiliis fatigatorū apta purat. Eadē efficacior ulceribus quæ manāt: uel oris: quæ madet: & oibus medicamentis quæ parātū cōtra gangrenas. Fit & in argētī fornacibus spodios: quā uocāt lauriotin. Utillissima autē oculis cōfirmatur quæ fit in auraris. Nec in alia parte magis ē uitæ in genia mirari. Quippe ne inquirenda essent metalla uilissimis rebus. utilitates eadē excogitauit. Antispodion uocāt cinerē sici arboris uel caprifici uel myrthi foliorū cū tenerrimis ramorum partibus: uel oleastri uel cyto nimali uel lētisci. Itē ex moris imaturis: id est candidis in sole arefactis uel e buxi comā uel pseudo cyperi: aut rubi: aut terebinthi uel oenanthi Taurini quoq; glutinis: aut linteorū cinere similiter pollere iuentum ē. Vruq; oia ea crudo si stili in fornacibus. donec figulina procoquat. In æraris officinis & smegma fit: iam liquato ære: atq; percocto: additis etiāmnū carbonibus: paulatim: accensis. ac repēte uehementiori statu in uisū æris palā quædā. Solum eo quo excipiat: stratū esse debet: Maxili ab ea differēt aqua in iussū officinis. Dyphryga uocāt græci ab eo qd bis torreat. Cuius origo triplex. Fieri. n. traditur ex lapide pyrithe cremato in caminis: donec excoquat in rubricā. Fit & in Cypro ex luto cuiusdā specus arefacto pri^o. mox paulatim circūdatiis fermentis. Terrio fit mō in fornacibus æris fece subsidētē. Differentia est: quidæ æs ipsū in catino defluit: scoria extrā fornaces: flos supernatat. Diphryges remanet. Quidā tradunt in fornacibus globos lapidis qui coquuntur: ferruminari: circa hunc æs feruere. Ipsum uero nō pro quo nisi trāslarum ī alias fornaces: & eē nodum quēdam materiæ. Id quod excocto super sit diphryga uocāt. Ratio ei⁹ in medicāia similis supradictis Siccare & excrecētia cōsumere: & ppurgare. Probat ligua ut eā siccet tactu stari. saporemq; æris reddat. Vnum etiāmnū æris mixturulum nō omittemus. Seruilia familia illustris ī fastis trientē æreū pascit auro & argēto cōsumentemq; utruq; Origō: atq; natura ei⁹ incomperata est mihi. Verba ipsa de ea re Messalla: semis ponā: Seruiliorum familia habet trientē sacrum: cui summa cum cura iugariificentiaq; sacra quottannis faciunt. quem ferunt alias creuisse alias decreuisse uideri: & ex eo aut diminutionem: aut honorem familia significari.

De ferro & ferreis metallis & differentia ferri.

Ca.

XIII.

Roxime indicat debēt metalla ferri: optimo uitæ pessimoq; instrumento. Siquidem hoc tellurē scidim⁹: ferim⁹ arbusta: ponim⁹ pomaria: uites: squalore deciso anis oibus cogim⁹ iuuenescere. Hoc extruius testā: eadim⁹ saxa. oēs qd ad alios usus ferro utimur. Sed eodē ad bella cædes latrocinia nō cōmin⁹ solū sed et missili: uolueriq; nūc tormentis excusso nunc lacertis: nūc uero pēnato quā scelatissimā humani ingenii fraudē arbitror. Sigdē ut oculus mors pueniret ad hominem alitē illā fecim⁹: pēnalsq; ferro edim⁹. Quam ob rē culpa ei⁹ nō natura fiat accepta. Aliquot experimētis pbatū ē posse inocens eē ferrū in fœdere quod expulsiis regibus Populo Ro. dedit Profenna: nominatī cōpræhēsium iuenimus: ne ferro nisi ī agricultura uterē. Et cum stillo scribere irutum: ut uetustissimi aurores pdiderunt. Magni Pompeii i. iiii. cōsulatu extat editū: ī tumultu necis clodiana pūbētis ullū telū eē in urbe. Et tū uita ipsa nō defuit honorē initio habere ferro quoq; Aristonidas artifex cū exprimere uellet Athamatis furorē Chlearchū filium p̄cipitare uolens & ī p̄cipitatu illo residētis penitentia: ferrum & æs miscuit: ut rubigine eius p̄nitorē æris relucētē: exprimeret uerecundia robur. Hoc signum extat hodierno die. Est in eadem urbe & ferreus Hercules: quē fecit Halicon laborum Dei patientia iductus. Videmus & Romæ scyphose ferro dicatos in templo Martis Ultoris. Obstitit eadē naturæ benignitas exigentia a ferro ipso poenas rubigine: eademq; prouidētia nihil ī rebus mortalibus facientiam quā quod infestissimū mortalitati. Ferri metalla ubiq; prope modū reperiuntur. Quippe insula etiā italiæ illa gignēt: minimaq; difficultate cognoscunt ipso colore terræ manifestō. Sed ratio eadē excoquēdis uenenis. In capadocia tantū questio est aquæ an. terræ fiat accepta: quonia perfula certo fluuio terra neq; aliter serum ē fornacib⁹ reddit. Differentia ferri numerosa. Prima ingenere terræ calidæ. Alias. n. mole tantū plumbocq; uicinius subministrant. Alias fragile & erosum rotarumq; ulibus: & clauis maxime fugiendū: cui prior ratio cōuenit. Aliud breuitate sola placet: clauisq; caligariis. Aliud rubiginē celer⁹ sentit

Striguræq; uocant eæ omnes: quod nõ in aliis metallis astringenda acie uocabulo impo-
 ro: ex fornaciũ maxima differentia ẽ. In iis quidẽ nucleus ferri coquitur ad indurandã aciem
 Aliquæ nõ sunt ad densandas incudes malleorũ uel rostra. Summa aut differentia in aqua
 est: cuius subinde cadens immergitur. Hæc aqua alibi atq; alibi utilior nobilitauit loca gloria
 ferri: sicuti bilbilin in hispania & turriassone. Comum in italia cũ ferraria metalla in iis locis
 nõ sint. Ex oibus aut generibus palma serico ferro est. Seres hæc cũ uestibus suis pellibus
 que mittunt. Secunda parthico: neq; alia genera ferri eximia acie tẽperantur: cæteris. n. ad
 miscentur. Mollior cõplexus in nostro orbe. Aliubi uena bonitatẽ hanc præstat: ut in noris
 cis. Aliubi factura: ut fulmone aqua uti diximus. Quippe cũ in exacuendo oleares cotes: &
 aquarũ æque differat oleo delicatior fiat acies. Mirumq; cũ excoquatur uena: aqua nõ
 liquari ferrũ: postea in spongias fragi. Tenuiora ferramenta oleo scitigui nõ est: ne aqua
 in fragilitatẽ durentur. A ferro sanguis humanus se ulciscit. Contactum nõq; eo celerius
 subinde rubiginẽ trahit. De magnete lapide suo loco dicemus: cõcordiaq; quã cũ ferro ha-
 bet. Sola hæc materia uirus ab eo lapide accipit: retinetq; lõgo tẽpore. Aliud apprehendens
 ferrum: ut anulorum cathena speretur iterum. Quod speritum uulgus appellat ferrum
 uiuũ: uulneraq; ex tali asperiora fiant. Lapis hic & in cantabria nascitur: nõ ille manes ue-
 rus caute cõtinua: sed sparsa bubbatiõne ita appellant: nescio an ulro fundedõ perinde uti-
 lis: nondũ. expertus est quisq; ferri utiq; inficit acie ut magnes. De magnete lapide. Dino-
 crates architectus Alexandri. Arisiones templum cõcamerat inchoauerat: ut in eo simulas
 chrum eius e ferro pendere in aere uideret. Intercessit mors & ipsius & Ptolemæi: qui id so-
 rori suæ iusserat ferri. Metallorum omnium uena ferri largissima est. Cantabria maritime
 parte: quam oceanus alluit: mons prærupte altus: incredibile dictũ: totus ex ea materia est
 ut in ambitu oceani diximus.

ferum comense
 Serici parthius
 Serico a. l.
 Ceres oleares. Ag.

¶ De temperatura ferri: & medicinæ ex ferro: & ex erugine: & rubegine & squamma ferri
 & hygremplastro. ¶ Ca. XVI.

Ferrum accensum igni: nisi duretur ictibus: corrumpitur. Subens nõ est habile tun-
 dendo: neq; anteq; albescere incipiat. Aceto & alumine illitum fit æri simile. Arubis-
 gine auidicator cæruis & gypso & liquida pice. Hæc est tẽperatura a græcis anthi-
 patia dicta ferunt quidam & religione quadam id fieri. Et ex rare ferream cathenam apud
 euphratem annem in urbe quæ zeugma appellatur: aqua. Alexander magnus ibi uinxit
 pontem: cuius anulos qui refecti sunt rubigine infestari: carentibus e prioribus. Medicina
 e ferro est: & alia quam secandi. Namq; circumscribi circulo ter uel circumlato mucrone &
 aduulsi & infantibus prodest contra noxia medicamenta: & præfixos in limine e sepulchro
 e uulsos clauos aduersus nocturnas lymphatiões. Pungiq; leuiter mucrone quo percussus
 homo sit: contra dolores laterum pectorumq; subitos qui põctionem afferant. Quædam
 uestesq; porum uista plaga illico liberantur. Calefit etiam ferro candente aqua in multis
 uitiiis: priuatimq; dysentericiis. Est & rubigo ipsa in remediis: & sic Telephum proditur sa-
 nasse Achilles siue id ærea siue ferrea cuspidẽ fecit: Ita certe depingitur ex ea duecurius
 gladio. Sed rubigo ferri deraditur humido ferro clauis ueteribus. Vis eius ligare: ficcare
 restringere. Emendat alopecias illita. Utuntur & ad scabrias genarum pustulasq; totius
 corporis cum cæra & oleo myrteo. Ad ignes uero sacros ex aceto. Item ad scabiem. Parony-
 chia digytorum & pterygia in linteolis. Sistit & fœminarum profluuia imposita uelleribus
 Plagis quoque recentibus uiuo diluta & cum myrtha subacta. Et condilomatis ex aceto p
 dest. Podagras quoq; illita lenit. Squamma quoque ferri in usu est ex acie aut mucronib
 maxime similis: sed acriore uti quam rubigo. Quam ob rem & contra Epiphoras oculorum
 affumitur. Sanguinemque sistit: cum uulnera maxime ferro fiant. Sistit & fœminarum
 profluuia. Imponitur & contra lyenum uitia Hemoroydas compescit ulcerumque serpen-
 tia. Et genis prodest farinæ modo aspersa paulisper. Præcipua tamen commendatio eius in
 irge emplastro ad purganda uulnera fistulasque: & omnem callum erodendum: & rasis of-
 sibus carnes recreandas. Componitur hoc modo. Obolis ex cimolia creta duob; drachmis
 sex ære: rotidem & squamma ferri: rotidem cæra: ex oleo sextarius. His adiciuntur cum sũt
 repurganda uulnera aut replenda cæratum.

lat. billariane
 Mart. p. Aris. 11
 Cantabria. p. 12
 Comameteare

¶ De plumbi metallis: & albo plumbo & nigro. ¶ Ca. XVI.

S Equitur natura plumbi. Cuius duo genera: nigrum atq; candidū: præciosissimū can-
didum: a græcis appellatū castiterium: fabuloseq; narratū in insulas atlantici maris
peti: uulibusq; nauigii circumfusus corio aduehi. Nunc certū est in lusitania gigni
& in Galicia summa tellure harenosa & coloris nigri. Pondere tantū ea deprehenditur. In
terueniunt & minuti calculi: maxime torrentibus siccitas. Lauant eas harenas metallici: &
quod subsedit coquūt in fornacibus. Inuenit & in aurariis metallis quæ alutia uocat. Aqua
imissa eluunt calculos nigros paulum candore uariatos: quibus eadem grauitas quæ auro:
Et ideo incolatis in quibus aurū colligitur remanent cū eo: postea caninis separant. Con-
statq; in album plumbū resoluunt. Non fit in Galicia nigrum: cum uicina canabria nigro
tantū abundet. Nec ex albo argentū cum fiat ex nigro, lungi inter se plumbū nigrū sine al-
bo nō potest. Nec hoc ei sine oleo. Ac ne albū quidem secum sine nigro. Album habuit au-
toritarem & iliacis temporibus teste Homero crissitū ab eo dictum. Plumbi nigri origo
duplex est. Aut. n. sua prouenit uena: nec quicquam aliud ex se parit: aut cū argēto nascitur
mixtisq; uenis cōfatur. Eius qui primus fuit in fornacibus liquor stagnū appellatur. Qui
secundus argentum. Qui remanet in fornacibus: galena quæ portio est tertia addita uenæ
Hæc rursus cōfecta dat nigrum plumbum deductis partibus duabus.

De stagno & plumbo argentario: & quibusdam aliis. **Ca. XVII.**
T agnum illitū æris ualis saporem gratiore facit: & cōpescit eruginis uirus: mirū
que pondus nō auget. Specula quoq; ex eo laudatissima (ut diximus) brundusii tē-
perabantur: donec argenteas uti cœpere & ancillæ. Nunc adultera stagnū addita
æris tertia potio candidi in plumbum albū & alio modo: mixtis albi plumbi nigricis libris.
Hoc nunc aliqui argentarium appellant. Idem & tertiarium uocant: in quo duæ nigri por-
tiones sunt & tertia albi. Preciū: eius in libras. xxx. Et hoc fistula. Solidatur. Improbiores
ad tertiarium additis æquis partibus albi argentariū uocant. & eo quæ uolunt incoquunt.
Precia huius faciunt in pondo. c. xxx. In libras albo per sincero precia sunt. xxx. nigro. xvii.
Albi natura plus aridi habet. Contraq; nigri tota humida ē. Ideo album nulli rei sine mix-
tura utile est. Neq; argentū ex eo plumbatur: quonia prius liquefit argentum. Cōfirmat
que si minus albo nigri q̄ satis sit miscet: erodi ab eo argentum. Album incoquitur æris
operibus galliarum inuento ita ut uix discernit queat ab argento eaq; incoctilia uocant.
Deinde & argentum incoquere simili modo cœpere eorum maxime ornamentis iumē-
torumq; iugis. In alexia oppido reliqua gloria biturūm fuit. Cœpere deinde & effeda ba-
culis & pectora exornare. Similicū mō ad aurea quoq; & argētea uehicularum inanis luxuria p-
uenit: quæq; in scyphis cerni prodigū erat: hæc in uehiculū atteri cultus uocatur. Plumbi
albi pernixtū in charta est: ut liquefactum pondere uideatur nō calore rupisse. India neq;
æres neq; plumbum habet: gēmisq; suis ac margaritis hæc permutat. Nigro plumbū ad fistu-
las laminasq; utunt laboriosius in hispania eruto: totasq; per gallias. Sed in britānia summo-
teræ corio adeo large: ut lex ultro dicat: ne plus certo modo fiat. Nigri generibus hæc sūt
nomina: louetanum: capriariense: oleastresē. Nec differētia ulla scoria modo sit excocta di-
ligēter. Mirumq; in his solis metallis quod derelicta fertilius reuiuiscunt. Hoc uidetur fa-
cere relaxatis spiramentis ad fatieratē infusus aer: æque ut feminis quasdam fœcūdo res
abortus facere. Nuper id compertū in betica santarensi metallo quod locari solēt. x. libris
per ducentos ante ānos: postq; obliteratum erat. lxx. locatū est. Simili mō antoniamū. In eadē
puincia pari locatione puenit ad pondo. cccc. uectigalis. Et mirū aqua addita nō liquecere
uasa & plumbo constat. Eadem in aqua calculus æreus ue quadrans si addatur uas perurit.

**Medicinæ de plumbo & scoria plumbi: de molibdena siue galena: de psymythio: & san-
daraca.** **Ca. XVIII.**
In medicina p se plūbi usus ē cicatrices reprimere: adalligatisq; lumbosq; tenū par-
ti laminis frigore natura ihibere ipertus ueneris. Viscq; i gete uenena spēte natura
crūpentia usq; i morbi genus his laminis Caluus orator cohibuisse tradit: uisesq;
corporis studioz labore custodisse. Nero qm̄ ita diis placuit: princeps lamina pectori i posita
sub ea catica exclamās alendis uocib? demōstrauit rationē. Coquit ad medicinæ usus pa-
tinis fistilibus substrat sulphure minuto laminis i positis tenuib?: opifisq; sulphure & fer-
ro mixtis. Cū coquit muniēda in eo opere foramina i spiritus cōuenit: aliq; plūbi e fona
cibus halitus noxius sentitur & pestilens: & canibus ocissime. Omnium uero metallorum

muscis & culicibus. Quam ob rem non sunt ea tedia i metallis. Quidam in coquendo scobem
 plumbi limam questam sulphuri miscent. Alii cærusa potius q̄ sulphur. Fit & lotura. Plum-
 bi usus in medicina: aqua se ipso terit in mortariis plūbeis: addita q̄ cælesti. donec crasset
 Postea supernatās aqua tollit spongiis: quod crassissimū fuit siccat diuiditur in pastillos
 Quidam linarū plumbū sic terunt. Quidam et plumbaginē amiscent. Alii uero acetū alii ui-
 num: alii adipē: alii rosam. Quidam in mortario lapideo & maxime thebico plūbeo pistillo
 terere malūt. Candidiusq̄ fit ita medicamentū. Id aut quod uisū est plumbū lauatur & sti-
 biis & cadmia pot̄ astrigere: sistere: cōtrahere cicatrices. Vsus. n. ex eodem & in oculorū me-
 dicamentis: & maxime cōtra peccentiam eorū inanitatē & ulcerū excrementa: rimasq̄ se-
 dis aut hemorrhoidas & cōdytomata. Ad hæc maxime lotura plūbi facit. Cinis aut uisū ad
 ulcera serpentina aut sordida. Eademq̄ quæ chartis nō profectus. Vritur aut in patinis perla-
 minas minutas cū sulphure uersatū rudibus ferreis aut ferulaceis: donec liquor mutet ur
 in cinere. Dein refrigeratū teritur in sanna. Alii eliminatā scobem in fictili cado coquūt in ca-
 minis: donec percogatur figulū. Aliqui cærusam miscēt pari mensura: aut hordeum: te-
 runtq̄ ut in crudo dictum ē: & præferūt sic tritū plumbi spodio cyprio. Scoriam quoq̄ plumbi
 spodio cyprio. Scoriam quoq̄ plumbi in usu ē. Optimāq̄ quæ ad luteum maxime colore
 accedit sine plumbi reliquiis: aut sulphuris specie & terra carens. Lauatur hec in mortariis
 minutim fracta: donec aqua luteū colore erahat: & transfundit in uas purū: idq̄ sæpius: us-
 que dum subsidat: qd̄ utilissimum est. Eisdemq̄ effectus habet quos plumbū: sed acriores
 Mirari succurrit experimentiā uitæ: ne facit qdem neu reg. excrementorūq̄ foeditate intē-
 ra tot modis. Fit & spodium ex plumbō eodem quod ex cyprio ære dixim⁹. Lauatur in lineis ri-
 raris in aqua casti. Separatur quæ terrenum transfusione: cribratumque teritur. Quidam
 puluerem cum pennis detergere malunt: ac terere in uino odorato. Est & molibdena quam
 alibi galenam uocauimus: plumbi & argenti uena communis. Melior hæc quanto ma-
 gis auri coloris: quantoque minus plumbosa friabilis & modice grauius. Cocta cum
 oleo iocineris colorem trahit. Adhærescit & auri & argenti fornacibus. Et hanc metalli-
 cam uocant. Laudatissima quæ in zephirio fiat probantur minime terena: minimeque
 Lapidiosa. Coquuntur: lauaturque scoriam modo. Vsus in lippara ad lenienda: refrige-
 randaque ulcera. Emplastrisque quæ non alligantur sed illita ad cicatricem perducunt in
 teneris corporibus: mollissimisque partibus. Compositio eius est libris tribus & cære libra
 olei tribus heminis. Quod i fenili corpore cum amurca additur. Temperatur & cum
 spuma argenti & scoriam plumbi: ad dysenteriam & tenasium fouendo calida. Plymnithi-
 ſa quoque hoc est cærusam plumbariæ dant officinæ. Laudatissimum in rhodo. Fit aut
 ramentis plumbi tenuissimis super uas aceti aspermi impostis: atque ita distillantibus.
 Quod ex eo cecidit in ipsum acetum arefactum molitur & cribratur. Iterumq̄ acetō mix-
 to in pastillos diuiditur & in sole siccat æstate. Fit & alio modo addito in urceos aceti
 plumbo obturatos per dies decem: deorsumq̄ ceu sitū ac tursus deiecto donec deficiat ma-
 teria. Quod deorsum est teritur & cribratur: & coquitur in patinis: misceturque rudiculis
 donec ruffescat: & simile sandaracæ fiat. Dein lauatur dulci aqua. donec nubeculæ omnes
 eluantur: siccatur similiter postea & in pastillos diuiditur. Vis eius eadem quæ supradi-
 ctis. Leuissima tantum ex omnibus præter quæ ad candorem feminarum adhibetur.
 Est autem letalis potus: sicut spuma argenti. Postea cærusa ipsa si coquatur ruffescit.
 Sandaracæ quoque propemodum dicta natura est. Inuenitur autem & in aurariis: & in ar-
 gentariis: metallis. melior quo magis ruffa: quoque magis uirus redolens: ac pura friabi-
 lisque. Valet purgare: sistere: excalcacere: perrodere. Summa eius dos stiptica. Explet alo-
 pecias ex aceto illita. Additur oculorum medicamentis. Fauces purgat cum melle sumpta.
 Vocem lymphidam ac canoram facit. Suspiriosis tussientibusque iucunde medetur cum res-
 sina terebinthina in cibo sumpta. Suffusa quoq̄ cum cedro: ipso nidore eius medetur. Et ar-
 senicum ex eadem est materia. Quod optimum coloris est in auro excellentius. Quod uero
 pallidius aut sandaracæ similis est: deterius existimatur. Est & tertium genus quo misce-
 tur aureus color sandaracæ. Vtraque hæc squammosa. Illud uero siccum purumque graci-
 li uenarum discursu fissile. Vis eadem quæ supra: sed acrior. Itaque & causticis additur &
 psilotris. Tollit & perigalia digytorum carnesque narium: & condylomata: & quicquid exa-
 crescit. Torretur ut uallidia proficit in noua testa: donec mutet colorem.

PROEMIVM.

Honos picturæ & imaginum.

ET ALLORVM Q VIBVS OPES CONSTANT AD nascentium quoq; eis: natura indicata propemodum est ita connexis rebus ut immensa medicinæ silua: & officinarum tenebræ & morosa celandi pîs gendique ac tingendi subtilitas simul dicerentur: Restant terræ ipsi genera lapidumque: uel numerosiores ærariæ plurimis singula a græcis præcipue uoluminibus tractata. Nos in iis breuitatem sequemur uilem instituti modo nihil necessarium aut naturale omittentes.

Honos picturæ.

Primūq; dicemus quæ restat de pictura arte quondā nobilitate cū expeteret a rebus populisq; & alios nobilitate quæ esset dignata posteris tradere. Nunc uero in totū marmorib; pulsa tū quidē & auro: nec tm̄ ut parietes toti operiant: uerū & in terraso marmore: uermicularisq; ad effigies regū & aialū crustis. Non placēt iam abaci: nec spatia montis in cubiculo dilatantia. Cæpim; & lapide pigere. Hoc Claudij præcipatu inuentū. Neronis uerō maculas q̄ nō esset ī crustis iserendo uniatæ uariare: ut ouar; eēt. Numidicus ut purpura distingueret Sinnadicus inuenit: qualiter illos nasci optassent delicia: montium hæc subsidia deficiunt. Nec cessat luxuria id agere ut q̄ plurimum incendij perdat.

Honos imaginum.

Maginū qdem picturæ q̄ maxime similes in æuū propagabant figuræ: q̄ in totū exoleuit. Acreiq; ponunt clipei: argentea facies: surdo figuræ, discrimine statuæq; capita pmutatū. Vulgatis iam pridē salibus et carminū adeo materiam malūt cōspici oēs quæ se nosci. Et inrer hæc pinothecās ueteribus tabulis cōstūnt: alienasq; effigies colūt ipsi honore nō nisi in precio ducetes: ut frangant hæres: furis detrahat laqueus. Itaq; nulli; effigie uiuente: imagines pecuniæ nō suas relinq;unt. Idem palestris athletarū ī imaginibus & ceromata sua exornat; & uultus: Epicuri p cubicula gestat: ac circūferunt secū. Natali ei; uigesima luna sacrificat: feriasq; oī mense custodiunt: quas ichadas uocat: ii maxime q; senē uiuētes qdem nosci uolūt. Ita est pfecto: artes desidia pdidit: & qm̄ animoq; imagines non sūt: negligunt etiā corporum. Aliter apud maiores in atrijs hæ erāt: quæ spectaretur: nō si gna externog; artificum: nec æra aut marmora. Expressi cæra uultus singulis disponebātur armariis: ut essent imagines: quæ comitarent gentilia funera. Semperq; defuncto aliquo: totus aderat familia eius q; unquā fuerat populū. Strēmata uerō lineis discurrebāt ad imagines pictas. Tabulina codicibus ipebantur & monumētis rex in magistratu gestas. Alia; in foribus & circa limina animoq; gentium imagines erāt: affixis hostiū spoliis quæ nec emptoni refringere liceret: quæ etiā dominis mutatis: domus ornāmēta erāt. Eratq; hæc stimulatō sumā & ingens exprobatibus tectis quotidie ibellem dominū intrare in alienū triūphum. Extrat Messalæ oratoris indignatio: quæ phibuit inferi genti suæ bleuinorū alienā imaginē. Similis causa Messalæ seni expressit uolumina illa quæ de familiis cōdidit: cū Scipionis. Pomponiani trāsisset: atriu; uidissetq; adoptione testamētaria: Salutōis: hoc. n. ei fuerat cognome: Africanorū dedecore notā irrepentē Scipidum nomini. Sed pace Messallerū dixisse liceat et mentiri clarorū imagines: erat aliqs uirtutum amor multoq; honestus quā mereri: ne quis suas expeteret: Non ē preterundum & nouitium iuentum. Siquidē nō solū ex auro argēto ue aut certe ex ære in bibliothecis dicant illi quoq; imortales animæ: i iisdē locis ibi loquunt: quimmo et q̄ nō sūt fingunt: pariuntq; desideria nō traditi uult;: sicut ī Homero euenit: quo maius (ut equidē a bitror) nullū ē felicitatis speciem quā semp oēs scire cupere: qualis fuerit aliquis. Asinii Pollionis hoc Romæ inuentū: q; primus bibliotheca diuicando: igenia hominū rem publicā fecit. An priores cœperint alexander & pgami reges q; bibliothecas magno certamine instituerē: nō facile dixerī. Imaginū amore flagrasse quodā testes sūt: & Articus ille Cicerōis: edito de iis uolumine: & M. Varro benignissimo iuente inseritis uoluminū suorū fecunditati nō nominibus rātum uctingentorū illustrū: sed & aliquo modo imaginibus nō passus interciderē figuras: aut uctustatem æui cōtra homines

uolare iuentioni muneris. Etiam diis inuidiosis: quado immortalitatem nō solū dedit: uerū etiam omnes terras misit: ut pñtes eē ubiq; & claudi possent.

¶ Quando primū clipei imaginū publice: quado in domibus positi: & de picturā initiis: & monochromaton & pñis pictoribus & antiquitate picturā in italia. ¶ Ca. III.

AT hoc quidē alienis ille prastitit. Suorū clipeos in sacro uel publico priuatū dicare primus instituit (ut reperiō) Ap. Claudius qui pñs cū Seruilio fuit āno urbis. cc. liz. Posuit. n. in bellone adē maiores suos: placuitq; in excelso spectari & titulos honorum legi. Decora res utiq; si liberorū turbā puuiliū imaginibus eunūdiū aliquē sobolis pariter ostendat. Quales clipeos nemo nō gaudens: fauentq; aspicit. Post eū. M. Aemilius collegit in cōsulatu. Q. Luctacū nō in basilica mō aemelia uerū & domisuz posuit: id quocq; martio exēplo. Scutus. n. qualib; apud Troiā pugnatū ē: cōtinebant imagines. Vnde & nomen habuere clipeorū nō ut puerla grāmaticorum subtilitas uoluit a luēdo. Origo plenā uirtutis: faciem reddi in scuto cuiusq; qui fuerit usus illo. Pœni ex auro factitauerē & clipeos & imagines: secumq; ī castris tulerē. Certe captis eis talē Adrubalis iuēnit. Q. Martius Scipionē in hispania ulsor. Isp; clipeus supra fores Capitolinā adis usq; ad incendiū primū fuit. Maiorū quidē nostrorū tanta securitas in ea re ānotatur ut. L. Mālio. Q. Eulio cōsulib; āno urbi quinq;agesimo. lxxv. M. Aufidus tutelā Capitolii redemptor docuerit patres argentes esse clipeos: q; pro aereis paliquor iā iustria assignabant. De picturā initiis incertā nec instituti operis quæstio est. Aegyptiū sex milibus ānorum apud ipsos inuentam priuq; in Græciam trāsiret: affirmant. Vana prædicatione ut palam est. Græci autē aliū apud sicyonē: aliū apud corinthios repertā oēs ab umbra hominis lineis circumducta. Itaq; talē primā fuisse. Secundā singulis coloribus & monochromaton dictā: postq; operiosior inuenta erat: duratq; talis etiānum. Inuenta lineare dicitur a Phylocle Aegyptio uel Cleante corinthio: Primi exercere Ardicēs corinthius & Telephanēs sicyonius sine ullo etiā nūc colore iam tñ spargētes lineas itus. Ideo & quos pingere t ascribere institurū. Primus iuēnit eos colores: teste ut ferunt Arato: Cleophantus corinthius. Hūc autē eodē nomīe aliū fuisse quem tradit Cornelius Nepos secutū in italia Demaratū Traquinii Prisci Romāni Regis patrē fugientē a corintho iniurias Cypseli tyriani: ut mox docebitur. Jam. n. absoluta erat pictura ē in italia. Extant certe: hodieq; antiquiores urbe picturā adē in ædilibus sacris: gbus equidē nullas æq; miror. tā longo æuo durātes in orbitate tecti ueluti recētes. Similiter lanuū ubi atēla & Helena cōmūnis pictā sunt nudā: ab eodē artifice: utraq; excellentissima forma: sed altera ut uirgo: ne ruinis qdē tēpli cōcussa Ponti? legatus Cai pncipis eas tollere conatus est libidine accensus: si tecti natura permisisset. Durauerē & cæteræ antiquiores & ipsæ. Fatebiturq; quisquis eas diligēter estimauerit: nullā artium celerius consumatam cum illacis temporibus non fuisse eam apereat.

¶ De pictoribus Romanis & quado primum dignitas picture & qui uictorias suas pictura proposuerunt & quando externis picturis dignitas Rome. ¶ Ca. III.

APud Romanos quoque honos maturā huic arti contingit. Si quidem cognominata ex ea pictorū traxerunt. Fabi clarissime gentis: princepsq; eius cognominis ipse adē Salutis pinxit āno urbis cōditæ. ccc. l. quæ pictura durauit ad nostrā memoriā: adē Claudii principatu exusta. Proxime celebrata est in foro boario adē Herculis Pacūii poetæ pictura. Ennii sorore gēitus hic fuit: clariorēq; eā artē Romæ fecit gloria scēnæ. postea nō est spectata honestis manib; nisi forte quis Turpiliū equitē Romanū e Venetiā nostræ ætatis belle referat hodieq; pulchris eius opibus Veronæ extātib;. Leua is manu pinxit quod de nullo ante memoratū. paruis gloriabat tabellis: extinctus nuper in longa senecta. Aterius Labeo prætorius ē pro cōsulatu prouintia Narbonēsis fund;. Sed ad res in risu & iā cōtumelia erat. Fut & pncipiū uiorū nō ommittēdū de pictura celebre cōsiliū. Q. pedius nepos. Q. pedii cōsularis triūphalisc; a Cæsare didatore coercedis Augusto dātū cū natura mut; ēēt eui Messalla orator: ex cuius familia pueri auia erat: picturā docendū cēsiuit. Idq; ēt diu? Augustus cōprobauit. puer magni pfect; in ea arte obit. Dignatio ā pncipia Romæ iereuit ut existimo: a. M. Vario Maximo cōsule. cū Messalla pnceps tabulā picturæ prælii: quo cartaginēses & Hieronē ī sicilia de uicerāt proposuit ī latere curie hostilia: āno ab urbe cōdita quadringētesimo nonagesimo. Fir hoc quidē ē. L. S. cipio: Tabulāq; uictoriæ suæ asiaticæ ī capitolio posuit. Idq; ægre tulisse fratē. Africanū tradūt iratū haud

Handwritten marginal notes in Latin and Greek, including 'libris', 'Monochromaton', 'Athena', 'Cypseli', 'Turpiliū', 'Dignatio', and 'picta'.

Ìmerito: quoniam filius eius in illo proelio captus fuerat. Non dissimilem offensionem & Aemilianum subiecit.
 L. Hostilius Mancinus qui primum Carthagine recuperatus: sitis eius expugnationemque depictas proponendo in foro: & ipse assistens populo spectanti singula enarrando. Quam comitate proximis comitiis consulari adeptus est. Habuit scenam ludis Claudii Pulchri magnam admirationem picturam: cum ad regularum similitudinem corui decepti imagine aduolaret. Tabulis autem externis auctoritate Romae fecit prius omnium. L. Mumius: cui cognomen Achaici uictoria dedit. Nam cum in praedam uendenda res distraxisset & rex Attalus sex milibus sestertium emisset Aristidis tabula Liberum patrem continentem: pacium miratus suspicatus aliquid in ea uirtutis quod ipse nesciret: reuocauit tabulam Attalo multum querente: & in caeteris delubro posuit. Quam primum arbitror picturam externam Romae publicatam. Deinde uideo & in foro positam uulgo. Hinc enim Crassi oratoris ille lepos agentis: cui cum reus sub ueteribus contextibus compellatus istaret dicere ergo Crasse qualem mereris? Talem inquit ostendens in tabula pictum in facitissime gallum exerentem linguam. In foro fuit & illa pastoris fenis cum bacullo de qua reuonorum legatus interrogatus quanti eum estimaret: respondit sibi donari nolle talem uiuum uerumque. Sed praecipuam auctoritatem fecit publice tabulis Caesar didicatorum Aiae & Medae ante Veneris genitricis aedem dicatis. Post eum. M. Agrippa uir rusticitatisque delicis propior. Extrat certe eius oratio magnifica & maximo ciuium digna de tabulis omnibus significandis. Quod fieri satis fuisse quae in uillatum exilia pelli. Verum quae demilla coruicis tabulas duas Aiacis & Veneris mercata est a cizicenis. xiii. milia pondorum. In thermarum quoque calidissima parte marmoribus incluserat paruas tabellas: pauloante quoque restringentem sublatas. Super oes diuum Augustus in foro suo in celeberrima parte posuit duas tabulas: quae belli picta faciem habent & triumphum. Idem Castores ac uictoriae posuit: & quas dicem? sub artificum mentione in templo Caesaris patris. Idem in curia quoque: quae in comitio consecrabat duas tabulas in pressis parieti. Nemea sedentem supra leonem. Palmigeram ipsam astantem cum baculo sene. Cuius supra caput tabula bige dependet: quae Nicias scriptis se iussisse: tali. n. usus est uerbo. Alterius tabule admiratio est: pubere filium seni patri simile esse: salua aetatis differentia: superuolante aquila draconem complexa. Philochares hoc suum opus esse testatus est. Immensam uel unam siquis tantum hanc tabulam aestimet. potentiam artis: cum propter Philocharem ignobilissimos alioquin Glauconem filiumque eius Aristippum senatus Populorum Romanorum saeculis spectent. Posuit & Tyberius Caesar minime comis imperator in templo ipsi Augusti quas mox indicauimus.

Ratio pingendi de pigmentis. **Ca. V.**
 Acteus dictus sit de dignitatis artis morietis. Quibus coloribus singulis primum pinxisset: diximus cum de pigmentis traderetur in metallis. Qui monochromate genera picturae uocauerit: quae deinde & quae quibus temporibus inuenit dicem? in mentione artificum: quoniam indicare naturas colorum quae instituti operis prior est. Tandem sears ipsa dixit: & inuenit lumem atque umbras differentia colorum alterna uice sese excitare. Deinde adiectus est splendor: alius hic quae lumem quae iter hoc & umbram appellauerunt nomo Comissuras uero colorum & transitus armogen. De coloribus natiuis & factiis. **Ca. VI.**

Sunt autem colores austeri aut floridi. Verumque natura aut mixtura euenit. Floridi sunt quod dicitur fingenti pituita: mini: armemiu: cynbaris: crysocolle: idicium: purpurissimum. Caeteri austeri. Ex omnibus alii nascuntur. Alii sunt. Nascuntur sinopis: rubrica: parethoni: melin: eretria: auripigmentum. Caeteri finguntur: Primus quoque in metallis diximus. Praeterea e uiliorebus ochra: caerussa uis: sardaraca: sadox: syricum: attramentum: Sinopis inuenta est primum in potio. Inde nomen a Sinope urbe. Nascitur & in Aegypto: balearibus: africa: sed optima in leno & in Capadocia. Efoffa & in speluncis. Quae saxi adhaerit: excellit. Glebis suis colos extra maculos? Haecque usque ueteres ad splendor. Spes sinopidis tres: rubra: & minus ruber: & iter has media. Precium optimum in libras. xiii. denariis. Visus ad penicillum: aut si lignum colorare libeat. Eiusque ex Africa uenit: octo assis: cicerulum appellat. Quae magis caeteris rubet: utilior abacis. Idem precium eius: quae praesior uocat: & est maxime fusca. Visus eius ab abas abacor. In medicina uero blandus emplastriusque & malgmatibus sicca compositione eius siue liquida. Facilis contra ulcera in humore sita: uelur oris sedis Aluum sistit infusa. Foetinarum profluua pota denariis potedere. Eadem adusta: siccata febricitans oculorum: usque maxime. Rubricae genus in ea uoluerit intelligi quidam secundae auctoritatis. Palmam epim semine dabant: minio proximum. Haec est antiquis multum celebrata cum insula in qua signata uenit.

teritur nigrum. At in diluendo mixturam purpuræ cæruleiq; mirabilem reddit. Alterū genus eius est in purpuriis officinis innatans cortinis & est purpuræ spuma. Qui adulterant uero indico tingunt stercora columbina aut cretam silensium uel annularia ultro inficiunt. probatur carbone. Reddit enim qđ sincerum est sñam excellens purpure: & dum fumar odorem maris olet. Ob id quidam e scopulis id colligi putant. precium indico denarii. xx. in libras. In medicina indicū rigores & impetus sedat. Siccat oris ulcera. Arteria mittit qđ eius nomine appellant. Lapis est hic quoq; chrysolcolla modo infusus. Optimumq; est qđ maxime uiride est: cōcōcato colore cum cæruleo. Solebant libræ eius tricens nūmis taxari. Inuenta p hispanias harena est similem curam recipiens. Itaq; ad denarios senos uilitas reddit. Distat a cæruleo candore modico: qui teneriorē hūc efficit colorē. Vsum in medicina ad pilos tantum alendos habet maximeq; in palpebris. Sunt etiānum nouissimi duo colores et uilissimis uiride qđ appianū uocatur & qđ chrysolcollam lotum mētunt. Ceu parum multa sint medicina eius. Fit ex creta uiridi æstimatū sesteriis in libras. Annulare qđ uocant candidum est: quo muliebres picturæ illuminantur. Fit & ipsūm ex creta ammixtis uitreis gemmis ex uulgi annulis: unde & annularis dicitur.

Qui colores udo nō inducantur: & quibus coloribus antiqui pinxerūt & quando primum gladiatorum pugna propōsitæ sunt. **Ca. VII.**

EX omnibus coloribus cretulam amare. udoq; illini recusant purpurissimum indicū cæruleum mellinum auripigmentum apianum. Cærulea cæra tinguntur isdem coloribus ad eas picturas quæ inuruntur alieno parietibus genere: sed classibus familiaribus. Nam uero & onorariis nauibus quoniam & pericula expingimus: ne qui mirentur & rogos pingi. Iuuatq; pugnatoris ad mortem aut certe eadem speciosè uehi. Qua contemplatione tot colorum tanta uarietate subit antiquitatem mirari. Quattuor coloribus solis immortalia opera illa facere ex albis melino: ex silacis arctico: ex rubris sinopide ponrica: ex nigris atramento. Apelles Echion Melanchius Nicomachus clarissimi pictores: cum tabulæ eorum singulæ oppidorum uidentur opibus. Nunc & purpuri in parietes migratibus & in india conferente fluminum suorum limam & draconum: & elephantorum saniem nulla nobilis pictura est. Omnia ergo meliora tunc fuerunt: cum minor copia. Ita est. quoniam (ut supra diximus) rerum non animi precia excubatur: Et uostræ tatis insaniam ex pictura non omittam. Nero princeps iusserat colloisseum pingi. c. xx. pedum in linteo incognitum ad hoc tempus. Ea pictura cum peracta esset in lamianis hortis: accensa fulmine cū optima hortorum parte conflagrauit. Libertus eius cum daturus esset Antii munus gladiatorū publicas porticus occupauit picturā ut ostret gladiatorū ministrorūq; omnium ueris imaginibus redditis. Hic multis iā seculis sumus animus in pictura. Pingi autē gladiatoria munera atque i publico exponi coepit a C. Teretio Lucano. Isq; auo suo a quo adoptatus fuerat. xxx. parua in foro pertriduum dedit. Tabulamq; pictam in nemore Dianæ posuit.

De etate picturæ operum & artificij indicatura nobilitates. ccc. y. **Ca. VIII.**

DUO celebres in ea arte quā maxima breuitate percurrat: neq; enim instituti operis est talis executio. Itaq; & quosdam uelut in transcursum: & in aliorum mentione obiter nominasse satis erit: exceptis operum claritatibus: & ipsa conuenient attingi siue extant: siue intercidere. Non constat sibi in hac parte græcorum diligentia quam multas post olympiadas celebrando pictores quam statuarios auctores. Primum que olympiade nonagesima: cum & phidiam ipsum initio pictorem fuisse tradatur: clipeumq; athenis ab eo pictum. Præterea in confesso sit octagesima tertia fuisse. Pæcum fratrem eius: qui clipeum intus pinxit elide Minerue quam fecerat. Colores Phidiae discipulus: & in faciendo loue olympio adiutor. Quidēq; in confesso perinde est Bularchi pictoris tabula: in qua erat magnetum prælium a Candaule Rege Lydiæ heraclidarū nouissimo: qui & Myrsilus uocatus est: repesam auro. Tanta iam dignatio picturæ erat. Id circa ætatem Romuli accidit: rit necesse ē. Duo. n. de uicesima olympiade iterit. Candaules: aut ut qđā tradūt eodē anno quo Romulus nisi fallor. Manifesta iā cū claritate artis adeo absolute. Quod si præcipitur: necesse ē simul appeat multo uetustiora pncipia eē: eousq; & monochromata pinxerūt quorū ætas nō tradit. Aliquāto ergo ante fuisse Hygiemōem Monochromadā: qđ pm? i pictura narem foeminamq; discuerit. Eumarum Atheniensem figuram omnes imitari a usum Quinq; inuēta eis excoluerit Gimonē Cledeūm. Hic Cathaglypha inuenit. hoc ē obliquas

imagines & uarie formare uultus respicientes suspicientes: & despicientes. Articulis etiam membra distinxit. Venas protulit. præterque in ueste rugas & sinus inuenit. Pæneus qui de n. frater Phidias etiam prælium Atheniensium aduersus persas apud Marathonem factum pinxit. Adeo iam colorum usus increbuerat: adeo ars perfecta erat ut in eo prælio iconicos duces pinxisse tradatur Atheniensium Milciadem, Callimacum Cynegrum Barbarorum: Darium: Thyrsaphernem.

Primum picturæ certamen & qui primi penicillo pinxerunt. **Ca IX.**

Quinimo certamen picturæ etiam florere co institutum est corinthi ac delphis. Primumque omnium certauit cum Timagora calcidense: superatusque est ab eo Pythis: quod & ipsius Timagoræ carmine uetusto apparet. chronicorum errore non dubio. Alii quoque post hoc clari fuere nonagesima olympiade: sicut Polignorus Thasius: qui primus mulieres lucida ueste pinxit: capita earum mitis uersicolombus operuit: plurimumque picturæ primus contulit. Siquidem instituit os adaperire: dentes ostendere: uultus ab antiquo rigore uariare. Huius est tabula in porticu Põpeii: quæ ante curiâ eius fuerat. In qua dubitatur ascendentem cum clipeo pinxerit aut descendente. Hic delphis ædem pinxit. Hic & athenis porticum quæ poelire uocatur gratuito: cum partem eius Mycon mercede pingere. Unde maior huic auctoritas. Siquidem amphictiones: quod est publicum gratiæ concilium hospitii ei gratuito decreuere. Fuit alius Myco: qui minoris cognomine distinguitur: cuius filiam Timarete & ipsa pinxit. Nonagesima autem olympiade fuere Aglaophõ Cephi foderus Phrylus Euenor pater Parrhasii & præceptor Maximi pictoris: de quo sua is annidicemus. Omnes hi iam illustres: nõ tamen in quibus heret expositio debeat festinas ad lumina artis: in quibus primus refulsit Apolodorus atheniensis nonagesimaria olympiade. Hic primus species exprimeret instituit: primusque gloriam penicillo iure contulit. Eius est sacerdos: adorans & Aiæ fulmine in cænis qui pergamam spectatur hodie. Neque ante eum tabula ullius ostenditur: quæ tenet oculos. Ab hoc artis fortes apras. Zeus heracleotes intrauit olympiadis nonagesimæ quintæ anno quarto: audentemque iam aliquid penicillum (de hoc enim adhuc loquimur) ad magnam gloriam perduxit. A quibusdam falso in octogesima nona olympiade positus: cum fuisse necesse est Demophilum hymereum: & Neseam thasium. Quoniam uirum eorum discipulus fuerit: ambigitur. In eum Apolodorus supradictus uersus fecit. Artem ipsi ablatam zeus ferre secum. Opes quoque tantas acquisiuit: ut in ostentatione earum olympiæ aureis litteris in palliorum tesseriis intertextum nomen suum ostentaret. Postea donare opera sua instituit: quod ea nullo sat digno precio posse diceret: sicuti Alcenam agrigeninam. Pana Archelao. Fecit & Penelopen: i qua morès pinxisse uidetur: & Athletam. Adeoque sibi in illo placuit: ut uersum subscriberet celebrem ex eo inuisurum aliquem facilius quam imitaturum. Magnificus est Iupiter eius in throno astantibus diis. Et hercules infans dracones strangulans Alceia matrem coram pauente: & Amphytrion. Deprehenditur tamen zeus grandior in capitibus articulisque. Alioquin tantum diligentia: ut agrigeninis facturus tabulam: quam i templo Iunonis latinæ publice dicarent inspexerit uirgines eorum nudas: & quæ elegerit: ut quod i quaque laudatissimum esset: pictura redderet. Pinxit & monochromata ex albo. Aequales eius & æmuli fuere Timanthes Androgydes Eupompus. Parrhasius.

De auiibus per picturam deceptis: & quid difficilimum in pictura. **Ca X.**

Descendisse hic cum zeuside in certamen traditur. Et cum ille derulisset uuas pictas tanto successu: ut in scenam aues aduolarent: ipse derulisset lineum pictum traditur: ita ueritate representata: ut zeus alitum iudicio tumens flagitare tandem remoto litreo ostendi: picturam: atque intellecto errore concederet palmam ingenio pudore: quoniam ipse aues sefellisset: Parrhasius autem se artificem. Fertur & postea zeus pinxisse puerum uas ferrentem: ad quem uas aduolarent aues: eadem ingenuitate processit iratus operi: & dixit: uas melius pinxi quam puerum. Nã & si hoc consumulisset: aues timere de buerant. Fecit & sigulina opera: que sola in ambracia relicta sunt: cum inde musas fuluio nobilior Romam transfereet: zeusidis manu Romæ Helena est in Philippi porticibus. Et in Concordiæ delubro Marsyas religatus. Parrhasius ephesi natus: & ipse multa constituit. Primus & symmetriam picturæ dedit. Primus argutias uultus: & allegantiam capilli

Adonem

Zeus

in uas...
Zeus...
Zeus...

Zeus...

Zeus...

Zeus...

Zeus...

Zeus...

Zeus...

Zeus...

Zeus...

Zeus...

Zeus...

Zeus...

Zeus...

Zeus...

Zeus...

Zeus...

Zeus...

Zeus...

Zeus...

Zeus...

Zeus...

uenustate horis confessione artificu in lineis extremis palma adeptus. Hac est pictura summa subtilitas. Corpora enim pingere & media rerum est quidem magni operis: sed i quo multi gloriam tulerint. Extrema corporum facere: & desinente picturae modum includere rarum in successu artium inuenitur. Ambire enim debet se extremis ipsa: & sic desinere: ut permittat alia posse ostendat: etiam que occultat. Hanc ei gloria concesserit Antigonus & Xenocrates: quod de picturis scripsere: predicantes quoque non solum confitentes alia multa. Graephidis uestigia extant in tabulis ac membranis: ex quibus proficere dicuntur artifices. Minor tamen uidetur sibi comparari in medijs corporibus exprimentis. Pinxit & Damonem atheniensium argumento quoque ingenioso. Volebat namque uariu iracundiu iniustu incostantem. Eundem uero exorabilem: clementem: misericordem: excelsum: gloriosum: humilem: ferocem: fugacem: & oia pariter ostendere. Idem pinxit & Thesia q Roma in Capitolio fuit. Et nauachum torachatum. Et in una tabula quae est Rhodi: Meleagru: Hercule: Persea. Hac ibi ter fulmine ambusta: neque obliterata hoc ipso miraculo auger. Pinxit & Archigallu: qua picturam amauit Tiberius princeps: atque ut actor est Detius Epulo. Ix. sestertius aestimata cubiculo suo indidit. Pinxit & Cressam nutrice infantem in manibus eius: Et Philiscu & liberu patre astate uirute & pneros duos: i quibus spectatur securitas & simplicitas aetatis. Ite sacerdotem astate puero cum aetate & corona. Sunt & duae picturae eius nobilissimae hoplitides. Alter in certamine ita decurrens: ut sudare uideatur. Alter arma deponens ut anhelare fentiarur. Laudatur & Aeneas castorq ac pollux in cadente tabula. Ite Thelephus Achilles: Agamennu. Vlyxes facundus artifex. Sed quo nemo insolentius & arrogatius sit usus gloria artis. Nam & cognomina usurpauit abrodientu se appellando: aliisque uerbis principem artis & ea ab se consummatum. Sup oia Apollinis se radice ortu: & Hercule quem lyndi fecerat talem a se pictu: quale saepe in quiete uidisset. Ergo magnis suffragiis superatus a Timanthe est fami in aiace: armorum quoque iudicio Herois noie. Et se moleste ferre dicebat quod iteru ab indigno uictus esset. Pinxit & in minoribus tabellis libidines eo genere & petulantibus iocis se reficiens: Nam Timanthe uel plurimu affuit ingenii Eius. n. est Iphigenia oratoru laudibus cetera rata. Quae stat ad aras peritura cu mafios pinxisset oes: praecipue patrum: cum tristicia omne imaginem consumpssisset patris ipsius uultu uelauit: quem dignae non poterat ostendere. Sunt & alia ingenii eius exemplaria ueluti Cyclops dormiens in paruula tabula. Cuius & sic magnitudinem exprimere cupiens pinxit iuxta satyros thaso pollicem eius mentientem: atque in omnibus eius operibus intelligitur plus semper pingitur. Et cum ars summa sit ingenium tamen ultra artem est. Pinxit & heroo absolutissimi operis: arte ipsa complexus uires pingendi: quod opus nunc Romae in templo Pacis est. Euxinidas hac aetate docuit Aristidem praeclearu artificem. Eupopus Paphilu Apellis praecceptorem Est Eupompi uictor certamine gymnico palma tenens. Ipsius auctoritas tanta fuerit: ut diuiserit pictura in genera tria quae ante eum duo fuere helladicum & asiaticu. Asiaticum appellabant pro hunc quod erat scythionis: Diuisio helladico trita facta sunt: Ioniu: sycioniu: atticu. Paphili pictura est cognatio & procliu ad philite: & uictoria Atheniensium. Ite Vlyxes in rate. Ipse macedo natione: sed prius in pictura oibus litteris eruditus praecipue arithmetice: & geometriae sine quibus negabat arte profici posse. Docuit neminem minoris talento annis. x. qua mercedem & Apelles & Melantius ei dedere. Et huius auctoritate effectum est sicyone primu: deinde & in toga graecia: ut pueri ingenui ante oia anthigraphicen: hoc est pictura in ludo docerent: recipereturq ars ea in primum gradu liberalium. Semper quidem honor ei fuit: ut in genui eae exererent: mox ut honestis perpetuo interdico: ne seruitia docerentur. Ideo neque in hac neque in toreutice illius qui seruiunt opera celebrantur. Clari etiam centesima septima olympiade extitere. Echio & Therimachus. Echionis sunt nobiles picturae Liber patre: ire tragodia & comedia. Semiramis ex ancilla adipiscens regnu: anus lampadas praefereans: & noua nupta uerecundia notabilis. Verum & omnes prius genitos futurosq postea superauit Apelles eousq olympiade centesima. xii. in pictura puectus: ut plura solus prope quae ceteri oes contulerit: uoluminibus editus quae doctrina eam continet. Praecipua eius i arte ne uultus fuit: cum eade aetate maximi pittores eent: quos opa cum ammirare: collaudatis oib' habesse iis una illa uenerit dicebat: qua graeci charita uocant. Caetera omnia contigisse. Sed hac soli sibi neminem pare. Et aliam gloria usurpauit: cum Prothogenis opus imeti laboris ac cure supra modu anxie miraretur. Dixit. n. oia sibi cum illo paria esse: aut illi meliora: sed

sublimitas

re plaga non fit

Ille summi
pue fuit ad
Athenas

da assifex

imisce

mid Ar

paat

Apphumeris

in purius dicit

imisce
pauit

imisce
pauit

plura

Dignitate eminare videntur: & fulmen extra tabulam esse. Sed legentes meminerunt omnia ea constare quatuor coloribus. Immane tabulae precium accepit aureos mensura non numero. Pinxit & Megalyssi sacerdotis Dianae ephesiae populi. Clitum equo ad bellum festinate. & ei graelea postea armigerum porrigentem. Alexandrum & Philippum quotiens pinxit: enumerare superuacuum est. Mirantur eius Abronae familiae. Et Menandrum Regem cariae rhodii (sic Ancu). Alexandriae Gorgonae tenentem tragœdum. Romae Castore & polluce cum uirtoria & Alexandro magno. Itē belli imaginē restrictis a tergo manibus Alexandro in curru triumphante. Quas utraque tabulas. D. Augustus in fori sui partibus celeberrimis dicauerat simplicitate moderata. Dianus Claudius pluris aestimauit in uirgibus excisis facie Alexandri Diui Augusti imagines dedere. Eiusdem arbitrantur manu esse & in Antonia templo Hercule auersum ut quod est difficillimum faciem eius ostendat uerius pictura promittat: pinxit & Hieroa nudum ad quam picturam natura eum puocauit. Est equus eius siue fuit pictus in certamine quod iudicium ad mutas quodrupedes puocauit ab hominibus. Nāq; ambitu amulos prauallere sentiens singulorum picturas inductis equis ostendit. Apellistim equo ad hinni uere: idq; postea tempus illius experimentum artis ostentatur: Ecceit & Neptolemum ex quo aduersus persas. Archelau cum uxore & filia. Antigonus thoracatum cum equo incendente: peritorem artis praefertur oibus eius operibus eundem regem sedentem in equo. Dianam sacrificantem uirginum cohore mixta quibus miscuisse Homerum uersus uidetur idipsum scribens: pinxit quae pingi non potest tonitrua: fulgetra: fulgura: brontē: astrapē: ceraunobolō appellat. Inuenta eius & ceteris eius profuere in arte. Unum imitari nemo potuit. quod absoluta opera atramēto illinebat ita tenui: ut idipsum recessu claritates oculorum excitaret: custodiretq; a puluere & sordibus: ad manum intruēdi demum appareret. Sed & cum rōe magna ne color claritas oculorum acie offenderet ueluti in lapide sculpturam intentibus e longinquo. Et eade res nimis floridis coloribus austeritate occulte daret. Aeglis eius fuit Aristides thebanus. Is oīum primus a sum pinxit & sensus oēs expressit: quos uocant graeci ethe. Itē turbationes: diuor paulo in coloribus: Huius pictura: opipido capto ad maris morientis ex uulnere manū adrepens infans. Intelligiturq; sentire mater: & timere nē e mortuo lacte sanguine infans labat. Quā tabulā. Alexander magnus transfulerat pellā in patriā suā. Idē pixerat proelium cum phiscentum hoies ea tabula complexus passusq; in singulos mnas denas a tyranno e latensium Mnafone. Pinxit & currentes quadrigas. Et supplicentem pene cum uoce. Et uenatores cum captura: Et lectionem pictorem. Et Anapauoniehōn pp fratris amorem morientem. Item Liberum patrem & Ariaden spectatos Romae in aede Cæteris. Tragœdum & puerum Apollinis. Cuius tabulae gratia interit pictoris insectia: cui tergendam eam mandauerat. M. Iunius praetor sub die ludorum apollinariū. Spectata est & in aede Fidei in capitolio imago senis cum lyra pueri docentis. Pinxit & egrum sine fine laudatum. Qua in arte tantum ualuit: ut Attalus rex unā tabulā eius centum talentis emisse tradatur. Simul ut dictum est & Protogenes floruit patria phicae uentis gentis rhodiis subiecte Summa eius paupertas initio: artificis summa intentio. & ideo minor fertilitas. Quis eum docuerit non purant constare. Quidā & naues pinxisse: usq; ad annum quinquagesimum. Argumentum esse quod cum athenis celeberrimo loco Mineruē delubro Propyloningeret ubi fecit nobile Paralum & Hāmoniadam: quā quidā nauicā uocant: adiecerit paruulas naues longas in iis: quos pictores peraga appellat ut appareret a quibus initiis ad arcem ostentationis opera sua peruenissent. Palmā habent tabularum eius lalyfus: qui est usq; hodie Romae dicatus in templo Pacis: quē cum pingeret radularum madidis lupinis uixisse: quoniam simul famē sustineret & sitim: ne sensus nimia dulcedine obstrueret. Huic picture quater colorem induxit contra subsidia iniuriæ & uertit stans: ut decedente superiore inferior succederet. Est in ea canis mire factus: ut quē pariter casus & ars pinxerit. Non iudicabat se exprimere in eo spumam anhelantis cum re: in omni parte quod difficillimum erat sibi ipse satisfecisset. Dispiciebat autē ars ipsa: nec quā nui poterat: & uidebat nimia ac longius a ueritate discedere: spumaq; illa pingi non nasci ex ore: anxio animi cruciatu cum in pictura uerū eē nō uerisimile uellet: absterferat sepius: mutaueratq; penicillū: nullo modo sibi aprobans. Postremo iratus arti quā intelligeret: spōngia peregit inuiso loco tabulā ex illaq; reposuit ablatos colores: quiter cura optauerat: fecitq; in pictura fortunam naturā hoc exēplo similis & Nealtē successus in spuma eaq; similit spōngia ipacta secutus dicit cum pingeret Popizōta retinetes panem. Cū ita: Prothogenes mō strauit &

Gorgosiane

uicade

Ime pite

que emulgo e vq

M. Iunius

in ipranis tharsis

Lib. Min. Min.

fine pualde

Chmma

mauua

inge Stossen

na natura feat

da inue

Artific

Lima

pathog

ped

lectum

fortuna. Propter hunc laly sum ne cremaret tabulas Demetrius rex: cum ab ea parte sola
 posset rhodum capere: non incendit: parcentēq; picture fugit occaso uictoria: Erat tunc
 Prothogenes in suburbano hortulo suo: hoc est Demetrii castris. Neq; interpellatus proe-
 lus inchoata opera intermisit oīo: sed accitus a rege interrogatusq; quā fiducia extra mu-
 ros ageret: respondit: si ire se illi cum rhodiis bellum esse nō cum artibus. Disposuit ergo
 rex in tutellam eius stationes gaudens: quod posset manus seruare qbus iā pepercerat: &
 ne sepius auocaret: ultro ad eum uenit hostis. Retrahitq; uictoria suā: uotis inter arma &
 murorum ictus spectauit artificē. Sequitur tabulā eius tps hęc fama: q; eam Prothogenes
 sub gladio pinxerit. Satrius hic est: quē Anapauome non uocant: ne quid desit tps eius
 securitati tibias tēnsens. Fecit & Cydippe Triptolemū: Cylsus rragēdiarū scriptorē medi-
 tantē & athletā: & Antigonū regē: & imaginē matris Aristotilis philosophi quē etia sua
 debet & Alexandri magni opera pingere: pp eternitatē rerū. Impet⁹ animi & libido i hęc
 quādā artis eum potius tulere. Nouissime pinxit Alexandrū ac panā: Fecit & signa ex ære
 ut diximus. Eadē ætate Aclepiodorus fuit: quē in symmetria mirabat. Apelles huic Mna-
 son tyrannus pro. xii. diis dedit in singulos mnas tricenas. Idemq; Theōneitro in singulos
 heroes mnas cētenas. His annumerari debet Nichomachus Aristodemī filius ac discipulus
 pinxit hic raptū pserpinā. Quæ tabula fuit in Capitolio in Mineræ delubro supra ædi-
 culam lucentatis. & in eodē Capitolio alia quā planctus imperator posuerat uictoria qua
 drigam in sublime rapiens. Hic primus Vlyxi addidit pilcum: pingit & apollinē & Dianā
 Deūq; Marē in leone sedentē. Et itē nobiles uaccas arreptantibus satyrū scyllāq; quæ nunc
 est Romæ in templo pacis. Nec fuit alius in ea arte uelocior. Tradunt naq; conductum eū
 ab Aristrato lycioniorū tyranno ad pingendū qd ias faciebat Telesti poetæ monumentū
 pre finito die intra quē perageretur: nec multo antē uenisse accenso i penam tyrāno: pau-
 cisq; diebus absoluisse celeritate & arte mira. Discipulos habuit Aristidē fratrē & Aristō
 cle filium & Philoxenon eretriū. Cuius tabula nullis postferenda Cassandro Regi picta.
 Continuit Alexandri præliū cū Dario. Itē pinxit & lasciuia in qua tres Sileni cōmensant.
 Hic celeritatē præceptoris secutus breuiore etiānā quādā picturæ uitas & cōpendiarias
 inuenit. Annumerat his & Nicophanes elegans & cōcinus: ita ut uasta opera pingeret
 proter eternitatē rerū ipetuosi animi: & cui pauci cōparentur. Coturnus ei & grauitas ar-
 tis. Multā & Neufide & Apelle abest Apellis discipulus Perseus. ad quē de hac arte scri-
 psit: q huius fuit ætatis. Aristidis thebani discipuli fuerunt & filii Niceros & Aristippus:
 cuius est satyrū cū sypho coronatus. Discipuli eius fuerūt Antorides & Euphranon: de q;
 bus mox diceuimus. Naq; subtrexi par est minoris picturæ celebrēs in penicillo e quibus fuit
 Pyreicus arte paucis postferendus. Proposito nescio an destruxerit se: qm humilia qd se
 cutus humilitatis tamen summa adeptus est gloriā. Tonstrānol: sutrinatq; pinxit & asel-
 los & obsonia ac familia: ob hoc cognominatus Rhyparogrus: in iis cōsumata: uoluptatis
 Quippe ex pluri uenire q maxie multorū. E diuerso mediana ut iquit Varro oia operie-
 bat Serapionis tabula sub ueteribus. Sic scenas optime pinxit: ob id hoīem pingere nō. Cō-
 tra Dyonisius nihil aliud q hoies pinxit: hoc Antrophaphus cognouit. Parua & Calices
 fecit. Itē Calēces comicis tabellis. Vtraq; Antiphilius. Nā & Hestonā nobis pinxit: & alexā-
 drū ac Philippū cū Minerua q sunt in scola in Octauia porticibus & philippi. Liberū pa-
 trē: Alexandrū puerū: Hippolytū tauto emisso expauēctē. In Pōpeia uerō Cadmū & Eu-
 ropē. Idēq; iocoso noie & gryllū ridiculi habitus pinxit. Vnde hoc genus picturæ gryllus
 uocatur. Ipse in ægypto natus didicit a Ctesidemo: Decet non fileni & ardeatis templi pi-
 ctorem præfertim ciuitate donatum. Ibi carmine quod est in ipsa pictura his uersibus.

Dignis digna loco picturis condecorauit:

Reginæ lunonis supremæ coniugis tēplum.

Marcus ludius eloras ærolia orundus.

Quem nunc & post semper artem hanc ardea laudat.

¶ Ea sūt septa atq; lris latinis nō fraudādo & Ludio. D. Au. ætate: q pm⁹ instituit amoenissi-
 mā pietū picturā uillas & portic: ac topiariā opa lucos: nōra colles: piscias: euripos: anes:
 litora: qlia qs oparet: uarias ibi ob abulatiū spie: aut nauigatiū: terraq; uillasq; dēutiū asel-
 lis aut uñeiculis. la piscētas: au cupāte spū: aut uenēates. aut et uidemiatēs. Sūt i eis exēplarib⁹
 nobiles palustris accessus uillæ: sub collū spōsiōe mulieref labārel trepidatq; fuerūt plurimū

Tibig floren

Symmetria
distantia unig ab e

instantid

iuuentab ano

barbab ut

barbab ut

in uenit

in compendiaris

in uenit

in uenit

in uenit

in uenit

in uenit

in uenit

in uenit

in uenit

in uenit

in uenit

in uenit

in uenit

Præterea faciles argutiæ: facitissimi sales. Idē subdialibus maritimis urbes pingere instituit blandissimo aspectu minimoque i pendio. Sed nulla gloria artificum est: nisi eorū qui tabulas pinxere eorum uenerabilior apparet antiquitas. Nō enim pariter excolebāt diūs tunc nec domos uno in loco mansuras: quæ ex incendiis rapi non possent. Cafula Prothogenes contentus erat in hortulo suo. Nulla in Apellis rectoris pictura erat. Nō dum libebat parietes totas pingere. Omnis eorum ars urbibus excubabat: pictorū res cōis terrarum erat. Fuit & Arellius Romæ celebris paulo ante Diuum Augustum. nisi flagitio insigni corrupisset arte semp alicuius amore fœminatæ flagrans: & ob id eas pingens: sed dilectarū imagine. Itaque in pictura eius scorta numerabantur. Fuit & nup grauis ac seuerus idēque floribus humilis rei pictor Amulius. Huius erat Minerua spectantē aspectans quacunq̄ aspiceretur. Paucis diei horis pingebat: id quocūq̄ cum grauitate: qd̄ semper togatus quanq̄ i machinis. Carcer eius artis domus antea fuit: & ideo non extant exēpla alia magnopere. Post eū fuere i auctoritate Cornelius pinus & Actius priscus: qui honoris & uirtutis ædes impatori Vespasiano Augusto restituenti pinxerunt. Sed priscus antiquis similior.

De auiū cantu cōpescendo: & q̄ encausto & penicillo primū lacunaria & emeras pinxit: sparsimq̄ precia mirabilia picturam. Ca. X.

Mon est omitrenda in picturæ mentione celebris circa Lepidum fabula. Si quidem in triumuiratu quodā loco deductus a magistratibus in memorosum hospitium miser: nacerit cum iis postero die expositulauit somnum ademptum sibi uoluerum concedere. At illi draconē in longissima mēbrana dipictum circumdedere loco. Eorū terrore auctunc siluisse narrantur: & postea cognitum est ita posse cōpesci. Caris pingere ac picturā inuadere quis primus excogitauerit: non constat. Quidā Aristidis inuētum putant: postea confirmatā a Praxitele. Sed aliquanto uetustiore encausticæ picture extiterē. ut Polignotū & Nicanoris & Maresilai pariorum. Lysippus quoq̄ eginæ picturæ fux inscripsit Eneerem qd̄ p̄fecto non fecisset: nisi encaustica inuenta. Pāphillus quoq̄ Apellis preceptor nō pixisse t̄m encaustica: sed etiā docuisse traditur Pausia sicyonium primum in hoc genere nobisē. Brietis filius hic fuit: eius dēq̄ primo discipulus. Pinxit & ipse penicillo parietes thebis cum reficerentur quondā a Polygnoto picti: multūq̄ cōparatione superatus existimabar quā non suo genere certasset. Idē & lacunaria primus pingere instituit. Nec cameras ante eum taliter adornari mos fuit Paruas pingebat tabellas maximeq̄ pueros. Hoc æmuli eum interpretabantur facere: quā tarda picturæ ratio esset illa. Quā ob rē daturus celeritatis famā absoluit uno die tabellā quæ uocata est hemerellos puero picto Amauit in iuuentā Glycera municipē suam inuētēricē coronarum: certandōq̄ Imitatione eius ad numerosissimum florum uarietate perduxit artem illā. Postremo pinxit illam sedentē cum corona. Que nobilissima tabula appellata est stephanoplocos: ab aliis stephanopolis: quā Glycera coronas uenditando sustinuerat paupertatē. Huius tabulæ exemplar quod apographon uocatur Lucius. Lucullus duobus talentis emit athenis. pauxias autem fecit & grandes tabulas: sicut spectatā in pōpeii porticibus boum imolationē. Eam. n. picturam primus inuenit. quā postea imitari sunt multi æquauit tūq̄ nemo. Ante oīa cum longirudinē bouis ostendere uellet aduersum eum pinxit: non transtulerum. Vnde & abūde intelligit̄ amplitudo. Dein cum oēs quæ uolunt eminentia uideri: candicantia faciant: colorēq̄ condiant nigro. Hic totum bouem atricoloris fecit: umbraēq̄ corpus ex ipso dedit. Magna profus arte in quo extantia obtendens in & in contracto solida oīa. Sicyone & hic uitam egit. diuq̄ fuit illa patria picturæ. Tabulas inde oēs ex publico pp̄ æs alienuum ciuitatis additas. Scauri ædilitas Romā transtulit. Post eum eminuit longe ante oēs. Euphranor isthmus olympiade scilicet centesima quarta. Is est qui inter fictores dictus est a nobis. Fecit & colossos & marmorā: ac scyphos sculpsit. Docilis & laboriosus ante oēs: & i quocunq̄ genere excellens ac sibi æqualis. Hic primus uidetur & expressisse dignitates insignia herum & usurpasse symmetriam. Sed fuit in uniuersitate corporis: exilior: capitibus: articulisq̄ grandior. Volumina quoq̄ cōpofuit de symmetria & coloribus. Opera eius sunt quæstre præclium. xii. dii. Thebesis in quo dixit eundē apud parthasum rosa pastum esse: suum uero carnē. Nobilitas eius est tabula ephesi. Vlyxes simulata uestania bouē cum equo iungēs. Palamedes dux Fæce gladium condens. Eodē tpe fuit & Cyclias: cuius tabulā argonautas. talentis. clxiiii. Hortensius Orator mercarus est: eique ædē fecit in tusculano suo. Euphranoris autē discip

ustrim pittura

uhibis Apellis. pre

ne paupertas uere dicitur

ne parua pittura

Arellio

Amulio
Dicitur
talio pino

Caris
pura

Paulias
Sicyonius

Lucius
Stephanopolis

Euphranor

pulus fuit antidotus. Huius est clipeo dimicans athenis & Iustator: tibiçncq; inter pauca laudatus. Ipse diligentior q̄ numerosior: & in coloribus seuerus. Maxime in claruit discipulo Nicia Athenensi qui diligentissime mulieres pinxit. Lumen & umbras custodiuit. ac que ut eminenter & tabulis picturæ maxime curauit. Opera eius nemæa aduēta ex asia. Romā a Syllano: quā in curia diximus posita. Itē liber pater in æde Cōcordiæ. Hiacynth⁹ quē Cæsar Augustus delectatus eo secū deportauit Alexandriæ capta. Et ob id Tyberius Cæsar in tēplo eius dicitur hāc tabulā Dianæ. Ephesi uero ē Megalyssi sacerdotis ephesie Dianæ sepulchrū. Athenis necromātia Homeri hāc uendere noluit Attalo regi talēis. lx. potiusq; patriæ suæ donauit: abundās opibus. Fecit & gradēs picturas in quibus sūt Calypso & Io: Andromeda. Alexander quoq; in Pompeii porticibus p̄cellens: & Calypso sedens. Hui⁹ q dem scribunt quadrupes. Prosperrime canes expressit. Hic est Nicias: de quo dicebat. Praxiteles iterrogatus: quæ maxime opera sua p̄baret in marmoribus: qbus Nicias manum aduouisset. Tantū circūlitioni ei⁹ tribuebat. Non satis discernit ali⁹ eodē nomine. At hūc eundem quidā faciunt olympiade cētē simad uodecima. Niciæ cōparatur: & aliq̄uātō præferitur Athenion Maronitis Glautionis corinthi discipulus & austerior colore: & in austeria iucundior: ut in ipsa pictura eruditio eluceat. Pinxit in tēplo Elusine Philarchum. Athenis frequentia quæ uocauerit polygeneton. Itē Achillem uirginis habitu occutari: Vlixē depræhendenti. Et in una tabula quæq; maxime inclaruit agasonē cum equo. Quod nisi iuuenta obisset: nemo ei cōparatur. Est & nomē Heraclidi macedoni: initio naues pinxit. Captorq; rege Perseo athenas cōmigravit: ubi eodē tēpore erat Metredorus pictor. Idēq; phūs magnæ in utraq; sciētia auctoritatis. Itaq; cū. L. Paulus de uido Perseo petisset ab atheniensibus ut q̄ probatissimū phūm mitterent sibi ad erudiendos liberos itemq; pictorē ad triumphū excolēdum: atheniensēs Metredorū elegerunt: p̄fessi eundē in utroq; desiderio præstantissimum: quod edito quoq; Paulus indicauit. Timomachus bizātinus Cæsarīs dictatoris ætate aiacē ei pinxit & Medeā ab eo in ueneris genitricis æde positas: octoginta talēis uenundātas. Talentū autē atticum ut ait Varro. xvi. sextertis taxat. Timōachi atq; laudant Orestes Iphigenia i tauris & Lecithiō agilitatis exercitator: cognatio nobilium palliati: quos diēu ros pinxit: alterum stantē atq; sedentē. Præcipue tñ ait ei fuisse in Gorgone uisa est. Paulus filius & discipulus Aristolus & feuerissimū pictorib⁹ fuit cui⁹ sunt Epaminondas: Pericles. Medea Virtus: Theseus. Imago attice Plebis. Boum imolatio. Sunt quibus & Mechlo panes eiusdem. Pausia discipulus placeat diligentia: quā intelligant foli artifices: Alias durus in coloribus: sed & multus. Nam Socrates iure omnibus placeat. Talest⁹ sunt eius picturæ. Cum æsculapio filia: Higia Aegle: Pane: Calafus: & Piger qui appellat⁹ Onos sparum torquens quod æsellus arrodit. Hactenus indicatis in genere utroq; procerib⁹: nō silebuntur & p̄mis proximi. Aristoclidēs: q pinxit ædē: Apollinis delphis. Anthiphilus: puero ignē consistēte laudat: ac pulchre alias domo splēdescente: ipsiusq; pueri ore. Itē lanificio: in quo p̄perant oīum mulierū pensa: Ptolemæo uenāte. Sed nobilissimo satyro cū pelle pantherina: quē apocōtōta appellant. Aristophon Anthalo uulnerato ab apro cū focia doloris Astipale. Numerosaq; tabula: in aqua sūt priamus: Helena: Credulitas: Vlixēs: Deiphebus: Dolus. Androbius pinxit Syllam ancoras persidæ classis præcedentē. Artemon Damnem mirātib⁹ eā prædonibus. Reginā Stratonicē: Herculē & Deinārā. Nobilissimas autē que sūt in porticibus Ostaii operibus. Herculē ab oeta monte eūsta mortalitate cōsensu deorum in cæcis euntem. Laomedontis circa Herculē & Neprunnum historīā. Alcimachus Diogrippū: qui Pancratio olympiæ circapulueris iactū: quod uocā⁹ aconiti: uicit. Cæūs stemmata. Cresphochus Apellis discipulus petulanti pictura inouit Ioue Liberum parturientē de picto mitrato & muliebriter igemiscente iter obstetrices & dearū clamorē. Testidemus oceanicæ expugnationē & Laodamia. Clelides reginæ Stratōicēs iniuria: nullo. n. honore exceptus ab ea: pinxit uoluptatē cū piscatore: quem reginā amare sermo erat. Eamq; tabulam in portu ephesi proposuit: ipse uelis raptus est. Regina tolli uetuit utriusq; similitudine mire expressa Cratinus comœdus athenis Pompeium pinxit. Euidēs bigā regis cum uictoria Eodorus scæna spectatur. Idem & ex ære signa fecit. Iphis Neprunno & Victoria. Habron amicitiam & cōcordiam pinxit: & deorū simulachra Leontiscus Aratum uictorē cum trophæo psaltriam. Leon Sapho. Nicearchus Venerem iter Gratiæ & cupidinem. Herculē triestem isaniæ pœnitentia. Neales Venerem solers in arte ingenioso operi superpinxit. Siqui

dem cum proelium nauale ægyptiorum & perfarum pinxisset: quod in nilo cuius aqua est mari similis: factū uolebat intelligi. Argumentoq; declarauit: quod arte nō poterat. Afel- lum. n. in litore bibentē pinxit: & crocodillū insidiantē ei. Oenias Syngenico Philitic officinar pictoris: ignem cōstante pucro. Phalerion Scyllam. Simonides Agatharhum & Mnemosinēti. Simus iuuenē requiscentē officinarum syllonis quinquaginis celebrantē. Idē que Nemesin egregiā. Theodorus uero emungentē. Idem ab Oreste: matrē & Aegistum interficī. Bellumq; concordium pluribus tabulis: quod ē Romæ in philippi porticib; & Cassian- dram quæ est in Alciadum delubro. Leōtinus Epicurū cogitantē Demetrium regē Theō Orestis insaniā Tamyram cytharedū. Tauriscus Discobolū. Clytemnestrā: Paniscum: poly- nicem regnū repetentē: & Capanea. Nō omittet iter hos insigne ex explū. Namq; Erigonis tritor colorū Nealce pictoris in tantū ipse p̄fecit: ut celebrē etiā discipulū ipse reliquerit Pasiā fratrem Egecitæ fictoris. Illud uero perq; rage ac memoria dignū ēt suprema opera ar- tificum ip̄fectasq; tabulas. sicut Irin Aristidis: Tindaridas Nicomachi: Medeam Thimo- machi: & quā diximus Venerem Apellis in maiori amiratione esse quā perfectā. Quippe in iis liniameta reliqua ip̄legi cogitationes artificū spectant: atq; in lenocinio cōmendationis dolor ē. Manus cū id agerent extinctæ desiderant. Sunt etiānum nō ignobiles quidem in trāscurū tñ dicendū: Aristonides: Anaxander. Aristobolus syrus: arcesilas Tiferatis filius Coribas Nicomachi discipulus: Carmanides Euphranoris: Dionysiodorus colophonius: Diogenes cū cū Demetrii rege uixit. Eurymedes: Heraclides macedo: Mydon solus phi- lomachi statuarii discipulus: Mnasthemus Aristonidis filius & discipulus: Nessus Habro- nis filius: Polemon alexandrinus. Theodorus famius: & Tadius Nicofihenis discipuli. Xe- non Neochs discipulus sicyonius. Pinxere & mulieres. Timarete Myconis filia. Dianā in tabula: quæ ephesi ē in antiquissimis picture Irene Cratini pictoris filia & discipula puellā quæ est elefina. Calypso senē & p̄stigiatorē Theodorum Alcisthene saltatorē. Aristare- te Nearchi filia & discipula Aesculapiū. Lala cicizena perpetua uirgo Martia. M. Varonis iuenta Romæ & penicillo pinxit: & cesiro in ebore imagines mulierū maxime: & Neapolita- num in grandi tabula. Suam quoq; imaginē ad seculū. Nec ulli in pictura uellocior manū fuit. Arris uero tantū ut multum imanitate precii antecederet celebrariis eadem arate imaginū pictores. Sopylon & Dionysium quoq; tabulæ p̄nacothes implet. Pinxit & quæ- dam olympias: de qua hoc solum memorat: discipulum et̄ fuisse Aptobolum. In encausti- ce pingendi duo fuisse antiquitus genera cōstat: cæra & ebore cesiro idest uiriculo: donec classes pingi cōpere. Hoc tertium accessit: resolutis igni cæris penicillo utendi: quæ pictu- ra in nauib; nec sole nec sale uentis que corūp̄t. pigunt et uestes in egypto iter pauca mi- rabili genere Candida uestia postquam atrauere illinētes non coloribus sed colorem sordē- tibus medicamentis. Hoc cū fecere nō aparet i uelis: sed i cortina pingi. In seruetes aquas- mersa post momētum extrahuntur picta. Mirumque cū sit unus i cortina colos ex illo alius atq; alius sit i ueste accipietis medicaminis qualitate mutatus. Nec postea abluī potest: ita cortina nō dubiē cōfussura colores si pictor acciperet. Degerit eos ax uis: pigitq; dū co- quit. Et aduste uestes firmiores fiunt quam si nō uerētur.

Plasticis primi i uētores de simulachris & uasif fictilibus & precio eorū: **Ca XI.**

DE pictura satis superq; conuexisse his plasticē cōueniat: eiusdē opere terræ fingere ex argilla similitudines. Diburades sicyonis sigulus primus iuenit corinthi filia opa- quæ capta amore iuuenis: illo abeunte peregre umbrā ex facie eius ad lucernam in- pariete lineis circumscriptis. Quibus pater eius ipsa argilla typum fecit: & cū cæteris fidi- libus induratū igni proposuit: eumq; seruauit in nymphæo donec corinthū Mūmis euer- ret: tradūt. Sūt q in samo pinos oium plasticen iuenisse Ideochū Rhetū & Theodog; tradūt multo ante Battiadas corintho pulsos. Demarātū uero ex eadē urbe pfugum: q in Etruria Tarquinū Priseū Regē Po. Romani genuit: comitaros fictores Eucirapū & Eugrāmū. Ab his italiæ traditā plasticen. Diburades inuentū ē rubricā addere: aut ex rubia cretam fingere. Primusq; personas regularū extremis ibrnicibus ipsouit. quæ inter initia protypa uocauit. Postea idē c̄typa fecit. Hic & fastigia templorum orta proter hūc plasticē appellata. Hominis aut imaginē gipso e facie ipsa primus omnium expressit: cæraq; in eam formā gypsi infusa em̄ n̄tare instituit. Lysistratus sicyonius frater Lisippi: de quo dixim; hic & similitudinē reddere instituit. Ante eum q̄pulcherimas facere studebatur: Idem & de signis effigiem ex

Terræ uarietates: & de puluere puteolano: & aliis terræ generibus quæ in lapidem uertuntur. XII.

Quæ et ipsius terræ sūt alia segmenta. Quis. n. satis miret pessimam eius patrē mediocꝝ puluerē appellatū in puteolanis collibus opponi maris fluctibus: mersumqꝫ p̄tinus fieri lapide unum inexpugnabile undis: & fortiorē quotidie: utiqꝫ si cumano misceatur cemento. Eadem ē terræ natura in cyzicena regione: sed ibi nō puluis: uerū ipsa terra qualibet magnitudie excisa demersa i mare lapidea extrahit. Hoc idē circa cassandreām produit fieri. Et in fonte gnidio dulci intra octo menses terrā lapidescere: Ab oropoda dem autidem usqꝫ quicqꝫ terræ attingit mari mutatur in saxa: nō multū puluere puteolano distat enilo hæcena tenuissima sui parte nō ad sustinēda maria fluctusque frangendos: sed ad debellanda corpora palæstræ studios. Inde certe Patrobio Neronis principis liberto aduehbat. Quin & Leonato: & Cratero: ac Melegro Alexandri Magni ducibus fabulū hoc portari cū reliqꝫ militaribꝫ cōmertiū repio. Plura de hac pte nō sū dicturus: nō Mercurius magis q̄ de terræ usu i cærotatis: q̄bꝫ exercēdo iuuetus nostra corpa uires anioꝝ pdidit.

De parietibus fornacis. & latericis & eorum ratione. XIII.

Quid: nō & in africa. Hispaniaqꝫ ex terra parietes: quos appellat fornaceos qm̄ fornacum mō circumdati utrinqꝫ duabus tabulis infarciunt uerius quā instruntur: æuis durant icorrupti hymbribus uento: ignibus omniqꝫ cemento firmiores. Sp̄tat etiam nunc speculas Hānibalīs Hispania: terrenasqꝫ turris iugis montiū impositas. Hinc & cespitum natura castrorū uallis ac cōmodata contra fluminum ipetus aggeribus. Illini quidem crates parietum luto & lateribus crudis extrui quis ignorat. Lateres nō sūt e fabuloso: neqꝫ hærenoso: multoqꝫ minus calcuoso ducendi solo. sed e cretoso & albicante: aut ex rubrica. Vel si iā ex fabulo et masculo certe. Fingunt optime uere. Nam solstitio rimosi sūt: quos ædificiis nō idoneos pbant. Quin & intritū ipsū eozꝫ priꝫ quā fingatur: macerari oportet. Genera eorū tria. Lidoron quo utimur longū sesqꝫpede: latū pede. Alterū tetrorodon. Tertiuꝫ p̄tadoron Græci. n. atiqꝫ dorō palmū uocabar: & ideo dota munera: qā manu darent. Ergo a quattuor & quinqꝫ paluis sup̄ sūe nominant. Eadem est latitudo. Minore in priuaris operibus: maiore in publicis urūtur. In Græcia pithacne. In Asia & in ulterioris Hispaniæ ciuitatibus massilia & calento fiunt lateres: qui siccati nō merguntur in aqua. Sunt. n. e terra pumicosa: cū subigi potest uulissima Græci p̄ quā ubi e silice fieri poterat strudura parietes latericis prætulere. Sunt. n. æterni: si ad perpendicularū fiat. Ideo & ad publica opera & regias domos adduntur. Sic extruxere murū athenis: qui ad montē hymetum spectat. Sic patris ædes louis & Herculis quauis lapides colūnas & epistylia circumdat. Domum regiā Artali trallibꝫ. Item sādibꝫ Croesi: quæ gerusia fecere. Halicarnasi maufolæ: quæ etiā nunc durant. Lacedæmonæ quidē excisum latericis parietibꝫ opus tectorium propter excellentiam picturæ ligneis formis iclusum Romam deportauere in ædilitate ad comitiū exornandū Murena & Varro: Quod opus cū per se mirum esset translatum tamen magis mirabantur. In italia quoqꝫ latericis murus acreti & meuanis est. Romæ nō fiunt talia ædificia: quia sexquipedalis panes. non plusquam unam contigentionem tolerat. Cautumqꝫ est ne communis crassior: fiat: nec intergerinorum ratio patitur.

De sulphure alumine: & generibus eorum: & medicis. XIII.

Hæc sunt dicta de lateribus. In terræ autē reliquis generibus uel maxime natura mira ē sulphuris: quo plurima domant. Nascit in insulis æolys inter siciliā & italiā: quas ardere diximus. Sed nobilissimū i melo isula. In italia quoqꝫ iuenit i Neapolitano Capanocꝫ agro collibus: q uocant leucogabi: qd e cūiculis effosū p̄fici igni. Genera quattuor. Viuū: qd græci apyron uocat: nascit solidū: hoc glebosum. Eo solo ex oibus generibꝫ medici urunt. Cætera. n. liquore cōstant & cōficiunt oleo isocta. Viuū autē effodit: transluccetqꝫ: & uiret. Alterū genus appellat glebā fullonū tantū officii familiare. Tertio quoqꝫ generi unus tantū est usus ad suffiendas lanas qm̄ candore tantū mollitqꝫ cōfert. Egula uocat hoc genus. Quarto autē ad lychnia maxie cōficienda. Cætero rāta uis ē: ut morbos comitiales deprehendat nidore: iposicū igni. Lusit Anaxilax eo cadens in calice nouo: prunæqꝫ subdita circumferens: ex ardescens repercussū pallorē durū uelut defunctorū effundēte cōiuiuis. Natura eiꝫ ex calcacit: cogit. Sed & discutit collectiōes corporū: ob hoc tabulis eplastris malagmaticisqꝫ misceat. Renibus quoqꝫ & lumbis in dolore cū adipe mire prodest

impositum. Aufert & lichenas a facie q̄ terebinthi resina: & lepras. Harpaticon uocat̄ a ce-
 lentate auellēdi: auelli. n. subinde debet. Prōdest & suspiriosis linctū. Purulenta quoq̄ ex
 cussentibus: & cōtra scorpionū ictus. Vitiliginēs uiuo nitro mixtū: atq̄ ex aceto tritū & illi
 cum tollit. Itē sedēs in palpebris: aceto sandaracato amixto. Habet & in religiosis locū ad
 expiandas fustite dōmos. Sentit̄ uis eius & in aquis feruentibus. Neq̄ alia res facilius accen-
 ditur: quo apparet: igniū uim magnā ēt ei inesse. Fulmina & fulgura quoq̄ sulphuris odo-
 rem habet ac lux ipsa eorū sulphurea ē. Et bituminis uicina ē natura: alibi lim⁹: alibi terra. Li-
 mus a iudez lacu ut diximus emergit. Terra in syria circa sidonē oppidū maritimū. Spis-
 sant̄ hęc utraq̄ & in densitate cōeunt. Est uero liquidū bitumē sicut zacynthū & qd̄ a ba-
 bylone inuehit̄. Ibi qdem & candidū gignit̄. Liquidū est & apollōiacū: quā oīa grāci pis-
 salphalon appellāt̄ ex argumēto picis & bituminis. Gignit̄ & pingue liquorisq̄ oleacei in
 sicilia: agragātino fonte ificiens riuū. Incole id arundinū pāniculis colligūt̄ citissime sic ad
 hārescens. Ut tūr q̄ eo ad lucernaz̄ lumina olei uice. Itē ad scabiē iumentorū. Sunt qui
 & naphthen de qua in secūdō dixim⁹ uolunt: bituminis generi ascribūt. Verum arden-
 tior uis igniū natura cognata procul abest ab oī usu. Bituminis pbatio ut q̄maxime splē-
 deat: sitq̄ ponderosū ac graue. Leue aut̄ modice: qm̄ adulteratur pice. Vis bituminis quā
 sulphuris: sicut̄ discutit̄: atrahit̄: glutinat. Serpentes nidore fugat̄ accessum. Ad suffusioēs
 oculorū & albuginēs babiloniū efficac̄ traditur. Itē ad lepras lichenas pruritusq̄ corporū.
 Illinunt & podagris. Oīa aut̄ eius genera incōmodos oculos pilos replicāt. Dentū dolori
 bus medēt̄ simul cū nitro illita. Tussim̄ ueterē & anhelitū cū uino potū emēdat. Dysen-
 tericis ēt datur eodē mō. Sistiťq̄ aluū. Cum aceto uero potū discutit̄ cōcretum sanguinē:
 & detrahīt. Mitigat̄ lumboz̄ dolores: itē articulorū. Cum farina hordeacea ipositum: epla-
 strum peculiare facit̄ sui nominis sanguisq̄ sūstīt. Vulnera colligat. Glutinat neruos. Vtun-
 tur ēt ad quartanas bituminis drachma & hedyosmi pari pōdere cū myrrhaz̄ obolo subacti.
 Comitiales morbos usq̄ deprehendit. Vuluarū strangulatōes olfactum discutit̄ cū uino &
 castoreo. Procidētia sedis fustite reprimīt. Purgationē sēminarū in uino potū elicīt. In
 reliquo usu eframentis illinunt̄: firmatq̄ ea cōtra ignes. Diximus & tingi solitas ex eo sta-
 tuas & illini. Calcis quoq̄ usum pbuit̄: ita ferruminatis babilonis muris. Placet in ferrariis
 fabroz̄ officinis tingēdo ferro. clauorūq̄ capitibus: & multis aliis usib⁹. Nec minor aut̄ ab
 eo diffusilis ē aluminis op̄a: qd̄ itelligitur salugo terraz̄. Plura & alia eius genera. In cypro can-
 didum & nigrum: exigua coloris differentia: cū sit usus magni qm̄ ificiendis claro colore
 lanis cādidum liquidūq̄ utilissimū ē. Cōtraq̄ fuscis aut̄ obscuris nigrum. Et aurum nigro
 purgatur. Fit aut̄ oē ex aqua limoq̄: hoc ē terrā exudatis natura. Corruat̄ hycmē aegy-
 ptio: armēnia: macedonia: ponto: africa. In sulis sardinia melo lipara: strongyle. Laudatissimū
 aegypto: pximum in melo. Huius quoq̄ duā species: liquidū: spissūq̄. Liquidū probatio: ut
 sit lymphidūm lacteūq̄ sine offensis fricādi cum quodā igniculo caloris. Hoc photimōn uo-
 cant. An sit adulteratū: deprehēditur succo punici mali. Sincerum. n. mixtura e anigrescit.
 Alterum genus ē pālide & scabraz̄ naturā & qd̄ inficit galla. Ideoq̄ hoc uocat̄ paraphoron.
 Vis liqui aluminis astringere idurare proderet. Melle amixto sanat̄ oris ulcera: papulas pru-
 ritusq̄. Hęc curatio fit ī balneis duab⁹ mellis trib⁹: tertia aluminis. Virus alaz̄ sudoresq̄
 sedat. Sūtur pylulis cōtra lyenis uitia: Pellendūq̄ pruritū ac p̄ urinā sanguinē. Emēdat & sca-
 biē nitro ac melāchio admixtis. Cōcreti aluminis unū gen⁹ schiston appellāt̄ grāci ī capilla
 mēta qd̄a canescētia debiles. Vnde qd̄a trichiti poti⁹ appellauere. Hoc quoq̄ sit ex lapide
 ex quo & ī chalcitin uocat̄: ut sit sudor qd̄a ei⁹ lapidis ī spumā coagulati. Hoc gen⁹ alumis
 nis siccat̄: minusq̄ sūstīt humorē iutilē corporib⁹. Sed aurib⁹ magnopē pdest̄ īfusu uel illitu
 uel oris ulceribus: dētibusq̄: si salina cū eo cōtineat̄. Et oculoz̄ medicamētis iferitur apte:
 uerēdific̄ ueritufq̄ sexus. Coq̄tur ī patinis: dōcē liq̄ri desinat. Interioris ē & alterū gen⁹ qd̄
 strigili uocat̄. Duā eius spēs: fungosū: atq̄ oium ore dilui facile: qd̄ ī totū dānatur. Melius
 pumicosū & foraminū fistulis spogiaz̄ simile: rotōdūq̄ natura: cādidō prius cū quadā pin-
 guediē sine harēsi friabile: nec ificiēs nigritia. Hoc coq̄tur p se carbonibus puris: dōcē cinis
 fiat. Optimū ex oībus qd̄ melinū uocat̄: ab ifula melo: ut diximus. Nulli uis maior neq̄ strī-
 gēdi neq̄ denigrādi neq̄ idurādi. Nullū spissū. Oculoz̄ scabritias extenuat. Cōbustum uti-
 lius epiphoris ihibēdis. Sic & ad pruritus corporis. Sanguinem quoq̄ sūstīt in totum foris

lymphe aqua
 limon
 mōre gremi
 Syon mōs sy
 hincm agued
 hōdōpman Mon
 p ronalis
 Contra Virus al
 Disph
 at
 ing mēta

men

men

men

illitū Vulsis pilis ex aceto illitū: renascētē molli lanuginē sumā. Oī um generū vis ī astrigēdo. Vnde nomē a grācis. Ob id oculoꝝ vitii aptissima sunt. Sanguinis fluctiōes īhibent cū adipe. Sic īfantium ulcera. Putrescētia ulcerum cōpescit cū adipe. Et hydropicorū eruptio nes siccat. Et aurium vitia cum succo punicī mali. Et unguinum scabrias: cicatricumq; duricias: & pterygiā: perniciōs. Phagedenas ulcerum ex aceto: aut cū galla pari pondere cremata. Lepras cum succo oleorū. Cum salis vero duabus partibus vitia q; sepeunt. Lēdes & alia capillorū aīalia pmixtum aqua. Sic & abustis pdest: & furfurib; corporum cum pice Infunditur & dyntericiis. Vna quoq; in ore cōprimit: ac tōssillas. Ad oīa quā in ceteris generibus diximus efficacius ītelligitur ex melo aduectum. Nam ad reliquos usus vitā in coriis: lanisq; p̄ficiendis: quanti sit momenti: significatum est. Ab his per se omnia ad medicinas pertinentia terrā genera tractabimus.

De terra & eretria & chia & selinusia & phinici & appelliti medicinae. ¶ Ca. XV.
Amiā duā sunt: quā syropicon: & quā aster appellātur. Prioris laus: ut recēs sit: & lenis: linguāq; glutinosa. Altera globosior candida. Vtraq; uritur: ac lauatū. Sunt qui p̄ferant priorē. Profunt sanguinē expuetibus. Emplastisq; quā siccā cāsiuā cōponuntur. Oculorum quoq; medicamētis miscētur. Eretria totidē differētiās habet. Nāq; & alba est: & cinerea: quā p̄fertur in medicina. probatur mollicia: & quod si ære producat: ut violaceum reddat colorē. Vis & ratio eius in medendo dicta est inter pigmenta. Lauata ac reposita: donec cōsūdāt: digeri possit in pastillos: Coquitur in calicibus crebro conuulsu. Est in medicaminibus & chia terra candicans. Effectus e? qui famiā. Vfus ad mulierum maxime cutem. Idem & selinusia. Lactei coloris est hæc: & aqua dilui celerrima. Eadem que lacte diluta & testiorum albāria interpolantur. Phinici eretria simillima est: grandioribus tantum glebis & glutinosa: cui effectus idem qui cimoliz. infirmior tantum. Bitumini simillima est appellitis. Experimentum eius si in cæra accepta olei mō liquefaciat. Et si nigricans colos maneat tostā. Vfus ad molliendum: discutendumq;. Ad hæc medicamentis additur: p̄cipue in calliblepharis & inficiendis capillis.

Crete genera ad uestium visus cimolia: sarda: umbrica. saxū argētaria. ¶ Ca. XVI.
Crete plura genera. Ex his cimoliz duo ad medicos pertinentia. Cādium & ad purpurissum selinias. Vis utriq; ad discutendos tumores: & sistendā fluctiones aceto affumpto. Panos quoq; & parotidas cohibet. Et lichenas illita: pustulasq;. Si vero aphronitum & cyprium admisceatur & acetum: pedū tumores sanat: ita ut in sole curatio hæc fiat: & post sex horas aqua salsa abluatur. Testium vero tumoribus cypria cæra addita p̄dest. Et refrigerandi quoq; natura crete est. Sudoresq; immodicos sistit illita. Atq; ita p̄pulas cohibet ex uino sumpta ī balneis. Laudatur maxime thessalica. Nascitur & lycia: creta circa bubonē. Est & alius cimoliz usus in uestibus. Nam sarda quæ affertur de sardinia: cādidius tantum assumitur. Inutilis uersicoloribus. Est & utilissima oīum cimoliz generum: p̄ciosior umbrica. & quā uocant saxum. Proprietatē saxi qd̄ crescit in macerando: atq; poridē emittit: illa mētura. Umbrica nō nisi poliēdis uestibus assumitur. Neq; n. pigebit hæc quoq; partē attingere: cum lex metalla extet fullonibus dicta quæ. C. Flaminius & L. Aemilius censorēs dedere ad populum ferendā. Adeo oīa maioribus curā sumunt. Ergo ordo hic ē. Prīmū abluatur uestis sarda: dein sulphure suffitur: mox desquamatur cimolia: quæ ē coloris ueri. Fricata. n. deprehendit: nigrescitq;: & offendit sulphure. Veros autē & p̄ciosiores colores emollit cimolia: & quodā nitore exhilarat cōstritas sulphure cādidi uestibus saxum utilius a sulphure. Inimicum coloribus. Græcia pro cimolia tympanicō utitur gypso. Alia creta argentaria appellant: nitorem argenteum reddēs. Est & utilissima qua circum praduere ad uictoria notam pedesq; uenalem trans mare aduectorum denotare īstiterunt maiores. Talemq; Polociū mimicæ scenæ cōditorem & astrologorū cōsobrinum eius Manliū antiocū item grāmaticæ Staberium Erotem eadē naue aduectos uidere. pau.

Qui & quorum liberti p̄positi ¶ Ca. XVII.
Sed quid hos refero aliquo litterarū honore cōmendatos: Talē ī castata uidere Chriologonū Syllæ: Amphionē. Q. Catuli īterfectorē: Heronē L. Luculi: Demetriū Pōpeii: Augēq; Demetriū: quā & ipsa Pōpeii credita ē. Et Hiparchū. M. Antonii Menā & Menecratē Sex. Pōpeii: aliosq; deiceps: quos enumerare iā nō ē: e sanguine quiritū &

proscriptiōnū licentia ditatos. Hoc ē in signe uenaliū gregibus: oprobriūq; insolētis for
tunæ: quā & nos adeo potiri rerū uidimus ut prætoria quæq; ornamenta decerni a senatu
habent. Agrippina Claudii Caesaris uiderimus libertis. Tantiūq; non cum laureatis fascib;
remitti illo undē cretatis pedibus aduenissent.

Terra galata: terra clupea: terra balearica: terra ebusitana. **ICa.** XVIII.
PRæterea sunt genera terræ proprietatis suæ de quibus iam diximus. Sed & hoc lo
co reddenda natura. Ex galata insula & circa clupeatū africæ scorpiones necat: ba
learis & ebusitana serpentes.

ICAI PLINII SECVNDI NATVRALIS HISTORIAE LIBER XXXVI.

PROHEMIVM.

Naturæ lapidum ac marmorum luxuria. **ICa.** I.
APIDVM natura restat: Hoc est præcipua morū insania: et ut gēnæ
cum succinis atq; cristalli cū murinis fiseant. Omnia namq; quæ usq; ad
hoc uolumen tractauimus homini aliqua ex cā genita uideri hoc post
sunt. Montes natura sibi fecerat ad quosdā cōpages telluris uiscerib;
denandis: simul ad ipetus fluminū domados: fluctusq; frangendos: ac
minime quietas partes coercedas durissima sui materia. Cædimus hos
tū ahimulq; nulla alia quā deliciarū cā: quos transiecitisse quoq; mirum
fuit. In potēto ppe habuere maiores alpes ab Hānibale exuperatas: &
postea a cimbris. Nunc ipsæ cedunt in millegenera marmorū. Promontoria apiuntur mari:
& rerū natura agit i planum. Euehimus ea quæ separandis gētibus pro terminis cōstituta
erāt: nauesq; marmorū cā fiunt: ac pfluctus scævissima rerum naturæ partē: huc illucq; por
tantur iuga motiūm: maiore etiamnum uelania: quā cum ad frigidos portus ual petiē in nu
bila. Cæloq; pxime rupes cauatūr: ut bibatur gallati e. Secū quisq; cogitet quæ precia horū
audiat: quas uehi trahiq; moles uideat. Sed & q; sine his multorū fuerit beatorū uita: ad quā
que multorum iuecessē sit ista facere: imo uentus pati mortales quos ad usus: quasq; ad uos
luptates aliansiū ut iter maculas lapidū iaceant: ceu uero nō tenebris ne etiū dimidiæ parti
uitæ cuiusq; gaudia hæc auferentib;. In eis ista reputantē subit et antiquitatis rubor. Ex
tant censoriæ leges glādia in cœnis gliretq; & alia dictū minora apponi uicantes. Marmo
ra inuehi: & maiiā huius rei causa transiri: quæ uetaret lex nulla lata est.

postea a cimbris. Nunc ipsæ cedunt in millegenera marmorū. Promontoria apiuntur mari: & rerū natura agit i planum. Euehimus ea quæ separandis gētibus pro terminis cōstituta erāt: nauesq; marmorū cā fiunt: ac pfluctus scævissima rerum naturæ partē: huc illucq; portantur iuga motiūm: maiore etiamnum uelania: quā cum ad frigidos portus ual petiē in nubila. Cæloq; pxime rupes cauatūr: ut bibatur gallati e. Secū quisq; cogitet quæ precia horū audiat: quas uehi trahiq; moles uideat. Sed & q; sine his multorū fuerit beatorū uita: ad quā que multorum iuecessē sit ista facere: imo uentus pati mortales quos ad usus: quasq; ad uos luptates aliansiū ut iter maculas lapidū iaceant: ceu uero nō tenebris ne etiū dimidiæ parti uitæ cuiusq; gaudia hæc auferentib;. In eis ista reputantē subit et antiquitatis rubor. Ex tant censoriæ leges glādia in cœnis gliretq; & alia dictū minora apponi uicantes. Marmorā inuehi: & maiiā huius rei causa transiri: quæ uetaret lex nulla lata est.

luptates aliansiū ut iter maculas lapidū iaceant: ceu uero nō tenebris ne etiū dimidiæ parti uitæ cuiusq; gaudia hæc auferentib;. In eis ista reputantē subit et antiquitatis rubor. Ex tant censoriæ leges glādia in cœnis gliretq; & alia dictū minora apponi uicantes. Marmorā inuehi: & maiiā huius rei causa transiri: quæ uetaret lex nulla lata est.

Quis primus in publicis operibus ostenderit. **ICa**

Quæ fortassis aliq; nō. n. iuehebātur. Id qdē falso. ecc. lx. columnas. M. Scauri a dilitate
ad scenā theatrū tēporariū & uix uno mēse futuri i usu: uiderūt portari silētio legu
Sed publicis nimiq; indulgētes uoluptatib;. Id ipsū curi aut quam agis uia irrepūt ui
tia quā publica. Eni uero nō alio mō i puatos usus illa uenere: eborā: aurū: gēma: aut qd oi
bus modis reliquum. Verū esto idulserit publicis uoluptatibus: etiāne tacuerūt maxias ea
rum atq; adeo duodequadragenū pedū. Inculleima: moris i anno Scauri collocari: nec clam
illud occulteq; factū ē. Satisdāri sibi dāni i se dē egit re dēptōr cloacaiū cū i palatio extrabe
rent. Nō ergo i tā malo exēplo morib; caueri utilius fuit: quā tacere tātas moles i puatā
domum trahi pter fictilia deorum fastigia.

Quis primus peregrino marmore columnas habuerit Romæ. **ICa.** III.

Mec potē uideri Scaurus rudi & hui' mali iprouide ciuitati obrepisse quodā uitā: ru
dimēto. Iā. n. L. Crassū oratorē illū q; p̄mus p̄grini marmoris colūnas habuit i cede
atrio hymetias tñ nec plures sex: aut lōgiore duodenū pedū: quē. M. Brut' i iurgi
is ob id Venere palatinā appellauerat. Nimiq; ista cmisere morib; uictis: frustra q; iter dīctā
q; uenerat: carnētes nullas potius quā irritas cē leges maluerūt. Qui nos sequentē meliores
nō cē pbat. Quis. n. tantarū hodie colūnarū atriū habet. Sed prius quā de marm: oribus dica
mus hominum in iis præferenda iudicamus precia. Ante igitur artifices censēbimus.

Qui primum laudati in marmore scalperūt: & quibus temporibus. **ICa.** IIII.

Marmore scalpedō p̄mi oīum iclaruerūt. Dipoenus & Scy' geniti i creta isula erūt
medis i peratib;: p̄psq; quā Cyrus i p̄sis regnare icipet: hoc ē olympiade circiter qu
q̄gestima. li sicyonē se cōtulere: q; diu fuit officinā: p̄oīum metallo: p̄ma Deco: quo
rūdā simulachra publice simul locauerāt sicyoniū: q; p̄us quā absoluerūt: artifices iniuriam

quæsti abierunt in ætolos. Protinus sicyonios famæ inuasit ac sterilitas: mærorq; dirus re-
medium petentibus Appollo pythius affurum respõdit: si Dipœnus & Seylus deorũ si-
mulachra perfecissent. Quod magnis mercedibus obsequitq; imperatũ est. Fure aut si-
mulachra Appollinis Diana: Herculis: Mineruæ: quod e celo postea tactum cit.

Q Nobilitates opesq; artificũ i marmore. c. xxvi. de marmore pario & mausoleo. **Ca. V.**
Um ii essentia fuerat in chio isula Malas sculpor: dein filius eius Miciades: ac de-
inde nepos Anthermus chiuis: cui? filii Bupalus & Anthermus clarissimi in ea scien-
tia fuere Hiponactis poeta ætate: quæ certũ ẽ. lx. olympiade fuisse. Quod si q; hoc
familia ad proauum usq; retro agat i ueniet artis ei? originẽ cũ olympiadũ originẽ cõpisse
Hipponacti notabilis fœditas uultu erat: quam obrẽ imaginẽ ei? lasciuia iocorum ii propo-
fuere ridendum circulis. Quod Hipponax indignatus: amaritudine carniũ; distrinxit
gos in tũ: ut credat aliquos ex iis ad laqueũ cõpulisse: qd falsũ ẽ. Cõplura. n. in finitimis in
sulis simulachra postea fecere: sicut in deo: qbus subiecterũ carnẽ: nõ uitibus tm ceteri chi-
um: sed & opib? Anthermi filioq;. Ostendũt & lasi Dianã manib? eorũ factã. Et i ipsa chio
narrata ẽ opis cog. Dianæ facies i sublimi posita: cuius uultũ irantes tristẽ abeuntẽ exhy-
laratum purat Romæ signa corũ sũt i palatina æde Apollinis i fastigio. Et oibus fere quæ
diu? Augustus fecit. Paris quocq; eorũ & deli fuere opera: & i libedo isula Dipœni quæ
æbracia: argos: clæon: opibus referta fuere. Omnes at tm cãdido marmore uisũt e parõ i
sula quẽ lapidẽ cõpere lychnitẽ appellare: qm ad lucernã in cuniculis cãderet: ut auctõr ẽ
Varro: multis postea cãdidioribus repretis. Nuper ẽt in lunestium lapidicinis. Sed in pariorũ
mirabile patitur: gleba lapidũ unius cuneis diuiderum soluta imaginẽ sileni itẽs extitisse.
Non omittendũ hãc artẽ tãto uetustiore fuisse quã picturã aut statuariã: quarũ utraq; cũ
Phidia cepit octogesimaertia olympiade: pest ãnos circiter. ccc. xxxii. Et ipsũ Phidiã tra-
dunt sculpsisse marmora. Venerẽq; eius cẽ Romæ in Octauia operibus eximie pulchritu-
dinis. Alcmanẽ athenensẽ (quod certum ẽ) docuit in primis nobilẽ: cuius opera athenien-
ses cõplura in ædibus sacris posuere. Præclarãq; Veneris imaginẽ extra muroq; qua appella-
tur aphrodite exopolis. Huius sumã manu ipse Phidias ipõitũe dicit. Ipsiũ discipulũ fuit
Agoracritus parisi ei ætate gratus. Itaq; e suis opibus plerãq; nomini eiũ donasse fertur.
Certauere aut iter se ambo discipuli in Venerẽ faciendã Vicitq; Alcibiãnes nõ eperẽ: sed
ciuitatis suffragiis contra peregrinum suo fauentis. Quare Agoracritus ea lege locũ suũ
uendidisse tradit: ne athenis esset: & appellasse nemelion. Id positum ẽ i nauante pago attice
quod. M. Varro omnibus signis prætulit. Est & in matris magnæ delubro in eadem ciuita-
te Agoracriti opus. Phidiam clarissimum esse per oēs gentes quæ Iouis olympii famã intel-
ligũt: nemo dubitat. Sed ut & merito laudari sciant etiã qui opẽ eius non uiderunt pro-
feremus argumento paruo & ingenii tantũ. Neq; ad hoc Iouis olympii pulchritudine ute-
mur: non Mineruæ athenis factæ amplitudine: cũ sit ea cubitorum. xxvi. Ebores hæc & auro
constat: sed in scuro eius in quo amazonum prælium cælauit i sume scente ambitu parua
eiusdem concava parte deorum & gighantum dicationem. In soleis uero laphtarum in cẽ
taurorum adeo momenta omnia compactã artis illi fuere. In basẽ autem quod cælatum est
Pandoras genẽs appellauit. Ibi dii sunt. xx. numero noscentes uictoriam mirabili & præci-
pio precio. Miramur & serpentem: & sub ipsa cuspidẽ æream i phingem. Hæc licet sint obi-
ter dicta de artifice nunquam satis laudato simul ut noscatur illam magnificentiam æqua-
lem fuisse & in paruis. Praxiteles ætatem inter statuarios diximus: qui marmoris e Iouis su-
perauit etiam semet. Opera eius sunt athenis in ceramico: sed antẽ omnia & non solum Praxi-
teles: uerum & in toto orbe terrarum: Venus: quam ut uiderent multi nauigauerũt gni-
dum. Duas fecerat: simulq; uendebat. Alteram uelata spẽcie quam ob id quidẽ prætulit
optione: quorum cõditio erat coi: cum alterã etiam eodẽ precio detulisset: seuerũ id e pu-
dicũ arbitrans. Reicetã gniidũ emerunt: inenã differentia famæ. Voluit ẽ postea a gniid-
is mercari res Nicomedes: totũ æs ciuitatis alienũ: quod erat ingens: dissoluturũ repromit-
tens. Omnia ppeti maluerit: nec imerito. Illo. n. signo Praxiteles nobilitate factũ gniidũ. Aedi-
cula ei? tota apit: ut cõspici possit undiq; effigies deæ: fauete ipsa ut creditur fieri. Nec minor
ex quacũq; parte ammiratio est. Perũt amore captũ quendã: cũ delitissit noctu simulachro
cohaesisse: eiusq; cupiditatis eẽ idicẽ manũ. Sũt i gniidõ & alia signa marmorea illustrãtã
tificũ Liber pat Bryaxidis & altera scopæ: & Minerua. Nec mai? illd Veneris praxitelice spẽci

Scola

quam qd̄ inter hæc sola memoratur. Eiusdē est Cupido obiectus a Cicerone Verri ille pp̄
 que theatridæ uisabant. Nunc in Octauia scolis positus. Eiusdē & alter nudus i pario Co
 lonia propontidis par Veneri gnidiæ nobilitate & iniuria. Adamauit. n. cū Alcidas: R̄ ho
 dius: atq; in eo quoq; simile amoris uestigiū reliquit Romæ Praxitelis opera sunt. Flora,
 Tripolemus: Cares in hortis ferulianis. Boni euentus & bona fortuna simulachra in ca
 pirolio. Itē Menades: & quas Thyeladas uocāt: & Carriadas & sieni i alimi pollicinis monu
 mētis: & Apollo & Neptūsus praxitelis uocāt: & Cephyfodoro rei & artis hæres sunt. Cur
 ius laudat est pgami symplegarū signū nobile: digyris corpori uerius quā mari: ori ip̄es
 sis. Romæ eius opera sunt Latōa in in palatii delubro. Venus in Asinii Pollicinis monumē
 tis: & intra Octauia porticus in iunonis æde Aesculapius ac Diana. Scopæ uero laus cum
 his certantis. Ecceit Venerē & Pothon. Phærontē: q̄ samothraciæ sanctissimis in ceremoniis
 coluntur. Itē Apolinē palatinū. Vestā sedentē laudatā in ferulianis hortis: duasq; chame
 teras circa ea: quorū pares in asinii monumētis sunt. Vbi & Canephorus eiusdē. Sed in ma
 xima dignatione. Cn. Domitii delubro in cyro stamino. Neptunus ip̄e & Thetis: Atq;
 Achilles Nereides supra delphinos & cete & hippocapos sedentes. Itē tritones: chorufus
 Phorci: & pistrices: ac multa alia marina. Eiusdē manus oīa Magnū & praclarū opus etiā si
 totius uitæ fuisset. Nunc uero præter supradicta quæq; nescimus. Mars est etiā sedens.
 Colossus eiusdē i tēplo Bruti Callaici apud cyrē eundē ad Lanicanā portā eūti. Præterea
 Venus in eodē loco nuda praxitelicā illā gnidiā antecederes: & quæ cunq; aliū locū nobili
 tāt Romæ quē magnitudo operū ē iā obliuiscata a magnis officiorū negociorūq; acruis:
 quæ oēs a contemplatione taliū abducunt: qm̄ ociosorū: & in magni loci silentio apta ammi
 ratio talis est. Qua de cā ignoratur artifex eius quoq; Veneris quā Vespasianus ipator in
 operibus pacis suæ dicauit antiquorū dignā famā. Par hæstratio est in tēplo Apollinis Iosi
 ani Nioben cū liberis moriētē Scopas an Praxiteles fecerit. Itē Ianus pater i suo tēplo dica
 tus ab Augusto: ex ægypto aduectus: utriusq; manu sit: iā qd̄ & auro oculatus sit. Similiter i
 curia Octauia queritur de cupidine fulmē tenētē: Id demū affirmatur. Alcibiadē cē prim
 cipē forma i ea ætate. Multa in eadē scola sine auctōribus placēt. Saryri q̄r tuor: ex quibus
 unus Liberū patrē palla uelātū Veneri præfert. Alce liberā similiter. Tertius ploratū ir fan
 cis cohibet. Quartus cratere alterius sitim sedat. Duæ que nymphæ uellificantes sua ueste.
 Nec minor qd̄ ē in septis: Olympū & Panā: Chyronēq; cū Achille qui fecerint præsertim
 cū capitali satisfactione fama iudicet dignos. Scopas habuit a mulos eadē ætate Briaxin: &
 in Timotheū & Leocarē: de quibus simul dicendū est: qm̄ pariter caluere mausoleū hec ē
 sepulchrū ab uxore Arthemisia factū Mausoleū caria regulo: q̄ obiit olympiadiis cete simā
 anno secūdo. Opus id ut eēt inter septē miracula: i maxime artifices fecere. Pater ab aus
 stro & septentrione sexagenos ternos pedes. Breuius a frontibus toto circuitu pedes. qua
 dringentos. xi. attollitur in altitudinē. xxv cubitis. Cingitur colūnis. xxxvi. ab oriente cæ
 lauit Scopas: a septentrione Bryaxin: a meridie Timotheus: Ab occasu Leocares. Priusq; quā
 pgerent: regina Arthemisia quæ mariti memoriæ id opus extrui iusserat: obiit. Nō tū re
 cesserat: nisi absolutū iā. Id gloria ip̄oz artiscq; monumētū iudicantes: hodieq; certant ma
 nus: Accessit & gntus artifex. Nā p̄ supra ptero pyramis altitudine inferiorē i quit. xxiii.
 gradibus in metra cacumē fe cōtrahens. In sumo est qd̄ digna marmorea: quam fecit pythis.
 Hæc adiecta. c. lx. pedū altitudine: totū opus includit. Timothei manu Diana Romæ est in
 palatio Apollinis delubro: cui signo caput reposituit Aulianus Euiander. In magna mira
 tione ē: & Hercules Mnestrati: Et Hecate ephefi in tēplo Diane post ædē in cuius cōtem
 plationē amorēt æditui p̄cere oculis: tāta marmoris radiatio ē. Nō possēt uti & charites
 in pyleis athēniēsiū: quas Socrates fecit: alius ille quā pictor: idē ut aliqui putant. Nā Mi
 ronis illius: q̄ are laudat: anus ebria ē i myrta i primis inclyta Pollio Asinius ut fuit acris
 uenētia: sic quoq; spectari monumēta sua uoluit. In iis sunt cetera i nymphas gerentes
 Archesia: Thelpiades: Cleomenis. Oceāus & Iupiter Entochi. Hermerotes Taurici non
 cælatoris illius: sed Tralliani. Iupiter hospitalis: Pappi praxitelis discipuli Terus & Am
 phio & Direc & Taurus: uinculūq; ex eodē lapide. Arhoda aduecta opa Apolloniū & Tau
 ricū parētū. Ii certamē de se fecere. Menecraten uideri p̄fessi: sed eē naturalē Arrenidorū
 Eodē loco Liber pater Eutyichidis manu laudat. Ad Octauia uero porticū Apello Philisti
 rhodii in delubro suo. Item Latona & Diana & musæ nouem: & alter Apollo nudus. Eum

partes

Albus Cephiso
au
legi

Canephor
qui ad cupas p̄tē parē
et que p̄tē d̄antur

hesirano
dubirano

Alabandæ forme

velisiane Segol

Mausoleum

orbes

qui citharā in eodē tēplo tenet: Timarchides fecit. Intra Octauiaꝝ uero porticus in aede Iu-
nonis ipsam deā Dionysius & Polyces. Aliā uenerē eodē loco Philicus: Cetera signa Pra-
xiteles. Itē Polyces & Dionysius Timarchidis filii Iouē q̄ ē in p̄xima aede fecerunt. Pana
& Olympū iustates. Eodē loco Heliodorus: quod ē alterum in terris symplega nobile. Ve-
nerē lauante sese. De calum astatē Polycharmus. Ex quo apparet in magni honoris aucto-
ritate habitum. Lisa opus: quod in palatio sup arcum diuus Augustus honori Octauii
patris sui dicitur in aedicula columnis adornata inest quadriga currusq; & Apollo ac dia-
na ex uno lapide. In hortis ferulianis reperiō laudatos Calamidis Apollinē illiꝝ cælatoris.
Daerylidis Pythias. Amphitrati Callisthenē historiariū scriptorē. Deī de multorum ob-
scurior fama ē quorundā claritati in operibus eximiis obstante numero artificum: qm̄ nec
unus occupat gloriā: nec plures pariter nuncupari possunt: sicuti in Lachoonte: q̄ est i Ti-
ri ipatoris domo: opus oībus & picturæ & statuariæ artis p̄ponēdum. Ex uno lapide eum
& liberos: draconumq; mirabiles nexu de cōsiliū sn̄ia fecere summi artifices Agefander
& Polydorus & athenodoros rhodii. Similiter palatinas domos Cæsarum repleuerē p̄bar-
tissimis signis Craterus cum Pythodoro. Polydectes cum Hemolao: Pythodorus cū Ar-
temone. Et singularis Approdius trallianis. Agrippæ Patheū decorauit Diogenes athe-
niens & Carfatis. In columnis tēpli eius p̄barit inter pauca operum sicut in fastigio p̄-
sita signa: sed p̄p̄ altitudine loci minus celebrata. In honore ē i tēplo illo Hercules ad quē
p̄cōni oībus annis humana sacrificauerunt uictima humi stās ante aditum porticus agnari-
ones site fuere & Thespiades ad aedē Felicicatis: q̄rum unā amaui eques Romanus iuni-
Pisciculus: ut tradit Varro annū: rarur & Praxiteles: q̄ etiā q̄q; scripsit uolumina nobi-
lium operum in toto orbe. Natus i grecia italiaꝝ ora & ciuitate Romana donatus cū iis op-
p̄dis. Iouē fecit eburneum i metelli aede: q̄ cāpus p̄tetur. Accidit uero ei: ut cū in naualibꝝ
ubi feræ africanæ erāt: p̄ caueā itus leonē cælarē: ut ex alia cauea p̄thera erumperet nō
leni p̄cōlo diligentissimi artificis. Fecisse opera cōplura dicitur: sed quæ fecerit notatim nō
refertur. Archēsilauum quoq; magnificat Varro: cuius se marmoreā habuisse leonā tradit
aligerotꝝ ludetes cum ea Cupidines quorum alii religatū tenerēt: alii e cornu cogerēt bi-
bere: alii calcarent focos: oēs ex uno lapide. Idē & a Coponio. xiii. nationes quæ iunt ci-
ca Pōpeium factas auctor ē. Inuenio & Canacū laudatū iter statuariol: fecisse marmorea.
Nec minus Saurō atq; Bathracum obliterari cōuenit. q̄ fecere tēpla Octauiaꝝ porticibus i
clusa natione ipsi lacones. Quidā & opibus p̄cōpotes uisere eos putāt ac sua ip̄sa ostē-
xiffe: in inscriptionē sperātes. Qua negata: hoc t̄n̄ alio loco & mō usurpasse. Sunt certe astru-
nū i colūnarū epystilis insculpta noiū eoz; argumēta rana: atq; lacerta. In Iouis aede exti-
nisse picturā: cultusq; reliquos oēs fœmineis argumētis cōstat. At. n. facta lunonis aede cum
inferret signa: p̄mutasse geruli tradunt: & id religioni custoditum: uelut ipsi diis sedē iā
ptitis. Ergo & i lunonis aede cultus ē: qui Iouis eē debebat. Sunt & in paruis marmoreis fa-
mani: consecuti Myrmecides: cuius quadrigam cum agitatore cooperuit alis mulca. Et cal-
licrates: cuius fornicarum pedes: atq; alia membra p̄uideere non est.

Quando primū marmoz; in aedificiis usus: & quis primus Romæ crustauerit
parietes: & quibus ætatibus: queq; marmora in usum uenerint: & quis primus
marmora seuerit: & ratio secandi de harena.

Hæc sunt dicta de marmorū sculptoribus: summazq; claritate artificū: quo in tracta-
tu subie mentē nō fuisse t̄n̄ auctoritatē maculoso marmorū: quā fecere & capto cyclo
dū insularū una æque & elēbo: liuidius hoc paulo uersicolores qdē maculas ha-
bens. Et in torū marmorū apparatū Menæder etiā diligentissimū luxoriaꝝ interpres primus
& raro attingit. Colānis demū utebantur in tēplis: nec leuitiā cā nondū. n. ista intelligeban-
tur: sed quia firmiores aliter statui nō poterant. Sic est inchoatum athenis templum Iouis
olympii: ex quo Silla capitolinis aedibus aduexerat columnas. Fuit tamen inter lapidē atq;
marmorū differentia iam apud Homerum. Dicit enim paridem os marmoreo saxo p̄cuti-
sum. Sed athenis Regias quoq; domos laudatissime tum præter æ: aurum: electrum: argē-
tum ebore tantum adornans. Primum (ut arbitror) uersicolores istas maculas chiorum la-
pidina ostēderunt cum extruerēt muros: faceto in id. M. Ciceronis sale. Omnibus enim
ostendebat ut magnificū: Multo inquit magis n̄ra res esse: si tyburtino lapide fecissetis.
Ethereules nō fuisset p̄icturæ honos ullus: nō modo tātus: aliqua marmorum auctoritate

Secādi marmor i crustas nescio an carāe uenerit inuētum. Antiquissimum quod eadē iucniā
 Haliçarnasi Mausoli domus p̄mōis marmore exulta est: lateritijs parietibus. Is obur
 olympiadis cētēsimā sextā anno secundo Urbis Romāe āno. ccc. secundo. Primum Romāe
 parietes crusta marmoris operuisse torius domus suā i cælio mōre Cornelius nepos tradit
 cū Mamurra formiis natū egrē Romanum p̄fectūm fabricorū. C. Cæsaris i Gallia. Neq; i
 dignatio sit tali auctoritate inuēta re. Hic naq; ē Mamurra Catulli Veronēsis carminibus
 profectus: quē ut res ē: domus ipsius clarijs quā Carullus dixit habere: q; qd habuisset co
 mata gallia. Naq; adiecit idē nepos eum p̄mum rotis ædib; nullā nisi e marmore columnā
 habuisse oēs solidas e carysto aut lunēsi. Deniq; M. Lepidus Catuli p̄sularu collega p̄mus
 oīum liminā ex numidico marmore in domo posuit: magna repræhensione. Is fuit Cōsul
 anno Urbis de. lxxvi. Hoc p̄mum inuēcti numidici marmoris uestigium iuenio. nō in colū
 nis tm̄ crustis ue ut Mamurra carystium posuit: sed i massa & uilissimo liminum usu. Post
 hunc lapidum ferme quadriēnio. L. Lucullus Cōsul fuit: q; nomē (ut apparet ex re) Lucul
 leo marmorī dedit: admodum delectatus illo. Primumq; Romā inuexit atrium alioq; cum
 cætera maculis aut coloribus cōmēdētur. Nascitur autē in nīlo insula: solumq; pene horū
 marmorum ab amatore nomē accepit. Inter hos primum (ut arbitror) marmoreos parie
 tes habuit scena. M. Scauri: nō facile dixerī festos an solidis glebis politos: sicuti ē hodie
 Iouis tonāris ædes in capitolio. Nōdum. n. scētū marmoris uestigia inuenerat italia. Sed q; q;
 q; p̄mum inuenit scære: luxuriāq; diuidere. ipōitūm i genū fuit. Harena hoc fit: & ferro
 uidētur fieri ferra in prærenui linea præmēte harena: uel iando tractuq; ipso scæte. Actio
 pica ad hoc maxie p̄batur. Nā id quoq; accessit: ut ad æthiōpas usq; peteretur qd sequearet
 marmora. Immo uero ēt in idos unde margaritas quoq; peti seueris moribus idignū erat
 Hæc proxime laudatur. Mollior tñ quæ ex æthiopia. Illa. n. nulla scabricie scære: Indica nō
 æque leuigat: sed ea cōbusta poliētes marmora fricare iubētur. Simile & naxiæ uitium ē &
 cōptidū: quæ uocatur ægyptia. Hæc fuere antiq; genera marmoribus secādīs. Postea rep̄ta
 ē: Harena nō minus p̄bata: ex quodā hadriatici maris uado æstu undate obfer uatione nō
 facili. Iā qdē quacunq; harena scære e fluuiis oībus fraus artificum ausa ē: qd dispēdiū ad
 modū pauci itelligunt Crassor. n. harena laxioribus segmentis terit: & plus erodit marmō
 ris: mauiusq; opus scabricie polituræ reliq; ita scætā attenuatur crustā. Rursusq; thebaica
 polituris accomodatior. Et quæ fit e thopo lapide aut e pumice. Signis e marmore poli
 endis: gemisq; etiā scalpendis atq; limandis.

Serti Alademore

Ut res est

Humiditatem

lunulo

Impetum Potentes

Stærina Asperitac

poth

De naxio & harmonio: & de generibus marmorum. Ca. VII.

MAxiū diu placuit an alia uirita uocatur cotes i insula cypro genitā. Vicere postea
 ex armenia uēctæ. Marmoz; genera & colores nō attinet dicere i tāta notitia. Nec
 facile ē enumerare i tāta multitudine. Quoro. n. quoq; loco nō suū marmor inueni
 tur. Et tñ celeberrimi generis dicta sunt i ābitu terrarū cū gētibus suis. Nō oīa tñ i lapidi
 cinis gignunt. Sed multa & sub terra sparsa. Preciosissimi quidem generis lacedæmoniū
 uiride: cunctisq; hylarius. Sic & augusteū. ac deide tiberiū in ægypto Augustij ac Tiberiū
 primū p̄ncipatu rep̄ta. Differentiāq; eoz ē ab ophire: cū fit illud sc̄p̄tiū maculis simile: unde
 de & nomē accepit: q; hæ maculas diuerso mō colligit. Augustū undati crispū in uert
 ces. Tiberiū sparsum cōuolutā canicie. Neq; ex ophite colūna: nisi paruz admodum inue
 niuntur. Duo eius genera. molle cādidū. nigricans durū. Dicuntur ambo capitis dolores
 sedare adalligari: & sc̄p̄tiū ictus. Quidā phreneticis ac lethargicis adalligari iubēt cādicā
 tē. Cōtra sc̄p̄tes autē a q̄buldā laudatæ præcipue ex his quæ sc̄p̄tia appellā a colore cine
 ris. Vocat & mēphites a loco gēmatis naturæ. Cuius usus uenit iis quæ urēda aut siccāda
 sūt: ex aceto illit. Ostupefcit. n. ita corpus ut nō sentiat cruciatū. Ruber porphiritis i ægy
 pro ex eo cādidis irruentiētib; pūdis leucostyctos uocat. Quāsi libet molibus cādicis
 sufficiunt lapidicinæ. Statuas ex eo claudio Cæsari p̄curator eius i urbe ex ægypto adue
 xit tris: Asinius Pollio nō admodū p̄bata nouitate. Nemo postea certe imitatus est. Inuēit
 eadē ægyptus in æthiopia quæ uocat basalrē: ferrei coloris atq; duricia. Vnde & ei nomen
 dedit. Nunq; is aurē maior reptus ē q̄ in tēplo Pacis ab ipatore Vespasiano Augusto dicit
 Argumētū ipse liberis circa ludentibus: p̄ quos toridē cubiti summi incrementi augentes
 se. annis eius itelliguntur. Non absimilis illi narratur in thebis de clubro Serapis ut purant
 Memnonis statua dicitur: quæ quottidiano solis ortu cōtactū radiis crepare dicit. Ony

luna con

sparsim

lapidina Siemb

Pibum

Opites Asarste

sc̄p̄tia

Porphiritis

phosina

ostendit anno

Ony

chiten etiã tũ in arabia montibus nec usquã alibi nasci putauere nostri veteres: Sed & in germania potioris uasis inde factis primũ de in pedibus lectorũ fellisq; Cornelius nepos tradit magno fuisse miraculo: cũ p. Lætulus Spiter amphoras ex eo & urceos magnitudinẽ cadorũ ostendisset. Post quinquecentium deinde triginta duorum pedum lógitudine columnas uidisset Variatũ in hoc lapide postea est. Nãq; pro miraculo insigni quattuor modicas in theatro suo Cornelius Balbus posuit. Nos ampliores triginta uidimus in scenã quã Callistus Cæsaris Claudij libertorum potentissimus exhædificauerat.

libertis Claudij

De alabastrite & ligdino alabandico.

Ca. VIII.

Anc aliq; feruere dicunt quã eãuat ad uasa ungueraria: qm̃ optime ea incorrupta seruari dicunt. Idẽq; etiã exustus: ex emplastris conuenit. Nascitur circa thebas ægyptias: & damascũ syriã. Hic cæteris cãdidior. Probatissimus uero i carmania: mox in india. Iã qdẽ & in syria asiãq; V. lissimus aurũ sine ullo nitore in cappadocia. Probatur quãmaxie mellis coloris in uertice maculosũ atq; nõ trãslucidũ. Vitia uero in aĩs corneus color aut cãdidus: & q̃cquid simile nitro est. Paulũ distat ab eo; linguetorũ fidẽ uti exstimat. Lygdinus i tauro repletus amplitudine q̃ lãces craterasq; nõ excedat. Antea tãtũ ex arabia aduehi solitus candoris eximii. Magnus & cõtractus inter se naturã duob; honos. Corallitico in asia repto: mẽsurã nõ ultra bina cubita: cãdore pximo ebori & qdã simili tudine. E diuerso nigre est alabãdicus terrã suã noĩc: quãq; & mileti nascẽs: ad purpurã tũ magis aspectu declinat. Idẽq; liquatur igni ac funditur ad usum uitri. Thebaicus itercinãtus aureis guttis inuenitur in Africã parte Aegypto ascripta: coriculis ad torredã collãria quãdã utilitate naturã alia cõueniens. Circa syenẽ uero thebaidis smites: quẽ ante pyrhoæ cilõ uocabat. Trabes ex eo fecere reges quodã certamine obeliscos uocãtes solis numini sacratos. Radiorũ eius argumentũ in effigie est: & ita significatur noĩe Aegiptio. Primus oĩum id instituit Mirres: q in sothis urbe regnabat somnio iussus. & hoc ipm̃ iscriptũ est in eo. Etenim sculptrã illã effigiesq; quas uidemus: ægyptiã sunt litãrã. Postea & alij regũ i. supradictã urbe Solis quattuor numero: quadragenũ & octonũ cubitorũ lógitudine Ramises aut iq; quo regnãte illũ captũ ẽ: qdrãginta cubitorũ Idẽq; digressus idẽ ubi fuit Mneuidis regia posuit aliũ lógitudie undecãtenis pedib; p latera cubitis q̃tuor

ad regnum eius p̃cipi

Lygdinus

Obeliscus

in egypto obeliscus

in canini alligantur

De obelisco & thebaico & alexãdrino: & de illo q; est in cyro magno.

Ca. IX.

Quis id fecisse dicunt. xx. milia hoĩum. Ipse rex cũ subreaturus cõt: uereturq; ne machinã pãderi nõ sufficerent: quo maius piculũ curã artificũ denũciaret filiũ suũ ad alligauit cacumini ut salus eius apud molices pãderet lapidũ. Hac ammiratione opis effectũ ẽ ut cũ oppidũ id expugnaret Cãbiles rex uerũq; cõt incẽdio ad crepidines obelisci. extigui ignẽ iuberet molis reuerẽtia q; urbis nullã habuerat. Sũt & alij duo Vnus a Myrne positus: alter a Phio sine notis. xlviii. cubitorũ. Alexãdrinã statuit unũ octoginta: enbitorũ Ptholemeus Philadelphus: quẽ exciderat Nestabilis Rex purũ. Maiusq; opus fuit i deuehẽdo: statuẽdo: ue multo quã i excidẽdo. A Sãtiro Architecto aliq; deuectũ tradunt. Rate: ut Callixenus dixit a Phoenice fossa pdueta usq; adiacẽtẽ obeliscũ in ylo. Nauesq; duas i latitudinẽ patulas: pedãlibus spaciis ex eodẽ lapide ad rãcm geminas ri p duplicẽ mẽsurã pãderis oneratas ita ut sibissent obeliscũ pãdẽtẽ extremitatibus suis i ripis utriq; postea egestis laterulis alleuata nauẽ excepsit onus statuitũ. Excisos aut flexãtis i mote eodẽ artificẽ donatũ talẽtis gnq; gita. Hic aut obeliscus fuit i arsinoe positus a rege supradictõ: munus amoris i piuge: eadẽq; sorore Arsinoe. Inde eũ naualib; incõmodũ Maximus qdã pãfectus ægypti trãtulit in fozz reciso cacumine dũ uult fastigiũ adde re auratum: quod postea amisit. Et alij duo sunt Alexãdrinã ad portũ i Cæsaris tẽplo: quos excidit Mẽsphees Rex qdrãgenum binũ cubitorũ. Sup oĩa accessit difficultas mari Romã deuehẽdi spectãtis admodũ nauib;. D. Augustus porẽ aduexerat miraculi gratia: puteo/ liscq; naualib; pperuis dicauerat. Sed icẽdio cõsumptus est. D. Claudius aliquot per annos asseruatũ eum quem C. Cæsar importauerat: omnibus quã nunquam i mari uisa sunt: mirabiliorem turribus pureolis ex puluere exhædificatis perductũ ostiam portus gratia meruit. Alia ex hoc cura nauium quã tyberi subuehebant. Quo experimento palam fuit non minus aquarum huic anni esse quam nilo. Is autem obeliscus quem D. Augustus in cyro magno cõstituit: excisus a Rege Semneferto: quo regnãte Pythagoras in ægypto fuit: centum uigintiq; pedũ est: & dodrantis: pãter basin eiusdẽ lapidis. Is uero qui

Alabandico

Lygdinus

Alabandico

Obeliscus

Solis

Myrne

Arsinoe

Augusti Calligulae

Septem

est in capo martio. ix. pedum minor est. a Sefotide. inscriptam ambo rerum naturæ inters
præratione ægyptiorū opere & philosophiæ continent.

(De illo qui est in campo Matio pro Gnomone.

Ca.

X.

Qui est in campo Diuus Augustus addidit mirabile usum ad deprehendas fo
lis umbras dierumq; ac noctū magnitudines: strato lapide ad obelisci magnitudi
nē: cui par fieret umbrarum Romæ cōfecto die sexta hora paulatimq; p̄ regulas q̄
sunt ex ære incluse singulis diebus decreferet: ac rursus augeteret. Digna cognitu rea
& ingenio fœcundo. Mālius mathematicus apici auratā pilā addidit cuius uertice umbra
colligeretur in semetipsam alia atq; alia incrementa iaculantē apice: ratione ut ferunt: a ca
pite hois intellecta. Hæc dierum obseruatio triginta iā fere annis non congruit: siue solis
ipius dissono cursu & cæli aliq; rōne mutato. siue uniuersa tellure aliq; ad cætro suo dimo
ra: ut deprehēdi & in aliis locis accipio siue urbis tremoribus bii tm̄ gnomone intorto: siue
inundationibus tyberis sedimēto: molis factō quāq; ad altitudinē iposita rei in terrā quoq;
dicantur ista fundamenta.

(De tertio obelisco Romæ in uaticano.

Ca.

XI.

Tertius est in uaticano Caii & Neronis principū cyro: ex oibus unus oīo fractus i
molitione eius: quē fecerat Sefotidis filius Nuncoreus. Eiusdē remanet & alius cē
sum cubitorum quem post hæc ceccitatem uisu reddito ex oraculo soli sacrauit.

(De pyramidibus ægyptiis & sphinge.

Ca.

XII.

Oscatur obiter & pyramides in eadē ægypto regum pecuniæ ociosa ac stulta ostens
ratio. Quippe cum faciendi eas cā a plerisq; tradatur: ne pecuniā successoribus aut
amulis insidiantibus præberent: aut ne plebes esset ociosa Multa circa hoc uan
tas illorum hoium fuit: uestigiāq; cōpluriū incoatarum extāt Vna est i arsinoe urbe: duæ
in memphi nō procul a labyrintho: de quo & ipso dicemus. Totidē ubi fuit meridis lacus.
hoc est fossa grādīs. Sed ægyptus inter mira ac memoranda narrat harum cacumina extre
ma: quæ emicere dicuntur. Reliquæ tres: quæ orbē terrarum i pleuere fama: sane cōspicue
undiq; annauigātibus: fixæ sunt in parte africæ monte saxo steriliq; inter mēphin oppidū
& qd̄ appellari diximus delta a nilo minus quattuor milib; passuum: a mēphi septē. d. pass.
a uico apposito quē uocant busirin. In quo sunt assueti scandere illas. Ante ea est sphinx
uel magis miranda: qua siluestria sunt accolentium. Amasin rege p̄tāt in ea conditū: &
uolunt inuectā uideri: Est autē saxo naturali elaborata: & rubrica. Capitis monstri ambit
p̄ fronte centum duos pedes colligit: lōgitudo pedum centum q̄dragintarium est: altitu
do a uentre ad summā apsidē in capite sexagintaduūm. Sed pyramis amplissima ex arab
cis lapidicinis constat. Trecenta sexaginta hoium milia annis. xx. eā construxisse produc
Tres uero facte annis septuaginta octo & mēsisbus quattuor. Nēpe q̄ de iis scripserūt: sunt
Herodorus: Euhemerus: Duris famius: Aristagoras: Dionysius: Artemidorus: Alexander
Polyhistor: Būtarides: Antisthenes: Demetrius: Domoteles: Apion: Inter oēs uero eos nō
constat a qbus factæ sint iustissimo casu obliteratis tantæ uanitatibus. Aliq; ex
iis prodiderūt in raphanos & aliū ac cepas mille octingenta talenta erogata. Amplissima
octo iugera optinet soliquattuor angulor; paribus interuallū per octingentos octingenta
tres pedes singulorū laterū altitudine. A cacumine pedes: xv. Alterius interualla singula
p̄ quattuor angulos pares. dcc. xxvii. comprehendūt. Tertia minor prædictis: sed multo spe
ctatior. Aethiopicis lapidibus confurgit: ecc. lxxiii. pedibus inter angulos. Vestigia ædifica
tionū nulla extant. Harena late pura circūlētis similitudine: qualis in maiori parte africæ.
Questionū summa est quānā rōne intratā altitudinē subuecta sint cemetā. Alii. n. nitro ac
sacie adaggeratis cū crescere opere. At pactos fluminis irrigatione dilutis. Alii laterib; elu
to factis extructis pōtes in priuatas domos distributos. Nilū. n. nō putāt rigare potuisse
multo humiliorē. In pyramide maxia est intus puteus octoginta sex cubitog; flumē illo ad
missum arbitranē. Mēsurā altitudinis earū oīum que similiū deprehendere inuenit. Tha
les milesius umbra meriedo: qua hora par eē corpori solet. Hæc sunt Pyramidū miracula
Supra mūq; illud: ne qs̄ regū opes miret: minima extitisse laudatissima a Rhodope meretri
cula factā. Aesopi fabularū philosophi cōserua quondā & cōubernalis hæc fuit: maiore
miraculo tantas opes meretricio esse conquistat quæstu. Magnificatur & alia turris a re
ge facta in insula pharo portū optinente. Alexandriæ: quā constituisse. d. ccc. talētis tra du

magno aīo ne qd omitteremus Ptolemæi Regis quod in ea pmiserit: Softrati cassidis archi/
recti structe ipsius nomē inscribi. Vfus eius nocturno nauarū cursu ignes ostendere ad
prænuñciāda uada: portusq; introitum Sicut iā tales cōpluribus locis flagrāt ut potenesi
ca: ac rauenne aduitādum periculum etiā in corruatione. Flagrāt cum eo sita ea crassissimē
periculum in corruatione ignium ne sydus existimetur qm̄ e longioq; similibus Flamam
aspectus est. Sic idē Architektus primus oīum pensilē ambulationē gmi fecisse traditur.

De labyrinthis ægyptio: Lemnio italico.

Ca.

XIII.

Dicamus & labyrinthos: uel portētossimū humani ingenii opus. Sed nō ut existima
ri possit falsum. Durat etiā nunc in Aegypto heracleopolite nomos: qui primus fa
ctus est ante annos (ut tradunt) tria milia sexcētos a Pete suo rege: siue Tithoe.
Quaquā Herodotus totū opus regum esse dicat: nouissimēq; Plammetici. Causas faci
endi uarie interpretantur. Demoteles regiā Mohterudis fuisse. Licias sepulchrum Meri
dis: plures soli sacrum id extructū. quod maxime creditur. Hinc uicq; iumpsisse dedalum
exēplar eius labyrinthi quē fecit in creta: non est dubium: sed ceterā tantum portionem
eius imitatum: quæ itinerum ambages occurfusq; ac recurfus inexplicabiles cōtinet. Non
ut in pauimentis puorum ne ludicris cāpestribus uidentur breui lacinia milia passuū plu
ra ambulationis continentē: sed crebris foribus inditis ad fallendos occurfus: redēduq;
in errores cōsē Secundus hic fuit ab Aegypto labyrinthus: tertius in lemno: quartus in
italia. Oēs lapide polito fornicibus recti. Aegyptius quod miror eadē in introitu lapideis
e parō columnis. Reliquæ erant syenite: molib? cōpositis quas dissoluere: ne sæcula quidē
possint adiuuāribus Heracleopolitis: qui id opus inuisum mire infectauerē. Positionē ope
ris eius: singulaq; partes enarrare non est cū sit in regiones diuisum atq; in præfecturas
quas uocant nomos: sexdecim nomibus eorum totidē uastis moibus attribuitis. Præterea
tē pla oīum Aegypti deorum cōtinet: sup; Nemesis quod undecim ædiculis inclusa. Sūt Py
ramides cōplures q̄dragenarum ulnarum senos radice muros optinentes: Felli iā eundo p
ueniunt ad uiam illum inexplicabilē errorē. Quin & cœnacula prius excelsa: porticusq;
ascendunt nonagenis gradibus oēs. Intus colūne de porphyrite lapide deorum simula
chra: regum statuz monstificæ effigies. Quarūdā autē domorum talis est situs: ut adape
rientibus fores. tonitruum intus terribile extat. Maiore autē in parte transitus est p tene
bras aliæque rursus extra murū labyrinthi ædificiorū moles pteron appellat. Inde alia p
fossis cuniculis subterraneæ domus. Refecit unus oīo pauca ibi ex mōte phadon Thebis
Rex ante Alexandrū magnū annis quingentis. Id quoq; traditur fuisse trabibus spinæ oleo
incoctæ dum fornice quadrati lapidis assurgerent. De ægypto & cretico labyrinthis factis
dictū est. Lemnius similis illis: colūnis tri centum. I. memorabilior fuit: quarum in officina
turbines ita librati pependunt: ut puero circūagente tornarent. Architekti illum fecere
Similus & Rhodus & Theodorus indigēa. Extantq; adhuc reliquæ eius cū cretici italiciq;
nulla uestigia extēt. Nāq; & italicum dici cōuenit: quē fecit sibi postrema rex hebruzæ se
pulchri cā simul ut & exteriorum regū uarietas quoq; ab italicis suparet. Sed cum exce
dat oīa fabulositas: utemur ipsius. M. Varonis in expositione eius uerbis. Sepultus est in
quit sub urbe clusio: in quo loco monumentum reliquit lapide q̄drato. Singula latera pe
dum late tricenum: alta quinquagenum: Inq; basi quadrata intus labyrinthum inextricabilem
Quo si qs improperet sine glomere lini: exitum inuenire nequeat. Supra id quadratū py
ramides stant quæ. Quattuor in angulis: & in medio una. In jmo latera pedum septuagenū
quinum: altæ centum quinquagenum ita fastigiata: ut in summo orbis æneus & Pegafus
unus oibus sit iposurus ex quo pendeant excepta carthenis tinnabula: quæ uēto agitata
lōge sonitus referant: ut dodonæ olim factum. Supra quē orbē quattuor pyramides in sup
singulæ extant altæ pedum centenū. Supra quas uno solo quæ pyramides: quarum altitu
dinē Varronē puidit addicere. Fabule hebruzæ tradunt eandē fuisse: quam totius operis:
adeo uesana dementia quæ sisse gloriā inpendio nulli profuturo. Præterea fatigasse regi
uires: ut tamen Jaus maior artificis esset.

De pensili orto & oppido: & tēplo Dianæ ephesiz.

Ca.

XIII.

Eguntur & pensiles hortos: imo uero totum oppidum fecisse ægyptiæ thebæ: ex
citus armatos subito educere solitis regibus nullo oppidanorum senriēte. Etiam
num hoc minus mirum: quam quod flumine medium oppidum interfluētē: quæ si fuissent

non dubiū est dicturum Homerū fuisse: cū centum portas ibi predicaret. Græcæ magnificentiæ uera ammiratio extat: tēplū epheſiæ Diane ducentis uiginti annis factū a tota aſia. In ſolo id paluſtri fecere: ne terramotus ſentiret: aut hiatus timeret Rurſus ne in lubrico atq; inſtabili fundamenta tante molis locarentur: ante calcatis ea ſubtrauere carbonibus dein uelleribus ſane. Vniuerſo tēplo longitudo eſt quadringentorū uiginti q̄q; pedū: latitudo ducētorū uiginti. Colūne centū uiginri ſeptē: a ſingulis regibus facte: ſexaginta pedum altitudine. Ex iis. xxvi. cælaræ. Vna a Scopā. Operi præfuit Cteſiphō architectus Sūma miracula epyſiſtia tante molis artolī potuiſſe. Id coſecutus eſt ille beronibus harena plenis molli puluino ſup capita colūnarum exaggerato paulatim exinanens ab imo ut ſenſim totū in colle ſederet. Difficillime hoc contingit in limiū ipſo: quod foribus iponebat. Etenim ea maxima moles fuit: nec ſedit. In cubili ergo anixo artifice mortis deſtinationē ſuū prema. Traduntq; in ea cogitatione feſſum nocturno tpe in quiete uidiſſe preſentē deum cui tēplum ſicbat: hortantē ut uiueret: ſe cōpoſuiſſe lapidē: atq; ita poſtero die apparuit: ponderetq; ipſo correptus uidebatur. Cætera eius operis ornamenta plurium librōrū inſtar optinet: nihil ad ſpecimen naturæ pertinentiā.

De delubro Cyzici & lapide fugituo & de echo ſepties reſonante: & ædificatio ſine clauo: & miracula ædificōrum Romæ: **Ca. XV.**

O Vrat & Cizici delubrum: in quo filum aureum cōmiſſuris oībus politi lapidis ſubiecit artifeſ eburnē louē diciturus intꝛꝛꝛ coronante eo marmoreo Apolline. Trāſlucent ergo picturæ tenuiſſimis capillamentis: leniq; aſſilatu ſimulachra reſouēt: præter ingenij artificeſ ipſa materia quāuis occulta in precio operis intelligitur. Eodē in oppido eſt lapis: fugitius appellatus. Argonautæ eo pro ancora uſi ibi reliquerat. Nunc eſt prytacon (ita uocatur locus) ſæpe profugū fixere plūbo. Eadē in urbe iuxta portā quæ thracia uocatur turres. vii. acceptas uoces numeroſior reſuſcit multiplicat. Nomēq; huic miraculo echo eſt a græcis datū. Et hoc quidē natura locorū euenit. Et plerūq; cōuallium ibi caſu accidit. Olympiæ autē arte mirabili modō in porticu quā oppidani heptaphonon appellat: qm̄ ſepties eadē uox redditur. Cyzici & buleurtionē uocant ædificiū aplūm ſine ferreo clauo ita diſpoſita cōtignatione ut eximantur trabes ſine fulcris ac reponantur. Quod itē Romæ in ponte ſublico religioſum eſt: poſtea quā Coelite. Horatio: defendente ægre reuulſus eſt. Verū & ad urbis noſtræ miracula tranſire cōuenit: nōgētorum annorū dociles ſeruari uiros: & ſic quoq; terrarū orbē uictum oſtēdere: quod accidiffe totiēns pene: quot referent miracula: apparebit. Vniuerſitate uero acruatā & in quedā unū cumplū cōiecta nō alia magnitudo exurgeret: ſi mundus alius qdā in uno loco narretur. Nā ut cyreū maximū a Cæſare dictatore extructū longitudine ſtadiorū trium: latitudine unius: ſed cū ædificiis iugerum q̄ternum ad ſedē ducētorū. lx. milij inter magna opera dicamus. Nōne inter magnifica baſilicā Pauli colūnis ephyrgibus mirabile forūq; D. Auguſti: tēplum pacis D. Veſpaſiani imperatoris Auguſti: pulcherrima operū quæ unq; Pāthēo lo ut uſtor ab Agrippa factū: cū theatrum ante texerit Romæ Valerius oſtienſis architectus ludis Libonis. Pyramidas regum miramur opera: cū ſolū tm̄ foro extruendo feſtertius mille ducētis Cæſar dictator ement. Et ſi qdē ipſæ mouent captos auaritia aiōs: P. Clodius quē Milo occidit: ſeſtertius. c. xlvij. milibus domo empta habitauerit. Quod eqdē nō ſecus ac regū inſania miror Itaq; & ipſm̄ Milonē ſeſtertia ſeptingēta milia æris alieni debuiffe inter pdigia animi hūani ducō. Sed tūc fenæggeris uāſtū ſpatiū & ſubſtrūctōnes iſanas captoſi mirabant. Præterea cloacas operū oīum dictū maximū: ſuffoſis mōtib: atq; un pau loāte rettulim: urbe p̄ſiſti: ſubterq; nauigata. Id. M. Agrippa fecit i ædilitate poſt Cōſulatū p̄ meatū cōſtruat. vii. amb: cui ſuſcipiti torrētū mō rape: atq; auferre. oīacoaſtis. In ſup mole hymbriū cōcitati uada ac littora q̄riunt. Aliq̄ tyberis retro iſuſi recipiūt fluū? Pugnāq; diuerſi aq̄rū ipeus intus: & tū obnixa ſummitas reſiſtit. Traburū moles i tērne tāræ nō ſuccūberib? cāis opis: Pullant ruina ſpōte præcipites: aut iſpactā icēdiis. Quatiē ſolū te remoribus. Durāt tñ a Targino Priſco aiōis oſtingētis ppe i expugnabiles. Nō, omittēdo memorabili exēplo uel eo magis q̄ celeberrimus rerū cōditorib? omiſſū ē: Cū id opus Tarq̄nius p̄ſcus plebis manibus faceret: eētq; labor iertū lōgior an periculoſior. paſſim p̄ſcita nece q̄ritib? rediū fugiētib?. Nouū & ſex cogitatū añ poſtea q; remediū iuēt ille rex: ut oī um ita dſūāoz figeret crucib? corpa: ſpediāda ciuib? ſ. mul & ſeris uolucrib? uſq; lacerāda.

Templi Diane Epheſi
Aug. dicit. nullū p̄
fuit q̄ ad car. bunc
p̄ſiſtiſſet

ipocoridg
p̄ſiſtiſſet hie pro ſarq;
p̄ſiſtiſſet hie p̄ſiſtiſſet
p̄ſiſtiſſet hie p̄ſiſtiſſet

10

10

110

q̄m

p̄ſiſtiſſet hie p̄ſiſtiſſet
p̄ſiſtiſſet hie p̄ſiſtiſſet

p̄ſiſtiſſet hie p̄ſiſtiſſet

Ann. 900. ab urbe co
ſiſtiſſet hie p̄ſiſtiſſet

110

p̄ſiſtiſſet hie p̄ſiſtiſſet

Acc. alienū. Milon
p̄ſiſtiſſet hie p̄ſiſtiſſet

Verá naq; cõsidentibus. Po. Romanus funebri munere ad tumulũ patris eius depugnauit
 uniuersus Variauit hanc magnificentiã suã fessis turbatisq; cardinibus: & áphitheatri for-
 ma custodita nouissimo die diuersis duabus p mediũ scõnis athlætas edidit: rapisq; e con-
 trario repete pulpitis eodẽ die uictores e gladiatorib? suis pduxit. Nec fuit rex Curio atq;
 gægium iperator nõ opibus ísignis: uti qui nihil in censu habuerit: pter discordiã prícipum
 Sed dicant uera æstimatiõis inuisita miracula: quæ: Q. Martius rex fecit. Is iustus a fenatu
 aquæ apie & amicis regulã ductus reficere: nouã a noie suo appellatã cuniculis pñones
 acis intrapreturã suã repus adduxit. Agrippa uero in ædilitate sua: adiecta uirginea aq;
 cæterisq; corruariatq; emedatis lacus: dec. fecit. Præterea fontes. cv. castella. c. xxx. cõplu-
 rad et cultu magnifica & operibus. Hic signa. ccc. ærea aut marmorea iposuit: & colunas ex
 marmore qdrgentas: eaq; oia ánuo spatio. Adiecitq; ipse in ædilitatis suã cõmemoratiõis
 & ludos unde. ix. diebus factos & gratuita præbuit balnea cõtum. lxx. quã nunc Romã ad
 íntum auxere numerũ. Vicit átcedentes aquarũ ductus nouissimũ ípendium ípendi in
 choati a. C. Cæsare & peracti a Claudio. Quippe a lapide quadraginta ad cã excelssitate: ut í
 oes urbis montes leuarent: ífluxere curtius: atq; cæruleus fontes. Erograua in id opus íster
 tia quingenta quinquagtra quingie milia. Quod síquis díligenti us æstimauerit aquã ab-
 undantiam in publico balnei piscinis domibus euripis hortis suburbanis uillis spatioq; ad
 uenientis extractos arcus montes per fossos: cõualles æquatas: fatebit nihil magis mirandũ
 fuisse: in toto orbe terrarũ. Eiusdẽ Claudii inter maxima equidẽ ac memoranda duxit: quã
 uis destitutũ successoris odio montẽ pfostrum ad lacum fucini emittẽdum inenerrabili pe-
 fecto ípendio: & operariõrũ multitudine p tot ános: cum aut corruatio aquã: qua terre-
 nus mõs erat egereret in uertice machinis: aut ílex cederet. Omniaq; íntus in tenebris fier-
 rent: quã neq; cõcipi animo nisi ab iis q uideret: neq; humano sermone enarrari possunt. Nã
 portus Ostiensis opus prætereo. Item uias iter montes excisat. Mare thirrenum a Lucrino
 molibus seclusum. Tot pontes tantis ípendiis factos. Et inter plurima alia italia miracu-
 la ipsa marmora in ípudicinis crescere auctor est Papyrius Fabianus naturã rerum peritiss-
 simus. Exemptores quoq; affirmant compleri sponte illa mótiũ ulcera. Quã si uera sunt
 ípẽt: nunquam defutura luxuriam.

1 pamp?
Aqua Virginea
Novissimi
Maxima

De magnetis generibus & medicinis.

Ca. XVI.

Maioribus digrediẽti ad reliquos lapidum ísignes naturas quis dubitet í primis
 magnetẽ occurrere. Quid. n. mirabilius: aut qua í parte naturã maior íprobitas de-
 derat uocẽ saxis: ut diximus: respondentẽ hominis: imo uero & obloquentẽ. Quid
 lapis rigore pigrius. Ecce sensus manusq; tributi illi. Quid ferri duritia pugnatius. Sed ce-
 dit & patit maiores: trahit naq; a magnetẽ lapide. Domitriq; illa rerum oium materia ad
 mane nescio quid currit: atq; ut ppius uenit assisit: teneceq; & cõplexu hæret. Siderit in
 hoc alio nomine appellat: qdam heracleon. Magnes appellatus est ab inuentore ut auctor e
 Nicander in india reperit. Naq; & passim inuenit: ut in Hispania quoq; inuenisse aut fer-
 tur claus crepidarũ & baculi cuspide hærentibus: cũ armenta pasceret. Quinq; genera ma-
 gnetis Sotac? demonstrat. Aethiopicũ: & magnesia cũ a Macedonia & cõtermina a bebnœa
 locatũ petentib? dextra. Tertium in echio boetiã. Quartum circa Alexandriã troadẽ. Qui-
 tum & magnesia asia. Differentia prima mas sit an fœmina. Proxima í colore. Nã qui í Ma-
 cædonia & magnesia repiunt: ruffi nigriq; sũt. Boetius uero ruffi coloris plus habet quã ni-
 gri. Is q in troadẽ iuenitur: niger est & fœminei sexus: ideoq; sine uiribus. Deterrimus autẽ
 in magnesia asia cãdidus: neq; attrahens ferrũ sumilissq; punici. Comperitũ tato meliores eẽ
 quanto sũt magis: cærulei. Aethiopicus laus sumã dat: pondusq; argẽto rependit. Inuenitur
 hic in Aethiopia zimiri ita uocatã regio harenosa. Ibi & hematites sanguinei coloris: sangui-
 nemq; reddens si terat. Sed & crocũ. In attrahẽdo ferrum non cadẽ quã magneti hemeite
 natura. Aethiopicus argumentũ est quod magnetẽ quoq; aliũ ad se trahit. Omnes autẽ ite
 lorum medicamentis psunt ad suam quisq; portionẽ. Maximeq; epiphoras ísunt. Sanant
 & adusta cremati: tritig. Alias rursus in eadẽ Aethiopia nõ pcul mons gignit lapidẽ thea-
 meden: qui ferrum omne abigit: respuitq;. De utraq; natura eius sæpius diximus.

obliqui
Siderit
heraclon
to fma
Argumenti

De lapidibus qui cito absumunt corpora in eis condita
 & de his qui diu seruant: & de thasio lapide:
 & medicinis eius. Capitulũ

Lapidē & sciro infula itegrum fluctuare tradūt: eundem cōminutum mergi. In asbroadās sarcophagū lapis fissili uena sciditur. Corpora defunctoꝝ cōdita in eo absumi cōstat intra xl. diem: exceptis dentib⁹. Mutianus specula quoq; & strigiles & uestes & calciamēta induta mortuis lapidea fieri auctor est. Eius generis & in lycia laxa sūt & in oriente quæ uiuentibus quoq; adalligata: erodūt corpora. Mirior est aut seruatis corporibus nec absumēdit chemites ebori sumillim⁹: in quo Variū cōditum ferunt. Parios si milis calore & duritia: minus tñ pōderosius q̄ porus uocat. Theophrastus auctor ē & translucidos lapides in ægypto iueniri: quos ophiōnā similes aut: qd forassit tunc fuerit: qm̄ & ii desinūt: & noui reperiūt. Thasius gustū falsus podagris lenit pedibus in uase ex eo cauto inditis. Præterea oia erūt uita in us lapidicinis sanatur: cū in metallis oib⁹ crura uientur. Eiusdē lapidis flos appellatur: in farina redigēdam mollis ad quādā perinde efficax est aut similis pumici ruffo. Ammixtus æri cyprio māmaram uita emendat. Pici aut resinæ ue strumas & panos discutit. Prodest & phibiscis linctū. Cum melle uetera ulcera ad cicatricem perducit. Excresecntia erodit. Et ad bestiarum morsus utilis. Repugnantia curatiōi ac fuppurata siccāt. Fit cataplasma ex eo podagris mixto fabæ lomento.

De ebone fossili & lapidibus ossis & palmatis & aliorum generibus. **Ca. XVIII.**
Dem Theophrastus & mutianus eē aliquos lapides: q̄ pariaē: erēdit. Theophrastus auctor ē & ebur fossile candido & nigro colore iueniri: & ossa e terra nasci: iueniriq; lapides osses. Palmari circa munda in hispania: ubi Casar dicitur Pompeum sicat: repiuntur: idēq; quotiens frerigis. Sunt & nigri: que & auctoritatis uenit in marmora sicat: ænariis. Vairo nigros ex africa firmiores eē tradit: q̄ i italia. E quersō albos coronas duriores: q̄ parios: Idē lunēsem sicut ferra secati. At tusculanū dissilire igni. Sabinum faulcum addito oleo ēt lucere. Idē molas ueriles uol sine inuentas. Aliquis & spōre morafiam uenimus in pedygisis. Nulquā aut hic utilior quā in italia gignitur: lapisq; nō laxum ē. In quibusdā uero prouiciis oīo nō iuenitur. Sunt qdam in eo genere molliores: qui & cote leuigatur: ut pcul iuenitur: ophitæ uideri possunt. Nec ē alius firmior: qm̄ & lapidis natura ut lignū similitur hymbres solē: q̄ aut hyemes nō patit. In aliis atq; aliis generib⁹. Sunt q̄ & lunari nō tolerēt: & qui uetustate rubiginem trahant: colorem ue candidum oleo mutant.

De corallio uel pyrite: & medicinis eius: & ostracite: de amanto lapide & medicinis eius & militino lapide & uiribus eius: de gagate lapide medicinis eius: de spongiis: de phrygio lapide & natura eius. **Ca. XIX.**

Corallium lapidē quidē pyriten uocat: qm̄ sit plurimus ignis illi. Sed ē alius etiam nū pyrites similitudine æris. In cypro eum reperiri uolunt: & i metallis q̄ sūt circa acā mania: unum argenteo colore: alterū aureo Coquūtur uarie. Ab aliis iterum tertio que i melle: donec cōsumatur liquor. Ab aliis pruna pus: dem melle: & postea lauantur ut as. Vt usq; eorū medicia ē calfacere siccare discutere: humorē extenuare: & duritias nimias mollire. Vtuntur & crudis cū usq; ad strumas atq; furunculō. Pyritarū etiam nū aliqui genus unum faciunt plurimū habent ignis: quos uiuos appellam⁹: & ponderosissimi sūt. Hi exploratorib⁹ castrorū maxime necessarij: q̄ clauo uel altero lapide percussit: & scintillas edūt que exceptæ sulphure aut fongis aridis uel folijs: dīcō celerius ignē trahunt. Ostracite si militudinem restā habet. Vt us eorū pro pumice ad leuigandā cutē. Pori sanguinē sicut: & illi cū melle ulcera doloresq; māmaram sanant. Anantū aluminū similitū nihil igni deperdit. Hic ueneficis resistit oībus: priuati magnorū. Geoden ex argumēto appellat: qm̄ aphezus est terræ: oculoꝝ medicamētis utilissimus. Itē māmaram & testū uitis. Melitites lapis succū remittit dulcē melitici tusus. Et cæræ mixtus eruptiōib⁹ pituitæ maculisq; corporis medet. Et fauciū exulceratiōni. Epynictidas tollit: & uuluarū dolores ipofitus uelleri. Gages lapis nomē loci & amnis habet gagatis lyciæ. Aiont & i leuocolla expelli marī: atq; ifra duodeci stadia colligi. Niger ē: plan⁹: pumicosus: nō multū a ligno differēs leuis: fragilis: odore si terat graui. Fistilia ex eo iscripta nō dolent. Cū uirū odore sulphurū reddidit. Mirūq; accēdit aqua: oleo restigiat. Fugat serpentes ita recreatq; uulnā stragulatōes. Dephēdit fonticū morbū & uirginitatē sufficit. Itē ex uio decoct⁹: dērib⁹ medet. Strumisq; cæræ pmixt⁹. Hoc dicitur uti magi i ea quā uocat necromantia. In peruri negat: i euntur sit: qd alius optet. Spōgīæ lapides iueniūtur i uocāt: & sūt natūi. Quida eos cystelolithos uocat: qm̄ uesicæ medetur. Calculos rūpunt i uio poti. Phrygius lapis gētis nomē habet. Est autē

prima + 20

Ca.

Ca.

Ca.

Sulphure
fontigiarū
pola

Sulfuris

Santig
et notenoIal axmannas
quē sit adhibet
pennino

Sng d

gleba pimicosa. Vritur ante uino perfusus: staturoq; folibus: donec ruffescat: ac rursus dulci uino restinguitur: & hoc trinis uicibus tingendis uestibus tantum utilis.

De ematice & quinque generibus eius & schisto.

Ca. XX.

Schistos & hematice cognatione habet. Hematites iuenitur i metallis. Vltus minii colore imitatur. Vritur & Phrygius: sed no restiguit uio Adulteratur schisto. Hematite discernit uana rubetes: & friabilis e natura. Oculis cruore, suffusis mire conuenit. Efficit pfluuii mulieq; potus. Bibunt ea & q sanguine reiecerunt cu succo punice mali. Et i uescis afficit uitrii. Bibitur & i uio serpenti uisus. Infirmitior ad oia eade e: que schiston appellat Sed i iis comodior croco similis: peculiari uis splendet. Proficat coloru lachrymis i lacte muliebris. Procidit eiq; oculos plere cohibet. Hae e sententia eoz q nuptime scripserunt. Sed Soracus e uetustissimis auctoribus qnq; genera hematitaz tradit pter magneterem. Principatu dar ex iis aethiopico oculoru medicamentis utilissimo. Et iis q panchresta appellat. It e abustis. Alteru atrodamaa dicit uocari: colore nigro: podere ac duricia i signe: & ide nome traxisse: picipueq; in africa reperta. Trahere aut in se argenrum aet feru u. Experimentu eius ee in cote ex lapide basante. Reddere. n. succu sanguineu & ee ad iocineris uitia pcur remedii. Tertiu gen? arabici facit: simili duricia: uix redderet succu ad cote aquaria ali qua do croco simile. Quarti generis clauten uocari quadiu crud? sit: coctiu uero milite uti lem abustis. Ad oia utilior e rubrica. Quinti generis schistos hemorhoidas reprimat. In totu at hematias oes tritof i oleo triu drachmaz podere a ieiunis sumedof ad uicia sanguinis. Idem auctor e schiston esse alterius generis qua hematiten tradit: que uocat atractiten. Na sei in Africa nigrum atritum reddere aquariis cotibus ab ea parte que fuerit ab radice nigrum colorem: ab altera parte croci. Ipsum utile esse oculorum medicamentis.

De quattuor generibus atteis: & calamo: & famio: & arabo: & punicibus.

Ca. XXI.

Atteis lapis et argumeto hominis magna fama habet. Reperitur in nidis aquillarum sicuti in decimo uolumine diximus. Aiunt binos iueniri mare & fo minar. Nec sine iis parere quas diximus aquilas: & ideo binos triu Genera eoz quattuor. In Africa nascente pusillu & molle i tra se ac uelut in aluo habent argilla suauem cadida. Ipsum friabilem quem femineu sexus putat Marem aut qui in Arabia nascitur duru similem aut sub rutilu in aluo habentem duru lapide. Tertius in cypro iuenitur: colore illis in africa nascentibus similis: aprior tamen atq; dilatatus. Carteris. n. globosa facies. Habet in aluo harenam uicundam & lapillos. Ipse ta mollis ut et digyris fricetur. Quarti generis Taphiusius appellat nascens iuxta leucade in taphiusia: q locus e dextra nauigatibus ex hac ad leucade. Inuenitur in fluminibus cadidus & rotundus. Huic est in aluo lapis qui uocatur callimus: nec que qua tenerius. Aetia oes grauidas ad alligari mulieribus uel quadrupedib? i pelliculis scarificati uteri alium continent partus: no nisi parturiant: remouendi: alioquin uuluz excidium fit. Sed nisi parturientibus auferatur: oio no parit. Est & lapis sanius in eadem insula: ubi terra laudauimus: poliendo auro utilis. Vtilis & in medicina oculozq; ulceribus cu lacte quo supra dictu est mo contra ueteres lachrymatioes. Prodest & pra uitia stomachi potus. Vertigines sedat. Mentefq; comotas restituit. Quidam & morbis comitialib? utiliter dari putat. Et ad ruinae difficultates: acopis et miscet. Probatur grauitate & candore. Vulus & artus contineri ad alligato eo tradit. Arabus lapis ebori similis: dentificiis accomodatur crematus. Priuati hemorhoidas sanat cu lanugine linteoz: linteolis i super ipostis. Non premitenda e & punicu natura: siquide ita appellant qdam lapides erosi amne: in aedificiis musca uocat dependetia ad imaginem specus arte reddenda. Sed & iis punices q fut in usu corporoz leuigandoru foeminis ia quide & uirif: atq; ut ait Catullus libris: laudatissimi sut in melo scyro & zoliis i sulis. Probatio in candore & in minimo podere: & ut qmaxime spogiosi aridq; sint: ac teri faciles: nec harenosi in fricado. Vis eoz in medicis: extenuare: siccare. In ustrina ter siccapita ut torreatur carbone puro: ac totiens uino restiguit uant albo. Laurantur deide ut cadmia: & siccati codunt qminimu uliginoso loco. Vtus farinae eius oculorum maxie medicamentis. Vlcera purgat eoz leuiter: expletq; cicatrices: & emendat. Qui dam tertia uisione refrigeratos potius q restinctos terere malunt ex uino. Ad duntur etia ad malagmata capitum uerendorumq; ulceribus. Vtilissima sunt ex iis dentificia. Theophrastus autem auctor est potiores in certamine bibendi praesumere farinam eius: sed nisi uniuerso potui impleantur periclitari. Tantamez refrigerandi naturam esse: ut musta fere

Arrodamaia
Cebasante Ves
Sanaia
Aractite
q comitibus

galle

Vergines oculoru
parturientes foemina

Musca

vere desinant purnice addito.

De lapidib⁹ mortario medicinalium & mollib⁹ lapidibus & speculari lapide: & silicibus: & phengite: & cotibus: & reliquis ad structuram lapidibus igni & tempestatibus resistētibus.

Ca.

XXII.

I Vectoribus curæ fuere lapides mortarioꝝ quoꝝ nec medicinaliũ tm̄ aut ad pigme-
ta p̄tinentiũ. Ethesiũq; lapidẽ in iis p̄ulere cæteris: mox & thebaicũ: quẽ pyrhopo-
silion appellauimus. Aliqui p̄saroniũ uocāt. Tertiu ex calazio chrysitẽ. Medici autẽ
& basaniten. Sic. n. lapis nihil ex sese remittit. li autẽ lapides qui succũ reddũt: oculoꝝ medi-
camentis utiles existant. Ideoꝝ æthiopici maxie ad ea probatur. Tenariũ uero lapidẽ
& pœnicũ & hematitẽ iis medicamentis p̄desse tradunt: quæ ex croco cõponantur. Ex alio
tenario qui niger ẽ: & ex patio lapidẽ nõ æque medicis utilẽ. Potiorem ex lapide alabastris-
te egyptio: uel ex ophite albo. Est. n. hoc genus ophitis: ex quo uasa & et cados faciũt. In sy-
phon lapis ẽ qui cauatur: tornaturq; in uasa coquẽdis cibis utilia: uel ad esculentorũ usus.
Quod in comensi italiæ lapide accidere scimus. Sed in syphon singulare quod ex calcifac-
tus oleo nigrescit: dure scitq;. Natura mollissimus tanta qualitatũ differẽtia ẽ. Nam mollicies
& trãsalspes p̄cipua tunc ex cõpla. In belgica provincia cãdidũ lapidẽ ferra qua lignum fa-
ciliusq; et secant ad segulag; & ibricũ uicem. Vel si libeat: ad q̄ uocāt p̄uonacea tegendi
gña & igni qdẽ durati idem festiles sunt. Specularis uero qm̄ & hic lapis nomen optinet
facilior multo natura findit in quantibet tenues crustas. Hispania hunc olim ceterior tan-
tum dabat: nec tota: sed intra centum milia passuum circa segobricã urbem. Iã & cyros &
cappadotia & sicilia: & nuper iuentum africa. Postferendos oes tm̄ hispaniæ: & cappadociæ
mollissimis & aplissimæ magnitudinis. sed obscuris. Sunt & in bononiensi italie parte bre-
ues maculosi cõplexu silicis alligati: quorũ tamen apparet natura similis eis qui in hispa-
nia puteis effodiuntur: p̄funda altitudine. Nec nõ & saxo iclusus sub terra iuenitur extra-
huncq; aut exciditur. Sed maiori parte fossili natura ab solutus sequenti mō nunquam ad
huc quinq; pedũ longitudine amplior. Humore hunc terræ qdam aut tantã quadã anima
crystalli mō glaciari. Et in lapidẽ cõcrescere manifeste apparet: quod cũ fectẽ dederẽ i pu-
teos tales & medullæ ex ossibus earum in eadẽ lapidis natura post unã hycmẽ figurant. In
uenitur & niger aliquando. Sed cãdido natura mira cum sit mollicia nota perpetiãdĩ folis
rigoriscq; nec fenescit si mō iniuria abste: cum hoc ẽt i cements multorum generum accidat
Inuenere & alium usum i rametis quoꝝ cyrum maximũ ludis cyrensibus sternedi: ut sit
i cõmendatione candor. Nerone p̄cipe in Capadocia repertus est lapis duritia m̄ timoris
candidus: atq; translucens: et qua parte fuluæ iciderant uenæ: ex argumento phengites ap-
pellatus. Hoc cõstruxerat ædẽ fortunæ: quã se iam appellat a Seruio Rege sacratã aurea do-
mo cõplexus. Quare etiã foribus apertis iter diu claritas ibi diurna erat haud quã speculari
um modo: tanquã iclusa luce: nõ transmissa. In Arabi quoꝝ cẽ lapidẽ uitri modo transluci-
dum: quo utunt̄ pro speculari. Iuba auctor est. Nunc ad operarios lapides transisse cõue-
niat: primũq; cotes ferro acuendo. Multa earum genera Creticæ diu maxima laudem ha-
buere. Secundã loconicæ ex taygeto mōte: utraq; oleo idigentes. Inter aquarias maxie laus
maxima fuit: mox armeniacæ: de qb⁹ dixim⁹. Ex oleo & aqua cilicæ pollẽ: ex aqua arsinoc-
ticæ p̄cipue. Repertæ sũt & in italia aquã trahentes acie aceriõ effectu. Nec nõ & trãsalspes
quas palmicæ uocāt. Quarta rō est salua hois p̄ficiẽtiũ. Quæ i constrinarum officinis i
utilis ẽ: fragilis mollicia. Flaminitanæ ex Hispania ceteriore i eo genere. Reliqua multitudine
lapidũ in totũ ædificiis inutilis ẽ morositate. Quædã tñ loca morẽ illũ hũt sicuti Carthago
in Africa exercet halitu maris: sicat uento: & uerberat hymbri. Sed cura tuent picãdo p̄-
rietes: qm̄ & tectoria calx rodit. Scitq; dictũ ẽ ad tecta eos picæ: ad uinũ calce uti: qm̄ sic mu-
sta cõdiunt. Alia mollicia circa Romã fidẽnari & Albã. In Liguria quoꝝ umbria & Vene-
tia albus lapis dentata ferra fecat. Hi tradabiles i opera laborẽ quoꝝ tolerat sub tecto dum-
taxat. Aspergine & gelu pruinisq; rûpunt i testas. Nec cõtra humores & aurã maris robur
sti. Tyburini at reliquæ fortes uapore dissiliũt. Nigri silices optimi qbusdã in locis & tubẽ-
tes. Nonusquã uero & albi: sicut in Tarquinẽsi & Ancianis lapidicinis circa lacũ Volsinien-
sem. Et in Stratonienti sũt quib⁹ ne ignis quidẽ nocet. lidẽ & in monumenta sculpti cõtra
uerustatẽ quoꝝ i corrupti p̄manẽt. Exque iis formæ fiũt: in qbus æra infundunt. Est & uitri-
dis lapis uehãmẽter igni resistẽs: sed nusquã copiosũ. Et ubi iuenit lapis nõ saxũ ẽ. E reliq;

pallidus in cemento raro utilis: globosus contra iniurias fortis: sed ad structuram fidelis nisi multa sustentatione deuinctus. Nec cercior fluuiatilis semper ueluti madens. Remedium est in lapide dubio astate cum eximere: nec ante biennium esse ferre teo domitum respectatibus. Quae ex eo laesa fuerit in subteranea structura aptatur utilis. Quae restiterit: tunc in caelo permittere. Graeci et lapide duro ac silice aquae constructum ueluti lateritios parietes: cum ita fecerit iso domos uocant genus structurae. At cum in aequali crassitudine structa sunt pseudisodomon. Tertium est eupleon in tantummodo frontibus politis. Reliqua fortuito collocata. Alternas conuentionationes fieri: ut commissuras atceduntur mediis lapide optineant: necessarium est in medio quoque pariete si res parietis. Si minus: utique a lateribus. Medios parietes sarcire fractis cements Dietyontheon uocant reticulata structura: qua frequentissima Romae struitur: nimis opportunam. Structura ad normam & libellam fieri: & ad perpendiculari respondere oportet.

De Cisternis & calce & harenarum generibus & mixtura calcis & harenarum: & uitis structurae & tectoribus columnis XXIII.

Cisternas harena pura & aspera quinque partibus calcis quae uehementissime duabus constructui conuenit: fragmentis silicis non excedentibus libras. Item ferratis uetibus calcari solis parietibus similiter. Vitilium geminos esse ut in priore uitia cõsistant aquae: atque per colu in proximis transeat maxime pura aqua. Calcem e uario lapide Cato Censorius improbat. Ex albo melior quam ex duro & structura utilior. Quae ex fistuloso: tectoris. Ad utrumque damnatae est silice. Vitilior eadem est effosso lapide qua ex ripis fluminis collecto. Vitilior e molari: quia est quadam pinguior natura eius. Mirum aliqui postquam aserit accendi aquis. Harenarum tria genera. Fossicia cui quarta pars calcis addi debet. Fluuiatili aut marinae tertia. Si restat tertia pars addatur melior materia erit. Ab apennino ad padum non inuenitur fossicia: nec marina. Ruinarum urbis ea maxime est quod furto calcis sine ferrumine suo cementa componuntur. In tria quoque uo uetustior eo melior. Unde & in antiquorum aedium legibus inuenitur ne recetior rimam uteretur redemptor quisque. Ideoque nulla tectoria eorum rimae fore daure. Tectoriumque quod nisi ter harenato & bis marmorato inductum est: non satis spiritus edoris habet. Viginosa & ubi salugo testatio uitia sublimi utilius. In gratia tectoris est harenarum quod inductum fuit: prius in mortario ligneis uetibus subigunt. Experimentum marmorati est in subigendo: donec rutro non cohaereat. Contra in albario opere: ut macerata calx ceu glutinum haereat. Sed macerari non nisi a gleba oportet. In elide ad est C Minerue: ius quo frater Phidiae Paeus tectorium induxit lacte & croco subactum ut ferunt: ideo si queratur in ea hodieque salua pollice: odor croci saporeque reddere traditur. Columne edere densius positae: crassiores uidentur. Quattuor earum genera. Quae sextam partem altitudinis in crassitudine ima habent: doricae uocantur. quae nona ionicae: quae septimam tuscanicae. Corinthiis eadem ratio quae ionicis. Et differentia quoniam capitularis corinthiarum eadem est altitudo quae colligitur crassitudine ima: ideoque gratiores uidentur ionicis: capitelli enim altitudo tertia praestat crassitudinis. Antiqua ratio erat colunarum altitudinis tertia per latitudinum delubri. In ephesi Dianae aede: de qua prius fuit sermo: primum columnis spirae subditae: & capitella addita. Placuitque altitudinis octaua pars in crassitudine: & ut spirae haberent crassitudinis dimidium septimaque partis detrahentibus summam crassitudinis. Praeter has sunt uocantur atticae columnae quaternis angulis pari laterum intervallo.

De medicinis calcis: & maltha & gypso. XXIII.

Calcis & i medicina magnus usus. Eliguntur: necesse: nec asperae aquis urit: discutit: extrahit scipienteque serpere ulcere ipetus coarctet. Aceto & rosaceo temperata per ducit ad cicatricem. Luxatis quoque cum adipe suillo aut liquida resina ex melle medet. Eadem compositione & strumis. Maltha & calce fit receti: gleba uino restinguit. Mox tundi cum adipe suo suillo & sicu duplici linamento. Quae res omnium tenacissima & duritiam lapidis antecedens. Quod maltha oleo pficitur ante. Cognata calci res gypsum est. Plura eius genera. Nam et lapide coquitur ut in syria cathuris. Et e terra foditur ut in cypro ac perthebie summa tellure. & himericis. Qui coquitur lapis non dissimilis alabastrite esse debet: aut marmoroso. In syria durissimos ad id eligunt: coquuntur sumo bubulo ut celerius uratur. Oium aut optimum fieri oportet est e lapide specularem squamam uitalis habere. Gypso madido statim utendum est quoniam celerrime coit ac siccatur. Tamen rursus tundi & in farinam resolui patitur. Vsus gypsi in albariis sigillis adificiorum & coronis gratissimus. Exemplumque illustre. C. Procleium Augusti Ca

ris familiarem in maximo stomachi dolore gypso potio conuiffisse sibi mortem.

De pavimentis: & quando primum Romæ: & subdialibus pavimentis: & græcanicis: & quando primum cameræ.

Ca.

XXV.

Pavimenta originē apud græcos habet elaborata arte picturæ ratione: donec lithostrata expulere eā. Celeberimus fuit hoc gerosus q̄ p̄gamistavit quē uocat Eufarion Oecon: qm̄ purgāmētā cœnæ in pavimētō quocq̄ euerri solēt: uel uti reli: & a. Ferat paruis & testulis tinticq̄ in uariis coloribus. Mirabilis ibi colūna bibens: & aqua umbra capitis iufcans abripiente alia escam. Dentes uidere in canthari labro. Apricatur alia scabente sese pavimēta credo primū facta: quæ nūc uocam? barbarica: atq̄ subregulane. In italia & festucis cānæ: hoc aperte ex nomine ipso itelligi pōt. Romæ scalturati in louis Capitolini adē primū factum ē post tertiū puniū bellum iniriū. Freq̄uētata uero pavimēta ante cimbrū magna gratia animorū: iudicio ē luciliū ille uersus. Ante pavimenta atq̄ emblema uermiculata. Subdialia græci iuenerē talibus domos cōtegente facili tractu & tepente. Sed fallax ubiq̄nq̄ hymbres gelat. Necessariū bipa p̄ diuersum taxatiōes substerni. Capita earū præfigi ne torquātur. Et ruderi nouo tertiā partē testæ addi. Deinde rudus in quo duæ quatræ calcis miscetur pedali crassitudine festucari. Tūc nucleo crasso: sex digyotos iudici & testa grandi nō minus alta duos digyotos stui. Fastigiū uero seruati i pedes deos & se cūcē. Ac diligenter cotā despumare: uernitq̄ axibus cōtribulare. Quæ torquētur i utilia putant. Immo & silice aut palea substerni melius ēē quo minor uis calcis pueniat. Necessarium & golobum lapidē subici. Similiter fiunt spicata testacea. Nō negligēdum ētūm unum genus græcanicū. Solo festucato inicitur rudus aut testacū pavimētum. Dein pisse calcatis carbonibus inducitur sabulo calce: ac fauilla mixis: materia crassitudine semipedali ad regulā: & libellam exigitur: & ē forma terrena. Si uero cote depolium ē nigri pavimētū usum optinet. Lithostrata cōpauere iā sub Sylla paruulis certe carceri. Extactū hodie qd̄ i fortunæ delubro prænestē fecit. Pulsa deinde ex humo pavimenta in cameras transire: ut primum uitium. Et hoc certe iuentum ab Agrippa in thermis quas Romæ fecit. Figlinū opus encausto pinxit. In reliquis albaria adornauit. Non dubie uitreas facturus cameras: si prius inuentum fuisset: aut a parietibus scœnæ ut diximus. Scauri peruenisset in cameras. Quā obrem originem uitri dicemus.

De origie uitri & rōne faciēdi: & de obsiano uitro

& generibus multiformibus uitri.

Ca.

XXVI

Pars ē syriæ: quæ phœnice uocatur finitima iudæā itra mōtis camelli radices paludē habēs: quæ uocatur cādebea. Ex ea creditur nasci belus annis quinq̄ milia. p̄spacio i mare p̄fluēs iuxta ptolemai dē coloniā. Lentus hic currit: in salubris potu. sed cerimonius sacer: limosus uado p̄fundus. Non nisi resuso mari harenas faceret. Fluxib? n. uoluntate nitefcunt detritis foribus. Nūc & a marino credatur astrigi morsu nō prius utilis. Quigētoz ē passuū nō āplius littoris spaciū. Idq̄ tm̄ multa p̄ sæcula gignēdo fuit uitro. Fama ē appulsa naue mercatorū nitri cui sparsi p̄ littus epulas pararet: nec eēt cortinis attolēdis lapidū occasio: glebas nitri e naue subdidisse. Quib? accessis permixta harena littoris trāsluēs nobilis liquoris fluxisse riuos & hāc fuisse originē nitri. Mox ut ē astuta & ingeniosa solertia nō fuit cōtenta nitri miscuisse cœpt? addi & magnes lapis: qm̄ i liquore uitri quocq̄ ut ferrū trahere credit. Simili mō & calculi splēdētes multifariā cepti uiri deide cōchiz & fossiles harenæ. Auctores sūt in idia & crystallo fracta fieri & ob id nullū cōparari in dico. Leuib? ar aridifq̄ lignis coctur addito cyprio ac nitro maxie ophitio. Cōtinuis fornacib? ut æs liquat: massaq̄ fuit colore pigui nigrates. Acies tāta ē quacūq̄: ut citra ullū sensū ad ossā cōsenesceret q̄qd̄ afflauerit corpus. Et massis rursus fūdā i officiniū tingitur que. Et aliā statu figurat. Aliud tornō terit. Aliud argēti mō castat. Sidōtē quōdā iis officinis nobili sigdē ēt specula excogitauerat. Hæc fuit ānq̄ rō uitri. Iā uero & i uulturno maritalliz harena alba nascēt sex milia passuū a littore iter eunas atq̄ lucrinū: q̄ mollissima ē p̄ la molazq̄ terit. Deī miscet trib? partib? nitri pōdere uel mēsurā: ac liquata i alias fornaces trāsfundit. Ibi sit massa q̄ uocat hāmonitruū. Atq̄ hoc recogit: & sit uitruū purz ac massa uitri cādida. Iā uero & p̄ gallias hispaniasq̄ simili mō harenæ tēpant. Ferūt Tyberio pipe excogitatu uitri tēpamētū ut flexibile esset: & torā officinā artificis ei? abolita: ne aris: argēti: aut rē: metallis p̄cia detraberent. Ea q̄ fama diu crebrior quā certior fuit. Sed qd̄ refert. Nerōis

principatu reperita uitri arte quæ modicos calices duos quos appellabât petrotos. h. s. x. m. libus uederent. In genere uitri & obsidiana numeratur ad similitudinē lapidis quæ in arthio pia iuenit. Obsidiana nigerrimi coloris: aliqñ & trāslucide: crassiore uisu atq; i speculō parte tū p imagine umbras reddēte. Gēmas multi ex eo faciūt. Vidimusq; & solidas imagies diu Augusti capti materia hui⁹ crassitudinis. Dicauntq; ipse p miraculo in tēplo Cōcordiæ obsidianos quattuor elephātos. Remisit & Tyberius Cæsar heliopolitæ: cerimonis reperit ubi i hæreditate ei⁹ q; p fuerat ægypto: obsidianā imaginē Menelias. Ex quo apparet antiquior materiæ origo nūc nitri similitudinē interpolata. Xenocrates obsidianū lapidē i india & in samio italiæ & ad oceanū i hispania nasci tradit. Fit & tisturæ genere obsidianū ad escaria usque totū rubēs uitre atq; nō trāslucēs: hematinō appellatū. Fit & albū & murrhinū aut hyacinthos saphirosq; imitatū: & oibus aliis colorib⁹. Nec ē alia nūc materia sequatior: aut ēr picturæ accomodatior. Maxim⁹ tñ honos cādido trāslucētē quāproxima crystalli similitudinē. Visus uero ad potandū argētī metalla & auri pepulit. Est at calor ipsaciens: ni pcedat frigidis liquor: cū addita aqua utræq; pilæ sole aduerso in tm excādescant: ut uestes exorat fragmeti teporata agglutinātur tm rursus ad fundi nō queūt praterq; abrupto sibi met: tm qui ueluti cū calculi sūt: quos qdem abaculos appellāt: aliquid ēt plurib⁹ modis uersifolores. Vitrum sulphuri concoctum ferruminantur in lapidem. Ad peractis omnib⁹ quæ constant ingenio artem natura faciente: succurrit mirari nihil pene non igni perfici.

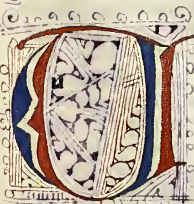
Ignium miracula & medicinæ prodigia. XXVII.

Ignis accipit harenas: ex qbus alibi uitrū: alibi argētum: alibi plūbi genera: alibi pigmenta: alibi medicamētā fundit. Ignē lapides i: x. solūtur igne ferrum gignit: ac domatur. Igne cremato lapide cēmētā i testis alligātur. Alia sēpius uri prodest. Eadem materia aliud gignit pnis ignib⁹: aliud secūdis: aliud tertiis. Quando ipse carbo uitre habere scipit restitū: atq; iteresse creditus: maioris fit uirtutis. In mēsa & iproba regē naturæ portio. Et in qua dubiū sit plura absumat: an pariat. Est & ipsis ignib⁹ medica uis: Pestilētiæ quæ solis obsecratōe cōtrahitur igitur suffitu multiformiter auxiliari certū ē. Empedocles & Hippocrates id mōstrauerunt diuersis locis. Ad cōuulsa uiscera aut cōtusa ut. M. Varro auctor ē. Iphis. n. uerbis ei⁹ utar. Lix cinis ē igitur foci Inde. n. cinis luxatū pot⁹ medet. Ve licet uidere gladiatores cū delulerit hæc iuuari potionæ. Quin & carbunculū genus morbi quo duos cōtulare nuper absumptos indicauim⁹: quæneul carbo tritū cum melle sanat. Adeo in rebus dānatū quosq; ac iā nullis fuit aliqua remedia: ut i carbōe ecce & cinere. Nō prateribo & unū foci exēplū Romanis litteris claz. Tarquinio Prisco regnāte tradunt repente in foco comparuisse genitale ē cinere masculini sexus. Eamq; quæ iscedat ibi. Tanaquilis reginæ ancillā Ocrestem captiuā cōsurrexisse grauidā. Ita Seruūm Tulliq; Laris familia rē filium. Ob id compitalia & lodos Laribus primum istituisse.

PLINII SECUNDI NATURALIS HISTORIAE LIBER TRIGESIMVS SEPTIMVS ET VLTIMVS.

PROHEMIUM.

Origo gemmarum.

GT NIHIL istituto operi desit: gemæ supsunt: & in artū coacta rerum naturæ maiestas a multis nulla sui parte mirabilior. Tantū tribuūt uarietati coloribus materiæ decori. Violare ēt signis gemas nefas ducent res. Aliquis uero extra præciā ulla taxationēq; humanæ opum abstrantes ut plerisq; ad summā absolutaq; rerū naturæ cōtēplatiōe satis sit una aliqua gēma. Quæ fuerit origo gemarū & quib⁹ initiis i tm hæc ammiratio exarlerit diximus quodā tenus in mentio auri anulorumq;. Fabulæ primordium a rupe caucasea tradūt. Promethei uinculorum

interpretatione fatali: primumq; saxi fragmentum inclusum ferro ac digyto circumdarum hoc fuisse annulum & hoc gemmam.

De gēma Polyclatis tyrāni & Pyrrhi Regis & q; sculptores optimi: & nobilitates artificū & q; pms da Atlyothecam Romæ habuit.

Ca.

honore grata: illius probioris uenerandiq; p cunctas gētes illa i qua ex margaritis. *seueritate uicta & uerore luxuria qua triumpho. Quod profecto inter illos uiros durasser cognome Magni: si pma uictoria sic triumphasset de margaritis Magne: ra pdigare & foeminis re pra: qua habere gerereq; fas no sit. Hinc sic fieri tuos uultus: sic te preciosum uideri? No ne illa similia ter e imago qua pyrenei iugis ipoluisti: Graue pfecto scedug; pbrum erat ni uerius sicuti deorū ostēdū credi oportere Clareq; itelligi posset iā tum illud caput orientis opibus sine reliquo corpore ostēratum. Cetera triumphū eiusdē quauerissime subiiciā. Reipublice datum mille talētum. Legatis & questoribus: q oras maris defendissent festertia bina milia. Cōmilitōnibus singulis quingenta. Tolerabilis tñ fecit cām Caii principis q sup oīa muliebria oculos induebat e margaritis. Et Neronis principis q sceptrā personis hūstrionum & cubicula uiatoria unionibus cōsternebat. Quinimo etiā ius uidetur pdi disse corripiente gēnata potoria & uariā supellectilis genera annulos transuertes. Quā enim nō luxuria innocentior existimari possit: Eadē uictoria primum in urbē murinā inuexit. Primūsq; Pōpeius sex procula ex eo triumpho capitolio Ioui dicauit. Quā ptinus ad hoīum usum transire: abactis etiā cēnariisq; uasis inde expēditis. Excreuitq; in dies eius rei luxus murinō. lxxx. festertis empto capaci plane ad festarios tres. Caliceq; potauit ex eo ante hos annos consularis ob amore abralo eius marginē ut tamē iniuria illa precium augeter. Neq; est hodie murini alteris prāstatiō idicatura. Idē reliquis generis eius quātum ualuerit licet aestimare ex multitudine quā tanta fuit: ut auferente liberis eius Nerone Domitio theatrum peculiare transyberim hortis expōsta occuparet hoc a populo impleri cauentes. Et dum pōpeianus prācludit: etiā Neroni satis erat qui tunc uidit annumerari unius sciphi fracta mēbra: quā in dolore credo sēculi inuidiāq; fortune tanquā Alexandri magni corpus in conditorio asseruari ut ostētaretur: placebat. T. Petronius cōsularis moriturus inuidia Neronis principis ut mēsam eius exheredaret inuā murinā. ccc. festertis emptā fregit. Sed Nero ut par erat principē uicit oēs. cccc. festertis capedinē unā parando. Memoranda res tantū imperatore: patrēq; patrī bibisse. Oriens murina miriti. Inueniunt enim ibi pluribus locis: nec insignibus: parthici regni. Precipue tamen in carmania. Huius morem putant sub terra calore densari. Amplitudine nunquam paruos excedunt abacos Crassitudine rara quanta dictum est uasi potorio. Splendor iis sine uiribus: nitroq; uerius quam spendor. Sed in precio uarietas colorum subinde circumagentibus se maculis in purpuram candoremq; & tertium ex utroq; ignescente ueluti per transitum coloris purpura rubescente: aut lacte candescente. Sunt qui maxime in iis laudent extimitates: & quosdam colorum repercussus: quales in cęlesti arquo spectantur. His maculę pingues placent. Translucere quicquam aut pallere uisum est. Item sales uerrucęq; non eminentes: sed ut corpore etiam plerumq; sessiles. Aliquā & in odore commendatio est. Contraria huius causa crystallum facit gelu uehementiore concreto. Nec aliubi certe reperitur: quam ubi maxime hybernæ niues rigent: glacięq; esse certum est unde & nomen gręci dedere. Oriens & hanc mittit. Sed indicę nulla pręfertur. Nascitur & in asia: uilissima circa alabādam & horrosiam finitimisq; montibus item in cypro. Sed laudata in Europa alpium iugis. Iuba auctor est & in quadam insula rubri maris ante arabiam sita nasci quę neron uocetur. Et in ea quę iuxta gemmam topacion ferat. Cubitalemq; efoffam a Pithagora Prolemæi regis pfecto. Cornelius Bocchūs & in lusitania perquam mirandi ponderis immensis iugis depręssis ad libramentum aquę puteis. Mirum & quot Xenocrates tradit ephefius arato in asia & cypro excitari. Non enim inueniri in terreno: nec nisi inter cautes creditū fuerat. Simili? ueri est quod idem Xenocrates tradit torrentibus sępe deportari. Sudinēs uero negat nisi ad meridiem spectantibus locis nasci. Quod certum est: non enim reperiuntur in aquosis: quanquam in regione pręgelida: uel si ad uada usq; glatięntur amnes. Cęlesti humore paruāq; niue id fieri necesse est: ideo caloris impatiens in frigidō potu abdicatur. Quare nascatur angulosos lateribus: non facile ratio inueniri potest: eo magis quod neque mucronibus eadem species est ita absolutus est laterum leuor ut nulla id arte possit equari. Magnitudo amplissima: adhuc uisa nobis erat quę in Capitolio Livia Augusta dicauerat: librarum circiter. Iidem Xenocrates auctor est: uas amphorale uisum. Et aliqui ex india crystallū sextariorū quattuor. Nos liquō affirmare possumus in cauib; alpium nasci adeo inuis: ut plerūq; fune pendētes eā extrahant. Peritis signa & indicia no*

Responso pom

pau p

pbrum
betenis
intragit

at Comilntg

Aban

pripus

Instrata
prensio
Umano

pau mētas

Tella
das poterū
topack dhuē ed
Murina ex rale

mitor

Crystallum ueli

huc
Boc
Custathy

Similis ueri

proua

at sale
quod in murena
supra p. 101

murena
crystallina

ta sunt. Infestantur plurimis uitiis: scabro: ferrugine maculosa nube occultata aliqui uomicia
 præduro fragilique centro a sole appellatur. Est & ruffa aliquibus rubigo. Aliis capillamentu
 rimæ simile. Hoc artifices litura appellat. Que uero sine uitio sunt: puras eẽ matũr ascyn-
 theta appellantes. nec spumei coloris lympidęq;. Postrema uero auctoritas in pondere est
 Inuenio medicos quæ sunt urenda corporum nõ aliter utilius id fieri putare quã crystalli-
 na pisa aduersus apposita solis radiis. Alius hic furor. h. e. centũ. l. milibus trulla una nõ an-
 te multos annos mercata a matrefamilias nec diuite. Itẽ Nero amissarum rerum nuncio ac-
 cepto duos calices crystallinos in suprema ira fregit illifos. Hæc fuit ratio uiri faculũ su-
 um punitentis: ne qs alius ex iis biberet. Fragmenta farciri nullo modo queunt. Mireq; ad si-
 militudine accessere uitiis: sed prodigii modo: ut suũ precũ auxerint: crystalli nõ diminui-
 runt. Proximũ locum in deliciis sceminarum tñ adhuc rñ: succina optinent: eandemq; oia
 hæc quã gẽme auctoritatẽ. Sane maiorẽ aliquibus de causis crystallina & murrina. Rigidi
 porus utraq;. In succinis cam ne delicia qdẽ adhuc excogita uerũ. Occasio est uanitas græ-
 corum diligẽter. Legentes mō equã pperantur me de ortu eorum cũ hoc quocq; interitũ
 uitæ scire posteros quicq; illi prodidẽre mirandum. Phærontis fulmine icũ forores fletu
 mutatas in arbores populos lachrymis electrũ oĩbus annis fundere iustã eridanum amnẽ
 quẽ padum uocamus. Et electrũ appellatur: quĩ sol uocaturus sit electros: plurimi poeta
 dixere primiq; ut arbitror: Eschylus: Philoxenus: Nicander: Euripides: Sátyrus. Quod eẽ
 factum italiæ testimonio patet. Diligentiores eorũ electridas infulas i mari hadriatico eẽ
 dixerunt: ad quas dilaberetur padus. Qua appellatione nullas unq; ibi fuisse certũ est. Nec
 uero ulla ibi appositas esse in quas quicq; cursu padi deuehi possit. Nã qd Eschylus in hy-
 beria hoc est in hispania eridanum esse dixit: eundęq; appellari rhodanũ. Euripides rursus
 & Apollonius in hadriatico littore confluere rhodanũ & padum: faciliore ueniã facit igno-
 rati succini: in tanta orbis ignorantia. Modestiores sed æque falsum prodidere i extremis
 hadriatici sinus rupibus inuis arbores stare: quæ canis ortu hoc effunderent gũmi. Theo-
 phrastus in liguria effodi dixit. Phærontẽ in æthiopia Hæmonis obisse. Ob id delubrũ ibi
 esse atq; oraculum. Electrũq; gigni. Philemõ fossile esse: & in scythia erui duobus locis Cã-
 didum atq; cærei coloris qd uocaretur electrum. In alio loco fuluum qd appellaretur sua-
 ternicũ. Demonstrat lyncurion id uocat: & fieri ex urina lyncũ bestiarum. Emaribus ful-
 uum & igneum: e feminis languidius atq; candidum. Alii dixere languidius esse i italia be-
 stias languurias. Xenothemis langas uocat easdẽ: & circa padum iis uita affirmat. sudines ar-
 bore quæ gignat in liguria. In eadẽ sententia & Metrodorus fuit. Soracus credidit in bri-
 tania arboribus effluere: qs electridas uocauit. Pytheas gutonibus germaniæ genti accolis
 æstuariũ mëtonomõ noie ab oceano spacio stadiorũ sexmiliũ. Ab hoc diei nauigatione in
 sulã abesse aballũ. Illo uere fluctibus aduehi: & eẽ pereti maris purgametũ. Incolas p ligno
 ad ignẽ ut i eo: pximisq; teutonũ uedere. huic & Timæus credidit: sed isulã basilia uoca-
 uit. Philemõ negauit flammã ab electrõ reddi Nicias solis radiator succũ itelligi uoluit. Hos
 circa occasum credit uehementiores in terrã actos pĩgũ sudorẽ i ea pte oceani reliquere
 deinde æstatis i germanorum littora eici. Et i ægypto nasci simili mō: & uocari sacal. Itẽ
 in india: gratiulq; thure eẽ indis. In syria quocq; feminas uerthacillos inde facere: & uocare
 harpaga: qã folia & paleas: uestiq; simbras rapit. Theophrastus oceano id exafluente ad
 pyreneni p̃m̃torũ eici. Quod Xenocrates credit: q de iis nupẽrime scripsit. Viuit adhuc.
 Asarubal: qui tradidit iuxta atlaticũ mare eẽ locũ cephsida: quẽ mauri uocat electrũ. Nũc
 sole ex calfactũ e limo dare electrum fluitas. Mneshas africa lacũ lycionẽ appellatũ: & crati-
 nã amnẽ in oceanum effluentem lacu: in quo aues quas melagridas & penolopas uocat ui-
 uere. Ibi nasci ratione eadem qua supra dictum est de electride lacu. Theomenes dicit: iux-
 ta syrtin magnã hortũ hesperidum eẽ: ex quo in stagnum cadat. Colligi uero a uirginib;
 hesperidum. Ctesias indis flumẽ esse hypobarum quo uocabulo significetur oia uasã ferre
 bona: fluere a septentrione in exortũ oceanũ iuxta motẽ siluestre arboribus electruna ferẽ
 tibus. Arbores eas apythagoras uocari: qua appellatione significetur prædulcis sua uicatis
 Mithridates in germaniæ littoribus esse infulã: uocariq; eã cætron: cætri genere siluofam
 inde defluere in petras. Xenocratis non succinum tñ in italia: uerum etiã thieũ uocari
 scythia uero sacriunt: quĩ & ibi nascat. Alios putare in numida gigni: Sup thames eẽ Sopho-
 cles tragicus poeta: qd eadẽ miror tanta grauitate cothurni. & præterea uitæ fama alias

Silvian

Silvian

Silvian

Silvian

Silvian

Silvian

Silvian

Silvian

Silvian

Silvian

Silvian

Silvian

Silvian

Silvian

Silvian

Silvian

Silvian

Silvian

Silvian

Silvian

Silvian

Silvian

Silvian

principalis loco genitus athenis rebus gestis exercitu obiectū. Hic ultra indiā fieri dixit & lachrymis melagrū auium Meleagrum deflentū. Quod & credidisse eum uel sperasse aliis psuaderi posse quis non miretur: quā ue periciā aut uel periciā posse reperiri quā auiū ploratus annuos credit: lachrymas ue tam grandes: auesq; e gracia ubi Meleager perire ploratum isse in indos. Quid ergo: Nō multa & quā fabulosa produnt poetæ. Sed hoc ea re quæ quotidie inuehatur: atq; abundet: & hoc mendacium coarguat serio quemquam dixisse summa hominum contemptio est: & intoleranda mendaciorum impunitas.

De ortu & medicinis & generibus & luxuria succinorum
lyncurio & medicinæ.

Ca. III.

Certum est gigni in insulis septentrionalis oceani: & a Germanis appellari glessum: itaq; a nostris unam insularum ob id glessariam appellatā Germanicā Ca fare ibi classibus rem gerente austrariam a Barbaris dictam. Nascitur autē defūctē nulla pinei generis arboribus: ut gūmi in cerasis: resina pincis erupit humoris abundantia. Denatur rigore uel tepore aut mari. Cū uero intumescens æstus rapuit ex insulis: certe in littora expellitur: ita uolubile ut pendere uideatur. Quod arboris succū etiā prisca nostra credidere ob id succinū appellantes. Pinæ autem arboris esse indicio est pincus in attritu odor: & qd æcessum rædæ modo ac nidore fragret. Affertur a Germanis in pannoniā: mox p prouinciam. Inde Veneti primum quos græci cnetos uocati: eam fecere. Proxime Pannoniæ id accipientes circa mare hadnaticū. Pado uero adnæxi fabulæ uidetur: cā hodieq; transpadanorum agricultibus feminis: monilium uice succina gestantibus maxime decoris gratia. Sed & medicinæ: quādo consillis creditur resistere & faucium uitris uario genere aquarum iuxta illos infestante guttura ac uicinas carnes. Centū fere milibus passuū abest a carnuto licus pannoniæ: ex quo id Germaniæ inuehitur: præcognitū nuper. Vidit. neq; Romanus missus ad id cōparandum a Iuliano curante gladiatorū munus Nero: nis principis. Qui hæc cōmercia & littora pagrauit tanta copia inuectā ut recia cocercendis scuis podiū protegentia succinis nodarentur. Arma uero & libitū totū usq; unius diei apparatus esset e succino. Maximū pondus iis glebæ attulit. xiii. librarū. Nati cū in india certū est. Archelaus q; regnauit in Capadocia illuc cortice inhærete tradit aduchi rudes: politiq; lacte incoctum. Liquidū primo destillare argumēto sunt quæ dā intus translucencia ut fornice aut culices: laceratq; quas adhæsisse musteo nō est dubiū: & inclusas indurescēt. Genera eius plura. Candida odoris præstantissimi. Sed nec his nec teris precium. Fuluis maior auctoritas. Ex iis etiānum amplior translucentibus: præterquā si nimio ardore flagrent imaginēq; igneā inesse: nō ignē placet. Sūma laus falernis a uini colorē distis molli fulgore perspicuis. Sunt & in quibus decoctū mellis lenitas placet. Verum hoc quoq; tantū fieri oportet quocunq; modo tingui libeat: hædorū leuo & anchusæ radice. Quippe etiā cōchilio inficiuntur. Cæterum attritu digitorū accepta uel coloris attrahunt in se paleas & solia arida ut magnes lapis ferrum. Rameta quoq; succini oleo adito flagrat dilucidus diuiniusq; quā lini medulla. Taxatio in deliciis tanta ut hois quāuis pua efigies uiuorū hominū uigentiumq; præcia superet prostrus ut castigario una nō sit satis. In corinthiis æs placet auro: argentosq; mixtū in cælati ars & ingenia. Murinorū & cristallinorū diximus gratiam. Vniones qd capite conferuntur: gemæ digytis. In omnibus deniq; aliis uitris ostentatio aut usus placet. In succinis delictarum tantū conscientia. Domitius Nero in cæteris uitæ suæ portentis capillos quoq; coniugis suæ Popææ in hoc nomen adopræuat quodam etiā carmine succinos appellando. Et qm nullis uitris de sunt præciosā noia ex eo tertio hic quidē colos cepit experiri a matronis. Visus tñ succinorū inuenitur aliq; i medicina sed nō ob hoc feminis placet. Infantibus alligari Amuleti rōne prodest. Callistratus & cuiusq; ætati contra lymphationes prodesse tradit. Et urinæ difficultatibus potum alligatumq;. Hic & differentiam nouam attulit appellando crysolectū quasi coloris auri: & matutino grauissimū aspectus. Rapacissimū igniū: & si iuxta fuerit celerrime ardescens. Hoc collo alligatum: mederi febribus & morbis: Tritū cum melle ac rosaceo auiū uitris. Et si cū melle atico conteratur: oculoq; quoq; obscuritatibus. Stomachi etiā uitris uel per se farina eius sumpta: uel cū masticæ ex aqua pora. Succina etiā gemis quæ sunt in illudicæ: adulterandi magnum habet locū maxime amethystis: cum omni ut diximus colore tingantur. De lyncurio pxime dici cogit auctoz: ptnacia. Quippe etiā si nō electū id esset lyncurū tñ gē:

lady...

pucina imperi...

Vni Summi in...

esse Quæ dā...

Veneri Heneti

te Cex mama

reperit color...

vini falerni pa...

in Germania ex...

et corinthiis æs...

receptis in...

ingentiumq; præ...

ingentiumq; præ...

ingentiumq; præ...

ingentiumq; præ...

lymphationes...

ingentiumq; præ...

ingentiumq; præ...

ingentiumq; præ...

ingentiumq; præ...

ma esse contendunt. Fieri autem ex urina quidem lyncis. Sed egesta terra procius bestia operiente eam: quoniam inuideat hominum usui. Esse autem quale in igneis succinis coloris: salpicum. Nec folia tamen aut strameta ad se rapere: sed aeris etiam ac ferri lamias quod Diocles quod & Theophrastus credidit. Ego falsum id totum arbitror. Nec usum in auro nostro gemam ullam appellare. Et quod de medicina simul proditur calculus uesicæ: quo potio elidit: & morbo regio occurrat: si ex uino bibatur: aut si porretur. Et tamen nunc gemarum cõfessa: dicimus a lau datissimis orsi. Nec uero id solum agemus: sed ad maiorem utilitatem uitæ obiter coargue tur magorum infanda uanitas: quando illi uel plurima prodidere de gemmis medicinæ ex iis species blando prodigio transgressi.

De adamantis generibus & medicinis & margaritis.

Ca. V.

Maximum in rebus humanis non solum inter gemas precium habet adamas: diu non nisi regibus: & iis admodum paucis cognitus: unus modo in metallis repertus: quæ raro comes auri: nec nisi in auro nasci uidebatur. Veteres eum in aethiopia: tum metallis inueniri existimauere: inter delubrum Mercurii atque insulam merocin dixeruntque non ampliorem cucumeris semine haud colore dissimile inueniri. Nunc genera eius sex noscuntur. Indici non in auro nascentis: sed quadam cognatione. Siquidem & colore translucido non differt. Et laterum sexangulo lepore turbinatus in mucronem: aut duabus contrariis partibus quo magis mitemur: ut si duo turbines laissimis suis partibus iungantur magnitudine uero etiam auellani nuclei. Similis est huic quidem arabicus: minor tantum. Similiter & nascens cæteris pallor gentis & in auro non nisi excellentissimo natalis. Incudibus hi deprehenduntur: ita respuentes itum ut ferrum utrinque dissulcet. Incudescit etiam ipsa dissiliat. Quippe duritia inenarrabilis est simulque ignium uictrix natura: & nunquam incallescens. Unde & nomen indomita uis græca interpretatione accepit. Vnum ex iis uocat cenchron: quod est milii magnitudine. Alterum macedonicum in philipico auro repertum: & hic est cucumi semine par. Post hos cyprius uocatur in cipro reptus uergens in æreum coloris. Sed in medicina ut dicemus efficacissimus. Post hunc est siderites ferrei splendoris: pondere ante cæteros: sed natura dissimilis. Nam & ictibus frangitur: & alio adamante perforari potest. Quod & cyprio euenit. Breuiterque ut degeneres nois tantum auctoritatem habent. Idque quod toris uoluminibus his docere & mandare conati sumus de discordia rerum concordiam: quæ antipathia ac sympathiam appellauere græci non aliter clarius intelligi potest. Siquidem illa inuicta uis duarum uiolentissimæ naturæ rerum ferri ignisque contemptrix hircino rumpitur sanguine: ac ne aliter quam recenti calidoque macerata: & sic quoque multis ictibus: tunc etiam præterquam exitimas incudes malleisque ferreos frangens: Cuius hoc ingenio inuentum: Quo ue casu reptum? Aut quæ fuit coniectura experiendi rem inmensi lecreti & in foedissimo aialium omnium? Profecto muneris talis inuentio hois est. Nec quærenda in nulla parte naturæ ratio: sed uoluntas. Ut cum sceleriter rumpere contingit: in tam paruas frangantur crustas: ut cerni uix possint. Expetuntur a sculptoribus: ferreisque includuntur: nullam non duritiam ex facili cauantes. Adamas diffidet cum magnete lapide i tantum ut iuxta positus ferrum non patiat abstrahi: aut si admotus magnes apprehenderit: rapiat atque auferat. Adamas & uenena irrita facit: & lymphationes abigit: metusque natos expellit a mente obid quiddam anihentem uocauerit. Metrodorus Sceptius in eadẽ germania i balista insula nasci si aqua & succinum quod eadẽ legerim: solus dicit & præfert arabicus. Quod falsum esse quod dicitur? Proximum apud nos indicis arabicisque margaritis precium est de quibus in nouo diximus uolumine inter res marinas.

De smaragdi generibus: & gemis uiridibus & translucidis.

Ca. VI.

Tertia auctoritas smaragdis perhibetur pluribus de causis: nullius coloris aspectu iucundior est: Nam hæbas quoque uirenes: frondeque haud despectus. Smaragdos uero tanto libentius: quoniam nihil ois uiridius comparat illis uiret. Præterea soli gemarum contuitu oculos implent: nec fatiant. Quin & ab intentione alia obsecrata aspectu smaragdi recreatur acies. Scalpentesque gemas non alia gratior oculorum refectio est: ita uiridi lenitate lassitudinem uolent. Præterea longinquo amplificat uisum: insipientes circa se repercussum aera non sole mutari: non uocari: non lucernis: semper sensum radiates: & uisum admittentes ad crassitudinem sui facilitate translucida. Quod etiam in aquis non fit. lidem plerumque & concavi ut uisum colligant. Quapropter decreto hominum: is parciatur scalpî uicitis.

Quāquā schythiorum ægyptiorumq; tanta durities est: ut nequeant vulnerari. Quorū
 a. ro corpus extensum est: eadem qua specula ratione supini imagines rerum reddunt.
 Nero princeps gladiatorū pugnas spectabat smaragdo. Genera eorū. xii. nobilissimi scythi
 ei ab ea gēte i q̄ reperunt appellari. Nullis maior auctoritas: nec min⁹ uitiū. Et quātū sma
 ragdi a gēte distant: tñ schyrica a cæteris smaragdīs. Proximā laudē habet scitū & sedē
 bactriani: quos i cōmissuris saxorū collegere dicuntur ete his flantibus. Tunc. n. tellure in
 ternitē: quia iis: uentis maxie harenæ mouētur. Sed hos minores multo scythicis eē tradūt
 Tertiū locū Aegyptii habet q̄ erūtur circa copton oppidū thebaidis in collibus & cauti
 bus. Reliq; genera in metallis æranis inueniuntur. Quapropter principatū ex iis ægyptiū op
 tinēt: dosq; eorū & ut i colore liq̄do nec diluto: uerū ex humido pinguiq; quāq; respiciat
 imitatis: translucidū mare pariterq; trāslucet: & nitet: hocē colorē expellit & acie recipit.
 Ferunt & in herme insula tumulo reguli. Hermiæ iuxta cæterias marmoreo leoni fuisse
 indiros oculos ex smaragdīs ita radiantibus etiā in gurgitē ut terrii istrumētā refuge rē
 thinni: diu miratibus nouitæ piscatoribus: donec mutauere oculis gēnas: sed & uita de
 monstrari oportet repta. Sunt qdē oīum eadē. Quædā tñ nationū peculāria: sicut in hoīe.
 Ergo Ciprii uarie glauci: magisq; ac minus in eodē smaragdo aliis partibus tenorē illū scy
 thicæ austeritatis nō semp custodiunt. Ad hoc q̄busdā intercurrit umbra surdusq; fit co
 los q̄ iprobatur etiā dilutor. Hincq; genera distinguntur. Et sunt aliq; obscuri quos uocat
 cæcos. Alii densi nec e liq̄do translucidi. Quidā uaria nubecula improbatī. Aliud ē hoc quā
 umbra de q̄ diximus. Nubecula. n. albicans ē uitiū cum uiridis nō p̄transit aspectus sed
 aut intus occurrit aut excipit in finē uisum cādor. Hæc coloris uitia: iſta corporis capilla
 mētum sal: plūbago. Ab iis æthiopici laudātur copto dierū trium itinere: ut auctor ē lu
 ba: acriter uirides: sed nō facile puri aut cōcolores. Democritus in hoc genere posuit her
 micos & p̄ficos. Illos extumescētes pingui ter: p̄ficos uero nō trāslucidos: sed iucundi teno
 ris. Visum implere quē nō admittit. Felis pantherarumq; oculus simile. Nāq; & illos radiare
 nec p̄spici. Eodē in sole hebetari: umbris resfulgere: & lōgius quā cæteros nitere. Oīum
 horum etiā uitiū quod felis colorē aut æris habent. In sole dilucidū qdē ac liq̄dū: sed nō
 uirides. Hæc uitia & aticis maxie sentiuntur i argētariū metalli repti i loco q̄ thyriceo uo
 catur: semp minus pigues & lōgi quo speciosiores. Frequē & iis plūbago: hoc ē ut i sole
 plūbei uideātur. Illudq; peculiare qdē qdā ex iis fenesunt paulatī uiriditate euandā & for
 te læduntur. Post hos medici plurimū uiriditatis habent i terdū & e saphyro. Ii sunt flucti
 osi: & rerum imagines cōplexi ut uerbis gratia papauerum aut auium pīnarumq; uel catu
 lorum aut similium. Qui tñ uirides nascuntur: qm̄ oleo meliore fiunt. Necq; est aliorum
 magnitudo amplior. Carchedoni nescio an in totum exoleuerint: postq; metallā æris ibi de
 fecerunt: & semp tamen uilissimi fuere minimiq;. Idē fragiles sed colore incerti & uirentiū
 in caudis pauca columbarūq; collo plumis similes ad inclinationē magis aut minus luci
 di. Venosi quidē: squammosiq;. Peculiare erat in his uitiū sarcio appellatum. Hoc est quæ
 dā gēne caro. Mox iuxta carthedonē in qua legebatur: smaragdites uocatus est. Iuba est
 auctor smaragdū quē cholana uocant: in arabia ædificiorum ornamentis includi. Et lapidē
 quē alabastricē ægyptiū uocant. Cōplures uero e proximo laconicis in rayeto monte
 erui medicis similes: & alios in sicilia. Inſeritur smaragdīs & quæ uocatur tanos: e plis ueni
 ens gēma ingrate uiridis atq; itus fordida. Itē chliosmaragdos e cypro turbida æreis uenis
 Theophrastus tradit: ægyptiorum cōmentariis reperiri: regi eorum a rege babilonio mis
 sum smaragdū munere. iiii. cubitorum longitudine: & trium latitudine. Et fuisse apud eos
 in iouis delubro obeliscū e quattuor smaragdīs. xl. cubitorū lōgitudine. Latitudine uero
 in una pte. iiii. & in altera pte duorū. Se aut scribente eē i tyro Hercules tēplo statuā planā
 e smaragdo: nisi potius p̄seudo smaragdus sit. Nā & hoc genus reperiri: & i cypro inuentū
 ex dimidia parte smaragdo: ex dimidia iaspide: nodū humore in torū transfigurato. Ap
 piō cognominatus Plistonices: paulo ante scripū reliq; esse etiā in labyrintho ægypti
 colosseum Serāpin e smaragdo. ix. cubitorum. Eadē multis naturā aut certe simile habere
 berylli uidentur in india originē hñtes: raro alibi reptos. Poliūtū oēs sexāgula figura ar
 tificiū gēnis: qm̄ hebescūt: nī color surdus, repercussū āguloze excitet. A iter. n. politū nō hñt
 fulgorē eundē. Probatissimi sunt ex iis q̄ uiriditate puri maris imitatē. Proximi q̄ uocantur
 chrysoberylli & sunt paulo pallidiores: sed in aureum colorē exeunte fulgore. Vicinum

Smaragdū Schy

Smaragdū Schy

Nubecula uitiū

uoluntē

Color oculorū

coloris

Smaragdū

Smaragdū

coloris

Smaragdū gēno

Smaragdū gēno

Smaragdū gēno

hanc ad hanc a p... dicitur

genus huic est pallidius: & a quibusdā proprii generis existimatur: uocaturq; chrysofylō.
 Quarto loco numerant hyaci thizontes. Quinto quos heroides uocant Post eos autē cert
 ni. Ac deinde oleagini: hoc est colore olei. Postremi chrystallis fere similes. Hi capillamen
 ta habent: sordescē: alioquin euanidi: quæ sunt oīum utia. Indimire gaudet lōgitudine co
 rum: solozq; gēmarū esse prædicant: q; carere auro maliunt: & ob id pforatis elephantorū
 fetis religant. Et alios cōuenit nō oporteret pforari: quorum sit absoluta bonitas umblis
 stam cū auro capita cōprehendentibus. Ideoq; cylindros ex iis facere malūt quā gēmas:
 qm̄ ex fumma cōmēdatōri lōgitudine. Quidā & angulosos putat statim nasci, & perfora
 tos gratiores fieri medulla candoris exempta: additoq; auro repercussa aut oīo castigata
 cā perspicuitatis ad crassitudinem. Vitia præter iam dicta eadem fere quæ in smaragdīs &
 pterygia: In nostro orbe aliqñ etrca potum inueniri putantur. Indi & alias quidem gemmas
 crystallo inuento adulterare repperierunt: sed præcipue beryllos.

De opali generibus & uitis: & expimētis: & uariis gēmis.

Ca. VII.

Opinimus idē: plurimū q ab iis differunt opali: smaragdīs tm̄ credētes. India solū &
 horū ē mater. Atq; ideo eis preciosissimā gloriā cōpositores gēmarū & maxime ine
 narabile difficultate dederunt. Est. n. in iis carbūculi tenuior ignis. Est amethyssi
 fulgens purpura. Est smaragdi uires mare: & cuncta pariter incredibilimixtura Lucentia.
 Alii summo fulgoris augmēto colores pigmētōrū æquauere. Alii sulphuris ardentē hā
 mā aut etiā ignis oleo accēsi. Magnitudo nucē auellanā æquat insigni apud nos hystoria.
 Siqdē extat hodieq; huius generis gēma pp̄ quā ab Antonio proscriptus Nonius senator
 est filius Strumæ Nonii eius: quē Carullus pocta in sella curuli uisū idigne tulit. Auuſq;
 Seruiliū Nonianū quē cōsulē bis uidimus. Illeque pscriptus fugies hūc & fortunis suis oib;
 annulū abstulit secū. Quē certū ē sestertiis. xx. milibus æstimatū. Sed mira Antonii feritas
 atq; luxuria pp̄ gēmā proferibentis. Nec minor Nonii cōtumacia pscriptiōne suā amantis
 cū etiā feræ atroſa parte corporis relinquitur bestia: ppter quas se periclitari sciāt. Vitia opa
 li: si color in florē herbæ quæ uocatur heliotropiū excat aut crystallū: aut grandinē. Si sal
 interueniat aut scabritia: aut cuncta oculis occurſantia: nullolq; magis india similitudine
 indideret uisro adulterat. Experimentū in sole tm̄. Falſis. n. cōtra radios libratis digyto a
 pollice: unus: atq; idē translucet colos in se cōsumptus. Verū fulgor subinde uariat: & plus
 huc: illucq; spargit: & fulgor lucis in digytos funditur. Hanc gēma ppter eximia gratiam
 pleriq; appellauere pedērōta. Sunt & q priuātū eius genus faciunt: sanganon quæ ab idis
 uocari dicunt. Traduntur nasci & in ægypto & i arabia: & uilissimi in ponto. Itē in Gallia
 ria ac thaco & cypro qpe opali gratiā habet. Sed mollis nitet: raro nō scaber. Summa colo
 ris ex aere & purpura cōstat. Viriditas smaragdi dēest. Cōstatq; melior ille color: cuius ful
 gor uini colore fulcatur q & diluit aqua. Facienus de principatū cōuenit mulierū maxie
 seu aruſco. Minus certa sunt de qbus: & uiri indicant. Sigulorū. n. libido singularis precia fa
 cit: & præcipue regū. Claudius Cēsar smaragdos induebat & sardonicas. Primus autē Ro
 manorū sardonice usus est prior Africanus: ut tradit Demosthratus. Et inde Romanis hanc
 gēma fuisse celeberrimā. Quāobrē proximū ei dabimus locū. Sardonyces olim ut ex note
 ipſo apparet intelligebantur candore in sarda: hoc est uelut carnis uingue hoīs ipſote
 & utroq; translucido. Talesq; esse indicas tradūt. Ismenias. Demostratus Xenothemis. So
 racus: hi qdē duo reliquas oēs quæ tranſluccant cæcas appellantes: quæ nunc nonē abſtu
 lere. Nullo sardonū uestigio arabicæ sunt. Cooperuntq; pluribus hanc gēma coloribus itel
 ligi: radice nigra: aut cærucū imitante: & unguē: creditū. n. candido pingi. Nec sine quadā
 spetie purpuræ candore in minimū tranſeunte. Has indīs nō habitas in honore. Denothe
 mis scribit tantæ alias magnitudinis: ut inde capulos faciunt. Erenim cōstat ibi torretū
 bus detēgi. Et placuisse in nostro orbe initio qm̄ sole ppe gēmarū scalptæ cæra non aufe
 rent. Persuasimus deinde & indīs ut ipsi quoq; iis gauderent. Utiturq; pforatis utiq; uul
 gus tm̄ in collo. Et ē nūc idicārū argumētū. Arabicæ excellūt cādore circuli prælucido: atq;
 nō gracili: neq; i recessu gēmæ aut i deictu tenitēte. sed i ipīs umbonib; nitet. Præterea
 subſtrato nigerrimi collorēsi. Ex hoc indicis cæreum: aut cornū inuenitur etiam circū
 li albi: quædamq; in iis cælestis arcus anhelatio est. Superficies uero: locustarum maris
 crustis rubentior. lam melæx aut feculentæ (hoc enim nomen est uitio) improbantur
 & si zona alba fundat se uon colligat. similitudo si ex alio colore in se admittat aliquid

118 oblonga

supremo

minu

lat. ar. in. to

ali. fl. sumo. noni. p. 18. 19. 20. 21.

2. 4. 11. p.

Sm. ar. g. di. u. 1. 2.

quas ex... p. 11. ar. 11.

Ca. VII.

quas pro... 11. 12. 13.

pl. m. ar. g.

11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100.

11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100.

enormiter. Nihil. n. in sua sede alieno irerpellari placet. Sunt & armeniacæ: ut cæteræ ipso banda: sed pallida zona. Exponeda est & onicis ipsius natura pp nois societare hoc in gemma transilit. & a lapide ex carmania. Sudines dicitur in gema eẽ candore unguis humani similitudine. Itẽ crysolithi colorẽ & sardẽ & iaspidis Xenothemis indicã onycẽ plures habere uarietas: ignea: nigra: cingentibus candidis uenis oculi mō interuenientibus: quarundã uocatis obliquis uenis. Soracus & arabicã onycẽ tradit. Sed eam a cæteris distare quod indica igniculos habeat albis cingentibus zonis singulis pluribusque aliter quã i sardonycã indica. Illic. n. momentum eẽ hic circuli. Arabicas onycas nigras inueniri candidis zonis. Satiurus carnosus esse indicas parte carbunculi. parte chrysolithi & amethysti. Torumq; id genus abdicat. Verã autẽ onycẽ plurimas: uariasq; colacteis zonis habere uenas oĩum in rã situ colore inenãrabilis: & i unũ redeunte cõcentum suauitate grata. Nec sardã natura differenda est: diuiduã ex eodẽ noĩe. Quappo oĩum obiter gẽmarũ ardentiũ natura idicada.

De generibus carbunculi: & uitiis: & experimẽtis: & gemis ardetib; **Ca. VII.**
 Rincipatum habet carbunculi similitudine ignium appellati: cui ipsi nõ sentiant ignes: ob id a quibusdã apyrusitã uocati Horum genera: indicã & garamaticã: quos & carchedonios uocauerẽ: pp opulentia carthaginis magnã. Adiciunt æthiopicos & alabandicos i ortosiaca caute nascentes. Sed q; pficiantur abandicos. Præterea i omni genere masculi appellantur acriores: at feminã laguidius resulgẽtes: In masculis quoq; obseruantur liquidioris alios flãmã: nigrioris alios: & quosdã lucidius: ac magis cæteris in sole flagrantes. Optimos uero amethystitõs: hoc eẽ quoq; extremus igniculus in amethysti uio la exeat. Proximos illis quos uocant syrtitas priuato fulgore radiantes. Inueniri autẽ ubique: maxie solis repercussu. Sathyris idicos nõ eẽ claros dicitur plerũq; sordidos. ac semper fulgoris retortidi. Aethiopicos pingues: lucẽs nõ emittentes: sed uoluto igne flagrare. Calistratus fulgorẽ carbunculi debere cãdidũ esse posuit extremo uisu nubilantẽ: & si ita attollat: exardescẽt: ob id a plerisq; nunc carbunculũ candidũ uocari. Qui languidius & liuidius ex idicis lucent liuiontas appellari. Carchedonios multo minores eẽ. Indicos etiã minus sextarii unius mensura cauari. Archelaus carchedonios nigrioris aspectũ esse sed igne uel sole & inclinatione acrisq; cæteros excirari. Eodẽ umbrãtẽ recto purpureo uideri Sub cælo flãmẽ of. Cõtra radiõs solis & scintillare. Cæras signantibus iis liquecere quãuis i opaco. Multi idicos carchedonũ candidioris eẽ: & diuerso inclinatione hebetari scripsere. Etianũ in carchedonijs manibus stellarũ ardere. Fœminã uniuersum fulgorẽ fundere extra se. Alabãdicõs cæteris nigriores eẽ scabrosq;. Nascuntur & i thracia coloris eiũdem igne minime sentietes. Theophrastus auctõr eẽ i torchomeno archadiz iueniri & in chio. Illos nigriores: e quibusdã & specula fieri. Esse & troyenios uarios interuenientib; maculis albis. Itẽ corinthios ex pallidiorẽ cãdidõs. Massilia quoq; sportari Bocchus & Vlyxipone scripsit magno labore ob argilla sole adustis saltib;. Nec est aliud difficili; q; discernere hæc generata est i iis occasio artis: subitis p quã translucere cogatur. Aiunt ab æthiopiis hebetiores in aceto maceratos. xiiii. diebus nitescere: totidẽ mensib; durate fulgore. Adulterantur uitro simillimã. Sed cotã deprehẽduntur: sicut aliã gẽmã factitã. Meliore. n. materia & fragili & ceterõs scobe deprehenduntur & pondere: qd minus eẽ uitreis: aliq; & pu stulis argenti modo relucẽtib;. Est & anthracitis appellata: in tesprotia foissis: carbonib; similis. Falsum arbitror qd & in lyguria nasci tradiderunt: nisi forte tũc nascebãtur. Esse in iis & præincti cãdida uena traditur. horũq; igneũ color ut superiorũ e. Peculiarẽ qdẽ qd lactã uelut intermortui extinguntur. Cõtra aq; pfsi exardescunt. Cognata est huic sandastros: quã aliqui garamantien uocant. Nascitur in india loco eiũdẽ nois. Gignitur & in arabia ad meridie uersa. Cõmendatio summa qd uelut in translucido stellantes intus fulgent aureã guttã: semper in corpore nunq; i cute. Accedit religio narrata a syderũ cognitione ab inspectoribus: qm fere stellarum hyadum & numero & dispositione stellarũ. Ob hoc a chaldeis in cerimoniais habitã & hic mares austeritas distincta quodam uigore appõ sita ting uescens. Indicã qdẽ etiã hebetare uisus dicuntur. Blandior fœminis flãmã: alliciens magis quam accendens. Sunt qui præferant arabicas indicis. Numidẽq; chrysolito illas similes dicunt. Immenitas uero negat poliri sandastros propter teneritatem: & ob id magno uenire. Sũt q; fãdã sita uocent. Iner oẽs constat: quãtũ numero stellarũ accedat: tm & præstio accedere. Affert errorem aliquando similitudo nominis. Sandasfer Nicãder sandesferiõ

M... g...
 ...
 ...

Carthago
 ...
 ...

fulgorẽ
 ...
 ...

...
 ...

...
 ...

...
 ...

...
 ...

...
 ...

...

...

...

...

...

...

laudata signis: & infancium custodia quadam inato contra pericula ipsorum medicamine
 Viret & saepe tranlucet iaspis: etiã si uictus a multis antiquitas tamẽ gloriã retinens. Pluris
 mã ferunt eã gentes. Smaragdo similẽ indicã. Cyprii dicunt glaucũ pingueq; Persã aeri si
 milẽ ob id uocat arizula tãis. Et iaspis ẽ cãrula circa thermoodonẽ amẽ in phrigia pã
 pura. In capadocia ex purpurea cãrula: atq; nõ refulgẽs. Thracia indicã similẽ mittit. Chal
 cidia turbidã. Sed minus refert nationes q̃bonitates distinguere Optima ergo quã purpu
 rã quicq; habet secunda quã rosã: tertia quã smaragdi. Singulis autẽ grãci nomina ex argu
 mento dederẽ. Quarta apud eos uocat boria cãlo aut uninali matutino similis: & hæc erit
 illa: quã uocat arizula. Similis ẽ & sardã: imitata & uiolã. Non minus multe spẽs reliquã
 sed oẽs in uitiõ: ceruleã aut crysallo similes. aut myxis. Item betherizula in proprio uti arbi
 tror cognomine: uelut e multis eiusdẽ generis cõposita gẽmis. Quãobrẽ præstiores fun
 da claudunt: id est patentes nec præterq; margines auro ãplectente. Vitium ẽ breuis in iis
 nitor & longe splẽdens: & sal: & oia quã in cãteris. Et nitro adulterant: quod manifestũ fir
 cum extra fulgorem spargunt: atq; non in se continent: nec in diuersa quã sphragidas uo
 cant. Publico gemmarum dominio in iis tantum dato: quoniam optime signent.

Thermoodonẽs
 phridonq;
 Thermodonẽs
 Thermodonẽs
 Thermodonẽs

Ex dñi
 m. m. m.

q̃ magna
 uantitate

apud
 arizula

Anethyso

q̃ magna
 uantitate

lanulero
 molu au dũ mero
 oligocent
 q̃ magna
 uantitate

hoc
 uantitate

hoc
 uantitate

hoc
 uantitate

hoc
 uantitate

hoc
 uantitate

hoc
 uantitate

hoc
 uantitate

hoc
 uantitate

De Iaspidum generibus. (Ca. IX.

Iotus uero oriens pro malætiis traditur testari ea: quã ex iis smaragdo similis est e
 petra per transfuersum lineã alba præcingitur: & grammatias uocatur. Quã pluri
 bus polycalamos. Libert obicit uanitate magican hic quoq; coarguere: quoniam
 hanc concionã: nobis utilem esse prodiderunt. Est & onychipunda: quã iasponyx uocatur:
 & nubem complexã: & niues imitata: quã stellata rutilis punctis est: salĩ megarico similis:
 & ueluti fumo infectã: quã canopias uocatur. Magnitudinem iaspidis. xi. unciarum uidim?
 formã: quã inde effigim Neronis thoracatã. Reddetur & perse cyaneo gratia amom
 dato paulo añ iaspidis nomen: colore cãrulo. Optima sythica: dein cypria: postremo: ægyp
 tia. Adulteratur maxime tinctura: idẽ ingloria regis ægyptii adscribitur: qui primus ẽm
 tinxit. Diuiditur. autem hæc in mares foeminaq; inest aliquando & aure? pulvis nõ ẽ
 i saphiritis. Saphirus. n. & aureis punctis collucet. Cãrula & saphiri raroq; cum purpura.
 Optima apud medos: nusquã tamen plucida. Præterea inutiles sculpturã interueniẽtib;
 crystallinis centis. Quã uero sunt ex iis cyanei coloris mares existimantur. Alius ex hoc or
 do purpureis dabitur: & abis descenditibus. Principatũ amethysti indicã tenent. Sed in
 arabia ex ea quoq; parte quã finitima syriã petra uocatur. & in armenia minore: & i ægy
 pro: & in galatia reperiuntur. Sordidissime autẽ atq; uilissimã in tharso & cypro. Cãm no
 minis afferunt: quod usq; ad uini colorẽ accedens: prius quã eũ digufter: in uiolã desinit.
 Fulgorq; qdã in illa purpure nõ ex toto igneus: sed in uini colorẽ deficiens. Perlucet aut
 oẽs uiolaceo colore: scalpuris faciles. Indicã absolutum purpure colorẽ habent. Ad hæc
 tinguentiũ officina dirigunt uota. Fundit autẽ u aspectu leuiter blandi: neq; in oculos
 ut carbunculi uibrat. Aleerũ earũ genus descendit ad hyacinthos. Iuric colorẽ indi sacon
 uocatur: talẽq; gẽmã sacodion. Dilutior uero ex eodẽ lapinos uocatur. Eadẽ & paranites in
 cõtermino gentis arabia: Quartũ genus colorẽ uini habet. Quintũ ad uicina crystalli de
 scendit albicant purpure deiectũ. Hoc & minime probatur: qñ præcellens debet esse in su
 spectu uelut ex carbunculo refulgens quidã in purpura leuiter roseus nitor. Tales aliqui
 malunt pederotas uocari. Alii anterotas. Multi Veneris gẽmã: qd maxime uidetur de rẽq;
 specie & colore extremo gẽmẽ. Magorũ uanitas resistere ebrietati eas promittit: & ide ap
 pellatas. Et præterea si lunã nomẽ ac solis scribatur in iis atq; ita suspẽdantur collo e capil
 lis cinocephali uel plumis hirundinis: resistere ueneficiis. Iã uero quoquomõ adesse reges
 adituris. Grandinẽ auertere quoq; ac similia prospere & locustas prædicã: tione addita: quã
 demõstrant. Nã e smaragdus quoq; similia promissere: si aquilã scalperentur: aut scarabea.
 Quã quidẽ scripsisse eos nõ sine cõtũ & irrisu generis humani arbitror. Multum ab ea
 distat hiacinctos: ramen e uicino descendens. Differentia hæc: quod ille emicans in amethi
 sto fulgor uiolaceus dilutus est in hiacintho. Primo quoq; aspectu gratus euanesce anteq;
 fatiet: adeoq; nõ implet oculos: ut pene nõ attingat: marcescens celerius nois suis flore. Hia
 cinthos Aethiopia mitit & crisolithos: aureo colore trãlucẽtes: præferũtur iis idicã. Et si
 uanie nõ sint: bãctriã. De terrime aut arabicã qm turbide sunt & uarie: & fulgoris inter
 pellati nubillo macularũ: etiã quã limpidis cõtingere: ueluti scobe sua refertã. Optima

vero sunt: quæ in colatione autum albicare quadam argenti facie cogunt. Funda in eisdem
 tur perspicua: Cæteri subiecti auricalcū. Tameris iam expertes genituri usū appellant aliq
 & christi lectri in colore electri declinātes: matutinus aspectus iucundior: ponticas deprehē
 dit leuitas. Quædā in iis duræ sūt ruffeq: quædā molles & sordidæ. Bocchus auctor ē & in
 Hispania reptas: quo in loco crystallū dicit ad liberamentū aquæ puteis de fossis inde erūt.
 Et cristofolihon. xii. pondo a se usam. Fiunt & leucochrysi: inter ueniētē candida uena. Sūt
 in hoc genere capnē. Sūt & uitreis similes: ueluti croco refergētēs. Vitrea uero i usū di
 scerni nō possint. Tactus aut deprehēdit tepidior in uisus. In eodē genere sunt melichristi
 ueluti p aurū sincero melle translucentē: quas india mittit: quā ad iniuriā fragiles. Eadē
 & xistiō parit plicēiā ibi gemam. Candidarū dux ē pedēos: quā p quær: an i colore nu
 merari debeat totiens iactati p alienas pulchritudines nominis: adeo decoris progatiua in
 uocabulo facta ē. Est & suū genū expectatiōe tanta dignū. Cœnunt. n. in translucentā cry
 stallū uirēdis suo mō aer simulq: purpura: & qdam uini aureus nitor: semp extremus in ui
 sused purpura coronatus madere singulis uidet his & pariter oibus. Nec gemarum ulla ē
 liquido capiti iucunda suauis & oculis. Laudatissima ē in indis: apud quos argenō uocat.
 Proxima apud ægyptios: ubi senites. Tertia in arabia: uerū scabra. Mollius radiat pōtica &
 afflicta. Ipse uero molliores sūt Galetica: & tragica: & cypria. Virta eaz langor: aut alienis
 turbari coloribus: & quæ cœterarū. Proxima candicantiū est asteria principatū habens pro
 priate natura: quod inclusā lucē pupillæ modo quadam cōtinet: transfundit cū inclinatio
 ne uelut icus abulante ex alio atq: alio loco reddēs: eadēq: cōtraria soli regerēs candicatis
 radios: unde & nomē accepit difficultē ad cælādū. Indice præfert i Carmania nata. Similiter
 cādida ē quæ uocat astrios crystallo ppinquās in idia nascēs: & i pallenes litonib⁹ itus a cœ
 tro: cui stella luēt fulgore lunæ plenæ. Quidā cā nomis reddūt: qd̄ frais opposita fulgorē
 rapiat: ac regeat. Optima in Carmania gigni nullāq: min⁹ obnoxia uitio. Ceraunia. n. uoca
 ri q̄ sit deterior. Pessimā lucernarū lumini similē. Celebrat & astroiten: mirasca laudes eius
 in magicis artib⁹ Sorosartē cecinitē. Quidā diligētius de ea pdunt. Astrolobon Sudines
 dicit oculis pisciū similē esse & radiare cādido ut solē. Est iter candidas & quæ ceraunia uo
 cat: fulgorē siderū rapiens. Ipsa crystallina splēdorinis cærulei in carmania nascēs. Albam ē
 Xenothemis fatec: sed habere intus stellā cōcurantē. Fieri & hebetes ceraunias: quas nitro
 & aceto per aliquot dies maceratas cōcipere stellā eam: quæ post totidē mēses relāuescat
 Soracas & alia duo genera fecit cerauniæ: nigras: rubetesq: Ac similes eas ē securibus. Per
 illas quæ nigræ sūt & rotunde urbes expugnari & classes: easq: betulos uocari. Quæ uero
 lōge sūt ceraunias. Faciunt & aliā rarā admodū: & parthorū magis quæ sita: qm̄ nō albi in
 ueniuntur: quā in loco fulmine icto. Proximū cerauniæ nomen apud eos habet: quæ appella
 tur iris. Effoditur in quadā insula rubri maris: quæ distat a beronice urbe. lx. milia passū: ce
 tera sui parte crystallus. Itaq: qdā radicē crystalli eē dixerūt. Vocat ex argēto iris. Nā subte
 cto pennis sole: spēs & colores arqus cælestis in pximos parietes eiacula: subinde mutans
 magnāq: uarietate amirationē sui auget. Sexangulā eē ut crystallum cōstat. Sed eē aliquas
 scabris laterib⁹ & angulis inequalib⁹ dicūt In sole aperto pietas: radios in se recādentes dā
 scutere. Aliquas uero ante se proiecto nitore: adiacentia allustrare. Colores uero nō nisi ex
 opaco reddunt: nec ut ipse habeant: sed ut repercussū parietem illidant: optimaq: quæ ma
 ximos arqus facit: simillimosq: cælestibus. Est & alia iris cære similis: & prædura. Quam
 Horus crematam tusanq: ad ichneomonum morsus temedio esse. Nasci autem in perside
 tradit. Similis est aspectus: sed non eiusdem effectus quæ uocatur zeres alba nigraq: macu
 la in transfuersum distinguente crystallum. Expositis per genera colorum principalium gē
 mis: reliquas litterarum ordine explicabimus.

De quibusdam gemmis per alphabeti ordinem.

Ca.

X.

HChates in magna fuit auctoritate: nunc in nulla. Reperta primum in sicilia iuxta flu
 men eiusdem nominis: postea pulchris locis: excedens amplitudine numerosa: ua
 rietatibus diuersis mutantib⁹ cognomina eius. Vocatur enim phaspachates: cera
 chates: fardachates: hæmarchates: leucachates: dendrachates: uelut arbuscula insignis. An
 tachates cum uiritur myrrham redolens. Coraloachates guttis aureis saphiri mō distincta:
 qualis copiosissima in creta sacra appellata. Putat eā cōtra araneos & scorpionū idē pdesse
 Quod i siculis utiq: credideri: quoniā primū eē puincia afflatu scorpionū pestis extinguit.

Et in India inuenta cōtra eadem pollutē: & aliis magnis miraculis reddunt. n. spēs fluminū
 nemorum & iumentorū: etiam edere & statunculas: & equos ornata. Medici cotiū
 las inde faciūt. Spectasse ēt prodest oculis. Siting sedāt in os additā. Phrigiā uiridia non
 habet. Thebis ægyptis reperte carent rubētibus uenis: & albis. Et hæc quoq; cōtra serpētes
 ualidā. Eadēq; auchoritas & cypris ē. Sunt ēt q; maxime probent uitrea perspicuitatē i his.
 Reperiunt & in thracia circa oethā. Et in parnaso: & lesbo: ac massē: similes illitis floribus
 & rhodo. Aliæ apud magnos differentia. Leoninæ pelli similes potentia habere cōtra scor
 piones dicunt. In persis uero suffitu eaq; tēpēstates auerti: & prætere flumina sisti. Argu
 mentū esse si in feruentis coctis additæ refrigerēt. Sed ut phin leoninis iubis alligadas.
 Nam hæcæ pelli similit abhominantē discordiale domib; Eam uero quæ uinijs coloris sit i
 uicta athletis esse. Argumentū ei quod in olla plena olei cocta cū pigmentis: & intra duas
 horas subferuefacta: unū colorē ex oibus facit minii. Acopis nitro similis ē pumicosa aure
 is guttis stellata. Cum hac oleum subferuefactū punctis lassitudinē (si credimus) soluit. Ala
 bastrites nascit in alabastro ægypti: & in syria damafo candore interincto uariis colorib;
 Quæ cremata cō fossili sale: ac trita grauitates foris & dentiū extenuare dicit. Aleatoria uo
 cant in uētūtilis gallinæ: eoq; inuentas crystallina spetie: magnitudine fabæ. Quibus Mii
 sonem crotoninēsem usū in certaminibus inuictū fuisse: uideri uolunt. Andromas argēti
 nitorē habet ut adamas: quadrata: & semp tessellis similis magnis: putatq; nomen ipositu
 ab eo: quod impetus hominum & iracundias domet. Eadem sit an alia argyromadas: aucto
 res nō explicant. Antiphates nigra cōtra lucet. Experimentū eius si coquat in lacte: facit. n.
 hoc myrrhæ simile misis. Eamq; cōtra effascinationē auxiliari magni uolunt. Arabica ebo
 ri simillima est: & hoc uideret: nisi abnueret duritia. Quāquam putant contra dolores ner
 uorum prodesse habentibus. Aroanitis & ipsa in arabia traditur gigni. Sed in ægypto cir
 ca pisas ubiq; lapidosa & myrrhæ coloris & odoris ob hoc reginis frequentata. Asbestos in
 arcadiæ montib; nascitur: coloris ferrei. Asplatem Democrit; in Arabia gigni tradit ignei
 coloris. Eam oportere camelli simo splenicis alligari Inueniriq; in nido arabicarum alitum.
 Et aliam eodem nomine ibi in leucopetra nasci argentei coloris cōtra lympharum habēn
 dam. Arizonem in india & persidis acidæ monte nasci tradit argenteo nitore fulgentem: ma
 gnitudine trium digitos: ad lenticulæ figuram odoris iucundi: necessariā magis regē con
 stituentibus. Augites multis non alia uidetur esse quæ quæ calais. Amphitane alio nomine
 appellatur chryfocolla in indie parte: ubi formicæ erunt aurum: in qua inuenitur auro simi
 lis: quadrata figura: affirmaturq; natura eius quæ magnetis nisi quod augere quoq; aurum
 traditur. Aphrodisiæ ex candida ruffa est. Apistos septem diebus calorem tenet ex calsa
 ta igni nigra ac ponderosa distinguentibus eam uenis rubenib;. Putant prodesse contra
 frigora. Agyptillam lacchus intelligit per album sarda nigraq; uenā transeunte. Vulgus autē
 in nigra radice cæruleam facit. Balamitæ genera duo habent subinidē: & corithū æris simi
 litudine illa a copto. Hæc et: trogloditica regione ueniunt medias seccante stamæam uena.
 Bratrachitis mittit & coptos: Vnam ranæ similem colore. Alteram ebori. Tertiam ruben
 tis & nigro. Baptes mollis: alioquin odore excellit. Beli oculus albicans papillā pingit nigra
 & medio auro fulgore lucente: Hæc pp suam spetiem: sacratissimo affirurum deo dicit.
 Aliam aut quā Bellum uocant in arbelis nasci Democritus tradit nucis iugulandis magni
 tudine uitrea spetie. Baroptenus: siue botrypes nigra: sanguineis & albis nodis alligata dici
 tur: ueluti pterofa. Botrytes alia nigra ē: alia papinea icipienti uax similis Bostrichitē Do
 roastres uocat crinibus mulierū similior. Bucardia bubulo cordi similis. Babylone tm nasci
 tur. Bronica capitibus testudinum similis & tonitrua cadentia (ut aiunt) restingit: & ful
 mine ictu restinguit: si credim;. Bole nimbo inueniunt glebe similitudine. Cadmites eadē
 esset quā ostracitē uocant: nisi quod hæc cæruleæ interdum bullæ cingunt. Calais saphirum
 imitatur cādidiōr & litoreoso mari similis. Chamites quibusdā uidet suū genus haberi plu
 rimis spiris fumida: ut suo loco diximus. Capadocia & in phrigia nascit ebori similis. Cala
 miten uocant e turbido: feruntq; plures calaicus cōiunctas simul iueniri. Carochites costi
 cæ lapis est cæteris maior mirabilis: si uera traduntur: ipositam manum ueluti gūmi retines
 Catopyrites e cappadocia prouenit. Cepites: siue cepocapites candida esse uenarū nodis co
 euntibus candore imaginem referens. Ceramites testæ colorem habet. Cynodiæ inueniun
 tur in cæbro piscis eiusdem nominis candidæ: & ob longæ: euentuq; mirandæ: si mō ē fide

Stannula

at illic

in his

in his

in his

in his

in his

in his

in his

in his

in his

in his

in his

in his

in his

in his

v. b.

Acathis

Bromia

meta

caomiu

caomiu

manifestissimum hoc quoque exemplum est: quoniam mixta herba heliotropio: quibusdam quoque
 additis precationibus gerentem conspicere negent. Hepistithes quoque speculi naturam habet in
 reddendis imaginibus: quam rutila. Ex perimentum est si feruentem aquam addita statim res-
 frigeret aut si in sole addita arida materia accendat. Nascitur in circo Hiermodochos ex argu-
 mento uiriditatis in candida genia uel nigra: & aliquando pallida abiente circulo aurei colo-
 ris appellatur. Hexeconthalithos in parua magnitudine multicolor: hoc sibi nomen adpauit
 Repetit in trogloditica regione. Hieracites alternat tota miluinis nigricans ueluti plumis.
 Minnites ouis piscium similis est: alia uelut nitro coposita p'dura aliqui. Hamonis cornu in
 ter sacratissimas aethiopiae gemas aureo colore arietini cornus effigie reddes: permittit p'di-
 uinas omnia representare. Hormeson iter gratissimas aspiciet ex igneo colore radias auro: por-
 tate secum in extremitatibus candida luce. Hienia ex oculis hienae tabido in uase iueniri dicitur:
 & si credimus: linguarum hominis subdita futura p'dicere. Hematites in aethiopia quidem principa-
 lis: sed & in arabia & africa iuenitur sanguineo colore: non admittenda permixta ad coarguedas
 barbarorum infidias & aethalias babilonis in his libris quos scripsit ad Regem Michridate humana
 gemis attribuit fata: has non contentus oculorum & iocinerum medicina decorare. A rege aliquid
 petitur dedit: & libris iudicium iterposuit in proliis et eas salutares pronuntiavit. Est & alia
 eiusdem generis quae uocat henui ab idis: xanthos appellata graecis & fuluo cadicans. Idem da-
 dilis i creta ferreo colore pollicem humanum exprimit letheria lurido. Similis ideo existimat
 salubris contra regios morbos. Est & alia eodem nomine liquidior. Tertia folio uiridi similis lati-
 or prioribus pene sine pondere: uenis luridis. Quartum genus in eodem colore nigris uenis de-
 scendentibus. Iouis gena candida est: non ponderosa: tenera. Indica gentium suarum habet nomen
 subrustico colore: in attritu sudore pupuram emanat. Alia eodem nomine candida: puluere
 aspectu. Ion apud idos uioleacea est: sed raro saturo colore lucet. Lepidotes squamas piscium
 uariis coloribus imitat. Lesbos lesbi patric nomen habes iuenit: & in idia. Leucopalmas
 rutila alias oculi specie candida nigramque corinet. Leucopetalos candore niuis ex auro dis-
 tinguat. Labanochros thuris similitudinem ostendit: sed ad succum mellis. Limoniates eadem
 dem uidetur quae smaragdus. De lipare hoc tamen traditur suffita ea omnes bestias euocari. Lys-
 machus rhodio marmoris similis est aureis uenis: politur ex marmore: amplitudine in angusti-
 as coeunte: ut in uirilia extertant. Leucochrysos fit crysolito iter calcicante. Menoia qualis
 fit non tradit. Media nigra est a Media illa fabulosa iuenta habet uenas aurei coloris: sudorem
 reddit croci: saporem autem uini. Meconites papauerem exprimit. Mitrax a persis accepta est: & ru-
 bri maris montibus multicolor: contra solem uarie refulgens. Meroetes porracea lacte sudat.
 Morion indica quae nigerrimo colore translucet uocatur pronnion: in qua miscetur & car-
 bunculi colos. Alexandrium ubi fardax. Nascitur in Cypro tyro & galatia. Xenocrates & sub
 asperibus nasci tradit. Haec sunt gemae quae ad sculpturas aptantur: Myrtes myrrhae colore
 habet: faciemque minime gemmae: pungenti odorem attrita etiam nardi. Myrmedia nigra ha-
 bet emeticas similes uerrucis. Myrsinites melleum colorem habet: myrrhae odorem. Meso-
 leucos est mediam gemam candida distinguente linea. Mesomelas nigra uena quilibet co-
 lorem secante per medium. Nasomoniotes est sanguinea nigris uenis. Nebrides Libero pa-
 tri sacra nomen traxit a Nebridium eius similitudine. Sunt & aliae nigrae generis eiusdem.
 Nympharena urbis & gentis persicae nomen habet: similis hypodatae. Orca barbari nominis
 est nigro fuluorum ac uiridi & candido placet. Ombria quam aliqui notiam uocant sicut caerauia
 & broninea cadere cum hymbribus & fulmibus dicitur eundem effectum habere quae broninea nar-
 ratur. Praeterea in aras addita ea traditur libameta non amburi. Orites globosa spes a quibus-
 dam & syderites uocat ignem non sentiens. Ostratias sine ostracites est restacea durior altera
 achatae similis: nisi quod achates politura pinguescit duriori: tamen inest uis: ut aliae gemae scal-
 pantur fragmentis eius. Ostracidi ostrea nomen & similitudine dederit. Opphicardelon bar-
 bari uocant nigrum colorem binis lineis albis includentibus. De obsidiano lapide diximus superio-
 re libro. Inueniunt & gemae eodem nomine ac colore non solum in aethiopia indiag: sed et in samo-
 ur aliqui putant: & in littoribus hispaniensis oceani. Panchros fere ex oibus coloribus con-
 stat. Panchronius non longior digyto: ne crystallus uideatur: numero plurius angulorum canet.
 Panchros qualis sit a Metrodoro non dicitur: sed carmen Timaridi reginae in eadem dicitur. Vene-
 ris non elegans ponit: ex quo intelligitur additam ei fecunditate. Quidam hanc panchrobas
 uocant. Ponticarius plura intelligit genera. Est stellata nunc sanguineis nunc atris punctis quae

spania

zabias

pbis

tyro

soommenda

quibusdam

in libro

Huic

Memo

quibusdam

colore

tyro

quibusdam

inter sacras habetur. Alia pro stellis eiusdem coloris lineas habet. Alia montium conualliumque effigies. Philogionis que & chrysiton uocat ostrea attica assimilata: iuenitur in agypto Phenicites ex balani similitudine appellat. Phrycites oliuæ. Perileucos fit ab ore gemæ ad radicem usque cædido descendente. Præantides quas quidam grauidas uocant pregnantes fieri & parere dicunt: medietate parturientiibus. Natales in macedonia iuxta monentum Tifese iueniuntur: spæque eis aquæ glaciata. Solis gemma candida est: & ad spem syderis in orbe fulgētis spargit radios. Sadam chaldei adhaerescētē nauibus hñt: inuenitur prasini coloris Samothracia insula eiusdem nominis gemmam dat nigram: ac sine pondere ligno similē. Sauriten in uentre uiridis lacerti harundine desecti tradūt iueniri. Sarcites bubulas carnes præferat. Selenites ex cædido tranflucet melleo colore: imaginē lunæ cõtinent: redditiq; eam in dies singulos crescentis minuētisq; numero: nasciq; putat in arabia: Syderites ferro similis & litigio illara discordia facit quæq; nascitur in ethiopia. Syderopæcilos ex ea fit uariantibus guttis. Spongites spongia nomē representat. Synodontites e cerebro pisciū est: quilibet nodotus uocatur. Syritæ in litore syrtium iaqueidem lucania iueniuntur melleo colore croco refulgētēs. Inrus autē stellæ cõtinet languidas. Syringites stipulæ: iternodio similis: perpetua fistula cauat. Tricus ex africa niger est: sed tres luccos reddat: a radice nigrum: medio sanguinē: summo cædidum. Telirrhizos cinerei coloris aut ruffi cædidus radicibus spectatur Telicardios colores cordis perfas apud quos gignitur magnopere delectat. Mucula appellat thracia triū generæ: est uiridis aut palidior tertia sanguineis guttis. Tephrites non uel lunæ spem habet curuata: in cornua quauis cinerei coloris. Telicos ultra nucleo similis uidetur: neq; est gemma honos: sed lingentium calculos fragit: pellitq; Veneris crines niger rimi notoris cõtinent in se spem ruffi crinis. Veientana italica gemma est: ueis reperta nigram materiã distingente limite albo. Sathenē in media nasci Democritus tradit electri colore: & siquis terat i uino palmæ & croco cæra mō lentescere odore magna suauitatis. Smilaces in euphrate nascit: pconneso marmori similis: medio colore glauco. Soronyfios in ido flumine nascitur: magorum gemma esse narratur: neq; aliud amplius de ea.

De gemmis quæ a membris hominum cognominantur: & quæ ab animalib; & de iis quæ a cæteris rebus.

Ca. pæc

XI.

Et etiamnũ alia distinctio: quã qdem fecerim subinde uariata expositiõe. Siquidem a membris corporũ hñt nomina. Hepatitis a iocinere. Stetates linguolæ aialiu adipe numero fa: Adurensis. Vrioptalmos ionice nascit tres hos simul oculos expræs ab animalib; cognominat. Carcinias marini cæcri colore. Echites uipæ. Scorpites scorpionis aut colore aut effigie. Sarcites scari piscis Triglites muli. Aegophthalmos capno oculo. Itẽ alia sunt illo. Et a gruit cologerates. Hieracites acipitris. Aetites a colore aqlæ cædicatæ cauda. Myrmecites inarã reptis formicæ effigie hñt. Scarabeos catharias. Lycophthalmos quatuor è colore ex rutilo & sanguineo i medio nigrũ cædido cigit: ut lupos oculi: illis p omnia similis. Taos pauõ è similis: itẽ aspidi q; uocari timiclonia iuenio. Arenas similitudo è i hæmocraso uelut auro haracis mixto. Cenchrites milii grãis uelut spsis. Dyrites e trũcis arbor: hæc ligni mō ardet. Cissites i cædido collucet ederae foliis q; tota tenet. Narcissites uenis è edera distinguit. Cyanea nigra est: sed fracta ex se fabæ similitudine parit. Pytène ab oliuæ nucleo dicta è. huic aliqñ iesse pisciũ spinæ uident. Chalazias gradinũ & colorẽ & figurã hñt adamantina duritia. Narrat èt i igne additæ manere sul frig. Pyrites nigra qda: sed attritu digytos adurit. Polizonos nigra multis zonis cædicat. Astrapiæ i cædido aut cyaneo discitur e medio fulmis radii In phlegotide itus ardere qda uidet flama q; non exeat. In athraciti de sintillæ discitur aliqñ uident. Enais semp rotũditatis absoluta i cadore è leuis: sed ad morũ fluctuat it; ea ueluti ouis liquor. Polytrix i uiridi capilat: defluua comag; facere dicit. Sũr & a leõis pelle & pateræ nomiatæ leõtis pardalios. Colos appellauit chrysolitũ aure. Chrysopratiũ herbae. Melle melichrota: quib; plura ei; genera sint. Melichros è gemmus pte flaus: pte melleus. Crocias a croco. Polia canicie quada sparti iudicet: eadem durior rem. Nigra spartopolia. Rhodites a rosa est. Melites mali coloris. Calciter ærei. Sicites fici. Rõ notium nõ è in borfyctie in nigro: ramosa cædidis aut sanguineis frõdibus. Nec gemite uelut in petra cædidis maibus inf se cõplexis. Ananchitide in necromatia dicit uocari ima gines deoz. Synochide umbras inferorũ euocatas teneri. Dẽtritide alba defossa sub arbore quæ cædatur securis actiõ nõ hebetari. Et sunt multo plures: magisq; monstrificæ: quibus bar

in uenit de pæc

alate
Ma

Surg
Schin
p dery

lat spolia

Syring
Erem
Tephrit

geb rocc

Pyrit
Saurit

est
uolunt

Syr
Syr

bracm

Scorp
Aegop
Lycoph

Smid

Dyr
Cissit

de fobam i testam
ca pæc pæc pæc
3 ann dicitur 2 an
i al epa pæc pæc

Pyrit
Enais

de la pæc pæc

Poliz
Astrap

oni

Colos
Sicite

imms

Melich
Croci
Polia

bari dedere nomina confessi lapides esse. Nobis satis erit in his coarguisse dira mendatia.

G De gemmis nascētibz & factitiis: & figuris gēmarum. **Ca. XII.**
 Emā nascuntur repente nouā ac sine nominibus: ut lapsaci in metallis aurantis una inuenta: quæ pp pulchritudinē Alexandro Regi missa fuit: ut auctor ē Theophrastus. Coclides quoq; nunc uulgatissimā Regē sunt uerius quā nascūtur in Arabia reptis in gētibz glebis. Melle excoq; tradunt septenis diebus: nobilibz sine in terminatione. Ita omni terreno uitiosoz puluere decusso purgatā glēbā artificum ingenio uarie distribui i uenas: du d'usq; maculatū quāmaxie uēdibili rōne sectārium. Quōdāq; tā tā magnitudinis fecere: ut eqs regū i oriētē frōtalia atq; pro phaleris pensilia facerent. Et alias oēs gēme mellis decoctū nitescunt: præcipue corfici. In omni alio usu acriora aboret. Que uarie sunt & ad nouitatē accedere caliditate ingeniorū p̄ungit ut nomen usitatū nō habeāt. Physes appellāt uelut ipsius naturæ admirationē i iis uendicātes cū finis nominū nō sit: quæ p̄seg nō eadē cogito: innumera ex græca uanitate p̄fici. Indicatis nobilibz gēmis et plebeis rarorū generū dictū dignas distixisse satis erat. Illud mō meminisse que nitescētibz uarie maculis atq; verrucis linearū: quæ iterueniūt multiplici dictū & colore mutata sepius noia i eadē plerūq; materia. Nūc cōiter ad oīum gēmarū obseruationē p̄ninentia dicemus opinionē secuti auctorū. Cave ut extuberātes uiliorez uidentur æq; libis. Figura oblonga maxie p̄batur: deinde quæ uocat lenticula: postea clipeidos & rotūda: angulosis minima gratia. Veras a falsis discernendi magna difficultas. Quippe cū inuentū sit ex ueris gēmis in alterius generis falsas traducere. Sardōnices e cerauūis glutinātur gēmis ita ut deprehēdi ars nō possit: aliunde nigro: aliunde candido: aliunde nūio sumptis: oibus in suo genere probatissimis. Quinimo et extāt cōmetariū auctorū: quos nō equidē demonstrari in quibus modis ex crystallo cingantur smaragdi: aliazq; translucētes. Sardōnix e sarda. Itē ceteræ ex aliis. Neq; est ulla fraus uitæ lucrosior.

De ratione probandarum gēmarum. **Ca. XIII.**

M Os cōtra rōem deprehēdi falsas demōstrabimus: qñ etiā luxuriā aduersus fraudē muniri decet. Præter illa quæ i principalibus qbusq; generibus priuacim diximus. Translucētes maturino p̄bati cēsēt: aut si necesse ē i quartā horā: postea uerāt. Ex perimēta pluribus mōis p̄stāt. Primū p̄dēre: si grauiorez sentiuntur: post hæc corpore. Fictitiis pustule i pfundo apparet. Scabritiā in cute. In capillamēto frigoris in cōstatiā: prius quā ad oculos pueniat desines nitor. Decussi fragmēti paulū quod in lamia ferrea teratur efficacissimum experimēto excusant māgōnes gēmarū. Recusant similiter & limæ probationē. Obsidiare fragmēta ueras gēmas nō scarificāt. Fictitiæ scarificatiōis cādicatiā fugiūt. Tātāq; differentia ē: ut aliz ferro scalpi nō possint: aliz nō nisi retuso: uerū oēs adamātes. Plurimū aut in his terebratū p̄ficat feruor. Gēmiferi amnes sunt aoaxis: mater gāges. Ter rarū aut oīum maxie idia. Et iā p̄stis oibz naturæ operibz: discrimē quoddā rerū iparū facere cōueniat. Ergo i toto orbe & i quacunq; cæli cōuexitas uergit: pulcherrima ē oīum rebz meritoq; p̄cipatū naturæ optinēs italia rectrix parēsq; mūdī altera: uiris: feminis: duobz militibz: seruitiis: artū p̄statiā gēniorū claritatibus. Iā sic ac salubritate cæli atq; tēpe: rief: accessu cūctarū gēnū facili: littoribus portuosis: benigno uetorū afflatu. Etenī p̄tingit recurrētis positio i partē utilissimā: & inter ortus occasusq; mediā aq̄rū copia: memorū salubritate: mōrtū articulis: ferorū aialū innocentia: soli fertilitate: pabuli ubertate. Quicquid est quo carere uita nō debeat: nūq; ē p̄statius: fruges: uinū: olea: uellera: lina: uestes: iuuenti: Ne equos qdē intricariis p̄ferri ullis uernaculis aiaducto. Metallis auri: argenti: æris ferri: quādiu libuit exercere: nullis cessit. Et iis nūc i se grauida p̄ omni dote uarios succos & frugum pomorūq; sapes fundit. Ab ea exceptis indiæ fabulosis proximē quidem dixerim hispaniam quacunq; ambitur mari.

LAVS DEO

CAII PLINII Secūdi Naturalis hystoriæ Liber trigēsimus septimus & ultimus Finit. Veneris impressus opera & impensa Thomæ de blauis de Alexandria. Anno Natiuitatis Domini. M. CCCC. LXXXVI. Die. III. Mensis Nouembris. Regnatē Augustino Barbatico inclito Venerorum Principe.

CORRECTIONES.

In libro.iii. ubi sermo fit de latinis populis: ita scriptū hñt mēdosi codices. Cū his carnē in mōte albano soliti accipe Po. Albanēles: i spectatæ fidei libri nō carnē scriptū est: sed carnē: & ita ipse emēdauit lectus historiā. Nāq; i albano mōte. latinis po. uisceratiōe quot annis Rōani dabāt. M. Varronis ad hāc rē p̄tinentia uerba subiēci. Latinæ feræ dies cōcepit dictus a latinis po. gbus ex albano mōte ex sacris carnē perere fuit ius cū Romanis. Liviū quoq; libro. xxxiii. idē demōstrat his uerbis. Feræ latine p̄tōficū decreto instauratæ sunt qd legati ab Ardea quæsti in Senatu erant sibi in monte Albano latinis carmen: ut affolet datam non esse. Nō ne hi duo celeberrimi scriptotes apte monent carnē apud pliniū legē dū eē nō carnē. Eodē Seruius quoq; gr̄maticus locuplex auctor accedit: q; i p̄mo cōmētatōrio sic scriptū reliq;. Viscera nō tm̄ i festina dicimus: sed qd sub corio ē: ut i albano latinis uisceratio dabāt: id est caro. & in. vii. sup Virgilianū illud populiq; latini: ait qui intererāt

I Albani mōtis uisceratiō.

In v. locus p̄ syllabæ adiectiōe deprauatus ē oppidū tachabrachia ciuiū Ro. cū tabracha legēdū sit: & ita cor: exi Iuuenalis testōnio: q; locū ostēdēs similis frequētē iqt. Quales umbriferos ubi p̄dit tabracha salus: i uetula scalpit iā mater simia bucca. Nāq; i africæ ubi tabracha ē salub̄: & latifundius maximā simiarū eē multitudinē. Solin⁹ & Strabo tradūt. Pof sidonius quoq; refert se i lybiæ orā delatū siluā uidisse simiis plenā: quarū alix sup arboribus: alii i terra. sederēt. Nōnullæ catulos haberēt & uerba depēdētia: n̄ fuisse: itaq; cum eas uerib⁹ graues cerneret: nōnullas caluas: q; dā ēr herniosas. Tabrachæ meminit Pōponius Mela. Tabracā Siluis Italicis tyriū opus appellat.

In. vii. ubi rerū i uētores enumerant scriptū legit. Dedalū inuenisse i thyocollia. Nos exemplaria qnā emēdatissima secuti correxi ius i thyocollā. Est at i thyocolla glutum e pisce factū ut nomē idicat de q; sic scribit Ply. i. xxxii. i thyocolla appellat piscis: cuius glutinosum ē coriū: idēq; nomē glutino eius: & alibi i thyocolla iqt erugat curē. Cornelius Celsus medicamentis cōpluribus miscēda eē docet i thyocollā.

In. viii. ubi de eqs fit mētio: correptores in emēdatū locū reliquerūt: nō adurentes hystoriā sic. n. scriptū ē. Maximū uero eodē. i. i Capitolū puenisse hēas cū palma & coronā cussio ratumēa: q; ibi uicerat. Ex his Pliniū (simō Plinio ascribēda sunt) uerbis nemo p̄fecto itelligit: ubi uicerit ratumēa: & sensus erit mutilatus idignusq; Plyniā maiestatē nisi illud puenisse habēas imutes: ut dicat puenisse a Veis: & ita nos emēdauit secuti hystoriæ fidē & maxie Plutarchū q; id ita clarissime refert: ut nihil aliū ambigēdū sit. Scribit. n. Veis oppido etruriaz. dū currule editur spectaculū ratumēa agitatorē uictorē & coronatū ex i ip podromo egrediētē equoz; celeritate atq; ipetu Romā usq; fuisse raptatū eoq; e curru ex cussio equos i Capitolū puenisse. Solinus quoq; idē breuiter refert a Plinio ut arbitror acceptū. Ab hoc auriga ratūena Rōæ nomē ē idutū ratūenæ porte. Auctores Festus Ply. & Plutar.

In. x. ubi fit mētio de his quæ iter se dissident scriptū ē Phalāges & arāci. qd senserit hoc in loco correctiones p̄dicare nō possūt: nisi forte oppiati sint legiones illas cuneosq; macedo nū: q; ipi teste Li. Phalāges appellāt: scriptoresq; fere oēs celebrāt agere discorsias cū araneis. qd quā ridiculū sit sentire ēr i usulissimū itelligūt. Ego uero correxi sic Phalāgia & aranei. Est at Phalāgiū ex genere araneoz; quoz; noxiū sūt morsus: ut scribit Ply. i. xi. corpus exiguū uariū acumiatū ad saltū igrediētū. Phalan. teste eodē tricōs parit. Idē i. xxix. Phalāgiū ē italix ignoratū & pluriū generū. Et alibi phalāgiō gr̄ci uocat inter genera arancorū Cornelius Celsus i qnto. Vbi uero phalāgiū nouit: præter eā curationē quæ manu reddie sæpe hō demittēdus ē: solū ē. Quid multa hāc dictio: apud Pliniū adeo ē frequēs: ut correptores existimē cū hoc præferim locū nō emēdarit obliuisciores fuisse Curriōe: q; memoria ita fuit nulla: ut aliquotiēs tria cū pposuisset: aut quartū adderet: aut terriū quæreret.

In. xiiii. ubi generosa uina referunt: sic scriptū legit. Ceterano scilicet uino iter gallias cōsi sit auctoritas. Quis quæso geographus: q; hystoric⁹ ceteranos populos quorū uina laudat Plinius illustrauit: uel nudis saltē nominibus nūcupauit unq; Me hercule nullus. At qui cum ceteranos i hispania nobiles fuisse legerimus deprauatū p̄mutatis litteris locum sic

emendauimus. Cerretano inter gallias cōsistit auctoritas: Sunt, n. Cerretani hispaniæ populi: q̄ iuliani cognominātur & q̄ Augustani: ut auctor ē Plynius i. iii. Horū uina inter laudatissima locū habet: ut auctor ē Plynius: q̄ Martialis ī Xenii serinis cōparat. Cerretana neq̄ pos ponat: Setina putabis. Nō potuit turbe cū trib⁹ illa bibet. Scio oēs fere eruditos uiros hātenus extimasse. Martiale hoc disticho eē locutū de Cerretanis etruscis. In quo expo-nendo nō minus errarūt quā ī illo: cuius lēma ē pna. Cerretana mihi fiat uel maiā licebit d̄ Menapilauti de petasone uorēt Crediderunt. n. hoc quoq̄ ad Cerites ethuriaz referēdū. In quo manifestū erratū nō incidere: potuissent Strabonis lectione admoneri sic ī tertio geographiæ scribētis: ubi de hispaniarū situ hētur oratio. Media pyrenes loca cōuales tenēt: q̄s frequētes cultores habitāt: quas quāmaxia hispaniæ portio cerretani tenent: a q̄bus multifariā pna cōdiuntur cāthabris p̄ quā similes puentū nō mediocrē nobis exhibent. Quid his Strabonis uerbis lucidus eē pōt: qd̄ aptus: quā clarissime oñdunt disticho Martialis nō ad Cerites etruscos q̄ nulla condiendi pnas laude censentur: sed ad cereta nos hispaniæ: quorum pna celebrantur eē referendū. Nāq̄ cū ex hispania & gallia. M. Varronis atq̄ Strabonis testimonio falsamēta mittentur laudatissima: uidetur Martialis eodē carmine tanquā confirmum regionum puas coniungere uoluisse. Cerretanarum uinearū miram ubertatem prouentumq̄ incredibilem Columena tradit in iii.

In. xvi. cū oībus codicibus talis index sit. De hedera quæ uocat Similax: & eodē capite id uerbū Similax sæpius repetitū sit: fare orme quo min⁹ imurātē sup̄fedissee. Verū quēadmodū fabulæ cōueniat nō intelligo. quæ Milacē appellat. nō simalacē. Ouidius. & crocō ī par uos uersum cū Milacē flores: Et Plynius ab ouidio nō dissentiens ait. Virgine eiusdē noīs pp̄ amorē iuuenis eroci mutata in hunc fruticē. Huc accedit qd̄ in. xxiiii. scribens de natura ederaē in medicina Milacē nuneupat: quā ī. xvi. Similacē noiauerat: nisi exēplaria ī hoc (ut eq̄. se arbitror) deprauata sint: qd̄ ideo facilius credere libet cū apud eundē Plynium complures deprauatos indices deprehēderi: de qb⁹ alias loquitur Præterea ut ad similacē redeā. Sestius grauis auctor Taxū arborē a quo toxica nūcupatur: uocari dixit a græcis simula: cē: & cē ī archadia tā præsentis ueneni: ut si q̄ dormiāt sub ea: q̄bū ue capiant: moriātur.

In. xviii. cū correctores ita emēdauerit: uel uerius deprauauerint. Seruius rex ouīū bouūq̄ effigie primū aras signauit habuisse uidentur quidā cōe cū lacerta: cui aīali memoria inest nulla. Nā dicāt quæso apud quē idoneū scriptorē istud unquā legerint: Cur nō ad Plynium bonis uiri: Si apud alios nō reperiebatis: recurēdū cēsuisit q̄ ī. xxxiii. locū hūc ut nos coreximis: ita emēdandum eē demonstrat. Seruius rex ouium bouūq̄ effigie prius æs signauit: nō autē aras. Id hystoriæ fides exigit. Idē Plynius repetit: cui⁹ uerba ex prædicto libro hæc sunt. Seruius rex primus signauit æs Antea rudi usos Romæ Tinæus tradit. Signatū est nota pecudū: unde & pecunia appellata. Eodē accedit locuplecissimas auctor Plutarchus: q̄ scribit apparere in uetustissimis nūmis incisum signum bouis: pecudis: suis ue.

In. xix. ī mēdosis codicib⁹ uerbū p̄cū porib⁹ litteris ablatiis mutilatū ē ubi scriptū legitur ædiū: cū legēdū sit hærediū. & sic ego correxi. Est autē herediū ut ait Festus prædiū puulū Et in legib⁹. xii. tabularū ī horti significatōe sp̄ noīatur herediū. Inde hærediolū usurpat Columella: cui⁹ uerba hæc sunt ex libro. i. Ad eodē iuuecos & .iiii. iugerū auīū herediolū redierit.

In eodē unius litteræ iuersione mēdū admissum ē. Ita. n. scriptū hñt deprauati codices. In ueterari uina: succisq̄ castrari: cū scribendū sit Saccisq̄ castrari. Atq̄ uideor nimis leuifatectari imo grauissima & nota digna. Nō. n. sono tā dissimile est thais Hermione: quā sensu succus & saccus. Nāq̄ si legēdū admiseris. Vina succis castrari. Qui sensus. Dii boni quāno erutus: quā ridiculus: & Plyniano acumini minie q̄drās erit cōfingēdus: e cogitādusq̄. Si uero facias quēadmodū nos emēdauim⁹ corexeris: & sensū deprāhēdes elegātē eruditū & ex p̄fectitudine Romana sūprū atq̄ a Plynio nō discrepātē. Nāq̄ Romanū institutū fuit ue uina sacco lineo colare: ut essent inoecentiora. Ideoq̄ ait Plyn⁹ in. xiiii. de uino loquēs Qui in mo ut plus capiamus sacco frangimus uires: & in. xxiii. utilissimum inquit omnibus sacco uiribus fractis. Hæc plyniana faciunt: ut ætixmen. Martialem cum de egroto

Tongiljo loqueretur i secūdo sic scriptū reliq̄sse. Cecuba faccētur quāq̄ annus coxit opi
mi id est sacco colentū: sicceet passim legat. Ita. n. salubriora: purioraq̄ redēbātur. Vnde &
in. xii. ait. Turbida sollicito trāsmittere cecuba sacco. Oratius quoq̄. n. ii. sermonū morē hūc
trāsmittēdi uina p̄ faccū tetigit eo uersu. Intergū pdūt limo uicia sapore. Vbi Porfirio ex/
posuit sacco collata. Et Martialis in apophoretus. Paupere mero tingere lina potes.

In. xxv. legitur Gallia sagittas i ueneno helleboro t̄guit. Nos correximus i uenatu au
torē secuti. A. Gelliū uirū ut Augustinus ait multū faciendā sciētia: q̄ eadē referēs ex Ply
nio lumpsisse se idcirco sic scribens. xvi. Prætera id scriptū ē i Plynio Legimus gallos inue
natis tingere helleboro sagittas quod iis itā exanimata: ferā tēniores ad epuals fiant.
Ex iis Gelliū uerbis lucido apparet apud Plyniū legēdū eē in uenatu: ut ipse emendauit: nō
aut inuenenato. Eiusdē quoq̄ Gelliū auctoritas fecit: ut alterū quoq̄ locū i eodē. xxv. de
prauatū corrigere. Ita. n. scriptū ē. Mithridatis inuentū autumnāt in anātū pōticarum mi
scere antidotis qm̄ ueneno uiuerēt. Quæ sunt hæc portēta uerborū: quā cōcisa snia: quā in
decora cōstruō: nisi illud i anātū pōticarū sic emēdes. Sāguinē anarū pōticarū: cuius rei
nō me auctorē habebis: sed Gelliū sic scribenē in noctibus æticiis. Anates pōticas: diciē edē
dis uulgo uenenis uicētare. Scriptū etiā a Leneo. Cn. Pōpeii liberto Mithridatē illū pōti
gē medicinæ rei: & remediōrū id genus solertē fuisse. Solitūq̄ earū sanguinē miscere. medi
camētis: quæ digerendis uenenis ualent: eūq̄ sanguinē uel potentissimū eē in ea confecti
one. Quid his Gelliū uerbis manifestus. Quid lucidius esse potest: quibus edem enarrat
quod Plynius. Qui etiam ipsemet Plynius aperte demonstrat ita corrigendum esse: ut
ego correxi cuius uerba ex libro digessimonono: hæc sunt. Coagulum quoq̄ agninum ad
uersus omnia mala medicamenta pollet. Item sanguis anatum ponticarum.

In. xxviii. sic scriptum ē medetur pitrocāpes uenenis. Ego uero p̄mutaui litteris emēdau
pitrocāpes. Est aut̄ pitrocāpe uermis siue eruca nuce pinæ infestā: ut docet Ply. sic scri
bēs i. xlii. usus cōtra cātharidas buprastī p̄ior erucas: q̄s pytiocāpas uocāt. Dicitio cōposi
ta ex pyria & cāpe. Pyria uero inter genera nucū pinearū numeratur. e p̄nāstris singularis
remediū aduersus tussim: ut Plynius refert in. xv. Ab hac arbore pitya salamin pityusa est
nuncupata: ut auctor est Strabo in. ix. quēadmodū & aliā in hispania insulam pityusa no
men inde esse forsitam scribit Diodorus in. vi. Cāpe uero est eruca infestans maxime hor
tenfra: cuius meminit. Columna hoc uersu. Voluitur ad terram distorto corpore campe.

In xxxiii. uerbū barbarū pro latinissimo: insolens pro usitato elegantissimōq̄ receptū est:
gratofasiū p̄ græcofasi. Sic. n. scriptū ē. Flauius ædiculā ærē fecit in gratofasio. Nō ificia
bor ignorare me qd̄ sit gratorofasiū: imo ingenue fatebor. Quod si q̄s correptores iteroget
qd̄ id significet: nescio quid mussitabunt: & dictionē tanquā inauditā portenta lamq̄ refor
midabunt. Ego uero correxi i græcofasi. Græcofasi aut̄ locus erat Romæ substructus sub
dextra curiæ hostilæ supra comitium: ubi nationum subsisterent legati: qui ad senatū ef
sent missi. Is græce costalis: ut interpretatur. M. Varro: appellatur a græcorum legatis ibi
subsistentibus. De græcofasi meminit Cicero i epistola ad Quintū fratrem hic uerbis De
de eius operæ repente a græcofasi & agradibus clamorem satis magnum sustulerunt.

In. xxi. nec hoc qd̄ præteribo: propriū pictoris nomē deprauatū est: ubi sic legitur. Siccyon
ex ingenio Pausiani. Nos uero docente Plynio correximus: ex ingenio. Pauliæ: & ita cor
rectores Plyniū secuti auctorem emēdare potuissent: nisi lethargo opressi ceruario similes
extitissent: cui etiā nō mādēt si respexerit cibi subrexit obliuio. Nāq̄ Plynius in. xxxv.
clarissime ostendit Pausiā pictorē nuncupatū fuisse nō Pausianum: cuius uerba hæc sunt.
Pausiā Sicyonium primū i hoc genere nobilē. Vbi ei oia illa ne forte alium patēs ascribit
quæ in. xxi. retulerat. Alibi quoq̄ inquit Pauliæ filius & discipulus Aristolaus. Quin etiā
Porphirio pictorē nobilē fuisse Pausiā scribit: a quo tabellā pauliacam nominauit Oratius.
Vel cum pauliaca torpes infane tabella. Cæterum nō hoc solum hominis nomē in Plynio
deprauatum legitur (id enim leuissime ferendum foret) sed tot ego deprēdi in uersa &
abhystriz fide discrepantia: ut ista priuatim uolumen non epistolam requirant.

REGISTRVM HVIVS OPERIS.

a a	f	detinet	lexerat aut	ritatem &
Prima alba	subinde	o	rate sine	lani complexam
CAIVS PLI	annos	lia baccaſq;	y	addunt
cuidam xpo	coniunx	ſtium	cordis	D
imperator	c Oropore	De meſpſis	lieres	animal
bb	g	Malis	Defectis	lire tanta
De hāmoninco	Frenos	p	agreftes	conuenit
Xenophonte	meru	germinent	z	ponentem
ca & cytho	ciliis	lum tendentes	rium refinatū	E
& leucantemo	dem ciuili	bacca	ra Succiis	nus ad
a	h	obſeruare	De myrobalano	cunt
C.PLINII	uit.xx.	q	tuitam	& contra
ſituros	ceruice	dum farinæ	&	uiridiſſima
exoriens	nus earum	non ſit	ri.Hederæ	F
& a nullo	carulos	gilius ex	habere	ſpargere
b	i	Italia	Melior	runt in
bitu	c Oncharū	r	uis cit	ſtea cognouimus
contra	multa	quocq;	o	Ille primi
u Arie	CAII PLINII	ris honore	Folia	G
no urbi	ſubuolet	q̄ in agro	purgandis	Probatu
c	k	ſicut	piti non	Stricturæq;
propiciorq;	De generatione	ſ	modice	muſcis &
Opidum	Que uolucrū	cum luna	z	ualere
maris	Aquilæ	cuſtodiri	uenio	H
In hoc	r ESTANT	ſtus ante	De hærba	pulus ſuit
d	l	ſe meſſes	phure	primerc
metropon	generi	t	& guſtu	impoſitum
meras	li ſine	Silphio	A	proſcriptionum
quingentis	Altera	aſpera	uim eſſectus	I
h Inc	uocantur	ria Bulbus	Homerus	Vera nāq;
o	m	tantum	Item	gleba
nia taurus	Radix	u	nes in	pallidus
put Lelegeis	reperiuntur	medetur	B	principatus
do canyo	ante ortum	Coquitur	aſtum	II
PRAEFATIO	Et ſarmenta	mis illitum	taurinū	laudata
e	n	ſtimumenſura	næ ſumptæ	Et in india
trum	felitiora	x	tum eſſe	maniſeſſimum
ta & dictu	reperiuntur	eſt in cāpania	C	
Arabia	uſtare	uerum & in	ſupra	

